G17
42-1/1924

617
42-1/1984

Biblioteca ... Cas V.D.3 n 6

Colliget Auer.

Habes in hoc Volumine/studiose lector/gloriosi illius senis Abhomeron Abinzoar Liburz theysir/ quo nihil forsitã exactius in medicina reperies ellaboratũ. Habes ⁊ Auerrois librum Colliget quem satis laudasse puto cuz Auerrois esse predixerim. eũqz quibusdaz nouis ⁊ perellegantibus marginalibus additionibus exornatuz. Auperqz ea cura emendatũ ⁊ impressum vt nihil preterea supersit quod vel eius integritati vel ornamento horum operum desiderari possit.

MD XXX

A ¶ Incipit Liber theiçir babalmodana vahaltadabir. cuius est iterpretatio rectificatio medicationis ⁊ regiminis editus i Arabico a pfecto viro Abymeron abynçobar.

¶ Incipit Probemium Auctoris.

Dirit seruus Regis. f. abbymeron Abynçobar Deū testor q̃ nō cōpilaui hūc librū nisi vi ⁊ conamine multaꝫ precum: ⁊ cā sortis ⁊ ptinue impulsationis. ⁊ cū hoc tēperaui ⁊ rectificaui id qd erat de difficultate in quaternis corruptis q̃ erant apud plures studentes in

B

sciētys ⁊ in via alia sciali. ⁊ in rebus medicinē rōnalis. ⁊ oino dimitto cōpilatiōes sciales antiquoꝫ ꝗboꝫ ēternaliū ⁊ nō sufficiet mihi in hac cōpilatione exp̄mere res necessarias trūmō. sicut feci in libro quē cōpilaui de decoratiōe tpe mee puericie: qa locut⁹ fui ibidē in itētiōib⁹ pstratis tali mō. qa nūc erubesco de qbusdā vocabulis ibidē locatis qñ locut⁹ fui de causis mali ⁊ corrupti odoris. vñ turbat⁹ fui ex B defectu. ¶ Sz nūc in isto lib⁹ icedā vīa p̄cogitata ⁊ examiata seruādo mediocritatē meo posse in hac mea cōpilatiōe. ⁊ rectificabo itātū q̃ nō icedā in p̄dicto erroze in qb⁹ dixero eūdo inter duas vias: ⁊ equādo iter duas res. Et dū icepissez B opus superuenit mihi ꝓstabilis q̃ p̄posit⁹ erat sup B negocio: ⁊ nō placuit ei id qd p̄cogitauerā in B. ⁊ dixit q̃ vtilitas istius opis lōge erat ab illo q̃ nō eēt multū ꝓuectus in scia medicine. ⁊ q̃ nō erat f̄m preceptū miramamolini: nec f̄m itellectū sue nobilitatis. Tunc subtraxi me ab illo ozdine. ⁊ declinaui ad generalitatē. ⁊ compilaui eum coactus exeūdo a

C

via precogitata: q̃uis iuite (hāc cōpilationē feci. ita lucide ⁊ aperte) q̃ nihil occultat in ifirmo: neq̃ adstāte.

D

Dirit abbymeron abynçobar reg. La⁹ ⁊ glia sit oipotēti Deo: cui⁹ oia que apphēdunt sensib⁹ restificāt suaz potētiā ⁊ vnitatē. Et ei⁹ mia sit sup oēs ꝓbetas iustoe. ⁊ pseruet de⁹ bonozez ⁊ nobilitatē dñi mei miramamolini. Post B icipiā cōpilare res nobiles aggregādo medicias ꝓueniētes synthomatib⁹ ⁊ causis inducētib⁹ passiōes q̃ leuiter ⁊ sine difficultate poteris inuenire ꝓueniētes seruis dei ⁊ puris p viā leuē in perfectiōe breuitatis. Et B nō faciam delitiositate timēdo laborez: sicut illi qui intendant viuere delitiose. ⁊ incipiam cū voluntate diuina a rebus conseruātibus sanitatem.

¶ Lap̄m de conseruanda sanitate.

Ad ventris mollicie faciendam.

Ad p̄suādū a febrib⁹ colica ⁊ morbo comitiali.

Ad tardādū canicie ⁊ p̄suādū ab oib⁹ venenis: p hio vide 5° canonis i ōscriptiōe theriace.

Onuenerunt oēs medici: q̃ i babēdo vētrē mollē ꝓseruat sanitas nutu dei. Qd aūt leui⁹ B facit: est vt dissoluat ex tamaridis pōdus. x. aureoꝫ in aq̃ cala. ⁊ ex reubarbaro recēti ꝓ̃ssato pōdus pondes triū ptiū auř. ⁊ sic dimittes p. xxiiij. horas. deide cola ⁊ adde ibi. ʒ. j. syru. facti de cortice citri. ⁊ da bibere.

¶ Rememorati sunt medici: q̃ q̃ bibet dragmā vnā theriace alfozet. i. liberatricis. i. magne ante cibū cū aqua calida a ln oibus decē dieb⁹ tēpore byemis. euadet nutu dei a febribus putridis. ⁊ ab epilepsia ⁊ a colica. ⁊ pseruabit sanitas oium membroꝫ. ¶ Et dicūt q̃ tardat canos. ⁊ q̃ hoc cōtinuauerit p annū nō ledet a morsu animaliuz venenosoꝫ. nec a veneno nec a medicina pestifera cū adiutorio dei. ¶ Et qui bibit theriacā securus est a nocumento potus male aque. ¶ Et si hō recesserit a generatiōe. ⁊ ipsaz sumpserit f̄m ordinē p̄dictū: gñabit nutu dei. Et B idē dico de muliere. ¶ Et mulier q̃ fetū pre doloze parere nō potest: si recepit auř. semis ex theriaca pariet nutu dei. ¶ Et si de ipsa recepit mulier q̃ nō ipregnař exagiū semis cū aureo vno limature eborzis cāz bēbit ipregnandi. ¶ Et q̃ bz colicā cā frigoris: vel ex ventositate: vel ex retētiōe fecū ⁊ pōdus vni⁹ aurei ex ipsa receperit ieiuno stōcho liberabiř. ¶ Et si biberit ex ea bñs scabiē minutā ⁊ magnā q̃ vadit ⁊ redit ꝓfert ei. Et si cū ea linieris vel epithimabis dictā scabiez liberabiř oīno. ¶ Et si aliqs fluxū magnū patiet cā alicui⁹ medicie acute. vel ex aliq̃ humore venenoso seu malo curař ex eo. Et q̃ babuit p̄dictū fluxū si cepit pōdus nouez granoꝫ ordei ex smaragdo trita ⁊ subtilr cribellata cuz aq̃ cala ieiuno stōcho curabiř ex ea. ¶ Et est nēciuz ei q̃ recipit theriacā vl smaragdū vt tardet a potu ⁊ cibo vsqueq̃ trāseāt hore. vij. vl paꝫ plus vel min⁹ ab ipsoꝫ receptiōe. ¶ Itē si smaragdus suspēdař vētri fluxū bñti vel liēteriā liberabiř ide.

¶ Itē nota q̃ theriaca recēs ꝓfert vlcerib⁹. ⁊ ppzie pulmonis. ⁊ si nō haberes nisi de veteri dabis eam cū decoctiōe vel aq̃ cozrulaꝫ. ¶ Et qd ꝑmonituz est de theriaca vt nō admisceař cibo in corpore būano intelligēdum est si necessitas non affuerit ex causis nociuis sortib⁹: velut ex morsu serpētis: aut potus alicuius veneni: aut potus alicuius medicie mortifere: qñ in istis ⁊ sibi similibus necessitas nos iducit ad ipsam ꝓpinādā. ¶ Et cā monitiōis nō miscēdi theriacā cum cibo est q̃ de⁹ dedit sibi virtutē expellēdi nociuas causas obuiādo: ⁊ ipsa recepta nō est obediēs mēbris faciētib⁹ digōnē. Et cuz iā sit mixta cibo: tūc recipit cibus dispōnē ex hoc q̃ est difficilis digōnis. vñ accidit bibēti inquietudo ⁊ dolor: donec expellař cib⁹ añq̃ corpus recipiat nutrimētū: ⁊ amittiř cibus pre doloze ⁊ angustia patiētis. Sed tpe necessitatis leuiter poterit tolerare talē dolorē ⁊ ingerudinē. ¶ Conuenerūt medici q̃ exercitiū tēperatū siue fiat pedib⁹ sive equo adiuuat in ꝓseruatiōe sanitatis: dūmō tps nō excedat in caloze. ¶ Itē scias q̃ intrare balneū moderate f̄m q̃ ꝓuenit: hoc est in. x. dieb⁹ semel ieiuno stōcho: dūmodo nō sit famelicus ⁊ indigeat cibo vehemēter: valz in ꝓseruatione sanitatis: dum tēpus sit temperatū: ⁊ non excedat in caliditate nimis. ¶ Et dicūt iteruz q̃ balneū aque dulcis temperatū inter caliditatē ⁊ frigiditatē ieiuno stomacho sanitatē ꝓseruat. ¶ Et scias q̃ a medicis p̄ bibeř distillare siue spargere aquā tepidaz ꝑ̃ pzie sup caput. imo p̄cipiunt vt sit calida q̃tum pōt sustinere. ¶ Et dicūt iterum q̃ fricare dentes cuz radice nucis semel in quinque dieb⁹ mūdificat caput: ⁊ clarificat sensus: ⁊ intellectū acuit. ¶ Et silr dicūt: ⁊ est verū q̃ comedere panē bene fermētatū cōueniēter: ⁊ optime malaxatū: ⁊ coctuz eodē die. post recessuz trī caliditatis acgsite ab igne iuuat in sanitatis ꝓseruatiōe. Et quēadmodum panez frigiduz post diē vnā comedere, p̄hibeo. ita ⁊ calidū: eo q̃ si calm comederit infundit ipsius caloz igneus in stōcho: ⁊ ipm corrūpit: ⁊ stōcho dnat: qre difficilis digōnis valde existit. ⁊ hoc ideo q̃ digō stōchi nō efficit: eo mō quo putāt ignorātes: qui dicūt q̃ oīs caliditas digōnem pcurat: sed sicut ipsi errāt: sic ⁊ alios errare faciūt. mēbra ho cibum digerūt suo caloze radicali ⁊ nāli quē ab epate recipiūt: ⁊ cib⁹ diuidiř ab ipso ⁊ mittiř: ita ꝓportionalr cib⁹ oib⁹ mēbris. f̄m q̃ melius videř ꝓuenire p̄cepto dei cuilibet mēbro. Panis ho qui steterit post decoctionez sui vltra diem vnā: suā tēperatā cōplonē pdit inq̃tū est panis: ⁊ incipit recipe alterationē: ⁊ q̃to magis indurat ei⁹ digō

Ad seruandū a mala aq̃

Ad sterilitatem.

Ad difficultatē partus.

Ad sterilitatem.

Ad colicam

E

Ad scabies.

Ad fluxū vētris i dē 4° p̄mi. cap. 7.

Docum⁹ 6 accepro theriacalium.

Ad liēteriā.

Ad phisim.

Continuatio documēti superioris ⁊ cā.

F

G

Ad sanitatez ꝓseruādaz p̄ motum.

Vide 3° hmi doc. 2°. c. 5. qm oppo. sētire videt.

H

Sup caput nō pisciaz aquā tepidā sz seruentem.

Ad sensuum clarificatiōez ⁊ dēnū ꝓseruationē. ide 6° coll. 14° ⁊ 4° Almā. 20. Et vide ibi nocuitā. ⁊ vide infra trac. 7. c. 4°.

Ad ꝓsuādū nitatē ex cib. Panis si dz trāsire vnam die. sed 2° canonis. c. 527. vult puncepo qd transierit nocte vnā. id concedā.

I grauioꝛ reperit̃:ꝛ groſſi humoꝛes ex ipſo oꝛiunt̃:ꝛ q̄a panis q̄to plus moꝛat̃ tāto plus indurat̃.ꝛ ei⁹ idigō multiplicat̃ ꝛ ei⁹ ſiccitas auget:q̄re hūoꝛes ſicci ex ipſo ꝓcreātur.vnde ipm comedere ꝓhibeo.¶ Et dicūt q̄ comedere carnē recētē ſtatī poſt ei⁹ necationē eſt bonū valde.ꝛ ꝯfert.caro ꝟo q̄ ē ex aīalibus hn̄tib⁹ duras carnes velut ſūt turtures:grues:ꝛ anates ſylueſtres:ꝛ ſilīa comedi dʒ poſt necationē ipoꝝ.xij.hoꝛis in hyeme.eſtate ꝟo.vij.hoꝛis.Et ſi h̄ declarare deberē ꝓlōgaret̃ nimis ſermo noſter.ꝛ ꝓpter hoc abbreuiare itēdo vt ſeruē p̄cepta honorati regis.¶ Et dicūt iteꝝ q̄ fruct⁹ q̄ hn̄t ſtipticitatē nō excedētē ſicut ſunt granata.mu꜖a ſuggere poſt cibū cōfert eis q̄b⁹ cib⁹ in ſtōcho coꝛrūpit̃ coꝛruptione fumoſa:vel coꝛruptione ſilī odoꝛi ouoꝝ putridoꝝ.Illi aūt q̄bus aceſcit cib⁹ in ſtōcho oīno a talib⁹ cauere debent.dulcia ꝟo ḡnata eis nō nocēt.¶ Dic̄ ſeruus regis expimēto noui:q̄ oīa hn̄tia fortē ſtipticitatē:ſicut ſūt pōtica nāl̄r ſūt ſicca groſſa ꝛ dura terreſtria doloꝛē ſtōchi ḡnantia:q̄uis in eis ꝟtus aliq̄ ꝯfoꝛtādi ſtōchū repiat̃.q̄a nō ꝯferūt ſtōcho hn̄tia fortē ſtipticitatē:ſʒ tēperatā:ſic̄ ſūt roſe ꝛ ſilīa:

Idē 4ᵒ affoꝛiſmo. Raſ. — Idē 5ᵒ colli3 40.ꝛ 1ᵒ canonis.c.330. — Hn̄tia fortē ſtipticitatem nocēt ſtōcho

K hn̄tia ꝟo groſſaʒ ſiccā terreſtrē ſubaʒ.ſi. bn̄ decoquātur min⁹ nocēt ſtōcho exceptis fabis in q̄b⁹ d̄coctio non remouet nocu^m.¶ Et dicūt medici.ꝛ expiētia h̄ teſtat̃ q̄ ſquin꜖abin ꝓpinat⁹ cū decoctiōe biringoꝝ oī mane ieiuno ſtōcho p̄ſeruat a pleureſi.¶ Et recoꝛdoꝛ q̄ pr̄ meus bone memoꝛie mihi dixit.q̄ hn̄tes vētrē ſolubilem non valde pleuretici fiūt.h̄ mihi dixit.ꝛ multa alia bona ab ipſo didici.ꝛ ab eo tp̄e vſquequo hūc cōpoſui librū experimēto cognoui.¶ Expiētia teſtat̃ q̄ ſmaragdus ſtomachū ꝯfoꝛtat.ꝛ ꝯfert epilīe ſi collo ſuſpēdat̃.ꝛ ſi teneat̃ in oꝛe dētes ꝯfoꝛtat ꝛ ſtōchū.¶ Et ꝓſpicere firmiter ꝛ acute in oculis aſini ſylueſtris ꝯſeruat viſum ꝛ cōfert deſcēſui aque ad oculos.ꝛ in h̄ eſt ꝓꝓetas mirabilis.ꝛ diuina data ad cōſeruationē ſanitatis oculoꝝ.ꝛ ſic ē ſine dubio.¶ Certū ē ꝛ approbatū q̄ comedere capita lepoꝝ:quot inueniri p̄nt.cōfert tremoꝛi mēbꝛoꝝ.Et iā experiētia noui q̄ iuuāt valde ꝓuatiōi motuū mēbꝛoꝝ:ꝛ ipoꝝ ſenſus.ꝛ hoc aliq̄ ex antiq̄s minime ſunt memoꝛati.

Fabe decoctione n̄ admittūt nocu^m q̄d ſtōcho iferūt. — Ad p̄ſuādū a pleureſi. idē 21ᵃ p̄tic affoꝝ. rabbi Moyſi. — Ad epilīā idē Raſ.de egritudib⁹ pueroꝝ.c.7ᵒ.ꝛ infra.tra.9.c.7 — Ad ꝯſeruandū oculos. — Ad tremoꝛē ꝛ paralyſim.

L ¶ Dixerūt medici q̄ bibere cū vaſis factis ex ligno tamariſci cōſeruat ab egritudie ſplenis ꝛ ab alijs accn̄tib⁹ malis ſpleni ſupueniētib⁹.¶ Et iterū expientia noui:q̄ bibere d̄coctionē maſticis p̄ſeruat ab egritudie ſtomachi ꝛ epatis.¶ Et dicūt iteꝝ q̄ bibere d̄coctionē ſeminū melonū cōſeruat ꝛ ꝓhibet ḡnationē arene in renib⁹.¶ Et ſi iſt̃m cū quo ponūt̃ alchool.i.puluere oculoꝝ.in oculis fuerit ex puro auro ꝯfoꝛtat viſum.¶ Et ponere denariū auri puri poſt ipſi⁹ ablutionē in cogna ad coquēdū p̄ſtat foꝛtitudinē cogne ꝛ iuuabit toti coꝛpoꝛi.¶ Et abluere oculos multotiēs cū aq̄ ro.ꝯſeruat ipſos a ḡnatiōe lippitudinis.ꝛ madefacere eos quotidie cū aq̄ roſacea ꜖uccharata donec coꝛp⁹ ſit mūdū a ſupfluitatib⁹ cōfoꝛtat viſum.¶ Et iā paſſus fui in oculis meis cā foꝛtꝭ vomit⁹ q̄ mihi ꝑabūdauit:ꝛ icurri dilatationē pupille i ambob⁹ ocul̃:q̄re timui valde.ꝛ appuit mihi in ſomnis hō ex medicis oculoꝝ:q̄ mihi p̄cepit vt ex aq̄ roſata vel ſyrupo roſaceo

Ad ſpleneticos idē 2ᵒ canonis.c.603 — Ad ꝯſuan^m ſtōʒ ꝛ epar. — Ad p̄ſeruandū ab arenul̃ — Ad ꝯfoꝛtandū viſus. — Ad cōfoꝛtandū coꝛpus. — Ad lippitudines, — Caſus.

M pluries in oculis ponere d̄berē.ꝛ tūc tp̄is ſtudebā in ſcīa medicine:ſʒ nōdū erā exptus in ea.ꝛ recitato h̄ pr̄i meo ſibi dimiſi:q̄ cogitās poſt hoꝛā vnam mihi dixit.ſurge ꝛ fac q̄d p̄ceptū eſt tibi in ſomnis.ꝛ ego feci illō ſtatī ꝛ cōtulit mihi valde.ꝛ nō ceſſaui in h̄ agere:vſquequo iſtum cōpoſui librū.¶ Itē lōgo tp̄e expt⁹ ſuʒ.q̄ garioſili pulueri꜖ati ꝛ ſubtil̃r cribellati ꝛ ſparſi ſup pꝛorā capitꝭ in nocte in hieme ꝓhibēt deſcēſuʒ aqueitatis ꝛ hūiditatis cerebꝛi ad nares.Et illud idē macis.ſic p̄parati facere p̄nt:ꝛ mētaſtrū q̄dē ꝛ coꝛtices citri h̄ idē facere dicūt̃.Quā

Ad coꝛi꜖ā.

uis mētaſtrū min⁹ garioſilis opetur in h̄ caſu.ita ꝛ coꝛtices citri min⁹ q̄ macis ꝯferre ꝓbāt̃.¶ Itē dicūt q̄ aſſidua inūctio ſpine cū olo oliuaꝝ abluto ꝯſeruat hoīeʒ ne in ſenectute curuet̃.¶ Itē oleū amygdalaꝝ ad h̄ miltuʒ ꝯferre ꝓbat̃.¶ Et aliq̄ ēt affirmāt q̄ oleū ſiſaminum h̄ idē facere valʒ.ſʒ oleū amygdalaꝝ lōge plus p̄dictis ad h̄ valere dico.eo q̄ ſubtilioꝛis ſubē eē repit̃.hn̄s i ſe modicū ſtipticitat̃.¶ Et ſcire d̄bes q̄d ſtiptica ꝛ ſubtilia oībus p̄ncipalib⁹ mēbꝛis cōferūt.q̄re in eoꝝ medicis oīno ea ponere nō d̄ſiſtas.¶ Et dicūt iteꝝ medici:ꝛ ꝓbatū ē q̄ comedere cerebꝛa paſſeꝝ:ꝛ maxīe maſculoꝝ excitat coitū.Et rape ſil̃r ſi comedāt̃ cocte ſiue cū carnib⁹ ſiue ſine:illō idē faciūt.¶ Et expimēto cōpertū ē:q̄ comedeꝛ rapas viſuʒ hʒ acuere ꝛ ſubtiliare.¶ Et dicunt ēt q̄ comedere paſtinacas coctas vl̄ crudas coitū hʒ ꝓmouere.Et bꝛodiū ēt ciceꝝ rubeoꝝ illō idē facere dī.Et certū eſt ꝛ ꝓbatū q̄ comedere pullos columbinos nō valde magnos nec ꝑuos nō potētes āmbulare ſeu volare mouet coitū mirabil̃r.¶ Et aſſerūt iteꝝ q̄ comedere colūbos ſylueſtres eſt me^na ꝓꝓia relaxatiōib⁹ oīuʒ mēbꝛoꝝ.ſ.toti⁹ coꝛpis:h̄ eſt illis q̄ trahūt poſt ſe crura ꝛ pedes:ꝛ cōfert ꝓuatiōi ſenſus ꝛ mot⁹ mēbꝛoꝝ ꝛ tremoꝛi ipoꝝ ꝛ cui accidit amiſſio loq̄le.Et dicūt ēt q̄ odoꝛare anhelitū colūboꝝ:ꝛ id q̄d ex narib⁹ ſiue coꝛpoꝛib⁹ ipſoꝝ de vapoꝛib⁹ reſoluit̃:moꝛādo in cameris ſiue cauernis ſuis ꝓpe loca vbi gelcūt ꝛ redeūt:dūmō nō recipiat odoꝛem ſtercoꝛis ipoꝝ ſpāl̃r in eſtate ꝯfert oīb⁹ ſupradictis.¶ Et dicunt q̄ abluere anū multotiēs cū aq̄ dulci tepida ꝓhibet hemoꝛroydas euenire.¶ Et dicunt ēt q̄ comedere auellanas ꝛ nuces cuʒ ficub⁹ exiſtit tiberiaca ꝓuis venenis:ꝛ aliū in h̄ foꝛti⁹ repit̃ eē.¶ Et dicūt ēt q̄ iduere pelles lepoꝝ ꝯfoꝛtat mēbꝛa oīa ſenū ꝛ iuuenū.Et pelles agnoꝛuʒ ſil̃r pueris ꝯferre ꝓbant̃.¶ Et dicūt ꝛ ꝓbatū eſt q̄ odoꝛare anhelitū gattoꝝ hʒ ꝯſumere hūiditatē radicalē pulmonis ꝛ toti⁹ coꝛpis.¶ Et dicūt ēt q̄ aſſueſcere acetū in potib⁹ ꝛ cibis ſuis ꝓhibet aduētū febꝛiū putridaꝝ.ꝛ piper h̄ quoq̄ꝫ facere ꝓbat̃.¶ Et dicunt q̄ comedere carnes antiq̄s ꝛ veteres ē mā egritudinū.¶ Et dicūt id q̄d magis nocet ſenib⁹ ex cibis ſūt piſces.¶ Et dicūt q̄ bibere ꜖ucchaꝝ cū aq̄ frida remouet ſitim.¶ Et dicunt q̄ ſiq̄s recepit filū lane marine ꝛ cū ipſo ſuſpēdēs ſerpēteʒ ſuffocet ipʒ:ꝛ collo ſuſpēdēs ipʒ poꝛtet ſecurabit̃ a ſq̄nātia.¶ Et dicūt ēt q̄ frequētare flōmiā cephalice ꝓhibʒ apāta capitis ſeu cerebꝛi euenire.Et flōmare medianā ꝓhibet apāta coꝛpis ꝑcreari.¶ Et dicūt q̄ frequētare potus aq̄ thermaꝝ eſt ſecuritas ne ꝑuet̃ ſenſus ꝛ mot⁹ mēbꝛoꝝ.¶ Et dicūt q̄ q̄ vrticas vſus fuerit comedere ꝛ cū carnib⁹ ꝛ ſine:ſecurus erit q̄ arena nō ḡnabit in ipſi⁹ renib⁹.¶ Et dicūt q̄ comedere raffanos vl̄ caules remouet raucedinē vocis.¶ Et dicūt q̄ comedē cydōia aſſata poſt cibū hʒ leticiā ḡnare ꝛ pigritiaʒ remouere.¶ Et dicūt q̄ comedere coꝛtices citri cōfoꝛtat coꝛ ꝛ oīa mēbꝛa p̄ncipalia.ꝛ ſemia eoꝝ hn̄t venenoꝝ acuitatē remouere.¶ Et dicūt iteꝝ q̄ ſumere coꝛtices paruaꝝ limaciaꝝ in potu ꝛ in cibo paruis ꝯfert venenis.¶ Et dicūt q̄ bibere decoctionē ſcerchani q̄d filix in latino dī:hʒ ex iteſtis educere cucurbitinos.ꝛ ēt lōgos lūbꝛicos.¶ Et dicunt q̄ almuri factū ex fermēto vl̄ oꝛdeo cū aceto ꝓhibʒ ḡnōnē ꝟmiū in vētre fieri.¶ Et iteꝝ ꝓbatū ē q̄ ponere guttā paruā olei ſynapis in aure nō audiētis de 3ᵒ in 3^m liberabit̃ eger nutu Dei.¶ Et comedere p̄ſica cognitū ē:q̄ q̄uis ſint multoꝝ nocumētoꝝ hn̄t oꝛis fetoꝛē remouere vitio ſtōchi ꝓcedētē.ꝛ nullū aliud ſcit̃ in eis iuuamentum.¶ Et biringi h̄ idē modicū exercere dicunt̃.¶ Et ꝓbatū eſt q̄d intrare balneū olei tepidi ſanat ab oībus doloꝛibus

N Ad curuationem. — Regula. — Ad coitū. — Ad acuēduʒ viſum. — O Ad paralyſim. — Ad hemoꝛroydas. — Ad venena. — Ad ꝯfoꝛtā^m mēbꝛa ex veſtibus. — Quid p̄ſſint faciat. — Ad p̄ſuādū a febꝛi.putri. — P Ad ſitim. — Ad filū vermis ſitici ꝛc̃. — Ad p̄ſuādū ab apatibus. — Ad paralyſim. Idē in de cura lapidis ip ſe ꝛ 5ᵒ colliget. 41ᵒ. — Ad raucedinem. — Ad letificā^m — Ad confoꝛtandum coꝛ. — Q Ad vermes idem 2ᵒ can. — Ad ſurditatem. — Ad fetoꝛem oꝛis idem 5ᵒ colliget. — Ad doloꝛes coꝛpoꝛis.

ribus toti⁹ coꝛpis Deo dāte.¶ Et ſcitū ē q̄ ſi applicetur aſa fetida ano ſanat apāta ipſi⁹ diſſoluēdo ipſa.¶ Et dn̄t etiaʒ q̄ apponere birigos piſtatos ſup apāta diſſoluit ea.¶ Et ſcitū ē q̄ piguedo eracb.i.anatꝭ caſa vl̄ frida ꝯfert doloꝛib⁹.¶ Et ꝓbatū ē q̄ ſuſpēſio ſtercoꝛis adip ſup locū doloꝛis hʒ colicā remouē.¶ Et dn̄t ēt q̄ coagula hn̄t ſolonē vētris ꝯſtrigē.¶ Et ſuffumigatio cū pelle ericij i retētiōe vrīe diſſoluit eā.Et dic̄ huius Reg.dūmō illa retētio vrīe n̄ ꝓcedat ab apāte vl̄ lapide viā obturātib⁹.ſi eni ex aliq̄ iſtoꝝ nō ꝓcedat ꝑ certo liberabit̃ Deo dāte.¶ Hucuſq̄ꝫ recoꝛdat⁹ ſuʒ res ꝯſuātes ſanitatē ꝛ remouētes egritudinē ſua ꝓꝓetate:queādmoduʒ expimēta mihi teſtificata ſūt.āmodo icipiā loq̄ i cāis ꝛ curis egritudinū breui tractatu ꝛ receptionib⁹ ꝓuis ꝛ notis medicinis.

Ad apāta idem 5ᵒ colli3 ꝛ.13.c.c.1.f. 255.col.3. — A Ad colicam idē.16ᵃ tertij trac.4.c.14ᵒ — Ad fluxum idē.16ᵃ tertij trac.1.c.4ᵒ. ꝛ ſpāliter lepoꝛis. — Ad difficultatem vrine.

B ¶ Trac.p̄m⁹.q̄ ē d̄ egritu.capitꝭ:ꝛ ē ꝯtinēs capl̄a duodeci.

¶ Cap.p̄^m.Q̄d eſt de ſcabie capitis q̄d ſagrum noiatur.

Dico q̄ de egritudib⁹ capitꝭ ē h̄ egritudo q̄ ſcabies vl̄ ſagrū noiat̃:ꝛ ꝑuis max̄ͤ euenit̃ vī.Magnis āt raro accidere repit̃:ꝛ cā h⁹ egritudis vtplʒ ē abūdātia flāt.¶ Et cura hꝰ ē:cū ē ꝑua ꝛ fluens regere cū regimie d̄ſiccatiuo.ſ.dādo ei turtures ꝛ aues ꝑuas nemoꝛis aſſatas veru vl̄ i teſto cū aceto ꝛ almuri:ꝛ da ei panē bn̄ fermentatū:cū olo ꝛ paꝝ ſalis ꝛ aceto.Et ſufficit in cura hꝰ linire caput patiētis cū aceto ꝛ ſpgere d̄ſup puluerē chartarū aduſtaꝝ.Et ſi ifirm⁹ h̄ poterit ſuſtinere ꝓpinabis ei de 3ᵒ in 3^m diē myrabolanū vnū idū tritū ꝛ cribellatum ad bibēdū cū aqua mane ieiuno ſtōcho.¶ Et ſi ſcabies fuerit dura:dabis ei ꝑm q̄d ꝯuenire poterit ſuis ānis vel ſue etati de hierapigra:in pōdere ꝓut videbit̃ ꝯuenit̃ oībus.x.dieb⁹ ſemel:ꝛ inūges cū melle:poſtea ablues eā.ſ.ſcabiē cū aq̄ dulci tepida:deide aſpges ſup eā hūc puluerē.℞.thuris aduſti ptē vnā:ꝛ eris vſti q̄ntā ptē vni⁹:ꝛ icoꝛpoꝛa cū aceto ꝛ exicca in ſole.demū ſubtil̃r tere ꝛ cribella ꝛ d̄ſup ſpge.ꝛ ſi ifirm⁹ fuerit hūide cōplōnis ꝛ mollis:ablues ipʒ cū aq̄ mell̃.demū deſup epithimabis hoc cerotū.℞.olei roſ.ꝛ cere ablute:q̄d ſufficit:ꝛ diſſoluat̃ cera i oleo.poſtea miſce cū eo q̄rtā ptē ipſi⁹ pulueris caliginis fumi:ſeu furni vl̄ camini.ꝛ epithīa cū eo caput i ſero:mane ꝟo ablues cū aq̄ mell̃.ꝛ iteꝝ appones de p̄dicto.

C

¶ Cap.2^m.Q̄d eſt de tinea cutis capitis.

Accidit q̄nq̄ꝫ capiti tinea:ꝛ eſt paſſio grauioꝛ ſupradicta:ꝛ cura ei⁹ plixioꝛ exiſtit.Cōuenit ḡ huic patiēti vt abſtineat ab oīb⁹ q̄ hn̄t flegma ḡnare.Et ciba cū pane optimo fermētato ꝛ turturib⁹ ꝛ ꝑuis auib⁹ p̄paratis cū aceto ꝛ almuri vel aſſatis:ꝛ da ei comedere ēt panē cū aceto oleo ꝛ ſale.¶ Et ablue caput ei⁹ cū aceto ꝛ melle calefact̃:ꝛ pone i nocte ſup caput ipſi⁹ pulueris thuris aduſti mixtū cū decuplo ſui mell̃ diſpūati.Et ſi patiēs fuerit puer:dabis ei ad bibēdū de hiera i.x.dieb⁹ ſemel pōdeꝛ ſue ꝟtuti ꝛ etati ꝯueniēte.ꝛ ſi iuuenis fuerit dabis d̄ eadē hiera aureos tres cū aureo.j.pulueris agarici mixti cum aq̄ in q̄ ifuſa fuerit pulpa collogntide tādiu q̄ mutet ſapoꝛē ꝛ coloꝛē.Et abſtineat a cibo q̄uſq̄ꝫ purget̃ ex ea.ꝛ h̄ pl̄ies facē debes donec coꝛp⁹ bn̄ mūdet̃.¶ Demuʒ ſup caput aſpges hūc puluerē ꝑus facta ipſi⁹ ablutiōe.℞.caliginis fumi ſeu furni vel camini ꝛ vngule eq̄ne.thuris vſti.ꝛ alcāne.ā.n. partes eq̄les.fiat puluis:q̄m hic puluis ḡnat carnē viuā ꝛ facit cutim.

D

¶ Cap.3^m.Q̄d ē de alopicia.

Elias q̄ h̄ egritudo ḡnat̃ ex flāte ſubtilioꝛi:ꝛ nō ita groſſo ſic̄ ē fl̄a ex q̄ tinea ḡnat̃.Ex q̄ q̄dē accidit d̄pilatio cutꝭ capitis ꝛ caſus capilloꝝ.ꝛ iō dī alopicia:q̄m vulpib⁹ hec paſſio ſepe accidere ꝯſueuit.¶ Et ſufficit i hac cura purgata mā cum medicina laxatiua predicta in capitulo de tinea.vngere locum cum antiquo oleo nucum.vel cum oleo de cherua ꝛ cibare eum ſicut diximus in tinea.

E ¶ Cap.4^m.Quod eſt de thiria.

Elias iteꝝ q̄ ſi flā adhuc in mioꝛi q̄ntitate in coꝛpe abūdauerit q̄ in p̄dicta egritudie:ꝛ fuerit ſubtilioꝛis ſubē:accidit ide egri⁹ que thiria noiat̃.Et oꝛ thiria eo q̄ d̄pilatio cutꝭ fit ꝑ viā toꝛtā.ꝛ cā iſti⁹ toꝛtuoſitatꝭ ē paucitas flātis i q̄ntitate cum nō vltia ſubtilitate.Q̄m ſi eēt i ſubtilitate vltia fieret d̄pilatio ꝑ viā rectā:ſic̄ facꝭ aq̄ q̄n cadit ſup terrā.ſʒ q̄a retinet aliq̄d ḡſſitudis ꝛ nō ē eq̄le.Accidit.n.ei q̄d accidit aq̄:q̄n aliq̄d luti ei ſupſpargit̃.q̄a cū cadit in terrā facit viaʒ toꝛtuoſam ꝛ nō rectā:ꝛ ꝓꝓ h̄ ab antiq̄s noiat̃ noīe ſerpētis:ſcʒ thiria.Et cura hu⁹ eſt leuioꝛ cura alopicie:q̄m rectificando eū in cibis ꝛ potibus:queādmodū dixim⁹ in p̄dictis.ꝛ inūgēdo locū cū oleo de cherua:vel oleo nucū vel oleo oliuaꝝ veteri bullito in vaſe ereo tādiu donec ad nigredinem deueniat:ſufficiet in cura iſtius.

F ¶ Cap.5^m.Q̄d eſt de caluicie occipitis.

Accidit capiti caluicies q̄ ſi i iuuētute ꝑuenerit ſufficit i cura ipſi⁹ inūgere caput cum oleo amygdalarum dulcium.q̄m illud habet acuitatem humoꝛum remouere.Et ſi in ſenectute acciderit impoſſibilis eſt ipſius cura.

¶ Cap.6^m.Q̄d eſt de ſciſſura capilloꝝ.

G Capillis accidit ſciſſura ꝛ ſciduntur in ꝑtes duas.ꝛ cā h⁹ ē mltitudo ſiccitatis.Et huic egritudini ꝯfert oleum ſemis liniꝛ oleū amygd.dulciū ꝛ oleū oliuaꝝ dulciū.Ita tn̄ q̄ in vnoquoq̄ꝫ iſtoꝝ oleoꝝ apponas aliq̄d de laudano diſſoluto cū eis bulliēdo.Et q̄n ſcindant capilli dealbant eoꝝ extrema q̄d eſt cōtrarium eius:q̄d eſt in canicie:in qua dealbant̃ radices:cibus illoꝝ ſit panis hn̄ fermētatus cum hꝛodio gallinē ꝛ cū amygdalis vel ꜖ucchoꝛo:ꝛ carnes caſtrantine elixe cum modico ſale ꝛ oleo.

¶ Cap.7^m.Quod eſt de ſahaphati.

Sahaphat eſt egri⁹ rubedis q̄ accidit i carne coloꝛis pulmōis cum ꝑuis puſtulis:ꝛ accidit i cute capitꝭ h̄ egri⁹ ſic̄ in facie:ꝛ nō ḡnat̃ niſi ex choła mixta cū aliq̄ ḡſſitie:q̄n ſi eēt ibi valde nō adhereret illi loco.Et cura ei⁹ ē p̄mo euāre coꝛp⁹ ḡnali euōne ſic̄ flōmia ſi vīus fuerit foꝛtis:ꝛ puto d̄ cephalica.poſtea mūdifica coꝛp⁹ cū medicis educētib⁹ cholas ꝓp̄e:ꝛ nō des ſolū iſuſionē vl̄ ꝟtutes ipſaꝝ:ſʒ cū tota ſuba ipas ꝓpinare d̄bes:ꝛ me^lc q̄ hn̄t choleras purgare note ſūt:ꝛ q̄ ex eis magꝭ laudat̃ ē ſcamōea cū lacte cartarmi ꝛ lacte ficuū eq̄li pōdē.Dec.n.me^ra optime purgabit hūc hūoꝛē dīo ꝯcedēte.Et q̄a hūoꝛ iſte cholic⁹ exiſtit.iō n̄ ponim⁹ aliq̄uā piguedis vnctionē:ſʒ ponēde ſūt me^ne q̄ hēant ꝯſumē ꝛ caliatē egritudis remouē:ꝛ q̄ magꝭ ex iſtis cōmēdāt̃ ſūt roſe recētes:ꝛ ſi n̄ iueniūt̃ recipies q̄rtā ptē ipaꝝ d̄ ſiccis:ꝛ tātūdē d̄ narges:ꝛ piſtentꝭ:ꝛ miſce cū eq̄li q̄ntitate farie oꝛdei:ꝛ ſi times oꝛdeū ꝓꝓ ſuā viſcoſitatem.℞.roſaꝝ.ʒ.j.ꝛ floꝛis narges.ʒ.ſ.ꝛ floꝛis camomille q̄rtā ptē.ʒ.j.ꝛ d̄coq̄nt̃ i aq̄ ꝛ aceto eiuſdē q̄ntitatis tādiu donec mutauerit coloꝛē:addēdo huic decoctiōi ex ſucco citruloꝝ.ʒ.j.ꝛ ſi n̄ iueneris pone loco ei⁹ de ſucco cornulaꝝ:vl̄ d̄ ſucco plātagīs:vl̄ d̄ ſucco memithe ꝛ mandefac pecīā i h̄ liquoꝛe ꝛ pone ſup locū:ꝛ cū d̄ſiccat̃ itera.¶ Et rectifica cibū eoꝝ ꝑcipiēdo eis vt n̄ comedāt dulcia:ſʒ ciba eos lactucis cū aceto:q̄a i groſſant hūoꝛes inuiſcādo:ꝛ q̄a ſūt acetoſe:ſʒ acetū huic nocet ſi ſolū ſumit̃:ꝛ a poꝛtulacis oīno abſtinē d̄bēt:ꝛ ab oī gn̄e lacꝭ:ꝛ ab oī et

Cura. — H In hoc libro paſſionib⁹ non ſūt adhibēda vnctuoſa.idē infra trac. 8. c.3ᵒ. — Regimen.

I re q̄ pp morā saporē suū mutauerit ⁊ abstineāt a fructibus p̄terq̄ȝ a ḡnatꝭ dulcib⁹: ⁊ ab iteriorib⁹ cucumeꝝ sarracenoꝝ.i. āguriaꝝ qm̄ a comestiōe istoꝝ mīme ledunt̄: imo hūorē malū p̄ vrinā educē pbāt̄: ⁊ caueāt ēt ab oib⁹ in sartagie assatꝭ: ⁊ ab oib⁹ frixis: ⁊ ab oi gn̄e pisciū ⁊ ouorū: qa ista diuisimode iferūt nocumentū: ⁊ fac eos odorare ꝯtinue rosas vł myrtulā vł nenufar: ⁊ p̄cipe eis ne faciē ꝯuertāt ad radios solis vł ad ignē ⁊ sīlia: ⁊ sic faciendo ⁊ cōtinuādo q̄ diximus liberabitur oino nutu dei.

Cap.8m. Qð ē de canicie capilloꝝ ₰m diuersa loca.

Et capiti accidit q̄ in qbusdā locis capilli dalbāt̄: q̄ dalbatio a vulgaribus morphea noiat̄: ⁊ pol'e ē vt mutent̄ capilli ad citrinū vł turpiorē colorē. ⁊ h̄ accidē p̄t añ natiuitatē ⁊ post: ⁊ qñ accidit post natiuitatē. cā h⁹ ē hūor frid⁹

K sp̄ius ad locū illū mutās nāȝ ei⁹ ad friditatē: ⁊ ₰m mutationē vł alterationē loci mutat̄ color capilloꝝ ₰ȝ plus ⁊ min⁹. Et cura ei⁹ ē ordiare regimē cuȝ calefaciētibus exiccātib⁹ tēpate: ⁊ comedāt i cibis suis turtures ⁊ auiculas puas assatas ⁊ elixas ⁊ vtant̄ exercitio añ cibū: ⁊ gescāt post: ⁊ vngat̄ loc⁹ cū olo ð cherua: vł cū olo p̄sicoꝝ: vel cū olo corticis citri aut cū olo ð xaunim ter i die: aut plus aut min⁹ ₰ȝ magnitudinē ⁊ puitatē egritudinis.

Cap.9m. Qð ē ð mala dispōne ⁊ fig^a capilloꝝ capitis.

Accidit ēt capillis qñq̄ȝ fig^a inālis qñ oriunt̄ tortuosi: ⁊ postmoduȝ q̄si reuoluūt̄ v̄sus suā radicē. ⁊ h̄ accidit pp multāi cutis siccitatē: ⁊ pōt eē q̄ i qbusdā locis sūt tortuosi ⁊ in qbusdā nō: ₰m q̄ siccitas in loco plus ⁊ minus abūdare reperit̄. Et cura huius est assidue vngere locum cū oleo de vitellis ouoꝝ: ⁊ oleo amygdalarum dulcium: ⁊ oleo seminis lini equali pōdere: ⁊ liberabitur.

L Cap.10m. Quod est de furfuribus capitis.

Acciditq̄ȝ aūt capitꝭ vt i ea sīlia furfurib⁹ gn̄ent̄. ⁊ h̄ ē pp expulsionē flatꝭ grossi ad locuȝ. ⁊ cā h⁹ ē mlta replō cibi: ⁊ comedere ea q̄ sīla gn̄ant: ⁊ gescere añ cibū ⁊ post exercitari: ⁊ qð plus h̄ agere p̄t ē exercitiū imediate post cibum: ⁊ ēt balneare se ex̄ stupbā i aq̄ frida vł tepida. i calā v̄o minime nocē iudicat̄. Et cura h⁹ ē exercitiū añ cibum ⁊ añ balneū: ⁊ comedāt turtures p̄paratas cū aceto ⁊ aues puas ⁊ abstineant oino a potu aq̄ simplicis nisi ei admisceat̄ mel vł vinū coctū. Et purgēt̄ cōueniēti catartico: ⁊ qð laudat̄ mag̃ ē aloes ⁊ collogntida. ⁊ h̄ ꝯfectio similr multū ad h̄ valꝫ. q̄. ℞. aloes succotrini ⁊ seis vrtice ⁊ bireos. añ. aur̄. j. masti. aur̄. s. sarcocolle. p̄tē tertiā aur̄. j. iterioris collogntide octauā p̄tē aur̄. j. Collogntida qdeȝ minutiȝ icidat̄: ⁊ alie res subtilr pulueriçent̄: ⁊ addes ex puluere dragagātī ⁊ amygdalaꝝ dulciū ad pōdus oium: ⁊ misce totū malaxādo cū syrupo sgnçibin addēdo ei ex

M scamōea pōdus triū ḡnoꝝ ordei: ⁊ dosis h⁹ ē pōdus aur̄. v. cū ciato v̄no aq̄ ðcoctiōis hyssopi ⁊ allei: abstinēdo sic ꝯuenit i laxatiuis: ⁊ abluat̄ caput ei⁹ cū aceto vini epithimādo ip̄ȝ luto seu terra cū q̄ vltramarini capita sua abstergūt: ⁊ si cū aceto miscueris mel ⁊ caput ipsi⁹ cū ipo lauabis meli⁹ erit. Itē si ex subtili alcbitrā in byeme caput lauabis vł vnges liberabit̄: ⁊ ablutio ēt ex aq̄ sicle vł ex aq̄ cētauree minoris hanc remouet passionem.

Cap.11m. Quod est de pediculis.

Pediculi aūt accidunt capiti. Et Gal. dic̄ q̄ exit⁹ eoꝝ ē iter carnē ⁊ cuti. ⁊ alij dicūt q̄ pcreāt̄ ex sudore viscoso exn̄te sup cutiȝ. Sȝ q̄cūq̄ȝ mō sit: h̄ ē v̄itas qð generant̄ ex hūore liqdo valde: cui aliq̄ calitas ē admixta cū aliq̄ ex spēb⁹ putredis: ⁊ nō dico putredinē cōpletaȝ: sȝ q̄ est i fieri. Cura hui⁹ ē eis dare bierāpigrā cuȝ aq̄ lactis coagulatī sit cū seie vrtice: vł cū lacte sic⁹. Et pone super caput dissicātia: ⁊ si fuerit i estate sufficit ubi acetū i q̄ bullita sit cētaurea mior. i byeme vnges caput ei⁹ cum alchitrā: qm̄ destruit hūorē faciētē pediculos ⁊ ipos necat.

N Cap.12m. Quod est de lendinibus.

Et supueniūt qñq̄ȝ capillis capitꝭ lēdines: ex q̄ñatiōe q̄rū diuise a medicis repiūt opiones. Et cura eaꝝ ē vt ingere caput cū eis q̄ dixim⁹. s. cū cētaurea mior ⁊ cū alchitrā. Et nō āpli⁹ q̄ñabūt̄. Et fac eos assuescer balnea: ⁊ multotiēs caput abluere destruit ipsas. Et qui vult cāȝ vel māȝ eaꝝ remouere: opȝ vt a cibis icōueniētibus abstineat. Et sit ꝯtētus comedere gallinas vł turtures decoctas cū aceto vł agresta vł succo berberis. Et iā nō remāet nob aliqd memorare ð his q̄ capiti extrīsec⁹ accidere possint: nisi q̄ ab extrīseco hn̄t puenire. Nūc aūt icipio tractare ð his q̄ eidē hn̄t a causis extrīsecis puenir.

O Incipit Tractat⁹ 2⁹ ꝯtinēs vnicū capl'ȝ qð ē ð egritudinib⁹ capitꝭ accntib⁹ ab extrīseco sicut a pcussione.

Et accidit capiti pcussio ex ferro vł lapide vł ligno: ⁊ ex sīlib⁹. Et ea q̄ ex ferro fit absq̄ icisiōe si fit cuȝ mīme saniē hȝ pcreare vtplꝫ: ⁊ si fit: h̄ nō ē i modica q̄ntitate. Et remouet̄ h̄ nocumētū abluēdo locū cum aq̄ mell' post capitꝭ abrasionē ⁊ desup ponēdo ēpl'ȝ balneleli: ⁊ ē vng^m seu ēpl'm ð palma. *p̄m⁹ modus.* Et si pcussio fuerit ex lapide vł sīli supple sine icisiōe p certo hȝ saniē gn̄are. *2⁹ modus.* Et cura ei⁹ ē sīc dixim⁹ excepto q̄ mag̃ plōgat̄. *3⁹ modus.* Et si icisio fcā ex ferro si tēdit vsq̄ ad pāniculū q̄ craneū exteri⁹ tegit. dolorē fortē hȝ gn̄are: ⁊ idē febrē pcreare.

P Cōuenit g̃ i h̄ casu corp⁹ euāre cū flōmia cephalice p̄us opposite: qm̄ i h̄ casu spitēdo flōmare ð opposito. Moderni v̄o medici initiūt dictis cuiusdā medici senis q i sibi lia morabat̄ noie betsousages. qa videbat̄ sibi sufficiens iclinatio fcā a supiori ad iferi⁹: ⁊ in h̄ casu flōmabat mediana: dicēs q̄ h̄ ꝯuetas sibi sufficē videbat. Sȝ pi me⁹ mime h̄ asserebat. imo iubebat ābas opiones fuare: qui pi me⁹ fuus reḡ noiabat̄. Et h̄ ē mea opio ⁊ eaȝ fuauī ⁊ fuo ⁊ fuabo tpib⁹ vite mee: ⁊ expietia q̄tidie hāc cogito cē v̄itatē. *Idem 6⁹ ad Almā. c. 19. ⁊ . 7. eiusdē. c. 1. ⁊ idē. 7. ad Almā. c. 3. s 7. coll'ȝ. 33⁹. vł oppo^m.* Postea habeas lanā vł cotū iunctū olo rosato aromatiçato ⁊ tepido: ⁊ desup pone: ⁊ h̄ ꝯtinuabis donec apa loci remoueat̄. Et si dolor fortꝭ extiterit ⁊ n̄ remouet cū h̄: adde p̄dicto oleo medietatē ipsi⁹ de olo ex vitellis ouoꝝ: cogitēdo q̄ vulnus isti⁹ pāniculi nō ē paꝝ timendū: eo q̄ ex radice ⁊ ortu ipsi⁹ accidūt hoi accntia q̄uia ⁊ periculosa: ⁊ pp h̄ sollicite itēdēdū est ne apa pcreet̄. Et cū secur⁹ fueris ab apate redi ad curā p̄dictā.

Q Sȝ pp siccitatē pāniculi opȝ vt ðcoq̄nt̄ cū aq̄ cortices glādiū iteriores vł cauda eq̄na: ⁊ cū eadē ðcoctiōe fac aquā mell' cū q̄ vuln⁹ abluē ðbes: ⁊ pone sup vuln⁹ vng^m seu ēpl'ȝ ð palma: ⁊ h̄ medicamē ꝯtinuare debes donec ꝯglutinet̄. *4⁹ modus.* Et si vuln⁹ ex lapide fuerit cū fractura pāniculi coopiētis craneū: ita q̄ tēdat vsq̄ ad ip̄ȝ: nō sit i cura additio nec diminutio: nisi q̄ tp̄s magis plongat̄. Sȝ si vulnus fuerit ex ferro acuto: ita q̄ icisio tāgat seu pforet craneū absq̄ penetratiōe ipsius sufficit adhuc tibi cura p̄dicta. *5⁹ modus.* Et si icisio vsq̄ ad pfundū penetrauerit: tūc oino idiget chirurgico ⁊ opōne man⁹. Et h̄ p̄ icipe dȝ. s. pāniculū a craneo excoriçare. faciēdo p̄ icisionē ī cruce: ₰m q̄ docet Gal. i li⁹ de ige. sani. Sȝ in h̄ tpe nr̄o pauci q̄ h̄ facere sciāt repiunt. ⁊ i palr q̄ sciāt hāc artē expientia: ⁊ rōne: q̄ ipol'e est tale opus solū v̄bis exercere. Et tibi dico vt iuenias hoies p̄fectū in hac arte: q̄ sit ex illis q̄ hn̄t intellectum

I lectū ⁊ ꝯsuetudinē: ⁊ q̄ ex nāsua ⁊ cōplōne habilꝭ sit hic arti: ⁊ q̄ expius sit in ea tpe lōgo. qm̄ non dȝ recipi aliqs ad h̄ exercēdū: nisi lōgo tpe fuerit discipulus cū magro opno pfecto: ⁊ tpe p semet longo tpe fuerit practicat⁹. Et scā icisiōe ⁊ excoriatiōe crāei remoueat̄ os qð fractuȝ eē repit̄. Post scō exiccare seu abstergē ðbes optie saniē reptā sup pāniculū cū coto. postea desup pone cotū madefactū in oleo ro. tepido: ⁊ vuln⁹ carnis oi die abluere ðbes cū aq̄ mellis quiq̄ȝ ab apate ipi⁹ dubiū remoueat̄. Et postea curab vuln⁹ qð ē i carne cū emplo anaclis qð latine dī de palma ₰ȝ q̄ tibi videbit̄. s. si fuerit dilicat⁹ ⁊ carnē mollē habuerit misce cū p̄dicto emplo aliqd olei ro. ⁊ si nō. solū p̄dicto ēplo vti ðbes. Et si caro ei⁹ fuerit dura in vitio tūc p̄dicto emplo addere ðbes aliq̄ q̄ fortiter habeant ꝯsumere. sīc ē calcātū. i. vitriolū. Et custos cure istius ꝯsiderare dȝ dispōnē isirmi ⁊ tp̄s ⁊ hūidinē ipsi⁹ ⁊ eius nāȝ ⁊ cōplōnē.

K Sȝ si fractura fuerit ex ligno: vel lapide: ⁊ res erit piculosior valde: eo q̄ si os fractū eē repit̄ in directo ꝯtusiōis ipol'e ē q̄n i circuitu ꝯtusiōis scissure minute ⁊ puē vł ppe siāt. q̄ scissure pp eaꝝ subtilitatem sensui sūt occulte. Et ēt q̄n pāniculus sub craneo repi⁹ i. dura mr̄ corruptionē corpis ⁊ nocu^m hēat fortitudie pauciōie. Et ex illis qb⁹ h̄ accidit nocu^m pauci euadūt q̄ corruptionē ⁊ pturbationē mētis ⁊ itell's nō patiāt̄. cū tarditate ⁊ pigritia sensus ⁊ mor⁹: ⁊ vix: aut nūq̄ā a tali pcussione liberāt̄. Et q̄a ē imēsi piculi ⁊ terroris sīc dcm̄ ē: iō oȝ te eē sollicitū i remouēdo os fractū: ⁊ iponendo cotū madefactū i olo ro. tepido: ⁊ i abluēdo vuln⁹ cū aq̄ mell. ⁊ h̄ res facere debes q̄uis videb q̄d de⁹ facē voluerit. qm̄ h̄ res isto nr̄o tp̄e q̄uis existit: q̄a nō vidim⁹ neq̄ audiuim⁹ cyrologū aliquē i h̄ nr̄o tp̄e q̄ sit pfect⁹ in hac arte. q̄a si aliq̄s eēt pfect⁹: nemo ex fractura cranei sol'⁹ moreret̄. Et si cui ex gr̄a dei eē cognit illi cui pfect⁹ i tali necitate vł siri medic⁹ aduenerit vt ip̄s liber. sic ex sniā diuina eē dr: qn̄ alicui supuenerit impi⁹: ⁊ ide moriat̄.

L *6⁹ modus.* Sȝ si cū fractura cranei dura mr̄ aliq̄ recepit lesionē: medicatōȝ aliq̄ in talib⁹ ponē n̄ itēdo. cū moderni i leuiorib⁹ isufficiētes eē repiāt: q̄to magꝭ i g̃uiōib⁹ eē pūt. *7⁹ modus.* Et si cū h̄ ē ē pia mr̄ lesionē huerit. ipol'e ē ipos liberari sīc a medicis eē pbat̄.

Tract. 3⁹ de egritudib⁹ capitis icipit. ꝯtinēs capl'a sex.

Cap. p^m. Quod est de dolore capitis ex frigiditate.

Et q̄des accit egri^do capiti ex friditate extrīseca supueniente: ⁊ cura h⁹ ē vngē caput cū olo ð ve uen ⁊ camomillio: q̄a cala existunt. Et si friditas fieñor fuerit. n̄ nocebit p̄dictis adm̄scē medietatē pōderis eoꝝ ex olo ð semis synapis. ⁊ ex olo ð nigelle. ⁊ si oleū balsami h̄remus: lōge meli⁹ laudaret̄ oibus p̄dictis.

M Cap. 2m. Quod est de dolore capitis ex caliditate.

Et si dolor capitꝭ ex calitate fuerit. curat̄ cū oleo rosa. i. puteo ifridato distillando ip̄ȝ ex alto cū vase hn̄te cānulā subtilē: ⁊ si calitas fortior p̄dicta extiterit: ⁊ fuerit i estate: ⁊ etas fuerit iuuētutis misce p̄dicto oleo succū lactucaꝝ: et cucurbitaꝝ: ⁊ cucumeꝝ: ⁊ pone succū cucurbite in h̄ casu pp grossitiē sui: ne cito ad pfunduȝ capitis valeat penetrare: imo p manere faciat medicamē i loco tādiu. vt suā possit facere opōnē. ⁊ ne cito ꝯuertat̄ in caliditatē mēbri cali. queādmodū faceret res subtilis pp calitatē fortē capitis. Et si accntū huic medicamini addideris: erit fortī⁹ in h̄ ope. *Regimen.* Et p̄parare ðbes cibū ifirmi ₰ȝ sui ꝯditionē. s. dādo ei lactucas elixas ⁊ cucurbitas ⁊ portulacas cū aceto ꝯditas: ⁊ odoret nenufar recētē vel violas vel cucurbitas recētes. Et caueat sibi ne maneat in loco vbi sit ignis vel fumus vel in aere calido donec liberetur.

N Cap.3m. Qð est de dolore capitis ex humiditate.

Abundātia hūiditatꝭ n̄ fac dolorē itēsuȝ sȝ g̃uatiuū ⁊ cū extēsiōe laboriosa ⁊ gemitu isano. Et cura ei⁹ est paucitas cibi ⁊ pot⁹: ⁊ in estate remouet̄ hic dolor: cū aspersione sandaloꝝ cuȝ aqua ro. sup caput. ⁊ in hieme eū odorare faciēdo fumuȝ ligni aloes vel blacte biçātie vel galbani: vel sandarus idi. vł sandarus ð septa. Et odorare alkitrā in h̄ est optimū.

Cap.4m. Qð est de dolore capitis ex siccitate.

Sed si siccitas cū friditate abūdauerit. nō hȝ dolorē capitꝭ pcreare. sȝ vigilias cū pturbatiōe sensus. si siccitas exuberauerit. Et cura eius est itroitus balnei aq̄ dulcis in camera mediana. Et ēt balneatio ex̄ stupbā ꝯfert. ⁊ ꝯtinuatio ēt aspersionis aque calide super caput hȝ hanc egritudinem remouere. Et comedere amygdalas dulces cum pane ⁊ sine pane hoc idē facere pōt Deo dante.

O Cap.5m. Qð est de apatibus pāniculorum capitis.

Iste v̄o egritudies sunt q̄ fiūt absq̄ cā extrīseca. s. apata q̄ fiūt i pāniculis. sȝ apa qð fit i pāniculo q̄ exteri⁹ craneū tegit leui⁹ ceteris eē iudicam⁹. *p̄mus mod⁹.* Et cura ipi⁹ ē flōmia cephalice: abstinendo cū oi sollicitudine ab appōne frigoꝝ illi loco ne faciat redire māȝ ⁊ lesionē nobiliori mēbro. i. cerebro. *2⁹ modus.* Et accidere ēt pōt pāniculo duro exn̄te sub craneo q̄ dī dura mr̄ apa. ⁊ h̄ accidit ex hūorib⁹ acutꝭ. ⁊ pp h̄ patiūt̄ fortissimos dolores cū rubedīe oculoꝝ: vigilijs: ⁊ pturbatiōe sensus ⁊ itell's. Istis qdē exhbē ðbes de sanguie ₰m qð ibi videbit̄ expedire. ⁊ si fuerit mediocris etatis ⁊ tēpus fuerit tēdēs ad calitatē. ciba eos solum ptisana ordeacea rōnabilr fcā cum modica q̄ntitate mice panis frumēti. ⁊ medulle seis cucūe. sarraceni. vł cū lactucis elixis vel citrill' silr elixis cū modico aceto. Et purgab ip̄ȝ cū myrabolanis citrinis: tamaridis: ⁊ scamōea ₰ȝ q̄ tibi videbit̄

P ꝯuenire. *Cura pticularis vsq̄ ad statum.* Sed si fuerit iuuenis ⁊ magni corpis ⁊ vene ipsi⁹ fuerint large. ⁊ tp̄s estatis vł veris flōma eū de vena cōi dextri brachij. Et n̄ cibab eū vsq̄ ad. vij. dies nisi solū ptisana ordei rōnabilr fcā. vł lactucis elixis vł portulacis q̄ ceteris laudabiliores existūt. ⁊ h̄ oia aceto ꝯdiant̄. Et medulle ēt seminū citruloꝝ ⁊ cucume. sarracenorū eis vtiles valde existūt. Et isto regimie vti ðbes dōec apata ⁊ eoꝝ accn̄tia remoueant̄. *Regimē declinationis.* Et ēt postq̄ȝ cessauerit apa cū oib⁹ suis accn̄tib⁹. n̄ cibabis eū carnib⁹ nec aliquo alio cibo mlti nutrimēti. sȝ ppia ei subtilia gradatim ascēdēdo ad ḡssiora. donec ip̄ȝ eē coḡueris i suo eē nāli. Et post cibū ei dabis sp aliq̄ stiptica tpate. sīc medulle albaușeg. ⁊ vue qñ icipiūt eē varie. ⁊ sīlia. qa ista hn̄t stōcū ꝯfortare. ⁊ nocu^m p̄dictoꝝ ciboꝝ remouere. Et laudat̄ ēt istis suggerē succū cydonioꝝ: ⁊ piroꝝ masticādo similr post cibū. ⁊ si tp̄s n̄ fuerit magni estus çuccbaꝝ rosatū in

Q h̄ casu ꝯueniēs eē dī. Sȝ scire ðbes q̄ si vt⁹ ðbilis extiterit. vł fuerit etatis vltra ānos. xl. paucissimis taliū tale apa ex pura cbol'a ⁊ nāli esse repit̄. ⁊ si acciderit: ei⁹ curā ipol'eȝ eē dicim⁹. Et scire ðbes q̄ oia apata q̄ fiūt in cerebro p maiori p̄te sūt: aut ex cbol'a mixta flātꝭ: aut econuerso. talib⁹ āt p̄cipim⁹ oino flōmiā facē: sȝ i modica q̄ntitate. Et post sūt purgādi cuȝ agarico ⁊ aloe ⁊ viol' ⁊ syrupo violaceo ⁊ sgnçabin. Sȝ si apa fuerit i pāniclo p̄dcō: scȝ dura mr̄e iterare ðbes minutōȝ spālr si cognitū fuerit a medico ex pulsu ⁊ alijs signis sāg^cm exubare. Et n̄ ðsistimus a memoratiōe sigrū sāguis. nisi qa h̄ nr̄ liber nimiū plōgaret̄. Et si ea poneremꝰ: egrederemur a p̄cepto dn̄i reḡ. Et fac eū abstieī a cibo ḡsso ⁊ q̄ntitate mlta. ⁊ fac

I eū odorare rosas ꝛ nenufar ꝛ filia post aspsionē ipoꝝ cū cāphora dissoluta cū aq̄ ro. ꝛ ciba eū mica panis bñ fermētati elixata i aq̄ cū modica q̄titate aceti. vl' cū aq̄ ordei cū modico aceto. ꝛ sic age donec oia accñtia remoueanť: ꝛ ēt post remotionē ipoꝝ ñ cibab eū grossiorib⁹ subito sȝ paulatine. ⁋ Et si apa p̄dictū ex flāte fuerit q̄uis h̄ raro bēat pueníre pp̄ duriciē ꝛ firmitudinē p̄dicti pāniculi ipedientē penetrationē erit si fuerit ex flāte subtili p maiori pte. ⁋ Incipe ḡ in cura istoꝝ a flōmia. eo q̄ ex ipa coꝝ iuuamē velociter maīfestať. ꝛ postea purgabis eos cū aq̄ ifusiōis seis chartami: collognttide: ꝛ semis vrtice. cui admisceb modicū aq̄ in q̄ steterit mastix tādiu donec colorē mutauerit. ꝛ ex sgnçabi ꝛ syrupo sgnāti. qð tibi videbiť ꝯuenire. Et abstinētia sit sic̄ sit in alys laxatiuis ꝛ abstineť eos facias a cibis ḡssis. Et sufficiat eis recipere aquā mell' subtilē i vltia subtilitate: vl' syrupū sgnçabin factū ex melle puro. Et si vis eis panē ppiare: dabis micā panis optie fermētati ablutā cū aq̄ cala: cui addes aliqd ex syrupo sgnçabi scō ex melle. ꝛ vltia q̄titas pāis sit. ℥. ij. ⁋ Sȝ si ex melīa acciderit: h̄ ex subtili melīa cē repiť: qm̄ ḡssa mime p̄t ibi penetrare pp̄ duriciē ꝛ ḡssiciē pāniculi. Quare ēt istos miuere ꝯsulim⁹. Et purgab eos cū epithimo ꝛ sene. sȝ elleboꝝ phibem⁹ oino. ꝛ huic me^ne adde aliqd ex succo pomoꝝ si hūeris. ꝛ si nō: syrupū corūdē ponē ðbes. Et nō cibabis eos cibis ḡssis nec multi nutrimēti dōec oia eoꝝ accñtia remoueāť queadmoduȝ supi⁹ dixim⁹. Et laudabiliorē cibū eoꝝ cē dicim⁹ amygdalaꝝ claꝝ ꝛ si idiges eis panē ppinare: dabis eis in modica q̄titate. ⁋ Et scias q̄ ñ gñať apa i h̄ pāniculo: nec i aliq̄ alio loco ex vno simplici hūore cui ēt ali⁹ hūor non sit admixt⁹. sȝ ðnoiatio fit a maiori. v̄. ḡ. scȝ qñ dicim⁹ q̄ ē ex cholā: ñ itelligas q̄ sit ex pura cholā sȝ cū alys hūorib⁹ mixta. sȝ eā cholāȝ noiam⁹. q̄a alys hūorib⁹ p̄ualet i q̄titate vtute ꝛ nā. ⁋ Et scias qð sig^a apaṫ cholici h̄ sūt. s. acuitas febris ꝛ ei⁹ forti^do: ꝛ multitudo siť: ꝛ pturbatio sensus. ꝛ q̄ ifirm⁹ loqť vana ꝛ iordiata: ꝛ q̄ i seipo fatigatur cū mlťa iqetudie ꝛ gyratiōe ð latē i lat⁹ ꝛ aliqñ sedebit i lecto ꝛ abūdātiā vigiliaꝝ hēbit cū multo dolore capiť ꝛ rubedie albedis oculoꝝ: ꝛ ē sine tiore. Et multotiēs huis huitorib⁹ vociferat ꝛ exclamat absq̄ cā ꝛ pulsus ei⁹ ē serinus. ⁋ Et sig^a exuberātie sanguis cog̃sces ex ꝯuersiōe albedis ocl'oꝝ i rubore ꝛ palpebre ēt ipoꝝ illō idē hīc videť. ꝛ siť. sȝ mior q̄ i cholā ꝛ pturbatio sensus: ꝛ alienatio adest cōiter: queadmodū i chol'ico: sȝ agitatio ð latē i latus ꝛ sessio ꝛ mot⁹ mior q̄ i p̄dicto repiť cē. Ingetudo q̄dē ꝛ vigilie eq̄les cē dicūť. ⁋ Sȝ accñtia flātis sunt h̄. s. ḡuedo capiť q̄ dolori ñ similať. siť ipceptibil'. ꝛ mltitudo somni cū ml'to gemitu ꝛ ḡuedie i eodē. sic̄ ebrys accideť ꝯsueuit. ꝛ nō excitať a somno leuiter. sȝ cū ḡuedie capiť. febris qdē ē q̄eta ꝛ lenta. ꝛ ei⁹ pulsus mollis sine duricie. ⁋ Et iā dixi tibi q̄ ipol'e ē apa cerebri ex hūore vno simplici fieri. sȝ ex duob⁹ vl' plib⁹ mixtis. q̄re accñtia apparebūt h̄ȝ diuū peccāť hūoris. ꝛ h̄ scribē distīcte ꝛ sigillatim h̄ȝ q̄titatē vniuscuiusq̄ mixtiōis eēt ipol'e. sȝ medic⁹ i h̄ prudēs cē dȝ ꝛ ista cog̃scē a seipo h̄ȝ sui doctrinā ꝛ expiētiaȝ. ꝛ faciat q̄ sibi videbiť. ꝛ h̄ ei sufficiēs indicať. ⁋ Et scias q̄ qñ p̄dcā mala accñtia ifirmo supuenerit. q̄ apa erit i dura mře vl' i pāniculo ipsi⁹ nobiliori. s. pia mře. Et ðbes ēt cog̃scē ꝛ puidere si p̄dcā accñtia a stōcho veniūt: scȝ a fumositatib⁹ vl' vaporib⁹ resoluť ab aliqb⁹ hūorib⁹ i stōcho exñtib⁹ caput ascēdentib⁹. qð si fuerit: accñtia apparebūt h̄ȝ nāȝ ꝛ q̄litatē illi⁹ hūoris a q̄ fit resol'o. Sed si accñtia p̄dcā ex stōcho fuerit. sciť q̄a recedūt ꝛ veniūt h̄ȝ ascēsuȝ ꝛ ðscēsuȝ febris. sȝ si ex apate pāniculoꝝ cerebri fuerit. pmanēt firma donec fuerit apa. ⁋ Et pol'e ēt ē vt apa i pia mře gñeť. ꝛ ē pāniculus subtil' circūdās corpus cerebri. Qð si sic fuerit necē ē medico vt flōmet ifirmus ð cephalica ðxtri brachy eẍbēdo ð sāg^e i q̄titate mlťa. ꝛ sic pol'e erit q̄ eger liberet oino vl' q̄ nā expellat mām ad igñbil' mēbrū i ḡdu. s. ad duram mřeȝ. ꝛ si sic euenerit erit sig^m fortitudis vtuť ꝛ liberatiōis ifirmi. Et ꝯūo eē dicim⁹ si hūor faciēs apa a dura mře ad piā expellit: vl' deriuať. qð ē signū ðbilitaṫ ifirmi ꝛ moriť ipsi⁹. nisi de⁹ eum voluerit liberare. Sȝ accñtia pueniētia ex apate pie matris sunt fortiora ꝛ velociora ꝛ magis mortē signātia ex q̄cūq̄ hūore fuerit illð apa oib⁹ alys apatib⁹ euenientibus in alys pāniculis cerebri. ⁋ Et flōmia oib⁹ ē cura ḡiaris cū abstinētia ab oib⁹ cibis ḡssis ꝛ mlťi nutrimēti tenendo cuȝ i regimie subtili i vltima subtilitate: ꝛ si ips fuerit estiuū ꝛ ifirmus iuuenis ꝛ robustus. sufficit ipsi aqua tamarindoꝝ per viam cibi ꝛ nutrimenti. donec cessent ꝛ quiescant fortia accidentia ꝛ alleuietur apostema.

Marginal notes: 3^a modus. — Cura. — K — 4^a modus — Cura. — L — Signa apaṫ cholerici. — Signa sanguinei. — Signa flegmatici. — M — Vide p^a tertia tra. 3°. c. 2° — 5ª modus. — N — Cura

Handwritten in margin: Jdem a[illegible] lib. [illegible]

⁋ Cap. 6^m. Quod est de apatibus cerebri ꝛ rethe mirabil.

Psi cerebro ēt accidē pōt discursio seu sparsio hūoris vni⁹ seu pluriū i suis cōmissuris: vñ apa pcreať i sua ppa substa. Et h⁹ apaṫ accñtia sūt fortiora ꝛ maḡ q̄uia ꝛ ðiti⁹ iterficiētia. ꝛ cura h⁹ ē flōmia ꝛ subtil' dieta. Sȝ dubito q̄ ðficiet pp̄ pessimitatē accñtiū aūq̄ possis ad curā puenire. ⁋ Et h⁹ apaṫ accñtia sūt ðfect⁹ mot⁹ voluntary. ꝛ amissio vtutuȝ p maiori pte. ꝛ relaxatio toti⁹ corpis. ꝛ moriť pp̄ ðfectōeȝ lacertoꝝ pectoris. Et vt breuiter dicā. postq̄ ꝯfirmati ē apa penit⁹ moriť. ꝛ pp̄ h̄ i cura ei⁹ ñ ploge smōe. ⁋ Et accit siue accidē pt sir apa in rethi cēbri. qð gdē rethe i añriori pte cēbri. v̄ius facierē ꝛ noiať cerebri cē. ꝛ a medicis dī eē rethis mirabil' ꝛ noiať cerebri mř. Et cognitio h⁹ apaṫ ē difficil' valde. cu⁹ accñtia ita sūt isepabilia ꝛ certa sic̄ vmbrositas ꝛ nebulositas existit tpe pluuie ꝛ sūt ista. s. rubedo albedis ocloꝝ: ꝛ ḡfficies palpebraꝝ ipoꝝ cū difficul^te mot⁹ ipoꝝ. ꝛ forti^do febris: q̄uis huic aliqd flāt sit admixtū. ⁋ Cura ei⁹ ē flōmare cephalicā cū mlťa extōe sāguis. Et postmodū mihi vl' q̄ trabēdū sit ð vena pulsatili q̄ i manu repiť i modica q̄titate. s. ū min⁹. ℥. ij. nec plus ℥. ij. ꝛ dimidia. ꝛ rege eum leuiter ꝛ subtiliť. Et sufficiet ei aq̄ ifusiōis tamarindoꝝ ppinādo eā successiue vna vice p⁹ aliā. Et si cū h̄ corp⁹ mollificať. cura ep̄istit laudabil'. Et fac eū odorare myrrhā ꝛ sandalos ꝛ rosas ꝛ bolū armenū subtilit' dissolutum i aq̄. ⁋ Et cū recesserit accñtia vl' mlťū fuerit alleuiata: cibabis eum medullis citruloꝝ vl' cucumeꝝ farracenoꝝ. donec ab eo oia accñtia p̄dicta sint ablata. Post dabis ei aquā ordei. Et postmodū illa remota dabis ordeū ips ꝯcoctū i eadē dispōne q̄ ordinať a medicis. Et cuȝ fueris certificat⁹ de eius liberatiōe: sibi propinabis panē lotū cū aqua. vl' panē in furno decoctū cum seminibus cucumeꝝ farracenoruȝ excorticatoꝝ vel cū piris. Et cum fuerit optime liberatus semper propinabis ei pruna ante cibum.

Marginal notes: O — Sig^a apātis cerebri. — De apate rethis. — Sig^a apatis rethe mirabilis q̄. ꝛ 4° colliget. 46°. — P — Cura vsq̄ ad flatum. — Cura in declinatione. — Q — Cura

⁋ Tractatus 4^s de egritudib⁹ auriū. ꝯtinēs capl'a. 5.

⁋ Caplm p^m. Quod est de apostematibus aurium.

Ncipe curā ei⁹ a flōmia cephalice: qm̄ ipa remouet ipsiuȝ oino qñ icipit euenire. Et rege eū subtili regimine. ꝛ in aurē distilla oi die ex oleo rosato ꝛ anbetino. añ. ꝛ sit tepidū: ꝛ ciba eū cū aqua ordei. vel mica panis abluta cuȝ medullis citrullorum vel cucumeꝝ farracenorum ꝛ agresta. vel cuȝ aqua ꝛ syrupo sq̄uinçabin: donec acuitas egritudinis ꝛ accidentia remoueantur. sȝ si apa taliter nō remoueať: sed ad saniē deriuať cura ei⁹ tūc est leuis. Et si dolor fortis efficitur: ꝛ timebis mortem infirmi ex acuitate ei⁹: aut sequenit ei tortura oris pp nimiā siccitatē euenientes pp ei⁹ abūdātiā vigiliaꝝ: subueni ei cū imissiōe i aurē ex oleo ð vitellis ouoꝝ: qm̄ incōtinēti remouet dolorē: ꝛ pperat exitū saniei. ⁋ Et iaȝ recordor cū erā iuuenis q̄ misit pro me Dali fili⁹ Joseph: qui mihi fuerat ꝛ erat inimic⁹: vt ad eū cordubā irē: cā vnius apaṫ qð ei i aure acciderat: ꝛ i vespis cordubā pueni: ꝛ inueni eū cū dolore fortissimo: ꝛ a tremore appetēte mortē vl' q̄ ab aliq̄ occideret pp dcm̄ dolorē. ꝛ h̄ erat q̄ ipsum apa erat i radice nerui venient a cerebro ad sensuȝ audit⁹. ꝛ iaȝ spasmari icipiebat: ꝛ tūc ei ipleui statiȝ aurē ex oleo vitelloꝝ ouoꝝ tepido. ꝛ cū pmāsisset sic p magnā horam icepit dolor mitigari. ꝛ cū ptrāsissent tres hore tota sanies ide emanauit. Et postea icepi abluere aurē cuȝ aq̄ mellis scā cū decoc. cortici subtilis glādiuȝ ꝛ cande egne. Et postea p̄cepi ablutionē fieri cū aq̄ decoc. limature ferri colate: ꝛ syrupo sq̄uinçabin sil: ꝛ ipsaȝ ablutionē faciebā cuȝ pēna caude galline voluēdo eā circū vice vna post alias donec totū euadat ꝛ optie mūdificabať: ꝛ sic ꝯsumpta sanie fuit curat⁹ pfecte. ⁋ Et scire debes q̄ apa auris pro maiori pte nō gñať nisi ex hūorib⁹ calis ꝛ subtilib⁹ pp siccitatē cōplonis auris: ꝛ pp elongationē ipsius a receptione grossaꝝ reꝝ nālir: ꝛ pōt ēt aliqñ recipe hūorē flegmaticū aquosuȝ ꝛ subtilē. Et dīa q̄ est iter h̄ apa ꝛ illud qð creať ex hūore cholerico subtilē: q̄ si fit ex cholā est cū dolore acutissimo ꝛ fortissimo tinitu: qð nō accidit qñ fit ex subtili flate ꝛ aquoso: sȝ est cū grauedie ꝛ pōderositate maioris: sed difficulter audire est accñs cōe in ambobus.

Marginal notes: A — Casus. — B — De cāis apātum auriuȝ. — De signis distinctiuis.

⁋ Caplȝ. 2^m. Quod est de dolore auris.

Dolor absq̄ hūore ēt accidit auri ex vapore aliq̄ itercluso. q̄re si in aure isti⁹ posueris ð piguedie gruis vl' anseris vl' sturnelli: ꝛ dz farçur aut oleū camomellinū vl' anbetinū qðcūq̄ eoꝝ volueris vel habueris. credo q̄ liberabiť deo dāte. Et cū h̄ rege eū subtili dieta abstinendo a carnib⁹. Et cura ppria illi⁹ q̄ patiť tinitū auriuȝ: est remouere eū ab oi cibo multi nutrimēti ꝛ supflue humiditatis. Et ciba eū cibis subtilib⁹ ꝛ desiccatiuis.

C

⁋ Cap. 3^m. Qð est de grauedine auris.

Ec egritudo accidit auri ex hūore ḡsso ꝛ viscoso ibi existēte. Et cura ei⁹ ē purgare corp⁹ mltotiēs cū hierapigra: ꝛ ponē i aure oleū de lilio mixtū cū oleo de scaunix. i. de nigella modice q̄titaṫ ꝛ libabiť oino. ⁋ Et pt i h̄ egri^do accidē ex mlťa q̄ti^te supfluitaṫ auris q̄ ibi ꝯgregať ꝛ ꝯglutiať ex negligētia patiēť in eẍbēdo ꝛ mūdificādo eā a loco. q̄re hāc egritu^nē curare debes mūdificādo aurē a dcā supflui^te. ponēdo ibi oleū amyg. amaraꝝ: qm̄ purgat ꝛ abstergit optie dictā supfluitatē eẍbēdo ipāȝ: ꝛ ē tutū ꝛ remotū ab oi piculo ꝛ nocu^to.

Marginal note: Oleū amygdalaꝝ amarari ē optimus ad mūdificādum aurem. Jdē 4^a ter. ij. c. 2. — D

⁋ Cap. 4^m. Qð est de pcussione auris.

Difficultas audit⁹ auribus ēt accidit ex pcussione lapidis vel filiū. Et cura h⁹ ē flōmare cephalicā incōtinēti: ꝛ distillare int⁹ i aure ex oleo rosaceo tepido. Et si dcā difficltas audit⁹ fuerit ex antiq̄ pcussione: tūc i eā distillabis oleū liliacū vl' anbetinū: vl' de vebuen: vl' de iasmino: vl' de medullis ossiū piscoꝝ ex quacūq̄ qðcūq̄ hoꝝ iueneris: ꝛ ide curabiť cū adiutorio Dei. Sȝ si ex pcussiōe scā int⁹ i aurē sāguis emanauerit ipol'e esse dico difficltatē audit⁹ remouē ēt si h̄. curare eā deberet.

Marginal note: Si ex percussione sāguis in aurē manauerit ipol'e ē cura difficultatis audiendi prouenientis ex eo.

⁋ Cap. 5^m. Quod est de grossitudine auris.

E possibile est q̄ auris egrediť a magnitudie ex supabūdātia nāli dispōne i q̄titate cibi ꝛ pot⁹. Et cura hui⁹ egritudinis est subtiliare regimen ꝛ vngere locum cum oleo rosato.

⁋ Tractatus qntus de egritudine nasi cōtinēs capl'a 4^or.
⁋ Caplm p^m. Quod est de priuatione odoratus.

Ec egritudo i naso accidit ex oppil'one scā in foramie ossis: qð a medicis dī colatoriū ꝛ illð foramē ē tortuosuȝ ꝛ subtile i vltio: ita q̄ oclis pcipi nō p̄t. Et cura huius est odorare nigellā vl' acetū. ꝛ h̄ h̄ȝ q̄ cognoueris cōuenire ab etate compl'one ꝛ tpe. ⁋ Et p̄t ēt accidē ab apate scō i pāniculo ibi exñte: ꝛ in illo ēt pāniculo ē foramē subtilissimū qð sensui visus penitus occl'tať: sȝ ab itell'u testificať q̄ ibi oino cē dȝ: ꝛ gñať in h̄ pāniculo apa sicut i alys pānicul'. ꝛ efficiť h̄ apa ex supflui^te flatica descēdēte a catarro q̄ ibi retineť ꝛ ꝯgregať: ꝛ ide dcm̄ apa pcreať: q̄re scire debes q̄ qñ priuatio odorat⁹ ab apate efficiť nihil oino de sensu odorat⁹ remanere repiť. Vñ tales egēt regimie longo subtiliādo eoꝝ dietā: ꝛ vtēdo medicis q̄ hñt subtiliare ꝛ icidere dcm̄ humorē: sic̄ ē oximel cōpositū scm̄ cū passulis: vl' cū ireos: ꝛ nō odorēt oino odores acutos: sic̄ scaunix q̄ nigella dī: sȝ odorare debēt flores de iassemi: vl' ð narcisco: eo q̄ he cōueniētiores cē dñr i hac egri^te: ꝛ sť de basilica flōmādi. ꝛ nō remoueť h̄ egri^do seu oppil'o p maiori pte nisi ex naribus exierit sanies cū sanguie mixta: qm̄ nā isti⁹ mēbri est nō posse terminare saniē ad albedinē pfectā. Et sic continuādo oia q̄ dixim⁹ libabiť deo dāte. ⁋ Et h̄ ēt nocumētuȝ accidere pōt ex fl'ate qð assimilať flati aquoso qð distillat ex narib⁹. Et ē sine apate ꝛ opil'one foramis p̄dicti ossis: sȝ tegiť foramē p̄dictū a p̄dicto hūore: q̄re dicta pcreať egritudo. Et cura hui⁹ leuis existit: qm̄ fit solum distillando in naribus oleuȝ dulcium amygdalaꝝ.

Marginal notes: E — p^a modus. — Cura. — 2ª modus. — Cura. — F — 3ª modus.

⁋ Cap. 2^m. Qð est de fetore narium.

Ec egritudo naribus pcreať ex hūore putrido congregato ꝛ retēto ibidē. q̄re ipol'e ē fetorē remoueri donec hūor p̄dict⁹ total'r expellať. Et nō accidit hec egritudo pro maiori pti nisi hñtib⁹ nasuȝ simū: quoꝝ nares supi⁹ arcte existūt: sȝ alibi hec lati⁹ declarabo. Cura q̄dē hui⁹ est distillare in nares aquā ifusionis centauree assidue ꝛ curabiť inde nutu Dei.

Marginal notes: G — Fetor narium nō accidit nisi hñtibus nasum simuȝ ꝛ superius strictum.

⁋ Ca. 3^m. Qð est de excoriatiōe ꝛ scabie q̄ fit in narib⁹.

Ationabil'r hec egri^do narib⁹ h̄ȝ supuenire: eo q̄ sť trāsit⁹ ꝛ via supfluitatū. Sȝ in h̄ loco curā ei⁹ ponē nō intēdo: intēdēs eā reseruare dōec tractabo de cura excoriationis in vl'i ꝛ scabiei.

⁋ Cap. 4^m. Qð est de polypo qð multotiēs vel qui multiplex nominatur.

Vltotiēs hec egri^do narib⁹ accidit ex hūore melico q̄ pfundať int⁹ i carne nasi ꝛ ibidē iuiscať. ⁋ Et curať h̄ egri^do bibēdo assidue sq̄uinçabin ð melle plib⁹ dieb⁹. Et eūa corp⁹ seu purga cū isto medicamie qð tibi dico. qð ℞. aloes succotrini: agarici: turbit: sal' ꝛ allei. añ. auř. j. collogntide: ꝛ nigelle recētis: epithimi ꝯfecti cū spēb⁹ ꝛ violaꝝ. añ. q̄rtā ptē auř. j. amyg. dulciū excorticataꝝ ad pōdus oiuȝ cū q̄rta pte ipoꝝ ex gūma arabica ꝛ pistenť oia pfecte: ꝛ misceāť cuȝ syrupo sgnçabin. ꝛ dosis hui⁹ ē pōdus. v. auř. cū ciato vno aq̄ decoc. modici balasce cū octaua pte auř. j. ex diagridio. ꝛ tātūdē masticis. Et si nō fuerit ꝯuenieter purgat⁹ ex dcā dosi. ppinabis ei aureū vnū de eodē huādo optie abstinētiā: sic̄ ꝯuenit i laxatiuis. Et ciba eū pane optie fermētato: ꝛ turturib⁹ ꝛ auib⁹ puis ꝯditis cū aq̄ ꝛ sale ꝛ modico olei ꝛ aceti ꝛ coriandri. Et ppinabis ēt ei acetosa: ꝛ blete sil'r decocte cum carne castratina: ꝛ sine carne ꝛ modico olei ꝛ aceti sunt ei cōueniētia. Et narib⁹ iponēs liciniū ifusuȝ i melle ꝛ aceto sil': ꝛ

Marginal notes: Cura — H — Regimen

A fcā purgatiōe p̄dcā ⁊ positiōe p̄dicti licinij distillabis in nares succū de scabaich anabamā: ⁊ ē rosa q̄ in frumēto nascit̄ i cāpis: vl' succū blete ⁊ vtat̄ bis donec liberet̄.

¶ Incipit trac. 6ᵘˢ de egritudinibᵘˢ oris ɔtinēs capl'a octo

¶ Capitulū p̄mū de diminutiōe ⁊ corruptione sensus ⁊ saporis lingue.

Ec egritudo p̄ricipal'r euenit a comestione rerum superflue salitaꝝ ⁊ acetosarū ⁊ acutarum in vltimo. Et cura huius est abstinere a predictis.

¶ Cap. 2ᵐ. Qδ est de apostemate seu inflatione lingue.

B **Ccidit** ēt i lingua ap̄a absq̄ dolore: qδ si vis ap̄a ip̄m potes noiare. ⁊ si nō: noiabis iflationē egredientē a nā. ⁊ pp h̄ retinet̄ lingua ⁊ ipedit̄ in tm̄ q̄ minie loqui p̄ot ɔuenienter absq̄ difficultate. ⁊ cū hoc nō mutat̄ seu alterat̄ color ipsius lingue aliq̄ mō. Et he sunt egritudines q̄ lingue maxie approp̄ant. ¶ Et cura huius ē tenē i ore ⁊ ɔducēdo p ip̄m rem q̄ lingua dura noiat̄: ⁊ in arabico dī baualnathaga: distēperata cū oleo rosa. ⁊ cibus eius subtilis sit ⁊ leuis: ⁊ nō pigrescat oino in cura sui.

¶ Cap 3ᵐ. Qδ est de duricie ⁊ difficultate motus lingue.

Ingue ēt accidit diminutio ⁊ difficultas motᵘ ⁊ sensus pp nocumētū pueniēs in radice sensuū ipsiᵘ. aut pp nocumentū vel egritudinē existētem in mēbro: in quo sensus ⁊ motᵘ ipsius lingue hz euenire.

C ¶ Et cura huiᵘ ē cura quā dicturi sumᵘ i curatiōe vlī de diminutiōe sensus totiᵘ corpis: ⁊ relaxatiōe ipsiᵘ: ⁊ medicamē ppriū ⁊ p̄ncipale ipsiᵘ lingue ē masticare piretrū ⁊ staphisagriā ante cibū: ⁊ ducat per os oleū ex cortice citri: ⁊ totū h̄ declarabo in suo loco deo ɔcedēte. ¶ Et hec egritudo. s. difficultas: ⁊ diminutio non accidit lingue pro maiori pte: nisi ex toto p̄uet̄. Et h̄ accidit pp infusionem humiditatū venientiū a cerebro in neruis ipsius.

Difficultas motᵘ lingue nō accidit nisi ex toto lingua p̄uetur sic ⁊ sēsus diminuto.

¶ Ca. 4ᵐ. Qδ ē de ap̄atibᵘ amygdalaꝝ gule.

Enerant aūt h̄ ap̄ata i amygdal' gule exn̄tibᵘ ppe epiglotiz. Quas si suspēderis asaz fetidā collis istoꝝ remouebit̄ eoꝝ egritudo nutu dei: flōmādo eos tn̄ pus ex cephalica: ⁊ subtiliādo tal'r eoꝝ regimē sicut tibi videbit̄ conuenire. Agendo sil'r circa humorē effusum in loco ꝑm nām ipsius humoris: put tibi melius videbit̄ exigere.

dez asserit In tra: 7: ca: 15:

¶ Cap. 5ᵐ. Quod est de bothor.

D **Othor** etiā accidit in ore: ⁊ sunt pustule pue ⁊ rubee cū excoriatiōe: sicut ⁊ in alijs mēbris euenire consueuerūt. Et cura huius est vt accipias ex nucibᵘ recentibᵘ: ⁊ teneris cū corticibᵘ suis: ⁊ pistent̄ optime: ⁊ bullianṫ in aqua ⁊ colluat̄ os multotiēs cū eadē: ⁊ mora ⁊ vinum eoꝝ decoctū sunt similiter medicina appropriata in hoc casu.

Bothor sūt pustle parue rubee cū excoriatione et alcola siue ex corlatione: vt infra trac. 7. c. 2. s3 Auic. fexta tertij. c. 22. ⁊ 23. ⁊ 3ᵒ c. c. 6. sb Ifis fff. ⁊ ggg. ⁊ ca. 7. volunt alcola eē cū excoriatiōe ⁊ bothor sine ea ⁊ ita bothor apud hūc est alcola: apud alios ⁊ alcola apud istū est bothor apud alios.

¶ Ca. 6ᵐ. Qδ est de cōquassatiōe dentiū.

Onquassant̄ dentes ⁊ pforant̄ ⁊ denigrant̄. Et h̄ eis accidit ꝓ maiori pte ab hūore flatico. Et cura horꝝ est p flōmare basilicā: ⁊ hec ē cura p̄nᵗᵉ in h̄ casu: ⁊ postmoduz flōmare venas q̄ sūt sub lingua. Et colluat̄ os cū decoc. radicis balk: ⁊ radicis spagi: q̄ꝝ ptes sint eq̄les. ⁊ si tēpus fuerit hiemale: ⁊ eger senex extiterit: abluat̄ os ⁊ gargarismū faciat cū alkitrā subtili: ⁊ fricare facias dētes illoꝝ cū isto puluē q hz dētes ɔfortare ⁊ abstergē ⁊ dealbare. cuiᵘ hec ē receptio. ℞. ex hūiditate seu gūma: q̄ exit ex medulla seu corde arboris dactiloꝝ fcā scissura seu icisione in suo cortice: ⁊ cōburat̄: ⁊ ex ista cōbusta. ℞. ℥. ij. treos ēt q̄rtā. ℥. j. çucchari ad pōdus oiuz: ⁊ fiat puluis terendo qōlibz p se: ⁊ cribellādo subtilissime: ⁊ fricent̄ dētes cū isto an̄ cibū: ⁊ abluat̄ os cū aq̄ tepida: ⁊ abstineat oino a comestiōe ⁊ potu eoꝝ q̄ sīt cal'a actu supflue vl' frida.

¶ Ca. 7ᵐ. Qδ est de pforatiōe dentiū.

E **Entibus** ēt euenit pforatio. ⁊ iā diximus id qδ hz nocumētum remouē: ⁊ ē alacbic. i. corniola: qm̄ si fcō puluere subtili ex ipsa ⁊ fricatiōe dētiū ex eadē i p̄nᵒ gn̄ationis foraminis exerceat̄. poterit dcm̄ nocumētū remouē. Sz si pforatio ⁊ corrosio confirmata fuerit: ⁊ de suba dētis depdita fuerit. nihil i remouēdo egritudinēs ɔferre videbit̄: sz solū ɔꝑuabit ne vlteriᵘ pforatio ⁊ corrosio fiat.

Non inuenit nisi de smaragdo. idem cā 5ᵒ collig. 55.

¶ Ca. 8ᵐ. Qδ ē d̄ stupore vl' alligatiōe vl' ɔgelatiōe dētiū.

Entibus accidit h̄ nocumētū ex comestiōe acruminuz. Et p̄batū ē expiētia q̄ comedere fructᵘ h̄n̄tes stipticitatē vl' vnctuositatē vl' viscositatē ɔferūt i h̄ casu. ⁊ hec alligatio dētibᵘ p̄p̄e accidere repit̄. s. sensus istiᵘ alligatio stupor vel cōgelatio: qδ nulli alij mēbro eē repit̄. ¶ Et firmauerūt ēt q̄ comedē portulacā sil'r hz h̄ nocumētū remouere: ⁊ a me mag̃ cōmēdaret̄ h̄ remouē si fieri pōt cū aliqua alia re nō h̄n̄te acetositatē: q̄z cū portulaca vel ei sili pp sui acetositatem.

F Cura.

¶ Et si vsus fuerit aliq̄s fricatiōe dentiū multotiēs cum dulcibᵘ nō cōgelabunt̄ dētes de leui ab oibᵘ acetosis.

¶ Trac. 7ᵘˢ. de egritudibᵘ labioꝝ ⁊ oris: cōtinēs capl'a. vj.

¶ Ca. p̄ᵐ. Qδ est de scissuris labioꝝ.

T accidit labijs h̄ nocumentum plusq̄ oibᵘ alijs membris: ⁊ h̄ pp hūorē malū exn̄tez i stōcho ⁊ gn̄atuz a comestiōe cepaꝝ. Et h̄ hūor ex sui nā calidus grossus ⁊ putridus existit. q̄re ex eo ascēdūt vapores ⁊ fumositates ad supiora. vn̄ dcē scissure ꝓcreāt̄. ¶ Cōsulimᵘ q̄ talibᵘ syrupū sgnçabi d̄ melle dari: ⁊ lābē ēt ip̄z diebᵘ mlt̄. ⁊ deide eos purgari cū hierapigra mult̄ vicibᵘ: ⁊ sic libabūt nutu dei. Et sit ɔtētᵘ d̄ purgaⁿᵉ fcā ex hierapigra: eo q̄ oia laxatia q̄ h̄n̄t violēter ⁊ ipetuose laxare trahūt hūores a toto corpe ad stōm: ⁊ purgāt totū corpᵘ stō repleto manēte. Et cū h̄ ēt talis meⁿᵃ hz totū corpᵘ desiccare. q̄re hūor malus i suba stōi ibibitᵘ hz remanē. ⁊ pp h̄ ab antiq̄s electa ē hierapigra i purgaⁿᵉ stōi p̄ oibᵘ laxatis ꝑuādo abstinentiā: sic̄ fit multotiēs i alijs laxatis. Et vnge labia multotiēs cū oleo amygdalaꝝ dulciū: ⁊ liberabit̄ deo dāte.

G Laus hierepigre idē 13ᵒ tertij. trac. 1. c. 33. ⁊ 5ᵒ canonis 5ᵉ p̄mi trac. 2.

¶ Cap. 2ᵐ. Quod est de alcola.

A Lcola aūt sūt pustule pue pūgitiue que intᵘ i ore oriunt̄. cura haꝝ ē tenē in ore oleū pineaꝝ recentiū: ⁊ remouet̄ ēt hec egritudo cū oi medicia stiptica absq̄ mordicatiōe.

Vide supra trac. 6. c. 5.

¶ Ca. 3ᵐ. Qδ est de nigredine lingue.

H **Enigrat̄** ligua ⁊ icidit̄ i febribᵘ acutis pp acuitatē ɔplonis epat̄. Et cura hᵘ ē curatio febris madefaᵈᵒ liguaz mltotiēs cū aq̄ ro. in q̄ ifusa sint seia cydonioꝝ diu: ⁊ sic curat̄.

¶ Cap. 4ᵐ. Qδ est de fetore oris.

Ec qdez egriᵈᵒ gn̄at̄ ex hūoi corrupto exn̄te in stō vl' circa dētes. Et cura hᵘ ē mūdificare stōz cū hierapi. ⁊ fricare dētes cū cortice arbo. nucis: ⁊ abluē os cū d̄coc. coriādri.

¶ Cap. 5ᵐ. Qδ est de tortura oris.

Ista egritudo in arabico dī lacboa: ⁊ ē relaxatio fcā i vna ptiū faciei: q̄ ps* relaxata sana visui eē vr̄: cū nō sit: sz relaxat̄ pars infirma: ⁊ facit sanā tortā apparere. Cuiᵘ curā memorabor cū tractabo de curis relaxationū mēbroꝝ. Hic aūt intendo ponere curā p̄p̄iā istius. Et est euacuare seu mūdificare os ⁊ mēbra ei adiacētia masticādo grana de reban: ⁊ post abluere os cum oleo corticis citri. Sed remouere

*Pars torta ē sana et recta infirma. idez Haliabb. 6ᵒ theorice. c. 6. ⁊ 9ᵒ eiusdem c. 8. sz Rasis oppo. sentire vr̄ diuisionū libro. c. 14. ⁊ p̄. c. c. 5. fo. 9. col. 4. ⁊ fol. 10. col. p̄ᵃ. ⁊ Auicē. 2ᵃ tertij. c. 15. cum Rasi sētit apponēs rōnes duas. vide 4ᵒ colliget. 50.

A cām ⁊ radicē egritudis est res vl'is toti corpori. Et h̄ ostēsurus suz cū tractabo de purgatiōe totiᵘ corporis in capl'o de diminutiōe sensus ⁊ relaxatione vl'i oium membroꝝ: si Deus voluerit. ⁊ nobis ad illud cōcesserit deuenire.

¶ Capl'm. 6ᵐ. Qδ est de corrosione labioꝝ.

Orrodunt̄ etiā labia sic̄ alia mēbra aliqn̄ corrodi ɔsueuerūt. q̄re ipsiᵘ curā postpono dōec tractabo d̄ cura vl'i oiuz corrosionū totiᵘ cōpis ⁊ oiuz cāꝝ eaꝝ. ¶ Hucusq̄ igit̄ breuit̄ ⁊ sufficiēt ptrāsiuimᵘ d̄ egritudinibᵘ ⁊ eaꝝ curis oiuz mēbroꝝ capitis: remāet nob̄ solū de passionibᵘ ocl'oꝝ deterᵗᵉ qbᵘ ɔpletis ɔplebit̄ ꝑmo oiz capitis passionū.

Scias q̄ et hoc cōp̄rehēdit̄ q̄ nonus trac. d̄buit eē q̄rtᵘ i ordie.

¶ Tractatus octauus de egritudinibus oculoꝝ que sunt multe: ⁊ est continens capitula trigintaria.

¶ Cap. p̄ᵐ. Qδ est de balabol ⁊ ē vt res vna videat̄ due.

B **Cias** q̄ oculis accn̄tia mlt'a seu egritudies mlt'e euenir̄ p̄nt: ex qbᵘ vna ē balabol. cuiᵘ due st̄ spēs. vna ē in neruo carnoso occulto q̄ gn̄at̄ pp grossā cōplōnē patiētis. ⁊ pōt etiā accidere pp grossam mā3 ibi fixā ⁊ cōgregatā. Cura huiᵘ ē post purgationē si passio nō fuerit iueterata inycere in oculum ex oleo rosato. Aut ptes duas recipias de eodez. s. oleo rosato: ⁊ tertiaz de anbetino: ⁊ misce simul. ⁊ distilla in oculuz vice post vicez donec liberet̄.

¶ Cap. 2ᵐ. Quod est de inuersatione palpebraꝝ.

Ccidit ēt oculis vt palpebre iferiores iuersent̄: in tm̄ vt rubedo i loco illo non modica videat̄. Et h̄ egritudo gn̄at̄ ex grossitudie materiei si q̄ intᵘ in palpebris orit̄. Et p̄t ēt ex siccitate exuberāte i loco euenire: s3 h̄ raro accidē repit̄. Et cura illiᵘ q̄ ex grossitudine materiei gn̄at̄: est cura quā p̄scripsimᵘ de balabol. s. distillatio i oculuz olei ro. vl' rosacei ⁊ anbetini sil'. queadmoᵐ diximᵘ. Sz q̄ ex siccitate orit̄: vix aut nunq̄ curari pōt.

C

¶ Ca. 3ᵐ. Qδ ē d̄ pustulis ⁊ exituris ⁊ iflatiōe palpebraꝝ.

Alpebris etiā accidūt ocl'oꝝ pustule aliqn̄ ⁊ sunt ex hūore pessimo. q̄ꝝ spēs sūt 4ᵒʳ. Una ē ex hūore q melli assil'at̄. Alia ex humore est q lacti sil'is existit. Tertia ex hūore q pultibᵘ farie sil'is eē vr̄. Et q̄rta ex hūore q lacti coagulato assil'at̄. ¶ Et ingrossant̄ ēt palpebre supiores p̄ter nā3. ⁊ h̄ accidit ex hūore viscoso coagulato sil'i lacti ccagulato. ¶ Et orit̄ ēt aliqn̄ itus i palpebris egritudo q̄ balbarda i arabico noiat̄ ⁊ sūt gn̄a q̄ grādini assil'ant̄. ¶ Et p̄t sil'r eis scabies supuēire: ⁊ cōglutinatio ēt palpebraꝝ adinuicem: ⁊ duricies lapidosa.

Quatuor spēcies pustulaꝝ

¶ Et cura pustulaꝝ est vt cibet̄ patiēs subtil'r: ⁊ purget̄ multotiēs cū hierapigra: ⁊ pone sup pustulā peciaz vnā charobaꝝ recentiū mutādo eā oi die sel': ⁊ sic libabit̄ deo dāte. ⁊ h̄ cura ɔueniētior eē vr̄ q̄ illa q̄ fit cuz icisione ex ferro vl' seta seu aliq̄ pilo. Sz exhbē hāc pustulaz cū pēna alicᵘauis sic̄ alie pustule exhi ɔsueuerūt a me iudicat̄ incōueniēs. ¶ Et he pustule i ocl'is gn̄ant̄ sic̄ ⁊ i alijs mēbris oriri ɔsueuerūt. Sz qn̄ accidūt ocl'is: q̄ues ⁊ piculosas valde eas eē iudicamus cū sit mēbrū s̄btile ⁊ d̄licatū p̄ ceteris mēbris. Et cura haꝝ ē purgare assidue corpᵘ cū laxatiuis ɔueniētibᵘ vnicuiq̄ spēi: ⁊ vngē locū cū oleo ro. fcō cū ol'o amyg. dul. Et si sic nō liberat̄ chirurgia idiget: q̄re si pfectᵘ erit chirologus optie eas poterit remouere.

Cura pustularum palpebrarum.

D

Cura pustulaꝝ oculoꝝ.

¶ Et cura igrossatōis palpebraꝝ p̄ter nā3 ē epithimare ipsas cū rebᵘ stipticis s̄btilibᵘ ɔfortātibᵘ: sic̄ sūt rose recētes pp nobilitatē oculi. Et ēt vngere ipsas cuz oleo ro. qδ fcm̄ sit cū oleo amygd. dulciū. Sed si igrossatio p̄dcā fuerit ex hūore cholico acuto: nullo mō tunc eas vngere debes oleo aliq̄. phibitū. n. est in oi mēbro vbi cholera dominat̄. Sed epithima eas cū folijs rosaꝝ recentibᵘ con-

Cura igrossationis palpebrarum.

Idem supra trac. 1. c. 7.

hoc potest Intelligi nisi sit rectificatu sic olau biola: nenufa: & rosa: hec. n. sunt rectificata & tn pot admisci nisi fallor oleo aliquo: s: communi no rectificato

quassatis. ⁊ si nō posses hic de recētibᵘ fac cū rosis siccis mixtis cū aq̄ ro. ¶ Et inflatio supioꝝ palpebraꝝ a medicis scarnabe noiant̄ ɔsueuit. ⁊ cura eiᵘ vl'is est purgare corpᵘ cū hierapigra ⁊ collogntida donec alleuiet̄ egritudo: ⁊ rege eu3 regimine subtili ⁊ desiccatiuo, sed in remotiōe eius cū ferro mihi valde timorosum existit.

E Cura inflationis palpebrarum.

¶ Capl'm. 4ᵐ. Qδ est de scabie oculoꝝ ⁊ granulis.

Alpebris etiā intrinsecis oculoꝝ accidūt granula ⁊ scabies. Que granula dura sūt vt lapides. ⁊ ēt scabies aliqn̄ valde dura eē repit̄. ⁊ q̄dā aliqn̄ minᵘ dura. ⁊ deterior oibᵘ ē illa q̄ cōtichᵘ sicuū similat̄: ⁊ ē inuiscata ⁊ cōglutinata intᵘ i palpebris. ⁊ granulosa q̄dē gn̄ata est ex humore grosso duro cōpacto ⁊ in palpebris inuiscato.

¶ Cuiᵘ cura ē similiare regimē ipsiᵘ: ⁊ ex cibis magis laudatis in h̄ casu sunt aues pue pparate cū almuri ⁊ acetoꝝ ⁊ decocte cū aq̄ oleo ⁊ sale: ⁊ turtures ēt viles extitēr olerib' hiete cōmēdant̄: ⁊ vngat̄ locᵘ assidue cū oleo rosato fcō cū oleo amygdalaꝝ. Et si egritudo grauis fcā extiterit pp insensibilitatē eiᵘ a p̄nᵒ: aut ex negligētia curatiōis eiusdē: tūc chirurgicus scidendo vel aperiēdo cutis exteriᵘ pādo ipsa granula vel scabiē exteriᵘ curare dz. Et necēiuz est oino vt chirurgi peritissimi atq̄ docti p̄ceteris existāt in anathomia mēbroꝝ: ⁊ i cognoscēdo vilitatē seu iuuamētū cuiusq̄ eoꝝ ⁊ iuioꝝ eoꝝ: ⁊ suā positionē ⁊ situ3, ad h̄ vt in errorē minime cadere possint. ¶ Cura qdez scabiei ē. p corpᵘ purgare totū post digōnē hūoris factā cuz digestiuis ⁊ icisiuis. ⁊ qδ magis a nobis cōmēdat̄ ē syrupus squinçabin factᵘ cū passulis enucleat̄ ⁊ semibᵘ vrtice: ⁊ ciba eū pullis. Et si idigueris frica scabiem cū çucharo duro valde. ⁊ fcā fricatiōe ⁊ abrasione: pone desup aquā rosatā in q̄ steterit semia cydonioꝝ: quousq̄ ab iūificatiōe fuerit inspissata: postq̄ fuerit collata. Et sic agere debes plus ⁊ minus ꝑm fortitudinē ⁊ debilitatē scabiei.

Cura granulorum.

F

Cura scabiei.

¶ Sed si lapidea fuerit. h̄ est granulosa ad modu3 grādinis: cū difficultate dissoluit̄. Et in hac intendere debes ipsius regēdo cū regimine subtiliatiuo ⁊ desiccatiuo: ⁊ purgando corpᵘ cū eo qδ cōuenit: ⁊ si nō sufficit cura ista: ad chirurgiam redi: vt scilicet cum ferro extrabatur.

Cura scabiei lapidose.

G

¶ Cap. 5ᵐ. Qδ ē de ɔiunctiōe seu sigillatione palpebraꝝ.

Aliquandoq3 sigillant̄ palpebre ⁊ cōiungunt̄ adiuicē. Cura huiᵘ est leuis: ⁊ sit separādo palpebras seu diuidendo vnā ab alia manu: vl' icidendo inter ipsas cuz virga aurea fcā ad modū cultelli: ⁊ fcā icisione pone sup ipsas vl' intᵘ albumē oui cōquassatū cū oleo ro. facto cu3 oleo amygdalaꝝ. Et nullus medicoꝝ p̄ter Gal. de h̄ oleo ros. fcō cū oleo amygdalaꝝ mētionē aliquā facit: sed cuz sim expᵗᵘ ip̄m cognosco: ⁊ suā vtilitatē pluries iā p̄baui.

Cura primi modi.

Oleū amygdalinum rosatum.

¶ Sz q̄n palpebra i angulo lacbrimali albugini ocl'i cōiungit: tūc cura difficilis valde existit. Et h̄ accidit p maiori pte post icisionē vngule. Et cura hᵘ ē igeniose palpebrā anguli lacbrimalis ab albugie eleuare vl' separe. ⁊ h̄ fieri dz paulatie suauiter ⁊ plane ponēdo spaciū iter vnā eleuationē ⁊ aliā. ⁊ hec eleuatio fieri dz cū spatula auri h̄ est cū instrō auri h̄nte latitudinē ⁊ planiciē in sui extremitate valde posita: s3 h̄ minie facē debes: nisi corpᵘ optie mūdificatū atq̄ euacuatu3 extiterit. ita vt oēm certitudines inde hēre possis ne ap̄a vel aliq̄ collectio in loco fieri possit. Et h̄ facto desup ponere debes oleū rosatū factū cum oleo amygdalaꝝ cōtinuando donec fuerit liberatus.

Cura secūdi modi.

H

¶ Cap. 6ᵐ. Qδ est de pilis palpebraꝝ inuersis.

Auersant̄ q̄nq̄ pili i palpebris: ita vt videat̄ reuerti ad suā radices: ⁊ itrāt i oculis: vn̄ seq̄t̄ magnū nocumētu3. Cura hᵘ ē corpᵘ multotiēs cū hierapigra mūdificare. Et si sirmᵘ fuerit robustᵘ ⁊ forᵗ misce cu3 hierapi-

Cura per medicinalia.

I gra aliqd de collogntida. ꝛ extirpãdo trahe pilos q̃tiens cũq; oriũt. Et ſꝑ poſt extirpationẽ vnge locũ cuꝫ ſanguie veſptilionis. ¶ Et ſcire debes ꝙ aliq medicoꝝ hãc egritudinẽ curãt h mõ. ſ. iuerſando palpebrã verſus ſupiorẽ ptẽ ꝯglutinãdo eã ibi cũ glutie: ita vt nõ redeat donec ſcã ſit cauteriçatio cũ vga auri i radice piloꝝ: tñ a me nõ collaudat cura talis. ¶ Sꝫ extirpare pilos ꝛ radicit' ipſos euellẽ: ꝛ deſup ſãguinẽ veſptilionis ſic diximꝰ ponẽ cura laudabil' valde exiſtit: ſic diximꝰ i h cãu. ¶ Et aliq ſũt q icidẽdo ſcidũt palpebrã. ſ. cutẽ deſup i radice piloꝝ. Et p illã icĩſionẽ deſup euellũt pilos: ꝛ deide ſuũt cũ filo ſubtili valde crude crete ſete: ꝛ poſtmodũ pili redeũt ad ſtatum ſuũ vl' oriũt mõ debito ꝛ nãli. ¶ Et aliq ẽt ex chirurgis ſt q mirabilẽ curã iuenerũt: ꝛ ẽ iſta. ſ. vt capiat mãibꝰ cutẽ ſbtilis palpebre ſupioris eleuãdo eã ſupiꝰ: ꝛ ponendo eã iter duas petias arundis mõ debito ꝑparatas: ligãdo eas ex vtraq; pte ſtricte: ꝛ dimittat dõec putrefiat ꝛ ſegreget ꝛ ꝯſolidet p ſe. ꝯſiderãdo nĩ ne cut palpebre i tm̃ eleuet vt ipa iuerſata poſſꝫ remanẽ. Et attẽdere debes circa cõplõnẽ ocl'i regẽdo euꝫ cũ aqua ro. ꝛ cũ collirijs factis cũ aq̃ ro. ꝛ deforis ponẽdo ſuper palpebras empl'ꝫ ex folijs roſaꝝ fcm̃: ꝛ dietãdo cũ ſubtil'r donec fuerit liberatꝰ.

Modus primus curandi manualis.

2° modus.

3° modus.

4° modus.

K

¶ Caplm. 7m. Qđ eſt de caſu piloꝝ palpebraꝝ.

Quando h egritudo accit palpebris curari dꝫ cũ lapide laçuli trito ꝛ pulueriçato ꝛ ex eo facto alcohool ꝛ oculoꝝ palpebris ponẽdo quotidie ꝛ rectificãdo cibũ.

¶ Cap. 8m. Qđ eſt de gñatione platulaꝝ in palpebris.

He platule oriũt i palpebris ex ſupflua hũiditate. Cura huiꝰ ẽ corpꝰ mũdificare ꝛ ocl'is alcohol ponẽ deſiccatiuũ: ſbtiliãdo cibũ faciẽs cũ declinare ad ſiccitatẽ.

¶ Cap. 9m. Quod eſt de ordeolo in palpebris.

L

In palpebris accidunt puſtule ſil'es granis ordei q̃ ex humoribus acutis procreantur. Et cura hoꝝ eſt cura puſtularum predictarum.

¶ Cap. 10m. Quod eſt de fiſtula lachrymalium.

Hec egritudo pro maiori pte accidit poſt apa lachrimalis ꝛ apit i lachrimali. Quãt ſi pigritia ꝛ negligẽtia fuerit i curatiõe hꝰ corrũpet os. ꝛ aliqñ rũpet apa ſeu apit intꝰ i naſo ꝛ ide ſanies eũat: ꝛ põt ẽt accidet ꝙ pdictũ apa rũpit intꝰ i tunicis ocl'oꝝ ꝛ inde corrũpũt.

Cura.

¶ Cura ãt hꝰ ẽ: p corpꝰ vl'r eũare cũ flõmia: ꝛ i purgatõe ſufficiet ei hierapigra ꝯtinuãdo eã. Et qr h foramen ſiue fiſtula ſbtile valde exiſtit. iõ tãgi ibi minie pt. Quãt i eodem foramie ponẽ debes h medicamẽ. Rx. thuris aduſti triti ꝛ pulueriçati: ꝛ diſtẽpet cũ aq̃ ro. dõec ad pfectã nigredinẽ ꝯueniat: ꝛ colet ꝛ i foramie diſtillet q̃tidie dõec libet. Sꝫ ſi ĩfirmꝰ puer fuerit vl' mulier: tũc thus ifra pdictũ cõburi dꝫ addẽdo ei aliqd de pulue chartaꝝ aduſtaruꝫ. Et ſi patiẽs aſpe ꝛ dure ac terreſtris cõpl'onis fuerit: tũc pdcis medicis addere debes de caligie furni vl' camini diſtẽperãdo cũ aq̃ ro. ꝛ colãdo vt dciñ ẽ: ꝛ ꝯtinuãdo h medicamẽ donec itegre libet. Sed ſi ſanies p nares exierit: tũc ſuccꝰ cẽtauree maioris vl' marrubij vice poſt vicẽ naribꝰ iniciat dõec exiccet. Et ſi pdcã ſanies de ſub oculo emanauerit foris: ĝue ꝛ piculoſuꝫ eẽ valde iudicamꝰ. Quare eos bis tãtũ pdcis purgare dbes. Et ſitꝰ eiꝰ p maiore pte eẽ dꝫ capite iclinato v̾ſus ptẽ anteriorẽ. cauendo oino ne reiectꝰ iaceat ſiue ſupinus: ne ſanies redire poſſit ide ad cerebrũ. Et cõprime ocl'ꝫ manu tua vel digit lenit ꝛ ſuauit. dõec ſanies tota: put poſe fuerit egrediat faciẽdo oclo curas ſupraſcriptas. Et deſup ponẽdo empl'ꝫ ſtipticũ ꝛ ꝯfortatiuũ fcm̃ ex roſis ꝛ balauſtijs tritis mixt cũ aq̃ ro. frãgendo ſtipticitatẽ balauſtiaꝝ cũ mucilagine: ſeminis cydonioꝝ cõtinuãdo talia donec fuerit liberatꝰ.

M

N

¶ Cap. 11m. Qđ eſt de carne addita in angulo lachrimali

Etiam ab antiqs exptũ ẽ ꝛ vidi eũ eẽ ꝓbatũ ꝙ apponi alaſſar i oculo: cõfert fiſtule ipſiꝰ: ꝛ ẽt carni addite i lachrimali. ponẽdo ẽt ibidẽ alcohol cũ iſtrõ ſeu ſtilo apto ad h deſiccatiuũ ꝛ abſterſiuũ. Et qđ a me magis laudat. eſt illđ qđ fit ex ere vſto exercẽdo illđ dõec fuerit libatꝰ.

¶ Cap. 12m. Qđ eſt de diminutione carnis in lachrimali.

Hec qdeꝫ egritudo accidere pt ex appõne cõtinua mediciaꝝ acutaꝝ vl' ex inciſione facta ibideꝫ cum ferro. Cuiꝰ cura eſt in loco illo ponere empl'ꝫ factũ ex thure maſticato cuꝫ penidijs: qm̃ perfectiſſimũ exiſtit in hoc caſu.

¶ Ca. 13m. Qđ ẽ de egritudinibꝰ accñtibꝰ in ipſo oculo.

Hec qdeꝫ egritudines gñal'r ĝuiores ac duriores ꝛ pfũdiores pdict exiſtũt: ꝛ ex iſtis ẽt aliq̃ ſt q̃ ĝuiores alijs eẽ reperiũt. ꝛ certũ ẽ ꝙ oculus cõpoſitꝰ ẽ ex ptibus diuerſis. q̃ꝝ vna pre ceteris obtinet pncipatũ. ꝛ oẽs alie ſibi ſũt ſuiẽtes: ꝛ ad ſuã vtilites total'r pcreate. Et h qdẽ ps ſiue oculus dicat: ſiue ipſiꝰ ps noiet. ẽ illa ps de q̃ loqt Gal. Qr ſi i eadẽ egritudo ſupuenerit: deſtruet ipa ps nobil' ſeu pncl'is. Et dr eẽ excellẽtior alijs ptibꝰ: vl' poritate tpis: vl' nobilitate. ꝛ iſtis duabꝰ rõnibꝰ a phis vnaq̃q; res alijs excellẽs vl' excellentior eẽ noiat. ꝛ ſup h Ga. edificauit ſuũ ſmonẽ in h caſu. Quare cũ egritudo i iſta pte ꝯfirmat. ſi aliq̃ de cã i cura error aliqs acciderit eã oino icurabilẽ eẽ iudicamꝰ. ¶ Et ſcire debes ꝙ ptes ocl'i ſũt mlte: ꝛ ſcire atq; coĝſcẽ vtilitatẽ ſeu opõneꝫ cuiuſlꝫ eaꝝ difficile valde tpe Gal. erat i tm̃ ꝙ Gal. i corde ſuo ꝓpoſuit: nõ reddere rõnẽ ſingul'r õ pdcis: nec eaꝝ cãs ꝛ vtilitates decl'are i libro ſuo quẽ fecit de iuuamẽto mẽbroꝝ: ſꝫ ſolũ de egritubꝰ ptractauit: quaꝝ demſratiões erãt mãifeſte. ¶ Ergo cũ ſic ẽt illo tpe q̃to minꝰ iſto nr̃o inueniri debẽt: q cũ ſciãt medici ſint atq; rari q ſtudeãt in ſciẽtijs: tũ pp intẽtiões q̃s hñt circa ſectas ſeu fides ſuas: tũ ẽt pp itẽtões ꝛ ſtudiũ q̃s hñt circa mũdũ. Et tales ſt q vitupant ꝛ deridẽt illos q ſecũ nõ cõmiſcẽt ꝛ ſecũ nõ cõmorãt i ſuis potiõibꝰ atq; cibis: q nõ ridẽt ꝛ trufãt cũ eis atq; q i plateis ſecũ nõ cõmorãt. Et q p ciuitatẽ ſecũ nõ icedũt eũdo ꝛ redeũdo. Nũc ãt rememorari itẽdimꝰ ſub breuitate accñtia q̃ ipſis ocl'is hñt ſupueniẽt: ptermittẽd coꝝ cãs: ponẽdo tm̃mõ q̃ ad ipſoꝝ curas necẽia eẽ pbãt.

O

5° meta. tracta. 16. ꝛ. 9°. eiuſdem, tracta. 15.

P

Contra modernos ſui tẽporis.

¶ Caplm. 14m. Quod eſt de compoſitione oculoꝝ.

Oculus ſiqdeꝫ cõpoſitꝰ eẽ pbat ex diuerſis tunicis. pª q̃ꝝ ꝓpe craneũ cõmorat: ꝛ eſt pellicula q̃ſi ſupra carnẽ ueſtita. Et poſt illã v̾ſus ptẽ anteriorẽ eſt alia tunica q̃ dr ſcdina: ꝛ poſt illã. ſil'r ſeqt retina. Et ſũt ẽt in oculo humores ſeu hũiditates pl'es. q̃ꝝ pncipalior ꝛ nobilior eſt grandinoſa: ꝛ illa pncipal'r inſtrm̃ viſus exiſtit: cui ex pte iteriori v̾ſus craneũ hũiditas vitrea apodiat amplectẽs ipſaꝫ circularit. ex illa pte deferẽs ſibi nutrimẽtũ atq; pabuluꝫ vnde nutrit. ꝛ hec ipſiꝰ nã exiſtit atq; vtilitas. ꝛ ex pte exteriori v̾ſus aerẽ albugineꝰ ẽ amplectẽs grãdineũ circularit. ꝛ ei clipeꝰ atq; tutamẽ exiſtit. ꝛ illđ qđ circũdat ꝛ coopit albugineũ ex exteriori: ẽ tunica vuea hñs colorẽ nigrũ tendẽteꝫ ad viriditatẽ. Et poſt ſeqt ex eadẽ pte tunica q̃ cornea noiat. ꝛ ẽ coopiẽs atq; circũdãs vueã vndiq;. Et i exteriori pte poſita ẽ ꝯiũctiua nõ cõprehẽdens vueã atq; corneã total'r ex oi pte. Et nũc dimitto h ponẽ ortũ ꝛ gñationẽ iſtaꝝ: ne meꝰ tractatꝰ nimiũ ꝓlonget. Et h manifeſtũ eſt: ꝛ eis cõuenire vr̃ chirurgicis ꝛ manibus operãtibꝰ. ¶ Dico qdẽ ꝙ humor grãdineus eſt radix ꝛ ſubiectũ ſenſus viſus recipiẽs ſpũm viſibileꝫ per neruũ obticũ veniẽteꝫ a cerebro, ꝛ vnuſq;q; oculus habet duos neruos veniẽtes a cerebro: ꝛ ide oriunt ꝛ ſunt ambo obuiãtes ſe i via: ꝛ poſtea diuidũt abiuicẽ. Et cuilibꝫ oculo ꝓcedit neruꝰ q tele retine ꝯiungit: q̃ eſt circũdãs vitreũ. Et iſte neruꝰ poſtmodũ diuidit ꝛ ſpargit ꝛ extẽdit ꝛ ſubtiliat ꝛ ꝯiũgit cũ venis pulſatilibꝰ ꝛ nõ pulſatilibꝰ ex qbꝰ eſt retina cõtexta pcepto diuine ꝓuidẽtie. Et qlibꝫ neruꝰ ex iſtis neruis qñ ſpargit ꝛ extẽdit hꝫ operimẽtũ defendẽs ipꝫ a nocumẽtis: ſicut tunice vaſis apponunt: ꝛ ſũt ẽt ſuſtẽtacula ſuſtinẽtia ipſos: ſicut fibule ponunt in manubrijs cultelloꝝ. Et tunica qdẽ vuea vue aſſimilat: hñs foramẽ vnũ a quo lux extra emanat. Et ſub iſta eſt humor albugineꝰ ſil' cuꝫ ſpũ q ſpũs tẽdit ab hũore grãdinoſo ad tunicã corneã. Et dicte tunice ꝛ hũores oẽs ſunt defendẽtes grãdineũ a nocumẽtis. Et cũ dico ſpũs: intẽdo ſpũꝫ viſibileꝫ: q̃uis qlibꝫ aer valde ſubtiliatꝰ ſpũs poſſit noiari ſm ſniaꝫ medicoꝝ: ꝛ nõ loquor de ſpũ ſm ſniaꝫ dialecticoꝝ. ꝛ iſta dixi de ſpũ vt ex equocis minie poſſit errari. Nũc ſeqt tractare de ꝓprijs egritudinibꝰ oculoꝝ.

Q

Humor grãdineꝰ eſt ſubm ſenſus viſus ꝓpriũ. ſ. in q̃ fit viſio. Idẽ p õ nã aialiũ c. 9. ꝛ 2° colliget. 15. ꝛ haliabbas theorice ſue q̃rto. ca. 18.

Idẽ 3° tertij trac. 1. ca. 1. ꝛ p colligꝫ. 17. ꝛ p Almãſorio. c. 8.

A

B

¶ Caplꝫ. 15m. Qđ eſt de puſtulis ꝛ puis apatibꝰ oculoꝝ.

Puſtule ꝛ pua apata q̃ oculis accidũt p maiori pte rubea exiſtũt. Sed puſtule q̃ in cornea ꝓcreant ad albedinem tendunt: ꝛ gñatur ibi. ſ. in cornea ſanies ſicut fit in alijs mẽbris cã alicuꝰ puſtule. Et põt etiã euenire ex corroſione. Et fit diuerſificatio i puſtulis paruis: ſm diuerſitatẽ ſuaꝝ ſpẽꝝ. h eſt in duricie ꝛ mollicie: qm̃ duricies ſeu dura puſtula eſt: qñ ꝓcreat ſub pãniculo tertio: ꝛ mollis qñ ſub pmo orit. Sed puſtula que ſub cornea orit: ſi nõ eſt in directo pupille: nõ hꝫ viſuꝫ remouere. Sed ſi in directo fuerit viſuꝫ remouet: atq; puat oino: ꝛ laniat cornea atq; oculus exterius eminet.

¶ Caplm. 16m. Quod eſt de variolis oculoꝝ.

C

Variolarum quedam ſunt pue q̃re cura eaꝝ leuis exiſtit. Et q̃daꝫ magne: quaꝝ cura difficilis exiſtit. Quedã medie exiſtũt: ꝛ fortior ex ſpẽbꝰ iſtaruꝫ eſt illa q̃ eminet in tñ ꝙ tãgit pilos palpebraꝝ exteriꝰ ꝛ capiti clauuli ſilat ꝛ iſtiꝰ cura impoſſis exiſtit. Sed ſi pua fuerit erit poſſis h cura eiꝰ. ¶ Et ſcias ꝙ dñia ẽ iter variolã ꝛ puſtulaꝫ: qm̃ variola albedini ptinere vr̃: ſꝫ puſtula in ſui radice nullã albedinẽ vr̃ hẽ. Et iteꝝ ex variola poſſe ẽ vt pupilla torqueat: ꝛ a ſua exeat rotũditate. ¶ Quare ſi pua fuerit tortura: ſufficit tibi in cura colliriũ roſaꝝ: ſiue ſief roſaꝝ fricatũ ſubtiliſſime cũ albugie oui: ꝛ ponat in oculo gutta poſt guttã. Et ſubtilia regimẽ: ꝛ purga corpꝰ cũ eo qđ ꝯuẽit. Et qđ magis laudat in purgãdo caput ẽ hierapigra ſola ſi corpꝰ fuerit debile ꝛ tps obuiauerit: ſiue nõ fuerit aptũ purgationi ꝛ hierapigra cũ collogntida ꝛ medulla amygdalaꝝ ſi corpꝰ fuerit debile ꝛ tps tẽpatũ magis ceteris collaudat: ſꝫ attende ꝙ ante purgationẽ icipere debes a flõmia baſilice ſi corpꝰ robuſtũ fuerit extrahẽdo de ſanguie in q̃titate magna. ꝛ ſi debile fuerit: ꝛ tps nõ fuerit tẽpatũ. minue ex cephalica trahẽdo in modica q̃titate. Et cõuenit in h caſu iſtud ſief. qđ. Rx. ſemis roſarũ ꝛ corticis ſubtilis granoꝝ pini ꝛ cande equine. ãñ. auꝛ. v. licij ꝛ croci. ãñ. ℥. j. ſarcocolle. ℥. ſ. ſemis cydonioꝝ quartã ptẽ. ponderis totius pdicte receptionis. piſtent optie ꝛ cribellent ſubtiliſſime vnaqueq; res ſigillatim p ſe. demuꝫ plures ſil' reducant ꝛ ſub aqua roſata cooperiant ꝛ pmaneãt i ea ſic. iiij. horis: ꝛ malaxa optime: ꝛ deinde pmitte ſic qeſcere ꝛ aqua roſata clara q̃ ſupnatabit remoueat. ꝛ qđ ſpiſſum eſt ꝛ turbiduꝫ in vaſe vitreo recõdat ꝛ pmaneat ſic donec induret: ꝛ tũc informent grana ad modũ ſemis coriãdri: ꝛ cũ necẽe fuerit diſſoluant cũ albugine oui ꝛ in oculo diſtillet. terreſtreitas ſeo ꝛ groſſicies illa q̃ remãſit a turbido ꝛ ſpiſſo pdicto in fundo vaſis iteꝝ piſtet: ꝛ cuꝫ aq̃ roſata miſceat: ꝛ ſup folia vitis extẽdat ꝛ clauſo oculo deſup emplet. Et i ſũma dico ꝙ cura iſtius eſt ſubtiliare regimẽ cõtinuãdo donec fuerit liberatꝰ. ¶ Et ſcias ꝙ q̃libꝫ variola q̃ in vuea orit curabilis exiſtit: pter illaꝫ q̃ capiti clauuli ſimilat.

Dña iter variolas ꝛ puſtulas eſt duplex.

Cura.

D

¶ Cap. 17m. Qđ eſt de dilatatiõe pupille ꝛ eiꝰ ꝯſtrictione.

Hec qdeꝫ egritudo. ſ. dilatatio pupille ꝛ eiꝰ ꝯſtrictio maxie pueris hꝫ euenire pp fletũ eoꝝ: ſꝫ poſe eſt ꝙ ꝯſtrictio ipſiꝰ ſit nãlis: ꝛ illud tũc ẽ valde bonuꝫ: eo ꝙ ſpũs viſibilis coadunat ꝛ ſil' ꝯſtringit ꝛ nõ in exitu diſgregat: ſꝫ cũ ſil' multꝰ inde cũ fortitudie exit. Et dilatatio qdẽ iteꝝ accidit vel accidere põt ex cõcuſſione ſeu pcuſſiõe: aut ex multa retẽtiõe anhelitꝰ ſicut accidit mulieribꝰ in ptu. Sed qñ dilatatio ẽ inãlis: curatiõe idiget. ꝛ h cũ ſief ſibi ꝯueniẽtibꝰ ꝛ cũ alcohol. Et attẽde ꝙ diuerſificat cura rõne etatꝫ ꝛ ſexus: qm̃ cura iſantiũ ꝛ mulieꝝ ẽ cuꝫ ſief ꝛ ſenibꝰ: ꝛ hiis q ſunt in vltia iuuentute cura fit cũ alcohol deſiccatiuo. Et ſief infantiũ ꝛ mulierũ eſt h. Rx. ſucci corticis granatoꝝ. ℥. j. ſcedenegi indi. auꝛ. iiij. mãdragore: camomille: ſeis lini. ãñ. auꝛ. iij. croci. auꝛ. I. ſeminis cydonioꝝ. ℥. j. pſilij. S. ſ. Terant ſpẽs ſubtiliſſime ꝛ cribellent p pãnuꝫ ſpiſſuꝫ. deide miſce hũc puluerẽ cũ ſucco pdicto corticũ granatoꝝ. ꝛ cũ. ℥. v. aque roſate. ꝛ cuꝫ auꝛ. x. ſucci memithe optie colati: ꝛ pone ad lentũ ignẽ: ꝛ decoque donec iſpiſſent ad modũ paſte: ꝛ fac inde pillas ad modũ ciceris: exiccent in vmbra: ꝛ cuꝫ necẽe fuerit diſſoluat vna cũ lacte mulieris recẽter mulſo: ꝛ ponat quotidie gutta poſt guttã i oculo. ¶ Sed ſi cũ hac egritudie apa fuerit: incipe debes a flõmia ꝛ a purgatiõe ſi etas nõ obuiauerit: ꝛ virtꝰ fuerit fortis ꝛ tps conueniẽs extiterit: ꝛ qñ ſic eſt: de baſilica exhere debes ꝛ in quãtitate magna. Sꝫ ſi virtꝰ fuerit debilis ꝛ tps ineptũ fuerit: tũc de cephalica minue debes: ꝛ in modica q̃titate. Colliriuꝫ cõpetẽs illis q ſunt i vltia iuuẽtute ꝛ ſenibꝰ: ꝛ ẽt q in ſenio ſunt cõſtituti. Rx. antimonij abluti: ꝛ thucie ablute: lapidis ematitis: lapidis laçuli ꝛ margaritaruꝫ: ꝛ floris balauſtiaꝝ. ãñ. auꝛ. v. vnũqđq; p ſe ſigillatiꝫ optie terat ꝛ cribellet ſubtiliſſime ꝛ miſceãt malaxãdo oia cũ aq̃ decoc. iiij. auꝛ. floris myrtelle ꝛ ſeis cydonioꝝ ꝛ croci ꝛ ſeis roſe canine. ãñ. auꝛ. iiij. ꝛ fenugre. ꝛ viol. ãñ. auꝛ. ij. oia pdcã cõquaſſent ꝛ bulliãt in duabꝰ libris aq̃ lẽto igne: donec ad vnã libraꝫ veniat: ꝛ colent p pãnũ ſpiſſuꝫ valde: ꝛ cũ hac decoc. miſcere debes malaxãdo puluerẽ pdictaꝝ rerũ: poſtmodũ exiccẽt. ꝛ iteꝝ cũ pdcã decoc. miſceãt ꝛ exiccent. ꝛ h decies fieri dꝫ: ꝛ deide exiccent ꝛ terant ꝛ cribellent ſubtiliſſime: ꝛ de iſto pulue diſtẽpato cũ aq̃ roſ. i oculo dꝫ poni mane ꝛ ſero donec fuerit liberatꝰ. Et h puluis nõ ſoluꝫ ꝯfert illi q dilatationẽ pupille patit ab egritudie. verũ ẽt q eã habuerit a nã. Sꝫ ſi cuꝫ dilatatiõe fuerit apa. primo eũare debes corpꝰ cũ flõmia: ꝛ poſtmodũ cũ laxatiuis: ſicut pdiximꝰ emplãndo oculũ deſup cũ floribꝰ roſaꝝ recẽtiuꝫ vice poſt vicẽ: vel cũ coto nouo madefacto in aq̃ ro. optima ꝛ odorifera valde: donec ſedatũ fuerit apa. Et poſtea vteris collirio ſeu puluere ſenibꝰ: ſief pueris ſic pdiximꝰ. Et pro certo hẽe debes ꝙ ſi negligẽtia in cura extiterit p maiori pte ad deſcẽſuꝫ aque in oculuꝫ hñt deuenire.

Dis variola vuea curabilis eſt pter illaꝫ que capiti claui aſſilat. Dilatatõ oculi ſemp ẽ mala; cõſtrictio võ nõ. Ideꝫ 4° de acci. ꝛ mor. c. 2. ꝛ 2° c. c. 3°. fo. 40. ꝛ 3° tertij tracta. 4. ca. 15. vide ibi. Dña iter ſief ꝛ alcohol.

E

Cura.

F

Cura facti cũ apate.

G

H

¶ Caplm. 18m. Quod eſt de deſcenſu aque ad oculum.

Et ſigna deſcenſus aque ad oculum ſt diſgregatio viſus: ꝛ ꝙ apparent ãn oculos ipſoꝝ quaſi muſce volantes vel cimices: ꝛ hec vniformiter eis apparent: taꝫ ieiuno ſtomacho q̃ repleto. Et hec aqua generat ex fumoſitatibꝰ ꝛ vaporibꝰ aſcẽdentibus a

stomacho ꝛ corpe supiꝰ successiue vice post vicē: ꝛ simul
I coadunanť ꝛ ↄuertunť in aquā. sicut manifeste appet in
balneo ꝙ ex vaporibꝰ a fumositatibꝰ resolutis fit ascēsio
ad supficiē. ꝛ ibi cōgreganť ꝛ in aq̄ ↄuertunť q̄ iferiꝰ gut
Cura primi modi. tatiꝫ cadit. ¶ Et ↄuenit tibi in curatiōe huiꝰ egritudis vt
sis studiosus in purgādo corpꝰ cū medicis laxatiuis: ꝛ nō
sufficit tibi purgatio facta in h̄ casu cū hierapigra solum:
nisi cū ea misceať aliqd de collognitida ꝛ aloe ꝛ semie fe
niculi ꝛ in arabico dr̄ hesheg: ꝛ sale ꝛ mastice pro ↄforta
tiōe stōchi. Sꝫ si virtꝰ fuerit fortis ꝛ tp̄s ꝛ etas ↄueniens
extiterit. incipe debes a flōmia: ꝛ postea p̄dicta purgatio
subsequi dꝫ. Et i summa dico scire debes ꝛ minime obli
uioni tradere ēt si egritudo regnat ꝛ fortis existat virtꝰ ꝛ
tp̄s ꝛ etas coadiuuauerint vt nullatenꝰ flōmes corpe sti
ptico existem. Qm̄ si feceris ad incōmoda ꝛ nocumenta
multa infirmꝰ poterit puenire. Quare i tali casu p̄uenire
debes adiuuādo cū eis rebꝰ mollificatis. Et cū dico mol
lificare: nō intelligo relaxare. cū h̄ nomē equocū existat.

de mense abengo. hec pro nihil awere. f. cotz col. 8.

K Differētia inter mollificare ꝛ purgare ¶ Et tibi ↄuenit scire ꝙ mollificare stōchū ꝛ itestina: nō
est idē qꝺ purgare: sicut in h̄ multi errauerūt credētes ꝙ
purgare ꝛ mollificare idē existat: qm̄ ꝑ mollificare intē
dimꝰ id qꝺ educē hꝫ feces lubrificādo q̄ in stōcho ꝛ itesti
nis repiunť: sicut mercurialis oleo cōdita facē nouit: vel
icidendo ꝛ abstergēdo ꝛ aperiēdo sicut fit cū almuri fcō
ex farina ordei vel frumēti: vel icidendo solū sic cū aceto
solo. ꝛ sinapis ēt feces ꝛ superfluitates stōchi ꝛ itestinoꝝ
educere pōt. ꝛ pro tanto talia minie purgare dicunť: qm̄
Regimen purgare ꝓp̄e dr̄ expulsio fcā a medicia cū electiōe. ¶ Et
abstineat a ↄ̄rys oino: ꝛ ciba cū pullis assatis cuꝫ modico
pane optie fermētato comedēdo paꝝ: ꝛ in sero ad cenā. s.
L Idē supra in caplo de conseruanda sanitate. minime comedat: ꝛ comedere pullos elixos cū brodio in
hebdomada tm̄ semel nō nocet. Et si cocti fuerint cū ra
pis donec dissoluanť ↄferūt: qm̄ rape oculis nō modicaꝫ
ꝓp̄etatē hr̄e cōprobanť. ꝛ multotiēs firmiter aspicere in
oculis siluestris asini exptuꝫ ē atqꜫ certū mirabil'r eis va
lere. Et iteꝝ rememorati fuerūt optimi ex medicis anti
qs ꝙ iclinare facieꝫ aptis oculis sup decoctionē croci eis
cōferre ꝓbatū est miro mō. ꝛ si cōtinuabiť h̄ multotiēs:
Cura scdi modi. pole ē vt ille vapor inde dissoluať ꝛ libereť oino. ¶ Sꝫ
postq̄ fcā est descēsio aque in oculū nō est laborādū: tūc
circa eū donec coaguleť ꝛ digerať ꝛ ad terminuꝫ medio
crē iter subtilitatē ꝛ grossiciē deueniat. Et postq̄ digesta
fuerit: ꝛ ad terminū ↄuenietēꝫ deuenerit: tūc artifex labo
rare dꝫ in extrahēdo ipsaꝫ post purgationem v'lēꝫ totius
corporis ꝛ ptialeꝫ capitis. Et est necesse vt hic artifex in h̄
sit aptus ꝛ subtilis valde: ꝛ multotiens exptus: ne in hac
opatiōe aliquā lesionē inferat alys partibꝰ oculoꝝ.

M Vide. 2°. c. c. 3°. f. 42. col. 2. duos casus in qbus abstinere oportet a tali extractiōe. ꝛ tertia tertij. trac. 4. c. 20. ꝛ 7. col liget. 38.

¶ Caplꝫ. 19m. Qꝺ est de extractiōe cataractaꝝ ab oculis.

Oportet gdeꝫ vt extrahať cataracta
post ipsiꝰ pfectā digōnem ꝛ
coagulationē: qm̄ si ante feceris redibit aq̄
vt p̄us. Et cū dico extrhere cataractā itellige
sane ꝙ ipole ē eā extrahē sicut multi credi
derūt: sꝫ ꝓfundať cuꝫ acu inferiꝰ in spissitudinē oculi. Et
fcā ꝓfundatiōe ipsiꝰ extrahať acus de oculo. Et postmo
dum dꝫ eē infirmꝰ in loco remoto ꝛ q̄eto cū oi abstinētia
ab oi opatiōe ꝛ exercitatiōe ꝛ ab oibꝰ que aliquā graue
dinē facere pn̄t. ꝛ sic possibile erit vt libereť cōplete.

¶ Caplm. 20m. Quod est de constrictione pupille natura
lis ꝛ non naturalis.

Et scire debes ꝙ cōstrictio pupille nā
lis ꝛ a natiuitate est laudabilis
Supra. c. 12. huius trac. sicut p̄diximꝰ: eo ꝙ ↄfert visui coadunando
spm̄ visibileꝫ: ꝙ si post natiuitatē h̄ ꝓuene
rit egritudo: aut erit ex siccitate dominante
ibideꝫ: vel ex humore aliquo acuto locū illum desiccāte:
sicut appet in pellibꝰ seu corys ꝑforatis: qꝛ q̄n exiccanť
corruganť ꝛ ↄstringunť foramia. Et siccitas qdē accītalis
huic mēbro accidit: sicut oibꝰ alys mēbris gn̄al'r accidere
pōt. Et q̄n accidit in quocūqꜫ mēbro fuerit difficilis exi
Simile hma q̄rti. 73. c. 9. stit curationis: ꝛ q̄si ipolis: ꝛ nisi h̄ esset: posset artificial'r
curuitas in senibꝰ remoueri. Sed laus sit ꝛ gl'ia altissimo
creatori q posuit h̄ esse ipole ad certitudinē fictionis se
nectutis. Quare medicus cōtentꝰ esse dꝫ in humectando
solūmodo tm̄ vt nālis seu radicalis humiditas cōseruari
Cura possit. ꝛ vlterius minime possit exiccari. ¶ Colliriū ↄue
niens huic. ℞. violaꝝ buglosse. an̄. ℥. j. nenufar ptes tres
vnīꝰ. ℥. oia hec ponanť in aq̄ pluuiali vl' in aq̄ dulcis fon
tis ꝛ in cōueniēti vase: ita vt optime submerse sint sub aq̄
ꝛ illud vas in altero vase maiori pleno aqua ponať: ꝛ ad
ignē bulliat tandiu donec aq̄ coloreꝫ mutauerit: ꝛ p̄dicte
res tal'r sint dissolute: vt ad modū paste ↄueniāt. Et post
modū extrahanť ꝛ pistenť fortiter ꝛ ponanť i pāno den
O so subtili ꝛ fortiter exp̄manť in ꝑapside vitrea ꝛ munda
valde. exicceť collatura illa in vmbra: ꝛ postmodū infor
menť grana ad modū coriādri. ꝛ cū nec̄e fuerit dissoluāť
cū albumie oui colūbe ꝛ in oculū mane ꝛ sero distillenť.
Et h̄ colliriū ml'tū vtile existit mulieribꝰ pueris ꝛ senibꝰ.
¶ Sed oino siccitatē remouere impole eē dicimꝰ. Sed
humectabiť membrū ad suā nāleꝫ humiditatē ↄseruan
daꝫ. ꝛ iteꝝ albumē oui colūbe cū viscositate gūmi arabi
ci in oculuꝫ distillatū cōfert simil'r in hoc casu.

¶ Caplm. 21m. Quod est de debilitate visus ex penuria ꝛ
paupertate spirituum visibilium procedente.

Ec quidem egritudo ꝑ maiori pte
senibꝰ accidere ↄsueuit
ꝛ coitu supflue vtētibꝰ. Et illis q assidue fir
miter i sole aspiciūt vl' in locis multū radio
sis: aut supflue splendentibꝰ. Et cura huiꝰ est
cōtinue comedere oua colūbaꝝ decocta cū rapis: aut vi
P tella ouoꝝ gallinaꝝ elixata in aq̄ comedere cum sale. Et
iteꝝ in h̄ casu ↄfert comedere pullos colūbaꝝ siluestriū
absqꜫ capitibꝰ ꝛ collis coctos cū rapis. Et galline et cū p̄di
ctis pullis ꝛ rapis decocte ↄuenientes in h̄ casu existunt:
absqꜫ collis ꝛ capitibꝰ huiꝰ eo ꝙ capita istoꝝ ꝓp̄etates ꝓ
bant hic in faciēdo cecitatē. h̄ est nō videre post occasuꝫ
solis oino: sicut cerebra ipsoꝝ p̄dictoꝝ ꝓp̄etatē hic dicunť
in augēdo seu multiplicādo itellm. Et ius et p̄dictoꝝ pul
loꝝ colūbaꝝ siluestrium ꝛ gallinaꝝ p̄dictis ↄferre dicit.
Et comedere etiā grana pini cōquassata ꝛ posita in succo
maloꝝ vtilia sunt in h̄ casu. Et p̄cipue eis vt multotiens
odorent mala odorifera: qm̄ multū ↄferūt eis. Et h̄ sunt ea
que augent seu multiplicant visibilem spiritum.

¶ Caplm. 22m. Qꝺ est de cōstrictione nerui optici.

Ecquidem egritudo accidit ex hu
more grosso ꝛ viscoso
oppilante ipsum foramē seu cānaleꝫ ipsius
Q nerui: vñ spūs visibilis hꝫ ꝑtrāsire: vl' ex cō
cussione vel ꝑcussione ipꝫ ↄstringēte seu ob
turāte. Qꝺ si oppilo parua fuerit. sequiť inde debilitas vi
sus: ꝛ si magna ꝛ cōpleta fuerit: oino patiēs efficiť sine vi
su: ꝛ signū huiꝰ egritudinis est: qꝛ si cōpresseris digitū sup
pupillaꝫ ifirmi: pupilla alteriꝰ minime dilatať. Et pōt et
accidere ꝙ oppilo erit in loco interfecationis vnīꝰ nerui
sup alteruꝫ: ꝛ tūc in ambobꝰ oculis visus ex toto amittiť.
Et ex h̄ admiranť medici ꝙ in vna hora p̄uanť visus:
ex toto amittiť in ambobꝰ oculis. Sed nō est admiratio
illis q sciunt anothomiā: qm̄ isti duo nerui oriunť a cere
bro ꝛ extēdunť ad anterioꝛa: ꝛ in medio frōtis ↄiungunť
ꝛ vniunť: ꝛ ibi interfecanť: quare si oppilatio fuerit in lo

A Cōtra Gal. circa primi modi. co interfecationis ꝛ vnionis ipsoꝝ adinuiceꝫ fiet perditio
visus in ambobꝰ ex toto simul ꝛ semel. ¶ Et de hac egri
tudine dicit Gal. ꝙ est ipole ad sanādū. ¶ Sed mihi vr̄
ꝙ flōmia cephalice ꝛ purgatio corporis totiꝰ: ꝛ capitis: ꝛ
epithimare caput cū coto madefacto in oleo ro. ꝛ liliorꝝ: ꝛ
anheti mixtis ꝛ tepidis optimā faciēt opōnē in isto casu.
Et distillare ēt p̄dicta olea calida ex alto sup capitis p̄teꝫ
anteriorē ꝑ subtileꝫ cānulaꝫ nō modicū cōferre vr̄. Sed
in p̄ncipio oppilonis ↄferre dicimus multū oleū rosatuꝫ:
quo renouate fuerint rose recētes pluribus annis. Et tibi
eoꝝ sint subtiles: ꝛ qui habet stomachū ꝛ intestina ipsoꝝ
Scdi modi. mollia ↄseruare: ꝛ lubrica retinere: ꝛ exerceas in istis toto
posse: qm̄ iuuare poteris si oppilatio fuerit debilis. ¶ Et
possibile est et ꝙ p̄dicta oppilo fiat ex apate: q̄re ex p̄di
ctis dissolui pōt: ꝛ inde videbis ꝑfectū istiꝰ cure si aliqd
B de visu remansit: ꝛ oppilatio non fuerit ex toto cōpleta ꝛ
cōfirmata. Qꝛ si fuerit oppilatio ex toto firmata ꝛ cōple
ta: ꝛ ex toto visum amiserit: tunc desperatus sis sicut Gal.
Sed cū hoc toto abstinēdum est a cōtrarys: ꝛ nō solum in
ista egritudine. verū etiaꝫ in oibus totius corporis: qm̄ in
egritudinibꝰ pedum abstinētiā seruamus. Quāto magis
Oia acuta nocent oculis replēdo caput. in ista cuius sanitas tam necessaria existit. ¶ Et scire de
bes ꝙ oia acuta hn̄t caput replere ex vaporibꝰ ꝛ fumosi
tatibꝰ: sicut sunt cepe: ꝛ allea: ꝛ his similia. quare visui po
tissime nocent: ꝛ materia oino existunt cecitatis.

¶ Cap. 23m. Quod est de humiditatibus oculoꝝ.

Iminutio visus in oculis multarum
est spēꝫ que fit in humi
ditatibꝰ: seu in humoribꝰ oculoꝝ. Et diuersifi
C canť in grossitudine ꝛ subtilitate: ꝛ in q̄lita
te ꝛ quātitate: qm̄ pole ē vt igrossent p̄dicti
humores vltra debitū sue nāe: vl' subtilient aut multiplicent
in q̄ntitate in eis humiditas accitalis: ꝛ ide visus ꝑturbatur
turbatiōe leui. Et cū dico igrossatio vl' subtiliatio: aut ex
cessus in quātitate aut q̄litate: nō itelligo vt sit elōgatio in
his suspsua multū a nāli dispōne: sꝫ ꝙ icipit fieri elonga
tio: qm̄ q̄n erit ꝛ a nāli dispōne in p̄dicꝫ fuerit cōpletꝰ atqꜫ
firmatꝰ: tūc cura difficilis valde efficiť: qꝛ dr̄ia ñ modica
existit iter res q̄ icipit igrossari: ꝛ eā q̄ iam ē igrossata atqꜫ
Cōditiōes medici pro quo vide Avicē. d medico 22° de ↄtōne ar. medi. c. 7°. ꝛ 4° Almāf. c. vlti. ꝛ 25°. c. 9°. firmata. Et medicꝰ ꝑ se cogscē ops signa istaꝝ reꝝ ex acci
dentibꝰ ifirmo supuenietibꝰ: ꝛ studeat toto posse vt infir
mus ad p̄stinā ꝛ nāleꝫ redeat dispōnē remouēdo accītia
inālia oino. ¶ Et ista ꝗ ocā sūt sufficiūt illis solūmō: qui
dia i p̄dicꝫ egritudibꝰ ꝑ se p̄libꝰ vicibꝰ opati sūt: vel illis ꝗ
lōgo tp̄e studuerūt in logica ꝛ in scia nāli. ꝛ expti sunt in
cognitiōe reꝝ gn̄abilium ꝛ corruptibiliū ꝛ hōꝫ: ꝛ cū p̄dictis se
iuuabūt: ꝛ nō abbreuiaui huc tractatū nō ponēdo p̄ticu
laria ↄueniētia in h̄: nisi ne multū ꝓlongaret ꝑmo in ipo.
Et q̄uis opōnes manuales oēs p̄ticul'r itegre ꝛ ꝑfecte co
gnoscāg itñ ex sola visione alicuiꝰ vulneris animꝰ meus
debilitať in tātū ꝙ ad imēlaꝫ syncopim deuenio. Iō huc
tractatū abbreuio p̄dicta particularia omittēdo.

¶ Cap. 24m. Quod est de egritudinibus que fiunt in mu
tina seu albedine oculoꝝ.

Et accidunt in albedie ap̄ata: sic in
alys mēbris accidꝫ cō
D sueuerūt: ꝛ cura huiꝰ ē in p̄nꝰ flōmia: ꝛ stillia
tio regimis ponēdo i oculū aquā rosatā in q̄
steterit in mollia liciū ꝛ semia cydonioꝝ tādiu donec aq̄
colorē mutauerit: ꝛ postmodū coleť ꝛ misceať cū ea aqua
albumē oui: ꝛ deide i oculū q̄tidie distilleť donec liber.

Ca. 25m. Qꝺ ē de inflatiōe ↄiūctiue absqꜫ apate.

Et accidit hec egritudo ↄiūctiue ꝛ pro
maiori pte senibꝰ ꝑꝑ debilita
tes sui caloris inati: ꝛ sit etiā ex pūctura musce:
vel alteriꝰ sibi sitis. Et cura huiꝰ est ponere cotum vel pe
ciam lini madefactam in hac decoctiōe que. ℞. flores ca
E momille ꝛ semis lini. ana aur. j. aqua. ℥. ij. decoquať vsqꜫ
ad cōsumptionē quarte ptis: ꝛ coleť: ꝛ in illa colatura ap
ponanť de albumine oui aur. ij. optime miscēdo: ꝛ distil
leť in oculo quotidie gutta post guttā ea existente tepida:
deinde cotū madefactū in eadeꝫ desup ponať.

¶ Cap. 26m. Quod est de tassa que est gutta rubea que fit
in albedine oculorum.

It etiam hec egritudo in ↄiūctiua. s.
macula rubea: vel gutta ru
bea ex ꝑcussione pāni vel sibi sitis. Et cura
F huiꝰ est flōmia cephalice si ifirmꝰ poterit su
stinē ꝛ flōmare pullū colūbaꝝ sub ala: ꝛ illū sanguinē ca
lidū distillare in oculū q̄tidie donec fuerit liberatus.

¶ Cap. 27m. Qꝺ ē de granulis gn̄atis in albedine oculoꝝ.

Ec etiam granula in albedie gn̄anť
sic in pupilla ꝛ in alys p̄ti
bus oculi fieri ↄsueuerūt. Et cura huius est
flōmare cephalicā in p̄nꝰ: ꝛ purgare corpus
ipsiꝰ cuꝫ hierapigra. Et post ifundere semia
citruloꝝ in aqua rosata ꝛ ipsaꝫ tepidā quotidie in oculus
distilla. Et si post q̄uoꝝ dies in oculo aliqd remanserit in
p̄dicta aq̄ rosata miscebis aliqd liciꝫ ꝛ croci: ꝛ q̄nto vetu
stior fuerit egritudo: tanto magis addes de licio ꝛ croco: ꝛ
q̄to diminuiť egritudo: tanto minꝰ de croco ꝛ licio. Et qꝺ
minꝰ de his poni dꝫ est vt in. ℥. p̄dicte aque ponas ꝺ vno
quoqꜫ octauā p̄tē aur. j. Et si multū ꝓlongareť egritudo:
G nō nocet addere aliqd de myrrha. Et postq̄ egritudo ici
pit declinare ꝛ remanet in oculo de spissitudine granuli
ꝛ de colore ipsiꝰ: vtere abstersiuis ꝛ mūdificatiuis q̄ sunt
absqꜫ mordicatiōe. addendo aliq̄ que hn̄t oculus ↄforta
re. Et si iueterata fuerit egritudo mitū. fiat h̄ alcohol. ℞.
spume maris: eris vsti. an̄. aur. v. antere: ꝛ seminis floꝝ
maloꝝ granoꝝ. ana aur. ij. dardachic. aur. x. pistetur vna
queqꜫ istaꝝ ꝑ se: ꝛ cribelleť subtilissime ꝛ misceanť cuꝫ
aceto: ꝛ postmodū exiccenť: ꝛ iteruꝫ teranť ꝛ cribellenť ꝛ
misceanť cū succo feniculi. ꝛ iteꝝ exiccenť ꝛ teranť gnges:
ꝛ misceanť cū aq̄ ro. valde aromatiçata terēdo ꝛ exiccā
do: ꝛ postmodū cribellenť subtilissime ꝑ pānum spississi
mū: ꝛ ↄseruenť optie in vase vitreo: ꝛ cum necesse fuerit
mane ꝛ sero de eodē i oculo ponať donec fuerit liberatꝰ.

¶ Caplm. 28m. Quod est de sebel.

Et etiam hec egritudo in cōiunctiua
euenire repit multotiēs: ꝛ ē
quedā cōtextura rubea facta in supficie cō
iunctiue seu albedis oculoꝝ: ꝛ noianť i ara
bico vene albhebeu: ꝛ nō sunt vene ꝓceden
tes ab epate: nec arterie a corde veniētes: sed venis assimi
lanť q̄ iuolute sūt ꝛ cōtexte supra albuginē. ꝛ aliq̄n in tm̄
extēdunť ꝙ nigrū coopire repiunť. ¶ Et ↄuēit medico
H Cura. in p̄nꝰ istiꝰ egritudis vt sit studiosus in purgādo infirmū ꝛ
flōmando ipꝫ ꝛ apponēdo oculo alcohol. abstersiuū sicut
illud qꝺ nup supra diximꝰ: ꝛ subtiliare regimen: ꝛ sic libe
rabiť deo dāte. Et si in cura pigritia fuerit: aut aliq̄ de cā
regimē eiꝰ fuerit ineptū. augebiť egritudo ꝛ ingrossabiť:
ꝛ idurabiť donec visui iferat nocumētuꝫ. q̄re cū sic fuerit
de necessitate erit vt ꝑ manꝰ chirurgi hēat p̄trāsire. Et ta
les in arabico collectiōes sebellium noianť.

¶ Cap. 29m. Qꝺ ē de ↄiunctiua cū apate ꝛ sine apate.

Accidit etiā ↄiunctiue repletio cū apate ꝛ
sine ꝛ extēsione venaruꝫ: ꝛ reple
tione ipsaꝝ: ꝛ cū rubedine ipsius cōiunctiue ꝛ
grossitie palpebraꝝ cū abūdātia lachrymaꝝ: ꝛ
hn̄s h̄ nō pōt aerē inspicē. q̄re flōmia multū ↄferre dici

I mus: τ purgatio etiã vtilissima existit: τ pone sup oculum cotũ madefactũ in aqua rosata tepida vice post vicẽ: τ sit in pdicta aq̃ aliqd licij dissolutũ. τ si i narib⁹ inijcies colliriũ de memitbe: inde magnũ videbit iuuamentũ.

❡ Cap.30ᵐ. Quod est de nimia subtilitate spiritus visibilis τ ipsius grossicie.

Scias ꝙ egritudines τ accidentia ipsaꝝ oriunť in ꝑticulis mẽbroꝝ: τ ẽt in sustentãtib⁹ ipsa mẽbra: sicut accidit i spiritu visibili: qm̃ si fuerit subtilis plus debito videbit solum ppe τ nõ a longe: τ si grossus vltra debitum videbit a longe τ non ppe. τ cura vniuscuiusq; istoꝝ est reducere vnũqdq; ad suã nãlez τ ppriam dispõnez: τ nõ solũ mẽbra. verũ ẽt sustentãtia ipsa. Et scias ꝙ vnicuiq; pdictaꝝ ꝑticulaꝝ sunt ppria accidẽtia: τ nõ declaraui ea oia: τ eoꝝ curas ꝑticulares: eo ꝙ hic nõ est liber nimiũ plongaret. Sed scripsi ex accidentib⁹ manifestiora: in qbus sub qualibet suaꝝ spẽrũ multe spẽs continenť. Et posui curas gñales ipsaruz: ex quibus cure oium particularum existentium sub eis intelligi possunt.

K

❡ Cap.31ᵐ. Quod est de his que ab extrinsecus cadunt in oculos vel in aures.

De his que i oculos cadũt

Et non remãsit mihi iaz ad rememorandũ aliqd de his q̃ mẽbris sensuũ ptinere videnť nisi de his que ab extrinsecis hñt ꝑuenire: sicut ẽ palea subtilis: τ lapides parui: τ arena: τ his silia. Quare si subito in pncipio pdictoꝝ euent⁹ studiosus fueris: leuis erit ipsorum cura. τ si non periculum eminet. τ id qd in oculo cadit de leui curaf: dũmõ nõ iuiscet ibidez: τ in tunica nõ diu steterit iuiscatũ. ❡ Sed si in aurẽ aliqd semẽ vel granũ ceciderit: sicut frumẽtuz vel granũ ordei vel his silia. illud leue minime iudicam⁹: qm̃ attrahit ad se de humiditate ibidẽ existẽ: τ ide augmẽtaf. q̃re in mẽbro illo calefactio τ ebullitio gñat: τ ide putredo: τ ide praua accñtia consequũt pp nobilitatẽ mẽbri: τ ppinqtatẽ ipsi⁹ nocumẽti ad cerebrũ qd radix oius sensuũ existit: τ fit inde sincopale factio in toto corpe: τ aliqñ oripilatiões patiunť τ febres inordinatas ab alijs febrib⁹. τ oia ista fiant pp pigritias extrahẽdi illud in pn⁹ sui casus. τ aqua et qñ in aurẽ cadit τ ibi longo tpe morat: magnũ facit nocumẽtuz: q̃uis ei⁹ substa subtilis existat. Qm̃ qñ ibi longo tpe morat: ingrossat: τ postmodum alterat nãlez cõplonẽ cerebri. Sed qñ aqua aut vent⁹ in aurẽ subintrauerit dolorẽ parit. Quare studiosus esse debes in reparãdo cõplonẽ ipsius nãlez τ nãlez remouere quocũqz mõ fuerit: sicut tibi videbiť cõuenire.

De his que i aures cadunt.

L

❡ Sed qñ aliqd in oculo ceciderit: illud est leue remouere in pn⁹: τ h cũ piccarolis vel filo: seu cũ tẽta: vl cũ filo: τ turbatio q̃ inde seqt in oculo remoueat cũ albugine oui apposita. Sz si id qd in oculo ceciderit fixus fuerit in eo atqz firmatũ vel iuiscatũ. Tunc eger indiget vna ex pdictis curationib⁹ q̃ scripte sunt in cura scebel. Et vnguia etiaz cũ in oculis euenerit sili mõ curat. s. vt eã incidat ille qui optime in illa curatiõe vel opatiõe est expertus.

Cura eorũ q̃ cadunt i oculos.

M

❡ Et illi cui aliqd in aurẽ de nouo ceciderit aurez ipsius ipleri iubeas ex oleo sisamino tepido: τ postmodũ fac eũ sternutare ponẽdo sternutatoria in narib⁹ ipsi⁹: τ exhibit incõtinẽti. Sz si id qd ceciderit diu illic fuerit: ita ꝙ iam alteratiõnẽ receperit: τ ipsz conat⁹ fueris extrahere violẽter vel remouẽ: facies ibidẽ inflatiõnẽ τ apã euenire: cũ illud mẽbrũ in dispõne maximi sensus existat: τ de leui ad dolorẽ intolerabilez ipm poteris ꝑuocare: intantũ ꝙ ad defectũ inde posset ꝑuenire: vel ppe. q̃re cũ oi sollicitudine intendere debes in mitigãdo dolorẽ ipsius apatis: τ icipere a flobotomia cephalice: τ a purgatiõe ipsius infirmi: sicut

Cura eorum que cadit in aures.

N ei melius cõuenire videbit: τ postmoduz pone in aurem infirmi: oleũ rosatuz cum tertia parte ipsius olei anbetini τ cum cognoueris apostema optime esse digestum: ipsuz fac sternutare sicut supra diximus τ exhibit.

❡ Cap.32ᵐ. Qd est de aialib⁹ subintrantib⁹ in aurem.

Et scias ꝙ qñ aialia aurib⁹ subintrãt ide labores maximi τ ingentes dines hñt ꝑuenire. q̃re si pdicta aialia fuerint parui corporis: sicut sunt pulices vl eis silia: tũc aurẽ iplere debes oleo tepido: τ sic mortua exibũt cũãdo. Sed si aial fuerit magnũ nõ est cõueniẽs tunc ipsuz mortificare: qm̃ inde maximũ seqť nocumẽtũ. Sz tũc iplere debes aurẽ ipsius succo folioꝝ persici mixto cũ aqua tepida: qz ex illo oino fugat: τ postmodũ aquã cũare studeas ponẽdo ibidẽ oleũ anbetinũ: τ ipsuz cũando τ exuccãdo: τ cũat et pdicta aq̃ ponẽdo in aurẽ granũ frumẽti ꝙ ab oi putredine τ pforatiõe sit remotũ in pecia ligatũ: qm̃ violenter exiccando aquã predictam extrahere est pbatũ: τ sicut dictũ est in auribus ita intelligendum est τ operãdum in naribus.

O

❡ Cap.33ᵐ. Qd est de sanguisugis nares subintrãtibus.

Et receptio gdez aliquoꝝ aialium extrinsec⁹ p nares longinquũ valde a veritate eẽ vĩ: sz multotiẽs bibẽdo aquaz narib⁹ sanguisuga subintrare repiť. Quare sternutatio ipsaz expellere pbat: τ si in narib⁹ visui apparuerit: ipsaz cum piccarolis extrahere debes. Et ea que ipsas occidere habẽt numero plurima reperiunť. ex quibus est seratura lignei rubei: τ succus marrubij: τ centaurea dissoluta cũ aceto: τ carmer sion adustum: τ multa alia que rememoratus ero in egritudinib⁹ gule. Et que hic dicta sunt mihi sufficere videnť. Et tamen scias ꝙ fumus marrubij tractus per os vel per nares fortissime eas habet pernecare.

P

❡ Tractatus nonus qui est de egritudinibus cerebri: τ est continens capitula viginti.

❡ Cap.pᵐ. Qd est de egritudinib⁹ anterioris ptis cerebri.

Et alteratur hec pars in caliditate: τ friditate: siccitate: τ humiditate. Et icipiemus nũc pmo determinare de alteratiõe facta a caliditate. ❡ Et ille cui hec qualitas i anteriori parte supabundauerit: loquiť inordinate τ consequiť corruptio eidez in imaginatiua: intm̃ ꝙ imaginaf ea q̃ vera nõ existunt. Et ego gdẽ vidi hoiem qui imaginabaf se videre quedaz amicũ suũ volentẽ occidere ipm: τ h corruptio erat in imaginatiua: q̃ gdez corruptio seu egritudo eidez supuenerat ex longa τ multa equitatione per calorẽ solis: τ sine dubio pdicta caliditas nõ erat euacuata a siccitate. Et primo post equitatiõnẽ predictã per solem passus fuit effimerã: τ post cam corruptionẽ imaginatiue. Et cũ facta fuisset infusio multa capitis ipsius ex aqua rosata τ aceto cum succo corticis cucurbite τ oleo oliuaz dulcius infrigidato in puteo convaluit incõtinẽti: τ ad pstinã redijt sanitatẽ.

Signa caliditatis.

Cura

❡ Sed si in eadẽ pte corruptio imaginatiue ex frigiditate facta fuerit inde maximũ seqť ipedimẽtuz: qm̃ infirmus nullatenus põt imaginari aliqd qd subtilis itellus existat.

Q

Signa frigiditatis.

❡ Et si cũ frigiditate humiditas fuerit associata: accidit ifirmo superfluus somnus: τ aliqñ dormiẽdo oculos tenet apertos. Et põt etiã eidem accidere: ꝙ cuz difficultate valeat palpebras eleuare. Et in somno similiter fortissime pfundatur: τ seqť inde aliqñ dissolutio catarri cum oppilatione narium.

Signa frigiditatis cũ humiditate.

Quare si dicta egritudo ex sola fuerit frigiditate: dicimus ꝙ iunctio facta ex oleo de hen vel de spica nardi:

Cura frigiditatis.

A ca nardi ẽ cura optima τ pfecta. qm̃ temperate calefacit.

In⁹ de ꝯfũda sanitate.

❡ Et ẽ necẽ vt nõ obliuiscaris oino eoꝝ q̃ pdiximꝰ. s. ꝙ mẽbra pncipalia de necẽitate regrũt i suis medicamibus ea q̃ subtilia sunt τ stiptica. τ q̃uis egritudo oino regrat opitiua poroꝝ: mime tñ dimittẽ dbes ab appõne stipticarũ τ subtiliũ medicinaꝝ ad ꝯsuatiõez nãliũ vtutũ ipi⁹ mẽbri. Et me⁹ ẽt q̃ sũt aromatice maxie hñt pncipalia mẽbra ꝯfortare. q̃re ipsis eget pre ceteris i oib⁹ suis necẽitatibus. ❡ Sz si fridilati humiditas fuerit associata. oleuz de spica cũ modica q̃titate olei rosati dicim⁹ ei sufficere.

Cura humiditatis cũ frigiditate.

❡ Cap.2ᵐ. Qd est de egritudinib⁹ medie ptis cerebri.

Et scias ꝙ ps media cerebri vere cerebrũ existit: τ illõ qd ibi existit ẽ nãle. τ p̃ter ei cuenire q̃s pdcã spẽs male cõplonis. Sed accñtia q̃ ex istis ꝯsequũt: fortiora valde existũt pꝑib⁹: qm̃ si ei solũmodo acciderit itẽsa calitas: cogitatiua tũc fortissime pturbat: τ i oib⁹ suis cogitatioib⁹ istabilis eẽ repiť. τ oia ei cõia eẽ videnť. τ pseuerabit sic donec illic posuẽris q̃ dictã malã q̃litatẽ hẽant remouẽ.

B

❡ Sed scias ꝙ ps ista media cerebri mime sustinere põt vtutes medicinaꝝ fortiũ sic ꝑ anterior. τ adhuc lõge minus ꝙ posterior: eo ꝙ cõmissura craneí q̃ i directo isti⁹ ptis repiť: est rarior valde τ min⁹ ꝯiũcta seu sigillata alijs cõmissuris. q̃ posteq̃ ita ẽ vtutes medicinaꝝ facili⁹ pñt p hanc cõmissurã ad cerebrũ ptrãsire q̃ p alias cõmissuras aliaꝝ cellulaꝝ. Et ga cũ h ẽt cerebrũ qd in hac pte media existit: magis ẽ humidũ atqz molle. iõ ipsi⁹ mala q̃litas cit⁹ et leui⁹ dissoluiť τ remouet. Et cum hec ps sit minera τ radix atqz fons aliaꝝ cellulaꝝ ide cũ maiori diligẽtia τ oi tẽperãtia est medicãda. abstinẽdo ab oi appõne fortius medicinarũ: τ spãliter ab his que in suis qualitatibus nimiũ excedũt τ maxime in frigiditate: qm̃ hec pars oino minus potest frigiditatem sustinere alijs cellulis.

Media pars cerebri min⁹ sustinet medicinas, deinde anterior, deinde posterior.

Cerebrũ ñ sustinet medicinas frigidas. Idẽ i cap. sᵉ que. τ 5ᵉ dic. Dalt. c. 3ᵉ. τ i sra i.c. 14. δ actuali ẽ friditate.

❡ Cap.3ᵐ. Quod est de mala complexione in media cellula interioris cerebri.

C

Et accidit cogitatiue ex mala complone frida tardias cuz raritate τ ei⁹ cogitatio instabil oino efficiť: τ postmodũ redit ad pᵐᵐ cogitationẽ cũ oi ou ritie τ tardiate. Et cura h⁹ ẽ tẽpare hãc ptes calefacẽ: q̃uis h ps mag calitatẽ possit sustinẽ q̃ friditatẽ cũ ei fuerit necẽ. ❡ Et si cũ friditate humiditas pabundauerit: q̃uis raro ꝯtigat: tũc tibi sufficiet i cura oleuz de balchaon. s. de corula fetida: vl oleũ corticis citri. vl epithima ex corticib⁹ citroꝝ recẽtiũ factũ: aut ex macis ꝯfit sar τ mixti cũ aq̃ dulci.

Raro friditas cũ humiditate pabundat. vñ Dec. fac i.c. de ptibo. friditas cũ humiditate nõ ascẽdit vltra gradũ 2ᵐ

❡ Et si siccitas cũ friditate affuerit turbat itellus aliqñ. τ aliqñ nõ. τ opat inordiata. Et generalr dicim⁹ ꝙ cura siccitatis mẽbroꝝ q̃si ipossibilis ẽ: τ spẽcialr isti⁹ cũ sit pn⁹. Qm̃ si conat⁹ fueris curare eũ cũ humidis absq; obuiatiõe cũ stipticis timeo ꝙ iduces eũ ad relaxationẽ tot⁹ corpis. q̃re sufficere dicim⁹ i curatione h⁹ ea q̃ pdixim⁹. sciẽdo ꝙ cerebrũ mime pt sustinẽ ea q̃ sũt i excessu frida sic pdixim⁹ τ spãlr cellula media.

D

❡ Cap.4ᵐ. Quod est de passionib⁹ que fiunt in parte posteriori cerebri.

Scias ꝙ ista ps meli⁹ pt sustinẽ τ facili⁹ vtutes τ po⁹ medicinaꝝ alijs ptibus ipsi⁹ cerebri. Et rõ hui⁹ ẽ: ga ossa q̃i hac existũt pte duriora ac densiora valde sũt ossibus aliaꝝ ptiuz cerebri. τ pot ẽt istius ptis lõge densiores τ corpulẽtiores τ duriores ceteris ptib⁹ cerebri repiunť: τ pp h vtutes medicinaꝝ intus p illã partẽ penetrare nõ pñt nisi cũ difficultate. Et cura excessus q̃litatũ in ista pte sic sicut diximus i pdictis: sz se

curius opari potes in ista q̃ in alijs ptib⁹ cognoscis ꝙ facilius põt h ps vtutes medicinaꝝ sustinẽ alijs ptib⁹ cerebri. Sz h ps intãtũ dz ab alijs. qm̃ si h ps sup̃flue ifrigidaf: accidit ide ifirmo difficultas memorie. Et si ifrigidatio in eadẽ parte in vltimo facta fuerit: ꝑuabiť memoria ifirmus ex toto: sz polẽ est dictã memoriã recuperare calefaciẽdo istã partẽ cũ emplis τ vnctionib⁹ τ cibis sibi ꝯuenietibus. Et cerebrũ gdẽ leporis in ꝯfortatiõe memorie τ ipsius reparatiõe maximã ꝓprietatẽ cõprobaf hẽre. Et inuctio ẽt facta ex castoreo vel ex oleo ipsi⁹. τ ipsz sic odorare memorias potissime hz recuperare. Et huic parti posteriori memoria appropriaf quẽadmodũ cogitatiua medie: τ anteriori imaginatiua deputatur. E

Cerebrum leporis maxie ꝯfert memorie.

❡ Cap.5ᵐ. Qd ẽ d egritudib⁹ τ oib⁹ suis accitib⁹ ꝑuenientib⁹ ex distructiõe seu corruptiõe cõplonis tot⁹ cerebri.

Et possunt gdẽ he egritudies τ accidẽtia ꝑuenire cũ huoris vicio. τ sine huoris vicio: τ distructio τ q̃cũqz modo fiat seqť ide corruptio vel distructio i vtute regitiua tot⁹ corpis. Et ex istis egritudib⁹ ẽ appoplia: siue corruptio cõplonis fuerit ex suba ipi⁹ cerebri: siue ex alijs mẽbris h ei hẽat ꝑuenire. F

❡ Et iã cognitũ ẽ atq; scitũ ꝙ appoplia ẽ spasm⁹ τ spasm⁹ ẽ attractio neruoꝝ. Mũs suã radicẽ. Et qñ h ꝯctio ẽ voluntaria: tũc nãlis ẽ: τ qñ iuoluntaria existit: illõ ex plurib⁹ τ diuisis causis hz ꝑuenire. s. aut ex supflua siccitate mẽbris aduenientẽ: sicut i carne salsa appet euidẽter: ga ꝯbiť ex ipsa siccitate. τ i corps q̃ fortissime icrispant: ex eadez. ❡ Et pt ẽt ex humiditate spasm⁹ euenire. s. ab huore humido aña egrediente. qñ ex eodẽ vapor grossus oriť τ resoluiť: τ efficiť ille vapor ex suba aq̃la. τ ex eadẽ pdict⁹ vapor efficiť. q̃re replet mẽbrũ i tm̃ qd nõ põt cerebrũ pdictũ humorẽ sustinere vt pus. sic appet in vtrib⁹. qm̃ q̃n in eis vinum ebullit nõ pñt vinũ sustinẽ sic añ ebullitionez. eo ꝙ ante ebullitionẽ ptes ꝯiũcte existũt. τ i ebullitiõe i acritatẽ et vaporositatẽ ꝯuertunť. q̃re locũ maiorẽ hẽe indigent: vñ vter ꝯbiť τ tumescit: in tm̃ ꝙ nõ vz posse sustinere. vñ ex oib⁹ dictis spẽb⁹ spasm⁹ efficiť. τ ex ipsis mẽbra ꝯbunt.

Appoplia ẽ spasmus: sed istã vi cẽ nõ ẽs sinias aliorum: imo 9⁹ theori. Halt. c.6⁹. τ.3⁹ colliges.33⁹. τ p⁹ termi.tra.5.c. 8. τ.11. vl qd spasm⁹ vlis ẽ epilepsia.

G

Spasmus ab humiditate τ siccitate fieri pt. Idẽ Aũ. vbi supra.

Et sit spasm⁹ in corpe seu in suba neruoꝝ g a cerebro pgrediunť. q̃re i tm̃ ẽ spasm⁹: iquãtũ ifusio in eisdẽ fcã esse repiť. Et si in radice oius neruoꝝ facta eẽ repiť. tũc seqť vlis spasmus in toto corpe. ❡ Sz spasm⁹ ex siccitate pueniẽs efficiť a ieiunio vl a supflua abstinẽtia: τ ex labore vl exercitatione. τ supfluis vigilijs τ nimio coitu. τ ab oi supflua euone dsiccãte. τ ex itesa τ supflua calitate. q̃re si ex siccitate oriãte solũmõ fuerit: curã ipsi⁹ difficilez eẽ iudicam⁹: nĩ fieri põt q̃uis cũ difficultate τ paulatiue τ post tpis lõgitudinez.

Cãe spasmi sicci.

H

❡ Et scias ꝙ humiditas ẽ nomen equocũ: eo ꝙ q̃dã humiditas ẽ cui⁹ po⁹ τ suba est humida: et q̃dã humiditas repiť: q̃ ls sit humida actualr: sicca tñ potẽtialr existit: sicut cholla τ acetũ: q̃z vtrũqz potẽtialr siccũ existit: tñ in sui suba τ actualitate humidũ τ fluidũ cẽ repit.

Humiditas ẽ actual τ potẽtialis simul.

❡ Quare dico ꝙ spasm⁹ efficiť siue fieri pt ex q̃li humiditate actuali: siue ei⁹ cõplo τ po⁹ fuerit sicca: siue humida. eo ꝙ qñ in suba neruali q̃ humiditas ifundiť: siue illa fuerit potẽtialr sicca τ actu humida: siue humida actu τ po⁹: neru⁹ ꝯbiť τ coadunaf τ igrossaf: sic in reb⁹ extrisecis est videre: qm̃ qñ humiditatib⁹ ifundunť: augmẽtatur in q̃titudie τ diminuunť in lõgitudie. τ tali mõ efficitur spasm⁹.

Cãe spasmi humidi.

❡ Et fit ẽt spasm⁹ ex pũctura neruieo ꝙ ibi generaf apa pp multã sensibilitatẽ ipsi⁹. τ pp ipsi⁹ habilitatẽ recipiẽdi apa τ nocu^m: sit ẽt attractio vsq; ad radicem eiusdem ibidem: τ inde spasmus generaf. Et si studiosus fueris in principio in curatione dicte puncture nerui annihilabitur spasmus ita ꝙ non eueniet.

Spasm⁹ a pũctura nerui ẽ pp apa: iõ humidus.

I ¶Cap. 6m. Qd est de curatione puncture nerui.

ET curat̃ siqdē h egritudo cū rebus calīs ⁊ siccis ex sua cōplõne ⁊ nã. ⁊ hñtib⁹ subaʒ subtilē: sicē sulphur ⁊ euforbiū. Et ego iā curaui quēdā ex punctura: ponēdo sup eā sulphur tm̄: ⁊ curatus fuit incontinenti. Et scias ꝙ quando infundit̃ humiditas in quātitate pauca. que quidē magne qualitatis. i. potentialis humiditatis: tūc nō efficit̃ spasmus: sed inde relaxatio vel eius spēs oritur. eo ꝙ neruus difficili⁹ pōt hāc q̄litatē. s. humiditatē alijs q̄litatibus sustinere. ¶Et spasmus vlis est q a radice orit̃. s. a cerebro: ⁊ pticularis q in mēbris efficit̃ pticularib⁹. Et qa iā sufficiēter rememoratus suʒ de spasmo: nūc de epilīa volo facere recordatōʒ.

Quid sit spasm⁹ vlis ⁊ pticularis.

K ¶Cap. 7m. Qd est de epilīa ꝓcedente a cerebro.

EPilia qdē tūc efficit̃ qñ humor grossus diffundit̃ ⁊ spargit̃ in canalib⁹ ⁊ meatib⁹ cerebri: ⁊ humor grossus esse nō pōt: nisi sit flegma aut melīa. Et qñ pdictus humor oppilat cānales seu meat⁹ cerebri: tūc ꝯbit̃ cerebrū vt expellat a se nocum̄: ⁊ ide sequit̃ ꝯctio toti⁹ corpis: ⁊ tremūt mēbra oia: ⁊ fit in eo gemitus ⁊ rugitus ꝑꝑ relaxationē ⁊ dbilitatē vtutis motiue volūtarie: nec dilatat̃ pectus ⁊ mouet̃ solito more. Et accidit eidē mētis pturbatio cū diminutiōe ⁊ ānihilatiōe anhelitus: in tātū ꝙ q̄si suffocatus eē videat̃. ⁊ cuʒ conat̃ attrahere aerē. illd facit cū ipetuositate valida atq; forti: vt restauret deperditū: ⁊ facit illd stertēdo ꝑꝑ pōderositatē ⁊ grauedinē cerebri ab hūore ex̃neo atq; gsso cōprimente ipm: sic in somno graui efficit̃: ⁊ dū dissoluit̃ humor ille: separat̃ spasm⁹. Et diuersificat̃ h egritudo ꝭm diuersitatē grossitudis hūoris ⁊ ipsi⁹ subtilitatē. ¶Et non solū ex humore oppilāte vētriculos h orit̃ egritudo: verūetiaʒ a vapore ⁊ fumositate ascēdēte ad cerebrū resoluto ab aliquo hūore corpis ex̃neo ⁊ horribili. ¶Et fiūt i hac egritudie paroxismi sicut in febrib⁹ fieri ꝯsueuerūt ex opõne ⁊ virtute supcelestiū corpoꝝ. Que qdē corpora a deo viuo ⁊ vero pfectionē ⁊ influētiā hñt ⁊ recipe sciunt̃ certissime ⁊ cōprobant̃. Et vž nō modicū: id qd opatur luna in corporib⁹ iferiorib⁹ que a globo lune iferius existūt. Nōne h manifestat̃ in cucumeribus ⁊ cucurbitis. itātū ꝙ a vulgaribus cōsecularib⁹ scit̃ certissime atq; cognoscit̃. ⁊ ita sil'r operat̃ ēt in oibus alijs rebus iferiorib⁹ hui⁹ mūdi: q̄uis non ita certissime cognoscat̃. Et nōne crisis sequit̃ motū lune: atq; ex eodē efficit̃. Eodē mō ⁊ spēs epilīe dicimus effici atq; currere motu eiusdem atq; cursu. ¶Et scias qd epilīe que in senectute efficit̃ cura difficilis valde existit. Et que in somno accidit ⁊ dormiēdo ex leui cā efficit̃. q̄re ipsius cura leuis sil'r esse ꝓbat̃. Curā istarum duaꝝ spēruʒ vnā ⁊ eādem esse dicimus: nisi in tātū ꝙ diuersificant̃ in fortitudie ⁊ ꝯtinuatiōe. ¶Et pn̄m curationis istaꝝ ē rectificare regimē istoꝝ. dādo eis pullos gallinaceos paruos: qm̄ absolute ceteris carnibus eos laudabiliores eē dicimus: ⁊ panē mundū ⁊ optime fermētatuʒ. Propinādo eis oi mane ad bibēdū decoctionē radicis lilioꝝ: ⁊ capilloꝝ veñ. ⁊ radicis de ben: addēdo in eadem decoctiōe postq; fuerit colata de melle in tāta q̄titate ꝙ possit amaritudinē ⁊ saporē ipsius malū remouere. Et h qdem medicina in h casu peroptima existit: purgādo eos cū eadē vice post vicē pluribus vicib⁹: ꝓut eis videbit̃ ꝯuenire. addēdo eidē ea q̄ virtutē ipsi⁹ medicie capiti hñt deportare remouēdo ab hoc oēm pigritiaʒ. q̄ ℞. aloes agarici optimi ⁊ pfecti: turbith mūdi: hesheg. i. polypodij: recentis in grossitudine mediocris: epithimi cretēsis. añ. auř. j. lapidis laʒuli: ⁊ succi ligr. que in arabico dr̃ robtassus: benisleg. i. viole. salis cōsi. añ. partes. iij. auř. j. iterioris collogntide: ⁊ sticados. añ. iiij. ptem. auř. j. Incidat̃ collogntida subtil'r: ⁊ cetere medicine pistent̃. ⁊ ifundant̃ oēs medicie p̄ter collogntidā in aq̄: in q̄ abluti fuerint cortices seu squāme eris q̄ i arabico dr̃ tubelhagonac: cū tātūdē succi pomoꝝ dulciū. ⁊ pone ad solē: ⁊ cū fuerit exiccate. iteꝝ ifundant̃ vt pus: ⁊ exiccēt̃: ⁊ deinde recipias collogntidā p̄dictā: cui addes auř. j. amygdalaꝝ dulciū pistataꝝ cū q̄rta pte auř. pulueris dragagan. ⁊ misce cū p̄dict̃. Et dosis h⁹ me^ne ē pōdus. v. auř. cū sero lactis: aut cū aq̄ distēperata cū dcima pte sui sape. ⁊ bullita vsq; ad spissitudinē mell'. Et si nō purgabit̃ sufficiēter cū hac dosi: addes in sequēti dosi q̄titatē ꝭʒ ꝙ tibi videbit̃ ꝯuenire: ꝯsiderādo tp̄s: etatē: ⁊ cōplõnē recipiētis: dietādo eū ⁊ rectificādo cibū eius ꝓut tibi videbit̃ ꝯuenire: ⁊ purgabis eū pluries cū dicta me^na: qm̄ iste humor pessimus ⁊ horribilis nō euāt̃ vice vna. Et suspēde ad colluʒ eius radicē peonie. Et smaragdus in h sil'r magnuʒ effectū ꝓbat̃ hr̄e. Et iā tibi memoratus suʒ ꝙ iste humor. vñ hec orit̃ egritudo nō pōt eē nisi flegma aut melācholia. ¶Sʒ ex quo istoruʒ orta fuerit ista egritudo cognosces suis signis spālibus. s. qa si etas infirmi fuerit senectus: signū est abūdātie melīe. Et si fuerit dcrepitas flegmatis. Et iterū aspicias psonā patiētis: ꝯsiderādo p̄mo colorē ipsius: qa si nigri coloris fuerit ⁊ capilli ipsi⁹ simil'r nigri fuerint: testant̃ supabūdantiā melīe. ⁊ lenitas cuʒ mollicie carnis supabūdātiā flātis. Et iteꝝ labor ⁊ exercitium ⁊ paucitas comestiōis: abūdātiā melīe significāt: sic delitie ⁊ qes ⁊ ociositas testant̃ supabūdātiā flātis. ¶Et scire debes ꝙ me^ne q̄ ꝓpe hñt melīaʒ trahere ⁊ purgāre sūt iste. s. epithimū: lapis laʒuli: ell's niger: ⁊ polypodiū. Et q̄ nāliter flegma attrahere hñt ⁊ purgare sunt iteriora collogntide chartam⁹. bdelliū: ⁊ semē vrtice. ⁊ aloes ēt purgat: atq; expellit illd flegma qd coraʒ se repit̃ eē. Et flegma qñ grossuʒ valde existit: tūc melīe assimilat̃. Quare si dictas medicias i laxatiuis suis miscueris optimū erit. Et est ꝯueniēs miscere anq; purgationē facias. ⁊ nō sufficit miscere eas siccas: nisi miscueris eas cū aliq̄ re fluida atq; hūida siue molli q̄ in se colligat vtutes eaꝝ ꝑmanēdo sic in eadē ꝑ diē itegrū ad hoc vt vtutes ipsaꝝ sese valeant penetrare ⁊ itra se sic optime fermētent̃: ⁊ postmodū ad solē exiccent̃: ⁊ demū eis vtere sicut decet. Sed si epilīa inuaserit vigilādo: tūc cura eius grauis ⁊ difficilis valde existit: ⁊ si paroxismi eius lōgi valde existūt. cura impolīs est: ⁊ max^e senū. Et cura supradicta alleuiat egritudinem ⁊ diminuit paroxismos adiutorio Dei.

Cā epilie ñ ē nisi hūor gssus ⁊ humor grossus ē flā aut melia. idē 9° theoři. hali. c. 6° oppo. ꝓ a tertij. tractā. 5. c. 8.

L Cāe epilie ꝑ coitatem.

Cāe paroxismoꝝ eius.

Crisis ꝯsequit̃ motum lune. Idē 3° hui⁹ trac. 1. c. 2.

Distō ex ꝑte etatis ⁊ tpis.

M Regimen.

Medicinalia.

N

In pn° cap̄

Sig^a distinctiua.

O

Medicine purgātes flā ⁊ meliam.

Flegma qñ ē valde grossū ē sil'e melie.

P

¶Cap. 8m. Quod est de epilepsia procedente ex colligantia alioꝝ membrorum a cerebro: ⁊ melancholia.

FIt etiā epilīa in cerebro ex colligantia q̄rūdā mēbroꝝ corpis ifirmorū ad cerebrū: quoꝝ vie ⁊ cānales ab ipsis ad cerebrum existunt. vnde fumositates ⁊ vapores resoluti ab humoribus malis ⁊ horribilibus ad ipʒ ascēdere possunt. Et cum ad ipsum ascendūt efficit̃ ab ipsis vaporibus spiritui animali id qd accidit lumini solis ex fumositatibus ⁊ vaporibus ⁊ destruunt cōplexionem cerebri alterando aialem cōplexionem. Et ꝯbit̃ cerebrum vt expellere possit a se nocumentū veniēs ad ip̄m a mala cōplexione predictaruʒ fumositatū ⁊ vapoꝝ: ⁊ ide efficitur spasmus: qui qdem epilīa noiatur. ¶Quare si cognoueris ꝙ p̄dicta egritudo ꝓcedat a manu vel a pede: tūc ligare debes dictū mēbrum fortiter stringēdo añ aduentū paroxismi: qa ex hoc accñtia fortissime minuunt̃: studēdo semꝑ purgare corp⁹ sicut diximus: ⁊ rectificādo regimē ipsoꝝ sicut p̄ordinauimus. Et cōfert ēt alterare membruʒ

Q

Cura

A mēbrū. vñ egritudo ꝓcedit post purgationē. incipiendo a fricatiōe ipsius cū manu añ cibū. ⁊ postmodū cū pāno aspero. ponēdo sup ipm ex medicis calīs ⁊ subtilib⁹: sic sulphur ⁊ silīa. Et si fuerit delicatus valde solūmō pone oleū anbetinū ⁊ sibi sile. Et ꝓpina ei ad bibēdum ex aqs termaꝝ postq̄ fuerint ifrigidate. ⁊ si non posses ex ipsis hr̄e: da ei ex aq̄ mellis optime despumata. pseruādo a cibis grossis: ⁊ sic liberabit̃ cuʒ auxilio Dei. ¶Et est neče oino vt ꝓhibeas in oi spē epilīe: ⁊ ēt in oi accñte malo cerebro supueniēte alleū ⁊ cepe ⁊ his silīa: qm̄ ꝓpetatē habēt magnā cerebrum pturbare. ⁊ abstineāt a fabis: qm̄ ⁊ ipse ꝓpetatē hñt in pturbādo ⁊ destruēdo cogitatiuam. ¶Et scire debes ꝙ colligātia maxia existit iter stōchuʒ ⁊ cerebrū. ⁊ h certissime manifestat̃: qñ humor acut⁹ ac iflāmatus valde in stōcho eē repit̃: qa itell's destruit̃. ⁊ ifirmus total'r alienat̃. ⁊ sil'r videre potes ꝙ qñ i cerebro alicuius chol'a supabūdat: multotiēs cholā vomet ⁊ in stōcho sentiet mordicatiōeʒ. ¶Et spasmus qdē q epilīa noiat̃. pole est vt in fine ꝑducat vel deueniat ad pturbationē itell's. ⁊ spāliter cum fuerit ex melīa. vel ꝯ̄rio pturbatio itell's faciat venire epilīaʒ. Et h erit ꝭm humorem peccātē: ⁊ ꝭm ꝑparationē mēbri ad recipiendū: qm̄ non ois epilīa orta ex melīa facit pturbationē itell's nec ois pturbatio intellectus ex melīa habet inducere epilīaʒ. Sʒ hec reperiunt̃ euenire solū quādo humor est melic⁹. Et ex flegmate minime. Et possibile est etiaʒ ꝙ perturbatio intellectus fiat ex humore cholerico ⁊ acuto qui in principio adustionis existit. ⁊ ex hoc impossibile est epilīam procreari. Et istius epilīe tres sunt spēs. Quarum prima est que ex melīa oritur. Secūda que fit ex flegmate. Tertia q̄ procedit a vapore seu fumo resoluto ab hūore aliq̄ malo ⁊ horribili ex̃nte in aliquo mēbro iferioris corporis ad cerebrū ascēdēte. ¶Et pturbatio qdeʒ intell's accidit ex melīa que ꝓfundata est in venis ipsius cerebri: ⁊ in suba eiusdem. ⁊ pōt etiaʒ euenire ex humore melancholico in stōcho existēte. Et istius speciei est alia q̄ est leuis. ⁊ alia que grauis existit. Illa ꝟo perturbatio que est ex melīa profundata in venis ipsius cerebri possibile ē. vt in eisdem solūmodo existat. ⁊ possibile est etiā vt idē humor horribilis nō solum in eisdē: verūetiā in ipsis et in suba ipsius cerebri esse reperiat̃. Et q̄ in venis tm̄ existit: eius curam leuē esse dicimus: cognoscēdo ꝙ accidentia istius egritudinis grauia atq; leuia existunt: ꝭm ꝓpinquitatem ⁊ elōgationē ipsius materiei ad subaʒ cerebri. ¶Quare in curatione istius incipe debes ab ifusiōe capitis cū oleo amygdalaꝝ: ꝯtinue odorādo poma aromatica. ⁊ comedat amygdalas que nocte vna fuerint infuse in aq̄. ⁊ ciba eos testiculis galloꝝ iuuenū. ⁊ alijs ipsoruʒ. Et fac eos iacere in molli lecto: elōgādo eos ab oib⁹ accidētibus fatigātibus aium. ⁊ elōgando eos ab oib⁹ cogitationibus malis. Et ꝓpina eis ad bibēdū aquā ifusiōis liquiritie ꝯquassate. ⁊ panis sit albissimus ⁊ florat⁹ valde. ⁊ sic liberabit̃ cū auxilio Dei. ¶Et si sciueris ꝙ dict⁹ humor sit ꝓfundatus in ipsa suba ipsi⁹ cerebri. ⁊ scies h ex fortitudine accñtiuʒ ⁊ ꝯtinua perturbatione intell's tunc cura difficilior valde existit. ⁊ tp̄s ꝓlixius ad curanduʒ: tm̄ cum eodē pscripto regimine est curandus. Et si melīa in toto corpore fortissime supabundauerit. qd cognosces ex colore sanguinis extracti ex basilica sinistri brachij q niger valde existit: qd si sic fuerit minue de eo ꝓut etas ipsius reqrit ⁊ virtus ⁊ cōplexio ⁊ regio ⁊ tp̄s. Sed si sanguis dictus valde rubeus fuerit. nō eget tunc aliq̄ minutiōe. Et cū cognoueris sanguinē nigrū in venis abūdare: studeas p̄mo añ flōmiā corpus humectare. ⁊ hūorē subtiliare: ⁊ fac ei hūc syrupū cōpositū in quo virtus ligritie:

In oi passio ne cēbri absti nēdū ē ab aleis cepis ⁊ fabis: cāʒ vid ēt supra trac. 5°. c. 22. Inter stōm ⁊ caput ē colligātia maxia. Idē. 13ª tuij. trac. 1. c. 1. ⁊ ꝓ° coll'ʒ. 7°. i. ꝑ neruū reūsiuū sexti paris.

B Epilīa pt ꝯūtiad pturbatiōeʒ itell's ⁊ ecōuerso. idē ꝓ° tertij. c. 8.

C

Cura melie ꝑmi modi ꝑ essentiam.

D Cura melie scdi modi ꝑ essentiam.

⁊ vue passe ⁊ iuiube ⁊ flos buglosse ꝑabūdare repiat̃ ponēdo cū p̄dictis id qd totū corpus habeat ꝯfortare. ⁊ specialr cerebrū: sicut mastix. ⁊ pone ēt cum eodē q̄ habeant subtiliare absq; calefactiōe: sicut est flāmula: ⁊ eupatoriū: ⁊ que sint aromatica ⁊ ꝯfortātia spm̄ aialē sic sūt poma: ⁊ nō est in pomis id qd est in flāmula ⁊ eupatorio de siccitate. Et in hac egritudie siccitatē ꝯsiderare debem⁹ pre ceteris rebus: elōgādo nos ab ipsa toto posse: sʒ de nečitate opʒ nos vti ea in hac egritudie: aliqñ ꝑꝑ coꝝ subtilitatē: sicut est flāmula ⁊ eupatoriū. ¶Et hec est cōpositio syrupi rememorati. ℞. ligr. passularuʒ enucleataꝝ: iuiube: floris buglosse. añ. j. ʒ. capillis vener. flāmule: eupatorij. añ. ptes. iij. ʒ. vnius. masticis. ʒ. 5. que sunt ꝯquassanda cōquassa ⁊ ponant̃ in. xv. lib. aq̄ ꝑ noctē vnā. ⁊ mane ponātur ad lētū ignē. ⁊ bulliāt vsq; ad ꝯsumptionē tertie partis ⁊ colent̃. Et misceant̃ illi dcoctiōi ex succo pomorum aromaticoꝝ lib. iij. cui miscebis zucchari lib. x. ⁊ bulliant vsq; ad decoctionē syrupi. de quo ꝓpinabis ifirmo omni mane. ʒ. ij. cū. ʒ. vj. aq̄ ad bibēdū. Et ifra diē aliqd paruʒ de eodē miscebis cū aq̄ ad bibēdū qñ sitit. Et h est medicina laxatiua q̄ cōpetit huic egritudini. ℞. polypodij recētis in subtilitate ⁊ grossicie mediocris: epithimi: lapidis laʒuli. añ. auř. ij. ell'i nigri ⁊ benesleg. idest viole. añ. auř. j. iterioris collogntide albe ⁊ mature. ⁊ diagridij. ⁊ folia collogntide. ⁊ sal. ⁊. ʒʒ. ⁊ allei. añ. q̄rtā pteʒ auř. j. Incidat̃ collogntida subtil'r: ⁊ misce cū ea duplū ei⁹ medullarū amygdalaꝝ: ⁊ tātū q̄tū est collogntida ex pulue dragagā. alboꝝ ⁊ misce oia p̄dicta cū electuario facto ex pomis odoriferis ꝯfectis cū zucchharo. Et de hac ꝯfectiōe recipe debes pōdus auř. viij. cū aq̄ cal'a. Et si ista dosis nō facit opõnē suā cōpletā adde eidē auř. 5. Et cū optie purgatus fuerit: ciba eū gallina elixa in aq̄ cuʒ modico sale ⁊ oleo ⁊ pane optimo fermētato. Et si vult pōt buglossaʒ in p̄dicto iure elixare. ⁊ ipsaʒ cū pane comedere. ⁊ si non repiet̃ buglossa loco ei⁹ ponat siclas. s. bletas ꝯdiēdo eas cū oleo amygdalaꝝ: elōgādo se ab oib⁹ cibis grossis ⁊ ab oib⁹ fructib⁹ exceptis passulis enucleatis. Et si vult masticare lābēdo succū pomoꝝ aromaticoꝝ facere pōt Et bibat syrupū prescriptū in cibo ⁊ extra cibum sicut diximus. Et in lebete in quo sua cibaria decoquunt̃ apponatur ligatia bisantioꝝ vna puri auri donec decoquunt̃.

E

F

Aurei. viij. st vnē. j. ⁊ dragma. j. ⁊ grana nouēʒ ordei. Idō ē error in dosi: nā possꝫ iterficere nec pt dicē octaua ps aurei.

G

¶Cap. 9m. Quod est de melancholia myrachia que fit a partibus inferioribus.

SEd pturbatio itell'us q̄ ex stōcho hʒ ꝓuenire: aut ex myrach: aut a calītate forti ꝓcedente ex aliquo mēbro p̄ncipali: esto cert⁹ ꝙ illud fit cā chol'e ignee: aut ex apate facto intestino ꝙ fundo stōchi ē ꝯiūctū. vñ hūores adurunt̃. Qui qdē humores chol'e nigre demū ptigere vident̃: ⁊ exinde ꝓuenit iflatio oris stōchi ꝑꝑ dbilitatē vtutis digestiue: ⁊ rugit⁹ in vētre: ⁊ anxietas i hora digōnis. ⁊ aliqñ euomit cibū idigestū. Et cā hoꝝ accñtiū est calor ex̃ne⁹. Et iā declaratuʒ est ꝙ calor ex̃neus ipedit opōnes caloris nālis: eo ꝙ calor nālis coquit ⁊ digerit cibum ⁊ calor accidētalis adurit ipm: ⁊ conuertit in fumos malos. ⁊ ex istis vaporibus ⁊ fumositatib⁹ accidit sil'e ei qd accidit ex humore adusto cōiūcto cerebro. Et seqtur ex hoc pturbatio intellectus ex melīa. Et diuersificātur accidētia ꝭm diuersitatem vapoꝝ ⁊ differentiaʒ spērū vniuscuiusq; in grossitie ⁊ subtilitate. ⁊ ꝭm appropinquationē nature ipsorū ad nām fumi calidi valde vel ad nām fumi nō multum calidi. Et qdā ifirmi sunt q timēt id qd nihil ꝓdest eis. s. mortē. ⁊ qdā sunt q oi affectu desiderāt mortē ipsam. Et quidā sunt q conant̃ toto posse iactare seipsos in aquaʒ.

H

Calor ex̃ne⁹ ipedit opōnē caloris nāľ. Idē. 8. c. de ꝯfuāda sanitate. ⁊ 2° coll' get. 26.

de melancholia & opilatione myrachia legi to auic: p: 3: tr 4: ca: 17: In s. aut est res illa ipsum myrach & ca ... eius des. eius signa posuit In s. Signa vero myrachie sunt ... & In tra: 5: ca: ... et de ea mentione fecit In s. Illa aut que fit ex myrach & In ca: 8: eius tra: In s: qd si est ex myrach & facit ycapur propuz: 13: 3: tra: 5: ca: 23: ... 4: ca: 2: In s: cumque melancholia & gal. et fecit de ea mentione: 3: Interior ca: 7: In s: item tertia ma...

I Casus primus

Et qdā qui cogitant ea q̄ sunt valde pūersa ⁊ ex̄nea. sicut qdam q cogitabat facere placentulā in vno puteo. ⁊ fecit emi salmā vnā farine. ⁊ iussit seruiētib⁹ suis vt ipsaȝ i puteū ꝓicerēt ⁊ pedib⁹ ipsaȝ optime malaxarēt. qđ facere noluerūt. Sȝ cū ille fortis ⁊ ꝓbus eēt accepit arma sua. ⁊ illi territi suā fecerūt volūtatē. s. ꝓiecerūt farinam in puteo: sȝ intus itrare minime voluerūt. Et cū h̄ vidisset infirmus itrauit ipsemet nudus: ⁊ icepit miscere farinam suis pedib⁹. deinde exiuit ⁊ cōuocatis ꝓpinqs suis ordinauit vt de illa comedere deberent. Qui cū h̄ vidissent timuerūt ne seipm occideret ⁊ ligauerūt eū ⁊ duxerunt ipm ad me: ⁊ curaui eū. Et alios vidi q̄plures hn̄tes ꝑturbatōeȝ intell's. q loquebant̄ de reb⁹ q̄s nūq̄ viderāt. ⁊ imaginabant̄ se eas vidisse. Etiā recordor cū essem cum p̄re meo studēs corā ipso in medicina: q vocatus fui ad eūdē ad fratrē debentamin dn̄m sibilie. ⁊ iueni eū q iā cogitauerat q mors ipm detinuerat. ⁊ non poterat loq nec se mouere motu locali: sȝ pulsus ei⁹ minime manifestauit ꝑuationē mot⁹ ipsi⁹: imo cōplōnē calaȝ ex humore calo existēte in stōcho demōstrabat. Cui ꝓpinaui ad bibēdū aquaȝ rosatā cū succo pomoȝ: ⁊ aquā mēthe cū modica q̄tītate pulueris sandaloȝ ⁊ masticis. Et ide alleuiat⁹ fuit aliquātulū ab egritudie: tn̄ illa imagiatio phātastica nō recessit. Et ego nō poterā cogitare qd h̄ eēt. ⁊ ꝯtinuaui stare cū eo die ⁊ nocte: ⁊ cognoui qđ egritudo ipsi⁹ aliqn̄ augumētabat̄ ⁊ alleuiabatur aliqn̄. Quare autumaui qđ h̄ eē nō poterat nisi a re extrīseca. ⁊ querēs eā cū toto posse nō poterā iuenire. Sȝ quadā die querēs bibere porrexerūt mihi potū in vase ipso cū quo frater bētamin bibere ꝯsueuerat. ⁊ ꝑcepi in aq̄ illa ex̄neuȝ saporē. q̄re ipsam nō modicū abhorrui. ⁊ dicta aq̄ erat aromatiçata cū modico odore horribili. q̄re non cessaui fortiter exclamare dicēs. Quō poterit iste dn̄s liberari cū quotidie eū potetis toxico: vn̄ qdam ex ministris suis mihi cepit fortiter supplicare vt tacere deberē: ⁊ non abstinui ꝑꝑ hoc. eo q si tacuissem: maxia fuisset ꝑditio. quare scitum fuit q in aquā cū qua ipm potabāt ponebant carnē putridā ⁊ fortiter exiccatā ⁊ tritā ligataȝ in petia. ⁊ q̄diu aqua illa putrida morabat̄ in stōcho. ascēdebāt ab ipsa vapores mali ad cerebrū ⁊ ꝑturbabant itell'm. Et medici oēs illi⁹ regionis laborabāt circa curationē illius. ⁊ nō potuerūt eū curare: donec frater eius eum elōgauit a sibilia. ⁊ ꝑ certo tūc remota fuerūt ab eo illa mala accn̄tia: qm̄ illud faciebāt sub spe auferēdi pecuniā ipsius. Et ego euȝ vidi post remotionē eius a sibilia optie liberatū. ⁊ in suo itell'u restitutuȝ. ❡ Et h̄ recitaui vt sit tibi sil'itudo q queādmodū ꝑturbatio itell's accidebat illi a vapore ascēdēte a stomacho ad cerebrū ex aq̄ illa ifecta ab extriseco recepta: ita euenire pōt ꝑturbatio intell's ex humore corrupto in stomacho ꝯtinue existēte: aut ab humore venenoso fixo in carnositate stomachi vel in villis eiusdē: qui qdem in stomacho tādiu ꝑseuerauerit: donec in ipso mala sui cōplexio ifigat̄ ⁊ ꝯfirmet̄. Et qn̄ dicta cōpl'o valde mala existit: tūc ibidē apa orit̄ ⁊ ꝯfirmat̄. ⁊ qn̄ ibi diu ꝑseuerauerit: ascendunt ab eodē ad cerebrū fumositates male: ⁊ fiūt ab eisdē in cerebro accn̄tia mala ꝓm nām ipsaȝ: sed ipsa mala cōplexio nō remouetur a cerebro nisi cuȝ magna difficultate. ⁊ post lōgitudinē tēporis. ❡ Et nūc itendo complere curā perturbationis intell's que a stōcho ⁊ suis coherētibus hȝ ꝓuenire. Et est hoc q ꝑmo incipere debes ab his que infrigidare hn̄t temperate. Et cuȝ hoc sint humida in sua cōplexione q̄uis infirmus hūide cōplexionis existat. apponēdo cū ꝑdictis oino stiptica hn̄tia modicā subtilitatē ꝑꝑ ꝓprietatē iuuamēti stipticitatis tēperate vnicuiq̄ mēbro. ⁊ maxie stōcho. Et cōfert ēt

Casus scds

K

L

M

Cura melie facte p cōtrarie medicialia

N

ſyrupus iſte. ℞. ligr. mundate. ʒ. iiij. ⁊ pone eā ad lentum ignē cū lib. vj. aque. post infusionē ipsius in dicta aq̄ per noctē vnā. ⁊ bulliat vsq ad ꝯsumptionē ipsius medicatis ⁊ cola eā. ⁊ adde illi colature de vino maloȝ granatorū dulciū lib. iiij. ⁊ succi pomoȝ dulcium lib. ij. ⁊ de decoctiōe prunoȝ collata lib j. succi piroȝ. ʒ. iiij. masticis: ⁊ ligni aloes. aā. aure. ij. tere has duas res. ⁊ pulueriza. ⁊ liga in petia. ⁊ pone omnia ad lētū ignē cū. vij. lib. ȥuccbari. ⁊ bulliant spumando ea continue donec bullierint. ⁊ bulliāt vsq ad spissitudinē. Et de isto ꝓpinabis ei oī mane ʒ. j. cum. ʒ. ij. aque ad bibēdum. ⁊ cum fuerit ifra dies dabis ei de eodem ad bibendū valde tēperatū cū aqua frigida. ❡ Et stude in regimine ipsius eq̄uādo eum dando sibi pullas magnas decoctas cum vino granatoȝ. ⁊ succo pomoȝ. ponēdo aquam simplicē cū eisdem cum tāta quātitate ipsius aq̄ rosate. nō ponēdo aliqd de spēb⁹ nisi foliū de coriādro. addēdo aliqd olei cū valde modica q̄titate salis: abstinendo a comestione reȝ dulciū in excessu. ⁊ a rebus salsis. ⁊ ab oib⁹ grossis in sua cōplōne. Et de fructibus comedere pōt granata dulcia solū: ⁊ nō nocet ei masticare post cibū de piris lābēdo foliū de succo ipoȝ. ❡ Et si putas q in stōcho ei⁹ sit hūoȝ horribilis calidus aut in ꝯcauitate ipsi⁹: aut ibibit⁹ in subā ⁊ carnositate ei⁹: aut iuiscat⁹ seu ꝯiūctus in orificio pottonarij iferioris stōchi. ꝓpinabis ei ad bibēdū auř. ij. ex aloe. Et si fuerit fortis virtutis dabis ei tres cū octaua parte auř. j. ex scamonea ⁊ octaua pte auř. ex mastice cuȝ aq̄ lactis ⁊ succo pomoȝ. aā. Et si lac fuerit coagulatū cuȝ flore cardonis garçi erit meli⁹ in hac egritudie cauēdo oīno ne medicina laxatiuā exhibeas donec egritudo fuerit in sua fortitudie ⁊ augumēto: eo q laxatiuū q̄uis fuerit rectificatū et tēperatū q̄tū plus pōt fuerit: ipole. tn̄ est quin ꝑꝑ acuitatē ⁊ motū ipsius nō cōmoueat ⁊ generet grossitiē ⁊ duritiē sillem apati. cū adiutorio humoris mali q in stōcho existit. Et cū dico grossitiē silēs apati: intendo grossities q in mēbro ꝓter nām gn̄at: sicut accidit in manib⁹ illoȝ q vogāt seu nauigāt: de tumore: ⁊ illis qb⁹ in aliquo membro ponit̄ id qđ tumorem generat: sicut est ptasia. ⁊ synapis. ⁊ silia. Et cum dico apostema intēdo humorē vel humores coadunatū vel coadunatos in aliq̄ pte corpis: ex quib⁹ post illius ptis corpis oppilant̄ itatū: q nō fit pulsus in illa pte sicut pus. Et oē apa est tumor ꝓter nām: sȝ nō ꝯuertit̄. s. q ois tumor ꝓter nām sit apa. Et postq̄ generit fortitudo grossitiei que apati assimilat̄: qđ ignis p̄sicus noiat̄: vel gutta rubea tunc post spatiū tpis remittitur eius acuitas ⁊ rubedo ipsius māifeste diminuit̄: qm̄ q̄n collectio alicui⁹ hūoris in aliq̄ parte corporis existit absq putredine ⁊ corruptione: tūc nā intēdit ad dissolonem ī mō. ❡ Sȝ si illa collectio cum putredie ⁊ corruptiōe fuerit: illud fit ex calore nāli ⁊ accidētali: si q in eo existunt. ex quoȝ actione ⁊ operatiōe digestio efficitur ⁊ cōplet in ꝑdicto humore: eo q calor nālis solus nō conuertit humorē ad saniē: sed ad nutrimētū appropriatum nature mēbri solū: ⁊ ita calor accn̄talis solus non pōt humorē aliquē ad saniē deriuare: sȝ facit spēm cōplete corruptiōis: quā qdē corruptionē nā paulatine a mēbro expellit ⁊ eliquat eā ⁊ dissoluit: ⁊ nūc cessat fortitudo caliditis illius ꝑꝑ actionē caloris nālis. Et cū dico calor nālis intēdo spūm cui⁹ fundamētū est epar ⁊ cor: ⁊ hi calores ambo sunt custodes ⁊ ꝯseruatores corporis toti⁹: ⁊ calor accidentalis impedit operatiōes istoȝ inq̄uātū pōt. ⁊ aggrauat corpus: ⁊ contristat ipsum ⁊ fatigat. Et iste calor naturalis aliqn̄ fortificatur itatū q facit euenire febres diuersas cum paroxismis: ⁊ alique ex eis sunt interpolate: ⁊ alique sunt continue permanēdo sic donec liberant̄;

vel

Regimen

O

Flos cardi coagulat lac,

P

Oē apa ē tumor pter nāȝ sȝ nō ꝯuertit̄.

Q

Disputatio ꝺ calore nāli ⁊ accñtali: p q̄ vide 4° methauroȝ a textu c. 6. vsq ad 19m. ⁊ cō. 30. ⁊ i dn°ba capituli,

A

vel moriunt̄. Et ex isto calore accn̄tali putrescunt corpa mortuoȝ. ⁊ dissoluunt̄ continuitates membroȝ ipsoruȝ. Et qn̄ deficit calor nālis a regimine corpor is alicui⁹: accidit illi id qđ euenit corporib⁹ mortuoȝ a calore putrido accidentali de liquefactione ⁊ dissolutione continuitatis mēbroȝ. Sed laus sit altissimo creatori: qui posuit calorē nālē ad tutelam ⁊ defensionem predictorum.

❡ Cap. 10m. Quod est de oppilatione.

Hec egritudo multotiens accidit cū sparsiōis seu driuatōis hūoȝ ad aliq̄ mēbra pua q̄ oppilāt loca suaȝ expirationū ⁊ fenestras ipoȝ in tm̄: q calor nālis ibidē nō pt ꝑuenire. q̄re de necītate illic orit̄ calor accn̄tal. Quapꝑ velociter dnigrat̄ mēbruȝ illud: ⁊ putrescit. ⁊ separat̄ ꝯtinuitas illi⁹. Et si ipm tetigeris in pn̄° sue denigrationis inuenies id calidu ȝ. ⁊ istđ est manifestū q hoc est ꝑpter caloreȝ accn̄talē ex quo mēbrum putrescit. Et hec oppil'o multas hȝ species.

B

❡ Cap. 11m. Qđ est de appoplia.

Hec egritudo qn̄ accidit alicui velocit atq subito motū ipsi⁹ atq sensuȝ hȝ auferre. q̄re si ꝑuatur ex toto sensus ⁊ mot⁹. morit̄ ifirmus oino anteq̄ possit iuuari a medico. ⁊ suffocat̄ ꝑꝑ ꝑuationem motus pectoris. Sȝ si de motu volūtario aliqd remāserit ille mot⁹ expellit suffocationē. Et qa in hac egritudie frigiditas sup ipsaȝ cōplōnē dn̄ari reperit̄. iō mior q̄titas anhelitus sibi sufficere poterit: q̄ tpe sue sanitatis facere ꝯsueuerat: eo q frigiditas hȝ multū minuere necessitatē anhelitus. Et appoplia qdē orit̄ ex sparsiōe humoris grossi: q in vltima friditate existit: ⁊ grossitie ad loca nobilia cellulaȝ cerebri donec itegre repleant̄ ⁊ quāto humor faciēs istā egritudinē maioris fuerit frigiditatis: tāto tardius accidit ⁊ paulatiue efficit̄. ⁊ accn̄tia lenti⁹ ⁊ tardi⁹ oriūnt̄ ⁊ nō subito. ❡ Ergo opȝ te studiosum esse in cura istius icipiēdo ab vnctiōe capitis cū oleo rosato in quo sit decima ps ipsi⁹ de balsamo postq̄ fuerit calefactū ⁊ desup pone petiā vnā lane vnctā ex eo que sit aliquantulū grossa. ⁊ fac eū odorare odores bonos calidos: sicut est alkitrā ⁊ muscū vnūqđq per se. Et si cū alkitrā miscueris aliquid de musco: inuenies illud maximi iuuamēti. ⁊ odorare nigellā silr multū valet: ⁊ etiā odor sigilli sancte Marie confert multuȝ. ⁊ si cognoueris q aliqd possit deglutire distempera aureū semis de theriaca magna antiqua cū melle. ⁊ ꝓpina ei. ⁊ vnge extremitates ei⁹ cū oleo masticino dādo ei ēt de eodē aliqd ad bibēdū. ⁊ ablue pedes eius ⁊ crura cuȝ aq̄ calida. Et si de anhelitu fuerit alleuiatus fac eū sternutare semel vel bis tm̄ cum licinio posito in narib⁹. ⁊ si vī meliorari non tardes purgare eū cū medicia laxatiua q̄ istū hūoreȝ hēat euāre. Et qa hec egritudo nō expectat digestionē homoris ⁊ iscissionē eiusdē. iō neceē est tibi vt in sua medicina laxatiua appongs ea q̄ fortiter hēant icidere: sicut est acetū ⁊ synapis: ⁊ ea q̄ ōferāt vtutē me'ne ad caput: sicut alleuȝ. Medicia ꝑutilis ad hāc egritudinē. ℞. oppoponacis: scis vrtice: polypody: bdelly: passulaȝ enucleataruȝ: salis: ⁊ synapis: ⁊ ȝȝ. aā. auř. j. medulle chartami: ⁊ seis feni. recē. aā. q̄rtaȝ ptē. collogntide femīe: ⁊ mature: tertiā ptē auř. j. gn̄a catapucie duo. Incide collogntidā minute ⁊ misce eā cū tantūdē pulueris dragagā. ⁊ misce oia ꝑdicta ad modū electuarij cū syrupo facto ex cortice citroȝ: ⁊ masticis. aā. ⁊ dosis ei⁹ sit auř. v. Et si nō ē sufficiēs purgatio. adde auř. j. ⁊ distēperet̄ cuȝ aq̄ decoctiōis masticis in qua sit odor ei⁹ sufficiēs. Et esto cert⁹ q h̄ ē hn̄ ex laxatiuis isti egritudini ꝯuenientibus. Et caue tibi oino ne misceas aquaȝ

Vide 2° afforismo. 42°.

C

Cura

D

cū aliq̄ re quam capiti apponere volueris. Nec potabis eū nisi sitim habuerit validā. ⁊ spero si egritudo nō iterficit subito: sȝ expectauerit aliq̄tuluȝ ⁊ ipm purgaueris cū ꝑdicta medicina: q alleuiabunt̄ accidētia: ⁊ cōtinuando hāc curā liberabit̄ oino. ❡ Et scias q ille q ꝑtit̄ appoplexiā: si magnū spaciū habuerit iter vnum anhelitum ⁊ aliū. ⁊ illū fecerit cū duricia ⁊ grauedie: mors ei⁹ est ꝓpinqua. ❡ Et ciba eos colūbis syluestrib⁹ quoȝ capita ⁊ colla sint abscisa. ⁊ dcoquant̄ lēto igne. ⁊ postmodū pistent̄ carnes eaȝ ⁊ colent̄. ⁊ ꝓpinat̄ ius illđ ei⁹. qm̄ h̄ me'ne est eis cibus ꝯueniēs valde. Et si pn̄t comedere da eis carnes eoȝ: qa est eis medicina appropriata. ⁊ passeres etiā assate vel subfrixe in sartagine cuȝ almuri eis vtiles valde existunt. cauēdo eos ab omni cibo frigido ⁊ grosso.

❡ Cap. 12m. Qđ est de ꝯgelatione.

Hec egritudo orit̄ ex cōplōne frā q̄ dn̄at̄ sup ꝯplōnē cerebri. Et cura eius leuior existit cura appoplie ꝑscripte. vn̄ sufficit tibi fricare caput eius mādili. ⁊ postmodū desup spargere puluerem subtilē gariofi. ꝑcipiendo odorare muscū ⁊ ambrā ⁊ ꝯfert ēt in hac egritudie eis odorare dēdro libanū ⁊ sansucum ⁊ mēthā ⁊ basilicō ⁊ suffumigare eū cū galbano ⁊ ambra: ⁊ ciba eū passerib⁹ ⁊ pullis colūbinis volātib⁹ syluestribus: ⁊ canabir: ⁊ anatis assatis vel dcoctis in sartagie cuȝ almuri. aut in sartagie dcoctis in furno. ⁊ frica corp⁹ totū fricatione cōi iter fortē ⁊ lēiā. ⁊ aq̄ eius ad bibēdū sit aq̄ termaȝ si poteris inuenire. Si nō posses hr̄e de hac aq̄: fac ei syrupū de cortice citroȝ ⁊ masticis. aā. cuȝ ȥuccharo. ⁊ da ei ad bibēdū cū aqua. Spero eni q isto regimie redibit infirmus ad propriam sanitatem Deo dante.

❡ Cap. 13m. Quod est de subeth.

Hec qdem egritudo orit̄ qn̄ hūiditas mala multa abundauerit in suba cerebri cum fortitudie ⁊ ei aliqd frigiditat̄ fuerit associatum. Sȝ si qualitas humiditatis fortiter dn̄atur absq dn̄io aliaȝ q̄litatum. s. frigiditatis ⁊ caliditatis: sȝ fuerint due tēpate ⁊ eq̄les. aut caliditas parū ab equalitate fuerit egressa: tūc nō orit̄ subeth. sed gn̄at̄ somnus magnus atq ꝓlixus ⁊ profundus. Et scias q subeth non fit sine gemitu vel stertatiōe: sicut appoplia silr nō repit̄ absq forti ⁊ graui stertatiōe ⁊ gemitu: sed leuis stertatio seu gemitus sicut passus fui longo tpe nō est aliqua significatio sup his. ❡ Et cura huius egritudis est odorare pētafilon ⁊ semē basiliconis ⁊ gariofilos: ⁊ rutā. Et iteȝ oia ꝑdicta pistentur subtilissime. ⁊ spargant̄ sup cutē toti⁹ capitis. Et distilla in aurem infirmi paȝ balsami. vngendo silr nares ipsi⁹ cum eodē. Et ꝓpina ei omni mane ieiuno stomacho ad bibēdum quartā partē auř. j. de optimo balsamo. Et cōbure coram eo de tamarice ⁊ scala. ⁊ fac impastare panē eius cum aqua infusionis maratri. ⁊ da ei ad comedēdū de dianiso. Et si cognoueris q humiditas predicta fuerit ex abundantia flegmatis in stomacho. purga eum cum hoc catartico. ℞. seminis vrtice ⁊ agarici. aā. auř. iiij. polypody. aure. ij. colloquintide quartam partem auř. j. Incide eam subtiliter: ⁊ misce eā cuȝ granis pini bene pistatis. deinde istam cum omnibus predictis malaxa. ⁊ fac magdaleonem cum decoctione feniculi. ⁊ de hac confectione dabis ad bibendum infirmo auř. v. cuȝ decoctiōe feniculi calida. Et si nō purgatur sufficienter adde auř. j. Et fac custodiā sicut conuenit laxatiuis. ⁊ fac eum sternutare ponendo in naribus suis liciniū coti. extirpando aliquando pilum vnum vel duos ex naribus. Et fac cū suffumigari cum alkitran ⁊ thure.

E

Sig° pnosti causam ca. quare Iubet ab Regimen. eindore cū lla & capita pulorꝫ poteris pereundez uidere lib 2° ira 7 cā 18

F

G

Dfia iter eās subeth ⁊ grauis dormitionis.

Cōueniētia subeth cū appoplexia.

Cura.

H

I ¶ Cap. 14m. Quod est de sirsen calo cum alienatione.

HEc qdem egritudo generaĉ ex alys egritudib⁹ ⁊ suis cāis: q̃re accñs cap ipaz eē dicim⁹. Sz postq̃ i cerebro ꝓfirmata fuerit idiget cura spāli ⁊ ꝓpa. Et accidit ꝗ egritudo aut ab hūozib⁹ acutj ⁊ mordicatiuis exñtib⁹ in stōcho: a qbus resoluunt fumi ⁊ vapores: q ascēdēdo ad cerebrū colligunt in eo: aut oriĉ a febre acuta valde calidissima atq; fortiq̃ facit fumositates caput ascēdē. aut fortj calitate sol. aut ab alys cāis faciētib⁹ vel ꝓcreātib⁹ imēsaz calitatē. Quare si cōfirmata fuerit egritudo ⁊ accñtia ipsi⁹ fuerint fixa atq; mansitua. idiget cura spāli. Sz si nō fuerit ꝓfirmata egri⁰ neq; fixa. remouet remota cā ipsius. Unde in illa q̃ fit a calitate solis sufficit tibi apponē capiti ipsi⁹ oleū ros. in quo rose pluries sint iterate ⁊ ifrigidatū in puteo. iterādo pluries ⁊ frequēter. ⁊ sic oīno liberabit. ¶ Sz si fuerit ex calitate ignea ꝓcreata ab hūozib⁹ acutis ⁊ calidissimis exñtib⁹ in stōcho nō sufficiet cura ꝑdicta. Iz ops vt sis studiosus ad ifridādū stōchū. Quare si ꝑdicti hūores fuerint in cōcauitate stōchi euacua eos ꝑ vomitū. ⁊ tūc remouebitur cā. ¶ Et si fuerit a calitate ignea ꝓcreata a febrib⁹ intensiuis: siue fuerint ꝓclusi ⁊ insepabiles: siue nō. tūc oīb⁹ modis ops te cōplonē ei⁹ ifrigidare: cuz magna cautela atq; studio. co ga febris si fuerit ex putredie: ⁊ tu multiplicaueris ifrigidātia in curatiōe ipsi⁹: ingrossabis mām. ⁊ ēt si esses tā excellētissim⁹ in scia mediciali sicut fuit Arcbilinus. nō posses plenarie frāgere febrē putredinalē solum cū frigidis absq; lesiōe ⁊ nocumēto calozis inati. si ꝗ feceris cū vtute ꝑmaz vtutū vel opōnū. Et si ifridabis tēperate. pole erit q̃ frāges fortitudinem febris sine nocumēto calozis inati. Et ēt hec frida tēperate nō ōbes exercere nisi post aptionē oppilonis cū reb⁹ subtiliatiuis ⁊ ticisiuis ⁊ digerētib⁹ humozez. Et ea q̃ faciūt hāc opōnem sunt medicie calē. qñ opatio calidaz rerū adiuuat ad cōseruationē calozis nālis: ⁊ ipm auget: ⁊ remouet radicez putredis. Et ista nō pñt fieri cū medicis ꝑdictis frigidis tēperate nisi eis miscueris icissua ⁊ apitiua. ⁊ ꝗ non faciemus vt calefaciam⁹ nām. cū sit supflue calida ſz itēdim⁹ cām putredis remouere aperiēdo oppilones ⁊ subtiliando atq; scindēdo hūozes. ¶ Sz si itēdis frāgere fortitudinē calozis inālis absq; putredie. fac cuz medicis ifrigidātib⁹. que nō trāsĉēdāt finē scōi gradus. Et esto ꝓtēt⁹ in his spālr in ista egritudie. Et miscere acetū cū istis medicinis est valde vtile. Qñ est vehiculū ⁊ delator aliaruz medicinaz ad mēbra ad q̃ mime ꝑtrāsire possent absq; eo. Et est neĉe vt be me^nc sint frigide actu ⁊ po^a. ⁊ nō sufficit frigiditas eaz potēcialis nisi infrigides eas ponēdo ipsas in aerē frigidū. i. in puteo frigido: vel ad vētum. Et cū fuerit egritudo fortj pone petiā lini madefactaz in niue sup caput ei⁹. Et nō tradas obliuiōi q̃ cerebrū incītū est cerebrū ē fride cōplonis. ⁊ pp ꝗ nō ꝑt sustinere frigiditatē actualē in excessu sic pñt alia mēbra que non sunt frigida. Et esto memor q̃ ⁊ q̃lia accñtia pessima ipsi cerebro habeāt puenire ex supflua frigiditate. ⁊ ꝑ tanto non debes frida in excessu in ipso supflue iterare. ¶ Et potabis cū cū aqua rosata ⁊ aqua citrulozz. quaz ꝓtes sint eq̃les cū q̃rta ꝑte ipsaz de aceto. ⁊ cū isto potu etiam potes ponere micā panis lotā ad comedēdū. Et erit ei cib⁹ vtilis valde ⁊ medicina ⁊ lōginquus ab oi putrefactiōe. Et si hoc sirsen fuerit ex cā seu egritudine alicuius alterius mēbri neruosi: non poterit remouerī vllo mō nisi remoueat cā. ¶ Et si fuerit ex apate visibili apparēte in aliq̃ parte corporis: ⁊ nō fuerit infirmus in pn^o sui flōmatus: empliz̄abis locum hoc emplo, qō. Ex. flozis camomille: seminis lini pulueriçati ⁊ farine ozdei. Et misce cū oleo rosato. ⁊ si cū hoc dissoluit est bonuz. q̃ illo vti debes. Q̃ si dcm apa ad sanie deuenit: stude in maturatiōe eiusdē: ⁊ postmodū apies ipm eūando saniem. ⁊ facta apertione cū eūone saniei remouent accidētia. Et qō remanet post apertionem: stude ad digerēdū cū mica panis albi impastata cū decoctione pedū arietis. Sz si ꝑdictū apa ad sanie nō deuenerit: tūc ꝑmo ipz flōmare debes: ⁊ postmodū circa resolonē intēdere debes frāgēdo caliditatez ipsaruz cū ꝑdictis. addendo ꝑdicto emplo sticados ⁊ radices biringozū. Qm̃ sticados admirabilis efficacie reperitur esse in hoc casu. ⁊ iam tibi sufficienter declarata est cura ist⁹ egritudinis. que est perutilis omnib⁹ febribus cum qbus est apa: siue fuerit intus: siue extra. Et cib⁹ ozuz sit farinata ozdei vel panata clara: aut mica panis pluries lota sumendo in potu aquam ozdei.

¶ Cap. 15m. Qō est de ꝑuatiōe itellectus ex frigiditate.

REturbaĉ qdē itellⁿ ex mala ꝓlone frida ⁊ sicca qñ iā est fixa ⁊ radicata in ipa suba cēbri. Et accidūt ex ea vigilie (siē ex neĉitate vmbra seu tenebrositas) ꝓp pluuie eē repiĉ. ¶ Cui subueniēdū ē ponēdo oleū ro. sup caput patiētis in maz^a q̃titate. Et ēt de eodē apponere ōbes in narib⁹ ⁊ aurib⁹ eiusdē. Et balnea cū in aq̃ tepida dulci iducēdo ei letitiaz toto posse. ⁊ fac ei oēm getē ⁊ suauitatē elōgando cū a mulierib⁹. Et fac cū odorare liguā bouinā: ⁊ mala aromatica. Et nō obliuiscaris cū ꝗ toto ipz purgare ab hūore frigido ⁊ sicco. ⁊ ꝗ facere potes cum polypodio recēti optime ꝓquassato. ponēdo id ad coquēdū cū gallo veteri. cui crura sint fracta ⁊ omnia alia sua ossa cū suis pulpis sint optime ꝓtusa in aq̃ dulci cū modico olei ⁊ salis. ⁊ cotiādri recētis. ⁊ cū pfectissime fuerit ōcoctus: exp̃mēdo fortiter coleĉ: ⁊ in illa colatura itē decoque. ℥. j. polypodij recētis ⁊ postmodū cola. ⁊ ꝑpina illā ifirmo ad bibēduz in ieiunio. Et si cū hac nō purgaĉ decenter: scias qō eius egri⁰ ē male dispōnis: q̃re ops te redire ad purgādū ipz cū medicis laxatiuis ꝑdictis purgātib⁹ meliam.

¶ Cap. 16m. Quod est de mania.

ET accidit hec egritudo. s. mania et destructio itellⁿ ex mala cōplone vapoz ascēdētium ad caput: siue sint calidi: siue fridi. Et si cā fuerit cala sūt oino sine timore. ⁊ spālr si calitati siccitas fuerit associata. Q̃z si dicta mala complo fuerit vlis toti corpori. ita q̃ sit ista ⁊ radicata in corde: tunc qñ sanguis ei⁰ ebullierit: mania efficitur pessima atq; fortis: ⁊ si pseuerauerit mania tādiu quousq; ad timorē aque deueniat ifirmus: ⁊ ab ipsa fugiat. moz eius est ꝓpinqua. Et hec accidūt pluribus aialibus. s. leonib⁹: canibus: equis: mulis: ⁊ asinis. Et iam accidit q̃ quidam mulus voluit mordere quēdā hominem. ⁊ homo versus est in fugā vadens per viā vnaz strictā. ⁊ mulus sequebaĉ eum. qui cuz peruenisset ad introitum calis. stricti ⁊ breuis infixit se ibidez. ⁊ cū nō potuisset exire ꝓpter strictiuram ⁊ breuitatez: mortu⁹ fuit ibidem. Et hec egritudo trāsfertur ab vno aiali ad aliud eiusdem spēi: ⁊ etiā alterius specici. ⁊ hoc accidit ꝑm preparationē cōplexionis ⁊ nature vniuscuiusq; ad recipiēduz dictā malam cōplexionez: sicut apparet in ramis arboruz: qñ babiliozes sunt ad recipiendū accidentia ignis q̃ grosse arbores. ⁊ oleū etiā citius recipit cōplexiōe sua ⁊ natura sua operationem ignis q̃ faciat semperuiua q̃ frigida existit. ¶ Et in hac mania qōdā mirabile repit: qa si collectum fuerit de vrina istius in quantitate multa in vrinali vitreo. videbis qō clarificabitur vrina: ⁊ sine

dubio

dubio videbis intus formas calculoz natātes. ⁊ si ipsaz colaueris per pānū subtilem nullum vestigium illozum seu signum in petia poteris inuenire. Et si dictam vrinam itez in vrinali repones. ⁊ ibidem aliq̃tulū pmāserit: veraciter itez videbis eos vt pus. Et sup ꝗ libēter cām ponerez si meus itellⁿ esset sufficiēs. ¶ Sz si mala cōplo fuerit in cerebro solū simplr sicca nō fit inde mania: sed solū ꝑturbatio itellⁿ. ⁊ cogitatiōes male ⁊ pessime. Et fit etiā ꝑturbatio itellⁿ ex diminutiōe ꝓprie subē cerebri. sicut accidit illis q̃ supflue vtunt flōmia. Sz hoc eē vlr sma diuine ꝓuidētie. ¶ Et sigs dixerit respondendo q̃ senib⁹ diminuitur itellectus ꝑpter ipsoz cerebrozuz diminutionē. ergo pueri ꝑm istam rōnem ꝓfectiozem itellectum ⁊ meliozē multū habere deberēt oibus alys etatibus. cuz habeant cerebrū ꝓportionaliter plenius. ⁊ nō est ita. Rñ⁰ q̃ sicut senibus diminuitur ⁊ destruitur itellectus ꝑpter paucitatem substātie ipsius cerebri. ita ifantibus vel pueris ipediē ⁊ destruitur eoz itellectus ꝑpter multam admixtionē que fit in substantia eoz cerebroz ab humiditatibus ꝓparatis ad applicationem ⁊ nutritionem substantie cerebroz ipsoz ꝓpter exuberantiam nutriměti ipsoz. ⁊ in hoc tempore. seu etate augeĉ humiditas naturalis. ⁊ ēt superfluitates. ⁊ ꝑpter hoc ꝓlongaĉ somni eozum: ⁊ etiam superfluitates que exeunt ex naribus eoz: ⁊ ex corporib⁹ sunt in quantitate multa. Quare sūmarie tibi dico. q̃ puer donec fuerit in hoc esse. nō poterit eē perfecti intellectus. donec fuerit completus. quoniā sicut membra eozum nō sunt completa in mēsura et quantitate. ita eoz intellectus non est completus: donec veniāt ad etatē perfectam. ¶ Sed quando senibus accidit ꝑturbatio itellectus ꝑpter diminutionez substantie cerebri. tūc cura ipossibilis est. Tamen rege eos. ꝓpinando eis amygdalas dulces ad comedēdū cuz pane bñ fermētato. ⁊ ꝗccharo. qñ ista augent substantiam cerebri. ⁊ etiā vua passa est eis vtilis. quia impiguat epar. Et hic defectus qui fit in cerebro. fit in parte anteriori. ⁊ ꝑpter hoc imaginatiua solus ꝑ maiori parte senibus destruirī perit. ⁊ interdū etiā eis destruit cogitatiua. quando cōsumitur cerebruz qō in media cellula existit. ⁊ etiaz memorialis quādo diminuitur substantia ipsius cerebri. que in posteriori cellula collocatur. Quare ad restaurandū hāc humiditatē. da eis amygdalas cuz ꝗccharo sicut dixi. ⁊ vnge caput eius cū oleo amygdalarū dulcium cui sit admixta decima ꝑs ipsi⁹ de oleo masticino. eo q̃ membra ꝓncipalia nō sustinent medicinas in quibus nō sint ea q̃ habent confortare: q̃uis accidens egritudinis ea non requirat. quoniā intendere debes ad confortandū ⁊ fortificandū partem illā in qua egritudo reperitur. ¶ Sed ex istis tribus partibus cerebri. posterior citius exiccari deberet rōnabiliter ꝑpter sui naturam ⁊ complonem ceteris alys. Sed quia aer leuiter ad eaz pertingere nō pōt. ꝓpter grossitudinem ⁊ soliditatē ossis cōtinentis ipm. Et qa est omnino cōclusuz absq; omni foramine ⁊ porositate. ideo minozez recipit desiccationem. Sed pars anterior cerebri: eo q̃ os eius continens ipsum est aptum ⁊ porosuz. ⁊ aer ad ipsum per anhelitum cito ꝓtingere pōt. ideo citius desiccaĉ. ⁊ etiā citius q̃ cerebrū quod in media cellula esse reperitur: eo q̃ aer ad ipm nō ita cito pōt peruenire nec ita leuiter. Et qa os ꝓtinens ipsum sīlr est obtusum solidum ⁊ absq; porositate sicut est os posterioris partis cerebri. ideo longinquum a siccitate esse reperiĉ. Et quādo siccitas cerebri superuenit in ista parte anteriori. vel in alys oib⁹ partib⁹ simul. cura erit difficilis valde inuenib⁹. ⁊ etiā alys qui sunt in maiori etate: q̃uis sit possibilis. Sz decrepitis est impossibilis omnino. yñ intēdas in curatiōe istius partis vel oium ꝓtiū cū medicinis ꝓpradictis. Sz attēde q̃ quādo os cranei vel vbi os ipsius fuerit densum solidū ⁊ absq; porositate tūc vti debes fortiozibus medicinis: eo q̃ grauiter ⁊ difficulter possunt penetrare. Sed vbi inueneris craneum porosuz ⁊ non ita solidum: citius possunt medicine ius penetrare. Quare leuiozib⁹ indiges medicinis ⁊ debiliozib⁹.

¶ Cap. 17m. Quod est de humiditate que oritur in cellula anteriozis cerebri ⁊ circa cerebrum.

SCias q̃ humiditas subtilis que oriĉ in cellula añriozis cerebri ⁊ circa ipz est imensi fetoris: ⁊ ex illo itellⁿ perturbaĉ. ⁊ non pōt infirmus caput suum sustentare. ⁊ non loquitur nisi cū difficultate magna. ⁊ qñ interrogatur de aliquo tarde ⁊ pigre ⁊ cum perturbatione respondet. ⁊ ꝑ maiori parte non intelligiĉ. ⁊ est absq; intellectu. Et ego tempore meo vidi quendam cui supuenit hec egritudo: ⁊ nulla medicina ei prodesse potuit ⁊ mortuus fuit ide. Et hec egritudo multotiēs accidit ouibus: ⁊ ouis illa que habet hanc egritudinem a pastorib⁹ dicit⁹ matronia. ¶ Et cura hui⁹ egritudis est caput cauteriçare. ⁊ sine dubio chirurgi multum errant. cauteriçātes omnes in capite quibus accidit perturbatio intellectus. ⁊ segtur inde maximum nocumentum: quoniam si causa egritudinis fuerit caliditas ⁊ siccitas: vel caliditas solum: aut siccitas solum: aut fuerit causa ex diminutiōe substantie cerebri: considera quid inde cōtingere potest. Sed in hac egritudine sine dubio cauteriçatio est cura vtilior alys quia desiccat horribilem humiditatem. ⁊ eā extrahit ad partes exteriores. Et si pofueris in naribus ipsius succum rose canine. que arabice dicitur secaicana bamaz multum confert. Et etiam alia medicamina que a medicis assueta sunt inuci in narib⁹ faciēdo caput purgari. sicut est aqua sicle. ⁊ aqua cucumeris agrestis. ⁊ similia. Et continuādo has medicinas ⁊ rectificando regimē ipsius poterit liberari. ⁊ desiccabitur inde humiditas illa nociua. ⁊ liberabitur Deo dante.

¶ Cap. 18m. Quod est de scotomia que in arabico dicitur abscedar.

ET accidit aliquādo hoi q̃ stando ⁊ supsedendo apparet ei q̃ oia circūuoluanĉ donec cadat. Et oritur hec egritudo ex vaporib⁹ subtilib⁹ ⁊ acutj cholericis ascēdētibus superius ꝑ arterias ad cerebrum replēdo ipsum. ⁊ accidit spiritui nāli motus malus. Et predicti vapores ascēdūt superius ꝓpter amplitudinez arteriaz: que tales a natiuitate existūt. ¶ Quare predictis confert incidere arterias: que sunt post aures. Sed si dicti vapores ascēdūt per arterias retibis vel retbine miraculose modicū inde sequitur iuuamentum. Et si puenerit dicta egritudo ex amplitudine aliaruz arteriarum tūc cōfert incisio predicte arterie. ¶ Et debet medicus infrigidare cōplexionem huius infrigidatiōe temperata. s. ꝓpinādo ei lactucas elixas ad comedēdū. ⁊ ad potandum aquā ozdei cum agresto: nisi stomachus fuerit imense sensibilitatis: ⁊ potabis cū etiā aqua ozdei. ⁊ aqua frigida cū aqua rosata. Et ab oib⁹ fructibus abstineat: ꝑterq̃ a medullis seminū anguriarū ⁊ citrullozuz: que ei exhibere debes postq̃ cognoueris q̃ dicti vapores ab humoribus cholericis fuerint gñati. ¶ Sz illa q̃ a stomacho ꝓcedit ad cerebrū pōt ex humore vno oriri. vel ex pluribus ex qbus gñantur vapores ascēdētes ad cerebrum. Et cura huius leuis satis existit. s. purgādo stomachū cū aq̃ infusiōis myrabolanoz citrinoz. ⁊ scamonee ⁊ violarū. Et cōfert etiam hec decoctio: q̃ purgat

stomachū a chola. ℞. seri lactis coagulati cū lacte fici librā. 5. ꝛ infunde in eo auṙ. iiij. corticis myrabolanoꝝ citrinoꝝ ꝛ violaꝝ auṙ. v. Alchacar sicci auṙ. v. ꝛ pmaneāt oīa simul in dicto sero vsq͂ mane. ꝛ tūc colent̄ optime fricādo ꝛ exprimēdo: ꝛ in p̄dicta colatura adde quartā partē auṙ. j. ex scamonea miscēdo ei auṙ. x. syrupi mastic. ꝛ. x. syrupi cydonioꝝ. da bibere ꝛ tardet cibū quousq͂ compleuerit opus suū. Et si modicum assellaret ex dicta potiōe da ei ad bibēdum de dicto sero: expectando sicut in alijs medicinis. ¶ Et ciba eū pane optime fermētato cū pullis vel carnibus edinis decoctis cū vino granatorum et agresto. Et femine laudabiliores in hoc casu existunt masculis: ꝛ ex ipsis adhuc meliores sunt albe. ꝛ post que varie existūt. Et aquā ordei bene preparatā cuꝫ aqua dulci eis similr̄ conferre dicimus. ¶ Sed si dicta egritudo ex humorib᷑ putridis orta fuerit. tūc hierāpigraꝫ cum sero lactis vtilem ꝛ sufficiētem eis esse dicimus. ꝛ etiam aloes solum cū sero cōfert. ꝛ si ei miscueris aliquid agarici erit melius. Sed si predicta putredo in stomacho fuerit īde oritur fetor oris ꝛ scissura labioꝝ: ꝛ est possibile q̄ ex dicta putredine eueniat cerebro calefactio subita cuꝫ horribilibus cogitationibus. ꝛ propter impetuositatem ꝛ fortitudinem accidētium impediūtur spiritus animales intātum q̄ vrere videntur ꝛ eleuantur: ꝛ conculcant̄ subito: ꝛ mouent̄ extraneis motionibus: ꝛ inde seq̄tur scotomia. Et hoc multotiēs vidimus q̄ quando alicui subito euenerit aliquid qd̄ imutet fortiter spiritum animaleꝫ q̄ illud facit euenire scotomiam. Et cura huius est cura p̄scripta faciendo eum odorare rosas cū myrtela madefactas in aq̄ rosata. qr̄ liberabit̄ cum adiutorio Dei.

I

Regimen

Cura scd̄ ab hūorib᷑ putridis stōchi

K

¶ Cap. 19ᵐ. Quod est de dolore totius capitis qui quidē in arabico dicitur baidda.

L

Cōditōes doloris capit̄ ꝛ a q̄bus ledit̄ patiēs ip̄m.

ET dolor fortis q̄ accidit in capite aliq̄n est ꝯtinuus. ꝛ aliq̄n est cū interpolatione h̄ns paroxismos. Et q̄ hꝫ ip̄m non potest sustinere voces ꝛ vociferationes fortes ꝑpter debilitatem nerui audibilis. ꝛ ꝑpter debilitatem etiaꝫ totius cerebri: ꝛ sine dubio tales voces excitāt dolorem. Et nō mireris q̄a q̄n dolor fortis est in aliquo membro augetur ex forti voce. Et causa huius est aer motus a forti voce qui ꝑcutit mēbrum dolorosum: ꝛ inde dolor augetur. Et hec est opinio Gal. etiā in egritudibus oculoꝝ. cui quidaꝫ in hoc obuiauerunt. medici ꝯo minime: imo sentētijs ipsius totaliter adheserunt. Et qui habet hunc dolorem similiter nō potest aspicere in magno splendore: eo quia sicut neruus ꝑ quem auditus ad cerebrum tendit non potest fortem sonum ferre: ita neruus opticus per queꝫ species visibilis venit ad oculum non potest magnum splendorem ꝛ lumen sustinere: eo q̄ quando tam fortis dolor est in toto capite: impōle est quin etiam oculi non sentiant. ¶ Remanet ergo nobis ingrere vbi ꝛ in quo loco seu parte capitis iste dolor p̄ncipaliter existat. ꝛ absq͂ dubio dict᷑ dolor inuentus est in panniculo qui sub craneo moratur. i. dura matre vel in illo qui est post istum circūdans cerebrum. i. in pia matre: ꝛ quādo in aliquo dictoꝝ est dolor nō pōt ferre vocem magnā nec lumen intēsum. ¶ Restat adhuc scire quid sit dolor. ꝛ causa eiusdeꝫ. Jam ergo declaratum est q̄ dolor nil aliud est q̄꞉ sensibilitas ꝯtrarie qualitatis existentis in membro. quare cum perseuerauerit perducet ad solōnē ꝯtinuitatis. Et solō ꝯtinuitat̄ accidit aut ꝑpter extrinsecam: sicut incisio ensis vel percussio facta a re aliqua: aut ex ꝯtusione. Et pōt etiaꝫ esse solō ꝯtinuitatis ex extēsione valida facta a superflua repletione. aut ex vētositate vaporosa. Et si ventositas dicta vaporosa facta fuerit a frigore. pōt etiam ex eadē dolor fieri fortis: eo q̄ quelibet res que hꝫ subtilē nām p̄ūgit: q̄uis sit frigida. Et tu scis q̄ vapor natura sui subtilis existit. ꝛ hac de causa ꝑuenit solō ꝯtinuitatis: sicut apparet in rebus extrinsecis: q̄ q̄n extēdunt̄ fortiter vltra debitum laniantur ꝛ rūpuntur. Et acuta ēt quādo recipiuntur sunt cā solōnis ꝯtinuitatis. Et argilla similr̄ seu terra malaxata optime cum forti aceto: ꝛ exterius epithimata soluit ꝯtinuitatē cutis. Et ēt siccitas cuꝫ in corpore superflue exuberauerit cū modica extēsione illud idē leuiter facere pōt. Et q̄n frigiditas superauerit intātū q̄ congelatur mēbrum ꝛ indurat̄: sequit̄ inde solō continuitatis. Et etiā ex reb᷑ calidis ꝛ acutis receptis per os vel exterius emplastratis: fit solō ꝯtinuitatis: sicut ex synapi ꝛ tapsia: q̄a ex sua subtilitate ꝑfundantur: ꝛ corrodunt ꝛ soluunt ꝯtinuitatem. Et nos videmus q̄ acetuꝫ q̄uis id qd̄ in sua cōplōne dn̄atur sit frigiditas sicut dicit Gal. frāgit vtres ꝛ pforat eos: ꝛ rūpit vegetes. Et fit etiam solō continuitatis ex coagulatiōe sicut cera ꝛ pix. q̄a q̄n sunt coagulata franguntur ex leui extēsione vel a percussiōe ab aliqua re dura. ¶ Sequit̄ ḡ q̄ iste dolor taꝫ difficilis ꝛ fortis sensibilitatis eē non pōt nisi a superflua repletiōe ꝛ extensione existente in membro valde sensibili. sic est dura mater ꝛ pia mater. Et q̄n fuerit ex vapore frigido ibi recepto: dolor erit validus atq͂ grauis. Et si fuerit ex calido vapore exn̄te in locis predictis leuiter illū cognoscere potes. eo q̄ dolor erit acutus valde ꝛ mordicatiu᷑. Et tactu ēt ip̄m cognoscere potes. Et signum illius q̄ fit a frigiditate vel a vapore frigido est quia infirmus delectatur in appositione rerū calidarum actu ꝛ potentia super caput: ꝛ videt̄ inde recipere iuuamentum ꝛ sentit in capite dolorem magnum cum grauedine ꝛ ponderositate. atq͂ mordicatione ꝛ punctione. Et qui fit ex caliditate est dolor difficilis atq͂ fortis cum punctione ꝛ mordicatione. ¶ Et cura generalis istius doloris est rectificare regimē ipsius comedēdo ordinate ꝛ debitis horis. Qꝫ si fuerit dictus dolor ex repletione cuꝫ grauedine: cura ei᷑ propria est flōmia. considerando tempus: etatem: cōsuetudinē: regionē: ꝛ cōplexionē. Et qui fuerit ex vapore frigido: curatur vaporādo caput cum sticados. Et si fuerit ex calido ꝯfert ei bibere aquā rosatam confectaꝫ cū psilio integro: qm̄ medici ꝑhibent pistationē eius. ¶ Qꝫ si fuerit p̄dictus dolor ex repletiōe multa sanguinis: flobotomādus est ex cephalica. Et si ex arteria flobotomaueris: longe melius erit: sed scire debes q̄ sanguis ille cum magna difficultate retinet̄ ꝛ solidatur: ꝛ ꝑpter hoc tecuꝫ habere debes ea que habēt sanguinē fortiter retinere: sicut sunt pili leporis minutissime incisi mixti cuꝫ albumine oui ꝛ gipso: aut folia myrthe subtilr̄ puluerizata cum psilio integro mixtis cū aqua rosata: ꝛ ponere super locū similiter stringit. Et cū vis incidere arteriā: ipsam strige versus radicem suā: ne superflue sanguis exire possit. incidendo eā cum re frigida. ꝛ nō cum igne. ¶ Et si cognoueris flegma cum sanguine abūdare. fac eū vti exercitatione tēperata cibando eum cibis declinantibus ad caliditatem tēperatam ꝛ siccitatem: sicut sunt turtures ꝛ passeres: ꝛ his similia. Abstinendo ab ouis ꝛ piscibus: ꝛ a panata q̄ in arabico dicitur caride: ꝛ ab aqua frida valde: sed quando vis eam ꝑpinare miscere debes cum ea aliquid mellis vel zuccharí: aut rob vue passe decoctū vsq͂ ad spissitudineꝫ mellis: faciendo vt recipiat eam tepidā. Et si cognoueris manifeste q̄ dictus dolor a vaporibus calidis procedat: incide arteriaꝫ incisione frigida: faciendo euꝫ abstinere ab omni re calida: ꝛ ciba eū gallinis elixatis in aq̄ cū modico olei ꝛ salis ꝛ aceti. Et potes etiam

M

Quid ꝑprie doleat in dolore capitis.

Dolor ē sensibilitas ꝯtrie q̄litat̄ exist̄ i mēbro. Idē ꝫ 2ᵒ p̄mi. doc. 2ᵃ. c. 19ᵒ.

Cā doloris ē pᵃ q̄litas aut solō ꝯtinuit̄

N

tis: ꝛ ē opio me᷑ cū Auic. sꝫ p̄ ō acci. ꝛ mor. in p̄n᷑ ꝛ Gali. 6ᵒ theorice. 16ᵒ tenent qd̄ sola solō ꝯtinuitatis ē causa: ꝛ Aū. 3ᵒ colliꝫ. 31ᵒ hꝫ aliam opi. extrēā.

O

Siꝫᵃ spēꝝ doloris.

Cura gn̄alis.

P

Cura sōde sanguines.

Q

cam

A

eam coquere cū cucurbita: nō ponēdo gallinā cuꝫ cucurbita: nisi post decoctionē cucurbite. Et pōt etiaꝫ decoq͂ cū succo granatoꝝ: ꝛ fac eū multotiēs odorare myrtellaꝫ cū ligno aloes ꝛ sandal. Et purga eū cuꝫ sero lactis coagulati cū lacte fici addendo ei aliq̄d scamonee. Et cum fuerit purgat᷑ numera sellas: ꝛ quot vicib᷑ assellauerit: tot diebus quiescat post purgationē: ꝛ postmoduꝫ facies eūꝫ vomere: ꝛ post vomitū iterum eū purgare debes. ¶ Et iam superius declarauimus loca que apta sunt recipere hunc dolorē: q̄uis videat̄ q̄ dolor in ossē existat. Et quō hoc esse possit: cū ꝛm opionē quorūdaꝫ os oīno careat sensu: Et ego dico q̄ si aliq̄d habet os de sensu ē valde grossuꝫ: ꝛ ꝑpter hoc impossibile est q̄ illic dolor ꝑcipiat̄. Et iam inuenimus Gal. dixisse que adinuicem sunt opposita: qm̄ dixit q̄ ossa oīno sunt absq͂ sensu: ꝛ alibi dicit q̄ dentes habēt sensuꝫ: ꝛ nō grossuꝫ: imo valde intēsuꝫ. ¶ Et opio magnoꝝ medicoꝝ est q̄ sensus non sit aliquo membro: nisi veniat in eodeꝫ per neruos subtilissimos diuisos ꝛ cōtextos ibidem. Quare cū ossa nō videant̄ habere talem texturam neruoꝝ: sensuꝫ habere nō debent. Et ergo sicut cerebrū mittit virtutē sensibileꝫ per neruos oībus membris. ita epar sua virtute naturali mittit nutrimentuꝫ per venas omnib᷑ membris. Et si ossa ideo carent sensu: quia nerui in eisdem non sunt diuisi ꝛ contexti minutissimi: vt capilli eadem rōne oīno absq͂ nutrimento ꝛ augumētatione esse deberent: cum vene capillares diuise in eis non reperiant̄: neq͂ virtus naturalis fortior esse reperitur in introitu membroꝝ q̄꞉ animalis: imo aīalis valde fortior indicat̄. Et tu vides q̄ ossa q̄ādiu sunt i corpore animato permanent sine putredine ꝛ corruptiōe: ꝛ etiaꝫ oēs chartilagines: ꝛ cum priuat̄ corpus a vita: corrumpunt̄ oīno. Ergo quid est illud qd̄ cōseruat ossa in corpore animato a putredine: Non pōt negari quin illud sit spirit᷑ vitalis ꝑcedens per arterias ad oīa membra que arterie in mēbris ipsis minutissime diuidunt̄. ꝛ eodeꝫ modo ossa recipiunt nutrimētuꝫ ꝑpter vicinitatē venaꝝ nō pulsatiliuꝫ. Quare ergo hac eadē rōne ꝛ via nō possunt recipere sensum ossa ꝑpter vicinitatē neruoꝝ. ¶ Sed naturalr̄ ossa inquātuꝫ sunt ossa multe existunt siccitatis. ꝛ ꝑpter hanc sunt grossi ꝛ dbilis sensus: ꝛ apparet hoc in plantis pedū rusticoꝝ: q̄a q̄uis lente ꝛ debiliter recipiant sensuꝫ: tamē nō oīno a sensu ꝑuant̄: qm̄ vides q̄ quādo aliq̄d ex ipsis inciditur ferro q̄uis nō sentiant doloreꝫ: de quo fit curādum: tamē sensum habere probant̄. Et quia ossa duriora ꝛ sicciora existunt plantis pedum rusticoꝝ: ideo lentius ꝛ tardius ꝛ grossiori modo sensum percipiunt. ¶ Et si aliquis dixerit scriptuꝫ esse q̄ ossa careant sensu. dicimus q̄ illud dictū est eo modo quo dicit̄ qm̄ aliq̄s habet collum breue: q̄ careat collo: ꝛ q̄ qm̄ aliq̄s hꝫ debilitatē visus q̄ careat visu. ¶ Et ista que dixi dico ꝛm meā existimationem ꝛ intellectū: ꝛ est veritas oīno: ꝛ inuestigare hoc per viaꝫ experimēti in aīalib᷑ est difficile valde: qm̄ quando in aliquo mēbro inuestigando ꝑcedes: incides p̄mo carnem: ꝛ postmoduꝫ neruos: demū pelliculaꝫ que cooperit os. ꝛ scire debes q̄ oīa ista acutissimi sunt sensus. ergo cuꝫ perueniat̄ ad os incidendo, vel rascando: quō sentire hꝫ cū sit debilissimi sensus: ꝛ hoc certissime scire debes auctoritate Hipocratis: q̄ qm̄ duo dolores simul fiūt: maior denigrat alterū. ꝛ absq͂ dubio ossa habent sensuꝫ q̄uis modicum: ꝛ quō non debet occultari dolor in osse cuꝫ sit debilissimi sensus: post imediatā incisionem factā in carne neruis ꝛ pelliculis que sunt membra tanti sensus. certe sic esse debet absq͂ vlla dubitatione.

Disputatio an ossa sentiant.

Gal. dixit ossa sensu carere ꝛ dētes sentire. idē p̄mi. di. 5. 5ᵒ p̄mi. c. 5.

B

Probatio q̄ ossa sentiant.

C

Opio ꝑpria ꝛ sensu ossiū.

Expō auctoritatis Gal.

Risio ad argumēta sumpta ab experimento.

D

2ᵒ affōrismorum. 46.

¶ Capitulum. 20ᵐ. Quod est de emigranea que in arabico dicitur sechichia.

MIgranea est egritudo capitis in quā dolor cōprehēdit mediā partē capitis. quare scire debes in q̄ pte sit egritudo p̄dicta. Et scire debes q̄ eē nō pōt in aliqua pte capitis nisi i pāniculo qui cooperit craneū exterius: vl̄ in illo q̄ est sub ipso: qui dī dura mater: aut in illo q̄ est circūdans cerebrū: qui pia mater noīat̄. Et dr̄a que est inter istā egritudinē ꝛ p̄scriptaꝫ que dicit̄ baidda: est q̄ illa est in toto capite. ista ꝯo solum mediā retinet partē. ¶ Et orit̄ hec egritudo: aut a ventositate calida: aut ex repletione superflua: ꝛ que ex vētositate calida ꝑcedit: fit subito ꝛ cū extensione forti: ꝛ sentit i firmus acuitatē humoris. vn̄ resoluit̄ vapor i loco in quo est. sed si fuerit ex replōne: sentiet infirmus grauedinē in loco cū rubedine oculoꝝ ꝛ faciei. ꝛ pōt ēt euenire ab humorib᷑ existentib᷑ in stomacho a q̄bus vapores ꝛ fumositates resoluunt̄ qui ad caput ascēdunt: ꝛ ibi percipit̄ incēdium ꝛ mordicatio valida. Et flobotomia q̄dem cōfert qm̄ fuerit ex repletiōe ꝛ infrigidatio corporis etiā cum rebus notis p̄scriptis. ¶ Et ciba eū pullis ꝛ gallinis decoctis cuꝫ succo granatoꝝ acetosoꝝ. Et potest aquā ordei ꝛ abstineat oīno ab oībus ꝑcreantib᷑ fumos vel vapores acutos: sicut est vinū coctū ꝛ vinū passulaꝝ ꝛ similia. Et abstineat etiam a pomis granatib᷑ dulcib᷑: qm̄ cito in cholerā vertunt̄. ꝛ sic eis nō modicū nocere videntur. Et qm̄ dicta egritudo ex repletiōe fuerit sola flobotomia aliquādo pōt liberare. Sed qm̄ cā fuerit ex superabundantia calidoꝝ humoꝝ existētiuꝫ in stomacho a q̄bus vapores superius ad caput ascēdunt. ¶ Cura eius ꝑpria existit euacuare illos cū laxatiuo cōuenienti: aut cuꝫ vomitu leui: ꝛ sufficit hec purgatio. ℞. myrabolanoꝝ citrinoꝝ ꝛ chebuloꝝ ꝛ indoꝝ ꝛ violaꝝ ꝛ nenufar. aā. auṙ. x. cōquassentur optime. ꝛ ponant̄ in feruentē aquam per noctem vnam: ꝛ in mane colent̄ exprimēdo fortiter. ꝛ illi colature adde quartā partem auri vnius ex scamonea trita. ʒ. j. syrupi acetosi. ʒ. j. syrupi facti ex cor. citrorum. ꝛ. ʒ. j. syrupi mastici ni: ꝛ ꝑpina ei ad bibenduꝫ. ꝛ si nō purgabit̄ sufficienter: da ei ad bibendum de predicta colatura: soluꝫ regendo eū sicut conuenit medicamini: dando ei in cibis si superabūdauerit humiditas in stomacho que habeat eā exiccare ꝑut tibi videbit̄ cōuenire. dādo ei semper post cibū aliqua stiptica cōfortantia ꝛ cōuenientia stomacho vt sunt pira assata: vel cydonia: vel alia similia.

E

Diffinitio emigranee.

Cause.

F

Regimen.

Cura.

G

¶ Tractatus decimus de egritudinibus colli: ꝛ est continens capitula decem ꝛ octo.

CIlas q̄ collum cōpositū est ex mēbris simplicib᷑ ꝛ cōpositis: ꝛ ipsa officialia cōposita sunt ex cōsilib᷑: ꝛ inquātuꝫ collum cōpositū est ex cōsilibus eueniunt ei egritudines ꝯsimiles: ꝛ inquātū collū cōpositū est ex officialib᷑ mēbris eueniūt ei egritudies officiales. Et nos intēdimus dicere egritudines q̄ pñt ei euenire.

¶ Capitulum primū. Quod est de oppilatione.

HEc quidem egritudo. s. oppilo accidē pōt in venis neruis: ꝛ in ipsa nucha. Et cura huius est manifesta. s. cū rebus aperitiuis ꝛ subtiliatiuis humoꝝ. ꝛ hec cura est generalis oppilationibus oīum membroꝝ.

H

Cura generali eius oppilationi est cū aperitiuis ꝛ subtiliatiuis. idē ꝫ in Techni. c. 94. ꝛ 2ᵒ pretice hali. 12.

¶ Capitulum 2ᵐ. Quod est de relaxatione.

HEc quidem egritudo accidit in collo maxie accidentalr̄. s. propter aptā qd̄ fit vel orit̄ in nucha: ꝛ inde sequit̄ sꝫ aptē relaxatio oīuꝫ mēbroꝝ gn̄alr̄. ꝛ si fuerit aptā magnū valde: vl̄ forte interimit subito. Qꝫ si fue-

I rit apa paruũ cũ modico dolore ꝛ tumore:nõ inde efficiẽ relaxatio.ꝛ ſi apa cũ tumore factũ fuerit ſolũ in medietate nuche ꝑuabiẽ inde ſenſus ſolus in media pte corpis.ſ. ex oppoſito:ſed mot⁹ remanebit in pte apatis.Quare talibus in ꝑncipio ↄſulimus fieri flobotomiã ſi virt⁹ fuerit ſufficiẽs:ꝛ poſtmodũ inungere locũ cũ coto madefacto in oleo roſato tepido multotiẽs:ꝛ ipſum cotũ ſic madefacum per totã noctes deſup tenere vſq mane.Et eſto certus ꝙ ſi ↄfirmabiẽ apoſtema deueniet infirmus ad ꝑuationẽ ſenſus ꝛ motus:vt ſupra dictuꝫ eſt.Et ſcire debes ꝙ opio quorũdã antiquoꝝ medicoꝝ fuit: ꝙ ꝑuatio ſenſus ꝛ motus vel mot⁹:vel vtriuſqꝫ ſimul nõ fieriñ ex frigiditate ſolũ. Sed nos dicimus ꝙ poſſibile eſt ꝑuationẽ ſenſus ꝛ motus fieri in corpore temperato:ꝛ etiaꝫ in illo cui caliditas modicũ excedit:ꝛ abſqꝫ dubio egritudo hec euenire põt ex diuerſis cauſis:ꝛ etiam ex frigiditate.

Paralis fit i pte oppoſita patienti. idez ſupra trac.7. c.5. ꝛ hoc qꝛ ſpinalis medulla eſt diuiſa ꝑ medius. ꝑ.c.c.1.fol.1. col.3.

¶ Caplm 3ᵐ.Quod eſt de ſpaſmo.

E ſit qdez ſpaſmus i collo ſicut in alijs mẽbris accidẽ contingit.Et ẽ duaꝝ ſpẽꝝ.ſ.ex ſiccitate ꝛ humiditate:ꝛ ſpaſmus ꝗ fit ex ſiccitate poſſibile ẽ vt accidat ſucceſſiue ꝛ paulatine: ꝛ poſſe eſt ꝙ fiat ſubito ꝑpter inteſaꝫ euationẽ humiditatũ factam ſubito.Sed ſpaſmus ꝗ fit ex humiditate:ſemꝑ ſubito hꝫ prouenire.ꝛ hui⁹ humiditaꝫ ſunt due ſpẽs.vna qdeꝫ que nõ ↄuertit in vaporẽ:ſed remanet ſic infuſa in neruo:vñ ingroſſat:cõtrahit:ꝛ abbreuiaẽ: ꝛ ſic ſpaſm⁹ efficiẽ. ꝛ eſt ciã alia humiditas:ex qua reſoluiẽ vapor:ꝛ inde ſpaſm⁹ efficiẽ:eo ꝙ membrũ qđ ferre poterat dictã humiditateꝫ anteqꝫ cõuerteret in vaporẽ:poſt cõuerſionẽ ei⁹ minime põt eã ſuſtinere.quare inde ſpaſmus hꝫ deuenire.Et ſigs nobis obijceret dicẽs:ꝙ in eadẽ hora in qua hũiditas reſoluiẽ in vaporẽ.dolor inde pcipi deberet:ꝛ nõ ſentimus illũ.dicim⁹ ꝙ vapor donec i motu exiſtit pro maiori pte nõ facit dolorẽ:niſi figaẽ:qñ ſi vapor fuerit acut⁹ ꝛ mordax:nõ tñ ex eo pcipiẽ dolor: ſed incẽdiũ ſolus ꝛ mordicatio inde hꝫ ꝑuenire.¶ Sed ſpaſmi qui fit ex ſiccitate: cura eſt ĝnalr humectare corp⁹ totũ:ꝛ ſpãlr mẽbrũ ſpaſmatũ.ꝛ ſi fuerit ex humiditate purgabis cuꝫ cũ hierapigra ꝛ ſilib⁹:ꝛ vnge locũ cuꝫ oleo de iaſemini ꝛ camomillino:ꝛ oleũ de lilio eſt medicamen ꝑpriũ ſpaſmo ꝗ fit ex humiditate.ꝛ ſi fuerit dicta hũiditas in vaporẽ cõuerſa:ꝛ inde fact⁹ ſit ſpaſmus:purgabis eũ cuꝫ medicis ꝑdictis:ꝛ vnge locũ oleis ꝑdictis addendo eis hyſſopuꝫ recentẽ.

K *Spaſmus humidus ſemꝑ fit ſubito ſiccus aliqñ ſubito aliquando paulatie.*

Cura.

L

¶ Caplm 4ᵐ.Quod eſt de tremore.

H Ec egritudo oriẽ in collo ſicut in alijs mẽbris:ꝛ eſt pugna ꝛ temptatio victorie: que fit iter ponderoſitatẽ mẽbri ꝛ virtutẽ quã Deus preſtauit motiui mẽbroꝝ aialiũ:qñ diñaẽ grauedo ꝛ põderoſitas mẽbri ſupra virtutẽ ipſius iclinaẽ inferi⁹. ꝛ ſi virt⁹ ꝑualebit põderoſitati ꝛ grauedini eleuabiẽ ſuperius:ꝛ ſunt duo mot⁹ ꝗ fiunt ſucceſſiue:ꝛ iſti motus diuerſi cũ coadunanẽ ſimul dicũẽ tremor.ꝛ collũ qdẽ ꝑparatũ eſt recipe tremorẽ ex ꝗlibet leui cã adueniẽte vtuti motiue ꝑꝑ grauedinẽ ꝛ ponderoſitatẽ capitis: qñ caput pre ceteris mẽbris hois grauius ꝛ põderoſius exiſtit.Et ſcias ꝙ tremor accidit aut poſt egritu^nes :aut poſt euationes ſupfluitatũ:aut ab extrinſeco ꝑꝑ friditatẽ aeris:aut ꝑpter pcuſſionẽ:aut ex vulnere adueniẽte capiti cõſolidato:aut nõ ↄſolidato.ex qb⁹ virt⁹ motiua debilitaẽ:vñ fit tremor. Et capita lepoꝝ elixata cũ aq̃ ꝛ ſale ꝛ oleo in taſpbea cõmeſta iuuãt mirabiliẽ:ſicut expimẽto ꝑbaẽ:ꝛ ħ iuuamẽtus faciũt virtute diuina in hac egritudine q̃ virtus diciẽ virt⁹ occulta:ſeu a tota ſpẽ.Et iaꝫ aliq veteres conati ſunt

Tremor eſt mot⁹ a vtute ꝛ põderoſitate membri. Idẽ Gal.in lib. de tremore ꝛ ſpaſmo.

M *Capita leporuꝫ marie cõferũt tremori mẽbroꝝ.idez ſupra ca⁹. de cõſeruãda ſanitate.*

loqui ſup hac virtute:ꝛ ego dico ꝙ ipoſſibile eſt ſcire certitudinem ipſius:qm intellectui humano adeo ſublimi ꝛ glorioſo impoſſi⁹eſt termin⁹ vltra quẽ impoſe eſt ipſum pertrãſire.Et o q̃bene dixit Gal. qñ dixit ꝙ iſta ſcire ꝑtinet ad ſolũ Deũ altiſſimũ ꝛ oipotẽtẽ:qꝛ videm⁹ ꝙ medicamia vlcerũ pulmonis:ꝛ puſtulaꝝ ipſius in ħ mũdo reperiunt:ꝛ nos ipſa ignoramus: tñ pecudes ipſa cognoſcunt:qꝛ qñ aliqua ouis hꝫ vlcus in pulmone ſeparaẽ ab alijs:ꝛ vadit q̃rẽdo res.Et dicũt paſtores ꝙ ipſa querit herbã vel herbas ad comedendus:ꝛ incõtinenti poſt comeſtionẽ liberaẽ a vulnere liberatione ꝑfecta.ꝛ ego iam vidi in pulmonib⁹ pecuduꝫ ſigna ſolonis cõtinuitatis cũ cõſolidatiõe integra ꝛ ꝑfecta:ꝛ nõ cognoui nec cognoſco herbã illaꝫ huiuſqꝫ neqꝫ ẽt aliqui ex ꝑdeceſſorib⁹ noſtris ipſaꝫ cognouerũt.¶ Syrupus ↄferẽs tremori ꝛ ↄfortat oĩa membra:ꝛ caput ꝑprie. ℞.rubee tinctorie:ſticados: ꝛ corticis citri:ꝛ corticis exterioris ſiſticoꝝ.ã.ʒ.j.thuris puri:maſticis ꝛ roſaꝝ.ã.aur.v.ꝛ liquiricie pondus q̃rte partis oĩuꝫ ꝑdictoꝝ:cõquaſſent oĩa ꝛ infundanẽ omnia preter maſtic.in.xv.libris aque feruẽtis per noctẽ vnam: poſtea adde maſtices:demũ bullias lento igne ponendo cum ꝑdictis ad bulliendũ auẽ.j.puri auri:ꝛ bulliant vſqꝫ ad cõſumptionẽ medietatis:ꝛ cola optime exprimendo. in dicta colatura pone libras.v.ſyrupi facti cũ decoctiõe corticis citroꝝ ꝛ ꝫuccaro:decocti ad ſpiſſitudinẽ ꝛ libras vnã mellis diſpumati:ꝛ bulliant ſimul vſqꝫ ad ſpiſſitudinẽ ſyrupi.ꝛ bibat ex iſto ſyrupo partes oĩ mane.ʒ.iiij.cum v.ʒ.aque in q̃ extinctũ ſit ferrũ purũ mũdus ꝛ limatus:ꝛ oĩno abſqꝫ erugine:ꝛ euẽtatũ ab oĩ cinere:ſeu puluere vl ſordicie:ꝙ ↄſueuit ferro adherere:ꝛ tãdiu hꝫ ipm calefieri ꝛ in ipſa aq̃ extingui.donec aque medietas cõſumaẽ:ꝛ poſtmodũ coleẽ.ꝛ cũ ipſa ſyrup⁹ hꝫ diſtẽperari.Et iunge nuchã ꝛ collus deſcẽdendo inferi⁹ per ſpinã vſqꝫ inferi⁹ cũ oleo de ben aromatizato:ꝛ ſi nõ iuenis illud q̃uis non ſit ita vtile facias cuꝫ oleo ſinapis.Et eſt neceſſe medico cõſiderare ꝛ ſubtiliẽ attẽdere oĩa iſta.ſ.cõplonẽ patiẽtis: etatẽ:tẽpus:regionẽ:ꝛ ↄſuetudinẽ.ꝛ regimẽ eius tpe ſanitatis.i.ſi hõ laborioſus ſit ꝛ aſſuetus pati vigilias:aut nõ. ꝛ ꝑm quãtitatẽ coadunationis ꝑdictoꝝ facere hꝫ medic⁹ put meli⁹ ſibi videbiẽ ↄuenire:addẽdo vel diminuẽdo.

N *Impoſſibile eſt ſcire certitudinẽ gđ in ppꝛetas qua ſimplicia agũt operãtes ppꝛtas , vt in tabula.*

O *Cura.*

¶ Et ſcire debes qđ dĩa eſt inter cibũ ꝛ medicinã:eo ꝙ medicinã meſurare debem⁹ ꝑm tpſ:etatẽ:cõplonẽ:ꝛ cõſuetudinẽ:ꝛ regionẽ:ꝛ egritudinẽ.ſed cib⁹ minime ſic eſt meſurãdus:qñ ſi cõplo cibi elõgata fuerit valde a complexione patiẽtis:q̃uis talis cib⁹ frãgat cõplonẽ ꝛ cauſaꝫ egritudis:tñ inde corp⁹ nõ recipit nutrimẽtũ:ſꝫ expellit cũ fecib⁹ ꝛ ſupfluitatib⁹:quare opꝫ vt cib⁹ ſit complonis eq̃lis:neqꝫ eũ cõuertere debes ad oppoſitũ cauſe faciẽtis egritudinẽ.x.ġ.vt ſi ſit ſenex frigide cõplonis:ꝛ i tpe frigido:ꝛ nõ aſſuet⁹ labori ꝛ exercitio:ꝛ cibes cuꝫ cibis calidis.nõ inde recipiẽt nutrimẽtuꝫ mẽbra ſua:imo repudiabunt.Et ſi qs dixerit ꝙ mel eſt cib⁹ calidus ꝛ ſenib⁹ laudatus.dicim⁹ ꝙ q̃uis ſit calide cõplonis:nõ tñ multũ in caliditate excedit:ꝛ nõ calefacit corpus niſi in tantũ q̃tũ recipit de caliditate a corpe:eo ꝙ non multũ elongatur a cõplone nãli corporis niſi intrĩ decoq̃ret ꝙ ei⁹ ſapor ad amaritudinẽ deueniret: ꝛ tunc mẽbra ſenis ꝛ etiaꝫ alioꝝ non recipient nutrimentum.Mel aũt cum ſit dulce non multum elongaẽ a complexione equali:ꝛ ſenex eſt aial.ꝛ inquãtuꝫ eſt aial hꝫ calitatẽ actualeꝫ.mel vo cum ſit calidum eius tamẽ caliditas eſt potẽtialis: ꝛ caliditas aialis eſt manifeſta:ꝛ mellis caliditas eſt occulta:ꝛ propter hoc nutrire põt.Res autẽ que excellenter calida exiſtit neqꝫ preſtat nutrimentũ ſenib⁹ neqꝫ alijs.Et etiam ſi iuuenes qui calidas patiunẽ egritudines nutrire volueris rebus

P *Medicia hꝫ eſſe ↄtra cãm morbi cũ ſuis ↄditionib⁹ etate: cõplone ꝛc. ſꝫ cib⁹ hꝫ eſſe iuxta tẽperamentũ ꝑpinquus cõplexioi patiẽtis non ↄtra cãe morb⁹ ſicientis.*

Q

A fridis in exceſſu:nõ inde nutrient:imo repudiabũt talia a nã ſui corpis:q̃uis talia cãe egri^nis ſint ↄtia:qm ſi tales iſirmũ nutrire volueri ſoluꝫ mãdragore:nõ reſtaurabit: neqꝫ nutriet aliqd ex eis.Sꝫ in lactucis ẽ res laudabilis valde:qꝛ q̃uis ei⁹ friditas fortis exiſtat ei⁹ tñ ſuba nõ eſt ĝſſa q̃re cito a corpe icipit paſſionẽ:ꝛ oĩa q̃ ħ dixim⁹:ſunt tibi in memoria in oib⁹ alijs egritudinib⁹ tanq̃ necia.

¶ Cap.5ᵐ.Qđ eſt de egritudinibus ſpondilium colli.

A Ccidit ſpondilib⁹ colli vt recipiãt humores viſcoſos mucillagioſos qui diuidunẽ ꝛ ſpargunẽ inter ↄiunctionẽ ipſoꝝ ſpõdiliũ.ꝛ accidit ex ħ ꝙ ipſa ſpondilia ꝑfundenẽ itrinſecus vel extrinſecus ꝑmineãt.Et qñ exteri⁹ ꝑminẽt lenis:tũc cura exiſtit:qꝛ ide nucha nõ recipit leſionẽ.ſꝫ qñ itrinſecus ꝑfundanẽ:tunc necẽ inducũt:qꝛ inde ſeqẽ ſquinãtia peſſima ꝛ mortifera.

B *Cura* ¶ Et qñ a medico cã talis cognita ꝑfecte fuerit:purgare hꝫ corp⁹ ĝnalr ab ħ humore:ꝛ ħ facẽ poterit cũ collogntida ꝛ bdellio:qꝛ ſũt optima in ħ caſu.Et ſtude i exiccãdo illuꝫ humorẽ diſſoluẽdo ipꝫ.Et pone ſupꝫ ſpondiliã colli puluerẽ gariofiloꝝ ꝛ macis mixtũ cuꝫ vino ad modum empli:ꝛ liga deſup : ꝛ da ei ad deglutiẽduꝫ ea q̃ ſint lenia aliquãtuluꝫ groſſa:ſicut eſt mica panis optĩe fermẽtati:ꝛ ſiſſa.Et fac eũ ſternutare iclinato capite:qm inde recipit iuuamẽtũ.Et in ſũma dico ꝙ cura iſti⁹ egritudis eſt pmo corp⁹ totuꝫ euacuare ĝnalr ab humore:ꝛ ſpãlr ſeu pticulariter:maſticãdo grana catapucie expuẽdo exterius ſſa qđ ide exierit ab ore:ꝛ deſiccãdo humorẽ ſeu cõſumẽdo. ponẽdo deſup empliꝫ ꝑdictũ ex macis ꝛ gariofilis diſtẽperatis cũ vino:ꝛ ſtude paulatine ad redeũduꝫ ſpondile vl ſpõdilia ad locũ ſuũ nãle:cognoſcẽdo ꝙ hec egritudo nãlr periculoſa eſt valde ꝛ feſtina.Et ꝑꝑ ħ ſtudioſus eſſe debes in cura:preſtando remedia abſqꝫ dilatione.

C ¶ Cap.6ᵐ.Qđ eſt de diſlocatione ſpondiliuꝫ colli.

D Iſlocanẽ hec ſpondilia:aut verſus ꝑtẽ dexterã:vel verſus ſiniſtrã.Et hec diſlocatio ẽ valde grauis:ꝛ ide accidẽtia fortia ꝛ difficillima ↄſequunẽ:ꝛ ſi dicta diſlocatio vel tortura fuerit ꝑua: modicũ ide iſirmo ſeqẽ nocumẽtũ.Sꝫ ſi fuerit magna diſlocatio:forma eius erit ſicut angulus rect⁹ vel lãda Λ ꝛ efficiẽ ide relaxatio tot⁹ corpis:aut ſquinãtia ꝛ ſpaſm⁹.ꝛ ħ accidere põt aut ex caſu vel apate q̃ faciũt exire ſpõdilia ex locis ſuis.Ex diſlocatiõe ſpõdiliũ veniũt accidẽtia hec:qm ſi fuerit diſlocatio ſolũ abſqꝫ leſione nuche:accidit ex ħ paruitas mẽbroꝝ ꝛ ꝑuatio nutrimẽti ipſoꝝ:ꝛ ꝑuenit ex ħ ſicut accidit arbori ipfecte fracte:in q̃ nutrimẽtũ tortuoſe ꝑcedit.ꝛ põt ẽt ex tali diſlocatiõe iſirm⁹ fieri gibboſus.Sꝫ ſi diſlocatio ſcã fuerit ſolus in vna pte:cum hec fuerit parua aduenit ide mẽbris paucitas nutrimẽti. ſed ſi fuerit magna fit ide relaxatio medietatꝭ tot⁹ corpis ꝑꝑ extẽſionẽ que fit in alio latere:eo ꝙ qñ ſpõdili accidit extẽſio:ſeqẽ ide ſpaſm⁹ abſqꝫ dubio:ꝛ qlibet iſtoꝝ accidentiũ ꝑ ſe põt iducere necẽ:ꝛ multo magis ſi oĩa ſimul fuerit ↄgregata: ꝛ ego puto ꝙ relaxatio illa q̃ cã humoꝝ fit:mortẽ infert ſuffocãdo ꝑꝑ ꝑuationẽ anhelit⁹ pectoris.

D *Cura.* ¶ Et oib⁹ ꝑdictis egritudinib⁹ cõfert ſlõmia ꝑꝑ dubitationẽ apatis:ꝛ reſoluere id ꝙ ifuſuꝫ ẽ de hũore:ꝛ deriuare ad aliã ptẽ illud qđ nõduꝫ eſt ifuſus:ꝛ ↄfortare locũ leſum ſeu pcuſſuꝫ.ꝛ id in quo oĩa ꝑſcripta iunamẽta ſit ſũt coadunata:eſt oleũ roſatũ in quo roſe recẽtes vicib⁹ plurib⁹ ſunt ifuſe.ꝛ ſufficit illud ad iungẽduꝫ locũ.ꝛ ſi res fuerit aliquãtuluꝫ dilatata ad diſſolonẽ humoꝝ:adde oleuꝫ de lilio ꝛ de iaſemino ſi poteris iuenire.Sed ſi egritudo fortis extiterit opãtio erit inanis.¶ Et poſt q̃ locuſ ſum

E de ſpõdilib⁹:nũc loq intẽdo de nucha.Et ſcias ꝙ nucha eſt ſic fons a qua minũẽ oib⁹ mẽbris q̃ ſũt ſub ipſa ſenſus ꝛ mot⁹:ꝛ nerui ſunt ſicut riuuli qui oriunẽ ab ipſa.

¶ Cap.7ᵐ.Quod eſt de egritudinibus nuche.

E Accidit in nucha aliqñ ſtupor qui fit a medico ꝑꝑ appõnẽm fridaꝝ reruꝫ deſup:aut ꝑꝑ equitationẽ factã ꝑ magnã niuẽ:ꝛ ſit ide qdã ſpẽs egritudis q̃ in arabico dĩ alchadar : in qua ꝑuaẽ ſenſus ꝛ mot⁹ mẽbroꝝ exiſtiũ ſub ipſa.Et huic egritudini ↄfert iungere locũ cum oleo nucuꝫ cui additũ ſit in qualibet.ʒ. ipſius octaua pars aurei vni⁹ ex euforbio:ꝛ ſi nõ haberes oleũ de nucib⁹:pone loco eius oleũ de lilio mixtũ cũ oleo oliuaꝝ:ꝛ oleũ de ben etiã mixtũ cũ oleo de iaſemino ſilr in ħ loco ꝓfert valde.Et adde ꝑdictis oleis ad ↄfortationem caloris inati de oleo balſami:ꝛ alia olea confortanẽ accidentalẽ calefaciẽdo ipſa ad ignẽ:ꝛ ſic agẽdo opabiẽ tua medicina ꝑfecte.Et ſcias ꝙ id qđ patiẽ nucha de egritudinib⁹ patiunẽ etiã nerui qui oriũẽ ab ipſa.¶ Et mihi iam accidit id qđ dicaꝫ tibi.ſ.ꝙ eundo precepto regis in abuçacbadria cũ frigore vehemẽti ꝛ forti pluuia ꝛ vẽto. qui qdeꝫ venẽ mihi adueniebat pte ſiniſtra pede meo ex illa pte exiſte diſcooperto durãte illa tẽpeſtate ſic ꝑ totã diez.ꝛ ſic eũdo mihi cecidit patitus de pede: ꝛ non potui ipſuꝫ intus reducẽ eo ꝙ nõ poterã mouere coꝝã.q̃re ali⁹ mihi poſuit ipm in pede. ꝛ iterũ cecidit:ꝛ reiteratus fuit mihi:ꝛ tertio iterũ cecidit ꝛ mihi ab alio ipoſit⁹ fuit:eo ꝙ minime coꝝã ꝛ crus mouere poterã:ꝛ tũc cogitaui ꝙ a pede crure ꝛ coxa ꝑuat⁹ erat mot⁹ ꝛ ſenſus.Et cũ veni ad pꝛeſmeũ nõ potui ire:ſꝫ duc⁹ fui ab alijs:q̃re inunctus fui in coxa ꝛ ſpõdilib⁹ iferiorib⁹ cũ oleo illo qđ appoꝛtauerã cũ illi⁹ infirmi p:o q̃ venerã qui qdẽ erat paralitic⁹:ꝛ in quo ꝑuat⁹ erat ſenſus ꝛ motus:ꝛ in illo oleo erat balſamũ.Et feci mihi aerem rectificari cũ forti igne ꝛ magno:ꝛ adueniẽte die fui liberat⁹.¶ Et pro certo ſcias ꝙ nerui citius valde apti nati ſunt recipe egritu^nes q̃uis ipſa nucha:q̃uis nerui ſint duriores ꝛ ſolidiores ac deſiores ipſa nucha:tñ qa ſũt ſubtiliores ipſa:ſõ cit⁹ ꝛ leui⁹ pñt recipe paſſiões. Et ẽt q̃ a diuina ꝑuidẽtia nucha hꝫ defenſorũ ad ſui cuſtodiã ꝛ ↄſeruationẽ cũ ſit ſicut radix:eo ꝙ a deſtructiõe ꝛ corruptiõe ipſius deſtruunẽ oẽs nerui qui ſũt ſub ipſa: ꝛ nõ conuertiẽ.ſ.ꝙ a deſtructione alicuius nerui:vel neruoꝝ deſtruaẽ nucha vel corrumpatur.

F *Qđ patiẽ nucha patiũẽ ẽt nerui orti ab ea.*

Cauſa.

G *Nerui citius nucha patiũẽ*

¶ Caplm 8ᵐ.Quod eſt de apoſtemate nuche.

T Hec egri^do accidit nuche aut in ſuba ipſi⁹:aut in pellicula q̃ eſt circũdans ipſam:ꝛ põt ħ accidere ab humorib⁹ diuerſis:ſꝫ ꝑꝑ acuitatẽ ꝛ velocitatẽ egritu^nis opꝫ te eẽ ſolicitũ circa ſlõmiaꝫ:etiã ſi virt⁹ debilis fuerit.Et ſi fuerit debilis minues de quãtitate:ſi fortis fuerit in maiori quãtitate extrahere debes.ꝛ poſtmodum purgare humorẽ illum quẽ videris vel cognoueris abũdare cũ medicinis ſibi appropriatis:ꝛ poſtea iunges locũ cuꝫ oleo roſaceo calefacto ad ignẽ: vel cũ oleo roſaceo mixto cũ oleo de lilio:aut cũ oleo de iaſemini:aut cuꝫ oleo de alchaoen:q̃cũqꝫ eoꝝ iueneris magis aptꝫ:eo ꝙ id qđ iuenit in ipſis nõ eſt res de qua medicina magnas faciat ſollicitudinẽ.Et eſto certus ꝙ ſcia medicinalis nõ opaẽ ab aliquo ꝑfecte niſi poſt longã ꝛ multã ↄſuetudinẽ ꝛ longã experiẽtiã i ipſa.ꝛ nullo mõ cũ ſophiſticationib⁹ vel ſophiſmis logicalib⁹.Eo ꝙ ſi aliquis ſophiſticãdo ſe voluerit intantũ ſubtiliare in medicinis laxatiuis:vt iueniat in ipſis quãtitatẽ ꝛ q̃litatẽ purgationis ꝑportionaliter:vt egritudo ꝛ quãtitas humoris vel humoꝝ exigere videẽ:ꝛ nõ excedat in plus vel minus vno pilo.intantuꝫ

H *Nõ debemus tantũ ſubtiliari in doſi medicinarũ qđ accidat mora in infirmo.*

perturbabiť eius mens ⁊ intellectus ipsius taliter deniabit: q̃ tardabit in curatione infirmi intantuz q̃ infirmus inde ad mortem poterit deuenire.

¶ Cap. 9m. Quod est de oppilatione nuche.

Oppilo nuche pot cē in vna medicata ⁊ c ⁊ nō i alia. vide cām sup pra.c.2.

Et qdez oppilo q̃ fit i nucha accidit ab hūore grosso: ⁊ pōt fieri i vna pte ipsius nuche vel i tota nucha: q̃ si fuerit i pte: erit relaxatio corpis eiusdē ptis fm diametruz. ⁊ si fuerit in tota nucha: erit relaxatio toti⁹ corpis ab illo spōdili iferi⁹. Et si dcā oppilatio fuerit debilis atq̃ pua: accider inde soluz duricies ⁊ pigritia sensus ⁊ mot⁹ absq̃ relaxatiōe cōpleta. ¶ Quaď medico ꝓuenire vť ꝓpinare in B casu ea q̃ sunt aperitiua subtiliatiua ⁊ icisiua ⁊ vrie ꝓuocatiua. Et iaz ē cognitū q̃ gōlibz apitiuū ⁊ icisiuū abstersiuū existit: ⁊ nō ꝓuertit q̃ gōlibz abstersiuū sit apitiuū ⁊ icisiuū. Et scias q̃ syrupus squinçabin sgliticus fact⁹ cū melle distēperat⁹ cuz q̃tuor tantū ipsi⁹ aque rosacee in B casu multū cōmēdať. ⁊ si in eadē aq̃ rosacea decoctū fuerit aligd ligricie mūdate erit longe meli⁹: q̃z remouet acuitatē ⁊ ponticitatē aceti: ⁊ ide ēt remouet nocumētū qō in neruis bz gñare. Et si compo sueris ei bāc medicinā erit valde vtilis. ℞. ireos: pollicarie: eupatoriz: assari. aii. auř. j. centauree maioris q̃rtā ptez auř. j. leis melonis mūdati ad pōdus medietať oiuz pdictoꝝ: ligricie q̃rtā ptē toti⁹ pdictoꝝ cōquassenť q̃ sunt cō quassanda: ⁊ pone ad lentū ignez cū. ʒ. xv. aque donec redeat ad medietatē: ⁊ colef optime exp̃mēdo: ⁊ pone i illa colatura de syrupo citri. ⁊ de syrupo sgnāti. aii. ʒ. j. ⁊ bibat ex illo. vij. dieb⁹ vel. x. ⁊ poterit eē q̃ cū eo liberabiť. q̃ si nō libareť ex eo ꝓpara te ad purgādū ipm ex illo hūore. Et hec medicina ē valde ꝓueniēs in B casu. ℞. almucbel ⁊ est bdelliuz: ⁊ iaussie qō ē armoniacū: ⁊ ales beneg. i. serapinū. aii. auř. j. collogntide q̃rtā ptez auř. j. Incide collogntidā minutiz: ⁊ misce cū ea auř. 5. ex medullis amygdalaꝝ mūdataꝝ ⁊ q̃rtā ptē auř. j. ex puluē dragag. ⁊ omnia malaxa cuz syrupo sgnçabin in magdaleonē: ⁊ ppina ex ipso auř. v. cū aq̃ cala ad bibēdū: ⁊ si nō purgareť sufficiēter distēperabis de reliq̃ cū aq̃ calida ⁊ dabis ei: ⁊ fac euz seruare custodiā q̃ēadmodū cōuenit in alys laxatiuis: ⁊ iunge nuchā in loco vbi cognoueris eē oppilonē cū oleo de iassemini: vel rosaceo, de q̃cūq̃ meli⁹ hīc poteris: q̃ri ista bñt oppilonē ei⁹ remouere cū auxilio Dei. ⁊ esto certus q̃ ita ē de nucha: sicut de alys mēbris corpis: eo q̃ si elōgata fuerit a sua cōplone nāli: opz te laborar vt ipsaz redire facias ad eādez: ⁊ nō debes eā curare cū reb⁹ multuz remotis a tēpamēto vl eq̃litate. Et medicamēta que in eis facies nō debēt penit⁹ 2m graduz ptrāsire: ⁊ secure vti poteris his que sunt calida a pncipio p̃mi vsq̃ in fine scdi gradus ponēdo semp cū pdictis ꝓfortātia cuz aliqua stipticitate faciēdo aromaticitatē: ⁊ aromatica exuberare cuz pdictis vltra posse: q̃m est perutile in B mēbro absq̃ dubio. Et opz te etiaz cuz oi sollicitudine ꝓuidere ⁊ ꝓsiderare in hoc membro: vt minime ei applicare facias q̃ sunt calida vel frigida: sicca vel humida in tantū q̃ membrū non possit ea faciliter sustinere.

Medicie nuche nō debēt trāsire 2m gradum.

¶ Cap. 10m. Qō est de apatib⁹ que fiunt circa guttur.

Et fiunt circa collu ⁊ guttur apata: ⁊ pro maiori pte fiunt ppe caput: ⁊ cōiter ab oib⁹ noiant ista q̃ in istis locis oziuntur gançirra. i. scropbule. Mā ho baꝝ ē flegma: ⁊ istud flegma aut ē grossuz: aut viscosuz: aut est flegma grossum desiccatū vltra id qō sue cōploni ptinere vť: ⁊ cōuersum q̃s ad nām melie. Et pōt ēt fieri a tali flegmate cui humor adustus bñs acuitatem nāli sit admixt⁹. Quare dissolo ⁊ maturatio in tarditate ⁊ brcuitate istaꝝ erit fm nāz pdicti hūoris ⁊ mixtionez ipsoꝝ adinuicē: q̃m si i dict⁹ apatib⁹ nulla rubedo apparuerit: firm⁹ eē debes in tua opione: qō oino sūt absq̃ mixtiōe alicui⁹ hūoris acuti: ⁊ si cū B dura fuerint: sgniať q̃ melie bñt ptinē: ⁊ si mollia fuerit scire ōbes q̃ flegma nāle vñať in eisdē. ¶ Cura boꝝ ē emplastriçare ea i p̃n cū camomilla: ⁊ faria ordei: ⁊ rosis mixtis cū aceto: eo q̃ acetū bz flegma icidere, ⁊ subtiliare: ⁊ suis nocumētis obuiare: ⁊ frāgit acuitatē hūoris acuti si ex eo aliqd ē in cā: ⁊ da ei ad bibēdū syrupū sgnçibin ad icidēdū flā cū decoctione ligricie ⁊ passulaꝝ enucleataꝝ: eo q̃ ligricia ⁊ passule bñt nocumētuz: qō pōt ꝓuenire ab acuitate ⁊ siccitate sgnçabin remouē. Aliud empl'z ē qō eas dissoluit. ℞. radices alcbarscaūia: ⁊ credo q̃ sit ciclamē: ⁊ karobe porcine: ⁊ distēpera cū decoc. camomille: ⁊ fac empl'z: ꝓsiderando: vt nō ilstas in istis soluz cū resolutiuis: ita vt non misceas eū eis aliq̃ hūida: sīc est flos lingue bouine q̃ est valde vtilis in B casu: ⁊ ēt succ⁹ pomoꝝ eo q̃ si vsus fueris resolutiuis vaporabiť subtile ⁊ remanebit grossuz qō idurabiť ⁊ ꝓuertē ad lapideitatē. ⁊ nos videre possum⁹ sile in opationib⁹ illoꝝ q̃ intēdūt abstergere ⁊ mūdificare cangles aquaꝝ a reb⁹ duris ⁊ grossis exñtib⁹ in eis: q̃m ipsi nō insistūt solū in extirpādo ⁊ abstergēdo: veꝝ ēt cū sparsione aq̃ in maxla q̃tit⁹ vt ille grossicies vndiq̃ mollificenť: ⁊ cū eadē aq̃ defluēdo recedāt: ⁊ B idē faciūt medici ⁊ facē, debēt. ſ. ponere humectātia ⁊ mollificātia cū resolutiuis: ad B vt adequenť sīl mā: ⁊ vt citu⁹ resoluanť ⁊ euaporenť eq̃lr. Et purga ifirmū ab hūore illo a quo tibi vť ꝓuenire: ⁊ nō idiges flōmia in hac egri^ne p maiori pte: q̃m raro a sanguie ⁊ cbola bñt ꝓuenire. Et si fuerit aliq̃ ab istis vel ab aliq̃ istoꝝ ē valde rarū: ⁊ B coḡscere potes suis signis: put iā supra determiatū ē: ⁊ si sanguinē cognoueris exuberare minue ex illo: put tibi videbiť cōuenire fm vtutē patiētis ⁊ cōplonē ipsi⁹. Sz si ifirm⁹ cū pdictis scropbulis sic pmālerit ⁊ steterit lōgo tpe absq̃ regimie alīq̃ ⁊ ꝓsilio medicoꝝ: nec vsus fuerit resolutiuis subtiliatiuis ⁊ icisiuis: tūc oino ille ad sanie deriuabūt q̃re ppera cū oi sollicitudie ad ei⁹ gñationē faciēdaz. ⁊ si cōplexio i firmi hūida fuerit: fac empl'z ex pasta fermētata mixta cū butyro. ⁊ si ei⁹ cōplo ad aliquā siccitatē deriuaverit: ⁊ tūc bēas micaz panis: malaxa eā cū decoc. peduz arietis. Et cū maturatū fuerit apa; aperi locū in loco ipsi⁹ pendēti: vt ide sanies facili⁹ ⁊ meli⁹ possit mūdificari. Et hoc si optie cognoueris ⁊ sciueris anothomiaz mēbroꝝ. ⁊ caue ne decipiaris in icisione. ſ vt nō facias eā in loco vene vl arterie: aut nerui. ita vt ex illa icisione possit longe maior egritudo oriri ꝓte. eo q̃ si sciaz anothomie penit⁹ fueris ignozās. ita q̃ eā nō fuisti exptus nec eā vidisti: ⁊ solū ex ea scis aliqd ex auditu. ipole ē vt veritatē hui⁹ possis cognoscē certissime ⁊ pfecte: ⁊ maxie i mēbris puis. ⁊ pp B si fueris sic ignozās caueas tibi ab ic..ione facta cū ferro oino. ſ. pone sup locū quē intēdis apire sterc⁹ columbaꝝ malaxatū cū brodio pedū arietis. si fuerit delicat⁹ ⁊ mollis cōplonis aut puer. Sz si ifirm⁹ fuerit rustic⁹ vl senex: miscebis ⁊ malaxabis dictū stercus cuz sapone molli. Et si fuerit infirmus mediocris cōplonis ⁊ etatis: miscebis cum butyro antiquo: q̃m faciet locuz aperiri in brcui. Et rege ifirmū subtili regimie longo tpe. ſ. cū pullis paruis: ⁊ taissea facta cū aceto: ⁊ pullis plenis amygdalaꝝ ⁊ panis madefactus in oleo cum modico sale ⁊ comestus confert valde. Et facta apertione primo pone intus tantā inuolutam in melle per diem vnam ⁊ alys diebus pone tantaz optime tinctam ex vnguente de palma dissoluto cū oleo rosaceo. ⁊ fac put tibi videbiť ꝓuēire. ꝓsiderata etate ifirmi ⁊ sua cōplone; ⁊ fm quātitatez ꝓsolidationis vulneris

ita tantam debes diminuere donec fuerit liberatus cum adiutorio Dei.

¶ Cap. 9m. Quod est de solutione cōtinuitatis colli.

Et quia collum est mēbrū cōpositū: ideo ei accidere pōt solo cōtinuitatis sicut alys mēbris accidere ꝓsueuit: ⁊ hoc ei euenire pōt aut ab extrisecō: aut ab apate. Et scias q̃ multe egritudies oziunť in collo ex dissolutiōe cōtinuitatis: ⁊ maxie in neruo noiato in arabico neru⁹ retrogradus: ⁊ qñ egritudo ibidez gñať: destruiť vox: eo q̃ partes epigloti nō claudunť debite ⁊ cōueniēter: nec dilatanť: ⁊ efficiť ei⁹ vox rauca ad sīl'tudinez vocis bois fortiter infrigidati: ⁊ si dict⁹ neru⁹ fractus fuerit: cura ei⁹ tūc est ipolis. Sed si fuerit dicta egritudo ex apate: tunc curabiť curato apate. ¶ Quare studeas in remouēdo ipm sicut diximus. ſ. cum eūatione: ⁊ purgādo humores: ⁊ resoluēdo ipsos: ⁊ faciēdo oia pdicta tpe conueniēti. Sed si fuerit ex oppilone euacua corp⁹ cū laxatiuis: ⁊ postea studeas in dissoluēdo oppilonē: ⁊ in aperiēdo eā cū oleo anbetino ⁊ silib⁹: donec redeat mēbruz ad statū suū, ppriuz miscēdo cū pdictis aliqua q̃ sūt stiptica ⁊ aromatica. Sicut recipiēdo ex oleo rosaceo ptez vnā in trib⁹ partib⁹ olei anbetini: ⁊ ex eo inunge locū. Sed si dicta cā, pcessit a mala cōplone frigida neruo eueniēte que eidez supuenerit a niue vl vento: aut pluuia: vel aliq̃ alio frigido aere: aut ab appositiōe medicinaꝝ frigidaꝝ ⁊ narcoticaꝝ: sicut imperiti medici facere ꝓsueuerūt: tunc cura tua esse bz cū reb⁹ calefaciētib⁹: ⁊ inquātuz cā fuerit frida actu ⁊ potentia in trū ei resistere debes cū reb⁹ ꝓxys calidis. ſ. actu ⁊ potētia. Et ga ex pdictis causis coagulať sanguis ille qui in neruo pdicto existit: ideo isistere debes cū rebus calefaciētib⁹ ⁊ aperientib⁹ actu ⁊ potētia: sicut sunt ista ⁊ bis smilia. ſ. oleū anbetinū: ⁊ oleū de narcisco: ⁊ pinguedo de alcborac. i. grue: ⁊ aliquātuluz piguedis galline: misceanť oia supradicta: ⁊ calefac istud vnguentum: ⁊ inunge locū pluries sic faciēdo: ⁊ madefac cotū in eodez tepido ⁊ suppone. Et scias q̃ oē mēbrū existēs in p̃ncipalitate ⁊ nobilitate nerui, minime sustinere potest ꝓtietates medicinaꝝ existētiuz in vltimo absq̃ medio: eo q̃ q̃cuis fuerit mēbrū densum solidu⁹ atq̃ firmū: cuz hoc toto destruiť eius virtus: ⁊ perdiť ⁊ annichilať. ex appositiōe taliuz medicinaꝝ existētiuz in vltima ꝓtietate. Et B cognoscere debes ex dictis antiquoꝝ ⁊ vera dicūt loquendo de dentibus. ſ. id qō eis magis nocere pcipiť: est qñ extrema eis accidunt absq̃ medio. ſ. comedere vel bibere calida actu in excessu post frigida actu in excessu: ⁊ trū suba eoꝝ est densa: solida atq̃ dura ad recipiēduz passionē ⁊ in trū sunt dure substātie: q̃ aliqui antiquoꝝ medicoꝝ credidерunt q̃ essent ipassibiles ⁊ absq̃ sensu: ⁊ trū veraciter sunt sensibiles. ¶ Quāto ergo nerui qui sunt molliores ⁊ magis delicati debent magis recipere passionez ⁊ perturbationē ab extremis ipsis dentib⁹: ⁊ absq̃ dubio qñ medici ponunt hanc cōparationē p̃ncipalī in dentib⁹: nō intelligunt soluz de dentib⁹: sed de oibus alys mēbris corpis. Sed cū hoc nocumentuz pcipiť in dentib⁹: qui sunt tam dure ⁊ dense substātie. q̃to magis i alys que sunt molliores valde ⁊ rariozis substantie pcipi deberet. regimē ergo eius debet ad caliditatē modicā pertinere. Et omnes alie medicine sint temperate: vel ad modicā caliditatē pertinentes q̃ēadmodu supra diximus: sicut in cibis corum ppinare turtures ⁊ minutas aues nemoris: ⁊ etiaz passeres in estate elixatas: ⁊ in hyeme assatas in veru: vel decoctas cuz almuri vel suffricatas in sartagine. sed scias q̃ ea que sunt in vltimo assata magis medicine pertinēt q̃ cibo, q̃ ad cibum vel ad nutriendum.

Hec sunt in vltimo assata magis medicine pertinēt q̃ cibo.

¶ Cap. lm. 12m. Quod est de inflatione facta in epigloto.

Cura facti ab humoribus nō adustis.

Toritur qdē in epigloto apostema ⁊ diximus curā. sed nō nocet spālem huius hic rememorare. Quare p̃mo flobotomare debes infirmum de cephalica brachij dextri: ⁊ extrahere de sanguie fm q̃ tibi videbiť ꝓuenire. Et si videbis epiglotum fortiter rubere ⁊ in tactu caliduz da ei ad bibēduz paulatine aquaz rosaceā in q̃ diu steterint semia cydonioꝝ cū çuccharo ⁊ modico aceti: ita vt nō pcipiať sapor ei⁹. ſ. aceti. Sz si fuerit absq̃ caliditate ⁊ rubedie manifesta: tūc fac eū gargariçare rob de moris mixtū cū aq̃ rosacea: ⁊ ēt de illo paulatine ⁊ successiue atq̃ cōtinue deglutire: ⁊ subtilia cibuz eius ꝓpinādo ei soluz ius pulli cū pane optime fermētato. Et si apostema fuerit magnū ⁊ multi nocumenti: oino flobotomare eū debes. Et ēt si nocumētuz ipsi⁹ fuerit debile: penit⁹ flobotomare debes: eo q̃ sanguis secuz ducit humores: ⁊ tps est brēue: ⁊ nocumētū qō ex minutiōe sanguinis bz ꝓuenire: cito poteris restaurare. Sed si timuerit infirmus minutionē: purga eū cuz purgatiōe leui. ſ. cū hac decoctiōe. que ℞. myrabolanoꝝ citrinoꝝ: ⁊ violarū: ⁊ semis chartami: ⁊ semis angera. i. vrtice ⁊ liquiritie. aii. ptes eq̃les. Et oia ista pone in aqua decoc. masticoꝝ: cui⁹ quātitas sit ad mutationē colozis aque: ⁊ fac oia pdicta mozari in eadē p totā noctē ⁊ diez: ⁊ postea cola eā exprimendo fortiter. Et pone in eadem colatura de syrupo tamarindoꝝ vel de syrupo squinçabin, put tibi videbiť cōuenire. ⁊ de hac decoctiōe ꝓpina infirmo, put tibi videbiť cōuenire: seruādo custodiam infirmo sicut fit in alys laxatiuis. Et si nō pcipiť in loco calor manifestus vel rubor. fac infirmū gargariçare syrupū sgnçabin tepidu⁹: ⁊ rob moroꝝ: ⁊ aliqd aceti cuz q̃tuor ptib⁹ aque dulcis. Et stude vt ei⁹ cōplo pmuteť ⁊ altereť ad siccitatē. ſ. dādo ei panē optie fermētatū cū pullis assatis: ⁊ ēt ex faria ordei vstolati fit cib⁹ q̃ dī alçasu. i. pultes: ceu iusculaꝝ est fact⁹ ex farina dicta ordei vstulati cū aq̃ ⁊ modico çucchari: q̃ est valde vtilis i B casu. ¶ Et si color epigloti fuerit sīl'is colori melangiaꝝ ⁊ i epigloto ipso apparuerit tumor magnus valde cū duricie. dubitāduz ē valde de suffocatiōe infirmi. q̃re ꝓperare debes ad flobotomādum infirmū: sciēdo qō ille sanguis q̃ exierit erit grossus atq̃ niger. Et sic securabiť a timore suffocationis. Et purga infirmū cū lapide laçuli: vel cū lauatura ipsius lapidis laçuli: fm q̃ virt⁹ ifirmi poterit sustinē: vel cū decoc. fcā cū polipodio epithimo ⁊ elleboro nigro: ponēdo cū pdictis aliqua que siccitatē pdictaꝝ bēant remouē: sic sūt viole ligritia ⁊ nomisar. Et ēt ponere debes q̃ bēant dolorez mitigare: q̃m de ꝓsuetudine hui⁹ loci ⁊ egritudis ē dolere: ⁊ punctionez sentire: sic sunt flores sticados ⁊ succus pomoꝝ: q̃m h̄ cōserūt duplr. ſ. q̃ frangūt sicitatē ⁊ remouēt dolorez. Et si cognoueris q̃ humor sit multe magnitudis: tūc dare debes pdictas medicinas laxatiuas cū tota suba frangendo siccitatē ipsaꝝ cū oleo amyg. dulciū: vel cū syrupo sgnçabin facto cū passulis enucleatis. ⁊ maxie si infirm⁹ fuerit q̃dragenari⁹ ⁊ colozis bruni ⁊ pilosus: ⁊ nerui ipsi⁹ lacerti sint pleni grossi atq̃ lati: ⁊ vt ꝓsuetudo ifirmi sit eē solitarius cū multis cogitationib⁹: q̃z cū sic repiť pro certo talis erit melicus. Sed si infirm⁹ fuerit iuuenis: ⁊ nō fuerit cōplonis melice. qō scies q̃ color ei⁹ erit alb⁹: ⁊ erit bone cōuersationis ⁊ ꝓsuetudis: tunc scire debes q̃ ille humor non erit multe grossitudinis. Quare talibus dare debes decoctionē medicinaꝝ solum absq̃ substātia rectificādo ipsas cū medicinis sibi ppriis ⁊ cōueniētibus: vt nature amicabiliores existāt, put tibi meli⁹ videbiť expedire. ſ. cū syrupo de melle: aut cū syrupo citri, si itēdis subtiliare

Cura facti ab atrabile vl humoribus adustis aut melis

I humorē ⁊ ↄfortare nāā: aut cū ſyrupo pomoꝝ: ſi intēdis cōplonē rectificare: ⁊ ſi cert⁹ fueris ꝙ humor faciēs egri⁹ ſit ſanguis: tūc fleobotomia ē ei cura pn^lis. Et ſi aliqs ali⁹ humor vel humores fuerint vel erūt in cā: ⁊ ēt ex acutis ſcies in vnoquoqꝫ qd erit faciēdū ex pdictis. Et quotieſcūqꝫ in epiglotō: aut ī vuula magnū fuerit apa dilatatū nō potes eē ſecurus qn infirm⁹ ad ſuffocationē poſſit deuenire.

¶ Capl'm 13^m. Quod eſt de ſquinantia.

E Scire debes ꝙ ſquināntia pōt fieri ex vno humore vel ex pluribꝰ. Et h ſcire poteris ex accidētib⁹ q̄ ab egritudine fiūt. Qm̄ ſi ex vno humore fuerit: accidētia erūt ſignantia ſup illo. ⁊ ſi ex plib⁹ erūt cōpoſita accidētia atqꝫ mixta. Et q̄uis forte h difficile ſit cognoſcere: tñ ſi optie fueris pſcrutat⁹ ex dictis accidentib⁹ optie poteris cognoſcē atqꝫ ſcire: vñ ⁊ ex quo humore dictū apa fuerit gñatū: ⁊ iaꝫ tibi ſignificaui in pcedēti caplo ſigna ⁊ accidētia ſimplicitū: ⁊ ex ipſis poteris ſatis leuiter cōpoſita cognoſcē atqꝫ ſcire. ¶ Quare ſi apa fuerit cōpoſitū ipſꝫ purgare debes cū medicis cōpoſitis: ⁊ ſi ſimplex cū ipſis medicis ſimplicib⁹ ſupradictis. ſed ſcias ꝙ aliqn̄ apa vuule talis ↄditionis exiſtit: ꝙ nullaten⁹ curā alicui⁹ medicie recipe pōt. ⁊ qn̄ ſic eſt: tunc ad ferrū. ſ. ad chirurgiā te redire opꝫ. Et q̄uis h ſit ↄ noſtrā intētionē. ſ. curare cū ferro: tñ volo vt ſcias a me ꝙ ſi eā īcideres radici⁹. inde grauiſſime egritudines habent puenire. ſ. qꝛ aer ad pulmones velociter tendit abſqꝫ obſtaculo ⁊ defenſione aliq̄ que poſſit fridītatē aeris frāgere: ⁊ ei⁹ ↄtēperare cōplexionē. vñ ſequit debilitas vtutis cordis: ⁊ illa de cauſa vtutes debilitant: ⁊ diſſoluit reuma. q̄re ſi īfirm⁹ velociter ⁊ ſubito ad mortē inde poterit puenire. Cognoſcēdo ꝙ ſi aliam ſcuida ſuſpēderis ad collus patiētis apa vuee vel ſquinātiam cōfert et valde ex ſui naā ppꝛietate.

K

Cura.

Alla ſcuida collo ſuſpēſa multuꝫ valet apatib⁹ gule. idē ſupra tractā. 6. c. 4.

¶ Capitulum. 14^m. Quod eſt de apoſtematibus accidentibus canne pulmonis.

L O Riunt etiā quedaꝫ apata in cāna pulmōis queādmodū ī meri fieri ↄſueuerūt: ⁊ oia iſta apata: ſiue q̄ fiūt i meri: ſiue q̄ in cāna pulmonis oꝛiunt: ſūt pugitiua ⁊ multi nocumēti. Et ſi hec apata nō perueniunt ad magnā magnitudinē ſicut alia apata q̄ in largis locis naſcunt: hoc nō eſt niſi pp ſtricturā loci: qꝛ non pñt in eiſdeꝫ locis dilatari. Sed ſicut dcm̄ eſt in apatib⁹ epiglotti de cauſis: ſignis: ⁊ curis. ſic ⁊ in iſtis que in h oꝛiunt mēbro itelligere debes excepto qꝛ hec mēbra. ſ. cāna pulmonis ⁊ meri. ppter ſiccitatē ⁊ macieꝫ ipſoꝝ nō recipiūt humores q̄ ſunt groſſe ſube valde. Et pp hāc maciē q̄ eſt in cāna pulmonis qn̄ in ipſa oꝛiť apa. exeūt amygdale ex locis ſuis q̄ ſūt obuiātes aeri: ⁊ abſqꝫ dubio hac de cā idē oꝛiť tuſſis falſa: eo ꝙ nō iuenit aer obſtaculū ⁊ obuiatōneꝫ. q̄re inde h accidēs hꝫ puenire. Et qn̄ in meri accidit h apa. inde duo magna nocumēta hñt puenire. vnū eſt difficultas degluttiēdi: ⁊ aliud eſt intēſus loci doloꝛ.

M ¶ Et qn̄ cert⁹ fueris ꝙ in aliquo pdictoꝝ mēbroꝝ fuerit apa: nō tardabis fleomiā vllo mō pp breuitatē tpis hui⁹ egritudinis: ponēdo poſtmodū ſup locū ea q̄ habeāt ipſum apa ſpargere ſubtiliādo ⁊ reſoluēdo: ⁊ faceū gargariȥare aquā roſaceā cū decoctiōe de caſſiafiſtula ⁊ roſarum. Et iſta ēt ⁊ ſilia ↄferūt apati cāne pulmonis: ⁊ ſpāľr odorare ipſa calida: ⁊ aeres pdictoꝝ calidus intus trahere inſpirādo molliſicādo corp⁹ cū hie q̄ humoꝛi peccāti tibi magis videbunt expedire. ¶ Et dico certiſſime: ⁊ h habes pro cōſtanti: ꝙ in his apatib⁹ ⁊ in oibus alys exiſtētib⁹ intra corp⁹ ſomnus eſt peſſimus ⁊ nociu⁹. ⁊ pro tanto q̄ſtū eum remouere poteris ab eodeꝫ tm̄ illud facere debes donec

Aſandus in tranſectõe incipientib⁹ vſqꝫ ad declinatio nem ſomnus eſt malus: in declinatõe vo oportunus.

N humor ad diſſolutionē ceperit deuenire cibādo eū ſubtiliter abſqꝫ intenſa moleſtia: ⁊ extrahere eū a ſomno pacifice ⁊ quiete: recitādo ei noua delectabilia atqꝫ placida: ⁊ ſi iſta nō ſufficerēt: fac ei oia q̄ ipſꝫ a ſomno poterūt remouere. Quare ſi iuuenis fuerit ⁊ tēp⁹ eſtatis: fac eū odorare cāphorā: qꝛ facit eū vigilare abſqꝫ moleſtia ⁊ ipedimēto: ⁊ ſi ſenex fuerit ⁊ tempus eſtatis: ſufficit ei tm̄ odorare aldchebē. i. ſticados cū aliquātulo cāphore: ⁊ qd facit ſticados facit rutha. Et queādmodū ſomn⁹ adiuuat apa fortiſſime diſſoluere: qn̄ ē in declinatiōe ⁊ in via diſſolonis: ita ⁊ ipſe ſomn⁹ qn̄ apa eſt in pncipio ⁊ in via gñationis ⁊ cōfirmationis potētiſſime adiuuat ad ipſius ↄfirmationē ⁊ augmētationē. ⁊ ſic eſt cā ſue mortis. Etiam ſupius tractaui ⁊ mentionem feci de apoſtematib⁹ que in iſtis locis oꝛiunť: ⁊ eoꝝ curas ſufficiēter ordinaui. Quare cū ad breuitatē intēdam curas ſingulares vniuſcuiuſqꝫ obmitto: ⁊ eoꝝ accidētia: eo ꝙ cura vnius eſt quaſi cura oiuꝫ alioꝝ.

Cāphora ſi bibet ſomnū ides 2° can. c. ppꝛio.

O Et ppter hoc nō poſui curā ſquināntie. ſ. illam que dꝫ fieri cū inciſione cāne pulmonis ad quātitates foraminis naris vel parū minus: ⁊ illud omiſi: qꝛ ē difficile valde: nec tpe meo vidi aliquē qui eā fuiſſet exercitatus. ſꝫ qn̄ diſcipulus eram in hac arte. volui pſcrutari dicta modernoꝝ huius artis in hac cā qui dicūt ꝙ Hal. nullaꝫ fecerat mētionē huius cure: ſed mētiti fuerūt: eo ꝙ Hal. ipſas poſuit vbi pcepit icidere ſifac: ⁊ ſcidere cānaꝫ pulmonis. ⁊ pp h volens experimētare ſumpſi caprā vnā ⁊ inciſi coriū ⁊ pelliculam q̄ eſt ſubt⁹: ⁊ de cāna pulmonis ⁊ aliqd min⁹ lupino ⁊ lauabā vuln⁹ cū aq̄ mellis quotidie. ⁊ qn̄ vuln⁹ incipiebat coopiri carne: deſup ſpargebā puluerē ſubtiliſſimū nucū cypreſſi donec fuit liberata. Sꝫ qꝛ meo tpe nō vidi aliquē q̄ hāc feciſſet. ppter h eā nolui pmo ordinare. Et accidit qñqꝫ cāne pulmonis debilitatio vocis ppter multā vociferationē: vel ppter inteſus laborē. ⁊ illa de cā ibi oꝛiunť granula parua. ⁊ huic cure ſufficit gargariȥare aquā roſaceā. Et debilitať ēt vox pp igroſſationeꝫ que fit a multa iſuſione humiditatis ſtatis viſcoſi in pellicula cāne pulmonis. ⁊ huic cauſe ſufficit deſiccatio.

Experimēti pulchꝛū.

¶ Cap. 15^m. Quod eſt de raucedine vocis.

C Ura vo huius egritudinis eſt comedere aliqd de raphano cuꝫ modico ȥuccharī: ⁊ ius ēt cauliū vel brodiū coꝝ in h caſu ↄfert multuꝫ. (pm⁹ modus) ¶ Et oꝛiť qñqꝫ hec egritudo ex aſpitate ⁊ ſiccitate cāne pulmonis. (2⁹ modus) Et cura illi⁹ ē comedere amygdalas excoꝛticatas dulces cū ſucco ligritie.

P Et poſtqꝫ deriuat⁹ ſum ad tractādum de raucedine vocis q̄ fit ex influxione humiditatis ſtatis viſcoſi in cānaꝫ pulmonis q̄ deſcēdit a cerebro vicio reumatis vel catarri. ⁊ h nō ſolus medici ſciūt imo ēt ⁊ vulgares iſtud itelligūt ⁊ cognoſcūt. nūc aūt intēdo tractare de raucedine q̄ fit vicio alteri⁹ egritudinis ſicut accidit ex ſtrictura gule cū aliq̄ inſtita: vel ſibi ſili in tm̄ ꝙ ↄſtringit inde neru⁹ retrogradus ⁊ cōprimiť ⁊ ſequit raucedo. (3⁹ modus) ¶ Et ſit ēt a cā irrinſeca. ſ. ab oppilone fcā in ipſo neruo retrogrado: ⁊ h ſit raro ⁊ in minori pte. Ergo ſtudeas feſtināter iungere locū ſtricture cū aliqb⁹ oleis reſolutiuis ſi egritudo fuerit antiq̄: ſicꝫ cū oleo nucū antiquaꝝ ⁊ oleo de iaſemino ⁊ de narciſco cū pinguedie anatis. Et p oib⁹ iſtis exp̄t⁹ ſuꝫ pinguedinē ſtoꝛnelloꝝ ꝙ comedūt oliuas.

Q Sed ſi egritudo fuerit recēs ⁊ in pncipio ſufficit tunc inunctio cū oleo roſaceo aromatiȥato. Si aūt iam tranſierit egritudo. xx. dies: tūc vñ debes predictis oleis mixtis. Et nō obliuiſcaris ſubtiliare regimē infirmātis ⁊ ipſum diminuere: qm̄ ſi ſic feceris recuperabit vocē infirm⁹ oino domino cōcedente. ſed ſi leſio aliq̄ facta fuerit in vijs vocis ex dicta ſtrictura: cura eius tunc eſt impoſſis. ¶ Et ſit (4⁹ modus)

A etiam dicta raucedo ex apate facto in neruo retrogrado. Et cura ei⁹ eſt cura pdicta: ſubtiliādo regimē. Et ſi ſupi⁹ noiaui olea plura ⁊ diuerſa: ⁊ in vnū collecta huic egritudini ↄferētia nō credas me feciſſe illud abſqꝫ puiſione ⁊ cautela: qm̄ oēs medicine q̄ opant ītrinſecus vel extriſecus ſi fuerit plꝫs vni⁹ cōplonis ⁊ vni⁹ nāe: ⁊ in vno gradu ſi mixte: regiunť maioꝛis vtutꝫ ⁊ efficacie in oib⁹ egritudinib⁹: quā ſi dederis vnā ſolā illi⁹ cōplonis ⁊ nāe: ⁊ illi⁹ gdus in vno eodē pōdere. Ꝙ. g. qm̄ ſi recipies medicinaꝫ vnā ſimplicē q̄ ſit calida vł frida: ſicca vel hu. in pn⁹ ſcōi gdus. ⁊ decōpoſita ſūpſeris i eadē q̄titate q̄ in illo eodeꝫ gradu fuerit cōplonata. iuenies cōpoſitaꝫ longe maioꝛis efficacie q̄ ſimplicē in tm̄ ꝙ. 3. j. de cōpoſita plus opatur q̄. 3. vna cū dimidia de ſimplici: ⁊ h nō recipiť ſolū i vtutib⁹ pmis. verū ēt in ſcōis ⁊ tertys. certiſſime iſtud idem iuenit. ⁊ q̄uis cā hꝰ ſit manifeſta: tñ ipſaꝫ ad pñs omitto intēdēs breuitatē ſuare: ſicut in pn⁹ huius libri pmiſi. nihilomin⁹ h ⁊ alia in ſequētib⁹ vtilia ero rememorat⁹ Deo cōcedēte.

Medicīa cōpoſita i eodē gradu cū ſimplici ē foꝛtioꝛ. vide 5° coll. 5. c. 57.

B ⁊ iaꝫ ſupius memoraui ꝙ oppilo fieri pōt in neruo retrogrado: ſicut in alys neruis fieri cōſueuit: ex q̄ raucedo oꝛiť ⁊ gñat. Et ēt in duob⁹ neruis obticis a q̄bus lux oculis delegať fit oppilo: ⁊ in tm̄ ꝙ qn̄ clauditur oculus: vnus nullaten⁹ pupilla alteri⁹ dilatať. Et qn̄ ſic ē medici ſūt deſpati de cura hui⁹ egritudis: h iaꝫ declaraui ī tractatu oculoꝝ. Sꝫ de h qd medici dicūt ꝙ cura aliq̄ nō pdeſt in illo caſu nullaten⁹ ſum cū eis: nec eis aſſentio vllo mō. Et ſicut dico de iſta oppilone: ita dico de oppilatōe fcā in neruo retrogrado ꝙ cura nō ē poſſis oino: imo medicine pro certo eis debēt valere ⁊ eos iuuare ſi debite exhibeant.

C Quare iungere debes locū cū pdictis oleis ſimul mixtis: nō omittēdo purgationē vſeꝫ tot⁹ corpis: ⁊ ēt picularē capitis: ſciēdo ꝙ mā egritudis nō trahiť a capite niſi medicine ⁊ vir⁹ ipſaꝝ illuc deferant. vñ cōſulo vt alie a dictis medicis ppareñt q̄ deferāt vtutes ipſaꝝ ipſi capiti velociter. ppinādo eas diſtēperatas cū aqua mellis. ⁊ hāc viaꝫ ⁊ doctrinā adiuenit pr me⁹: ⁊ fuit valde bona. ⁊ poſtq̄ ipſe obyt ego poſui aliū nunciū delatoꝛes medicinaꝝ ad caput: q̄uis de h cū eo minime fuiſſem locut⁹. Et nō diffidas oino q̄ beneficiū ⁊ iuuamē iſtarum medicinaꝝ nō apparuerit velociter ⁊ ſubito: qm̄ aliqñ excitando ipſas nō tm̄ ſignū aliqd beneficȷ ⁊ iuuaminis apparebit: ſed interdum liberabit ſubito Deo dante.

¶ Ca. 16^m. Qđ eſt de puſtulis in meri ſeu in iſofago.

E Oꝛiunť puſtule in meri ex comeſtione reꝝ acutaꝝ: ſicut eſt ſinapis ⁊ ſilia. vel ex aſſumptiōe medicinaꝝ foꝛtiū ⁊ acutaꝝ que recipiunť a medicis ad occidendū ſanguiſugas exiſtes in gula.

D Et ſiunt hac de cā ibideꝫ puſtule rubee parue ⁊ minute. Et cura hui⁹ eſt ſuccus ligritie cū mucillagine ſeius cydonioꝝ cū aqua roſacea diſſolutoꝝ: retēt⁹ in oꝛe ⁊ paulatine ſuggendo ⁊ lambendo degluttire.

¶ Cap. 17^m. Qđ eſt de coꝛruptiōe ⁊ putrefactiōe in gula ⁊ meri: ⁊ eoꝝ ptib⁹ adiacentib⁹ in tpe epidimie.

O Ritur etiā in iſtis mēbꝛis ⁊ ī ſuis ptib⁹ adiacentib⁹ putrefactio tpe magne epidimie ⁊ peſſime moꝛtalitať: ſicꝰ i alys mēbꝛis fieri ↄſueuit. q̄re ptes gule coꝛrūpūť. Et h nō accidit niſi qn̄ ē epidimia peſtifera peſſima ⁊ maligna. ⁊ nō ē mirū: qm̄ aliqñ in tali tēpoꝛe coꝛrūpunť neruī pedꝰ q ſūt mēbꝛa ſolida ⁊ cadūt. Et qn̄ tractabo de epidimia: ⁊ de egritudinib⁹ q̄ ſiunt in ipſa: ⁊ de ſuis accidētib⁹ tūc curā oiuꝫ ponā cū adiutoꝛio Dei.

¶ Capl'z. 18^m. Quod eſt de priuatione ſenſus ⁊ motus ⁊ relaxatione meri ⁊ iſofagi.

E A Ccidit etiā aliqn̄ in neruo illo in quo inſita ē vtꝰ degluttiēdi ſpēs relaxationis ⁊ priuationis ſenſus ⁊ mot⁹: ⁊ pōt ēt h nocumētū euenire in ipſo neruo a q̄ dictus neru⁹ recipit iſfluētiaꝫ ⁊ vtutē ſenſus ⁊ mot⁹. Et h ei accidere pōt pp friditateꝫ cōplonis ſue. vñ parař eſt recipe dictā leſionē. Et h ei ↄtingere pōt: aut ex aſſumptiōe narcoticaꝝ medicinaꝝ: aut ex potatiōe aque fride i magna q̄titate: ⁊ ſpāľr illis q̄ nō ſūt aſſueti bibere eaꝫ: ⁊ pōt aliqñ hec egritudo ſubito euenire: ⁊ iterdū paulatine efficiť. Et qn̄ fit ex potatiōe aque multe fride: tunc fit ſubito.

F Et qn̄ ↄtinue ⁊ paulatine vſus fuerit frida: tunc ſucceſſiue ⁊ paulatine hꝫ egritudo efficiť. ⁊ qn̄ ſic eſt: incipit cū doloꝛe leui: ⁊ cū difficultate degluttiēdi q̄ paulatine ⁊ ſucceſſiue augumētať donec deuenerit ad priuationem degluttiēdi pfectaꝫ. Et h accidēs qn̄ accidit eſt peſſimum valde: qm̄ infirm⁹ nō pōt vllo mō cibū nec medicinā degluttire: quare opꝫ cū oī ſollicitudine pperare ad ei⁹ ſanitatē recuperādaꝫ: aut in breui moꝛiet. ¶ Et qn̄ ad h deuenit: curať pluribꝰ modis. Primus modus eſt vt appones cānulaꝫ argēti vel ſtāni in gulaꝫ. Et ſit cānula habēs caput qđ ponit intus in oꝛe ſtrictū: ⁊ illud qđ remanet in manu a pte exterioꝛi ſit latuꝫ valde.

Primus modus curationis.

G Et ſcias qn̄ appones cānulaꝫ in gulaꝫ. mouebiť ſtomach⁹ ad ſubuerſionē ⁊ vomitū nāľr. q̄re eā tūc ſubtrahere debes: ⁊ ſtare donec ceſſet vomit⁹: ⁊ iterū cā in⁹ ponere: ⁊ cū ſubuerſio ⁊ vomit⁹ vel mot⁹ ſupuenit ſubtrahere: ⁊ ſic facies donec ex ↄſuetudie remoueať ſubuerſio ⁊ mot⁹: ⁊ ꝙ ſit abſqꝫ abbominatiōe infirm⁹ ex appoſitiōe ipſi⁹ cānule. Et tūc ſicut dictū eſt pone lat⁹ ſtrictū intus in gula: tenēdo lat⁹ amplꝰ in manu: ⁊ ide lac pyce recēter mulctū: aut pultes ex farina tritici: tm̄ ex aliquo iſtoꝝ ꝙ ide poſſit infirm⁹ nutriri. ſtudēdo ſemp in remouēdo cāꝫ egritudis cū qb⁹ tibi videbiť ↄuenire. cognoſcēdo ꝙ ex tali cura ſeqť nō modicū nocumētū. ſ. ꝙ inde debilitanť vtutes mēbꝛoꝝ gule oēs.

¶ Scōus modus curationis hui⁹ egritu^nis eſt ponē iſtrumētū ad modū ī intina lactꝫ: qđ ſit tepidū ⁊ recēter mulctū in tina plena ex pultib⁹ farine tritici q̄ ſint ligđe coctiqm̄ opio quotidaꝫ medicoꝝ ē vt illud nutrimētū igrediať p ptes inferioꝛes coꝛpis: ⁊ etiam per poꝛos totius coꝛpoꝛis ipſius. ſꝫ hec opio debiliſſima valde exiſtit atqꝫ friuola. (2⁹ modus)

H ¶ Terti⁹ qdē modus eſt: ⁊ ē rect⁹ certus: atqꝫ verax. ſ. ꝙ tali mō nutriť infirm⁹ abſqꝫ dubio. ⁊ ē talis. ſ. vt recipias lac vł pultes ex farina tritici ligde decoctas ī veſica vna capre: vel ei⁹ ſimili. ⁊ ſit in collo ipſius ligata vna cānula argēti ad modū cliſteris: ⁊ facta mūdificatiōe iteſtinoꝝ pfecta cū cliſterib⁹ abſterſiuis ⁊ mūdificatiuis. pone dictā cānulaꝫ intus in ano: ⁊ exprime dictā veſicā diligēter cū manu: donec totū lac vel pultes in inteſtino recto ab infirmo recipiať: ⁊ ſic inde dictū inteſtinū ſuggēdo recipit nutrimētū: ⁊ ab ipſo aliud iteſtinū ſibi cōtiguū rapiēdo ſugit: ⁊ ab illo aliud donec ſic ſucceſſiue ad fundū ſtomachi dictū nutrimentū hꝫ deuenire. i de ſtōchus recipit qđ ſibi ↄuenire vr: ⁊ ab eo nutriť. (3⁹ modus) ¶ Et iaꝫ qdā repiunť medici q̄ nituť pbare ꝙ nutrimētū nullaten⁹ recipi pt p cliſtere in inteſtinis vt ad ſtōm poſſit deuenire. ⁊ hec p dicta. ſ. q̄ dicit ꝙ cliſtere iniectū p inferioꝛa in inteſtinis nō pōt vllo mō ad ſtōm ptingere ⁊ deriuare. Et ſic arguēdo affirmant ꝙ nec nutrimentū inde iniectū vllo modo ad ſtomachū poterit puenire. Sed iſti tales decipiunť ⁊ errāt cōparādo ⁊ eqparādo medicamīa iniecta p cliſtere nutrimēto predicto iniecto ſm̄ modus determinatū: qm̄ certū eſt ꝙ violētia ⁊ ipulſio q̄ ē in cliſteri nō ē tāta: necꝫ ita foꝛtis: ꝙ poſſit medicamina iniecta p ipm̄ vſqꝫ ad ſtomachū pducere ⁊ delegare: eo ꝙ vir⁹ attractiua iteſtinoꝝ

Quidaꝫ opinant qđ per enemata non fit nutritio ⁊ nō eſt ſic.

Iſta gſa nō valet cliſteria nō trahunt a ſtōcho: ergo cliſteria nutritiua nō perueniunt ad ſtomachum.

I e stomachi ipsa medicamina abhorret: τ pp̄ h̃ non attra-
hūt: sȝ expellūt: sȝ cū corp⁹ idigeat nutrimēto vehemēter
τ itestina a fecib⁹ cōpetēter sīt ōpurata: iō nutrimētū in-
de iniectū ṽtute attractiua in ipsis fortiter vigente attra-
hit de itestino ad itestinū vsq͂ ad stōchū. Et neq͂ in me-
dicamib⁹ clysterioꝝ repit ṽtus vn̄ hēant ascēdere a pti-
bus iferiorib⁹ ad supiora natādo. sic iuenit in chola acu-
tissima q̄ qn̄ ōscēdit. aliqn̄ iferius vsq͂ ad fundū ani. τ ibi
facit magnā pūctionē: τ volūtatē egerēdi: sic dic̄ Hal. pōt
eē q̄ hō se abstinet τ retinet pp̄ aliquā necītatē. vel qa ē
in platea associatus: vel in mēsa. Quare illa chola redun-
dat ad supiora. τ sic ascēdēdo pōt vsq͂ ad stōchū ōuenire.
Et cū sit odiosa τ abhoīabilis p supiora vomendo eyciť.
Et quō nō possum⁹ imagiari q̄ lac τ ius gallinaꝝ: τ pul-
tes iniecta p clystere sic dcm̄ est q̄ ṽtute attractiua forti
mediāte itestioꝝ τ stōchi nō possint vsq͂ ad stōchū de i-
testino ad itestinū puenire. cū scia q̄ existūt in olla vl' ali-
quo vase terreo exn̄te iuxta aquā attrahāt nutrimētuȝ τ
humiditatē manifestissime vltra ipȝ vas. ¶ Hucusq͂ iā
determiaui modos nutritiōis hui⁹ patiētis: quoꝝ h̃ vlti-
mus ōueniētior τ verior τ magis eligēdus a me eē iudi-
caẗ. Nūc aūt igeniū curatiōis hui⁹ itēdo h̃ breuiter ptrā-
sire. Et dico q̄ ē necesse inūgere locū exteri⁹ cū oleis aro-
maticis τ subtilis subē q̄ nō habeāt supfluā caliditatē: sic
est oleū rosaceū factū ex oleo oliuaꝝ: τ oleū de hiasemi-
no: τ oleū amygda. amaraꝝ. τ h̃ fiat ῥm q̄ medic⁹ egritu-
dini videbiť expedire. s. inūgere locū cuȝ vno illoꝝ sim-
pliciter. aut sil' mixtis. Et vbi ordiaui ponere lac vel pul-
tes: in illo τ eodē casu potes adeo bn̄ assuescere brodiuȝ
pulloꝝ: vel turtuꝝ: vel colūboꝝ masculoꝝ: sȝ illa pn̄ᶜ or-
dinaueram: eo q̄ hoīes istius ptis illis frequētius vtunť. τ
etiā qa in hac egritudie sunt loco cibi τ medicie valde iu-
uatiue. Et est nec̄e vt oia p̄dicta sint tepida. τ studeas cū
oi sollicitudie: vt nō sint frida nimis actu: neq͂ cal'a actu
in excessu: qn̄ cibi τ me^ne qn̄ sunt actu imēse seu supflue
calliditatis: hn̄t ōstruere calorē nālē: q̄ qdē calor est istru-
mētū oīum ṽtutū corpis: τ est ipe calor nālis sicut agēs. τ
calefac cerebrū cū reb⁹ aromaticis subtilib⁹ tēperate ca-
liditatis. Et id qd̄ magis laudaẗ τ plus est exptū in h̃ ca-
su est balsamū. τ si nō posses balsamū cōpetēter hr̄e iue-
nies de carpobalsamo: q̄uis apd̄ nos difficili⁹ repiaẗ q̄
ipsum balsamū. τ iteꝝ oleū de granis pini cōmēdaẗ: τ si-
milr̄ oleū de alchaoen. i. de cotula fetida multum valet.
Et si in q̄libet vncia alicuius p̄dictoꝝ oleoꝝ ponaẗ aur̄.
j. optime: τ pure ambre: erit effectus maioris valde τ tu-
tioris in oibus Deo dante. Et postq̄ breuiter expeditus
sum de egritudibus colli: nūc intēdo determiare de his
que sibi ōtigue existunt: sicut est pulmo τ mery.

¶ Tractatus vndecimus de egritudinibus pulmonis: τ est continens capitula tria.

¶ Cap. p^m. Qd̄ est de catarro descēdente ad pulmonē.

Scire debes q̄ pulmo est mēbrū po-
rosuȝ τ spōgiosum valde: τ q̄
in suis porositatib⁹ iueniunẗ anuli sicci
anulis cāne pulmonis. q̄ tēdunt vsq͂ ad
extremitatē ipsi⁹ pulmonis: τ inde vadit
aer seu anhelit⁹ p totū pulmonē: τ h̃ ex-
periētia pbaẗ in aialib⁹ mortuis. s. sufflā-
do fortiter itus p cānā pulmonis. iflabitur eni pulmo to-
tus manifestissime: τ cū ide aer exierit: detumescendo ō-
bit pulmo: τ simul partes eius ōstringunť. Et descendit
etiā aliqn̄ flegma τ catarrus a cerebro ad pulmonē: τ ex-
inde pueni tussis τ strictura anhelit⁹. ¶ Et cura hui⁹ est
mūdificare corp⁹ a flegmate cū pulpa collogntide τ sili-
bus: τ cōfortare caput cuȝ aromaticis calidis τ siccis, sic

Cura.

sunt gariofili: τ macis: τ cinamomū electū. τ ōsuetudo ē
ōficere empl'm ex p̄dictis τ ponere sup caput. Sȝ ego ex-
pert⁹ suȝ q̄ facere puluerē ex istis subtilissimū: τ spgere
sup caput est lōge maioris efficacie τ effect⁹ in h̃ casu. τ
hoc fuit dcm̄ τ ōsiliū p̄ris mei in fine sui ῥmonis. Et ego
expt⁹ suȝ q̄ recipe de vnaquaq͂ dictaꝝ spērū p se: τ sub-
tiliter q̄libȝ pulueriçare singul'r: τ miscere eas oēs sil' cū
aliqbus ex istis succis put cōpl'oni τ nāe vniuscuiusq͂ i-
firmi magis videbiť ōuenire. s. si hyēs fuerit cū succo de
nabāna. i. mēthe. vel cū succo merçançiū. i. maiorane. aut
cū succo de berēgemesca. i. basiliconis gariofilati. τ si tē-
pus fuerit cal'm τ febricitauerit ifirm⁹: tūc misceo dictas
spēs solū cū aq̄ frida: aut cuȝ aq̄ rosata pp̄ sui aromatici-
tatē: τ est meli⁹. τ facio eas exiccari: τ postea iteꝝ eas pul-
uericari: τ demū sup caput spgere: qm̄ sic faciēdo ṽtutes
eaꝝ meli⁹ sil' coadunaẗ τ vniūẗ. Et qa h̃ expimētum sic
pl'ies τ pl'ies pbaui. pp̄ h̃ ipȝ collaudādo p̄e ceteris re-
cōmēdo. Et ē ōueniēs vt alteres cōpl'onē ifirmi ōuerten-
do ipsaȝ ad nām siccitatꝭ cū aliq̄ cal'itate. τ h̃ fieri pōt ci-
bādo eū passerib⁹ assatꝭ τ turturib⁹: vl' ipsis factꝭ i taffea:
τ silib⁹. ¶ Et scias q̄ flegma qd̄ ōscēdit i pulmonē nō ō
facili ide pōt exire. Et h̃ iō qa aut illd̄ ē flegma subtile τ
liqdū valde. ita q̄ pulmo nō pōt ipȝ exteri⁹ expellere. eo
q̄ qn̄ anhelit⁹ τ aer spargiẗ p pulmonē diuidiẗ dictū fl'a
τ ifundiẗ τ ibibiẗ in ip̄m. q̄re aer exit: τ illd̄ sic ibibitum
remanet. vl' erit illd̄ flegma g̃ssuȝ τ viscosuȝ valde. Qua-
re pp̄ sui viscositatē itm̄ adheret ipsi pulmoni q̄ nō pōt
inde expelli: nec euari. g̃ si cognoueris q̄ illd̄ flegma sit
liqdū τ subtile. studeas ipȝ ingrossare toto posse. τ h̃ fa-
cies recipiēdo ex draggāto albo: τ gūmi arabica alba. τ
pillas fac cū decoctiōe iuiubaꝝ τ vnā teneat post aliam
continue in ore. Et qd̄ inde eliquaẗ τ dissoluiẗ paulatiue
degluciat. Sȝ si sciueris qd̄ flegma sit g̃ssum τ viscosum
tūc fac istas pillas. ℞. amygdalaꝝ. τ succi ligritie. τ hen
sear tussa. qd̄ ē flauia in ligua hispanie: τ pistenẗ oia. τ mi-
sceanẗ cū syrupo facto de cortice citroꝝ: τ fac pillas. τ te-
neanẗ sub ligua. τ si fuerit vltime viscositatis: misceatur
cū syrupo cētauree mioris optime ōcocto. τ fiāt pille vt
dcm̄ est. τ teneanẗ in ore. τ abstineat a multa repletione
cibi τ potus. τ nō comedat fructus nisi illos quos dicā.

Flegma qd ad pulmonē descēdit non de facili exire potest.

¶ Cap. 2^m. Qd̄ est de apostemate pulmonis.

Oritur in pulmone aliqn̄ apa sicut i alijs
mēbris accidere ōsueuit. Et istd̄
apa fieri pōt ex vno humore solo aut ex plu-
rib⁹. Sȝ ῥm nām sui corporis ipole ē i ipso
fieri apa ex solo flegmate pp̄ ōuersationem
ōtinuā flātus cū ipso pulmone. Neq͂ ex sola chola pp̄ sub-
tilitatē sui. τ pp̄ largitatē poroꝝ corporis pulmonis non
pōt ibi diu pmanere. qn̄ inde defluat τ discurrat. q̄re ille
humor ex quo oriẗ h̃ apa est sanguis. τ hoc est qa grossi-
tudini aliquātulū ptinere videẗ. quare ibidē pōt aliqn̄
diu pmanere. τ nō est ēt pulmo sic assuetus ipso qn̄ pos-
sit ex ipso ibidem fieri apa. ¶ Et scias q̄ pulmo est oino
absq͂ sensu. τ si h̃z est occultū valde. sȝ illa pellicula q̄ est
circūdās ipm: q̄uis sit subtilis valde. tñ neruosa existit:
vnde sensum habere pbaẗ. ¶ Et iteꝝ est sciēdū q̄ pul-
mo τ sue pellicule sunt absq͂ neruis. sibi ferētib⁹ τ pstan-
tib⁹ motū. τ cuȝ mouet nō mouet per se. sed motu pecto-
ris. Et dicūt qdā medicoꝝ q̄ si pulmo h̃ret sensum per-
fectū: hoc esset si esset pfecti sensus. ad vltimus lāguesceret
ppter sui motū cōtinuū: eo q̄ vita aialiū existit in anhe-
lādo seu inspirādo aerē τ expirādo. Sȝ h̃ opio mihi fri-
uola atq͂ oino vana videẗ. eo q̄ pect⁹ est magni τ perfe-
cti sensus atq͂ acuti. qa ad ipm̄ nerui magni multi deri-
uanẗ: τ cōtinue τ assidue mouet: τ mouendo se mouet ēt

Pulmo d[e] magis assu[etus] tus flegmat[e] q̃ sanguini. Ideo a solo flegmate non pōt apari.

Pulmo no[n] sentit.

Pulmo n[on] mouet p se: motu pecto[ris]. oppo. 2° col ligat. c. 19.

A pulmonē: τ tñ nō fatigaẗ nec lāguescit: q̄re rō τ opio p̄di-
cta vacua τ nulla eē vi: sȝ hoc nō itēdo ad pn̄s in h̃ loco
soluē τ declare. Immo redeo ad illd̄ qd̄ ptermisi: τ dico
q̄ qn̄ apa est in pulmone: tūc ifirm⁹ patiẗ ōtinue strictu-
rā anhelit⁹ validā atq͂ fortē: τ acutā febrē τ ōtinuam pp̄
vicinitatē ipsi⁹ pulmonis cū corde: τ tussiȝ violētā: τ ipe-
tuosaȝ: τ facies ei⁹ est rubea valde: τ spāl'r poma maxil-
laꝝ: τ anhelit⁹ ei⁹ est frequēs τ velox atq͂ cal's valde: sed
cū h̃ est mediocris iter magnitudinē τ puitateȝ: τ pulsus
ipsi⁹ est velox τ frequēs: ita q̄ valde subito vna pcussio
aliā seq͂ vi: sȝ nō ex necītate pulsus durus eē repiẗ in h̃
apate: q̄uis de nā apatis talis eē deberet. Sȝ qa pulmo
est mēbrū molle: ob h̃ opȝ qd̄ pulsus ad molliciem hēat
declinare: τ qa nō est neruosum ēt: τ hac de cā multa ta-
lia accītia occultanẗ τ annihilanẗ q̄ appere deberēt q̄n-
tū est de nā apatis q̄ nō apparent: τ h̃ est cā q̄re duricies
B pulsus nō repiẗ in h̃ apate qn̄ est in carnositate ipsi⁹ pul-
monis. Sȝ si apa fuerit in pellicula q̄ est circūdās ipm:
tūc pulsus h̃ȝ ad duritiē ptinere: sȝ est oino absq͂ dolore.
Et qn̄ febrē videbis acutā: τ tussiȝ violentā: τ cū tussi ali-
qd nō screabit: τ oia signa q̄ pscripta sūt: in vnuȝ collecta
fuerint: p certo hēas q̄ apa est in pulmone. Et iaȝ supra-
dictū est q̄ istd̄ apa nō fit ex puro flegmate: neq͂ ex cho-
lera simplici: sȝ gñaẗ ex sanguie: vl' ex sanguine τ cholera
mixtis: τ est lōginquū ēt valde qd̄ apa oriaẗ in pulmone
ex melia eo q̄ pulmo eā odit τ abhominaẗ valde, ppter
ipsi⁹ grossitiē τ acetositatē. Et scire debes q̄ pulmo non
nutriẗ nisi ex sanguie subtili claro rubeo atq͂ lucido. Er-
go postq̄ videris in ifirmo oia supra scripta sig^a in vnuȝ
collecta flōma ipȝ: ōsideratis tñ ōditionib⁹ notis. s. etate:
cōpl'one: tpe anni: τ regiōe. Et in sūma dico q̄ oino ē mi-
nuēdus qn̄ sic est. Sȝ ṗuisio eē dȝ in minuendo plus vl'
min⁹: put meli⁹ videbiẗ ōuenire. Sȝ flōmia eē dȝ ex ba-
C silica dextri brachij vl' ex saluatella manus q̄ in arabico
dr̄ acissac. Et sit studiū tuū in cibādo eū ex reb⁹ q̄ nō ex-
cedāt in friditate supflue: sȝ sint ōfortātia dupl'r. s. cū aro-
maticitate τ stipticitate: sic cū rosis τ stipitib⁹ myrti hūi-
de. Et subtilia regimē ei⁹ dādo ei solā aquā ordei ordia-
te factā τ colatā. Et si fuerit ōbilis ṽtutis vel nāe nō tran-
seas vltra panatā: τ fac eū abstinē ab oi spe carnis oino:
qm̄ si sic feceris: remouebiẗ apa: τ liberabiẗ ifirm⁹ totalr̄
Deo dāte. Et iā videre potes manifeste q̄ de⁹ sublimis τ
gloriosus pp̄ hoc pulmonē creauit cuȝ suba rara: τ cāna-
libus largis τ dilatatis: vt supfluitates τ viscositates in-
de valeāt facil'r ptrāsire. Et qa ipse pulmo vicinus cordi
existit. Qd̄ qdē cor est mēbrū sic iā sciuisti q̄ est cōserua-
tiuū vite in oib⁹ corpibus ex suo spū vitali q in eo q̄tidie
gñaẗ τ ōseruaẗ. Et q seruit huic spūi est anhelitus. Et cor
D ῥm dcm̄ Phi est pn̄^m τ radix oium virtutū toti⁹ corpis: τ
ab ipo fit effusio τ delegatio oib⁹ mēbris. Et qdaȝ sunt q
dicūt q̄ cor nō ē radix τ fundamētū nisi ṽtutis vitalis so-
lū. τ epar ṽtutꝭ nālis: eo q̄ p ip̄m totū corp⁹ nutriẗ τ aug-
mētaẗ. τ cerebrū silr̄ p seipm solū est pn̄^m τ radix spirit⁹
aialis τ ab ipso pcedūt ṽtutes sensus τ mot⁹. Sȝ h̃ opio-
nes nō sunt medicie multe vtilitatis: nec est res necessa-
ria oino medico ad sciēdū ipam: eo q̄ ē res difficil' τ ob-
scura valde: τ pp̄ hoc fuit hec ōtētio τ disputatio iaȝ sunt
mille anni iter quosdā. Sȝ id qd̄ necīū est ad sciēdū i ar-
te medicie: τ absq͂ cognitiōe cui⁹ n̄. ē medic⁹ noiandus ē
certissime scire τ cognoscere q̄ cor est fons τ pn̄^m spirit⁹
vitalis τ vite in aialibus. Et q̄ qescente motu cordis ces-
sat vita oino. Et q̄ cerebrū est fundamētū τ pn̄^m spūs ani-
malis. Et si aliqua de causa cerebro accideret solutio cō-
tinuitatis moriret aial in breui. Et epar simil'r est origo
τ fons spūs nālis: in quo est radix τ pn̄^m nutritionis: τ ab

ipso tāq͂ a fonte τ origine h̃ virtus oib⁹ mēbris dirigiẗ τ E
delegaẗ. Et si accideret ei solo ōtinuitatis: nō diu aial cuȝ
vita posset pmanē: q̄uis non ita cito moriret: sic si in su-
pradictꝭ duob⁹ mēbris accideret τ eueniret. τ cā hui⁹ ē qa
mā ṽtutꝭ cordis ē spūs vital. q qdē spūs est istrm̄ vite in
oib⁹ mēbris: sic dcm̄ ē. Quare qn̄ destruiẗ ei⁹ opatio ces-
sat vita oino: sic qn̄ remoueẗ vel cessat lux solis vl' lāpa-
dis seqẗ tenebrositas τ obscuritas subito τ icōtinenti. Et
hoc idē dicim⁹ ō cerebro. Sȝ q̄uis epar sit pnceps spūs
nālis: τ ab ipo ceteris mēbris dirigaẗ. sic ab alijs duob⁹:
scȝ corde τ cerebro sui ppꝛij spūs dirigunẗ: tñ cū isto spū
nāli vadit sanguis ad oia mēbra nutriēda. Qui qdē san-
guis idiget ōuersiōe τ mutatiōe: τ mutaẗ τ alteraẗ de co-
lore in colorē ῥm nāȝ vniuscuiusq͂ mēbri recipiētꝭ: q̄re h̃
spūs g̃sse sube existit respectu p̄dictoꝝ. τ h̃ ōuersio colo-
ris in colorē τ sube in subaȝ nō fit nisi in tpe ōtermiato τ F
nō subito. Sȝ opatio q̄ fit a duob⁹ alijs pscriptis mēbris
pncipalib⁹ agiẗ τ opaẗ ex subtili suba corūdeȝ. Quare si
acciderit alicui istoꝝ solo cōtinuitatꝭ: puaẗ subito eorum
opatio τ bn̄ficiū absq͂ mora: sic claritas diei cessante so-
le: τ ēt in obscuro cessante splēdore lāpadis icōtinēti se-
quiẗ obscuritas τ tenebrositas p se absq͂ dilatione aliq̄.
Ergo manifestū ē ex p̄dictis q̄ oia p̄dicta tria mēbra sūt
pncipalia. s. cerebrū: cor: τ epar: eo q̄ nō soluȝ h̃re videnẗ
τ reperiunẗ ṽtutē inatā tm̄ q̄ seipsa regūt: veꝝ ēt τ ifluen-
tē h̃re cōprobanẗ: ex q̄ fit ifluentia oib⁹ alijs mēbris cor-
poris. τ sine q̄ diu mēbra pmanē nō possent: neq͂ vita in
corpe. Et q̄libȝ istoꝝ est in se τ p se pn̄ᶜ. τ nō est dr̄ia iter
ipsa nisi in tpe: q̄uis pho Aristoteli videaẗ q̄ solū cor sit
pn̄ᶜ mēbrū. τ vna ex pncipalib⁹ causis ipsi⁹ ad h̃ confir-
mādū est q̄ cor est pmū mēbrū qd̄ gñaẗ in corpe aialis:
τ talis qd̄ est philosophica τ nālis. Sȝ me^nc nihil cōfer-
re videẗ. Et ego nō itēdo hic declarare nisi ea q̄ me^nc pn-
cipal'r habeāt ptinere: τ que nocumentis corpis psit ob- G
uiare. Et qa iā elōgatus sum hucusq͂ a ppa itētiōe: nunc
ad pn̄s ad ipsaȝ redire itēdo. Et dico q̄ pp̄ colligantiā τ
vicinitatē que est pulmonis ad cor febris que fit pp̄ apa
pulmonis est pessima valde τ acuta: τ ob h̃ nā conaẗ to-
to posse ad expulsionē nocumētoꝝ faciendam quā citi⁹
pōt. Quare euātio q̄ fit per flōmiaȝ est necessaria valde
in pn̄⁹ huius apatis: τ hoc secure fieri pōt: eo q̄ hec egri-
tudo acuta ē τ breuis: pp̄ mollicie sube corporis pulmo-
nis: τ pp̄ caliditatem ipsius quaȝ h̃ȝ a vicinitate cordis: τ
a colligātia ipsi⁹: τ qbusdā apatibus aliqn̄ accidit strictu-
ra τ coarctatio fortis anhelit⁹: τ h̃ fit vna duaꝝ cāꝛn̄: aut
ex nimietate putredinis facientis stricturā anhelit⁹: sicut
sepe cōtingit in apatibus epatis: aut ex ōuersione humo-
ris in saniē q̄ fit ppter grossitudinē mēbri τ obediētiaȝ
humoris: vt est sepe videri in pleuresi. Sȝ apa pulmōis H
semp fit cū strictura forti τ cum magnitudine febris. Et
curatio hui⁹ leuiter efficiẗ τ cōplete. τ hoc pp̄ raritatem
mēbri τ largitatē viaꝝ. Et qn̄ apa nō resoluiẗ: ipole ē qn̄
vna duaꝝ cāruȝ eueniat. vȝ. solo ōtinuitatis in pulmōe.
vn̄ fit febris ethica τ ōsumptiua: aut exiccatio subal' hu-
miditatis pulmonis: ex qua fit ōfectio τ ptisis: τ in ara-
bico dr̄ alcal. Et qn̄ istis accidit inflatio pedū tūc mors ē
vicina. Et si dcm̄ apa ad saniem deuenerit: τ in sui exitu
laudabilis apparuerit sanies alba. s. τ mediocriter spissa
absq͂ odore malo: plōgabiẗ egri^tᵒ: τ fiet chronica. Sȝ si
nō fuerit alba: nec substātie mediocris: τ color ei⁹ ad ru-
bedinē declinauerit: adhuc lōgior efficieẗ. Et si ad nigre-
dinē deuenerit: scias p certo q̄ ifirmus morieẗ. τ etiaȝ si
post nigrā albā τ laudabilē spuerit. nō p tāto est ōfiden-
dū quin ad vltimū moriaẗ. Et scias q̄ solo ōtinuitatis q̄
fit in pulmone est difficilis valde ad coadunādū τ cōso-

nota q̄ enema om[n]i[bus] sum parant pōt nutrire

ex hoc tex. pōt elli[citur] q̄ apostola p exte[riora] positū nutrire

I lidandū ꝑ ꝓtinuū motuz ipsius: ⁊ ꝑ ipsius subę rarita
tez: cognoscēdo ēt q̃ pulmo est mēbrū maximi iuuamē
ti. Quare si apa eius sanie gñauerit: ⁊ ipsa sanies fuerit vi
ridis vel nigri colozis: mozieꝯ ifirmus oino ifra. xx. dies.
Sed si sanies ꝑdicti apatis alba fuerit: ꝓlongabiꝯ infir
mitas tpe lōgo absq̃ liberatiōe ⁊ cuastiōe ꝗm sniam me
dicoꝫ: ⁊ fit ide etbicus ⁊ ptbificus cuz screatiōe ꝓtinua ⁊
tussi iseparabili: ⁊ diminuiꝯ caro eiꝰ ꝓtinue ⁊ paulatine: ⁊
ꝓuertiꝯ ad colozē fuscū: ⁊ intātū macrescit ⁊ extenuat do
nec cutis eius efficiꝯ tota rugosa ⁊ ꝗcta: ⁊ oculi eius fiunt
ꝓcaui. ⁊ nares acute: ⁊ vngues incuruanꝯ: ⁊ ad vltimum
nō pōt palpebras supius eleuare: ⁊ B̄ non accidit ꝓpter
somnū: sed ꝑ defectum virtis nō potētis ipsas eleuare.
Et cū ad hāc deuenerint dispōnē: tūc mozs eiꝰ est vicia.
Et multi ex istis de pulmone sanguinē eyciūt ⁊ nō mo
riunꝯ ꝑ maiozi pte nisi post iflationē pedū ipsoꝝ. Et q̃
busdā ex istis accidit fluxus vētris ꝑ debilitatez virtutis
retētiue: vel ꝑ debilitatē virtutis imutatiue: ⁊ tūc veloci
ter moziunꝯ. Q̃ si dcīs apa sanie non ꝓcequerit tūc flo
botomia cura est ei pfecta: ⁊ liberabiꝯ cū ea deo dante. ⁊
subtiliare regimē in hac egritudie ꝓfert multū quemad
modū suprādixim⁹. Et assuescat ifirmus ea q̃ bēant sub
tiliare ⁊ apire. Et ex istis q̃ expta sunt ⁊ plm approbata
in apatibꝰ pulmonis alchariscinna. i. panicald vl birin
gi ⁊ cubaralbeer. i. capilli veneris. ⁊ capilli veneris qdē
ꝓferūt in B̄ casu: eo q̃ cōplo eoꝝ tēperata existit ⁊ ob B̄
ꝓferūt ꝑ ceteris alys medicis in dissoluēdo apa pulmo
nis. ⁊ ꝓprietatē bñt in oibꝰ egritudibꝰ pulmonis. ⁊ conse
rūt tussi. Et misce cū ꝑdictis medicis q̃ bēant vētē mol
lificare: sicē est raunt. Iciēdo q̃ istud raūt: qō isto meo tpe
reperiē nō solū bz mollificare vētē: vez ēt ipm purga
re: q̃uis illud qō antiqtus iunieba ꝗ strigere diceretur.
¶ Medicamē ꝓueniēs huic egritudini. ℞. ligritie: ⁊ pa
nicald in alia carsene: ⁊ capilli veneris: ⁊ flauie. aīi. aure.
ij. violaꝝ. auř. j. raūt recētis. auř. ꝯ. q̃libz ꝑ se ꝓquassenē si
cut ꝓuenit: ⁊ ponanē oia ad lētū ignē ad bulliēdum ꝑter
reubarbaꝝ in. xv. ʒ. aq̃: ⁊ bulliāt vsq̃ ad ꝓsumptionē me
dictatis: ⁊ colenē exꝑmēdo fortiter ⁊ cū hac ꝗcctiōe dis
soluanē auř. viij. medulle cassiefistule addendo. ʒ. ij. syru
pi de mastice miscendo huic ꝑscriptū reubarbaꝝ subtilr
pulueriçatū. ⁊ ppina ifirmo ad bibēdū. qñ hec medicia
suauiter corꝑ mollificat atq̃ purgat: ⁊ nō idiget illa cu
stodia q̃ in alys laxatiuis fieri ꝓsueuit. Sed ppina ei ad
comedēdū de pane. ʒ. ij. vl. iij. si vis eū vberiꝰ reficere: at
tēdēdo q̃ qñ tu das medicinā laxatiuā siue istaz vl altā.
eā tepidā dare debes: eo q̃ si fridā ꝺderis actualr. noce
bit ifridādo calozē nālē: ⁊ coagulādo hūozes: ⁊ si calam
supfluę dederis iflāmabiꝯ calozē accētalis: corrigēdo in
firmū ne i somno supfluę pfundeꝯ. Et ego spero i Deū q̃
cū hac cura ⁊ via erimꝰ sufficiētes in dissolone ⁊ curatio
ne bꝰ apat. Et cū videris acuitatē febris lētescere ⁊ getā
fieri: ⁊ anhelitus malus nō affuerit: ⁊ tussis similr mollis
⁊ lēta fuerit: scias ꝑ certo q̃ apa tūc ē eliq̃tū: ⁊ cū fuerit i
firmus ex tali egritudie liberatꝰ: secure ꝓpinqs dicē po
teris q̃ optimā curā in ipo es opatus. Et si cū B̄ nō secu
tus fueris itētionē tuā: B̄ est q̃ apa ꝓuertaꝯ ad sanie: ⁊ cū
infirmus spuit screat saniem tussiēdo: que sanies si nigra
fuerit vel viridis. vel istis colozibus ꝓtineat: non est spe
rādū nec attēdēdū in alleuiatione ⁊ curatione accētium
infirmi: ꝗ aliq̃ iudices de B̄ facto ꝓius ꝓsiderare debes
tenozē virtutis ifirmantis: ⁊ fortitudinē egritudis: ⁊ dies
creticos: ⁊ iudica a ꝑnᵒ screatiōis bꝰ sanieiꝰ qñ q̃to citiꝰ
⁊ tēpestiuius screare cepit talē sanie: citiꝰ mozieꝯ: sciendo
q̃ ꝑ maiozi pte ꝑnᵐ screatiōis sanieī nō fit nisi i die cre
tica. Quare dico q̃ si screatio talis sanici fuerit: vl icepe
rit in tertia die a ꝑnᵒ egritudinis q̃ ifirmus nō transierit
ꝑ maiozi pte sextā die a ꝑnᵒ egritudis. Sz si vtus fortis
fuerit mozieꝯ in octaua die egritudis. Et si screatio sanici
inceperit in sexta die: ipole est q̃ ifirmus trāseat decimā
die. Et cū ero locutus de diebꝰ creticis: tunc memorabor
de his oibꝰ tractatu brcui. Et sanies illa q̃ colozis est me
lōgiaꝝ vel que viriditatī habeat ꝓtincre mixta nigredi
ni: magis mortis est sigñua q̃ illa que est rubei colozis: ⁊
aliozꝝ coloꝝ: eo q̃ illi colozes significāt mortificationez
inati calozis. Et scias q̃ sanguis nō exit nisi postq̃ apa ē
aptū. Et cū sic ē signū ē certissime laxitudis ⁊ debilitatis
nāe nō potētis digerere ⁊ ꝓuertē sanguinē illū ad sanie:
q̃re B̄ nō ꝓcipit eē aliq̃ digō. Et cū dico sanguis: nō attē
das q̃ itelligā sanguinem purum: sed est mixtus cū alys
hūozibus: sed denoio ipsum sic a dñio ⁊ a coloze. Sz cuz
sanies apparuerit alba ⁊ mediocriter spissa: ⁊ exierit leni
ter ⁊ absq̃ difficultate: tūc securus eē poteris q̃ plōgabi
tur egritudo. Et si studiosus fueris valde i curatiōe ipsiꝰ
regēdo eū pfecte, put sibi ꝓuenire vi: ꝑficies ei non mo
dicū: ⁊ efficietur vita eius melioz atq̃ leuioz: ⁊ alleuiabū
tur eius accētia: ⁊ sic operabiꝯ infirmus oēs suas vtutes
nāles: exercebit artē suā: ⁊ possibile erit q̃ recedēt ab in
firmo oia sua accētia: intātū q̃ ab oibus putabiꝯ eē libe
ratus: ⁊ ipsemet se putabit esse sanū pfecte. Medicᵒ autē
certissime scire dz: si illa est vera opio vel nō. O quaz di
gnus est laude talis medicus cū sic operatus fuerit faci
endo totū qcqd de arte fuerit faciendū. Infirmus ꝗo ta
liter permanebit: donec terminus eius fuerit: ⁊ talis hō
dici nō pōt absolute sanus nec ifirmus. Et regimē sanieī
apatis pulmonis esse dz cū rebus abstersiuis ⁊ mūdifica
tiuis: ⁊ nō calefactiuis cū aliqua incisiōe ⁊ desiccatiōe: si
cut est terra sigillata q̃ a ꝓprietate ꝓfert pulmoni: q̃uis
stipticitatē habeat: ꝑ tanto nō amittit virtutē cōfortādi
membra itrinseca: ⁊ capilli veneris vsus post quartūdeci
mū die ꝓfert ei: ⁊ besbege. i. macis ēt postq̃ fuerit ablutū
in aq̃ pluries est valde bonū: ⁊ cortices citri silr ꝓferunt
valde in B̄ casu: eo q̃ fortitudo virtutis mirabilr valz in
hac egritudine. ⁊ be medicine quas diximus multuz va
lent bñtibus sanie in pulmone confortando. ℞. ergo ex
vnaquaq̃ istaꝝ ptes eq̃les. ⁊ bulliāt in aq̃: ⁊ ppina infir
mo ad bibēdū cū syrupo facto ex scariolis: aut cuz rosis
recētibꝰ. Et ex rebꝰ multū cōferentibꝰ huic egritudini est
B̄. s. vt capias bolū armenū ⁊ ponas eum in vase aliquo
terreo cū carbonibꝰ ignitis: ⁊ sit vas bñs coopertozium
qō in medio superficiei habeat fozamē vnū. vñ fumus
possit exire: ⁊ asperge ibi aquā rosaceā. ⁊ recipiat ifirmꝰ
illum fumū per os tēperate pluries in die: istud ꝓfert. ga
aromaticū ꝓfortādo pulmonē ⁊ coz: exsiccādo pulmonē:
⁊ rege cuz subtili regimine. Et melius regimē istis est pa
nis bñ fermētatus cū ꝯccharo rosaceo. Et iaz recordatꝰ
suz q̃ pī meus dicebat mihi: q̃ pater suus habuit quēdā
hispanū in cura q̃ patiebaꝯ hāc egritudinē. ⁊ extenuatus
fuit intātū q̃ tota caro eius cōsumpta fuerat: ⁊ auus meꝰ
ipsum taliter curauit. s. q̃ a cibabat eū pane bñ fermenta
to cū ꝯccharo rosaceo: ⁊ panc silr bñ fermētato cū oleo
oliuarū: ⁊ taliter resumptus fuit: ⁊ suā recuperauit humi
ditatez: nec ei superuenit aliq̃ accidens malum: ⁊ vixit
postea tā longū tps q̃ medicus qui curabat eum. s. auus
meus obyt ante ipm: ⁊ postea diu remāsit in manibꝰ pa
tris mei. Et obyt ad vltimum ex alia egritudine ⁊ nō ex
ista. Et mihi silr qñ icepi practicare supuenit ad manus
meas qdā q̃ patiebaꝯ talez egritudinē. ⁊ inui ei regimen
dcñ: ⁊ sic recessit tussis ab eo: ⁊ ipinguatus fuit: ⁊ redyt
ad operādā artē suā: ⁊ ad exercendū oēs actiōes suas: ⁊
sic vixit postea lōgo tpe: ita q̃ eo tpe fuit epidimia i illa

regione:

A regione: ⁊ ipse mozbus fuit in ipsa ex febzi acuta. Et iaz
iuenimus q̃ Hal. ꝑcepit dare theriacā magnā i ista egri
tudine: ⁊ ꝓfert multū: lac ēt asine recēter mulctū: ita q̃ i
cōtinēti cū exit ab vbere recipiat eū infirmꝰ nec ab aere
inficiaꝯ. Et q̃ lac asine ⁊ carnes eiꝰ nō est licitū sarrace
nis comedere: iō ꝑcipimꝰ sumere lac capre: q̃ sit pfecte sa
nitatis loco eiꝰ. Et est neēe vt ppines ei ad comedendum
crura de belo: ⁊ medullaz de auseg: ⁊ oculos ramoꝝ ⁊ fo
lia ipoꝝ. Et vna passa ad comedēdū laudata ē valde i B̄
casu. Aq̃ ꝗo quā bibē dz sit mūda ⁊ pura ⁊ remota ab oi
mala q̃litate. Et ego dico q̃ oēs spēs carniū sunt male in
hac egritudie. Et ga stōchus patiētis hāc egritudinē est
debilis: iō ei debes dare de cibo in q̃titate tali vt eū pos
sit digerē absq̃ difficultate magna. Et dixit ēt Hal. q̃ can
cri fluuiales optie abluti ita q̃ eoꝝ hozribilitas sit abla
ta ⁊ ꝓquassata ōcoquanē in aq̃ diu. postea colenē fortiter
exꝑmēdo q̃ illa ꝗcctio multū valet in B̄ casu. Et postq̃
B Hal. B̄ affirmat certissime credēdū est qō sic fit: cū sit ta
lis ⁊ tātus in hac arte. Sz hāc nō faciūt actionē sua com
plone ꝗz a sui ꝑpetate: eo q̃ iter cōplone ipsoꝝ ⁊ pulmo
nē existit similitudo: ⁊ ga nō sūt gsse sube. ⁊ sūt bñtes būidi
tatē in sui cōplone: ⁊ sūt mūdificatiui humoꝝ: iō in sūma
sūt ꝓferētes in hac egritudie. Et cōmēdauit silr Hal. dare
in hac egritudie trociscos andarachārō: q̃ñ sunt iuuatiui
valde. Et aliq̃ñ sanies oriē in pulmone absq̃ apate: noia
to in arabico varaz: q̃ fit q̃ñ adunanē hūozes in corpore
pulmonis q̃ nō pñt vere sanies noiari: eo q̃ sanies vera
nō est nisi in loco in q̃ est iflatio atq̃ tumor. Sz sanies q̃
fit absq̃ apate fit ex hūozibꝰ deriuat in pulmōe ab alys
mēbris q̃ iuiscanē ibi. Quare mēbrū ōbilitat itātū q̃ nō
pōt ipos a se expellē: ⁊ ꝑ B̄ diminutio motᵒ gñat ab an
belitu in loco illo vbi hūoz dictᵒ fuerit iuiscatᵒ: ⁊ ꝓtineē B̄
humoz in cōmissuris suis. Sz vera sanies gñat q̃ñ tume
scit pulmo: ⁊ iflat ex solone ꝓtinuitatis: q̃ orta ē in eo ex dis
pōne aliq̃ mala inata ei. Et gñat solo ꝓtinuitatis in pul
mone sic in alys mēbris. Et accētia ꝑa q̃ accidūt ex di
etis cāis est extēsio qñ tussit: eo q̃ ꝓstringit pectꝰ sup pul
monē: qñ repleē acre. Et pole est q̃ B̄ egritudo in pulmo
ne accidat ex vna duaꝝ cārū q̃s nūc dixim⁹. Et pōt etiā
pulmoni euenire solo ꝓtinuitatis nō a seipo: ꝗz a supflui
tatibꝰ malis ibi deriuat, quēadmodū nūc dixim⁹ de apa
tibꝰ: ⁊ pōt silr in ipo oriri cozrosio ex humore acuto illuc
delato ⁊ ifuso: q̃ hūoz ibi adurit ex caloze accētalis: aut ex
ira. vl ab angustia ⁊ fatigatiōe supflua spūuz: q̃re ab illo
corrodit locꝰ ⁊ vlcerat. Et cura bꝰ est cura apat eiꝰ exce
pto q̃ B̄ est guioz ad curādū: ⁊ q̃ ꝑnᵗ ꝓuenit in B̄ casu: ē
tēperare cōplonē: ⁊ mitigare mozdicationē cū rebꝰ cōue
niētibꝰ sibi: sicē cū viscositate seminū cydonioꝝ: ⁊ cū ꝗcc
tiōe iuiubaꝝ ⁊ ligritie: ⁊ bibat ipsaz: ⁊ sit ēt solo ꝓtinui
tatis in pulmone ex fortī extēsiōe facta in ipo ab ipetuo
sa ⁊ valida tussi: vl a clamoze fortī. aut a superfluo onere
atq̃ gui vltra q̃ sua politas exigit ⁊ requirit: vl ex casu a
loco alto aut exurtatiōe ⁊ ipulsiōe facta cū pectore vali
da atq̃ fortī: ⁊ isti tales eyciūt ꝑ sanguinē feruentē absq̃
maxia tussi. Et sanguis ille q̃ eyciē ē lucidus ⁊ rubeꝰ non
grossis ꝗz subtilis. Et cū dico de sangᵉ feruēte: itellige q̃
sit ampulosus ⁊ spumosus. Et cura boꝝ ē ꝑ flōmare ifir
mū ex basilica dextri brachy. minuēdo de sanguine, put
virtus eiꝰ exigit ⁊ regrit: ⁊ subtiliare regimē eiꝰ multuz: ⁊
⁊ nō exercitē: nec moueaē: ꝗz gescat: ⁊ caueat a risu: ⁊ a su
perflua locutiōe: ⁊ spālr ab alta vociferatiōe: ⁊ cū videris q̃ tussis violēter ingetat eū: ꝑcipe ei vt oi mō ⁊ inge
nio abstineat ab ipsa toto posse: ⁊ tencat pillas leues sub
ligua ꝓtinue. quas dicturus sum B̄ inferiꝰ: deglutiēdo eas
paulatine: donec mitigē tussis: ⁊ curādo tussim curabiē

silr cā ipsa q̃ facit ipsaz egritudinē. Q̃ si cā fuerit tēsio fa
cta a supflua repletiōe: cura eius ꝑpa ē flōmia: ⁊ si fuerit
casus vel pcussio inūges locū cū oleo rosaceo tepido. Q̃
si tussis fuerit ex catarro: tūc curandus est ꝑ catarrus sicē
cā ꝑmitiua: ⁊ aliꝰ bui⁹ egritudis: ⁊ meᵐᶜ q̃ ꝓferunt in hac
egritudie. s. catarro sūt meᵐᶜ stiptice subtiles: qñ sua sub
tilitate de facili pñt ad pulmonez deriuare: ⁊ stipticitate
sua bñt ipz ⁊ ptes suas ꝓstrigere ⁊ coadunare atq̃ cōfor
tare: ne supfluitates ad ipz veniētes recipiat: ⁊ seruando
viā hāc quā ordiauimᵒ: absq̃ dubio nō modicuz ifirmo
ꝑficies Deo dāte. Et iaz supra dixim⁹ q̃ flōmare debes
basilicā dextri brachy in hac egritudie: ⁊ mihi vi q̃ fcā
flōmia basilice flōmāda sit vna ex arterys q̃ cis mag⁹ vi
cinaē: ⁊ subtilia regimē eiꝰ dādo solū ptisanaz ordei. ⁊ li
ga coxas eiꝰ istitis vnāquāq̃ ꝑ se ligatione fortī: faciēdo
euz gescere absq̃ laboze: ⁊ ꝓpina ei oi mane aligd ad bi
bēdū: q̃ bēat ꝓfortare cū stipticitate aliq̃: sicē est syrupus
rosaceꝰ cū aq̃ dulci: ⁊ si aq̃ fuerit ex fonte q̃ respiciat ver
sus oriētē erit laudabilioz: ⁊ extiguē in aq̃ illa calibē pu
rissimū atq̃ mūdū tādiu donec ad minᵒ ex aq̃ diminuaē
q̃rta ꝑs ipsiꝰ. sternēdo in domo eiꝰ folia vitis ⁊ myrtelle
⁊ silius: ⁊ odozet cydonia ⁊ rosas: ⁊ ea q̃ bēant coz cōfor
tare ⁊ dilatare: ad B̄ vt sanguis diuidaē ⁊ spargaē ad ex
terioza corꝑis: ⁊ nō ꝑhibeas ei somnum: nec exerceas te
multū in ꝓuocādo ipz: ꝗz dimitte illō nāe. Et si coḡueris
q̃ humoz a capite dissoluaē: ⁊ iferiꝰ distillē ad pectus ⁊
ad pulmonez: ⁊ tps fuerit hyems: ⁊ cōplo eiꝰ hūida ⁊ fri
gida extiterit: tūc ꝑpara ei B̄ medicamē. ℞. macis ptē. j.
⁊ gariofiloꝝ ptē semis: ⁊ pipis nigri ptē. x. fiat puluis sb
tilissimᵒ: ⁊ sparge sup ptē anteriozē capitis: qñ multū cō
fert in B̄ casu: ⁊ spāliter qñ ꝑmitiua cā buiᵒ egritudis fue
rit ex catarro. Et calefacere ptē añriozē capitis tēperate
quocūq̃ mō fiat, pdest multū in hac egritudine. Sz si cā
buiᵒ catarri fuerit ex aere calo, oino abstinēdū ē ab oibꝰ
ꝑdictis medicis: nec spargere debes sup caput aliq̃ q̃ sint
cōplonis calide ⁊ sicce in excessu: sed sufficiūt ea q̃ sūt tē
perate cōplexionis. cū modica siccitate ⁊ aromaticitate:
laborādo in remouēdo tussim toto posse cognoscēdo q̃
qñ totū qcqd comediē ⁊ bibiē semel ⁊ absq̃ dilatiōe de
glutiē moze solito: nō puenit vtus illius ad pulmonē nisi
per viā resudationis. vz. eo mō quo videē in vasis recē
tibꝰ terreis qñ iplenē aq̃: qñ tūc trapellādo ⁊ resudādo
per poros ipsoꝝ exterioᵒ ad modū rozis effundiē atq̃ ma
nat: ⁊ ꝑ B̄ ordinamus pillulas ad tenēdū ꝓtinue sub li
gua: ad B̄ vt medicamē ipm paulatine deglutiēdo possit
ad pulmonē deriuare: ⁊ vtus baꝝ pillūlaꝝ eē dz ꝓfortā
riua cū modica stipticitate ⁊ siccitate: ptinēs ad aliquam
frigiditatē tēperatā. ¶ Cōfectio pillulaꝝ ꝓferentium in
hac egritudie. ℞. gūme arabice ⁊ dragagā. ⁊ semis cydo
nioꝝ: ⁊ antere. aīi. q̃rtā ptez. ʒ. j. terre sigillate auř. ij. teraē
vnūqd̃q̃ ꝑ se: ⁊ cribelleē: ⁊ ꝓficianē cū syrupo ligritie: et
fiāt inde pillē ad modū lupini: ⁊ teneanē in ore die ⁊ no
cte: deglutiēdo paulatine qō dissoluitur ex eis: ⁊ bibat ex
bis q̃ supius dixim⁹: abstinēdo a motibus laboriosis: ⁊ a
vociferatiōe fortī: ⁊ a decubitu in locis duris: ⁊ maxie q̃
nō sūt assueti: eo q̃ q̃diu infirmus iacet in lecto duro: ve
ne ⁊ arterie cōprimunē: q̃re sanguis idc eūatur ⁊ spargi
per totū corpus: ⁊ ga forma venaꝝ tā pulsatilium q̃ nō
pulsatiliū q̃ sunt in pulmone ꝗia existit forme oiuz alia
rū venaꝝ totius corꝑis: eo q̃ vene pulsatiles q̃ sūt i pul
mone siles existūt oibꝰ alys venis nō pulsatilibꝰ q̃ sūt in
toto corꝑe: in subtilitate cū sint solūmō vniꝰ tunice. ⁊ ve
ne nō pulsatiles q̃ sunt in pulmone sūt duaꝝ tunicaꝝ. et
ꝑ hoc arterie pulmonis citiꝰ scindunē ⁊ laniaē alys ve
nis nō pulsantibꝰ que sunt in pulmone. ⁊ hac de cā solo

nota.

I ꝓtinuitatis q̃ fit in pulmone est prauior ⁊ difficilior valde ⁊ periculosior ceteris alys q̃ fiũt in toto corpore ⁊ magis remota a liberatiõe: vel ipsoꝝ: q̃re studiosus eẽ debes cuꝫ oi sollicitudie ad ꝓsolidationẽ faciendã cũ his q̃ dixim⁹. añq̃ ad sanie hẽat deuenire. cognoscẽdo q̃ si ad ꝓsolidationẽ hui⁹ vulneris pulmonis p̃te ifirm⁹ poterit deuenire. dignus eris laude ⁊ glia valde ex hac cura. Et nõ credas q̃ B̃ vuln⁹ ꝓsolidet ex ꝓpo sanguine sic vulnera aliorũ mẽbrorꝫ fieri ꝓsueuerũt: ꝫ si ꝓsolidat non fit nisi post lõgũ tẽps. Et postq̃ visuꝫ fuerit q̃ ꝓsolidatio h⁹ sit expleta ⁊ ꝓfirmata. nõ ỏbes ỏsistẽ ab vsu medicinarꝫ ad minus vsqueq̃ trãsacti fuerint. lx. dies. Et si nõ cõsecutus fueris intẽtionẽ tuã. B̃ est q̃ ad sanie ꝓuertat: iã supius dcũ est qd agẽ debes. ¶ Et iã audiui a pie meo q̃ ad cũ venit q̃daꝫ ex officialibus hispanie: q̃ patiebat hãc egritudinẽ: scꝫ q̃ eiecerat sanguinẽ a pulmone: ⁊ pẽ me⁹ studuit eũ: ⁊ fecit ei oia que visa fuerãt ei ꝓuenire: intãtũ q̃ ad tãtã ꝓualescentiã deuenit: q̃ putabat se esse liberatũ itegre et pfecte: ⁊ icepit facere facta sua: ⁊ agere oia que ꝓsueuerat in sanitate sua: ⁊ pẽ meus correxit eũ iniũgendo ei a gb⁹ se abstinere debebat: ⁊ maxie ab vsu mulierꝫ: ⁊ a supfluo cibo ⁊ potu: ⁊ a violẽtis motibus ⁊ laboriosis: ⁊ ab egtatione equorꝫ q̃ sunt semp robusti atq̃ fortes. Et pceden-
Lasuo. te tpe equitauit q̃dã die equã vnã: ⁊ cursitauit eã violenter: ⁊ eadẽ die reiecit de sanguine in magna q̃titate. Quare ex B̃ ⁊ ex vsu mulierꝫ. ⁊ alys erroribꝫ multis quos fecerat obyit in breui. Sꝫ quãdiu seruauit regimẽ sibi impositũ: sane vixit: ⁊ bñ fuit hoc per septem annos.

¶ Cap̃.3m. Quod est de tussi que prouenit a mala complexione ⁊ de omnibus alys speciebus.

T scias q̃ põt in pulmõe euenire cõplexio cala aut frida vl sicca ex qua oriẽ tussis. Et cura hui⁹ est remouere illã malã cõplonẽ: ꝓuertẽdo ifirmuꝫ ad opp⁹ illo⁹ q̃litatis exnee. Et iã fuit q̃ gdaꝫ rex habebat tussiꝫ. ⁊ nihil p ipsam spuebat vel cyciebat. Et cũ medicus sutis vidisset ipm̃ ꝓcepit ei vt cuꝫ fibulis suis clauderet scissurã capitis sui anteriorẽ: ⁊ ablata fuit ab ipso tussis icõtinẽti. Et cã tussis illi⁹ erat friditas q̃ attingebat pect⁹ exteri⁹. vñ pulmo ide lesionẽ recipiebat: ⁊ virt⁹ expulsiua conabat expellere illõ nocumẽtũ ab illo mẽbro. Quare B̃ tussis nõ erat nisi ex q̃litate mala frida. Et accidit multotiẽs tussis ẽt illis q̃ supflue exercitantur currẽdo vl nauigãdo seu vogãdo: ⁊ maxie si nõ sũt assueti. Et cã hui⁹ ẽ: q̃a ex tali exercitio laboriosio stõcbus corꝫ supcalefit ⁊ exiccãtur: ⁊ exiccant ẽt loca vnde aer inspirat: ⁊ ex tali siccitate pcreat tussis incõtinẽti: quãdmodũ videre potes q̃ accidit tussis subito illis q̃ odorãt cãphorã cũ sit frigida valde. Et põt ẽt eẽ causa tussis illorꝫ
M qui supflue fatigant currendo vel nauigãdo dissolo humorꝫ qui dissoluunt a supfluo motu: ⁊ cadũt vel ỏscẽdũt ad pectus vel ad pulmonẽ. Et ira similr promouet tussiꝫ duabus de causis. s. caliditate ⁊ siccitate: ⁊ cũ sciueris cãꝫ tussis: pmo studere debes in remouendo ipsam cum suo opposito: ⁊ id q̃ dixi tibi de rege habeas p exẽplari in oibus. Et adhuc itero tibi id q̃ supius dixi ⁊ scripsi i caꝰ pulmonis. s. q̃ ñ ipsi vlcus supuenerit ⁊ curat⁹ fuerit: sic dixim⁹ ordinate possibile erit q̃ viuet sic diu ⁊ forsan ad vltimũ mortẽ alia egritudine. Et põt etiã tussis euenire sicut aliqui ex antiqs ꝓtulerunt medicis cã vermium q̃ assimilantur muscis qui oriunt in pulmone: ⁊ ex illis fit tussis valida atq̃ fortis. Et cura huius est trahere per cãnaꝫ pulmonis fumũ centaureẽ ⁊ aristo. lõge. Sed hanc egritudinem nũq̃ vidi: nẽ memorationẽ facio de ipsa: sicut qdã antiq̃ fecerũt medici. Et fit ẽt tussis q̃ ꝓcreãtur

Tussis aliqñ fit a vmis pauis in pulmone exñibus.

porꝰ seu claui in mẽbris q̃ sunt ꝓpinqua pulmoni: ex gb⁹ cõpximiẽ pulmo: ⁊ inde sequit tussis. Et fit tussis ẽt a tumore splenis ⁊ grossitie ipsi⁹: ⁊ hec nõ remouetur nisi remota cã. Et fit ẽt ex apate epatis ⁊ duritie ipsi⁹. Qñ q̃ñ est magnũ fit tussis. vnde opꝫ dictã cãm remouere. Et fit etiam ex pleuresi que fit aut sub costis aut supra costas. Et etiã generatur tussis ex hidropisi. Et fit sil'r ex tumore stõcbi q̃ fit ex vẽrositate magna in ipso vel ex supflua repletiõe eius cibi ⁊ potus: que fit q̃ñ patiẽs est gulosus: spãlr q̃ñ replo est talis q̃ nõ iuenit stõcbus vñ hẽat expirare: q̃re conat stõcbus expellere: q̃ nõ põt: sic apparet q̃ñ aliqs ponit in aliquo paruo loco vndiq̃ ⁊ fortissime clauso: ita q̃ non põt eycere a corpore q̃ sibi nocere videtur nec expirare eo q̃ nõ bꝫ locũ in quo possit se dilatare ⁊ aerẽ ꝓueniẽtẽ ispirare: donec apiat locus: ⁊ aer ille iclusus ⁊ pessimus eucntet: ⁊ nouus ⁊ conueniẽs inspiretur: ⁊ huic ẽt simile accidit illi cui in vltimo stõcbus repleti: q̃a q̃ñ sic est ẽt a stõcbo non põt aliqd vomere nec superius eycere donec a virtute digestiua aliqd digerat: ⁊ inferius aliqd descẽdat: ⁊ ide spatiũ acqrat stomachus: ⁊ hac de cã accidit tussis pp talem repletionẽ ex vicinitate ipsius ad pulmonẽ: pp cõpressionẽ: ⁊ multotiens moriunt boies suffocati pp talẽ cãm: ⁊ fit etiã tussis ex subita mutatione aeris ad oppositũ sui. Et fit ẽt tussis ex subita ex assumptione q̃rũdam rerũ quarꝫ ꝓprietas est nocere pulmoni: sicut sunt fungi mali q̃ nascunt in pede seu pe radicẽ cuiusdã arborꝫ q̃ quidẽ arbor dr̃ arabice belecaminũ. Et fit ẽt tussis cã mali pulueris. Ducusq̃ sufficiant que diximus de egritudinibus pulmonis. Nũc autẽ intendimus determinare de egritudine cordis.

¶ Trac. 12m. de egritudib⁹ cordis. ⁊ ẽ ptinẽs capl̃a septẽ.

¶ Cap̃. p̃m. Quod est de egritudib⁹ cordis in gñali.

Riuntur egritudines i corde: aut a seipso: aut ab alys mẽbris. Qñ q̃ñ passiões gñant in gbusdaꝫ mẽbris patit ẽt cor: ex cõpassione ipsorꝫ ⁊ ide pua atq̃ gnia gñant accñtia. Et iã scis q̃ cor ẽ pnceps ⁊ dñator in toto corpore: ⁊ vtutes ei⁹ sunt potẽtes: ⁊ opões ei⁹ sũt mãifeste apparẽtes. Et oplo magni ⁊ excellẽtissimi Phi: ⁊ q̃ sũt ex sua secta bonorata: ẽ q̃ cor solũ est pnceps iter oia mẽbra corpis ⁊ dñator oiuꝫ: ꝫ Hal. sentit q̃ sit solũ pnceps ⁊ pn⁹ spũs vital: eo q̃ aial aliqõ ñ moriẽ nisi q̃ñ ỏficit spũs vital' q̃ ẽ i corde. Et scias q̃ creatio ipsi⁹ cordis ⁊ ei⁹ forma ẽ excellẽs in bonitate oia alia creatione ⁊ forma ceterorꝫ mẽbrorꝫ q̃ sũt i toto corpe: cũ sit solidi⁹ ⁊ dẽsi⁹ reliqs mẽbris oib⁹: ⁊ est bñs duas vacuitates seu ꝓcauitates: q̃rus pncipaliꝫ est q̃ est in latere ei⁹ sinistro: eo q̃ plus bꝫ ⁊ retinet de spũ vitali alia vacuitate vt ei⁹ suba exeant seu ꝓcedãt arterie q̃ mouent motu continuo ⁊ nõ locali sm motionẽ ipsi⁹ cordis. Iuuamẽtũ autẽ isti⁹ mot⁹ ẽ manifestũ in attrahẽdo aerẽ fridũ: ⁊ in expellẽdo calꝫ supflue ⁊ fumosuꝫ. Qñ nisi eẽt talis euẽtatio: suffocarẽt ei⁹ calor nãlis: ⁊ extinguerẽt in eo. Et a corde sm Aristo. ꝓcedũt mot⁹ volũtary ⁊ nãles: eo q̃ credit q̃ epar ⁊ cẽbrũ recipiãt ifluẽtiã ab ipso. Sꝫ mihi vi q̃ cor sit nobili⁹ ceteris pncipalib⁹. s. cerebro: epate: ⁊ testiculis. Et q̃a ẽ nobilior ⁊ magis pncipalis: tõ q̃ñ vult fieri apa in ipso: añq̃ ꝓfirmẽt: moriẽ patiens oino: ⁊ deficit.

¶ Cap̃. 2m. Quod est de tremore cordis qui arabice dicitur altadeg.

Lias q̃ accit i corde tremor sic ⁊ i alys mẽbris ꝓsuenit euẽir. Sꝫ ille q̃ fit i alys mẽbris gñat a vaporib⁹ ⁊ fumositatibus q̃ ascendũt: ⁊ attigũt musculos seu lacertos ⁊

Dicta iter tremorẽ cordis ⁊ aliorꝫ membrorũm.

A tos ⁊ cutis. Ille ẽo tremor q̃ est in corde accidit pp multã repletionẽ q̃ ẽ in eo: ⁊ ab ipa, puenit mot⁹ ille ẽxneus ⁊
Cura. horribil' q̃ dr̃ altadeg. Et cura h⁹ est flõmia cũ multa exctiõe sanguis. ⁊ postea ꝓfortare cor cũ illis q̃ bñt ipm̃ cõfortare: sic cũ margarit ⁊ ligua bouina ⁊ auro puro ⁊ silibus. ¶ Medicamẽ ad B̃ ꝓueniẽs valde. ℞. margaritarũ ⁊ sete crude: ⁊ seis basilicõis gariofilati. ⁊ seis boragis: ⁊ ligue bouie. aã. auri. x. corticis citrorꝫ: ⁊ cedeg idi: gariofilorꝫ macis. aã. auri. iiij. pure ãbre atq̃ pfecte. aure. ij. terat vnaquecq̃ baꝫ mediciaꝫ optie p se: sed seta ꝑus icidi dꝫ minutis q̃to plus fieri pt: postea teri optie dꝫ sil' cũ plis: ⁊ demũ cũ aq̃ misceantur medicis: ⁊ postmodũ puluis oiuꝫ dictaꝫ malaxet optie cũ aq̃ rosacea in parapside q̃ sit pfecte vitreata: ad vltm̃ laminã auri puri aliquãtuluꝫ q̃ssaꝫ: ⁊ frica sup eã fortiter vgã puri auri ꝑus lamina madefacta cũ aq̃ rosacea tãdiu donec vestigiũ auri i medicinis appeat mãifeste: abluẽdo dictã laminã auri sup medicias cũ optia aq̃ rosacea vl cũ succo pomorꝫ miscendo dcũ auꝫ cũ pdcis medicis simul: ⁊ addẽdo huic recepte pondus medietat ipi⁹ ỏ eẽio pomorꝫ dulciũ. ⁊ postea cõficẽ cũ syrupo fcõ ỏ ligua bouia bñ cocto ꝓfectiõe bõa: ⁊ pina ifirmo ỏ B̃ medicamie oi mãe iciũo stõ põd⁹ auri. v.

B ¶ Cap̃. 3m. Quod est de chardiaca.

Ec egritudo euenit in corde: ⁊ est mot⁹ magis ipetuosus nãli: ⁊ fit aut ex cã extrinseca: velut a forti ira: q̃ñ ab ipa fit ebullitio valida: ⁊ augmãtat calor in corde: ⁊ B̃ ẽ pncipal cã ipsi⁹. Et fit ẽt accñtalr a terrore: eo q̃ñ aliqs timet supflue: nõ spgit calor nãlis p totũ corp⁹: ꝫ pstrigit itus: ⁊ lãgues dimiuit: ⁊ ỏbilitat: et ex tali pstrictiõe trahit sanguis ad cor sil' cũ alys bũorib⁹: sic appet i reb⁹ extrinsecis. vꝫ. q̃ñ audit in aliq̃ ciuitate rumor terribil' ex q̃ cõiter pauescũt boies: q̃re oẽs trahunt ad regẽ tãq̃ ad radicẽ ad manutenẽdũ cũ: ita ⁊ lãguis cũ calore nãli ⁊ spiritib⁹ ⁊ cũ alys bũorib⁹ trahitur ad cor: ⁊ ide segit ꝓquassatio i eo: ⁊ fit chardiaca. Et fit similr ex sollicitudie nimia quã aliqs bꝫ cã pducendi aliqd ad effectũ: ⁊ B̃ sollicitudo duplr diuidit: q̃a aut ñtiẽ circa vindictã faciẽdã: ⁊ B̃ ponit ⁊ ꝓtinet sub ira: vl' erit sollicitudo cã acqrẽdi aliqõ magnũ lucrũ: vel cã ꝓsequẽdi aliqd in quo multuꝫ delectet: ⁊ tũc dilatat cor ⁊ spargit calor nãlis ⁊ spũs ad exterioꝫ: intãtũ q̃ debilitatur cor ex illa inanitiõe: ⁊ segtur ide chardiaca. Et fit ẽt a superflua debilitate vãtis. ita q̃ ex quolibet leui motu vl laboze chardiaca excitat: q̃a scitũ est certissime ⁊ manifeste q̃ ois motus excitat calorẽ: maxie cũ est fortis ⁊ subitus: ⁊ si patiẽs est debilis q̃ꝫ mot⁹ q̃ est in eo est cũ maiori difficultate ⁊ laboze: eo q̃ graue est debilẽ mouere: vñ nõ fit nisi cũ difficultate ⁊ laboze: q̃re calor in eo fortiẽ efficit: ⁊ sic chardiaca gñat. Cura hui⁹ egritudis est regẽ eũ cũ cibis ⁊ potibus tẽperate: ⁊ odorare aromatica frigida
D que bñt cõfortare mẽbra pnciplia ⁊ spũs: sicut est myrta que cõfortat sui nã ⁊ cõplone: ⁊ rose: ⁊ sandali: ⁊ nenufar: ⁊ syrupus de sandalis factus cũ tribus partibus sui ex aqua rosacea: ⁊ tantũdẽ de aq̃ dulci. ⁊ ꝓpinatus ei ad bibẽdũ sufficit ei: ⁊ medulla citrullorꝫ: ⁊ cucumeris sarracenici bñt curare hãc egritudinẽ sui cõplone: ⁊ ꝓfortando sui aromaticitate. Et est inuenta q̃litas in his ad hanc egritudinẽ q̃ ignoramus oino: sed experiẽtia hoc certissime manifestat. Et gñatur ẽt aliqñ in corde sanguis adustus: vñ fit chardiaca illa dicta ex nã ipsius ⁊ sui acuitate. Et oriẽ sil'r chardiaca ex mordicatiõe q̃ fit in ore stomachi: q̃ñ in ipso iuenit humor mordicatiuus vel acut⁹ ꝓpter vicinitatẽ ipsius ad cor. Et hac de cã antiq̃ nominabãt os stõchi cor. Et cũ cognoueris in hac egritudine melliam abundare: confortã cor cum his que prescripsimus de cõfortãtibus cor: ⁊ margarite maxime hoc facere nozũt. Et cura illi⁹ que fit ex mordicatiõe oris stõchi est euacuare illũ humorẽ ab eo cũ vomitu vel solone.

E

¶ Cap̃. 4m. Quod est de aqua que congregatur in marsupio cordis.

T generat aliqñ in marsupio cordis bũiditas aquosa q̃ assimilat vrine: ⁊ accidit ex B̃ ifirmo ꝓsumptio ⁊ diminutio carnis paulatine: sic fit in ptisi. Sꝫ ego nunq̃ vidi hanc egritudinem: nec curaui ipsam: nec inueni q̃ Halenus de eius cura aliquã fecerit mentionẽ. tamẽ si aliqd dꝫ valere in B̃ casu: valẽt ea que sunt subtiliatiua ⁊ resolutiua ⁊ desiccatiua cum aromaticitate: sicut est aqua feniculi: ⁊ horum similium.

¶ Cap̃. 5m. Qõ ẽ de pelliculis q̃ fiũt in marsupio cordis.

Generant sigdẽ in gbusdã additiones in marsupio cordis q̃ sunt ad modũ chartilaginũ ⁊ pellicularum adiuicẽ mixte: ꝫ nullus añ nos locut⁹ fuit ỏ hac cura. Tñ si aliqua medicamia possunt valere: erunt illa que sunt subtiliatiua ⁊ dissolutiua ⁊ aromatica cum quadam humiditate.

¶ Cap̃. 6m. Qõ est de etbica cordis.

Ec egritudo oriẽ in corde ex mala cõplone sicca que fit i ipo: ⁊ B̃ febris ỏsiccat subalẽ seu radicalẽ bũiditatẽ q̃ ẽ i porositatib⁹ mẽbrorꝫ cõdẽsata vt cãbiat ⁊ ps mẽbri fiat. Et cura h⁹ ẽ si fuerit i pn⁹ ⁊ ex siccitate sola cum rebus humectatiuis: ⁊ olfaciat poma aromatica: ⁊ bibat lac capre medie etatis sicut exit ab vbere. Et continuet intrare quotidie in tinam aque dulcis tepide plenã vt nõ sudet. Sꝫ si cũ siccitate dicta calitas fuerit: tunc magis ꝓfert odorare nenufar: ⁊ violas q̃ dcã poma. Et cũ tractabo ỏ etbica: latꝰ ỏ hac cura loq̃r.

G

¶ Cap̃. 7m. Qõ est de apate q̃ fit in marsupio cordis.

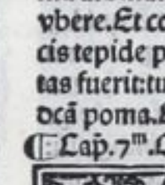

Ec egritudo cũ accidit in marsupio cordis nõ fit nisi ex causa calida: sed si medicus fuerit studiosus ⁊ sollicit⁹ valde ad hãc egritudinẽ remouẽdam: poterit in breui curari: ⁊ B̃ fit flõmando cũ citissime: minuendo de sanguine in maxima quãtitate. ⁊ velociter: postea infrigida cõplexionem cordis cõfortando eũ: ⁊ B̃ fit recipiendo de syrupo myrte: partẽ. j. ⁊ de syrupo sandalorꝫ partes. iiij. ⁊ tẽpera cum aqua rosacea: ⁊ da bibere. Et ꝓtinuo fac eũ odorare myrtam recẽtem ⁊ nenufar. Et si negligens fuerit medic⁹ aut tardus in hac cura: morieẽ infirmus in breui: eo q̃ marsupium est circũdans cor: q̃ est mẽbrũ tam nobilissimũ ⁊ principalissimũ sicut scis. Nec autẽ que scripsi hucusq̃ de corde sunt sm̃ sniam predecessorꝫ nostrorꝫ medicorꝫ. Nunc autẽ intendimus dicere a nobis quedã que ab aliquibus nõ sunt scripta de eo. Et dico q̃ quãdo infrigidatur cor vltra id q̃ cõuenit sue cõplexioni nãli sequitur inde in corpore toto pigritia ⁊ tarditas ⁊ debilitas in oibus suis actionibus ⁊ operationibus. Et si cuꝫ hoc siccitas preualuerit plus eo q̃ sua natura exigit ⁊ regrit: erit patiens sollicitus atq̃ audax ⁊ nõ põt aliquid q̃ sibi nõ placeat sustinere. Et si cum dicta frigiditate: pscripta siccitas in vltimo abundauerit: nõ solũ dicta accidentia infirmus patiet: verũetiaꝫ ei superueniet egritudo que arabice dicit dubul: ⁊ latine noiatur sintbesis. Et est quãdo siccitas pfundata est tñ mẽbris q̃ illa humiditas radicalis que parata est ad cambiuꝫ vt pars mẽbri fiat consumit ex toto ⁊ desiccat. ¶ Et ego vidi quẽdaꝫ ifirmum

H

Lasuo.

meuz qui patiebaꝫ bāc egritudinē cuius caro erat diminuta ⁊ consumpta in vltimo: ⁊ erat studiosus sollicitus ⁊ curiosus in vltimo: ⁊ oino impatiens: ⁊ omnes actiões ⁊ operationes suas agebat sicut in sanitate facere consueuerat: ⁊ pmāsit sic in hac dispōne donec fuit mortuus: ⁊ cā sue mortis fuit hec. s. ga voluit intrare tinā aque calide: ⁊ ego phibui sibi quātū potui: sed noluit me audire: ⁊ cum intrasset in cā non diu stetit q leuiter mortuus fuit.

¶ Tractatus. 13°. De egritudinibus epatis ⁊ splenis: ⁊ est continens capitula sex.

¶ Cap. p^m. Qd est de epate ⁊ de trib° spēbus bidropisis.

De iuuamēt epatis.

Clias q epar est vnū ex pncipalibus membris corporis: sz Arist^es sentire vi q opatiões ipsius pcedant a caliditate cordis: tñ sunt medicorū est q epar per seipm est pncipale: ⁊ operatiões eius a seipso pcedūt absq; influentia alicuius alterius mēbri in ipm. Et pter hoc dicit Hippocras q bonitas ⁊ hylaritas vite a sanitate pfecta epatis hz euenire: ⁊ epar est fons ⁊ pn^m virtutū nātū: que sunt vius attractiua: retentiua: digestiua: ⁊ expulsiua: ⁊ hec virtutes influūt ab epate ad vniuersum corpus ⁊ in oibus mēbris: ⁊ ab ista influētia oia mēbra singulariter dictas virtutes nāles habent exercere: ⁊ nutrimentū mēbris totalr assimilare ⁊ eis vnire. Quare hec virtutes oēs ab epate pcedūt ad oia membra corporis: vnde si debilitas inuenīt in corpore in virtute mutatiua orietur in eo egritudo fm illā debilitatē: sicut hidropisis cū suis tribus speciebus. Una quaꝫ dicitur carnosa: in arabico halabami. Secunda ho dicitur asclites vel vtrosa que arabice dicitur cebli. Tertia aūt noiatur timpanites: ⁊ arabice vocat ꝯabi: ⁊ timpanites fit et quidez a debilitate epatis. Et ego tractabo de vnaquaq; istarum sperum tractatu cōpleto. ⁊ incipiemus a carnosa q̄ a nobis dicit hiposarca. Et dicimus q qñ debilitat virt° digestiua epatis tunc nutrimētum efficit crudum ⁊ indigestū: ita q non pōt in sanguinē conuerti: ⁊ sic remanet flegmaticū. Et tu scis q quotiēscūq; secunda digestio que est in epate errat in digerēdo: tūc impossibile est q cetera mēbra possint illud nutrimentū digerere: ⁊ in sui substātiaz conuertere ⁊ assimilare. Et postq̄ digestiua epatis deficit: ⁊ alia membra oia de necessitate deficiunt: atq; errāt in digerendo: ⁊ sic sequitur inde hidropisis que dicit hiposarca. Sed timpanites oritur qñ epar incipit digerere cbilū ⁊ nō pōt sufficiēter eum cōplere ⁊ imutare in oib° suis qualitatibus sicut conuenit pter debilitatem sui: ⁊ nō potest perfecte dissoluere qd dissoluendū est: nec preparare ad expellendū q expellendū est. Quare cōuertit in vapore siccum atq; grossum: qui qdē mittit ad concauitatē ventris: ⁊ inde efficit in eo inflatio cum duritie. eo q qñ debilitat epar conuertit chilum ⁊ imutat fm complexionē ⁊ nāz malā que ei appropriat in illa hora. Et hoc impōle cēt nobis dicere: que: qualis: ⁊ quāta sit ista puersio: sed scitū est perfecte atq; cognitum: q quilibet calor: siue nālis: siue accitalis: tam si fuerit extrinsecus: siue intrinsecus: si inuenit rem aquosam in quā agat: puertit illā in vaporem: ⁊ illud qd est grossum in eē remanet: subtile autē euaporat ⁊ recedit. Epar aūt qñ est in sua cōplone nāli optima ⁊ perfecta est causa vniuersalis puersionis nutrimēti in oibus mēbris fm naturam ⁊ cōplonē vniuscuiusq; ipsoꝝ. Sz qñ debilitatur calor naturalis in eo ita q nō pōt hanc operationē cōplete agere: generantur inde vapores multi qui cōuertantur ⁊ coadunant in concauitate ventris: ⁊ fit hidropisis que dī timpanites. Et p maiori parte est hec egritudo cuz grossitie ⁊ duritie splenis magna: eo q quādo epar nō agit in substantiā nutrimēti id qd debet de sui pprietate ⁊ nā: hoc est mutare dictam subaz in rem aliā que oimodo in oibus assimileturſue sube ⁊ qualitati. Et qñ h operatio exit a natura ho sus aliquā partez caliditatis: tūc supercalefit nutrimētum ⁊ adurit: ⁊ nā illō mittit ad splenē: eo q omne adustū ptinet ad meliaz: ⁊ sic inflat splen atq; tumescit: ⁊ hac de cā p maiori parte nō inuenies timpaniticū absq; egritudie ⁊ tumore ⁊ inflatione splenis. Sz hidropisis siqdē asclites generatur qñ nō possunt renes attrahere aquositatē que giat in epate cū sanguine q̄ ꝓsueuit descēdere ad renes pvias vrinc: ga cū remanet in epate cū sanguīe: repudiat a mēbris: vnde sanguis ille aquosus ab ipsis membris expellit ad vētris ꝓcauitatē: ⁊ ide fit asclites. Nota tñ q si h̄ error fuerit pn^r ab errore ⁊ debilitate epat: non potentis secētrare purū ab impuro: ⁊ spālr aquositatem dictā: fit pmo hidropisis que dī hiposarca: ⁊ scōa. s. asclites a debilitate ⁊ egritudine renū hz puenire. Sed cōsiderare debes virū illa egritudo vel debilitas renum fiat vel pcedat ab epate: vel sit cā alicuius pōe egritudinis q̄ est in ipsis renibus: q si peccatū nō fuerit in epate sed ē sanum oino: ⁊ debilitas ⁊ egritudo fuerit in ipsis renib°: tunc pncipalr fit hidropisis que dī asclites. Et debilitas quidē virtutis epatis euenire pōt a mala cōplexiōe que fit in ipso. Quoꝝ spēs. viij. sunt sic est manifestus: q̄tuor scz simplices: ⁊ q̄tuor cōposite. Et cura vniuscuiusq; ē reducere epar ad suam complexionē nālem cum qb° conuenit. Sed debilitas epatis que fit ab egritudie q̄ est in ipso corpore epatis est oppilatio vel apa. Et apa est egritudo composita ex cōsimilibus ⁊ officialibus. Cura sigdē oppilationis est cū aperitiuis: apostematis ho cū remouēdus cām ipsius. Et accidit etiā in epate duities causa potationis aque frigide vltra debitū: vel debilitas virtutis ipsius causa vius aceti supflui. Et cura duricici q̄ fit ab aqua frigida nō est solum cum calidis simplr: imo indiget cum eisdem que sint confortantia stiptica ⁊ aromatica: sicut camomilla: ⁊ flores rosarum: ⁊ silia. Et nota q spēs hidropisis sic componi ⁊ misceri possunt adinuicem que ēadmodum ⁊ spēs febriū simul cōponunt. Quare si medicus subtiliter ⁊ studiose perscrutatus fuerit in cognitione simplicis: leuius poterit cognoscere cōpositā ab eadem. Et qui curā simplicis perfecte sciet operari ide absq; difficultate ⁊ curam cōposite optime sciet exercere. ¶ Cōfectio ꝓueniens valde ad hoc. ℞. lacce lignorū mūdate: floꝝ camomille ⁊ rosarum: cinamomi electi: masticis: garioft. ⁊ sticados. aā. ʒ. j. seis lini modicū vstulati: oliuarde. i. rutbe capzarie: acreuan. i. scolopēdrie. aā. ʒ. 5. Terat vnaquaq; istaꝝ p se: ⁊ cribellet subtilr ⁊ cōficiant cū syrupo de charscaina: ⁊ ppina patiēti oi die ieiuno stōcho ex ipo auř. v. vel circa illō ⁊ inūge epar cum istis oleis equalr mixtis. s. dealcbocal ⁊ de iasemino: ⁊ de granis viridib°: ⁊ ciba cū pane bñ fermētato cū turturibus: ⁊ passerib°: ⁊ pullis perdicū elixat in aq̄. ⁊ sale. Sz si ōbilitas epat fuerit ex vsu aceti supfluo: tūc cura illi° ē syrup° iste. ℞. passulaꝝ enucleataꝝ: ⁊ ligritie mundate. aā. lib. 5. panical. ⁊ carsene ⁊ gafet: ⁊ oliuarde. aā. ʒ. iij. masticis. ʒ. j. ꝓquassent q̄libet p se: ⁊ infundant oia in sufficienti aq̄ per noctē vnā: mane autē bulliant lēto igne vsq; ad ꝓsumptionē medicinalis: ⁊ colent exprimēdo fortiter ⁊ optime: ⁊ adde huic colature ꝯucchari. lib. x. ⁊ mellis libras. v. ⁊ decoquant vsq; ad spissitudinē syrupi: ⁊ da patiēti de isto oi mane ieiuno stōcho. ʒ. vj. cū. ʒ. vj. aq̄ dulcis tepide: ⁊ cum auř. v. mellis rosacei. Et inunge epar cum oleo de granis viridibus: ⁊ camomille. aā.

¶ Cap. 2^m. Quod est de apostemate epatis.

Et oritur

Et oritur qñq; i epate apa. Et si fuerit i suba sue carnositat: ⁊ ad sanie euenerit: nō spero q ifirm° ide in ppetuum possit liberari: eo q epar ē membrū pn^le ⁊ fons potētissim°: vñ qñ taliter patit puant eius vtutes oēs ⁊ destruunt ⁊ segtur velociter mors.

¶ Cap. 3^m. Quod est de oppilone epatis.

Gra hui° egritudis ē apire oppilone s ipsi° cū decoctiōe oliuarde: panicald ⁊ scolopendrie ⁊ silibus: ⁊ succus feniculi est maximi iuuamenti in hoc casu.

¶ Cap. 4^m. Quod est de dolore epatis.

Dorie aliqñ i pāniculo epat extēsio sīc i alys mēbris ꝓsueuit euenire: vñ segt dolor fortissim° q̄si itolerabil ⁊ appet patiēti q epar sit qd doleat. Et est sensus h° pāniculi acutissim° pp multitudinē partiū ꝓ nerū in ipso ꝓtextū. Ego autē passus fui hūc dolorē: ⁊ curaui me inūgēdo locū cū oleo de vitellis ouoꝝ: ⁊ nucū eq̄lr mixtis: ⁊ liberat° fui i ipsa die: sz factus fui ide icteric°. Et de ipsa iferius loquar dño ꝓcedēte.

¶ Cap. 5^m. Quod est de egritudinibus splenis.

De iuuamēt splenis.

Clias q splen est mēbrū qd hz ad se trahere supfluitates melicas: ⁊ trahēdo illas nutrit ex subtiliori ⁊ puriori pte ipsaꝝ. Et giant i ipo qñq; egritudies sicut in alys mēbris fieri ꝓueuerit. Et nō ē splen ex mēbris pncipalib° corpis: nec hz multas opōnes in corpore exercere: nisi ga trahit ad se supfluitates grossas: sic renes trahūt subtiles ⁊ aq̄las: ⁊ istō mēbrū augmētat et ingrossat multū. Et cura h° ē cura suprascripta in epate. Et scire ōbes q splen sustinē pt fortiores medicinas vel de ipso epate. Et nō tradas h° obliuiōi. s. qñ vis dare medicinas p splene vt admisceas eis sp ea q̄ beant acetositatē: eo q istud mēbrū, pōe nutrit isto sapore: ⁊ pp h̄ attrahit acetositatē ⁊ rapit eā violēter: ⁊ hac de cā miscēda sūt acetosa medicis splenis vt oferāt vtutes earum citissime ad ipsz: ⁊ acetū habz dictas medicinas citissime ipsi spleni ferre ⁊ oportare. Et iā ē notū q qñ ignorant splen itrā q nō pt ad se trahē gssitie sanguis atq; eī° fecē remanet tūc dicta fex cū sanguie ⁊ spargit p venas i vniuersuz corp°: ⁊ alterat ide cōplo epat ⁊ ōbilitat: ⁊ ex ipsa ōbilitate sequit vna ex spēb° hidropisis vl ples. Et de hidropisi et suis trib° spēb° supi° breuiter ptrāsiui: nūc aūt itēdo cōplere tractatū. ¶ Cōfectio syrupi pferētis valde duritiei ⁊ magnitudini splenis. ℞. camomille ⁊ corticis radicis tamarisci: oliuarde. aā gafet. thumeni. al. sticados ⁊ iabade ⁊ flauia. al. capilli ver. ⁊ scolopēdrie ⁊ asarabacbara. aā. ʒ. j. rubee tictoris. ʒ. 5. radicis de alçaru. ʒ. j. corticis radicis feniculi: ⁊ corticis: radicū capparis. aā. auř. v. mastichis auř. iiij. croci auř. j. ligritie mūdate pōdus medietatis oiuz pdictaꝝ mediciaꝝ: ꝓquassent q̄ sūt ꝓquassanda per se: ⁊ ifundant nocte vna i. xpiij. lib. aq̄ calē: ⁊ mane bulliant lēto igne vsq; ad ꝓsumptionē medietat aq̄: ⁊ colētur fortiter exprimendo: ⁊ illi colature adde. viij. lib. mellis dispumati: ⁊ lib. 2. g. y. ꝯucchari: ⁊ bulliāt iterum lēto igne donec icipiāt spissari: ⁊ tūc adde aceti vini fortissimi lib. y. ⁊ bulliat vsq; ad spissitudinē syrupi: ⁊ reponant i vase vitreato: ⁊ cū op° fuerit: da de eo patiēti ab. ʒ. j. vsq; ad. y. mane ieiuno stōcho cū ter tāto aq̄ dulcis cale: ⁊ cuz duobus auř. mell rosacei: ⁊ cibet cibis subtilib°: ⁊ de carnib° dent ei pulli pui ⁊ colūbini: ⁊ si vis dare ei gallinas vna die dabis: ⁊ alia nō: ⁊ rege euz taliter donec fuerit liber°.

¶ Et emplm istud itez spleni supponat: qñ ꝓfert valde. ℞. radicis tamariscis ⁊ camomille ⁊ floꝝ narcisci: et floꝝ de iasemino. aā. ptes eq̄les: rad. capparis q̄rtā ptez: farine ordei vel spelte q̄tū est q̄rta ps oiuz mediciarū ⁊ incorporent cū aceto ⁊ aq̄ equalr mixtis: ⁊ pone calidū sup splenē: ⁊ liga sup h̄ emplz folia viridia fic°: ⁊ comedat ifirmus aā cibū pomitella capparoꝝ postq̄ fuerint made facta i aq̄ cū sale ⁊ aceto: qñ sūt magni iuuamēti i hac egritudie: ⁊ teneat dcū ēplm i nocte: ⁊ in die inūgat bis cū oło ō lilys ⁊ rosaceo. Sciēdo q aliqñ h̄ egri^do cer tificat p vrinā turbidā qñ migit in q̄titate magna. Et h̄ ideo qa quādo splen nō pōt trahere dictā supfluitatē ad se: remanet cū sanguine: ⁊ expellit inferius per vrinā. Et aliquādo dicta superfluitas expellitur a natura ad cutim exteriorē corporis: ⁊ fiunt ibi vestigia nigra lata vel coloris violacei: ⁊ incontinenti post apparitionē dictorum vestigioꝝ remouet durities ⁊ grossities splenis: ⁊ hoc vidi pluries pprius oculis: sicut multotiens vidi icteritiam citrinam in cute fieri quando cholera exterius expellitur ad ipsam: ⁊ quando iste humor per secessum emittit non curatur ab omnibus: sed quando in cute apparet: tūc ad medicos currunt velociter pre timore.

¶ Cap. 6^m. Quod est de icteritia citrina.

Hec egritudo in corpe giat quando chola sil exteri° ad cutim expellit: ⁊ ho tit color ei° i silitudine colozis citri. ⁊ albū oculi silr. Tū ꝓsidera re debes vtrū h̄ patiēs pus pateret acutā febre vl nō: ⁊ si patiebat: vide si post istā expulsionez remaneat alleuiat° a febre: vl nō: aut si erat pus sine febre: sz apparēte icteritia fuit febris: ⁊ itez si erat cū febre cōsidera vtrū dicta icteritia appuit ante 7^m die vl post. Et si in septima die euenerit: spera bonū de ifirmo: eo q scā ē ista expulsio post digōnē mācī. Et si appuerit dcā icteritia in pn° febris: timēdū ē de ifirmo ne bēat apa calm in epate: vel in suis pelliculis. Et qñ sic est oēs humores ad epar deriuātes in cholaz ꝓuertunt: ⁊ ide color toti° corpis ificit atq; itigit ab eadē. ¶ Et cū fuēis certificat° q h̄ apa ē i epate ꝓfirmatū: fac tūc oino patiēte abstinere ab oi re calida atq; dulci: ab oleo oliuaꝝ ⁊ ab oi pigue dine ⁊ vnctuositate: ga si dederis ex istis aliqd iter licies infirmū oino. Et studeas potare eū aqua cucurbite: ⁊ ciba eū panata decocta in aq̄ ipsius cucurbite: nō admiscēdo ei spez aliquā nisi coziādrū vl succū. Et si vius fuerit debilis: dabis ei cucurbitas coctas cū pdicib°: ⁊ if rigida eas in puteo vel niue. Et si cert° fueris q in epate nō fuerit apa: considera si oppilatio aliqua fuerit in cānali: seu meatu supiori vel inferiori cbistis fellis vel verruca seu pustula in aliquo ipsoꝝ giata. Et si fuerit tūc chola exte dit atq; spargit p totū corp° cū sanguie: ⁊ mēbra sui acuitate ⁊ amaritudie repudiāt ipsaz: ⁊ expellūt eā ad cutim: que est mēbrū debile: ⁊ est mēbrū creatū a Deo sublimi ad defensionē corpis totius: sed expellit i eā a nā pp meliuz. Et cū sciueris q nō fuerit in epate: sz est in aliq pdictoꝝ cānaliū fellis: regēdus est ifirmus sīc dixim° addē do ⁊ minuēdo, put tibi videbit expedire: faciēdo tñ curā blādā atq; getā donec dicta pustula fuerit digesta vel dissoluta. Et si verruca fuerit ibidez: ipsa est q diu moretur quin dissoluat vl corrodat: cū chola quotidie ide trāseat: ⁊ sui acuitate habeat ipsaz dissoluere rodere ⁊ desiccare. Sed si icteritia fuerit ex liberatiōe cholere q pp sui multitudinē ⁊ abūdātiā spargit per totū corpus: que abūdātia facta est ex multa comestōe rez calidaꝝ sicut mellis ⁊ filiuz. Tūc cura eius est leuis: ga nō idiget nisi frāgere caliditatē corporis totius: ⁊ h̄ cū aq̄ cucurbite: et citrulloꝝ ⁊ anguriaꝝ: ⁊ cuz aq̄ rosata, ppinādo ei pdicta ad bibēdū postq̄ fuerit infrigidata in niue vel in puteo.

Et scias qd splen fortiores medicinas sustinet epate.

Lāe asclitis.

Si ōsecut° dūrescentie est in epate fit hiposarca: si in renib° asclites.

Lāe ōbilitatis epatis.

Cura gnālis trū spērū hidropisis ex cura ōbilitatis epatis sīle capitulū. viō 14° tertij. trac. 4° c. 15°.

Lāe hiposarce.

Lāe timpanites.

Vtpātur cum timpanite ad est splenis ꝓuenientes.

Lāe icteritie apostematis.

Alçaru vide ifra trac. 14° c. p. qd sit.

Cura icteritie apostematis.

Lāe icteritie ab oppilone.

Cura icteritie a multitudie cholere.

proportionale ad hujus syrupi dictum auctor: ℞. coliandri cō: 3ij. ℞. anisi: p^a. 3^j. ra: ℞. cā: 2g. ℞. aceti violaceo in omni mānā:

Et da ei ad comedendum lentes decoctas in aqua cucurbit:et aceto:quoniam est cibus in hoc casu valde utilis et perfectus. ¶ Et fit etiã icteritia ex potu alicui⁹ rei malitiose. Sicut accidit Azir filio Vali qui erat cõtestabilis regis:qui misit pro me:vt ad cum sibi lie ire deberem:et inueni eum glaucus in corpore toto:sicut est coretex citri: et amiserat appetitum comedendi ex toto. Et considerãdo cus omni sollicitudine super negocio:graue mihi valde videbatur inuestigare et certificare me de causa huius egritudinis:et hac de causa non audebam ei curam adhibere. Et considerando precedentia infirmantis:nõ videbam q ex ipsis istud accidens habere debuisset:eo q in eodem instanti in quo habuit icteritiam habuit simil⁹ et casum appetitus. Cogitaui q bibit et comedit rem venenosam:de natura cuius erat cõuertere cõplone corporis totius in cholas. Et dixi q ꝗ ꝑuersio erat ex ꝑpetate rei dicte:et nõ ex sua complone:ãre cõuersus ad deũ ꝓlidẽs totaliter in eũ rogaui vt ei minime plus nocumẽti iferre posset q̃ illud qõ habere videbatur. Dedi ergo ei ad potandum pondus trium granorum ozdei de beçebard. cũ ʒ.v. aque cucurbite. Et posui aquam cucurbite ad repirimendum furio sitatem illius caliditatis acquisite:et beçebard ad expellendum venenus:et sic posui complexionẽ cucurbite frigidam contra complexionem calidam patientis:et proprietatem beçebard contra qualitatem et proprietatem veneni:et sic inde perfecte fuit liberatus. Unũ ex hac cura fui mirabiliter cõmendatus. Et qui viderũt et audierunt venena pro nihilo reputabãt faciendo illõ. Et iam sciuisti q antiqui medici dixerũt q icteritia que fit in principio egritudinis est mala valde:eo q fit aũ digestionem materiei. Sed ego dico q eo quia icteritia fit ex humore acuto esse debet velocis motus in omnibus suis actionibus et passionibus: vnde non videtur esse longinquum nec extrancum si recipit digestionem in secunda die et magis in quarta:et maxime in iuuentute:et in regione calida:et in tẽpore calido:et quando flant venti orientales vel meridiani. ¶ Et iam bucusq̃ locutus sum de icteritia prout mihi videtur sufficienter. Nunc autem intendo tractare de laniatione et scissura sifac:et exitu intestini quod est supra ventrem.

¶ Tractatus. 14°. De egritudinibus que fiunt in sifac. et est continens capitula duo.

¶ Cap. p^m. Quod est de scissura sifac:et exitu intestini.

Sifac aliquãdo scinditur: aut ex percussione facta cum ligno vel lapide ventre repleto existẽte:aut ex saltu valido post repletionem:vel ex ipetuosa et ptinua tussi: aut ex superfluo pondere:et bozum filiũ. Et scias q quãdo scinditur sifac q̃uis in principio sit parua et modica quotidie augumẽtatur et dilatatur:et intãtũ sic multiplicatur donec intestina exeãt: non habentia quid sustentet ipsa nisi cutim exteriorem:et inde sequitur dolor ventris:et rugitus:et dispostio ifirmi tota mala efficitur:et maxime illis qui vtuntur exercitus laboriosis:sicut est equitatio et cursus equorũ:et opatio artium que fiũt cum difficultate et labore magno et sll'ium. Quare in istis qui laboriose et quotidie sic exercitantur q̃tidie dilatatur in eis scissura. ¶ Cura autẽ huius egritudinis est quiescere:spãliter illis qui bãc sustinere possunt:cũ modico cibo et potu:et continuo iaceant super dorsus:abstinendo a fozti vociferatione. Et si tussiunt abstincãt ab ipsa toto posse:et studeant vt eam quietam faciãt atq̃ lẽtam. euitando sternutationem quãtum possunt. Et postmodum reducat intestinum in locum ꝓpriuz:ligãdo de super emplastrũ stipticum nõ tamẽ grosse substantie nimis. et cõtinuãdo optime omnia ista possibile est q̃ liberetur Deo dante. ¶ Sciendũ tamẽ q ꝓsolidatio huiusfiac est difficilis valde:eo qa eius situs est in loco humido valde. et cũ mouet corpus:semp cuz eo mouet et conquassat sifac. ¶ Ego aũt tpe meo vidi quendã amicum meũ q passus fuit hãc scissurã. et recessit ab eo hac de causa possibilitas exercẽdi oia que agere cõsueuerat. Et erã tũc iuuenis. Et cũ illa supuenit ei dolor validus in vẽtre cã multe comestionis vuaꝝ et pomorũ:et itẽ in toto corpore acutissimos habuit dolores:ita q̃ nullatenus poterat se mouere:nisi cũ difficultate et laboze maximo. Studui q̃ circa eũ in remouẽdo dolores:et pcepi ei vt mime comedere deberet. nisi modicũ panis bñ fermẽtati cum passeribus ꝗcoctis in taspbea tãdiu ꝗcoctis donec carnes eorũ dissolui ab ossibus videanẽ. Et sic tenui cũ cuz isto regimine iacẽdo supinus q̃ duos mẽses:ita q̃ ñ poterat ozare moze sarracenorũ nisi i corde suo. et sic remoti fuerunt dolores remota mã eorũ:et liberatus fuit ab eis itegre et perfecte. Et remoti dolozibus cepi laborare circa ruptura:et fessus et fatigatus pre lõgitudie tpis dimisi eũ pcipiens ei vt quiesceret tpe longo iacendo supinus:et sic stãdo cũ dieta modica ac subtili:redut intestinũ in locũ suũ pmanẽs vacuũ. et sic cõstricte fuerũt partes:et ꝓsolidat fuit perfectissime absq̃ cura alia. Et q̃ rememorat⁹ suz de isto nõ feci nisi vt sit exẽplũ alys cũ ptigerit casus similis.

¶ Cap. 2^m. Quod est de vulnere vẽtris et intestinorum.

Quando aũt in vẽtre fit vulnus ex ferro:ligno:vel lapide:ita vt çirbus ide exat. tũc pmo medicus laborare debet vt ipm çirbuz intus remittat et redire faciat: et si sup ipm appuerit puluis:vel pilus:vel segatura alicuius ligni:pmo est optime abluendus cuz aq̃ tepida:et postea quiete intus reponatur. Et si aliqua pars çirbi denigrata fuerit vel corrupta incidatur:et cuz filo se te suatur:et ponatur intus:ponẽdo super suturam ea que habent consolidare subtiliando regimen vt supfluitates minime ibi possint abũdare. Et si ex vulnere sanguis in quantitate multa nõ emanauerit. fac infirmum ex bassilica que arabice dicitur balcbakal. flobotomari: quoniã est cura generalis in omnibus vulneribus ꝓbibens fluxum humoruz ad locum vulneris. Et si ex vulnere intestinũ exierit absq̃ vlla lesiõe sui:tunc studeas cum omni festinatione et sollicitudine vt ipsuz leniter atq̃ plane redire faciaes:eo q̃ si aliquam moraz extra faceret:inflaretur:et non posset postea redire vnde exiuit. Et si ex mora forsan ad inflationẽ deuenerit:habeas tunc aquam dulcem calefactaz tepidam in vltima temperantia. Et spargeꝝ ipsuz super orificium vulneris vice post vicez:donec inflatio remoueatur. postea cuz omni planitie et suauitate laboza vt ipsuz intus redire faciaes:iniungẽdo ei quietem continuaz:et vt abstineat ab oi vociferatione clamorosa:et a supfluo cibo et potu. Et cibus ei⁹ sit:cui⁹ modica q̃titas mlt̃ũ nutriat:et sufficiãt ei i cibo duo testiculi galli ꝗcocti i tassea. Et studeas i rẽotiõe bũorũ:et i elõgatõe ipsorũ a loco vulneris:et iunge ptes q̃ rẽote st aliq̃tulũ a vulnere i circuitu cũ olo ro. odorifero atq̃ aromatiçato et nõ moueat ifirmus vsqueq̃ vulnus fuerit ꝓsolidatũ. Sed si cuz vulnere pforatũ fuerit itestinũ:et fuerit ex gracilibus:ipse est meo iudicio vt liberet et ꝓsolidet. Et si fuerit i grossis pse erit vt viuat ifirmus. et si sola vna ex pelliculis itestini fuerit pforata vel exlaniata:poterit inde bene liberari Deo dãte:et si vltra fuerit pforatũ:difficilis erit cura atq̃ q̃uis:et pse erit forsan vt viuat ifirmus:sic i ista dispõne. Sicut visuz est ab hoibus de gbusdã aialib⁹. Et vidi tpe meo

meo bolez a quo stercus q̃ vulnus exibat: q̃ vixit sic i ista dispõne mala longo tpe: faciẽdo facta sua: et acgrebat vñ viuebat: q̃uis male et cũ difficultate. ¶ Ducusq̃ ego declaraui sub breuitate accũtia hui⁹ mẽbri. Nũc aũt intendo determinare de accidentibus stomachi.

¶ Tractatus decimusquintus de passionibus stomachi: et continet capitula sex.

¶ Capitulum primũ. Quod est de etbica stomachi.

De essentia egritudinis.

Ec egritudo qñ accidit alicui: pmo desiccat stomachus paulatine: et subtiliat corp⁹ eius intrñ: donec ad subtilitatẽ pãni deueniat: et debilitat inde stomach⁹: ita q̃ non põt cibũ digerere. Et hac de cã pmo iter egritudines stõchi de ista volui ptractare: qa medicis occulta valde esse ꝓbat. Attẽde g̃ in cura huius egritu^nis: et cauc ne vtaris aliquo mõ in B casu ꝓfortãtibus stõm cognitis q̃ habeant stipticitatẽ et siccitatẽ. Ne forte stomach⁹ ab eis supfluã recipiat calefactionẽ. ¶ Signa quoq̃ huius egritudinis sunt hec. l. absentia vomit⁹: et q̃ in somno nullam eyci humiditatẽ ex ore: et debilitas et casus appetitus et debilitas maxima digestiue: ita q̃ in stercore ipsius nulla digestio esse reperitur: et est absq̃ malo odore: et intantuz permanet nõ mutatũ q̃ assimilat cibis comestis: nec bz patiẽs eructatiões: et si aliqñ eructat: illõ fac debilissime et sentit nocumentum a cibis deficcatiuis: pulsus ꝗo ipsius ẽ dur⁹ et paru⁹: et absq̃ diuersitate et variatiõe. Et cuz hec signa in aliq̃ apparuerint: cert⁹ esto q̃ est macies et etbica stõchi: et maxie cũ dormierit infirmus supinus: si apparuerit cõcauitas in loco stõchi: tũc firmus esse debes in illa opione olno. Et si posueris manũ tuam cõprimẽdo sup stomachũ in illa cõcauitate: et ibi pcipies duriciez eẽ et acuitatẽ sine dolore patiẽtis ex illa cõpressione: et pcipies pulsuz sub manu tua et pcussionẽ: tunc certissime et absq̃ vlla dubitatiõe hec passio ẽ macies et etbica stõchi: eo q̃ pceptio sensus pulsus nõ est nisi ex arteria que est in ozificio stõchi q̃ minime sentirẽt vllo mõ nisi corp⁹ stõchi magnifice esset extenuatũ. ¶ Incipe ergo in cura hui⁹ egritu^nis ab iunctiõe stõchi ipsi⁹ cũ oleo amygdalaꝝ dulciũ et oleo granorũ viridiũ. i. alçaryz: sintq̃ i. ʒ. j. olei amygdalaꝝ. auẽ. y. olei granorũ alçaryz: et decima ps ipsorũ aque dulcis tepide: et cibẽt cũ pullis puis decoctis in taspbea: et oleũ ei⁹ sit oleũ amygdalaꝝ dulciũ: et p species⁹ vtat masticis⁹ bullitis in ferculis suis: et cerotuz adponẽduz sup stõchũ sit fcñ ex pice nauali mollificata cũ oleo amygdalaꝝ dulciũ: qõ sup stõm tenere bz tñ per diẽ̃ diã bozã parũ plus vl minus: qñ si diu ibi pmaneret: non modicũ infirmo nocumẽtuz bzet inferre. Et remoto emplo incõtinẽti inungat stõchus oleo amygda. dulciũ: et oleo rosaceo: que ambo sint recẽtia min⁹ vnius anni: et ꝓpinet ei lac capre ad bibẽduz: q̃ sit taz recẽter mulsum q̃ nullaz infectionẽ ab aere receperit: cui⁹ quãtitas sit ab ʒ. j. vsq̃ ad. iij. et ciba euz pullis et testiculis galloꝝ: qñ testiculi huic infirmo laudabiliores existunt ꝗ̃ pullis: et cibet in die ter. Et studeas vt cibi ei⁹ sint facilis digõnis: ꝓbibẽdo ei oia sicca: siue sint cala sine frida: cognoscẽdo q̃ calida sũt maioris nocumẽti: etiã si sint humida: eo q̃ caliditatis est dissoluere: et postq̃ ita est p accidẽs bñt deficcare: q̃uis humida sint nã. et B appet in aq̃ calida: qñ q̃uis humectet et actu et potẽtia manifeste: tñ. ꝓpter ipsi⁹ actualez caliditatẽ de suba mẽbri habet aligd dissoluere: et nos debemus in hac egritudine euitare cũ omni sollicitudine que bñt et pñt dissoluere et desiccare: imo intentio tua tota esse bz in humectãdo hoc membrũ: et ei⁹ digõnẽ cõsortãdo. ¶ Et nota q̃ stõch⁹ est membrũ nobilissimũ velut principale ꝓpter colligãtiaz oriis stomachi ad cerebrũ: et ꝓpter multã quãtitatẽ neruorũ qui sunt ibi: et hac ꝗ cã sollicite intẽdere debes in cõsortãdo ipsum et manutenendo eius virtutẽ: ponẽdo in oib⁹ suis medicaminibus stiptica et aromatica: et si haberent aliquã amaritudinez: sicut est amaritudo rosaꝝ nõ nocere: imo ꝓferret multũ. Et pulle sue et testiculi galloꝝ quas comedere bz debent esse cocte multũ: et panis eius sit optime fermẽtatus: parũ vel quasi nihil bñs de sale: et sit ex pfectissimo frumento: qõ optime sit masinatũ: et buratatũ: et malaxatũ pfecte cũ dulci aqua tepida: et oleũ quo vti debet: sit oleuz amygdalaꝝ dulciuz: vel oleũ sisaminũ. tamẽ scire debes q̃ oleuz amygdalaꝝ dulciuz est conueniẽtius et magis laudabile: eo q̃ oleũ sisaminũ bz mẽbra debilitare vtentibus de eo multũ: cũ careat omni stipticitate: et bz fetorẽ oriis. pcreare cõtinuãdo illud multũ: q̃uis nõ nocet aliqñ recipiẽdo de eo bis vel semel in ipsa hora qñ extrabit. Et nõ nocet ei abstinere a potu qñ comedit. Oleum ꝗo oliuarũ si fuerit ablutũ ter vel quater: in hac egritudine ꝓfert etiaz. Et aq̃ ozdei cõueniẽter ꝓparata modice exibibita valet. Jam ergo mihi vt bucusq̃ sufficienter declarasse que ad curaz hui⁹ egritu^nis bñt ptinere: volo tñ mõ addere istud modicũ. l. q̃ opz te oino euitare ea q̃ sunt magne stipticitatis et amaritudis: q̃uis stõch⁹ inquãtuz est stõchus regrat stipticitatẽ tẽperatã cuz modica amaritudine: tñ tam ꝓpter egritudinẽ q̃ pp natura mẽbri ꝗ̃ euitare oia acetosa. Sed vt deferat virtus medicinaꝝ ad villos stõchi: opz aliquãdo vt misceas suis medicis aliqua acetosa. Et cydonia assata multũ valent in hac egritudie: qñ sua humiditate stim remouent: et sua stipticitate et aromaticitate bñt virtutes confortare: et sua acetositate faciunt peruenire virtutes ad villos stomachi. Et sic cõpleta est rememoratio huius egritudinis: que ecculta ost valde plurib⁹ medicis: et paucos de eo inuenimus tractauisse.

¶ Cap. 2^m. Quod est de apostemate stomachi.

Hec qdem egritudo in stõcho aliqñ euenire põt sicut in alys membris euenire ꝓsueuit. Sed scire debes q̃ oẽ apa qõ fit in partib⁹ stõchi inferiorib⁹ ẽ minoris doloris: et eius accũtia leuiora valde sunt q̃ eius qõ fit in ozificio stõchi: sed id qõ accidit vel oritur in ozificio ipsius. Et cura qdem boꝝ oiuz apostematũ generalis est. Primo ex basilica flobotomare: et frequẽter clisteriçare: et regimen multum subtiliare viendo narcotiẽ. l. stipticis frigidis in principio multũ cum paucis resolutiuis: et q̃to plus perseuerauerit apostema: tãto diminuẽda sunt narcotica et resolutiua augumentãda. Et narcotica cõueniẽtia in hac egritudine sunt sicut cydonia et pira: et quia ista sunt cibus: ideo ꝓueniẽtioza sunt q̃ pura medicina. Et que sunt narcotica simul et resolutiua: sunt sicut çucchariũ rosaceuz. Et que sunt fortis resolõnis in hac egritudine sunt sicut çucchaꝝ rosaceũ mixtũ cum modico flore camomille: qñ camomilla de sui ꝓpriẽtate reperta est ac ꝓbata dolores itrinsecos mirabiliter mitigare. Quare firmiter dico q̃ si infirmũ talẽ reperis a principio apparitionis apostematis. l. cũ narcoticis dictis vt similib⁹ et resolutiuis liberabit infirm⁹ absq̃ magno laboze et dolore: si dictũ apa fuerit in fundo stõchi gñiatuz. Sed si ortũ fuerit in ozificio eius: puenient infirmo accidentia pessima: sicut cardiaca: que si perseuerauerit diu poducet ad sincopim et ad defectũ virtutis. Febris quoq̃ semp est accidẽs iunctũ huic egritu^nis cui⁹ fortitudo vel debilitas ẽ ꝗz nobilitatẽ loci ipsi⁹ apat: et ꝓm näz bũoris ei⁹: curãdo hãc egritu^nis si puenerit ad sanie: dũmõ apa

Cura.

Cura.

Nota quale zucchariũ rosaceũ est narcoticũ.

Regimen.

Apata superioris ptis stomachi sũt vehemẽtioris doloris: inferioris vo plurie magnitudis.

Nota quale zucchariũ rosaceũ est narcoticũ.

Legito gen. In 2^a p. doc. 2: suma: p. cã. 3: p. qm que libet ca ꝓdita efficaciam hui⁹ m oppinen gal: In p. de simp: distin: 2^a. cã: 2°. ex professo p tota cap:

idem dicit

H In proemio & auerr. 5: colliget cã. 42°. In m dro: hoc m dicit pr gal: In libro 3°. de simplicij na 2^a cã. 3°. & pa pli⁹ existit gno lum ad dolores i

vrnificos maximũ afferr Inuame hz ~~Inuamate~~ borũ ad oes febres de puredine colere nigre & apuredine colere rub: & accidentib⁹ ex puredine flegmatis & generis ab apatibus accidentibus In Discribus. hec gal: & Isaac cã. 2°. parte In fea dũ & pp illud facta est ex rob. de beneme horis sedatiuis & lenitiuis In medicatione a ostematiz que sũt In Discribus myrach benedicis & Ja

fundo stōi fuerit gñatus:infirm⁹ diu poterit viuere:eo q̃ vtutes ipsi⁹ vitales ⁊ aiales idc nō multū debilitanť:sed nāles penit⁹ debilitanť: eo q̃ stōcb⁹ minie digerere pōt cibū pp dictū apa:quēadmodū antea facē ꝓueuerat.Et postq̃ in ipso nō bn digeriť: ipole ē q̃ in epate digerať: cū sit in B ope ipso debilior. Si aūt apa in orificio ipsius stōi fuerit:ex eo multū patiēs debilitať:⁊ vix absq̃ sinco pi eē repiť:tñ vtus digestiua lōge melior in isto repiť:q̃ in illo in q̃ efficiť in fundo:eo q̃ fortior ⁊ melior locus digestionis stōi ē fundus ei⁹. Et pole ē qñ i supiori pte stōi fuerit apa:q̃ ēt singultus patieť. Quare dico q̃ si diu pseuerauerit B apa sine liberatiōe in breui deficiet infirm⁹ pp debilitatē vtutis:⁊ pp frequētiā pravo⁊ accītius que successiue fiūt in eo:⁊ si in fundo ei⁹ fuerit ꝓlongať infirmitas diu ⁊ forsan liberabiť ex eo:⁊ si nō moriť post longus tps. Qñ ℞o sanies in hoc apate apparuerit:ea ei ante cibū abstersiua ⁊ mūdificatiua ad potādū:sic alrea ⁊ ea q̃ bnt stōm ꝓfortarc:sic mastices:qñ ꝓprietas masticoꝝ maxia ē in ꝓferēdo nocumētis stōi;sic ligritie ꝓpetas est dolorē ei⁹ remouē. Et oia medicamia isti⁹ passionis ꝓfecta sint cū succharo:q̃ si vsus fueris melle lōgo tpe:corrūpes stōm.Et attēde q̃ qñ ꝓpinas hec medicamia ifirmo:⁊ nō sentit ide dolorē: certissime scire debes q̃ locus vlceris coopert⁹ ē sanie multa. vñ tūc nō sufficit vti debilib⁹ abstersiuis ⁊ mūdificatiuis ac incisiuis:imo indigeo ꝓ q̃ faciūt dictas opatiōes cū fortitudine ⁊ violentia; sicut ē centaurea:⁊ q̃ fortiter icidit absq̃ calitate ē agresta decocta.ipsa cnīs ꝓpetatē bz ꝓferēdi stō:⁊ elariuz factū:ex cimis vitis cū ꝓpetate ⁊ vinte ꝓferi bac egritu^ne^.
Et vtere bz incisiuis ꝓut videbiť ifirmo cōuenire.vz.si infirmus ex istis mordicatione patereť abstine ab istis:⁊ sis cōtent⁹ regie suprādicto:qñ ꝓro maiori pte si apa fuerit paruū:⁊ regimē fuerit ordinatum:euadet patiēs oino. Si aūt magnū extiterit:impolis est cura eius.

¶ Cap.3^m^. Quod est de veruca que oriť in stomacho.

Generať qñq̃ in stō veruca sic in alys mēbris. Et ego gdē vidi hāc passionē cū essez i carcerib⁹ de Dalivni de familia sua:⁊ ipse nō digerebat cibū:⁊ febricitabat febre iordinata: q̃ aliqñ fortiť iuale ꝛebat:⁊ iterdū debilitabať:⁊ bēbat solonē nō magnā:⁊ ille egestiōes erāt vary colōris: ⁊ nō bn cogīcē poterā cāz sue egritu^nis^:⁊ cū tetigissez pulsuz ei⁹ iueni ipz iordinatū:⁊ nō magnū.cognoui q̃ ex B q̃ apa erat in mēbro mlto⁊ neruoz:⁊ spālr qz erat serin⁹:⁊ debilitas vtut patiētis obuiabat magnitudini ipsi⁹ pulsus.Qre ista mani festabāt verucā eē in ipso stō:⁊ qz nō erat mlte velocitas pulsus signū erat manifestum q̃ nō erat de gñe calidoꝝ apatū:⁊ paulatine gdē ei⁹ caro diminuebať q̃tidie:⁊ cum poluisses manū meā sup fundū stōi,item duriciē ibidez ad quātitatē vm⁹ pomi absq̃ sensu alicuius doloris:⁊ cū fortiter cōpressisses manū:tūc sensit modicuz dolorīs.Et quotiēs iterabā cōpressionē: fortius dolebat.Cognoui q̃ certissime q̃ erat mortur⁹:tñ ipm q̃tidie ꝓfortabā:faciēdo ei ea q̃ bnt egritu^nis^ mitigare:q̃uis essez de eius curatiōe desperat⁹:eo q̃ vtus ipsi⁹ q̃tidie debilitabať. Et q̃dā die cū assellasset:assellauit qōdā rotūdū qō bēbat formā pomi cū radice vna:⁊ erat solidū. Et quotiēs postea assellabat egerebat sanguinē in magna quātitate:⁊ sic pseuerauit plurib⁹ dieb⁹. Et cogīcebā certissime q̃ moriebať:tñ verecūdabar sibi dicere.Quadaz aūt nocte vocauerunt me ⁊ iueni eū q̃si mortuū:⁊ idignat⁹ fuit ꝝ me:credens q̃ ego ga erā i carcerib⁹ oñi sui nō curassez de eo diligēter: q̃uis sibi purissime ⁊ fidelr seruiuissem:De⁹ nouit. Sed debilitas vtutis eius ⁊ prauitas ⁊ fortudo egritu^nis^ obuiauerūt curationi sue: cū oia i manib⁹ Dei existār. Et q̃uis pe domo mea ⁊ possessionib⁹ meis me extraxisset:nō fui culpabilis pp hoc:Deus nouit. vñ dñs patiētis ꝓcepit vt affligerer illa de cā:q̃re cōuersus sum ad dñm:⁊ dixi:fiat volūtas Dei.Et cū essez in itroitu sanue carceris dixi illi q̃ ducebat me:q̃ erat de maioribꝰ ciuitat. iste dñs intēdit me molestare absq̃ cā:Deus nouit.Et iaz fūt plures dies q̃ ꝓpouerā ei dicere vitatē.s.q̃ non poterat euadere ab egritu^ne^ ista vllo mō:s̄z verecūdabar ꝓristare aliaz patiētis. Nūc aūt qz video q̃ itēdit me pro nihilo aggrauare: dico vobis q̃ nō viuet vltra.xv.dies. Ira āt ⁊ perturbatio animi quā babebā me intrīn coegit q̃ dicta ℞ba talr dixi q̃ infirm⁹ me itellexit:⁊ seriose illud feci:⁊ sic positus fui in carcere.A septē aūt dieb⁹ in antea cecidit vtus ei⁹ manifestissime:ita q̃ misit pro vxore sua ⁊ filys:⁊ i nona die mortu⁹ fuit.Et qō memoratus suz de B casu non feci nisi vt exēpluz sit vobis in alys:tñ si virt⁹ eius forz extitisset nō erat ipolis cura eius:nisi forsan alias multas verucas in stō babuisset:⁊ absq̃ dubio hec veruca nō oriť nisi ex humore melico:vl ex flate grosso viscoso.Et accidūt B ex comestione carniū camellozum antiquozum ⁊ similium ⁊ ex comestione ēt crudaꝝ carniū.Et cū ꝓcurabam marestā.i.hospitale ifirmoꝝ iueni quēdaz q̃ ibi bēbat verucaz in stō.Cui⁹ egri^di^ aliqñ forz erat:⁊ iterdū debilis non ꝓmanēs in vno stātu:nec ex assellatōe alleuiabať.Et cuz cōsumpt⁹ esset a carne:mihi venit ad curāduz:⁊ ex ꝓsilio meo ⁊ cura alleuiatus fuit:⁊ icepit carnē restaurare:⁊ demuz icepit comedere ꝓria cibaria:⁊ mortu⁹ fuit anteq̃ ad magnam ꝓsumptionē deuenisset:⁊ absq̃ dubio B veruca erat ꝓpe orificiū stōi:⁊ iō velociter mortu⁹ fuit pp dissolutionē ⁊ casum virtutis quēadmodum dixi.

¶ Cap.4^m^. Quod est de ficu que fit in stomacho que in arabico dicitur dubellati.

Procreať aliqñ i stō q̃dā spēs apatis q̃ arabice dī dubellati.Et ego iaz vidi tpe meo quēdam q̃ patiebať bāc egri^nis^ q̃ erat iuuenis in fine etatis illi⁹:⁊ cōiter erat bone vtutis: cuius cōplexio erat calida ⁊ sicca:⁊ erat multe comestionis: ⁊ absq̃ custodia aliq̃.Cui supuenit debilitas magna in suo corpe toto cuz multa macie ⁊ extenuatione:⁊ cū B toto comedebat ea q̃ in sua sanitate comedere cōsueuerat: ⁊ erat absq̃ febre:⁊ bn cibū suū digerebat: neq̃ medicis obediebat in custodiēdo se a malis cibis.Et cū nō potuisset ire:decubuit ad lectū:⁊ tūc mihi fcā sua recitauit.Et ego steti tpe bono q̃ nolui ei ꝓsulere:demū ꝓcib⁹ suis coact⁹ incepi eū regere ⁊ curare:⁊ quādiu i meo regie ꝓmanebat:bn erat ei:⁊ cuz a regie elongabať:corrūpebanť fcā sua.Et tādiu sic pseuerauit donec ad spēz ethice deuenit cū magno calore:⁊ ad vltimū febris illa ꝓuersa fuit ad paroxismos mānifestos: tñ iordiatos:⁊ qñ comedebat nō mozabať diu q̃ pulsus ei⁹ ad duriciē ꝓuertebať cū modica velocitate:⁊ ex inde cepit appere i fundo stōi corp⁹ apar:⁊ ex sua iordinatiōe cibi in breui appuit apa i grossitudie pomi gñati magni mānifeste:⁊ cepit bre fluxū vētris:⁊ exide cepit bre stōch⁹ mol⁹ malos:qñ supuenit ei spasm⁹ ⁊ singult⁹:⁊ mortuus fuit ille cū prauis ⁊ fortib⁹ accītib⁹.s.cū dissolone vtutis ⁊ sincopi frequēti ⁊ successiua:⁊ nunq̃ illud apa apertuz fuit.Et mirať fui nō modicū q̃ ifirm⁹ ille potuit tātū durare donec apa dictū ad tantā magnitudinē babuit peruenire:sed pro certo B nō fuit nisi ga ipsum apa erat ex humore ꝓprio melico:aut ex flate q̃ erat in vltia grossitudine:⁊ signū huius erat:q̃ erat q̃si oino absq̃ dolore:nec vnq̃ putredo aliq̃ ab apate i stō resoluebať:nisi qñ mori appropinquauit.Et B ideo ga aliq̃ res nō mouet aliqd

nec mutationez facit:nisi qñ mouеť:⁊ pro maiori pte hec egritudo icurabilis ē pp grossitiē būoris ⁊ ipsi⁹ maliciā:⁊ hac de cā resolui nō pōt.Sz si hec egritudo ex lenib⁹ fuerit:⁊ medicus fuerit studiosus poterit paulatine cā dissoluere:humectādo dubellati itus ⁊ cē:qñ rez grossaz ipole est dissoluē nisi ꝑus humectеť:⁊ cū hūectata fuerit leuius dissoluеť.Medicus aūt postea miscē dz bas medicinas sil:⁊ tēpare eas:⁊ iterare ipsas diu donec fuerit liberatus. Si aūt apa dictū ad aptionē ⁊ eruptionē deuenerit:tunc cura ei⁹ erit ipolis pp maliciā humoris q̃ exit ab ea:⁊ pp nobilitatē ipsi⁹ mēbri qō ē imense necitaſ ⁊ magne opationis i corpe.Et pñt ēt ex hac egritu^ne^ alie ifirmitates in corpe fieri:B ē q̃ cōplo epatis ab ipa alterať B modo:q̃ cib⁹ in stō patiētis nō bn digeriť:⁊ si in ipso nō digeritur ipole ē q̃ in epate digerať:⁊ sic epati iducit lesionez sicut vides q̃ qñ aliqs bō granū frumēti integrū nō decoctuz nec vstulatū vl cōtritū deglutierit:q̃ stōcb⁹ nō pōt ipm digerē:⁊ si stōcb⁹ nō pōt B facē:q̃ quo epar facē poterit: Et sic de alys cibis:q̃ qñ stōcb⁹ nō pōt ipsos digerē:nec epar.Et B alias latius declarabo Deo cōcedente.

¶ Ca.5^m^. Qd ē de būoribꝰ diuersis imbibis in flatico stō.

Tin stō qdē aliqñ ibibiť fla mixtū cū chola i tunicis stōi:⁊ i ipsi⁹ grossitie:q̃re segť ifirmo hac de cā debilitas vtutis digōnis:⁊ conať vomere:⁊ non eycit res de qb⁹ sit curādū:⁊ bz eructatiōes.Qz si eructatio illa fuerit acetosa: scias ꝑ certo q̃ cū illo flegmate mixta ē melia:ꝓpina q̃ ifirmo oi mane ad bibēduz de syrupo sgnçabin:⁊ de syrupo feniculi ana:cū tanto aque decoctionis masticis calide ⁊ sufficiet.Si āt dicta eructatio fuerit fumosa pp comestionē rerū siccaꝝ ⁊ dissolutiuaꝝ ⁊ abstinētia rerū humectatiuaꝝ.scias ꝑ certo q̃ cholera est imbibita in ipso stō.Et signū bn⁹ certissimū est mor⁹ inferioris laby.Et cū B cognoueris icipias eūare cholerā cū scamonea ⁊ aq̃ lactis coagulati cū semie cbartami:vel cū myrabolanis citrinis.Et q̃uis Bal. de hoc non fecerit mētionē.s.q̃ babeāt virtutez coagulandi lac. experientia tñ nos docuit ⁊ laudauit q̃ optimi sunt ad coagulandum ipsuz.Et si ista chola nō fuerit ex illis q̃ ꝓcedūt ab epate: sz fuerit ex spēb⁹ cholē eruginose vel praessine: accidentia tunc erūt fortioza ⁊ ipetuosioza: q̃re nō sufficiet purgare soluz cū scamonea ⁊ lacte dicto:imo opz vt misceas cum ꝑdictis de lapide laçuli:aut infusionē lapidis laçuli in lacte.Postea dabis ei ad purgāduz ea que ducūt humorez grossiz:sicut est scamonea cū q̃rta pte ipsi⁹ ex bdellio cū aq̃ cucurbite:vel cū aq̃ lactis.Et q̃ iste humor ad siccitatem declinat:ideo nō debes ei dare aliquā medicinā:nisi sit mixta cuz re būida:sicut aq̃ cucurbite vel aq̃ lactis.Et aloes ēt cū scamonea mixta cum re humida ꝓfert in hoc casu.Si aūt eructatio fuerit acetosa:⁊ cū B patiēs babuerit tremorē laby vt dictuz ē.Scias pro certo q̃ B humor imbibitus in ipso stō ꝓmo fuit cholericus:postea fuit ibi adustus:⁊ cōuersus est ad meliaz. Purgabis q̃ ipm quēadmodū iferius declarabo.Si ℞o id q̃ infusuz ē ꝓfundatū in corpe stōi fuerit fla:dabis ei ꝓmo ad bibēduz syrupū sgnçabin factū ex melle.Qz si fuerit iuuenis:sufficiet tūc ei dare syrupū sgnçabin simplicē cū syrupo feniculi.viij.dieb⁹ vel.x. Regimē qdē ei⁹ sit panis bn fermēta⁹ cū pullis vl turturib⁹.⁊ passerib⁹ facti in tasphea.Et si cholica fuerit mā decoquanť ꝑdicta cū aceto.fla aūt purgabis cuz seie vrtice ⁊ cbartami bdellio ⁊ oppoponaco ⁊ serapino ana ꝑtes cq̃les:pulpe collogntide minutiz incise:⁊ infuse i lacte amygdalaꝝ tāto q̃ sit decia pars. Misceanť oia ꝑdicta cū syrupo sgnçabin facto ex succharo: ⁊ da ifirmo ad bibēduz fm vtutē patiētis a q̃tuor aureis in,y.Si aūt fuerit estas:⁊ patiens iuuenis;oia ꝑdicta miscеanť cū oleo amygdalaꝝ dulciū:qñ est bonū.Qz si certificat⁹ fueris q̃ humor sit melicus:⁊ istud scies ex motu laby:⁊ ex motu stōi ad vomēdū:⁊ q̃ qñ stōach⁹ ei⁹ ē vacuus euenīūt ei imaginatiōes terribiles ⁊ somnia varia:⁊ ꝑ maiori pte somnia ei⁹ sūt vera.hec sunt ꝓpa signa bui⁹ egritu^nis^.Igiť postq̃ B humor ē melicus nō sufficit ad icidendū illuz cū syrupo squinçibin solo:imo opz vt addas amygda.amaras:⁊ syrupū de cētaurea:⁊ syrupū feniculi: cui dabis oi mane ad bibēdum cū aq̃ tepida vsq̃ ad.xv. dies.Et postea purgabis cū elleboro nigro:qz illud,ꝑuz est in attrabēdo būc būorē in hac egritu^ne^:s̄z ꝓmo rectificabis eū B mō.s.pones cū ꝓmo ꝑ noctē vnā in olo amygdalaꝝ recētiuz:⁊ decoctiōe polipodij recētis:⁊ ad remouendū angustiā ellebori nigri addes aligd de sticados:⁊ cū B ēt adiuuat ad cūationē dicti būoris:⁊ pone sil⁹ modicū de lapide laçuli:aut de aqua in q̃ fuit ablut⁹ lapis laçuli.Qz si estas fuerit dabis solū ifusionē baꝝ mediciaꝝ.

¶ Aliud medicamē ad B.℞.polypodij recētis:floꝝ nenufaris,añ.ʒ.j.ellebori nigri:epithimi.añ.auř.v.violaꝝ ⁊ ligritie.añ.auř.x.⁊.ʒ.j.aque ifusionis ex lapide laçuli optime trito:q̃ sūt cōquassanda cōquassanť ⁊ ifundanť ꝑ noctē vnā in aq̃ feruēti:⁊ colenť fortiter exprimēdo ⁊ in oib⁹ ꝑ.bni⁹ colature ponať.ʒ.j.colature dicte infusionis lapidis laçuli:⁊.ʒ.y.syrupi liquiritie:⁊.ʒ.j.syrupi masticini.Et ꝓpina ad bibēdū cū duob⁹ gñis ordei scamonee nō multuz trite.Et fac custodiri ifirmū in hac purgatiōe sic fit in alys laxatiuis. Et qz B humor cū difficultate nō modica mouеť:⁊ eradicať ex loco suo:iō opz vt iteres hāc medicinā pluries atq̃ plurics:ponēdo spaciū inter vtraq̃ tot dieb⁹ quot sellas fecerit ex ipsa medicia. ¶ Medicamē aliud.℞. lapidis laçuli:polipodij:epithimi:violarus.añ. auř.j.ellebori nigri ifusi ꝑ noctē vnā in olo amyg. dulciū: ⁊ folia collogntide. añ.q̃rtā ꝑtes auř.j.scamonee pondus duoꝝ gñoꝝ ordei.Terať vnaq̃q̃ baꝝ ꝑ se:ꝑter folia collogntide:q̃ icidi debēt cū forficibus minutiz:addēdo ꝑdictis medicis ex puluē dragagāti ad pōdus ipaꝝ:⁊ tātūdē ex amyg. dulcib⁹ mūdaſ ⁊ bn tritis ⁊ misceať cū syrupo masticio cui dabis ex ipo medicamie.auř.iiij. scā abstinētia a ℞is:⁊ ꝓparatiōe dcā cū.ʒ.j.oximell simplicis:⁊ tribus.ʒ.aq̃ cale:regēdo eū ꝓut ꝑuenit i laxatis.Et ē pole q̃ ille idē būor q̃ ē ibibit⁹ in stō:sit ēt i ipa ꝓcauitate ipsius: tñ qō purgat vnū purgat ⁊ reliquū.Si ℞o dicti humores vary fuerit ⁊ diuersi i spēb⁹ ⁊ cōplonib⁹.difficulť cognoscunť ⁊ medicāť.℞.q̃.ponať q̃ fla ibibitū sit i villis stōi: ⁊ i ꝓcauitate ipsi⁹ sit chola vl melia.⁊ ista qdē chla q̃ erit in ꝓcauitate:gñata erit ex cibis calis ⁊ siccis:aut derivata erit ibidē a kisti fell.⁊ si fuerit melia erit a splene. Signa aūt qñ chola ē in ꝓcauitate ⁊ fla ibibitū i suba ipsius stōi sūt hec.s.q̃ stōcb⁹ ꝓtinue mouеť ad vomitū:⁊ qñ vomit reycit cholam:⁊ ē absq̃ motu labioꝝ ⁊ tremore:eo q̃ fla imbibitū remouet acuitatē cholē. Sz ēt nō ē longinquū qn sitiz patiať validā atq̃ fortē:eo q̃ chola illam mouet sui nā:⁊ fla q̃ est ibibitū i villis stōi ꝓhibet sensibilitatē aq̃ ⁊ alioꝝ potuū q̃ bibunť:⁊ oia q̃ in stō itrant misceť cū chola ipsa ⁊ icorporanť:⁊ pp acuitatē ipsi⁹ cholē ⁊ mordicationē q̃ semp mordicat atq̃ pūgit: pulsus efficiť paru⁹ atq̃ dur⁹. Et cui hec ꝓuerit accītia:fac eū vomere cū aq̃ mellis mixta cū succo raffani:qñ B faciūt vomē cholerā.⁊ educūt ēt aliqd ex flate imbibito in stō:⁊ ꝓpina ei de syrupis ꝑdictis B ē de syrupo dcō qñ fla ē imbibitū in suba ⁊ villis stōi:⁊ purga eū cū laxatiuis suprādictis:nec diminuēdo aliqd nec decidēdo.De melia āt q̃ ē in ꝓcauitate stōi inferi⁹ determiabo. Si ℞o fuerit ecōtrario.s.q̃ chola q̃ deriuata ē ab epate ad stōz:aut ab ipo stō gñata erit in suba ipsi⁹ imbibita.fla aūt reptū in sui cōcauitate. Qō qdez flegma ibi discursuz fuerit a cerebro:aut in ipso

A Lura.
B
C Signa cholē cū flegmate. Signa flatis cū melia. Signa cholē naturalis. Lura cholē imbibitē. Signa cholē non nālis. Signa melie a chola facte. Lura flatis imbibiti.
D
E Signa melie tanū.
F
G Lura melie imbibitē. De imbibitis ⁊ in cōcauitate eē exitus⁹. Signa cholē in ꝓcauitate ⁊ flegmatis imbibiti. De flate i cōcauo ⁊ chola imbibita.
H
Lura.
K Ulsus mellis longo tēpore corrūpit stomachū: ideo facienda sunt electuaria cuz succharo.
L Historia.
M
N
O Historia alia
P Historia.
Q

stōcho gñatū ex comestione ciborꝫ grossorꝫ ⁊ fridorꝫ valde ⁊ būidorꝫ: aut ex supflua ⁊ nimia comestione: aut erit ibi ꝓcreatū pp etatē ipsi⁹ patientis: ⁊ sui cōplonē. Tunc signa borꝫ erūt ista. s.q̄ mouēt q̄tidie ad vomēdum vice post vicē: ⁊ bz motū validū labij iferioris: ⁊ sitis ei⁹ è fortis: ⁊ maxie qñ flegma viscosuz tēdit ad salsedinē: qz ō nā salsedinis ⁊ ꝑpetate ē inducē sitiz: ⁊ pp viscositatē flatis: qñ viscositas flatis adherēs fundo ⁊ parietib⁹ stōi nō ꝑmittit deuenire aquā vl aliū potū ad ipm stōm. Et cholā q̄ est imbibita in suba. ⁊ in villis stōi manifestū ē q bz ēt sitiz ꝓceare. Luz āt certificat⁹ fueris ex ꝑdict q sic fuerit sicut dixim⁹: incipe in curatiōe isti⁹ dare ei decoctionē raffani cū syrupo sgnēibiñ fcō ex fortī aceto: ⁊ fac eū vomere cuz isto medicamie pluries ⁊ pluries: ⁊ postea cūa cholaz cū bis q̄ ꝑdixim⁹ supr⁹ in isto caplo qñ cholā est simplr imbibita: qñ cholā mouet ad expulsionez. Qz si certi⁹ fueris q victa cholā redūdata fuerit ab epate ad stomachū: tūc credo q dare ifirmo aquā angurie ⁊ citrulorꝫ libabit eū educēdo cholaz exteri⁹: ptiz ꝑ vrinā ⁊ ptiz per sudorē: rectificādo cōplonē villorꝫ stōi: ⁊ frāgēdo mordicationē quā facit cholā i ipso stō. Si ꝗo cholā gñata fuerit i ipso stō: nō ꝓficit q̄ angurias ⁊ citrulorꝫ ꝑdicta: sed idiget eūationis cū bis q̄ dixim⁹ q̄ bñt cholaz cūare: qñ simplr ibi cholā ōnat. ¶ Itē ponat q melia sit i fundo vl i cōcauitate stōi: ⁊ cholā vl flā sit ibidita i suba stōi. Qz si cholā è imbidita i suba ipsi⁹ stōi: tūc tremor iferioris laby è magis fort ⁊ mālifest⁹: ⁊ apparēs. Et accit ifirmo istātia vigiliarꝫ: ⁊ cū excitat a somno mouet cū tiore ⁊ pturbatiōe: ⁊ appetit⁹ comedendi in eo fort existit: ꝛz cū modica quātitate cibi remouet appetit⁹ ille: pp nāz chorlere: ⁊ digō tarde efficit: ⁊ pulsus ei⁹ è durr⁹: ⁊ accidūt ifirmo angustie iterdū: q̄s ipe idē ignorat: vñ. s. ꝓcedāt. Et cū videris ista: icipe in cura isti⁹ eūare meliaz: cognoscendo q melia q̄ est i stō nō pōt eē dēla neq̄ dura: pp ipsi⁹ acetositatē: qñ acetositas bz ipsaz dissoluē ⁊ eliq̄re sic aqua: qñ si sic nō esset nō posset moueri. Et credo q purgādo melia nō idigebis purgare cholaz q̄ è imbibita: qz cito ꝑ se mouebit ⁊ eūabit: ⁊ ea q bñt melia purgare iaz dixi in egritu^ne hac simplici. Et si forte melia fuerit imbibita: ⁊ alius būor fuerit in cōcauitate: ꝗ accidit raro ⁊ in minori pte. Et vere dico q mihi ipole esse vr: ⁊ ꝗ ideo qz mēbra ipsaz abborēt sui nā: ⁊ cū ꝓpetate bēat desiccādi qñ è in cōcauitate: pp sui ponderositatē nō recipit a poris corporis ipsi⁹ stōi: ⁊ nō pōt int⁹ penetrare donec virt⁹ expulsiua stōi fortis fuerit. Si āt virt⁹ expulsiua mēbri debilis fuerit: ⁊ virt⁹ ꝓseruatiua ipsi⁹ defecerit in ꝓseruādo ⁊ i expellendo: tunc būor ibi putrescit pp defectū ꝓseruatiue: tunc i de febris efficit: ⁊ qñ hec egri^do cū febre efficit: bucusq̄ nō sum rememorat⁹: ꝛz qñ de febrib⁹ determiabo ibi tūc determinabo de hac egritu^ne que fit cū febre. Sciendo q quēadmodū hec passio accidit ꝓpter humores qui euenīunt in stomacho: ita accidere pōt ex mala cōplexione simplici vel cōposita que generat ibidem.

¶ Cap. 6^m. Quod est de motu stomachi qui dī in arabico folab: latine ꝗo singultus.

Slias q singult⁹ pōt accidere pp fortem calitatē ignēā: aut ab intēsa fridita-te: aut pp nimiā siccitatē: ꝛz ipole est q possit accidere ab humiditate sola: ēt si flā ligdū in stō abūdauerit. nō n. ozit ide singult⁹: ꝛz accidit ei voluntas vomēdi: sic dixi qñ flā i stō supabūdat. Et scias q ꝑ maiori pte singult⁹ accidit pp malā cōplonē simplr calidā aut a cōplone mala cala ⁊ sicca: vl a mala cōplone calida ⁊ bu. nō q humiditas aligd ad ꝗ faciat. Curat qdez singult⁹ q accidit a sola caliditate ignea cuz aq̄ frida sola. Qz si corp⁹ patiētis fuerit extenuatuz: ⁊ virt⁹ erit debilis, misce cuz aq̄ aligd mellis: vel de syrupo ligritie, put tibi meli⁹ videbit ꝓuenire ꝗ nām patiēti. Et caue ne des mel nisi ꝑfecte fuerit dispumatū: qz stōz potēter posset debilitare. Sciēdo q succhar est magis ꝓueniēs q̄ mel. Et da ifirmo ad comedēdū de pulpa citrulorꝫ ⁊ cucumerū: seu anguriarꝫ: qz cū istis ꝓficies ētētionē tuā i remouēdo calidtatē: ⁊ nō diu ꝑmanēt i corpe: imo exeūt p vrinā ⁊ sudorez trabēdo ide cholaz: ⁊ comedat ēt lactucas decoctas ꝑ se aut cū carnib⁹. Et q̄ruis lactuce in corpe bēant ꝑmanē: humor tñ q ex ipsis gñat nō è malus: cū sit ꝓbilis ad modū aq̄: ⁊ ꝑ tāto nō facit vētositatē sic faciūt poma: cucurbita aūt q̄uis infridet ⁊ inde nobis in ꝗ videat satisfacē: tñ qz ex ipsa būores grossi gñant q sūt tardi mot⁹: nō sumus securi qn in fine faciāt nocumētū: maxie si comedāt anteq̄ decoquāt: intrñ q ad vltimā dissolonē deueniāt. Si ꝗo singult⁹ fuerit ex cā frida: da infirmo ad bibēdū syrupū de mastice cū aq̄ infusionis ligritie: ⁊ iunge stōm cū oleo de ben: in q̄ positū sit aligd de gallis: ⁊ si nō inuenireē illud: fac iunctionē cū oleo de alscary. Qz si singult⁹ ꝓuenerit a siccitate sola q̄ fort i stō fuerit: ꝗ nō accit nisi post cōsumptionē būiditat⁹ radicalis q̄ è in corpe in gdu scōo. Quare oleū amygdalaꝫ dulciū in ꝗ casu multū valet cū adiutorio Dei. Et bibat syrupū ligritie rōnabilr factū. Et ponē manū delicatā sup stōz tenēdo eā tñ donec ꝓcipiat calorē itus i corpe stōi penetrare ꝑfert valde. Et cib⁹ ei⁹ sint testiculi gallorꝫ ōcocti i tasphea cū olo amig. dulciū. Et si ifirm⁹ aliquātulus fortior fuerit ꝗ dabis ei extremitates alaꝫ ꝓparatas i tasphea cū medulla panis bñ fermētati: ⁊ auis q̄ dī alscamā: ⁊ è auis pua ⁊ alba ⁊ assātat açacira. stoznello si cōpetēter decoq̄t ꝑfert in ꝗ casu. Et galline ēt tenē decocte cū lacte silr ꝓferūt. Et bibere aliquātulus lact capre iuuenis tepidū sic exit ab vbere multuz valet. morādo tñ tñ a receptiōe alteri⁹ cibi donec lac fuerit digestū: ⁊ bibat aquā ifusionis ligritie mūdate: ⁊ ꝑt ēt bibē aquā ifusionis vue passe: q̄ nō multū steterit in ea: ita vt modicū: vl q̄s nihil mutet colorē: ⁊ bibē silr aquaz ozdei tepidā ꝓfert: dūmō cū siccitate stōi nō fuerit fridi-tas. Et balneū tine aq̄ dulcis cōmēdo i hac egritu^ne: tñ intrare stuphā: seu siccū balneū minīe laudo. Et dz infirm⁹ se elōgare a cogitatōib⁹ supfluis: ⁊ a vigiliis silr supfluis toto posse. Et scias q ozit ēt singult⁹ aliqñ a spasmo q fit in stō ipso pp subitā inanitiōez: ⁊ intēsaz q̄ fit i stō: ⁊ inde spasmat. Et pōt ēt singult⁹ euenire a timore nimio q accit alicui pp terrorē supfluū alic⁹ magni viri: vñ būores oēs redeūt ad ꝑtes cordis: ⁊ inanit stōch⁹ ⁊ alia mēbra a cala suba: ⁊ inde ꝓuenit singult⁹ pp friditatē q̄ stō subsegt cā ꝑdcā: ⁊ maxie si cōplo stōi patiēt frida fuerit nālr: aut infridat⁹ fuerit accītalr. ⁊ hac de cā qñ aliqs subito terrefit vel tremescit: accidit ei singult⁹: qñ stōch⁹ a caloze nāli ⁊ spū inanit: ⁊ inde ifridat. Et mihi ēt vr q qñ alicui aligd magni terroris seu tremoris accit: euenit ide in suba cerebri spasm⁹. ⁊ ozit i illo pāniculo q diuidit cerebrū in duo media mot⁹ iordinat⁹: ita q nō mouet suo motu nāli: eo q iungit ꝑs cogitatiua pti ꝓsuatiue seu memoriali: ⁊ ide in eis accit mot⁹ iordiat⁹: ⁊ ꝓuenit ex illo singult⁹ pp colligātiā cerebri ad stōm: ⁊ ēt vomit⁹. Et de cāe a me rememorate sūt q̄ magis vitati vicine eē videnī: qñ scire bas res certissime nō è nēciuz i arte medicie. Sz scia nālis ⁊ diuina bz bazꝫ rez certitudinē ⁊ veritatē subtilr indagare: ⁊ pp ꝗ ego nō assero bas res eē veras certissime ⁊ oio: qñ ipole est eas sic scire: ⁊ solus Deꝰ q eas creauit ⁊ fecit eas veraciter nouit ⁊ cognoscit. Sed ego nomino ꝗ accidentia vt veniaz ad remotionē cause. Cura aūt est postq̄ fuerit singult⁹: bibere syrupū pomorꝫ fcñ cū succo menthe: aut syrupum masticis. Et studeat comedere ea q bñt cōfortare mēbra ꝓnci^pia ⁊ ꝓfortātia spūz aialez: ⁊ odorez

poma aromatica: ⁊ ambra ⁊ muscū: ⁊ silia ꝗ tps in q̄ fuerit. Cōsiderādo ēt cōplonē ⁊ psue^nc^ꝰ patiētis: dicēdo ei ea q̄ bēant ipm letificare ⁊ ꝓfortare: ⁊ dare ei spez firmā velocis ⁊ cite libationis: ⁊ fac ei recitare ea q̄ faciūt dilatare cor: ⁊ risuz fortiter ꝓuocare: ita vt mēbra moueant sil cū aia: ⁊ calor nālis ⁊ spūs dilatēt ad exterioza tali modo vt vincāt ⁊ dominēt sup mēbra. Et cū dico aia itelligo spūz aialē: qñ aia nō scit ab aliq̄ nisi a Deo gtioso q eā fecit ⁊ creauit: ⁊ a me ⁊ ab ill q sapiētiores st me ignorat qd ipsa sit: nisi qz scit ipsaz eē ex effectibus ⁊ vtutib⁹ ipsius. Et fit qdē singult⁹ a vaporib⁹ subintrantib⁹ in villis stōi: ita q qñ bō supflue comedit ꝗbit stōch⁹ ⁊ coadunat ꝗ ⁊ illa partē vbi vapor existit: ⁊ ide segt singult⁹. Sed qñ ꝗbit ⁊ coadunat tot⁹ stōch⁹ nō fit singult⁹: ꝛz puenit ide vomitus. Cura aūt bui⁹ singult⁹ est eūare stōm: ⁊ postea assuescere dz resolutiuis ⁊ calefaciēib⁹ temperate in emplis ⁊ electuarys: sicut sūt cortices citri ⁊ mastix: ⁊ borꝫ similia. ¶ Et postq̄ sufficienter bucusq̄ de egritudinib⁹ stōchi determinaui: nūc ad egritudines pectoris intendo redire: eas ptranseūdo sufficiēter cū adiutorio altissimi.

¶ Tractatus decimussextus de egritudinibus pectoris ⁊ diafragmatis continens capitula septem.

¶ Cap. p^m. Qd est de apate pectoris ⁊ ꝓuatione anbelit⁹.

Pectus qdem mēbrū è bñs multos neruos: ⁊ caro eius è dura ⁊ dēsa. Et qz sic è: nō in eo fit apa ex būore grosso valde: ⁊ sit ēt i pectore difficlias ⁊ ꝓuatio mot⁹ ipsi⁹. s. qñ i nucha ozit egritudo: vl i neruo q ꝓcedit a nucha ad pectⁿ a q̄ fit mot⁹ ei⁹. Et cū ꝗ ēt qñ fit egri^do ꝗ remanet bō viu⁹ donec studeat in cura ipsi⁹ cōpetēter. Et bāc curā memorat⁹ fui qñ determiaui de egritudinib⁹ neruorꝫ: ⁊ nūc 2° ꝗ de ipa volo determi^re. Incipias q̄ iungere i posteriori pte capit. s. i nucha cū puro balsamo. Et si nō iueniē iunge cū oleo ō carpobalsamo: vl cū aliq̄ alio qō bēat subaz subtilez ⁊ calefactiuā: sic è oleū de ēnis alsaru cū oleo ro. quorꝫ ꝑtes sint eq̄les cū aureo vno optie ābre dissolute i ipsis. Et si nō bies ābrā: pone ō laudano purissimo ⁊ aromatico: tñ ābra lōge melior existit. ⁊ istō è meli⁹ ꝓsiliū a quo icipe ōbem⁹. s. iungē nuchā icipiēdo a puppi capit ꝓdescēdēdo vsq̄ iferi⁹ ad cigulū: qñ si curaueris fontē vtut motiue curabit egri^do oio. Et aliqñ accit vt ꝑueē anbelit⁹ subito pp accītia difficillima ⁊ pessima q̄ veniūt i nucha sup locū vbi ozit neru⁹ motiu⁹ q mouet pectus: ⁊ qñ ꝗ accidit ifirm⁹ deficit ⁊ mozit suffocat⁹.

¶ Ca. z^m. Qd est de vlcerib⁹ ⁊ scissuris q̄ fiunt in pectore.

Et fit sigdez i pectore vlceratio vl vlc⁹ ⁊ scissura a cāis extrinsecis. Et qñ hoc accidit absq̄ scissura pāniculi è vuln⁹ sic sunt ceta vulnera. Et ego memorabor de ipsis qñ de vulnerib⁹ ꝑtractabo. si aūt dictus pāniculus fuerit scissus: tunc patiens nō poterit anbelare tādiu donec illa scissura permanebit absq̄ clausione. Sed si a medico clausa fuerit: vl ab ipo ifirmo: aut ab aliquo alio tūc subito sibi tussis eueniet: ⁊ redibit ei anbelit⁹ quā diu vuln⁹ ꝑmāserit clausuz: ⁊ pole forsā erit vt libet: ⁊ totū ꝗ ꝑtiet ad capl̄z ō vulnerib⁹: ⁊ ego tractabo ō bis qñ tractauero ō vulneb⁹. ¶ Ca. 3^m. Qd è ō scabusia. i. ō pleuresi.

Tozit sigdez i pectore apa i pte interiori ipsi⁹ sub pāniculo itrinseco: qd arabice dī scausca: latine pleuresis: ⁊ ꝑt fieri ex vno būore vl ex plib⁹. Et cura b⁹ è flōmare ifirmū ex basilica brachu oppositi: q̄uis qbusdā nouis medicis nīi tpis videat q̄ sit minuēdus ex eadē pte egritu^nis: inducēdo sup ꝗ ꝏba logicalia ⁊ sophystica: qd mihi nullatenus vr eē rōnabile: neq̄ ꝓ antiquius fuerit ot de gladiatio in scholio ne bene in lateralis morbo restat cornelius celsus hyporates loring appellatus qui ante gal: floruit in libro sue medicine 2°: ca:

Tractatus 10^m

Cura singultus a calitate.

Cura singultus fci a lesione mēbrorum pāncipalium.

Signa melie in concauo ⁊ cholē ibidite.

Humiditas ēt cū mā non pōt esse cā singultus.

De singultu a vaporibus.

Cura.

Cura facti a frigiditate.

Cause alicui⁹ singultus.

Cura.

Cura.

Cura ꝗ hn⁹.

Caro è pessima i pleuresi.

Ju schiatiōe.

Cura aldubdan.

Lac amygdalarū iuuat q̄ drupliet iumēto i pleuresi.

I est regēdus regie ſani ante iſtō tp̄s: ⁊ poſtea nō cibēt niſi extrēitatib⁹ pullo⁹ decocto⁹ i taſphea cū modico panis bñ feriſtrati: ⁊ B plib⁹ dieb⁹: deide paulatie ad regimē ſano⁹ ē pducēdus. ¶ Ca.4.m. Qō ē de ap̄ate lateris.

Tozit q̄ ē iter vnā coſtā ⁊ aliā: q̄ gdē egri^do arabice dī datalgenebr. i. egritudo lateris. Et cura ipſi⁹ ē flōmare infirmū in p̄n⁹ egritu^nis ex latē oppo^te ap̄at. ⁊ regimē gdē cibi ⁊ pot⁹ ipſi⁹: ⁊ cura ei⁹ ſit quēadmodū p̄dixi i pleureſi operādo illō regimē donec fuerit libat⁹. Et ōzia q̄ eſt iter pleureſim ⁊ hāc egritu^nes eſt: qz dolor q̄ fit in pleureſi eſt dolor extēſiu⁹ ⁊ acut⁹: ⁊ pulſus ei⁹ ē dur⁹ ⁊ ſerin⁹: ⁊ febris in pleureſi eſt intēſior valde q̄ in iſta: ⁊ maiozis piculi: ⁊ q̄to ap̄a fuerit vicini⁹ cozdi: tāto erit maiozis piculi: ⁊ eſt maiozis ſenſibilitat: ⁊ q̄uis caro ſit multe ſenſibilitatis: ⁊ fozt: ⁊ ſpāl'r qñ in ea fit ap̄a: nō tñ ē eq parāda ſenſibilitati q̄ fit in pleureſi: eo q̄ loc⁹ ille ē circūdat⁹ oſſib⁹ duris ⁊ K villis ſeu pāniculis Quare cū ibi fit ap̄a: ēt q̄ ſit paruū ē magne anguſtie ⁊ ingetudis cū dolore graui: ⁊ iſtud ap̄a lateris. ſ. qō fit i carne q̄ eſt iter coſtas p̄ maiozi parte eſt paruū. ⁊ niſi fuerit error i cura ex pte medici vl' ipſi⁹ ifirmitlibabit infirm⁹ oino Deo dāte. Incipe ḡ in cura iſti⁹ a p̄n⁹ egri^mis: quēadmodū ſupius dixi i pleureſi. ſ. i flōmia ⁊ cibis ⁊ mediciis: exercēdo oia ordinate q̄ tū potes. Et iā vidi ſenē patrē meū bone memozie: cui De⁹ miſereat: q̄ curauit vnā mulierē ex hac egritu^nes: ⁊ igeniat⁹ fuit ēxhere humozē ad ptes exteriozes: ita q̄ mā̄feſtū fuit ap̄a exterius cū tumoze: ⁊ aptū fuit exteri⁹: ⁊ ide curata fuit cura p̄fecta. Sz ego nunq̄ pueni ad hō⁹ tā pfectū ⁊ miraculoſuz: nec adhuc ſum: nec pueni ad illū gradū. Sz ſi pceſſeris in hac cura: ſīc dixi in pleureſi: credo p̄o certo q̄ libe rabis ifirmū anteq̄ ap̄a deueniat ad ſaniez nutu Dei. Et ſubtilia regimē taz in cibo q̄ in potu: quēadmodū dixi in L egitu^nes pulmonis. Et ſi ſanies iceperit apparere iunge lo cuz cū oleo roſaceo aromatico ⁊ anbetino: quo⁹ ptes ſint equales: ⁊ ſic operaberis donec fuerit liberatus.

¶ Cap.5.m. Quod eſt de ſciſſura venarum pectozis.

Tfit gdē aliq̄ñ i pectoz vlceratio ⁊ ſciſſura ſīc i alys mēbris accidere cō ſueuit: ⁊ ō bis tractabo q̄ñ de vlceribⁿ alio⁹ mēbzo⁹ determiabo. ⁊ fit ēt in pectoze iter duz ſciſſura venaz: vl' alic⁹ vene. Qz ſi ſciſſura dicta fuerit i arteria erit piculoſuz valde pp multā exuberātiā ſanguis: q̄ ide emanat. ⁊ iſte ſanguis i medio facit cadere dubitationē pp ſtritudinē q̄ ē iter iſtū ⁊ ſanguinē q̄ exit a pulmone: qz iſte ſāguis q̄ exit ab arteria pectozis: ⁊ q̄ exit a venis pulmōis ambo ſt rubei clari ⁊ ſubtiles. ⁊ ſignū diſtictiuū ē: q̄ qñ ē a ſciſſura arterie alicui⁹ q̄ eſt in pectoze ifirm⁹ ſentit pūctionē ⁊ dolorē i directo illi⁹ ptis: ⁊ q̄ exit a pulmōe oino ē abſq̄ doloze. Et ſcias q̄ nā bui⁹ egritu^nis exigit multū minutionē: fuat tñ ꝓditiōib⁹ minutionis: nō tradēdo oblivioni diſpōnē ⁊ etatē patiēt: ⁊ nāz ipſi⁹ ⁊ alia. ⁊ da ei ad bibēdū ſyrupū ifridatū factū cū decoctiōe ſumach in aq̄ roſacea. añ. ptes eq̄les: ⁊ ſit ſyrupus M ex ſyrupis ſtipticis ſīc ſyrup⁹ fact⁹ de ſuccbaro. Sz ſyrupus de myrtella nō ē dādus in B caſu: qz pp ſui groſſiciē ⁊ dēſitatē vtus ei⁹ nō pōt ad ſanié egri^nis deriuare: ⁊ maxime q̄ fact⁹ ē de ſolys ⁊ ſtipitib⁹. Qui āt fact⁹ ē de extremitatib⁹ ⁊ cimis ipſaz: bñ pōt dari. Qz ſi tp̄s ⁊ etas cōueniūt in B: ⁊ vt⁹ ⁊ cōplo nō obuiauerit. pone cū ſyrupo aliq̄d cāphoze: q̄ñ erit maximi iuuamēti: ⁊ liga coxas fortiter ſtrigēdo cū iſtitis ſubtilib⁹: ⁊ fac odozare ifirmū roſas ⁊ ſandalos cū aq̄ roſacea ⁊ modico cāphoze. Qz ſi nō bñ dormierit fac ipſ⁹ odozare violas ⁊ nenufar: ⁊ da ei modicū terre ſigillate cū ſyrupo: aut cū aq̄ roſacea: ⁊ cib⁹ ei⁹ ſit

N pullus paru⁹ ifridat⁹ i puteo: cū pane ſilr i puteo ifridato. Et ſyrupi oēs ſup̄adicti: ⁊ oēs pot⁹ ſint talr infridati: ⁊ fac vt cuſtodiat ſe ifirm⁹ a laboze nimio: ⁊ a vociferatiōe ſupflua. ⁊ poſte erit q̄ libereē iſto regic: tñ talis ꝓſolidatio ſit difficulter: qz ē in arteria. ⁊ ſi ꝓſolidatū fuerit B vuln⁹ iſto regic: dign⁹ erit laude ⁊ gr̄a. Qz ſi dictū vuln⁹ fuerit in vena nō pulſatili: cura ei⁹ erit facilis: ⁊ ſufficiet tibi ſat⁹ cura p̄ſcripta: q̄ ſi ꝓſtrict⁹ fuerit ſāguis: ⁊ ex loco ipſi⁹ vulneris ſanies emanauerit: nō deſpes ſanié curare: tñ ſis cert⁹ q̄ ipſe ē q̄ ad plenū cureē: ſi p̄ lōgitudinē tp̄is nō mundificabit ſanies ad vl⁹ pulmōis deueniet: ⁊ fiet ptbiſic⁹. Logicēdo tñ q̄ ex ſola aptura vene pectozis nō mozietur infirm⁹: ſz alia accñtia mala ⁊ peſſima pñt ide ſupuenire: vñ mozīē. Sz ſi i pectoze apīē vl' ſcidīē arteria magna ex arteriis pectozis: ex ſupfluo fluxu ſanguis ⁊ impetuoſo in breui ifirm⁹ ad mozē pt deuenire. Qz ſi ꝓſtrict⁹ fuerit ſanguis añ ſupfluū exitū ipſi⁹: eſto cert⁹ q̄ nō ide ifirm⁹ patiēē leſionē: nec ad maluz finē illa de cā dz deuenire.

¶ Cap.6.m. Qō eſt de ap̄atib⁹ que fiūt in pāniculo qō diuidit pectus in longitudine in duo.

Tfit ſigdē aliq̄ñ in B pāniculo ap̄a: qō p maiozi pte ē ex būoze q̄ ptinet ad ſubtilitatē: ⁊ ē ex ap̄atib⁹ calis. Et ſegē ex B ap̄ate tuſſis ꝓtinua ſucceſſiua: ⁊ doloz extē ſiuus i longitu^nes: ⁊ pturbatio anbelit⁹: ⁊ febris acuta: ⁊ pulſus ſerin⁹: pp nāz ap̄at: qō ē in tali mēbzo neruoſo ⁊ pāniculoſo: ⁊ ē diuerſus pp nobilitatē mēbzi: ⁊ vicinitatē ipſi⁹ ad coz. ⁊ ſentit ifirm⁹ iflāmationē: cū valida ſtiatq̄ fozti ⁊ ex iſpiratiōe fridi aeris magis mitigat ſitis: q̄ ex potu aq̄ fridē: ⁊ anbelit⁹ ei⁹ ē paru⁹ ⁊ frequēs. vñ in hui⁹ curatiōe: flōmia ē nēcia valde i p̄n⁹. Et nō determio I hac egritudie ex q̄ pte fieri debeat: qz ex q̄cūq̄ pte fiat ꝓſert valde: dūmō fiat ex baſilica: minuēdo ō ſanguie Fz diſpōnē ifirmi quā iuenis: ꝓſideraī tñ ꝓdōnib⁹. ſ. etat: cōplonis: regionis: ꝓſuetudis: ⁊ tp̄is: ⁊ minue ō eo plus vl' min⁹ Fz debilitatē ⁊ fozitu^nes patiēcis: ⁊ fac ifirmū abſtinere a cibis groſſis: leniēdo ei⁹ iteſtina. Jaz feci te ſcire ſupi⁹ q̄ ōzia ē iter lenitiuū ⁊ laxatiuū. Et poſtq̄ leneris iteſtina: purga eū: put tibi videbit̄ ꝓuenire: ꝓn acuitatē ⁊ nāz humozis peccātis. Et put mihi vl' ap̄a B nō accidit niſi ex cholera ſubtili: ⁊ purga eiz cū ſero cap̄no coagulato cū lacte fici. ⁊ pone in ſero dicto de reubarbaro ⁊ de myrabolanis citrinis: ⁊ violaz: ⁊ liquitie: ⁊ nenufaris: ⁊ modicū ex myrabolanis idis: qz forſan aliq̄d de būoze ē aduſto: ⁊ pone ēt in iſto laxatiuo aliq̄d de ſcamonea cū bis q̄ bñt ſuā malitiā frāgere ⁊ remouē: ⁊ ꝓpe cū ꝓſortātib⁹ ſtōm: ſīc acetoſa ⁊ ſticados. ¶ Receptio vtilis valde i B caſu. Rx. ſeri capñi coagulati cū lacte fici. lib. j. ⁊ in ipſo ifunde ex myrabolanis citrinis ⁊ ligritie: viol. nenufaris. añ. aur. v. idoz. aur. iiij. reubar. recētis. aur. j. ⁊ cōquaſſent optie: ⁊ pmaneant ſic i dcō ſero p̄ nocē vnā: ⁊ coleē optie exp̄mēdo: ⁊ adde huic colature ſyrupi maſticis. ʒ. ſ. ⁊ octauā ptē aurei vni⁹ de ſcamonea: ⁊ da ifirmo B ad bibēdū. mollificato corpe p̄us cū medulla caſſie fiſtule. diſtēpata cū ōcoctiōe ſcolopēdrie ſicce ⁊ cū ſyru. roſaceo ſcō ex roſis recētibus. Qz ſi tp̄s fuerit ſiccū: da ei de ſyrupo violaceo: ⁊ cōedat ꝓtuna añ cibū: ſz poſt cibū minie. Et da ei pānē ablutū: ⁊ poſtea i aq̄ iſuſuz dōec tumeſcat. poſtea ifrida eū i puteo: ⁊ pota eū aq̄ i puteo ifridata: ⁊ B facias dōec geuerit tuſſis: ⁊ febris fuerit mitigata: ⁊ doloz ſilr mitigat⁹: ⁊ ñ dimittat iſtō regimē: dōec doloz ⁊ febris ⁊ tuſſis ceſſauerit: demū da ei aquā ordei rōnabilr factā ad bibēdū. Sciēdo q̄ moderni medici multū ſunt longing ab opione Hal. in faciēdo aquā ordei: eo q̄ ipſi frāgūt ipm piſtādo añ q̄ bullitat: ad faciēdū iſtā aquā: ⁊ iſti errāt a via vītatis: eo q̄ in vnoq̄ ſcie iquātū ē ſcmē ē vita nālis: anteq̄ accidat ei aliq̄d q̄

A deſtruat ipm. Et ſi poſueris ordeuz in aq̄ frida: velociter attrahit ad ſe aquā: ⁊ apiunt pozi ipſi⁹: ⁊ q̄ñ ſic ponit ad ignē iā apti ſt pozi ipſi⁹: ⁊ ei⁹ ptes dilatate: ⁊ ignis facit in vys aptiōes: ita q̄ nulla oppido remāet i eo. Si āt ordeū fractū fuerit ſile ē mortuo: vl' ifirmo: ⁊ qz aſſiliat infirmo: ⁊ pz q̄ ptes ei⁹ cū fuerit fractū: nō dilatāt: nec attrahit in ſe aquā ſua vtute: quaz De⁹ bñdict⁹ pſtitit ſibi ⁊ donauit: q̄ ſi dixerim⁹ ipſz cē mortuū: tūc ab ipo penit⁹ nulla fit attractio. Q̄ q̄ bñ dixit. B. de ordeo ſīc ſcis: qz ſi decoquat cuz cortice ē maiozis abſterſionis. q̄ mihi vl' q̄ ſic dēat fieri aq̄ ordei. Accipe debes ordeū integrū ⁊ mūdū ab oi mixtura oiuz aliaz rez: ⁊ pone eū i aq̄ dulci frida: ita q̄ i vnoq̄z pōdere ipſi⁹ ordei ſint duo pōdera aq̄: ⁊ ſic pmāeat i mollo p̄ vnā vl' p duas horas: ⁊ poſtea pone ad ignē ⁊ bulliat tādiu dōec aq̄ fiat rubea: ⁊ depoſituz ab igne coleē: ⁊ B poſtea ponat iſta colatura i puteo donec infrideē ifridatiōe vltia: ⁊ ſic eā dabis ad bibēdū. ⁊ rege ifirmū iſto regimie: vl' ſtli plib⁹ dieb⁹: ⁊ poſtea muta ifirmū ad bibēdū pultes ordei ꝓpatos cū aq̄ dulci ⁊ mūda: abſq̄ eo q̄ ſentiat aliq̄d de caloze ignis. Et poſtq̄ oia accñtia fuerit ablata: ⁊ ſecur⁹ fueris oino de egri^nes: da ei paulatie ad comedendū panē bñ fermētatū: nec ꝓſentices ei comedere oua gallinaz decocta i taſphea cū pane fermētato. Nec facias eū redire ad regimē ſuū nāle donec trāſeat. xl. dies a p̄n⁹ egri^nis: deide ḡdatiz ⁊ paulatine reducēs eū ad ꝓſuetu^nem nālez. Qz ſi dcñ ap̄a iā ad ſanié deuenerit: eo q̄ a p̄n⁹ nō fuiſti ad ifirmū: vl' qz būoz pp ſui ſubtili^tes de leui recipit paſſionē: vl' qz virt⁹ fuerit fortz: ita q̄ cito potuerit ſaniem gñare: aut pp vicinitatē duoz fontiuz calitatis. ſ. cozdis ⁊ epat: qñ q̄libet iſtaz cāz ē cā velocis gñatiōis ſanici in ap̄ate: ſīc accit mihi cū eſſez iuuenis: qñ paſſus fui laborē C maxi^m a ppings: ⁊ ab illis q̄ erāt de cognatione Dali pp qōdā Xbū dcm a pīe meo cū eſſez iuuenis: q̄ voluit vlciſci de me modis q̄b⁹ potuit: ⁊ ob B ſuſtinui laborē ⁊ āguſtiā maximā ō eo qō nō ꝓueuerā agē vl' pati: qz neē fuit mihi ire pedes q̄uis illud nūq̄ pbauiſſez: ⁊ cū poſui me ad decupitū pcepi doloze in pāniculo pdcō: ⁊ tūc tuſſis ⁊ doloz iceperūt ſualeſcē valde: ⁊ inueni pulſuz meū valde duz: ⁊ febrē patiebar acutā ⁊ egri^nes. Quare miſi in q̄rta nocte p̄ flōmatoze: ⁊ feci exbi de ſanguie circa quātitatē libre vni⁹: ⁊ pmāſi ſic. ſ. cū febre valida: ⁊ tuſſi fozti: ⁊ doloze p̄ totā noctē. Mane Xo de nēcitate oportuit me ire: ⁊ egtare cū anguſtia ⁊ cogitatiōe ⁊ magno tioze ⁊ doloze. Et cū pueni ad locū vbi erat dic⁹ bali: ex doloze ⁊ fatigatiōe: ⁊ vigilys q̄ paſſus fuerā: dozmiui: ⁊ i illo ſomno diſſoluta fuit ligatura flōmie: ⁊ ide ſanguis mlt⁹ emanauit. Et cū excitat⁹ fui a ſomno: remāſi cū maxia debilitate vtut: ⁊ iueni locū vbi iacebā repletū ſanguie totū: ⁊ poſito digito ſup flōmiā: vocaui ⁊ feci me ligari: ⁊ pmāſi talr p̄ totā illā die. ſ. cū illis accñtib⁹: ſz nō fuē augmētata. Sequēti Xo die eieci ſanié cū ſputo que erat boni colozis ⁊ ſubc: ⁊ D demū audiui noua q̄ multiplicauerūt ſup me triſtitias ⁊ dolozes: ⁊ iñ amiſi ſenſuz ⁊ itellz: ita q̄ nihil potui poſtea itelligē ⁊ pcurar ſup negocys meis ⁊ remāſi ſic q̄ nō potui meipſuz regē: ⁊ nō comedebā aliq̄d niſi qz ppinabāt mihi de aliq̄ pdicta: eo q̄ anteq̄ egri^nes iualuiſſet: pceperā miſtris: vt mihi ſemp de illa aq̄ dare deberēt: ⁊ ego multuz de ipſa bibebā pp magnā ſitiz quā babebā. Et transactis dieb⁹ ſeptē icepi ſentire ⁊ cogſcē: ⁊ imaginabar q̄ mē mea fuiebat mihi i hac egri^nes demū recordat⁹ fui q̄ erat mortua: ⁊ ſic ō oib⁹ alys cepi ducē ad memoriā: ⁊ ad vltimuz q̄ſlui qd fcñ fuerat de pīe meo: ⁊ mihi dictū fuit q̄ iuerat vltra mare: ⁊ ide creuit mihi anguſtia atq̄ doloz: ⁊ viſuz fuit mihi q̄ eſſez ꝓzat⁹ i pectoze: ⁊ ſupuenit mihi doloz maxim⁹ i capite ex illo timoze: ⁊ timui ne me occuderent: ⁊ ſupplicaui aſtātib⁹ vt me occultarēt: ita q̄ ſciret de me aliq̄d niſi eſſez viu⁹. Et longo tpe poſt iſtā magnā afflictionē remote fuerūt iſte pturbatiōes a me. Sz illud qō paſſus ſui: fuit ap̄a q̄ gñatuz fuerat in pāniculo E diuidēte pect⁹ ⁊ plmonē i duo media ⁊ ex illo ap̄ate aſcēderūt vapozes acuti ad cerebzū: q̄re tū pp varias cogitatiōes ⁊ frequētes q̄s habebā ex pdict: tū pp dictos vapores acutos ⁊ malignos: q̄ ferebāt circa cerebzū. ortuz fuit mihi i vno pāniculo p̄ vna calz: ⁊ ex oib⁹ iſtis nō remāſit q̄n facerē oia nēcia pdict: egritu^bus: ⁊ demū incepi expuē ſanié: ⁊ nō ſoluz ex ap̄ate pectozis: ve p̄ ēt ex illa q̄ deſcēdebat a capite ad pect⁹: ⁊ poſtea cognoui cāz meo p̄ accñtiū: ⁊ redy i ſenſuz meū pfecte: ⁊ delectat⁹ fui in illis dieb⁹ cū ferculis pdict: ⁊ cibis: ⁊ cū ex toto fui alleuiat⁹ a ſanie: incepi aſſueſcē aquā ordei: ⁊ poſtea redy ad pultes F furfuris: ⁊ ſic paulatine ꝓuerſus fui ad meā ꝓſue^nes nālez. Et q̄ B ſcripſi de iſta mea egritu^ne: feci ſolūmō vt ſit exēplū i oib⁹ alys ſilib⁹. ¶ Et iaz dcñ ē ſupius q̄ in B ap̄ate pperat ſanies velocit: ⁊ cū coḡueris q̄ ꝓuerſuz ſit ad ſanié: fac de regimie quēadmodū dcñ ē ſupius. Et da ei ad bibēdū oi die decoctionē iringoz p̄ ⁊ ligritie: q̄ p̄ ptes ſint eq̄les. Jtē iſta decoctio ſilr pfert. Rx. flaxiola ps. j. ⁊ decia vni⁹ ptis de ireos recipiat: ⁊ fiat decoctio: ⁊ ppinetur cuz ſyrupo ſcariole: vel iringoz p̄: Fm q̄ tibi videbit̄ cōuenire. Et dico q̄ i egritu^ne mea nō recordabar aliq̄d q̄ eſſez factur⁹: nec mecū habui aliq̄ē: qui ſciret mihi pſulere: nec me regere: ſz i p̄n⁹ docuerā ipſos q̄lr me regere deberēt. Sed a voluntate diuina pceſſit illud qō nō intēdebā in me agere. ſ. de cūatione multa ſanguis: ⁊ illa fuit cā mee liberationis: eo q̄ eram iuuenis atq̄ fortis.

¶ Cap.7.m. Quod eſt de paſſionibus diafragmatis.

Omplete ſunt cū adiutorio Dei rememoratiōes de egritu^bus ⁊ accñtib⁹ q̄ fiūt i pectoze: ⁊ nūc intēdo in B loco rememoratiōez facē de paſſionib⁹ diafragmat⁹ qō coztina dī. Scire itaq̄ ōbes q̄ oia q̄ dixi accidere de egritu^bus ⁊ accñtib⁹ i paſſionib⁹ pectozis accidere ⁊ euenire ſilr pñt: ⁊ in B. ſ. mēbzo. Tñ accidētia q̄ in iſto emergūt ſt ḡuioza ⁊ piculoſioza accñtib⁹ q̄ fiūt i pleureſi ⁊ i ap̄ate lateris. Et B accñtia ſt febris: ⁊ doloz pūgitiu⁹: ⁊ tuſſis. Et doloz i iſta paſſiōe extēdit ad latus tartboa q̄ ſūt oſſa pectozis ſilr ꝓiuncta: q̄ p̄ loc⁹ ē ſupra oſſa q̄ oñr carluſ: ⁊ ſūt oſſa pectozis q̄ nō ſūt adiuicē ꝓiuncta. Et eſto cert⁹ q̄ ap̄ata q̄ fiūt in iſto mēbzo: lōge ſūt graiozia ⁊ piculoſioza ap̄atib⁹ q̄ fiūt in alys mēbris ⁊ ptib⁹ pectozis: eo q̄ i B ap̄ate fit ꝓtinuo pturbatio mentis: ac ſi eēt i pāniculo cerebzi. Et cura b⁹ ē cura pdcā. ſ. cū flōmia ⁊ mollificatiōe vētris: ⁊ cū laxatiuo pſcripto: ⁊ da ei ſyrupuz ō panicald. ſ. iringoz: ⁊ oia iſta fiāt cū regimie iaz dicto: ⁊ ſi placuerit Deo gloſo q̄ reſoluat ap̄a dictū: abſq̄ eo q̄ deueniat ad ſanié: erit ifirmo pfect⁹ maxim⁹ ⁊ iuuamen. Qz ſi deuenerit pdictū ap̄a ad ſaniez: q̄uis illud fiat tardi⁹ ⁊ rari⁹: agē debes quēadmodū docui i alys. Et caueas tibi ne ſeq̄ris appetitū patiēt: i cibis ſuis. ⁊ cuſtodiatur ēt ne miſtri ⁊ aſtātes mouēāt eū: vl' pmittāt facē incōueniētia: qñ modic⁹ error i iſta egritu^ne cē pōt cā magni nocumēti ⁊ egritu^nis. Et poſtq̄ cognoueris q̄ ſit liberat⁹: reduc eū ad ſuū regimē ꝓſuetū cibi ⁊ pot⁹ paulatine non largiēdo ei ſubito. ¶ Et nota q̄ in q̄cūq̄ mēbzo neruoſo fuerit ap̄a: pulſus i ipſo erit ſerin⁹: ⁊ i oi ap̄ate orto in aliq̄ mēbzo pectozis: vl' in ſuis pāniculis: ⁊ i diafragmate: erit anbelit⁹ paru⁹ ⁊ frequens oino: ⁊ maxie in ap̄ate pulmonis. Et bucuſq̄ iaz locut⁹ ſuz ſufficiēter de mēbris ſuperiorib⁹: nūc q̄ūt incipe intēdo tractare de mēbris iferiorib⁹.

¶ Explicit liber primus.

¶ Incipit liber Secundus qui continet tractatus septem: quoꝝ tractatuū primus est continens capitula sex.

¶ Capl'm p^m. Qō est de egritudinib^ꝫ itestinoꝝ gsialibus.

Dicit seruus regis ꝓ in itestis fiūt aliqñ egritu^ncs .s. apata: q̄ gliañ ī yus vel cānalib^ꝫ: vñ cibaria biūt ptrāsire. Et B in itestinis gracilib^ꝫ: vel in alys: ⁊ dolor q̄ segk in istis ē cōtinu^ꝫ: ⁊ maxie si apa fuerit ex chola: vl ex sanguie: ⁊ est pole q̄ B apa sit absq̄ febre ⁊ sitī. Qꝫ si ex apate fcā sit oppilo cānalis ex toto: dolor erit fortissim^ꝫ: ⁊ qz nutrimtū nō poterit inde trāsire neče est vt vomitu euciat: q̄re mortiet ifirm^ꝫ subito: tuꝫ pp inmēlis dolore: tuꝫ pp phibitionē trāsit^ꝫ nutrimēti p itestina. Et si victū apa fuerit ex flate: infirmus nō sentiet ide magnū dolore: ⁊ pole erit vt dissoluat illud apa: ⁊ maxie si fuerit ex subtili flate. Qꝫ si fuerit ex flate grosso: assilabit humori melico: excepto q̄ nō percipies aliquā calitatē: sicut pcipit in būore melico. Sz melia q̄ ex chola adusta gliat: est subtiliozis sube oi modo oibus alys spēb^ꝫ melie: ⁊ leuiozis ⁊ velociozis mot^ꝫ. Et illa q̄ fit ex flate grosso ē tardiozis motus valde: ⁊ grossiozis sube. Qꝫ si fuerit ex sanguie adusto: erit mediocris ī subtilitate: grossicie: tarditate: ⁊ velocitate. Apa aūt qō oriť ex melia est grossiozis ⁊ densiozis sube valde apatib^ꝫ alioꝝ būoꝝ: eo q̄ melia est grossior alys humorib^ꝫ. Et modus apatis melici est: qz illud apa ad magnā deuenit magnitu^ncs: ⁊ ē absq̄ fortī dolore: ⁊ ille dolor stmilat pūctiōi formicaꝝ. Cognoscēdo firmit q̄ apa factū ex melia nullaten^ꝫ pt recipe digōnē. Et scias q̄ cū dico flaticū vl ex flate: cholicū vl ex chola: sāguineū vel ex sanguie: melicū vel ex melia: nō itelligo vnifozmiter. Qm̄ cū dico ex flate: intelligo q̄ cōplo ipsi^ꝫ apatis sit humida ⁊ frida in po^ꝫ. Et cum dico flaticū: pole erit q̄ sit humidū in po^ꝫ: sz nō erit frigide cōplexionis: pp calitatē acgsitā a putredine. Et sil'r cū dico ex cholera: itelligo illud qō ē sube subtilis: ⁊ ei^ꝫ cōplo ē calida ⁊ sicca. Sz cū dico cholericū: itelligo q̄ sit cōplonis calide ⁊ sicce: ⁊ ei^ꝫ suba nō erit subtilis: sīc qō sit ex chola vitellina ⁊ suis sīlib^ꝫ. Et ita dico q̄ cū dico ex sanguie: intelligo q̄ sit cōplonis calide ⁊ humide tēpate: pportionate cōploni hois. Et cū dico sanguineū: intelligo humoreꝫ deriuatū ad aliquā rubedinē absq̄ pfecta puersione ipsi^ꝫ būoris ī sanguinē: aut itelligo de sanguie nāli: q̄ pp excessuꝫ alicui^ꝫ supflue calitatis ad aliquā declinat adustionē.

Et eodē mō itelligēdū ē de melia. Qm̄ cū dico ex melia: itelligo būorē fride ⁊ sicce cōplonis: q̄ ē vnū ex q̄tuor elemētis vl humorib^ꝫ corpis. Sz cū dico melicū itelligo de q̄cūq̄ būore puerso ad meliā: nō p viā nāe laudabilis ⁊ pfecte: sz q̄ deuianit ab ordine nāli ex aliq̄ adustione: ⁊ humor nō ē nālis: nec ex elemētis corpis. flegma āt qō ē friduꝫ ⁊ bu. aliqñ ex ylteriori digōne puertit ī sanguinē nālesz: q̄ est vnū ex elemētis corpis: qō nullaten^ꝫ fieri pōt ex alys būorib^ꝫ adustis: eo q̄ cinis q̄ p adustionē est incinerata: non pōt ad tēperiē reduci. Sic ⁊ humores q̄ p excessuꝫ digōnis ad adustionē deuenerūt: nō pñt ad eq̄litatez ⁊ tēperiē digōnis vllo mō puerti: ⁊ qz bucusq̄ ōuiauī ab intētiōe ppa: nūc ad eā redire intēdo. Qꝫ si ifirm^ꝫ senserit dolorē in pte illa q̄ est sub stōcho: ita q̄ ille dolor sit cōtinu^ꝫ ⁊ pseuerās: ⁊ cū B febricitauerit cōtinue: scias q̄ tunc erit apa in aliq̄ intestinoꝝ. q̄re flōmia est nečia: minuēdo de quātitate: put tibi videbiť expedire. Cōsideratis trī ꝑditionib^ꝫ supradictis .s. vtute: etate: tpe: ꝓsuetudine regione: ⁊ da ei ad bibēduꝫ elariū qō sit resolutiuū ⁊ mitigatiuū: sicut est elariū factuꝫ ex flore camomille ⁊ rosis recētib^ꝫ: ⁊ flagia quaꝝ ptes sint eq̄les croci: ⁊ semen lini ana decima ps pdictoꝝ: pistenť q̄libet p se: ⁊ cribrenť: ⁊ cōficiant cū syrupo de scariola. Dosis ei^ꝫ fit pōdus triuꝫ aureoꝝ cū aq̄ ro. in q̄ cocta sint panical: q̄ ē spēs iringoꝝ ⁊ masticis: tādiu bulliat dōec mutet sapore: colore: ⁊ odores: ⁊ abstineat ab oib^ꝫ cibis grossis: abstinēdo silr a carnib^ꝫ oino: ⁊ ponat sup vētrē oleū ro. aromatiçatū tepiduꝫ cū magna q̄titate coti ītus madefacti desup: ⁊ itera illd. .s. cotū calm madefactū in dicto oleo pluries. Et sufficiēt ei in cibo put mihi vī in die duo oua. Et cum dolor fuerit mitigat^ꝫ ⁊ febris fuerit diminuta. vtere ē ālto codez regimine: donec oino accītia sint ablata: sciēdo iā q̄ optimā curā adinuenisti: postea reduc eū paulatine ad suā cōsuetudinē nālē: vsq̄ quo pfecte fuerit liberat^ꝫ. Et scias q̄ oia apata quāto fuerint ppinquiora stō: tāto fūt piculosiora. Et ite ista apata pñt fieri in itestinis magnis ⁊ in gracilib^ꝫ seu puis: ⁊ q̄ fiunt in gracilib^ꝫ sunt maioris piculi q̄ que fiunt in magnis: ⁊ cura est cura prescripta.

¶ Cap. 2^m. Qō ē de debilitate vtutis expulsiue itestinoꝝ

Tistud accidens vel egri^no pōt aliqñ accidere in vno itestino vl in duob^ꝫ aut i plib^ꝫ: qō nō pōt vel q̄ nō pñt expellere supfluitates retētas ī ipsis: q̄ūs illō videat ipole plib^ꝫ medicis. Sed Hal'. hanc egri^ncs ē affirmauit: qñ dixit q̄ virt^ꝫ expulsiua itestinoꝝ aliqñ debilitat intrñ q̄ nō pōt expellere feces ⁊ supfluitates p iferioza: ⁊ B nō vlteri^ꝫ declauit: nisi intrñ q̄ dixit q̄ B nō est occultū medicis. Et B egritudo qñ accidit est valde piculosa: q̄re idiget subtili pspicatiōe ⁊ ꝓderatiōe: eo q̄ dicta debilitas vtut^ꝫ expulsiue q̄uis accidat a debilitate vtut^ꝫ expulsiue nālis: nō tñ est a debilitate vtut^ꝫ expulsiue accītalis seu volūtarie. Uirt^ꝫ aūt nālis est illa q̄ puenit pncipalr ab epate: vñ retētio q̄ puenit a debilitate ist^ꝫ vtut^ꝫ solo mō facit accidere dolorē fortē: eo q̄ inte stina nō pñt expellere feces p iferioza. Illa autē retētio q̄ fit a supflua būiditate viscosa q̄ est in suba villoꝝ intestinoꝝ: nō facit dolorē fortē: q̄re cū videris bāc egri^ncs cuenire alicui: stude subtilr i cog̃scēdo cām ipsi^ꝫ: ⁊ vñ bēat p cedere dicta passio: ⁊ qñ sciueris p certo q̄ dcā debilitas expulsiue fuerit ab itestinis .s. qz deficiūt in motu suo nāli expellere qō debēt p secessuꝫ. Et opōnes gdē vtut^ꝫ nālis: sicut scis sunt digerere ⁊ pmutare cibū. Et in B ēt mēbra fiunt iste opatiōes quēad modū in alys mēbris. Et digeriť ēt B cib^ꝫ ⁊ pmutat: q̄ iaz alibi ē digestus: ⁊ expellit qō idiget expulsione. Et añ oia ista opat virt^ꝫ attractiua ⁊ retentiua. Et iste opatiōes nāles aliq̄ sunt q̄ fiūt mediātib^ꝫ instris: sz expulsiua p certo scim^ꝫ q̄ est cū instro. Alie ꝓ q̄ opant absq̄ instris nō sunt sic apparētes: ⁊ p certo scimus q̄ instrm b^ꝫ expulsiue ē pncipalr epar. q̄re studeas ipm ꝓfortare toto posse cuꝫ medicis sibi pueniēti^ꝫ ⁊ appropatis: sīc cū pulpis passulaꝝ: qm̄ bñt ipm fortiter impiguare. Et epar ēt adib. i. lupi assatū bz ipm mirabilr a tota spē ꝓfortare: sīc a sapiētib^ꝫ ē relatū. Sed. H. ēt dictuꝫ epar lupi in suis medicis recōmēdat q̄ bz epar bois fortiter ꝓfortare.

¶ Receptio pueniēs ad hanc egritudinē. ℞. .seis rosa. ⁊ foliorꝝ ipsaꝝ: passulaꝝ enucleataꝝ. aā. ℥. j. ligritie mūdate ⁊ cupatorꝝ. aā. ptes. iij. ℥. vni^ꝫ: ⁊ absintbꝝ ⁊ sandali: cinamomi: ⁊ masticis. aā. q̄rtaz ptē. ℥. j. terantur vnūq̄q̄ p se ⁊ cribrenť: ⁊ adde istis de balsamo auř. ℥. di. stēperatū cū melle: ⁊ ꝓfice pdicta cū syrupo corticis citri facto cū çuccharo. Et dosis ei^ꝫ sit pōdus. iiij. auř. Qꝫ si non haberes balsamū: pone loco ei^ꝫ tantūdez ō optia ambra: ⁊ iunge locū cū oleo nucū antiquaꝝ: ⁊ pinguedine anatū: quoꝝ ptes sint eq̄les: ⁊ pucies desup vncturaz ex macis grosse pistatis qō sufficere videat: ⁊ hoc facias omni die donec fuerit liberat^ꝫ: ⁊ pota infirmuꝫ aqua mellis: qz de

leui spargiť p mēbra: ⁊ est absterslua: ga ipole ē gn supfluitates viscose adhereāt intestinis. Et B facies qñ sciueris q̄ dcā egri^no fuerit a ōbilitate ⁊ corruptiōe vtut^ꝫ intestinoꝝ. Icā ab būore illic exñte. q̄ neče ē tibi scire ⁊ cognoscere vñ pcedat B egri^no. .s. an a debilitate vtutis nālis solūmō: an ex supflua būiditate: vel ex supflua abūdantia būoꝝ illic ꝓgregatoꝝ: ex qb^ꝫ itestia ꝓhibenť recipe vtutes: vl si pcedat ab ābab^ꝫ sil. Et B cog̃scē pfecte ē valde difficile. Et iā scripsi tibi supi^ꝫ curā gñalē ī hac passiōe. ō q̄ put mihi vī poteris satis eē ptēt^ꝫ: ⁊ agēdo ꝑm q̄ dictuꝫ est ad finē ōbitū poteris puenire.

Historia.

¶ Et recordor cū eēm iunenis: q̄ B egritudo accidit cuidā rustico: q̄ post multū laborē in rpe calo biberat aquā fridā in magna q̄titate: q̄re ōuenit ad B q̄ nō poterat feces eycere ab itestinis: ⁊ bēbat ide dolorē tā fortē q̄ vix poterat sustinē: q̄re laborauī circa curaz illi^ꝫ bñdo ꝓsliū semp a medicis mei tēporis: a qb^ꝫ ñ audiui aliq̄ nisi vana: q̄re iui ad piez meū vsq̄ ad villā vbi morabat: ⁊ feci eū q̄litatē scire b^ꝫ egritudis: ⁊ dubitationē meā circa ipsaz: rogās ipz vt me rectificaret in dicta cura: q̄ mihi posuit libzū vnū in manibus: ⁊ ondit mihi Xba Hal'. q̄ iā supi^ꝫ suꝫ memoratus: dicēs mihi: recede a me: ⁊ vade viā tuā: ⁊ non loq̄ris mihi ampli^ꝫ de B negocio. Et ego supplicaui ei vt mihi apte dicē vellet curā istā: ⁊ ipse tūc apuit libzū: ⁊ ostēdit mihi ebartā dicēs: pspice B: qm̄ si inueneris B curam: bñ gdē. Sin aūt suspicor q̄ nūq̄ scies medicinā: ⁊ caue ne āpli^ꝫ in ea studeas: ⁊ tādē reuersus fui ab itinē meo: ⁊ legi ī li^o illo tādiu donec cog̃ui illō qō supradixi: ⁊ laborauī i cura illi^ꝫ donec fuit liberat^ꝫ. Et post aliqō tpe redut pz meus ad me: ⁊ q̄fuit a me de cura illi^ꝫ rustici: ⁊ cū audiuit eam quā fecerā: gauisus fuit: ⁊ vehemēter alleuiat^ꝫ fuit ide ab illa ira quā collegēat sr me. Et B egri^no quā iā dixi fit raro.

¶ Cap. 3^m. Quod est de ventositate intestinorum.

Tinitestinis qñq̄ retinenť vētositas resoluta ab būoribꝫ subtilib^ꝫ ⁊ ligdis velut aq̄: ⁊ pulsus istoꝝ fit tortuosus: ⁊ vna pcussio alteri itricat pp itricationē ⁊ inuolutionez q̄ fit in intestinis: ⁊ hac de cā retinenť feces que nō iueniūt viā vñ exeāt.

¶ Cura huius est inunctio supradicta cuꝫ oleo nucū: ⁊ pinguedine q̄ arabice dī alga anatis an. Et scias q̄ in oi retētiōe fecū: siue fiat ex vētositate: siue fiat ex debilitate virtutis expulsiue: quando exeunt: semper sunt liquide: ⁊ absq̄ sanguine: ⁊ sanie.

¶ Cap. 4^m. Qō est de retētiōe fecū ⁊ suis speciebus.

Tfit aliqñ in itestis q̄ retinenť feces oino pp grossitiē ⁊ duritiē sue subc: intrñ q̄ efficiūť q̄si lapides. Et B egri^no qñ accidit: nō fit subito: ⁊ qñ fit: nō est nisi ex ptinuo vsu grossaꝝ rerꝝ stipticaꝝ. sīc ē vsus frequēs seminū myrte: ⁊ suoꝝ sīliuꝫ. Qꝫ si nō fuerit in comestiōe stipticoꝝ: tunc feces nō subito exiccāť sz paulatine.

¶ Et cura buiꝰ retētiōis fecis ē dare ifirmo ad bibēdū syrupū de centaurea cū ōcoctiōe violaꝝ: aut syrupū violaceū cū ōcoctiōe centaurec: ⁊ clysteriça patiētē postq̄ fueris cert^ꝫ q̄ dolor ē ī intestinis iferiozib^ꝫ cā alicuius occasionū pdictarum.

¶ Cap. 5^m. Quod est de excoriatione intestinorum.

Excoriant aliqñ itestina: aut ab būoribus acuꝫ mordicātib^ꝫ ipsa: aut ex veneno ebibito acuto. Et cura boꝝ ē ea q̄ bñt ꝓsolidare ⁊ linire sīc sūt pultes fcē ex farina risoꝝ ⁊ amidi: qm̄ ista bñt mitigare mordicatiōez ⁊ ꝓsolidar: ⁊ effect^ꝫ istoꝝ sūt laudabiles. Et si clysteriçabis cū aliq̄ istoꝝ erit maximi iuuamēti. Et ꝓfert ēt valde clysteriçatio cū lacte capre: vl' camelaꝝ ⁊ olo ro. ⁊ id qō bz cāz remouē: ⁊ rectificare cōplonē: ⁊ ifridare ē syrup^ꝫ rosē. cū rosis siccis: ⁊ aq̄ ro. cū se. pslily assati: ⁊ integri si cā ñ fuerit ex veneno. Qꝫ si fuerit: nulla res posset esse nocibilioꝝ neq̄ magis mortifera sīc ista. Qꝫ si a pn^o b^ꝫ passiōis sciueris eam eē ex veneno certissime: tūc dare ōbes ifirmo ex optio smaraldo pōdus. vj. g̃noꝝ ordei optie trito: ō distemperato cū aq̄ ad bibēdū: ⁊ videbis ī ope b^ꝫ: ⁊ in effcū rerꝝ mirabilē accidē: ⁊ euenire illi q̄ sumpserit ipm: qm̄ icōtinēti post assimptionē b^ꝫ icipit bīe āgustiā cordis: ⁊ vī ei q̄ oia mēbra ei^ꝫ eradicēť abiuicē. Et si post B sudauerit ifirm^ꝫ dormiēdo: p ꝓstāti bēas q̄ erit libat^ꝫ oino. Et fac q̄ ille q̄ sumpsit smaraldū abstineat a cibo oino vsq̄ ad decē horas: vl' salti vsq̄ ad octo. Et q̄uis itētiōis nīe nō sit B curā de venenis determiare: sic trāsīeo. Et oportuit me de his aliqd dicē pp illud accīs qō hz.

Historia

¶ Et iā vidi tpe meo q̄ baly q̄dā bēbat ꝓcubinaz: cui supuenit vlceratio ī itestis gracilib^ꝫ cū solone magna. Sz feces cū magno expellebāť dolore. Et ego laborauī diu ī cura illi^ꝫ: ī tñ q̄ fessus fui ī illa. Et durauit illa egri^no ī illa dispōne vsq̄ ad. lx. dies. ⁊ mirabar de illa egritu^ncs putās q̄ eēt ex būore. Sz ad vlti^m vidi q̄ cū stercore exiuit iterior pellicula itestini. ⁊ postea vidi alia vice q̄ alia pellicula intestini .s. exterior emanauit exteri^ꝫ cū stercore ī lōgitudine vni^ꝫ palmi ⁊ mirat^ꝫ fui ex B cog̃scēs q̄ aliqs humor non possz eē vllo mō tāti acuminis q̄ possz facē tārā excoriationē vna vice. Et demū p certo cog̃ui q̄ vna ex suis sclauis: venenū ei ppinauerat ad bibendū. Quare p ꝓstanti babui q̄ nulla spes eē poterat de sua libatione: ⁊ sic inde mortua fuit ex illa egritu^ncs volūtate dīna: Et exptū est q̄ suspēsto smaraldi in dissinteria ⁊ in hemorroydis exiliť mirabil' efficacie: ⁊ iuua^n.

Ad hemorroydas ⁊ dissinteriā, idez c. p.

¶ Cū āt libat^ꝫ fui: ⁊ euasi a manib^ꝫ dicti baly: ⁊ suoꝝ boiuꝫ: rediēs sibiliā: vidi ī via q̄dā herbā quā putaui eē addion sylueſtre: ⁊ nō dubitabā: acceptū de illa comedi modicū: ⁊ ide habui dissinteriā magnā: cū dolore vētris: ⁊ cū pueni sibiliam adhuc durauit dissinteria: tūc suspēdi sup vētrē meū smaraldum vnū: ⁊ aliō posui ī ore absq̄ trituratiōe: ⁊ libat^ꝫ fui icōtinēti. Dolera āt venenosa sūt inūcrabilia. Et pp B glz sibi cauē ne comedat aliqd nisi cog̃scat illō: ⁊ neq̄ tēptet nisi bēat secū smaraldū: vl' tberiacā vllo mō. Et iā repiūť q̄ plēs vulgares ⁊ vetule: q̄s de^ꝫ ōstruat ⁊ pfundat: q̄ ⁊ q̄ plā cognoscūt ex dict^ꝫ olerib^ꝫ venenosis mortiferis q̄ medici faciāt vl' cog̃scāt: qm̄ illō qō sciūt medici de pdict^ꝫ nō ē nisi vt sciāt coꝝ accītia remouē ⁊ suis nocumēt^ꝫ obuiare: ⁊ ñ vt sciāt ipa i se ⁊ i suis effectib^ꝫ alio mō: nisi fuerint ifideles: ⁊ suas fides ppas voluerit ōnegare: ⁊ pp B glz medicus tenеť obsuare pcepta Hippo. ī B calu. Que sūt q̄ q̄libz doctor i me^na nō dz aliqué discipulū docē: nisi prius iurare faciat ipz ne vtat medicis mortiferis vl' venenosis vllo mō. Et pz me^ꝫ cū essez puer: ⁊ discipulus su^ꝫ i medicia: me iurare fecē vt nullaten^ꝫ medicinis venenosis vl' mortiferis vti oberē.

Historia alia.

¶ Et cū sic iuuenis eēm ⁊ nouus in me^na: ibā de vna ciuitate in aliā practicādo. Quadā vice sic eūdo sociat^ꝫ fui vni pditozi: q̄ a me occulte bestitabāť discere aliquā me^nam mortiferā. Et ego ab illo būerā in feudū petiā vnā terre quā mihi abstulerat. Qui dixit mihi bēas eā de cetero a me liberā ⁊ securā: credens q̄ ego essez de illis q̄ pp pecuniā pditiōez facē deberē: ⁊ meam corrūpe legalitatē. Et idē adulator quē de^ꝫ ōstruat ⁊ pfūdat illō dixit mihi palā. .s. q̄ ei dare deberē medicinaz. q̄ velociter possz occidē: cui iurauī p deū vere ⁊ p certa veritate q̄ nihil de talib^ꝫ cog̃scebā: dōo ei q̄ medic^ꝫ ingītū medic^ꝫ de talib^ꝫ scire ñ dz: nisi vt cog̃scat ⁊ sciat ex eis accidētia remouē. Qui dixit mihi. Quo a me vis te occultare ⁊ celare: postq̄ tibi meū secretum tale volui pādere ⁊ mānifestare: q̄re timui valde ⁊ dixi ei. Secretū tuū qō mi

bi aquisti a me nõ mãifestabiẽ alicui i ppetuũ. Et postea
dixi ei: expecta donec pquirã libros: ꝛ dmũ faciã mã vo-
lũtatẽ si õo placuerit. Qui dixit mihi: q̃ꝫ vis vt expectẽ.
Rãdi: da mihi spatiũ. xv. die. Et illũ terminũ q̃ fiui: ga
affectabã fugẽ ab eo: ꝛ fui dic illa i magna angustia ꝛ tri-
bulatiõe. Mane ãt fcõ misit. p me. Et ego timui ne mit-
teret illa de cã: q̃re volui ad mortẽ. Et cũ venissez ad eũ
vidi q̃ iã Deꝰ: cui nomẽ sit bñdictũ i scla: punierat eũ: ꝛ
iueni illũ iacẽtẽ: ꝛ pstratũ absq; sensu ꝛ itellu: itũ vt me
nõ cogĩceret cã sue egritudis. Et tũc studui i cura ipsius
donec fuit alleuiatꝰ: ꝛ tũc sibi mãifestaui cor meũ: ꝏo ei
q̃ obꝑuabã ꝑcepta Dippo. i B casu: ꝛ pr̃ meꝰ ẽt me ꝓstri-
xerat ad sacrm: q̃re post paucos dies studebat i ostruẽdo
me de psona: ꝫ gra altissimi creatoris euasi ab illo pico:
De cura. recedẽs ab illo loco. ¶ Et ga bucusq̃ elõgatꝰ sum a ppa
itẽtiõe: nũc ad cã redire itẽdo. Et dico q̃ ꝯdiu vulnus ꝛ
K vlceratio itestinoꝝ fuerit modica: curari oꝫ cũ pultib⁹ su
prãdictis. Oꝫ si crenerit vlceratio: adde aliquid de gũma
arabi. assata: ꝛ sibi silib⁹. Oꝫ si ex dicto vlcere sanies ema
nauerit: dabis ei p̃ ad bibẽdũ mũdificãtia: sic ẽ aq̃ ordei
cũ melle: aut aq̃ ordei sola: put tibi videbit cõuenire. Et
donec vlc⁹ nõ pfozauerit tunicã seu pelliculã itrisecã ite-
stini: nõ ẽ desperãdũ de cura istiꝰ: ꝫ si nõ solũ pꝰ ocã tu-
nica fuerit pfozata: verũetiã ꝛ alia fuerit penetrata ꝛ ex-
coriata: tũc nullatenꝰ speres nec cõfidas de salute eiꝰ ẽt si
esses phior medicꝰ totꝰ mũdi. De his ãt q̃ multũ pferunt
vlceratiõi itestinoꝝ ẽ terra sigillata ppiata cũ aq̃ mellis:
aut cũ aq̃ in q̃ modicũ de cẽtaurea lõga sit bullita: ꝛ syru
po ro. Terra sigdẽ sigillata ofert medicis mortiferis. Et
pole ẽ aliqn q̃ i talib⁹ fluat sanguis ṕferioza. Qui si fue
rit valde rube⁹: erit ex aptiõe alicui⁹ vene in ptib⁹ dlis: ꝛ
cura bꝰ ẽ potare ifirmũ aq̃ vel succo plãtaginis cũ deco-
L ctiõe masticis in aq̃ ro. ꝛ ofert silr in B casu terra sigilla-
ta cũ syrupo masticis. Oꝫ si sanguis nõ fuerit multum ru
beꝰ: ꝫ assilabit quodãmõ aq̃: nunc est pole q̃ sit ex potu
sanguisuge: q̃ ẽ i fundo stõchi. Et cura bꝰ ẽ bibẽ decoctio
nẽ cẽtauree: vl nigelle: q̃ arabice dr̃ scaunis: aut comedat
syrupi cũ aceto. Oꝫ si cũ dicto sanguie. l. aquoso appuerit
aliqd silr sanies: tũc signũ est q̃ pcedat ab epate. Et iã su
periꝰ sufficiẽter locutꝰ sum de passiõib⁹ eius ꝛ suis curis.

¶ Lap. 6m. Quod est de hemorroydis.

Et pole est vt exeat aliqn sanguis ṕ
ferioza a loco illo q̃ ẽ iuxꝝ anũ
sczii iferiori pte ozificu itestini: ꝛ qn̄ ptinuat
fluit ide hemozroyde pue ꝛ magne ad mo⁹
mozi: ꝛ aliqn fluit ille sanguis ab vna illaꝝ venaꝝ: q̃ ter
minãt ibi. l. qn̄ apiẽ: ꝛ exit i tpe noto: ꝛ purgat ide totum
corꝰ: qn̄ ẽ sup repletũ: dũmõ vt⁹ nãt expulsiua fuerit for
tis. Et cũ sic ẽ: n̄ ẽ strigẽdus vllo mõ: cũ ofert mlt̃ũ i pur
gatiõe totiꝰ corpis. Et fit ẽt ex exuberãtia hũozis melici
mixti cũ hũore cholico acuto. Et iste ẽt sanguis n̄ oz stri-
gi qn̄ fit a fortiꝰ vtut ꝛ sua bõi: qn̄ ẽ sanitas totiꝰ corpo
ris: ꝛ pt̃ ite. fluẽ p ista loca alicui ãputata vt si alicui mu
tillata fuerit manꝰ: vel pes: eo q̃ sanguis q̃ ꝓsuetuerat nu-
trire mẽbrũ illũ: si remãeret i corpe ppararet ipꝰ ad egri
tudies aliq̃s. vz. ad apãta itrifeca vl extriꝰ. q̃re nã igẽiat
expellẽ ipꝰ p ocã loca: qn̄ ẽ fortꝰ. g̃ sumarie dico q̃ nullus
sanguis q̃ p viaꝝ purgatiõis emanauerit ẽ strigẽdus vllo
Signa. mõ. ¶ Cognitio ãt illiꝰ q̃ a fortiꝰ ꝛ bõi: vtut expellit ẽ:
ga tal sanguis ẽ niger ꝛ mali odoris. Et si fuerit ex replo
ne cogĩcit ex pcedẽti ꝓsue ꝛ pñti. vz. si assuetꝰ erat come
dere panẽ g̃ssuz ꝛ stligineũ: ꝛ nũc comedat panẽ mũdũ: ꝛ
de carnib⁹ si ꝓsueuerat comedẽ carnes subtiles: ꝛ nũc co-
medit g̃ssas: ꝛ ꝓsueuerat miutiõe vti: ꝛ mõ dimisit eã: ꝛ si
Cura. milib⁹. ¶ Cura ãt bꝰ q̃ fit ex replone: ẽ minutio vene: ꝛ

cũ vticis ꝏcoctis: aut cũ auellanis: vl g̃nis pini. Et cibꝰ q̃
pze ceteris cõmẽdat i B casu: sunt aues pue q̃ noiant al-
A besbes scẽ i taspbea: ꝛ pulli ẽt: ꝛ gallie ppate in taspbea si
milr sũt bone: ꝛ appropate i hac egriꝰ. Et pastiace ẽt: q̃ꝫ
tuis sint g̃sse sube ofert̃ huic egriꝰ sua ppetate. Et lenias
itestia eꝰ: ꝏdo ei fic⁹ siccas cũ nucib⁹ ad comedẽdum. ꝛ
postea purgab eũ cũ meꝰ laxa q̃ bẽat illũ hũozẽ g̃ssuz
eũare. ¶ Medicamẽ cõpo⁹ ad B. ℞. bdelliũ oppopo-
nacis: papini: ꝛ scis vtice. aũ. auř. j. dauci: ꝛ se. melõis ex
coriati: ꝛ se. apu. aũ. q̃rtã ptẽ auř. j. collogn. octauã pte
auř. j. Incidat collognida miutissime. Et misceat cũ ea
tãtũdẽ puluerisꝛ draga. ꝛ amig dulciũ excoriataꝝ ꝛ pi-
stataꝝ: pistẽt oia ꝛ oficiat cuz syrupo sgnçabi: ꝛ denẽ ex
eo auř. v. distẽpati cũ sero capno i q̃ dissoluta sit puluerisentur: ꝛ
spargat sup dcm coziũ: ꝛ sedeat ifirmꝰ ꝏsup: ꝛ B faciat sp
q̃n ab assella leuat: ꝛ sedeat sic p spatiuz vni⁹ magne ho-
re: ꝛ stude vt itestina mediocriter mollia existãt: comedẽ
do lactucas: ꝛ cucurbitas decoctas: nisi fuerit egriꝰ q̃ phi
bet. Et ficus sicce cũ amygdal silr sunt bone: ꝛ ficus sicce
etiã madefacte in oleo dulci ofert̃. Et comedere [illegible]
na aũ cibũ est bonũ. Et vlr dico q̃ lenire intestina q̃cũq;
mõ fiat donec fuerit liberatꝰ est bonũ cũ pdcis ꝛ bis silr
bus. Ego bucusq̃ put mihi vr sufficiẽter sum locutus de
egritudib⁹ itestinoꝝ: ꝛ suis causis. Nũc aũt itẽdo de egri-
tudinibus renũ determinare cũ adiutorio Dei.

¶ Tractatus. 2m. Qui est de egritudinibus renum vesice
ꝛ virge: ꝛ continet capitula octo.

¶ Lap. 1m. Quod est de renibus in vniuersali.

En qdẽ sic dcm ẽ: ẽ mẽbrũ officia
te: ꝛ necũ corpi i recipiẽ-
do vzina ꝛ nutriũt renes a sãg⁹ ꝛ supflui
tatibus delatis cũ vzina ad ipsos renes:
ꝛ poꝛi coziz sunt densi. ꝛ corporis grossi.
Et de egritudinibus coꝝ est lapis q̃ ge-
neratur in eis: ꝛ incipiam ab ipso.

¶ Lap. 2m. Qõ est de lapide renum.

N renib⁹ qdez gĩiant lapides: quẽ
admodũ i gbusdam alys
mẽbris ꝓsueuit fieri. Et ego vidi lapidẽ ge-
neratũ ib ligua cuiusdã viri: pbibentẽ ei lo
cutõez: ꝛ eo remoto lapide rebabuit vir loq̃tã. Et giiat ab
hũoribꝰ g̃ssis q̃ idurãt adiuicẽ silr: ꝏec ad lapidẽ pitũt.
Et lapis qdẽ renũ n̄ ẽ oio sillis l duritie lapidi vesice: nec
giiat in ꝓcauꝰ renũ: sic lapis vesice i ꝓcauꝰ vesice: imo
giiat adberẽdo corpi renũ: sic lapis q̃ iueit sub ligua. Et
hac ꝏ cã doloꝛ fortꝰ iueit i doloꝛ renũ: ꝛ augmtat ꝏec a
nã exti⁹ expellat. Et pꝰ expl̃sioez ipi⁹ a loco remãet ibi vl
cera⁹: ꝛ sẽsibi⁹ dolozis. In lapide Xo vesice n̄ pcipit dol
lor: nisi cũ venerit ad collũ vesice ꝛ ẽ ẽt alia dõia: ga lapis
renũ nõ ẽ i termio duritiei ꝛ dẽsitat ꝛ siccitat ꝛ magnitu-
dis lapidis vesice: q̃re lapis renũ citiꝰ frãgit ꝛ pluerisçat
q̃ lapis vesice. Et giiat qdẽ lapis i renib⁹ a supfluitatib⁹
creat a cib g̃sis ꝛ viscosis: ꝛ a ꝏbiꝰ vtut renũ. vñ ibi pau-
latie supfluitates coadunãt: ꝛ idurãt pp digestiuã ipozũ
renũ: q̃ n̄ pt̃ ipsas sufficiẽter digerẽ ꝛ ꝓsumẽ. Et postq̃ la-
pis ꝓfirmat⁹ ẽ i renib⁹: ꝛ nã expellit ipꝰ ex excoriat i illo
exitu renes: ꝛ iterdũ excoriat ex eo vene. vñ sãguis mlt⁹
exit cũ vzia. ꝛ sine vzia: ꝛ aliqn dict⁹ lapis itrn̄ ifigit reni-
bꝰ: q̃ i sepõne ipsi⁹ frãgit vl apit arteria ꝛ sãguis q̃ ab ea
emanat ẽ magꝰ rubicũdꝰ: ꝛ lucidꝰ: ꝛ subtiliozis sube q̃ san-
guis venaꝝ: ꝛ fluit i maiozi q̃tiꝰ itrn̄ q̃ mlt̃ũ ꝏbilitat i-
firmꝰ. Et accit qn̄q; q̃ vñ remouet lapis ibidẽ sanies p
creat: ꝛ doloꝛ ibi ꝓtiue figit: ꝏec libet ifirmꝰ: vl moria-
tur. ¶ In curatõe igr̃ istiꝰ egritudis sic pcedẽdũ ẽ. Lõsi-
dera cũ icipiũt bꝰ accñtia appere: vt vtiles regimẽ pati-
entis: ꝏdo ei panẽ bñ fermẽtatũ cũ spagis decoctis: aut

Lura.

cum

cũ vticis ꝏcoctis: aut cũ auellanis: vl g̃nis pini. Et cibꝰ q̃
pze ceteris cõmẽdat i B casu: sunt aues pue q̃ noiant al-
A besbes scẽ i taspbea: ꝛ pulli ẽt: ꝛ gallie ppate in taspbea si
milr sũt bone: ꝛ appropate i hac egriꝰ. Et pastiace ẽt: q̃ꝫ
tuis sint g̃sse sube ofert̃ huic egriꝰ sua ppetate. Et lenias
itestia eꝰ: ꝏdo ei fic⁹ siccas cũ nucib⁹ ad comedẽdum. ꝛ
postea purgab eũ cũ meꝰ laxa q̃ bẽat illũ hũozẽ g̃ssuz
eũare. ¶ Medicamẽ cõpo⁹ ad B. ℞. bdelliũ oppopo-
nacis: papini: ꝛ scis vtice. aũ. auř. j. dauci: ꝛ se. melõis ex
coriati: ꝛ se. apu. aũ. q̃rtã ptẽ auř. j. collogn. octauã pte
auř. j. Incidat collognida miutissime. Et misceat cũ ea
tãtũdẽ puluerisꝛ draga. ꝛ amig dulciũ excoriataꝝ ꝛ pi-
stataꝝ: pistẽt oia ꝛ oficiat cuz syrupo sgnçabi: ꝛ denẽ ex
eo auř. v. distẽpati cũ sero capno i q̃ dissoluta sit puluerisentur: ꝛ
spargat sup dcm coziũ: ꝛ sedeat ifirmꝰ ꝏsup: ꝛ B faciat sp
q̃n ab assella leuat: ꝛ sedeat sic p spatiuz vni⁹ magne ho-
re: ꝛ stude vt itestina mediocriter mollia existãt: comedẽ
do lactucas: ꝛ cucurbitas decoctas: nisi fuerit egriꝰ q̃ phi
bet. Et ficus sicce cũ amygdal silr sunt bone: ꝛ ficus sicce
etiã madefacte in oleo dulci ofert̃. Et comedere [illegible]
na aũ cibũ est bonũ. Et vlr dico q̃ lenire intestina q̃cũq;
B mõ fiat donec fuerit liberatꝰ est bonũ cũ pdcis ꝛ bis silr
bus. Ego bucusq̃ put mihi vr sufficiẽter sum locutus de
egritudib⁹ itestinoꝝ: ꝛ suis causis. Nũc aũt itẽdo de egri-
tudinibus renũ determinare cũ adiutorio Dei.

¶ Tractatus. 2m. Qui est de egritudinibus renum vesice
ꝛ virge: ꝛ continet capitula octo.

¶ Lap. 1m. Quod est de renibus in vniuersali.

En qdẽ sic dcm ẽ: ẽ mẽbrũ officia
te: ꝛ necũ corpi i recipiẽ-
do vzina ꝛ nutriũt renes a sãg⁹ ꝛ supflui
tatibus delatis cũ vzina ad ipsos renes:
ꝛ poꝛi coziz sunt densi. ꝛ corporis grossi.
Et de egritudinibus coꝝ est lapis q̃ ge-
neratur in eis: ꝛ incipiam ab ipso.

¶ Lap. 2m. Qõ est de lapide renum.

N renib⁹ qdez gĩiant lapides: quẽ
admodũ i gbusdam alys
mẽbris ꝓsueuit fieri. Et ego vidi lapidẽ ge-
neratũ ib ligua cuiusdã viri: pbibentẽ ei lo
cutõez: ꝛ eo remoto lapide rebabuit vir loq̃tã. Et giiat ab
hũoribꝰ g̃sis q̃ idurãt adiuicẽ silr: ꝏec ad lapidẽ pitũt.
Et lapis qdẽ renũ n̄ ẽ oio sillis l duritie lapidi vesice: nec
giiat in ꝓcauꝰ renũ: sic lapis vesice i ꝓcauꝰ vesice: imo
giiat adberẽdo corpi renũ: sic lapis q̃ iueit sub ligua. Et
hac ꝏ cã doloꝛ fortꝰ iueit i doloꝛ renũ: ꝛ augmtat ꝏec a
nã exti⁹ expellat. Et pꝰ expl̃sioez ipi⁹ a loco remãet ibi vl
cera⁹: ꝛ sẽsibi⁹ dolozis. In lapide Xo vesice n̄ pcipit dol
lor: nisi cũ venerit ad collũ vesice ꝛ ẽ ẽt alia dõia: ga lapis
renũ nõ ẽ i termio duritiei ꝛ dẽsitat ꝛ siccitat ꝛ magnitu-
dis lapidis vesice: q̃re lapis renũ citiꝰ frãgit ꝛ pluerisçat
q̃ lapis vesice. Et giiat qdẽ lapis i renib⁹ a supfluitatib⁹
creat a cib g̃sis ꝛ viscosis: ꝛ a ꝏbiꝰ vtut renũ. vñ ibi pau-
latie supfluitates coadunãt: ꝛ idurãt pp digestiuã ipozũ
renũ: q̃ n̄ pt̃ ipsas sufficiẽter digerẽ ꝛ ꝓsumẽ. Et postq̃ la-
pis ꝓfirmat⁹ ẽ i renib⁹: ꝛ nã expellit ipꝰ ex excoriat i illo
exitu renes: ꝛ iterdũ excoriat ex eo vene. vñ sãguis mlt⁹
exit cũ vzia. ꝛ sine vzia: ꝛ aliqn dict⁹ lapis itrn̄ ifigit reni-
bꝰ: q̃ i sepõne ipsi⁹ frãgit vl apit arteria ꝛ sãguis q̃ ab ea
emanat ẽ magꝰ rubicũdꝰ: ꝛ lucidꝰ: ꝛ subtiliozis sube q̃ san-
guis venaꝝ: ꝛ fluit i maiozi q̃tiꝰ itrn̄ q̃ mlt̃ũ ꝏbilitat i-
firmꝰ. Et accit qn̄q; q̃ vñ remouet lapis ibidẽ sanies p
creat: ꝛ doloꝛ ibi ꝓtiue figit: ꝏec libet ifirmꝰ: vl moria-
tur. ¶ In curatõe igr̃ istiꝰ egritudis sic pcedẽdũ ẽ. Lõsi-
dera cũ icipiũt bꝰ accñtia appere: vt vtiles regimẽ pati-
entis: ꝏdo ei panẽ bñ fermẽtatũ cũ spagis decoctis: aut

Lura.

auř. j. ꝛ tertiã. assare baccare: ꝛ seis lini: ꝛ dauci: ꝛ cẽtauree
miozis. aũ. q̃rtã ptẽ auř. j. Cõquassent oia ꝛ buliãt i. xiiij.
ʒ. aq̃ ꝏec redcãt ad medietatẽ ꝛ colent: ꝛ ponat i eis de
syrupo ro. ꝛ ꝏ syrupo endiuie. aũ. ʒ. j. ꝛ dab ei ad bibẽdũ
mane tẽpestiue abstinẽdo a cibo donec ꝏscẽdat a stõ. Et
postea cibet pãe bñ fermẽtꝰ cũ blet seu sicis ꝏcoct: vel
cũ vticis pũgitiuis. Et si n̄ bẽs ꝏ istis da ei ꝏ gallis i tas-
pbea: vl panẽ bñ fermẽtatũ cũ oio oliuaꝝ dulciũ ꝛ modi
co sale: ꝛ ẽt ꝏ çuccba. ro. cũ amygdal excoriat dulcib⁹:
vl g̃nis pini poteris ppiare. Et postq̃ cogueris q̃ vulnꝰ
fuerit mũdificatũ: ꝛ sanies ablata fuerit: dab ei ad biben
dũ ꝏ ʒ° i ʒm diẽ ꝏ syrupo plãtagis: vl de rosa: eo: vt iuuet
ide nã ad cõplẽdã ꝓsolidatõez: vtẽdo istis mediꝰ ꝗ q̃ ti-
bi videbit ꝓuenir ꝛ nõ plus: qm̄ si doloꝛ fuerit fortꝰ: p de
bes doloꝛẽ remouẽ: ꝛ si sanguis emanauit i q̃tiꝰ multa:
vti ꝏbes medꝰ stipticis: addẽdo aliqd ꝏ diureticis vt me
dicias pducat ad locũ: ꝛ si sanies mlta fluxerit: dabis ei
mũdificꝰ ꝛ abstersiua: ꝛ itẽde ad illõ. Et si fuerit neẽe tibi
itẽdẽ circa lapidẽ pp fortia accñtia q̃ ide emergũt: stude
cũ meꝰ corrodẽtib⁹ ipꝰ: ꝛ q̃ bẽant cũ total eradicat. Oꝫ
si fuerit tibi neẽe itẽdẽ circa duas vl tres ex pdcis egritu
dib⁹: facias: ꝏdo ei cibaria cõpo⁹: ꝛ meꝰ silr cõpo⁹: ꝛ
plus ꝛ minꝰ de vnoq̃ fm q̃ magꝰ videbit ꝓuenire. Et si
vnũ trn̄ medicaueris: opare tal vt nõ obliuiscaris alys.
Et iã duxi te p viã rectaz: ga si sic opat⁹ fueris: plicies oi
mõ Deo dãte. Si ãt doloꝛ fortꝰ fuerit in ũge locũ cũ oleo
camomellino ꝛ ãbetino ꝛ piguedine anatis iuuenis: qm̄
ẽ mlt̃ũ cõmẽdata: ꝛ cũ piguedie anat silr. Et si mlt⁹ san-
guis exierit in ũge exteriꝰ cũ ifridãtib⁹ ꝛ frãgẽtib⁹ calita-
tẽ: sic ẽ oleũ ro. cũ tãtũdẽ aq̃ ro. Et si idigueris itẽdẽ circa
duo accñtia cõpone meꝰ sic dixi ex ꝓferẽtib⁹ ipsis.

¶ Lap. 4m. Qõ est de lapide vesice.

Apis qdẽ vesice vbi giiet iã supꝰ ꝏcani
q̃ i ꝓcanitate eiꝰ ozit. Et fortificat
doloꝛ in istis qn̄ volũt migẽ: ꝛ excoriat qn̄q;
collũ vesice lapide ꝛ spãlr qn̄ ẽ asper ꝛ spinosus. Et ma-
xime fortificat doloꝛ qn̄ lapis figit i collo vesice an̄ exi-
tũ vrie: ga tũc ipedit exitꝰ vrie: ꝛ excoriat loc⁹ ꝛ segẽ mi-
ctus sanguis: cogĩcẽdo q̃ sãguis q̃ exit binc nõ ẽ i cadez
q̃tiꝰ sãguis renũ: ꝛ eodẽ mõ sanies q̃ exit a vesica ẽ i mi
nori q̃tiꝰ q̃ q̃ exit a remb⁹. Et an̄q̃ exeat lapis sentit in-
firmꝰ icẽdiũ ꝛ gucdinẽ i vzinãdo: ꝛ vzia tũc ẽ subtil ꝛ cla
ra sic aq̃ absq̃ vlla hypostasi. Et qn̄ icipit iste doloꝛ effi-
cit ifirmꝰ stipticꝰ valde: ita q̃ credunt qdã medici q̃ pa-
tiat colicã. Qn̄ Xo vzia icipit fieri ita clara sic aq̃: tũc sci
as q̃ ẽ pnꝰ gnõnis lapidis. ¶ Incipe g̃ i curatiõe bꝰ pas
siõis a subtiliatiõe buꝰ regimis: ꝏdo ifirmo vticas eli-
xas: ꝛ ꝏcoq̃nt ꝏcẽ vtice i ꝏcoctõe cicez rubeoꝝ. Et spe-
cies eiꝰ sint cubebe: ꝛ darsent: ꝛ ẽ cinamomũ tẽdẽs ad ni-
gredinẽ pfectissimũ. Et da ei ad bibẽdũ syrupũ ꝏ balasce
scm̄ cũ çuccbaro cũ ꝏcoctõe seminũ melõis ꝛ ꝓsentias ei
vt comedat medullas citrulloꝝ i ꝓuentẽti q̃tiꝰ: si nõ est
qꝏ phibeat. Et fac ei bãc cõpõnẽ. ℞. lap. iudaici ꝛ gũmi
cerasoꝝ: ꝛ lapidis spõgie marine: ꝛ cortices melõis: ꝛ suc-
ci ligritie recẽt. aũ. ʒ. iiij. auellanaꝝ. ʒ. ꝟ. dauci: ꝛ vitri vltra
marini cõbusti: ꝛ anisi: ꝛ albasce. aũ. auř. viij. pineaꝝ mũ
dataꝝ ꝛ amigdalaꝝ excoriataꝝ. aũ. auř. iiij. pistent q̃lz
meꝰ p sc: ꝛ itẽ. silr mixte pistẽt: ꝛ ofice cũ syrupo ligri.
Et l q̃lz libra bꝰ electuarij addãt ex optio balsamo auř.
v. ꝛ reponat i vase vitreo: vl optie vitreato: ꝛ recipiat in-
firmꝰ ꝏ B electuario oi mãe ieiuno stõ auř. iiij. cũ syrupo
viol. ꝛ q̃ter tãto aq̃ cale. Si a pnꝰ buꝰ egritudis vius fue
ris B regimie: spero i altissimo gloso q̃ libabit oino ab
ista passiõe certissime. Logĩcẽdo q̃ meꝰ oẽs q̃ ofert la
pidi renũ: ofert̃ silr lapidi vesice sz lapis vesice indiget

Signa.

Lura.

Qia medicela pferẽta lapidi renũ pfert et lapidi vesice at oppositi. col ligit 5° can. trac. 7° i pnꝰ vide qa non ꝓdicunt 19° tertij. c. 6°.

I fortiozib⁹ medicis:qñ lapidis vesice me^nt debēt ee ſ̃bti-
les i vitia ſ̃bili^tes:vt velociter ducāt me^nt ad locū:z bal-
ſamū ē vna ex meliozib⁹ ad B.Et ēt ſi lapis fuerit cōfri-
mat⁹ ꝓfert iſtō el'z.Sz opz vt addas ea q̃ bēant mitigāt
dolorē:ſic ē camomilla:z g̃na pini abluta:z nuces dzag.
z pone ō iſtis ℔z fortitudinē z ōbilitatē ipſi⁹ doloris.Ui-
trū āt aduſtū qd ſupi⁹ dixi:multi medicoꝝ ſic id credunt
adurere:ponūt.n.ſpz ad ignē:dōec rubicūdū efficāt:z ex
tigūt i aquā frida:z B pluries ſic faciūt:z cū credūt aliq̃
facē:nihil faciūt.Cōburit āt iſto mō:accipe vitrū z inun
ge ipz cū alchitrā ſ̃bili:z pone i ignē:donec rubeū fiat.z
postea cū tenaculis recipias eū:z extigue i aq̃:z ablue eū
ibi:z ite℔ inūge ex alchitrā:z repone i ignem:z extigue:z
ablue eū postea i aq̃:z ſic septies facies:z erit ꝓbuſtū.Et
tā ſcripſi tibi me^nae:z curas q̃ a me ſunt expte.Et be ſunt
egritudines q̃ magꝭ ſūt appropiate renib⁹ z vesice:z accidūt
iſtis mēbris ſ̃lr z alie egritudines ſic alys mēbris accidē
ꝓſueuerūt vt apata.Et nūc incipiemus ab apate renū.

Modus cōburēdi vitrū.

K

3ª fig.ª apatis renū pſa viō ab alijs.

¶ Cap.5^m.Qd est de apate renum.

Toriunt aliqñ apata i renib⁹:ſic i
alys mēbris fieri ꝓſueue-
rūt.Et signū h⁹ ē dolor ꝓtinu⁹ in renib⁹:z fe
bris ꝓtinua cū ſiti assidua.Et cuꝝ coāgueris B
z cert⁹ fueris q̃ apa fuerit i iſto loco.minue ō ſāg^c Fm q̃
regrit vr⁹/cōplo/etas/ipſ⁹/z regio:z ſubtilia regimē:z fac
eū abſtinē a diureticis oio:miſi coāgueris q̃ viſcoſitas ml'
tū abūdauerit i eo:z fac ei ſyrupū ſtipticū z ſ̃bilatiuū:z
mitigatiuū doloris.Et da ei iſta q̃ ſūt approbata z expta
i diſſoluēdis apatib⁹:ſic ē panicald qd ē ſpēs biringoꝝ z
ſticados.¶ Cōpoſitū ad B.℞.panicald li.j.flauie:z ro-
ſaꝝ pfectaꝝ:z camomille:z ſadali.aā.ʒ.j.ligri.mūdate:z
floꝝ ſticados:z maſticis:z ſe.ãgurie mūdati.aā.q̃rtā ptē
ʒ.j.croci:z ſe.lini.aā.auř.y.rad.apy.auř.j.oia p q̃ſſenk:z i-
fundāt i q̃rta pte z ſemis vni⁹ qntaru aq̃ ſeruēt dulcis:z
mozēt ſic vſq mā:z postea bulliāt lēto igne vſq ad cō
ſūptōez medietat aq̃:z colēt:z i illa colatura addāt ſyru
pi ro.fci ex ro℞ recēt ib⁹li.y.z aq̃ ro.li.iij.z itez reponāt
ad ignē z bulliat vſq ad ꝓſūptiōez aq̃:z fac ſyrupū.z de
iſto ſyrupo da ei oi mā.ʒ.y.cū aq̃.Et nō.q̃ apa renū est
duꝝ ad diſſoluēdū:z cū difficul^tes mitigāt dolor eius pp
oppiſonē ſuoꝝ porozꝝ.Et hac ō cā idiget ſ̃bili regimine.
flōma g̃ cū ō baſilica minuēdo ō ſang^c i magna q̃ntitate.
¶ Oleū zueniēs huic paſſiōi.℞.oli ro.iſozziati cū mlſ
ro℞.ʒ.v.oli camomille:z ābetini.aā.ʒ.j.piguedis anat q̃r
tā pte.ʒ.j.miſceāt ſ̃l'z adde his ō aq̃ ro.z accto ad q̃ntita
tē q̃rte ptis z p q̃ſſenk oia ſ̃l'i vaſe vitreo bñte ozificiuꝝ
ſtrictū:tādiu dōec ispiſſenk:z ō albek:z inūge locū cū iſto.
Et ſi iſirm⁹ ōcubuerit cū ore z vētre iferi⁹:z diſtilles ō B
medicamie tepido cū vaſe bñte ſtrictū ozificiuꝝ ab alto:
erit magꝭ penetratiuū p porozꝝ z i⁹ iuuamen erit fozti⁹:z
magꝭ apparēs.Et ſi de⁹ iuuauerit iſirmū tuū tuis mālib⁹:
ſez q̃ diſſoluat apa z mitigēt doloꝝ:ſcias q̃ B erit magꝭ
z mirabile:z fac ꝓtinuare regimē pdictuꝝ ſupza lōgo tpe
ſic dixi:z postea paulatīe reduc eū ad regimē nāle.Si āt
dcñ apa ōuenerit ad ſanie:z ſanies cū vria exierit:fac eū
vti ſ̃bili regimie.Sz flōmia nō est nēcia nec vtil'postq̃
ſanies eūāt:niſi corp⁹ ſupflue fuerit ſupreplētū.Oz ſi ſic
fuerit minues de baſilica Fm q̃ videbit ꝓuenire:z pdcis
medicis adde aliq̃ ōſtecā^ta minuēdo ex eis mollificātia.

In apate renū minue de baſilica. Idem 18ª tertij tractatu.2°.c.3°.

¶ Cap.6^m.Qd est de mala cōplone renū.

Tia bucuſq locuti ſum⁹ de egri^tudine renū in-
quātū ſūt mēbra officialia.nūc aūt re
manet nob ſcribē ic̃tū ſūt mēbra ꝓſilia:z fiūt
in eis egritudies quēadmodū i alys mēbris:q̃a exeūt ab
eq̃li^tate i calitatē vl frigiditatē:ſiccitatē:vl ōbiditatez.Si
aūt exierint ab eq̃litate in calitatez:coāgices ſ̃llō a fortitu-
dīe attractiōis ipozꝝ cū multa iflāmatiōe vrie.Oz ſi dicē⁹
exit⁹ fuerit in friditate:attractiua virtus tūc erit ōbilis:z
vrina erit diſcolozata:z B cōplo ꝓducit renes ad ōbilita
tē retētiōis vrine:būiditas ℞o renū ꝓcreat i eis ōbilitatē
attractiōis z retētiōis vrie.Siccitas āt renū fac attracti-
uā fortē valde cū ōbilitate digestiue:itiñ q̃ nō possint i-
de recipe nutrimētū:z qa in eis nō fit digō:iō conāt ex-
pellere:z ite℔ appetūt attrabē vñ nutriant:z nō iueniūt
pp defectionē ꝓcoctiōis:z debilitatē retētiōis:q̃re fit ex-
pulsio.Et hec est vna ex speciebus diabetis:quā noiauit
Hal.in libro suo de iteriozib⁹:z ſcitum est qd renes attra-
hūt vrinā ſanguinolentā vt ex illo ſanguīe mixto cū vria
nutriant renes qñ ſunt in ſua ſanitate nāli digerēdo illū.
Alia ℞o,species diabetis ſcripta est in libro qui dī mia-
mir:he aūt qualitates ſupradicte aliqñ ſ̃l'cōponunt.Oz
ſi caliditas iūcta fuerit ſiccitati:erunt accidentia diabetis
intenſiora z fortiora.Et ſi cum caliditate fuerit būiditas:
tunc attractio renum est magis remiſſa:z vrina est colo-
rata valde z ſpiſſa.Si aūt frigiditas fuerit cōpoſita cum
būiditate:ſitis modica erit:z vrina fiet diſcolozata z mul
ta.Oz ſi cōpoſitio fuerit friditatis cum ſiccitate.attractio
fortis erit valde.Et ex iſta cōpōne efficit diabetes dete-
rior.z magis maligna ceteris ſpēb⁹ diabet⁹:z citius iterfi
cit ifirmū oib⁹ alys:z vtus patiēt⁹ est debilior:z ſit ē mi-
nor q̃ q̃ fit ex calitate z ſiccitate:z plegē iſte patiēs reme
diū ex aq̃ tepida magis q̃ ex alys medicis fridis.Et ſci-
as q̃ qdz mēbrū qñ declinat a ſua cōplone nāli i modi-
ca q̃ntitate:tūc ei⁹ opatio modicū debilitat:z ñ ſequūt i-
de fortia vl g̃uia accētia:z tale mēbrū dī neutrū ℔z ſpe-
culationē me^nt.Scdz aūt phyſicā ſpeculatiōez egrū no-
minat:eo q̃ ſcia me^nt nō pcedit niſi ℔z ſenſuz.Si ℞o mē
brū ab eq̃litate ſua nāli fortiter z i q̃ntitate magna ōclina
uerit:tūc mālestiſſime ōbilitat ei⁹ opatio.z ei⁹ vtutes de
ſtruūt.Vucuſq iā memorat⁹ ſuz egritudines mālestas ō
diabete cū oib⁹ ſuis ſpēb⁹:z ex qb⁹ cāis bñt ꝓuenire Fm
q̃ nra ꝓſuetudo tractādi exigit z regrit.Nūc āt itēdo de-
termiare de alia ſpe diabetis noiata a Hal.i libro ſuo de
egritudib⁹ iteriozib⁹.Et fuerūt qdā medici q̃ crediderūt
q̃ ℞ba ei⁹ ſint ℨria adiuicē:eo q̃ dixit in iſto lib⁹ de inte
riozib⁹ q̃ diabetes oriē a ſiccitate renū:z i lib⁹ q̃ dī mia-
mir:dixit q̃ fit a ōbilitate vtut mutatiue renū.Et ſine du
bio a ōbilitate renū ꝓcedit B egri^do⁹.z B ē ℞itas q̃ ō vna
ſpe diabetis logē in lib⁹ de iteriozib⁹.z de alia i miamir.
Nūc ℞o tractabo de cura baꝝ ſpērū diabetis:tñ aliq̃ aū
volo ꝓponere ℞ba:z ſūt iſta:q̃ cura mēbrozꝝ ꝓſiliū ē re-
mouere cāz faciētē egritudinē:z reducere ea ad ſuā com
plonē nālē:ꝓſiderādo diuerſitatē mēbrozꝝ:℔z etatē pue-
ritie:z iuuētutis/ſenectut⁹/z ſeny/z Fm diuerſitatē ſexus:
z B est mālestū:z nēciuz ē hec mēbra curare cū medici-
nis exeūtib⁹ i ℨria q̃litate in ſili gradu exit⁹ ſue complo-
nis:z ſi volueris minuere de vtute medicine.vz.vt aliqd
min⁹ exeat in ℨriā q̃litatē egritudis:nō erit pctñ:nec iu-
ſte es rephēdēdus ex hoc:eo q̃ id qd nō p̃t cōpleri i duo
bus vl trib⁹ diēb⁹ cōplebis in plib⁹ ℔z illā ſ̃l'itudinē.Et
certe B ē via pfecti viri:z expti i arte ſua.Qm Dip.dicit
ſtudeas tuo poſſe pficē ifirmo tuo cū icipis curare eū in
ꝓſpiciēdo cū B ne iferas ei nocumētū.vide q̃ quaz vtile
iſtud documentū exiſtit.Quapp cū videris mēbruz ali-
qd elōgatū a ſua cōplone nāli.in duob⁹ vel trib⁹ gradib⁹
ſtudeas iſm p̃mo reducere cuꝝ medicis ℨuꝝ illi q̃litaꝝ
in vno gradu vel duob⁹.Sed hoc cōſiderādum est cū ſu-
ma diligētia z cautela.vz.metiendo quātitatē elōgatiōis
cōplexionis inālis a nāli:z ꝓpria cōplexiōe:qñ itrā vn⁹
medicus excellit aliū inquantū peritati in cognoscenda
magis

N

Virtutes primar. q̃litatū. vide 3° colꝝ 16°.z h^a primi.ō.6ª.c.ʒ.

O

Diabetes a friditate z ſiccitate ē deterior alijs z cā ei⁹ ē ℨria alia opinionū.

P

Cano gnat i cura mēbrozꝝ ſimilium.

Q

A magis altero appropinquat.Et B res est valde nēcia ad
ſciēdū in arte me^nt:z cū B idiget ſtudio magno:z expien
tia lōga.Et ſup B est nēciū vt medic⁹ ſit boni z pfecti ac
ꝓſpicacis itell'ls.Q̃ q̃ bñ dic̃ Ptolomeus:cum dic̃ q̃ ſcia
ſtellaꝝ ex reb⁹ illis ē.Et nota q̃ oia mēbra p̃ncipalia idi
gēt medicis ꝓfortātib⁹ eoꝝ virtutes:℔z ℨrient accītib⁹ z
egritudini.Medicine aūt ꝓfortatiue ſunt me^nt nō multū
ſtiptice:z hac ꝓfortatiōe idigēt cetera mēbra:qñ q̃libz
mēbrū ꝓpriā hz medicinā z ſibi ꝓueniētē.Et p̃dicte me-
dicine ſtiptice cum B ſint aromatice:q̃a aromaticitas ne
ceſſaria est oib⁹ mēbris:exceptis bis q̃ ex re horribili nu
triunt:ſic ſūt iteſtina:z renes.Egritudini ℞o cui ſtipticī-
tas iſert nocu^m addē debes tantū de alys medicis:donec
illa ſtipticitas occultē.Et ſic iā cōpleui id qd volui in B
loco declarare.Nūc aūt reſtat mihi determiare de ſpe i
la diabetis q̃ ꝓuenit ex debilitate vtutis imutatiue.Attē-
de g̃ in B loco qd dicturus ſim,ſcias itaq̃ q̃ vtus imuta-
tiua est vna ex vtutib⁹ ꝓcedētib⁹ ab epate.Quaꝝ q̃tuor
ibi eē repiunt.vz.attractiua/retētiua/mutatiua/z expulſi
ua.Et oēs iſte deſtruunt deſtructa cōplone epatis ipſi⁹.
Defectus aūt q̃ ꝓuenit a debilitate vtut⁹ attractiue est q̃
mēbra nō attrahūt nutrimētū:z ide deueniūt ad ōſectū
z ꝓſumptionē.A debilitate vtut⁹ retētiue ſeqūt q̃ ſupflui
tates q̃ exeūt p ſudorē vel p fluxū vētris:ſūt idigeſte.Sz
a debilitate vtutis muta^nt ꝓuenit hydropiſis:vel diabe
tes Fm ſniaz Hal.Et a debili^tē vtut⁹ expulſiue ſeqūt q̃ fe-
ces exeūt illaudabiles z tpe icōueniēti:z q̃ id qd ōberet
exire cū fecib⁹:retinet.Et itez a debilitate vtutis muta
tiue ꝓuenit q̃ digeſtio ē icōueniēs i ſtōcho:z epate:z ol-
bus alys mēbris q̃re ex B ꝓueniūt ſpēs hydropiſis.vz.
bipoſarca/aſclites:z tympanites:z ē poſe q̃ in vno codē
infirmo ſint due ex iſtis ſpēb⁹ ſ̃l'z aliqñ tres:z a debili^tē
bui⁹ vtutis dic̃ Ha.q̃ efficit diabetes.Et p maiozi parte
qñ vna ex iſtis vtutib⁹ debilitat:debilitant z reliq̃ ſi fue
rit in mēbro p̃ncipali:in religs ℞o mēbris minime:eo q̃
qñ nō p̃ncipalia exeūt a ſua cōplone nāli in calitatē,fri
giditatē,ſiccitatē/bl'ōbūiditatē:nō debilitant pp hoc alia
mēbra:ſic ex duab⁹ alys ſpēb⁹ diabet⁹.Et ſcias q̃ ille q̃
patit diabetē nō pōt aſſuefcere coitum nec frequentare.

B

Quatuor vtutes miſtrātes ℔z 2° colꝝ 8° ponūt qnq.

C

Qui patit diabetē ñ pt aſſuefcē coitū.

Cura.

¶ Iſtis aūt inūge renes cū olo amygdalaꝝ dulciuz mi-
xto cū aq̃ dulci multotiēs in die:z babeas cotuz madefa
ctū in iſtis pluries z ſuppone.Et ſi diſtillaueris ab alto p̃
dict ā mixturā exitē in ampulla bñte os ſtrictū ſuper re
nes erit maiozis efficacie z penetratōis cū adiutorio dei.
Et regēdo iſirmū B regi^me:liberabit.ſ.in cibo dare ei oua
gallinaꝝ z gallias in taſphea:z oleū ei⁹ i ꝓdimēt⁹ ſit oleuz
amygd.dulciū:z comedat amyg.excorticatas cū ſuccha-
ro.Et edus de lacte ē ei ꝓueniēs i taſphea.Et gallie ēt ōco
cte in bono lacte ſ̃l'r ꝓferūt multū.Et accidit ēt q̃q̃ re-
nib⁹ ōbilitas vtut⁹ attractiue:ita q̃ renes nō attrahūt ſan
guinē ad ſui nutrimētū:q̃re miſceē cū vrina:z ſeg̃ inde
ſpēs hydropiſis q̃ dī hipoſarca:cui⁹ curā ſupi⁹ determia
ui in curatiōe ſpērū hydropiſis.Si aūt debilitas vtut⁹ at
tractiue renū fuerit ex ſupflua būiditate ipſoꝝ:z de hoc
fueris cert⁹:cura tūc eē dz ℨria ſupradicte.da q̃ ei bibē ſy
rupū de corticib⁹ citri:cū bona q̃ntitate aq̃.Et cibaria ei⁹
ſint turtures:paſſeres:z pulli aſſati in veru:z elixi ēt cum
almuri:vel in ſartagie fricti.Et gallie aſſate ſ̃l'r ꝓferūt:z
ꝓcede ei vt multū cocat cū mulierib⁹.Et fac eū exercita-
re:qd est ℨtiū ei⁹:cui⁹ cā fuerit ex ſiccitate:q̃a ille indiget
qete:z ocio oino.Et ꝓhibeas ei ne itret balneū:z ſi vult i-
trare nō ponat ſe in lauello.Et ei⁹ itroit⁹ ſit aū cibū:ſtan
do ibi donec ſudet:z nō dormiat postea:z ſic i brevi libe-
rabit Deo dāte.¶ Et p̃t ēt ōuenire q̃ dicta ōbilitas vtu
tis attractiue renū ꝓcedat a deſtructōe epat⁹:qd ē mēbrū

Cura ſcē per cōtrariē epat⁹.

E

p̃ncipale:ſz B nō manifeſtatur leuiter in renibus:niſi pp
multā attractionē ipozꝝ.Et iā ſcis q̃ vtus attractiua pce-
dit in nutritiōe mēbrozꝝ alias vtutes:qñ retētiua nō re-
tinet:niſi rē attractā:z mutatiua nō alterat nec i mutat ni
ſi rē retētā:z expulſiua non expellit niſi ex re attracta re-
tēta z imutata in tpe ſanitatis:p accūs aūt z ex violentia
expulſiua aliqñ expellit id qd nōdū est mutatuz.Et B in
hac debilitate renū nō de leui declarat.Sz qñ cōplo p̃n
cipalis mēbri deſtruit:deſtruunt cetere vtutes:q̃a q̃do
epar infrigidat ifridatiōe certa z manifeſta:deſtruit tūc
virtus attractiua z retētiua z mutatiua.Oz ſi ſimplr ſic-
citas ꝓualuerit in ipſo epate:deſtruit ide vtus mutatiua:
tñ attractiua:retētiua z expulſiua non ledunt manifeſte:
niſi ſupabūdauerit in exceſſu.Oz ſi ſic fuerit oēs inde de
ſtruunt.Et ſi bumiditas in modica q̃ntitate epati acgrit⁹:
non ledit ex illa manifeſte:q̃a est aſſuet⁹ illa.Sz ſi fuerit
in exceſſu deſtruit attractiua z retētiua.Mutatiua ℞o z
expulſiua nō multū ledūt ex illa.Et in ſūma dico q̃ q̃lz
qualitas qñ ſuperabūdauerit in exceſſu:est cauſa deſtru
ctiōis ceteraꝝ vtutū.Et iā ſupius determinaui de p̃ncipa
litate bui⁹ mēbri z eius nobilitate:z de ſuis egritudib⁹:z
eius curis:z de bis que ipſum habent conſeruare.

F

Cura.

G

¶ Cap.7^m.Qd est de ſolone ꝓtinuitatis renū z vesice.

H

Renib⁹ q̃z accidit qñq̃ ſolo conti
nuitatē quemadmodum z
alys mēbris accidē ꝓueuit.Oz ſi ex ferro vl
ſili fcā fuerit:cura ē ipolis.Si ℞o ex apate
fuerit ꝓſidere poſſum⁹ de ſalute ipſi⁹:vtēdo
bis q̃ bñt ipos ꝓfortare z diſſoluē:ſicut oleū ro.bonū.Et
p̃t ēt in collo veſice aꝝ euenire:ſic i renib⁹ dixi fieri poſ
ſe:ſz iſtō ē min⁹ illo.Et qñ apa o:ir in collo veſice:veſica
iplē vria:z nō p̃t exire z inde ſeg̃ angſtia z ingetudo
cū dolore forti.¶ Et cura b⁹ ē flōmia:minuēdo de ſāg^c
Fm q̃ videbit ꝓueni:ꝓſideratā tñ ꝓditiōib⁹ ſcript in iſto
libro:z ibilia regimē ipſi⁹:ibi trahēdo ci oēs carnes.z pa-
nē ēt:z potū ſ̃l'r minuē ōbes quātū potes.Postq̃ ſcis q̃
via vrie ē oppilata.Et ſi ex nēcitate opz teipm cibare da
ei talia q̃ꝝ modica q̃ntitas multū nutriat:ſic ſunt oua:da
g̃ ei duo elixa ſolūmō:z inūge exteri⁹ collū veſice cū olo
ro.tepido in q̃ roſe plīes ſint mutate.Et cū B regimie ci-
to liberabit,put credo Deo dāte:eo q̃ reſoluit qd para-
tū est reſoloni z mitigat id qd aptū ē recipe mitigatiōez.
Et ſi nō videris iſirmū niſi poſtq̃z ad ſanie ōuenerit apa:
tūc cura cū ſic dcñ ē in apate renū cū fuerit aptū:cogno
ſcēdo q̃ iſtō citi⁹ curat z leui⁹ apate renū pp ſui puitatē.
Oz ſi dicta ei⁹ plus q̃ dixi igroſſata fuerit:ſupueniet I lo-
co groſſities p̃ter nām:z ꝓſtrigē vria:z fortificabit do-
loz:ita q̃ nēce erit redire ad p̃mā curā.ſ.ad mitigādū:z re
ſoluēdū:z ad minuēdū ſang^cm.Et poſſe ē q̃ oppilē collū
veſice cā lapidis:vl a ſanguīe coagulato:aut a g̃ſla ſanie:
q̃re difficultas vrie ſeg̃ ide valida.Et cura bui⁹ ē itrare
balneū:z reſupinare iſirmū ſup dozſuz ſuū.z mouere cuz
motu fortī:q̃a ex tali motu g̃uia ad iferioza ōſcēdūt z ſic
lapis ōſcēdet in veſicā.z fac eū vrinare iacēdo ſupin⁹:cō
primēdo ſua manu:z vrinando ceſſabit dolor.Et postea
da ei me^nae fortes frāgētes lapidē.Et nō inueni aliqd q̃
tā cito frāgeret lapidē:ſic B qd portauit pī me⁹ ex oriēte:
z vocat oleū algſcemi.Et ꝓfert ēt mirabilr paralyſi:ita
q̃ ſanat eā eadē die.Et color bui⁹ olei ē viridis:z ē ſubti-
le in ſuba z clar ſic aq̃:aromatici odoris acuti:z fortī.Et
ego vidi plīes boies q̃ curati fuerūt a lapide in.xxiij.bo
ris.ſ.q̃ iſtud oleū frāgit lapidē in eis in illo ſpatio.Et nū-
q̃ vidi medicinā tpe meo tā velocis opōnis:z tā miracu
loſe ſicut iſta est.Et doſis iſti⁹ olei est q̃rta ꝑs aur j.Et ſi
ſenti iſirm⁹ mordicationē in vrinādo:miſceat cū eo bis

I tñ de oleo amygdalaꝝ dulciū:ꝛ ppinet ad potādū. Q̃ ſi
nō iueneris de iſto:dabis ei de dianiſo ꝛ adriano tātū de
vno q̃tū de reliq̃ ſil:qm̃ ꝓfert multū. Et ſi bīs de optio
ꝛ puro balſamo ꝛ dabis ei ad bibēdū frāges lapides. Et
iā recordor cū eſſes i carcerib⁹ baly q̃ ipe miſit mihi ſcri
ptorē vnū ſuū:q̃ erat in ꝓditiōe mortis a lapide:ꝛ p̃cepi
ei vt biberet tertiā ptē.ʒ.de optimo balſamo:ꝛ eiecit lapi
dē cū ipſa vna ipſo die. Et de B ſui medici mirati fuerūt
valde:q̃rentes a me ſi B haberē ab aliq̃ auctore. Quib⁹ di
xi q̃ ſic. Et eſt poſſibile q̃ oppileꝫ via vrie a ſanguine coa
gulato:vel a ſanie groſſa:quoꝝ fo⁷ē fo⁷ ſanguiſuge. Et
iſta indiget oino abſtersiuis/apitiuis/ꝛ incisiuis:q̃uis fa
ciāt mordicationē:ꝛ,p̃cerent dolorem. Sed B ex nēcitate
ꝓuenit. Et da ei ad bibēdū aquam mellis in qua decocta
ſint ſemina cōſia ꝛ liquiritia. Et q̃ velocius ꝓfert iſtis eſt
ſyrupus ſquinçabin cū decoctiōe liquiritie. Et ꝓfert ēt in
K B caſu in ſtringa que in arabico dī alcbatatab:pyciendo
per ipſam mel deſpumatū cum aqua liquiritie.

¶ Lap.8ᵐ. Quod eſt de debilitate veſice ꝛ exitu inuolun
tario vrine.

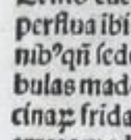

Taccidit aliq̃ ōbilitas veſice:ita q̃
nō pt vrinā retinere. Et cās
ei⁹ ſupi⁹ ōtermiaui. Et fit ſil'a mordicatiōe vri
ne q̃ nō pt eā retinere q̃re guttatim exit. Et fit
etiā ōbilitate vtutis retētiue:vt exit inordinate vrina.
Et iſtō euenit aut a mala cōplone mēbri:aut ab hūi⁶ ſu
perflua ibibita in eodē mēbro:vl a re extrinſeca:velut ſe
nib⁹ q̃ ſedēt ſup lapides fridos:vel idutū iterulas ꝛ ſara
bulas madefactas:ꝛ ſilia. Et pōt eſſe ex receptiōe medi
cinaꝝ frida ꝛ:vel appōne eoꝝ q̃ ſunt in vltima friditate
errore medicoꝝ in apate calo. Si autē B paſſio fuerit ex
hūidi⁶ ſupflua ibibita i mēbro. ¶ Cura ē ſubtiliare regi
mē:ꝛ deſiccare illud:dādo ei panē bñ fermētatū madefa
ctus ſn almuri ꝛ oleo:ꝛ turtures:ꝛ paſſeres aſſate ꝛ ſuffri
L cte ꝓferūt:bibēdo aquā in modica q̃titate. Et cū bibit il
laʒ miſceat ipſaʒ cū ſyrupo coctieis citri:vel maſticis:vl
ſgnāti. Et inūge exteri⁹ locū cū oleo macis mixto cū olo
ro,ſpargēdo deſup poſt inūctionē de macis puluerizat.
Et B facies dōec fuerit liberat⁹. Si ⁊o dcā egri⁶ fuerit
ex mala cōplone frida ſolūmō abſq̃ humoris vitio:vn
ge cū oleo anbeti:ꝛ de alcbacoem ſil mixtis,aii.cuʒ q̃rta
pte eoꝝ olei amygdalaꝝ:ꝛ ꝓtinua B dōec fuerit liberat⁹.
Et ciba eū carnib⁹ anatis:ꝛ anſeris aſſatis:vel ōcoctis cū
rapis. Et colūbini ſylueſtres maſculi ēt ſūt ei vtiles. Et in
iſtis duab⁹ cauſis.l.q̃ fuerit ex ſupflua humiditate: vel
ex friditate ꝓfert inūgere nucā poſt caput cū oleo de len
tiſco:aut oleo balſami:cui mixta ſit decima pars olei ſy
napis. Et fac abſtinē eū ab olib⁹ reb⁹ fridis ꝛ hūidis ꝛ,p
M prie ab aq̃:q̃a ipſa nāliter eſt nociua oib⁹ paſſiōib⁹ q̃ ſūt
ex frida ꝛ humida cā:q̃m̃ nos nō vtimur in nutriſōe ali
quo eliuto ſimplici niſi aq̃. Q̃ ſi quis dixerit nos vtimur
igne cū ōcogmus talſbeā:vl carnes elixas ad ignē. Dici
mus q̃ B nō ē q̃:q̃a ſi opati ſum⁹ ignē in decoquēdo p̃
dicta:miſcemus aquā in illa decoctione:q̃ frāgit virtutes
ignis. Et ſi dixerit iā ōcoquunt carnes ꝛ ſeia ſine aq̃ dici
mus q̃ B fit in maiori pte:q̃a cognitū eſt q̃ ſemia aſſata ꝛ
carnes aſſate nō ꝓtinuant ab hoib⁹ niſi ſemel in meſe vl
bis. Et ego credo q̃ de mille hoibus vix vnus repiat q̃
aquā nō vtat. Et ſi adhuc dicet:nōne q̃m̃ imus per deſer
tū ꝛ deficit nobis aq̃ recurrim⁹ ad lac loco aque:ꝛ maxi
me ad lac ſi frigidatū:dicimus q̃ nō reperitur de cibis cō
positis aliq̃s ſic frigidus ꝛ humidus:ꝛ ita vicinus aque:ſi
cut lac. Et iā deuiaui ab intētione ,p̃pa:ꝛ redeo ad ipſaʒ.
Et dico q̃ ſi fecerit iſta quemadmodū dixi:liberabit cū
adiutorio Dei. Et bucuſq̃ locutus ſum de renibus ꝛ veſi-

Lac ē frigid⁹ ꝛ hūidi⁶ oib⁹ cibis cōpoſit⁹ ꝛ maxie aq̃ ,p piquus at 3° Almā. ponit paꝝ frigidus: ꝛ 2°.col.c.44. p ponit calo.

ca:nunc autem incipiam loqui de teſticulis. N

¶ Tractatus 3ᵘ. Qui eſt de raicis q̃ ꝓtinet capla q̃nque.

¶ Lap.pᵐ. Q̃ eſt de teſticulis ꝛ de ſterilitate que ex ma
la complexione ipſorum procedit.

Ico q̃ teſticuli ſunt ex nūo principa
lū mēbroꝝ:ꝛ coꝝ vtus eſt ma
gna valde:q̃a mānifeſte videm⁹ q̃ gliber
eunuchus hʒ vocē ſubtile:ꝛ ē vilis ,ſue
tudis:ꝛ mōris:ꝛ ē abſq̃ barba:ꝛ non eſt
ſtabil ſenſus:ꝛ vir vnq̃ inuenit eunuch⁹
ſenſati ſenſus ꝛ rellect⁹: nec legalis: nec
vnq̃ fuit auditū q̃ aliq̃s caſtratus fuiſſet bonoꝝ morū.
Sed forſitan aliq̃ reperiunt q̃ bñt aliquam ,pbitatē cuʒ
idonea ꝛ pulcra receptiōe ſeu collectiōe:ſed hoc nō bñt
a ſe:ſed a doctrina alioꝝ:q̃a id q̃ a ſuo ,pprio ſtellectu p
cedit:modicū valere: vel nihil penitus reperit. Et aliqui
iſtoꝝ repiunt q̃ nō fugerēt a leone:ꝛ ſūt faciētes magna
dona. Et iſti idē aliq̃ fugant a modico qd:ꝛ recipiūt re
tro modicū q̃ pus ōderūt.ergo rōnabile videt ex his q̃
teſticuli ſunt mēbra p̃ncipalia. Et accidit eis aliquādo q̃
ſperma veniēs i ipſis nō bñ digerit:q̃re nō gñant. Q̃ ſi
hec mala cōplo in vtero materno fuerit acq̃ſita: nō ē la
borādū a medico. Q̃ ſi fuerit poſt natiuitatē acq̃ſita:aut
aliquā habuerūt ab extrinſeco ꝓuſtionē: vel aliquā q̃ſſi
tiēs ,pter nām habuerūt:bñ tunc curā recipe p̃ñt:vide q̃
q̃ ſi aliq̃s iuuenis vel medie etatis ſubito abſq̃ cā cogni
ta vel manifeſta ſterilis factus fuerit:eſto certus q̃ illō
nō ,pcedit niſi aut a mala cōplexiōe calida in exceſſu:vl
frigida:aut humida:vel ſicca:aut a cōpoſita ex iſtis q̃li
tatib⁹ ſm q̃ cōponunt adinuicem. Et pōt ēt euenire a ni
mia ipetuoſitate calitatis febris. ¶ Et ego cū eſſes iuue
nis vſus erā regimine calido:ꝛ nō generabā.ꝛ neſciebaʒ
cāʒ:dcmū habui cauſon:ꝛ vſus fui cucurbitis:ꝛ odorabā
nenufar ꝛ cāphorā cū pomis:ꝛ cū fui a febre libat⁹ genui
filios quos habeo:ꝛ alios ,pter ipos ples. Et ſic habes cu
raʒ bui⁹. l.q̃a ſuare debes iſtud regimen:ꝛ dare debes ei
ad comedēdū cucurbitā decoctā cum portulacis.ꝛ cū pa
ne bñ fermentato:ꝓſiderādo q̃ modica q̃titas haꝝ rep
ꝓfert ei multū. ¶ Si aūt dicta paſſio fuerit a complone
frida:ſcire debes q̃ modica frigiditas multū ipedit gñā
tionē:ꝛ nos tēperare ōbemus illā cōplonē frigidā cū re
bus q̃ ſint talis caliditatis q̃ nō noceat gñationi. Et B ac
cidēs multotiēs ſenibus accidere reperit. Et cura h⁹ē da
re ei de ʒ° in ʒᵐ diem pōdus aurei vnius de theriaca ma
gna aut de metridato:ſed metridatū magis comendo in
hoc caſu. Regimē ei⁹ ſit vt des ei colūbos elixos cuʒ ra
pis:vel ſine rapis ponēdo has ſpēs cū eis. ℞. pipis lon
gi:ꝛ cardamomi:ꝛ cinamomi electi:ꝛ aliq̃d ēt de pipere
nigro:ꝛ cicera ēt ſunt bona in hac intētiōe:ꝛ loco olei oli
uaꝝ pone oleū amygdalaꝝ:ꝛ inūge mēbra ſpermat⁹ cuʒ
oleo de granis alçauri ꝛ oleo roſaceo:ꝛ inūge poſteriora
capit⁹ cū ſpina tota ex oleo de ben:in cui⁹.ʒ.j. ſit diſſolut⁹
auri.ʒ.optime ambre. Et da ei ad bibēdū ſyrupū de pomis
cū ter tāto aq̃ cale:ꝛ cū duob⁹ granis muſci:ꝛ vbi dixi q̃
debes eū inūgere:inūge fricādo euʒ fortiter. Et ciba eum
ouis elixis:ꝛ oua ēt piſciū dēloꝝ nō bñtium multas ſpi
nas ꝓferunt in B caſu:ꝛ gñalr dico q̃ oua piſciū ſunt vti
lioza ipſis piſcib⁹. Et ,p certo cepe cocte cū carnib⁹ arieti
nis bonis multū ꝓferūt:ꝛ etiā crude valēt ad hoc:pter q̃
ego dico q̃ ſpma gñatū ex ipſis,pcreat filiū ſtultum atq̃
ſtolidū:niſi deus auertat q̃ mūdū regit ꝛ gubnat ſuo ,pce
pto ꝛ volūtate. ¶ Et ſi ſpma q̃ gñat fuerit humidū:nō
tū in exceſſu,pcreat feias. Et ſi in exceſſu fuerit humidus
nō generat vllo mō. Et cura hoꝝ eſt cōuertere cōplonē
coꝝ ad ſiccitatē. Et dabis ei ad bibēdū ſyrupū ō coctici-

Probat teſticulos cē mēbra p̃ncipalia ēt reſpectu idiotidui q̃ ōdicit medicij q̃ to plus phis.

Lura calide.

Lura frigide

Spma genitū ex comeſtione cepaꝝ generat ſtultū.

Lura hūide.

bus citri

A bus citri cū aq̃ termaꝝ. Et ſi nō poſſes hīe de illa aq̃ ſac
bullire de aq̃ cōi in vaſe optime vitreato vſq̃ ad ,ſump
ptionē medicetur:ꝛ cū illa ſyrupū diſtēperabis:ꝛ comedē
etiā cortices citri ꝓfert. Impediē ēt gñatio ꝛ deſtruitur a
ſiccitate ſupflua. Q̃ ſi dicta ſiccitas nō fuerit ſupflua pro
maiori pte ,pcreabit maſculū. tñ oia iuſſu creatoris ,pce
dūt. Lura ſicce, ¶ Si aūt ſiccitas exuberauerit in exceſſu:nullaten⁹
gñabit. Et coꝝ cure ſūt difficiles:tñ ſi lōgo tpe abſtinue
rit ab vſu mulieꝝ poſſe erit q̃ gñabit. Si aūt dicte q̃lita
tes fuerit cōpoſite. vʒ. q̃ dicta mēbra ſpmat⁹ fuerit cōplo
nata mala cōplone frida ꝛ ſicca:aut frida ꝛ hūida: ſcias
q̃ iſte due cōplones modicū bñt gñare. Cōplo ⁊o frida
ꝛ ſicca gñat ſpma in modica quātitate:ꝛ illō q̃ gñat eſt
ſubtile. Frida aūt cōplo ꝛ hūida facit ſubtile magʒ ſper
ma:ſʒ non in tā modica q̃titate:ꝛ iſti modicū gñant:ꝛ q̃n
gñant ,p maiori pte faciūt ſemias. Et cura hoꝝ eſt recti
B ficare cōplones coꝝ cū medicis oppoſit⁹ cōplonib⁹:cō
ponēdo eas ſm q̃ ,pueniē. Qui aūt bñt cōplonē calam ꝛ
ſiccā:bñt appetitū mulieꝝ ,patū:ſʒ velociter eyciūt ſper
ma. Et poſtq̃ icipiūt ſpmatiçare appetit⁹ ē fortiſſimus:ꝛ
ſpma eſt q̃liuʒ valde:ꝛ ,p maiori pte iſti gñant maſculos
donec icipiūt ſeneſcē. Et q̃ bñt cōplonē calaʒ ꝛ humidā
ſūt bñtes appetitū fortiſſimū añq̃ eyciūt ſpma:ꝛ nō ey
ciūt illō tā velociter:ſic illi q̃ bñt cōplonē calaʒ ꝛ ſiccaʒ.
Et ſpma ipſoꝝ ē mediocre iter q̃liuʒ ꝛ ſubtile:ꝛ ,p maio
ri parte faciūt maſculos:ꝛ ſi gñant femias ſunt viriles in
fortitudie:ꝛ in pol'itate patiēdi labores:ꝛ totū ,pcedit ſm
volūtatē diuinā:q̃ ſciēs eſt oiuʒ ſecretoꝝ:ſʒ teneoꝝ recor
dari de B q̃ dicūt medici. Et ,p certo medici loquunt vl
queq̃ itell's coꝝ pōt attigere. Et abide deſiſtūt. Et dicunt
ſil'r medici q̃ bñtes tale cōplonē, l.calidā ꝛ humidā ge
nerant multos filios:ꝛ gñant quaſi vſq̃ ad finē ſenectut⁹
C abſq̃ debilitate virtutis coꝝ. Ariſto. ⁊o dicit q̃ a.lxx. an
nis ſupra nullus pōt maſculū gñare:ſʒ experimētum no
bis certificat:ꝛ mānifeſtat q̃ nō ſic eſt:q̃a multos vidim⁹
octuagenarios ꝛ ſupra maſculos gñaſſe. Et q̃uis ſint pa
uci:ēt ex cētum ꝛ ſupra maſculos gñauerūt. Et laus ſit ꝛ
glia ipſi q̃ B fecit ꝛ diſpoſuit. Et credūt quāplēs aſtrolo
gi q̃ natiuitas aliq̃ nō poſſit eē talis q̃ trāſeat cētum, xx.
annos. Sʒ B ⁊ba nō ſunt ,pcedēda:q̃a ſcim⁹ certiſſime q̃
ſphere ꝛ ſtelle:ꝛ mā ꝛ fo⁷ē. tp̃s ꝛ loc⁹ ſūt res create ꝛ gña
te:q̃re nullū ,pfectū vel nocu⁷ ,pñt agere vel ,pprimē niſi
,pcepto ꝛ volūtate dīne ,pnidētie. ¶ Et volo dicere in B
loco q̃d mihi ſucceſſit cū eſſes in carcerib⁹ de baly. Uxor
mea erat ,pgnās:ꝛ B ignorabam:ꝛ ipſa infirmata fuit tali
paſſiōe q̃ neceſſe fuit mihi dare ei medicinā laxatiuā:q̃
fuit talis q̃ nullus poſſet eſtimare q̃ aliq̃ ,pgnans ēt ex
aſſumptiōe modice q̃titatis fetus in ea poſſet remanē:ꝛ
ipſa recepit eā abſq̃ leſiōe ſui ꝛ fet⁹. ꝛ poſtea declarata fuit
impgnatio eius:ꝛ me penituit valde de erroꝛe quez fece
rā:q̃re miʒ queſiui ab altiſſimo creatore de eodē. ꝛ pepe
rit filiū maſculū:quē hodie mecū habeo. O quā comen
dāda ſunt ⁊ba Hal.cū dicit:q̃ q̃ a ſciſſura dure mris vel
pie mris libat de⁹ illū ſuſcitauit:hec aūt cōplones q̃ ,pcri
pte ſunt alie ſt a natiuitate. i. in vtero materno acq̃ſite:et
alie ſunt q̃ poſt natiuitatē acq̃runt: via aūt ,pueniēs ad B
eſt vt facias redire eū ad ſuā cōplonē nālē. ꝛ B cū me⁷
oppoſitis:ſʒ nō in eodez gradu ſui exitus. ⁊.g. Q̃ ſi aliq̃s
elōgatus fuerit a ſua cōplone nāli ⁊ vſus calitatē in duo
bus gradib⁹:nō debes ei dare medicinas fridas in duo
bus gradibus:ſed ſolū in ,pmo gradu:eo q̃ ,ptinuādo diu
iſtud regimē:reduces eū ,p certo ad ſuā cōplonē nālem
abſq̃ leſiōe ꝛ ifirmitate. Et ſi ſubito intenderis ad reduc
tionem ſue q̃litatis cū medicinis oino oppoſitis:poterit
eē ſi erit fortis q̃ ſuſtinebit ſe ꝛ liberabit. Sʒ ſi fuerit de-

Hiſtoria.

Nō ⁊bes me diciari cū eq̃ lib⁹ i gradu: ſʒ cū lentiori b⁹. idē ſupra trac.2°.c.6°. ꝛ 4ª ,pmi.c.p̃ i fine. vt idez velle oppoſi. ⁊a.uincrote, chni.c. 89. ió ſi audias cos q̃ dicūt ,pncipez ,ſtelligere q̃ egritudo neſcit ōpta ſit

bilis:aut rōne etatis vel nature dubitādus eſt q̃ ipm ad
mortē facias deuenire. Quare agēdus eſt remiſſi⁹ ꝛ magʒ
tēperate ſicut dixi. Et totū q̃d diximus bucuſq̃ intelligen
dū eſt ſi egritudo fuerit accñtalis. Sed ſi egritudo fuerit
nālis: B eſt in vtero materno acq̃ſita:nō euadet niſi vno
iſtoꝝ duoꝝ modoꝝ. vʒ. aut ſtudeas eū tal'r regere q̃ fa
cias eū ,pmanere in ſua craſi ꝛ cōplone nāli:ꝛ ſic poterit
vocari ſanus in illa cōplone:aut vt reducas illū paulatie
ad oppoſitū ſue nālis cōplonis. ꝛ hoc nō pōt fieri niſi in
puero ꝛ in minori pte. Si ⁊o fuerit maioris etatis:nullo
mō ipa ſua cōplo nālis poterit ,pmutari. Et a puericia ēt
nō pōt trāſmutari:niſi cū magna difficultate:ꝛ poſt lōgi
tudinē tpis cū multis expēſis:ꝛ diuerſis ,ditionibus:ita
vt nō facias ipʒ exire ꝛ elōgari a ſuis debitis opōnib⁹ nā
lib⁹. ¶ Et iā bucuſq̃ declaui ſigna ,pp̃a cōplonis b⁹ mē
bri vniuſcuiuſq̃ cōplonis gñal'r. Nūc autē remanet mi
bi declare alia ſigna ſpālia:ꝛ ſunt iſta:q̃ pili in pectine ci
tius oriunt in cōplone cala q̃ in frida:ꝛ adhuc citius:ſi
fuerit cala ꝛ ſicca:ſʒ cū ,pueniēt ad ſenectutē nō creſcūt
tā velociter:ꝛ ēt in cōplone cala ꝛ ſicca ſunt pili crīſpi ꝛ
groſſi ꝛ nigri. In frigida ⁊o nō oriunt ita cito. ꝛ ſubtiles
ſunt:ꝛ nō ita dur:ſed ſunt blōdi:ꝛ ēt q̃n fuerint. l.teſticu
li frigide ꝛ ſicce cōplexionis. Cū autē fuerit frigida ꝛ hu
mida cōplexio huius mēbri:erūt pili albi. colozis lini ꝛ
ſubtiles:ꝛ cū creſcūt tendūt aliq̃tulū ad nigredinem. Et
nō iuenies ex iſtis cōplonibus q̃ ſint debiliores in coitu
q̃ qui ſunt frigide ꝛ ſicce cōplexionis:ſed qui ſunt cale ꝛ
ſicce cōplexionis velociſſime erigunt cū forti ꝛ acuto ap
petitu:ſʒ cito debilitant:ꝛ coꝝ virtutes diminuuntur.

¶ Lap.zᵐ. Quod eſt de apoſtemate teſticulorum.

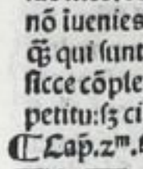

Toriunt qdē in B mēbro apata quē
admodū in alys mēbris:et
hec apata ſunt malitioſa.ꝛ falſa ex nā ,pp̃a ſui
mēbri. ¶ Stude q̃ flōmare patiētes ex baſili
ca:ſi fuerit egritudo ex abūdātia ſanguis:ex opposita p
te egritudis. Et pone deſup emplm ex farina ordei facti
ꝛ ſucco memithe:ꝛ de panicald quoꝝ ,ptes ſint eq̃les:ca
momille anthere.aii.,pte mediā:q̃ terēda ſūt tere:ꝛ miſce
cū aceto ꝛ aq̃ ro.ꝛ fac emplʒ:ꝛ pone deſup:ꝛ adhuc ſupra
pone folia fici. Et inūge locū ,pmo cū oleo ro.ꝛ ſucco ſem
peruiue ꝛ aceto:quoꝝ ,ptes ſint eq̃les: B emplʒ ꝛ inūctio
ēt ,pp̃e valet. ¶ Si apa fuerit ex cholā:aut ſi in ipſo cho
lera dñat:ꝛ ſi virtus fortis fuerit:purga eū cū his q̃ cho
lerā educūt:ſicut cū ſero capzino coagulato cuʒ lacte fici:
ponēdo ex ſcamonea itus q̃rtā partem auri.j.ꝛ de ſyrupo
maſticis.ʒ.y.nō ponēdo aliq̃d vnctuoſuʒ:q̃m̃ ſi fieret ,p
nocaret calor. Et quātitas aceti q̃ ponit in iſtis apatibus
cholicis nō dʒ eē niſi tñ q̃d poſſit ducere virtutes me⁷
ad locū:eo q̃ accētū nō mitigat ,pfecte vbi chola dñat:ſʒ
mitigat ,pfecte vbi ſanguis vel flegma abūdare reperit:
ꝛ iſtud nota. ¶ Si aūt apa fuerit flegmaticuʒ:q̃d plibus
ꝛ diuerſis modis eē repit. l.q̃ pōt eē ex flegmate vitreo:
ꝛ illud eſt q̃liuʒ: vel ex flegmate aduſto:ꝛ illō eſt ſalſum:
vel ,pt eē ex flāte q̃d nō eſt in vltia groſſitie. Et ,pt eſſe ex
flāte aceto ſo:ꝛ illō flegma q̃d nō eſt in vltia q̃liuie eſt na
turale. Et pōt ēt eē illud apa aquoſuʒ:ꝛ cū ,pmit digito ce
dit. In iſtis itaq̃ apatibus flegmaticis vtere emplo fcō
ex farina ordei:ꝛ cinere lentiſci:ꝛ miſce cū aceto ꝛ aq̃. aii.
ptes eq̃les:ꝛ pone deſup. ¶ Si ēt iſtō apa fuerit ex fleg
mate groſſo valde:fac emplm q̃d diximus in apate ſan
guineo:ſed adde de camomilla:ꝛ aceto in maiori q̃titta
te ſatis. ¶ Si ⁊o dictū apa fuerit melicū:ꝛ ad colorē ni
grum deuenerit:ſcias q̃ iſtud apa nō poterit ſic ,pmane
re:imo augmentabit valde. Q̃ ſi volueris ipm medici
nare cuʒ fortibus medicinis fortificabit egritudo:ꝛ aug-

E

Sig⁹ pticularia mēbroꝝ gñationis.

F

H ſanguine.

G

A cholere.

Acetū nō ,pfecte mitigat vbi cholā dominatur.

A flegmate.

H

A flāte ſiſto.

A melia.

mentabiť apa. Sz sufficiet ubi cũare corpus a melia. Et hoc cũ barburia.i. cũ polypodio z lapide laçuli: z epithoa ñ. ptes cẽles: z adde ad rectificãdũ cor malitiã: z suaz siccitatẽ remouẽdã: flores nenufaris: violas. aũ. ptez. 5. ellebori nigri quartã partẽ vnius: pistenť quelibet per se: z cribellenť. Et frica dictas medicinas cũ auť. j. olei amygdalarum dulcium: z icorpora cũ syrupo sgnçibin. Et dari eo de isto medicamine ieiuno stõcho cuz aqua tepida ad bibendũ auť. v. facta z seruata queniẽti dieta diebus pluribus. Et pone spaciuz inter vnam assumptionẽ buiꝰ medicaminis z aliã tot dies quot assellauerit sellas infirmꝰ ex eadem. Et postea iterꝫ dabis: qñ istꝫ humor p maiori parte nõ eũatur vna purgatiõe: q̃re quenit pluries iterare: semp ponendo spatiuz tot dieꝫ quot sellas fecerit infirmus. Tempus aũt in quo dare debes laxatiuũ esse ꝺz temperatum caliditate: frigiditate: siccitate: z humiditate. Et non attendas dicta astrologoꝫ in diuisione temporꝫ ãni: qui diuidunt ipsa fm certũ spatiũ dieꝫ vel mẽsium: qñ scia medicine non sic pcedit: imo fm sensum z sensibilitatẽ pcedit: ga illud ips est temperatũ vbiq̃ terraruz in quo pcipitur tẽperies. l. cẽlitas iter calitatẽ: frigiditatem: siccitatẽ: z humiditatẽ: in quocũq̃ die vel mẽse anni fuerit. Et sapiẽtes de Toleta ꝺicunt huic opinioni astrologoꝫ dicẽtes q̃ scia radicalis medicine cui adherere ꝺbemus est fm sensum z estimationẽ pfectã in arte medicine. Et dico q̃ medici nõ laudãt purgationẽ vel flõmiam nisi in tẽpore tẽperato: eo q̃ quãdo ips clõgatur multuz a temperie versus frigiditatẽ humores gñaliter sunt coagulati: z compacti: z difficulter purganť: z mouenť. Et si volueris oino purgare in tali tẽpore cũ medicamie laxatiuo: timẽdũ est de excoriatiõe intestinoꝫ: eo q̃ frigiditas aeris cõprimit z expellit hũores ad stõchũ: z ad itestina. q̃re si dederis laxatiuum illa de causa: poterit diffinteria euenire hac de causa: ga nã est z fuit pigra ad cũandũ humores coagulatos z inuiscatos in mẽbris: z facta violentia a medicamine laxatiuo ide diffinteria subsequiť. Si Xo aer ad caliditatẽ supfluã declinauerit: humores tunc velocissime eũantur: z mouentur: ga humores sunt dissoluti ꝓpter caliditatẽ. Et post talem eũationem segtur debilitas magna: ga spũs etiã dissoluunť illa de cã. Et cum dico spũs intelligo ex quatuor membris ꝑncipalibus. vz, corde: epate: cerebro: z testiculis: qñ isti quatuor spiritus istoꝫ quatuor membroꝫ sunt sustẽtacula humane naturẽ. Q̃ si tempus fuerit superflue siccitatis: inde spasmus poterit peruenire. Et si fuerit supfluę humiditatis: debilitatur ab ipsa purgatione patiẽs cã relaxationis z debilitatis virtutis retẽtiue: z subsegtur inde fluxus super fluxus: qui dicitur lienteria: ga quando virtute retẽtiua priuatur mẽbrũ: oẽs alie virtutes destruenť: cognoscẽdo q̃ id qõ dixi de cõplexionibus simplicibus vix reperiť ꝑ maiori parte in aliquo tẽpore z regione: sed cõposite biť reperiuntur: sicut est caliditas z hũiditas: frigiditas z siccitas: frigiditas z humiditas. Sed per simplices complexiones poteris compositas cognoscere atq̃ scire: sicut docui. Et vide quid faciũt tempora anni: ga in aliquo anno arbores velociter virescunt: z ꝓperant citissime ad ꝓducendũ flores: folia: z fructus: z in alio tardant. Quare medicina nõ pcedit nisi fm sensuz. Q̃ si pcesseris in hac cura isto ordine z regimine. l. supponẽdo mẽbro que bẽant dissoluere: z que habeãt stipticitatez: z subtiliare: z mitigare: tũc cognosces iuuamẽtũ patiẽtis. Et q̃uis ad perfectã liberatiõez nõ deuenerit: tñ egritudo alleuiabiť: z diminuet apa oino. Et cũ B toto idtiget rectificatiõe cibi: z de meliozib⁹ cibis est gallina in talpbea. Sciendo q̃ ab aceto est abstinẽdũ in omni egritudine melica: z ab oib⁹ cibis grossi nutrimenti: sicut sunt pisces: olive: z caules: z carnes bouine: z antiquoꝫ arietũ: z camelorꝫ: leporuz: et hircorꝫ: z stãbeccorꝫ: ceruorꝫ: z daynorꝫ: z capraꝫ: z silũ: qñ sua grossitudie z siccitate nocumentũ inferũt in hac egritudie. vna aũt passã z ad solem exiccata ꝓfert in hac passiõe: z grana pini: z amygdale dulces nõ nocent: imo ꝓferũt. Testiculis aũt quãdoq̃ accidit mala complexio cũ dolore: z sine dolore. Humida eni cõplexio mala sola est absq̃ forti dolore: sed opationes mẽbri ꝓturbat: z ide maligne z graues euenũt egritudines. Sz quia testiculi sunt mẽbra composita accidit in eis enerualio seu relaxatio ex forti attractione. Et si ex hoc nõ fit ruptura aliq̃rũ venarum vel aliorꝫ membroꝫ erit facilis eius cura. Si Xo aliqua ruptura ibi facta fuerit. z complexio eius calida z humida extiterit: ibi putredo generatur: que postea indiget enacuatione cum ferro: vel medicina. Si autem complexio patientis sicca multum fuerit: q̃uis ruptura modica fuerit: exiccantur testiculi: z arefiunt.

¶ Laꝑ. 3ᵐ. Quod est de mala cõplone sicca testiculoꝫ.

Ostest quãdoq̃ testiculis siccitas z mities euenire: z hoc pluries fit post curationẽ apatum eoꝫ. Cura aũt boꝫ est flobotomia seruatis cõditionibus suprãdictis: z desuper pone cotum madefactũ in oleo roꝰ. aromatiçato. Et cum dico oleum rosatum intelligo qõ factum sit ex oliuis recentibus sine sale: z q̃ nõ fuerint vel steterint ammassãte: ne inde possint siccitatẽ acquirere z habere. Et q̃ illud oleũ sit renouatum ex rosis recentib⁹ annis pluribus: iterãdo rosas pluries in anno: z subtilia regimẽ eius remouendo eũ ab omni genere vel spẽ carnis: z sufficiet ei dare panẽ bene fermentatũ cũ lactucis vel portulacis ꝑcoctis: qñ istud regimẽ remouet grossitudinẽ que accidit ab apate: z inunge postea locũ cum oleo de alçaryꝫ. i. de nucib⁹ cypressi z anbetino: quoꝫ partes sint eq̃les. Et serua istud regimen donec pfecte fuerit liberatus. Q̃ si ꝓtusi fuerint: flobotoma patiẽtẽ: z inunge cũ oleo ro. suprãdicto z subtilia regimẽ multũ: z sic optie z perfecte liberabiť. put credo: si Xo fortis fuerit contusio: difficilis erit cura: tñ eadẽ est cũ suprãscripta. Et accidit ẽt q̃ñq̃ testiculis relaxatio. z B accidẽ ꝓt: aut ab egritudine q̃ fit in eis: vel ꝓ debilitatẽ renũ. Et cuz ꝓfortať corpus: z rectificať: mouet istud accũs. Et fit q̃ñq̃ a senectute: z ꝓ certo senectus est egritudo nãlis. Et cura buiꝰ est inungere testiculos cũ oleo balsami. Et si non iuenis balsamũ: pone loco eiꝰ oleũ de alçaryꝫ. Sz nõ est tãte efficacie: z inunge ẽt spinam cũ predictis: sicut dictum est.

¶ Laꝑ. 4ᵐ. Quod est de crepatura.

Taccidit q̃ñq̃ in orificio nerui i q̃ pẽdẽt testiculi: seu in foramine: dilatio: aut cã supflue humiditatis flegmatice: vel ex senectute: aut alterius de cã: z põt etiam inde descendere ad bursam testiculorum ventositas: vel aliqua humiditas que assimilať speciei crepature. ¶ Et cura huius est vt ifirmus ꝓtinue supinus iacea: ponẽdo puluinar seu cussinũ magnũ sub coxis. Q̃ si id qõ cecidit in bursaz testiculi est vapor: studeas illũ dissoluere: z pone deforis sup orificium stiptica. Et subtilia regimẽ eius: dando ei turtures z passeres. Et pone sup locũ camomillã: rosas: z nuces de alchabaru. i. cypressi: z icorpora eas cum agresta z aq̃ equalr. Et vtere isto medicamie donec fuerit liberatꝰ. Et si id qõ descẽderit vel est in bursa fuerit hũor: z est in q̃ntitate pua: dissolue illũ cũ camomilla z faria ordei mixtis z malaxatis cũ lixiuio facto cum cinere cypressi. Si aũt dictus humor in magna quãtitate extiterit: studeas stringere locuz cum

cũ faria ordei: z pcipe alicui chirurgico vt aperiat iferius bursaz testiculi cũ aliquo ferro frigido. l. cũ lancea subtili inuncta cum oleo rosa modicũ ipsaz ꝓtus penetrãdo: ita q̃ faciat paruũ foramen per qõ solũ ille hũor possit exire: z cũ dictꝰ humor fuerit bñ eũatꝰ: studeas solidare foramẽ cũ vnguẽto seu emplo de alnacli. i. de palma. ¶ Et accidit etiã q̃ñq̃ in foramine nerui ꝑdicti in quo pẽdent testiculi q̃ exlaniať z extẽditť z dilatať extra nãm: intrũ q̃ ide descẽdunt itestina: z hec est deterior oi alia spẽ crepature: z isti vix z cũ difficultate maxia liberanť. Huic qdez ꝑcipe vt iaceat eo mõ quo supra dixi: z fac cũ abstinere ab oi motu z laboze: z reduc intestinũ intus ad locũ suũ paulatine: z fac emplꝰ desup ex farina ordei: z de andaruçera. i. bipoquistidos: z de eupatras: z de nucib⁹ cypressi quoꝫ ꝑtes sint eq̃les: pistenť z cribellenť: z icorporenť cũ agresta vel accto: z q̃uis nõ babeas ex B finẽ intẽtuz oino: tñ alleuiabiť egritudo regimine tali. Et scias q̃ coꝫ q̃ sunt in fine iuuẽtutis cura est impolis ꝓ siccitatẽ sue cõplonis: z ꝓ duricie pellicule exlaniate. Infantes aũt paruuli silr nõ liberantur alia de cã. l. qz nõ pñt abstinẽ a fletu z motu iordinato z laboze: z ꝓ B nõ ꝓsolidanť. Puer Xo bñs itellm: q̃ attẽdit z obseruat ꝑcepta medici ꝓ dubitationez sui: credo q̃ cura buiꝰ nõ fit ipolis: qñ si obseruauerit getẽ tenendo desup emplz supradictũ: seruãdo dietã subtilez: z abstinẽdo se a Bzus: iacẽdo ꝓtinue ꝗz ordinẽ ꝑscriptũ: poterit liberari.

¶ Laꝑ. 5ᵐ. Quẽ ẽ de egritudib⁹ q̃ fiunt in bursa testiculoꝫ.

Et fit in bursa testicloꝫ apa. Et cura buiꝰ est sicut cura alioꝫ apatũ. Et fit ibi etiaz q̃ñq̃ solo cõtinuitatis: z cura est sicut cura aliaꝫ solutionũ cõtinuitatis.

¶ Trac. 4ᵒ. de egritudꝰ virge: z est cõtinens capla q̃tuor.

¶ Laplm primũ. Qõ est de oppilatiõe que fit in virga cã lapidis vel alicuius alterius rei.

Et q̃ñq̃z in cãnali virge oppilo: z B aut a lapide vl sanguie coagulato: vel a grossa sanie. Lapidez ãt extrahẽ debes cũ ferro noiato in arabico alchartir: aut accipe virgã subtilẽ bñ politã ad modũ stili de ere vel argento: aut auro: z desup fac icassare punctã vnã de adamante: z pone per foramẽ virge vsq̃quo attingat lapides: z ipsuz poterit frãgere cũ ea: z in balsamo est ꝓpẽtas valida ẽt in frãgẽdo lapidez in B loco. Et rememoratus fui iam in ꝑcedenti curã lapidis sufficiẽter: z curã etiã oppilonis que fit a sanguie vel sanie. z põt ẽt fieri oppilo in cãnali virge a veruca q̃ oriť ibi. ¶ Et cura buiꝰ est cuz dolor fuerit fortis z intolerabilis: eo q̃ infirmꝰ nõ potest emittere vrinã: pfozare virgã i loco supiori veruce ita vt vrina possit ide exire: z vrinãdo quiescit dolor. Et postea cura verucã inyciendo oi die p foramẽ eiꝰ oleũ amygdalaꝫ: aut de sisamino. z B pluries facto stude cõprimere verucaz cũ aliquo instrõ donec erũpať: z postea pone intus ea q̃ bñt dolorẽ remouẽ: sic ẽ oleũ ro. z oleũ amygdalaꝫ eq̃lr mixta: z octaua ꝑs aque decoctionis centauree minoris: z subtilis coriicis pineoꝫ: z caude equine: q̃ tñ bulita sint donec aq̃ mutauerit colorez: z in ista colatura pone aliqd mellis: z pone de isto medicamie p foramen vge oi die tã diu donec destructa fuerit veruca. Et demũ cura foramẽ vulneris donec fuerit cõsolidatũ: z hoc cum vnguẽto de alnacli: z semp cũ vrinauerit infirmus ablue vulnꝰ cũ aq̃ mellis ꝑdicta: z desup pone vnguẽtũ alnacli donec ꝓsolidet. Si Xo senex fuerit infirmꝰ ꝓ sui supfluã siccitatẽ nõ ꝓsolidať vulnus in ꝓpetuuz. Et ꝓpter B non est perforãdus nisi fuerit in articulo mortis.

¶ Laplm 2ᵐ. Quod est de priuatione sensibilitatis virge.

Hec egritudo curať sic curať priuatio sensibilitatis alteriꝰ mẽbri. z oriunť ẽt q̃ñq̃z i capite vge pustule rubee q̃ in arabico noianť alobũbra: gbꝰ collyriuz de memitbe ꝓfert multũ: z eiꝰ regimẽ sit lactuca decocta.

¶ Laꝑ. 3ᵐ. Qõ est de foraminibus que fiunt in virga.

Hec qdez passio accidit in B membro ex abundantia acutoꝫ humoꝫ. z curať cuz collyrio de memitbe. z regimẽ eius sit lactuca decocta.

¶ Laꝑ. 4ᵐ. Quod est de expulsione spermatis.

Hec vo egriꝰ euenit a debilitate virtutis: sic accidit exeũtibꝰ ab egritudine z senib⁹. Sz q̃ñ corpꝰ cõfortať z vigorať z reddit pfecte i suã politatẽ remouet istũ accũs: z ꝓtinuare testiculos galloꝫ bz istud accũs remouẽ: z bibẽ aquã mell ꝓfert valde. Si Xo ex senectute fuerit: cura ẽ ipolis: z qõ magꝰ ꝓfert i hac passione si nõ fuerit ex senectute sũt testiculi galloꝫ: z cerebra passerũ: z carnes pulloꝫ: z colũboꝫ puoꝫ. z accidit ẽt q̃ mẽbruz nõ eycit sma sic sagittã cã icisionis chorde q̃ arabice vocẽ scebel: z ẽ illa chorda iter testiculos z vgã. z hec recordatꝰ fuit. B. Et buiꝰ cura ẽ ipolis. Et iterꝫ dic. B q̃ q̃ñ accit tortuositas i vga nõ ꝑt eycẽ sma sic sagittã. Et B tortuositas põt accidẽ aut ex vulnẽ qõ nõ fuit bene ꝓsolidatũ: aut ex apate fcõ i aliq̃ chordaꝫ vge: aut ex nimia siccitate alicuius chorde. si ãt ex siccitate fuerit: cura ẽ ipolis: tñ ꝑcipe ifirmo vt q̃tidie z multotiẽs iungat mẽbrũ cũ oleo amygdalinũ mixto cũ aq̃ tepida: ita q̃ illa bũiditas sp ibidẽ ꝑmancat. Si Xo ex apate duro z lapideo fuerit: fac fieri iunctionez ex oleo anbetino: z piguedie anat: z ex medulla cruris vituli: q̃uꝫ ꝑtes sint eq̃les: misceať sil: z iungať multotiẽs mẽbrũ. z videbis iuuamẽtũ mãifestissimũ. Cõplete sit egritudo vge: z nũc icipiemꝰ determinare de egritudinib⁹ vulue.

¶ Trac. 5ᵒ. de egritudꝰ vulue z mricis: z ẽ ꝓtinẽs capla octo.

¶ Laplz pᵐ. Qõ est de sterilitate ꝓpter malaz cõplonez.

Hec membrũ scz vulua ex mẽbris ẽ multi sensus sic iaz declatũ ẽ. z B ꝓ exuberatiõez neruoꝫ q̃ est i ea. Et ꝓstrigiť z ꝺbiť valde: z dilatať: z ela rgať mltũ: z B ꝓ multas ligaturas tortuosas q̃ sũt in ea. Et non euenũt B alicui mẽbro nisi buic: z stõ: z burse testiculoꝫ. Et qñ mulier icipit ꝓegnari ꝓstrigiť z ꝺbiť matrix. z qñ fetus icipit crescẽ: dilatať matrix: vsq̃z quo deueniat ad terminũ a deo sibi deputatũ ex nã sui: z tũc dilatať orificiũ vulue donec ꝓturiat: q̃ ꝑus erat tã strictũ z obturatũ q̃ ẽt pũcta stili nõ potuisset itrasse: z cũ incipit exire fetꝰ ꝺscẽdit eꝗ orificiũ mricis: z postea dilatať orificiũ vulue intrũ q̃ ẽ exiẽs a nã absq̃z tumefactiõe loci: z istõ ꝺꝰ dolosare. Et totũ B fcm est a ꝓuidẽtia diuina.

¶ Et fit sterilitas ab egritudib⁹ mricis: q̃ si fuerit a natiuitate: cura eiꝰ ẽ ipolis: nisi ꝗz volũtas diuina: que aũt fit a mala q̃litate seu cõplone frida vl calida: sicca vl hũida: aut ab istis q̃litatib⁹ mixtis põt curari. ¶ Mala aũt cõplexio calida in excessu destruit sperma: z cõsumit illud.

¶ Et cura eiꝰ ẽ reducẽ dictã malã cõplonẽ ad eq̃litatẽ: z B cũ cibis z medicis ꝓtus z eꝗ. ¶ Mala vo cõplo frida acgriť a balneatiõe: z natatiõe in aq̃ multe friditatis: aut a sessione sup lapides multe fridtatis: vel a comestione medicinaꝫ fridaꝫ: aut a positiõe emplorꝫ fridorꝫ sup vẽtrez appositorꝫ ꝓ multã caliditatẽ q̃ erat in eo. ¶ Et cura eiꝰ est rẽpare cõplonẽ cũ medicis q̃ bẽant calefacẽ rẽperate. Et cõferunt etiam iste medicine q̃ñ sit a senectute: vel ab

ceptione cibo⁊ vel medicina⁊ frigida⁊. ¶ Medicamen cõueniẽs ad B. ℞. olei rosacei:⁊ anhetini: ⁊ grano⁊ de alcaurũ.aũ.ʒ.q. ⁊ aque decoctionis aristo,lon. decocte cũ.ʒ.j.ipsius ari.vsq; ad ꝓsumptionẽ medietat; libram.j.⁊ lumbrico⁊ terrestriũ.ʒ.ʒ.⁊ misceant oia sil:⁊ ponant ad lentũ ignẽ:⁊ bulliat vsq; ad ꝓsumptionẽ aque. ¶ Et postea pro ℔libʒ.ʒ.olei:ponat exagiũ vnũ pure ambre:⁊ cũ isto fac iungẽ q̃libet die itus in mrice:⁊ ꝑuce et de ipso p clistere vsq; ad ꝓfundũ:⁊ da ei ad bibẽdũ oi die de syrupo de corticib⁹ citri cũ syrupo de sticados.aũ.ʒ.j.cũ.ʒ.iiij. aque simplicis tepide. ⁊.ʒ.j decoctionis centauree. Et de octo in octo dieb⁹ da ei ad bibendus auẽ.ʒ.theriace magne:⁊ carnes ei⁹ sint turtures ⁊ passeres irritij ⁊ anates decocte in talspheca cũ pane bñ fermẽtato. ¶ Et si dicta mala cõplo ex siccitate fuerit supflua:vnde sperma cadẽs in vulua vel matrice ꝓsumit ⁊ desiccat tali mõ q; ibi nulla gñatio pot fieri. Et B mulieri ꝑt accidere ex supfluo vsu siccaⁿ medicina⁊ ex errore medicor⁊:⁊ etiã pp iportunitatẽ mulierũ que faciunt se medicinare de eo q; nesciũt. Istis g̃ stude humectare corp⁹ totũ:⁊ matricẽ maxie Et ciba eas gallinis pinguib⁹ in lacte decoctis:⁊ cũ gbusdas etiã auib⁹ que in arabico vocant scumẽ cõditis cum oleo amygdala⁊ dulciũ loco olei oliua⁊:⁊ clisteriça matricẽ cũ oleo de sisamino vel amygdala⁊ dulciũ. Sed oleũ de sisamino nõ cõmẽdo pp q̃dã nocumẽta q̃ sunt in eo:⁊ sũt ista.⁊ est grosse subc:⁊ pp hoc tarde facit suos motus ⁊ opatiões:⁊ est facilis corruptionis:⁊ inducit fetorẽ in mẽbre:⁊ maxie i supiorib⁹:⁊ fac itrare mulierẽ in tina aque dulcis tepide in q̃ mozet diu:⁊ si videret ei graue stare totas in aq̃ ad min⁹ stet vsq; ad ꝓsumptionẽ aque. ¶ Et ꝑ aliqd olei amygdala⁊ dulciũ. Et si haberes oleũ oliuarũ dulciũ sine aliq̃ penetratiõe salis ꝓfert magis pp stipticitatẽ modicã q̃ est in eo. Et ias te feci scire multoties:⁊ adhuc idẽ itero tibi in B loco q; q̃libʒ mẽbrũ gñalr ⁊ spãlr principale indiget ꝓfortatiõe cũ medicis stipticis temperate:⁊ fac stare mulierẽ in domo cui⁹ fenestre ⁊ ianue sint apte a pte austri:⁊ in q̃ discurrat aqua cã humectationis aeris:⁊ cũ vult vti coitu cũ viro suo cã ipregnãdi se:sit in camera cui⁹ ianue ⁊ fenestre sint apte a pte oriẽtis ita vt inde vent⁹ ille itret:⁊ da mulieri ad bibẽdus de limatura eboris cũ succo pomo⁊:aut cũ decoctione ligritie:⁊ viaẽ mulier ocio ⁊ quiete:⁊ seruãdo regimẽ istud sic dixi:ipregnabit Deo dante. Et scias q; qñ talis mulier incipit iuuẽtute trãsire:⁊ ad senectute primã approplquare: medicie ⁊ regimẽ ꝑdictũ est maioris efficacie ⁊ iuuamẽti pp caloris diminutionẽ in ipsa. Et ias ante tibi dixi q; mẽbra fortiter desiccata difficile est valde cus medicis humectare. Et hac ō cã panica tibi B scripsi ⁊ memorauit:⁊ sic cõpleui curã sterilitat; q̃ a siccitate ꝓcedit. ¶ Et nũc incipiã curas sterilitat; q̃ fit ex supflua humiditate matricis. Et scias q; humiditas sola matricis:nõ destruit ipregnationẽ: ſz illa que fluit sicut aqua. Et hec diuisa in ꝑtes duas.⁊.subtilem ⁊ grossas. De eius due exuberãtes ostruũt ipregnationẽ. Et cura hoⁿ ẽ facilis:⁊ B est vt regas mulierẽ cũ exiccatiuis actu ⁊ potẽtia:dãdo ei carnes assatas:⁊ ẽt in sartagine preparatas: vbi sint turtures ⁊ passeres: ⁊ fac clisteriçari matricẽ eius cũ istis reb⁹. ℞. spelte cõquassate ⁊ radices lilio⁊ cõquassatas:⁊ infunde in aqua:⁊ stent sic vsq; mane:⁊ tũc pone ad lentũ ignẽ:⁊ fac bullire donec aqua mutet colorẽ:⁊ in colatura illa pone libʒã.ʒ.olei de granis catapucie:⁊ si nõ repireẽ de isto:pone loco ei⁹ tantũ de oleo amygdala⁊ amara⁊ cũ.ʒ.j.oximellis cõpositi:⁊ fac cum istis tepidis clisteriçare state muliere supina,i,subiecta supra dorsus sũ:ita q; nares ⁊ renes sint in altus:⁊ caput ⁊ spatule sint decliues:⁊ sic stãdo retineat clistere istud per horam vnas ⁊ postea eũet:⁊ sic faciat oi die vsq; ad octo dies:⁊ postea fac licinũ ex cotone:⁊ desup ꝑuce puluerẽ macis:nõ ponẽdo multũ de eis:q; istud mẽbrũ cũ sit nerueus est multi sensus:⁊ nõ posset talia sustinẽ. Et sicr caueas ponere de sgnãibin.⁊.oximelle i quãtitate multa:quia istud membrũ ledit ab aceto. Et ego semp cũ facio tales medicinas ꝑsueui ponẽ de eo in valde modica quãtitate. ¶ Et si quereres a me quare stõch⁹ sustinet acetus absq; magna lesione magis q̃ faciat matrix:cũ sit maioris sensibilitatis. Dico q; huic cõni pot rãderi plurib⁹ modis. Uno.⁊.modo ꝓpter ꝑsuetudinẽ: q; stomach⁹ multus est assuet⁹ recipe acetũ. Et alia de cã est:q; epar multũ iuuat stomachũ in suis opib⁹ exercẽdis:⁊ hoc est q; stomach⁹ nõ digerit cibũ solũmodo per se: ſz ẽt ad vnitatẽ epatis ⁊ oius alio⁊ mẽbro⁊. Et discordia qdẽ fuit iter medicos qui fuerunt ante Hal. talis.⁊.q; qdas eo⁊ credebãt q; stomachus nutrit ex humiditate ꝑpa stomachi que in ipso generat. Et aly dicebãt q; illa humiditas nõ erat: nec poterat esse sufficiẽs ad nutritẽdus ipm:ſz nutrit a sanguine q̃ recipit a venis q̃ veniũt ab epate ad stõchũ. Et. B. affirmat ⁊ dicit:⁊ verũ est dictũ ei⁹ q̃ nutrit istis duab⁹ vis. Et sma mea in B ẽ q; q̃das pars isti⁹ stõchi nutrit ꝑ o maiori ꝑte ex ꝑpa humiditate digesta solus in ipso stõ cum modica q̃das ꝑte ⁊ parua sanguis q; venit ab epate:⁊ alia pars stõchi nutrit ecõtrario. Et sine dubio pars superior stõchi nutrit ex humiditate ꝑpa digesta solum in stõcho cũ modica ⁊ parua q̃titate sanguis qui venit ab epate. Et inferiores ꝑtes stõchi in maiori q̃titate nutriunt ex sanguine qui venit ab epate:⁊ in minori de ꝑpa humiditate sui. Et ꝑtes medic ipsius equalr nutriunt ex ambab⁹. Et ga in stõcho sunt ꝑtes carnose: ideo melius pot sustinere acetum q̃ matrix:que oino caret carnositate:⁊ etiã ga in fundo stõchi abũdant humores. Et ex oibus istis causis pot leuius ⁊ melius stõchus acetũ sustinere q̃ matrix. Et inunge vuluaⁿ exterius cum oleo ro.⁊ oleo de aldiacoen. Et scias q; ꝑ o maiori ꝑte ex frigiditate ⁊ humiditate hec egritudo hⁿ ꝓuenire:⁊ ꝑ o miori ex caliditate ⁊ siccitate. Iam ergo videt nobis sufficienter potuisse curas huius passionis simplicis:ex gbus scias curare cõpositas:cõponendo medicamina ꝑout videbit conuenire.

¶ Cap.2m. Quod est de apostemate matricis.

Et accidit qñq; vulue seu mrici aꝑa sicut alys mẽbris accidet ꝓsueuit. Et B mẽbrũ satis ꝑparatũ est recipe aꝑa:eo q; est in iferiori ꝑte corporis. ⁊ cuⁿ B est receptaculus supfluitatũ. Et aꝑata q̃ fiũt hic sunt vel ex sanguine: vel cholera:vel ex melia: sed ex flegmate in minori ꝑte. Et cura gñalis oib⁹ ẽ flobotomia basilice brachy dextri primo:⁊ postea ex saphena:⁊ postea stude in refrenãdo ⁊ mitigando humores:ita vt non currant ad locũ doloris:⁊ subtilia ei regimẽ valde. Et credo q; sufficiãt ei.ʒ.q.panis bñ fermẽtati: vel paⁿ plus: vl minus cũ medulla citrullo⁊. Et clisteriça vuluã cũ oleo rosacco. Et si cũ hoc regimine resolutur apostema:bene quidem. Et si conuertit ad saniem:necesse erit tunc vt facias clistere cum aqua mellis:aut cuⁿ ipso melle:⁊ postq̃ sanies bñ fuerit mundificata:clisteriça vuluam cũ melle mixto cũ medicis ostcatiuis bñt.b⁹ ꝑpetatẽ gñandi carnes:⁊ in melle ẽ virt⁹ magna i gñando carnẽ. ¶ Medicamen ad hoc. ℞. farine ordei ⁊ farine viccie.aũ. partes equales:nucis cypressi ⁊ thuris adusti.aũ.quartã partem vnius ꝑtis:que sunt cõquassanda cõquassent:⁊ ifundant in aqua:⁊ postea bullient tm vsq; quo aqua mutet colorẽ ⁊ colet staminia valde densa:⁊ misce cuⁿ hac colatura de melle puro ⁊ spumato quãtũ ẽ medietas aque:⁊ depurat mel isto mõ. ℞. mel,⁊ misce cũ eo de aq̃ in bona quãtitate donec feruerat:⁊ postea remoue spumã ⁊ fac cũ paulatim ne bullire semp remouẽdo spumã:postea cola ⁊ iterꝓ pone ad ignẽ:⁊ fac bullire donec ꝓsumet aq̃:⁊ de isto cũ ꝑdicta decoctiõe oi die fac clistẽ donec fuerit libata. Et B cura ẽ ꝓuenies oib⁹ aꝑatib⁹ fract; q̃ fiũt ex cholera mixta cum melia:ant q̃ sũt ex melia mixta cũ sãguie: ⁊ aꝑa ex melia in B loco raro euenit:⁊ qñ accidit nõ delcui curat:quẽadmodũ ẽt nec i alys mẽbris:tm semp studiosus eẽ ꝑbes in mitigãdo dolorẽ ei⁹:⁊ q̃ mag⁹ ꝓueniẽs est ad B ẽ olcũ ro. cũ oio ō vitellis ouo⁊:q̃ sit absq; oi acuitate ⁊ fetore. Et scias q; oleũ de vitelliis ouo⁊ magna ⁊ mirabile bz ꝑpetatẽ in egritu⁹ vulue:⁊ ẽt in oib⁹ mẽbris magni sensus cũ valido dolore ⁊ fortitudine oi die clisteriça eã cũ istis duobus oleis:⁊ fac eã fuare regimẽ subtile q̃ tẽdat ad quãdã humiditatẽ sic est brodiũ galline cũ pane fermẽtato i modica quãtitate:nõ comedẽdo de carnib⁹:⁊ tene eã cũ isto regimine donec dolores fuerit alleuiati:⁊ ipsa silr. ⁊ postea paulatim ꝓduc eã ad suũ regimẽ assuetũ:⁊ nõ tradas obliuioni repcutere ⁊ obuiare ne bũores possint ad locũ deriuare:⁊ locũ q; ibi ẽ tumefact⁹ studeas dissoluẽ toto posse:⁊ finis vltim⁹ ad quẽ pot medicus puenire in B apate melico ẽ vt ꝓlongeẽ egritudo: ⁊ iuuat cum hac passione mulier tpe longo faciẽdo semp suas actiões nãles.

¶ Cap.3m. Quod est de corrosione matricis.

Generat qdẽ hec egri⁵⁰ i mrice exuberantia bũoris acuti ⁊ corrosiui:⁊ qñ fit in aliq̃ alio mẽbro cũ difficultate curat. q̃ cũ oriẽ in isto multo difficili⁹: ⁊ ias recordat⁹ sum q; cũ essem iuuenis ad me venit qdã senex trapeçator:q; dixit mihi q̃das dña de q̃ multũ curabat:⁊ eã multũ diligebat hãc patiebatur egritu⁹: ⁊ ego diu in curatiõe ei⁹ laborauí donec fui fessus:⁊ qt cũ multũ diligebã:feci B scire patrẽ meũ q; senex erat:⁊ ipse me desperare fecit de hac curatione:dicens q; hec passio ad mortẽ deducẽ eã debebat nãlr:⁊ docuit qd ei facere deberẽ. Et aliqñ hec egritudo in ea alleuiabat:⁊ interdum intẽdebat:donec sanguis in quãtitate maxima emanauit ⁊ corrosio dilatabat: ⁊ in tm augumẽtata ⁊ dilatata fuit corrosio q; corrosit vnã ex magnis venis:⁊ ide tantũ sanguis exiuit:q; inde mortua fuit.

¶ Cap.4m. Quod est de dislocatione matricis.

Et dislocat qñq; matrix ex superflua humiditate:ita q; exit a loco debito. Et pot ẽt accidere ex saltu: vel ex casu:aut ex eleuatiõe magni ponderis ⁊ silib⁹. Et ias recordat⁹ sum q; vidi mulierẽ cui matrix exiuerat ex vuluã: ⁊ videbat q̃st cẽt fardellus paru⁹:⁊ remãsit sic ꝓpe lõgo:ſz finẽ ipsi⁹ ignorauí. In pn⁹ aut qñ appet B egri⁵⁰:medic⁹ leuiter eã poterit curare:⁊ reducit oib⁹ istis modis q̃b⁹ dicur⁹ sum. vs. manu si vis:⁊ si nõ:fac eã supinã iacere:⁊ fac q; aliqs sedeat supect⁹ suũ:⁊ alius sup crura:⁊ fac eas terrere ponẽdo circa pedes ei⁹ aliq̃ reptilia:sic sunt mures:vl lacerte:aut rane: vel bis silia:ex q̃b⁹ mlt̃ũ terrefiat:⁊ velit fugẽ ab ipsis trahẽdo pedes ⁊ crura ad se:⁊ ide oia mẽbra ⁊ corp⁹ totũ sil ꝑhanẽ:⁊ hac de cã matrix int⁹ redibit ad locũ suũ:⁊ cũ redierit matrix fac eleuari coxas ei⁹ in altũ: ⁊ ordina vt iaceat supina:⁊ ꝓcipe ei vt non se moueat oino aliq̃ de cã: ẽt si vellet assellare. Et postea clisteriça eas B clisteri. ℞. balausti.⁊ galle:carobe recẽtis:⁊ ligritie.aũ.ptẽ vnas: nucis cypssi ptẽ mediã:sticados ⁊ camomille.aũ.q̃rtã ptes ꝑtis vni⁹.cõquassa q̃ sũt cõquassanda:⁊ ifunde dictas medicias p noctẽ vnã in aq̃ multũ feruẽti:⁊ i mane fac bullire donec multũ aq̃ mutet colorẽ:⁊ postea colet:⁊ ex ista colatura accipe libʒã.ʒ.cui misce.ʒ.ʒ.olei ō myrtella facti ex floribⁿ ipsi⁹ myrte:⁊ fcõ ex istis clisteri ifunde cotũ in istis ⁊ ipone:⁊ postea liga desup vuluã exteri⁹ petias lini valde dẽlas:q̃ sit iplicata plib⁹ plicis:⁊ sit madefacta i decoctiõe myrte ⁊ balaustia⁊:⁊ postea suauit liga eã cũ istis aũ ⁊ retro:⁊ muta eã bis in die. Sz aũ ligatiões pone sup vuluã:⁊ ex opposito retro sup spinã de pulue subtilissimo de sticados ꝑpastato cũ aq̃ ⁊ aceto. an, ita vt trãseat de vlute ei⁹ ad mricẽ:⁊ i aq̃ sua pone de syrupo ro. vt bulliat:⁊ cũ B regie libabit Deo dãte. Si ãt matrix aũcõ int⁹ reducta fuerit mutauerit colorẽ:pone desup cotũ carminatũ madefactũ i oio ro,⁊ oleo lily:q̃⁊ ꝑtes sint eq̃les ⁊ sint tepida ad modũ lacte recẽter mulcti mutãdo cotum sic madefactũ pluries atq; pluries:donec illa supfluitas ⁊ nigredo remouear.⁊ demũ stude i reducẽdo mricẽ int⁹: quẽadmodũ dixi:nihil penit⁹ omittẽdo. ¶ Et recordati fuerũt qdã medici q; aliqñ putrefiũt ligamẽta matricis oia:⁊ exit matrix oino:⁊ pmanet mulier absq; mrice:⁊ vivit sine dimiutiõe aliqua⁊ suaⁿ opationũ. Et dixit mihi qdã amic⁹ meus de q̃ ⁊ ei⁹ vitate multũ ꝑfido q; vidit mulierẽ cui oino matrix exiuerat:⁊ remãsit viua faciẽdo oes suas opões nãles itegre ⁊ pfecte:⁊ sic eẽ dz absq; dubio: cũ nõ sit mẽbrũ ꝑncipale: nec aliqb⁹ mẽbris aliqs ꝑstet vtilitates:nec ꝑstat aliqõ iuuamẽtũ in ꝓseruãdo vitã:nec iuentũ fuit ad illud. Et ꝑ o certo iuuamẽtũ in muliere est matrix sicut mẽbrũ viri in viro:tũ testiculi sunt mẽbrũ ꝑncipale:sicut declaratũ est:⁊ ex ipsis est vir.⁊.masculus vir diuersificat⁹ a muliere. Sed matrix nõ ẽ alteri⁹ iuuamẽti nisi qa facit appetere coitus:⁊ ad ipregnationẽ recipiẽdas. Et facit crescẽ ⁊ tumere vbera. Et greci qñ volũt ꝑinguare scrophas:⁊ extrahũt eis mricos. Testiculi autẽ mulieris minores sunt ⁊ existũt illis viroⁿ:⁊ testiculi viroⁿ sunt rotũdi:mulierũ Xo plani. Cum aũt testiculi mulieris exhibunt reddit aial incognitũ:qz ex oib⁹ aialib⁹ sũt masculi ⁊ femine:⁊ cui ablati sunt testiculi nõ est masculus neq; femina: nec pot esse mozis masculi nec femine: quare de necessitate est alius a masculo ⁊ a femina.

¶ Cap.5m. Qd ẽ de fluxu mẽstruo⁊.

Luxus qdẽ mẽstruo⁊ accidit mulieribⁿ: aut ꝑ viã purga⁵⁰ supfluitatũ: aut a nimia subtili⁵⁰ sãguis: vl qz nimiũ sact⁹ ẽ sãguis aq̃ sus: aut pp nimiã caliditatẽ igneã acqsitã in eo: vl ex aptiõe orificio⁊ venaⁿ pp mordicationẽ ⁊ acuitatẽ sanguis: cui ãt ex subtili⁵⁰ sanguis B ꝓcedit: cura ei⁹ ẽ i grossare regimẽ: deide da ei lentes decoctas:⁊ crura ⁊ pedes hedo⁊ ad comedẽdũ. Illi aũt cui accidit ex acuitate ⁊ calitate ignea acqsita i sanguie, ꝓpinabis medullas citrullo⁊ ⁊ ãguria⁊. Et si fuerit iuuenis ⁊ tpe estat; dabis ei cucurbitas decoctas cũ carnib⁹ arietũ iuuenũ.⁊.vni⁹ anni. Et qñ ex aptiõe orificio⁊ venaⁿ ꝓcedit ex mordicatiõe ⁊ acuitate q̃ est i sanguie: dabis ei ad bibẽdus aquã in q̃ cocta sint ista.⁊.ligritie ⁊ viole ⁊ nenufar.aũ.auẽ.q.psilq; integri octauã ptẽ auẽ.j.ifũde i.ꝓv.ʒ.aq̃ vsq; ad mane. Et postea fac bullire lento igne vsq; ad cõsũptionẽ medie⁵⁰ aq̃ ⁊ cola:⁊ i hac colatura addc.ʒ.syrupi ro.fci ex rosis siccis:⁊.ʒ.ʒ.de syrupo dactilo⁊ crudo⁊:vel loco ei⁹ de syrupo agresti:⁊ bibat de ea ieiuno stõ oi die.

¶ Cap.6m. Qd est de retentione menstruo⁊.

Retinent qdẽ mẽstrua in mulieribⁿ pp grossitudinẽ bũo⁊:aut pp debilitatẽ vtus expulsiue. Et cura ei⁹ est subtiliare regimẽ ei⁹:⁊ icidere viscositatẽ ei⁹ cũ syrupo ō ireos:⁊ syrupo sgnãibin simpli ci tantũdẽ cũ ter tãto de aq̃. Si mulier trãsierit iuẽtutẽ: aut fuerit senex:⁊ caro ipsi⁹ fuerit dura:⁊ bũo⁊ grossius ex-

Cura hecc.

Cura hũide.

Mulier cui tota exiuit matrix fuguiꝛcu.

Testiculi sũt mẽbra principalia respcũ idiuidui. idez supra.

Qdo flux⁹ mẽstruo⁊ sunt quinque.

Corrosio matricis nãlr est incurabilis aliter tamen sen Auicẽna.

Flez ouo⁊ magna bz ꝑpetatẽ in sedãdo dolor medioꝝ val de sensibiliũ.

titerit:tūc oino idiget ſyrupo ſgnçibin cū ſyrupo ō ireos: ſic dixim°.Et tu ſcis q medi^nc q̄ ſūt diuretice valde bere debēt odorē bozribilē:z apiū:z ameos:z dauc° ſūt ꝓueniē tia ad B:z feniculus ēt tānū bz de bozribilitate q̄tū ſufficē. Cōplete ſunt egritudines que accidunt vulue.

¶ Lapl'm.7^m.Quod eſt de oppillatione z ſigillatione que accidit collo matricis.

Hoc qdem accidēs aligb° mulieribus euenit a natiuitate in vtero materno:q ſi fuerit caro:icide cū fer ro:z ſi fuerit os aut caro dura cicatriçata noli laborare.

¶ Lap.8^m.Quod eſt de laniatione matricis.

Hoc qdem accidēs aligb° mulieribus euenit in tpe partus:aut q̄ violant a vginitate. Q̄z ſi fueris a pn° pcipe ei mulieri vt ſtrigat coxas ſuas:z poſe erit q ſuo ꝓpo ſanguie ꝓſolidabiē.Si autē nō fueris in pn° z labia vulneris fuerit ꝓſolidata incide dicta labia ex vtraq pte cū ferro:z ſue cū filo ſete crude:z pone deſup ꝓſolidatiua z ſigillatiua:ſic ſūt abſinthiū:z anthere:z balauſtie exicca te.Fiat puluis ex his ſubtiliſſim°:z ſpge deſup ſutura ite rādo pluries. Et ſcias q ſutura q̄ fit ex ſeta cruda nō corrumpit:nec putreſcit donec vuln° pfecte fit ꝓſolidatuz.

Sutura ex ſeta cruda non corrupit donec vuln° fuerit ꝓſolidatū.

¶ Ducuſqz igit̄ put nobis appet ſufficiēter diximus de egritu^b° ppꝛys vniuſcuiuſqz mēbri. Nūc aūt incipiemus determinare de egritudinib°cōib° oiuz mēbrozꝫ:z icipiemus cū auxilio Dei determinare z loqui pmo de oſſibus que ſunt columna z fundamētuz oiuz membrozꝫ.

¶ Tracta.6°.de egritu^b° oſſiuz:z eſt ꝓtinēs capla gnque

¶ Lapl'z p^m.Q̄d eſt de mala cōplexione z fractura oſſis.

De cōplone mala.

Dico qdem q in q̄libet oſſe pōt fieri egri^oo ex mala cōplone:z B aut pp ꝓiunctionē eoꝫ ad inuicē:vl pp formā eoꝫ:aut appoſitionē ipſoꝫ:vel pp mēſurā eoꝫ. Et ē neçe ſup B ꝓſiderare,ppriā coꝫ cōplonē:inquātū eſt maſculus vl femia: z inquātū ē puer iuuenis:vl ſenex:vl decrepit°:z ēt inquātuz ē Petrus vel Joānes.Et ſup B ſilr ꝑter ꝓſiderationē oſſiū:debem° cōſiderare carnem:z neruos:z ligaturas:z venas:z villos:z cutez:qm̄ q̄ iſta exeūt a ſua cōplone nāli trabūt ſilr z alterāt oſſa a ſua debita cōplone radicali. Et notū ē q oſſa cōplonata ſūt ex vna q̄tuor q̄litatū ſimpliciū aut cōpoſitaꝫ.Ergo q̄ exierit a ſua debita q̄litate:ſtudeas ad recuperationē ipſi°.¶ Et accidit ēt oſſib° diſſolo ꝓtinuitat q̄ fractura noiat̄.Jſtis igit̄ ſubtilia regimē inquātuz potes: z equa mēbrū fractū:reducēdo ipm in locū ſuū ,ppriū.Et illi q ſūt fuitores medicoꝫ,ſ.chirurgicoꝫ aſſueti ſūt B ſa tere ,ppꝛys manib°.Sz mihi ipole vt q aliqd boni ſciāt agere:q̄re eos nō debes pmittere opari.z vide ſi mēbrū leſum ſit tale qd̄ bēat ſibi par:ſicut ſunt brachia z crura. Stude q̄ vt reducas leſuz ad formā ſani:z ſi ē ex mēbris q̄ nō bñt ſocietatē:ſic naſus:cogita formā ipſi° mēbri q̄lis erat i ſua ſanitate:z ſtudeas vt poſſis reducē ad ipſaz toto poſſe.Q̄z ſi diſlocatio vl fractura in oſſib° magnis euenerit:fac cū extēdere ſup diſcū ſeu tabulaz:cui° ſupficies ſit extēſa z plana: poſtea extēde ambas ꝑtes mēbri leſi trahendo fortiter cū ambab° manib°ex vtraqz parte:ita vt elongenē ꝑtes fracte vl diſlocate abiuicē:z poſtea molla man° tuas ad B vt nerui z ligature trabāt ad ſe mēbrū:z redeat ad locū ſuū:z iunge locū leſuz cū oleo ro.ponendo deſup penā ſubtilez:z ſup illā pone groſſiozes:z demū liga cū ſtellis faciēdo ligaturā mediocrē.vz.nō multū ſtrictā:nec mollez:z ſtet ſta ligat° p tres dies:z poſtea ſolue z liga iterū faciēdo ſic ꝓtius in oib°:z B facias donec fuerit liberat°.Sed attēde q id qd̄ ꝓus agere debes in iſtis eſt flōmia ex oppo^ta ꝑte egri^ntu°:z ſtbilia regimē ei°:z ſufficit ei comedere panē bñ fermentatū cū pullo:nō tñ vſq ad ſaturitatē:z B dōec fueris cert° ne loc° apēt vſq ad.xxx. dies:z ab ide in antea adiuua cū cuz gñantib° būores viſcoſos ſup fracturā oſſis cū adiutorio dei.Et cibaria faciē tia hec ſt pedes z crura bedoꝫ z arietū: z ꝓtinua iunctionez:z ligationē:z diſſolonē:ſic dcñ ē donec libereē:z hoc fieri nō pōt ſic credo i ſpacio mioꝛi q̄.xl.dieꝫ.Si āt mēbrū fractū fuerit ex mēbris magnis:z tu ſolus opōnez di ctā nō poteris exercē:bēas ſociū vſitatū q adiuuet te:trabēdo tu ex vna pte:z ſoci° ex altera:donec labia fracture elōgenē abiuicē:z poſtea relaxenē man°:vt nerui trabāt ad ſe:z ꝓiungenē ꝑtes ſil:z poſtea duc manū tuā ſup mēbrū leſuz palpitādo ſupi° z iſeri°:z ex oib° ꝑtib°. z ſi inuenis ipz bñ reductū:z planū:z cq̄le:bñ qdez:ſinaūt ſic ducēdo man° eq̄bis eū:z planabis:donec fuerit ad locū debitū reductū:z ꝑtes ſil optie coeq̄te:z poſt iunge eū:z liga bis ponēdo petias z aſtellas vt dcñ eſt. Et diſſolue poſt tres dies:z iterū liga ordinate oia faciēdo q̄ dixim°.ſ.ligare z diſſoluē:z iungē de trib° in trib° diēb°:z B regimē facere debes ifirmo fortiz:z ſit diſcretus:ita vt cogīcat ſuū pfectū:z ob B ſuſtinebit doloꝛē. Si ño ifirm° fuerit puſillanim° z debilis vtut̄ atq timidus z indiſcret°:habeas adiutores z fuitores penes te:q ſint tecū ad tenēdum euz vt:ita vt cū ſenſerit doloꝛē non poſſit ſe vllo mō mouere nec deſtruē op° tuū: ꝓſpiciēdo tñ ne iferas ei itenſuz doloꝛē. ¶ Si āt ꝓtuſio ſcā fuerit in naſo:neçe ē vt facias ex coto filato formā naſi:ponēdo exterius aliquid qd̄ poſſit ipſaz ſuſtinē.Et extēde ſup petiā cerotū ſcñ ex gūmis q poſſit naſuz vndiq colligē z circūdare:z deſup pone petias plicatas plib° plicaturis dōec bēant debitā groſſitiē: q̄ petie ſic duplicate plumaceoli dñr.Et fac vt cōpzeben dāt naſuz ex oib° ꝑtib°:z fac vt iuiſceē dcñ cerotū ſup naſuz:ponēdo deſup formā coti pdictā:q̄ ſit longitu^nc z latitudine z foꝛa in oib° ſic naſus patiēt̄.Et cū mutauerj ipz: ablue p naſuz cū aq̄ mellis: z poſtea cerotū cū foꝛa repone ſupi°. ¶ Et fuerūt qdā medici q bēbāt pro ipoli curā fractur oſſis coxe:ſz ego vidi puerū q liberat° fuit de paſſione illa:z ꝓſolidatuz fuit os ei°:ſz nō ſegē ex B q̄ qlz ſic debeat libari:eo q nāe z cōplones oſſiuz boiuz ſunt non oēs eq̄les:qm̄ puto q libatio dicti pueri fuerit pp molliciez z būiditatē ſui oſſis. Quare nō ſegē q ſic oib° debeat euenire. ¶ Si āt oſſib° ſupuenerit diſlocatio:cura ē vt facias redire mēbrū ad ſuā formā nāleꝫ z pōneꝫ:z B elongādo os ab oſſe trabēdo fortit:z relaxādo man° vt nerui trabāt oſſa ad ſe:z redeāt ad ſuū ſitū z locū nāle:z poſtea liga ſic ſupi° dixi.Et ſubtilia regimē ei° z flōma eū ſi conſenſerint etae:vtus:tpe:z regio.Si nō oia iſta adiuuāt ad B:minue de ſanguie min°:ſz q dicte pditiōes diminuūt: put tibi videbit cōuenire:z ſubtilia regimē tpe cōueniēti:z ingroſſa ipm tpe quo videbit exigere. ¶ Et ſcias q oia iſta ꝓtinēt ad medicū nobilē z bonozatū:ſz alias opeꝛatiōes manuū dimitte miniſtris medicoꝫ ſic eſt flōmia z cauteriū z inciſio arteriaꝫ.Et adhuc nobilioꝛa iſtis debent facē iſti medicoꝫ fuitores:ſicut ē inciſio palpebraꝫ z eleuare venas q̄ oriunt̄ in albedine oculoꝫ:z ꝑſternere cataractas.Oia hec ad dictos ſeruitores bñt ꝑtinere. Ad medicū aūt bonozatū nihil aliud ꝑtinere dicimus:niſi vt cōſiliū ꝑſtet ſolūmō ciboꝫ medicinarūq infirmi: abſq aliqua opatiōe manuū:q̄ēadmodū nō cōuenit ei facere ſyrupos z elaria ſuis manib°:niſi eſſet in magna neçitate. Et pater meus fuit ex iſtis qui tēpoꝛib° vite ſue pmanſit ſic ſine aliq opatione tali exercenda: q ſi voluiſſet nihil facere ſciuiſſet:qz nō erat aſſuetus. Sed ego q̄uis ſim in

N

O

De fractura naſi.

P

De diſlocatione.

Q

De oſſō medici ſm opinem ſuam.

A

alio paſſibilis:amoze artis: z ex delectatiōe quā habui in ipſa volui B exercere.z pmo ſtudui in adiſcēdo facē ſyrupos z elaria.Et volui ēt p experiētiā ſcire opōnes medicinaꝫ:z ēt igeniū extractionis vtut medicinaꝫ z cōpōnis vni°cū altera.Et volui ſilr ſcire loca oſſiū z cōpōnez eoꝫ adinuicē:z oia hec ſcire volui:z nō ſoluz ſcire:ſed ,ppꝛys manib° exercē:z B cū appetitu maxio z ōſiderio:z ſemp ſecut° luz viā iſtā:q̄uis ſit vilis z ꝓtēpta apō medicū bonozatū:q̄ēadmodū laboꝛatoꝛes terre i illo ope ōlectāē: z venatoꝛes i venādo:z ſic de alys ſilib°. Qd̄ memoraꝫ luz de his nō feci cā ,pmouēdi aliquē bonozatū medicū ad exercēdum pdicta opa luis manib°:ſz ſi fuerit neçe in ſeipſo:vel in aliq dignißima vel cariſſima pſona:q ſciat facē z exercere:z ēt ex mīa z pietate Dei alicui pauperi: ſciat facē hec vel aliq leuia.Ea aūt q̄ ſūt turpia z abhomi nabilia z miſera:ſic eſt cēbere lapidē de veſica z ſilia:nō tñ facē:veruz ēt videre:nō vr̄ ꝓuenire honeſto z puro viro.Et puto ēt q honeſto viro nō liceat nec ꝓueniat ſm legez videre pudenda.Et iaz bucuſqz dixim° de bis q̄ accidunt oſſib° de diſlocatiōe z fractura. Nūc aūt intēdimus determinare de bis q̄ accidūt ipſis oſſib° in ſeipſis.

Turpia z abhomiabilia nedūz exercere: verum nec videre decet ꝓbum virū.

B

¶ Lap.2^m.Quod eſt de ſuperadditione oſſis.

Ingroſſant q̄nq̄ oſſa i ſua ſuperficie ab humoribꝰ mozdicatiuis:q ifundunē i ipſis oſſib°: aut a ſanie groſſa:q̄ trāſit ſup ipſa:vel concauanē z corrodunē z igroſſanē. Et cura bui° eſt reducē oſſa ad nāz ſuā ,ppriā:remouēdo cāz iducētez dicta nocumēta. Nocumētuz qdē groſſitudis z cōcauitatis remouē cū ferro:ſtudēdo poſtea cū medicis i reſtaurādo carnē donec ꝓſolidet:z oriē q̄nq̄ viſcoſitas ꝑter nām ſup oſſa q̄ ipedit ꝓglutinationē carnis fieri ſup ipa. ¶ Et cura bui° ē cū medicis deſiccatiuis z abſterſiuis fortibus dōec remoueat̄ dcā viſcoſitas:z redeat mēbrū ad cōplonez z nāz ſuā ,ppriā.Et de bñtib° hāc ,ppetatē eſt vt recipias mel diſpumatū:z decoq̄z cū ſucco folioꝫ pſici vſq ad ſpiſſitudinē:z vtere:q̄n ſufficiet i B calu. De medicis ño q̄ bñt gñare carnē dicā qñ ō vulnerib° vlr ꝑtractabo.

C

¶ Lap.3^m.Q̄d eſt de ſciſſura oſſis in longitudine.

Et accidit q̄nq̄ in oſſe fit ſciſſura in longitudie:Et cura buius eſt leuis:z hoc fit ꝓfortādo membrū:vt nō recipiat humiditates extraneas:que impediunt ſuas operationes naturales. Et generat̄ aliquādo in eadem ſciſſura caro groſſa z dura:que conſolidat dictam ſciſſuram.

¶ Lap.4^m.Q̄d eſt de fractura oſſis cauſa doloꝛis.

Et fit q̄nq̄ q in fortib° doloꝛib° oſſa frāgunē:z ego iaz vidi rupta oſſa exire:z hec fractura accidit cā humoris acuti infixi in loco.Et q̄ videm° q B in oſſib° accidit.qd q̄ fieri bz in carne:Et pōt ēt hec fractura fieri in oſſe ex vapore ſeu vētoſitate inclusa in ipſo oſſe vel in ſua cōcauitate:nec B putādum eſt ipole:q̄a videm° q vaſa terrea q̄ vēto ſuſpēdunē:z ad aerē:q ſcindunē ab ipſis z ad te qdē ꝑtinet cognoſcē ſciſſuras factas ab humore vel a vēto:z B qz q̄ videris carnē corroſam in circuitu oſſis cū doloꝛe fortiz:z cū B os fractuz fuerit z denigratū ſcias pro certo q eſt ab humore mozdicatiuo z acuto fortiz. ¶ Stude q̄ in cura bui° in reducēdo membrū ad ſuā cōplonē nāleꝫ oib° modis qb° potes. Et hoc purgādo humorē peccātez cū medicinis laxatiuis:z reſoluendo q̄ ſunt reſoluēda cū reſolutiuis:frāgēdo z mitigādo eoꝫ acuitates cū medicis bñtib° illā ,ppꝛietatē: z hoc eſt via certa z manifeſta.Ea.n.que bñt purgare hunc humorē ſunt purpuria:z epithimū:z aloes miſcēdo cū iſtis aliqd ex ſolys collognide z ſcamonee: z qz he medicine de ,ppetate z nā ſui bñt corpori iducē angußtiā z doloꝛez: iō ſtudeas in remouēdo z refrenādo cū piſtacys ſi potes iuenire:z ſi nō:pone loco eoꝫ ſticados cū amyg. dulcib° mūdatis:z miſce cū eis: z da de iſta medicia infirmo ſm vtutē ipſi° ꝓſideratā alys ꝓditionib° q̄ ſitis.Et fac eū bibere ſyrupū iſtū q optim° eſt i frāgēdo z remouēdo acuitatez dicti humoris.Rx.iuſube q̄ arabice dicunē aupnep: ligritie mūdate:viole: floꝛ nenufaris.aſſ.ʒ.j.ſpice nardi: maſticis.aſſ.aur.iiij.cōquaſſā q̄ ſunt cōquaſſanda:z ifunde p diez z noctē in lib.x.aque dulcis:z poſtea bulliāt lento igne vſq ad cōſumptionē medicatā:z poſtea cola.Cui addes libzā ſuccharī albi:z iterū coque vſq ad ſpiſſitudinez:z ,ppina patiēti oi mane de ipſo.ʒ.q.vel.iiij.q̄ triplo aque fride:z ſi ſitiret multuz:adde plus de aq̄:z pone ſup locū cerotū noiatū agrippa qd̄ factū eſt cū cera z oleo roſaceo:ita q cera madefacta ſit in aq̄ frigida multotiēs.Et poſtq̄ cētā reſoluta fuerit cera in oleo roſacco:iterū ifundi bz in aq̄ frida pluries donec acgrat friditatē z būiditatez:z B mō mitigabiē acuitas egritudis:z remouebūē doloꝛes.Et ſigs argueret z diceret:nōne oleuz eſt nociuū in apatib° cholicis:dicim° q ꝓparatio iam dicta.ſ.ifuſionis cere z cōcuſſionis cere in aq̄ dulci frida multotiēs:z poſtea cere cū oleo ſil:pōt dcñ nocumētū totalr remouere. Et dico q̄ q̄ito fridioꝛ fuerit aq̄:tāto magis bz dictos doloꝛes remouē.Et iaz pluries ,pbaui B cerotū cū eſt recēs in cōbuſtionib° ignis:q̄re ſi pfert i cōbuſtione ignis;ſegē q longe plus debeat valere i egritudinib° calidis.z certe hoc experimētuz eſt iuſtum.Et qz hoc cerotū ſic eſt mitigatiuū: vt dictū eſt.ideo ꝓfortādo membrū bz oſſa fracta ex vulnere repellere.

¶ Lap.5^m.Q̄d eſt de ingroſſatiōe oſſis ꝑter naturā.

Ingroſſant q̄nq̄ oſſa ꝑter nāz ꝑp groſſiuz regimē inordinatū ſubito ſcñ a nō ſucceſſiue.Et iā audiui dici a ꝑte meo:q qdā viro vidit naſci i dorſo ſuo os ad ſiſtitudinē vni° cozni:q erat mi noris duriciei oſſis nālis.Et ipſe pē me° purgauit būores groſſos in ipſo: z poſtea poſuit medicias exiccatiuas ſup os ita q cecidit dcñ os:ſic cadūt cozniua cerui in vere.Et mihi ēt fuit ortū os vnū ſup dorſuz: magnū mihi inferēs doloꝛē:z purgaui me ab būoꝛib° groſſis:z poſui ſup ipm reſolutiua:ita q reſolutū fuit pro maioꝛi ꝑte:z illō modicū qd̄ remāſit:nō ipediuit me i aliq in opationib° nālib° exercēdis.Ergo vbicūq inueneris ſile:facias ſic dixi.Et cū purgas iſtos,noli ipſos purgare ſolū cū vtutib° medicinaꝫ:ſz cū ipſis medicis ,ppꝛys.Et de melioꝛib° mineris ad purgādū bos ē lapis laçuli:ſz i magnete ē abſq dubio magnū iuuamētū in B:ſz ego ipſaz nō luz opar°: qz ſufficit mihi lapis laçuli:z ego cōmēdo opa ei°.Sz barbaria recens z epithimū cretēſe ē de melioꝛib° medicis z ſecurib° in hac paſſione.Ellebozus aūt niger fortiz° ē pdictis: ſz nō ita tutū.Et cū volueris eū opare fac cū cautela.ſ.frāgendo ei° malitiā z ſiccitatē. Et de pillulis q̄ ꝓueniunt in B caſu ſt iſte.Rx.ſcemeg:bdely:polipodij:z gēſcit z oppo ponacis:qm̄ iſta bñt trahere humores groſſos ex iunctuꝛis z cōcatenationib° oſſiuz:z ex oib° mēbris remotis.Et q̄uis interioꝛa collognide ſint bui° ,ppꝛietatis:nī eſt fortiuo valde pdictis:z magis periculoſa:eo qz de ,ppꝛietate z nā ſui bz iducere excoꝛiationē in iteſtinis: z nocet epati deſtruēdo eius opationē.Et id qd̄ bz eius acumen remouere z malitiaz eius eſt gūma arabica.Sed nobiles z famoſi medici q fuerūt anī nos ꝓuiſi optie fuerūt de gūma arabica in remouēdo nocumētum collognide z ei° acu-

E

F

q oleū noceat apatij cholicis? dij 30ux In.p. buy nra: p. cā. & In nra: p. cā. 3: nta po cuby pol.

G exhoc rex: de reconstat gos pō apostemarij ex ef rex: auic: 4 4 cā.g: de Ventositate spine.

H

Cura.

men:q̃tũ in vna pte:tñ nõ ꝓsideraverũt nocumẽtuz ipsi⁹ in alia.ſm angustia quã corpori pſtare cogicĩ:z in nocũmẽto ipsi⁹ ad epar z cor z i corruptiõe eoꝝ vnitũ:qm ad remouẽdũ ista cõpetũt aromatica z ibitilia cũ q̃dã stipticitate:ſic est ſpica nardi. O q̃ bonũ z pfectũ remediũ est ſpica nardi:qz remouet nocumẽta epar z cordis:eoꝝ vtutes pfortando. Et de B aliq̃ pdecessores nr̃i medicoꝝ minime aliqd fuerũt recordati:niſi solũ ille q̃ pnceps medicoꝝ exiſtit:q nob viã ꝓparauit i isto scemate:dicẽdo nobis ꝓpetate ſpice. Alij ãt medici nihil d̃ ipsa fuerĩt locuti.

¶ Et ſistici et multũ pferũt in remouẽdo nocumẽtũ collogntide:z nõ solũ ipsi⁹:vez et oiuz aliaꝝ q̃ corpori inferũt angustiã. Sz id qd̃ ꝓpe bz nocumẽtũ z acumẽ collogntide remouẽ a suis q̃litatib⁹ p̃mis: sũt amygdale dulces mũdate. Et siccitas mala ellebori nigri remouet ꝓpe cũ floze nenufaris:eo q̃ nenufar a suis q̃litatib⁹ p̃mis remouet acumẽ ellebori nigri: z sua aromatũ tollit angustiã z destructionẽ z tutũ:quã corpi põt iducẽ sui malicia: z cũ B diminuit suã supfluã laxationẽ. ¶ Et audiui a pieneo q̃ dixit q̃ pẽ suoꝝ qñ rediuit de grib⁹ oziẽtis scripsit vnã receptionẽ vni⁹ medicie laxatiue ꝓ q̃dã rege i pñtia nobilis medici:q̃ noiabat auen motaraf:q̃ medic⁹ bonorat⁹ postq̃ aspexit scriptũ:z vidit q̃ i illo laxatiuo posuerũt nenufar:mirat⁹ fuit valde:z post ꝓsideratione z cogitatione placuit ei multũ:z gauisus ẽ inde cõmẽdãs euz mirabilr de illo ope. Et B iõ qa medici q̃ fuerãt añ cũ minie posuerũt remediũ aliqd ad remouẽdũ nocumẽtũ z malicia quã dcã medi⁹.ſ.elleboꝝ niger bz cpati iferre:z pstare ꝓ ꝓis toti corpori:q nõ fecerũt ſic i ſcamõea:q̃ posuerũt mastice in remouẽdo violẽtiã z malitiã ſcamonee:z B faciũt mitigãdo z refrenãdo angustiam z pfortãdo vtutes. Sz diminuti fuerũt in B.ſ.q̃ nõ posuerũt aliqd ad remouẽdũ ei⁹ calitatẽ z siccitatẽ:tñ parcẽdũ ẽ eis de B defectu: qa paꝝ ponit de ſcamonea i medicis laxatiuis. Sz de B ſũt medici reprehẽdẽdi: q̃ nõ ponũt remedia:z ea q̃ bñt angustiã medicinaꝝ remouẽ. ¶ Ego ãt iuz cert⁹ q̃ aliq̃ q̃ legẽt hũc meũ libzũ:siue ſi viu⁹ ſim seu mortu⁹ conabunt me reprehẽdere i his. Quib⁹ talr dico. vz. q̃ fiãt due medicine: vna ꝓ me mea volũ⁹:z alia ꝓ mea ſua:z videat q̃ illarũ meli⁹ poterit remouẽ angustiã z nocumẽta epar z diſſinteriã:z q̃ peius:qm volo z ôsidero q̃ experiẽtia me iuuare debeat z ſaluare vl dãnare taz i vita q̃ in morte:z non solũ in his:vez et in oib⁹ q̃ dixi in isto libzo. Nã expimẽtuz ſp ẽ libra z ſtatera iusta z q̃lis:q̃uis ſim cert⁹ q̃ multi ſophyſte multa poſſint dicẽ ſophyſmata erronea:q̃ verisimilia eẽ videnĩ:cũ ſint falſa:z B ad dialecticos z logicos solũ bz ptinẽ:z nullo mõ ad medicũ. Et q̃ talia ingrere z pſcrutari voluerit ſemp errabit. Quare dico q̃ expimẽtũ ſp poterit verũ a falſo diſtiguẽ z ſepare. ¶ Cõplet⁹ est B tractat⁹ oſſiũ. Et nũc icipiem⁹ determinare de egritudib⁹ que ſunt vl eo toti corpori facnis ex vno humore ſolo.

¶ Tractatus. 7⁹. z est cõtinẽs capitula triginta z septem.

¶ Capl'm p̃⁹. Qõ ẽ de egritudinib⁹ vlib⁹ q̃ fiunt in carne z cuti totius corporis sicut ſunt vesice:pturitus:z bz.

Egdem egritu⁰⁹,ſ.vesice z pturitus ꝓuenĩũt in mã:ſũt.n. ex eodẽ hũore:z differũt ſoluz in loco:q̃ vesice oriunt ſub cuti:pturit⁹ ẋo ſit i exteriori pte cutis:vl ſub cortice exteriori:z hoc fit qñ tales humores acuti z aduſti z mordicatiui in corpe gñant:q̃ abhominabiles z odioſi nãe exiſtũt. q̃re ab ipſa extern⁹ expellũt. Et est ẽt alia diia inter vesicas z pturit⁹ z est B.ſ.q̃ vesice ſunt ex hũore groſſo z viſcoſo. pturit⁹ aũt ex hũore ſubtili z acuto gñat. Et de qdẽ paſſiones varianĩ ſilr i ſuis formis z humorib⁹. Et ſcias iterũ q̃ ex tali mã poſſunt fieri apata calida:z gutta rubea z apata q̃ noiat̃ formice:z põt etiã accidere inflatio toti⁹ corpis:z ẽt dura apata:q̃ egritudines oẽs abinuicẽ diuerſificanĩ:z coĝſcunt ex ſuis proprijs formis z accidẽtibus:quẽadmodũ cognoſcẽ debes carbũculos z cãcros peſſimos corroſiuos. Et ſubtilr attẽdere debes in vnaquaq̃ iſtaꝝ egritudinũ: ex quo hũore q̃libet gñat̃:z vtruz ex ſimplici vel cõpoſito:q̃m ſi gñata fuerit ex ſimplici:forma erit ſimplex:z ſi ex cõpoſito:forma cõpoſita appebit:z ꝓm cõpõnẽ hũoris dictaꝝ paſſionuz z apatũ:forme ipſaꝝ ſilr varianĩ. ¶ Cura ãt dictaꝝ paſſionũ eſt eũare humorẽ peccãtez ſi ẽ ſimplex z vnus:z ſi eſt cõpoſit⁹ ſilr purgare debes ꝓm ſui cõpoſitionẽ:z minue ẽt ſi tibi videbit̃ cõuenire:z ſtudeas cũ B refrenare z mitigare locũ ſi eſt ꝓpe vel ſupra aliq̃ mẽbzũ pnci⁰:q̃m ſi ibi colligerẽ mã z ſi ibidem apa apireĩ:poſſet illi mẽbzo nõ modicũ inducẽ nocumẽtũ. Et attẽde cũ tu vis mitigare vel repcutere in tali caſu vt nõ facias abſq̃ aliquo reſolutiuo:eo q̃ repcuſſiua inquãtuz ſunt talia bñt augumẽtare friditatẽ in loco illo:z friditas ẽ ad vltimũ cã augumẽtationis doloris:z ſi nõ augumẽtat non bz vltio remouere:quare ꝓſulo reſolutiua apponẽ cuz repcuſſiuis z narcoticis ad remouẽdũz dolorẽ. z B intẽdere debemus ſic dicit. B.qz vbi ẽ dolor ibi z hũores bñt occurſuz:z ponẽdo reſolutiua cũ repercuſſiuis z narcoticis:tũc bẽbunt narcotica effectũ pfectũ:cũ adiutorio Dei. Receptio que niẽs ad B. ℞. roſaꝝ z farie ordei z fabaꝝ z ſãdali.añ.ʒ.j. floꝝ camomille z narciſci.añ.auř.iiij.ſcis lini z altee z croci.añ.auř.ʒ.piſtenĩ oia:tñ q̃lz p ſe:z miſceãĩ cũ aq̃ ro.cui decia ꝓ ipſi⁹ aceti ſit admixtũ:z emplẽt loc⁹ cũ ipſis.z ſi hũor fuerit ſtilis valde ibrabe acetũ:z ſi fuerit groſſus adde plus de aceto:z qz ſupius docui ſufficiẽter quo z q̃lr debes ſtiliare regimẽ i talib⁹:z q̃lr z cũ qb⁹ medicis debes purgare vnũquẽq̃ hũorẽ.iõ ad pñs B ponẽ ptermitto. Cũ ãt apa fuerit digeſtũ z maturũ:tũc idiget aptiõe cũ ferro frido vl trato aut cũ medicis acut. ¶ Cũ ãt i apate ſanies icipit colligi z appere:tũc eſto attent⁹ ſolũmõ i maturãdo ipſ. Que aũt bñt maturare ſũt iſta.ſ.faria tritici z turſi cauliuz elixati:q̃aꝝ ptes ſint eq̃les:ſtercoris colũbini ſicci q̃rta pe:piſtenĩ q̃lz p ſe:z icorporẽ ſil cũ decoctiõe cruriũ z pedũ arietũ:vl cũ butyro veteri. Si ẋo patiens fortis fuerit z bzun⁹:loco farie dicte pone panẽ recẽtẽ de frumẽto:z ſi fuerit ifans puulus tẽpa dictas medicias cũ iuř cruriũ ouiũ:z ſi fuerit iuuenis icorpa cũ butyro recẽti. ¶ Cuz ãt fuerit apa digeſtũ z maturũ:api ipſz i loco ipſi⁹ decliui:vt facili⁹ ſanies iferi⁹ deſcẽdere z exire poſſit:z B faciaꝝ cũ ferro vl cũ medicis. Receptio apta z ꝓueniens ad apiẽdũz apata. ℞. ſtercoris colũbini z farie tritici.añ. ptes eq̃les piſtẽ z icorpenĩ cũ butyro. z B ſi fuerit puer paucoꝝ ãnoꝝ: z pone ſup apata ad q̃titatẽ vni⁹ denarij groſſi:z de ſup pone folia blete:z apieĩ cũ iſta Deo dante. Si ẋo patiẽs fuerit dure cõpõnis:aut ſenex: tũc icorpa cũ ſapõe:z deſup pone ad q̃titatẽ vni⁹ denarij groſſi donec apiat:z ſi fuerit ifans de lacte:icorpa cũ olo de ſiſamio vl amyg.dulciũ z ſuppone vt dcñ ẽ. Si ãt fuerit iuuenis:in corpa dcñ medicamẽ cũ butyro ôcocto:z cũ fuerit aptũ: ablue vuln⁹ cũ aq̃ melĩ in q̃ decocta ſit herba q̃ dr̃ viccia vl ligumẽ:z dat̃ de ipſa ad comedẽdũ bob⁹ z equis:z decoquat̃ aq̃ illa decoctiõis viccie cũ melle tãdiu dõec deueniat ad ſpiſſitudinẽ melĩ:z i illa itingat̃ rẽta z ponat̃ in vulnẽ:z B fieri bz bis in die:donec vuln⁹ fuerit optime mũdificatũ:z deide itingat̃ rẽta cũ vnguẽto alnadi.ſ. de palma:z mittat̃ in vulnẽ donec fuerit liberat⁹. Et B cura ꝓuenit illis gb⁹ etas z cõplo fuerit tẽperata. Sed illi cui etas fuerit ſenectutis: vel cõplo eĩ⁹ ſicca valde exiterit:pone

cũ viccis ad buliẽdũ i aq̃ de radice ligritie:z d̃ ſucco blete:demũ illã decoctionẽ bullias cũ melle vſq̃ ad ſpiſſitudinẽ:z in illã itinge rẽtaz vt dcñ ẽ:z cũ madefacta fuerit rẽta i illo liq̃re:ſpge deſup aliqd de thure aduſto. Si ẋo fuerit puer z mollis cõplonis:ſufficĩ aq̃ dulcis decocta cũ melle vſq̃ ad ſpiſſitudinẽ itingẽdo i illa rẽta:z pone ipſaz ad pfundũ apat̃. Si ãt cõplo eĩ⁹ fuerit tpata z eq̃lis pciptie vt ponat̃ rãtũ rẽta ſcu taſta itincta in vng⁰ alnachi.i. de palma:z alia die madefacta i aq̃ decoc. viccie decocta cũ melle vſq̃ ad ſpiſſitudinẽ. Si ẋo fuerit patiẽs i ſenio ſtitu⁹:vl dure carnis valde:pone deſup rẽtã itinctã cuz alnachi:aliqd de vitriolo puluerizato: q̃ ſi fuerit mollis cõplonis i illa etate:ſufficiet vng⁰ alnachi. ¶ Sed i veſicis illis q̃ arabice noiant̃ demonis:ops vt ſollicite attendas qs hũor ẽ ille q̃ dñat̃:q̃m ſi fuerit ſanguis ſufficit tibi minutio ſeu flõmia. Si ãt fuerit choła:purga cũ cuz ſero capno coagłato cũ lacte fici:ponẽdo i vnaq̃q̃ libra ipſi⁹ q̃rtã ptẽ auř.j.de ſcamonea q̃ arabice dr̃ machamuda:z ʒ.j.ſyrupi de maſtice regẽdo ifirmũ cũ iſta medicia:quẽadmodũ dicim⁹ z alys medicis laxatis z cibꝭ cũ cũ pane bñ fermẽtato:z cũ lactucis decoct⁹ cũ pauco aceto z oleo de oliuis. Et ſi vis ponẽ aliqd cuz ipſis de carne bedi vel pulli facẽ potes. ¶ Si ẋo tibi notuz fuerit q̃ dicit⁹ hũor fuerit melĩc⁹ oib⁹ modis ſtudeas ad expellẽdũ ipſz cũ medicis q̃ bñt illuz hũorẽ educẽ:z iã ſupi⁹ docui q̃ medicie q̃ bñt dcñ hũorẽ eũare z purgar:ſt ſic barburia z epithimũ z elleboruz niger z lapis laçuli:z feci te ſcire ẽt q̃ medicie q̃ ſũt ex mineris:fortiores ſũt valde illis q̃ ſũt ex vegetabilib⁹:z cõmẽdaui tibi ſilr lapidẽ laçuli in B caſu:z prebẽdẽdo adamãtẽ.ſ.calamitã pp ipſi⁹ violẽtiã:z ſit cura tua ꝓ q̃ coĝueris de groſſitudie humoris:q̃m ſi fuerit groſſus valde:ppina ei dictas medicias cũ tota ſua ſuba: frãgẽdo eoꝝ angustiã z violẽtiã:z q̃ B bñt facẽ:iã ſcripſi tibi alias. Si ãt dict⁹ hũor fuerit nõ multũ groſſus:ſufficiet dare ſolã aquã calaz in q̃ dicte medicie fuerit infuſe p noctẽ vnã z diẽ z colatã:z de illa dare paulatine put tibi videbit̃ ꝓuenire: ꝓsideraz z ꝓseruaz q̃ dõib⁹ notis q̃ ſũt B.ſ.ætatis anni:cõplo:etas:vtus:regio:z ꝓſuetudo:z miſce cũ dict⁹ medicis aliqd de delectabilib⁹ z amicabilib⁹ nãe:ſic est mel qd̃ ẽ delectabile nãe z ſapidũ lingue:z amicũ epatis:z ẽ cib⁹ z medicia:z bis rõnib⁹ z cauſis ponit̃ i medicinis:qz medi⁰ mutãt z alterãt corp⁹:q̃re nã eas abhorret: z delectat̃ i reb⁹ q̃ mutanĩ z alienanĩ ab ipſa nã leuit:ſic ẽ panis z caro:z mel ẽt qñ mel nõ alterat z imutat corp⁹ ſic facit pip z cucurbita:z pſilũ:z bis ſilia: z qz mel delectabile ẽ nãe:pp B ab ipſis ponit̃ in medicis laxatiuis:z i alys q̃ nõ ſũt laxatiue. Et ſi nõ repireĩ mel pone loco eĩ⁹ aliq̃ dulce ſic est ſuccaꝝ qd̃ eſt amicũ ſtõi z pulmonis z veſice:z ẽ melĩ⁹ melle. z B.noiauit ipſuz.ſ.ſuccharũ mel. Sz i egritu⁰⁹ in gb⁹ choła ſupabũdat valde. caue ne des dulcia:z ſufficiet ſyrup⁹ de maſtice ſic dixi ſupi⁹. Receptio ꝓueniẽs huic paſſioni. ℞. barburie recẽtis:epithimi ligritie:paſſulaꝝ enucleataꝝ:violaꝝ.añ.ʒ.j.lapidis laçu. q̃rta ps.ʒ.j.elleboꝝ nigri: z foliozꝝ collogntide. añ.auř.ij. q̃ ſũt cõquaſſanda cõquaſſa: z q̃ ſũt piſtãda piſtenĩ: z infundant̃ p noctẽ vnã in ferviẽti aq̃:z poſtea manib⁹ fricẽtur z ſtriganĩ z colenĩ fortit expmẽdo:z in.ʒ.viij.iſti⁹ aq̃ pone de ſyrupo maſticino z nenufaris z pomoꝝ.añ.ʒ.ij.z de ſcamonea octauã ptẽ auř.j.z ppina ei ad bibendum. Si ẋo ſufficiẽter nõ purgareĩ adde de dicta aq̃.ʒ.j.z.ſ.cũ ʒ.ſ.dictoꝝ ſyrupoꝝ:regẽdo cũ ſic dictũ ẽ in alys laxatis. ¶ Si ẋo dict⁹ humor fuerit groſſus i vltia groſſicie:non ſufficiet dare infuſionẽ dictaꝝ medicinaꝝ ſoluz:imo cõuenit exhibẽ medicias cuz ſua totalitate. Receptio apta ad hoc. ℞. lapidis laçuli:barburie:z epithimi: z ſucci ligritie.añ.auř.ij.elleboꝝ nigri z amyg.excorticataꝝ.añ.auř.j. z.ſ.bdellij z ſticados.añ.ptes tres auř.j. folioꝝ collogntide de q̃rtã ptẽ auř.j.piſtenĩ oia z icidant̃ folia collogntide: z miſceant̃ cũ amygdalis excorticat⁹ piſtat⁹:z cũ q̃rta ptẽ gũme arabice q̃ arabice dr̃ catbira:madefaciẽdo oia pdicta cũ olo roſaceo z cũ ſyrupo ſgnçabin:z cũ ſyrupo ligritie ſil mixtis i formãdo magdaleones:z recipiant̃ de iſto auř.v.cũ aq̃ calida poſtq̃ coĝueris patiẽtis vtutẽ eẽ ſufficientẽ. Et ſi nõ plenarie purgareĩ dabis ei de eodẽ medicamine auř.j.z cũ fuerit purgat⁹ pfecte cibabis eũ cum gallina decocta in taſphea vl carne bedi. Et q̃uis ſupius dixerim q̃ iſte humor pp ſui groſſitudinẽ acuitatẽ z malitiã nõ ſit purgãdus i vna vice. adhuc tibi reitero q̃ eſt educẽdus in plurib⁹ vicib⁹:ponẽdo ſpaciũ iter vnã purgationẽ z aliã ad min⁹ tot dies quot ſellas aſſellauit infirmus. ¶ Si ãt dict⁹ hũor groſſus fuerit vehemẽter q̃ſi in groſſicie vltia z nõ fueris cert⁹ q̃ ſit melĩc⁹ oino dabis de B ſupradcõ medica⁰⁰ cũ ſuba ſic dcñ ẽ:addẽdo de chartamo z ſeie vtrice q̃tũ ſcriptũ ẽ de barburia. Coĝſcendo certiſſime q̃ flegma q̃ñ i vltia groſſicie repit̃ ſegĩ veſtigiũ melĩc:z regiĩ illo mõ. ¶ Si ẋo dcã paſſio fuerit ex alys ſpẽb⁹ flatis q̃ nõ fuerit in tãta groſſicie:purgabis eũ cũ chartamo z ſemie vtrice z bis ſilib⁹. Et ſi patiẽs fuerit multũ flatic⁹ adde aliqd de collogntida. Receptio apta ad B. ℞. ſeis chartami z vtrice.añ.auř.x. violaꝝ z liquiritie.añ.auř.v.thumei. auř.ij.hyſſopi.auř.ſ.cõquaſſentur oia z ifundant̃ p noctẽ vnã in aq̃ feruẽti valde z colent̃ fricãdo z fortiter expmẽdo:z de iſta colatura recipiant̃.ʒ.v.z ſyrupi maſticis z ſgnçabin.añ.ʒ.j.z grana ordei.ij.de tarasca excorticata z piſtata.q̃ ſi nõ ſufficiẽter purgaueriẽ: adde de dicta infuſione.ʒ.ſ.cũ.ʒ.ſ.de dictis ſyrupis:z regatur ſicut dictũ est in alys laxatiuis.

¶ Cap̃.2⁰. Quod est de pzuitu in particulari.

Apzuitu neẽe est tibi vt puideas ſi cã ſit cholica:q̃ ſi fuerit ſufficit purgatio cũ ſero capno:z ſi manifeſtũ tibi fuerit q̃ ſit ex acuitate ſanguis:fac minutionẽ:z regimen eĩ⁹ ſit lactuca decocta cũ aceto z oleo aut caro bedi. Sed dico q̃ caro gallie longe ẽ melior in B caſu carne bedi. ¶ Oz ſi ſciueris certiſſime q̃ dcã paſſio ꝓcedat ab humore aduſto:z illud qdez pro certo ſciẽ q̃ñ locus in q̃ fuit reliquit veſtigiũ nigrum. Et B ſcies ẋt ex alys accñtib⁹.vz.vtrũ cito digerat̃ vl nõ: z ex forti vl nõ forti mordicatiõe z acuitate:z ẽt ſi in ſcalpindo vel fricãdo magnã ſentit delectationẽ vl nõ. Oz ſi magnã ſentit delectationẽ peior ẽ oib⁹ in ingetudie z tedio:qz ẽ ex choła. Et pzuriẽ⁹ q̃ citũ digeriĩ ẽ ex ſanguie:z maiorẽ in corpe oppzimet locũ. Et q̃ ſit ex hũore aduſto difficilĩ⁹ digeriĩ alys hũoribꝰ. ¶ Sz ſi dict⁹ hũor fuerit ex melia:ppia ei ad bibẽdũ ius galli veteris cõquaſſando oſſa ei⁹ z frãgẽdo ipſa añ decoctionẽ:z pone tertiã ptẽ põderis ipſi⁹ galli de barburia recẽtis:z coquant̃ ſil tãdiu donec diſſoluunĩ oſſa z caro:z poſtea frica mãib⁹ z colent̃ fortit expmẽdo:z d̃ iſto iure da ei ad bibẽdũ.ʒ.vj. Et cuz fuerit purgat⁹ rege cũ ſic dcñ ẽ in alys laxatiuis. ¶ Oz ſi fuerit dicta paſſio ex hũore flatico groſſo valde:z B ſcies q̃z ſcabies erit maior. dabis ẋt ei de iſto iure ſicut dcñ ẽ. Si ãt pzuriẽ⁹ dict⁹ ſubtilis z ſicĩ⁹ fuerit. ſufficit ei regimẽ ordiatũ:ſic ẽ dare ei lactucas decoctas cũ aceto:z carnes bedoꝝ z galliaꝝ z ſtiluz:z iunge eũ cũ oleo roſa. ponẽdo in vnaquaq̃.ʒ.olei roſacei.añ.j.d̃ alchitrã ibitili.

¶ Cap.3⁰. Qd̃ est de variolis z mozbillis.

Tacidũt qdẽ i boib⁹ variole z mozbilli ita gñaſr q̃ pauci vl nulli repuiũt qb⁹ ſi eueniãt z mã baꝝ paſſionũ ẽ ſãguis corrupt⁹

Spica nardi nardi remouet nocumẽta cordis z epatis virtutes eoꝝ corroborans. idẽ. 3.° ſecũdũ affonſ. Rabbi moyſi in fine: z p B cotrigẽs ibi literali.

Hiſtoria.

Dlia ꝓma inter veſicas et pzuritum.

Dlia ſcda.

Cura in principio.

Cura veſicaꝝ demonis a colera.

Cura facte a melia ſubtili.

Cura i zapamento.

Cura i ſtu.

Cura facti a melia.

Pauci inuenium qui nõ hẽrent variolas z mozbillos. idẽ tertio colligit. 8°.

A melancholia groſſa.

Aliez debet ſentir ſi libro ma. ſi cdi. pt. A Regmate quia cum groſſo. qualibet ſella mozcis duõb⁹ diebꝰ a receptione. ipſiꝰ.

A Regmate ſubtili.

& malus mēstrualis ex q̄ embrio i vtero mris pymbilicū nutrit & augmētat. Cuz ār post natiuitēs nat⁹ icipit iuale-scere & fortificari nā ꝓfortata expellit hūc humorē malū & corruptū ad exteriora: & cū mouet nā: ad hāc expulsionez faciēdā excitat pro maiori pte febris valida: & aliqn̄ cū ea fit alienatio: & dīa q̄ est iter variolas & morbillos ē qz variole gīanť ex hūore magis ḡsso: & morbilli ex subtili & sicco pcreanť. ¶ Et phibitū a medicis est dare in morbillis medicinā laxatiuā ne hūores ificiant & ad venenositatē puertant: & phibēt et dare carnes & alia cibaria bis silia. Sz pcipiūt i hac passiōe dare lentes ōcoctas in accto trimō. Ego ⁊o bn̄ psentio cū his et lactucas decoctas cū aceto: & medullas citruli & angurie: & ad bibēdū aquā ordei & angurie: & et in cibo da eis cucurbitas valde coctā: & cū sim assuet⁹ sic agē possuz me multū collaudare: & nunq̄ volui dare istis syrupos aliquos dulces ne aurio timēdo pp dulcedinē ne pritāt ad cholaz. Et scias q̄ variole frequēter accidūt i oculis: & sūt cā pditiōis visus. q̄re a pn⁰ studere debes pucere in oculū coz aquā ro. in cui⁹ ʒ.y. sit ikalus auf.y. sumachboz: & distillabis ex ipa in oculis plib⁹ vicib⁹ in die: & euader & pseruabiť ab illo periculo & nocumēto cū adiutorio Dei. Et pauci sūt q̄ pfecte sciāt regē bos patiētes: qm̄ dāt eis dulcia: & illō qd̄ cogitāt stulti vulgares. ſ. q̄ qn̄ ꝓsulunt dare i morbillis & variolis mel & pisces salsos p salute eoz: dico q̄ ē mirabile valde q̄ nō moriunť. Sz gīalr dico q̄ q̄ recipūt ꝓsiliuz ab istis vulgarib⁹ stulti & euadūt a morte: pro certo ē non est nisi ga nōduz venit hora & termin⁹ sui finis: qm̄ p angustia & laborē & augmēta^nc & fortitu^nc egri^tis abscq̄ dubio perire ōberēt. Ego fui vn⁰ ex illis q̄ cecidi i illo errore: qz cū essez paru⁹ habui variolas: & pz me⁰ nō erat mecuz: & ꝓsilio quorūdā cepi mel: & ex illa angustia & laborē & fortitu^nc egritu^nis quā habui miruz fuit q̄ euasi: ſz semp in toto tpe vite mee fui memorat⁹ de melle: & oio cauēdū est ne yngāť cū narcoticis aliqb⁹. Sz ē optimū iungē eos cū medulla ossiū boū vl ceruoz. ¶ Cā aūt & mā morbilloz ē humor calidus & siccus pcreat⁹ a sanguīe mēstrualī in vtero matris ex q̄ nutrit embrio: q̄re elongandi sunt oino tales ab oibus dulcib⁹: & ab oib⁹ spēb⁹ carniz: sed regēdi sunt in oib⁹: sicut hītes variolas: & iungant trīmō qui indigent vnctione cū medullis predictis.

¶ Cap. 4^m. Qd̄ est de morphea alba que nō rubescit propter fricationē nec aliqua alia causa.

Lorit in capite aliqn̄ morphea alba lucida que cū fricat nō rubescit: & si vlcerat nō eycit sanguinē. Et causa huius ē debilitas virtutis mutatiue epatis ex qua corrūpit mutatio i alys mēbris illa de causa: & pōt etiaz accidere hec passio ex frequēti & forti & inordinato motu alicuius de loco ad locum: & hec spēs cum accidit est incurabilis.

¶ Ca. 5^m. Qd̄ ē de morphea alba q̄ rubescit ex fricatione.

Thec est alia spēs morphee albe que gīať ex debilitate virtutis mutatiue mēbroz corpis: qm̄ qn̄ nutrimētuz adueniet eis nō sūt sufficiētia pmutare ipm i colore debito sic decet. ¶ Et cura hui⁹ ē calefacere mēbra fricādo ipa fricatiōe fortiz & iungere ea sibi cū vnctionib⁹ calidis & icisiuis & aperitiuis: & summa intētio tua sit in ꝓfortādo epar cū reb⁹ aromaticis ꝓfortātib⁹ ipz & cū aperitiuis bītib⁹ aliquātulaz amaritudīnē: & vtať patiēs bis q̄ bīt epar ipinguare: & q̄ bīt digestiuā ꝓfortare. Receptio ad B. ℞. ireos: radicis feniculi: masticis: spice: squinātī. assari. aā. auf. iij. ligritie mūdate ad pōdus oiuz: q̄ sunt cōquassanda cōquassēnť: & ifundanť in q̄rta parte vni⁰ gntary aque dulcis p noctē vnā: & mane bulliantur lento igne vsq̄ ad ꝓsumptionē medietať & colenť: & in colatura illa pone syrupū de citris: & syrupuz feniculi: & maloz ḡnatoz. aā. li. y. & bulliať fil vsq̄ ad ꝓsūptionē decoctionis: & ppina ei oi mane de isto syrupo. ʒ. y. cum. ʒ. v. aque. & cū auf. iiij. succari ro. & pone sup locū morphee B empl. ℞. rubee tinctoris: farie lupinoz. aā. ptē vnā centauree mioris ptē mediā: semis lini octauaz pus vni⁰: pisteť q̄libet res p se: & incorporenť simul cū aceto: & pone sup locū morphee cū folys vitis recētis vel similiū: & cuz exiccatur muta illum: & si fuerit delicatus pone medietatem aque & medietatē aceti. Et regimen ei⁰ sint turtures preparate & valde decocte i taspbea: & auces parue nemoris & pulli & pulle assati.

¶ Cap. 6^m. Quod est de morphea nigra.

Morphea qdez nigra ē macula nigra cōgregata in cuti corporis. Et cā huius est humor adustus iuiscatus & retent⁹ in membris: qui qdez a natura extra pulsus est per sudorez: & accidit et hec egritudo qn̄ aliqs balneať & nō fricať cutis eius exterius cū aliqb⁹ abstersiuis & mūdificatiuis: sicut sūt ista: pulpa melonū: aut coz semina: vel mel: aut cucubaz vel coz siliū: & cū retinet hec supfluitas in cuti vel sub cuti gīať morphea nigra. ¶ Et curatur hec passio cū emplastro dicto in morphea alba: & cū regimine in eadem dicto: & cibenť cū pullis preparatis in taspbea: qm̄ est cib⁹ cōmendatus in eis: & turtures: & carnes bedi etiā cōpetūt in hac egritudine. Et oleū istoz sit oleuz amygdalaz dulcium: & aues parue nemoris sunt queniētes etiā: & abstineat se oino ab oliuis & caulib⁹: & ab oib⁹ generātib⁹ melancholiaz: & in summa dico q̄ sit cōtentus cibis pdictis & silibus illis.

¶ Ca. 7^m. Qd̄ est de granulis puis q̄ accidūt i corpe toto.

Tgenerant aliqn̄ in corpe bois granula pua multa rubei coloris q̄ arabice dicūt alchalam. Et exeūt B granula ex orificijs venaz capillarium: & cā boz ē exuberātia sanguis acuti q̄ erit ex orificijs paruaz venaz & subtiliū & adberet ibi: & scias q̄ glibet sanguis cū exit ex sua vena mutat colorē & denigrať: & B plurimū accidit ex negligētia minutionis. ¶ Quare in cura icipiēdū est a minutiōe dextri brachij trahēdo de sanguīe ℞z q̄ tibi videbit ꝓuenire: qm̄ ꝓuenit et acuitati sanguis. Et fac ei hūc syrupuz ad rectificādum suā cōplonē. ℞. ligritie & iuiube. aā. ʒ. iiij. capil. veneris: & scia cucurbite & angurie. aā. ʒ. y. violaz & sebesten. aā. ʒ. j. cōquassa q̄ sūt cōquassanda & ifunde et in. xxiiij. lib. aq̄ p noctē vnā: & i mane bulliať lento igne vsq̄ ad ꝓsūptionē medietať & colenť: & i illa colatura ponať. x. lib. cucubari & mellis & tamaridoz. aā. li. ſ. aq̄ rosacee li. j. & bulliať itez vsq̄ ad decoc. syrupi: & de isto syrupo ppinenť patiēti oi mane. ʒ. y. cū. ʒ. vj. aq̄. Et regimē ei⁰ sit panis bn̄ fermētať cū gallina decocta cū cucurbitis vel pozulacis.

¶ Cap. 8^m. Qd̄ est de vesicis duris que arabice dicuntur alcella idest petrose.

Toriunt aliqn̄ in corpe vesice dure que gīanť ex humore flatico frido & grosso valde: & ideo sūt absq̄ dolore & sanie: parue qdē sunt leuioris curatiōis magnis. Et cura baz ē ibtillare regimē valde: & dare ei syrupū icisiuū & subtiliatiuū flatis & aperitiuū oppilationis sic ē syrup⁹ sqnçabin cōpositū de melle: & postea euacua corp⁹ cū medicis trahentib⁹ illuz humorē. desup pone empl'm factuz ex armoniaco & aceto. ¶ Et si dicte vesice fuerit magne. cura erit difficilis valde: & possent in tali

tali loco supuenire q̄ nō pñt cuz opatione manuū eradicari. q̄ si sunt in loco aptō & queniēti ad eradicādū: ꝓsuetudo magroz est scindere cutim & ipsas ex euellere & extirpare. Et est pole q̄ he vesice pmo oriunť pue: demuz pcedente tpe crescūt & augmētanť valde: & nutriunť ex nutrimēto aduenīēte eis sibi apto & silr spāliter quādo infirmus comedit pisces & panē açimū & fridū lac & boz sile: qm̄ talia cibaria pcreāt istā passionez & exptus sum in puis ponere empl'm de narcis. i. de narācis pistatis et malaxatis cū aq̄: q̄a optime remouenť in eo & pbaui etiā dare oi die auf. j. ieiuno stōcho de medulla seminū ei⁰ ad comedēdū qd̄ liberanť ide: & pfert et emplare ipsas cum charsscastua. i. panicald. Et aliqn̄ be vesice gīanť in iuncturis & sūt absq̄ pūctiōe: q̄ ab antiqs noianť pustule iūcturaz: & fiūt ex hūore ḡsso iuiscato in locis illis: q̄ a frigore exteriori idurať. Et q̄uis a medicis nr̄is plura medicamina sint rememorata. Ego tn̄ magis comēdo ceteris medicamib⁹ semia dicta de nargis comesta & emplata.

¶ Cap. 9^m. Quod est de verrucis & pozis.

Tgenerant aliqn̄ i corpe verruce seu pozi quorum spēs sūt multe: q̄a ex eis sunt q̄ fiūt ex sang^c grosso: & sūt de gīe granulozz quoz q̄ arabice dicunť alcbaliz: & de eis paruz sup. i⁰ fecimus mēcionē. Et cura eadē existit: & aliq̄ sūt sicce valde: & eminēt exteri⁰ multū: & iste gīanť ex flegmate grossissimo terrestri & frigido: & cura baz est spāliť purgare illū humorē. Et B optime fit cum isto medicamie. ℞. aloes. agarici barburie. i. polypody recētis: medulle chartami: semis vrticē: succi ligritie: interiozis collogntide. aā. pondus granoz ordei. y. succi cucumeris asinini vel succi folioz ei⁰ pōdus grani vnius & dimidij ordei: pistenť q̄lz per se pter collogntidā: q̄ icidēda est cū fortiū⁹ minuti: & incorpora sil oia cū oleo de sereg: & cuz auf. j. grani sisti coz vel amygdalaz dulciū: & tātūdez de gūma arabica: & ꝓfice totū sil cū syrupo de sqnçabin: & ppina i firmo de ista cōfectione pōdus. iiij. aure. post custodiā ipsius aliq̄ rū diez: & si nō purgareť sufficiēter: adde aliquid de residuo cū aq̄ calida: regēdo eū sicut in alys laxatiuis: & hoc medicamē confert regēdo eū cū regimie ordinato. ſ. cuz pane bn̄ fermētato & pullis & gallinis in taspbea: & pone super verrucas aliqd de carobis humidis pistatis dōec cadāt: & de eis et q̄ faciūt eas cadere est oleū qd̄ remanet seu qd̄ eliquať a caseo veteri & antiquo retēto in vegetibus. istud eni desiccat eas absq̄ dubio: & facit eas citissime cadere: & B et facit oleū de frumēto: & colend lupinozuz silr. Et est adhuc alia spēs pozoz q̄ pfundati sunt in carne multum. & eminēt etiam exterius & noiantur pozi profundati. Et cura est eadem pdictozū. ſ. cū regimine & purgatione: sed idigēt cū hoc eradicatione cum manu.

¶ Cap. 10^m. Quod est de tineositate.

Ec qdē passio gīať in corpe ex humore sicco & gsso sic fiūt pori & verruce: pter qd̄ siccitas hui⁹ hūoris nō est tāta q̄ta est siccitas q̄ facit pozos. Et cōfert valde in hac egritudie laxatiuū noiatū in pozis: & pone desup babalçabar malaxatū cū aqua: & curať inde. Et pfert et inūctio cū oleo de frumēto vel cū aliquo ex alys dictis in verrucis. ¶ Et q̄ hec egritudo et generať ex comestiōe lacertaz: & tūc pfert valde sumere de theriaca magna a q̄rta pte auf. j. vsq̄ ad auf. ſ. ieiūo stōcho cuz aq̄ tepida: & nō comedat postea vsqueq̄ trāseat hora. viij. Et ppetas lacerte ē qd̄ si q̄a comederit eā vel biberit ex aq̄ in q̄ fuerit mortua: magnū corpi ifert nocū^m. ¶ Et mihi cū eēm in marastrañ, i. i hospitali accidit B. ſ. qd̄ in aqua quā bibebā pcipiebā horribile odorē: & oi die mihi videbať multiplicari: q̄re ordiaui & feci hoiez itrare puteum ad videndū qd B ee posset: credēs qd̄ aliq̄ reptilia inus ce cidissent & ille q̄sitor iuenit lacertas multas mortuas: ps q̄rū erat dissoluta & ps nō. vñ timēs ne ide posset hīe nocumētū: icepi bibere de theriaca: & recepi de ea plib⁹ vicib⁹: & sic euasi a nocumēto grā Dei. Et post lōgū tps orta fuit mihi pustula ad modū granule sup pūctā nasi. Et ego desup posui de theriaca: eo qa cognoui qd̄ illud erat ex humore venenoso a natura expulso. qui qdez humor generatus fuit ab aqua lacertarum predicta.

¶ Cap. 11^m. Qd̄ est de corruptione & excoriatiōe cutis.

Torit aliqn̄ h̄ passio in corpe: & h̄ fit ex abūdātia hūoris melici mali multiplicati i corpe: q̄ a nā exteri⁰ expellit ad cutē: q̄re virtus nutritiua cuti ex toto corrū pit: & iō ñ nutrit. & cū nā conet ipz exteri⁰ expellere & nō pōt: excoriať cutis & depilať: & hic humor ē malus valde: ſz tn̄ est pro bono: q̄a exterius est expulsus. ¶ Et cura hui⁹ est mūdare corp⁹ ab isto humore malo melico cū reb⁹ pscriptis q̄ bīt istū humorē educere. ſ. cū barburia: epitbimo: lapide laçuli: elloro nigro: & silib⁹: et de. v. in. v. diebus da ei auf. ſ. de theriaca cum. ʒ. j. de syrupo de ligritia & ter tātū de aq̄: & tardet comestionez vsq̄ ad. viij. hoz. & postea comedat panē bn̄ fermētatū i brodio galline facta in taspbea: & bibat de brodio gallie multū, & epitbima cutiz cū semibus melonis excoriciať & flore camomille quoz pies sint q̄les epistať & malaxať cū aqua dulci: & tene desup omni die mutando ipsum.

¶ Cap. 12^m. Quod est de lepra.

Torit aliqn̄ hic cācer pessim⁰ in corpoib⁹ hoiuz. ſ. lepra: & B ē manifestū qa ē maxia egritudo: & p maiori pte accidit pp vicinitatez & ōctionē moze cum ipsis leprosis: & fit et pp comestionē cibozz destructiū cōplonē: & qn̄ B egri^bo iualescit & superexcedit: est difficil' curatiōis valde: tn̄ si spasm⁰ nō affuerit vl supuenerit i aliquo mēbro polis ē cura ei⁰. ¶ Quare itētio p̄ quā habē debes in curatiōe b⁰ passiōis ē i apiēdo oppilones splenis: & B cū corticib⁹ radicis tamaricis: & corticib⁹ radicis capparis: & pone cū eis de ligritia & passul' ad frāgēdum eoz acuitatē. ¶ Receptio apta huic passiōi. ℞. corticis rad. tamaricis: & sqnāti. aā. ʒ. j. poly mōtani qd̄ dī arabice iabada. & camomille. aā. ptes tres. ʒ. j. mētastri & asare bacbare: mētbe. aā. ʒ. ſ. cētauree mioris q̄rta ps. ʒ. j. q̄ sūt cōquassanda ꝓq̄ssenť & ifundať i. x. lib. aq̄ p noctē vnā cuz tāta ligritia q̄tū oia pdicta: & mane bulliāt lēto igne vsq̄ ad ꝓsumptionē ʒ⁰ ptis. & colēť: & cū illa colatura ponātur lib. y. cucubari. & bulliāť fil vsq̄ ad spissitudinē. & de isto syrupo bibat paries q̄lz mane. ʒ. y. cū aq̄ cala: & regimen ei⁰ sit panis bn̄ fermētať: & gallie ppate i taspbea: & loco olei oliuaz ponať oleū amygd. dulcium: & postea purga hūorē melicū dando ei me^nas eūantes melia cū tota sua suba: sic ia oixi tibi: sic ē polypodiū & epitbimū & ellz nigrū. & boz silia. ¶ Receptio ad h̄. ℞. agarici polypody recēt: lapidis laçuli. aā. auf. y. ellz nig. auf. j. foliozz collogntide q̄rta ps auf. j. scamōee octaua ps auf. j. icidať collogntida cū fortiū⁹ minutissime & misceant oia cū pulvere dragātoz & fistīcis & amygdal' pistať. aā. auf. j. & cuz oia fuerit optie pistata icorpenť cū syrupo de corticib⁹ citroz & sqnçabin & dosis h⁰ medicamis sit auf. vj. cuz aq̄ cala: & si nō sufficeret addať de pdcā auf. j. & rege eū sicut dcm̄ ē i alys laxatiuis: & ē neēe in hac me^na vt ponať spatiū iter assumptiōez vni⁰ me^ne & alteri⁰ p q̄lz sella duos dies: & i hyeme in oib⁹ octo dieb⁹ fac ppare serpēte vnuz

Collogntida icidēda. id ē 6° col. ca. p. fol. 123. ſz pa rū diff ert.

Desue to ex sna Scrapio. & 2° canonis. c. 131. vo/lēt qd̄ subtilissime pulueri/zetur.

Historia.

Cura

Cura.

Cura.

Lepra ē cura bilis donec spasmetur.

Cura.

hoc ipsum ēt com moranys 3oar lib 3° ra: g: ca: p: f. In hoc. 2° ra. 7°: ca: p: que m̄ re gula nostris ꝓpribꝰ mjnjma seruat

I piguē feminā ⁊ ōcoctā i taſphea poſtēq̄ āputatū fuerit ei caput ⁊ cauda ſic ōcet: ꝓpareē ãt ſic icidat a capite ⁊ cauda p.iiij.digitos: excorieē ⁊ itriſecus emūdeē: ⁊ abluat: ⁊ bñ bullitat i aq̄ cū ſale ⁊ anheto bis. poſtea ōcoq̄t in taſphea ⁊ madefaciat panē ſuū i iure illo: ⁊ bibat ō illo: ⁊ ñ comedat poſtea aliqd ahō donec cib⁹ ille ſit digeſt⁹. In alys ãt dieb⁹ comedat gallias i taſphea: ⁊ bibat brodiuꝫ ſpaꝫ frequēter: qm̄ illd brodiū ē eis me^na ſublimis ⁊ melior oib⁹. Octo dieb⁹ bibat auř. vj. theriace magne. Et id qd meli⁹ eſt eis faciēdo q̄ dixim⁹ ē vt magnifice ſe cuſtodiat a ꝓtus ⁊ alliuelcat brodiū gallinaꝫ q̄tū poteſt.

Brodiū gallinaꝫ ē medicia ſublimis lepꝫ.

¶ Cap.13^m. Qd ēt de cadar ⁊ de felleg.

K Cadar eſt difficltas vl puatio ſenſus vl mot⁹: vl ambo ſil: qñ ē in aliq̄ mēbro ſingulari: feleg ꝓo ē q̄ fit in vna medietate ton⁹ corpis ⁊ latine dr palyſis. Et accidit pp bāc egritudinē hoib⁹ q nō pūt ptē mēbrorum mouē: vl i eis ſenſibile pcipe: vl ſentire ⁊ aliqñ i eiſdē ꝛ eadē pte ſil ſenſus ⁊ mot⁹ totalr annihilanē ⁊ puanē. Et ſarraceni ꝓſueuerūt vocare vnāquāq̄ iſtaꝫ paſſionū in ligua ſua alchadar ⁊ affeleg. Et qñ b egri^dō fixa ē in aliq̄ mēbro: ita q oino caret ſenſu ⁊ motu vocat eā relaxatione: ⁊ illi ēt q vocāt puationē ſenſus relaxatiōē: nō dicūt medaciū: ſz vocāt eā noie nō alliueto. ¶ Et id memoratū fuim⁹ ō cātis alchadar i egritudib⁹ capiti. Sz q̄re aliqbus puāt ſenſus tm̄: ⁊ aliqb⁹ mot⁹ tm̄ ⁊ qbuſdā mot⁹ ⁊ ſenſus ſil nōdū explanaui. Quare a me audias ⁊ itelligas q̄ dicāt ſup B. Scitū ē ⁊ cognitū q ſons ⁊ ozigo mot⁹ volūtariꝫ pcedit a cēbro: ⁊ ſcitū ē ēt q fons ſenſus pcedit a cerebro: ⁊ cerebrū volū^te Dei mittit ſenſuꝫ ⁊ motū oib⁹ membris ꝓpingis ſibi p vias puas. ſ. quos neruos: ⁊ mittit ēt cerebrū ſenſuꝫ ⁊ motū mēbris p vnā viā magnā. ſ. p nucaꝫ: ⁊ ipa mittit poſtea alys mēbris ſenſuꝫ ⁊ motū p vias puas pcepto Dei: ⁊ nerui illi q ſūt molles, pcedētes a cerebro vl a nuca: illi ſūt q ferūt ſenſuꝫ: ⁊ illi q duri exiſtūt pſtāt motū: ⁊ putauerūt alig medici q eadē cā ſit nocu^m ſenſus ⁊ mot⁹ ⁊ q ab eadē cā pcedat: q a crediderūt q in vno eodē neruo ſit ps dura ⁊ mollis: ⁊ ſenſus ꝗ eos, pcedit a pte molli: ⁊ mot⁹ a dura. Sz B ē mãifeſte falſuꝫ: quia videm⁹ mltotiēs q ⁊ aliq̄ mēbro ōficit vl auferē ſenſus: ⁊ remãet i eo mot⁹. q̄ vera ē id qd dic Ha. ſ. q a nerui ferētes ſenſuꝫ ſūt diuiſi ⁊ p ſe a neruis iducētib⁹ motū: ⁊ dr ia q̄ eſt iter ſpēs neruoꝝ ſenſus ⁊ ſpēs neruoꝝ mot⁹ nō eſt occulta: qm̄ ſi B paſſio fuerit in cerebro leſio ⁊ nocu^m ſenſus ⁊ mot⁹ pcipiet: ⁊ erit i corpe toto: ⁊ ſi fuerit i vna medietatū cerebri: erit puatio ſenſus ⁊ mot⁹: aut difficultas eorūdē i eadē pte corpis i q̄ fuerit nocu^m i cēbro: ⁊ ſi fuerit leſio vl nocu^m i aliq̄ pte nuce: pcipiet leſio ⁊ nocu^m i illa pte corpis vl i illis mēbris i qb⁹ illi nerui tēdunt ⁊ vadūt: ſiue fuerit ſenſibiles vl motui. vz. ſi ipedimētū fuerit in motiuis leſio pcipiet i motu: ⁊ ſi i ſenſibilib⁹ erit in ſenſu: tm̄ nota q ēt in neruis ſenſibilib⁹ ē aliqs mot⁹: ⁊ in motiuis ſilr aliqs ſenſus ſp repit. Verūtm̄ i motiuis prediñat mot⁹ valde: ⁊ i ſenſibilib⁹ ſenſus: ⁊ cā q̄re nerui ſenſus ſūt molles ⁊ mot⁹ duri eſt mãifeſta: q̄uis ãbe ſpēs. ſ. motiuoꝝ ⁊ ſenſibiliū, pcedūt a cerebro vl a nuca. Scias itaq̄ q maior ps neruoꝝ ſenſibiliū ſūt q ſpargūtur ⁊ tēdūt vſq̄ ad exteriora corpis: ⁊ maior ps motiuoꝝ ſūt q, p fundāt in interiora corpis: ⁊ ob B certiſſime i cuti q̄ totuꝫ corp⁹ circūdat mãifeſtat ſenſibilitas plus q̄ꝫ i ceteris mēbris ⁊ maxie i cuti vole^a man⁹: adhuc magis i cuti q̄ ē i extremitatib⁹ digitoꝝ man⁹: ⁊ ſpālr i illa q̄ ē i extremitate idicis vl medij: qm̄ ibi maior tēperies ⁊ magis cōlis q̄ꝫ in alys locis oib⁹ eē repit. Et pp B ſenſus illic certū ⁊ ibtilū pcipit ⁊ manifeſtat. Et pp B ſenſibilitas ſenſus q̄ ē in exteriorib⁹ corpis: ⁊ maxie q̄ ē in extremitatib⁹ digitorū man⁹ ⁊ pcipue in idice vl medio magis ceteris comēdat ⁊ laudat: ⁊ de⁹ ſublimis illic poſuit ſenſibilitatē certiorem: pp vtilitatē ⁊ cuſtodiā aial. ¶ Et ſcias q̄ q̄ꝫ difficultas ſenſus vl mot⁹: aut puatio alic⁹ iſtoꝝ in arabico noiat feleg. ⁊ cū ipedimētū vl puatio ſenſus vel mot⁹ fuerit i aliquo mēbro ſingulari: ſz nō i toto corpe: arabice tūc dr cadar: ⁊ qñ figit i vno loco vl i vna pte corpis tm̄ dr relaxatio. Sz qñ ipedimētū vl puatio ſenſus vel mot⁹ fuerit in vna medietatū toti⁹ corpis tunc ꝓpe noiat feleg. Et nota q cā egritudis delchadar aut delfeleg eſt friditas cōplonis q̄ diñat in aliq̄ pte cerebri vel in toto: ⁊ q̄ in toto pte diñat valde: tūc moꝛs in iſtāti exiſtit pp puationē anbelitus: q ſi nō multū abūdauerit friditas iſta in toto corpe cerebri: tūc ſolū difficultas vel nocu^m ſenſus vel mot⁹ vl ambo ſil pcipiet in corpe toto: q ſi dicta friditas vl nocumētū fuerit in aliquo neruoꝝ pcedentiū a cerebro vel a nuca ⁊ fuerit ſub ſpōdili ita q leſio aliqua nō fit i nerno qui mouet pectus: tūc viuere pōt illud aial q̄uis egritudo magna exiſtat: eo ga ide nō puat anbelit⁹ q ſi leſio fuerit in neruo illo vel in illis q mouēt pectus: tūc puat anbelitus ⁊ moriē patiēs ſuffocat⁹ ⁊ icōtinēti. Si autem puat ſenſus vel mot⁹ in aliq̄ mēbro ſingulari: tūc intentio tua ſit in ponēdo curā in illo loco vñ puenit egritudo. Et hec ſcies ex accñtib⁹ ⁊ ſignis. vz. ſi cā fuerit ex mala complexione frigida cū mā vel ſine mā q̄ infrigidāt neruuꝫ: tūc proueniet nocumētū in illo neruo, ⁊ ſi fuerit in neruo ſenſus: fiet nocumētū in ſenſu. vel fiet ipedimētū in motu ſi fuerit in neruo mot⁹: vel in vtriſq̄ ſi fuerit i ambob⁹: ⁊ pōt ēt fieri B egritudo cā epatis ex quo puenit cōpreſſio ⁊ cōplexio mala in aliqb⁹ neruis ſibi vicinis ex qua compreſſiōe pbibent vtutes trāſire ad iſtud mēbrū. Et ſi illa cōpreſſio ſcā fuerit in neruis ſenſus oſtruet ſenſus in illo mēbro: ⁊ ſi in neruis mot⁹ deſtruet motus: ⁊ ſi in ambob⁹ fiet in ſenſu ⁊ in motu: cogiſcendo certiſſime q̄ꝫ mala cōplexio nocet in hoc opere. ¶ Ergo oib⁹ modis pone intēctionem tuā in curādo radicē: vñ puenit hec egritudo: q ſi leſio fuerit in fonte: redi ad fontē: ⁊ ſi in riuulis ad riuulos illos redi: vñ virtutes currunt ⁊ pcedūt. Et ſi ſciueris q cā huius egritudis ſit mala cōplo frida ⁊ ſicca calefac locū cū rebus tēperate calidis: hñtib⁹ multam aromaticitatē: reducēdo ad memoriā ga iā ſupius dixi tibi q be medicie eē debēt ſtiptice ⁊ ſubtiles: ⁊ ſic tuaꝫ babebis intēctionem. Medicina autē cōueniens ad hoc eſt oleū granoꝝ de alcaru factuꝫ poſtēq̄ grana dicta fuerint bñ matura in arbore: ponēdo cū dcō oleo decimā partē ipſi⁹ de balſamo: ⁊ in hyeme plus ſi habueris: ⁊ regimen eī⁹ ſit cū reb⁹ calidis: tm̄ nō in exceſſu cognoſcēdo q colūbi maſculi de nido ſylueſtres ꝓferunt ad B valde ⁊ capita lepoꝝ i taſphea: ⁊ turtures aſſate i veru. ⁊ ēt ſuffricte ⁊ galli ſilr magni ⁊ ſpālr nigri ſūt boni valde. ⁊ vtaē motu ⁊ exercitio ſpato i ieiunio: q ſi nō poſſ⁹ ābulare cauſa egritudis excitē aia ſua mouēdo ei qōnes ꝓriando ei in oib⁹ ſuis dcis adhuc vt iraſcat ⁊ calefiat ei⁹ cōplo: ⁊ fricet corp⁹ ei⁹ cū manib⁹ mollib⁹ i ieiunio ⁊ poſt cibuꝫ remoueat ab oi motu ai ⁊ corpis: ſz geſcat dōec cib⁹ iſtō ſit digeſt⁹. ¶ Si ꝓo cā fuerit hūor frid⁹ valde: q euenerit i neruo vl i ipo cerebro: ſtude i remouēdo hūorē illū cum iſto ſyrupo: aut da ei ſyrupū ō feniclo cū aq̄ ifuſiōis ireos ⁊ ſignati: ſz iſte ē ſyrup⁹ pfecti^mo ad bāc paſſiōem. Rx. ireos ſignati flauie. i. oliuarde eupatoꝝ poly mōtani macis corticis citri. añ. auř. x. maſticis auř. v. ꝓq̄ iſa oia bñ ⁊ ifundāt i. xij. lib. aq̄ ſeruētis p nocte vnā: ⁊ mane bulliāt lento igne vſq̄ ad ꝓſumptionē medietatis: poſtea colentur fortiter expriimendo: ⁊ in hac colatura pone auř. ij. de

colatura

De noie cā ⁊ cēcura palyſis vlis ⁊ pticularis ⁊ relaxationis.

Lura aſoſc.

Lura calide.

Lura fridē ⁊ ſicce.

Lura ſcē ab hūore viſcoſo.

Lura ſcē ab hūore frido.

De facies a ſic curare.

ſemie nigelle: ⁊ feniculi. Et ſi tps ⁊ etas pſeuerit. dab ei ſinapi piſtatā ⁊ diſtēpatā cū aq̄ ad ſpiſſitu^nem mell cū lib. ſucci feniculi: ⁊ lib. iiij. mell: ⁊ lib. j. ſuccha. ⁊ iterꝝ ſil bullianꝫ vſq̄ ad ōcoctōēz ſyrupi: ⁊ ō iſto ſyrupo ꝓpinēt ad bibēdū oi mãe. ℥. ij. cū. iiij. ℥. aq̄ cale: ⁊ poſtēq̄ potat⁹ fuerit ō iſto p. vij. dies. purga eū cū iſto laxa^no qō educit ⁊ purgat hūores q̄ſos. Rx. medulle ſeis cbartami. ſ. ſal cōis. ſe. vrtice: bdellij: oppopōacis: galbāi: ſignçabin vel Fapini. añ. pōd. auř. j. collogn. q̄rtā ptē auř. j. icide collogn. minuti ⁊ pōe q̄^m ē collogntida ō pluē dragātoꝝ: ⁊ auř. ſ. ō amyg. excorciati ⁊ oia iſta. madefiāt cū ſyrupo ſgnçabin fcō cū melle: ⁊ ppia ō lib. patiēti pōd. auř. v. cū aq̄ cala: ⁊ cū fuerit purgat⁹: dab ei panē bñ fermtatū cū gallo decocto in taſphea: ſz añ aſſumptōēz me^nc p⁹ meridiē comedat bletas vl vrticas ōcoctas cū gallia: ⁊ i mãe ſequēti bibat medicinā. ¶ Jll ãt qb⁹ b paſſio euenerit cā ãpat cōprimēt neruū: aut cā ꝓtuſiōis vl pcuſſiōis i illo loco: minue eum ex opp^ta pte leſiōis: qm̄ ſi fuerit egri^dō i ōxtra miue ex ſiniſtra: ⁊ eōtio ſi fuerit i ſiniſtra miue ex ōxtra: ⁊ ſi fuerit i mēbris ſpiorib⁹ miue ex ſaphena: ⁊ ſi i iferiorib⁹ flōma ex cephalica exhēdo ō ſāg^c put tibi videbit puenire: pſi deratꝫ ꝓditōib⁹ ſuprascripti: ⁊ inūge locū egritudis cū oleo roſaceo calefcō ⁊ ſufficiet tibi. Sed ego ſcio ⁊ ſilr cogſco q̄ ples medicoꝝ litigabūt ꝗ me ō B dcō: ga credūt q̄ puatio ſenſus ⁊ mot⁹ nō accidat niſi a cā frida ⁊ būida: ⁊ pp B credūt q̄ ipolis ſit ei⁹ curatio niſi cū calis. Si aūt pleuerauerit dcā paſſio plib⁹ dieb⁹: ſiue fuerit ex ãpate vl pcuſſiōe aut pcuſſiōe ſeu vulnē: pone tūc cū oleo roſaceo de olo lilij. añ. eqles ptes: ⁊ ſi fuerit antiq̄ mag adde cū pdcis. x. ptē eoꝝ ō balſamo. q ſi nō bies balſamū pone loco ei⁹ oleū de ſcauniꝝ ⁊ ē nigella: ⁊ pficiet cuꝫ adiutorio Dei. ¶ Et ſcias iterꝝ q qñ diñabit multū q̄litas calida valde i ſuba cēbri vl in neruo puat ſilr ide ſenſus ⁊ mot⁹. Sz B accidit raro ⁊ i minori pte: ⁊ B mãifeſte appꝫ q qñ aliqs fortiter calefac man⁹ ſuas ad ignē ibitli^ter ſenſus amittit: ita q nō bz ipm ſic añ. q̄re ſi coguēris q hec egri^dō pueniat a calitate peſſima: rectifica cōplonē mēbri moderate: pſpiciēdo ne ifrides ſupflue. ¶ Si ãt difficultas ſpdcā ſenſus vl mot⁹ fuerit ex ifuſiōe ſcā in neruis ⁊ muſcul ab hūore flātico ⁊ viſcoſo: ſubtilia ei⁹ regimē valde: ⁊ da ei ſyrupū pſcriptū quēadmodū dixim⁹: ⁊ me^nam ēt pdictā: ⁊ dab ſilr vrticā ⁊ ſuccū feniculi cuꝫ duplo ipſi⁹ aq̄: ⁊ purga ēt hūorē illū cū aq̄ ifuſiōis medulle chartami: ⁊ ſe. vrtice. ¶ Receptio apta huic paſſiōi. Rx. chartami: ⁊ ſe. vrtice: ⁊ ligritie. añ. ℥. j. pulpe collogn. auř. j. Infundāt i ſeruēti aq̄ p nocte vnaꝫ: ⁊ i mane exprmēdo ⁊ pus fricādo mãib⁹ colēt: ⁊ ō iſta colatura dent patiēti ad bibēdū. ℥. viij. cū. ij. ℥. ſyrupi ō citris: ⁊ B bibē bz ꝓuato regimie ⁊ recepto digeſtiuo pſcripto plurib⁹ dieb⁹. Et ſi ſufficiēter nō fuerit purgat⁹: dab ei ō reſiduo dcē colatura. ℥. j. ⁊. ſ. cū. ℥. ſ. dicti ſyrupi: ⁊ fac eū cuſtodir ſic ſit i alys laxatiuis. ¶ Qñ ãt ſiccitas ſupflua dñat in neruo plus ōbito nō vidi bucuſq̄ q ſubito ide accidat ifirmo difficultas vl puatio ſenſus vl mot⁹: aut relaxatio cōpleta in medietate corpis toti⁹ vl i toto corpe. Sz pt ex hac cā B fieri ſucceſſiue ⁊ paulatie: poſt longitudinē tpis: ſic vlde^m i ſeneſcētib⁹ valde: qm̄ hac de cā igroſſant ſenſus eorū: ⁊ guat audit⁹: ⁊ diminuit viſus: ⁊ odorat⁹: ⁊ guſt⁹. Et B ſiccitas puenit i cis pp ōbilitatē ſube cēbri ⁊ pp paucitatē ſpūs nālis ⁊ aial q ſūt i eis: ⁊ ga pp ſenectutē dimiuit ō ſuba cerebri. Sz bi ōſect⁹ nō accidūt eis niſi qz ñ bñ cuſtodiūt ⁊ regūt i cib ⁊ potib⁹: qm̄ q parci ſūt ⁊ tēpati i cibis ⁊ potib⁹ ⁊ alys ⁊ rōnabilr ⁊ ordiate i oib⁹ regūtur: euadūt cōpetēter ab iſtis ōſectib⁹ ⁊ egritudib⁹: nec ēt in talib⁹ oſtruit itellis eoꝝ: ⁊ itellige B p oſtructiōz itellis ōſtructōz imagiatiue: diſcre^ue: ⁊ rememo^ue: ga iſtis q bñ cuſtodiūt ⁊ regūt ñ ſupuenit oſtruc⁹ haꝫ vtutū. Sz accidit eis tm̄ oblinio: ſz imagia^ua ⁊ diſcre^ua ⁊ memoratiua ſeu remiſcibil pmanēt i ipſis i ſua nāli^te: ſz pigritāt i memoria rerꝝ: ⁊ qñ recordāt eis faciūt oēs ſuas opōnes nāliter: ⁊ quēadmo^m i corpib⁹ ſenū nālr accit feſſibilitas et labor pp ōbilitatē mēbroꝝ eoꝝ ita ſilr euenit i itellu ipſoꝝ. Et ſic vides mãifeſte q qñ ſenex exercitat corp⁹ ſuū fac opōnes q̄s itēdit rectas ⁊ nāles ſic pt ſz ſuā politatē: ſic ⁊ i itellu ipſoꝝ accit: q ſi recordāt eis q ſūt exercēda: faciūt opōnes ſuas nālr tā i imagia^ua q̄ꝫ i diſcre^ua ⁊ remiſcibili. Cū ãt i iſtis accidit leſio atq̄ paſſio ñ ē tm̄ ex ſenectute: ſz ēt ex ifirmitate: ⁊ illi ēt q ſunt in ſenio ꝓſtituti dūmō fuerit i regimie recto ⁊ ordiato ſic dixim⁹ exercitāt bas vtutes recte ⁊ ordiate: niſi qa pigritāt i bis. Sz B nō faciūt ſtulti q imagināt res q̄ nō ſūt. Sic fec gdā ſtultus q cū eēt i tecto vni⁹ dom⁹: dixerūt ei gdā: eyce te iferi⁹ ⁊ icōtinēti fec. Ducuſq̄ locuti ſum⁹ de cadelchadar: q̄ eſt difficultas ſenſus vl mot⁹ vl ambo ſil q̄ fit i aliquo mēbro ſingulari i plib⁹. Et de feleg. q̄ ē puatio ſenſus vel mot⁹ vl ābo ſil q̄ fit in vna medietatū toti⁹ corpoꝝ.

¶ Cap. 14^m. Qd ē de feleg. ⁊ de paralyſi in particulari.

E Taccidit aliqñ boib⁹ leſio i nucha aut pp pcuſſionem vl ex vulnē: aut pp ãpa qd oriē ibi. Et ſi fuerit in medie^te nuche erit felleg ſeu palyſis in illa pte i q̄ fuerit leſio. Si ꝓo fuerit leſio i tota nucha puat ex boie vl ex aiali vl qd fuerit viciuū ꝓpini bois ſenſus ⁊ mot⁹ oium mēbroꝝ exñtiū ſb ea pte leſiōis: qd ſi iciſio aliq̄ fcā fuerit in neruo: puabit ſenſus ſi fuerit ex neruis ſenſus: vel mot⁹: ſi fuerit ex neruis motiuis i illo mēbro vl i illē mēbris ad q̄ tēdit ille neruus. Et b⁹ cura ē ipolis. ſi ãt dcā leſio vl iciſio fuēit i neruis ābelitus q veniūt ad pect⁹: moriē patiēs i bzeui ſuffocat⁹. Et ſi fuerit i neruo vl i neruis anel q ſt ſb neruis ābelit⁹ mōnētib⁹ pect⁹ potit viuē: ſz cū difficl^te: ⁊ ñ plōgabit vita ei⁹ mltū: ſz i fine moriē ide. Nūc ãt itēdo ō ſpaſmo tractar.

¶ Cap. 15^m. Quod eſt de ſpaſmo.

E Tfit aliqñ ſpaſm⁹ i aliq̄ mēbro qñ neru⁹ pūgit acu vl clauo vel bis ſtimilib⁹. Quare medic⁹ prōpt⁹ eē dz icōtinēti cū oi ſollicitudie cū aliqs i neruo pūgit ōſupponē ſulphur tritū mixtū cū oleo oliuaꝝ: qō ſi neglexerit iſtud poterit ad ſpaſmū leuiter ouenir. Et pt ēt ſpaſm⁹ puenir ex hūoribⁿ ſupfluis ibibit i neruo: vñ ſbit ⁊ abbraiuat. Et cura b⁹ ē corp⁹ ōſiccare ⁊ purgare ipſz cū bis q bñt educē illū hūorē: ⁊ B fieri pt cū aq̄ ifuſiōis ſeis chartami ⁊ parū pulpe collogn. dādo ei ex hac ifuſiōe. ℥. v. cū. ℥. ij. ſyrupi corticis citri. Et pt ēt ſpaſmus euenire ex ſiccitate ſupflua ſic poſt nimiā ⁊ ſupfluā eūonē nālem aut ex aſſumptiōe me^nc acute valde. Et cura b⁹ ē inungere poſteriora capit cū oib⁹ ſpōdilib⁹ ⁊ reliquū corp⁹ ēt cū oleo recenti amygdalaꝝ dulciū: ⁊ ciba cū gallia ōcocta i aq̄ ſimplici. Et ſi vis ponē amygdalas ⁊ lac erit bonū ⁊ ppia ei ad comedēdū teſticlos galloꝝ iuuenū: qm̄ ſūt optimi. Et i ſūma dico q pulle gallinaꝝ ⁊ gallie ſūt ei optie ad comedēdū. Et accit ſilr ſpaſm⁹ aliqñ ex vaporib⁹ oriuat i muſcul vl i neruis gliat ex ebrietate nimia: aut ex multa comeſtiōe pomoꝝ: vl potatōe ſupflua vini ipoꝝ: aut ex potatiōe agreſte crude: ex oib⁹ iſtis cāis pt iſta ſpēs ſpaſmi puenire: q̄ dr buçea. Et cura b⁹ ē vt facias ifirmū cuſtodire ab oib⁹ q̄ pñt tales vapores gliare: ⁊ ſufficiet ei comedere paſſeres vl turtures ōcoctas i aq̄ ⁊ oleo ōcoctōe mlta: aut aſſatas i veru. ⁊ comedat panē bñ fermētatū cum bis carnib⁹: ita q q̄ꝫitas carnis ſit maior q̄ꝫ^te panis. ⁊

Brodiū gallinaꝫ ē medicia ſublimis lepꝫ.

Nerui ōferētes ſenſuꝫ ſūt alij nēuis motus ſm Hal. vii p^o pmi. c. 1. ſū. 3. doc. 5. motiui ſūt cū tes p circuitiones ſenſitiui directe.

Vide. j. iterio rū 6° ⁊ 4° ō accñn. c. 5°.

In oi neruo motuo ē ſenſus aliqs ⁊ in oi ſenſitino motus ſed ⁊ tales dicūt a p/dñio. idē. 16. ō vnl. c. 2°.

a Tlō 2° col. c. 1. infra. c.

abstineat ab oib⁹ fructib⁹ pter q̃a ḡnis pini ⁊ ab auellanis mũdat:⁊ inũge posteriora capitis cũ olo ḡnoꝝ de al
I ḡary:ponẽdo i vna q̃q̃.ʒ.isti⁹ oli auř.j.optie ãbze: ⁊ inũge ét cũ olo isto spõdilia oia:⁊ postea fricef cõp⁹ro⁹ mol
lib⁹ mãib⁹ abſq̃ aliq̃ inũctõe.p⁹ istã fricatiões inũgat cũ
olo ãtiq̃ nucũ:⁊ exẽcitef mlt̃ũ añ cibũ:⁊ gesat post cibũ.

¶ Lap.16m. Quod est de pulsatione.

T gñat aliqn̄ ꝑ passio i gbusdaz locis
corpis.⁊ ꝑ fit ex vapotib⁹ coa
dunat⁹ i muscul⁹ vl⁹ i neruis q̃ petũt exitũ ⁊ nõ
pñt:⁊ bi vapores q̃ mouef i corpe oñr vẽtositates: sicut
aer q̃ mouet exteri⁹ noiat vẽt⁹:⁊ ꝑ vapor qñ mouef it⁹ i
musculo vl⁹ i neruo fit ibidẽ pulsatio. Et cura bu⁹ ẽ cura
spasmi:⁊ nlla alia vãia ẽ iter spasmũ ⁊ pulsationẽ:nisi ga
extẽsio q̃ fit i spasmo ẽ forꝑ ⁊ magna:⁊ ista ẽ debil⁹ ⁊ qua.

¶ Lap.17m. Quod est de saltu.

K

Alt⁹ gdẽ ẽ mot⁹ exne⁹ pter nãs q̃ gdẽ fit ex
reb⁹ q̃ actualr fortiter ifridãt:⁊ ẽt ge-
neraf ex reuocatiõe subita calozis nãlis ⁊ spi-
rituũ ad iterioza sic ex terroze ⁊ fletu supfluo. Et cura b⁹
ẽ vt ifirm⁹ recipiat ea q̃ corp⁹ calefaciat tpate:⁊ q̃ babeat
neruos ꝓfortare sic ẽ syrup⁹ ꝑ sticados:⁊ syrup⁹ de corti-
cib⁹ citri cũ aq̃ tepida:⁊ cũ duob⁹ ḡnis ozdei de musco.

¶ Lap.18m. Quod est de tremore.

Remoz sigdẽ fit ex pugna q̃ accit inter
vtũ nãlẽ sustẽtãtẽ membꝝ:⁊
bũozẽ aggrauãtẽ:qñ vtus itẽdit sustẽtare mẽ-
bru:⁊ humoz ex sui nã pstrare atq̃ depmẽ:⁊ sic fiũt duo
mot⁹ diuersi:vn⁹ post aliũ:⁊ vn⁹ ẽ volũtari⁹:⁊ ali⁹ violẽ-
tus. ¶ Et cura ẽ ꝓfortare corp⁹ totũ cũ reb⁹ pdicꝝ:sic cũ
syrupo ꝑ sticados ⁊ ꝑ corticib⁹ citri cũ musco sic ꝑscriptũ
ẽ:si tps fuerit fridũ ⁊ patiẽs trãsierit iuuẽtutẽ. Si ꝗ fue
rit iuuenis pone cũ pdcis syrupis de syrupo rosaceo:⁊ ʒ
ps aq̃ quã ponis cũ pdcis syrupis sit aq̃ rosacea:⁊ rege i
firmũ cũ testicul⁹ gallozꝝ ⁊ alis ipozꝝ:⁊ ꝑ pullis dabis vi-
dicꝝ:⁊ succus ẽt pullozꝝ ẽ bon⁹ valdẽ. Oz si fuerit senex ⁊
erit tps hiemis:dab ei succũ colũbiozꝝ sylucstriũ:faciẽdo
sic.ꝑcollab eos:⁊ ꝑpilẽt:⁊ mũdẽt ab iterioribꝰ:abluẽdo
eos optie:⁊ postea pistẽt optie i mortario:⁊ ponat in le-
bete nouo cũ aq̃ ⁊ pauꝝ olei:⁊ aliqd ꝑ coriãdro sicco ⁊ sa-
le ⁊ bulliat vsq̃ ad pfectã ꝑcoctõez:⁊ postea colẽt p cla-
rũ ⁊ rauꝝ pãnũ fortiter expmẽdo:⁊ da ei ad bibẽdũ illuꝫ
succũ:cogĩcẽdo q̃ capitib⁹ colũbozꝝ icst ppetas pessima
in faciẽdo dolorẽ capit:⁊ pp ꝑ eycẽda sunt capita ⁊ col-
la ipsozꝝ:⁊ hec que dicta sunt sufficiãt in hac passione.

L

ꝓia prop̃ etatẽ colly
⁊ capitis columbor
dom dicit libro ꝓ:
ra: ꝑ: cã: 11:

¶ Lap.19m. Qꝑ ẽ de assoab:q̃ latine dr̃ pedoscelli.

M

Riunt aliqn̄ i corpe ꝑ cuti exteri⁹ pedi-
culi puũculi q̃ cuꝫ excoriat cutis
exeũt aialia viua tã puũcula q̃ vix pñt vide-
ri. Et cura b⁹ ẽ purgare corp⁹ cũ scie chartami
⁊ semine vrtice.s.cũ aq̃ ifusiõis istozꝝ:qñ ista eradicant
cãm ⁊ radicẽ hozꝝ oino:⁊ inũge locũ cũ olo amygd.ama
rũ vel cũ olo ḡnozꝝ de cherua:⁊ pone desuper cãnã pi
statã ⁊ malaxatã cũ succo foliozꝝ pslci:⁊ ciba euꝫ pdicib⁹
ꝑcoct⁹ i taſphea cũ aceto ⁊ pãe bñ fermẽtato:⁊ abstineat
ab oib⁹ fructib⁹ recẽtib⁹:⁊ spãlr a ficub⁹ sicciis ⁊ recẽtib⁹:
⁊ ab vuis ⁊ tuiub ⁊ pomis. Et i sũma abstineat ab oibus
fructib⁹ pter q̃ ab auellanis:⁊ fricet corp⁹ suum cũ carne
seu pulpis melonũ si reperiũt:⁊ si nõ cuꝫ scib⁹ ipsozꝝ:⁊ si
nõ fuerit mlt̃ũ macilẽt⁹:fricet corp⁹ ei⁹ cum succo foliozꝝ
pslci:⁊ sufficiet ad liberationẽ eius cũ adiutorio Dei.

¶ La.20m. Qꝑ ẽ ꝑ vena q̃ dr̃ mediana ⁊ ẽ egri-
tudo q̃.p maiori parte accidit nigris.

Tozit aliqn̄ i corpib⁹ q̃rũdã egri⁹ q̃ pro
maiori pte nõ repit nisi i nigris, q̃

arabice dr̃ balalnacbalaidini:⁊ ẽ i pn̄⁹ qñ appet ꝑ egri⁹ N
qõ exit a corpe aliqd ad siltitudinẽ netũ:⁊ añ appitionẽ
bui⁹ vr̃ eẽ q̃dã apatio i loco ⁊ postmodũ exire incipit pau
latie:q̃ si ꝓbereť itm̃ q̃ frãgereť:mozit patiẽs icõtinen
ti. ¶ Cura b⁹ passiõis ẽligare plũbũ sup locũ strigendo
fortiter vt cõprimat fortiter loc⁹ iabt:⁊ retineat talr q̃
ñ possit exteri⁹ pminẽ.⁊ ꝑ ñ pt ficri in spatio mioꝛi vni⁹
anni:⁊ cã b⁹ ẽ exuberãtia bũozis ḡlsi valde: ⁊ ista egri⁹
spãlr accit i nigris ⁊ ẽ eis appropata:⁊ fit i eis ꝗ cõplo-
nẽ ipozꝝ:⁊ itẽdẽdũ i curatiõe istu⁹ i remouẽdo cãz ei⁹:⁊ i
digerẽdo bũozẽ ⁊ ibiliãdo:⁊ icidẽdo ipm:⁊ ꝑ cũ syrupo
sgnçabi fcõ cũ sgllã:⁊ bibat oi die vsq̃ ad.x.dies.ʒ.j.cuꝫ
.ʒ.aq̃ tepide:⁊ postea purga eũ ab isto bũozẽ ḡlso. Et ꝑ
cũ isto medica⁹. ℞. bdellij:polypodij:oppopõa.charta
mi:se.vrtice.añ.auř.j.pulpe collogntide q̃rtã ptẽ.anř.j.ã-
cidat collogntida miutissime:⁊ misceat cũ amygdal ex
cortica q̃ puluẽ dragãtozꝝ.añ.4.a pte.auř.j.reliq̃ medicie
istilr puluerizẽt:⁊ cribellẽt:⁊ ꝑficiat cũ syrupo sgnçabi
simplici:⁊ dẽt ex eo auř.v.cũ aq̃ tepida:⁊ si ñ purgauẽit
sufficiẽter:dab de residuo auř.j.⁊.5. Et rege cũ sic in alys
laxatiuis. Et q̃ ꝑ libz fella expectet duos dies ad recipiẽ-
dũ aliã medicinã:⁊ rege eũ cibis boni nutrimẽti:⁊ inũge
locũ cũ oleo de lilys ⁊ rosaceo quozꝝ ptes sint eq̃les.

¶ La.21m. Qꝑ ẽ ꝑ ꝗmeq̃ ozit sub cuti ⁊ ꝑ cõbustõe ipsi⁹.

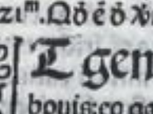

T generat aliqn̄ iter cutiz ⁊ carne ver-
mis.⁊ noiat ꝑ passio egri⁹
bouis:eo qa ꝓ maiori pte bobus accidit:q̃ si ne
glexerit medic⁹ occidẽ ipz:ꝑt ide magnũ ꝓsequi
nocu⁹:q̃ si cogueris ꝑ.stati cũ appet cõbure locũ i cõti-
nẽti cũ ferro calo:talr vt pueniat feruor ad ꝗmẽ itrãtũ q̃
mozat.demũ curab cocturã cum reb⁹ curãtib⁹ alias co-
cturas:⁊ pone ꝑ sup lintbea deigea mixta cũ farina ozdei
⁊ dulci aq̃:⁊ si posueris et angibra ꝓfert valde:⁊ pone ali
quid aceti in taꝫ pua q̃titate qꝑ nõ mozdicet.ʒ vt possit
ducere vtũ ẽ me⁹ ad pfundũ cõbustiõis:⁊ cũ recesserit
dolor inũge locũ cũ agripta ⁊ oleo rosaceo:donec remo-
ueat tumor:⁊ postea ablue locũ cũ aq̃ mell:⁊ spge sup lo
cũ cõbustũ pluerẽ rosaꝝ.q̃ si depditũ fuerit aliqd ꝑ car
ne:pone ꝑ sup vng⁹ ꝑ alnadi dõec loc⁹ carne repleat po-
nẽdo ꝑ sup puluerẽ rosaꝝ dõec ꝓsolidẽt.⁊ ꝑ cura ẽ gñat
oib⁹ cocturis. Si ãt patiẽs tumid⁹ fuerit de coctura:acci-
pe testã medie nucis ⁊ cauã eã ⁊ pone itus ista. ℞. farine
lupinozꝝ:⁊ fuligis camini ⁊ pipis ⁊ radicis scare.añ.ptes
eq̃les:tere bas me⁹ ⁊ madefac eas cũ albitrã.⁊ iple ꝑ
ctã testã nucis ex hac ꝑfectõe:⁊ põe sup locũ ꝗmis tenẽ
do tãdiu dõec vl⁹ me⁹ trãseat ad ipz:⁊ ponit dcã me⁹ i
medietate teste nucis vt cõprehendat loc⁹ ꝗmis vndiq̃
ab ipa.ita vt non possit exterius exire donec occidatur.⁊
purga eũ medicina dicta in egritudine vene medeni.

¶ Lap.22m. Qꝑ est de ꝗmibus q̃ ozunt in intestinis.

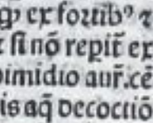

Vermes q̃ gñant i itestis q̃ilib⁹.p maio
ri pte fiũt ex comestõe fruměti
vl⁹ farie ñ bñ cocti vel bis sillib⁹. Et cura ẽ cuꝫ
reb⁹ amaris ⁊ ꝑsiccatiuis:⁊ iã rememorati sũt
medici q̃ ex fortib⁹ ⁊ ꝑsiccatiuis in hac egritudie est al-
cbãbil.⁊ si nõ repit exhibeat de succo flaute põdus.auř.
triũ cũ dimidio auř.cẽtauree miozis distẽperatis cũ dua
bus libzis aq̃ decoctiõis seratur pini.ʒ.j.⁊ fac vt ifirm⁹
patiat famẽ ⁊ sitiz p duas horas añ assumptõez dcẽ po-
tatiõis.⁊ postea recipiat ipaꝫ ⁊ exibũt i breui.⁊ recipiat i
comestiõib⁹ suis almuri.⁊ cõedat i ieiũio panẽ fcm̄ cum
scie nigelle:⁊ fenicli.Et si tps ⁊ etas ꝓsenserit:dab ei syna
piz pistatã ⁊ distẽpatã cũ aq̃ ad spissitudiẽz mell cũ pãe:
exibẽdo ei post aliqd aceti ad tẽperãdã calitatẽ synapis:
q̃ si ꝓius dares ei acetuꝫ nõ posset postea tũ comedere

P

Q

de dcã

A

De occisione sanguisuge di
bũc.

de dcã synapi q̃ sufficeret ad occidẽdũ ꝗmes. ¶ Et sci
as q̃ ꝑ res ẽt occidũt sãguisugã ebibitã.⁊ ego expulsi sã
guisugã dãdo patiẽti ꝑ tres dies semẽ nigelle i ieiunio.⁊
iuuit me in hac etas ifirmi ⁊ tps ãnt:qñ icepat senescẽ.⁊
tps erat hiemis. Et abstineat ab oib⁹ reb⁹ dulcib⁹ maxie
ab humidis ⁊ dulcib⁹. Et ꝓtinuet comedere acetum ⁊ al-
muri donec fuerit liberatus.

Vermis cucurbitini ñ tã cito mozitur q̃ gñant i ite
stis magnis. vide 7° colꝫ 37°.

B

T gñant aliqn̄ i itestis magnis ꝗmes
pui siles semib⁹ cucurbitaꝫ.
Sz isti ñ ita cito occidũt sic pdcis:tñ ꝓtinuãdũ ẽ regimẽ
pdcũ:⁊ ꝑ fortis sup vẽtrẽ põe ẽplz qꝑ possit eos necare:
sic istõ. ℞. farie lupiozꝝ ⁊ cẽtauree mio.⁊ fol.pslci ⁊ pstij
pistẽt ⁊ distẽpẽt cũ aq̃ olci ⁊.x.ps ipi⁹ aceti:⁊ adiuuat:ad
necãdũ istos ⁊ educẽ⁹ clystẽ fcm̄ cũ aq̃ seu succo martu
by ⁊ suis silib⁹:⁊ oib⁹ mõis ꝓtinuãdo bas me⁹ eos occi
dũt ⁊ eradicãt oino. Cogĩcẽdo q̃ ꝗmes bñt i corpe cuꝫ
sũt famelici ãgustiãt valde:⁊ qñ stõch⁹ ipozꝝ ẽ ianit⁹ vo
mũt:⁊ sẽtiũt i itestis ⁊ i stõ agitatões ⁊ mot⁹ exneos:⁊ bñt
stridozẽ dẽtũ i sõnis ita q̃ audit:⁊ ex ore ipozꝝ ẽ saliua ⁊
bũt⁹ tũc:⁊ exciũt a sõno cũ tioi:ʒ qa cucurbitini fiũt i
itestis magnis:ió ñ pcipiũt doloꝛẽ. ¶ La.24m. Qꝑ ẽ ꝑ
ꝗmib⁹ miut ⁊ puis q̃ oriũt i iferiozi pte intestinozꝝ.

C

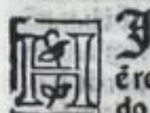

I ꝗmes q̃ gñant i fũda⁹ itestiozꝝ fiũt ex
flãte putrefcõ cũ stẽcoi. Et cura
ẽ regimẽ pdcũ ⁊ me⁹ pdcẽ cũ clystẽi pdcõ addẽ
do i ipo ꝑ ruta:⁊ libabit cũ adiu⁹ Dei: ⁊ ꝗmes
ẽt pui q̃ fiũt i auř occidũt cũ succo rute distillato i aure.
Cogĩcẽdo q̃ i cura oiuꝫ spẽꝝ ꝗmiũ ẽ nẽciũ situ⁹ regiũ.

¶ Lap.25m. Quod est de varicibus.

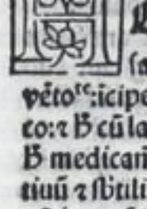

Ec egri⁹ q̃ dr̃ varices ozit i crurib⁹.⁊ ẽ silis
varicib⁹ arbozꝝ ⁊ sic dilatãt vene ⁊ ingl-
sanť ⁊ exteri⁹ pminẽt. Et gñat ex melia ⁊ gllã
vẽto⁹: icipe i cura istu⁹ a purgatiõe corpis ab bũozẽ meli-
co:⁊ ꝑ cũ lapide laçuli ⁊ barburia.i.polypodio ⁊ filib⁹:⁊
ꝑ medicam̄ scriptũ ẽ supi⁹. Et fac ei fieri syrupũ dissolu-
tiuũ ⁊ stiliatiuũ. ℞. corticis citri:⁊ macis.añ.ʒ.j.spice:sg
nãti:camõille:seia melõis affoca.añ.ptes.iij.ʒ.j.q̃ssã q̃
sũt q̃ssanda:⁊ ifũdãt i.x.lib.aq̃ dlcis q̃ noctẽ.j.i mãe vo
bulliat lẽto igne vsq̃ ad ꝓsũptõz medietat:ꝑmũ colẽt:⁊
i ista colatura addãt lib.j.succi fenicli:⁊ li.viij.mell:⁊ sit
bulliat vsq̃ ad spissitudiez:⁊ exbibeat ꝑ isto oi mãe.ʒ.ij.
cũ.ʒ.v.aq̃:⁊ põe sup crura farinã ozdei ⁊ camomillã ⁊ ro
sas.añ.ptes eq̃les:misceat cũ aq̃ dulci tepida ⁊ ꝑ sup po
ne. Sciẽdo q̃ ꝑ passio ẽ difficil curatõis:tñ cũ magꝰ ⁊ cõ
tinua atq̃ lõga sollicitu⁹ ⁊ cura potẽit ad melioratões ⁊
alleuiatões ꝗuenir:⁊ pp ꝑ ñ ẽ salus.pmittẽda i firmo:nec
spes certe libatõis eidẽ ẽ exbibẽda:qꝑ si feceris.p certo
decipieris:⁊ ciba eũ cũ gallis ⁊ cũ pane bñ fermẽtato.

¶ Lap.26m. Qꝑ est de elephantia.

D

T accit crurib⁹ gllis⁹ pter nãs q̃ dr̃ elefã
tia:⁊ ꝑ iõ qꝑ allilat crurib⁹ elefã
tis i gllitu⁹. Et cã b⁹ ẽ exubantia bũozꝝ ḡlsozꝝ q̃
st vltimi i gllis⁹ q̃ oscẽdũt ibi pp põdero⁹ ipozꝝ. Et cura
b⁹ ẽ q̃sti ipolis. Sz laudabilior via i curatiõe ipi⁹ ẽ eũare
corp⁹ cũ medicamib⁹ educẽtib⁹ istũ bũozẽ postq̃ ꝑ tilia
ucris ipz ⁊ icideris cũ me⁹ ocis supi⁹.l.cũ syr⁹ fcõ ex ra⁹
lilij ⁊ succo fẽicli ⁊ alys oib⁹ pscripti supi⁹. Et fac ẽplz su-
pi⁹ resolutiuũ ⁊ ꝓsũptiuũ:⁊ cũ rẽoueb ẽplz cũ alleuiatõis
cruris iunges locũ cũ olo camõillio ⁊ ro.aromatizato sil
q̃lr mixt:⁊ ñ mireris ꝑ plõgatõe alleuiatiõis b⁹:qñ ẽt
cũ optia curavix pcipit melioza⁹ i tpe lõgo.

¶ Lap.27m. Quod est de cancro.

Tozit aliqn̄ i corpib⁹ aliq̃ꝝ apa noiatũ
cãcer qꝑ ara⁹ dr̃ cãtã:⁊ ẽ difficil
cur valde:⁊ noiat cancer ab illo aiali sic noiato qꝑ ẽ bñs

crura lõga ⁊ mlta:⁊ accit p maiori pte i crurib⁹ pp largi-
tatẽ vẽꝝ ipozꝝ ⁊ pp abũdãtiã bũozis melici:⁊ q̃uediez
⁊ põderositatẽ ipi⁹:⁊ assilanť istu⁹ vene vẽis varicũ i q̃sti
tudie. Et be tres egritu⁹ ꝓ.l.varices ⁊ elefã ⁊ cãcer. st ex
bũozẽ q̃sso ⁊ melico ⁊ trestri valõ:tñ bi bũozes diis sticãt
adiuicẽ i q̃stitu⁹: ga vn⁹ q̃sso ẽ alko:⁊ illõ religt i discre
tõe medici. Purga q̃ bũc bũozẽ cũ sba dcãꝝ me⁹ ꝓ sic cũ
lapide laçuli ⁊ suis silib⁹ dict:⁊ ciba eũ pulꝰ puis ꝓueniẽ
ter ꝑcoct:⁊ pãe ꝑ fruñto optie ferñtato:⁊ fac eũ abstinẽ
ab oib⁹ cib q̃stis:⁊ ab oib⁹ fructib⁹ pter q̃ ab auellãis ⁊ ami
gdal ⁊ fisticis:⁊ potes ẽt ei ꝓsẽtir poma q̃nata ⁊ pira opti
me matura. ¶ Lap.28m. Qꝑ ẽ ꝑ doloꝛib⁹ iũcturaꝝ.

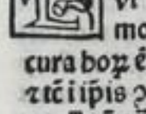

T fiũt aliqn̄ i cõpib⁹ q̃rũdã dolões iũctura
rũ q̃ pcedũt ex abũdã⁹ q̃sso ꝑ bũozẽ
vl⁹ viscosozꝝ q̃ ifũdũt i iũctur:⁊ pole ẽ q̃ isti bu
mores i gbusdã idurãt iũcturis admo⁹ lapis.⁊
cura boꝝ ẽ ipolis. Sz cura boꝝ ꝑ ẽ añ talẽ idurãtõez:
⁊ tẽ i ipis ꝓpebit vtilitas:⁊ icipe i curõne boꝝ dãdo syr⁹
ꝓpo⁹ cũ aq̃ ꝑcoctõis rad.lily:⁊ succi feniculi p.y.septia-
nas.⁊ postea eũa ipz ab isto bũozẽ q̃sso cũ ꝑ medica⁹. ℞.
bdellij oppõacis ⁊ scib meg:iterioꝝ collogntiõ ꝑpata sic
ꝑ ẽ supi⁹:eo q̃ ꝑ trabũt bũozẽ ab isti locis:⁊ iunge locũ
cũ olo ꝑ lilys ⁊ olo camõellio ⁊ ãbe⁹:⁊ piguedie anat ⁊
olo amygd.mixtis:q̃ꝝ ptes sint eq̃les:⁊ vtat ꝑ regimẽ
tãdiu dõec videat effect⁹ medicie cũ adiutorio Dei.

F

¶ La.29m. Qꝑ ẽ ꝑ doloꝛ q̃ fit i suba itestini.

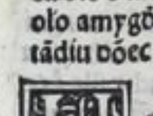

Ec qdẽ pa⁹ ozit i itestis ex bũozẽ aq̃so ꝓiso i
vapo.ex q̃ se⁹ pa⁹ q̃ui⁹.⁊ ꝑ illa cã laniãt
artie ⁊ vene.⁊ ꝑt ide ꝓleq̃ vlcera⁹ i plmõe.⁊ sci
as q̃ me⁹ q̃ ꝓsuetuerũt mitigat dolores.pmouẽt istũ: sic
st me⁹ calefa⁹ ⁊ dissolu⁹ ⁊ apu⁹: qñ dissolu⁹ bũc bũozẽ ꝑ
mouẽt doloꝛẽ itẽũ q̃si itolerabilez:eo q̃ vapor ñ imittit
doloꝛẽ nisi fuerit ꝓiusus i vẽto⁹. cogĩcẽdo q̃ dũa ẽ iter
vaporẽ ⁊ vẽto⁹: qñ vapor dr̃ q̃ gelcit ⁊ ñ mo⁹: vẽtosi-
tas q̃ mouẽt:⁊ tũc iduc doloꝛẽ pp motũ ⁊ extẽsiõz.⁊ sic
boies ꝓsuetẽt noiat vapores extrisecos vẽtũ q̃ mouẽt.

G

¶ Ergo pa⁹ itẽ⁹ tua sit i curatõe b⁹ cũat bũc bũozẽ aq̃sz
absq̃ ꝑpatõe ⁊ receptõe alic⁹ digestiui.⁊ suffic tibi semẽ
chartami i hac itẽtõe:⁊ si vis addẽ se.vrtice erit cura vl
tima:⁊ da ei oi mãe ꝑ isto syr⁹.ʒ.ij.cũ.vj.ʒ.aq̃ cale. ℞. suc
ci fẽicli collati li.iij.seia melõis.ʒ.ʒ.mastic auř.ij.q̃ssẽt
⁊ ifũdãt p noctẽ vnaz i aq̃ cala:mãe ꝗo bulliat lẽto igne
vsq̃ ad ꝓsũptõz.iij.pt:⁊ colẽt:⁊ buic colatur adde lib.ij.
mell.⁊ ꝑcoq̃nt ad spissitu⁹: syrupi. Et inũge locũ dolõis
p⁹ fricatõz cũ palma man⁹ cũ olo camõillio ⁊ ãbe⁹ ⁊ pi-
gue⁹ anꝗs mixt q̃lr ⁊ vtat ꝑ regie dõec libet cũ adiu⁹
dr̃. ¶ La.30m. Qꝑ ẽ ꝑ doloꝛẽ q̃ fit ex labõe ⁊ fatigatiõe.

T fiũt aliqn̄ dolões i cõpe ex forti labõe
⁊ fatigatõe:⁊ spãlr i isuet:q̃ si fue
rit byẽs iunge eũ cũ olo ãbetio ⁊ rosaceo tepi
dis:⁊ i estate sufficiet olz rosaceũ solũ.⁊ cũ istis
libabit cũ adiutorio dr̃.⁊ scias q̃ labor ẽ apa vl⁹ toti⁹ corpo
ris:⁊ pp ꝑ oia mẽbra calefũt:⁊ sẽtit doloꝛ vlis i oib⁹
mẽbris toti⁹ cõpis, sic accit nauigãtib⁹ cũ remis assiduẽ:q̃
cũ gelcũt dolẽt vl⁹ i oib⁹ mẽbris:ʒ magꝰ i mãib⁹ ⁊ sic sup
flue ãbulãtes dolẽt i oib⁹ mẽbris:ʒ magꝰ i crurib⁹ ⁊ pedi
b⁹. Et i curritẽtiũ hãc passiõz ibiliãt õbes regiũ dãdo eis
pullas ꝑcoctas i taſphea cũ aq̃ ⁊ aceto:⁊ accit mltoties es
simera febris ex tali laboꝛ:⁊ si i istõ sũt vene replete aliq̃
bũozẽ ꝑpato ad putrefactõez fit ide febris putrida ꝑ ʒ nãs
illi⁹ bũozis. Et postq̃ expedit⁹ fuero de tractatu isto loq̃r
ꝑ febrib⁹ ⁊ curis eaꝝ cũ adiutorio Dei.

Labor ẽ apa vl⁹ toti⁹ corpoꝛis.

H

¶ La.31. Qꝑ ẽ ꝑ podagra q̃ ara⁹ dr̃ anãcras.

Ec egri⁹ accit pedib⁹ q̃ dr̃ anãcras.⁊ ẽ apa
qꝑ fit i vno pede: vl⁹ i duob⁹:⁊ nãlr ibiꝑ
accidẽ ꝑ velocit⁹ q̃ i alys mẽbris:eo qꝑ pedes

I fuit positi i ifima pte corpis:r maior ps hꝰ passiōis gñaf ex hūor calo ōlcēdēte ad pedes r ide apanf:ſ nō coadunaf hūor i hac egri^nc i vno loco ꝓ ſic in alys apaub^ꝰ. Et accit anacras ꝓ maiori pte puos pedes hñtib^ꝰ:r ābulānt^ꝰ ſupflue pter ꝓſuetu^ncm:r paucos vidi curſores qui uāt ex arte illa q ñ patiāf ex hac egri^nc:r pt et euenire ex hūorib^ꝰ ñ acuf:r p^m qd eueit eis ē dolor:r diū igroſſan t calefiūt. ¶ Cura hꝰ ē flōmaf cephalicā ex opp^ta pte pedis ſtrahēdo ō ſāg^ꝰ ſz pditiōes notas. q ſi tumor fuerit ex dñio acuti hūoris:r illō ſcies ex acuitate r ſortitu^nc do loris. oīno, pbibe tē fieri vnctōs:ſz ōſup pōe farinā ordei mixtā cū ſucco badderē:cū alcbana q^m ē 4^a ps farie ordei:ꝓſiderādo tñ cōplonē patiēt etatē r tpꝰ āni:r purga ifirmū cū ſero capno coaglato cū lacte fici cū q diſſoluti ſint auf.y.ō tamaridis gbus addaf 4^a ps auri ō macha muda.i.ſcamōea. Et ſi coguerisꝰ q ñ fuerit hūor tāte cali tat r acuitat:purgab, put coguerisꝰ ē eēn^a r q^lic^c ipi^ꝰ:r p cipe ifirmo pap ābulaf ēt pꝰ libatiōes pfectā:r cū fuerit libat^ꝰ pōe ſup pedes q hēant ipos ꝓfortaf:ñ tñ cū aróaticis ſic nečiū ē pncipalib^ꝰ mēbris:ea ꝓ q hñt ꝓſor^rc mēbra q ñ ſt pn^lis ſt ſtiptica r tpata iter cali^rcm r friditates. Aromatica ꝓ appropata ſt pncipalib^ꝰ mēbris tñ eo:q ſpūs aial r vital r oēs ſpūs ōlectāf i bis. Illi āt q credūt q oēs ſpūs ab vno fōte r vna radice pcedāt:ſic ſt magni medici r ſūmi nāles aliq ex bis ſt q credūt q radix illa r fons ſit cor ſic pipate^ci. Et aly ſt q dicūt q radix illa ē cerebrū. Nos āt cogſcim^ꝰ q aróatica maxi^m iferf iuuamētū cordi i ſyncopi odorādo ea r ñ ſolū cordi ye ēt oib^ꝰ mēbris ſibi vicinis. ¶ La.32^m. Qd eſt de ſciſſuris que

Cura.

Stiptica tempcrata oibus cōferūt mēbris, aromatica vō pnciparibus.

L accidūt manibus r pedibus r alys mēbris.

Tmltotiēs accidūt ſciſſur māib^ꝰ r pedib^ꝰ: r max^c pedib^ꝰ:eo q plāte pedū fricant p frā:r ide acgrūt ſiccitatē:r ō B oimodaz bēm^ꝰ certitudiēz.ſ.q qñ res būide ōſiccāf ſcidūf:ſic appet in trabib^ꝰ:q poſtq ōſiccaf cor būiditas i eis fiūt ſciſſure mlte:r i terra ēt B idē māifeſtaf.ſ.q poſtq fuēit pluuia būectata:r poſtea ſucceſſerit vēt^ꝰ r ſol:repleſ ſciſſuris. Ergo B egri^do idiget būectatōe:nī ſcias,p certo q id qd ſciſſuz ē ñ ꝓſolidaf būectādo:r B egri^do idiget cura cōpo^ta.ſ. q ſit abſterſiua r bñs mltā būidi^tem:ſic ē alchāna madefcā cū butyro recētī:aut cū olo amygō.dulciū:vl cū oleo oliuap dulci tenēdo B medicañ p noctez itegrā delup r abluē ēt ſeu madefacē mēbra ſcilſa ꝓfert valō:r laudabilior via q poſſit bīi i ſciſſuris pedū ē nō poně pedes i frallo mōr:r i ſciſſuris manuū q abſtieat a tactu rep^r ſiccarū r aridap r a nauigatōe cū remis:r nocet ēt ſodē trā:r facē lapides terreos r vaſa fictilia:qñ oīa B faciūt ſciſſuras i māib^ꝰ ex tactu terre r abſtinēdo ab bis r ſilib^ꝰ cōtinuādo medicamē pdictū liberabiF Deo dante.

M ¶ Laꝑ.33^m. Qō ē ō egritudib^ꝰ vnguium.

Tvnguib^ꝰ qdē accit aliqñ ſciſſura r ōpilatio r fractio. Et cura bop oīuz ē appoſitio alcāne diſtēpate cū olo oliuap. Et dixerf qdā q poně ꝗmes treſtres i olo r bulliF ſtl r ōſupponē:curat ſciſſuras vnguiū manuū r pedū.

¶ Laꝑ.34^m. Quod eſt de ſciatica.

Tozīf aliqñ dolor i gbuſdā q extēdit a ꝓiuctura corpe procedēdo directe vſq ad cauillā pedis:r aliqñ vadit tortuoſe:r B egri^do dī ſciatica:q gñaf ex hūore fro ꝓtēto r gñato i loco:r ibi ifert nocu^m ſic i alys mēbris. Et ſt mlti medici q curāt bāc paſſiōez cū multi cocturis. Sz via recta ad curādū iſtā egritudiez ē diſſoluē icidē r ſubtiliaf hūc hūorē:r B ōdo ei ol māe ad bibēdū.z y.oximell ſgllitici cū tiu.z.aq cale:r ō.vq.i.vq.dieb^ꝰ oab ei ptes.iq.auf.j.ō theriaca qñ ꝓfert valō:r inūge locū cū olo ō ſcaunix.i.ō nigella calo:r cū olo ō ſynapi q ꝓ ptes ſint eqles:r olo ō liys q^m illa duo mixtī.r ſt eūaucris corp^ꝰ ab illo hūore:p certo eradicab radicē egritudis cū adiutorio ōi. ¶ Medicañ optī^m ad B. ℞. bdellij oppopōacis:ſchibmeg.añ. auf.j.agarici feminis:medulle.ſe.chartami:r ſe.vrtice.añ. ptes tres.auf.j.aſſe dulcis 4^a ps auf.collognticde.viij. ps auf.icide collognticdā minuti r malaxa eā cū 4ª pte auf. j.ō lacte amygō.r tātūdē pluerisꝰ draga.r icorpa oia pdicta cū olo amyg.dulciū r oxymelle ſgllitico valde aceto ſo:r ppinēf ex iſto auf.vj.cū aq cala. Et ſi ñ purgaf ſufficiēter adde ō residuo auf.ſ.r rege eū ſic i alys laxatiuis: r ponē vētoſas ſiccas cū igne ſiue p^ꝰ purgatōez ſeu añ ſr ſe iā ꝓfert valō:qñ eradicat hūorē a pfūdo:r trabit eū ex ñ^ꝰ:r inūge lo^m cū olo ō lapi^bꝰ qō ōz bñdcñ vl cū alkitrā.

¶ Laꝑ.35^m. Qō eſt de doloribus bypocūdriorum.

Taccit hypocūdrys dolor q ara^cōz ſarcu ter. Et cā hꝰ ē mot^ꝰ vapop q mouē tur motu violēto atq fortī q oriunf a ſtbili flāte. Et cura hꝰ ē ſtbiliaf regimē:r cibare cū paſſerib^ꝰ ꝓpat r taſphea:r aſſat i vero.r ēt ſuffricf:r da ei me^nap calidas,puocātes vriná. ¶ Receptio apta r ꝓueniēs ad B. ℞. radō.fenicli.r ſe.ei^ꝰ.ſe.paſtiace mōtanc:flauie:ligritie mūdate:ſgnāti.añ.auf.r,ſe.vrtice auf.y.ſeia melonis ad pōd^ꝰ oīuz:baſilitiōis.z.iiij.ꝓſſenf oia r ifūdāf i li.y.aq ſeruēt p noctē vnā.māe ꝓ bulliāt lēto igne vſq ad ꝓſūptōez medicetat poſtea colēf.r i ſila colatura ponāf li.y. ſuccbari:r ōcoqē vſq ad ſpiſſitu^ncm:r ppinēf ei q^lz māe.z. y.cū.vj.z.aq cale:r inūge locū extri^cum cū olo ō iaſemio: r piguedie anat:r vtaf B regimie dōec fuerit liberat^ꝰ.

¶ Laꝑ.36^m. Quod eſt de apatib^ꝰ q fiūt ſub ſpatula ōxtra vl ſiniſtra:r ē pfundū apa qō dī arabice altabalep.

Tozīf i corpe qdā qō noiaf ara^cc altabalep.r ſūt apata que gñanf ſub ſpatulis i dextra pte ſiue ſiniſtra r pfūdāf it^ꝰ valde:r B apata gñanf ex hūorib^ꝰ aduſtis vel ex flātico hūore q^ſſo:aut ex aq^ſo ſāg^ꝰ. Sz illius qō fit ex hūorib^ꝰ aduſtis.cura ē ipolis:r B maxie accidit ſenibus qñ ſunt curioſi r laborioſi valde:ſic euenit pri meo qñ capt^ꝰ fuit ab hali filio Joſeph q tātū ſtimulauit eū q aduſti fuerūt hūores i corpe ei^ꝰ.r ide hūit altabalep in pte ſiniſtra:r medic^ꝰ q curabat eū icidebat ō carne dei apat r nihil ſentiebat ide.r itārū durauit B qō pueīt nocu^m vſq ad cor.r mortuus fuit z^ꝰ die bac de cā. ¶ Dec apata ſūt difficilis cure valde eo q hūores ſūt aduſti:r iō ſūt guis r dure digōnis itrñ q ñ pñt puerti ad ſanié laudabilez atq albā:imo ꝓuertunf ad ſanié turbidā atq nigrā r vi ruletā:r nullū apa magnū pōt pfecte curari.niſi pri^ꝰ ōueniat ad pfectā digeſtionē r ad ſaniez laudabilē ꝓuertaf: coglcēdo firmiter q oē apa melicū aggrauaf r multiplicaf in nocumēto ex tactu ferri r ſtlib^ꝰ:r iſtō apa ē corroſiuū r corrodit valde in circuitu ſui:r tūc tpis qñ pri meꝰ obyt cui de^aie ſue miſeraf erā i ſtudio. ¶ Sit q regimē h^ꝰ.ſ.ō altabalep tale. In pmis miue ō ſāg^ꝰ ſi pditiōes cōſenſerit:r poſtea purgab eū plies cū reb^ꝰ purgātib^ꝰ melā choliā.r pōe ſup apa calefaciētia r mitigātia dolorē. Qꝰ ſi apa ñ apit:ſz reſoluiF qō reſoluēdū ē ō ſtbili:r mitigaf qō ē mitigādū ō doloribꝰ. Scias q medic^ꝰ magnū qd fecit valō.r iā curauit maiorē ptē egritudis:eo q q^uis relige hꝰ apat fuerit petrificate nihilominꝰ remanebit qn infirmꝰ oēs ſuas faciat opōnes. Si ꝗ ꝓn^ꝰ ñ fuerit ſuatū iſtō regimē:r hūores apat icipiūt ad putredinē dueire:r ifirmꝰ fuerit ſenex:ñ expectes curā i ipo:imo dicas:r habeas eū,p ōſpato:r rege ifirmū blādiēdo ipz cū olo ro.r ſuis ſtlib^ꝰ q^uis nihil pficiat. Cū āt fueris i pn^ꝰ bui^ꝰ fac ei iſtud emplm postq fuerit purgatus pluries a melācholia ſicut dixi. ℞. farinam ordei:roſaruz:farine ſabarum,

Dē apa melācholicū dcterioraf cōtra cū ferri. Cura facti a melā.

Q

A camomille irigop.añ.z.y.ſeis lini:ſeis altee:qō arabice dī chatemi.añ.auf.iiij.folio p vtice:carobe porcine.añ.auf. y.piſtenf q^libz p ſe r cribra q ſūt cribellāda:r diſtēpa ea cū aq roſacea:i cui^ꝰ vniuſcuiuſq lib.ſtl diſtēpata.z.ſ.theriace alferut.i.libatrias. Et iſtō emplz pōe ſup locū ponē do delup ēplz folia vit recētia:r cū fuerit exiccata mutabis illa. Si ꝗ dcñ apa fuerit ex hūore flātico q^ſſo: pro maiori pte curaf. Et mibi euēit cū eēz iuuēis:r paſſus ſui mltos r itēlos dolores añq apireF:r poſtq aptū fuit:liberatus fui cōplonis ſtbilia regimē eiꝰ q^tū potes:ita q ñ comedat aliqō bñs graſſitu^ncꝰ:r ſuffic ei dare pullas puas r fcās i taſphea cū aceto r pane bñ fermtato:r da ei bibē q^lib z die.z.ſ.ſyrupi ſgnçabin cū.z.v.aq decoc.irigop. Et ſit decoctio tal.ſ.i.vj.auf.irigop ponāf.z.p.aq:r bulliāt vſq ad ꝓſūptionē medietat:r cū illis.v.z.decoctiōis diſtēpabis dcñ ſyrupū:r dabis ō iſto oi mane:vt dcñ ē. Et pone delup ēplz ſcrñ cū faria ordei r irigis: r camōilla.añ.eq les ptes:piſtēf r diſtēperēf cū aq r z^a pte ſui aceti:r ōſup ēplz pōe folia vit vl ſicle.q ſi apa ad maturatiōez deuenerit:ſtude vt os ſeu aptura fiat iſerī^ꝰ: r vbi vis q rūpaf pone illic ſtere.colūbinū mixtū cū butyro ſz apturā quā itēdis facē:r cū aptū fuerit eūa ſanié:r it pone liciniū ſeu tētā madefactā i melle diſpūato r decocto cū aq vſq ad ſpiſſitu^ncꝰ retinēdo illō liciniū nocte tota:r mane remoue illō r pōe aliō madefactō i ēplo alnacli mixto cū olo roſaceo eq^lr r bulliat ad ſpiſſitu^ncꝰ mell:r pmācat ſic q totā noctē:r ſz q patiēs fuerit delicat^ꝰ vl nō ōlicat^ꝰ:pone ō vitriolo i alnachi plz vl min^ꝰ. Et ſi vī tibi difficile eq^re cōcauitatē vulner dci apat carni bñ.accipe fulliginē fozna cis vbi fūdiF es r tere eā:r ablue illā cū aq multotiēs:r de illo puluē ſpge ſup liciniū:r tādiu pōe i vulnē dōec optīe ſigilleF. Si āt dcñ apa fuerit ex hūore ſāguico febris erit fortior:ſz cīti^ꝰ libabiF. Et cura ipſi^ꝰ ē flōmare p^ꝰ:r poſtea ōſup ponē mitigatiua doloris r narcoticba. ℞^ꝰ. apta valde ad B. ℞. farie ſabap:irigop:camōille:ſempuina:folia vit.añ.eq les ptes.piſtenf r diſtēperēf cū agreſta:r pone delup:r ſup ēplz pōe folia vit recētia:r cū icipit exiccari madefac ipz cū aq roſacea. Si āt ad ſanié deuenerit:fac ei curā pdictā i flatico:excepto q in iſto magꝰ ſollicit^ꝰ eē debes i fridare:r i illo magꝰ itēdere debes i ſtbiliare:icidere: r diſſoluē. Si āt pdictū apa ex cholica fuerit nō,pficiet ei vng^m alnacli:imo magꝰ ifert nocuñtū:nec ēt acuta vl acetoſa:ſz ſufficiet ei ſupponē cortices cucurbite vel angurie vel bop ſilia. Sciēdo q i iſta regiōe oia apata q naſcunf in pdcis locis noianf altabalep:r greci ipa noiant babui, que āt fiūt ex hūorib^ꝰ aduſtis nō recipiūt digōnē quēadmodū dixim^ꝰ:r pp B ñ curanf:r ex bac egritu^nc obyt pri meus:cogſcēdo q B apa ē corroſiuū:r corrodit i circuitu ſui ptes vicinas. q^re neče iducit q^uis ſit i ptib^ꝰ ignobilibus corpis:nedū in nobilib^ꝰ:vl ppe nobilia mēbra:r pp hoc moriunf pro maiori parte hūtes hanc paſſionē.

¶ Laꝑ.37^m. Qō eſt de apatib^ꝰ que dicunf doggam.

Riuné aliqñ i extrēitatib^ꝰ digitop manū vl pedū apata q dñr doggā qō latie panariciū noiaf:r faciliorꝰ cura r magis laudata ē ōſup ponē cerumē ſeu ſordities illas q repiunf i aurib^ꝰ:vl pané maſticatu:r ſi fuerit delicat^ꝰ ſufficiet ei farina maſticata ad matura^ncꝰ hꝰ apat:vl paſſule piſtate:aut ſic^ꝰ vna:qñ bec paſſio leuiF curaf r ſine tiore. Sz hꝰ egri^tiꝰ repiF qdā ſpēs q ēſt valde mala. vz.q corrodit extremitatē digiti:r extēdiF ad corrodendū carnē viuā man^ꝰ vl pedis:dōec ōueniat ad corroſionē maioris pt ipſi^ꝰ. Et B ſpēs arabice noiaf egri^do ſpie. Hal. ꝗ nō noiat paſſionē hāc ꝓ nōie:ſz poſuit cāz r curaz ipſi^ꝰ. ¶ Et poſtq coguerisꝰ hāc ſpēs q ipa creſcit q^tidie r augumētaf:ſtude i euacuādo corp^ꝰ fortiter:ponēdo in laxatis ipſi^ꝰ res q trahāt hūores aduſtos:r de ꝓueniēt^ꝰ ad B ēſt B medicamē. ℞. corticis myrab.r kebulop: r idop:r epithi barburie.i.polipody.añ.auf.y.ſene chartami:ſeis vtice.añ.au.v.piſtēf optie r addaf iſtis q^tū ē q^nta ps oīuz dcāp medicia de viol r floribꝰ nenufaris: r ifūde oia i aq cala tāq vt coopiāf ex ipſa:r colef i mā fortiſſime exp̄mēdo:vt i.vj.z.iſtius colature pōaf.z.j.r.ſ. ſyrupi de ligri.r.z.j.r.ſ.ſyrupi de cortice citri:r adde huic octauā ptē auf.de ſcamōea:r octauā ptez auf.de maſtice. Et ſi nō purgareF ſufficiēt cū iſtis adde ō residuo aq.z.y. r.z.ſ.ſyru.ſgnçibi:r ciba eū poſtea gallia elixata i taſphea r i die añ alluptionē me^nc dabis ei ſiclas elixat^ꝰ i veſpis: r ſi nō fueris ſtudioſus i libatiōe hꝰ añq deueiat ad maturationē r eruptionē pap pficiet ei cura r medicatio poſtea. Qꝰ ſi denigraf i circuitu apat r iduraf q^ēadmodū deuenit inimico meo q noiabaf Zacharū q miſit pro me poſtq exiui de carcerib^ꝰ Dali filij Joſeph:r iueni q corazeo erāt ples medici r cū eſſez ,ppe eū ſpe extraxit pedez ſuū:r fere q nō poſuit ipz in ſinu meo:ſic aſſuet^ꝰ erat facē alys medicis:r tūc elongat^ꝰ fui ab ipo:r ꝓſideraui q corruptio erat i circuitu apat q^re dixi ei q ipolis erat cura ei^ꝰ oio niſi cbirolog^ꝰ indicat carnē illā totā cū raſorio q^ē ē i circuitu apat q cū audiſſet B icepit furere valde r angu ſtiari:r medici iceperūt ei blādiri tradēdo obliuioni pceptā antiq^p q pceperī q nō ōbem^ꝰ blādiri ifirmo i egri^ꝰ. Quare pmiſerūt ifirmo remouē eā bñ cū medicis mortificatis:qb^ꝰ dixi q nō cogſcebā nec videbā vllo mō q illō facē poſſent:eo q añq mortificata ſit illa caro mala:ōnigrabiF alta q ſuccedit:r ſic cōcordati fuerūt oēs remouē eaz cū medicis acut:qb^ꝰ dixi q nō poterāt iſtō facē aliq^ꝰ rōne:r ſic receſſi ab ipo:r medici fortiF iceperī me accuſare r dicē q nō poterā inimicitiā coopiF quā hēo erga eū: tñ q^uis ei^ꝰ inimic^ꝰ eſſez ,p certo dicebā vitatē, vñ iſta de cā imagiauerat nocē mibi:ſz De^ꝰ abſtulit ei po^ꝰ:neq fui medici aliqd ſibi pfeceri:ſz poti^ꝰ ei itulerūt guamē r validuz nocu^tuꝰ. ¶ Et accit qñq i hac paſſiōe q corrūpiF os r ōnigraf:q^re ipole ē q ſup illō os poſſit caro gñari:nec ꝓdēſari. vñ neče ē radē illō fortiF:r cū raſorio icidē carnē illā totā q ē infecta r corrupta:r ſtbiliare regimē ei^ꝰ:r ſup locū pone farinā ordei cū idico q^z ptes ſint equales:r cū vuln^ꝰ ſanié eiecerit:pōe tūc farinā ordi mixtā cū melle: r iunge ptes vicinas q ſt i circuitu apat cuz oleo roſa.aromatizato:qñ pole ē q cū B regimie videbis rē laudabilez cū adiutorio Dei:q ſi cōplo patiēt fuerit ſicca valde: r fuerit ſenex adde farine ordei r idico q^tū ē q^nta ps dēture adusto. ¶ Explicit liber ſcōs Theyſir.

¶ Incipit liber tertius qui eſt cōtinēs tractat^ꝰ tres: quop tractatuū primus cōtinet capitula tredecim.

¶ Laꝑm primū. Quod eſt de febribus effimeris.

Dicit ſeruus Auēçoar q cōſuetudo eſt medicorū noiare vnūquēq calorē exeūtez a corpe pter nāz:febrē. Sciēdo q ex febrib^ꝰ qdā fiūt i ſpiritib^ꝰ:r cū dico ſpūs itelligo ſbaz ſubtilez que ē i corde:q qdē ſuba in itellu nro bzeuis ē ad itelligēdū. Sz viuim^ꝰ oo nec ipſaz hēm^ꝰ:r moriimur qñ de^ꝰ ipſaz a nob vult remouere:r qdā febres oriūt i hūorib^ꝰ:r aliq gñanf i ſubalib^ꝰ mēbris. Et nūc icipio ab ea q ortū bz a ſpiritib^ꝰ. Et dico q B febris pte gñaf a cāis extrinſecis ſic a fortiira r a ſupfluis vigiliis:aut ab itēſo r fortī laboꝰ:r exercitio exies a nā vl ex ſ̄ctiōe ſupflue more i ſole: aut ab itēſa friditate: aut ex balneatiōe i gbuſdā aqs ſtipticis ſic in aq vitrioli vl alumis r ſuis ſilib^ꝰ. Jra āt ,pceat febrē:eo q ab ipſa iflāmanf ſpūs cordis r tot^ꝰ corpis:r ide ſegf effimera:q cū recedit a corpe nō redit ampli^ꝰ. Et B itelligēdū ē dūmō hūores tēpati fuerit r eq les i corpe i q^tūitate.ſ.r q^lita

I te: ⁊ iterdũ durat ꝑ tres dies: ⁊ B ē raro. Et B febris dī effi
mera. si ℣o bũores nõ fuerit i corpe tẽpati cõlesis; exeũt
ab cõlitate ⁊ tẽpie i q̃tu[tc] ⁊ q̃li[tc] vl suba: tũc ad putridã le
uiſ potit ꝛriuari: vl ad aliã spẽs feb: de qb⁹ remẽoꝛat ero
cũ de putridis ꝑtractabo. ¶ Cura ãt b⁹ effimẽ q̃ ab ira ꝓ
cedit ē ifirmũ letificare dõec remoueat ira: ⁊ nõ ſbtiles
ei⁹ regimẽ mlũ: ⁊ da ei bibẽ ſyrupũ mitigatiuũ ⁊ refrena
tiuũ ire: ſic ē ſyrup⁹ ō buglossa: cui⁹ oos ſit. ʒ.j. cũ. ʒ. v. aque
rosacee ⁊ gelcat abſq; exercita[nc] aliq̃: ⁊ videas vrinas ei⁹.
Cura facte a cauſis exterinſecis ⁊ primo ab ira.
Oꝛ ſi ſig⁹ laudabilia i ipa appuerit attestãtia ſanitati: ſcias
ꝙ libabit ab ipa: ita ꝙ nõ redibit: ⁊ ſig⁹ certiſſimũ b⁹ est
hipostasis alba pinceata ⁊ lenis: ⁊ cõlis: ita ꝙ i motu vasis
cito aſcẽdit ſurſũ: ⁊ cito redit iferi⁹ ad ſuã debitã diſpõnẽ:
K ⁊ i isto ſigno nũq̃ cogũt errorẽ tpib⁹ vite mee. q̃re cũ vi
des B certiſſime ſcias ꝙ nõ redibit. Et ſi cũ tali hipostaſi
vria fuerit i colore ⁊ i ſuba ſillis vrie ſanoꝛ adhuc certior
eē potis ꝙ nõ redibit. ¶ In illa ẽt q̃ fit ex cogita[bo] ⁊ vi
A vigilia, gilys ſuabis ꝑdcm̃ regimẽ ꝑter ꝙ i illa q̃ fit ex vigilys ō
bes ifirmũ ſollicitare vt dormiat diu: ⁊ ꝓfert odorare flo
res nenufaris: ⁊ vngẽ nares ei⁹ cũ olo ſeiuꝫ cucurbitaꝫ vl
cucumeris: ⁊ pot⁹ ei⁹ ſit ſyrup⁹ violace⁹: vl ō buglossa: qm̃
ꝓferũt: ⁊ cũ videris ſig⁹ lauda[tc] cibabis eũ pull⁹ vel carne
bedi lactãt. Et B cura ſuffici i illa q̃ fit ex ira ⁊ ſollicitu[bo] ⁊
cogita[bo] ⁊ vigilys. ¶ Effimera ãt q̃ fit ex fatigatiõe ⁊ la
A labore, boze idiget maiori cura: qm̃ oꝛ vt ponas eũ i tina plẽa dul
cis aq̃ tepide: ita ꝙ balneet corp⁹ totũ ꝑter caput: ⁊ fricet
corp⁹ ei⁹ totũ i exitu cũ iteriozib⁹ melonũ: vl pulpis ipoꝛ
qm̃ ſt bñ maturi: ⁊ ſi nõ repiunt melões recipiãt ſeia eoꝛ
⁊ piſtẽt optie: ⁊ cũ ipſis fricet corp⁹ pfcẽ vt exeãt vapo
res fumoſi q̃ reſoluũt vl reſoluti ſũt a caliditate febrili: ⁊
postq̃ videri ſig⁹ certiſſimũ qd tibi iã noiaui. hẽc ꝓbes ꝓ
ſtãti ꝙ ñ rãdibit feb ãpli⁹: ⁊ pot⁹ iſtoꝛ ſit ſic pot⁹ pdcõꝛ.
¶ Et ille ẽt q̃ incurrit effimerã ex ꝛctiõe moze in ſole bal
A ſole, neet ſilr: ⁊ regãt regie dcõ: ꝙ ſi cã ſolis bũerit dolorẽ ca
L pit; itẽluꝫ: ifũde caput ei⁹ olo roſaceo aroãtiçato ſi tpꝰ ⁊
etas; ⁊ regio; ⁊ ꝓplo ꝓſeſerit: ⁊ ifũde ſic. ꝓſiſcẽ cũ isto olo
tãtũdẽ aq̃ dulcis: ⁊ diſtilla eã ab alto ꝑ cãnulaꝫ: vl cũ aliq̃
vaſe bñte oꝛificiũ ſtrictũ: faciẽdo ꝙ ifirm⁹ ſit ſedẽs ⁊ talr
ſup caput diſtilleẽ vt ſpgãt ꝑ totũ: ⁊ i camera ipſi⁹ ſpge: ⁊
ſuſpẽde folia cãnaꝫ ſeu arũdinũ: ⁊ vitis: ⁊ myrtelle: rozãdo
opiie domũ cuꝫ aq̃. ⁊ B ẽt ꝓfert ꝑdict⁹ effimeris: ⁊ ꝓſidera
vrinã: ꝙ ſi videris i ipa hipoſtaſis reſidẽte i fundo albã ⁊
A trigoze ſbtiles ⁊ regãtã in oib⁹ ſic dici: ſcias ꝙ certo ꝙ ñ redibit
febris. ¶ Sz ille q̃ cã frigozis patit effimerã ē balneãd⁹
in aq̃ dulci. ſilr fricãdo cũ cũ ſcie melõis: ⁊ dcẽ ei oi mane
ō ſyrupo ſgnçabin. ʒ.j. cũ. ʒ. iiij. aq̃ cale: ⁊ cibet pullis ſi vi
deris ꝙ i vria ſit hipoſtaſis alba reſidẽs i fundo ⁊ ꝓtinua
A balneo ſtipico, atq; lenis ⁊ cetery bõis diſpõnib⁹ regãta. ¶ Sz illi q̃ pa
tit cã cã balnea[ib] i aqs ſtipticis apianẽ pozi ipſi⁹: ⁊ B po
nẽdo eũ i balneo dulcis aq̃ tepide fricãdo eũ cũ melõib⁹
vl cũ ſeib⁹ iſpoꝛ. Et ſi videris ſig⁹ lauda[tc] ꝓnoſatũ i vria:
M cibabis eũ pullis elixis i taſphea cũ modico aceti. Si ℣o
cuꝫ iſta febre nõ appuerit i vria dcã hipoſtaſ laudabilis:
ſciat ꝓculdubio q̃ redibit febris ⁊ trãſibit iſta febris ad
aliã ſpẽs febris: ⁊ B ꝗs q̃ corp⁹ fuerit diſpoſitũ ⁊ ꝑparatũ:
ꝙ ſi hipoſtaſis nõ reſidet i fũdo: ſz ē pẽdẽs ⁊ nigra vl tẽ
dit ad rubedinẽ. inue ei dietã ſbtilẽ phibẽdo pullos oino:
⁊ rege eũ cũ pultib⁹ farie ordei: ⁊ cũ pane abluto q̃ius an
tiq nõ bũerit iſtã ꝑ ſbtili dieta: imo ꝗs ipſos ſbtilis dieta
erat nihil dare. Et tẽpata apõ ipſos erat dare mellicratuꝫ
tm̃: ſz ꝑ certo dico q̃ oẽs ꝑter Hippocratẽ: tũc tpis erant
idiote ⁊ medicinã penit⁹ ignorãtes Sz illõ nõ tm̃ eis ife
rebat nocumẽtũ cã ꝓluetudis. Sz ille q̃ nõ ē
assuet⁹ caueat ne faciat iſtud regimen.
¶ Ca. z[m]. Qd ē ō febre cholica ſeu tertiana.
Tiam feci ſcire ꝙ B febris leuiter con
uertit ad putridã: ꝙ ſi cõplo pa
tiẽtis fuerit ſimplr cholica febris erit de gẽe cholẽ q̃ pu
N trescit i venis vl ex veas. Si ãt fuerit i vẽis erit tertiana
ꝓtinua q̃ fit abſq; rigore ⁊ tipo aliq̃. Et ſi ex vtere
rit: erit ſimplr tertiana: q̃ q̃ius magnã bẽat alleuiationẽ:
tm̃ ex toto nõ ꝓpurat pfcẽ: ⁊ cũ redit ꝓxiſm⁹ mouet cuꝫ
acuitate maxia ⁊ furoꝛ valido: atq; fortis: ⁊ ꝑ maiori pte ñ
accit B febris niſi iuuenib⁹ ⁊ bñtib⁹ ꝓlonẽ calidã ⁊ ſic. ⁊
in estate: ⁊ ei⁹ ꝓxiſm⁹ durat a. vj. horis vſq; ad. xv. ⁊ pma
net tãdiu dcã febris q̃uſq; mã ſeu bũoꝛa nã digerat: ⁊ po
ſtea expellat ab ipſa: ⁊ ſcias ꝙ i iſta egritu[nc] nõ erit ſalus
pfecta: niſi ꝑ ſus i die idicatiua ſig⁹ digõis appuerit ſic in
vria appet hipoſtaſis alba tali mõ. vz. ꝙ i aliq̃ die lauda
bili ꝑ appareat hipoſtaſis pẽdẽs i medio vasis: tẽdẽs ad
rubedinẽ: ⁊ i alia die idicatiua ſit ꝓalbata: ⁊ i fũdo: ⁊ cũ ſic
O fuerit. ſ. ꝙ ꝑ i aliq̃ die idicatiuo icipit hipoſtaſis in medio
apparere cũ aliq̃ rubedie: cũ añ nullaten⁹ viſa fuiſſꝫ: ⁊ po
ſtea in ſequẽti die cretico vl idicatiuo i fũdo repit eſſe cũ
albedie certũ ē atq; firmũ ſig⁹ libatiõis oio: cõgẽcẽdo q̃
dci dies idica[m] vl cretici nõ ſt nꝫ fuit in oib⁹ dieb⁹ eq̃lr: ſz
ſũt ꝗs ordinẽ atq; decurſuꝫ ꝗs quẽ de⁹ ſblimis voluit eos
ordiare. ⁊ ego de eis rememoꝛat ero cũ adiutorio Dei.
Tractatus ca. 1. ⁊. 2.
¶ Cap. 3[m]. Qd est de febre quotidiana flegmatica.
Tpõt et cẽ q̃ dcã febris effimera ꝓitat ad
flatica ꝗs ꝑpatiões corpis ⁊ ſue
cõplonis ⁊ diſpõnis: ⁊ B febris bꝗs poxiſmũ in
oi die. ⁊ ei⁹ putredo ē ex flãte: q̃re lõgioꝛ exiſtit
valde q̃ tertiana. ⁊ ei⁹ poxiſmi ſilr lõgiores exiſtũt q̃ ip
ſius tertiane: ⁊ pp bũiditatẽ b⁹ flat; cito ⁊ facili⁹ recipit pu
tredinẽ. vñ poxiſmi fiũt in oi die: ⁊ patiẽs modicã pcipit
alleuia[nc] vl regeꝛ iter vnũ poxiſmũ ⁊ aliũ. ¶ Cõſulo q̃ vt Cura
medic⁹ ſit ſtudioſus i dirigẽdo hũc hũozẽ. ſ. i ſbtiliãdo ipꝰ
⁊ icidẽdo ⁊ diuidẽdo. ⁊ B cũ ſyrupo ſgnçabi cõpoſito dã
P do ei oi die ō ipo. ʒ. vj. cũ iſta ꝛcoctiõe. ℞. radicis lilij: ⁊ ra
dicis feni. aii. pondus vni⁹ denarij: ſcia melõis ⁊ foliꝰ polij
mõtani. aii. ꝑtes tres denarij vni⁹: centauree mioꝛis q̃rta
ꝑs auf. j. ligni. mũdate ad pondus oiuꝫ: ꝓq̃ſlenẽ q̃ ſunt con
quaſſanda ⁊ ponãt ad ignẽ cũ. ʒ. x. aq̃: ⁊ bulliãt lento igne
vſq; ad ꝓſũptiões ʒ[c] ꝑtis: ⁊ colent ⁊ cũ iſta decoc. diſtẽpa
ꝑdictũ ſyrupũ: ⁊ ꝑpia ei oi mãe i ieiunio: cũ ãt ſyrup⁹ de
ſcẽderit de ſtõ ciba eũ pullo decocto cũ aceto: ⁊ cuꝫ pane
bñ fermẽtato. ⁊ pueit cuilꝫ medico vt faciat ſcire patiẽti ꝙ
B febris ē longa ita ꝙ durat a. xxj. die vſq; ad. xl. ⁊ pt pue
nire vſq; ad. lx. ⁊ B totũ pueit ꝗs groſſitudinẽ ⁊ viſcoſita
tẽ bũoꝛis. Et ſcias ꝙ B febris multotiẽs pducit ad hidro
piſis: q̃re difficilis curationis atq; graui⁹ exiſtit: ⁊ infirm⁹
remanet in periculo grauiſſimo atq; fortis.
¶ Cap. 4[m]. Quod est de ſanguinea febre.
Tpole ē ꝙ ſupradcã effimera ꝓitat ad
febrẽ ſanguineã: cui⁹ tres ſt ſpẽs:
Q Tres ſpecies ſinoche. idem 4° colli. 31°
qz aut icipit a ꝑn⁹ ſui aſcẽdere. ⁊ ñ ceſſat ſic aſcẽ
dere vſq; ad finẽ. ſeu vſq; ad cretica ſui deter
mionẽ. ⁊ alia eꝛtio: q̃ icipit a ſũmo ⁊ ſp. pcedit deſcẽdẽ
do vſq; ad cretica ſui determi[nes], ⁊ ꝗs ē q̃ pmãet i vno te
noze ſeu ſtatu vſq; ad finẽ. ⁊ B febris cõtinue ⁊ ſp affligit
vſq; q̃ ifirm⁹ mouet cũ ipa vl libat: ⁊ ꝑ maiori pte ñ acci
dit B febris niſi iuuenib⁹. Cura b⁹ ē flõmia ſubtrahẽdo ō
ſanguie vſq; ad ſincopim: cũ ſciueris ꝙ certo ꝙ febris ſit
ex ſanguie: qm̃ ſi ſic certiſſime fuerit libabis i vna die vl
in vna hora: aut añ ligationẽ brachy: cũ hac ꝓditõe ꝙ pa
tiẽs ſit eũat⁹ a cholẽ añ flõmia duas vel tres ſellas.
¶ Cap. 5[m]. Quod est de melancholia febre.
Tpõt etiam eſſe q̃ effimera conuer
tat ad melicã febrẽ: ⁊ efficitur
quartana: que eſt grauioꝛis ⁊ difficilioꝛis ac
tardioꝛis digeſtionis q̃ quotidiana flegma
tica: ſz iſta nõ ē ita deceptibilis ⁊ malicioſa
ſicut quotidiana: q̃ius ſicut diximus ſit lõgioꝛis ⁊ diffici-
Flõmia vſq ad ſincopim cõuenit. idem 3° pnac. Ma ca. 16. Oppo. vide 7° colli. 3°. i antidotario huius vbi dicit fiat flõmia ad ſincopim.

A lioꝛis digõnis ipſa q̃tidiana ⁊ ꝑ maioꝛi pte nõ curat niſi
in estate: ⁊ paroxiſmi ipſi⁹ fiũt de q̃rto i q̃rtũ die: ⁊ duob⁹
dieb⁹ ē ingete: ⁊ poxiſmi hui⁹ plõgant diuti⁹ q̃ poxiſmi
ſtatice: ⁊ hec febris nãt multũ plõgat: qm̃ plies vidi eã
incipe in estate: ⁊ nõ dimittẽ vſq; ad aliã estatẽ: ⁊ q̃nq; ꝑ
longat vſq; ad duos annos: ⁊ iterdũ plus. ⁊ hec pro maio
ri pte nõ accidit niſi ſenib⁹: ⁊ illis q̃ vtunt carnes groſſas
valde ⁊ caſeũ ſalitũ atq; ver⁹: ⁊ q̃ vtunt comedere carnes
arietũ magnoꝛ: ⁊ hircoꝛ ⁊ caſtratoꝛ: ⁊ ẽt q̃ aſſuefcũt co
medere piſces magnos ⁊ veteres valde: ⁊ carnes ſalitas
quoꝛũcũq; generũ ſint: ⁊ oliuas: ⁊ melongenas. Et i ſũma
dico ꝙ hec febris accidit illis in gb⁹ melꝛia ꝑdñat: ſiue a
cõplone ſua radicali: aut a cibis malis gẽantib⁹ illum bu
B moꝛẽ: ⁊ cũ icipit paroxiſm⁹ hui⁹ vl infirmo ꝙ grãdo ca
dat ſup doꝛſuꝫ ei⁹: ⁊ icipit cũ tuſſi: ⁊ cũ recedit poxiſm⁹ re
manet mũdus oino longe pluſq; in q̃tidiana: qz in quoti
diana nõ depurat patiẽs pfecte niſi poſt vlꝛz libationẽ:
⁊ bucuſq; rememoꝛat⁹ ſuꝫ: ⁊ rememoꝛat⁹ ero de iſtis ſim
plicib⁹ febrib⁹ ꝑticulr: vt ꝑ ſimplices ꝛtelligas cõpoſitas:
cogẽcẽdo tm̃ ꝙ ꝑ maiori pte vix repiunt febres ex bũoꝛe
vno ſimplici: ita ꝙ poſſis dicẽ ꝙ ex pura cholera fiat fe
bris: cũ ſit cala ⁊ ſicca valde: ⁊ ſubtilis ſube: ꝙ ſi occidit B
est in minoꝛi pte: ſz denoiatio ſit a maioꝛi: ita ꝙ q̃ cholẽ
dñat ⁊ aliq̃ febre: dicẽ cholica: q̃ cũ putreſcit itra venas fac
febrẽ abſq; rigoꝛe: ſz cũ eſtuatiõe ⁊ caloꝛe valido atq; foꝛ
ti: ⁊ cũ mlta ſiti. Cuꝫ ãt putreſcit ex venas fit cũ rigoꝛi foꝛ
ti: ⁊ ſudat ifirm⁹ ⁊ declinatiõe: ⁊ remanet qer⁹: ⁊ due be fe
brẽs. ſ. tertiana ꝓtinua vel iterpolata creticant pro maioꝛi
pte a. xiij. die vſq; ad. xvj. diem: niſi erroꝛ ſupuenerit ab
infirmo vel ad alijs. Sciẽdo tm̃ ꝙ ꝑm mixtionẽ cholere
C remittunt accidẽtia: ⁊ plongat febris plus vel minus.
¶ Cap. 6[m]. Quod est de febre que fit ex cholera vitellina
praſſina aut eruginoſa.
Debet nõ fa cit expreſſam mẽtiõẽ ꝗ auic. ſed cõtinet in capitulo.
Tpõt etiã fieri febris ex cholẽ que in
vitia calitate ⁊ ſiccitate exiſtit
cũ ſuba ſpiſſa atq; groſſa: ſic est cholẽ vitel
lina ⁊ praſſina ⁊ eruginoſa. Et põt eẽ ꝙ hec
cholẽ ſit admixta flati: ſz denoiat cholica
a diſio: ⁊ ꝗs q̃ elõgant a ſimplicitate ⁊ puritate cholẽ: ꝗs
illõ plõgant poxiſmi ⁊ accitia ſunt gentioꝛa. ⁊ iſta febris
tertiana q̃ fit ex cholẽ vitellina q̃ ē mixta flati fac poxiſ
mos longioꝛes q̃ q̃ fit ex ſimplici cholẽ atq; pura.
¶ Cap. 7[m]. Quod est de cura febris tertiane nõ pure que
fit ex cholera mixta flegmati.
Cura hui⁹ ē potare ifirmũ cũ reb⁹ tẽpe
rate fridis ⁊ abſtersiuis: ⁊ bis que
bñt ꝓuocare vrinã ⁊ ſudoꝛẽ: ſicut ſunt iſta.
℞. ſcia melonis ⁊ cucumeris: ⁊ floꝛ camo
mille. aii. auf. x. ſeis lini: ⁊ fenugreci: ⁊ orobi.
D aii. auf. iij. ſgnãti: ſparagi: ſpice nardi: maſticis: ⁊ ſeis feni
culi. aii. auf. v. cõquaſſent q̃ ſũt cõquaſſanda ⁊ ponant in
duab⁹ lib. aq̃ dulcis: ⁊ bulliãt vſq; ad ꝓſũptionẽ medietatẽ
⁊ colent: ⁊ in hac colatura ponant lib. vj. ſuccari: ⁊ lib. vj.
mellis: ⁊ lib. j. aceti: ⁊ bulliãt iterũ ſit vſq; ad ſpiſſitudinẽ
ſyrupi. ⁊ de iſto dent ifirmo oi mãe. ʒ. vj. cũ. vj. aq̃. ⁊ ciba
cũ pullis puis decocti i agresto vl cũ aceto. ¶ Sz febris
illa q̃ fit ex cholẽ praſſina vel eruginoſa est fraudulẽta ⁊
deceptibilis multũ. ⁊ ei⁹ accitia ſũt difficillima ⁊ pnicio
ſioꝛa atq; fraudulẽtioꝛa valde accitib⁹ ꝑdict; q̃ fiũt i illa:
q̃ fit ex cholẽ vitellina: ⁊ ꝑ maioꝛi pte nõ euadũt infirmi
ab ipſis gn mozianẽ: ⁊ q̃ euadũt liberant cũ difficultate: ⁊
poſt lõgũ tꝗs. Et cũ iuadit poxiſm⁹ hui⁹ febris angustiat
patiẽs multũ: ⁊ bꝗs ingetudinẽ magnã cũ ſiti valida atq;
foꝛti: ⁊ bꝗs alienatiões varias atq; magnas: ⁊ iactat ſe p le
ctũ huc ⁊ illuc: cũ iſtãtia vigiliaꝫ: ⁊ pulſus patiẽt in febre
ē duꝛ⁹ puꝛ⁹ atq; diſiuſus: ⁊ ꝑ maioꝛi pte finis hui⁹ ē malus:
⁊ in mioꝛi pte libant: ⁊ q̃ euadũt cũ difficultate euadũt ⁊
poſt lõgũ tꝗs. Et accitia q̃ ſupueniũt i hac febre ſũt peſſi
ma ⁊ frauduleta: atq; deceptioꝛia: qz vrina taliũ ē ptinens
ad viriditatẽ vl nigredinẽ: ⁊ hipoſtaſis ēt ei⁹ ē talis: ⁊ cuꝫ
pẽdet hipoſtaſis talis i medio: moꝛiẽ patiẽs in bꝛeui: ⁊ qñ
E est in fũdo adhuc citi⁹. Oꝛ ſi in die cretica icipiat apparẽ
vrina nigra abſq; hipoſtaſi: ſignũ fortitudis vtuꝫ expul
ſiue: q̃re bonũ ē: ⁊ ſignũ ſaluꝫ. Sz hipoſtaſis nigra ē ma
la: qz ſigat laſſitudinẽ vtuꝫ i digerẽdo hũc hũozẽ: eo ꝙ qñ
nã est foꝛtis ⁊ boni cẽ: cõuertit hipoſtaſiꝫ ad albedinẽ: ⁊
cũ deficit nã: color hipoſtaſis fit niger ⁊ mozit patiẽs ve
lociter: ſi fuerit dicta hypoſtaſis in fundo vasis: ⁊ ſi fuerit
pendens in medio tardat moꝛs. Et est elõgatio necis ꝗs
elongationẽ ipſius hipoſtaſis a fundo.
Elõgatõ moꝛtis ē ꝑm elongationẽ male hipoſtaſis a fundo. idem 20°. c. c p. fo. 408. col. b[a]. Opp. fo. 401 col. 3. ⁊. 4. certa ſignãno habet pneophreſim ⁊ hipoſtaſim: p nebulã vero nulle. ⁊ fol. 403. col. 4. ⁊ hoc ego viditerq⁹. vi6 4°. colli. 24.
¶ Cap. 8[m]. Quod est de febribus compoſitis.
Clias ꝙ diuerſitas febriũ cõpoſitaꝫ ē
ꝗs diuſitatẽ bũoꝛ q̃ adinuicẽ
cõponũt: ⁊ accitia ēt ipſaꝫ diuſificãt ꝗs va
rietatẽ dictaꝫ cõmixtionũ: ⁊ medic⁹ q̃ pfecte
cogſcit ſimplices: ex ipſis ſciet ⁊ cogſcet cõ
F poſitas. ¶ Cap. 9[m]. Qd est de ſignis febris tertiane.
Febris aũt tertiane ſigna ſunt: caloꝛ
eſtuoſus ⁊ foꝛti ⁊ ſitis inte
ſa cũ inſtãtia vigiliaꝫ: ⁊ vigilatiões: q̃ cũ eſt
itra vasa: ē ꝓtinua ⁊ abſq; rigoꝛe. Sz cũ ē ex
vasa: fit cũ foꝛti rigoꝛe. ⁊ B iõ ga cholẽ ſpgit
exteri⁹ ad mẽbra ſenſibilia: ⁊ mordicat ea: ⁊ accidit ei ſic
illi cui ſpgit ſubito aq̃ cala ſup eã q̃ ꝗbit ⁊ patit rigoꝛẽ:
⁊ ſic accit vulnerato qñ pcutit ſup idẽ vulnus: ⁊ poxiſmi
istius ſunt breues ⁊ inadunt de tertio in tertium.
¶ Cap. 10[m]. Quod est de ſignis febris ſanguinee.
Modus ℣o ſanguinee febris ē: qz cõ
tinue affligit: ⁊ patit ſitis
⁊ vigilias: ⁊ bꝗs pturbationẽ mẽtis. Sed va
poꝛ qui pcedit ab hac febre nõ est intantum
mordaꝫ ſicut ille qui exit a tertiana.
¶ Cap. 11[m]. Quod est de ſignis febris quotidiane.
Signa aũt quotidiane ſũt: qz ē abſq;
rigoꝛe: ſed bꝗ frig⁹ ⁊ ſpãlr
extrema ifridant valde: ⁊ bꝗ alices ⁊ oſcita
G tiões: ⁊ lachrimant oculi eoꝛ: ⁊ interduꝫ pa
tient ſincopiꝫ pp reuocationẽ ⁊ ꝛſtrictionẽ
caloꝛis nãtis ad iteriora corpis. Et paroxiſmi huius ſunt
longioꝛes ꝑdictis febrib⁹: ⁊ corrũpit ſeu deſtruit appeti
tus ſtõchi eoꝛ: ⁊ ſunt abſq; foꝛti ſiti: ⁊ pulſus nõ est duꝛ
neq; multũ diuerſus vel variabilis: neq; tante velocitatis
ſicut pulſus cholerice: ⁊ vrina eoꝛ ē ſpiſſa: ⁊ nõ depurat
perfecte inter vnum paroxiſmũ ⁊ alium.
¶ Cap. 12[m]. Quod est de ſignis febris quartane.
Signa aũt quartane ſunt hec. ſ. frigus
magnũ cũ oꝛipilatiõe: ⁊ vl
patiẽti ꝙ grãdo cadat ſup eũ vndiq; ⁊ paroꝛ
H iſmi iſti⁹ ſũt lõgioꝛes q̃ q̃tidiane: ſz depurã
tur pfecte magis q̃ in q̃tidiana: ⁊ oẽs iſti bu
moꝛes diuerſificant ⁊ variant ꝗs diuerſitatẽ ſuaꝫ ſpẽꝫ:
eo qz plẽs ſũt ſpẽs cholẽ: ⁊ plures ſilr ſunt ſpẽs flegmatis
⁊ melie ēt ⁊ ſanguis. Et nõ rememoꝛat⁹ ſum B niſi ſigna
ſimpliciũ febriũ in gbus nulla ē admixtio alteri⁹ bũoꝛis:
q̃ius viꝛ reperiant oino ſimplices atq; pure ſine aliqua
admixtio in rei veritate: ſz intellꝰ ſolo apprehẽdũt. Cuꝫ
aũt pfecte cognoueris ſimplices febres ⁊ ſigna earuꝫ: ex
ipſis hẽbis notitiã cõpoſitaꝫ ⁊ ſuoꝛ accitiũ. Et iaꝫ ſupi
cõmemoraui ⁊ ſufficiẽter ꝛclarauí curã vnius ſcilicet ſuꝫ bu
moꝛis. Cuꝫ aũt videbis febrẽ cõpoſitã ex duob⁹ bũoꝛib⁹:
cõpone medicinã ꝑm illã cõmixtionẽ: agẽdo plus ꝗ bu
moꝛẽ ꝑdominãtẽ. Et cũ ſic feceris hẽbis ꝓluetudinẽ ide:

ꝛdez dꝗ Infra cõ
5. Nota dicta gal
In 2° pronos. com
3°. nota dicta 3
ar. p. lib. na. 7. c
5. In medio. 5. f
ſcias ꝙ nõ:

& erit tibi leue curare has febres & egritudines.

I ¶ Cap.13m. Quod est de febre ethica & signis & cura eius.

Est adhuc alia spēs que vocatur ethica. & hec pro maiori pte non accidit nisi post alias febres cronicas que debilitant corpora & exiccāt hūiditates: & inde corp' aegrit siccitatē & caliditatē: & ista febris ppzie fit in radicalib' mēbris: & pro maiori pte fit post effimerā: & ꝗ corp' pparatū est ipsaꝫ recipe & maxie cor. Et hec febris pmanet: & giiat in radicalib' mēbris pp siccitatē eorꝫ: sicut ignis pmanet & reseruat in reb' siccis multū: qm̄ videm' q̄ lapis calcis qm̄ tāgit sentit frīdus: & cū tāgit ab aq̄ incēdit: & ardescit ardore valido atq; fortiꝫ ita q̄ mālefistissime pcipit & sentit. Et sic è de illo q patit hāc febrē: q̄ cū tāgit corp' eius sentit eē calidū nō fortī caloze: & cūcibat: fluc illa cibaria sint calida seu frida: post duas horas vel tres inflāmatur corp' eius totū: & anhelit' eius fit frequēs & magn': & pulsus eorꝫ è dur' & tensus: & remanet in hac dispōne vsq; ad cōpletū tertie digōnis: & postea paulatine diminuit dcā inflāmatio atq; calor. Et hec febris in pn° sui leuis est: ad curāduz. ¶ Et cura eius è ponere ifirmū in balneo dulcis aque tepide pluries in die. Et da ei quolibet mane in diluculo de lacte capre recēter mulcto: & sit capra pua q̄ generet multū lac: & morat capra ,ppe lectū patientis: ita vt incōtinēti post mulctionem ipm recipiat ne corrūpat ab aere: & mala ide fiat digō. Et istud fieri dz tā i calido aere q̄m in frido: eo q̄ lac velociter corrūpit & alterat: & cuz sit corruptū nō facit laudabile nutrimētū. Et icipiat bibē de isto ab.3.j & gradatim ascēdat vsq; ad lib.5.qa, si incipereis dare quātitatē magnā & pn° coagulareē in stō: & ide mala & corrupta fieret digō. & qō B hz remouē è: vt ponat aliqd mellis dispumati in fundo vasis: & sup illud mungat lac: & misceat sil' & ppinet infirmo fm mēsurā & ordinez supradictū: & post potū lactis nō comedat aligd oino donec digerat. Facta aūt digōne si vis iterū dare sibi de lacte ad comedendū da: & si nō est assuet' ciba eū pane frumēti bū fermētati: & carnib' assuetis: tū oi mane da ei lac fm ordinē dictuz: & carnes ei' sint galline elixe & pparate in talphea. Et oi hora qm̄ stōch' è vacu' a cibis pone euz i tina aque dulcis tepide: & post exitū cibabis eum: & sic remouebit febris cū adiutorio Dei. Et scias q̄ ethica habz tres gradus. primus è facilis curationis: eo q̄ nō diuz finita est hūiditas in radicalib' mēbris. Gradus aūt secūs est qm̄ calor pfundat' è in hūiditate rorida: q̄ ibibita è in radicalib' mēbris: & B ēt bn̄ curat: si pfecte regit. Et gradus tertī' est: qm̄ calor pfundat' est in ipsis radicalib' mēbris. & B postq̄ humiditas eorꝫ ex toto è sumpta atq; finita: & hoc ex toto est ipse ad curāduz. Sciēdo sil' q̄ qlibet ex istis gradibus hz alios gradus ita q̄ alig sunt q̄ citissime curant: & ghusdā eorꝫ plongat sanitas plus vel minus: & sic ēt aliq cito moriunt: & ghusdaz eorꝫ mors dilatat & plongat. Testiculi aūt gallorꝫ q ipinguati sunt ex lacte sūt optimi in hac passione: & ēt qui nō sunt ipinguati ex ipso sunt satis boni. ¶ Pōt aūt esse q̄ hec febris ethica ꝓiungat alteri febri: cui' cognitio è difficilis valde nisi illi qui assuet' est valde & longo tpe experimētat': qm̄ pōse est q̄ ethica ꝓiūgat febrib' cholicis & flāticis & sanguineis: & ēt melicis. Et sigs q̄ sierit dicēs: quo B eē pōt: q̄ ethica cū sit calida & sicca iungat febrib' sanguineis & flāticis que sunt humide. Rñ. q̄ ex mēbris q̄dā sunt sicce cōplonis: & q̄dā humide: & aliq̄ frida & aliqua calida: & ēt in vno singulari mēbro q̄uis sit calide & sicce cōplonis est pōse q̄ i codez cōmoreē humor fridus & humidus: sic appet: & manifeste repit in stō & in vulua: q̄ cū sint in aliq' calide & sicce cōplonis coadunat in ipsis flegma: q̄ō est friduz & humidū: & pōt silr esse ecōtrario. s. q̄ aliq̄ mēbra sint fride & hūide cōplonis: & in ipsis repiat chola q̄ è calide & sicce cōplonis. ¶ Et ex febrib' sicut dixi q̄dā sunt q̄ fiūt in spiritib' q̄ dicunt effimere: & q̄dā putride: q̄ꝫ spēs sunt q̄tuor. s. q̄ aliq̄ fiūt ex chola: & alique ex flate: q̄dazꝫ ex sanguine: & alie ex melia. ¶ Et cōponunt ēt be febres iterdū adiuicē diuersis cōpōnib'. vz. q̄ cholica pōt cōponi cū sanguinea & cū melica: & aliq̄ cū flātica. & est pōse q̄ cōpositio fiat ex vno eodē humore. s. q̄ chola fiat & sit putrefacta itra venas & extra: & sic erit ꝓtinua & iterpolata ex eodē humore. & pōt eē q̄ chola sit putrefacta itra venas & flegma ex' vl ecōtrario. & pōse è q̄ i oib' istis cōpōnib' paroxismi iungant sil: vel icipiāt sil: q̄re accētia sūt ꝓtinua & mista adinuicē: vñ sūt difficilis cognis valde: & nō pōt bñ ista cognitio absq; studio & laboze vehemēti cū magna pzeuisione: qm̄ graue è & difficilis res valde cog̃scē cōplexes interpolate cū iterpolata: & cōpōnez ꝓtinue cū iterpolata: & ēt qm̄ sunt ex diuersis hūozib' & cōponit iterpolata cū iterpolata: vel iterpolata cū ꝓtinua: & pp B ad cog̃scēdū ista idigemus studio magno cū puisione & sollicitudine vehemēti. & hac de cā nō pnt pfecte scribi in libro: & è pōse ēt vt cōponant due febres ex vno humore: ita q̄ interpolata erit mlte putredis ex' vasa: & ꝓtinua pauce putredis itra vasa. & aliq̄ repit q̄ ambe sunt magne valde: vel ecōtrario. s. q̄ ambe sūt pue multū: & cōmiscent paroxismi adinuicē: ita q̄ vn' subintrat alteri: & cōmiscent sil' accētia: & erunt he febres: aut oes magne vel oes pue: vel alique magne & alie parue. Et cū dico magnā vl' paruā: istellige p magnas multā q̄titatē putredis: & p paruā modicaz q̄titatē eiusdez. Et è pōse q̄ chola que est mā febris sit grosse sube: & flegma subtilis sube: vl' q̄ melia sit sbtilis sube & sanguis grosse. Ergo ꝓsiderādi sunt paroxismi & eorꝫ cursus: & cōsidera itez quō cōponunt iterpolate cū cōtinuis vm' spēi vel diuersaꝫ spēꝫ: & quō cōponunt magne cū paruis: vl ecōtrario interpolate & ꝓtinue: & cogita silr q̄ vna febris pōt cōponi cū duab' vl cū plurib'. ¶ Et est pōse itez q̄ aliqs humor putrefit ex' vasa: & cuz B bēbit pleuresim ad peripleumoniā: aut apa in diaphzagmate q̄re paroxismi adinuicē cōponunt: & vnus alteri subintrat: & pp B cog̃scē ista difficile è valde: nisi illis q multū assueti sunt in his. Sz illi q nō sunt assueti & p lōgū tps approbati nunq̄ ad istā cognez poterūt puenire. Qua de cā medici multū reputant errare in his. Ergo medic' pmo studere dz diligēter i cog̃scēdo febres simplices. Et postea attēdere dz sollicite si vna ex cōpōnib' est cū aliq̄ ipsaꝫ febziū vel plres ex cōpōnib'. Et si sic studiose & attēte studuerit leuiꝫ ad cognez dictaꝫ cōpōnū poterit puenire: & q̄to febris fuerit simplicioz tāto dies indicatiua & cretica erit faciliozis cognis: & q̄to fuerit magis mista: tāto dies indicatiui & cretici erūt magis ꝓfusi & difficilioris notiōis. Et ego intēdo nūc rememorare ō dieb' idicatiuis & creticis postq̄ dixero būc fm̄ onē sup febzes. ¶ Esto certus q̄ multe febres fiūt pp ōbilitatē vtut' & stultitiā medici. & B qm̄ medici cōsentiūt eis comedere plā cibaria q̄ vt' coꝫ sufficiēs sit coquere & digerē. & hac de cā fiūt febres: q̄re nēce è vt ppinent eis cibaria ad pōdus hōec febris ex toto remoueat: nec post recessū febris icōtinēti debes addere in cibis: sz expectare debes vsq̄ q̄ trāseat. v. dies: & tūc addere debes pōdus auf. de cibis. & sic g̃datiz ascēdere debes hōec fuerit recupat': & si sic nō fecerj recidiuabit egri'. Cog̃scēdo q̄ oēs spēs carniū febzicitātib' citissime puertunt ad putredinē. ¶ Et è ipōse q̄ post crisim aliqd putredis nō remaneat in aliq̄ pte alicui' mēbri: q̄ pōt vigozari & augeri ex regimīe malo vl incōueniēti. Et si regit sic dz ordiate: nā ꝓfoztabit & vigozabit donec ipsaz ꝓsumet: & pfectissime expellet. Cōpletus est tractatus de febzibus cū laude Dei: fm q̄ mihi sufficiens esse videt.

Lauda quare ethic' post ci bū inflāmare & est rō cōis medicoz cui Auer. iferius cōtradicit.

Cura

De compōe ethice cuz pu trida.

A ¶ Tractatus secūdus de crisi: & est cōtinēs capitula duo.

¶ Cap'm p'm. Quod est de diebus creticis.

Nunc icipio rememorari de diebus creticis: & dico q̄ crisis est mot' fortis vtutū corpis ad expellēduz hūozē q̄ mā egritu^nis existit cuz adiutorio Dei. Et si hūor calidus & acut' fuerit: & regio silr cala vl tēpata: & tps fuerit estiuū: & patiēs iuuenis extiterit: leuit dict' humor recipiet digōnez in breui: sic in q̄rto die: vel vsq; ad septimū: dūmō error nō affuerit. Et è ipōse q̄ aū diez creticū nō sit aliq̄ dies q̄ indicet ipm: in q̄ vtutes mouent fortiozi motu solito: & apparebit hipostasis alba pēdens i medio vasis: q̄ nō fuerat ante: q̄ si icipiet apparere in scōa die egritudis: crisis fiet i q̄rta: & i q̄rto: crisis erit in septio: & si in qnto: crisis fiet i nona die: & si i nona: expecta crisiz in. xj. Et si vndecia icipiat apparē: expecta crisim in q̄rtadecia: vel in decia & septia. & si in q̄rtadecia vl in decima & septia: expecta crisim in vigesima vel in vigesima pria. Et si nō apparuerit signa digōnis nisi in vigesima die: expecta crisim in. xxx. vel in. xxvij. Sciendo q̄ post hos dies debilitant vtutes corpis sup humore faciētem egritudinē: intantū q̄ possibile erit q̄ nō expelletur egritudo p crisim: sed dissoluet paulatine donec libereē. Et si erit crisis fiet debilis & plongabit vsq; ad. xl. diez: & postq̄ trāsierint. xl. dies visuz fuit Hippocrati q̄ nō posset fieri crisis vsq; ad. lx. dies pp debilitatē vtut. Et rememoratus fuit Hippocras q̄ in oib' egritudinib' cronicis crises nō fiunt nisi in mensib' vel in annis.

¶ Cap.2m. Qō est de signis & accidentib' ipsius crisis.

C Nunc aūt restat videre & rememorari accētia q̄ veniūt & emergūt i dieb' creticis. Et dico q̄ crisis est pugna que accidit iter vtutes corpis & humore q̄ cā egritudis existit: & febzis q̄ fit in die idicatiua est fortior q̄ que fit in alys dieb'. Et si firm' deteri' vl se bēga in hac hora patit calozē maximū: & alienat: & hz perturbationē mētis: & imaginat videre q̄ non videt: qm̄ querit paleas vel festucas colligere de parietc: vl ex alys locis: & forsan ante B euenit ei singult': & dolor colli & capit: & pariturus in narib': & cū videris i die idicatiua signa sanitatis que pdixi. vz. hipostasim albā & eēs pēdentē in medio: vel subaz vrine spissioze solito cū hipostasi tendēte ad rubedinē in fundo: signat euasionē & liberationē cū crisi in sequēti die cretica q̄ succedit oino. Et est pōse q̄ i die indicatiua apparebūt signa attestātia sup euōnē mālē egritudis: cū liberatiōe patiētis. Sic si in die idicatiua exibit vna gutta sanguis de narib': aut plres cū pturitu nariuz & fricatiōe ꝓnosticabis fluxū sanguis ex narib' in pria die cretica q̄ succedit euenire: & B nō accidit nisi post grauia accētia que pcesserūt cū fortī febre & calore. Et si cū B in die idicatiua signa laudabilia visa fuerit q̄ dixim' euasionez ifirmi ex illo fluxu denūciabis. Si ho infirm' trāsierit iuuentē raro creticat per fluxū sanguis nariū. Et si in die idicatiua fluxꝫ vētris apparuerit: expecta salutē in sequēti die cretica q̄ succedit p cūdē. & si in die idicatiua patiēs sudabit aliquātulum cū hipostasi laudabili & alys signis digōnis. euadet ifirm' i sequēti die cretico cū sudore fortī vl cū fluxu vētris: aut cū ambob' sil. Et si in dcā die idicatiua signa vomit' appuerint: sic è tremor laby iferior is cū pdictis signis bonis: in sequēti die cretica salutē patiēti cū vomitu denūciabis. Excepto q̄ humores nō sint ibibiti i suba stōi. Si āt in die idicatiua cū signis laudabilib' pdictis patiēs patiet dolorē post aurē: vl in aliq̄ alia pte ꝓnosticabis crisim futurā p apa i eadē pte. Et si dict' dolor fuerit in locis vilib' corpis reliquē eū oino nāe. Et si fuerit in nobiliozib' mēbris ꝓforta mēbrū cū bis q̄ bñt ipsz ꝓfortare: sic cū oleo rosacco & suis silib': q̄ si timeres cōuersionē apat ad iteriores ptes. pone delup maturātia donec loc' rubeat & grosscē & ad saniez cōuertat. Cognoscēdo q̄ glibet mot' q̄ fit a nā: & q̄libet pugna q̄ emergit iter mozbū & nāz: vl ecōtrario qñ fit in pdict' dieb' cū signis digōnis laudabilis determiatis denūciabis q̄ crisis erit laudabilis & pfecta. Et semp qñ in die idicatiua signa bona digōnis & laudabilia apparuerit ꝓnostica salutē in sequēti die cretica q̄ succedit. Si ho pdcā pugna vl signa in alys dieb' appuerint: q̄ nō sūt idicatiui vel creticī: sicut est sext' dies vel. viij. vel. x. vel. xij. aut xviij. vel. xxij. vel xxiiij. aut. xxviij. in oib' istis ꝓnostica crisiz malā futurā. Et si vl' patiētis debilis existit mozieē: & si è fortī erit ipsz pfecta & cū recidiuatiōe. & finis ad vltimū erit sic placuerit altissimo creatozi. & in oib' pdictis dieb' parib' nō fit crisis pfecta. ¶ Et iaz nobiles & sapiētes viri repti sunt dicere sup his dieb' creticis: q̄ nō fuit nisi cā stellaz: & maxime lune: & satis sufficit medicis credere q̄ ita sit postq̄ didicerūt B a tātis & talib' sapiētib' qui B pbauerūt tpe longo. Et exptimētū ēt nos sp certificat sic cē. q̄ secure pnt dicē medici. Ista dies cretica è bona: & ista nō est bona: & silr de idicatiuis. Si āt febzis nō fuerit ex simplici cholā sed erit cōposita: aut patiens trāsierit iuuētutem: vl fuerit hiems & tps friduz tardabit crisis i talib'. Et pro maiori pte si febzis extiterit ex chola nō pura: nō recedet ad minus nisi vsq; ad. xx. diez. Et febzis sanguis pro maiori pte nō separat nisi post multā euātionē sanguis nariū: vel ex flōmia ordinata a medico fieri vsq; ad sincopiz aut morietē ifirm'. Et ē nēce i hac febze sanguis & i cholica vt pci pias i firmo bibē aquā dulcē infridatā sup niuē vel in puteo: aut aquā ordei tali mō ifridatā. Si patiēs fuerit iuuenis & tps calidū: & secure ciba eū cucurbitis & ad potāduz etiā dabis ei de aq̄ ipsaꝫ. Et be due spēs febziū q̄ maiori parte in breui recedunt. Et B cū fortī rigore: qñ in recessu eaꝫ humor spargit ad exteriora sup sensibilia membra. ¶ Sciēdo q̄ nō pulsatiles vene nō sunt sensibiles. Et si q̄s argueret dicēs. Iam vt q̄. B. sentiat: q̄ sint sensibiles qñ dicit q̄ orificia venaꝫ aperiunt pp mordicationē sanguinis. Quib' dico q̄ hec q̄ō è friuola satis atq; vana: quā cū dico sensibiles intelligo de sensibilitate vitali q̄ pcedit a neruis ad musculos. Vene ho nō pulsatiles & alia mēbra corpis q̄ dicunt carere sensu: bñt quādā sensibilitatē nālez: sic videm' bēe vegetabilia q̄ sentiūt solez cū aduēit sup ea: & mouent hūs eū. Et videm' ēt aliquos flores q̄ aperiunt de die: & clauduntur de nocte. & est iste trī sensus vnus nālis. ¶ In febze ho flegmatica nō apparēt signa digōnis: nec dies indicatiua vel cretica: nisi post. xx. dies: vel ppe: fm q̄ erit nā flegmatis. Et pōt silr esse talis nature flegma q̄ nō apparebūt signa digōnis etiā post dictū tps. ¶ In febze aūt q̄rtana nō eueniūt signa digōnis nisi in mēsib': & dies indicatiui in ea nō sunt manifesti. & si apparent nō pcipiunt nisi in mēsib'. s. de mense in mēsez. Et pro maiori parte be febzes nō recedunt per euātionē manifestā. sed per dissolōnē & ꝓsumptionē paulatine cōsumunt & recedunt. Quare nēce è medico vt ppinet istiēa que habeāt humectare & restaurare. Si aūt signa digestionis apparuerint manifeste: nō tardes ipm cūare: & ēt si a natura euacuaretur: nō cessabis pro tanto ipsuz cūare ab humore peccāte. Et caue q̄tū potes ne des in pncipio hui' febzis theriacā magnā. Qm̄ si feceris reduplicabit febzis: vel fiet cōtinua. Si aūt pseueraueit febzis de vna estate ad aliā: tunc dare poteris: sed in modica quātitate: scilz a quarta pte aureī: vsq; ad aureū. 5. cum aqua calida.

B Gilt 4° affo. 1°. vide 2° quart mac. 2. 3. 4. 5.

Vide 4° colli get. c. 40. & 10. theorice hali ca. 8.

Idē 3° colli get. c. 9. & 19. coll. c. vnico. sub rubr. p.

De cura q̄rtane.

Vene nō pulsatiles nō sūt sensibiles nisi nālī sensu: vñ duplex inuenit sensus & è opio Plato. quā Albert' defendit.

Et quēadmodū ꝓuenit in hac egritu^ne vt sis studiosus in digerēdo ⁊ subtiliando humore qui est cā hui^us febris: ita sil^r cōuenit vt sis studiosus in humectādo ipm. ¶ Et p̄ meus: cui^s aia in manib^us Dei regescat: curauit quēdaꝫ ex quartana tali modo. s. ꝓcepit infirmo vt qualibet die comedere deberet tria nuclea persicoꝝ mūdata cū aqua calida vsq; ad. x. dies: ⁊ postea purgauit eū sufficiēter cuꝫ medicamine laxatiuo adducēte illuꝫ humore: ⁊ sic libat^us fuit pfecte: ita q; medici q erāt in tpe illo mirati fuerunt valde. Et nobilis senex Auēmutharaf q̄siuit a pte meo: quare B fecerit: ⁊ ipse sibi reddidit rōnes q; necessarium erat i illo sic facē. Qui gauisus fuit valde: ⁊ multū placuit sibi. Et illa disputatio reperiē apū multos ist^us regionis. ¶ Et scias q; ois febris que simplex est: satis leuis curationis existit. Sed illa q̄ est cōposita difficiliorꝫ curationis ē valde: ⁊ B fm cōpōnes humoꝝ adinuicē. s. q; quāto maiorꝫ cōpōnis extiterit: intantū erit difficiliorꝫ cognitionis ⁊ graniorꝫ curationis: ⁊ iaꝫ rememorat^us fui B in febrib^us cōpositis. Et ē pole febrē cōponi ex tā diuersis humorib^us: ⁊ intrīs q; intellus human^us nō poterit ad pfectaꝫ veritatē ꝓuenire. Quare neēe est vt medic^us sit studiosus ⁊ attētus suo posse in cognoscēdo cōpōnes q̄to melī^us poterit. Et curet cū fm q; melius sibi esse videbit. Cōfidēs in Deū q; rectificabit eū tramite recto ⁊ ordinato: ⁊ intātū quātuꝫ medicus certius ⁊ melius cognoscit has cōpōnes intantū pfectior alys ⁊ melior eē reputat. Qz si egrtiudo ⁊ cōpositio cognita fuerit a medico pfecte: vix aut nunq; moriet infirmus ex ipsa: ⁊ ei^us ꝑditiones semp de bono in meli^us rectificabunt: ⁊ pcedent ei: ⁊ dies iudicatiui atq; critici erūt laudabiles atq; ordinati: ⁊ rōnabil^r pcedentes intantū q; q̄sl oēs mirabunt. O q̄ vile qd medico esse re putat: qui timuerit fortitudinē febris: vel grauia accidētia que emergūt in ipsa tpe appropinquationis crisis: postq; cognouerit q; dies indicatiua que pcesserit: fuerit laudabilis: ⁊ vrina visa fuerit cum bipostasi laudabili: ⁊ pulsus attestauerit sup fortitudinē virtut^is. Nō dz ergo medicus istis visis timere: si patiēs sincopizauerit ex motu ⁊ fortitudine belli: ⁊ ex ascensu vapoꝝ mordicātiū orificioꝝ stomachi: qō qdā medici cor nolare ꝓsueuerūt. Ego Xo cum cognouero pulsuꝫ esse bonū ⁊ laudabilesꝫ significātesꝫ virtutis fortitudinē: ⁊ bipostasis fuerit alba ꝓtinua ⁊ eq̄lis residens in fundo: nō dubito tūc de fortitudine egritu^nis: nec de sincopi supueniente ex mordicatiōe orificij stōchi: nec de stto facere q̄ sunt faciēda circa egritu^nes: quēadmodū feci circa egritudinem Zeri filij Dali sicut alibi recitaui. ¶ Cuꝫ aūt cognoueris q; accidētia fortia q̄ emergūt p̄cedunt ab humore acuto: ⁊ calido existēte in stōcho: sicut sincopis ⁊ vomit^us: caue ne adiuues eū in ꝓuocatione vomit^us: qm̄ si feceris ꝓduces eū ad periculuꝫ mortis ob debilitatē virtut^is. Sed adiuua ipm p viaꝫ accidētis ꝓfortando stōchū: ⁊ B cū emplo facto ex succo cydonioꝝ: ⁊ paꝫ masticis: ⁊ cimaꝫ viris vt silib^us. Qz si calor ⁊ inflāmatio magna fuerit: adde pdicto emplo aliqd de succo ꝗbaru vel agreste: qm̄ sic faciēdo corrugabit stōach^us: ⁊ coadunabit simul: ⁊ ꝓfortabit tal^r q; expellet cōprimēdo materiā retentā in ipso: per vomitū: vel inferius p̄ secessuꝫ. Et si al^r operat^us fueris: vt multi faciunt. s. qui volunt iuuare naturam cuꝫ mouet ad vomituꝫ dādo ei decoctiones raffani: pole est q; inuet inde ⁊ alleuiet. Sed hoc erit in minori parte. Et posset ad suffocationē ⁊ sincopim: vel ad mortē ide deuenire: ⁊ de B qs nos poterit securare. ¶ Ducusq; determinaui ⁊ cōpleui tractatus febriū ⁊ cōpōnes eaꝫ p viaꝫ breuē ⁊ cōpendiosaꝫ g̃iial^r sicut mihi pceptū fuit: ⁊ determinaui iterū de crisi ⁊ de dieb^us creticis: ⁊ de diuisionibus que accidunt inter ipsos. Nunc aūt cum adiutorio Dei incipiam rememorare de egritudinib^us que veniunt tpe epidimialis: ⁊ de febribus coꝝ.

¶ Tractatus 3us. est de epidimia: ⁊ cōtinet capl'a quatuor.

¶ Ca. p^m. Qō ē de epidimia q̄ ꝓuenit ex corruptiōe aeris.

Iste aūt egritudines q̄ ꝓueniūt ex corruptiōe aeris: rememorate sunt ab Hippo. in lib. epidimiaꝝ: ⁊ dixit in illo libro q; in q̄daꝫ ciuitate que nominabat cheruā exuberauit pluuia in estate: ⁊ fuit illa estas estuosa ⁊ calissima valde cū pluuia magna p̄ totā estatem: ⁊ supuenit postea hominibus incēdium magnū: ita q; videbat eis q; essent ab igne adusti: ⁊ in p̄n^o babebant puritum magnū: ita q; scapellabāt se taꝫ fortiter: q; excoriabant p̄ totū. ⁊ B erat pp saniem q̄ coadunabat sub cuti ⁊ multi hoib^us ceciderūt crura ⁊ coxe ⁊ musculi ⁊ ossa in magna quātitate: q̄re ex B scire possum^us q; deterior aer ē calidus ⁊ humidus: ⁊ B ideo qꝫ aptior ē ad recipiēdū corruptionē ⁊ putredinē ceteris cōpōnib^us aeris: ⁊ illi maꝫ parati sunt recipe dictā corruptionē q; sunt eiusdē cōpōnis: ⁊ fuit tota illa estas absq; vento aliq̄ exiccatiuo: imo dicit exp̄sse q; i toto illo tpe nō videbat moueri aer vllo mō: ⁊ pp friditatē ⁊ fic. q̄ in vētis septētriōalib^us repiē collaudanē: ⁊ ecōtrario meridiani vituperanē pp coꝝ humiditatē ⁊ caliditatē. Et dixit in illo libro q; febres q̄ tunc tpis veniebāt: nō erāt fortes neq; violente: sz erāt lente ⁊ gete intantū q; q̄sl occulte eē reperiebanē. Et esto cert^us q; ille passiones q̄ opposite sūt cōpōni humane: ⁊ ꝑpe cōpōni vniusculusq; ille sunt q̄ pessime existūt: ⁊ ille q̄ sūt filles cōpōni nō sunt tāte malicie sic opposite. Et B manifestet ex B q; qn̄ aliqs fortiter fuerit ifrigidat^us: ⁊ subito ad ignē se valde voluerit calefacē: vel repēte in aquā calidā introiuerit: inde fortes dolores patiet. Et B nō solus medicis est notū: verū etiā vulgares optie cognoscūt. Et hec febres deteriores sunt valde ceteris febrib^us: ⁊ longingores multū a salute ⁊ liberatione: nec crises in istis fiūt ordiate sicut i alys ꝓcedūt: siue fuerit ex corruptiōe aeris: siue ex malitia ⁊ putrefactiōe aque: seu ex corruptiōe ciboꝝ. Et quāto corruptio seu putrefactio pdictoꝝ minor extiterit tāto ⁊ accētia pdicta ⁊ malitia febriū leuioꝝ esse reperiunt. Sciēdo pro certo q; a tpe Hippo. vsq; nūc nō fuit epidimia aliq̄ tam pessima nec malitiosa sicut illa: nec in q̄ accētia taꝫ violenta nec malitiosa apparuerint sicut in illa. Sed bn̄ vidim^us puritū validos: ⁊ scabies magnas: ⁊ variolas: ⁊ morbillos: ⁊ putridas febres: ⁊ apata perniciosa: ex qb^us oib^us iaꝫ curauim^us: quoꝝ aliq̄ cū laboze maximo euaserūt: ⁊ aliq̄ ad mortes terminauerūt. ¶ Et vidi iuuenem bn̄es apa perniciosuꝫ: ⁊ studui circa salutē ipsius: ⁊ incepi p̄mo eūare eū cum flōmia: ⁊ posui postea sup apa cōfortātia: eo q; nō erat ex vilib^us mēbris: demū purgaui eū ab humorib^us malis q; peccabant in eū. Et ꝓpinaui ex medicis laudatis in epidimia sicut est boluꝫ armenum ⁊ terra sigillata: ⁊ iterduꝫ dedi ei aliqd ex mitridato. Et sic visuꝫ fuit ꝓferre ei cura: ⁊ dissolutū fuit apa. Et precepi ei vt abstineret a ꝗrus: ⁊ sic de bono in melius cōualuit donec fuit pfecte liberat^us. Et postea post tēpus inuasit eum squinātia ⁊ mortu^us fuit cum ea. Ex his aūt q̄ pluries: ⁊ pro maiori pte vidi accidere i epidimia sunt febres putride: que lente intrīs eē videnē q; viꝫ pcipiunt nisi a medico: ⁊ moriunt subito cū eis. Et scias q; illi q bn̄ ⁊ ordinate se custodiunt tpe epidimie: ⁊ qui bn̄ cautelaꝫ ⁊ puisionē cōuenientes: ⁊ hoc mōdo in mansionib^us siccis ⁊ frigidis: ⁊ cibi ⁊ potus coꝝ simil^r eiusdē fuerint cōplexionis euadunt bn̄ a pdicto periculo ⁊ nocumēto. ¶ Receptio conueniens valde in epidimia. ℞. stercoris columbini siccis aloes:

Libro tertio charta. 40. Thaso ciuite idez vel ḡrto collig. Auer. c. 14. infra. c.

Historia.

Cura.

aloes succotrini: agarici feminini polypodij recētis: radicis lilij celestis. aū. pondus auř. vnius thōmeni. auř. j. minus quarta: salis ⁊ ellebori nigri. aū. auř. ʒ. succi absinthij alcōdçarathal cā folioꝝ collognitide. aū. octaua partem auř. j. Incide collognitidā minutim: ⁊ misce eā cū tātūdē amygdalarum dulciū: ⁊ postea ꝓiunge ea cū pdictis medicis puluerçatis: incorporādo eas cū butyro vaccino: ⁊ syrupo ⁊ squinçabin: ⁊ dabis ei ad bibēdū cuꝫ sero lactis pondus. v. auř. Et si non purgat sufficienter: adde de isto auř. ʒ. cū sero capzino: ⁊ rege eū sicut in alys medicinis: ⁊ pro qualibet sella moretur duobus diebus a receptione ipsius. Et postea iterabis dādo plus vel min^us de isto medicamine: fm tenorem virtutis ⁊ naturam patientis fm ordinem medicine: ⁊ precipe ei vt ponat in cameris ⁊ domibus suis aromatica frigida: sicut myrtha ⁊ rose ⁊ eoꝝ similia: ⁊ suffumiget domum a lōge cuꝫ alkitrā. Et fac rorare domum multotiēs cum forti aceto: obturando domum oino a parte meridiei: ⁊ aperiēdo eā a septētrione: qm̄ aperire vel tenere eam apertam ianuis vel fenestris a meridie: nocet valde: ⁊ mozari in solario. s. in domibus altis: melius est valde q̄ in plano: ⁊ subtiliandū est regimen valde. s. cū pane frumenti bene fermentato: ⁊ malapato cum aqua ⁊ aceto: ⁊ comedat siclas seu bletas decoctas absq; aliqua specie: sed solum cum aceto: ⁊ nō comedat tempore illo carnes vllo mō. ¶ Cognoscēdo qō nō corrumpitur aer solūmodo ex causis predictis: verūetiaꝫ ex putredine aeris: que fit a corporibus hominū: q; mortui sunt in bello in magna quātitate: quādo diu morātur in loco. Et corrūpitur etiā quando aer in vno loco gescit absq; aliquo motu. Et corrūpit sil^r aer quādo aque ꝓgregantur in aliqua parte ciuitatis: ita q; non mouenē oino: ⁊ tunc putrescunt ⁊ fetent: ⁊ corrūpitur aer inde. Et ab antiquis etiam cōsilium habemus: vt oino morazꝫ minime contrahere debeamus ꝓpe sepulturas corporꝝ mortuorum: ⁊ hoc pp vapores qui resoluunē a corporib^us ipsorū. Et sic iā diximus curā epidimiaꝝ que est cum frigidis ⁊ siccis: ⁊ cum his etiā que habeant aperire: ⁊ abstergere: ⁊ trahere malos humores: sed anteq̄ fiat purgatio aliq̄ p̄cipiat vt fiat eūatio vlis: ⁊ hoc cū flōmia: ⁊ subtiliādo regime quātū fieri pōt: ⁊ vtēdo frigidis: ⁊ abstinendo oino a supflua repletiōe. Et possibile erat q; sic faciēdo: multi fortitan q; morierē liberabunē: hac de cā. Et ab aere sico ⁊ calo in excessu fiūt et passiones: sic obtdalmie: ⁊ tussis multaꝫ spēꝫ: ⁊ asperitas gutturis: ⁊ sputū sanguinis: ⁊ fluxus sanguis hemorroydaꝫ. Et he egritudines fiunt plus vel min^us fm excessuꝫ calitatis ⁊ siccitatis ipsi^us maioris vel minoris. Ergo ꝓuenit vt rectifices aereꝫ paulatine: abstinēdo oino in tali tpe ab exhibitiōe acutaꝫ medicinaꝫ: ⁊ etiā in oi epidimia: qm̄ nō laudant tales medicie in arte medicine. Sciendo qō hec caliditas supflua q̄ fit in aere nō oriē pro maiori parte nisi ex defectu ⁊ absentia pluuiarum. Et tunc generantur predicte egritudines: ⁊ his similes plures numero. Sed non mortifere.

¶ Cap. ʒ^m. Quod est de epidimia que prouenit ex aq̄ putrida ⁊ fetida.

Aque vo mortue que nō mouenē: ⁊ replenē fecibus: ⁊ in se bulliunt: ⁊ putrescūt: ⁊ fetēt: sunt cā corruptiōis aeris: ⁊ pestilētie: ⁊ epidimie. ⁊ faciunt oriri febres acutas: ⁊ apata mortifera: ⁊ adhuc peius faciunt: qa sunt causa destructionis epatis: ⁊ oppilationis suarum viarū: ⁊ pereant spēs hydropisis oēs fm ꝗparationē recipiētis: ⁊ iducūt et oppilonē in splene: ⁊ in renib^us: ⁊ sunt cā g̃iiationis lapidis in renib^us: ⁊ vesica: ⁊ general^r dico q; hec epidimia que fit ex corruptione ⁊ putredine male aque: oibus alys epidimys deterior existit. ¶ Est et alia spēs epidimie: que subito iterficit: eo q; qn̄ cordi euenit aliquid ex aere putrefacto ⁊ corrupto q; sue cōplexioni ⁊ nature obuiet a tota sua suba ⁊ natura: subito moritur. Et hoc ꝑpter nobilitatē ipsius cordis: cuꝫ sit principium ⁊ finis vite vniusculusq; anialis. ¶ Et dicit Hal. q; non moritur animal: donec cor cesset a motu. Et pbo magno Aristoteli videt: q; cor sit origo ⁊ principius oium membroꝝ ⁊ ceteris principalius. Sz Hal. dicit q; cor in vnoquoq; aīali est pncipium motus nālis localis: ⁊ cerebrū motus localis voluntary. Sz in sūma dico q; cor in vita magnā hz necessitatē. Quia videmus q; quādo aliqs homo intrat in puteū in quo aer aliquo mō non mouet: vel in aliquā grottā: syncopiçat: ⁊ amittit sensum oino incōtinēti. ⁊ si diu morat ibidez moriē subito. Et hres est manifesta q; quando in epidimys hoies alig mo riunē subito: q; illud est ex corruptiōe ⁊ malitia aeris: qz bene pōt aliqs viuere aliqbus diebus absq; cibo ⁊ potu. sed si aufertur ei anbelitus: non poterit viuere vna hora. Et verum dixit ille qui dicit q; cib^us ⁊ potus est nutrimē tum corporis. Et aer nutrimētū spūs vitalis existit: eo q; ipse attrahit fumositates a profundo cordis: ⁊ receē. s. aer subintrat per anbellū. Et sic itrādo ⁊ exeundo: purificat a malis fumositatibus: ⁊ pbibet cor a putredine. Et bres ꝓcedit ab illo qui est sūme ⁊ vltime scientie. s. a Deo vero ⁊ benedicto: ⁊ ab aere q; inspirat: qm̄ prouenit vsq; ad mirabilem pāniculū: quez deus sub cerebro creauit: ⁊ inde ꝓcedūt spiritus potentia ⁊ voluntate diuina.

¶ Cap. ʒ^m. Quod est de squinantia ⁊ dislocatione spondilium colli. euenīēte ex quadaꝫ corruptione aeris.

Ter quadā corruptiōe aeris pōt euenire quedā spēs squinātie: q̄ dislocatione spōdiliū colli bz ꝓcreare: sicut memorat^ur fuit Hippocras. Et hec est deterior spēs que possit inueniri: eo q; ab ea aliquis non euadit: ⁊ accidit cū acuta egritudine: ⁊ aliq̄n fiūt cuꝫ tali squinātia scabies: ⁊ puritus: ⁊ apata periculosa: q̄ accidētia aliq̄ nō possunt euenire absq; acuta egritudie. Et causa dicte squinātie q̄ facit dislocare spōdilia colli abinuicē: est humiditas mala: que ponit ⁊ derinat seu figitur inter ipsa: ⁊ facit ea abinuicez separari ⁊ dislocari: ⁊ illud os qō separat cōprimit violēter cānā pulmonis intrīs: q; suffocationē iducit. Et dicit Hippocras qō ille cui B accidit passio nūq̄ liberat. Qz si quis quesierit dicēs que est causa quare spōdilia colli dislocant: in tali epidimia potiusq̄ alia spōdilia nuce: dico q; spōdilia nuce cōprimūtur ex vtraq; pte a costis ⁊ a fortib^us ⁊ plurib^us musculis: q̄ non permittunt ipsa dislocari vel separari. Colli autem spōdilia minime habent talia defensoria: q̄re citi^us dislocant. De hac spe squinātie pernitiose nūq̄ dixit Hippocras q; possit liberari. Et ego sil^r dico q; est incurabilis oino. Sz añ dislocationē posset cura ꝓdesse. ⁊ hoc subtiliādo regimē: ⁊ vtēdo desiccatiuis sicut dixi. Et inūge locum patientis cuꝫ istis oleis subtilibus exiccatiuis: sicut cū oleo rosaceo: ⁊ de biasemino: ⁊ cū succo coriandri viridis simul mixtis: ⁊ inunctione facta cum istis: fiat puluis ex terra sigillata: ⁊ misceat cū succo coriandri viridis ad modū emplastri: ⁊ pone sup locū ifirmum. s. vbi videris aliquā foueā paruūculā patiētis. ¶ Et possunt et aliq̄n spōdilia nuce dislocari. ⁊ hoc ex casu vel fozti pcussiōe: ⁊ inde fiūt gibbosi. ⁊ hec est cā. nota q; nūq̄ liberant. Sz reperiunt aliq̄ p̄sumptuosi q; conant tales curare: sz potius ipsos ad mortē perducūt q̄ eos curare possint. Cum aūt gibbositas parvo ifanti supuenerit mortē ex ea: eo q; cū crescit indiget multo anbelitu: ⁊ cū nō possit ipz sustū

De gibbositate.

nere suffocatur ⁊ moriꝰ. Si ꝯ magno acciderit: possibi
1 le erit q̃ viuet. Sz vita eiꝰ erit tristis ⁊ angustiosa. Et dis
locanꝯ et aliqua spōdilia dorsi exteriozis ⁊ anteriozis cā
fortis motus: q̃ pcedit a multa ⁊ grossa vētositate: que in
corpe existit ⁊ gīaꝯ: que ꝓtinue mouet donec dislocet di
cta spondilia: ⁊ exterius expellet: ⁊ inde gibbositas gīaꝯ:
que noiaꝯ gibbositas vētositatis: ⁊ hic ꝑ maiozi pte acci
dit infantibus ⁊ mulieribus. Et non est mirū si ex motu
grosse vētositatis dislocanꝯ spōdilia qm̄ videmus q̃ oia
que fortiter ⁊ violēter mouenꝯ: scindunꝯ ⁊ laniantur. Et
ex forti motu scindunꝯ vene: ⁊ aperiunꝯ: ⁊ fit inde sputū
sanguinis: ⁊ sequiꝯ inde ptbysis vel etbica. Et videmus
etiā apte q̃ vtres scindunꝯ ⁊ exlaniant ex vētositate: ga
cuz implenꝯ musto vel succo alicuius fructus nisi bēant
euētationē ex vētositate gīata in sua ebullitiōe scindunꝯ
Cura. ⁊ exlaniant: ⁊ sic accidit in corpore. ¶ Et cura huius est
vti regimine subtili ⁊ exiccatiuo: ⁊ euacuare corpus ⁊ fri
K care corpus totū siccis manib⁹. Et ꝓpina ei in potu aquā
decoctiōis irice: ⁊ est ireos: ⁊ capilli ven̄. ⁊ seminis melo
nis: ⁊ seminis paragi: ⁊ succi apy: ⁊ feniculi cum modico
syrupi squinçabin. Medicamē ad hoc. ℞. sem̄. melonis:
ireos: capillorꝫ ven̄. radicis sparagi: ⁊ masticis. aā. auř. j.
scedeg. indi. sgnāti. aā. ptes tres aure. j. Cōquassenꝯ oia ⁊
bulliāt in. x. ℥. aque vsq̃ ad ꝓsumptionē tertie ptis ipsi⁹:
⁊ pone in illa colatura. ℥ j. syrupi squinçabin: ⁊ succi feni
culi: ⁊ apy ortulani. aā. quartā ptes. ℥. j. ⁊ bibaꝯ quolz ma
ne cū auř. y. mellis rosacei: ⁊ fac cum exercitare aā cibuz
tēperate: ⁊ post cibum quiescere dz. Et iā bucusq̃ elōga
tus suz a ꝓpria intēctione: tractādo de dislocatiōe spondi
lū nuce: que fit absq̃ pestilētia: ⁊ causa epidimiali. Nūc
aūt redire itēdo ad id vnde discessi. Et dico q̃ sufficiēter
sub breuitate determinaui de epidimia que fit ex corru
ptiōe ⁊ putredie aeris. Fm q̃ memorati fuerūt antig i li
brīs suis. Nūc ꝯ icipere volo determinare de epidimia
que segtur ⁊ gīaꝯ ex corruptione ⁊ putredine aque.

L ¶ Cap. 4m. Quod est de cura seu preseruatione a pericu
lo male aque.

Cura preseruatiua. DIco q̃ ille qui vult se ꝓseruare a picu
lo male aque vti dz qualibz die
ex electuarys ⁊ pfectionib⁹ magnis: sicut est
electuariū de euforbio: metridatū: vl theria
ca magna: ⁊ bibat q̃libet die vni⁹ ex istis q̃r
tam ptem auř. Et nō comedat vsq̃ ad meridiē. Et nō so
lum ista electuaria remouet nocumētū male aque: verus
etiā preseruāt a nocumento corruptionis aeris. Et si po
sueris aliquid ambre in aquā que bibiꝯ pfert multum: ⁊
iuuat etiā ponere aligd aceti: ⁊ adhuc magis squinçabin.
Et quidā medici memorati fuerūt q̃ comedere allea vl
cepe: remouet nocumentū male aque. Sz ego abhorreo
curā talez: qm̄ hīt humores calidos ⁊ acutos gīare: ⁊ au
M gēt putredinē. Quare mihi videꝯ q̃ assuescere mala gra
nata muça: sit maiozis iuuamēti: ⁊ et recipe pluries de co
riādro sicco vel viridi: bz remouere nocumēta q̃ veniūt
ex epidimia male aque. Sed lac ⁊ pisces: ⁊ oia dulcia co
medere in tali tpe vel loco multū hīt putredinē ⁊ corru
ptionē augmētare. Et mihi vi q̃ frequētare agrestam ⁊
succū limucellorꝫ: ⁊ acetositatem citri: ⁊ semina eorum: ⁊
cortices: ꝓseruāt a nocumento male aque: ⁊ credo silr q̃
crura feniculi: ⁊ semina eius ⁊ panicaldi que est spēs irin
gorꝫ: ⁊ arbustes ⁊ sunt fructus rotūdi rubei: qui dicuntur
cumani: ⁊ sticados: oia ista cōferunt multum in tali casu.

Cura accidēntium. ¶ Et si patiēs quē vis curare sit ex illis q̃ iā biberint ex
aqua mala putrida vel corrupta: ⁊ ide iuasit eum febris
acuta: vel scabies: aut aliqua spēs malorum apatum: stu
de velociter in faciendo eūationez vl'em totius corpis: ⁊
boc cum flōmia: ⁊ etiam cū medicamine laxatiuo facto
N cum stercore columbi supra nominato. Et nō credas q̃
stercus columbi positum sit a casu vel fortuna in predi
cto medicamine: sed fuit ibi positus cum electione ⁊ pui
sione magna: eo q̃ predictus stercus habet purgare ⁊ ex
pellere putredinem ⁊ corruptionem aeris: ⁊ aque ꝓnoia
te fetide ⁊ corrupte: ⁊ inquantum est stercus assilatur illi
putredinez magis trahe
Cura apati. re: expellere: ⁊ purgare. ¶ Oz si aliqō apa appuerit: stu
de in curatiōe eius sicut ꝓuenit: ⁊ studeas in rectificatiōe
aeris: Fm q̃ cura epidimie exigit ⁊ regrit. q̃ si assuescat
eger regimen q̃ ꝓdixi: elongando se ab omni specie car
nis: ⁊ abstineat se ab omnibus reb⁹ humidis ⁊ calidis: sic
agendo ꝓsperabitur Deo dante. Et omnibus modis cō
sideranda est etas: cōplexio: virtus: ⁊ ꝓsuetudo: ⁊ regio in
talibus: ex eo q̃ infans paucorꝫ annorꝫ: ⁊ decrepitus non
O poterit sustinere ea que iuuenis sustineret. Necq̃ qui fue
rit delicatus ⁊ ociosus ⁊ timidus ꝑ nām poterit sustinere
ea que paterenꝯ rustici sicci ⁊ nigri ⁊ laboriosi. Et putant
aliqui q̃ qui assueti sunt quieti ⁊ ocio: indigeāt maiozi de
siccatione rusticis ⁊ laboriosis. Sed intentio nostra non
est talis: sed est vt reducamus vnūquēq̃ ad suā nālē cō
plexionē: ⁊ cōplexio ⁊ natura illorꝫ qui sunt in ocio ⁊ qe
te: magis est humida ⁊ mollis q̃ sit illa rusticorꝫ ⁊ porta
torꝫ. Et hec res est generalis: ⁊ notāda: ⁊ ꝓuidēda in oi
bus curis. De facta ex fame. ¶ Et fit etiam epidimia ⁊ pestilētia ex nimia
penuria ⁊ fame. Quare boies cogunꝯ comedere grana et
legumina mala: ⁊ illa malitia pōt esse ex seipsis: aut ex ni
mia antiquitate ⁊ vetustate: aut ga comedūt ex spēb⁹ ma
larū carniū: ⁊ illa malitia pōt eē vel ga ipse carnes male
sunt per se: ⁊ sui nā: ⁊ cōplone: vel ga sunt salse multū: aut
ga ex dicta necessitate steterūt in aceto tēpore lōgo: quia
populus idiget talibus: ⁊ conaꝯ talia comedere in tali ca
su. Historia. ¶ Et ego vidi quādo erā in carceribus Dali filij Jo
seph: boies qui comedebāt olera que inueniebāt ꝑ terraz:
P ⁊ etiā comedebāt ex spēbus anabule, ꝓpter famis necessi
tatez: quare quotidie moriebanꝯ. x. vel. xy. aut plures. Et
postq̃ euasi cuz adiutorio Dei ex illis vinculis ⁊ redij in
Hispaniā: vidi boies qui comedebāt orobuz gbus dolor
stomachi sequebaꝯ. Et alios vidi qui comedebāt q̃dam
qō in arabico nomiatur attbala ⁊ radices de luf. ⁊ moriebanꝯ.
Et vidi similr in quadā ciuitate que noiatur maça
rus: boies qui ꝓpter intēsam famem querebāt: ⁊ frange
bant ossa antiqua ⁊ vetusta cadauerꝫ: ⁊ comedebant me
dullas ipsorꝫ: ⁊ moriebantur subito. ¶ Et cum tales cibi
possint eē diuersi ⁊ plures nūero: ideo diuersimode diui
dūtur: Fm diuersitatē ⁊ variationē ipsorꝫ: ⁊ Fm illam di
uersitatē diuerse fiūt egritudies: ⁊ generanꝯ: ⁊ nō solū Fz
diuersitatem dictorꝫ ciborum: verū etiaz Fm naturam lo
corum: ⁊ Fm cōplexionem ⁊ naturaz recipientis. Quare
tot ⁊ tante possunt esse variationes: quot impossibile eēt
eas scribi in libro. ¶ Tamen dico q̃ theriaca magna ⁊
metridatum: ⁊ electuarium de euforbio: generalr omnia
Q ista cōferunt valde in oibus predictis: ⁊ suis filibus: dū
modo abstineat se a comestione malorꝫ ciborꝫ ⁊ potuuz.
Illum ꝯ qui comederit cibaria mala: rege cū cibis bo
nis ⁊ laudabilibus: sicut est panis bene fermētat⁹: ⁊ bro
diū galline optime: vel caro edi lactātis: qm̄ istō regimē
facit euadere a periculo ꝓueniēte ex regimie mali ⁊ corru
pti cibi. Si aūt virtus fortis extiterit: ⁊ corp⁹ fuerit re
pletū ex humoribus horribilibus ⁊ corruptis generatis
ab aliquibus dictorꝫ ciborum. Stude in purgando euz ab
illis humorib⁹. Et iaz superius tibi noiaui diuersitatem
medicinarꝫ laxatiuarꝫ: cum quibus extrahunꝯ ⁊ eūantur
omnes spēs diuersitatis humorꝫ. vnde ad ipsas recurre;

cōsiderando

A considerando virtutē ⁊ alias cōditiones suprādictas. Et
si videꝯ tibi conuenire dare ei beçebarth: sicut sunt bar
busse. i. cumani: ⁊ smaraldus: vl electuaria suprādicta: da
bis cū ꝓuidentia magna ⁊ studio: Fm q̃ tibi videbiꝯ cō
uenire. ¶ Cognoscēdo q̃ butyrꝫ qō polui in medicamine
laxatiuo suprascripto nō est absq̃ ꝓuidētia magna: eo q̃
butyrꝫ bz aliqd fetoris ⁊ horribilitatis: ⁊ inde ꝓprietatē
bz ad sititudinē trahēdi horribilitatē ⁊ putredinem hu
moris ꝓdicti. ¶ Ducusq̃ rememoratus sum gīaꝯ spēs
epidimiarꝫ: ⁊ earꝫ curatiōes: Fm q̃ ꝓpolui determinare.
Et nō remanet amplius determinare de aliq̃ alia specie:
nisi de illa de qua aliqs si vixerit: minime euadere pote
rit: nisi miraculose ⁊ volūtate diuina: eo q̃ bō Fm Ha. ge
nerat⁹ est ex sperma pūs ⁊ mrie: voluntate Dei. Et nutri
mētū embrionis est ex sanguine q̃ descendit ad vuluā. Et
ga ipse Hal. noiauit dictū sanguinē: sanguinē mēstrualē:
putauerūt alīq sapiētes q̃ nutriaꝯ embrio a sanguine mē
B strualiz: ꝗ nō est ita. Tū Ha. segtur vestigiū: ⁊ ꝓsuetudinē
Embrio non nutriꝯ sanguinem mēstruo. grecorꝫ: qui vocant oēm sanguinē descēdētē ad vuluam
mēstrualē: quēadmodū ipsi noiant oē apa quod accidit
gutturi siue sit ex sanguine: vel ex cholā: aut ex flegmate:
seu melia: sgnātiā. Et qōlz apa qō oriꝯ in pectore: siue sit
in pāniculo: seu in pulmone: vel sub costis noiant pleure
fim: ⁊ de q̃libet tumore q̃ fit in pedib⁹ cum doloze: assueti
sunt vocare anacras. ſ. podagrā: ita oēm sanguinē veniē
tem ad vuluā: dicūt eē sanguinē mēstrualem. Sciēdo ꝑ
certo q̃ si embrio ex tali sanguine mēstruali nutriret sicut
est ille qui expellit ⁊ purgat a mulierib⁹: nō viueret vllo
modo. Immo nutriꝯ embrio ex sanguie valde laudabili.
Sed ga sanguis qui nāliter dz ⁊ est mēstrualis: positꝰ est
⁊ situs in corpore ipsius matricis: ideo embrio ab illo lsiꝯ
C: ⁊ accidit ei tinea: que tinea vulgariter a latinis dz sa
gro: in facie ⁊ capite: ⁊ destruit appetit⁹ eius: ⁊ corrūpit:
⁊ fit in eo appetitus comedēdi lutū: vel carbones ⁊ sīlia.
Et ille embrio q̃ recipit hanc ifectionē rectificat eā inq̃
tuz pōt: ⁊ id qō nō pōt rectificari remanet in corpe: ⁊ mo
ratur ibi. Demū nā ipsius ꝑ tpe simul extra eycit ⁊ expel
lit. Mulieres ꝯ pcit partū si nō bn̄ fuerint purificate:
⁊ euacuate ab isto sanguie mēstruali: multe spēs egritudi
num eis possunt supuenire: Fm ꝓparationē ⁊ nām vniuſ
cuiusq̃: ex qb⁹ deficere possunt: ⁊ deficiunt aliq̃: ⁊ aliq̃ li
beranꝯ volūtate Dei. Embrio aūt ꝑ certo dico q̃ nutriꝯ
ex bono sanguie puro ⁊ laudabili. Sz ga ꝑ certo dictus
sanguis mēstruus in mrice infundit: ⁊ in corpore ipsi⁹ i
bibiꝯ: sicut vasa a liquoribus ipositis ibibunꝯ eis ⁊ resti
Vasa vrrea recipiūt ipcſionē lz nō ibibantur. dando exterius humectanꝯ. Et q̃uis vasa inuitreata lon
D ginqua sint ab ifusiōe ⁊ ibibitiōe liquorosorꝫ: tū videm⁹
q̃ ex lōgitudine tpis recipiūt ifectionē ⁊ imbibitionez a
fermēto: postq̃ ibi factū fuerit ⁊ ꝓtinuatū tpe lōgo: ita q̃
post multā ablutionē si posueris ibi pastā açimā fermē
tabiꝯ absq̃ fermēto aliquo: qō non fiet in vase nouo: ⁊ B
scemate cōmiscēdo aliqd modicū ex dicto sanguie in em
brione: lz fortitudie matricis: ⁊ ex alio multo ⁊ bono nu
trimēto qō recepit: nō leditur dū pmanet in mrice. Post
exitū aūt ipsi⁹ ab vtero nutriꝯ ifans ⁊ coadunatur calor
nālis in eo ⁊ augmētaꝯ: ⁊ ꝓfortaꝯ nā: ⁊ conaꝯ digerere ⁊
subtiliare ꝓdictū humorē malū ⁊ nociuū: ⁊ ipm exterius
expellere: ⁊ hoc fit cū laboze fortis: ⁊ angustia magna: ⁊ fe
bre valida: atq̃ graui. Sed ex substātia predictorꝫ gros
sorum humorum fiunt variole ⁊ morbilli que exeūt cum
febre valida impetuosa ⁊ maligna: quoniam vides q̃ illi
qui extrahunt butyrū a lacte: non faciunt illud nisi cuz la
boze magno atq̃ forti valde: ⁊ motu laboriosio atq̃ gra
ui. Quare credendū est q̃ in motu ⁊ expulsione variola
rum ⁊ morbilli illud idem accidere debeat. Et iaz in pce
denti corꝫ curam rememoratus sum pro posse. Et cā q̃re
de his hic feci mētionē fuit ga pauci euadūt ab eis. Et qz
semp euenire cōsueuerūt tpe epidimie facte ex corruptio
ne aeris: vel causa aque putride vel corrupte: vl ex cibis
malis ⁊ corruptis sumptis ⁊ comestis. Et et ad remouen
dū boies a mala opinione: ga credebant q̃plures q̃ em
brio nutriretur in vtero matris a sanguie mēstruo: quod
falsum est: sicut determinaui: ⁊ ga curā de eis supius or
dinaui: ideo hic scribere ꝑmitto: nihilominus monitio
nem facio bis in hoc loco. vz. q̃ abstineant oino a rebus
dulcibus ⁊ salsis: ⁊ bibāt aquā frigidā ⁊ purā: aut aquam
ordei: ⁊ elongenꝯ ab oi laxatiuo penitus: donec egritudo
fuerit in declinatione: ⁊ declinata multū: q̃uis aliq medi
ci hoc facere assuescant. ¶ Si aūt post alleuiationē ⁊ de
clinationē egritudinis reliquie alique remanere videan
tur in variolis vel morbillis: non erit maluz ipsas cūare
cum medicinis lenitiuis hītibus ꝓprietatem remouēdi
acuitatem materiei: sicut sunt tamarindi dissoluti in aq̃:
ga ipsas reliquias hīt expellere ⁊ remouere. tamē ꝑ ma
iozi parte non indiges laborare cum istis. Et ga iaz com
plevi quod determinare intēdo in hoc loco: desisto in ge
te confidens in Dominum.

E

Nō ē dādus laxatiuū añ ē clinationem. Idē supra li. 2°. tra. 7°. c. 3.

F

¶ Cōpletus est Liber theysir almudanar cū laude Dei:
editus in arabico a discreto viro Abymeron in practica
⁊ operatione medicine excellētissimo fideli regis Ayn
çoar, trāslatus Venetys in cōsinio sancti Saluatoris de
hebraico in latinuz a magistro Patbauino physico ipso
sibi vulgariçante magistro Jacobo hebreo in medicina
⁊ alys scientys plurimum erudito. Currente anno domi
ni nostri Jesu Christi millesimo ducentesimo octuages
mopzimo die iouis que fuit vigesimaprima Augusti in
meridie, Ducāte viro egregio ꝓclaro Dño Joāne Dan
dulo sui ducatus secundo. Annis arabum. 679. mē
sis quarti diebus quinque.

G

¶ Incipit Antidotariū Abumerōis Aueçoar cōpositus.

HEc est particula Antidotary Abu
meronis Aueçoar Libri sui
theysir conueniens illis qui non didice
runt sciētiam medicine demfatiuam: ⁊ q̃
in practica medicine minime sunt instru
cti: ⁊ colligunꝯ i B loco vlr cure egritudi
nū cū syrupis ⁊ electuarys ⁊ vnctionib⁹.

Syrupus conueniens sanis. ⁊ ꝓseruat sanitatem cuz
adiutorio Dei. ⁊ cōfert causis ꝓmouen
tibus arteticā. ℞. myrabolanorꝫ citrinorꝫ: indorꝫ: capillo
rum ven̄. ligritie mūdate: violarū. aā. ℥. j. corticis subtilis
citri. scedeg. indi. sandali: rosarū seminis cucurbitarꝫ mun
dati. aā. ℥. j. iuiube. x. nūero: sgnanti. ℥. s. agarici auř. j. Que
libet medicina cōquassēt ꝑ se. ⁊ postea omnes simul po
nātur in. xv. lib. fermētis aque: ꝓter myrabolanos ⁊ agari
cum: ⁊ bulliāt vsq̃ ad ꝓsumptionē medietatis: ⁊ colētur.
Et in illa colatura ponaꝯ lib. s. succi feniculi: demū bēas
myrabolanos ⁊ agaricū ⁊ pone eos in aquā. ⁊ fac bullire
vsq̃ ad ꝓsumptionez medietatis. ⁊ cola. ⁊ aggrega postea
bas colaturas quibus addes lib. vj. çuccheri: ⁊ fac bulli
re vsq̃ ad spissitudinē syrupi: ⁊ reponatur in vase vitreo:
vel optime vitreato. Syrupus enim iste confert doloribus
capitis qui fiunt ex fumositatibus malis: que ascen
dunt a stomacho ad caput: ⁊ mallificat corpus: ⁊ ꝓuocat
vrinam: ⁊ aperit oppilationes corporis: ⁊ cōfert et vene
nis malis: ⁊ remouet nocumentum male aque.

H

Syrupus ꝓferens oppilationibus epatis ⁊ splenis: ⁊
debilitati epatis ⁊ stōchi. dissoluit ven
tositatem absq̃ calefactiōe cōplexionis. ℞. semina melo
nis: citrulli ⁊ cucurbite mūdata: ⁊ seminis scarioles: ⁊ seis

sparagi.masticis:corticis subtilis citri:scedeg.i.folij indi.
aii.ʒ.j.sandali.rosaꝝ:ꝛ seminis ipsius.aii.ꝓtes tres.ʒ.j.se-
minis cuscute auř.ij.al' cbefdra.i.cicute vl' absinthij par-
ni,iniube.ꝯ.nūero:q̃ sunt ꝓquassanda ꝓquassenť:ꝛ ponā-
tur in.ꝯx.lib.aque feruentis per noctem vnā:ꝛ mane bul
liant vsq̃ ad consumptionem medietatis:ꝛ colenť:ꝛ in il
la colatura addanť.auř.ij.reubar.ꝛ çucchari lib.ix.ꝛ.lib.
j.mell:ꝛ itez fil' ad ignē ponāť:ꝛ bulliāt vsq̃ ad spissitu-
dinē syrupi.Et bibať de isto oi die cū sitit cū aq̃ tepida.

Electuariū qō ꝓfert stōcho.ꝛ adiuuat digōem:
ꝛ est deleectabile ad comedēdū.℞.
corticis citri elixati in aqua:masticis:rose.aii.ʒ.j.macis.ʒ.
ʒ.darsceni ꝛ est cinamomū nigrū ꝛ odoriferū valde.auř.
v.terať qōlibet per se:ꝛ cribelleť subtilissime:ꝛ ꝓiūganť
simul:ꝛ ꝓficianť cū syrupo de cydonys:ꝛ de pomis dul-
cibus:quoꝝ partes sint equales:ꝛ fiat electuariū:ꝛ repo-
natur in vase vitreato:de quo comedere oꝫ post cibum:
qm̃ cōfert valde.Et si stomachus ꝓparatus est ad vomē
duꝫ causa mali humoris retēti in ipso:aut causa debilita
tis ipsius:ꝓfert hoc aliud electuariū.℞.electuary cima-
rū vitis tenerrimaꝝ lib.j.çucchari rosacei lib.j.misce sil.
Demum.℞.macis:masticis:corticis citri subtilis.aii.ʒ.j.
que terenda sunt tere:que sunt pistanda pistenť:ꝛ simul
misce in mortario donec optime incorporenť:ꝛ si vis ipm
mollificare:mollifica ipsum cum syrupo rosaceo receti:ꝛ
repone in vase vitreo vel vitreato.Dosis eius sint aure.
v.Istud enī cōfortat stomachū:remouet vomitū:ꝛ ꝓfert
debilitati stōchi:ꝛ oibus speciebus eructrationis.

Syrupus ꝓferens debilitati visus ꝛ defectui ipsi⁹
ꝛ oibus ꝓbēs squinātie.Et debilitati-
bus membroꝝ:ꝛ ꝓfunditati somni:ꝛ quibus saliua in so-
mnis effunditur:ꝛ illis etiā qui cum exeunt a somno va-
na loquuntur ꝛ alienant.℞.rubee tinctoris:capillorꝝ ve
neris:oliuarde.i.policarie acreuā.i.scolopendrie:came-
dreos:myrabolanoꝝ citrinoꝝ:kebuloꝝ:ꝛ emblicorꝫ:ꝛ
bellericoꝝ:sandali.aii.j.ʒ.scene:fenicoli:se.masticis:bu-
meni.i.sticados.aii.auř.iij.liquiritie mūdate:floꝝ nenu-
faris:passularum de suria enucleatarum.aii.quartā ptē
oium suprādictoꝝ.Que sunt conquassanda cōquassenť:
ꝛ infundanť per noctem vnam in lib.xii.aque feruentis:ꝛ
mane bulliant lento igne vsq̃ ad ꝓsumptionem medie-
tatis aque:ꝛ colentur:ꝛ in illa colatura ponanť lib.ꝯ.çuc-
chari:ꝛ lib.iij.mellis:ꝛ decoquantur ad spissitudinē:ꝛ re-
cōde in vase vitreato:de quo q̃libet die bibanť.ʒ.ij.cum
quater tāto aque calide:ꝛ ꝓfert cum adiutorio Dei.

Syrupus vtilis scrophulis que oriuntur circa col
lum ꝛ sub ascellis:ꝛ doloribus iunctura
rum:ꝛ remouet dissolutionez reumatis.℞.ireos lib.j.sg-
nanti:ꝛ panicald.aii.ʒ.ij.al's.v.masticis auř.v.Que sūt cō
quassanda ꝓquassentur.ꝛ ponantur per noctē in.x.libris
aque feruentis:ꝛ mane bulliāt ad lentum ignem vsq̃ ad
ꝓsumptionez medietatis:ꝛ colentur:ꝛ in illa colatura po
nantur.ij.lib.mellis ꝛ.ij çucchari:ꝛ simul bulliāt ad spis-
situdinem syrupi.Postea adde librā.j.fortis aceti:ꝛ itez
decoquantur vsq̃ ad spissitudinem:ꝛ reponantur in va-
se vitreato.Dosis eius sit quolibet mane.ʒ.ʒ.cum ter tan-
to aque calide:ꝛ confert cum adiutorio Dei.

Syrupus ad raucedinē vtilis valde.℞.succi cau
lium ꝛ succi raffani:ꝛ rosarum odorife-
rarum.aii.lib.j.liquiritie mundate.ʒ.j.masticis.aure.iij.
Que sunt conquassanda cōquassentur:ꝛ infundātur per
noctem vnam preter succos in lib.iij.feruentis aq̃:ꝛ bul-
liant vsq̃ ad consumptionem medietatis:ꝛ colenť:ꝛ mi-
sce cum predictis succis:ꝛ dissolue cum istis lib.j.medul-
le cassie fistule:ꝛ decoquanť simul lento igne vsq̃ ad spis-
situdinem:ꝛ bibantur de isto omni mane.ʒ.ij.cū bis tan
to aque calide:lambendo successiue ꝛ paulatine.

Electuariū quod sumitur post cibum ꝛ adiuuat
digestionem.℞.ligni aloes:macis:
corticis subtilis citri:anisi:feniculi:ꝛ succi liquiritie.aii.ʒ.
j.masticis auř.v.quelibet pistentur per se:ꝛ postea simul
iungantur:ꝛ conficiantur cum electuario pomoꝝ:ꝛ denť
post cibum:ga valet multū cum adiutorio Dei.

Electuariū etiam conueniens predicte egritudi-
ni:ꝛ cōfert valde cuꝫ adiutorio Dei.
℞.dragaganti:ꝛ succi liquiritie.aii.ʒ.iij.ꝛ pistenť:ꝛ bul
liant lento igne:cum lib.ij.succi raffani:ꝛ.ij.lib.çucchari:
ꝛ decoquantur ad spissitudinem:ꝛ fiat locb.

Syrupus ꝓferens tussi cum adiutorio Dei.℞.iu-
iube:sebestē:liquiritie mundate:seis ro-
se:seminis melonis ꝛ cucurbite.aii.ʒ.ij.masticis:corticis
citri.aii.auř.v.que sunt cōquassanda cōquassenť:ꝛ infun
danť per noctē in.xxiij.lib.feruentis aque:mane ℞o bul
liant lento igne vsq̃ ad cōsumptionem medietatis:ꝛ co-
lentur:ꝛ in illa colatura ponantur lib.ꝯ.çucchari.ꝛ.ij.lib.
mellis:decoquanť fil' vsq̃ ad spissitudinez:de quo bibať
omni mane a.ij.ʒ.vsq̃ ad.iij.cum ter tanto aque calide:ꝛ
confert cum adiutorio Dei.

Pillule fil' ꝓferentes huic passioni.cum adiutorio
Dei.℞.succi liquiritie:ꝛ dragagā.penidia
rum:ꝛ gūme arabice.aii.ʒ.v.granoꝝ pini:ꝛ amygdalarū
dulciū.aii.auř.iij.pistenť quelibet p se:ꝛ que sunt cribel-
landa cribellenť:ꝛ confice cū sympo rosaceo çucchari:ꝛ
bulliāt postea aliquātulū lēto igne:ꝛ iforment ad modū
lupinoꝝ:ꝛ teneanť in ore die noctuq̃ vna post aliam.

Syrupus aptus torture oris.℞.rubee tinctoris:
corticis citri:oliuarde:sgnāti:asarebac-
cbare:radicis apij.aii.ʒ.j.agarici:centauree mino.aii.auř.
v.conquassanda conquassentur.ꝛ infundantur per nocte
in lib.xiij.feruentis aque.Mane ℞o bulliant lento igne
vsq̃ ad consumptionē medietatis:ꝛ colentur:ꝛ in illa co-
latura ponātur syrupi corticis citri:ꝛ syrupi masticis.aii.
lib.iij.ꝛ syrupi rosacei lib.j.decoquantur simul iterū vsq̃
ad spissitudinez syrupi:de quo bibatur omni mane ab.ʒ.
ij.vsq̃ ad.iij.cum aqua calida.

Electuariuz qō sumitur imediate post cibuꝫ:cō
ferens valde huic passioni.℞.ele-
ctuary corticis citri.ꝛ electuary de aniso.ana.lib.ʒ.masti
cis:ꝛ macis:ꝛ rubee tinctoris.aii.auř.iij.pulneriçenť iste
species:ꝛ incorporentur cum predictis electuarys:ꝛ reci
piantur de isto post cibum semper aurei.v.

Syrupus aptus ꝛ conferens valde spasmo sicco
qui fit ex inanitione.℞.liquiritie mun-
date lib.ij.floruꝫ lingue bouine lib.ʒ.camomille.ʒ.j.semi
nis lini auř.iij.croci.aure.j.conquassentur que sunt con-
quassanda:ꝛ infundantur per noctem in lib.xij.feruentis
aque.Mane autem bulliant lento igne:vsq̃ ad consum-
ptionem medietatis:ꝛ colētur:ꝛ in illa colatura ponatur
lib.j.çucchari:ꝛ reponantur ad ignē:ꝛ bulliant lente vsq̃
ad spissitudinem:ꝛ propina ei ad bibendum indifferen-
ter prout sibi placuerit.

Electuariū qō cōuenit dicte passioni:ꝛ comedi
indifferenter qualibet hora sicut co-
meduntur fructus.℞.amygdalarum excorticatarꝫ lib.
j.pistentur ꝛ conficiantur cum lib.j.electuary pomorꝫ:
ꝛ cū.ʒ.j.masticis puluerizati:incorporentur simul in mor
tario:ꝛ si vis ipsum mollificare:fac cum syrupo pomoꝝ:
ꝛ dosis eius sit ab.ʒ.j.vsq̃ ad.ij.

Syrupus optimus spasmo q̃ fit ex repletione.In
hac enī passione sicut dixi in libro inci-
piendum

piendum est a flōmia:ꝛ postea ei fiat syrupus iste.℞.cor-
ticis citri:seminis melonis mundate.macis.aii.ʒ.j.masti-
cis.ʒ.ʒ.conquassentur que sunt ꝓquassanda:ꝛ infundātur
in feruenti aqua per noctem:ꝛ mane bulliant vsq̃ ad cō
sumptionez medietatis:ꝛ colenť:ꝛ in illa colatura ponanť
syrupi squinçabin:ꝛ syrupi corticis citri.aii.lib.vj.ꝛ syru-
pi squinanti lib.ij.ꝛ reponantur ad ignem lentū decoquē
do ad spissitudinem:ꝛ ꝓpina ei quolibet mane a duabus
vncis vsq̃ ad tres cum ter tanto aque tepide.

Electuariū ꝓferens valde dicte passioni:ꝛ come
ditur indifferenter sicut comedantur
fructꝰ.℞.electuary de aniso:electuary corticis citri.aii.
lib.j.alꝰ.ser.macis puluerizati.ʒ.j.incorporentur simul:ꝛ
dosis eius sint aure.v.

Syrupus optimus ꝓferens debilitati stomachi:ꝛ
corruptiōi appetitus.℞.pulpaꝝ cydo-
nioꝝ mūdatoꝝ:ꝛ cimaꝝ vitis recētiū ꝛ acetosaꝝ.aii.lib.
j.masticis:ꝛ se.feniculi.aii.ʒ.j.ꝓquassentur ꝓquassanda:ꝛ
ponanť in ārta pte vnꝰ gntary feruētis aque p noctem
vnā:ꝛ mane bulliāt lēto igne vsq̃ ad ꝓsumptionem me-
dietatis:ꝛ colenť.Ponēdo de illa colatura prē octauam
quarte ꝑtis gntary:succi limōcelloꝝ:ꝛ succi agreste.ana.
lib.j.reponanť oia ad ignē:ꝛ coquanť vsq̃ ad spissitudi-
nē:ꝛ da ei bibere omni mane.ʒ.ij.cū ter tāto aq̃ cale.

Electuariū vtile valde huic egritudini.℞.limō
celloꝝ excorticatoꝝ:ꝛ inuoluātur in
pasta:ꝛ ponanť in furno tā diu donec decoquāť sicut pa
nis:demū exbanť:ꝛ mundenť a semibꝰ:ꝛ pistenť fortiter
cum çuccharo:ita vt superet çuccharum:cui addať:ma-
sticis:ꝛ darsceni.i.cinamomi nigri odoriferi:ꝛ ꝓfecti ꝑm
quantitatē receptionis:cuius dosis sint auř.iij.in omni
hora ꝑm quod comeduntur fructus.

Syrupus ꝓferēs ōbilitati epatis:ꝛ ictericie:ꝛ corru
ptiōi appetitꝰ:ꝛ sanitati impfecte.℞.sg
nāti:ꝛ spice nardi:seis macedonici:ꝛ spice romane:ꝛ radi
cis de sticad.i.cypi:passulaꝝ enucleataꝝ:ligritie mūdate
masticis:oliuarde.i.policarie:citrag.i.tapsie.aii.auř.ꝯ.reu
barbari recētis:croci.aii.auř.ij.q̃ sunt ꝓq̃ssanda ꝓq̃ssenť:
ꝛ ponanť in.xiij.lib.aq̃ feruent p noctē vnā.Mane ℞o
bulliāt vsq̃ ad ꝓsumptiōez medietatis:ꝛ colenť:ꝛ in illa
colatura ponāť çuccba.lib.vj.ꝛ mell' lib.j.ꝛ iterū bulliāt
vsq̃ ad spissitudinē lēto igne:ō q̃ bibať q̃libet die.a.ij.ʒ.
vsq̃ ad.iij.cū ter tāto aq̃ cale:ꝛ ꝓfert cū adiutorio Dei.

Electuariū vtile valde ꝑdictis causis.℞.lacte li
gnoꝝ mūdate:spice nardi:sgnāti:ma
sticis:darsceni:macis:gariofi.aii.ʒ.j.reubarbari recent:ꝛ
croci.aii.auř.iij.rosaꝝ ad pōdus oiuꝫ:pistenť q̃libꝫ p se:
ꝛ cribellenť:ꝛ ꝓficianť cum syrupo rosaceo:ꝛ syrupo po-
moꝝ:q̃ꝝ ptes sint eq̃les:ꝛ reponať i vase vitreato:ꝛ dab
oi mane ō isto ad comedēdū.a.iij.auř.vsq̃ ad.v.¶ Et iā
scis ex his q̃ ꝑdixi:q̃ qm̃ epar fuerit curatū:ꝛ sanatū sana
tiōe itegra:digō fiet:ꝛ erit cōpleta.Et cū digō fuerit com
plet:liberabiť patiēs ab hydropisi ꝛ icteritia cū adiuto-
rio Dei.Et nosti ēt q̃ ōbilitas epatis aut ꝓcedit a mala cō
plione ipsius epatis vl' a mala cōplione alioꝝ mēbroꝝ.Et
scis itez q̃ male cōplones simplices vl' cōposite fiunt ꝛ
accidere pñt ꝛ a causis itrisecis ꝛ extrisecis.Et scis sil' q̃
qm̃ boies viuūt inordiate in cibis ꝛ potib⁹:destruiť epar:
ꝛ ide pueniūt ad hydropisiz pp defectū calozis inati.Et
satis est ēt manifestū:q̃ ille q̃ ē assuetus celebrare minu-
tionē:ꝛ dimittit illā:ide pōt ad hydropisiz peruenire.Et
sil' accidit mulieribꝰ ex retētiōe mēstruoꝝ:ꝛ viris ex re-
tētione hemorroydaꝝ.Quare dico q̃ syrupus ꝑdictus:ꝛ
istō eliū ꝑscriptū ꝓfert multū oibꝰ spēbꝰ hydropisis.Sz
ga itētio mea ē abbreuiare sermonē:iō pono curas yles:
ga particulariter tractando nō possem brevitatez serua-
re:quā intēdo:quare ꝑticularia discretiōi medici preter-
mitto.Tū cū tu medicaris hipocarcā:iūge in syrupis vel
electuarys:ea q̃ bēant ꝓuocare vrinā:ꝓsiderando semp
in istis ꝛ alys egritudibꝰ q̃ sunt ꝓsiderāda.¶ Prouocātia vrinam.

Syrupus ꝓferens oppilationi:ꝛ doloribus hypo-
cūdriorum.℞.barscaina lib.j.liquiritie
mundate.ʒ.viij.camomille:ireos.aii.ʒ.iij.nanocha:ꝛ est
ameos:dauci.aii.ʒ.ij.que sunt ꝓquassanda cōquassenť:ꝛ
infundanť per noctez in.xxx.lib.aque feruētis:mane ℞o
bulliant lento igne vsq̃ ad ꝓsumptionē medietatis:ꝛ co-
lenť:ꝛ in illa colatura addantur lib.vij.çucchari:ꝛ mellis
tātūdē:ꝛ lib.iij.decoctionis camomille:ꝛ iterū bulliāt si-
mul lento igne vsq̃ ad spissitudinem:dosis eius sit ab.ʒ.
ij.vsq̃ ad.iij.cum quater tanto aque tepide.

Electuariū conferēs predictis causis:ꝛ comedi
indifferēter:sicut comedūtur fructꝰ
℞.mareā çus:ꝛ est maiorana:nabāna.i.mentbe.aii.ʒ.iij.
corticis citri:basce ꝛ atan.aii.ʒ.ij.masticis:ꝛ camomille.
aii.ʒ.j.succi ligritie.ʒ.ʒ.gariofiloꝝ quartā ptē.ʒ.j.pistenť
ꝛ cribellenť q̃libet per se.Quibꝰ addať auř.j.puri ꝛ opti-
mi balsami:ꝛ ꝓficianť cū syrupo de corticibꝰ citri ꝛ repo
nať in vase vitreato:cuiꝰ dosis sit ab auř.iij.vsq̃ ad.v.

Syrupus conferēs syncopi:ꝛ omni debilitati cor-
dis.℞.fete cōbuste lib.j.succi buglosse:
ꝛ liquiritie mundate.aii.lib.ʒ.mentbe ꝛ gariofiloꝝ:ꝛ ba-
sliconis:ꝛ maiorane.aii.ʒ.j.masticis:ꝛ corticis citri.aii.ʒ.
ʒ.Que sunt conquassanda conquassentur:ꝛ infundantur
in.xxv.lib.feruentis aque per noctem vnam.Mane ℞o
bulliant lento igne vsq̃ ad consumptionez medietatis:ꝛ
colentur:in cuius colatura ponantur lib.ꝯ.çucci pomoruꝫ
dulciū.ꝛ lib.ꝯ.çucchari:ꝛ itez simul bulliāt vsq̃ ad spissi
tudinē:cuius dosis sit omni mane ab.ʒ.ij.vsq̃ ad.iij.cuꝫ
quater tāto aque calide:ꝓficiet cum adiutorio Dei.

Electuariū valde vtile predictis causis.℞.ligni
aloes.auř.iij.corticis citri.ʒ.j.pisten
ꝛ cribellentur subtiliter:ꝛ conficiantur cū syrupo pomo-
rum dulcium facto cum çuccharo:ꝛ propina ad comedē
dum:q̃ si patiens habuerit tremorez cordis causa flobo-

tomie:erit perfectum.

Syrupus ꝓferens valde sputo sanguis q̃ puenit a pectore:vel pulmone:primo in hac passione celebrãda est minutio basilice dextri brachu:ꝛ postea deꝯ de isto syrupo omni die ab.ʒ.iij.vsq̃.iiij.cuʒ bis tãto aque. ℞.corticis auellanarũ que circundãt nucleos: achacie caude equine.aã.ʒ.j.rosaꝝ:ꝛ seminis floꝝ granatoꝝ.aã.ʒ.ʒ.sumach:ꝛ masticis.aã.auꝛ.iiij.ꝓquassentꝯ que sunt ꝓquassanda:ꝛ ponantꝯ in.ꝛ.lib.feruẽtis aq̃ p noctes: in mane ℞o bulliant vsq̃ ad consumptionem medietatis ꝛ pone in hac colatura lib.iij.succi plantaginis:ꝛ lib.viij. syrupi rosacei ꝛ reponantur ad ignem decoquẽdo ad spissitudines:ꝛ repone eum in vase vitreato.Cuius dosis sit quolibet mane.ʒ.iiij.cuʒ bis tanto aque tepide. Et caueat sibi a vociferatione:ꝛ clamatione:ꝛ ab ira:ꝛ ab omni motu:ꝛ passiõe anime:sed requiescat suauiter in camera sua sup lectũ suũ:ꝛ nõ comedat carnes oino:sed comedat panem bene fermentatum cum ꝯccharo rosaceo.

Macbazon qõ cõferi istis causis:ꝛ comedit ad modũ fructꝰ. ℞.corticis auellanaꝝ: cimarũ vitis:seminis ceraseorũ.i.seminis scariole.aã.ʒ.j. mũmie.auꝛ.iij.pistet qõlibet per se:ꝛ cribellent subtilꝛ: ꝛ ꝯgregent simul:ꝛ cõficiant cuʒ syrupo rosaceo de ꝯccharo rõnabiliter facto:ꝛ de isto sumat indifferẽter pluries in die:sicut recipiunt fructus a.iiij.auꝛ.vsq̃ ad.v. Et si cõsolidabit vulnus ꝛ remouetur tussis:liberabit infirmus integre ꝛ perfecte.Si aũt tussis permanet:ꝛ vulnus nõ cõsolidat.Tũc in curatiõe huius aliter est incedẽdũ. vʒ.qa curãdus est cũ rebꝰ tẽperatis:hꝰmꝰ ꝑpriꝛtatẽ abstergendi.mũdificandi:ꝛ desiccãdi absq̃ acumine:ꝛ cuʒ hoc habeat aliquã ꝑpriꝛtatem resoluẽdi.Cognoscendo q̃ ex leui causa hec passio reciduat. ¶ Et huic cãe confert valde B medicamẽ. ℞.amygdalaꝝ amararũ:qꝛ sũt vtiles valde in B casu.camomille anthere:succi ligritie. aã.ʒ.j.corticis citri.ʒ.j.hꝰticis.se.lini.aã.ʒ.ʒ.pistent q̃libꝰ p se:ꝛ q̃ sunt cribellãda cribellent:reliq̃ pistent:ꝛ misceant oia cũ syrupo scari.mixtiõe dura.Et de B electuario recipiat auꝛ.iiij.oi die ieiunus.Et rege eũ pane optic fermẽtato cũ pullis:ꝛ gallinis:vl cũ carnibꝰ edi lactãtis preparatis in taspbea alba ꝛ similibꝰ.Si ℞o sanies a pectore processerit leuiter cum adiutorio Dei poterit liberari predictis curationibus. ¶ Et si a pulmone emanauerit: tunc aliter est curãdus.vʒ.ꝑparando se oibus modis ad hanc curã exercẽdam que est nobilis ꝛ maximi iuuamẽti.Accipe ergo peciam bolli cõis cum quo tingit:ꝛ prouce eã in ignem:ꝛ dimittat tãdiu donec fortissime igniat: ꝛ postea infundat in aq̃ rosacea in vase cooperto ad modum emboti:ꝛ recipiat per fistulã vel cãnam fumũ:ꝛ p os a longe:ꝛ patiẽs a longe debet fumum per os trahere multotiens:qa sic agendo a predicta passiõe poterit liberari.Et iam cognita est manifestissime ꝛ approbata hec cura:qm̃ pater meus ipaꝝ fecit Regi de andelusy:q̃ ide cogit ex ea certissimũ iuuamẽtũ.Et abstineat patiẽs ab oibꝰ carnibꝰ:ꝑtercq̃ a pullis gallinaceis:ꝛ gallinis ꝑparatis in taspbea alba vel viridi cũ pane bñ fermẽtato:elõgãdo se ab oibꝰ alys rebꝰ.Sꝫ comedat panẽ cũ ꝯccharo rosaceo q̃tũ põt:qa B vtilissimũ ẽ valde huic passioni.

Syrupus ꝓferens valde pleuresi facte in pectore vel pulmone.In primis fiat flõmia in opposita parte apatis:ꝛ sit de cephalica:ꝛ postea ꝑpinet ei de isto syrupo. ℞.charscaine:ꝛ camomille:liquiꝛ.mundate:acreuan.i.scolopendrie.aã.auꝛ.ꝛ.seminis melõis ꝛ bopnep.i.iuiube.aã.auꝛ.v.radicis apy:ꝛ de raxineg.i.feniculi.aã.auꝛ.y.conquassentur quelibet per se:ꝛ in nocte ponant in.xy.lib.feruentis aque:mane ℞o bulliant lẽto igne vsq̃ ad ꝓsumptionẽ medietatis:deinde fortiter exprimẽdo colent:ꝛ in illa colatura ponant.v.lib.ꝯcchari:ꝛ y.lib.aq̃ rosacee:ꝛ bulliãt simul vsq̃ ad spissitudinẽ syrupi:ꝛ sumant de isto quolꝫ mane.ʒ.y.cũ.ʒ.y.aque tepide. Et cibꝰ eius sit panis ablutus cũ ags gnque:ꝛ de isto comedat.ʒ.j.vl plus:put tibi videbit:ꝛ elõget ab oibꝰ spẽbus carniũ.Et cũ B regimine Deo dãte resoluet apa tali mõ q̃ pueniet ad sanitatẽ.al.q̃ nõ pueniet ad saniẽ.

Pillule ad tenendus die noctuq̃ in ore:ꝛ id qõ resoluitur paulatine deglutiatur. ℞. liquiritie mundate:ꝛ se.melonis:ꝛ cucumeris mũdatarum.aã. auꝛ.ꝛ.pistent quelibet per se:ꝛ incorporent cum syrupo violaceo liquide:ꝛ ponant ad lẽtum ignem:ꝛ bulliãt donec ispissent:ꝛ fiant pillule similes granis lupinoꝝ:ꝛ teneantur in ore die noctuq̃:deglutiendo q̃ resoluet vt dictum est:ꝛ ꝓferũt cũ adiutorio Dei. Et si nõ ꝓtulerint:eo q̃ apa ꝑuersum est ad saniem:necesse est tibi aliã curam facere:ꝛ est hec. ℞.liquiritie lib.y.ireos panicald:violarum ꝛ iuiube.aã.ʒ.j. sandali ꝛ rose.aã.iij.quartas.ʒ.j.pastularum enucleataꝝ.ʒ.ʒ.que sunt pistãda pistent:ꝛ infundantur in lib.y.aque feruẽtis per noctem vna:mane ℞o bulliant lento igne vsq̃ ad cõsumptionem medietatis ꝛ colentur.ꝛ in illa colatura ponantur.xv.lib.mellis ꝛ lib. y.ꝯcchari:ꝛ bulliant vsq̃ ad spissitudinẽ.ꝛ dent de isto patienti quolibet mane.ʒ.y.cũ ter tãto aque tepide. Et cibus eius sit taspbea ex pullis paruis:vel pdicibꝰ puis:recipiẽdo tm̃ brodiũ:ꝛ nõ carnes.Et q̃titas cibi sit q̃rta ꝑs eius:qõ consueuerat comedere in sanitate eius.

Pillule conuenientes in hoc casu. ℞.semi.lini aã.ʒ.j. liquiritie.aã.ʒ.j.pistentur iste due res q̃libꝫ per se:ꝛ madefacias cum syrupo pomorum dulciũ: ꝛ fiant pillule ad modum lupinorum:ꝛ teneantur in ore donec liquescant successiue die noctuq̃.

Syrupus ꝓferẽs soloni vẽtris:ꝛ liẽterie. ℞.foliorũ myrtbe ꝛ floꝝ eiusdẽ.aã.ʒ.y.se.malorũ granatoꝝ:qõ repit in medio floris maloꝝ g̃natoꝝ:ꝛ coralli albi.aã.ʒ.j.masticis.ꝛ floꝝ sticados.aã.ʒ.ʒ.q̃ sunt conquassanda ꝓquassentur:ꝛ infundantur per noctes in ꝛ.lib.aque feruentis:mane ℞o bulliant vsq̃ ad cõsumptionem medietatis lento igne:ꝛ colẽtur:ꝛ in ista colatura ponantur de syrupo masticino:ꝛ de syrupo siccaꝝ rosaꝝ.aã.ʒ.iij.ꝛ iteꝝ fit bulliãt vsq̃ ad decoctionẽ syrupi. Et regimẽ eius sint perdices valde decocte.l.vsq̃ ad dissolutionẽ suaꝝ carniũ:ꝛ postmodus ꝓdiant in taspbea:ꝛ ꝑpinent ad comedẽdũ.Et suspẽdat ad collus patientis smaragdus q̃ delectẽt sup stõchũ:qm̃ ꝓfert valde.

Macbazon qõ est conferẽs valde in hac passione. ℞.caude equine.florum granatorum:floꝝ myrtbe:ꝛ masticis.aã.ʒ.j. foliorum myrtbe: ꝛ semi.lini.aã.auꝛ.v.quelibet pistẽtur per se.ꝑter grossitudinem substãtie ipsarum:ꝛ cribellent subtilꝛ:ꝛ cõficiant cũ syrupo myrtbelle:ꝛ syrupo ligritie. Et dosis eius sit quolibet mane ꝛ sero.a.iiij.aureis vsq̃ ad.v.

Syrupus conferens valde constipationi vẽtris. ℞.semi.chartami:myrabolanorum citrinorum:violarum:ꝛ liquiritie.aã.ʒ.ʒ.alꝰ.vnaʒ.mẽthe ʒ.ʒ.masticis ꝛ ꝯaraug.i.aristologie.aã.aure.xl.pistentur qualibet per se ꝛ ponantur in lib.iiij.feruẽtis aque ꝛ bulliant lento igne vsq̃ ad consumptionem medietatis:ꝛ colentur:ꝛ in ista colatura ponatur tantũdẽ ꝯcchari:ꝛ bulliant iterum vsq̃ ad spissitudinem syrupi:ꝛ dẽtur de isto quolibet mane ieiuno stomacho.ʒ.iij.cum.ij.ʒ.aque tepide.Et rege eũ regimine lenitiuo:sicut sunt carnes castratine:ꝛ edorum lactentium:elixe cuʒ oleribus mollibus ꝛ lenitiuis:quoniam confert cum adiutorio Dei.

Syrupus

Syrupus conferens in retentione vrine. ℞.seminis citruli:cucumeris:melonis:ꝛ cucurbite mundatarum.aã.ʒ.j.dauci:ꝛ radicis apy:ꝛ feniculi.aã. quartã partem.ʒ.j.conquassent quelibet per se:ꝛ ponant in.ꝛ.lib.aque feruentis:ꝛ bulliant vsq̃ ad consumptiones medietatis:ꝛ colet:ꝛ in ipsa colatura ponant ꝯcchari lib.vj.ꝛ mellis lib.j.ꝛ iterum bulliãt vsq̃ ad spissitudinem syrupi:ꝛ ꝓpinentur de isto quolibet mane.ʒ.y.cuʒ ʒ.viij.aque calide.

Electuarium valde vtile huic passioni. ℞.corticis melonis:ꝛ seminuʒ cõium:ꝛ masticis.aã.auꝛ.ꝛ.pastinace masculine:scorpionum adustorum:lapidis iudaici:ꝛ lapidis spongie.aã.auꝛ.v.quelibet terantur per se:ꝛ conficiant cuʒ syrupo saxifragie de quo dent oi mane.auꝛ.y.cuʒ supradicto syrupo. Sciẽdo q̃ istud electuariuʒ non solum confert in retẽtione vrine simplꝛ:veruʒ etiam qñ est causa lapidis:qm̃ ipsum frangit:ꝛ educit illuʒ cum vrina.Et inungat cum pinguedine catti:qꝛ ꝓfert valde. Et ꝓfectio ẽt sagence ꝛ terbentine de qualibʒ quãtitas vnius castanee:si recipiat cũ aqua ꝯcchari:puocat vrinã ꝛ lapides frãgit:maxie si inungantur renes:pecten:ꝛ ilia:cũ predicta pinguedine catti.

Syrupus vtilis valde excoriatiõi vesice ꝛ scabiei. ℞.corticis subtilis granoꝝ pini:ꝛ ẽ illa que est inter testaʒ duram ꝛ grana munda alba ipsoꝝ:liquiritie mundate:ꝛ rosaꝝ.aã.ʒ.j pistent quelibet per se:ꝛ infundant per nocte in lib.xy.aque feruentis:ꝛ in mane bulliãt vsq̃ ad ꝓsumptionẽ medietatis:ꝛ colent fortiter exprimendo:ꝛ in illa colatura ponantur lib.y.syrupi de bissarbalfaũ:ꝛ iterũ bulliant lento igne vsq̃ ad decoctionem syrupi:ꝛ ꝓpinet de isto oi mane a.y.ʒ.vsq̃ ad.iij.cũ ter tanto aque tepide ad bibendum.

Electuarium vtile valde in hoc casu. ℞. corticis subtilis pinoꝝ predicti.ʒ.j.masticis ꝛ semis sticados.aã.quartã ptes.ʒ.j.terant quelibet per se:ꝛ ꝓficiant cũ ꝯccharo rosacco:ꝛ si videret spissuʒ nimis:addat aliqd de syrupo rosacco fcõ ex rosis siccis: de quo omni mane det circiter.ʒ.y.

Syrupus optimus conferens cõtra fluxũ sanguis hemorroydaꝝ. ℞.androsiri.ʒ.y.folioꝝ myrte:ꝛ balaustiaꝝ:ꝛ limature ferri.aã.ʒ.j.liquiritie mũdate ad pondus omniuʒ:pistentur quelibet per se:ꝛ infundantur per noctem in.xviij.lib.aque feruẽtis absq̃ limatura ferri:ꝛ bulliant vsq̃ ad consumptionẽ medietatis.limatura ℞o ferri ponat in duas libras aceti. predicta aũt decoctio coletur:ꝛ in illa colatura ponant lib.xiij.ꝯcchari:ꝛ lib.j.mellis:ꝛ simul coquat ad spissitudinẽ. Et cũ fuerit prope finem decoctionis:extrahat limatura ab aceto ꝛ ponat in dicto syrupo ꝛ decoquat vsq̃ ad cõplemẽtuʒ decoctionis:deinde coletur:de quo det patienti omni mane.ʒ.ʒ.cum aqua calida.

Electuarium valde vtile in hoc casu. ℞. succi liquiritie.ʒ.v.androsiri.ʒ.v.ꝛ.ʒ.limature ferri ter madefacte in aceto:qualibet vice per noctem vnaʒ ꝛ exiccate.ʒ.ʒ.terantur quelibet per se:ꝛ cribellentur subtiliter:ꝛ conficiant cum syrupo optimi mellis decocti vsq̃ ad spissitudinem.ꝛ deniur patienti quolibet mane ieiuno auꝛ.iiij.

Syrupus optimus cõferẽs doloribus spine:ꝛ bis stilibꝰ. ℞.ireos:labada:baçaron.i.asara baccara:eupatoriu:qõ arabice vocat geffetb:panicald:camomille:achil amalech.i.melliloti.aã.ʒ.j.acbarõ:ꝛ fodeghẽdi campestre:ꝛ est polium montanũ ꝛ campestre.aã.ʒ.ʒ. ligritie mundate ad pondus omniuʒ:masticis ꝛ croci.aã. quartã partẽ.ʒ.j.pistent que sunt pistãda:ꝛ infundant in ꝛ.lib.feruẽtis aque:ꝛ li.y.aceti. Mane ℞o ponat ad lentuʒ ignẽ:ꝛ bulliãt vsq̃ ad ꝓsumptionẽ medietatis:ꝛ colẽt: ꝛ in illa colatura addant lib.viij.mellis:ꝛ ꝯcchari lib.ꝛ iteꝝ bulliãt sit vsq̃ ad spissitudinẽ syrupi:ꝛ det quolibet mane a.ʒ.y.vsq̃ ad.y.ꝛ.ʒ.cũ ter tanto aque calide.

Electuarium optimũ ꝓferens valde in B casu. ℞.ianfir:ꝛ semeg albotin:baboneg.i.camomille.aã.ʒ.j. succi liquiritie:gariofili:amygdalaruʒ mundatarũ:ꝛ pinearũ mundataruʒ.aã.ʒ.ʒ. terantur quelibet per se:ꝛ cribellent:ꝛ conficiant cũ syrupo squinsabin:ꝛ que nõ possunt pistari dissoluant cuʒ isto eodem syrupo:ꝛ simul cõficiant:ꝛ ꝓpinet de isto patiẽti ab auꝛ. y.vsq̃ ad.y.ꝛ.ʒ.quolibet mane.

Syrupus cõferens valde doloribꝰ hipocũdrioꝝ qui veniũt ex flate subtili:qꝛ sunt q̃si intollerabiles:ꝛ cũ credit esse in fine nõduʒ sunt in pnꝰ.Et ꝑpter B est neẽe medicũ eẽ valde sollicitũ in puidendo circa B:qꝛ nõ totũ fit ex pdictis bũoribꝰ:veruʒ ẽt ex vaporibꝰ seu vẽtositate:q̃re resolutiua sunt ponẽda i boc casu. Fiat g̃ syrupꝰ iste q̃ cõfert valde in hac passione. ℞.floꝝ camomille:alchil:almelech.i.melliloti:ꝛ corticis citri:seniculi.aã.ʒ.ʒ.sgnanti: cuscute.aã.ʒ.iiij.semis melonis excoriati.ad pondus oiuʒ:cõquassent oia ꝛ ponant in.ꝛ. lib.aque feruẽtis p nocte vnã.mane ℞o bulliant vsq̃ ad cõsumptionẽ medietatis:ꝛ colẽt:ꝛ in illa colatura addãt lib.ꝛ.mellis mundi spumati:ꝛ bulliãt vsq̃ ad ꝓsumptionem decoctionis:ꝛ propinent oi mane ieiuno stõcho.ʒ.y. cũ ter tanto aque tepide. Et regat cum turturibꝰ ꝛ auibꝰ paruis nemoris in taspbea.

Mabazon conferens huic cause. ℞.granoꝝ pini mũdatoꝝ.ʒ.v.auellanaꝝ mundatarũ ʒ.y.succi liquiritie:masticis:gariofiloꝝ:ꝛ feniculi.aã.auꝛ. iiij.terantur quelibet per se:ꝛ cribellentur:ꝛ conficiantur cum syrupo de corticibus citri optimo:ꝛ dent omni mane.auꝛ.v.cum aqua calida.

Syrupus optimus cõferens cholericis febribus. ℞. capilloꝝ veneris:semis melonis:ꝛ cucumeris:sandali:ꝛ eupatoriu.aã.ʒ.j. floruʒ nenufaris:ꝛ violaꝝ.aã.ʒ.ʒ.masticis.auꝛ.y.que sunt cõquassanda conquassent:ꝛ infundant in lib.xx.feruẽtis aque per noctes vnã. Mane aũt bulliant lento igne vsq̃ ad ꝓsumptionẽ medietatis:ꝛ colent:ꝛ in illa colatura ponant lib.v.ꝯcchari:ꝛ lib.j.aceti.ꝛ mãne:ꝛ tamaridi.aã.ʒ.iij.ꝛ decoquãtur vsq̃ ad spissitudinem syrupi:de quo omni mane dent ʒ.y.cum.viij.ʒ.aque.Et regimen eius sit aqua ordei infrigidata:ꝛ abstineat se a rebus dulcibꝰ. Et si cõquereꝛ patiens de sti:infrigidet aqua ordei cũ niue:vel ponẽdo eã in puteo:ꝛ propinet ad bibendum.

Syrupus conferens sinoche:fiat prio flõmia euacuando de sanguine quasi ad sincopim: postea propinet de isto syrupo. ℞.floꝝ nenufaris:ꝛ violaruʒ:sandali.aã.ʒ.j.pistentur sandali:ꝛ ponant omnia in sex libris feruentis aque per noctes vnã. Mane ℞o bulliant vsq̃ ad consumptionẽ medietatis:ꝛ colent:ꝛ in illa colatura addatur lib.j. aque cucumeris sarraceni: qui dicitur arabice dulla:ꝛ libre.y. ꝯcchari que bulliant simul ad spissitudinẽ syrupi:de quo detur patienti omni mane ʒ.ʒ.cum quinquies tanto aque:ꝛ.ʒ.j.agresti. Et iste syrupꝰ valet:non solũ sinoche:veruʒ etiã oibus febribꝰ cholicis.

¶ Regimen autẽ istoꝝ sit aqua ordei infrigidata in puteo:ꝛ mica panis pluries ablutaʒ cuʒ aq̃ decoctionis cucumeris sarracenici:ꝛ citruli.addẽdo aliqd aceti:ꝛ ifrigidet in puteo:ꝛ de ista mica sic ꝑparata,dent.ʒ.y. Cognoscẽdo q̃ si dederis vel ꝑpinueris patienti sinochas aliqua calida actu:inde nõ modicũ recipiet nocumẽtũ:qꝛ nunq̃

Regimen.

erit quietus: quare ei oia infrigidata in putco vel in niue exhibēda sunt. De febrib⁹ aūt cōpositis loqui ad presens ꝓtermitto: eo q̄ nō cōuenit huic tractatui de singulis ꝓticulariter determinare. Sed cōpōnēz ſyrupoꝫ facere poteris, put cognoueris cōuenire ipsaꝫ cōpositionib⁹.

I

Syrupus vtilis febribus flaticis. ℞. ircos: ⁊ radicis apy: ⁊ raḋ, dauci: nanogeba: ⁊ ebaſicē aſi. auſ. ꝫ. centauree minozis: ⁊ çabada. aſi. auſ. iiij. cōquaſſenſ que sunt cōquaſſanda: ⁊ ponanſ in. xij. libzis feruentis aque ꝑ nocte vnā. Mane ℞o bulliant lento igne vſq̄ ad ꝓsumptionē medietatis: ⁊ colenſ: ⁊ in illa colatura ponanſ mellis ⁊ çuccbari. aſi. li. iij. ⁊ decoquaſ vſq̄ ad ſpiſſitudinē: ō quo deſ patiēti oi mane. ʒ. ſ. cū. ʒ. ix. aque tepide. Et regimen eius ſit panis optime fermentatus infuſus in iure pullozꝫ vel perdicū: aut turturuz pfecte decoctozꝫ. Et q̄ſtit deſ ei de ſyrupo. ʒ. ſ. cum. ʒ. vj. aque ad bibēdum: ⁊ erit quietus dño cōcedente.

K

Electuarium aptum huic intēcioni ⁊ cauſe. ℞. cozticū citri decoctozꝫ i aq̄ tādiu donec ablata ſit amaritudo ab eis: ⁊ piſtenſ optime donec diſſoluanſ. ad modum electuary addendo paulatine de çuccharo albo ⁊ duro: ſemp piſtādo ⁊ icorpozādo ſilicta q̄ ſit plus q̄ꝫ i duplo de çuccharo: ⁊ de iſto clario idifferēter recipianſ ol hozza, auſ. iiij. ad moduz fructus.

Syrupus cōferēs febrib⁹ melicis. ℞. floꝫ lingue bouine: ircos. aſi. ʒ. vj. floꝫ camomille: radicis tamaricis. aſi. ʒ. j. iuiube. ʒ. iiij. ſemis melonis. ʒ. ſ. radicis capparis q̄rtā prē. ʒ. ſ. maſticis. auſ. vj. Conquaſſenſ oia hec: ⁊ infundanſ in. xviij. lib. aque feruētis, mane ℞o bulliant lento igne vſq̄ ad ꝓsumptionē medietatis: ⁊ colenſ: ⁊ in illa colatura ponātur mellis: çuccbari: succi pomozꝫ: ⁊ succi granatozꝫ dulcū. aſi. lib. iiij. ⁊ reponantur ad ignē lentū: ⁊ bulliāt vſq̄ ad ſpiſſitudinē: de q̄ ꝓpinenſ oi mane. ʒ. vj. cū aq̄ tepida. Et regimē ei⁹ ſit panis bri fermētatus cū taſpbea alba vel viridi: dimittēdo oia acetoſa.

L

Electuarium aptū ⁊ pferēs valde in hoc caſu: q̄ō comedi oz idifferēter ſicut fructus. ℞. electary pomozꝫ lib. j. cui addes floꝫ camomille: ⁊ maſticis. aſi. exagia. aiij. ſucci ligritie. ʒ. vj. teranſ quelibz ꝑ ſe: ⁊ icorpozenſ cū electario ꝑdicto: de quo ꝓpinet ad modū fructus oi mane a. aiij. vſq̄ ad. vj. auſ. ¶ Cognoſcendo q̄ febris cholerica q̄ſ est extra vaſa: fit cuz rigore magno: ⁊ intēſo calore: donec euapozet: ⁊ recedit calor: ⁊ poſt receſſum vſ remanere ſicut ſanus: ⁊ ſic in circuitu vadit: ⁊ recedit: de tertio in tertū dies: donec ꝓſumit ⁊ reſoluit hūozꝫ ⁊ ſanus inde efficit. ¶ Sed illa q̄ est intra vaſa oino efficit ſine rigore: ſz est cū ingcutudine: ⁊ anguſtia valida: ⁊ intenſo laboze als calore vſq̄ ad finē. Febris aūt que fit ex melia nāli. vz. ex fece ſanguinis: cuz est intra vaſa: est habens paroxiſmos: tamē ſine rigore: ⁊ non remanet mundue: neq̄ ſicut ſanus: nec recedit pro māozi parte abſq̄ beneficio ⁊ conſilio perfecti medici.

Exagiū ferta paro vncie.

M

¶ Curationes podagricozꝫ.

Scire debes q̄ aliqua podagra est que fit ex humore acutiſſimo: ⁊ aliq̄ que fit ex hūore nō tā acuto: ⁊ quedam q̄ fit ex flate: ⁊ aliq̄ que fit ex melia. Et flōmia est cura q̄nalis cōferēs oibus ſuis ſpēb⁹: ſpāl⁹ q̄n patiēs fuerit ſup repleto⁹. Attēde q̄ ſi fuerit ex acuitate humozꝫ: ponere ōbes ſup pedes epithima factū ex floze camomille ⁊ roſaꝫ ⁊ ſarie ordei. aſi. partes eq̄les: piſtenſ que ſunt piſtāda: ⁊ cribellenſ: ⁊ pficianſ cū aqua roſacea: ⁊ ſupponanſ pedib⁹. Si ℞o dicta podagra fuerit ex flate pone deſup emplm factū ex farina ordei: ⁊ cinere expreſſi: quaꝫ ꝑtes ſint eq̄les madefactū cū aqua tepida: ⁊ ſupponaſ: q̄n ꝓfert valde: ⁊ nō ſolū pedib⁹: veꝫ etiaz q̄n tumoz fit in cruribⁿ: manib⁹: ⁊ pedib⁹: cuz mollicie: ita q̄ cedit digito q̄n pmittit. Cum aūt podagra fit ex melia ponanſ ſup pedes eoꝫ: hec. Decoquanſ oua cum cozticib⁹ ſuis in aqua vſq̄ ad duriciez pfectā: ⁊ accipe vitella eoꝫ: ⁊ tantūdē floꝫ camomille: ⁊ farine ordei: ⁊ fiat emplm cuz aqua tepida: ⁊ ſuperponaſ.

N

Syrupus conferens ſciatice ⁊ podagre. ℞. floꝫ camomille: ſquinanti: ſpice nardi: ircos: ſemis mellonis: ⁊ panicaḋ: ⁊ eſt ſpēs iringozꝫ. aſi. ʒ. j. conquaſſenſ que ſunt cōquaſſanda: ⁊ infundanſ per noctem vnā in. xx. lib. aque feruētis. mane ℞o bulliant vſq̄ ad cōſumptionē medietatis: ⁊ colenſ: ⁊ in illa colatura addanſ lib. v. mellis: ⁊ lib. j. çuccbari: ⁊ lib. j. oximellis: ⁊ iterū bulliant vſq̄ ad ſpiſſitudinē: de quo denſ omni mane. ʒ. vj. cū ter tanto aque tepide: ⁊ liberabitur cum adiutorio Dei. Regimen aūt eius ſit panis bene fermētatus cuz auibus paruis nemozis pzeparatis in taſpbea: vl in patellis: aut aſſatis in veru. Et inungaſ locus cū oleo roſaceo: ⁊ anbetino: ⁊ camomillino: ⁊ pinguedine anatis: ⁊ oleo de iaſemino: quozꝫ ꝑes ſunt equales. Et confert cū adiutorio Dei. Et ſufficit ad pzeſens cum laude Dei.

O

¶ Tractatus Rabi Moyſi abēmaimon quem ſoldano Babylonie transmiſit.

P

Oſtq̄ ad manus Mirami ſeruitozis Moyſi iſraeliti cozdubini pceptuz pncipis ac honozati regis peruenit: cui Deus glozioſus honozes ſuos augumētare: atq̄ creſcere dignet: qui mihi trāſmiſit per quēdaz ſuū nunciū. ſ. vt ſibi ſcribere deberē regimē tale: cui ſecure ⁊ abſq̄ dubitatiōe aliq̄ poſſit adherere: de curis egritudinū que nouiter ipſi meo dño ſupueneruntcui Deus dignet ipſas ⁊ oēs alias egritudines ab ipſo elongare: ⁊ ſanitatez perfectam cum eodem tempore vite ſue permanere. Mihi quidez rememozauit dictus nūcius q̄ dñs me⁹ reuerēdus cōquerit de duricia ⁊ ſtipticitate ſue nature: intantū q̄ non pōt aſſēllare: niſi cum ſtudio valido: duricia ⁊ laboze. Et q̄ inouata est eidez melancholia: ⁊ cogitationēs male: ⁊ q̄ appetit eē ſolitarius: ⁊ timet mori: ⁊ dixit mihi iterū pzenominatus nuncius q̄ debilitatis est ſtomachus eius taliter q̄ cibus cozrūpit in eodez abſq̄z perfecta ⁊ completa digeſtione. Quare ſuper his quatuoz ordinaui tractatus.

¶ Tractatus primus de regimine ſanitatis omniū hoiuz ſub breuiloquio compilatus. ¶ Secundus de regimine egrotantiuz quādo non poſſunt medicū reperire: vel non inueniunt perfectū ⁊ doctrinatum. ¶ Tertius de regimine dñi ⁊ eoꝫ accidentib⁹ pzout mihi per ſuū ſignificauit nunciū. ¶ Quartus est cap. generale cōueniēs atq̄z vtile ſanis ⁊ egris oibus temporibus ⁊ locis.

Q

Et non impzopereē mihi ab aliquib⁹ ſi aliqd dicturus ſum in B tractatu de bis que in alys tractatib⁹ ⁊ locis rememozaui: eo q̄ quilibet tractatus fit ꝓm exigentiam ⁊ requiſitionē querētis: aut ꝓm intentionem efficientis: ⁊ ſuper hoc q̄ Deo excelſo ⁊ glorioſo implozo auxilium ⁊ iuuamen.

¶ Tractatus primus de regimine ſanitatis omniuz hominum ſub compendio ⁊ breuitate.

Attentio noſtra in hoc tractatu est: rememozare vias leues atq̄ faciles ad memozie recōmēdationē. Et exercere hec q̄ dictu⁹ ſum erit magne vtilitatis atq̄ pfectus in pzeſeruatione ſanitatis. Et hic tractatus est ꝓm ſniaz magnozꝫ medicozꝫ. Dicit Dippo-

A

cras q̄ pzeſeruatio ſanitatis exiſtit in elongādo ſe a multa repletiōe ⁊ a ſuperfluo laboze. vide q̄ quō poſſit Dippocras pzeſeruationē ſanitatis in iſtis duab⁹ vys. vz. vt glibet ſe abſtineat a ſupflua ⁊ nimia repletiōe: ⁊ ēt a tali exceſſu exercitij ⁊ laborij q̄ poſſit cibū cozrūpere: ⁊ digōnez ipedire: q̄n q̄ aliqs tantū comedit aut bibit q̄ ſatiaſ ſuperflue: ex neceſſitate ſeqū inde extēſio. Et ſcitū est q̄ q̄libz membrū q̄n extēdit vltra debitū ſoluit ipſius pzinuitas: ⁊ inde debilitaſ virt⁹ eius. Quare cū ſtōch⁹ in tali diſpoſitiōe exiſtit: debilitaſ virt⁹ eius in tantū q̄ nullo mō pfectā pōt digōnē exercere: ⁊ accidit doloz in eo: ⁊ debilitas mot⁹ ipſius: ⁊ maxime cū potat aquaz multā poſt repletionez. vñ impoſe ē q̄n accidat ei vna ex iſtis reb⁹. vz. aut q̄ cozrūpit digeſtio tali mō q̄ inde pōt ad mortē peruenire. Et ſi corruptio fuerit remiſſior atq̄ minoz predicta: efficiet infirm⁹: ſz liberabit cū bono regimine ⁊ pueniēti.

B

Et adhuc pōt cē leuior digeſtio mala intantū: q̄ ſuſtentabit patiēs abſq̄ eo q̄ pueniat ad egritudinē: ſz cū laboze. Spēs aūt male digōnis diuerſificanſ. Fz dinerſitatē ſpecierū ciboꝫ ⁊ cōpſonū ⁊ etatū: atq̄ ꝓm ꝓparationē membroꝫ ad recipiēduz egritudines. ¶ Certiſſime cog̃ſcēdo q̄ ſi digeſtio mala vl corrupta facta fuerit in ſtō: impoſe est q̄ bona fiat in epate vl in ceteris mēbris. Et dicit filr Bal. q̄ qui cupit ſe ab egritudib⁹ pzeſernare: cuſtodiat toto poſſe ne malaz faciat digōnē: ⁊ vt nō moueat ſe motu laborioſo vel ſupfluo poſt cibū. ⁊ hac de cā medici concordant. Et q̄nalr dixerūt q̄ qui vult i ſanitate pmanere ſtudeat ſurgere ante ſatietatez cū aliquo appetitu a mēſa: abſtinēdo ſe oino a tenſione ⁊ ſupflua repletiōe ſtōchi. Itez adhuc oēs ſapientes medici dicunt: q̄ ex ſumptione mali cibi in modica quātitate min⁹ ſeqū nacumētuz: q̄ ex recepcione boni ⁊ pfecti in quātitate ſupflua atq̄ magna. Eo q̄ q̄n aliqs recepit ex cibo nō bono aut malo in modica quātitate: in ſtōcho ⁊ in epate digerit digōne cōpleta ⁊ pfecta: tū ꝓpter delectationē ipſi⁹: aut q̄z caloz ⁊ virt⁹ ꝓualet: ⁊ dñaſ ſupza illud modicū: ⁊ intantum q̄ id q̄ ex illo

hoc ſenſu auic: 3.ª p. ⁊ 2.ª ca. 7. Galeni: p. problema: proble: 47

C

guenit ad mēbza: recipit ⁊ puertit ab ipſis: ⁊ aſſimilatur in ſui nutrimētuz optime ⁊ pfecte: ⁊ ſi qd ex ipſo ſupfluū remanet: est modicū valde: vñ a virtute expulſiua ipozꝫ faciliter expellit ab eiſdē: q̄re ex B nō ꝓuenit nocumētū: ⁊ ſi q̄ō acciderit eſt leue: ⁊ iperceptibile: q̄ō non cog̃ſcit: vel curaſ. Qui aūt ſaturaſ ſupflue: q̄uis ex optio pane ⁊ pfecto: ⁊ nobiliſſimis carnib⁹: ⁊ pfectiſſime ꝓparatis nō pōt bonā facere digōnez: nec laudabilez. Et hāc cautelaz medici habuerūt: q̄n ꝓhibent ne aliqs cupiēs ſanitatē ſuam cōſeruare, recipiat fercula multa in vna mēſa: q̄n ex vno ferculo nō pōt tantū ſaturari: q̄ inde valeat ad nocumētuz de quo ſit curāduz puenire. Sciēdo q̄ ꝓm q̄ō diuerſificanſ cibaria. diuerſimode variaſ digō: ꝓm nām vniuſcuiuſq̄ cibi. Ergo q̄cūq̄ cupit ſuā ſanitatem pzeſeruare: ſtudeat comedere in tpatis hozis diei. ⁊ talr comedat q̄ ſtomach⁹ inde nō recipiat extēſionē nec grauamen: ⁊ comedat cibaria pueniētia ſue nāe: intantū q̄ non deueniat ad eructationē putridam vel corruptā: neq̄z ad ſitim: ⁊ q̄ ſentiat poſt cibū leuitatē: ⁊ q̄ cibaria ſua talia exiſtāt: q̄ permaneat mollis: ⁊ ſalubris nāe. Et iſtud regimē toto poſſe pzeſeruet. Si aūt aliqn incūbit neceſſitas comedere in horis calidis: minuaſ de quātitate: eo q̄ virt⁹ digeſtiua i tpe tali ⁊ hora debilis exiſtit: ꝓpter ſparſionez nālis caloris ad exterioza. Et q̄n infridaſ aer: addaſ ⁊ multipliceſ de quātitate: q̄z virt⁹ digeſtiua tunc tpis fortificaſ: ⁊ vigozaſ ꝓpter coadunationē ⁊ ꝓſtrictionē inati caloris ad iterioza ⁊ ꝓſtrictionē pozozꝫ. Et dico vobis dñe reuerēde in veritate: q̄ ſigs regeret ſe eo mō quo regit aial ſuū q̄ō egrotaret: euaderet a multis ⁊ diuerſis egritudinib⁹: q̄n nō repitur bomo q̄ nō ꝓpinet ſuis equis annonā ſemp ⁊ oib⁹ hozis cibādi in tali ꝓportiōe: Fz q̄ cogitaſ ⁊ ſcire pōt q̄ō poſſit digerē atq̄ ferre cōpetēter ſine difficultate ⁊ laboz. Quia bri ſcit glz q̄ ſi inordinate cibareē vel ſupflue: aut fatigareē vltra debitū: ⁊ inordinatis hozis: q̄ illirmareē ſine dubio: q̄ō nō faciūt in ſeipſis. Et ſit glibet autēt us i ſuis motib⁹ exercēdis: q̄n est radix maxie in pzeſeruatiōe ſanitatis ſue: ⁊ i plib⁹ egritudib⁹ expellēdis. ¶ Et iaz dixit nobilis Dippocras: q̄ q̄ vult ſuā ſanitatē cōſeruare: vtaē exercitio: ſz tali mō q̄ nō pcipiat doloze in ſuis mēbris: nec grauamē ſupfluū vl intēſuz. Sciēdo q̄ nō repit res i mūdo q̄ poſſit motui ⁊ exercitio ordinato equipari: eo q̄ ex motu excitaſ ⁊ augumētaſ caloz nālis in oib⁹ mēbris. Et nō est corp⁹ alicui⁹ bois in quo nō multū multipliceſ ſupfluitates aliq̄: ⁊ gīenē: q̄uis comedat tpate ⁊ cibaria optima ⁊ pfecta: neduz in faciētib⁹ ſuiū: q̄ ꝓſumunē exercitio ⁊ motu ordiato. Et expelliē ēt nocumēluz ex motu ⁊ labore q̄ō accidit ex malo regimie facto in maiozi pte boium. Et ſcitū est q̄ mot⁹ nō ſunt eq̄les: q̄ alig ſūt graues: ⁊ alij fortes: ⁊ qdā exiſtūt debiles. Mot⁹ aūt grauis est ille qno fortiter anbelit⁹ pmutaſ cū anxietate: ⁊ ille q̄ fortioz hoc exiſtit noiaſ laborioſus atq̄ gratis valde. debilis ℞o nō iducit pmutationē vel alterationē in corpe. Et optimū q̄ez ē in pzeſeruatiōe ſanitaſ exercere atq̄ agere mot⁹ leues ⁊ nō laborioſos: ⁊ nō est pueniēs vtī exercitio: niſi facta ⁊ cōpleta digōne. Et poſt expulſiones ſupfluitatū p̄ ⁊ cōe digōnis. vz. ⁊ ſtercoris: ⁊ vrine: neq̄z oz fieri mot⁹ in fortiori caloze: vel in ſupfluo frigore. Mot⁹ pueniētes ſūt i mane poſt exitū a ſomno ⁊ cōpleta digōne: ⁊ ſcā expulſione dictaꝫ ſupfluitatū ſ. ſtercoris ⁊ vrine. ¶ Dixit Bal. in regie ſanitatis: q̄ quēadmodū exercitiū est pueniēs ante cibū: ita nociuū est valde poſt cibū: ⁊ ſpāl⁹ poſt ſupfluā ſatietatez. Sciēdo q̄ mot⁹ ſupflu⁹ ⁊ coitus ⁊ balneū poſt cibuz ſūt oia magni nocumēti: ⁊ ſpāl⁹ illis q̄ brīt venas ſtrictas nāl⁹: q̄z illi ſunt q̄ recipiūt ⁊ recipe pñt ex talib⁹ multa nocumēta. Tñ ſine nocumēto pōt glibz ſe mouē ambulando tantū q̄tū ſua domus in longitudine extēdit. ad B vt cib⁹ descēdere poſſit facili⁹ ad fundū ſtōchi vbi digeſtio nāl⁹ celebraē. ¶ Et ſomn⁹ est ex reb⁹ q̄ multū adiuuant digōnem: ⁊ maxie in illis q̄ aſſueti ſunt dormire in die. Et de melioriib⁹ ⁊ vtilioriib⁹ reb⁹ in regimie ⁊ pzeſeruatiōe ſanitatis est: nō addere cibū cibo donec pmus ſit digeſtus: ⁊ nō comedere niſi poſt nāleꝫ appetitū: neq̄z bibere oz niſi rōnabilr ſitiat: q̄n multotiēs q̄plures hoies patiūt ſitiz: ⁊ famē mendoſaz ⁊ ināleꝫ: que fames ſpāl⁹ erit ex buore malo ⁊ mordicatiuo: qui mordicat orificiuz ſtōchi: ⁊ inde pcreaē fames cui nullatenus est ſatiſfaciēduz. Et ſciaz q̄ bibere aquā poſt cibū ē vna ex reb⁹ que multū deſtruūt digōnē: ⁊ niſi fuerit aſſuet⁹ in mēſa anteq̄z comedat: ⁊ infra cibū nō bibat aquā ſimpliceꝫ ſine aliqua admixtione.

idem dicit auic: 3.ª p. i ꝛ. 2.ª ca. p. & raſis almanc: ca. p. q̄ erſe ſit halia: ſ. theo. ca. 12 dices neceſſariū fuit exercitū irium cauſa cibū. Et tum ꝓmaē vn naturalem expergefacere calorē & expergefacē augere. Nonnulli cibos fortiores ⁊ velocius q̄ d̄ gererer illos q̄ mob ſuſcipere: Z.ª ſup luſiat q̄ quēq̄ corpo: diſſolueret. 3.ª quo mi ſbra eo indurescere & confortarenſ: q̄ fuit gal. ſnia 2.ª rec ca. p.

idem auic: 3.ª p. doc: 2.ª c. 7.

H

¶ Et de modis ⁊ ordinib⁹ pzeſeruationis ſanitaſ est: expellere ſupfluitates in oi hora ⁊ tpe inquātuz pōt abſq̄ retētione ipſaꝫ: ⁊ nō plumat q̄s comedere: nec balneū itrare: nec coire: aut dormire: ſeu aliqd̄ iter incipe: vel aliquē motuz grauē facere: niſi prius dictas ſupfluitates toto poſſe coneē expellere. Et poſtq̄ fecerit aut cōpleuerit aliquam ex dictis quinq̄ actionib⁹. ſimilr agere ſtudeat illud idē: hoc est tēptare dictas ſupfluitates expellere. Et de ordinib⁹ ſimilr ⁊ cōuenientib⁹ rebus in pzeſeruatiōe ſanitatis: est vt quilibet ſciat ⁊ cognoſcat nām vniuſcuiuſq̄ ſpēruz ciboꝫ. Et de bis ⁊ ſup bis q̄plures medici diuerſos atq̄ varios ediderunt libzos: eo q̄ est ex rebus magne neceſſitatis in arte medicine.

¶ Explicit liber Abynmeron abyzobar.

¶ Registrum Tractatuum ⁊ Capitulorum eiusdem.
¶ Prohemium.
¶ Capitulum de conseruanda sanitate.

Tractatus primus. De egritudinib⁹ capitis: ⁊ ē ptinēs capla. ⁊c. Cbar. 3

Cap'lm primum. De scabie capitis: quod sagrum nominatur. 3
Cap̄.2m. De tinea cutis capitis. 3
Cap̄.3m. De alopicia. 3
Cap̄.4m. De thiria. 3
Cap̄.5m. De caluitie occipitij. 3
Cap̄.6m. De scissura capilloꝝ. 3
Cap̄.7m. De sabaphati. 3
Cap̄.8m. De canitie capilloꝝ fm diuersa loca. 4
Cap̄.9m. De mala dispōne ⁊ figura capilloꝝ capitis. 4
Cap̄.10m. De furfuribus capitis. 4
Cap̄.11m. De pediculis. 4
Cap̄.12m. De lendinibus. 4
¶ Tractatus secundus est continens capitulum vnicum quod est de egritudinibus capitis accidentibus ab extrinseco: sicut a percussione. 4
¶ Tractatus tertius. De egritudinibus capitis est continens capitula sex. 4
Cap̄.p̄m. De dolore capitis ex frigiditate. 4
Cap̄.2m. De dolore capitis ex calliditate. 4
Cap̄.3m. De dolore capitis ex humiditate. 4
Cap̄.4m. De dolore capitis ex siccitate. 4
Cap̄.5m. De apostematibus panniculoꝝ capitis. 4
Cap̄.6m. De apostematib⁹ cerebri ⁊ rbetis mirabilis. 5
¶ Tractatus quartus. De egritudinibus auriuꝝ cōtinens capitula quinque. 5
Cap̄.p̄m. De apostematibus aurium. 5
Cap̄.2m. De dolore auris ⁊ tinnitu. 5
Cap̄.3m. De grauedine auris. 5
Cap̄.4m. De percussione auris. 5
Cap̄.5m. De grossitudine auris. 5
¶ Tractatus quintus. De egritudine nasi. ⁊ est continens capitula quatuor. 5
Cap̄.p̄m. De priuatione odoratus. 5
Cap̄.2m. De fetore narium. 5
Cap̄.3m. De excoriatione ⁊ scabie que fit in narib⁹. 5
Cap̄.4m. De polipo quod multotiens vel qui multiplex nominatur. 6
¶ Tractatus sextus. De egritudinibus oris continens capitula octo. 6
Cap̄.p̄m. De diminutione ⁊ corruptione sensus ⁊ saporis lingue. 6
Cap̄.2m. De apostemate seu inflatione lingue. 6
Cap̄.3m. De duritie ⁊ difficultate motus lingue. 6
Cap̄.4m. De apostematibus amygdalaꝝ gule. 6
Cap̄.5m. De botbor. 6
Cap̄.6m. De conquassatione dentium. 6
Cap̄.7m. De perforatione dentium. 6
Cap̄.8m. De stupore vel alligatiōe vl' ꝓgelatiōe dētiū. 6
¶ Tractatus septimus. De egritudinibus labiorum ⁊ oris continens capitula sex. 6
Cap̄.p̄m. De scissuris labiorum. 6
Cap̄.2m. De alcola. 6
Cap̄.3m. De nigredine lingue. 6
Cap̄.4m. De fetore oris. 6
Cap̄.5m. De tortura oris. 6
Cap̄.6m. De corrosione labiorum. 6
¶ Tractatus octauus. De egritudinibus oculoꝝ que sunt multe ⁊ est continens capitula trigintatria. 6
Cap̄.p̄m. De balabol ⁊ est vt res vna videat̄ due. 6
Cap̄.2m. De inuersatione palpebrarum. 6
Cap̄.3m. De pustulis ⁊ exituris ⁊ inflatiōe palpebraꝝ. 6
Cap̄.4m. De scabie oculoꝝ ⁊ granulis. 6
Cap̄.5m. De cōiunctione seu figillatione palpebraꝝ. 6
Cap̄.6m. De pilis palpebrarum inuersis. 6
Cap̄.7m. De casu pilorum palpebrarum. 7
Cap̄.8m. De generatione platularum in palpebris. 7
Cap̄.9m. De ordeolo in palpebris. 7
Cap̄.10m. De fistula lachrymalium. 7
Cap̄.11m. De carne addita in angulo lachrymali. 7
Cap̄.12m. De diminutione carnis in lachrymali. 7
Cap̄.13m. De egritudib⁹ accidentib⁹ in ipso oculo. 7
Cap̄.14m. De compositione oculorum. 7
Cap̄.15m. De pustulis ⁊ paruis apostematib⁹ oculoꝝ. 7
Cap̄.16m. De variolis oculorum. 7
Cap̄.17m. De dilatatione pupille ⁊ eius constrictione. 7
Cap̄.18m. De descensu aque ad oculum. 7
Cap̄.19m. De extractione cataractarum ab oculis. 7
Cap̄.20m. De constrictione vene seu pupille naturalis ⁊ non naturalis. 8
Cap̄.21m. De debilitate visus ex penuria ⁊ paupertate spirituum visibilium procedente. 8
Cap̄.22m. De constrictione nerui optici. 8
Cap̄.23m. De humiditatibus oculorum. 8
Cap̄.24m. De egritudinibus que fiunt in mutina seu albedine oculorum. 8
Cap̄.25m. De inflatione cōiunctiue absq; apate. 8
Cap̄.26m. De taspbea que est gutta rubea que fit in albedine oculorum. 8
Cap̄.27m. De granulis generatis in albedine oculoꝝ. 8
Cap̄.28m. De sebel. 8
Cap̄.29m. De coniunctiua cum apate ⁊ sine apate. 8
Cap̄.30m. De nimia subtilitate spiritus visibilis ⁊ ipsius grossitie. 9
Cap̄.31m. De bis que ab extrinsecus cadunt in oculos vel in nares vel in aures. 9
Cap̄.32m. De alalibus subintrantib⁹ in aurem. 9
Cap̄.33m. De sanguisugis nares subintrantibus. 9
¶ Tractatus nonus. De egritudinibus cerebri ⁊ est continens capitula viginti. 9
Cap̄.p̄m. De egritudinibus anterioris partis cerebri. 9
Cap̄.2m. De egritudinibus medie partis cerebri. 9
Cap̄.3m De mala complexione in media cellula interioris cerebri. 9
Cap̄.4m. De passionib⁹ q̄ fiūt in ꝑte posteriori cerebri. 9
Cap̄.5m. De egritudinibus ⁊ omnibus suis accidentibus prouenientibus ex destructiōe seu corruptione complexionis totius cerebri. 9
Cap̄.6m. De curatione puncture nerui. 10
Cap̄.7m. De epilepsia ꝓcedente a cerebro. 10
Cap̄.8m. De epilepsia procedente ex colligantia aliorum membroꝝ a cerebro ⁊ melancholia. 10
Cap̄.9m De melia myrachia que fit a ꝓtib⁹ iferiorib⁹ 10
Cap̄.10m. De oppilatione. 11
Cap̄.11m. De appoplexia. 11
Cap̄.12m. De congelatione. 11
Cap̄.13m. De subet. 11
Cap̄.14m. De firsen calido cum alienatione. 12
Cap̄.15m. De priuatione intellectus ex frigiditate. 12
Cap̄.16m. De mania. 12
Cap̄.17m. De humiditate que orit̄ in cellula anterioris cerebri: ⁊ circa cerebrum. 12
Cap̄.18m. De scotomia que in arabico dr̄ abscedar. 12
Cap̄.19m. De dolore totius capitis qui quidem in arabico

dicitur baldda. 13
Cap̄.20m. De emigranea q̄ in arabico dr̄ sechichia. 13
¶ Tractatus decimus. De egritudinibus colli: ⁊ est continens capitula decemocto. 13
Cap̄.p̄m. De oppilatione. 13
Cap̄.2m. De relaxatione. 13
Cap̄.3m. De spasmo. 14
Cap̄.4m. De tremore. 14
Cap̄.5m. De egritudinibus spondilium colli. 14
Cap̄.6m. De dislocatione spondilium colli. 14
Cap̄.7m. De egritudinibus nuche. 14
Cap̄.8m. De apostemate nuche. 14
Cap̄.9m. De oppilatione nuche. 15
Cap̄.10m. De apostematibus que fiunt circa guttur. 15
Cap̄.11m. De solutione continuitatis colli. 15
Cap̄.12m. De inflatione facta in epigloto. 15
Cap̄.13m. De squinantia. 16
Cap̄.14m. De apatibus accidentib⁹ canne pulmonis. 16
Cap̄.15m. De raucedine vocis. 16
Cap̄.16m. De pustulis in meri: seu in ysofago. 16
Cap̄.17m. De corruptione ⁊ putrefactione in gula ⁊ meri: ⁊ eoꝝ partib⁹ adiacentibus in tpe epidimie. 16
Cap̄.18m. De priuatione sensus ⁊ motus ⁊ de relaxatione meri ⁊ ysofagi. 16
¶ Tractatus vndecimus. De egritudinibus pulmonis: ⁊ est continens capitula tria. 16
Cap̄.p̄m. De catarro descendente ad pulmonem. 16
Cap̄.2m. De apostemate pulmonis. 17
Cap̄.3m. De tussi que prouenit a mala complexione: ⁊ de omnibus alys speciebus. 19
¶ Tractatus duodecimus. De egritudinibus cordis: ⁊ est continens capitula septem. 19
Cap̄.p̄m. De egritudinibus cordis in generali. 19
Cap̄.2m. De tremore cordis q̄ arabice dr̄ altadech. 19
Cap̄.3m. De chardiaca. 19
Cap̄.4m. De aqua q̄ cōgregat̄ in marsupio cordis. 19
Cap̄.5m. De pelliculis q̄ fiunt in marsupio cordis. 19
Cap̄.6m. De ethica cordis. 19
Cap̄.7m. De apate qd̄ fit in marsupio cordis. 19
¶ Tractatus decimustertius. De egritudinibus epatis ⁊ splenis: ⁊ est continens capitula sex. 20
Cap̄.p̄m. De epate ⁊ de tribus speciebus hidropisis. 20
Cap̄.2m. De apostemate epatis. 20
Cap̄.3m. De oppilatione epatis. 20
Cap̄.4m. De dolore epatis. 20
Cap̄.5m. De egritudinibus splenis. 20
Cap̄.6m. De icteritia citrina. 20
¶ Tractatus decimusquartus. De egritudinib⁹ q̄ fiunt in siphac: ⁊ est continens capitula duo. 21
Cap̄.p̄m. De scissura siphac ⁊ exitu intestini. 21
Cap̄.2m. De vulnere ventris ⁊ intestinoꝝ. 21
¶ Tractatus decimusquintus. De passionibus stomachi: ⁊ est continens capitula sex. 21
Cap̄.p̄m. De ethica stomachi. 21
Cap̄.2m. De apostemate stomachi. 21
Cap̄.3m. De veruca que oritur in stomacho. 22
Cap̄.4m. De ficu que fit in stomacho que in arabico dicitur dubelati. 22
Cap̄.5m. De humoribus diuersis imbibitis in flegmatico stomacho. 22
Cap̄.6m. De motu stomachi qui dicitur in arabico folab: latine ℞o singultus. 23
¶ Tractatus decimussextus. De egritudinib⁹ pectoris ⁊ diafragmatis: continens capitula septem. 23
Cap̄.p̄m. De apate pectoris ⁊ priuatione anhelitus. 23
Cap̄.2m. De vlceribꝰ ⁊ scissuris q̄ fiunt in pectore. 23
Cap̄.3m. De scabustia. i. de pleuresi. 23
Cap̄.4m. De apostemate lateris. 24
Cap̄.5m. De scissura venarum pectoris. 24
Cap̄.6m. De apostematibus que fiunt in pāniculo qd̄ diuidit pectus in longitudine in duo. 24
Cap̄.7m. De passionibus diafragmatis. 24
¶ Dec sunt capitula scd̄i libri qui cōtinet tractat⁹ septez: quoꝝ tractatuū primus cōtinet capitula sex. 25
Cap̄.p̄m. De egritudinibus intestinoꝝ gsialibus. 25
Cap̄.2m. De debilitate virtutis expulsiue intestinoꝝ. 25
Cap̄.3m. De ventositate intestinoꝝ. 25
Cap̄.4m. De retentione fecum ⁊ suis speciebus. 25
Cap̄.5m. De excoriatione intestinoꝝ. 25
Cap̄.6m. De bemorroydis. 26
¶ Tractatus secundus. De egritudinibus renuꝝ ⁊ vesice ⁊ virge: ⁊ continet capitula octo. 26
Cap̄.p̄m. De renibus in vniuersali. 26
Cap̄.2m. De lapide renum. 26
Cap̄.3m. De restrictiōe sanguis qui exit de virga. 26
Cap̄.4m. De lapide vesice. 26
Cap̄.5m. De apostemate renum. 27
Cap̄.6m. De mala complexione renum. 27
Cap̄.7m. De solutione cōtinuitatis renum ⁊ vesice. 27
Cap̄.8m. De debilitate vesice ⁊ exitu iuolūtario vrie. 28
¶ Tractatus 3⁹. De raicis: ⁊ cōtinet capla gnq̄. 28
Cap̄.p̄m. De testiculis a sterilitate que ex mala complexione ipsorum procedit. 28
Cap̄.2m. De apostemate testiculoꝝ. 28
Cap̄.3m. De mala cōplexione sicca testiculoꝝ. 29
Cap̄.4m. De crepatura. 29
Cap̄.5m. De egritudib⁹ que fiunt in bursa testiculoꝝ. 29
¶ Tractatus quartus. De egritudinibus virge: ⁊ est continens capitula quatuor. 29
Cap̄.p̄m. De oppilatiōe que fit in virga causa lapidis vel alicuius alterius rei. 29
Cap̄.2m. De priuatione sensibilitatis virge. 29
Cap̄.3m. De foraminibus que fiunt in virga. 29
Cap̄.4m. De expulsione spermatis. 29
¶ Tractatus quintus de egritudinibus vulue ⁊ matricis: ⁊ est continens capitula octo. 29
Cap̄.p̄m. De sterilitate ꝓpter malas cōplexionē. 29
Cap̄.2m. De apostemate matricis. 30
Cap̄.3m. De corrosione matricis. 30
Cap̄.4m. De dislocatione matricis. 30
Cap̄.5m. De fluxu menstruoꝝ. 30
Cap̄.6m. De retentione menstruoꝝ. 30
Cap̄.7m. De oppilatione ⁊ figillatione que accidit collo matricis. 31
Cap̄.8m. De laniatione matricis. 31
¶ Tractatus sextus. De egritudinibus ossium: ⁊ est continens capitula quinque. 31
Cap̄.p̄m. De mala cōplexione ⁊ fractura ossis. 31
Cap̄.2m. De superadditione ossis. 31
Cap̄.3m. De scissura ossis in longitudine. 31
Cap̄.4m. De fractura ossis causa dolozis. 31
Cap̄.5m. De ingrossatione ossis preter naturam. 31
¶ Tractatus septimus. Et est cōtinens capla. 37. 32
Cap̄.p̄m. De egritudinib⁹ que accidūt vl'r in carne ⁊ cute totius corpis: sicut sunt vesice ⁊ pruritus ⁊ bꝯ. 32
Cap̄.2m. De pruritu in particulari. 32
Cap̄.3m. De variolis ⁊ morbilis. 32
Cap̄.4m. De morphea alba que nō rubescit ꝑ fricationes nec aliqua alia causa. 33
Cap̄.5m. De morphea alba q̄ rubescit ex fricatiōe. 33

Tabula

Cap.6m. De morphea nigra. 33
Cap.7m. De granulis paruis q̃ accidũt in toto corpe. 33
Cap.8m. De veficis turis que arabice dicuntur alcella: idest petrose. 33
Cap.9m. De verucis ⁊ potis. 33
Cap.10m. De tincositate. 33
Cap.11m. De corruptione ⁊ excoriatione cutis. 33
Cap.12m. De lepra. 33
Cap.13m. De cadar ⁊ de feleg. 34
Cap.14m. De feleg. i. de paralisi in particulari. 34
Cap.15m. De spasmo. 34
Cap.16m. De pulsatione. 34
Cap.17m. De saltu. 35
Cap.18m. De tremore. 35
Cap.19m. De assoab: qui latine dicunt pedoscelli. 35
Cap.20m. De vena que dicit mediana: ⁊ est egritudo que pro maiori parte accidit nigris. 35
Cap.21m. De verme q̃ orit sub cuti: ⁊ ꝗ cõbustiõe ipsi⁹. 35
Cap.22m. De vermib⁹ qui oriunt in intestinis. 35
Cap.23m. De cucurbitinis. 35
Cap.24m. De vermibus minutis ⁊ paruis qui oriuntur in inferiori parte intestinorꝫ. 35
Cap.25m. De varicibus. 35
Cap.26m. De elefantia. 35
Cap.27m. De cancro. 35
Cap.28m. De doloribus iuncturarum. 35
Cap.29m. De dolore qui fit in substantia intestini. 35
Cap.30m. De dolore q̃ fit ex labore ⁊ fatigatione. 35
Cap.31m. De podagra que arabice dr̃ anancras. 35
Cap.32m. De scissuris que accidunt manibus ⁊ pedibus ⁊ alijs membris. 36
Cap.33m. De egritudinibus vnguium. 36
Cap.34m. De sciatica. 36
Cap.35m. De doloribus hipocundriorꝫ. 36
Cap.36m. De apostibus que fiunt sub spatula dextra vel sinistra: ⁊ est inter, pfundum apostema. 36
Cap.37m. De apostibus que dicunt doggam. 36
¶ Liber tertius continet tractatus tres: quorꝫ tractatuum primus continet capitula tredecim. 36
Cap.1m. De febribus effimeris. 36
Cap.2m. De febre cholerica seu tertiana. 37
Cap.3m. De febre quotidiana flegmatica. 37
Cap.4m. De sanguinea febre. 37
Cap.5m. De melancholica febre. 37
Cap.6m. De febre que fit ex cholera vitellina prassina aut eruginosa. 37
Cap.7m. De cura febris tertiane non pue que fit ex cholera mixta flegmati. 37
Cap.8m. De febribus compositis. 37
Cap.9m. De signis febris tertiane. 37
Cap.10m. De signis febris sanguinee. 37
Cap.11m. De signis febris quotidiane. 37
Cap.12m. De signis febris quartane. 37
Cap.13m. De febre etbica ⁊ signis ⁊ cura eius. 37
¶ Tractatus 2⁹. De crisi ⁊ est cõtinẽs capla duo. 38
Cap.1m. De diebus creticis. 38
Cap.2m. De signis ⁊ accidentib⁹ ipsius crisis. 38
¶ Tractatus 3⁹. De epidimia ⁊ pinet capla q̃uor. 39
Cap.1m. De epidimia q̃ puenit ex corrupnõe aeris. 39
Cap.2m. De epidimia q̃ puenit ex aq̃ putrida ⁊ fetida. 39
Cap.3m. De squinantia ⁊ dislocatione spondilium colli eueniente ex quadam corruptione aeris. 39
Cap.4m. De cura seu pseruatõe a piculo male aque. 40

Finis Tabule.

A ¶ Incipit Liber de medicina Auerrois: q̃ dr̃ Colliget: ⁊ totalis Liber iste pinet libros septem partiales.

¶ Liber Primus diuiditur in ꝓlogum ⁊ tractatum.

¶ Prologus iste pinet duo capitula. Cap'm primus huius prologi: quod est prodemium.

Cando venitata fuit sup me volũtas per nobile pceptuz ex pte nobilis dñi Audelach Sẽpse a mirelmomini de marocho p cõsilio suorũ Phozum Auosait ⁊ Auenchalit: ⁊ pcepit mihi cõpilare vnũ libzũ i q̃ pinereẽ tota sciẽtia

B medicinalis in arabico q̃ affirmaret ⁊ iudicaret itẽtiões prioꝫ auctoꝫ: q̃ eaꝫ eẽnt retinẽde: ⁊ q̃ dimittẽde: tũc declinaui vtutes meas ad suũ pceptũ: ⁊ augmentaui eas ad suũ seruitiũ: ⁊ cõpilaui istũ libzũ vlem ⁊ vocaui nomen suũ colliget eo ꝗ icepi in eo ordinẽ doctrie a reb⁹ vlib⁹: ⁊ ab illis pcedã q̃usq; deueniã ad pticularia: sic̃ fit in doctrina triũ spẽrũ cõpõnũ: fm qõ est declatũ supra p̃ phy-
In phenio. sicoꝫ. ita feci in isto libzo ꝗ ego p̃ ꝓsideraui cõprehẽdẽ vles regulas hui⁹ scie: ⁊ postea itẽdi ire ab illis ad membra sua: ⁊ ad ptes suas in vno alio libzo: quẽ componaz si
Ordo. placebit deo: nõ vocaui ipz colliget. ¶ Adhuc elegi in ordine hui⁹ libzi aliũ ordinẽ q̃ elegerint alij auctores i suis
Cõditiões 2e regire ad in ꝓsequendũ 5 opus. libris: ⁊ iste est ille ordo ꝗ est magꝭ pueniẽs i doctria hui⁹ scie. ¶ Et scias ꝗ aliqs nõ poterit stare sup finẽ huius libzi: nec itelligere maiorẽ pte ei⁹: nisi ille q̃ legerit tm̃ i logica ꝗ ipse possit ad min⁹ cog̃scere modos triũ om̃rationũ. ¶ Adhuc necesse est ꝗ ipe sit de illis q̃ vsi fuerint aliqd scire in radicib⁹ nãliũ sciaꝫ. Et si nõ erit de aliqb⁹ istorũ nõ soluz erit p̃uatus a certitudie itẽtiõis hui⁹ libzi ⁊ ab
C vtilitate ei⁹: sz eueniet ei ab eo magnũ nocumẽtũ: eo ꝗ eũ abhominabiẽ ⁊ ꝗspiciet. Et qñ abhomiabiẽ istũ: scias ꝗ
Diuisio. abhominabiẽ ꝓitatẽ hui⁹ scie. ¶ Et diuisi eũ in septẽ ptes: ⁊ q̃libz eius pte posui p vno libzo. Et nõ expectes a me ꝗ ego diuidã ptes suas ad nũeꝫ capl'oꝫ: neq; ꝗ ap-
propriẽ vnicuiq; rei capl'z p se. qa in illa re vanagloriati sũt sapientes hispanie andaluxy: ⁊ maior ps pteritorꝫ auctoꝫ. Sz pi phie nõ vanagl'iat⁹ fuit in faciẽdo h̃ in maiori pte libzorꝫ suorꝫ. Et forte qõ iduxit eos ad faciẽdũ h̃ fuit õbilitas discretiue scholariũ. Sz ille q̃ hẽbit vtutem discretiuã sanã: cognoscet in vnoq̃z libzo diias rerꝫ p̃mas ⁊ scdas: ⁊ diuidet vnã rẽ ab alia fm ꝗ videbiẽ ei magꝭ cõueniẽs in boza legẽdi: ⁊ q̃ voluerit diuidere eos ad quas partes vel ad capl'a faciat ⁊ noiet ea sicut vult.

¶ Cap.2m. Quod est de distinctione libzorum.

D Primus Liber tractat ꝗ anatho⁹: ⁊ nõ multiplicabo i eo ꝗ ñ sit dcã p alios auctores: qõ tñ pmitto facẽ i alys libzis: qa in eis renouabo ꝗba q̃ nõ senserũt ãtiq medici ⁊ q̃ añ me trãsierũt: ⁊ pbabunt̃ a radicib⁹ scia ꝫ nãlium.

Secũdus Liber noiat̃ liber sanitatis: in isto diffinieẽ sanitas vera diffõne: ⁊ narrabit cõplone ⁊ cõplones oium mẽbrorꝫ ꝓsimilium ⁊ officialiũ: ⁊ narrabit oẽs opationes eorꝫ: ⁊ per quã viã bñt agere eorũ operationes: ⁊ pati suas passiones. ¶ Et narrabit oẽs spẽs sanitatis cuiuslibz mẽbri p oẽs causas q̃tuor. Et narrabit oẽs spẽs virtutũ corporis bũani ⁊ qd sint ⁊ q̃t sint: ⁊ situ eaꝫ: fm sniam Arist. ⁊ Hal. breuiter. Et in isto loco cadet memoria disputatiõis super duo spermata: qõ eorũz est pars embrionis: ⁊ qõ nõ: ⁊ cuius loco ipa stãt embrioni an p mãz an p formã. ¶ Et narrabit de vtute primi motoris q̃ est in corpore motu volũtario: qd est ⁊ vbi est situs ei⁹ an in neruo an in lacerto. Et narrabit de motu pectoris ⁊ pulmonis: ⁊ diuisionẽ que cecidit iter auctores porcs sup sniaz Ha. ⁊ remouebit dubia. ¶ Et narrabit breuiter nãm aeris tẽperati. Et de nã q̃tuor temporũ anni: ⁊ q̃lis tẽperãtia est illa que dicitur in vere.

Tertius Liber dr̃ liber egritudinũz: ⁊ ibi diffinieẽ egritudo: ⁊ narrat spẽs egritudinũz simpliciũ. Et mẽbra ꝓsilia ⁊ officialia: ⁊ ponit in vnoquoq; corꝫ oẽs q̃tuor cãs vles: ⁊ ẽt de pticularib⁹. ¶ Et postea narrat oẽs spẽs egritudinũ cõpositaꝫ q̃ sũt in mẽbris. Et ponit cãs earꝫ fm istã eãdẽ viã pdictaz. Et narrat oia accñtia q̃ supueniũt sup corꝫ opõnes in diminutiõe aut in debilitate. Et ponit cãs istarꝫ rerꝫ plixe: ⁊ in isto loco cadit diffinitio doloris: ⁊ q̃ sunt cãe ei⁹ ⁊ quot. ⁊ h̃ addim⁹ ꝗba sup sniaz Hal. in h̃ multũ nẽcia. ¶ Et narrat oia accñtia sensuũ ⁊ virtutum: ⁊ ponit causas fm sniam Aristo.

Quartus Liber noiat̃ liber signorũz: ⁊ narrat oẽs signorꝫ spẽs significãtiũ supra sanitatez cuiuslibet mẽbri per se in mẽbris cõsilibus ⁊ officialib⁹ ex parte opationũ eorꝫ. Et narrat sup oẽs spẽs signorũ significãtiũ sup oẽs egritudies cuiuslibet mẽbri p se. Et signa accidentiũ eorꝫ ex parte opationuz ipsorꝫ fm sniam Aristo. Et hic cadit diffinitio signi. ¶ Et narrat signa dominij cuiuslz bũoris in corpore hois fm cõplonẽ ꝓpriã nãtẽ tali corpori. ¶ Et narrat signa cuiuslz egritudinis ⁊ cuiuslibet accñtis q̃ supueniũt corpori ex cã aeris circumdãtis fm dcm̃ Hip. ¶ Et narrat viã signorꝫ significãtiũ sup egritudies magnas ex pte paruaꝫ anticipãtium: aut ex pte accñtiũ. ¶ Et narrat signa significãtia sup sanitatẽ ⁊ sup egritudinẽ vlez ⁊ pticularẽ ex pte pulsus ⁊ vrie. ¶ Et narrat signa significãtia sup egritudies q̃ pinẽt totũ corp⁹: sic̃ febris ⁊ sitis: ⁊ dat causas earꝫ: ⁊ incipit a febre diei. ¶ Et narrat oẽs modos crisis ⁊ veros ⁊ falsos: bonos ⁊ malos: ⁊ tẽpora earꝫ ⁊ cãs earꝫ cẽ ⁊ dies earꝫ esse: ⁊ earꝫ p̃uatiõis. Et h̃ reddit̃ cã q̃re medici dicũt: ꝗ si ẽt veniat crisis i dieb⁹ puersiõis ipa ẽ vera apõ eos dũmõ veniat i die cretico pueniẽti illi egritudini: ⁊ h̃ cadit ingsitio si stelle sũt cãe in opõnib⁹ corporꝫ iferiorꝫ aut nõ: ⁊ si sũt cã vtrũ sunt cã, ppinq̃ vel remota. Adhuc ingrit̃ si astronomia est nẽcia scie medicinaꝫ an nõ. Et narrat sig⁹ crisiuz ex pte rei exeũtis a corpe: aut ab eo qõ vi ab opõnibus corpis egri. ¶ Et narrat signa significantia sup q̃lz egritudinẽ mẽbrorꝫ iteriorꝫ. Et narrat signa significantia sup egritudinẽ ex pte rei exeũtis a corpore exitu accñtali: ⁊ nãli. Et ponit diias q̃ sunt iter fluxũ q̃ accidit p egritudinẽ mãlẽ q̃ supuenit vni mẽbro aut plus q̃ vni: ⁊ fluxũ q̃ accidit p egritudinẽ vlez q̃ supuenit mẽbris. Et narrat opionẽ plurimorꝫ q̃ trãsibãt de vna medicia ad aliã in vna medicatiõe alicui⁹ egritudis. Et q̃re pbant diuersas medicinas sup eãdẽ egritudinẽ: ⁊ hic exemplificabo exẽpla pueniẽtia: ⁊ sentẽciabo sup securiorẽ viam. ¶ Et narrat oia signa p q̃ certificat̃ nobis in egritudie cuiuslz mẽbri: que earꝫ est mãlis: ⁊ q̃ nõ: ⁊ ista res est multuz declarãda: eo ꝗ est multũ nẽcia ad cognoscẽdũ medico.

Quintus Liber noiat̃ liber medicinarꝫ ⁊ ciborꝫ. In primis diffinieẽ i eo qõ qd ẽ cib⁹: ⁊ qd ẽ medicina fm sniaz Arist. ⁊ Hal. ⁊ narrabo nãz cuiuslz istorꝫ: ⁊ eorꝫ vlez opõnẽ i corpe bũano: ⁊ ẽt pticularẽ ⁊ p quem modũ opanẽ i corpe: ⁊ nũeꝫ suaꝫ pncipaliũ vtutũ: ⁊ que ipaꝫ opaẽ p se ⁊ q̃ p accñs: ⁊ q̃ vtus earꝫ q̃ ẽ apptopriata

solū vni mēbro:⁊ q̄ plus q̄ vni:⁊ q̄ sūt illa mēbra. Et narrat q̄s opōes ipa fac ex pte q̄litat:⁊ quas ex pte mā:⁊ q̄s ex pte forme specifice:⁊ ponit cās istoꝝ ꝗ sniaz Aꝝ. Et narrat quo dicunt cib⁹ ⁊ me^na tēpati ⁊ distēperati ꝑm Arist. Et narrat q̄ via ē magis vera in cogne coꝝ: an via syll'i demōstratiōis: an via expimēti: ⁊ si solū vnū istorū sufficit in arte: aut si ābo sf nēcia. ¶ Et narrat lōgo ꝑmone oēs regulas cōpōnis ⁊ necessitatē ei⁹: ⁊ modi illaꝝ regulaꝝ icedūt ꝑm sniaz antiquoꝝ ⁊ frāgā Xba Jacobi alkindi q se voluit oñdere sic Phm qñ locut⁹ fuit i ḡdibus cōpōnis. Et declabo Xba. H. i B iō ga sūt multū ꝓfusa B.

K

Sextus Liber noiat liber ꝓhanitatis sanitat. In primis declarat Xba Ha. i regimie illi⁹ q bz tēperatā cōplonē. Et postea narrat spēs ꝑparationum māliū primas ⁊ secūdas q̄ inueniunt in indiuiduis. Et dabo cām q̄re inuenik q ꝓ in faciēdo ꝓueniēs nō eueniet q̄stū: sc; q nos aliqñ regem⁹ vno ⁊ eodē regimie in eodē tpe: ⁊ in vna etate: ⁊ in eodē climate duo corpa q̄ erūt ambo cōmunia in ꝑdictis reb⁹ in coꝝ ꝑparatiōe māli sup eādem ꝑparationē tēperātie: ⁊ erit istō regimē ꝓportionatū ⁊ cōueniēs ꝑparatiōi q̄ inenik in ambob⁹ coꝝ: ⁊ cū B toto nō eueniet q̄stū cēlr: ꝗ in vno cōplebik ⁊ in alio ōficiet. Et silr inueniem⁹ corpa q̄ regunt ꝗio regimie ꝓueniētie ꝑparatiōis coꝝ: ⁊ sanitas ē cōpleta i eis ⁊ diu vīuūt. Et B frāgā Xba dicētiū q illi q regunt ꝗ ꝓceptū Ha. bñt lōgā vitā penit⁹. ¶ Et narrat iuuamētū aeris ⁊ ei⁹ nocumētū ꝗ diuersitatē cōplonē: ⁊ iuuamētū exercitij ⁊ spēs suaꝝ ꝗ q̄ ꝓueniāt vnicuiq; mēbro: ⁊ iuuamētū balnei ⁊ specierū suaꝝ: ⁊ iuuamētū somni ⁊ vigilie ⁊ nocu^m suū. ¶ Et narrat ꝓseruationē sanitatis in vnaquaq; spe cōplonū sanitatis q̄ est pñs eis. Et icipit in regimie illi⁹ q bz tēperatā cōplonē cu⁹ mala cōplo est i fieri: ⁊ iste ꝑmo silat multūp bui⁹ libri ꝗ ponūtur in eo Xba noua bona ⁊ vtilia. ¶ Et narrat regimē male ꝑparatiōis manifeste. ſ. plus laboris q euenit p^m a se: nō p accīs nisi pp egritudinē anticipantē: ⁊ ponā diiaz q ē iter B regimen ⁊ regimē laboris q est anticipat⁹ ab egritudie vel ab accīti manifesto: ⁊ B pcedā i regimie attractiōis maloꝝ humoꝝ facte a corpe ad vnū mēbrū: aut ad plura: aut itus: aut ex: q̄ de cā ipsē ē ꝑparatū ad mala ābata. ¶ Postes loquar breuiter i ꝓseruatiōe corporis ⁊ defensiōe eius a corruptiōe aeris.

L

Septimus Liber noiat liber medicatiōis egritudinū: ⁊ narrat medicatiōes ⁊ remotionē accītiū: ⁊ iste ē ordo suus. In p̄mis narrat vias medicatiōis egritudinū q̄ supueniūt mēbris cōsilib⁹ siue sint mālcs siue nō mālcs. Adhuc narrat medicatiōes egritudinū q̄ sunt in mēbris officialib⁹ q eādē viā q narrauit in ꝓsilib⁹: ⁊ facet lōgū sermonē de B. Et itrat ꝑmonē tractatus remotiōis malitie cōplonis mālis ⁊ imālis: ⁊ tractaꝝ multaꝝ diiaꝝ q̄ posui in regimie ⁊ medicatiōe male cōplonis iuuenis: ⁊ male cōplonis senis qñ elōgati sūt a suis ḡdib⁹ nālib⁹ q̄uo debeāt reduci ad ipsos cū gradib⁹ ꝗietatis: ⁊ quot sunt ḡdus ꝗietatis ꝑpry vnicuiq; ipoꝝ: ⁊ in B loco itelligē reꝓbatio sup B qd diē Ha. in B. Et narrat modus ḡdū ꝗietatis: cū nos faciem⁹ regimen p̄ primū in vnoq̄ꝝ mēbro cā reducēdi ipm ad ꝑprīā suā tēperātiā qñ ab ea exierit: ⁊ ēt B reꝓbabik snia Ha. in B manifeste. ¶ Et narrat modos cūonis p flōmiā ⁊ pharmaciā ꝗ corp⁹ egꝝ. ſ. qd corp⁹ ē eis ꝓueniēs ⁊ qd nō: ⁊ qd ipsē ⁊ q̄ etas. Et qd est ꝓueniēs soluz vni ⁊ qd ambob⁹: ⁊ qd ē priuatū ambob⁹ ⁊ alias diiaz silēs istis. ¶ Et B ēt manifestabik regimē ꝑgnātiū: ⁊ modi actionū ꝑtis oppositē: ⁊ intētio hu⁹ sermonis erit multum nobilis. ¶ Et narrat vias medicatiōis ⁊ in oib⁹ febrib⁹ acutis ⁊ putridis breuiter: ⁊ narrat vias medicatiōis male cōplonis mālis sup-

M

uenientis alicui mēbro ex mala mā accīte vl' attracta vel currēte ad ipm. Et itēdo in B ꝑmone i medicatiōe oium spērū apatū: q̄ giant in mēbris interioribꝫ ⁊ exterioribꝫ: ⁊ in q̄ nos debemus flōmare eū: ⁊ in q̄ nō: ⁊ in q̄ nos debemus repcutere ⁊ in q̄ nō: ⁊ gb⁹ repcussiuis: ⁊ in q̄ mā: ⁊ in quo ipe egritudis: ⁊ narrat medicatiōes egritudinum dissolonis ꝓtinuitat; intus ⁊ ex: ex cā interiori ⁊ ex cā exteriori: ⁊ oiuz vulneꝝ ⁊ pcussionū: ⁊ cadit in B loco medicatio egritudinū pulmōis ⁊ fixuraꝝ vcnaꝝ ⁊ arteriarum ⁊ apatum neruozum ⁊ egritudinum dislocationis.

¶ Incipit Primus Liber qui est de anathomia: ⁊ est cōtinens cap tula trigintaquinque.

¶ Lap. p^m. Qd est de diffōne medicine ⁊ distōne.

Intētio.

Attencio mea in B tractatu est tradere in arte medicie sūmas sufficiētes p viā breuez: vt sit ianua ⁊ itroit⁹ desiderātib⁹ pfici in ptib⁹ artis: ⁊ vt sit memoria oib⁹ q q̄sluerūt ipam ⁊ sciuerūt cogne ei⁹. Et studebimus log in plib⁹ Xba ꝓordātia veritati q̄stis ꝗiēt opionib⁹ antiquoꝝ auctoꝝ istī⁹ artis. ¶ Et dicim⁹ q ars me^ne est ars opatiua exiēs ex pncipus veris: in q̄ q̄rit cōseruatio sanitatis corpis būani ⁊ remotio sue egritudinis ꝑm q ꝑte fuerit in q̄ꝗ corpe. qd ē qa finis artis istī⁹ nō est ad sanādū oino: ꝗ ad faciēdū illō qd pōt fieri ⁊ i q̄ꝗitate ꝓueniēti ⁊ tpe ꝓueniēti: ⁊ postea expectari bz finis sicut est in arte nautaꝝ: ⁊ in regimie exercituū. ¶ Et qz artes ꝑtice in q̄stū sūt artes ꝓtinent tria. Primū est scire loca suoꝝ subtoꝝ. Secōz ē scire finē q̄stū ad adducēdū ipz in locis subti. Tertiū ē scire istra cū qb⁹ valeam⁹ ducēr finē illū in locū illi⁹ subti. Iō ex necītate ars medicie p diuisa ē in istas tres ptes. In pma pte q̄ est ad sciendū loca subti faciem⁹ scire mēbra ex qb⁹ cōpositū est corpus humanū: simplicia ⁊ cōposita: ⁊ būores ⁊ spūs. Et qa finis B preintēti ⁊ q̄sīti sunt due spēs. ſ. ꝓseruare sanitatē ⁊ remouere egritudines: est adhuc ista ps diuisa in duas partes: vna est in qua faciemus scire qd est sanitas in oib⁹ rebus sustētiātib⁹ ipsaz: ⁊ sunt q̄tuor cāe ſ. mā, efficiēs, formal, ⁊ finalis: ⁊ in oib⁹ eā ꝓsequētib⁹: altera est in q̄ faciem⁹ scire qd est egritudo in oibus suis causis ⁊ eā ꝓsequētibus. Et qa nō est sufficiēs scire qd est sanitas: ⁊ qd ē egritudo ad ꝓseruādū vnū ⁊ ad remouēdū aliud: diuisa est adhuc ista in duas alias ptes. In vna faciemus scire qualr sanitas cōseruak: ⁊ in altera qualr egritudo remouēdā. Et qa nec sanitas nec egritudo sunt per se notę. Iō in p^a obuiatiōe fuit necesse nobis cognoscere signa q̄ sunt signa sanitatis ⁊ egritudis: ⁊ iō ista ps adhuc est vna partū istī⁹ artis, q̄ diuisa est scia ista in ptes. vy. magnas. In p̄ma qdē narrabimus mēbra bois sup q̄ testificat sensus. ſ. simplicia ⁊ cōposita ⁊ hūores ⁊ spūs. In scōa faciemus scire sanitatē ⁊ suas spēs ⁊ q̄stia. In tertia egritudies ⁊ suas species ⁊ accītia sua. In quarta significatiōes significātes super sanitatē ⁊ egritudines. In quinta instra que sunt cibi ⁊ medicie. In sexta viā ꝓseruatiōis sanitatis. In septima ingeniū remotionis egritudinū. Et itēdimus B hic ordinare ꝑm istā diuisionē. eo q bec diuisio ē ei subta. ¶ Et qa vna rerū q̄s artes speculatiue recipiūt ab alys est loca subti ⁊ p̄ncipia siue sint illa loca subti a p̄ncipus notis p se: siue sint a rebus quaꝝ declaratio fit ab alia arte. opz nos cognoscere in p̄mis artes a qbus recipit hec ars plm suoꝝ p̄ncipioꝝ: deide redibimus ad loquēdum de q̄ꝗ supradictaꝝ ptiū. Et dicamus q aliqd huius artis est speculatiuū: ⁊ illō est eius scia nālis: ⁊ aliqd eius est practicale: ⁊ ps practicalis est ars medicinaꝝ expimētalis: ⁊ etiā illius est ars anathomie. Sz theozicalis plm ē accepta a

causis

N

O

Distō medicine. vide alia 6° hui^us. c.j. alie tres ponūt ab libp. 6. spiritualib⁹ vētosis. p̄ de gni. ⁊ p^a p̄mi cap. p̄mo. Diuisio medicinę.

P

Q

De p̄ncipijs medicinę.

causis sanitatis ⁊ egritudinis: ⁊ maxime a causis multum remotis: sic sunt elemēta: ⁊ silia. Et ab arte medicie expimētali dicēs cognoscere virtutes pluriū medicinarū: qō est: qa res quā cōprehēdimus p viā expimētalē est pauca valde cōparatiōe ei⁹ qō nēciuz est nobis in B. Sz via artis medicialis rōcinatiua ē ad dādū cāe rer q̄s nobis iuenit ars medicialis expimētalis: ⁊ hec ars ab arte anathomie recipit multas ptiū sui subti. Et ga artifex artj in quātū est artifex illi⁹ artis nō pōt cognoscēr p̄n^a recepta in illa arte q̄stis sciat illa: nescit enī ea nisi in q̄stū est artifex alteri⁹ artis: iō opz eū recipe illa p̄n^a artis sue ab illo loco in quo sunt mag^nota. Et maxie p̄n^a quozū oēs ptes sciri nō pñt ꝑm certitudinē sic est expientia medicia. Et ideo de pte hui⁹ artis dixit Dip. q vita bois ē breuis: qñ dixit: vita breuis, ars Xo lōga. Quia ps q̄ est p viā expimētalē nō est in ipsa breuitas: ⁊ ita est in B nostro tpe in plib⁹ mēbris q̄ apparēt p viā anathomie: eo q bec ars iā est āmissa. ¶ Et dōbes scire q artifex scie nālis cōicat medico: eo q corp⁹ būanū est vna ptium locoꝝ subti nālis. Sz diuersificant adinuicē in B: qa iste ꝓsiderat sanitatē ⁊ egritudinē in q̄stū sunt entia nālia: ⁊ medicus cōsiderat ea in q̄stū appetit ꝓseruare vnū ⁊ remouere aliō. Et iō ne cessariū est medico postq̄ sciuerit summas q̄ aggregate sunt in hac arte studiū lōgū: ⁊ postea poterit in ipsa inuenire accītia in materys q̄ sunt ꝑolia scribi. Et medicus qñ fuerit sollicitus in opōnib⁹ istius artis erūt firmata in ipso p̄n^a expimētalia p q̄ poterit iuenire in materys illas sumas: sic est in artib⁹ mechanicis ⁊ cogitatiuis. Et Aris. approprīat bāc artē iter artes mechanicas i vtute. ¶ Et ex B manifestū est q̄ res dicta in diffōne medicine q̄ est cognitio sanitatis ⁊ egritudis ⁊ rer ꝑportionataꝝ eis: q nō est diffō vera: eo q dimisit in ea diiam p q̄ad cognoscēr differre speculationē artificis bui⁹ artis a speculatione artificis nālis scie. ¶ Et ad B nō attēdas ei de quo dixerūt q nō est sanitas nec egritudo: qñ nō est iter nocumētū opationū sensibiliū ⁊ inocumētū earūdē medium: nec est variatio nisi ꝑm plus ⁊ minus: ⁊ nō est mediū iter duo ꝗia ita q̄ sit aliqō illoruz in qte abs q̄ pte in qua est aliud nec in tpe abs q̄ tpe in quo est aliud: ⁊ est manifestū ꝑm q dcm est in scia speculatiua. Et postq̄ narrauimus intētiones istius artis ⁊ ptes suas: ⁊ viaz speculationis in ipsa necesse est nobis log sup vnāquāq; partē eius.

¶ Lap. z^m. Qd est de anathomia mēbroꝝ in vli.

B

Medic⁹ dīt a physico in mō ꝓsideran di.

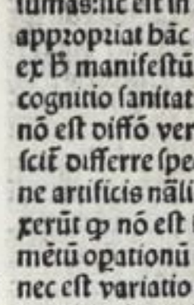

Articule que testificāt sup ea sensus in corpe humano sunt spēs due: vna est mēbroꝝ ꝓsilium. x. ḡ. hec diffō istius ꝑticule: ⁊ diffō tot⁹ istī⁹ est diffō vna: sicut sunt ossa caro: ⁊ eo q q̄ꝗs ps carnis de necessitate est caro: quelibet pars ossis est os. Et secunda est mēbroꝝ cōpositoꝝ quoꝝ partes non assimilant partibus: sic manus que cōposita est ex carne ⁊ osse musculo ⁊ chorda. Et mēbra simplicia sunt ossa: ⁊ musculi: ⁊ chorde: ⁊ nerui: ⁊ ligamēta: ⁊ caro: ⁊ assūngia: seu piguedo: ⁊ cutis ⁊ villi: ⁊ sanguis: ⁊ flegma: ⁊ melia: ⁊ cholera: ⁊ spūs: ⁊ iste est vapor ꝑceptus in corde ⁊ in cerebro. Et nos incipimus nūc in rememoratione mēbroꝝ ꝓsilium seu simplicium ⁊ postea in rememoratione cōpositorum.

¶ Lap. 3^m. Quod est de ossibus capitis.

C

Rō qō non dat corpus neutrum.

Ossa capitis absq̄ dentib⁹ sunt ossa. xxiij. sex quoꝝ approp̄ata craneo: ⁊ loca i qb⁹ ꝗiūgunt ossa in craneo vocata sunt in lingua arabica asoan: ⁊ ossa. x. in mādibulis superiorib⁹ ⁊ in aurib⁹ duo ⁊ ossa paris ⁊ duo in mandibulis iferioribus: ⁊ vnū qō noiak getbet: ⁊ hoc ē os qō est sub craneo qō diuidit inter ipsum ⁊ superiores

D

Musculi sūt membra simplicia. oppo. p^a p̄mi. doc. 5°. ca p̄.

In p̄dicam ēto. c. 6 oppositis.

mandibulas. Et oia hec ossa ꝗiunguntur simul ꝗiunctiōe seratili que nominatur in arabico deraras: ꝑter duo ossa inferiorū mādibule: que ꝗiūgunt ꝗiūctione nodatili.

¶ Cap. 4^m. Qō est de dēub⁹ ⁊ oib⁹ ossib⁹ tot⁹ corporis.

Dentes sūt in vnaquaq; mādibula. xvj. quoꝝ duo anteriores noiati sūt duales: ⁊ in arabico noiantur thomā. Et duo alij ex vtroq; latere supiori ⁊ iferiori noiant quadruales: ⁊ in arabico rabiathan. Et duo supiores ⁊ iferiores ex vtroq; latere dicunt caniculares. Et q̄nque ex vtroq; latere. ſ. dextro ⁊ sinistro nominant molares. Sz aligbus de numero molariū deficit vnus: ⁊ sunt trīs q̄tuor: ⁊ radices molariū supiorīs mādibule sunt tres ⁊ aligbus quatuor: ⁊ radices molariū mādibule inferiorīs sunt due: ⁊ vnaquaq; radix alioꝝ dentiū est cuiuslibet vna. q̄ iā iueniemus q ossa capitis sunt ossa. 55. ¶ Et ꝗiunguntur in capite apud fozamen qō est in ipso in posteriori pte spōdilis colli: ⁊ sunt spōdilia. vy. ⁊ sunt pforata ex vtroq; latere: ⁊ spōdilia nuche ꝗiūgunt cū ipsis: ⁊ sunt xvy. ⁊ dī de. xy. ipsoꝝ que sunt spōdilia anteriorīs pectoris: eo q ibi finit eoꝝ terminus: ⁊ q̄nque eoꝝ sunt spōdilia noiata in lingua greca adinsos: ⁊ in arabico alkthan. q̄ inuētū est q nūerus oiuz spōdiliū craneo a capite vsq ad os noiatuz bagit sunt spōdilia. xxiij. Sz alig sunt qui bñt vnū plus B est. xxv. Et alig sunt qui bñt vnuz minus sc;. xxiij. Et huic spōdili inferiori ꝗiūgit os noiatum bagit: ⁊ istud cōpositū est ex pticulis trib⁹ q̄ sunt silia spondilibus: ⁊ in B adhuc ꝗiūgit. ſ. in osse bagit in iferiori pte ipsius os noiatū cauda. Et ipm cōpositū est ex tribus pecys siue ptib⁹. Et tertia ps istius est vera cauda: ⁊ est q̄si os chartilaginosuz. Et hec oia spōdilia ꝗiūgunt ꝗiūctiōe nodatili ꝑter spondilia duo colli pma: sed spondile pmū q̄ ꝗiungit cū ipso ligak duabus ad adeptiōib⁹ vel additamētis exēcutibus a craneo: ⁊ intrant in duob⁹ foramini bus spōdilis pmi. Et ꝗiūgunt ex vtroq; latere ossis spondilis bagit ossa duo ex vtroq; latere vnū: ⁊ in ipsis ē planta cosse que in arabico noiatur athaluozat: ⁊ ibi pēdet testiculi: ⁊ hec sunt oia ossa ptis posteriorīs. ¶ Sz ossa anteriora ⁊ posteriora ex iferiori pte occipity sunt ossa duo in arabico noiata charcobatan. Et ossa spatularuz: ⁊ ossa pectoris: ⁊ ossa manuū: ⁊ ossa vmbilicalia: q̄ noiata sūt in arabico benina ⁊ ossa pedū. ¶ Sz thartboa ē os gibbosuz exteri⁹ ⁊ ocauū iterius: cu⁹ vnuz ex duob⁹ suis capitibus ꝗūgit cū humero ⁊ cū capite brachy noiati haseth: ⁊ alia extremitas cōiungit in latitudinē vel in altitudine pectoris in loco fozamis colli: ⁊ ideo qa spatula est posita supra dorsuz est ampla ⁊ in ipsa ꝗiūctū est caput qō ē chartilaginosuz: ⁊ q̄to plus appropinquak charcoe tāto magis rotundak: ⁊ est in ipso cōcauitas q̄dā in quā subintrat caput brachy noiati aseth. ¶ Sz ossa pectoris cōposita sūt ex ossib⁹ septē: ⁊ in extremitatib⁹ iferioribus sunt chartilagines. ¶ Ossa Xo costaꝝ sūt ossa. xy. in vnoq̄ꝝ latere gibbositates quoꝝ lōgiores sūt medie: ⁊ ex istis sunt vy. coste quaꝝ extremitas vniuscuiusq; coniungit posterius in spōdilib⁹ nuche: ⁊ in anteriori in ossibus pectoris cū capitibus chartilaginosis: ⁊ q̄nque istaꝝ nō ꝗiungunt pectori ⁊ noiant coste posteriores: ⁊ ideo quādo ꝑmunt cedūt pressioni: ⁊ in parte iferiori pectoris nō est aliqō os nisi solū os vmbilicale: qō mozak iferi⁹. ¶ Ossa manus sūt. xxx. ossa. ſ. os brachy noiatū aseth: ⁊ istō ē vnū exteri⁹ gibbosuz: iterius Xo cōcauū: ⁊ bz caput vnū qō in ꝓcauitate spatule intrat: ⁊ alia extremitas ipsius intrat in marpec: ⁊ habet nisi spondile vnū simile rode qō in arabico noiatur bachar: ⁊ in isto subintrat extremitas ossis noiati in arabico ꝗenad supior. Et ossa ꝗenad sunt duo: lōgitudo

E

Dentes. 32.

F

Ossa capitis 55. ꝑm alios 59. dimittunt enim cōmissurā ossū oculoꝝ p q̄s cēnt sex ⁊ ipse ponūt duo.

G

Spōdilos. 30

Adiutoris. 2. De spatulis Spatule. 2.

H

De ossib⁹ pectoris. Septem ossa pectoris. Coste. 24.

Os vmbilicale. 1. De ossibus manus. Ossa manus sexaginta.

quoꝝ est a marpec vsq; ad os noiatũ rascetb:ꝫ vnũ ispoꝝ est paruũ ⁊ vocaꝯ ꝛenad supior:⁊ aliũ est magnũ ⁊ noiaꝯ ꝛenad iferior. Et bñt ista in duab⁹ suis extremitatibus ex parte rascete additiões edificatas ⁊ cõpositas ex ipsis ⁊ inter rascetb ⁊ ipsa est nodus. Et rascetb cõpositus est ex ossib⁹ octo ordinatis in duob⁹ ordinibus:⁊ hec ossa sunt fortia absq; medulla. ⁊ sũt curuata curuatura: vt aduenias sue ꝛiũctioni pulchritudo forme ad formam rascetboꝝ. Ex q̃uor ex istis ossib⁹ vel istoꝝ ossiũ cõpositũ est ꝛenad manus:⁊ tales eũ vocãt mestal manus:⁊ ipm ꝛiũgit radici rascete ligaturis fortibus. Quinque aũt digiti man⁹ bñt ossa xv. glibꝫ digitus. iij. ⁊ noiaꝯ i arabico allolemiath: quoꝝ semp vnus ꝛiũgit alteri:⁊ ipsa cõiũgunt ossib⁹ solabt p viã ligaturaꝝ fortiũ:⁊ os pmũ policis ꝛiungit extremitati ꝛenach supioris ligatura ampla ꝛueniente motui. ¶ Sꝫ ossa pedis sunt. xxix. pn^m ispoꝝ est os testiculorũ:⁊ est os exterius gibbosuꝫ iterius ꝛcauũ:⁊ hꝫ extremitatẽ vnã rotũdãtẽ se in suo ascẽsu:⁊ noiaꝯ pomuꝫ granatũ testiculoꝝ. Et alia est extremitas iferioris ptis que intrat in fozamen ꝛenad iferioris sue maioris ꝛenatuũ cruris. Et duoꝝ ipsoꝝ ꝛenatuuꝫ longitudo est a genu vsq; ad os calcanei: maior ℞ ipsoꝝ ꝛenabt iferior:⁊ minor ꝛenabt superior:⁊ extremitas duoꝝ ꝛenatuũ tãgit simul calcaneũ:⁊ ibi in pede nascunt nodi tres:⁊ curuatura ossis testiculoꝝ in cossa flectit seu curuat in pte posteriori:⁊ in curuatura alterius ossis fozaminis ꝛenad maioris est ligatura genu:⁊ supra eadẽ ligatura est os circulare ⁊ est rotundũ:⁊ est in ipsa cbartilaginitas ⁊ noiaꝯ oculus genu:⁊ ꝛiungitur in calcaneo iterior os noiatuꝫ alꝗcbi:⁊ in iferiori parte est os calcanei:⁊ in istis duob⁹ ossibus ꝛiungit rascebt:⁊ ipm est cõpositũ ex tribus ossib⁹:⁊ fabricatũ ⁊ edificatũ ẽ edificatiõe sibi ꝛueniẽt:⁊ postea coniungit huic scibabt pedis:⁊ ipꝫ cõpositũ est ex gnque ossibus. Et postea sequunt ossa digitoꝝ que noiantur somiabt ⁊ sunt vnicuiq; digito. iij. ꝛeter policem q nõ habet nisi duo ossa. Ergo iuentuꝫ est fm sentiam Hal. q; ossa bois vel hominum sunt. ⁊ 48. absq; ossibus paruis q̃ replẽt spacia iuncturaꝝ q̃ noiantur in arabico scirsunaia:⁊ absq; osse ꝛcpiglotis qõ noiaꝯ in arabico alaniatb:⁊ absq; osse cbartilaginoso qõ dicũt alig anatbomiçatores q; est in corde. Et nos nõ abbreuiamus loqui sup cõpositionis formã istoꝝ ossium partẽ parti: nisi ꝛpter hoc q; imaginatiua in istis per viam estimationis est breuis ⁊ parua compositione earum rerum existentiũ in ipsis.

¶ Capꝫ. 5^m. Qõ est de anatbomia venaꝝ pulsatiliũ.

Vene sensibiles sũt duaꝝ spẽꝝ. s. pulsatiles ⁊ nõ pulsatiles. Sed pulsatiles cõposite sunt ex duab⁹ tunicis ꝑter vnaꝫ:⁊ vnaquq; ẽ similis alteri nisi q; ꝛtextura interioris tunice tẽdit in latitudinẽ:⁊ iste sũt fortiores:⁊ ꝛtextura exterioris tunice tẽdit in lõgitudinẽ. Et iste vene apparẽt p viã sensus q; exeũt a cordе: nisi quia exeũt a ꝛcauitate sinistra: eo q; pp. ꝛpingitatẽ ꝛcauitaꝫ dextre epati neẽe ẽ vt sit studiosuꝫ cor vt attrahat nutrimẽtũ ab eodẽ. s. ab epate. ¶ Et ille q̃ exeunt a ꝛcauitate sinistra sũt arterie due: vna q̃rũ est mior altera ⁊ hꝫ vnã tunicaꝫ tñ: ⁊ illa est subtilior. s. maiori arteriaꝝ bñtiũ tunicas duas:⁊ mior bñs vnã tñ: hꝫ cã tñ eo vt sit leuis ⁊ mollis ad extẽdẽdũ ⁊ adunãdũ se:⁊ ad attrahendũ aerẽ:⁊ ad expellẽdũ fumũ vaporosuꝫ:⁊ ẽ amplior vt aduenias ab ipo ad pulmonẽ sanguis subtilis vaporosus ꝛpiquus digõni ad pficiẽdũ se: eo q; id qõ nutrit pulmoneꝫ ẽ cor:⁊ ga stat ꝛpe ipꝫ fert vel ꝑstat ei calorẽ digestiuũ ⁊ suauẽ. Et ad hꝫ magis q; mẽbrũ pulsans in ipso est mẽbrũ leue ⁊ vocaꝯ in arabico serint:⁊ nõ curaꝯ vt noceat ei:⁊ vena ista intrat pulmonẽ:⁊ diuisa est in ipso diuisione sam dicta:⁊ vocaꝯ arteria tauridi. ¶ Sed alia est maior magnitudis maioris valde alterius. Et noiaꝯ in lingua arabica. alaboz. Et qñ hec vena ascẽdit ramificanꝯ ab ipsa duo rami: minor istoꝝ tendit ad cõcauitatem dextram duaꝝ ꝛcauitatum cordis: maior autẽ circulatur circa cor:⁊ postea subintrat in ipso:⁊ diuidit in eodẽ. ¶ Et illud qõ remanet post ramificationes istoꝝ duoꝝ ramoꝝ diuidit in partes duas: maior earũ descẽdit ℞ius inferiorẽ partẽ corporis:⁊ minor in supiori corporis:⁊ pars que tẽdit in supiori pte corporis: diuidit ab eadẽ cũ ascendit in lateribus duobus in ramos tãgentes mẽbra existẽtia ex opposito costẽdem:⁊ qñ exit versus ascellam exit ab eodẽ ramus vnus cũ vena que nõ pulsat tẽdens vsq; ad manũ in diuisiõe. al.⁊ indicẽ eiusdẽ. ꝑma diuidit ab eodẽ:⁊ iungunt ab eodeꝫ rami parui in lacerto exteriori:⁊ iteriori brachy nominati ascet:⁊ cũ hoc sunt. ꝛfundati ⁊ sepulti. Et qñ iũgit ad latⁿ marpech ascẽdit supius modicũ ⁊ eius pulsatio apparet in hoc loco in pluribus corporibus:⁊ vadit de subt⁹ ascellaꝫ:⁊ tãgit eã donec descẽdit aliquãtulum a marpech. Et postea ꝛfundaꝯ ꝛfunditate:⁊ ramificanꝯ ab eodẽ rami ad modũ capilloꝝ:⁊ ipsi ꝛiungunt in lacertis brachy nominati cabat donec occupent locuꝫ magnum brachy. Et postea diuidit in duas partes quaꝝ vna tendit ad rascet vadẽs vsq; ad ꝛenach supius. Et hꝫ est vena que palpaꝯ a medicis. Et alia tendit adhuc vsq; ad rascet ⁊ vadit vsq; ad ꝛenabt inferius:⁊ hec est minor istaꝝ. Et hꝫ diuidit in palma manus:⁊ aliqbus apparẽt pulsationes in supficie palme man⁹. Et qñ hec ꝛticula supior iũgit in loco trãsitus diuidit in duas ꝛtes alias: vna q̃rũ trãsit venã ꝛfundatã q̃ noiaꝯ in arabico gedebg. ⁊ ascendit supius donec intret in cranco:⁊ ꝛiũgunt ab eadẽ in suo itinere rami intrãtes in mẽbroꝝ ꝛfunditatib⁹ exñtibus ibidẽ. Et quando intrat crancũ diuidit ibi in multas diuisiões:⁊ tũc edificaꝯ ab eisdẽ res noiata tela q̃ extẽdit supra cerebrum. Et postq; est diuisa coordunaꝯ ⁊ ꝛfundaꝯ:⁊ tandẽ exeunt ab hac tela vene duc eq̃les in magnitudie sicut erãt ante diuisionẽ:⁊ ꝛueniũt ad corpus cerebri ⁊ diuidunt in ipo: sed vna istaꝝ:⁊ ẽ mior: ascẽdit supra supficiẽ faciei ⁊ capitis:⁊ partiꝯ sup mẽbra ibi exñtia:⁊ aliqb⁹ apparẽt pulsatiões in hac pte post aures ⁊ in tpibus. Sꝫ pulsatio apparet ꝛpe istas duas venas:⁊ est pulsatio ꝛticule que est apud venã ꝛfundatam:⁊ noiaꝯ hec rama arterie somni. ¶ Sꝫ ꝛticula germinata a corde ad iferiora corpis tendit. ꝑmo p viã rectã donec appodieꝯ supra marpech qntum: eo q; locus sue oppõnis est ex opposito loco capitis cordis:⁊ ibidẽ existit pulmo absq; appodiatiõe. Demuꝫ egtant supra spõdilia nuche. descẽdẽdo ad inferiora:⁊ ramificanꝯ rami ab eodẽ a lateribus vtroq; spondilium dextri ⁊ sinistri ⁊ cõiungunt mẽbris exñtib⁹ ex opposito eorũdẽ. Et ramus ꝑmus q ramificaꝯ ab ipso est ram⁹ veniẽs ad pulmoneꝫ. Et post ipm veniũt rami venientes ad lacertũ existẽtẽ intus in costis. Et post ipm veniunt rami ad diafragma. Et post veniũt rami ad stõcbũ: epati:⁊ spleni:⁊ myrach:⁊ itestis:⁊ renib⁹:⁊ vulue:⁊ testiculis:⁊ vesice:⁊ vge. Et exeũt ab ipsis rami iũgẽtes lacertos exeũtes ex opposito istoꝝ duoꝝ locoꝝ. Et qñ veniũt ad terminũ sue ad finẽ spõdiliũ diuidunt in ꝛtes duas:⁊ q̃libꝫ istarũ tẽdit ℞ius vnuꝫ ex pedibus per ramos duos magnos ex pte dextra ⁊ sinistra:⁊ diuidunt in ipsis diuisiõe venarũ: nisi ga. ꝛfundanꝯ:⁊ eoꝝ pulsationes sunt in lateribus duoꝝ emunctorioꝝ quã in arabico noiant orbitan. Et in latere calcanei sub duobus ossibus noiatis calcagines:⁊ supra dorsum pedũ ꝛpe chordam magnam.

¶ Capꝫ. 6^m. Qõ est de anatbomia venaꝝ nõ pulsatiliũ.

Uene

Vene nõ pulsatiles sunt vnius tunice ꝑter vnã istaꝝ. Et iueẽte sunt p viam sensus q; ramificantur ab epate:⁊ id qõ germinat ab eis in ꝑmis sunt vene duc: vna q̃rũ est vltra ꝛcauitatẽ:⁊ illa noiaꝯ porta:⁊ hꝫ est ad trabẽdũ nutrimẽtũ epati. Alia est vel exit a gibbositate epatis:⁊ ista est facta ad deferẽdũ nutrimentũ ⁊ diuidẽdũ nutrimẽtũ:⁊ noiaꝯ ꝛcaua. ¶ Sꝫ porta diuidit in corpore epatis in gnque partes ⁊ ramificanꝯ be gnq; partes in ramis paruis: donec iũganꝯ gibbositati epatis. Et quãdo exeunt ab epate diuidunt in partes octo: quarum due illaruꝫ parue sunt:⁊ vna ipsaꝝ iungit intestino noiato duodeno. Et secũda ramificaꝯ ad fundũ stõcbi in portanario. ¶ Sed vna ex sex tẽdit ad supficiẽ dorsi ꝑtis dextre stomachi ad nutriẽdũ ipm. Sꝫ pars iterior nutritur inquãtũ obuiaꝯ stomacho. ¶ Et secũda iũgit spleni ⁊ tãdem separaꝯ ab ipsa vena vna a latere sinistro stomachi. Et illud qõ remanet diuidit in partes duas: vna quarum iungit medietati superiori stomachi ⁊ spleni ad nutriẽdũ ea. Et secũda iungit gibbositati stomachi:⁊ ibi diuidit in partes duas. Una ipsaꝝ diuiditur a dorso sinistro stomachi:⁊ secũda ꝛfundatur vsq; ad orificium stomachi: eo q; ꝛpcit ad orificiũ stomachi supfluũ siccitaꝫ ⁊ acetositatis melice: quã studet splen ad expellẽdũ ipm cum superfluo ad ꝛuocandũ appetitũ stomachi sua titillatione. Particula ℞ secũda diuiditur in ꝛtes duas vna ipsaꝝ tendit ad iferiora medietatis splenis. Et scõa ꝑs influit ad myrach ⁊ diuidit in ipso. ¶ Tertia ℞ ex sexa dit ad latus sinistrũ:⁊ ad itestinum rectũ ad hoc vt sugat ab ipso. ¶ Et quarta tẽdit ad gibbositatẽ stomachi ⁊ ad myrach. ¶ Et gnta tẽdit ad meseraicas que sunt circa itestinũ noiatuꝫ colon. ¶ Et sexta q̃si circa intestinũ seiunũ ⁊ orbũ. ¶ Sꝫ cõcauе, s. vene: radix eius separatur ex seipsa ad trabendũ nutrimentum a ramis porte. Et post ascendit ab ipsa vena vna magna in gibbositate epati. Et quãdo ascẽdit ista vena nõ vadit nec elõgaꝯ multuꝫ donec diuidaꝯ in duas partes. Et vna istaꝝ est maior ⁊ tendit ad ꝛtes inferiores corporis:⁊ secunda ad supiora corporis:⁊ hec pars supior tẽdit vsq; dũ iũgatur diafragmati. ¶ Et ibi diuidit in duas venas que diuiduntur in diafragmate:⁊ post cõprimũt diafragma. Et post cõpressionem diuiduntur ab eisdem vene minute:⁊ diuiduntur in pãniculo diuidente pectus in partes duas ⁊ in panniculo cordis:⁊ in glandula nominata chota: ⁊ diuiduntur in ipsa. Demuꝫ ramificatur ab ipsa ramus vnus: qui iũgit in auricula dextra ex auriculis cordis. Et hic ramus diuiditur in partes tres: vna quarum intrat in concauitatem dextraꝫ cõcauitatis cordis ⁊ iungitur pulmoni ⁊ habet tunicas duas:⁊ ob hoc noiaꝯ vena arterialis:⁊ hec est maior oiuꝫ aliarum. Et secũda circũdatur circa dorsum cordis ⁊ extendit in ipsum totum. Et tertia ꝛiungitur in ꝛte inferiori pectoris:⁊ nutrit pectora ibi existentia. Et quando trãsit cor tendit per viaꝫ rectaꝫ donec peruenit ad oppositionẽ duoꝝ tbarcotan: sic. n, noiantur in arabico:⁊ diuidunt ab ea in hoc suo itinere rami qui ad ambas suarum partiũ:⁊ exeunt ab eisdem rami ad lacertos existentes ex opposito membroꝝ iterioꝝ. Et quãdo sunt ex opposito asselle: exit ab eis ramus vnus extrinsecus magnus veniens ad manus ex latere asselle:⁊ est vena noiata basilica. Et quãdo est in opposito in medio tracbee in loco sui itineris diuiditur in partes duas: vna istarum tendit ad partem dextram ⁊ alia ad partem sinistrã. Et quelibꝫ istaꝝ duaꝝ diuiditur in partes duas:⁊ tãdẽ equitat vna ex partibus spatulaꝫ ⁊ venit ad manũ ex latere dextro:⁊ hec est vena nominata cephalica. Et adhuc secũda diuiditur in partes duas in vnoquoq; latere: vna quaruꝫ vadit ⁊ ꝛfundaꝯ ⁊ ascẽdit in sua ꝛfunditate donec itrat craneũ in suo itinere ꝑ collũ vsquequo itrat in cerebrum. Et ramificanꝯ ab eadẽ rami parui ꝛiũgẽtes se mẽbris interiorib⁹ ꝛpinqs colli. Et hec ꝑs noiaꝯ vena ꝛfundata. Sꝫ secũda tẽdit in supficiẽ dorsi: donec diuidit ꝑ faciem:⁊ caput:⁊ oculos:⁊ ꝑ nares: seu ꝑ naluꝫ. Et hec est vena apparens ⁊ ramificaꝯ a vena spatulari: in suo itinere per brachiuꝫ noiatum ascet:⁊ diuidit in nodo marpech. Et post suam diuisionẽ vena spatularis cõmiscetur cũ parte vene assellaris:⁊ descẽdunt:⁊ tãdem exit ex istis duab⁹ in latere marpech vena:⁊ est vena media seu cõis:⁊ dicitur in arabico bachal. Et ꝑs secũda ex ꝛte vene spatularis trahitur ad dorsum brachy noiati schabat: idest adiutoriũ. Et demuꝫ equitat supra ꝛenad superiorẽ:⁊ illa nominaꝯ chorda brachy. Et pars vene assellaris que mortur inferius vadit per latus intrinsecus brachy ad cabat donec iũgatur capiti ꝛenad supiori:⁊ est aliquid rami vene existẽtis iter digitum minorem ⁊ annularẽ:⁊ nominatur balarcia. ¶ Sꝫ pars tẽdẽs ad iferiora corporis equitat sponditib⁹ nuche. Et postea descẽdit inferius ⁊ ramificanꝯ in primis ab ipsa rami veniẽtes ad ligaturas renuꝫ:⁊ noiaꝯ in arabico lafint alcolieth:⁊ eoꝝ villis ⁊ corporibus ꝛpiquis eis. Et postea ramificantur ab eisdem rami magni duo intrantes in concauitatibus renum. Et postea rami duo tendẽtes ad testiculos. Et demũ ramificanꝯ ab ipsis in latere vniuscuiusq; spondilis vene due tẽdentes duobus lateribus:⁊ iũgunt membris iterioribus ꝛpinquis ei sicut vulue ⁊ vesice:⁊ etiam illis existentibus extrinsecus: sicut myrach: vẽtris:⁊ lumbis. Et quando iungit ad finem spondilium diuiditur ad partes duas. Una ipsaꝝ tendit ad pedem dextrum:⁊ alia tendit ad sinistrũ. Et tãdem ramificantur ab eis rami iungentes lacertis testiculorum. Et aliqui istoruꝫ sunt profundi ⁊ aliqui sunt apparentes. Et quãdo iungunt genu diuidunt in partes tres. Una partiũ vadit in medio ⁊ iũgit ramis q̃ sunt in vnoquoq; lacerto cruris interioris ⁊ exterioris. Et alia pars in parte interiori cruris donec apparet ꝛpe calcaneũ:⁊ illa est nominata saphena. Et pars secũda vadit vltra apparitionẽ cruris:⁊ illa ꝛfundaꝯ ad latus exterioris calcanei. Et illa est scia qua, s. nominatur sciatica. Et ramificantur ob vnoquoq; istoꝝ quãdo iungunt pedi rami diuisi in pede. Et rami qui sunt pedis ex parte digiti minoris ⁊ annularis sunt ex ramis sciatice. Et rami pollicium sunt ex saphena:⁊ noiantur in arabico alscasen.

¶ Capꝫ. 7^m. Quod est de anatbomia neruorum.

Capita istoꝝ corporꝝ videnꝯ ꝛiungi in cerebro vel in nucha: ideo imaginaꝯ seu extimaꝯ q; oia ista exeant ab eis. Et videꝯ q; caput nuche ꝛiũgaꝯ post in posteriori ꝛte cerebri:⁊ pellicula ipsius resistit nocumẽto illius ⁊ durat vsq; ad os noiatuꝫ bascetb. s. cauda. Et ideo imaginatur seu extimatur q; ipsa oriatur a cerebro. Et iũguntur in nucha in latere vniuscuiusq; spondilis in vnaquaq; ꝛte duo nerui vnus eoꝝ vadit in partem dextrã:⁊ alter in sinistrã donec iungantur in fine bascet. Et coniũgitur in fundo ipsius caput vnũ vnius nerui:⁊ sic coniũguntur in cerebro paria septem capitũ neruoꝝ. ¶ Par primũ sunt nerui duo ⁊ apparẽt quasi oriãtur vel exeãt a cerebro: ꝛpe ex opposito duarũ carũcularum similium capitibus mãmillarũ in quibus fit odoratus:⁊ ipsi coniũguntur in oculis. Et isti duo nerui sunt concaui:⁊ quãdo elõgantur a cerebro tunc coniungũtur. Et foramẽ vniuscuiusq; istoꝝ tangit foramẽ alterius: eo vt spiritus aduenientes duabus pupillis oculorũ associ-

entur ⁊ vt sit duobus oculis sons vna:⁊ vt quasi oriren̄t
I prope pupillas oculoꝝ ad hoc vt appodientur in ipsis:⁊
diuidūtur donec sunt intus in cerebro. Et demū exeunt ⁊
tēdunt vnūquodq; illoꝝ ad oculū existētes in latere sui.
Demū coadunatur in humiditate vitrea vt deferat ocu-
lo sensum visus. ¶ Et par scōm videtur ac si natus fuis-
set post natiuitatē paris p̄mi. Et ipse tendit ex eo ꝓ̄ius p̄-
tem dextrā ⁊ exit a cranco supra foramē anterioris cellu
le secūde. ¶ Et par tertiū miscet cū pari quarto existēte
post ipm:⁊ postea separat ab eodem. Et diuidit in q̄tuor
partes vna istaꝝ exit ab itroitu nerui noiati ꝯbabachi ⁊
descēdit ad vētres sub diafragmate. Et secūda exit ex fo-
ramine ossis existētis in sodat ⁊ tāgit partes gnti. Et ter-
tia exit ex foramine a quo exit par scōm. Et diuidit in p̄-
tes tres siue ramos. Ramus vnus ex istis tēdit ad locuꝫ
existētem in extremitate oculi noiatuꝫ in arabico mach.
K ⁊ postea ad timpora ⁊ supcilia ⁊ frontes ⁊ palpebras. Et
secūdus trāsit foramē existēs ꝓpe caudaꝫ oculi:⁊ ille est
locus noiatus in arabico barbachi:⁊ iungit vsq; ad ven-
trē nasi. Et tertius. ſ. ramus descēdit in cōcauitate barba-
chi ꝓpe os subtile. Et tādeꝫ ramificatur in ramos duos.
Unus tēdit ad dentes ⁊ alter ad cutim timpule ⁊ ad ex-
tremitates nasi ⁊ superioris labij. Et quarta. ſ. pars exit a
foramie existēte in mādibula superiori ad linguaꝫ ⁊ trās-
mittit in cutem ipsius ꝓprie ad dandum sibi sensuꝫ suū
. ſ. saporē suuꝫ. Et residuum ipsius diuiditur in radicibus
dentiū inferioꝝ:⁊ gingiuis ⁊ in labio. ¶ Et natiuitas pa-
ris quarti est post natiuitatē tertij paris. Et diuidit in pa
lato ad dādū ei sensuꝫ appropriatū sibi ⁊ est sapor. ¶ Et
par quintū duplicatur ⁊ exit ab ipo par vnū ad aures ad
dandum eis auditus:⁊ ipsuꝫ nascitur a parte posteriori ce
rebri, ⁊ par nerui mādibule exit a foramine noiato oro-
bo:⁊ in isto nerno est odoratus. ¶ Et paris sexti extremi
L tas vadit ad gulā ⁊ ad liguā. Et extremitas alia vadit ad
lacertū existētē ꝓ̄ius spatulaꝫ ⁊ circa ipsam:⁊ eius extre-
mitas descēdit in collū:⁊ ramificant ab ipsa in suo itine-
re rami p̄iūgētes se aligbus lacertis epigloti. Et qn̄ deri-
uant pectori diuidunt adhuc ibidē. Et tādē redeunt ad-
huc extremitates sue ad superiora donec iūgant lacerto
epigloti. Et diuidunt alique ipsoruꝫ extremitates in dia-
fragmate ꝓpe cor ⁊ pulmonē ⁊ mery:⁊ ptib⁹ exñtib⁹ cir-
ca ista. Et residuū istaꝝ:⁊ maior pars ipsaꝝ vadit donec
cōpleat diafragma. Et p̄iūguntur in oziticio stōchi ma-
ior ps ipsaꝝ. Et residuū p̄iungit pellicule epatis ⁊ sple-
nis ⁊ residuitatib⁹ itestinoꝝ. Et p̄iungunt ipsi ibi aliq̄ p-
tes paris terty:⁊ ipm. ſ. par oritur a posteriori parte cere-
bri:⁊ p̄iungit quinto. Demū diuidit ab ipso:⁊ exit a loco
future nomiate in arabico aldaroallami. ¶ Et par septi
mū icipit a posteriori pte cerebri a loco natiuitat̄ nuche:
De neruis nuche. ⁊ diuidit in lacerto lingue epigloti. ¶ Et videt sensibilr
quasi vt exeant seu nascant paria ex nucha. xxj. neruo-
M rū. Et vnus. ſ. neruus est absq; socio sibi opposito. Et pa-
ria octo ipsoꝝ exierūt itus ex spōdilibus colli. Et duode
cim paria ex spōdilibus nuche ad locū oppōnis dorsi in
directo pectoris. Et paria gnque ex spondilibus noiatis
alchacam. Et ista sunt in inferiori pte dorsi. Et paria tria
ex osse aggez. Et tria ex osse assē. ſ. caude. Et alteꝝ non ba
bēs oppositū exit ex medietate extremitatis ossis noiati
assez. ſ. caude. ¶ Et par p̄mū exit ex foramie iūcture pri-
me iūcturaꝝ colli. Et ascēdit vsquequo diuidat in lacer-
tis capitis. ¶ Et scōs par exit ex foramie exñte in iūctu-
ra p̄ma ⁊ secūda. Et tādem separatur in duas partes. Et
iungitur extremitas ipsius in cutis capitis. Et extremitas
alia in lacertis colli ⁊ in lacertis spatule. ¶ Et tertiū par
ꝓ̄ius exit ex foramine existēte inter iūcturā scōaꝫ ⁊ ter-

tiā. Et diuidit in ptes duas. Una tēdit ad lacertos existē-
tes i dorso. Et alia vadit ꝓ̄ius partē anriorē. Et diuidit in
lacerto posito ex opposito ipsius ⁊ in existēte supra ipm.
¶ Et quartū exit inter iūcturā tertiā ⁊ quartam. Et diui
dit in partes tres. Una quarū tēdit ad diafragma:⁊ alia
ad extremitatē lacerti existētē in capite ⁊ in ceruice:⁊ ex-
tremitas alia ad extremitatē lacerti spatule. ¶ Et gntuꝫ
oziť inter spōdile quartū ⁊ septimū. ¶ Et sextū oziť iter
spondile gntū ⁊ sextū. ¶ Et septimū iter spōdile sextū ⁊
septimū. ¶ Et octauū iter spōdile septimum ⁊ octauū:⁊
ibi est finis nodoꝝ colli. Et nerui descēdētes ab istis oēs
sunt diuisi in partibus quaꝝ ipsarū partiū vna vadit ad
lacertos pectoris ⁊ ceruicis: partes alie vadunt ad lacer-
tos dorsi ⁊ diafragmatis: p̄ter paris octaui cui⁹ aliquid
nō tendit diafragmati:⁊ relique ptes tēdunt ad bascech ⁊
brachio ⁊ spatule. Sz paris sexti q̄dā pars tēdit ad lacer-
tū spatule ⁊ ps alia ad bascech. Et septimi pars vadit ad
lacertuꝫ existētes in bascech. Et alia pars diuiditur in cu-
tim residui bascech. Et aligd octaui paris transmittit in
cutis brachij. Et extremitas sui tēdit ad lacertuꝫ brachij.
¶ Et par nonū exit iter spōdile octauū ⁊ nonuꝫ. Et illud
est p̄ncipiū spōdiliū dorsi. Et diuidit vna suaꝝ extremi-
tatum in lacerto exñte intus in costis. Et alia extremitas
in lacerto dorsi. Et alia extremitas descēdit ad spatuiā ⁊
extēdit in ipsaꝫ. ¶ Et par decimū exit iter spōdileꝫ no-
nū ⁊ decimū. Et ps vna ipsius vadit ad cutis bascech. Et
residuū diuidit:⁊ ps vna ipsius tēdit ꝓ̄ius faciez:⁊ diui-
dit in lacerto existēte in costis:⁊ in lacerto inestito supra
pectus. Et alia diuidit in lacerto dorsi ⁊ spatule:⁊ p̄ hanc
viā est exitus neruoꝝ. ¶ Et diuisio ipsoꝝ. ſ. par vnū iter
iūcturas duas vsq; ad cōplemētum duodecimi paris do
nec exeant ad par cōplēs viginti paria ex corpore spōdi-
lis que sunt decē ⁊ nouez. ¶ Et postea exeūt paria ex al-
chatini ex corpore totius ceruicis par vnū vsq; ad cōple
mētū gnque pariū:⁊ ptes ipsoꝝ tēdunt ad anterioꝝ:⁊ di
uidunt in lacerto existēte supra vētrē:⁊ alique diuidunt
in lacerto existente supra lumbos:⁊ miscentur in partib⁹
P tribus existentibus supra ipsum nerui descendentes a ce
rebro:⁊ a paribus duobus existentibus sub istis trib⁹ de-
scendunt ab ipsis rami magni ad crus donec descendant
extremitatez pedis. ¶ Et demum oriuntur paria tria ab
osse baggez ex vnoquoq; foramine par vnū p̄ncipiuꝫ eo-
rū est a spōdili vigesimoquinto. ¶ Et demuꝫ exeunt pa
ria tria ex osse caude nominatū in arabico bascech. Et so-
lus absq; socio: generatio ipsius prima est inter os tertiū
ossis baggez. Et os p̄mum ossis bascech. ſ. caude: quod est
os caude. Et post ꝗm istū ordinē inter duo spondilia par
vnū vsq; ad finem triū pariū. Et solus oritur ex fine cau-
de:⁊ etiā ista sex paria. Par p̄muꝫ miscetur cū pariib⁹ ve-
nientibus ad crura. Et residuū ipoꝝ diuiditur in lacertis
ani ⁊ vercetri:⁊ vesice:⁊ vulue:⁊ pelliculis ventris. Et in
partibus venientibus ab osse vmbilicali:⁊ a lacertis ve-
nientibus vel orientibus ab osse baggez.

Q ¶ Cap.8m. Qō est de ligamentis.

Et ligamenta que sunt noiata in lingua arabica re-
barbat: eius corpus est vel coꝝ medius in-
ter corp⁹ ossis ⁊ corp⁹ musculi:⁊ coꝝ ortus
est inter extremitates nodositatum ossium.

¶ Cap.9m. Quod est de chordis.

Chorde que nominant in arabico bar
tbar: sunt medie inter ligamē-
ta ⁊ neruos. Et earum ortus seu nativitas est
ex neruo veniente ad lacertum:⁊ a ligamen
to orto ab osse.

¶ Cap.

¶ Cap.10m. Quod est de carne.

A Carnis tres sunt spēs: vna ē caro mixta
cuꝫ neruo ⁊ chorda ⁊ illa noiat̄
lacert⁹ siue musculus:⁊ illa est maior ps carnis toti⁹ corpis:⁊ h̄ ero memorat⁹ i capto mē
broꝝ officialiū. ¶ Scōa spēs ē spēs carnis pure:⁊ i hac
sūt multa ligamēta:⁊ h̄ ē mior spēs corporis. ¶ Tertia
spēs ē carnis glandulose:⁊ caro pura ē illa q̄ est in capite
mēbri. ſ. veretri:⁊ illa q̄ est in loco occulto dorsi:⁊ ex illa ē
caro existēs inter dentes. Sed caro noiata glādulosa est
caro testiculoꝝ ⁊ māmillarū:⁊ ex illa est ēt in radice lin-
gue:⁊ ex illa est caro exñs in subascellis ⁊ in duob⁹ emun-
ctoriis noiatis in arabico orbitaꝫ:⁊ q̄ ē post aures ⁊ i col
lo:⁊ istius spēi est caro que est iter itestina ⁊ neruos.

¶ Cap.11m. Quod est de villis.

B Sed de villis ero memoratus cuꝫ ero reme-
moratus membra cōposita existētia in
tus in corpore: eo quia ille est locus conueniēs
rememorationis ipsorum ibi.

¶ Cap.12m. Quod est de humoribus.

E Humores apparētes in corpe hu-
mano sunt q̄tuor: scili-
cet sanguis/flegma/cholera/⁊ melia.

¶ Cap.13m. Qō ē de simplicib⁹ mēbris.

E Simplicia mēbra sūt cutis/ vngues/
⁊ capilli/⁊ h̄ ē mānifestū.

¶ Cap.14m. Quod est de spiritu.

S Spiritus duo sūt. ſ. spūs apparens in
corde:⁊ spūs apparēs in ce
rebro:sz spūs in epate nō apparet p viā sen-
sus. Et hec sunt verba dicta supra simplicia
mēbra q̄ sufficiētia esse videtur in hoc loco:
idem dicit qui volūt amplius addere addāt. Et nūc redibo ad lo-
quēdū supra officialia mēbra:⁊ icipiā a mēbro simplicio
ri oium ipsoꝝ:⁊ istud est lacertus siue musculus.

¶ Cap.15m. Quod est de lacerto.

Lacertus est corp⁹ cōpositū ex carne
rubea:⁊ ligamētis:⁊ neruo
ascēdētib⁹ supra ipsz. Et ipe ē iduēs ossa liga
tus ligaturis nascētib⁹ ab ossib⁹:⁊ istō est qn̄
neruus p̄iūgit supme extremitati ipsi⁹ lacer
ti. Tādē diuidit in ptes:⁊ miscet exiture carnis lacert⁹:
⁊ germiat in esse posito sub lacerto ligaturā:⁊ miscet cuꝫ
neruo ⁊ carne:⁊ demū ex oib⁹ istis exit corp⁹ vnū noiatuꝫ
lacertus. Et qn̄ ptes nerui veniunt ad extremitatē iferio
rē lacerti: tūc adunate sūt ptes nerui ad ptes ligamētorū
solū absq; alla āmixtiōe carnis:⁊ tādē exit ab istis corp⁹
noiatū chorda:⁊ h̄ chorda tēdit donec iūgat extremitati
inferiori illi⁹ mēbri. Et oēs lacerti ꝗm itētiones Bak. exñ-
tes in corp⁹ sūt. 529. ¶ Et dcm̄ est q̄ h̄ corpa variant in
forma in q̄titate:⁊ i cōpōne:⁊ qn̄ ytus ab istis germiat:
chorde in forma cōpōnis ipsoꝝ: tādeꝫ variant in q̄tita-
te: qn̄ alig sūt magni ⁊ alig pui. Magn⁹ ē sic lacert⁹ posi
D tus supra coxā ⁊ puus ē sic lacert⁹ positus supra oculum.
¶ Et variatio ipsoꝝ est in forma q̄ tales sūt ex lacertis
quoꝝ caro ipsoꝝ nō miscet cū neruo:⁊ variatio ipsoꝝ ē
in chordis oziētib⁹ ab ipsis: qn̄ tales ex ipsis sūt q̄ chor-
da oziť ex duob⁹ lacertis:⁊ tales sunt a gb⁹ ambobus ab
vnoquoq; eoꝝ oziunt chorde. z. vel. 3. ⁊ h̄ est ꝗm q̄ pue-
nit eis. ¶ Sz variatiōes ipsoꝝ ex pte oppōnis ipsoꝝ sūt
q̄ alig ipsoꝝ oppositio sua est in directo mēbri ⁊ aliqui
nō. Et si debemus log in vnoquoq; lacerto lacertoꝝ h̄:
ꝓba eēnt ꝓlixa valde: nec essent huic arti multū necēia: h̄
est ad medicinādū p cibos ⁊ medicias. Sz chirugicis. ſ.
opantib⁹ cū ferro magnū eēt iuuamentuꝫ. Et dico adhuc
q̄ post terminationes istarum rerum paruum lucruꝫ cō-
sequeremur. Et ego narrabo de neruis quando ero locu
tus iuuamentum ipsorum in libro sanitatis.

¶ Cap.16m. Quod est de forma capitis.

Forma capitis nālis est rotūda habēs
aliquā planiciē in vtroq; latere:
ac si imagiatus fueris formā cereā rotūdā eē
cōpressaꝫ in vtroq; latere. Dñs itri secus cō-
cauitates p̄iūgētes se adiuicē:⁊ noiant cellu
le cerebri:⁊ sunt due exñtes in pte anteriori cerebri ⁊ vna
in medio:⁊ alia in posteriori pte:⁊ ꝓpe p̄iūctionē istaruꝫ
cellulaꝝ. ſ. ptis vnius cū altera: sunt corpora formata for
mis talib⁹ vt sint p̄ueniētes in aliquo tpe ad clandēdum
vel ad aperiēdū. Et i sunt cerebro due additiōes germia-
te a duob⁹ cellulis anteriorib⁹ sil'ib⁹ duob⁹ capitib⁹ mā-
millaꝝ deriuātes vsq; ad os noiatuꝫ colatoriū:⁊ istō est
os pforatū foraminib⁹ multis: sz nō p viā rectā sed obli-
quā:⁊ locus istius in cranco est locus cui p̄iūgit extremi-
tas nasi. Et ex pāniculis duob⁹ cerebri vnus ex istis est
fortis ⁊ grossius:⁊ alius est subtilis. Subtilis cōiūctus est
cerebro ⁊ noiatus est capitis secūdina vel secunda:⁊ assi-
milat secūdine: eo q̄ in ipso sunt nerui ⁊ vene: ex qb⁹ nu-
trit cerebrū:⁊ ipse ꝓtinuat cerebro in aliq⁹ locis. Et pā-
niculus grossus p̄iūgit craneo:⁊ ēt cerebro cōiūgit in ali-
quib⁹ locis. Et hic pāniculus fortis pforatus existit fora-
minibus multis in locis duob⁹. Unus locus est in latere
foraminis extremitatis nasi:⁊ noiatus est colatoriū:⁊ al-
ter est ꝓpe osse existente in palato. Et istud sil'r est perfo
ratū ⁊ sub cerebro. ¶ Et sub pāniculo grosso est rhetis q̄
in arabico noiat alagema q̄ ē ex arteryis ascēdētibus ca-
put. Sz nuche spōdilia ipsz coopiūt sic os cranei coope-
rit cerebrū:⁊ ipsa cir cūdat a duob⁹ pelliculis exeūtib⁹ a
duob⁹ pāniculis cerebri:⁊ ex ipa oziť neruus g ei p̄iūgit.

¶ Cap.17m. Quod est de forma oculorum.

Forma oculi cōposita est ex septē tuni
cis ⁊ trib⁹ hūoribus. ¶ Prima
ipsaꝝ ē q̄ ꝓpe craneū moratur:⁊ ē tunica pan
nosa:⁊ ei⁹ ortus ē ex pāniculo grosso exñte in
cerebro:⁊ noiat tunica fortis:⁊ in arabico no
minata ē aluocha alsalba. ¶ Et post ipsaꝝ ꝓ̄ius pte exte-
riorē ē altera tunica pānosa. Et eius ortus est ex pāniculo
subtili exñte in cerebro. Et noiat scōa vl scōina:⁊ arabi-
ce almissima. ¶ Et post istā ē tunica rhetina:⁊ ortus ei⁹ ē
ex aia musculi exeūtis a cerebro:⁊ est ꝓcauus. ¶ Et post
istā in medio isti⁹ pāniculi ē corp⁹ vnū molle ⁊ hūidū no
minatū humor vitreus:⁊ in arabico alçegia. ¶ Et in me
dio isti⁹ corpis ē corp⁹ vnū sphericū hūs aliquā latitudi-
nē sil'z grādini in claritate ⁊ albedine:⁊ h̄ hūiditas nomi
nat grādinosa:⁊ ē corp⁹ pfundatus in humiditate vitrea
vsq; ad medietatē. ¶ Et post aliā medietatē exñtē ꝓ̄ius
partē exteriorē. ſ. aeris ab hūiditate grādinosa ē vnū cor-
pus simile tele aranee:⁊ il lō est in vltimo claritatis ⁊ ter
sionis:⁊ noiatur tela aranea:⁊ in arabico haantebuthia.
¶ Et post istā ꝓ̄ius pte exteriorē existit hūiditas vna si
milis albugini oui:⁊ noiat hūor albugine⁹. ¶ Et ascēdit
supra istā humiditatē ꝓ̄ius pte exteriorē corpus vnum
subtile asperū: noiatū in arabico maciuaru: ꝓ̄ius albugi-
nē ex pte exteriori. Et color ei⁹ variat in corporib⁹: eo q̄
alicui est valde nigruꝫ:⁊ alicui minus:⁊ alicui est coloris
calcedony. Et in medio ꝓ̄ius grādinosaꝫ est foramē vnū
qō qn̄q; dilatat ⁊ qn̄q; ꝓstringit: vice vna post aliaꝫ. Fm
q̄ ꝓuenit humiditati grādinose qn̄ est hūs lucē: qn̄ con-
stringit in magna luce:⁊ dilatat in parua. Et istō foramē
noiat oculi pupilla:⁊ hec tunica noiat tunica pupillina.
¶ Et post istā est coopertura vna corporis vni⁹ grossi:⁊

Idē 2° huⁱ c. 15°.
b° tunica.
2°
3° pm° humor.
2° humor
4°
H
3° humor 5°
6°

fortis:ꝛ clarl.ſ.coloris celestis:ſil'e celo:factũ ad modum cornu albi:ꝛ noiata est tunica cornea:ꝛ color ei⁹ existit ad modũ eius tunice que existit sub ea. ¶ Et ascẽdit supra istud corpus vnũ valde albũ noiatum ꝓiunctiua:ꝓeter q̃ nõ cooperit locũ nigredinis oculi:ꝛ istud noiat albedo oculi. Et eius ortus est ex pellicula que est ℟lus os exterioris cranei. Et ortus cornee est ex tunica forti:ꝛ ortus vue est ex secundina:ꝛ ortus aranee est ex rbetina.

¶ Cap.18ᵐ. Quod est de forma nasi.

Forma nasi sit duevie diuidẽtes se in ꝓtes duas. Una earꝫ ꝑriuatur ad extremitatẽ oris:ꝛ alia ascẽdit desup donec iũgat ossi simili colatori q̃ cõpositus est ℟lus duas adeptiões anteriores ꝓtis cerebri sil'iusꝫ capitibus mãmillarum:ꝛ iste vie circũdãtur ex vna pellicula grossa orta ex pellicula oris.

¶ Cap.19ᵐ. Quod est de forma auris.

Vna auris est in osse petroso:ꝛ iõ noiant'i liqua arabica agari:ꝛ in ipso sũt vie obliq̃ multe ꝛ tẽdunt tal'r p viã tortã donec iunganꝫ musculo quinto orto a cerebro a quo ortt pellicula extẽsa supra os petrosus. Sed corpus chartilaginosum exns exterius est auricula noiatũ:ꝛ istud est manifestum.

¶ Cap.20ᵐ. Quod est de forma lingue.

Lingua est caro mollis ꝛ alba:luoluta venis multis ꝛ puis in gb⁹ est sanguis:ꝛ sunt vene in ipa ꝛ arterie ꝛ musculi in q̃titate maiori vltra quo vt sue magnitudini videꝫ ꝓuenire ꝛ ipsa cooperitur pellicula oris. Et sub ista duo existũt ozificia iũgentia vsqz ad carnẽ glandulosam ipsius que est posita sub radice ipsius.

¶ Cap.21ᵐ. Quod est de extremitate oris.

Extremitas oris tendit vsqz ad istas vias. vna ex pte aũriori:ꝛ illa noiat'cãna pulmonis. Et alia posita est post ipsaz ex pte ceruicis supra spõdilia colli:ꝛ hec noiat' mery. Et p istã trãsit cib⁹ ꝛ pot⁹. Sz p viam cãne pulmonis trãseũt spũs ꝛ itrãt ꝛ exeũt p viã anbelitus:ꝛ positũ ẽ supra viã istã cooptoriũ vnũ ad coopiẽdũ ipsaz in hora deglutiẽdi vt aligd nõ possit subintrare de eo q̃d deglutit:ga si aligd subirat incõtinẽti ꝓuocat' tussis. Et iã ꝓparatũ est in B loco instrm vnũ in quo est vox ℟lus ozificiũ cãne pulmonis:ꝛ istud instrm ẽ mẽbriũ nominatũ epiglotũ:ꝛ in arabico baugera:ꝛ ipz ẽ cõpositus ex trib⁹ chartilagib⁹ cõpõne pulcra ꝓuenienti ce vocis: iõ vt sit edificata ꝛ fabricata ex istis trib⁹ chartilagibus çãpogna vna vl' fistula sil'is çãpogne fistule.ſ.ꝛ flaiboli. Et in ꝓcauitate istius çãpogne est corpus sil'e ligue fistule:ꝛ in istis locis sunt lacerta multa vel secreta multa.

¶ Cap.22ᵐ. Quod est de anatbomia totius ventris.

Sclias q̃ ꝓcauitas tot⁹ ꝑtis exntis sub osse trachee vsqz ad os lũbi diuisa ẽ in duas magnas ꝓtes: vna ẽ supi⁹ cooperiẽs pulmonẽ ꝛ cor:ꝛ scba ẽ iferi⁹ cooperiẽs stõchũ:ꝛ itestia:ꝛ epar:ꝛ splen:ꝛ fel:ꝛ renes: ꝛ vuluã:ꝛ vesicã. Et diuidũt' iste due cõcauitates mẽbro vno noiato diafragma:ꝛ istõ diafragma icipit a capite pectoris tẽdẽs p diametrũ iferi⁹ ad vnũq̃z duozꝫ latezꝫ donec ꝑriueꝫ .xy. spõdili nuche:ꝛ istõ ẽ diuidẽs iter supiora ꝛ iferiora. Demũ ꝓcauitas supior diuidit' i ꝓtes duas: ꝛ ille ꝓtes diuidũt' vno medio q̃d trãsit p medũ illaruꝫ ꝓtiũ donec iũgat' spõdilib⁹ nuche. Et hec ꝓcauitas superior tota noiat' pectus:ꝛ terminus ipsius est a supiori ꝓte duozꝫ trachee vsqz ad diafragma q̃d diuidit supiora ab inferioribus:ꝛ hec est forma pectoris.

¶ Cap.23ᵐ. Q̃d est de anatbomia pulmonis ꝛ cãne eius.

Anna pulmonis icipit ab exmitate oris sic dixim⁹:ꝛ qñ dscẽdit sl' trachea diuidit' i duas ꝓtes.ꝛ q̃lz ꝓs ipsaꝫ didi't i pluꝫ ꝓtib⁹:ꝛ circa ipas edificata ꝛ fabꝛicata est caro pulmonis:ꝛ itezꝫ edificata ẽ ex oib⁹ istis cãnis diuisis:ꝛ venis exntib⁹ ib ipsis caro pl'mõis:ꝛ caro edificata ꝛ fabꝛicata circa ipas ẽ corp⁹ pl'mõis: medietas ℟o pl'monis ẽ i ꝓcauit⁶ dextra:ꝛ medietas alia i ꝓcauitate sinistra. Et cãnã.ſ.ipsi⁹ pl'mõis ꝓparata ẽ ꝛ cõp⁷⁰ ex chartilagib⁹ i forꝫ ãnulozꝫ: ſz nõ sũt ãnuli cõpleti: eo q̃ i q̃titate ꝓtis 3ᶜ annulozꝫ ipsozꝫ extremitatib⁹ suis ꝓiungit' pellicula vna tendẽs p viã rectaz: ꝛ iũgunt' isti annuli sil' villis ꝛ ligaturis multis. Sz isti ãnuli, ꝓpe st duri ꝛ chartilagiosi:ꝛ gibbositates istozꝫ ãnulozꝫ sũt ℟lus ꝓtẽ exteriorẽ corporis: ꝛ ꝑnt palpitari manib⁹.ſ.pellicula ꝓiũgẽs ãnulos p viaz rectã. Sz loc⁹ rect⁹ ipozꝫ ꝓiũct⁹ ẽ mery. Et B ẽ ac si imaginat⁹ fueris in corde tuo fistulã vnã vni⁹ cãne:ꝛ.ay. ꝓs icisa sit i lõgitudinẽ ꝛ ꝓtes.y. itegre remaneãt ꝛ ꝓs.iy. icisa i lõgitudinẽ ꝓiũcta sit glutie cũ charta vna cũ ãbab⁹ extremitatib⁹ linea recta siue ꝑpẽdiculari:ꝛ tãdẽ itelligẽs cãnam pulmonis per viam ꝓuenientem ꝛ rectam.

¶ Cap.24ᵐ. Q̃d est de anatbomia cordis ꝛ forma eius.

Forma cordis ẽ rotũda ad modũ pince q̃ in arabico noiat' femiara:ſz ẽ trãsuersa eo q̃ acuitas cordis existit ℟lus iferiora corpis:ꝛ radix ℟lus supiorẽ ꝓtem corpis. Et bz pelliculã vnã grossaz circũdãtẽ ipz:ſz nõ ꝓiũgit' tota versus radicẽ. Et positus ẽ i medio pectoris:ſz caput ei⁹.ſcilz acuitas tendit magis ad ꝓtẽ sinistram. Et arteria magna oziť ex ista ꝓte.ſ.sinistra:ꝛ iõ appet pulsus maior i ista ꝓte:ꝛ ꝑp B imaginãt' alig q̃ cor sit positũ in ista ꝓte. ¶ Et bz cor ꝓcauitates duas magnas: vnã ex ꝓte dextra: alias ex ꝓte sinistra:ꝛ ℟lus radicẽ suã ẽ res vna silis chartilagini:ꝛ ipsa ẽ q̃si fundamẽtũ tot⁹ cordis:ꝛ a ꝓcauitate ꝑtra ad sinistrã sunt vie:ꝛ i ꝓcauitate dextra sunt ozificia duo. Vnũ ipozꝫ ẽ ozificiũ vene ꝓiũcte epati q̃ oziť ab epate ℔ Ha.ꝛ a corde ℔ Arist. Et supra istõ ozificiũ sunt pellicule tres apientes se seu dilatãtes i hora itroit⁹ sanguis in ipz: ꝛ demũ claudit' clausõe ꝓueniẽti. Et ozificiũ 2ᵐ est ozificiũ vene ꝓiũgẽs se ex ista ꝓcauitate in pulmonẽ:ꝛ ẽ vena vna q̃ nõ pulsat eo q̃ tunice ipsi⁹ sũt grosse ad silitudinẽ arterie:ꝛ istõ ozificiũ bz pelliculas apientes se ex ꝛ nõ.al. nũc it⁹ ex aduerso pelliculaꝫ alteri⁹ ozificij. Et i ꝓcauitate ꝓtis sinistre sunt duo ozificia: vnum ẽ ozificiũ arterie magne:ꝛ bz pelliculas tres apiẽtes se itrisecus ℟lus ꝓtẽ exterior:ẽ. Et 2ᵐ ẽ ozificiũ arterie ꝓiũgẽt se i pulmõe:ꝛ supra istud ozificiũ ẽ pellicula vna aperiẽs se itus ꝛ ex. Et habꝫ cor additiões duas siles aurib⁹: vna ex ꝓte dextra existit ꝛ altera i sinistra. Et pulmo ẽ volatiçans supra cor:ꝛ cor habet texturas multas varianꝫ se in oppositione.

¶ Cap.25ᵐ. Q̃d ẽ de forꝫ stõchi ꝛ mery.

Ham dixim⁹ q̃ i exmitate oris sũt vie due: vna ẽ via aie.ſ.aeris ad pulmonẽ:ꝛ 2ª est via cibi ꝛ potus p mery. ꝛ B vocat' mery:ꝛ istõ cõpositũ ẽ ex duab⁹ tunicis: vna ẽ extrisec⁹ ꝛ ẽ carnosa:ꝛ texꝛura ipsi⁹ tẽdit i latitudinẽ. Et alia ẽ itrisec⁹ ꝛ ẽ nervosa.al. musculosa:ꝛ texꝛura ipsi⁹ tẽdit in lõgitudinẽ:ꝛ aliqd ipsi⁹ tẽdit p diametrũ:ꝛ ipz positũ ẽ i posteriori ꝓte supra spõdilia colli:ꝛ ipz elõgat' ꝛ descẽdit iferi⁹ donec trãseat diafragma ꝛ ligatũ ẽ spõdilib⁹ ꝛ villis ipm ligãtib⁹. Et qñ trãsit diafragma dilatat':ꝛ fit ex ipo stõch⁹ ꝛ tẽdit aliq̃tulũ ℟lus ꝓtẽ sinistrã. Et iõ dr̃ q̃ caput stõchi gescit in ꝓte sinistra:ꝛ fundũ in ꝓte dextra: imagina q̃ in corde tuo cucurbitã vnã rotundã hãtem collũ longũ:ꝛ cũ ipsa iungat'

iungat' colluz aliud:ꝛ sic intelligẽs formã stõi ꝛ meri: nisi q̃ stõach⁹ existit a latere ℟lus deorsuz aliquãtuluz long⁹ ꝛ vnũ ex duob⁹ capitib⁹ ipsius stõi superi⁹ est meri:ꝛ inferius est p̃n̄ᵐ intestinozꝫ:ꝛ noiat' portanariuz:ꝛ in arabico albeb:ꝛ ipse.ſ.stõch⁹ est ligat⁹ spõdilib⁹:ꝛ ẽt cũ aligb⁹ intestinozꝫ fortib⁹ ligaturis sustinẽtib⁹ ipsum. Et corpus stomabi cõpositũ est ex tribus tunicis: texꝛura vnius tendit in longitudinẽ:ꝛ alia vadit per diametrũ:ꝛ illa est intrinsec⁹:ꝛ est illa tunica idest nervosa.al. musculosa:ꝛ exterior est carnosa:ꝛ texꝛura ipsius tẽdit in latitudinẽ.

¶ Capl'm 26ᵐ. Quod est de forma intestinozꝫ.

Intestina cõposita sunt ex duab⁹ tunicis:ꝛ bñt texꝛurã tendentez in latitudinẽ solus ꝛ sup tunicã interiorẽ adest viscositas noiata in arabico lasuen. iue stita ex ipsa inuiscatiõe siue viscositate a nã. Et oia itestina sunt sex: tria minuta:ꝛ sunt superiora:ꝛ tria grossa ꝛ sunt iferiora:ꝛ p̃n̄ᵐ minutozꝫ est intestinũ ꝓiunctũ fundo stõi noiatũ duodenũ. Et post ipz ẽ itestinũ noiatũ ieiunũ:ꝛ ista duo sunt erecta in longitudie corpis:ꝛ ozificia istozꝫ ꝓiũgunt' in epate plus alys itestinis:ꝛ post ieiunuz ẽ itestinũ noiatũ gracile:ꝛ ipz reuoluꝫ' reuolutionib⁹ plurib⁹. Et latitudo istozꝫ triuz itestinozꝫ est ad modũ vl' ad quãtitatẽ latitudis portanary. Et post ista est itestinuz noiatũ orbũ:ꝛ istud itestinũ est latũ non bñs trãsituz nec iter: ſz sil'e ẽ fisculo vel mar supio:ꝛ qz nõ bz nisi vnuz os: ideo p ipm intrat ꝛ exit gcqd itrat ꝛ exit: ꝛ ipm est in ꝓte dextra positũ: ꝛ post istud ẽ itestinuz noiatũ colon:ꝛ icipit a ꝓte dextra tendẽs p latitudinẽ vẽtris ad ꝓtẽ sinistrã. Et post istud est itestinũ rectũ:ꝛ istud itestinũ rectũ bz cõcauitatẽ amplaz in q̃ coadunant' feces: sicut vrina in vesica coadanat:ꝛ sup ozificiuz istius est lacertus vrine.

¶ Capl'm 27ᵐ. Quod est de forma epatis.

Par positum ẽ in latere dextro costazꝫ superiozꝫ ex costis superiozib⁹:ꝛ forma ipsius ẽ forma lune:ꝛ ẽ bñs cõcauitatez in ꝓte lateris stõi ꝛ additamẽta:ꝛ aligb⁹ insunt quatuor:ꝛ aligb⁹ gnq̃:ꝛ ipz ẽ cooperiens supra latus dextrũ stõm:ꝛ gibbositas ipsius ẽ ℟lus diafragma:ꝛ est ligatũ ligamẽtis cõiungẽtib⁹ se pellicule existẽti supra ipsuz:ꝛ oziť a cõcauitate ipsi⁹ epatis canale vnũ noiatũ ianua epatis:ꝛ forma ipsi⁹ est forma vene: nisi ga est nõ bñs sanguinẽ: ꝛ illud canale ẽ diuisuz in ꝓtes:ꝛ ille ꝓtes sunt ꝓtes multe in quãtitate multa: ꝛ veniunt ex ipsis.ſ.partib⁹ ꝓtes multe ad fundũ stõi:ꝛ ad intestinum noiatũ duodenũ:ꝛ multe ẽt ꝓtes ad itestinũ veniunt ieiunum:ꝛ demũ ad residuũ aliozꝫ itestinozꝫ donec iunganꝫ intestino recto. Et istud canale q̃d est in porta epatis diuidit' etiaz in ꝓtib⁹ interiozib⁹ ipsius epatis ad ꝓtes minutas.ſ.ad venas capillares sil'es capillis. Et a ꝓte gibbositatis epatis apparet vena vna magna a qua oẽs vene toti⁹ corporis exeunt: sicut diximus in anatbomia venarum:ꝛ radix ipsius vene diuidit' ab epate ad ꝓtes minutas sil'es capillis:ꝛ obuiat' in ꝓtes diuisas a canali noiato porta:ꝛ nutrimentũ chimosuz intrat in epate per suã ianuaz:ꝛ in illis venis decoquit' donec redeat ad sanguinẽ:ꝛ demum exit p illaz venã magnã exntez in sua gibbositate.

¶ Capitulum 28ᵐ. Quod est de forma splenis.

Forma splenis est longa: ꝛ positũ ẽ in ꝓte sinistra ligatũ ligamentis cõiungẽtib⁹ pellicule existẽtib⁹ supra ipm: ꝛ est cõtinuatũ stomacho ex vna parte:ꝛ ex alia parte costis posteriozibus: ꝛ oziunt' ab ipso conducta duo: vnum ex ipsis cõiungit' ozi stomachi: ꝛ aliud coniungitur in epate versus cõcauitatem,

¶ Capitulum 29ᵐ. Quod est de forma fellis.

Fellis positum est in epate: ꝛ habet vias duas: vna coniungitur in concauitate epatis:ꝛ alia ramificatur ꝛ coniungitur inferiozibus intestinis ꝛ in fundo stomachi.

¶ Capi.30ᵐ. Q̃d est de forma ꝛ anatbomia renum.

Duo renes positi sunt in latere duozꝫ latezꝫ spõdiliũ nuce ꝓpe epar ꝛ ren dexter ẽ in altiori loco rene sinistro:ꝛ vnũ q̃d̃q̃ bz colla duo: vnũ ipsozꝫ cõiungit' in vena magna ascẽdente a gibbositate epatis:ꝛ aliud descẽdit iferius donec cõiũgat' in vesica cõiunctione mirabili:ꝛ iste due vie.ſ.ista duo colla nominant' in arabico alalbin.

¶ Capl'm.31ᵐ. Quod est de forma vesice.

Locus vesice ẽ inter anũ ꝛ vmbilicũ: q̃ locus ẽ noiat⁹ in arabico ana:ꝛ cõposita ẽ ex duab⁹ tunicis:ꝛ in ozificio sui ẽ lacert⁹ vn⁹:ꝛ vrina venit a renib⁹ ad ipsaz ꝓ vias noiatas albalbin:ꝛ iste due vie tendũt ꝓ diametrũ:ꝛ vadũt ẽt ꝓ longũ donec trãseat ifra in vesicã:ꝛ oziť ab ipsis corp⁹ vnũ sil'e pellicule q̃ apit vesicã ꝛ claudit eã ex ꝓte renũ:ꝛ istõ est sine dubio vt aliqd nõ redeat de vrina ad renes.

¶ Cap.32ᵐ. Q̃d est de anatbomia myrach ꝛ çirbi.

Myrach q̃d etiã in arabico noiat' myrach: bz sub lacerto exnte in vestito sub vẽtre pelliculaz vnã:ꝛ ẽ plana:ꝛ post istam est cooptoriũ:ꝛ post sunt itestina:ꝛ iuuamẽtũ isti⁹ pellicule ẽ ad obuiãduz ne itestina sil' cõmisceãt: sic fit in egritu⁶ i arabico noiata sachor:ꝛ iuuarñtũ cooptoriũ ẽ ad calefaciẽdũ itestia, ꝛ de istis ero locut⁹ largi⁹ i lib. sanitat.

¶ Cap.33ᵐ. Q̃d est de anatbomia veretri ꝛ testiculozꝫ.

Ritur ex osse vmbilicali corp⁹ neruosuz: musculosuz amplũ:ꝛ mltazꝫ ꝓcauitatũ:ꝛ sl' sub ipo arterie multe ꝛ late vltra eo q̃ ꝓueniret sue magnitu⁶:ꝛ istõ corp⁹ ẽ veretriũ ꝛ oziunt' a pellicula vie due noiate i arabico albarbachi:ꝛ demũ ramificat' ꝛ gñat' ex ipsis pellicula.ſ.bursa testiculozꝫ ꝛ ẽt testiculi:ꝛ veniũt a latẽ iteriori ex ꝓte venarũ iferiozꝫ rami bñtes iuolu⁶ ꝛ ligat⁹ mlta:ꝛ circũdant' carne glãdulosa alba:ꝛ bñt testicli vias duas, veniẽtes ab ipsis (ad veretri.

¶ Ca.34ᵐ. Q̃d ẽ de anatbo. mãmillazꝫ.

Mamilla est cõposita ex arterys: venis:ꝛ musculis:ꝛ est repleta carne glãdulosa alba: ꝛ iste arterie ꝛ vene diuise sunt in mãmillis inp ꝓtes multas minutas:ꝛ reuoluunt' ꝛ torquent' reuolutionib⁹ ꝛ tortionibus multis.

¶ Cap.35ᵐ. Quod est de anatbomia vulue.

Vlua posita ẽ iter vesicã ꝛ itestinũ rectũ: ſz ẽ superãs vesicaz ex ꝓte supiori:ꝛ ligata ẽ ligaturis lenib⁹: ꝛ ipse sunt musculose: vt de facili possint extẽdi ꝛ dilatari ꝛ coadunari ꝛ ꝓstringi:ꝛ bz cameras duas iungẽtes in vno ozificio: ꝛ q̃libz istazꝫ camerazꝫ bz loca cõcaua:ꝛ noiata sunt i arabico aluecb:ꝛ ista sũt ozificia venazꝫ: vñ sanguis mẽstru⁹ trãsit i vuluã. Et ipse illas.ſ.duas cameras sũt additiões q̃ testiculi duo mulieris dicunt' ꝛ sũt miores testiculis virozꝫ. Et id q̃d superat ex vulua durat vsqz ad ozificiũ ipi⁹ q̃d noiatũ est in arabico fereg: bz additamẽta, ꝓhibentia ipm a frigore. Et ozificiũ vulue virgis ẽ crispũ:ꝛ ex crispitudine illa oziunt' vene minute bñtes pelliculaz vnã cõtextã duab⁹ texturis: vna tẽdit i lõgitudinẽ:ꝛ illa ẽ mior: ꝛ altera vadit i latitudinẽ. Et q̃titas hui⁹ anatbomie mẽbrozꝫ sufficiat hic:ꝛ si alig volunt plus addere addãt.

¶ Explicit Liber Primus. Colliget Auerroys qui fuit liber de anatbomia.

¶ Incipit Liber Secundus: qui est de sanitate: ⁊ est continens capitula viginti duo.

¶ Capl'z p^m. Quod est de sanitate ⁊ de complexione atq; compositione membrorꝫ in vniuersali.

Diffinitio sanitatis.

SAnitas est bona dispositio in mẽbris corporis humani: cum qua ipsuꝫ operaꝫ opationẽ quã hꝫ agere per sui nãm: ⁊ patiꝫ passiones quã habet pati. Et ista diffinitio ẽ ex diffinitionib^ꝰ per se notis. Et ideo ga membrorꝫ �means ꝗ testificaꝫ sensus sunt due spẽs: cõsimilis ⁊ officialis: debemus itelligere in vnaquaq; specie ipsorꝫ quid ipsa est: ⁊ ponere differẽtias eaꝫ: ⁊ postea debemus enarrare que est actio ⁊ passio que appropriaꝫ vnicuiq; mẽbro: ⁊ qñ nos faciemus istud: tũc cognoscem^ꝰ gd est sanitas vera cognitiõe. Et incipimus loqui sup corp^ꝰ ꝓsiliũ partiũ. Et dicimus ꝗ via in cognitiõe rei cuꝫ qua operaꝫ mẽbrũ ꝓsimile suas opationes: ⁊ patiꝫ suas passiones: est via per quã nos possum^ꝰ certificari in radicib^ꝰ isti^ꝰ scie: postq̃ nos reperimus hec ꝗba declarata in nãli phia. ſ. ꝗ oia corpora similiũ partiũ: inquãtuꝫ sunt filiuꝫ partiũ: sunt cõposita ex quatuor elementis. ſ. ex igne: aere: terra: ⁊ aqua: ⁊ ẽ declaratũ in libro gñationis ⁊ corru. ꝗ via gñationis nõ est nisi ex parte tẽperãtie cõmixtionis ⁊ cõplonis, ⁊ in 4^ꝰ metbauroꝫ est declaratũ ꝗ cõplo ⁊ cõmixtio nõ fit nisi per modũ decoctionis: que decoctio nõ fit nisi per calorẽ. Et ꝗ dũa que reperiẽ in istis corporib^ꝰ ꝓsiliũbus nõ euenit nisi �means dũam ⁊ mensurã seu temperãtiaꝫ calidi: frigidi: humidi: ⁊ sicci. ⁊ �means ꝗ inuenitur in eis alia forma tẽperãtie: ⁊ est determinatũ ibi ꝗ forme eorꝫ non sunt aliud q̃ forme tẽperãtie cõplonalis: ⁊ ꝗ accidentia que sunt ꝓpria in vnaquaq; specie ipsorꝫ nõ sunt stantia per se: sed sunt sequẽtia formas cõplexionales. Et hec est narratio que erat multũ necessaria anticipare hic. Et sunt verba que sunt declarata in nãli phia per demõstratiões ꝓprias ⁊ ordinatas. ¶ Et qñ medici student tractare de istis rebus in hꝰ arte: eorꝫ verba nõ sunt super ista nec ꝓpria: nec ordiata: eo ꝗ student attribuere res vlꝛes entib^ꝰ particularib^ꝰ: ⁊ ideo corꝫ dicta non sunt ꝓpria: ⁊ non sunt super viaꝫ quã intẽdunt ꝓbare: ⁊ tunc cadunt in re quaꝫ credunt adducere per demõstrationẽ. Et ista res accidit Hal. in libro de cõplexione. ſ. ꝗ doctria eius in illo libro nõ incedit �means doctrinã quã fecit in libro de elemẽtis per viam demonstratiuam: ⁊ ista verba erunt multum leuia apud illum qui studuerit in logica etiam paruo tempore.

¶ Et modo volumus reuerti ad ordinẽ ꝗborꝫ nostrorꝫ: ⁊ dicimus ꝗ iste res qñ erunt ꝑfm modum quẽ diximus: tunc erit intellectũ ꝗ res quaꝫ diximus ꝗ membrũ ꝓsile agit cũ ea actionẽ suam: aut passionẽ suã patiꝫ nõ est alia res q̃ forma cõplonalis que ꝓuenit a mẽsura cõmixtionis quatuor elemẽtorꝫ. Et qñ res miscibiles nõ inueniunt in mixto nisi duobus modis. Unus est vt mensure sint equales: ⁊ ista mixtio vocaꝫ mixtio equalis compurãdo ipsam extremitatib^ꝰ: eo ꝗ est in medio eaꝫ nõ declinãs. Scõs est vt nõ sint inequalib^ꝰ mensuris: ⁊ ista ẽt inequalitas est multis modis: ⁊ ꝑfm istã inequalitatẽ sunt diuersificate ⁊ inequales facte cõplexiones specieruꝫ. Sed dabimus pro exẽplo huius ꝗ sicut cõplexio equi est diuersa a cõplone hois: ideo qꝛ mensure elemẽtorꝫ sunt mixte in eo sup latitudinẽ diuersaꝫ cõmixtionis mẽsuraꝫ earũ in hoie. Et ideo ꝗ illa forma cõplonalis que est ꝓpria in vnaquaq; specie inuenit in ipsa eadẽ specie inequalitate ⁊ distemperãtia media inter multũ ⁊ paruꝫ: ⁊ etiaꝫ habet latitudinẽ que recipit plus ⁊ minus intra extremitates: que temperãtia ⁊ equalitas non exit de eis nisi qñ corpũ pitur forma specifica eaꝫ: necesse est ex hoc ꝗ vna ⁊ eadẽ cõplexio spãlis sit equalis ⁊ exiens ab equalitate. Et istud est aut in vna quatuor qualitatũ aut i duab^ꝰ: quaꝫ possibilis est cõpositio adinuicẽ. ſ. actiuaꝫ ⁊ passiuarum: quaꝫ vna non ꝑdicit alteri. ſ. calida ⁊ hũida: frida ⁊ sicca: aut calida ⁊ sicca: frigida ⁊ humida. ergo cõplones ꝓsiliũ partiuꝫ sunt de necessitate. ix. ſ. equalis. ca. fri. sic. ⁊ hu. aut ca. ⁊ hu. aut ca. ⁊ sic. aut fri. ⁊ hu. aut fri. ⁊ sic. ¶ Sed si inueniunt iste. ix. in corpore hois in fine similanti fini extremitatis elemẽtorꝫ in mẽsura qualitatũ. Istud aũt nõ posset esse si nõ esset possibile inuenire corpus ꝓsiliuꝫ ꝑtiuꝫ: in quo mensure elemẽtorꝫ essent equales penitus in quãtitate. Et vie speculationis multũ necessarie sunt hic: tunc apparet ꝗ est impossẽ esse ꝗ in quãtitate partiuꝫ corꝫ. ſ. in gravitate ⁊ leuitate. Ideo qõ dominãs sup corpora ꝑtiuꝫ cõsimiliuꝫ est aqua ⁊ terra: ideo hñt coagulationẽ ⁊ firmitudinẽ: ⁊ q̃litates q̃ faciunt ipsa firmari ⁊ cõpleri sunt illeque faciũt coctionẽ ⁊ digõnez: ⁊ ideo est approꝓatũ gñabile: al. nãle dñationi ꝑtis agẽtis ⁊ calide: ⁊ patiẽtis hu. cũ qbus fit mixtio ⁊ coctio: ⁊ totũ hoc est declaratum in 4^ꝰ metbauroꝫ: ⁊ ab illis regulis est ꝓbatũ ꝗ cõplones non sunt nisi qnq; soluꝫ: vna scilꝫ equalis ⁊ quatuor inequales. Et ꝗ est impossẽ duo corpora inuenire q̃ sint cõia in caliditate ꝗ vnuꝫ sit siccius alio: sicut opinatur. H. in puero ⁊ iuuene: ⁊ iam declarauimus istud in alio loco melius. Et scias in summa ꝗ mẽsure duaꝫ q̃litatũ actiuaꝫ sumunt a mẽsuris duaꝫ q̃litatũ passiuaꝫ: eo ꝗ forme ꝓprie hñt materias ꝓprias sub eis. Et nos videmus si nos exirem^ꝰ ab intẽtione publica multitudinis medicorꝫ esset difficile intelligẽ: ⁊ ideo nos logmur õ hoc nimis. Et adhuc error qui accideret ex hꝰ in hac arte est multũ paru^ꝰ: ⁊ ideo non facimus hic nouũ ꝑceptũ. Et ẽt error quẽ dixim^ꝰ de tẽperata cõplone est paru^ꝰ. ¶ Et ideo dicim^ꝰ ꝗ est ver ꝗbũ Hal. de eo ꝗ dixit de cute vole manus. Et magis in ista pala vel palma apud arabes ⁊ sonat pro extrema parte palme ꝗbus digitos palme: ⁊ plus in ista que est sup ꝑtes que vocaꝫ fozmiculata. Et qñ erit totuꝫ hꝰ qõ narrauim^ꝰ: tunc res cũ qua operaꝫ ꝑtes ꝓsimiles suas actiones: aut patiunt suas passiones est de necessitate vna istaꝫ nouẽ cõplonuꝫ: siue sint ꝑtes ꝓsiles alys: siue nõ. Et iõ nõ cõtum est scire nãlem cõplonez de istis nouẽ cõplonib^ꝰ cuiuslꝫ mẽbrorꝫ: ꝗ illa cõplexio est tẽperata comparãdo ipsam actioni mẽbri aut passioni eius. Et ista tẽperantia est illa que est dicta temperãtia spãlis speciei: ⁊ ipsa est illa complexio quã opꝫ ꝓseruari in hac arte aut restaurari. ¶ Et qñ stabimus sup cõplonez cuiuslibet mẽbrorꝫ ꝓsiliũ: tũc stabimus sup cõplexionẽ membrorꝫ cõpositorꝫ ex ipsis. Et qñq; plus: ideo ꝗ cõplexio quedaꝫ est que approꝓat mẽbro officiali inquãtuꝫ est officiale: ⁊ quedã est approꝓriata ei inquãtuꝫ est ꝓsiliuꝫ partiũ: nõ ex ꝑte vnde ẽ officiale. Et qñ nos stabimus ex hac parte super cõplexionẽ cuiuslibet membri membrorꝫ officialiuꝫ: tunc poterimus stare sup cõplonez temperatã approꝓriataꝫ toti corpori: ideo ꝗ cõplexionẽ nos non approꝓriam^ꝰ nisi in hꝰ ꝗ est inuenta mẽbris officialib^ꝰ ex qbus est cõpositũ: ⁊ ex mẽbris officialibus: ⁊ ex parte ꝓsiliuꝫ. Et est necesse vt scias in primis ꝗ ex mẽbris vel corporib^ꝰ quedã sunt cõpositꝫ ex elemẽtis ꝑma cõpositione: ⁊ quedam sunt cõpositꝫ mediante ꝑma cõpositione. ¶ Et mẽbra ꝓsilia que sunt partes aialis sunt bmõi specieiꝫ: ideo qꝛ nõ generaꝫ nisi ex sanguie solũmodo. ⁊ sanguis generaꝫ ex cibis ⁊ potib^ꝰ. Et scias ꝗ sperma nõ est ex reb^ꝰ que sunt pars membri: aut simplex aut aliq̃ aliud membrorꝫ: sicut declaratum est in naturali philosophia. Et ego faciã longiorẽ sermonem in tractatu de iuuamẽto mẽbrorꝫ. ¶ Nec ẽt melancholia: cholera: ⁊ flegma: sũt elemẽta membrorꝫ ꝓsimiliũ per viam ꝑfm quã est sanguis. Ideo ꝗ res que generãtur plus q̃ ex vna re nõ complenꝫ: nisi quando miscenꝫ ille res adinuicem: ⁊ faciunt vnũ corpus: sicut est squinçibin: qõ fit ex cõmixtione mellis cuꝫ aceto ⁊ aqua: quorꝫ qõlibet stabat per se in actu. Et in vulua nõ inueniunt melancholia nec cholera in actu que misceanꝫ cuꝫ sanguine ad hoc vt sint postea pars membri. Sed cholera ⁊ melia sũt in corpore hominis ex certis iuuamẽtis: que nos festinamus declarare. ¶ Sed flegma est materia remota: ideo ꝗ ex ipso non generaꝫ membra nisi quãdo fit sanguis. Et due cholere nõ sunt materie membri nec ꝓpiue nec remote: ideo quia est impossibile ipsas cõuerti in sanguinem: sed ipse sunt in eo in potentia: ga quãdo corrumpiꝫ multotiẽs cõuertiꝫ ad eas. ¶ Et nõ fecit eos errare in hꝰ nisi locus cõsequẽtis: ideo qõ viderunt ꝗ elemẽta nõ inueniunt in cõposito ex eis nisi in potẽtia: cuꝫ dixerunt hoc. Sed ⁊ nõ conuertiꝫ ꝗ res que inueniꝫ in alia re in potẽtia sit eius elemẽtum: sed sanguis est yle trãsibile vel mutabile ad aliaꝫ rem per accidẽs nõ sicut est yle cib^ꝰ istorꝫ per accidens: sed sicut vita est yle mortis. Et ideo non dicitur ꝗ fex ⁊ spuma sit elemẽtum vini: sed dicit ꝗ vinuꝫ est completũ existentibus separatis istis ab eo: ideo quia sunt eius superfluitates separate ab eo quãdo digeritur: ita sunt vere due cholere cum sanguine: eo ꝗ quodlibet generabile habet aliquam superfluitatem que separatur ab ipso tempore digestionis.

¶ Cap. z^m. Quod est de cõplexionib^ꝰ mẽbrorꝫ ꝓsimiliuꝫ.

ET postq̃ ꝑtemur ad ordinem nostrũ ad enarranduꝫ cõplexionẽ quorũlibet mẽbrorꝫ consimiliuꝫ: ⁊ ab illo procedemus ad cognitionẽ eorꝫ actionũ ⁊ passionuꝫ: ⁊ dicemus ꝗ ossa apparẽt ex suo esse: ꝗ frigiditas ⁊ siccitas dominaꝫ super ea: ⁊ similr chartilagines: ⁊ pili: ⁊ chorde: ⁊ ligamenta: ⁊ neruli: ⁊ vene: ⁊ pãniculi: eo ꝗ calor ea corꝫit: ⁊ frigiditas congelauit: ⁊ ideo mollificat ea calor aut dissoluit. Et ista qualitas ẽ in vno corꝫ plus q̃ in alio. ¶ Et videtur ꝗ siccior omnib^ꝰ sit pilus: post illuꝫ os: ⁊ post illud chartilago: ⁊ post ligamẽtũ: ⁊ post illud pãniculus: ⁊ post illum vene: ⁊ post illas sunt vene pulsatiles: ⁊ post illas neruus vl musculus. ¶ Sed supfluitas frigiditatis corꝫ est ista: ꝗ pilus est frigidior omnibus: ⁊ post illum ossa: ⁊ post illa chartilago: ⁊ post illam ligamẽtum: ⁊ post illud pãniculus: ⁊ post illum lacertus: ⁊ post illuꝫ vene pulsatiles ⁊ nõ pulsatiles. Et ista membra. ſ. ⁊. s. nõ approꝓriaꝫ frigiditati nisi ꝓpter hoc ꝗ frigiditas est illa que cõplet ea: ⁊ dominaꝫ in eis: nõ ꝗ ipsa sint ꝑuata calore: sicut ipsa sunt approꝓriata siccitati: ideo ꝗ siccitas est illa que cõplet ea. ⁊ dominaꝫ in eis: nõ ꝗ sint ꝑriuata humiditate: qꝛ mixtio ⁊ digestio stant super humiditatem: ⁊ calor qui est in istis est in specie specieruꝫ accidẽtis. ¶ Sed membra super que dominaꝫ calor ⁊ humor sũt caro: sanguis: ⁊ spiritus. Sed calidius oibus est spiritus: ⁊ post illum est sanguis: ⁊ post illuꝫ caro. Et per istã eandem viam incedunt humiditates: ideo ꝗ spũs est de genere aeris: ⁊ aer ẽ humidior aqua sicut declaratũ est in naturali phia. ¶ Sed inter membra frigida ⁊ humida in ꝑmis est adepsa: ⁊ post illuꝫ est pinguedo. ⁊ post illaꝫ cerebrũ. ſ. suba medullaris: ⁊ humiditates incedunt ꝑfm hanc viã. Et hic est pelagus in quo aliqs multũ haberet nauigare si tẽpus adesset. Et in alys nostris libris iam locuti sum^ꝰ, plixe. ¶ Sed multum recordare: ⁊ caue ne obliuiscaris qõ dictũ est supra. ſ. ꝗ de necessitate est ꝗ sint gradus virtutũ actiuarũ super vnam ⁊ eandez complexionẽ ꝑfm comparationẽ graduũ virtutum passiuaꝫ ⁊ non intendas post consiliuꝫ ignorantum in hoc: ⁊ cõueniens est medico recipere cõplexionẽ istorum membrorꝫ a naturali.

¶ Capitulum 3^m. Quod est de complexionibus membrorum officialium.

ET nunc incipiemus a cõplexione mẽbrorꝫ officialiũ: postq̃ dixim^ꝰ de cõplone ꝓsiliuꝫ. Et dicimus ꝗ cor postq̃ est cõpositũ ex pãniculis ⁊ ligamẽtis ⁊ neruis est de necessitate calidum ꝓpter multũ spũꝫ existentẽ in eo: ⁊ ꝓpter sanguinẽ existentem in eo: ⁊ etiaꝫ ꝓpter partẽ carnosaꝫ quã habet: ⁊ stat in corpore ad sustitudinẽ vnius clibani ignis i domo. Sed si est siccuꝫ sicut dicũt medici: aut temperatũ: aut declinãs ad humiditatẽ: hoc est speculanduꝫ. Sed mihi videꝫ ꝗ est declinans ad humiditatẽ ꝓpter spũm existentem in eo. ¶ Sed illud qõ videꝫ ex epate ex sua essentia est ꝗ sit calidum ⁊ humidum. Propterea quia maior pars suarum partium est carnosa: sanguinea: ⁊ etiam ad ipsum transmittunt multe arterie. Et hic multa sunt inquirenda: ⁊ quia medico non pertinent: ideo dimittamus. ¶ Et cerebruꝫ est frigiduꝫ: ideo ꝗ maior pars suaꝫ partiũ est substãtia medullaris ⁊ neruosa: ⁊ similis huic. Et natura medulle que ẽ in ipso est diuersa a natura medulle que est in ossib^ꝰ: qꝛ tu vides ꝗ non est in eo pars pinguosa: aut vnctuosa: ⁊ quãdo coquiꝫ ad ignez ingrossaꝫ ⁊ desiccaꝫ: ideo ꝗ pars aquosa q̃ est in eo resoluiꝫ ꝓpter calorẽ: ⁊ remanet pars terrestris. ¶ Et quẽadmodum diximus de cerebro: eodem modo diximus de nucha. Sed splen ⁊ renes ipsa etiam sunt de mẽbris calidis ⁊ humidis: q̃uis renes sint i hꝰ sub splene in gradu ꝓpter grossitiẽ sanguinis qui stat in splene: sicut splen est in hoc gradu satis inferior epate.

¶ Capitulum 4^m. Quod est de complexione temperata ⁊ de distemperatis totius corporis.

ET postq̃ est declaratũ in complone membrorꝫ officialiuꝫ ⁊ consimiliuꝫ ab isto possumus cognoscere gd est temperata complexio totius corporis. Qꝛ si inueniunt ista membra proportionata super istas cõplexiones: ipsum est temperate cõplexionis penitus: ⁊ inueniunt in eo iste ꝓprietates ⁊ illa signa que dicit Hal. ꝗ inueniunt in temperata cõplexione. ¶ Et manifestum est ꝗ ista temperãtia nõ dicit nisi in cõparatione omniuꝫ partium totius corporis: ideo ga impossibile est istis membris ꝓsilibus exeuntib^ꝰ eis a sua cõplexione naturali: aut in vna qualitate: aut in plurib^ꝰ ꝗ nõ superueniat permutatio aut corruptio per istum exitum. Et iste exitus habet multas cãs: aut ꝓpter clima: aut ꝓpter yle: aut ꝓpter agens: aut ꝓpter mutationẽ quatuor etatũ: eo ꝗ puer est calidus ⁊ humidus: ⁊ iuuenis calidus ⁊ siccus: ⁊ senex est frigidus ⁊ siccus. ⁊ hoc manifestum est ex eorꝫ operationib^ꝰ: ⁊ ex ꝓpinquitate ⁊ longitudine gñationis. Et etiam masculi cõplexio est calidior ⁊ siccior cõplone femine. Et hoc manifestum est ex operationibus eorum. ¶ Et aliqñ permutaꝫ cõplexiones ꝓpter exercitia. Et ꝓpter cibos: ⁊ ꝓpter omnia extrinseca. Et sicut põt esse ista permutatio in ꝓsilibus: ita põt esse in officialibus. Et post hoc in totalitate totius corporis cõcordantib^ꝰ nobis ipsa oia adinuicem. ¶ Et postq̃ est possibile esse hoc. Et est iam ostẽsuꝫ ꝗ exitus cõplexionũ eunt ad octo spẽs apud medicos: tũc res ꝓpter quas operaꝫ membrũ suas actiones: ⁊ patiꝫ suas passiones aut totũ corp^ꝰ. sunt nouẽ spẽs apud medicuꝫ: vna temperata: ⁊ illa est nãlis: ⁊ octo sunt distemperate: eo ꝗ corp^ꝰ cui dñaꝫ caliditas in mẽbris: ⁊ siccitas approꝓriaꝫ caliditati ⁊ siccitati: ⁊ sic in reli

Diffinitio sanitatis.

2^ꝰ de gñatione. c. 1. c. 49.

Ga. magno. ⁊ 1. c. 30. ⁊ 14.

Contra medicos.

Vide prio cõplexio. c. 2. ⁊ 3^ꝰ. ⁊ 8^ꝰ.

Cõtra Gal.

Idẽ 4^ꝰ meteoroꝝ. cõ. magno. ⁊. 10. ⁊ prio celi. ⁊ 2^ꝰ de gñatione. 45^ꝰ.

Cõ. magno.

Idẽ infra. c. 4^ꝰ. 13 7^ꝰ bui^ꝰ ca. 13. curãdẽ cõcedit eas.

Prio cõplo. 9. ⁊. 1. tra. 7. ca. 13^ꝰ. ⁊ prio theoric. c. 7. ⁊ vide 2^ꝰ de aia. 113. ⁊ prio primi doc. 3. c. 1. pcilium qõ nthil est.

Cõtra medicos vide ipsa rapha. ꝗ aia lib. 9.

Tres hũores nõ sunt mẽbrorꝫ eltra vl sanguis.

Ado quem sequit Auic. ꝗ primi. c. 2.

I quis specieb⁹. Et hoc modo intellige ꝙ species cõplexionis sanitatis sunt nouem. Et temperata cõicat cum ambabus speciebus membrorum: saluo ꝙ ipsa est in simplicib⁹ ꝓmo in substantia: ⁊ in compositis secundario ⁊ per accidens.

Cõplexiones dicit temperate sint iii ḡnor. idē sup̄.c.p̄.

¶ Et ideo quia medici appropriant cõplexiones distemperatas qualitati actiue ⁊ passiue. cõueniẽs est appropriare complexionẽ totius corporis istis duabus qualitatib⁹ solum: ⁊ ꝓpter hoc sunt �means rationem cõplexiones distemperate solum quatuor.

¶ Capitulum 5ᵐ. Quod est de sanitate membrorum officialium ⁊ eius speciebus.

ET postq̃ est declarata sanitas ꝓsilium partium ꝓpter earum cõplexionem temperatã quã habent ꝓpriã: ⁊ in substantia conseruatas. ⁊ per accidens mẽbrorum officialium ⁊ totius corporis. Modo redeamus ad declarãdum sanitatẽ membri officialis subaliter inquãtum est officiale ⁊ species eius. Et dicimus ꝙ membra officialia: ideo qꝛ sunt cõposita apparet ex eorum eẽ ꝙ non operant suas actiones ⁊ patiunt suas passiones: nisi qñ sunt in sua qualitate ⁊ in qualitate quãtitatis: inquãtũ ipsa est quãtitas: ⁊ in positione sua �means modum nãlem: ⁊ in cõtinuatione partium suarum: ⁊ in cõtiguatione terminorum eorum in coniunctione sua: ⁊ separatione: ⁊ in qualitate coniunctionis ⁊ separationis eorum: ⁊ situs eorum: ⁊ ordiationis.

¶ Et gdas sunt qui opinant ꝙ istud intret in genere positionis: sed si vocat positio hoc nõ est nisi ꝓpter equiuocationẽ. Sed qualitas eorum est ꝙ sit forma eorum naturalis: ⁊ ꝙ cõcauitates eorum ⁊ vie sint ꝓm formas nãlem in eorum largitate ⁊ strictura: ⁊ ꝙ sint eorum superficies in lenitate ⁊ asperitate ꝓm modum nãles. ¶ Sed quãtitas est in tempore qñ inuenit harum partium numerus nãlis: ⁊ eodem modo in suis mensuris. ¶ Sed modus eorum in coniunctione est etiam modus ille naturalis: sicut cõiunctio partis membri officialis: pars parti: ⁊ separatio eorum: pars a parte: ⁊ qualitas cõiunctionis ⁊ separationis intrat in B.

L

¶ Et cõtinuatio: ⁊ contiguatio: ⁊ terminatio: ⁊ separatio: ⁊ coniunctio manifesta sunt. Sed cõtinuatio plus cõuenit in membro cõsimili q̃ in officiali: ⁊ paruũ ⁊ magnũ in esse in genere mensure: ⁊ est appropriatũ quãtitati continue: sicut est satis vel multũ ⁊ parũ appropriatũ quãtitati discrete. Et q̃uis mensura in hoc qõ appropriatur sit cõuenientius appropriare caꝛ membro cõsimili q̃ officiali: ideo qa officiale nõ est super mensurã suam nãlem: nisi qñ est quodlibet cõsiliũ ex ꝗbus est compositũ sup mensurã suam naturalem. ¶ Sed positio naturalis que est in membro hoc est vt sint eorum partes opposite membris manifestis sicut consuetudo est mẽbri positi: ⁊ istud erit locus membri naturalis in corpore: sicut est epatis ⁊ stomachi: ⁊ sic in alys est intelligendum: ⁊ ita est modus iste in positione ꝓtis membri in seipso: pars ꝓti. ¶ Sed qõ diximus ꝙ erit modus ipsius ex cõicatione eorum partium suis partib⁹ est modus naturalis: hoc existit in positione: al. cõpositione. prima que generalis est omnibus membris corporis: sicut est cõmunicatio oiuꝫ membrorum principalium: eo ꝙ non cõplerent eorum operationes nisi cum eis. ⁊ etiam hoc est inuentus in membro cũ membro: sicut cõmunicatio stomachi cuꝫ cerebro in operatiõe sua que est appetitus. Et sicut est in partib⁹ vnius ⁊ eiusdem membri officialis cuꝫ parte que dominat plus in operatione illius rei: sicut est cõmunicatio omniuꝫ partiũ oculi ad crystallinam humiditatẽ. ¶ Sed sunt gradus: al. genus coniunctionis ⁊ separationis: ⁊ eorum qualitatum: qñ sunt ex membris que separata sunt absq̃ ligaturis: sicut sunt digiti. Et eorum sunt q̃ associant ligaturis vel adeptionibus: quorum partes intrant partes: ⁊ eorum sunt quorum coniunctiones sunt nodatiles: ⁊ hoc modo potest esse ꝙ motuetur membrũ quod est pars coniunctionis ipsius situs. Sicut est planta manus que est pars coniunctionis brachij qõ est nominatũ in arabico scabat: ⁊ ipsa planta coniuncta est ligaturis ⁊ adeptionibus: ⁊ cum hoc est coniunctio nodatilis. ¶ Iste sunt spẽs dispositionuꝫ que quãdo sunt in membris officialib⁹: tunc habent agere suas actiones naturales: ⁊ pati suas passiones: siue illas quas habẽt ab vtilitate: al. a necessitate: siue illas quas habent a nobilitate. Et a capitulis anathomie que ordinata sunt p multos alios auctores poteris scire istas res prolixius: ⁊ propter hoc non est mea intentio prolongare me in eis. Et si tu vidisti libros Hal. ⁊ libros aliorum medicorum qui sunt ꝓm suam opinionem: ⁊ videbis istum: tunc cognosces ꝙ illud quod diximus in diuisione specierum sanitatis est multũ melius ⁊ verius q̃ illud qõ dixit homo quez scis.

K

¶ Et istud melius nõ poteris cognoscere si tu nõ studueris in nãlib⁹ scientys: qm̃ oportet ꝙ tu teneas de via phorum aliquãtulum plus q̃ de via medici: ⁊ ꝙ iste liber nõ est factus pro illo qui incipit tantũmodo legere.

O

¶ Capitulum 6ᵐ. Qõ est de sanitate aliqualiter in membris consimilibus.

ET modo incipimus dicere: ideo ꝙ inuenimus de complexionibus sanitatis appropriatis membris consimilibus que sunt in fine temperãtie ꝓm se: ⁊ quasdam que exeunt a temperãtia: sed exitus per quez non proueniet lesio sensibilis in actione aut in passione. Et similr est in membris officialibus: ⁊ tunc inuenimus ibi qualitatez temperatã: ⁊ quãtitatez temperatam: ⁊ positionem temperatã: ⁊ cõmunicationẽ temperatas. Et ista est bona dispositio super quã vitus fuit Hal. demonstrare in tractatu habitudinis bone: ⁊ qui eam voluerit addere in isto libro non reputo malum. Ideo species sanitatum que sunt in officialib⁹ membris sunt apud medicos octo: quatuor temperate: ⁊ quatuor distemperate: aut augmentate. ¶ Sed quintum genus specierum vel generum dispositionũ quidam sunt qui opinantur ꝙ est vnum in quo cõmunicant membra consimilia ⁊ officialia: ⁊ illa est forma coniunctionis nostre. Ideo qa coniunctio est duobus modis sicut scis vna est coniunctio nodatilis: alia est cõiunctio vera: ⁊ vera est appropriata magis consimili: ⁊ alia plus officiali. Sed cõiunctio vera illa est consimiliuꝫ: ⁊ debet numerari in habitudine sanitatis eorum.

P

¶ Amodo declarauimus omnes species habitudinuꝫ sanitatum membrorum consimilium ⁊ officialium: cõmunes siue ꝓprias. Et declaratuꝫ est in omnibus per quez modum est eorũ cõmunicatio. Et fuit necesse illi declarationi: ideo ꝙ operatio cõplexionis temperate membri officialis non est vna ⁊ eadem operatio cum illa consimiliũ: ideo quia est consimilibus propria ⁊ in substantia: ⁊ officialibus secundaria: ⁊ per accidens ⁊ aliq medici nõ subtiliati fuerunt in faciendo hanc diuisionem.

¶ Capitulum 7ᵐ. Quod est de actionibus ⁊ passionibus ⁊ de virtutibus membrorum.

MOdo volumus tractare de actionibus ⁊ passionib⁹ ꝓprijs in quolibet mẽbro: ⁊ iste intentiones ⁊ cognitiones sanitatis stant loco causarum finalium: ⁊ ille de ꝗbus hactenus loquuti sumus stant loco causarum formaliuꝫ ⁊ materialiuꝫ: ⁊ hic est ponẽdum vnum principium naturale. ¶ Et dicimus iam esse ostensum in naturali philosophia ꝙ quodlibet corpus est cõpositum ex materia ⁊ forma: ⁊ ꝙ materia non est inuenta nisi ꝓpter

Q

A formam: ⁊ ꝓpter hoc collectuꝫ ex materia ⁊ forma. s. ens naturale nõ est nisi ꝓpter opationes suas ꝓprias in ipso. Ideo dicit Aristo. ꝙ natura nõ facit aliqd in vanũ. Et sicut inuenit istud in reb⁹ artificialib⁹. ꝗ. ḡ. qz ligna nauis nõ sunt inuẽta nisi ꝓpter formã nauis: ⁊ figurã suaꝫ: ⁊ est inuentũ collectũ ex his ambob⁹ ꝓpter opationẽ nauis. s. navigare in aqua. ergo de necessitate est inuenire in mẽbris. hois rez que sit ctiã hoc modo. s. ꝙ sit in eis res stans loco materie: ⁊ res stans loco forme: ⁊ res tertia. s. actio ⁊ passio: que res ipsa erit finis collecti eorum. ¶ Et hic est necesse inquirere in ꝓmis que sit illa res in mẽbris que stat loco forme: ⁊ que loco materie: ⁊ postea veniemus ad declarãdum actionẽ ⁊ passionẽ cuiuslibet eorum. Et dicim⁹ ꝙ mẽbra ꝓsilia apparent: vt in plurib⁹ eorum ꝙ sint loco materie cõpositi. Quia ossa manuũ ⁊ ligamẽta: ⁊ chorde: ⁊ nerui: ⁊ caro: ⁊ cutis apparẽt ex eorum esse ꝙ nõ sint inuẽta: nisi ꝓp̃ forma manus: ⁊ forma man⁹que est cõposita ex illis non est inuẽta nisi ꝓp̃ actiones ⁊ passiones: ꝗbus ipsa appropriat. s. ꝙ manus nõ posset extẽdi nec ꝗhi: nec colligere: nec facere alias suas opationes nisi ꝓp̃ hoc: ꝙ ẽ cõposita.

B

¶ Et q̃uis mẽbra ꝓsilia nõ sint inuẽta nisi ꝓp̃ cõpositã: tñ habẽt qõlibꝫ eorum per se opationẽ ꝓpriã que manifestat plus in cõposito. s. ꝙ manus nõ habet firmitudinẽ ad sustẽtandum res nisi ꝓp̃ ossa ⁊ non habet posse plicare se nisi ꝓp̃ carnez: ⁊ ꝓpter neruos: ⁊ alia ꝓsilia. Ergo postq̃ diximus ꝙ mẽbra ꝓsilia nõ sunt inuenta nisi ꝓpter cõpositã: neẽe est nobis videre si hic est aliqua res ꝓpter quã sit inuẽtũ cõpositũ ⁊ collectũ ex eo cũ qua cõpleat opatio cõpositi.

¶ Et dicim⁹ ꝙ actiones ⁊ passiones nãles mẽbrorum non fiunt nisi ꝓp̃ calorez inatũ in ipsis ꝓter calorẽ cõplonalez qui est in mẽbris ꝓsilib⁹. Et hoc est demonstratũ per sciam demõstratiuã. Et cognitũ per experiẽtiã anothomie: ꝙ. s. inuenit in corde vnũ cor p⁹ vapozosuꝫ calidus in fine qõ mittit ab eo ad oia mẽbra per viaꝫ arteriarum: ⁊ ita opiat ꝙ sit in cerebro. ¶ Et postq̃ sic ẽ: ⁊ cõiunctũ huic ꝙ oẽs actiões ⁊ passiones nõ fiunt nisi per calorez intrinsecum: sicut ẽ declaratuꝫ in nãli phia: ⁊ declarabit adhuc in isto libro. ḡ mẽbra nõ faciunt suas opatiões nisi cum formis eorum cõpositionalib⁹: ⁊ cũ eo qõ accidit eis de isto calore: ⁊ coniunctũ in mẽbro de istis duob⁹ calorib⁹ supradictis istud est sua forma: cũ qua agit ⁊ patit. ¶ Et ab hinc potes cognoscere dñationẽ cordis sup oia alia mẽbra: qa tu vides ꝙ ipsuꝫ sufficiẽs est ex se: ⁊ alia indigent eo. Et similr cerebrũ est in hũc modũ sup mẽbra in qb⁹ dñat. ḡ membra simplicia nõ fuerũt inuẽta nisi ꝓp̃ cõposita: ⁊ cõposita sunt inuenta ꝓp̃ istũ calorẽ qui est missus a corde: ⁊ iste calor stat in eis loco forme: ⁊ per istam collectionez fiunt actiões ⁊ passiones que sunt ꝓprie in quolibet membro.

¶ Sed si sufficit iste calor in faciendo hoc: aut sine ꝗ̃ est alia virt⁹ stans isti caloti loco forme. ista nõ est res quaꝫ medic⁹ hẽat ingrere: ꝗ dimissa nobis. ¶ Et dicem⁹ breuiter ꝙ hic sunt alie vtutes ꝓter formas cõplonales que vocantur aie. Et istud est conueniẽs anticipare in paucis ꝗbis anteqũ tractem⁹ de actionib⁹ ⁊ passionib⁹ cuiuslibet mẽbrorum: ⁊ narrare quot sunt ille spẽs: ⁊ postea reuitamur ad ingrẽdum rem cui appropriat qõlibꝫ mẽbrorum: ⁊ istud erit qñ cognouerim⁹ in ꝓmis vtutes a ꝗbus veniunt opationes. Et scias ꝙ gñia opationũ sunt notiora quo ad nos q̃ virtutes: ⁊ virtutes apud nãm notiores. ⁊ ideo dicim⁹ ꝙ physici ⁊ medici qñ speculant in opationib⁹: dicunt ꝙ virtutes que sunt in hoie sunt tres: aut virt⁹ nãlis: aut vitalis: aut aialis. Virtutes nãles apud eos sunt cũ ꝗbus fit nutrimẽtuꝫ: augmẽtuꝫ: ⁊ gñatio. Et virtutes vitales apud eos sunt virtutes pulsatiles que sunt in corde: ⁊ hãt dilatare ⁊ cõstringere inspirãdo ⁊ respirando: ⁊ virtus motiua

C

que est in corde que vocat electiua per quã mouetur aial ad appetẽdum rem vel fugiendum ab ea. ¶ Et vtutes aiales apud eos sunt gnq̃ virtutes sensuũ. s. tactus: ⁊ gustus: ⁊ odoratus: ⁊ auditus: ⁊ visus: ⁊ et virtus motiua in loco: ⁊ virt⁹ imaginatiua: ⁊ estimatiua: ⁊ cogitatiua: ⁊ ꝓseruatiua: ⁊ reminiscibilis: ⁊ ista est qua vsi sunt medici in diuidẽdo virtutes aie: ⁊ q̃uis nõ sit cõueniens paꝫ tibi põt nocere in hac arte. Sed cõueniẽs oino est illa que sit ꝓm motum nãlem. Ideo ꝙ manifestum est ꝙ iste opationes non pñt appropriari quatuor qualitatib⁹ soluꝫ: sed etiã virtutibus additis sup eas que vocant aie. Et postq̃ inuestigati sunt sup istas opatiões que vocant aie: dicunt ꝙ quedaꝫ sunt operatiões que appropriant plante: quo hꝫ tres virtutes supradictas. s. nutritiuã: ⁊ postillaꝫ crescitiuã: ⁊ ista ẽ finis nutritiue: ⁊ postillaꝫ gñatiuã: ⁊ ista est q̃st finis crescitiue. Et est declaratũ ibi ꝙ ipse sunt aie: ideo qa sunt organice: ⁊ qa nõ sunt vtutes nãles: qõ si ipsi non appellauerũt eas nãles nisi largo modo: istud esset veritas: si ipsi crederent ꝙ ipsa esset aia ꝓm relationẽ: aut ꝓm opationẽ. Sz si ipsi credunt ꝙ ipsa in sui essentia sit virt⁹ ꝓpa solum: istud est erroꝫ ⁊ signat sup opionez eorum ꝙ ita est: qz nos videmus ꝙ Hal. in vno suorum librorum assimilat ipsaꝫ adamãti: ⁊ venit ad diuidendum eã. Sed virt⁹ pulsatiua est de necẽtate cibatiua virt⁹: ⁊ diuisiua: ⁊ ꝓncepe: qz cũ ipsa cor dat calores alys mẽbris: ⁊ est sicut seruiẽs virtuti ꝓncipali cibatiue: qz cũ ipa ꝗseruat. Et ideo nõ est ꝓueniẽs pencre illã vnã virtutẽ per se ab alys vtutib⁹: ideo qz est ista virt⁹ aie nutritiue: sicut alie vtutes. v. sue virtutes: sicut attractiua: retẽtiua: ⁊ digestiua: ⁊ expulsiua: ⁊ discretiua: q̃uis virtus pulsatilis appropriet plus vite pp multuꝫ calorẽ qui est cũ eo. Et gdaꝫ sunt qui appellant plantam in ista virtute bayguam. s. vegetatiuã. Et fortitan medici nõ vocauerũt istã virtutẽ euẽtationis vitalez: nisi pp hoc ꝙ appropriatur plus vite: q̃uis sit de genere nutritiue sicut diximus.

D

¶ Sed eorum diuisio per quã diuidunt virtutes aiales ad sensuꝫ: ⁊ ad virtutẽ motiuã in loco: ⁊ imaginatiuã. ⁊ rõnales: ⁊ ꝓseruatiuã: ⁊ remissibilẽ est oino vera: saluo ꝙ virt⁹ motiua in loco nõ est aliud plus q̃ elenofoia. s. virtus motiua voluntarie: qñ cõcordat cũ ea imaginatio ⁊ ꝓsiliuꝫ: ⁊ ita est declatũ in libro de aia. Et ipsi numerãt virtutem motiuã volũtarie i nũo vitaliũ. Et ponũt motiuã in loco aliã spẽz: ⁊ istud nõ est ꝓueniẽs: qz nõ est nisi virt⁹ nutritiua: ⁊ crescitiua: ⁊ sensitiua: ⁊ generatiua: ⁊ imaginatiua: ⁊ appetitiua: ⁊ rõnalis: ⁊ motiua: ⁊ lactatiua ex istis: sicut est estimatio: aut cogitatiua: ⁊ conseruatiua: ⁊ reminiscibilis.

¶ Et iam est hic dictũ ꝙ virt⁹ rõnalis est magis spũalis q̃ imagiatiua: qz pfectio virtutis rõnalis est apprehẽsio rerum vniuꝫ: sicut põt intelligi a ꝓpho in 3ª ꝓticula ꝓime summe phyꝗcorum: ⁊ in ꝓmo posteriorum: q̃uis intelligat cõtrariuꝫ circa finẽ ꝓmi libri phyꝗcorum. Et qui hẽbit necesse soluere ista dubia regrat in locis illis. Et qz res vles que sunt apprehẽsiones virtutis rõnalis hãt ꝓticularia: neẽe est iucnire in hoie virtutẽ que apprehẽdat essentiã illorum particulariũ cõtentorum sub vlib⁹: ⁊ virtutẽ aliã recordantem ista ꝓticularia que sunt cõprehẽsa a virtute ꝓpa eorum apprehensionẽ. Et ideo qa ista virt⁹ apprehensiua ꝓticulariuꝫ nõ apprehẽdit ea nisi habitudinib⁹ imagiatis: fuerunt de necessitate tres vtutes. s. estimatiua: que apprehẽdit eẽntiã ꝓticulariuꝫ: ⁊ remiscibilis ipressionis estimate. Et imaginatiua a qua apprehẽdit estimatiua suã ipressionem: sicut seruiẽtes virtuti rõnali: ideo qz seruiẽs ꝓparat seruito ea que sũt sibi necẽia: aut studet in aliq̃ rem appropriatam seruito. ¶ Et manifestũ est ꝙ virt⁹ imaginatiua preparat virtuti rõnali ea que nõ sunt apprehensa: sicut est manifestũ ꝙ due apprehẽsiones. s. estimatiua: ⁊ cõser-

E

Quinq̃ vtutes aiales interiores: ꝗ ifra de mente. ꝓpa pũt tres mtr: sed pria pmi doc. 6. c. 5. ponunt gnq̃ ⁊ tres mtr a medico considerandum.

F

Contra medicos.

G

Contra medicos.

Quinq̃ vtutes nãles. idē in fine sequẽtis capli.

H

Vtutes aiales interiores sunt tres. idez clarius ifra. c. 20. ⁊ 3ª de accidẽ. c. 3. ⁊ 3ª hauis. c. 40.

Ideo 2ª 5 alia c. 4.

uatiua appropãnt apprehensioni virtutis rõnalis: ⁊ qñ remouent res vles a virtute rõnali: ⁊ virt⁹ reminiscibilis facit recordari essentie pticularis: ⁊ cognoscit illã virt⁹ estimatiua: ⁊ tũc iuuenit virt⁹ imagiatiua hitudines illi⁹ essentie pticularis q̃ est recordata a reminiscibili ⁊ cognita ab estimatiua. Et qñ imaginatiua ias venit sup suã hitudinẽ tũc virt⁹ rõnalis reducet ad se illud qõ erat p̃uatũ ab ea. g̃ iste tres virtutes ex hac pte sunt ministrãtes virtuti rõnali: ⁊ ministrãs est lactãs ecce: qz sũt lactãtes ex hac pte sicut dictũ ẽ. ¶ Et ista ꝟba sunt dimittẽda b̃ fm q̃ stant: ⁊ recuperãda a nãli: q̃uis nõ sit necessariũ arti medicoꝝ scire doc: nisi p modus electionis meliorameti. Sed ẽ sufficiẽs medico in istis reb⁹ cognoscere cõplones cui appropriãt vnaquęq; istaꝝ virtutũ ꝓseruãdo ipsaꝝ si esset pñs. Et restaurãdo ipsaꝝ si esset depdita: ideo qz sufficiẽs ẽ ei in hac arte venire a cognitiõe foie cõplonalis: ad formã spũales: sicut est sufficiẽs ei venire a cognitiõe materie ad cognitionem quatuor humoꝝ ⁊ membroꝝ.

¶ Cap.8m. Qõ est de iuuamẽtis mẽbroꝝ cõsimiliuꝝ.

Sed cum quieuit res sup locũ suũ postuꝝ in hac arte: tũc erit manifestũ q̃ oia mẽbra nõ sunt inuẽta: nisi pp bas vtutes: ⁊ iste vtutes pp bas suas actiões. g̃ nõ est inuentũ in corpe aliq̃ mẽbroꝝ: nisi ppter aliquã actionẽ istaꝝ virtutũ: aut passionẽ eaꝝ. Ideo ẽ nobis nẽciuꝝ ingrere actiões ⁊ passiones mẽbroꝝ: ⁊ cõplones cui appropriant: ⁊ cognoscẽtes illud cognoscimus sanitates cuiuslibet mẽbri p suas finales cãs pdictas in hac arte: iõ qz ias cognouim⁹ eã p cãm mãles ⁊ formales. Sz cãm efficiẽtes nõ est neẽe nobis b̃ narrare. iõ qz ias est separata: saluo si ibi esset res q̃ staret loco efficiẽtis in statu ꝓseruãte. ¶ Et icipiem⁹ a iuuamẽto mẽbroꝝ simpliciũ: ⁊ dicem⁹ q̃ res quã dixim⁹ que est nẽcia p aliã est duob⁹ modis: vnus est vt sit essentia p̃me nẽcia essentie vltime: sicut fuit intẽtio essentie ꝓsiliuꝝ nẽcia pp intẽtionẽ essentie officialiuꝝ. ¶ Alius est vt nõ sit est nẽcitate. sed est ga melioza sunt duo q̃ vnũ: ⁊ significat nobilitatẽ in agẽte ⁊ patiẽte: sicut oculus q̃ nõ est inuent⁹ nisi pp necessitatem videndi: ſz nã duplauit eos pp meliozameti duplatiõis: sicut nos declarare debemus. ¶ Sed nos nõ recordabimur istoꝝ iuuamentoꝝ nisi illius qõ erit magis nẽcium. ¶ De mẽbris simplicib⁹ q̃dam sunt ossa ⁊ filia ipsis: sicut chartilagines: ⁊ vngues: q̃dã sunt nerui: lacerti: ligamẽta: pãnicli: chorde: cerebrũ: ⁊ ossa sua: ⁊ nucha: ⁊ caro: ⁊ sepũ: ⁊ bis filia: ⁊ pili: ⁊ cutis: ⁊ sanguis: ⁊ flegma: ⁊ chola: ⁊ melãcholia: ⁊ spũs. ¶ Sed ossiũ maius iuuamẽtũ ipsoꝝ est ad fortificãdũ ⁊ stabiliẽdũ: ⁊ in sũma ipsa sunt sic fundamẽtuꝝ toti⁹ corpis. Et iuuamẽtũ scõz est ad defendẽduꝝ ⁊ abscõdendũ: sic ossa capit: ⁊ ossa pectoris. Sz multitudo eoꝝ in corpe fuit pp mot⁹ pticulares: ⁊ multos: qz manus nõ posset moueri p se: nisi esset discontinuata ab osse brachij cũ ꝓtiguitate amboꝝ ossiuꝝ. s. man⁹ ⁊ brachij: ⁊ ita est in q̃libꝫ mẽbroꝝ nodatiliũ mobiliũ discõtinuatoꝝ. Iuuamẽtuꝝ tertiũ est: vt possit fieri resolo supfluitatũ vapozosaꝝ: sicut sunt cõmissure q̃ sunt in osse capitis. Et põt esse q̃ sunt ⁊ alia iuuamenta. iõ q̃ si eueniret aliq̃ lesio alicui ossiuꝝ: nõ trãsiret ad aliud os alteri⁹ mẽbri: qz discõtinuatuꝝ est ab illo. Itẽ fuit necessitas multoꝝ ossiuꝝ pp diuersitatẽ figure eoꝝ: ⁊ q̃litatis fm illud pp qõ ordinata sunt: ⁊ ppter paruitatẽ ⁊ magnitudinẽ eoꝝ. Sed diuersitas in paruitate ⁊ magnitudine est sicut ossa parua que sunt in digitis: ⁊ ossa cruris ⁊ coxe. Sed diuersitas in figura: est sicut os qõ de necessitate bz esse forte ⁊ graue fuit factum durum ⁊ clausum: ⁊ illud in quo fuit intẽtio vt esset leue: fuit factũ duruꝝ ⁊ perforatũ in qualitate: ⁊ illud qõ bz de necessitate esse coniunctũ cũ carne fuit factũ tenerũ: sicut chartilagines ⁊ filia. ⁊ ista iuuamẽta sunt nota per se: ⁊ bõ põt cognoscere maiorẽ ptes per seipsuꝝ: vel ab eo qui aliquãtuluꝝ studuerit i cognoscẽdo. ¶ Sed vngues fuerũt facte pp duo iuuamẽta: vnũ qõ est cõ: ⁊ est pp ꝓseruationem extremitatũ digitoꝝ: sicut ponit ferruꝝ in postremo baste lancee. Scõm est pp sustẽtamẽtuꝝ carnis digiti qũ capit aliqd. Et istud iuuamẽtũ est magis ppriũ in vngubus manuũ q̃z in vnguib⁹ pedum. Sed pmũ iuuamẽtuꝝ cõicat homini ⁊ aliꝫ aialibus. ¶ In iuuamẽtis neruoꝝ cadunt multa dubia Hal. sentit q̃ iuuamẽtuꝝ eoꝝ est ad ferẽduꝝ sensum ⁊ motũ voluntariũ oibus mẽbris. Sed qõ apparet a sñia Ari. est q̃ nõ sit factus neru⁹ nisi ad tẽperãduꝝ calorẽ intrinsecũ: ad hoc vt det virtutẽ sentiẽdi. Et hec opinio sequitur plus iuuamẽto cerebri. Sed si est instrm motus voluntarij in hoc cadit speculatio. Et ꝓfirmatio Hal. q̃ sensus ⁊ motus sint a neruis est: eo q̃ remoto neruo remouet sensus ⁊ motus: ⁊ hoc nõ est per viam demonstratiuã. Et ias disputauim⁹ hoc in libris logicalibus. Sed apparet q̃ iuuamẽtuꝝ nerui est de gñe iuuamẽti cerebri: ⁊ apparet manifeste q̃ nascant ab eo ⁊ q̃ non sint fixi in eo: sicut dixit Hal. ¶ Et ligamẽtoꝝ iuuamẽtũ ⁊ chordaꝝ ad motũ voluntariũ est apparẽs ad oculum. ¶ Et pãniculi fuerũt facti pp abscõdere ⁊ defendere: ⁊ et vt sustineat mẽbra que sunt suspẽsa: ⁊ retineat ea q̃uis b̃ iuuamẽtũ sit magis ppriũ ligamẽtis. Et iuuamẽtũ pãniculi positi supra ventrẽ est de specie bu⁹ iuuamẽti: eo q̃ pbibet intestina egredi de ppriis locis sicut accidit hernioſis. ¶ Sed venarũ due sunt ptes: vna est arterie que portant spũm ⁊ sanguinẽ a corde: ⁊ iste sine dubio fuerũt facte ppter b̃: ⁊ fuerũt ramificate ⁊ partite p totuꝝ corp⁹: ad ferẽduꝝ rem istã: aut spũm soluꝝ: aut spũm ⁊ sanguinẽ simul. ¶ Alia est nõ pulsatilis in gb⁹ nõ est spũs sensibiliter: nisi nos inducerẽt ad hoc vnũ dictũ sile dicto qõ dicit. H. in epate: qz dicit q̃ est fons spũs nãlis: quez dixim⁹ nõ esse nisi pp vtutẽ nutritiuã. ¶ Sed q̃ appet ex iuuamento istaꝝ venaꝝ est: qz facte sunt ad diuidendum sanguinẽ coctũ in epate per alia mẽbra: ⁊ ppterea fuerũt ramificate sicut arterie. ¶ Hic scire õbes q̃ Ari. vult q̃ cibus ⁊ nutrimentũ oiuꝝ mẽbroꝝ fiat ex duob⁹ sanguinib⁹ mixtis istmul: ⁊ sanguis q̃ est in venis nõ pulsatilib⁹ ⁊ in epate est sicut mã sanguini misso per arterias cordis: ⁊ q̃ sanguis arteriaꝝ est sicut forma sanguinis: ⁊ b̃ est qz dat eidez cõplemẽtuꝝ ⁊ coctionẽ: ⁊ facit ipm cibũ ppinquuꝝ actui. Et Hal. sentit q̃ sanguis q̃ puenit ab epate p venas ad mẽbra est cib⁹ ppinquus per se. Et pbatio qdez ꝓbi in hoc est b̃: q̃ sanguis vt ẽ sanguis est pueniẽs vt sit cib⁹ mẽbris: ⁊ oẽ qõ nutrit debet euenire membris: ⁊ duo sanguines vt sit cib⁹ mẽbris veniũt eis. g̃ mẽbra debent nutriri ex eis. ¶ Et ppterea q̃ vnus eoꝝ est crudus ⁊ alter coctus: crudus cõueniẽtioꝝ est vt appropriẽtur materie ⁊ coctus forme. g̃ debet esse cõparatio cocti ad cruduꝝ sicut forme ad mãz: ⁊ hoc ẽ declaratũ bene in libro de aialib⁹. Et ex ꝟbis Hal. apparet q̃ idẽ asserit q̃ mẽbra superiora cibant a sanguine arteriali: qñ precipit incidi arterias in passione emigranea: ⁊ in epilentia pseuerãte. ⁊ vtinaꝝ ego scirẽm qd pbibet eũ credere q̃ iste sanguis arterialis nõ nutrit alias ptes corporis. ¶ Sed cerebri medulle sunt due spẽs. vna est q̃ stat i olla capitis: ⁊ istud sine dubio ẽ yle. i. mã spũs cũ quo fiũt sensus. Sz medulla q̃ est in ossibus est supfluitas cibi coꝝ. Et ossa solida nõ hũt medullaꝫ: qz nõ sunt pforata. Et nomẽ medulle dr equiuoce ad hanc medullaꝫ: ⁊ ad eã que est in olla: ⁊ nõ noiamus eaꝫ medullaꝫ: nisi qz sic a vulgo nominat. Sed medulla que est in ossib⁹ est supfluitas penit⁹: ⁊ hec est suba tẽperata.

¶ Sed nã nuche est de nã cerebri: ⁊ iuuamẽta coꝝ sunt eadẽ ⁊ adhuc exponã dñaꝫ q̃ est iter ea q̃ narrabo iuuamẽta mẽbroꝝ officialiũ. ¶ Sed carnis due sunt spẽs sic dictus est: ⁊ Arist. dicit sup has duas: qz sunt instrã sensus tact⁹: pp̃e stãtia cũ cor: sic stat oculus cũ visu: ⁊ demõstrat b̃ qz sensus simplex nõ inuenit nisi a corpe simplici: ⁊ q̃ neru⁹ est seruitor carnis in hac apprehẽsione ad tẽperãduꝝ spũs sensus: q̃ mittit a corde. ⁊ ista fundamẽta nẽcẽ ẽ vt medic⁹ a nobis recipiat: ⁊ nos dicim⁹ de sensu ⁊ motu: q̃ vna ex reb⁹ a q̃ est coꝝ pmanẽtia sũt cerebrũ ⁊ nerui. ¶ Sed vna spes carnis quã Hal. vocat musculosam est vnũ ex mẽbris officialib⁹: ⁊ in illo ẽ virtus p̃mi motoris. Propterea q̃ istud est illud qõ mouet ex se p hãc vtutẽ: ⁊ nõ mouet p aliud mẽbrũ qõ ipm moueat: qz si per aliõ moueret: b̃ induceret nos ad inuentẽduꝝ corp⁹ aliud qõ mouebit ex se. Alias res ducerẽt in infr⁹: qz nullũ corp⁹ mouet nisi moueat. Et est nẽcẽ q̃ res quiescat apud p̃mũ qõ mouet a motore imobili: ⁊ b̃ pbatũ est in nãli phia. Et b̃ spes carnis apud Hal. est instrm mot⁹ localis: ⁊ loq̃mur de ea qñ loq̃mur õ mẽbris officialib⁹. ¶ Sed caro spongiosa iguinũ ⁊ subascellaꝝ ẽ fcã pp expulsionẽ supfluitatuꝝ. Et nõ est multũ longinquũ ad credẽduꝝ: q̃ multa ex carne nõ sit fcã nisi ad iplendũ loca vacua: ⁊ ad defendẽduꝝ. Et in sũma istud ẽ simplex mẽbrũ in quo cõicant oia aialia: sicut coꝝ est mẽbrũ officiale in q̃ cõicant oia aialia. ¶ Et sanguis manifestũ est q̃ nõ fuit fact⁹ nisi pp vnam duaꝝ rerũ: aut pp dãduꝝ nutrimẽtũ sic sanguis qui est in epate: ⁊ in venis q̃s opinant medici vt nascant ab epate: aut vt sit vehiculũ spũs. ⁊ caloris: ⁊ iste ẽ sang. arterialis. ¶ Flegma est sanguis idigest⁹: ⁊ ppterea dz dici supfluitas sanguiea: b̃ est supfluitas diminuta vt sit sanguis: nõ supfluitas: cui⁹ separatiõe a sanguie remaneat sanguis cõplet⁹ sic a chola ⁊ melia. q̃ si ita est: eẽ flatis fuit in corpe de nẽcitate: b̃ est q̃ ipoꝫ est cibũ cõuerti. nisi ex eo generent supfluitates flatice. Et põt eẽ cũ b̃ q̃ sũt in ipso alia iuuamẽta: qz humectat mẽbra: ⁊ adaptat ea ad cibãduꝝ: ⁊ q̃si ẽ sic cib⁹ ꝓparat⁹ eis: qñ cib⁹ tradat eis. ¶ Sz melia ⁊ chola sunt p ⁊ p se in corpe pp nẽcitatẽ: qz cib⁹ chilosus q̃ vadit ad stõ ad epar nõ posset digeri: nec eẽ sanguis: nisi separent ab eo iste due supfluitates: sic mustũ nõ põt esse vinum: nisi separent ab eo due supfluitates: vna grossa ⁊ terrestris: ⁊ alia subtilis: ⁊ ppterea ordinauit nã eis ꝓpa mẽbra: ⁊ nõ fecit sic flati: qz iste due supfluitates non hũt aptitudinẽ vt possit esse ex eis aliq̃ ps mẽbri aliq̃ mõ: qõ in flate bũ põt eẽ. Et appet etiã cũ b̃ q̃ nã nõ preparauit istas: vt eẽnt istrm seruiẽs vtuti nutritiue p viã electionis boni: qz bursa fellis bz vnũ meatũ ramificatuꝝ: q̃ adueniat itestinis supiorib⁹ ⁊ ptib⁹ infimis stõi: ⁊ in aliqb⁹ boibus tãgit stõm: ⁊ facit idẽ op⁹ qõ facit in itestinis: qz bursa fellis mãdat p bũc meatũ itestinis ptẽ cholere: q̃ moueat ea ad expellẽduꝝ supfluitates: ⁊ facit q̃si absterstonẽ. Et silr splen bz vnũ meatũ q̃ tãgit os stõi: ⁊ mittit ei ptẽ paruaꝝ melie ad pũgẽduꝝ illud: ⁊ ad mouẽdum appetitũ cibi: qz ista opatio puenit a reb⁹ acetosis: ⁊ mlta ꝟba dicta sũt in alijs libris: ſz nõ expectes ex me vt laborẽ ad narrãdum ea. ¶ Sepi vtilitas in corpe fuit: vt calefaceret: sic ẽirbũ diafragma. Et sepũ est supfluitas sanguis cocti a q̃ cibata sunt mẽbra. Et pp b̃ qñ est in corpe tẽperate signat magnã sanitatẽ: qz signat sup bonitatẽ nutrimẽti: ⁊ qñ nõ inuenit in corpe signat q̃ nõ est bona digestio: qz nõ ẽ supfluitas q̃ venit a bona digõne: b̃ est calida ⁊ hũida. Et necessariũ illud ẽ ad iplẽduꝝ vacuitates ẽt mẽbroꝝ: sed qñ multiplicat in corpe signat sup malaꝫ dispõnẽ: qz multitudo mãe nutritiue q̃ est sanguis ẽ cõuersa in sepũ: ⁊ tunc infrigidant mẽbra ⁊ moriunt: qz in hac supfluitate nõ ẽ sensus ⁊ pdunt mẽbra sensibilia qñ multiplicatur sup ea.

¶ Piloꝝ capitis: supcilioꝝ: ⁊ palpebraꝝ iauamẽtuꝝ est vt defendant: b̃ est manifestũ. Quia videm⁹ q̃ pili capitis defendũt cerebrũ a frigore: ⁊ calore: ⁊ supcilioꝝ ⁊ palpebraꝝ adiuuãt ad defendendũ oculos a reb⁹ extrisecis. Sed pili subascellaꝝ: ⁊ pedus: ⁊ multi alij q̃ sũt sup supficie corpis: qõ apparet ex eis plus ẽ ex nẽcitate mãe: eo q̃ gñat pilus ab vno vapore fumoso adusto fm Hal. ⁊ hoc indiget speculatiõe: qz vr q̃ pilus sit corp⁹ extẽdibile: sicuꝫ: ⁊ tale ẽ supfluitas cibi sicci: qñ nimis cogt: durãte in illo admixtione pinguedinis. g̃ nõ est ille vapor cuius sit aggregatio ptis supra ptẽ. Sz ẽ corp⁹ cõtinuũ fortis cõtinuationis: extẽsiuũ: crescẽs in longitudie. Et mihi vr q̃ nã adducit istum vaporẽ: vt sit mã pili: ad b̃ vt pilus trahat illaꝫ malaꝫ mãz ex corpe ad mũdificãduꝝ ipm p b̃: sicut tu vides q̃ silr artificialr faciũt laboratores terre: qui qñ volunt vt ipsa fructificet: seminãt semia q̃ hũt attrahere partẽ terrestres adustã. ⁊ p hũc modus põt eẽ vt sit iuuamentuꝝ corpori. ¶ Sed cutis vr esse ppter defendere: ⁊ abscõdere: ⁊ stat foris sicut sunt cooperture mẽbris itrinsecis. Et spũs sunt ppinqua instrã virtutis regitiue corporis. ⁊ sic dicẽdum est q̃ ministrat a quatuor virtutib⁹: aut q̃nq̃: hoc est attractiua: retentiua: digestiua: ⁊ expulsiua: ⁊ discretiua. Et adhuc est inuẽta alia virtus: que cõicat toti corpori: q̃ regitiua nũcupat: ⁊ que sit: ⁊ vnde sit multa dicenda sunt: ⁊ postea disputabimus: ⁊ quicqd sit ab alia est: ppterea priuatio eius est subita mors necessario.

¶ Capm 9m. Quod est de iuuamẽtis mẽbroꝝ officialiuꝝ: que sunt instrumenta virtutis nutritiue.

Tpostq̃ narrauim⁹ iuuamẽta mẽbroꝝ simpliciũ: narrãdũ est iuuamẽtũ mẽbroꝝ officialiũ: ⁊ vniuscuiusq̃ ptis ipsoꝝ. Et b̃ faciem⁹ breuiter exceptis casib⁹ in q̃b⁹ plongãdũ sunt sermones illis q̃ nobis sunt siles. Et eligem⁹ ex his qõ manifestũ ẽ: ⁊ qõ opinat eẽ magis nẽciuꝝ in hac arte: ⁊ icipiem⁹ a mẽbris q̃ sũt instrã vtutis nutritiue: qz hec ẽ virt⁹ nẽcia p̃ma nõ esse: ⁊ ppterea fuit corruptio suaꝝ operationũ moꝝ. ¶ Et dicim⁹ ſz q̃ testificant sensus mẽbra disposita ad faciẽdas opatiões isti⁹ vtutis sũt stõch⁹: ⁊ sui ministri: sic os: ⁊ instrã ei⁹: ⁊ ysofagus: ⁊ post ꝟ itestia: ⁊ epar: ⁊ vene: ⁊ renes: ⁊ splen: ⁊ saculus fellis: ⁊ vesica. ¶ Primũ iuuamẽtuꝝ oris est masticatio cibi: ⁊ ppterea fuerũt positi dẽtes: vt faciãt ad b̃ pueniẽs ꝓparamẽtũ: dẽtes qdẽ anteriores: vt incidant: maxillares: vt frãgant: molares vt molant. Et scias q̃ in ore ẽ aliquãtula digõ: ⁊ hõ quẽ tu scis appellat eã alio noie. ¶ Ysofagus est meat⁹ per quẽ trãsit cib⁹ ab ore ad os stõchi: ⁊ opatio sua nõ est nisi in duab⁹ vtutib⁹: que sunt lactantes virtutẽ nutritiuã: b̃ est attractiua ⁊ expulsiua: qz est nẽcẽ attrahere ab ore: ⁊ expellere ad stõm: ⁊ qñ ista opatio perdit: morit homo fame. Et instrm seruiens nature in his duabus opationib⁹: necesse est vt varietur. ¶ Et apparet per anatomiaꝝ q̃ ysofagus est cõpositus ex duab⁹ tunicis: vna que est fm latitudinẽ: ⁊ alia que est fm longitudinẽ: ⁊ ista que pcedit ſz longitudinẽ qñ colligit: ⁊ constringit: ⁊ ascẽdit ad epiglotum: tunc fit attractio: ⁊ illa que vadit in latitudine facit expulsionem qñ aggregat: ⁊ amplectit cibum: sicut vola manus aggregat se super res humidas: ⁊ constringendo eas expellit. ¶ Manifestum est q̃ stomach⁹ est locus digõnis missi cibi eidem ab ore: cõuertendo illum in kilum: qz non põt conuertere ipsum in sanguinez. Et hoc apparet ab eo: qõ ministri sui in hoc opere sunt quatuor virtutes particulares supradicte. Sed digestio est magis manifesta in tunica carnosa: propter calorem qui est in ea plus: ⁊ propter

Sanguis venalis ⁊ arterialis sunt duo mẽbroꝝ. Et ẽ 8° de nãli aliaꝫ. c. p. 3° ⁊ par. c. 5. ⁊ 4.° eiusdem c. 4. ⁊ pdo 5 gñatiõe. c. 13. ⁊ 2° eiusdem c. 5. ⁊ Auer. in paraphrasi 3° de par. c. 5 corde, ⁊ 2° de gñatiõe. c. 3. ⁊ in fine quarti libri eius.

Lõra Hal.

Quinq̃ sunt virtutes nutritiues. idem 3° huius. ca. 16. ⁊ ca°. 5. quẽ. in fine. opp. 2°. tr. 2°. c. 6°.

Ha prig dz aug: q̃ dott: 4ª: ca: 2° & gal: 3° de sanitate: ca: 7°

de bursa fellis vide In p: huꝫ. cõ: 29: & In sen: 15: 3: ca: p: lastime.

illud quod el aduenit ex arteriis: ⁊ venis: que ei adducũt calorẽ: ⁊ ẽt est suppositꝰ epati: ita q ipm calefacit: qz epar est ei circa positũ a latere dextro: ⁊ splen ẽ ei circa positꝰ in latere sinistro: q dat calorẽ. ¶ Sed attractio cibi quaz facit bilofagus ⁊ meri fit p tunicã villoꝝ longitudinalitũ: ⁊ adiuuat ipz in B qõ ẽ in eo õ tunica diametrali anglari. ¶ Et retẽtio ⁊ expulsio fiunt p tunicã que ꝓcedit p latitudinẽ: ideo qz qñ recipit cibũ illa tunica aggregat sup ipm ab oi pte quouscꝫ cõplet digestio: ⁊ digõne fcã aggregat oẽs sue ptes supiores sup eã ⁊ pmũt eã iferiꝰ: ⁊ ẽ expulsio p hãc tunicã q̃ vadit p latitudinẽ: ⁊ bz duas opatiões contrarias: B est expulsionẽ inferiꝰ qñ est fcã digestio: vel superiꝰ p vomitũ. ¶ Sed opatio vtutis discretiue non est multũ manifesta in stõ: nisi dicerem⁹ q stõchꝰ nutriret ex chilo. q̃re desideraret cibũ: ⁊ aggregaret sup ipsum: qõ fit in eo. Et opio affirmat B: q si nõ dicerem⁹ q stõchus nutrit ex chilo. quare desideraret cibuz ⁊ aggregaret sup ipsuz: ⁊ cessaret fames qñ comedim⁹. Et si ꝓtigat q vnuz mẽbrũ seruiat alteri: seipsuz obliuioni nõ tradit: q̃ recipit nutrimẽtũ: ⁊ vtilitatẽ ex eo. ¶ Et accidit vt aliqui ex nostris socys dubitẽt ex B: qz mẽbra ex chilo nõ debent nutriri: nisi postq̃ puerfus fuerit in sanguinẽ: ⁊ nõ ẽ adhuc cõuersus in sanguinẽ in stõ. ¶ Ergo dicam⁹ q stõchꝰ nutrit ab eo ex modica re: q̃ plus assimilat q̃litati q̃ quãtati: ⁊ testificat ex B q subito gescit fames: cũ comedim⁹ sicut subito gescit sitis cũ bibim⁹. ¶ Et adhuc nõ ẽ incõueniẽs q in eo sit aliq̃ ps subtilis q̃ nutriat cito p aliquã humiditatẽ: q̃uis nõ sit sanguinea: qz tu vides multa aialia q̃ nutriunt: ⁊ nõ bẽant sanguinẽ. Et digestio fit in eo p calitatẽ ⁊ humiditatẽ pmo: ⁊ scõdario fit p aggregationes quã facit stõchꝰ sup cibũ: ⁊ qz ipm amplectit. Et ꝓpterea tũc q̃to stõchꝰ in aialib⁹ est grossior ⁊ durior: tãto fortior digestio fit: ⁊ B appet in stõchis volucrũ. Et ꝓpterea voluerũt qdam antiquoꝝ q digõ fiat pp ꝓstrictiones aggregationis. Et opinant q stõchi volucrũ ꝑsint stõ: sic sunt stõchi gallinaꝝ: ⁊ pdicũ: qz B mẽbrũ nõ fuit positũ in eis durum ⁊ forte nisi ꝓpterea: qz nõ habẽt dentes molares. ¶ Sed itestina et vident cẽ instrã nutrimẽti: qz ipsa nõ fuerũt fcã pncipalr nisi vt trãsleat p ea digestus cibus in stõ p fozamẽ qõ appellat porta. Propterea cũ facta ẽ digestio in stõ aperit locus iste ⁊ mittitur cibꝰ ad itestina: ⁊ interiz epar trahit ab illis succositatẽ chili per venas que attingũt istud: ⁊ qñ cõpleuerit opatiões tũc expellũt intestina supfluitates inferius: ⁊ illa est supfluitas sicca. q̃ vtilitas itestinoꝝ est bina. prima qz sũt via p quã cibꝰ vadit ab illis ad epar. Scõa pp expulsiones supfluitatis sicce. Et virtꝰ in illis manifestior est expulsiua. Et ꝓpterea fuerunt ambe sue tunice eũtes p latitudinẽ. Sed virtꝰ attractiua nõ est mãifesta in eis: ꝓpterea nõ habuerũt tunicã vnã in longitudine: ⁊ ipsis ẽ virtꝰ digestiua: qz eoꝝ cõplo est ꝓpinq̃ cõploni sube stõchi. Sz illa itestina nõ habuerunt multã reuolutionẽ nisi vt morarẽt in eis cibꝰ donec epar traxisset ab eis qõ neciuz erat. Et ꝓpterea dicit Ari. q aialia hãtia paucã reuolutionẽ in itestinis sunt gulosa. Et habuerũt duas tunicas vt essent fortia: qz sunt via supfluitatũ: ⁊ ẽt qz opatio virtutis expulsiue in B est fortior. ¶ Manifestũ est in epate q est imutatiuũ cibi ad puertendũ ipm in sanguinẽ: ⁊ postea mittit ipm ad oia mẽbra: ⁊ pp ꝓnationẽ quaz facit sup oia mẽbra nutritiua. opinabat Hal. q esset penit⁹ in virtute nutritiua pnceps: ⁊ ipse nesciuit q postremũ nutrimẽtuz est in corde: ⁊ in eo pma virtꝰ nutritiua est pnceps. Et appet de B mẽbro q habet gnq̃ virtutes dictas B est digestiuã: qñ facit sanguinẽ: retentiuã tpe digõnis: attractiuã qñ trahit chiluz ab intestinis: discretiuã qñ diuidit ⁊ cognoscit tres supfluitates: hoc

Vtus spmatis nunq̃ aff chilo nec ne vide auic: B. p. suma. 5. de ꝓ. c. 2. Primo rõ.

K

ut fores q̃ Scõdo rõ. p. 3. ra. p. cõ. 2.

Arg. 3 sc.

Pria rñio.

Scõa rñio

est supfluitas aquosa quã trabũt renes: cholerica quã trabit bursa fellis. melãcia quã trahit splen. Et iuenit virtutez expulsiuã affinẽ virtuti attractiue magnũ dubiũ est: ⁊ hic nõ est locus sue solonis. Et debes scire q̃ iste q̃tuor virtutes aut gnq̃ nõ sunt separate abinuicẽ: ⁊ sunt sicut multi operarij sup vnũ opus: ⁊ sunt virtutes que sũt sicut instrã vni virtuti que facit nutrimẽtũ: ⁊ facit ei cũ istis quatuor virtutib⁹ in quolibet mẽbro: ⁊ ille in toto corpe date sunt ꝓpter necessitatẽ vnius virtutis itrinsece que est in vnoquoq̃ mẽbro: ⁊ hec est virtꝰ nutritiua pncipalis. ¶ Deinceps ꝓtẽplandus est si ista pncipalis virtꝰ est ꝓpria in B mẽbro ad B vt sit ipm solũ pnceps mẽbroꝝ istius virtutis: aut illic est aliud mẽbrũ qõ sit pnceps ad ipm in hoc opere: sup B est multũ necesse disputare. Et dicimus. iam appet per hoc qõ declaratũ est in nãli phia: q ista virtꝰ nõ facit nisi vnã partẽ mẽbri nutriti: ⁊ q mẽbra sunt cõposita ex elemẽtis: ⁊ q cõpositũ ex elemẽtis nõ est cõpositũ nisi per modũ tẽperãtie cõplexionis: ⁊ cõplo fit per modũ decoctionis: ⁊ decoctio per modum caloris: ergo necesse est q instrm istius virtutis sit pncipiũ fortis caloris: qz nõ est dõia inter illã rem q̃ est nobis necessaria ad esse ptis vt esse totius: ⁊ ita est. q̃ de necessitate iste calor est in epate: ⁊ in alys instris nutritiue. Et si ita est sicut dicit. B. q nõ lucrata sint alia mẽbra que bnt hãc virtutem istũ calorẽ cũ quo agunt suas opatiões nisi a calore epatis. ergo epar certe est pnceps ipsoꝝ mẽbroꝝ: qz non cõplet eis B opus nisi per ipsuz: ⁊ ipm cõplet opa sua p se: ⁊ tale mẽbruz q̃le est istud est dignius vt vocet pnceps ⁊ ista est dñatio quã dixerunt trn auctores ipm per se bẽre. Et ꝓpterea de rectore agricultoꝝ dixerũt q̃ sit princeps eoꝝ. ꝓpterea qz seruitia eoꝝ nõ cõplent nisi ex regimine ipsius: ⁊ opus illi⁹ cõplet per ipm: ⁊ B est in omni specie dñationis. ¶ Dico ergo vtinã ego scirez si pole est a. B. ⁊ alys qui sequunt suã sniam vt dicant q epar est sufficiẽs per se in ista opatione: ipso cõcedente cũ eis q multe arterie veniant epati a corde que adducũt eidez multũ calorem: q si epar est sufficiẽs sibi in hac opatiõe: ergo calor iste est l vanũ ⁊ sine aliqua causa. ¶ Et si dixerint q iste calor nõ det epati nisi virtutẽ vitalez. ¶ Dicemus qd est virtus vitalis que est in mẽbris: est ne alia virtus q̃ virtꝰ nutritiua aut sensibilis. ⁊ nec nomẽ vite intelligit nisi sup has duas: ⁊ accidat vt nomẽ vite attribuat magis sensibili: ⁊ hoc est ꝓpriuz ei qõ itelligit ex verbis hois quẽ scis. Nec aliud certificatũ est ex istis virtutib⁹ nisi ꝓpter eaꝝ opationes: nec sunt hic alie opationes nisi iste que: hoc est nutribilis ⁊ sensitiua. ¶ Si rñderent q virtus pulsatilis in corde ẽ tertia virtꝰ: ⁊ illa dr virtꝰ per se. ¶ Rñdemus q̃uis nos cõcederemus vobis hoc: coꝝ trn dat epati virtutez pulsatilez: qz manifestũ est q vene epatis nõ sũt pulsatiles. Deinceps appet q vtutes pulsatiles sũt ꝓpe corde: ⁊ ista virtꝰ est ꝓpa sua dñatio ⁊ qñ dñationẽ bz coꝝ cum hac virtute: qz cũ hac virtute dat ⁊ partit virtutem oibus mẽbris: qñ dat ⁊ partit eis calorẽ nãlez: cũ hoc ipsum bz cõseruationẽ sibi per modũ flabellationis: ⁊ cũ ista virtꝰ videlz pulsatilis sit illa cũ qua dat coꝝ alys mẽbris ꝑmũ nutrimẽtuz dãdo ⁊ partiẽdo eis oẽs alias virtutes. q̃ ipm bz appꝛopriari de necessitate isti virtuti: hoc est nutritiue a latere q est nutrimẽtuz cordiale q ipm est instrm cum quo laborat ista virtus in dãdo nutrimẽtuz. ¶ Et si esset alia virtus hic ꝓter istaz virtutẽ nutritiuã: daret alys mẽbris: qz impole est esse in aliquo mẽbro virtutẽ ꝓriam in specie alys virtutib⁹ q̃ sunt in alys mẽbris. ⁊ nõ iuenit in alio mẽbro nisi in ipso existẽte mẽbro pncipe: nec. H. nec alter medicus dicit B. Et si ita est sicut diximus: ⁊ appet q cõparatio cordis ad epar fit sicut cõparatio quã ponit

Hal.

N

O

Litra Hal.

P

Responsio.

Replica.

Responsio.

Replica.

2ª replica.

Hal. epatis ad mẽbra alia. Ergo coꝝ ex necessitate erit pnceps super epar in hac virtute: q epar non est sufficiens in faciẽdo per se suã opationem nisi pp calorem trãsmissum a corde tẽperatuz in quãtitate ⁊ qualitate. ¶ Et est refirmatus iste sermo vt coꝝ sit de necessitate pnceps virtutis nutritiue. quod Hal. nec alij ex anathomicis dixerũt nec crediderunt: q cordi veniret calor ab alio mẽbro: ⁊ est sufficiens per se sicut cõueniens est pncipi. Et ego iam pbani tibi virtutem ⁊ calorẽ per viaz doctrine dissolutiue. ¶ Et si tu videris q indiget coꝝ epate, ꝓpter ꝓpara rationem nutrimẽti non est, ꝓpterea epar dignuz vocari pnceps: sicut nõ est cõueniens stomacho ꝓpter ꝓparationem cibi vt vocetur pnceps epatis: nec etiã bubulcus qui ꝓparauit cibũ alys bubulcis vocabitur pnceps. ¶ Postq̃ declaratũ est q coꝝ est pnceps virtutis nutritiue: ⁊ apparet q anathomiã q non est in corpore vnum mẽbruz ad qõ non veniãt arterie a corde. ergo coꝝ est dator virtutis nutritiue oibus alys membris per viã quam ego superius dixi tibi: ⁊ si ita nõ esset arterie essẽt in vanum. Et adhuc nõ fuit visum vnq̃ per anathomiam vt transiret sanguis ab eo per venas ad coꝝ. Adhuc sanguis qui est in venis est sanguis imperfectus: ⁊ nõ est creatus in vehiculuz spũs: nisi sanguis arterialis. ¶ Et si diceret aliquis hõ q̃ medicus non habeat necessariaz hãc inquisitionẽ: dico q̃ habet multum necessariã: ⁊ hoc in futuro melius explanabo. ¶ Et quãdo Hal. vituperauit Archigenem: q̃a curabat virtutẽ memorialẽ cũ medicinis coꝝ dialibus credẽdo q̃ esset transmissa a corde: ⁊ dicebat si credis q̃ virtus memorialis sit in corde: quare non apponis vẽtosam sup ipsum: ⁊ sit intẽtio tua in medicãdo ipz. Et ego dico q̃ hec est vna reprehensio que est magis vituperabilis q̃ ꝓba Archigenis ꝑm q̃ declarauit bucusq̃ ⁊ declarabo deinceps: q̃a coꝝ est pnceps oiuz membrorum. ¶ Et fuit locus ei⁹ in medio: q̃a hic est locus regis: ad hoc vt sit regimẽ huius ꝓportionatum equaliter oib⁹ suis circũferentijs: ⁊ etiam vt melius custodiatur. Et propterea fuit circũpositus pãniculus grossus vt circũdaret ligamẽtum suum. ¶ Sed nutrimẽtum cordis est ex vena que cõiuncta est inter epar ⁊ ipsum. Cooperimẽtũ qõ fuit positum sup auriculam cordis fuit positum vt aperiatur interius ad hoc vt sanguis posset ingredi ad ipm: ⁊ postea clauderetur perfecte. ¶ Sz auricula que est in alio latere, hoc est auricula vene que prouenit ab ista camera ad pulmonẽ: ꝑm opi. quorũdam fert sanguinez ad nutriẽdum pulmonem: q̃a non sunt vene continuitate cũ illo. ¶ Et cooperimẽta que sunt super banc auriculã ordinata fuerunt vt aperirentur extra ⁊ non intus: ad B vt sanguis posset exire per eas ad pulmonem. ¶ Sed vni duarum auricularum. vz. que est in camera sinistra: B est os arterie magne non fuerunt ordinata tria coopertoria vt aperirentur ab interiori parte ad extra nisi vt iret sanguis ⁊ spiritus ad arterias ⁊ nõ rediret: ⁊ alia auricula q̃ est in hoc latere est os arterie vene que venit ad pulmonem. Et ab hac arteria fit euentatio cordis. Et propterea fuerũt ordinata cooperimenta istius auricule vt apirent deforis ab intus. ¶ Sed quia splen nõ habet nisi duos meatus: vnus qui continuus est epati ⁊ alter cum stomacho: ⁊ in splene stat spissitudo sanguinis. Opinat q̃ factus ad trabendũ superfluitatem melãcholicaz epatis: ⁊ videtur lõginquum vt sint duo epata quia non apparet in eo vene misse ad aliud mẽbrum. ¶ Bursa fellis ordinata fuit ad trabendũ superfluitatẽ cholericam ab epate. ¶ Et renes etiã sunt mẽbra seruiẽtia epati: quia attrahunt aquositatẽ que est in sanguine per venam magnam que venit a gibbositate epatis. ¶ Sz vesica fuit ordinata ad trabẽdum superfluitatẽ aquosaz a renibus: ⁊ cooptura que est inter ipsaz ⁊ renes filis cortici quãdo humiditas trahit ad eã aperit: ⁊ quando remanet claudit: ad hoc ne reuertat ipsa superfluitas ad renes. ¶ Et scias ⁊ non tradas obliuioni q̃ vnũquodq̃ istoꝝ mẽbroꝝ que ordinata sunt ad trabẽdũ superfluitatẽ sanguinis nõ trahunt: nisi ga sint sibi cõuenientes in cibo: ⁊ etiã cũ hoc faciunt iuuamẽta que sunt necessaria. ¶ Et ꝓpterea in eis sunt de necessitate. v. virtutes particulares. ⁊ attractiua: ⁊ retẽtiua: digestiua: discretiua: ⁊ expulsiua sup̃ dicte. Ista sunt omnia instrumẽta nutrimenti. ¶ Et babes q̃ digestiones que cõicant omnibus mẽbris sunt due. vz. digestio stomachi: ⁊ digestio epatis: saluo q̃ tu non ponas sanguini vnã digestionez in venis: ⁊ si est pauca est. Sz tertia digestio est que est ꝓpria omnibus mẽbris.

¶ Cap. 10m. Quod est de iuuamentis membrorũ officialium que sunt instrumẽta virtutis generatiue.

Et postq̃ declaratũ est que sunt instrumenta virtutis nutritiue: volumus declarare instrã virtutis generatiue. Virtus enim augmẽtatiua nõ bz ꝓpria mẽbra sibi: sed eadez mẽbra que sunt virtutis nutritiue sunt ⁊ istius. Mẽbroꝝ gñationis q̃dz sunt que sunt ꝓpria femine sicut vulua ⁊ mãmille: quedã sunt ꝓpa mari sicut testiculi ⁊ virga. ¶ Sz testiculi fuerũt ordinati ad faciẽdũ sperma: ⁊ ideo fuit caro eoꝝ alba ⁊ spongiosa sicut caro mãmillarũ: ⁊ ideo puertit sanguis puertit ad similitudinez eoꝝ: ⁊ faciũt ipm albũ: sic epar puertit chilũ pp suã rubedinẽ ad rubozẽ. q̃a vis est agẽtis assimilare sibi patiẽs suuz. ¶ Et debes scire q̃ istud mẽbrum nõ est sicut pnceps virtutis gñatiue: q̃uis ipsa virtus sit in eo sicut opinat Hal. quia illud nõ põt agere suã opationẽ per se nisi p spũm missuz eidẽ a corde temperatũ in q̃titate ⁊ qualitate. Ideo appꝛ q̃ virtus cordis que bũc calorẽ mẽsurat vt possit facere suas opatiões sit pncipalr generatiua: ⁊ virtus que est in B mẽbro est eius seruiens: ⁊ si babz aliquã pdñationem illa est pticularis. ¶ Sz testiculi quos dicit Hal. feminã bie appet q̃ non habẽt effectũ in gñatione: q̃a sperma mulieꝝ qõ gñatur in mulieribus in gñatione iuentionẽ nõ bz. ⁊ si aliqs vellet dicere ãmirãdo. ergo facti sunt in vanũ. Respõdem⁹ q̃ nec in hoibus mãmille bnt aliquã inuẽtionez in generatione: ⁊ trn habent eas. ergo debes scire q̃ aliquod iuuamentũ est in vtrisq̃. ¶ Et si tu dices vñ apparet q̃ sperma mulieris nõ bz aliquã inuentionẽ in generatione dicẽdũ q̃ manifestat sensu ⁊ cognoscit per argumentuz: p sensum. q̃a hõ videt q̃ mulier impgnat absq̃ eo q̃ spermatiçet. Et postq̃ legi libros Arist. q̃ q̃sui a multis mulieribus de hoc ⁊ respõderũt q̃ plures impgnate fuerũt absq̃ spermatiçatione: ⁊ ẽt si displicuisset eis coit⁹. ¶ Et etiã vidi q̃ plures ex istis impgnatas que fuerant a masculis violate. ¶ Et vicina q̃dã mea de cuius sacramento cõfidere multuz bene poteramus iurauit in aia sua q̃ impꝛegnata fuerat subito in balneo lauelli aque calide in quo spermatiçauerũt mali hoies cum essent balneati in illo balneo. Et ego perscrutatus fui vnũ libzum quem fecit auẽ cladis de spermate: ⁊ inueni eũ qui dicit q̃ B possibile est esse: ⁊ reddit de hoc rõnem plurimuz mihi placentem: q̃a vulua trabit sperma ꝓpter vnam ꝓpriã virtutem quã babet cum eo a tota specie: ⁊ ad hoc nõ est necessaria delectatio. o quaz bene placet mihi. ¶ Sz illud qõ cognoscitur argumento naturali est q̃ si sperma mulieris posset facere hanc operationẽ: quã facit hois sperma. ergo generaret per se femina: ⁊ homo nõ esset necessarius: in quo nec esset opinandum: q̃ hec operatio diui-

Tertia rõ.

Rñio tacite obiectioni.

Rõ p q̃ qõ coꝝ est pnceps virtutis nutritiue.

Rõ scõa.

Prima hmi doc. 5ª. c. 1. ⁊ pra. 11. c. 2ª

Rõ Hal. 3 Phos.

Tres trn digestiones.

aristoteles sumja. In h. cũ mirijme sequitur. ⁊ ꝓpm. In q̃ plazimis ⁊ ꝓ. ⁊ venas ⁊ nota dicit cõmq: In dria. 38.

Testiculi nõ sunt pnceps virtutis gñatiue.

Sperma mulieris nõ igredit gñationẽ. Idẽ in paraphrañ ad aiaibus.

Rõ p ab experimento.

Scõa rõ.

Col. Auer.

H

Hec dic auerro: ꝓp. dicta aristo. In 3º de spiritu. ad cã. 7º. lynea: 55: q̃ gol: In tib. de Inuam. anhe: 3. In ne ubi tenere videntur splen oficiũ et epatis aliquata tenere

datur in illos in q̃titate:B est vt sperma mulieris faciat aliqua mẽbra:z sperma viri aliqua:ga q̃uis mẽbra sint multa:illa sunt vnũ in vno p̃n° qõ est in eis:z datoz istius p̃ncipij qõ est coz ipm est datoz oium mẽbroꝝ in po°:z si esset sufficiens mulieris sperma in dãdo hoc p̃n°.g̃ sperma hois nõ biet ẽt inuentionẽ in gñatione:z silr dico in spermate viri.¶ Et si diceret qõ aliqõ istoꝝ spermatuz non facit hãc operationẽ quouisq; nõ sunt mixta adiuicẽ z adepta sunt aliã formã z aliã disponez:sicut nõ est sufficiens p se acetum:z per se mel vt fiat oximel:nisi qñ sunt mixta sil.¶ Rñdemus z cõfiteãtur hoc qõ cõplonẽ habent illa duo spermata:z istud qõ dat eis hãc formaz necesse est vt sit cõplens:z ista duo spermata sunt hic loco materie:z hic nõ est res que det formã nisi virtus gñatiua:z de necessitate est q̃ mẽbrũ qõ hz hãc cõplonez vel qõ facit hãc cõplonẽ est mẽbruz in quo est virtus gñatiua.¶ Et ꝓm hãc opionez esset necesse dicere q̃ virt° generatiua est in vulua.Et vtinã ego scirez que necessitas ẽ spermatis z sanguinis ad faciẽdũ hãc opationem:ga sanguis est sufficiẽs ad faciẽdũ oia mẽbra:ga ipsa nutriunt ex eo.¶ Et postq̃ ita est z appet ipossibile q̃ sit opatio spermatis mulieris z spermatis viri vnuz in spe:z ẽt apparet p̃ma fronte q̃ mulier hz opationem in gñatione.g̃ ꝓueniens est q̃ opatio vnius sit sine opatione alterius: z q̃ sint ambo declinãtes in eoꝝ opationibus ad vnũ finẽ hoc est embzionis.g̃ qõlibet coꝝ dat embzioni ptẽ p quã stat vel est.Et iste due ptes sunt mã z forma.z vnũ corũ est datoz materie:z aliud est datoz forme. Et ipole est vt femina det formã z masculus mãm.Ideo qa datoz nutrimẽti hz de necessitate eẽ datoz materie:z femina est datrix nutrimenti.g̃ hz eẽ datrix materie:z masculus datoz forme:z sic dixit Arist.Et postq̃ mulier nõ babz aliquid de quo possit opinari q̃ sit mã nisi sperma z sanguis mẽstruus:z est manifestuz q̃ sperma est humiditas aquosa silis superfluitati:neq; solũ est sile supfluitati.Sz ꝓ certo est supfluitas:z ipole est q̃ ex eo membra nutriri possint:ga si possibile eẽt sufficiẽtioz eẽt sanguis:ga ex eo nutriunt mẽbra:ga nõ est ozia inter nutrimẽti mãm z materiã essentie:ga nutrimẽtũ est essentia in pte:z gñatio eẽ est in toto:z mã totius z ptis est idẽ.Et ẽt hoc testificatur q̃ sperma mulieris nõ est mã embzionis:ga multe mulieres ipregnant absq; spermatiçatione:sicut dictum est.¶ Et iterum vulua mulieris vomit suũ sperma z trahit sperma viri ad se.Que oẽs res iste ostẽdũt q̃ spma mulieris est supfluitas discurrẽs ꝑpter delectationez:sic discurrit saliua ex ore alicuius famelici cũ videt aliquez comedẽtẽ.¶ Et appet manifeste q̃ sperma viri tenet locũ agentis:ga mẽbra nõ nutriunt nisi per calozẽ nãlez g est in corde:z iste calor est p̃mũ instrm aie nutritiue. Et ꝓpea necesse est vt sit primũ instrm virtutis cõplectiue.Et silr necesse est in spermate viri aut in sanguie q̃ est in vulua magnã ptẽ istius nãlis calozis eẽ in actu:z ipole est eẽ B nisi in spermate pp suũ calozẽ z humiditatez.Et sanguis ex quo gñat embzio est sanguis venaꝝ mulieris qui est in vulua retẽtus:z remotus est vt habeat in se vtutẽ talẽ qualis est ista:co ga est sanguis idigestus:z adhuc remotius est vt sit in spmate mulieris:vel ẽt nõ est dõm q̃ calor nãlis sit in embziõe ex se:iõ ga non gñat calor nãlis nisi a calore q̃ est in nutriente.¶ Propter oẽs g̃istas rõnes nõ est credẽdũ q̃ spma mulieris sit mã vel forꝰ embzionis.Sz spma viri stat loco forme:z sanguis mẽstruꝰ loco materie:z spma mulieris nõ hz iuẽtionẽ in gñatiõe. Et nõ est credẽdũ vt spma pbeat iuuamẽtũ solũ q̃litate: sed ofert in iuuamẽto calozis q̃titatiui.Et ꝓpea nõ babz Arist.rep̃hẽsionẽ ab Dip.z Hal.q̃ in muliere q̃ in saltãdo abortiuit.vj.die z fuit iuẽtũ spma inuolutũ pãniculo: nec ẽt q̃rẽdũ ab Arist.quo loco erat istũ spma.Et scio q̃ nõ erat necia in medicia ista ingsitio:ga magis est ingrẽdũ in gñatiõe aialiũ.Sz nos narrauim° istũ hic p maiori iuuamẽto:z q̃ vult scire qõnes q̃ sũt iter Arist.z Hal.legat libzũ de aiali.z ibi ueniet illũ qõ dixi.¶ Et deiceps volum° reuerti ad illũ a quo fuim° separati.Et dicimus q̃ p̃mũ iuuamẽtũ q̃ est in quo est spma in matrice:z zm vt sit meat° supfluitati aquose.Et iuuamẽ value ẽ vt sit loc° gñatiõis:z cũ B sũt alia iuuamẽta:vt sit meat°z via supfluitati sanguis nõ cocti q̃ gñat in femis:z ẽ sanguis mẽstruus q̃ pp nimiã hũiditatẽ q̃ gñat i eis ex paucitate calozis earũ ĩtriseci nõ ẽ sufficiẽs calor eaꝝ ad decoquẽdũ sanguinẽ q̃ mittit ad mẽbra eaꝝ:z idcirco expellit ipz nã certꝝ paroxismis p meatũ huiꝰ mẽbri.Et est cõpositus multis villis trãsuersozus pp vtutẽ retẽtiuã q̃ ẽ in eis:z hz aliã q̃s villos lõgitudiales pp vtutẽ attractiuaz vt trabãt spma. Sz vt° expulsiua q̃ ẽ i B mẽbro magna ẽ:z ꝓpea hz vnũ villũ latitudialẽ.Et si tu q̃reres vtꝝ vulua hz vtutẽ imutatiuã B idiget speclatiõe:ga ñ pt dici q̃ vulua faciat mẽbra embzionis.Sz vt° iformatiua ipa fac cũ calore fixo i spmate.g̃ vt° imutatiua q̃ ẽ i vulua nõ ẽ nisi loco ꝓseruatiõis:z iõ cũ attigit spma aer corrũpit cõplonẽ eiꝰ:z per hãc viaz põt itelligi q̃ vtus imutatiua ẽ in vulua.¶ Sz manifestũ ẽ q̃ mãmille sũt ad faciẽdũ lac:ꝓpea q̃ caro ipsaꝝ fuit spõgiosa z alba:z ista mẽbra bnt colligãtiã cũ vulua.Et ꝓpea qñ materie pp aliquã cãz non veniũt ad vuluã currũt ad mãmillas:sicut est in mulieribꝰ lactãtibus ga nõ bnt mẽstrua:z si bnt parũ bnt. Et sunt alique mulieres q̃ nõ possunt ipregnari dum lactãt.Et iterũ cũ materie descẽdũt ad vuluã puãtur a mãmillis. Vnde q̃q; diximus iuuamẽta mẽstruoꝝ z spermatis:deinceps volumus narrare iuuamenta instrumentoꝝ sensus.

¶ Caꝑ.11m.Quod est de iuuamentis mẽbrozum officialium que sunt instrumenta sensus in generali.

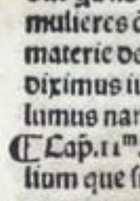

Et dicimus q̃ q̃nque sunt sensus: scz visus/audit°/gust°/odoratus/z tactus.¶ Manifestũ est q̃ cerebrũ nõ fuit creatũ nisi pp ipsos:z ꝑe pp visuz/auditũ/gustũ/z odoratũ:z q̃libet istozuz hz suum instrm ꝓpriũ.vz.visus oculũ:audit° aures:odoratus nares:gustus linguã Sed de instro ꝓprio tactus est dubitũ:ga Ha.dicit q̃ neruus qui oriẽ a cerebro est ꝓpriũ instrm eius:z est datoz ipsarũ virtutuz aliꝰ membris.Et Aristo.dicit q̃ istud instrm est caro:z B sequit opionem quã hnt de cerebro.Quia Hal.dicẽ q̃ in eo sunt q̃q; sensus:z dicit q̃ est p̃nceps istius opõnis B est q̃ facit eaz p se sine alicuius nẽcitate Arist.aũt dicit q̃ dñuz suum est particulare:ga est in hoc opere seruitoz dñationi cordis: posito q̃ sensus fuerint in eo q̃nque vel q̃tuoz.¶ Et nos volumus speculari in B ꝓ q̃ speculati suim° in dñio epatis.Et dicimus q̃ manifestũ ẽ ex anathomia q̃ multe arterie a corde mittuntur ad cerebrũ z fortes:z oẽs anathomici.z Ha.cũ eis B ꝓfitent:z ex B est p̃ma ꝓbatio q̃ cerebrũ in hac opõne idiget corde.Sz si res q̃ iuuat cerebꝝ pp coz per calozẽ istũ quẽ ei trãsmittit est vtus nutritiua qua cerebrũ nutrit.g̃ coz de necessitate eẽt seruitoz cerebri in hac re.iõ ga nutrimẽtũ z vtus nutritiua nõ sũt data in aiali nisi pp sensus z virtutẽ sensibilẽ.Sed res qua iuuat cerebrũ pp coz p calozẽ quẽ ei trãsmittit est q̃q; sensus.Ergo vtus sensibilis p̃mo z p̃ncipalr ẽ in corde:z ista virtus est sensus cõis:cuius esse ꝓbatũ est in libro de aia.¶ Sed Hal.dicit q̃ hec vtus est in cerebro:z Aristo.dicẽ q̃ est in corde.¶ Et si tu queris vnde apparet q̃ coz sit datoz cerebro calozis mensurati in quãtitate z qualitate

ꝓm q̃ ꝓuenit vnicuiq; sensui ex sensib° cerebri.Rñdem° q̃ rõne debita est q̃ nõ cũ oi calore fit glz sensus:ga calor cũ quo opat virtus nutritiua nõ est ille calor cuz quo opat virtus sensibilis.Et B appet in dormiẽte z vigilante:ga nos videm° q̃ opatio vtutis nutritiue ẽ fortior cuz nos dormim°:z tũc nõ est sensus in actu.Ergo calor cũ q̃ opat virtus sensibilis nõ est in sensib° in actu cũ hõ dormit.Et B appet ga qñ hõ dormit tenẽdo oculos apertos nõ videt:z si non eẽt ga reuertit calor in quo est visus p neruũ opticũ ad ptes itrinsecas visus non esset priuatus.

Per latio 2ª ꝓnis.

¶ Et scias q̃ vna z eadẽ virtus nõ põt iueniri in potentia z in actu sil z semel.g̃ postq̃ manifestũ est q̃ virt° visibilis vadit cũ spũ visibili:z spũs visibilis cũ calore nãli: quãdo dormit hõ nõ est virt° visibilis in actu:ga si eẽt in actu videret in actu:z non est ita.g̃ calor nãlis q̃ vivificat virtutẽ sensibilem nõ est calor virtutis nutritiue:qñ dormiẽs nutrit:z nõ videt:z qñ tu scies vbi reuertit z vnde trãsmittit tũc scies de necessitate locũ vtutis sensus cõis. Sz mihi videt p̃ma frõte q̃ a corde transmittit iste calor z ad illud reuertit.Et ꝓpea sunt ptes extrinsece quando hõ vigilat z opatio virtutis nutritiue est fortior cũ hõ dormit z corpus est frigidũ de foris.¶ Et nemo hz dicẽ q̃ ortus istius calozis cuz quo stant sensus z vigilia gñet p̃mo in cerebro:ga cerebrũ est mẽbrũ frigidũ z membra nerui frigida:z in maiori pte eoꝝ appet manifeste frig°. ergo icredibile est vt calefaciãt corp°.¶ Et adhuc de ratione appet q̃ calor q̃ est mã aie nutritiue z calor qui est mã aie sensibilis est vnũ loco subti:vel vnũ in situ:z non est duo loco subti nec in duob° diuersis membz is ẽt duo. Quia aia nutritiua que est in embzione est ꝑparata recipere aiaz sensibilẽ:z stat cũ ea loco forme z finis z nutritiua ẽ ei loco materie:ideo fuit receptio in illo loco de necessitate q̃ ꝑparatus est recipe. Et manifestum est q̃ aia nõ est ꝑparata recipe nisi in loco sui subti z sui situs q̃ est calor nãlis.Ergo receptio aie ad formã sensibilez est de necessitate in B loco.Ideo ergo res vnita ab his duab° ẽ vnũ loco subiecti vel situs:q̃uis nõ sint vnum in aliqua duaꝝ figuraꝝ.Unũ simplr hoc est vnuz nũero:z vnum diffõne.Et hec est nobilis snia quã dedim°.¶ Et postq̃ ita est z ẽt apparet q̃ calor cũ quo reguntur sensus est calor cordis.g̃ virtus que regit sensum cõem est ibi:z cerebruz est seruiẽs istius virtutis.Sz ipsum coz est p̃nceps istius virtutis veraciter:ga dñatur super his in hac pfecta dñatione.Et nos potuissemus ꝓbasse has res magis per viã demõstratiuã:sz nra itẽtio est abbreuiare.¶ Et postq̃ declaratũ est q̃ cerebrũ est seruiẽs cordis dando ei virtutes sensibiles p modũ quẽ dat camerarius regi vt impleat volũtates suas:q̃uis rex det ei illã vtutẽ pp quã agit:necesse est deiceps scire que est via p quã seruit cerebrũ cordi:ga iã declarata est via p quã seruit epar cordi: hoc est ga ꝑparat ei suũ nutrimẽtũ.Et dicimus q̃ non in qualibet mẽsura calozis completur operatio cuiusz sensus.Et adhuc apparet ad sensum q̃ nõ indiget fortꝰ calore:ga fortis calor ꝓhibet eos appẽdere sensata extrinseca z ipedit eos:sicut videmus q̃ hoies q̃ distemperati sũt fortꝰ calore in cerebris eoꝝ in egritudinib° acutis credũt audire z videre ea que nõ sunt:z maxime apparet B in sensu tactus:ga fuit intentio in eo apprehendere q̃tuoz qualitates:z fuit impossibile vt instrm illius eẽt vacuuz ex eis:ga ipsum est complexionatum ex eis.vnde fuit factũ in fine tẽperãtie vt habeat sensuz fortiorẽ.¶ Et propter hec oia ga coz est in fine calozis fuit ordinatũ cõtra ipm cerebrũ ex opposito ad tẽperandũ calorẽ suũ vt sensus possit apprehẽdere perfecte. Nec fuit possibile ponẽ hanc frigiditatẽ cãdez in corde a p̃n° creationis:ga eẽnt

Deductio 3 locuz rñsionis.

Eeba deducũo.

Virt° sensitiua ẽ i corde. Idẽ Dip. 8 corde aialium° ẽ in coz de mẽo i sinistro vẽtriculo.idẽ in paraphrasi li.2. de pnib°.c.7. ad Arist. vide pmo theisir trac.12.c.j.

Utilitas cerebri.

diminute operatiões nutrimẽti diminutione manifesta.

¶ Et q̃ dũ voluerit natura facere has duas opationes in aialibus perfectis in vltimitate perfectionis fuit positũ cerebrũ cõtra coz.Sed aialia que dicunt spõgia marina z multa aialia bruta nõ videntur idigere cerebro:z spãliter neruo magno q̃ oriẽ a cerebro:z ꝓpea si incideret aliqua ps illius aialis posset viuere z nutriri z crescere donec rediret ad id qõ erat.Et pp hanc cãm videmus multa aialia que viuunt cũ sint incisa vsq; ad meditũ sui. Et istud est seruitiũ qõ dicit Aristo.z sequaces sui.z secta circuentiũ que dz emẽsaz.i.viatoz:q̃ cerebrũ facit cordi.

¶ Et fuit ordinatũ os capitis ad defendẽdũ cerebrum.

¶ Et fuit rotũdũ ga figura rotũda est magis remota a lesiõe sicut faciũt castellani q̃ faciũt turres rotũdas vt machina nõ possit eis nocere.Et adhuc ga figura rotunda plura ꝓtinet in se z ẽt est magis apta ad motũ ꝓtinuũ.

¶ Caꝑ.12m.Quod est de iuuamento fili spine.

Et iuuamẽtũ fili spine est de genere iuuamẽti cerebri z est quasi clauus ligans spõdilia.Et postq̃ declarata ẽ ex hoc sermone cõpositio.al.cõparatio dñationis cerebri z similiter dominationis cordis.z declaratum est iterum q̃ est ei us iuuamentum:deinde narrãdum est iuuamẽtum mẽbroꝝ vniuscuiusq; q̃ne data sunt his quinque virtutibus.

¶ Caꝑ.13m.Qõ est de ꝓprio instrumẽto sensus tactus.

Et dicimus q̃ caro est ꝓprium instrumẽtũ sensus:tact°: ꝑpterea ga illud est mẽbrũ qõ cõicat oib° aialib°:sicut tactus est sensus cõis oib° aialibus.Et in carnib° pfectoꝝ aialiũ sunt sparsi multi nerui ad tẽperandũ cõplexionẽ carnis:z ga nerui sunt similes cõplexioni cerebri est iuuamẽtũ eozuz de genere iuuamẽti cerebri:z ꝑpterea mẽbra ad que nõ veniũt multi nerui sunt duri sensus.Et istius vtutis gdã est q̃ cõicat oibus partibus carnis:z B est sensus q̃tuoz q̃litatum ꝓriarum:sicut caliditas/frigiditas/siccitas/z hu.z quidã est q̃ est ꝓpriũ vni mẽbro:sicut est quãdo os stomachi sentit resolonem factam in eo:z iste sensus appellat fames z sitis.¶ Sed fames est sensus resolonis substãtie grosse calide z sicce:z sitis est sensus resolonis substãtie frigide z hu.g̃ sensus ꝓprius est duplex.¶ Et sensus capitis mẽbri de titillatione quã habet in hora coit° isti duo sunt cõnumerati in genere sensus tactus.

Caro ẽ istꝰ sensus tactꝰ.

¶ Caꝑ.14m.Quod est de iuuamento lingue.

Et lingue iuuamentũ est manifestũ q̃ illa z nerui sui non fuerũt facti nisi pp opationẽ gustus q̃uis huic adiungat alia res ꝑpter electionẽ meliorez boc est ad ꝑferendus lras locutionũ.¶ Et in radice ligue sunt duo ozificia que tãgũt carnẽ glandulosam q̃ appellat generatrix saliue z iuuamẽtũ isti° saliue est vt faciat manifestare gustũ rerum sapozatarum.

¶ Caꝑ.15m.Qõ est de iuuamẽtis oculoꝝ z ꝓriũ suaꝝ.

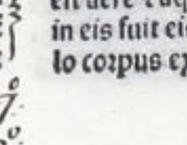

Et manifestũ est q̃ oculi sunt instra visus z q̃ sunt cõposiri ex septẽ tunicis z tribus humiditatib°:z sicendũ est iuuamentũ vnicuiq; ipsoꝝ.¶ Et apparet q̃ ꝓpriũ instrm illius sensus sit humiditas rotũda que vocat crystallina vl glacialis aut reticula aranea posita super hãc hu.Quia declaratũ est in nãli pbia q̃ hec apprehẽsio nõ potest perfici nisi in corpore pervio hoc est aere z aqua:ga ꝑpter claritatem z pervietatez que est in eis fuit eis possibile recipe colorez:z nõ appet in oculo corpus existẽs in vltima claritate:z luciditate natũ ex

Idẽ ꝓ° theisir tracta.5.c. 14.

Idẽ vbi sup.

temperantia aeris ⁊ aque nisi duo corpora: ⁊ non fuit ordinata rotūditas istius humiditatis cū aliquantula venexitate nisi vt recipet rex sensibiliū multam quantitatē. ¶ Sz alie humiditates ⁊ alie tunice nō fuerūt facte nisi ꝓpter hanc humiditatē. Et cū deuexitate modica nō est nisi vt recipiat a grādinosa: quia vitrea humiditas fuit facta ad nutriēdū hanc humiditatē per viā rotationis: ⁊ B fuit propterea ga nā sanguinis est remota a nā huius humiditatis: vnde fuit necessariuz vt aliqua re mediāte fiat transitus sanguinis in p̄mio vt ipsa adaptenē ad nutriendū hanc humiditatez. ¶ Et albuginea humiditas facta fuit item ad humectādū hāc humiditatē ⁊ ad custodiendū humiditatem suā ab aere extrinseco: ⁊ etiaz ne tangāt vueam tunicā. ¶ Sz tunica fortis vocata cōiūctiua fuit ad custodiēdū oculū a duricie nerui: ⁊ ēt ad ligandū oculum cū osse: ⁊ etiā, ꝓpter altā vtilitatē quā dicemus post. ¶ Sz tunica que dicit ferina fuit facta ad nutriendū dictā retinā per venas que sunt in ea: ⁊ etiā vt iuuet ipsaz ꝓpter calorem nāles per arterias que sunt in ipsa. Sed iuuamentū tele retine p̄mum est vt det spūm visibilem p nerues qui sunt in ipsa hoc est calorem nālez cuius complexio adaptata est in cerebro. Et per duos nerues q vadunt ad oculos: ⁊ etiā nutrit crystallinaz humiditatem p viā rotationis ⁊ dat iuuamētū calozis nālis per arterias que sunt in ea. ¶ Sz Ha. ꝓfitetur q aranea est vltimate peruietatis ⁊ luciditatis: ga colores ⁊ forme imprimunē in ipsam, ergo illi tela est proprium instrm̄ visus: vel per se vel per adiutoriū crystalline. ¶ Et tela vuea dī habere tria iuuamenta vnū est vt nutriat telam corneam: ⁊ ꝓterea fuit multū venosa: ⁊m vt defendat crystallinam a duricie tactus corneе: ⁊ ꝓterea fuit hec tela mollis tātuz ne disgregaretur spiritus visibilis ⁊ hoc facit ꝓpter calorē nigrū quē hz: ga nā ē colozis nigri vt aggreget. ¶ Et foramen qō est in medio istius tele non fuit factū nisi vt cēt forma seniati humiditatis crystalline aut aranee aut ambaz: ga visus sicut scis nō fit extramittēdo. Sed oculus recipit colores p sua corpora pertuia p modū p quem recipit speculū: ⁊ qñ colores sunt impssi in ipm tūc apprehēdit eos spūs visibilis: ⁊ B ego bñ pbaui in libro de sensu ⁊ sensato sex rōnibus: q̄ si aliqō corpoz q̄ bus est compositus oculus est ꝓueniens vt in eo imprimant colores per nimiā eius peruietatē ipm corpus est ꝓpriuz instrm oculi. ¶ Et iuuamētū tele corneе ēt fuit vt defendat humorem albugineū ⁊ fuit facta clara ⁊ subtilis vt non resistat humiditati crystalline ad recipiēdū formas. Sz 2m iuuamentū ꝓiunctiue fuit factū ad mouendū secū musculuz qui mouet oculū. ¶ Ista sunt iuuamēta partiū oculi Fm Hal. ⁊ maior pars iuuamētoz Fm q̄ vidisti hic sunt iuuamenta arbitratiua: sed sine dubio ꝓlibet ipsorū habet iuuamentum ꝓpriuz in se: ⁊ pars dñans in eo ⁊ suus finis non est nisi vt imprimantur colores in ipsum.

¶ Capitulum. 16m. Quod est de iuuamentis instrmētorum auditus.

Sed instrumentoz auditū manifestuz ē q̄ sunt aures: ⁊ primū in quo auditus est: est neruus qui venit ad eas q̄ cooperit foramen auris. ¶ Et dictū est q̄ foramē auris nō fuit tortuosum nisi vt aer frigidus non intret tali mō q̄ ledat auditū. Et melius est dicere q̄ fuit tortuosuz ne virt̄ auditus fuisset lesa a vocib̄ fortissimis. Et in summa scias q̄ hec figura habuit iuuamentum in receptione vocis: ⁊ ideo factum fuit chartilaginosum: ⁊ vocatū est auris tortuosa. Et alia animalia habent hoc ꝓ alio iuuamēto: hoc est vt recipiant voces venientes ab omni parte: ⁊ ꝓpterea plus regrediuntur foras ⁊ mouent eas.

¶ Capitulum. 17m. Quod est de iuuamentis instrmētorum odoratus.

Manifestuz est q̄ instrā odoratū sunt nasus: ⁊ fit in aialib̄ olfatilibus p viā attractionis: ⁊ in nō olfatilibus sine attractiōe: sicut in apib̄ ⁊ in alijs aialibus nō bñtib̄ olfatū. Et Fm Aristo. iste sensus fit in duob̄ meatib̄ qui sunt in naso: ⁊ Fm Hal. fit in duab̄ carūculis silibus capitib̄ māmillarū: ⁊ dicit q̄ ꝓpter remotionē istius loci indiguit attractiōe. ¶ Et ego dico q̄ si ita esset vt dicit Hal. ergo odoraremus q̄uis nares essent oppilate quādo attraheremus aeres per os. ga palatum est apertum naso. Et Fm q̄ dicit Auençoar nos odoramus odorē cibozū quando incipiūt digeri in stomacho. ergo a ꝓtrario nō est ꝓbatū q̄ per illas duas carūculas fiat odoratus: q̄ si ita esset animalia inolfatibilia non odorarēt. ¶ Et scias q̄ non fuit data attractio odoratui nisi ꝓ vnā duaz rez: aut electione ꝓ melius: aut grossicie sensus istius in aialibus olfatilibus. Quia possibile esset vaporē euenire a re odorata per se ad virtutem sensibilem ꝓpter nimiā subtilitatem substantie ⁊ ꝓpter naturā sue impulsionis. Sz ꝓpterea q̄ operatio olfationis est vna duarum rez aut trahendi aut mittendi: ⁊ est impossibile vaporez venire ex re odorata tēpore trāsmissionis aeris extra. Et est possibile ipz venire tempore attractiōis: ga aduentus aeris odorati fit magis per modū attractionis q̄ per modū effusionis. Sicut tu vides cuz volumus certe sentire odores q̄ nos conamur super attractionē: ⁊ hec est causa ꝓpter quā fuit data attractio. ¶ Et apparet q̄ animalia que odorant sine attractione habent clariorem sensum q̄ animalia que odorant cum attractione sicut videmus in formicis ⁊ apibus: ꝓpter debilitatem ipsius sensus in animalibus olfatiuis sentiē odor paucus sine attractione: ⁊ quasi videtur vt non sentiatur. Et cum sit comparatio istius sensus inter homines ⁊ multa ex animalib̄ est iste sensus diminutus in homine ab illis animalibus que indigent hoc sensu in venādo vitam suam: ⁊ ꝓpterea dicitur in ꝓuerbijs q̄ cū ista animalia venantur vitam suam: ⁊ hoc est quasi per viaz ꝓphetie vel diuine prouidentie. ¶ Et postq̄ narrauimus instrumenta quinque sensuum volumus narrare instrumenta que facta sunt ꝓpter virtutem motiuam.

¶ Capitulum. 18m. Quod est de iuuamentis membrorum voluntary motus.

Et dicimus q̄ virtus q̄ facit mouere aīal hec est imaginatiua vel estimatiua quā p̄cessit vtus cōcupiscibilis. ⁊ postea ibi ꝓfirmatū est cōsiliū vel rō ꝓ reputationē rei imaginate aut estimate Fm q̄ declaratū est in libro de aīa. Et est necesse pscrutari in hac virtute: hoc est vt sciamus instrumenta q̄bus oportet operari ⁊ quot sunt. ¶ Dicamus q̄ motū voluntary qdam est ꝓpriuz: ⁊ quidam est cōmunis. Cōmunis est motus cūdi q̄ motus est totius corporis. Sed ꝓpriuz est motus cutis frōtis ⁊ motus oculoz: ⁊ mādibularum ⁊ duarum nasi extremitatum: ⁊ labioz: ⁊ lingue: ⁊ epiglotis: ⁊ mādibule inferioris ⁊ motus capitis ⁊ colli: ⁊ motus nasi: ⁊ motus nodi vel humeri spatule: cuz brachone: ⁊ motus brachij a cubito iferius: ⁊ motus iūcture nominate in arabico rascet: ⁊ motū digitoz: ⁊ vniuscuiusq̄ suaz iūcturaz: ⁊ motus membroz existentium in collo: ⁊ motus pectoris ad inspirandū: ⁊ virge: ⁊ vesice quādo clauditur: ⁊ motus extremitatis intestini recti quādo retinet feces ne exeant: ⁊ myrach: coxe: ⁊ cruris: ⁊ testiuz: ⁊ pedum:

Tpia rō qs odor nō fit caruncula ꝯ Galenum. Scda rō.

Tertia rō.

Ēsra medicorō.

Ēsra Gal.

Rōbma contra Gal.

Ēsra rō.

Rōs Gal. i ꝓ motore

pedum: ⁊ digitoz pedū. Isti sunt motus qui dicunē volūtary. Et est necesse perscrutari res a q̄bus veniūt isti motus. ¶ Et dicimus q̄ manifestū est per dispōē istorum motuū q̄ fiūt a pluriib̄ vno motore. Vbi gra. motus manus fit a chorda: ⁊ motus chorde est a musculo: ⁊ motus musculi est per se: ⁊ musculus est p̄muz mobile: ⁊ nō ē B corpus qō mouеat ipm. Ideo ga oē corpus quod mouet corpus mobile est a necessitate mobile: ⁊ ideo ē ꝓueniēs q̄ corpora quoz vnū mouet alterz veniāt in fine ad vnū corpus qō mouеat per vnā virtutē motiuā missaz eidē: ⁊ nō ꝓpter aliud corpus: sed ꝓ aliud p̄ncipiū qō est in eo sicut ꝓbatū est in nāli pbia q̄ si ita non esset res ꝓtendereē in infinitū. Ergo de necessitate debemus dicere q̄ p̄ncipiū est in musculo. ¶ Et qñ opinantur medici q̄ motū musculi sit a neruo opinanē falsum: ideo ga si ita eēt neruus mouеretur aut ꝓ se aut per aliud, hoc est ꝓ aliud p̄ncipiū qō esset in eo: ⁊ ideo ga declaratum est in nāli pbia q̄ qōlibet mobile hz motorem: ⁊ q̄ ille si est corpus non mouеat nisi mouеat: ⁊ si motus esset a corpore res ꝓcederet in infinitum: ideo necesse est hic eē motorē qui mouеat ⁊ nō mouеat: ⁊ qui sit nō corpus. Nec est vna rō ꝓ quā videē q̄ qui mouet p̄mo aial non est corpus sed virtus est aie: ⁊ q̄ hoc sit de necessitate in musculo. Et B virtus est virtus volūtaria quam precedit imaginatiua: vel estimatiua: ⁊ ꝓfirmatio ꝓsilij. ¶ Et ideo quia iste motor nō est corpus: necesse est vt p̄muz mobile qō mouеtur ꝓ ipsum sit corpus ad hoc vt hoc mobile sit sicut materia ⁊ ipsuz erit ei sicut forma: quia impossibile est primū motorem in animali vt sit sine materia. Ergo necesse est speculari quid sit hoc p̄mū corpus: ⁊ apparet q̄ sit calor naturalis qui est in nobis. Et tu vides q̄ quando infrigidanē membra: eorū motus priuantur. Et est res nota per se q̄ vna rerum receptarum in diffinitione istarum operationū est calor naturalis. Sed iste calor naturalis differt ꝓ prius differentijs in quolibz membro Fm opationes quibus appropriaē istud maxime in opationibus nutrimenti. ⁊ de hoc nullus discordat. Sz Hal. sentit q̄ origo situs calozis istius sit cerebrum: ⁊ ad totum corpus per neruos ab eo mittitur. Sed Arist. sentit q̄ cerebrum sit seruitor cordis in hac opatione per viaz qua seruit ei in sensibus Fm q̄ dictū est supius: ⁊ q̄ origo istius calozis est in corde. Et hoc potest videri manifeste q̄ ita est vt verus est: quia tu vides q̄ nascitur in corpore iter agentis quando vadit qō nō fuerat: ⁊ istud membrū a quo nascitur calor ⁊ vadit ad totū corpus est cor. ¶ Et ꝓpterea quādo accidit homini aliquid qō ipsuz terreat redit calor ad cor ⁊ tremunt crura: ⁊ potest esse q̄ cadit homo: aut nō poterit moueri. ergo p̄ma virtus regitiua in hoc motu: ⁊ illud qō mensurat calorem in quantitate est de necessitate in corde. ¶ Et adhuc qō Hal. ⁊ omnes alij medici ꝓfitentur q̄ virtus volūtaria est in corde: ⁊ si ita est ⁊ apparet q̄ animalia non mouentur nisi voluntarie. ergo virtus hec est in corde: ⁊ cerebrum eius seruiens in dando ei temperātiaz. Et cōmune erit cuz diceretur de hac temperātia vt fiat per neruuz aut fiat cum spiritu animali cunte in ipm ⁊ nō est differentia in hoc excepto q̄ in neruis spiritū animalis Fm Hal. nō est apparēs nisi in duobus neruis opticis. ¶ Sz primū mobile a calore naturali est musculus: ideo ga conueniens est q̄ calor naturalis operetur in primo: hoc est vt primo moueatur istud corpus cuz quo hz similitudinez propinquiorē ex parte calozis: hoc est musculus propter compositionem suā: quia est compositus ex prima carne simplici ⁊ neruis a quibus nascūtur chorde. Sed neruus solus frigidus est multum ⁊ nō hz ꝓtem similez cum calore naturali. Et vena per se nō est digna vt sit principiū istius motus: ideo ga nascitur a membro non p̄mo. Et de ratione nō est q̄ instrumentū qō dat nutrimentum sit instrumentum motus: quia magis est conueniēs vt nutrimētū fiat per instrm̄ quietis. Nec etiā arteria ꝓueniens erit huic motui: ga est opatrix opationum pulsationū que dissimiles ⁊ nō ꝓueniētes sunt motui voluntario: imo est simile vt sit ꝓtraria ei: ⁊ sit quasi disposita sicut res que vellet ⁊ nollet aliqd simul. Ergo remanet vt sit musculus p̄mū instrm̄ qō mouetur a calore naturali. Sed in mēbris quibus non sunt ossa ⁊ nō sunt ramificata: ⁊ sunt parua: musculi ipsi mouent ipsa sine medio: ⁊ ramificata mouent ea mediātibus chordis que nascunē ab extremitatibus eoz: ideoq̄ cum contrahiē trahit illā chordā: ⁊ ga alligatus est cuz extremitate ossis: mouetur os suo motu. ¶ Et quando membrū habet duos motus contrarios adinuicez: tūc hz duo ossa vel duos musculos in duob̄ locis cōtrarys adinuicē: quoz glibet trahit per se suo tpe ⁊ pbibet alteri suo cōtrario ne faciat operationem suā illa hora: ⁊ si operati essent ambo vna hora: tunc stat equaliter membrū ⁊ trahitur Fm vnum statum. ℣. g. quando musculus qui est in sylueſtri parte manus trahit ipsam: vertiē versus partem sylueſtrem ⁊ quādo musculus qui est in parte domestica trahit ipsam versus partē domesticam vertiē versus illam: ⁊ quando trahūt ambo simul existit equalis: ⁊ nullus est ipsoz ꝓ se vt tractu suo faciat ipsam verti intus ⁊ extra. ¶ Et numerus musculorum Fm Hal. est. 529. quoz in facie sunt. 45. quorum. z 4. sunt vt moueāt oculos ⁊ palpebras: ⁊ z. vt moueāt mādibulaz inferiorem: ⁊ 9. vt moueant alia membra faciei que mouenē volūtarie: ⁊ in istis sunt musculus occultus sub cute frontis ⁊ prodest fortitudini apertionis oculoz. Et duo musculi qui mouent extremitatez nasi: ⁊ musculi duo qui mouent labiū superius sursum: ⁊ duo qui mouēt labium inferius deorsum: ⁊ duo qui mouent maxillam. ¶ Et musculi q̄ mouent caput ⁊ collum sunt. xxiij. qdaz eorum trahūt caput versus illam partem solū: ℣ sus quā positi sunt. Et alij sunt qui trahunt caput ⁊ collum: eorum quidam sunt qui trahunt caput superius: ⁊ quidaz sunt q̄ trahunt ad partem anteriorem: ⁊ qdam trahūt ad partē posteriorem superiorem: ⁊ qdam trahunt ad dextram: ⁊ quidam ad sinistram. ¶ Et. ix. musculi mouent linguaz: ⁊ xxxij. musculi sunt ꝓpter motū colli ⁊ epiglotis. ¶ Et septem musculi vnicuiq̄ spatule. ¶ Et. xiij. vnicuiq̄ lateri qb̄ mouеē brachiū: ⁊ quatuor musculi positi super cubitū: quoz duo sunt intus q̄ faciūt ipsum verti versus partem domesticam: ⁊ duo stant extra vt faciant ipz ℣ti ad partez sylueſtrē. ⁊. xvj. sunt in quolibet brachio. x. eē ⁊. vij. intus. ⁊. xxxvj. positi sunt super manus. xvij. super vnaquaq̄: q̄ mouent manus ad partē domesticā ⁊ ptem sylueſtrē: ⁊ ad motus policis ⁊ pui digiti ⁊ volaz manus. ¶ Et musculi pectoris sunt. 107. eoz qdaz dilatant: ⁊ qdam constringūt. Et musculi spondilū sunt. xlvij. ⁊. vij. extendūtur super ventrē sub ossib̄ pectoris vsq̄ ad vmbilicū: ⁊ qdam extendūtur Fm longitudinem: ⁊ quidam Fm latitudinem: ⁊ quidam Fm trāsuersum qui faciūt motum ventris cōstringēdi ⁊ laxādi: ⁊ iuuant omnes alios motus: ⁊ quatuor musculos habent duo testiculi: ⁊ q̄tuor musculi mouent virile membrū: ⁊ vnus musculus tenet os vrine ne indebite fundatur: ⁊ quatuor musculi tenent orificium intestinorum ne stercus ante tēpus egrediatur. Et. lxxiij. musculi ad motū coxarum ⁊ crurium: ⁊. xxvij. ad motum pedum ⁊ aliquorum digitorum pedum: ⁊. xxij. alijs motibus digitorum pedū ⁊ positi sunt super pedes. Isti omnes musculi sunt prima res que mouetur a calore naturali cōmuni: aut calore ꝓprio cuiuslibet musculi.

I ¶ Et ꝓ ostq̃ ista est q̃ aliqõ membꝛuꝫ non mouet nisi ꝑ calo:em nãlem qui stat et loco fozme ⁊ ꝓpter calozem q̃ est in musculo:⁊ ille non mouet nisi per ꝓncipiuꝫ anime. ¶ Et sciẽdũ est quid est istud principiũ:⁊ vnde est ⁊ vbi est. Et dicimus q̃ quãdo associabitur huic q̃ declaratuꝫ est per vlem sermonem:hoc est q̃ virtus que facit motũ in loco est anima. Et est declaratũ etiaꝫ q̃ conuenies est q̃ motus vniuscuiusq̃ cozpozis fit per virtutem volũtariam fixam in membzo cõmuni qõ cõicat toti cozpozi q̃ sit mobile per se:⁊ per virtutem ꝓpziam voluntarie mẽtis mẽbzis particularib⁹ que mouent per se ⁊ sunt musculi:⁊ apparet sensui q̃ in cozpozе non est mẽbzum qõ cõicet toti cozpozi:⁊ fit mobile per se nisi coz. ergo virtus voluntaria cõmunis est in corde hoc est in musculo qui est in eo:⁊ q̃ virtutes particulares voluntarie sunt in quolibet musculo particularium musculozuꝫ. Sicut videmus q̃ motus cõmunis vitalis aialium qui est inspiratio habet ꝓncipiũ a cozde:⁊ iste motus est coniunctus motui expiratiõis pulsatilis. ¶ Et ꝓpter hoc accidit q̃ pulsus magnificatur per motũ:⁊ minozat̃ per quietem. Ergo cerebzũ ⁊ neruus non fuerunt nisi ad tẽperandũ istũ calozes in quo est ꝓncipiũ virtutis voluntarie cõmunis ⁊ ꝓpzie. ¶ Debes scire q̃ nõ est impossibile hic esse motuꝫ volũtariũ absq̃ musculo:sed si est:est ꝓpter calozẽ nãlez aut ꝓpter rem que stat loco eius in aialibus que nõ sunt sanguinea nec musculosa. ¶ Et sine dubio isti musculi nõ sunt nisi in animalibus perfectis. Ideo graue fuit Ha. addãdum musculos qui moueã: linguã exterius:⁊ mot⁹ duriciei mẽbzi tẽpozе coitus. Ideo ga intẽtio sua erat oino vt motus nõ esset nisi per musculos:⁊ non est ita.

Scõa rõ de ꝑ motoze,

K ¶ Capitulũ. 19m. Quod est de iuuamentis anbelitus ⁊ mẽbzozum eius.

Ostq̃ narrauimus iuuamentũ mẽbzoruꝫ motuũ volũtarioꝝ est narrandũ de anbelitu ⁊ mẽbzis suis. Ideo quia Hal. ponit ipm̃ motũ volũtariũ:⁊ ga videt q̃ cerebzũ operat̃ in hũc motũ credit q̃ motus voluntarius sit in eo:⁊ silr credidit q̃ esset in neruo:⁊ credidit falsuꝫ: ideo ga iã probatũ est q̃ ꝑ ꝓuenit esse in membzo mobili per se:⁊ ꝓpterea egritudo a qua ꝓuenit lesio in motu est ꝓmo ⁊ per se in musculo:⁊ per modum colligantie in cerebzo ⁊ neruo. Quare medicus debet curare lesionẽ istius motus itendendo p̃mo ad musculuꝫ:⁊ secundario ad cerebzuꝫ ⁊ ad neruum. ¶ Instrumẽta anbelitus sunt diafragma: pulmo: cãna: trachea: arteria: epiglotis:⁊ vulua. Et ꝓiusq̃ nos tractemus de iuuamento vniuscuiusq̃ istozuꝫ membzozuꝫ: est tractanduꝫ de iuuamento istius operatiõis: hoc est de anbelitu. Et dicimus qõ medici sicut Ha.⁊ alij visi sunt dicere qõ anbelitus est ꝓpter duo iuuamenta: vnuꝫ ad ventillanduꝫ calozes naturalẽ cordis per attractionẽ aeris frigidi ⁊ expulsionez vapozis qui resoluitur a calore naturali qui est corpus fumosum q̃ non est conueniens eidez ꝓz certo istud iuuamentũ est vnuꝫ ⁊ necessariuꝫ animalibus calidis sanguineis. Sed illis que non sunt calida nec sanguinea nõ est necessaria hec operatio: sed sufficit eis motus arteriaruꝫ qui venit a corde:⁊ hoc reputo sicut anbelitum. ¶ Sed aliud iuuamẽtũ quod dicunt esse est vt det nutrimentuꝫ virtutẽ intrinsece ex aere qui recipitur restaurando ex spũ tantũ quantuꝫ resolutũ est: hoc est falsuꝫ. ga impossibile est compositũ nutriri ex simplici: quoniã si ita esset iaꝫ inueniretur animal eẽ simplex ex vno solo elemẽto:⁊ Hal. negat hoc:⁊ ꝓpterea dicit q̃ aqua nõ nutrit:⁊ ꝓpterea dico q̃ primũ verax est. ¶ Sz cui ex virtutibus anime debeat attribui anbelitus: hoc est perscrutandũ: ga Hal. dicit. q̃ debet attribui virtuti voluntarie:⁊ dicit ꝗ quia a nostra volũtate est vt anbelemus ⁊ nõ anbelemus. Et ẽt dicit q̃ ꝓpziũ instr̃m huius virtutis est neruus:⁊ dicit q̃ si incideret neruus qui mouet diafragma: hõ nõ viueret nisi tãtũ quantũ viueret strãgulatus. ¶ Sz alij dicũt q̃ stat virtuti sicut motus pulsus. Et põt questionari dictuꝫ Hal. duabus rõnib⁹. Una: ga tu vides q̃ anbelamus qñ dormimus. ergo non est voluntarius: quia operatio volũtaria non fit nisi cogitatione ⁊ voluntate sicut dictum est. Alia quia videmus q̃ anbelitus q̃ fit ꝓmptouise similat̃ motui pulsuum: ita q̃ Hippocrates ponit ipm̃ pluries loco pulsuũ. s. tẽpozе quo non egrotant membza anbelitus:⁊ dicit q̃ denunciat complexionez cordis sicut denũciat pulsus: excepto q̃ non sit egritudo in instrumẽtis anbelitus. ¶ Et alij sapiẽtes volũt q̃ sit cõpositus duabus virtutibus. vz. voluntaria ⁊ non volũtaria: hoc est nãli ⁊ animali: ⁊ ꝗ inuenitur in motu plurium membzozũ sicut in motu palpebze oculi ⁊ in motu deglutitionis: ga manifestũ est q̃ ambe virtutes iste sunt cõposite:⁊ ideo quando debilitantur iste due virtutes cadit defectus in operatione deglutiendi sicut accidit quãdo cadit virtus appetit⁹.

Scõa rõ.

Tertia rõ.

¶ Et mihi videtur q̃ opinio postrema sit veracioꝛ: hoc est q̃ hec operatio sit composita: vel possibile esset dicere q̃ fozticꝛ eẽt opinio illius qui dicit eaꝫ esse naturalem: ga plures anbelitus quos facimus tpe sanitatis ⁊ egritudinis fiunt sine intẽtione: quare ponũtur ad denũtiãduꝫ complexionem cordis:⁊ etiam suspiria ꝓcyciunt absq̃ intentione:⁊ etiã quando magna necessitas anbelandi in cubit desistere non possumus: sicut accidit in tussi ⁊ similibus. ¶ Et natura non inuenit hanc virtutez actiõe voluntaria nisi ꝓpter necessitatem superuenientem: quãdo non sufficit virtus nãlis ad exigentiam cordis. ¶ Sz probatio qua ꝓbat Hal. affirmando q̃ hec virtus penit⁹ est voluntaria: est ꝓziuatio istaruꝫ virtutum quando est incisus neruus:⁊ dicit ꝓbando postq̃ est incisus neruus est incisum instrumẽtum ꝗ motus volũtary:⁊ incisо neruo cessat motus voluntarius. ergo est in neruo. Et iste syllogismus est falsus in p̃ncipys ⁊ corruptus in figura: quia quando tenetur vnum predicatuꝫ rci que data est a subiecto non debet semper remoueri predicatuꝫ ab illa a qua est remotum subiectum:⁊ qui opinabuntur hoc tenentur credere cum contradictione oppositi antecedentis in tota materia contradictionem oppositi cõsequentis:⁊ ideo hec verba nõ sunt digna vt hic audiant̃. Et iste est vnus modus in quo est manifestum. ga non habuit veram radicem in logica. ga si per remotionem nerui remouet̃ aliquis motus, illud nõ est ex necessitate: vt quando neruus est vt sit ille motus vt dicatur q̃ neruus sit ꝓpzia causa in hoc motu. Et iam nisi sunt homines percussi sup venas ⁊ neruos dormitarios qui vadunt ad cerebzũ:⁊ tunc in eis ꝓziuate sunt omnes operationes voluntarie ⁊ ꝓpterea hoc nomine nuncupantur:⁊ dicit Rasis q̃ quãdo rex Indie volebat interficere nobiles iterficiebat eos ꝑ hunc moduꝫ. Et vis tu dicere ꝓpter hoc q̃ omnes motus voluntary sunt fixi in his duobus. ¶ Itẽ que res est illa que iubet hãc operationem in neruo nisi vna ex reb⁹ ꝓpter quã cõpletur hec operatio:⁊ quando illa lesa ẽ: tũc necessario lesa est illa operatio: q̃uis non sit ꝓpzia causa in hoc: ga corrumpitur ꝓpzia operatio ꝓpter corruptionem virtutis transmisse illuc. ¶ Et de necessitate nõ est ꝓpter hanc ꝓziuationẽ voluntary motus q̃ quilibet motus qui est in neruo qui igreditur suã essentiã sit positus substãtialiter volũtarius ⁊ per accidẽs accidit ei vt sit ⁊ ille volũtarius. ¶ Et quomõ poterit negare hoc: ga iaꝫ concedit q̃ motus palpebzarum fit per musculos

N Rõ Galeni.

Ꝓria rõ contra Galeni.

Scõa rõ.

Rõ Hal.

O

Q

Rñio rõni Hal.

P

L

M

Cõtra medicos,

ficut

A ficut notũ est ꝑ se:⁊ cũ ꝗ toto nõ est volũtarius. Et si velet dicere q̃ sit totus voluntarius: adhuc nihil hic lucrat̃ eo q̃ est in musculo nõ in neruo. ¶ Et postq̃ declaratuꝫ est q̃ iuuamentuꝫ sit in anbelitu:⁊ que sit eius virtus necesse est narrare iuuamẽtũ ꝓpziũ vniuscuiusq̃ mẽbzi ꝓpziꝫ huic opatiõi. ¶ Et dicimus q̃ mẽbzũ qõ manifestũ dat iuuamẽtũ in hac opatione est pulmo: sic videmus q̃ qñ dilatat̃ attrahit acrẽ intus ⁊ qñ ꝓstrigitur expellit foras. Et nõ est dubiũ ga illud est ꝓpziũ instr̃m in opatiõe illa. ¶ Sed qõ necesse est speculari subtile in ꝗ est illud vtrũ ille mot⁹ cũ quo fit ispiratio ⁊ respiratio sequat̃ motũ pectozis: nec ꝗ se ꝗ aliquez motũ an sit mot⁹ pectozis in anbelitu: inde ꝓtinuuꝫ semp cũ motu pulmonis vt sit eius adiutoz. ¶ Sz Hal. dicit q̃ pulmo nullũ ꝗ ꝓpziuꝫ motũ in se:⁊ q̃ motus illi⁹ sequtur motũ pectozis:⁊ q̃ motus anbelitus q̃ sequtur motũ nãlẽ: fit ꝑ rẽ musculosaꝫ magnã que dr̃ diafragma qõ separat iferiora mẽbza a supioriozib⁹:⁊ dicit q̃ magis ꝓpzia res iuuamẽti istius mẽbzi est hec opatio: ga nos videmus q̃ icõtinẽti cũ pectus dilatat̃ replet̃ pulmo aere: sicut videmus in follib⁹ fabzorũ. Et testificat̃ sup ꝗ q̃ qñ vulnus factũ fuerit ibi:⁊ itret aer pectus: tũc cessat mot⁹ pulmonis ⁊ mozit̃. ¶ Et possit esse q̃ cessatio mot⁹ pulmonis qñ vulneratũ est pect⁹ est, ꝓpterea ga ifrigidat̃ pulmo. Et in tꝗib⁹ Aristo. nõ cognoscebat̃ aliud iuuamẽtũ huius mẽbzi nisi ꝓp̃ separationẽ mẽbzoꝝ p̃ncipaliũ a nutritiuis ad ꝗ vt non accideret tpe digõnis eis aliud ex calore illo. Et nõ debeat iputari Arist. hoc in defectũ: ga istud qõ appẽdit̃ per anatomiã est sicut res que appẽdit̃ numero motuũ circulorũ: nec illa erat plene scia cõpleta tẽpozе Arist. Et si tẽpore Hal. erat ars medicie plene cõpleta: tñ dicit Ha. nõ est ipse post me venire q̃ inuenit in arte medicine qõ ꝑ me nõ est iuẽtũ. Et ꝓpea in maiozi ꝓte rex de gbus opinãt̃ hoies q̃ Hal. contradicat Arist. non est vera ꝓtradictio: sed sicut additiones ⁊ complemẽta: quia nullus deperit Arist. de eo qõ dicit in iuuamento diafragmatis ⁊ motu neruoꝝ: ꝗm q̃ dicit in tractatib⁹ vlibus de esse motus ⁊ sensus ⁊ iuuamẽtis cordis ⁊ cerebzi:⁊ simlr hic est sic dicendũ:⁊ nõ est dõm q̃ illud qõ dicit Hal. in rebus particularibus cõtradicat in vlibus Arist. ¶ Et mõ volumus reuerti ad illud a quo separati sum⁹:⁊ dicimus q̃ illõ qõ diximus ex ꝓnia Ha. q̃ motus pulmonis segtur motũ pectozis:⁊ ꝗ idiget speculatiõe: ga Ha. nõ verificat hoc nisi ꝓpterea ga videt q̃ cessante motu pectozis cessat motus pulmonis:⁊ tunc mozitur alal. Et ego dico q̃ non est hoc ita absolute dõm q̃ motus pectozis sit cã p̃ncipalis motus pulmonis: ga pole est vt glibz istozũ. i. pulmo ⁊ pect⁹ hẽat hunc motũ ex se: sed habeant vnã ꝓpzietatẽ cõiunctiõis: ꝓpter quã nullus eoꝝ mouet̃ sine alio:⁊ ꝓpterea cũ cessat motus vnius cessat motus alterius:⁊ nõ est glibet eoꝝ cã mot⁹ alterius. Et si nos poneremus q̃ qñ pulmo nõ mouet̃ hoc motu: tũc cesset motus pectozis sic dicit Hal. essemus arbitrati per hoc ꝗm cũ q̃ pulmo eẽt id qõ moueret pectus dicendo q̃ si non mouerẽt q̃ non moueretur pectus. Ecce hic videtur q̃ Ha perdiderit in opinione sua q̃ non est impossibile esse motum pectozis ⁊ pulmonis vt moueat̃ sil sicut in globo vno: vt si vnum non moueret q̃ aliud non moueret: q̃uis vnus non sit motoz alterius ꝗm modũ qui dictus est. Itẽ nõ est ipossibile supueniente pectozi mala cõplexione per incisionez nerui que ei aduenit q̃ illa malitia non penetret ad pulmonẽ ꝑ illã colligãtiã. ga vna rex ex q̃ egrotãt mẽbza ẽ colligãtia:⁊ Hal. ꝗ cõcedit. Etiã per hãc eandẽ viã debemus dicere q̃ mot⁹ pectozis adiuuet motuꝫ pulmonis:⁊ maxie qñ idiget fozti anbelitu. Et melioꝛ via quaꝫ eligere possumus in fine nꝗe, ꝓpõnis est hec: ga mẽbzũ qõ ledit̃ cũ cessat ispiratio ⁊ respiratio ẽ coz sic manifestũ ẽ:⁊ si coz ẽ illõ qõ recipit hãc lesionẽ pp hãc cessationẽ ⁊ non solũ lesionẽ ꝗ ꝗ mortẽ. q̃ de necitate ẽ illõ mẽbzũ in q̃ est ꝑn⁹ isti⁹ iuuamẽti. Et mot⁹ pulmonis ꝗm Ha. erat violẽtus vel ꝑ violẽtiã ꝑ viaꝫ q̃ mouent̃ cozpora artificialia. Et nobis est dõm q̃ illud ꝑn⁹ motus est in ipso ꝑ viaꝫ q̃ est in cozpib⁹ nãlib⁹. Et adhuc q̃ cõplet̃ hic motus per duos mot⁹. vz. nãlẽ ⁊ volũtariũ. Ergo melꝰ qõ dicere possumus ex his est vt sint sic duo p̃mi mobiles. s. q̃ musculus sit p̃m⁹ in motu volũtario ⁊ coz ⁊ pulmo p̃nii in motu nãli. Et Ha. tenuit in ꝗ tractatu viã quã in aliis regulis suis q̃ putat vt iste sit mot⁹ volũtari⁹:⁊ putat q̃ nõ sit volũtari⁹ nisi ꝑ neruũ ⁊ non appet ꝑ anatomiã vt nerusus veniat ad pulmonẽ ꝑ quẽ possit sentire ⁊ maxie ꝑ quem possit mouere:⁊ põt cẽ q̃ nr̃a ꝑn⁹ nõ sũt sufficiẽtia venendi ad veritatẽ pluriũ baꝝ ingistionũ: ꝗ tñ ꝓueniẽs est vt loq̃mur de his ꝗ aptitudinẽ hui⁹ rpis: ga nõ est ipse vt cadãt ꝗ ꝗba ꝑ q̃ possum⁹ certificare de Xitate harum rez tpe futuro: cũ ad pñs spatiũ nõ habeam⁹. Et nõ fuerũt ordiate ꝓtes duplices pulmõis nisi pp ꝗ vt si supueniret vni ꝓti mala dispõ vt alia staret in iuuamento loco ipsi⁹: sic ꝓtigit in vulnerib⁹ q̃ laniãt̃ vnaꝫ camerã pectoris ga stat ꝑs pulmonis q̃ est in camera nõ vulnerata loco iuuamẽti anbelitus: ꝗ qñ vulnerant̃ ambe tũc statim mozit̃ patiẽs. ¶ Et iuuamẽtũ cãne pulmonis ẽ pp ispirationẽ ⁊ respiratõez:⁊ cũ ꝗ ꝗ iuuamẽtũ vocis. Et pp ꝗ fuit positũ in extremitate hui⁹ mẽbzi vnũ qõ ꝗ politatẽ generãdi vocẽ:⁊ assilat̃ vni que ligue. Et misse sunt eidem a musculo res q̃ dant ei diuersas dispõnes vt possit gñare diuersas voces. Et ꝗ iuuamẽtũ est tãtũ pp bñ cẽ:⁊ nõ pp necessitatẽ: ppea q̃ vox nõ est necessaria in cẽ nostro. Et in maiozi ꝓte facit nã ꝗ: quia facit in vno mẽbzo duo iuuamẽta aut tria qñ ꝗ cẽ hoc sicut videm⁹ in naribus: ga sunt ordiate ad odorãdũ:⁊ ad ꝗ vt sint pp mundificationẽ supfluitatũ cerebzi:⁊ in vna ꝓte seruit virtuti expulsiue:⁊ in alia ꝓte seruit virtuti sensibili. ¶ Et ẽt iuuamentũ vuule est vt defendat ne puluis aut fumus: aut siles res nociue veniãt ad guttur. ¶ Et cum ꝗ defendit ne aer fridus igrediat̃ ad mẽbza anbelit⁹:⁊ iõ qñ multuꝫ incidit ab ea fortificat̃ frigiditas ad pect⁹ ⁊ pulmonez:⁊ apparet vt hẽat iuẽtionẽ in cẽ vocis. Et testificat̃ nobis q̃ epiglotis est instr̃m qõ appropriat̃ voci: qõ est: ga cũ sufflamus fortiter in camerã vel cãnã pulmonis aliqui⁹ aialis egredit̃ vox extra ex ea q̃ assimilat̃ voci illius aialis. Et fuit positũ sup hũc meatũ cooperimẽtum vnũ ad defendẽdũ a reb⁹ que vadũt ad ifofagũ ne igrediatur in ipm: ga mozietur homo. Et propterea quãdo intrat aliquid etiam modice quantitatis ãmouet tussim. Ista sunt que sunt possibilia dici de iuuamento anbelitus.

¶ Capꝫ. zom. Qõ est de iuuamẽtis cerebzi ⁊ partiũ eius.

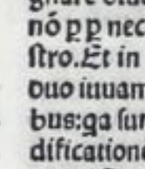

Et virtutes cerebzi. s. imaginatiua ⁊ cogitatiua:⁊ reminiscibilis:⁊ ꝓseruatiua: q̃uis nõ hẽant mẽbza vl instr̃a ipsa tñ hñt ꝓpa loca in cerebzo in gb⁹ manifestant̃ opatiões capꝫ:⁊ ꝓpea de eis dicẽdũ est. Et dicim⁹ q̃ virt⁹ imaginatiua stat in ꝓza cerebzi:⁊ illa ẽ q̃ retinet figurã rei postq̃ separata a sensu cõi. Sz cogitatiua plus manifestat̃ i media camera:⁊ ꝑ hanc virtutẽ cogitat: hõ i reb⁹ gb⁹ ꝓtinet cogitatio ⁊ electio q̃uisq̃ appẽdẽrit q̃ ꝓueniẽtꝰ ẽ. Propterea nõ inuenitur ꝗ virt⁹ nisi in hoie:⁊ aialꝫ bruto ꝓcessa fuit extimatiua loco istꝰ. Et locꝰ virtutis reminiscibilis ⁊ ꝓseruatiue ẽ pupis sine ꝑs posterioꝛ capitis. Et iter ꝓseruatiuã ⁊ reminiscibiles nõ ẽ dẽta nisi ga ꝓseruatiua ẽ ꝓbuatio ꝓtinua ⁊ reminisci

E

F

G

H

bilis est ꝓseruatio itercepta. Et dñia q̃ est iter ꝓseruatiuā vl' reminiscibile ⁊ imagiatiuā ē ga imagiatiua ꝑstat alys formā rei sensate postq̃ ꝑuata est a sensib⁹: q̃re nō ē sensus. Et vtus ꝓseruatiua ⁊ reminiscibilis nō fūt nisi ad cōseruādū aut ad faciēdū reuerti appbēsionē illius figure. Et ex B appet q̃ fūt magis spūales q̃ imagiatiua. ¶ Et nō est tradēdum oblutioni ga q̃uis camere cerebri sint mēbra in gb⁹ cōplenē opōnes istax vtutū: n̄ iueniūt ea rū radices in corde: ⁊ q̃ illa loca nō fūt illis nisi sic istra in gb⁹ manifestanē coꝫ opōnes. Et sic vtus visibilis dī eē in hūore crystallino: q̃uis fit in corde vel i cerebro: sic iste vtutes ⁊ iuuamētū istoꝫ locoꝫ ē ad tēperādum eas fm modū q̃ dicī⁹ est iuuamēto cerebri ad alias apphēsiōes. ¶ Et B declarabit ꝑ viā qua declatuꝫ ē illud: B ē q̃ vtutes iste nō laborāt nisi cū caloze itrinseco: ⁊ caloz i trinsecus nō aduenit eis nisi cū caloze mensurato. g̃ virt⁹ datiua ⁊ mēsuratiua de necitate ē in corde. g̃ radix istarū virtutū ē coꝫ. ¶ Itē ga opatio imagiatiue nō ē nisi in signū q̃ remāsit ex sensatis i sensu cōi sic declatū ē in lib⁹ de aia. Et ibi declatū ē q̃ locꝰ ⁊ radix habitatiōis sensus cōis ē coꝫ. g̃ bitatiōis locus vtutis imagiatiue ē in corde necio. ¶ Et itē ga imagiatio ē q̃ mouet aial: mediante vtute motiua volūtaria: manifestū ē q̃ motiua volūtaria est in corde. g̃ imagiatiua ē in corde. Et in loco in quo est imagiatiua de necitate ē cogitatiua: ga cogitatio nō ē nisi cōpositio rex imagiatiuax ⁊ dissolo eax. Et in loco in q̃ cogitatiua de necitate ē: est reminiscibilis ⁊ ꝓuatiua: ꝑpterea ga pp ipsaꝫ fūt iuēte. ¶ Et nō est necīū in videndo egritudies istax vtutū: ⁊ in egritudib⁹ istax camera cerebri: vt iudicet pp B q̃ iste vtutes sint solū i cerebro: sicut nō est dōm i vidēdo vtutē visibilē egrā q̃ egrotat humoꝫ crystallinus q̃ vtus visibilis nō fit p̄ncipaliꝫ nisi in crystallino. ¶ Et tu vides itex ga egrotant iste vtutes apphēsiue pp egritudinē diafragmatis: ⁊ nō fuit aliqs q̃ crederet q̃ iste virtutes apprehensiue eēnt in diafragmate: ꝑpterea ga nō fuerūt ordiate iste camere cerebri nisi pp istas vtutes. ¶ Et fuit ordiata eax cōplo ad faciēdū illō q̃ ꝓuenit ildis vtutib⁹: ⁊ ꝑpea ista vtus non manifestat p̄ nisi in duab⁹ cameris ꝑpe ⁊ ab ea vadūt ad duas cameras q̃ fūt in pte posteriori p meatū q̃ ē iter vtrasq̃: ⁊ sunt posita coꝫpa in illo meatu q̃ apiunt q̃ necesse est vt apianē ad itrādū calozē itrinsecū in illas: ⁊ postmodu claudit in illis sic dcīū ē i libro anathomie. ¶ Et ga cerebrū ē mēbrū humidū ligdū: iō ad custodiā ipsi⁹ positū fuit os cranei ⁊ pāniculi circūdātes ipm sic posite fūt coste pectoris ad ꝓseruattonē cordis. Et positū fuit B totū dū: eo q̃ hec forma ē meliozis dispōnis aliax oium formax: ⁊ maiozis capacitatis aliax: ⁊ ga a nocumēt remotior oib⁹ alys existit. Et fuit positū cerebrū in altiori loco coꝫporis in aialibus perfectis ꝑpter sensus qui fūt in eo: ꝑpterea q̃ sensus fm q̃ dicit Ha. sunt custodia coꝫporis. Et rationis est vt custodes sint in locis altis.

¶ Lap. xi^m. Quod est de somno.

Tiā declarauim⁹ iuuamētū vniuscuiusq̃ mēbri fm q̃ sufficiēs nobis vī: ⁊ restat vt ōclarem⁹ aliqs opōnes q̃ ꝓseruāt sanitatē. Et incipiemus ab opōne dormiēdi: ⁊ faciem⁹ te scire quid sit dormire: ⁊ in quo membro fiat hec opatio ⁊ q̃ sit ei⁹ cā: eo q̃ est vna ex reb⁹ necessarys in eē aialiū dormientiū. Et hō est vnū ex his: ⁊ ꝑpea ꝓuatio hui⁹ opōnis est vna ex reb⁹ q̃ facit ꝑdere vitā: ⁊ q̃ cōpleuerim⁹ narratione isti⁹ vtutis cū modico ei⁹ q̃ sequtur ad B: tūc erit completa ista ꝑticula: ⁊ icipiem⁹ log in alia ꝑticula de egritudinibus ⁊ causis eax ⁊ accīdib⁹ ipsax si deo placuerit. Et dicim⁹ q̃ dormire ē ligamētū ⁊ ges sensuꝫ ⁊ reuersio ipoꝫ ab istris eoꝫ ad ptē itrisecā coꝫpis. Et iste res p se note fūt: ⁊ ꝑpea trāseūt res sensate sup dormiētes ⁊ n̄ sentiūt eas ⁊ ēt videm⁹ dormiētē oclos hūtē aptos ⁊ nō videbit ⁊ si cēt vī⁹ visibil' i suo istro tūc videret. Et n̄ solus accidit B i hora dormiēdi. sed ēt accidit B q̃ nō bō subtilr sollicitat⁹ ē circa aliō: tūc ēt trāseūt sup ipsꝫ multa sensata ⁊ nō sentit ea. ¶ Et postq̃ dormire nō ē nisi reuocatio sensuū ad ptes iteriores coꝫpis: ⁊ ē ipo'e sensib⁹ vt moueāt i motu vniuersitat coꝫpis sine coꝫpe vno q̃ starēt loco ei⁹ ꝑpe mātē: ⁊ ē mānifestus q̃ istō coꝫp⁹ ē coloꝫ nālis. g̃ dormir nēcio fit p calozis nālis reuersionē ad ptes itrisecas coꝫpis. Et testificabit sup B q̃ ptes exteriores coꝫpis refrigerant cū hō dormit. Et ēt opatio digōnis ē fortior cū hō dormit: eo q̃ caloꝫ nālis cū q̃ opat nā i vigilādo i exteriorib⁹ vt det sensuꝫ ⁊ motū reuertit dormiēdo ad ptes itrisecas coꝫpis. ¶ Et postq̃ trāsmissio calozis nālis mēbris nō fit nisi a corde sic dcīū ē supi⁹. g̃ reuersio ipsi⁹ ꝑte dormitiōis nō fit nisi ad coꝫ: ꝑpea ga a loco vñ icipit motus ad eūdē reuertit sic ē i dño: ga ab eo res bñt initiuꝫ ⁊ ad ipsꝫ reuertunt. Et postq̃ declatū ē q̃ somn⁹ ē qes sensuū ⁊ cessatio suax opōnū pp reuersionē calozis nālis q̃ est coꝫ subtū ad coꝫ. ēt sciēdū ē q̃ sit cā isti⁹ reuersiōis: ꝑpterea ga B res stat loco foꝫ dormitiōis ⁊ loco vltie digestiōis. ¶ Et dicim⁹ q̃ dilatatio calozis nālis i ptibus extremis nō ē nisi pp augmētū q̃ titat ei⁹: ⁊ n̄ fit pp augmētū q̃ titat nālis q̃ est i eo. Sz cōstrictio sua ē diminutio q̃ titat. Et B fit nēcio dñantib⁹ sup ipm frigiditate ⁊ humiditate. g̃ somnus nō accidit nobis nisi quādo ifrigidat ⁊ humectat caloꝫ nālis: ꝑpea ga q̃ nā acgrit humiditatē ⁊ frigiditatē ⁊ reuertit ad sua radices diminuit a sua q̃titate. Et ꝑpea ga iuuamētū cerebri fuit vt tēperaret calitatē ⁊ siccitatē cordis nēcium est vt recipiat maioꝫē ptē isti⁹ opatiōis a cerebro. Et B accidet q̃ dñabit sup cōplonē ipsi⁹ fri. ⁊ bu. ⁊ B non accidet ei nisi q̃ trāsmittit ei cib⁹: ⁊ silr q̃ accidit cib⁹ cordi acgrit fri. ⁊ bu. Et ꝑpterea q̃ B non accidit cordi vt in plurib⁹ nisi mediāte cerebro: nos faciem⁹ embrocationē sup cerebrū vigilātiū cū reb⁹ q̃ bñt humectare. Opinabanē multi bominū q̃ cerebrū cēt solū ꝑpriū mēbruꝫ somni ⁊ nō ē ita. Et rōnes q̃ nobis ostēdūt q̃ dormitio nō fit nisi p frigiditatē ⁊ bu. sunt: ga nos videmus q̃ maioꝫ pars cibox q̃ faciūt dormire sunt fridi ⁊ bu. sic lactuce ⁊ siles: ⁊ cibi qui inducūt vigilias sunt ca. ⁊ sic. Et cā mālis somni ē vapor humidus q̃ ascēdit a mēbris i feriorib⁹ ad cerebrū, ꝑpter aliquaꝫ cām giatus: ⁊ q̃ n̄ est in fine sui ascēsus igrossat a frigiditate cerebri ⁊ recipit grauitatē ab alys humiditatibus miscētib⁹ se cū eis q̃ ibi sunt: ⁊ ga nō p̄ñt resolui nec vlteri⁹ ascēdere: descēdūt iferi⁹ ad mēbra ⁊ oppilāt meatus vtutū sensibiliū. Et somn⁹ nō aduenit multū aialibus post laborē nisi ꝑpea: ga aialia q̃ mouēt ⁊ laborāt sparget caloꝫ su⁹nālis ⁊ diminuit q̃titas sua ⁊ refrigeratur: ⁊ ꝑpea reuertit de necitate ad locū sui p̄ncipij ⁊ sui thesauri. Sic silr accidit ei res q̃ ipedit ipm: ga reuertit ad p̄n⁹ suū. ⁊ sic hoies exercituū q̃ accidit eis grāde piculuꝫ reuertūt ad capitaneū: ⁊ ꝑpea coꝫ ē istō mēbrū q̃ vltio refrigerat tpe mortis. ¶ Et somn⁹ ē vna opatio nāe q̃ regit coꝫp⁹ aial. Et ꝑpea fuit somn⁹ necīū i aialib⁹ ꝑfect: ga nisi ēt somn⁹ perirēt sensus, ꝑpter nimiū exercitiū: ⁊ percutib⁹ sensibus periret vita. Et inde est q̃ citrinatur facies dormire nō potētiū: ⁊ ledunt eox operatiōes: ⁊ ꝑpe operatio vtutis nutritiue ⁊ etiā exercitiū sensuū ē ex reb⁹ q̃ refrigerāt caloꝫ nālex, ꝑpter sparsionē sua ad partes exteriores. Et q̃ n̄ refrigerat reuertit ad partes iteriores ⁊ diminuit q̃titas sua. Et est sciēdum q̃ hec operatio q̃uis ipsa nō sit nisi, ꝑpter aliquā permutationex cōplonis faciam

ctaꝫ in caloze nāli que ē augmētuꝫ cōplonis frigide ⁊ humide: tū veraciter efficiēs hāc est virt⁹ regitiua q̃ ē in corde: ⁊ caloꝫ q̃ ē in corde B mō ē suuꝫ instrm. Et pp B ē hic nat⁹ locus ingstitionis: B ē cui vtuti aīe dꝫ attribui B opatio: ⁊ vī q̃ obeat attribui vtuti sensibili: iō q̃ crescit ⁊ fortificat pp hāc opationē: ⁊ nō debeat attribui nutritiue inquātū ē nutritiua: ꝑpea qꝫ vegetabilia nō dormiūt: eo q̃ nō bñt sensuꝫ. Et ista virt⁹ ē ex vtutib⁹ sensibilib⁹ apprōpriat sensui cōi. Et nos nō attribuim⁹ hāc opationē vtuti sensibili: nisi qꝫ ē vna rex pp q̃s ꝓseruat eē snū: q̃uis tūc cesset. Iste sunt ille res q̃ p̄ñt dici in opationib⁹ oibus q̃s bꝫ sanitas. Et de iuuamēto istoꝫ erit declarata res que ē necessaria in esse aialiū: ⁊ illa que nō est necessaria.

¶ Lap. xx^m. Quod est de cōplexionibus tempox.

Tertiam mēbra vtut nutritiue ⁊ opatiōes illi⁹ fūt nēcia in eē aialis: q̃ nō ē gīatiua: ⁊ ēt sensus tact⁹ ē nēcius: ⁊ ꝑpterea fuit ꝓuatio isti⁹ vtutis mors ex necessitate: ⁊ anbelit⁹ est ēt opatio nēcia: ⁊ ex B apparet q̃ res q̃ stant coꝫpori hois loco ꝓseruationis fūt aer: aq̃: cibi: q̃ nō ꝓseruāt nisi q̃n fūt super suū cursuꝫ nālē. Et qꝫ aer nō ē super formā sua nālex nisi pp opationē solis ⁊ coꝫporex celestiū: cū eo fuerūt cāe q̃ stant coꝫpori humano loco ꝓseruatōis ipsa eadē coꝫpora. Et nō cōplex B operatio i aere nisi ꝑpt operatiōes solis i eo in q̃tuoꝫ tēporib⁹ q̃ fūt ver: estas: autūnus: ⁊ byems: ⁊ B est ex icessu ipsi⁹ in circulo obliq̃: ⁊ ꝑpterea ꝓueniēs ē medico cognoscere nāꝫ boꝫ q̃tuoꝫ tēpox: qꝫ ꝑpt ipsa stat sanitas plus q̃ per alias cās. Et dicim⁹ q̃ ver ē tps in q̃ operatiōes nutritiue fūt perfectiores: ⁊ B nō accidit nisi pp multiplicationē calozis nālis in coꝫpore: ꝑpterea qꝫ caloꝫ nālis ē calidus ⁊ humidus: ⁊ dī q̃ cōplo isti⁹ tēporis ē pp calitatex ⁊ hūiditatē: ꝑpterea qꝫ speculatio in cōplone huius temporis ē in cōparatiōe ad coꝫp⁹ humanū: ⁊ opatiōes iueniuꝫ in B tēpore fūt perfectiores: ⁊ ꝑpterea pōt dici q̃ est tps tēperatū cōparatū cōplōni hois. ¶ Sz si tu diceres q̃ cēt tēperatū pp ꝑportiōex q̃litatū ex qb⁹ ē vna cū alia. B cēt fl'm: qꝫ vnaq̃q̃ rex q̃ apprōpat cōplōni apprōpat de necitate dñationi vni⁹ q̃litat actiue q̃ stat loco forme: ⁊ dñationi vni⁹ q̃litat passiue q̃ stat loco mātē: ⁊ si ita nō cēt cōplonatū: nō cēt vnū in foia: imo essent duo: nec etiā esset recepta vna operatio in suo termino: si due q̃litates Sxie dñantes essent super ipsuꝫ ambe eq̃les in po⁹ vel in actu: qꝫ ex duab⁹ rebus in actu Sxys nō pōt fieri vnuꝫ in actu: ⁊ ēt de duab⁹ nō Sxys sic nō fit ex duab⁹ lineis i actu: vna linea in actu: ⁊ B nō ꝓsenserūt multi ex eis q̃ apprōpriāt sibi pbiaꝫ B tēpore: nedū medici: ⁊ de B hēbunt manifestā declationē: qꝫ nunq̃ iueniē tēperata cōplo i ꝑportiōe. 4. q̃litatū: B ē tēperātia q̃ est fm extremitates: sicut nō pōt iueniri tēperata complo apprōpata vni qualitati actiue: ꝑpterea qꝫ q̃lz actiua bꝫ gradū sue operatiōis pp vnā q̃litatē passiuā ꝑpriā ei q̃ stat ei loco mātē. Et postq̃ declatū est B reuertamur ad illud a quo separati sumus. Et dicim⁹ q̃ vī q̃ tps estiuū bēat in dispōne sua dñium caliditatis ⁊ sic. ⁊ ēt apparet q̃ hu. ⁊ friditas dñenē super dispōne byemis: ⁊ B ē cōparatiōe ad tps veris ⁊ cōploni hois. Sz cōplo autūni qꝫ ē media iter estatē ⁊ byemē opinat q̃ sit q̃ st in tēperātia veris: ſz res ē Sxia: qꝫ est in fine Sxietatis veri: ꝑpterea qꝫ est illud tps in quo debilitantur virtutes: ⁊ sunt ꝓfuse sicut vī in vegetabilib⁹ ⁊ aialibus: ⁊ ꝑpterea dōm est q̃ friditas ⁊ sic. dominenē super ipsuꝫ q̃ sunt Sxie caliditati ⁊ hu. ⁊ q̃uis nō sit friduꝫ multū predominat ei siccitas: ⁊ vlr dico q̃ ꝓfusus est in suis partib⁹: ⁊ sol in illo ē medius nobis iter ꝑpingtatex ⁊ longitudinē: ⁊ q̃uis hec eadex cōparatio sit in vere: tū est magna dñia inter istas duas cōparatiōes ex parte ꝑparationis nālis: ꝑpterea qꝫ vtutes fūt in autūno i fine declinatiōis: ⁊ siccitas iā dñata ē super oia aialia: ⁊ ꝑpterea nō iueniē aliqō iuuamētū in tēperātia calozis ipsi⁹ tēporis in rebus gīationis. Sz tēperātia q̃ est in vere ē ꝓueniēs gīationi ⁊ sedet super nāz q̃ est ꝓueniēs gīationi: ⁊ B est dūiditas. Et hec tēpora nō bñt terminū stabilem gīalr in breuitate ⁊ longitudie: ſz diuersificat in regionib⁹: ⁊ hec diuisificat in latitudinibus ipsax. ⁊ tēperatior regio est illa q̃ bꝫ tēpus autūni breue: ⁊ tps veris longum: ⁊ tales regiones sunt in qnto climate ⁊ ꝑpe q̃ sunt ꝑpinque mari. Et autūnus in terris nostris hispanie bꝫ q̃si duos mēses: ⁊ sedet in ꝑncipio quinti climatis: ⁊ sub lance diei nō est tps tēperatum fm q̃ opinanē multi hoium: ⁊ B declaratū ē alias: nec ēt vex ē qō bñt qdā q̃ 4^m clima sit meli⁹ 5°. ⁊ Hal. sentit q̃ tēperatior regio ē terra grecoꝫ: ⁊ iter alias tēperatior est terra hispanicis ⁊ dicit q̃ totū tps illax terrax est sic tps veris. Deinceps declaratū est ex istis locis sanitas cuiuslibet mēbri in oibus quatuor causis. ſ. mālī: effi. formali: ⁊ finali: ⁊ hec fuit nostra intentioa ꝑinc ipio libri.

¶ Explicit Liber Secundus colliget Auerroys qui liber fuit de sanitate.

¶ Incipit Tertius liber qui est de egritudinibus: ⁊ continet capitula quadraginta ⁊ vnum.

¶ Lapl'z p̄^m. Qō est de egritudine ⁊ eius diffōne in gīali.

Diffinitio egritudis est manifesta p diffōnē sanitatis: eo q̃ egritudo ē opposita sanitati. Et qꝫ sanitas est vna bona dispositio in mēbro cuꝫ qua agit actionex quā bꝫ a nā sua agere: ⁊ silr patit passionē quā bꝫ pati p sui nām: fuit nēciuꝫ vt egritudo sit mala dispositio in mēbro pp quā agit ⁊ patit ꝑ nāz. Et nēciuꝫ ē vt faciam⁹ in cognitiōe spēx egritudis qō fecim⁹ in cognitiōe spēx sanitat: B ē vt narrem⁹ in p̄mis quot ⁊ que sint ei⁹ spēs: ⁊ q̃ sint sue cāe: ⁊ postea declarabim⁹ q̃ sint actiōes ⁊ passiones nō nāles: ⁊ medici vocant passionē accīs. Et q̃n nos B fecerim⁹ tūc cognouerim⁹ egritu^ncs per oēs suas cās q̃ sunt finis cognitionis rex: ⁊ B totū poterim⁹ cognoscere a cognitiōe sanitat q̃ a nobis p̄us ocā est. Q̃n nūs specex egritudis ē sicut nūs spex sanitatis: ⁊ a cognitione sanitat cognoscit egritudo: q̃uis opinatū sit q̃ notiores sint spēs egritu^ncs spēb⁹ sanitatis: ꝑpterea qꝫ multe egritudies bñt noia ⁊ sanitates opposite illis nō bñt noia: ⁊ n̄ impole est cognoscē egritudies ꝑfecte nisi pp cognitionē suox oppositox. Et ꝑpterea dictū est q̃ Sxiox eadex est disciplina. Reuertamur igit ⁊ dicam⁹ q̃ ꝑpterea q̃ dispōnes sanitatis mēbri bñt duas spēs: vna est bonitas cōplonis mēbri q̃ in mēbris iueniē ꝓsilib⁹: ⁊ alia ē bonitas cōplonis q̃ est in mēbris officialib⁹: fuit nēciuꝫ diuidere silr egritudines fm has duas spēs. In p̄mis narrabim⁹ egritudies mēbrox ꝓsiliuꝫ: ⁊ dicem⁹ eax cās efficiētes ⁊ māles: ⁊ postea narrabim⁹ egritudies mēbrox officialiū: ⁊ dicemus eax cās. Et dicim⁹ ꝑpterea q̃ mēbra ꝓsilia nō agunt nec patiunt fm cursum nāe: nisi q̃n mensure ca. fri. sic. ⁊ bu. erunt in illis cū ꝑportiōe ꝓueniēti in oib⁹ spēbus cōplonis sanitatis: sic narrauim⁹ i libro sanitatis. Silr est nēce vt sint egritudies illox mēbrox ipsis egrediētib⁹ ab ipis mēsuris ꝑportionatis in vna q̃litate vel duab⁹ ex illis q̃ p̄ñt cōbinari. g̃ spēs egritudis istox mēbrox fūt octo. vz. ca. fri. bu. vel sic. vel ca. ⁊ bu. ⁊ ca. ⁊ sic. aut fri. ⁊ sic. Et nō solus est itelligēdus de p̄mis q̃litatib⁹ sicut dicit. B. sed etiā de qualibet q̃litate cuꝫ qua operat mēbrū suas opatiōes sicut duricie ⁊ mollicie ⁊ bis silibus q̃litatib⁹ ꝑpriis mēbris ⁊ ipsoꝫpris. Et spēs bax egritudinū prio iueniunt in

mēbris ꝓsilib⁹:scdo in cōpositis ꝓpter ꝓsilia sicut dictus est in spēb⁹ sanitatis. Et istaꝝ octo spēꝝ q̄dā sunt māles: ⁊ q̄daz nō. Sed difficile est imaginari egritudinē mālem esse simplicē: ꝓpterea qꝝ egritudines māles sunt cōposite: ga nulla egritudo mālis ledit operationē nisi ꝓ aliā nō māles q̄ superuenit mēbro a calore vel a frigore.

¶ Cap.2ᵐ. Quod est de causis egritudinū in generali.

Einceps volum⁹ dicere cās eaꝝ: ⁊ dicim⁹ q̄ occasiones māliūm egritu[nm] sūt būores q̄tuor q̄ egrediunt ab eoꝝ tēperātia in quātitate aut q̄litate. Et hoc accidit aut a pte mātē: aut a pte effi. ⁊ B est, ꝓpterea qꝝ mēbra nō permanent sup cōplonē sanitat: nisi q̄ sanguis g aduenit eis ē in q̄titate ⁊ q̄litate i ꝓportiōe tēperata in caliditate ⁊ frigi. Et B accidit q̄ mēbra q̄ efficiunt nutrimētū stāt sup cōplonē sanā: ⁊ cibi g aduenūt corpori sunt nāles ⁊ recipiunt in quātitate ꝓuenienti ⁊ ordine debito ⁊ tpe cōueniēti. Sed q̄ sunt fm ꝓiūi: tūc nō sunt soluz cāe māles ad gīandu i corpore istos būores: sz ēt iducūt mēbra faciēta nutrimētū ad malā cōplonē: ⁊ tūc dī qꝝ būores exiuerūt a nā a duab⁹ partib⁹. vz. a pte effi. ⁊ a māli simul. Et plures erūt cibi nāles ⁊ recipiunt fm ordinē nālez vt dictū est. ¶ Sed res extrinsece acgrent mēbris efficiētib⁹ malaz cōplonē: ⁊ gīabūt tales bumores: ⁊ illa sunt sic aer: exercitiū ⁊ silia: ⁊ tales sunt exēntes in quātitate ⁊ q̄litate: ⁊ tales sunt eueniētes a mala cōplexione in radice creationis membroꝝ agēdiuz in nutrimēto: ⁊ tales accidūt cā parētū q exiuerūt a sua cōplone: ⁊ ex ꝓparatiōe p̄ma in creatiōe: q̄ plures boies sūt similantes se adinuicē in creatiōe coꝝ ⁊ regimic: tū variātes se in accidētib⁹: qꝝ tales sūt multaꝝ egritudinū: ⁊ alij paucaꝝ egritudinū: ⁊ tales multoꝝ annoꝝ: ⁊ alij paucoꝝ annoꝝ. Et pluries accidet hoc a mala cōplone fixa in p̄ncipio gīationis mēbroꝝ efficiētū. Et plurimū hec talis cōplexio ē hēditaria: qꝝ ab istis p̄mis ꝓparationib⁹ accidit qō vidēm⁹ etiā de silitudine multoꝝ hoiuz adinuicem in forma ꝓductudie ⁊ accitib⁹ egritudinū in paucitate ⁊ longitudine annoꝝ. Et postq̄ dixim⁹ cās humoꝝ distēperatoꝝ vlr. Deiceps narrāduz ē. quō fit gīatio vniuscuiusq̄ istoꝝ ⁊ quot sunt egritudines que generant ab eis.

¶ Cap.3ᵐ. Quod est de causis egritudinū materialiuz calidarum ⁊ siccarum.

Incipiemus ab egritudinib⁹ calis ⁊ siccis mālib⁹. Et dicim⁹ q̄ egri⁹ calida ⁊ sicca gīat ex cibis calidis ⁊ siccis distēperatis: vel ga recipiunt in multa quātitate: aut nimis diminuūt: aut qꝝ recipiunt sup ieiunū: qꝝ q̄ recipit cib⁹ post multū ieiuniū in stō ⁊ epate ꝑmutabit ad calorē ⁊ siccitatē fortez: ⁊ inducet stōm ⁊ epar ad eandē cōplonē: ⁊ tūc erit fcā opatio eoꝝ ab ambab⁹ partib⁹ supradictis ⁊ sanguis q gīabit ab hoc cibo erit ca. ⁊ sic. ⁊ distēperat⁹: ⁊ multiplicabit in ipso cholera i multa quātitate: ⁊ distēperabit in multa q̄litate: ⁊ tunc ipedicē opatio fellis: ⁊ nō poterit attrahere cholerā fm debitā quātitatē: ⁊ sic remanebit imbibit⁹ ex ea. Et illud est eo q̄ q̄ exit cholera a vīa sua nāli in quātitate vel q̄litate aut in ambab⁹ simul: tūc remanet chola influxa in sanguine: ⁊ q̄ nutrient mēbra ex illo sanguine extibūt paulatim a sua cōplone nāli ad malaz cōplonem cali. ⁊ sic. ⁊ gīabunt multe egritudines calide cholerice. ⁊ silia accidētia veniētia mēbris a rebus extrinsecis: sicut ab aere calido: ⁊ a multo exercitio ⁊ vigilia: ⁊ accidētibus aic que būt calefacere: sicut ira ⁊ furor ⁊ cogitatiōes cordis ⁊ bis silia: ⁊ cā fortior que est istaꝝ cāꝝ plus aliarum rerū est aer ⁊ ars. ⁊ aliq̄ erit cā istaꝝ oppilatio poroꝝ q̄ sunt in cute per quos evaporat calor ⁊ retinet: ⁊ cōculcabit calor intus ⁊ facier qō dictū est. Et aliq̄ erit hoc a cōplexione nāli vel radicali. Et cholera non nālis que fit in corporib⁹ supradictis bz q̄tuor spēs. Una spēs est q̄ assimilat vitello oui qō natū est in illa dic. Hal. dicit i pluribus locis q̄ hec spēs ē calidior nāli: qꝝ pars ignea in hac specie dīnat plus: ⁊ dicit q̄ eius grossities ē ꝓpter nimiā caliditatē ⁊ ebullitionē ob quā rem bz ista secum istuz calorem igneū. Et alij medici ꝓter ipsuz dicūt q̄ hec est minoris caloris nāli. Et dicunt q̄ grossities ipsius est ꝓpter alicuius mixtionē flegmatis: ⁊ fm hoc debet esse rubedo ipsius infra rubedinez nālem: ⁊ est cōtra illud quod dicit Hal. ⁊ nos videmus q̄ ita nō est vt dicūt. Ad B fm illos debz habere cū sua grossitie aliquātuluz viscositatis sicut debet habere corpus humiduz mixtū cū corpore calido: ⁊ sensus visus in hoc adiuuat Hal. ¶ Et scda spēs habet colorē auricalchi: vel citri: ⁊ generat ab humiditate aque admixta cum ipsa ⁊ sine dubio hoc infra sistit in caliditate a cholera nāli: ⁊ egritudines que fiunt ex hac specie ⁊ vitellina fm illos qui dicūt q̄ fit grossa ꝓpter admixtionē flegmatis nō sunt enumerāde cum egritudinib⁹ cal. ⁊ sic. simplicib⁹ sed cum cōpositis. Sed egritudines vitelline fm Hal. sunt posite in vltimitate caliditatis ⁊ siccitatis: ⁊ pōt esse q̄ hec cholera est chola quā noiat. H. cholerā ru. ¶ Et alie due spēs sunt sicut prasina ⁊ eruginosa: ⁊ dī q̄ ambe gīant in stō: ⁊ mihi vī q̄. H. nō apprōpet eas cholere simplici: qꝝ dicit in libro de vtilib⁹ nālib⁹ q̄ iste due spēs gīant a cholera vitellina mixta cū alys humorib⁹: ⁊ q̄ he due spēs sint cōposite: ⁊ manifestuz ē q̄ gīant in stō fm eos. ¶ Et stōchus p suā nāz nō bz gīare cholerā nālez nec nō nālez: qꝝ q̄ gīat nālem gīat nō nālem: q̄ corrūpit ipsius cōplo: qꝝ ipsius cōplo intēdit aut remittit. q̄ prasina ⁊ eruginosa nō būt B nomē nisi equoce. Et vī q̄ cā ista gīationuz est: q̄ q̄ cholera egredit a sua nā in ca. ⁊ sic. ꝓpter sparsionē ipsius ad stōm: tunc remisceē cū alys humorib⁹: ⁊ ꝓprie cū melia: ⁊ ibi recipit aliquam spēz putrefactionis ⁊ puenit ad talez cōplonē: ⁊ ꝓpterea assimilantur isti humores veneno: ⁊ ꝓprie eruginosa. Et egritudines q̄ pueniunt ab his sunt incurabiles ꝓpterea ga nō recipiunt digōnez nec ꝑmutant a colore nāli: imo corrūpūt formā specificā ipsius sicut corrūpit venenuz.

¶ Deinceps volum⁹ declare q̄lr gīant egritudines cholerice: ⁊ incipiemus a febre cholerica sefraria. Et dicamus q̄ postq̄ dictū ē q̄ febris ē calor q̄ ꝑtinet totū corp⁹ q̄ ledit actiōes ⁊ passiōes mēbroꝝ oiuz. Ab hac pte appet q̄ est calor exneus ⁊ appet ex pte q̄ manifestat in ipsa opatio caloris itrinseci digerēdo būores ⁊ recipit sanationē: ⁊ nō est sic calor exneus q̄ iuenit in corporibus mortuoꝝ: ob B apparet qꝝ ēt est nālis: ⁊ ē veritas qꝝ est calor nālis mixtus cuz aliqua q̄litate caloris putredinalis. Et adhuc postq̄ calor iste spargit ⁊ ꝑtinet per totū corp⁹ per arterias: dicimus per B q̄ subm ꝓpiquū istius caloris ē cor: ⁊ ꝓpterea est ipse ipm esse totū extraneū. Et ꝓpterea ga calor cordis est ille calor cū quo mēbra faciunt oēs suas operatiōes: nēciuz est q̄ recipit aliquā permutationē vt ledant oēs eoꝝ operatiōes. ¶ Ergo diffinitio febris est hec: ga est calor compositus ex calore nāli ⁊ extraneo putredinal i missō a corde ad totuz corpus ⁊ ledit oēs actiones ⁊ passiones. Et dicimus q̄ iste calor ē permutatio caloris nālis permutati in quātitate ⁊ qualitate operādi in corpore operatiōes nō nāles: aut in materia nō naturali. Deinceps volumus dicere q̄ cause gīationis istius caloris sunt eedem cū causis gīationis caloris extranei: saluo q̄ in hoc caloze sunt eq̄les: ⁊ si ita nō esset. q̄ esset exneus absolute: qꝝ res attribuit extraneo dominati. Et iam declaratū est in 4ᵒ methau. q̄ cā effi. putredinē stat duob⁹ modis. vnus ē calor extrisec⁹: ꝓpea qꝝ iste calor spargit ⁊ exbalare fac caloze itrisecū: ⁊ maxie qn̄ ē cū fortitate: ⁊ qn̄ spargit caloz itrinsec⁹ sic ꝓuenit tpe magni calozis q̄ regit māz gīatā i illa mā caloz exne⁹: ⁊ maxie si sit būida ga būiditas de facili ꝑmutat a reb⁹ extrisecis: qꝝ difficile eēt effici p seipsaz. Ali⁹ cā ē effi. p accñs: B est friditas: ga qn̄ dīnat sup calorē itrinsecū extinguit ipsz: ⁊ tūc gīat super māz loco isti⁹ calozis nālis aliū calorē exneū. Et ibi declaratū ē q̄ ens nāle nō ꝑmanet i suo cē nisi q̄ vtutes agentes dīnant sup patiētes. Et q̄ debilitant iste vtutes regitiue: ⁊ dīnant vtutes extrisece: tūc tēdit ens ad viā ipsectionis: als corruptionis. Et cāe q̄ adiuuāt ad gīandū calorē exneū ille eedē sūt cū illis q̄ adiuuāt ad extīguēdus calores nālē: ⁊ B fit q̄ subm ē ꝓparatū ad recipiēdū istā gīationē exneā: sic sanguis ex q̄ gīat chola q̄ egredit a nā in quātitate: aut q̄litate: aut ꝑ multitudinē sanguinis: aut ꝑ ipsi⁹ grossitie aut viscositatē: qꝝ B refrigerat caloz itrinsecus ⁊ extīguit sicut faciūt multa ligna humida q̄ ponūt sup ignē. Et ēt oppilatio poroꝝ adiuuat ad B: quia resistit euētationi calozis itrinseci. ⁊ accidit B sic accidit igni q̄ nō bz euētationē q̄ cito extīguit vl debilitat sic tu vides q̄ carbonary tegūt carbones cū terra vt ignis nō trāseat per oēs partes carbonū: ⁊ faciat ex eis cinerem.

¶ Cap.4ᵐ. Qō est de gīatione febris cholere sefrarie.

Et postq̄ declatū ē vlr qd sit febris ⁊ vles cāe sue gīationis. dōm ē q̄uo gīat febris cholica q̄ dī sefraria. Et dicam⁹ q̄ fortior cā in gīatiōe istius febris: est q̄ dīnat cōplo sanguis i calitate ⁊ sic. Et bz ꝓparationē vt gīet i eo talis caloz: aut ꝑ ꝓparationē supplinitatū tertie digōnis q̄ ē in mēbris: sz grossities ⁊ viscositas ⁊ oppilo venaꝝ nō imaginant i opatiōe isti⁹ febris: nisi diceret i chola vitellina bz illos q̄ dicūt ⁊ Hal. aut ꝑ q̄titatē suā. Et ōbes scire q̄ nō ē i boie chola absoluta: ita vt sit ꝑs mēbri bois excepta chola q̄ stat in sacculo fellis bz q̄ sdā: sz nā expellit cā a mēbris sanguinis q̄ separat ab eo: ⁊ ꝓpea ē ipse opiari q̄ subz febriū sefrariaꝝ sit chola absoluta: sz ē sanguis aut būiditas i q̄ dīnat chola. Et ꝓpea ꝑt recipe digōnē ⁊ reiti ad suā nāz: qꝝ nō denudat a sua fōia specifica. Sz q̄ separat ab eo chola absoluta incōtinēti expellit a nā: ⁊ si separat ab eo res q̄ bēat politatē recipiēdi digōnez nutrient ex eo mēbra. Et nō ē, pole vt chola recipiat aliquā digōnē: qꝝ nō ē pole illi rei q̄ trāsmit terminū decoctiōis vt redeat ad terminū decoctiōis: sic nō ē pole vt assuz reitat ad elixū: nec ēt in ea ē aliq̄ ꝑs ex q̄ possint mēbra aliq̄ mō nutriri: ⁊ dico hoc de nāli. sz si sic de nāli q̄to plus de nō nāli. Et illi q̄ solū sunt medici q̄ dicūt q̄ chola ē cib⁹ alicui⁹ mēbri sz q̄ dicūt q̄ q̄tuor būores sūt eln̄ta mēbroꝝ ꝓsiliū. Et ego nolo laborare plus i cōnib⁹ cū eis: qꝝ ego declaui B ꝑfecte i libro sanitatis. ¶ Et ꝓpea qꝝ caloz exne⁹ gīat in būiditate q̄ est ex nāz cū ōbilitate calozis itrisecī: dico q̄ nō ē cū excessu nālis calozis: sic dīnat Hal. i multis locis. Sz ꝓpea q̄ bumiditas ē velor ad putrefactionē: ꝓpea qꝝ caloz itrinsec⁹ plus laborat ad ipsi⁹ corruptioēz: qꝝ illa nō bz a se rem q̄ cā ꝓsumat. Et si ꝓsiterē. H. q̄ ois caloz exne⁹ eēt putredinalis caderet periculū magnū i dict⁹ Ar. ꝓpea qꝝ glibz caloz exne⁹ fit fm ipm ꝑ ⁊ subalr ꝑ calorez aut fiditatē: ⁊ qn̄ debilitat caloz nālis, ꝓter fiditatē: tūc dīnat būiditas ⁊ fatigat caloz itrinsec⁹ i dīnando sup ipsz: ⁊ fit putrefactio ꝑ caloz exneū supueniētez. Sz q̄ cā calozis exnei fit a caloze: tūc supuenit mēbris assatio vl cōbustio: sz nō putrefactio. ꝓpterea q̄ nō est ex necitate vt ois caloz exne⁹ aut ois febris sit putredinalis ⁊ maxie causon: ⁊ ēt q̄ caloz exne⁹ gīat i locis i gb⁹ fit digō: ⁊ i locis in gb⁹ fit ꝑs mēbroꝝ. i actu ⁊ aggregant ibi supfluitates exītes in nā distēperate siles chole i q̄litate: aut distēperate i quātitate ēt erūt ille būiditates q̄ sunt in corpe occasione chole: ⁊ inuēte loco digōnis. Et manifestū ē q̄ loc⁹ maiozis digestionis ē loc⁹ digōnis scde q̄ est epar ⁊ vene: ⁊ alter ē loc⁹ digōnis tertie: ⁊ illa ē in mēbris: ⁊ ꝓpterea spēs barū febriū sūt due: vna q̄ est in venis: ⁊ altera q̄ ē in mēbris hoc est in locis digōnis tertie. ⁊ in libro ꝑnostico ꝓ declata ē dīia istaꝝ duaꝝ febriū. Et si ēt alie seb. q̄ sunt apprōpate pure cholere: ⁊ tales etiā apprōpriate sunt cholere nō pure: ⁊ ibi declarabo dīiam vnius ab alia.

¶ Cap.5ᵐ. Qō est de egritudinib⁹ cholericis localibus.

Et postq̄ declauim⁹ vlr quō fiūt febres cholice. Deiceps volum⁹ log ⁊ narrare quō sūt egritu[nc] cholerice locales q̄ noiant alguase: in latio dicūt apata cholica: ⁊ in greco erisipile. ⁊ dicim⁹ q̄ hec apata gīant i mēbris duob⁹ modis: vno q̄ expellit ad aliud mēbrū būor cholic⁹: ⁊ tūc ꝑt ei⁹ q̄titatē fit dilatatio in mēbro fm oēs dimēsiones. Et ꝓpterea dī q̄ elmare: siue erisipila ⁊ silia sūt cōposita ex morbis ꝓsilib⁹ ⁊ officialib⁹. Et cā expulsionis isti⁹ būoris ē ꝑt fortitudinē vtut⁹ expulsiue i mēbro mādāte: ⁊ ꝑ ōbilitatē eius, dez vtut⁹ i mēbro recipiēte. Et nō fit sic dicūt grossi q̄ fit ꝑ fortitudinē retētiue mēbri recipiētis. Ueꝝ ad B multū adiuuat largitas viaꝝ cū suppōne patiētis mēbri. Et maxime qn̄ mēbrū expellēs ē inp⁹ ⁊ recipiēs iferi⁹: ⁊ maxie qn̄ bu. ē grossius ⁊ terrestris: ⁊ qn̄ fuerit icinerat⁹ ⁊ fuerit i mēbro: tūc ꝑt illi⁹ q̄titatē caloz itrisec⁹ i eo suffocabit ⁊ gīabit caloz exne⁹ i mēbro exneo saluo si būor nō cēt in vltimitate siccitat. Et si apa istō gīat in aliq̄ mēbro ꝑn[lc] aut ꝑpe ipz, pcedet ab eo caloz ad corꝝ gīabit febris fortis: ⁊ si nō erit ꝑpe mēbrū ꝑn[lc] nō faciet febrē: ⁊ pole erit vt tēdat ad mortē. Et glio mō gīat qn̄ mēbrū nō pōt digerere cibū q̄ ei mittit: nec ipz ꝑmutare i q̄titate aut q̄litate: nec ipz pōt expellere: tūc mā augmentat in mēbro illo talr vt recipiat dilatationē i oēs tres dimēsiones: ⁊ extinguit ei⁹ caloz nālis eidē mēsurat⁹: ⁊ gīat i eo caloz putredinalis ꝑ necitatē mālē exnee. Et iste egritu[nc] q̄ dicūtur erisipile sunt duaꝝ spēꝝ: vna est q̄ dī erisipila rubozis ⁊ apparet ab hac spē. vt sit mixta cū multo sanguine ꝑ rubedinē quā bz: ⁊ nō fac in mēbro magnū tumorē: ⁊ nō ē dolor eius acut⁹. Alia spēs dī erisipilla formicularis: ⁊ in ea plus dīnat chola: ⁊ ꝓpterea inducit pustulas ⁊ corrosiones. Et aliq̄ista nō apparēt nisi in cute: ⁊ aliq̄ ē fixa in suba mēbri ⁊ illa peior est: ⁊ pōt esse vt fiat in cōcauitate alicuius mēbri sicut in stomacho aut in intestinis ⁊ ledet ipsius operationes sine apostemate manifesto.

¶ Ca.6ᵐ. Qō ē de egritudib⁹ fridis ⁊ humidis mālib⁹.

Iste egritudines fiūt ꝑt flegma qō ē ex nāz in quātitate ⁊ q̄litate: ⁊ cāe gīationis istaꝝ sunt opposite cāis ex gb⁹ gīant egritudines cholice ⁊ mālfestiores istaꝝ egritudinū sunt febres flatice ⁊ apata que dicūt çimie: qō ꝗo plus adiuuat ad gīationē haꝝ febrium est oppilatio q̄ fit ꝓpter grossitie isti⁹ būoris aut viscositatē. Et vlr fit hec putrefactio per viā extictionis calozis itrinseci: sic extīguit ignis a suppositiōe lignoꝝ viridiū: ⁊ cum extīguit itrinsec⁹ augmētat exne⁹ in mā exnea: ⁊ ista febris fit ex B būore i venis: ⁊ in 3ª digōne mēbroꝝ. ¶ Et isti⁹ būoris exeūtis a nā sūt q̄tuor spēs: vna ē salsi: ⁊ ē sicciozālī: ꝓpterea quia salsugo ei aduenit a suba terrestri adusta mixta cū aliq̄ būiditate: sic apparet in gīatiōe salis. ¶ Alia ē acetosi ⁊ q̄uis sit siccū: tū ē fridum: ꝓpterea

Opio. prima primi. c. 6 hu moribus.

Cam. 6. 5

1-ardes scpuso tyca:

decholem idez dīx 2ᵒ hny⁹ cā. 9ᵒ & 4ᵒ hny⁹ cā. 31ᵒ & gal. aliquoties in 2ᵒ regim. acuto. In com. 47ᵒ

nota duas causas dos abos humoris in se sal inferiuida cum dos mēbros humiles cū dos imperfec.

ꝑ nota notab.

ga acetositas ḡniat a friditate. ¶ Dulce ē calidius sic est videri i acetosis fructib⁹ q post acetositatē acgrūt dulcedinē. ¶ Et vitreū ē deteri⁹ oib⁹: qz bz cū friditate multā viscositatē. ¶ Et spēs febziū flatis diuisificanf fz diuisitatez bazꝛ spēz: ⁊ qñ nos tractabim⁹ de febzib⁹: tūc de B loquemur lato sermone. Et spēs flatis meli⁹ recipiūt digōnē q̄ chole: fz q̄ gdā dicūt q̄ recipiūt spēs chole digōnem. Sz febzes q̄ fiūt a flate sunt periculosiores febzib⁹ chole ppt grossitiē flatis: ⁊ ppt oppilones q̄ fiūt ab eo: ⁊ qz interpollatio cauꝛ ē valde bzeuis fz q̄ dicā post. Sz apatū flaticoꝛ q̄dā fūt q̄ fiūt a flate subtili: ⁊ q̄dā a flate ḡlio: sic fūt apata q̄ noiant scropbule: ⁊ ipse nascunt i carne glandulosa sic i collo sbascellis ⁊ iguinib⁹. Et B mā q̄ ē iclusa in apatib⁹ ē dura valde: ⁊ fūt ex apatib⁹ q̄ glādulosis q̄ sunt grossitudis ḡni pini: vl nucis: ⁊ B efficit i locis carnosis. Et ifti⁹ ḡnis fūt veruce ⁊ claui: ⁊ ex apatib⁹ malis q̄ appropriata fūt grossitudini būoꝛ ⁊ exeūtiū a nā q̄ nciata sunt adubelati i arabico: ⁊ iuenit i istis apatib⁹ suba silis feci: ⁊ stercoziꝛ luto: vl carboni. Et maior pars istoꝛ apatum cōposita ē ex duob⁹ būozib⁹, s. ex flate ⁊ melia. ¶ Et apata appropata ppe flati sī apata noiata i arabico cala. ⁊ dicunt q̄ bui⁹ spēs sunt q̄tuor. s. lutosaꝛ: mellitaꝛ: vitreaꝛ: ⁊ pultesaꝛ. Lutose fiūt ex flate grosso. mellite fiūt ex flate putrido bñte itus subaz mellis. Et alie due spēs fiunt sīlr ex flate mellito: ⁊ ex flate fiūt: ⁊ q̄dā a vētositate: sic accidit in illis q̄ fiūt i extremitatib⁹ hidropicoꝛ: ⁊ multe alie egritudies quas narrabim⁹ cū loq̄mur de accidētib⁹ que superueniunt actionibus ⁊ passionibus mēbroꝛ.

¶ Lap. 7m. Qd ē de cāis egritudinū fridaꝛ ⁊ sic. mālium.

Ste egritu^nes fiunt ab būozib⁹ melicis q egrediunt a nā in q̄titate: aut q̄litate: aut in ambab⁹ sīl: ⁊ q̄ faciūt būozes istos egredi a sua nā sūt mālē q̄. sī sīles eis sīc cibi fridi ⁊ siccī: aut calidi ⁊ siccī: aut qñ exeunt mēbza ab eoꝛ cōplonib⁹ ad friditatē ⁊ sic. vl ad cal. ⁊ sic. distēperatā. Et exeūt ē ꝛa suis cōplonib⁹: ppt res exneas sīc ppter aerē ⁊ exercitiū. Et aliqñ accidit a ḡniatiōe sicut accidit lepzosis: ⁊ maior pars taliū fit ab bñditate: aut pp coitus cū mēstruata in dieb⁹ quos dixit ꝯcabaꝛ: qz lepza illa a bñficio medicinaꝛ curā nō recipit: nisi fiāt tpe crisis ānoꝛ qd nā ordinauit: ⁊ B testificat mirabilis ꝯcabarā: ⁊ ego expert⁹ sum. Et qñ multiplicanf isti būozes i corpore splen conaf eos attrahē ⁊ negt: aut ppt quātitatē: aut malz q̄litatē: aut ppter vtrūq: tūc remanēt cū sanguie ⁊ vadunt ad mēbza: ⁊ qz mēbza abominant eos correctionez coꝛ facē nō pñt. q̄re ex eis ḡniant egritudies difficilis curationis. ¶ Et chole nigre exeūtis i q̄titate a nā fūt due spēs. vna ē ppter adustionē melie nālis: ⁊ alia spēs ē ex adustiōe chole nō nālis. Et iste spēs ḡniant a multo calore ⁊ intēsa sicci. q̄uis remaneāt per eaꝛ nāz frigide ⁊ misceāt cū eis calor exne⁹ ex nāz multū. Et q̄ signat h. s. q̄ cōplo eaꝛ fit talis ē eaꝛ acetositas: qz qñ spargunt super terrā fermētat ipsaz: ⁊ vnaquecq̄ istaꝛ spēz iducit corrosionē i mēbris: ⁊ aliqñ fistulas: ⁊ maxie q̄ fit ab adustiōe chole. ⁊ egritu^nes q̄ fiūt ex būozib⁹ istis: q̄dā sūt febzes: q̄dazapata: ⁊ febziū q̄ i eis fiūt: q̄dā fiūt i scōa digōne: ⁊ q̄daz in 3a. ⁊ qd adiuuat ḡniationē istaꝛ ē oppilo pozoꝛ cū grossitiē būoꝛ ⁊ difficultas digōnis. ⁊ apata q̄ dñr scliro tica fiūt ex melia nāli ⁊ adusta: ⁊ aliqñ cācer. Sz q̄ fiūt a nāli semper sine vlceratiōe sūt: ⁊ q̄ fiūt ab adustione nō nāli cū vlceratiōe. ⁊ aliqñ spargiñ hec mā super oia mēbza: ⁊ tūc fit lepza: ⁊ ppterea dī q̄ lepza ē cancer vlis. Et isti⁹ due sūt spēs: qz q̄dā ē cū vlceratiōe ⁊ q̄dā sine: ⁊ q̄ fit cū vlceratiōe est de melia q̄ est ex nāz: ⁊ flegma salsum ⁊ sanguis fm quosdam recipiunt adustionem.

Bide res species libro de tumoribus.

¶ Lap. 8m. Qd est de causis egritudinum calidaꝛ ⁊ humidarum materialium.

Ste egritu^nes ḡniant ppter exitū sanguis ex nām in quātitate aut q̄litate. Sed exit⁹ ipsius i q̄litate dz dici pauc⁹: qz qñ exit multū: dz attribui egritudo nō illi⁹ egritudis ad quā declinauit: ⁊ illi cui dñat māleste B est: qz qñ inflāmant min⁹ dz attribui chole: ⁊ sic de alys. Et debes scire q̄ egritu^nes simplices nō fiūt ex būozibus simplicib⁹ istis: ⁊ maxie ex illis q nō recipiūt digōnē: nec sunt apti nati recipe ipsaz: qz qñ chola vel melia simplex dñat singulr ⁊ simplr fiūt egritudines ex eis q̄ nullo mō brīt curationē fz noiant simplices pp būozes i eis dñantes sīc noiant cōposite: qñ apparēt i eis: ⁊ videnf duo bumozes aut ples dñantes. Et maior pars egritu^nes q̄ ḡniant ex sanguie sūt febzes ⁊ apata. ¶ Et ipsi⁹ febzis sunt spēs due: vna fit ppter augmētū q̄titatis solū: ⁊ pp illō augmētuz q̄titatis claudunt pori ⁊ inflāmat sanguis: ⁊ fit hec spēs febzis: ⁊ B febzis i suo pn⁹ nō ē putredinalis. Sz si medic⁹ fuerit negligēs in ei⁹ curatiōe fit putredialis: ⁊ B spēs est media iter effimerā ⁊ putridā. ¶ Et alia spēs fit pp aliq̄ putrefactionē. Et febzes q̄ fiūt a sanguie fiūt i oib⁹ venis: ppterea qz nō ē sanguis i actu i corpore nisi i venis: ⁊ nō bz iterpolatōez mālesta. ¶ Sz apata q̄ fiūt ex B būoze sūt q̄ dñr flegmōes ⁊ fiūt plus pp distēperātiā i q̄titate q̄ in q̄litate. Et diuisificanf ista apata pp maiorē pfunditatē ⁊ minorē: ⁊ qd ē miozis pfūditatis ē leui⁹. Sz sanguis q currit ad mēbza si distēperat⁹ fit aliqñ i q̄litate cala: fit erisipilla flegmonides: eo q̄ tūc ē chole⁹ pp inflāmatiōez chole: ⁊ B spēs ē periculosior. Et apata vlr diuisificāt per diuisitatē mēbroꝛ i qb⁹ fiūt: qz qñ fiūt i aliq̄ ex mēbris pn cipa⁹ nēcio seqt mala febzis: ⁊ maxie qñ apa ē flegmō. Et aliqñ fit flegmon i subascellis ⁊ in iguinib⁹ ⁊ i aurib⁹: ⁊ q̄ fiūt in partib⁹ subascellaꝛ ḡniant ex superfluitatibus trāsmissis a corde. Et fiunt B apata pp alia apata facta in alys ptib⁹ corporis: qz oē mēbrū bz vtutē expulsiuā mādantē alteri. ¶ Et ēt fiūt ex hac variole ⁊ morbili: ⁊ propterea qz nullus euadit ab his duob⁹ nisi bēat hec. Et nō pōt dici vt fiāt a causis extrinsecis: qz ille nō sunt nēcie i oi boie: ⁊ ista egritudo est sīc nālis: ⁊ ppter B oī q̄ B egritudo puenit a mala mā fixa in cibo embrionis: ⁊ ppterea fiunt he egritudines cū febze sanguis: qz si sanguis cēt nimis corruptus patiens posset ex eo mori.

¶ Lap. 9m. Qd est de causis egritudinū cōpositaꝛ mālium.

Tu debes scire q̄ egritudines simplices singlares q̄ dicte sūt nō fiūt ex būozib⁹ simplicib⁹ nisi raro. Sz maior pars egritu^nes supdictaꝛ ē cōposita ex plib⁹ būozib⁹ vno. Et cōpositio egritu^nes aut ē cōplonis cōpositio aut cōpositio vicinitat. Sz cōpositio vicinitatis ē sīc sīgs bzet ab vna pte febzē cholicā: ⁊ ab alia febzē flaticā: ⁊ paroxismi baꝛ duaꝛ febziuz essent in vna hora. Et febzes q̄ fiūt pp cōpōnez cōplonis sūt duplices. q̄dā. n. sunt q̄z cōmixtio ē absolu⁹: ⁊ q̄dā pueniēt⁹ pñt appellari cōposite q̄ mixte: ⁊ ppterea cōicāt febzes i signis ⁊ ppetatib⁹ q̄ approp̄anf humoribus simplicib⁹. Et hec cōplo ⁊ cōpositio q̄ est in būozib⁹ inducit ad multas cōmixtiones inumerabiles. Et ppterea qz he due spēs cōpositionis sūt in febzib⁹: pñt tñ inueniri febzes mixte q̄uis nō sint duaꝛ spēz sed vni⁹: ⁊ hoc accidit qñ fiunt febzes in duob⁹ locis diuersis in corpore. Et manifestior febziū cōpositaꝛ est emitriteus ⁊ pluriuz spēruz: ⁊ oēs fiunt ex flate ⁊ chola. Sed q̄dāz est q̄ est ex flate itus ⁊ chola ex: ⁊ quedaz est ecōtrario: ⁊ q̄dā est que est cōposita ex flate ⁊ chola: aut itus: aut ex. Et febzes diuersificanf fz diuersi-

Dak finocha. idē 3⁹ theatr. trac. 1. c. 4. vi de 4⁹ colliga. 31⁹.

3⁹ de diebus criticis Gal. ⁊ 10⁹ theoris. c. 9. Mali. ⁊ 5⁹ theatr. trac. 9 c. 7. ⁊ 3⁹ cuisdē tra. 2⁹ c. 2⁹.

tatē mēsure quātitatis aut q̄litatis vel loci būozis sīc causon: ⁊ sīc febzis q̄ fit ex flate vitreo q̄ dat calozē ⁊ frig⁹ sīl in ptib⁹ extrisecis: ⁊ sīc febzis q̄ bz fortissimū calozē i ptibus itrinsecis ⁊ in ptib⁹ exteriozib⁹ sūt ecōtrario: ⁊ pōt eē vt ptes exteriores sint multuz fride ⁊ vocaf febzis iclusa. ¶ Et q̄lz ista egritudinū bz valde bzeuē tpa: pn^m: augmētum: statū: ⁊ declinationē. Et pn^m ē tps in q̄ appet egritudo in actu: ⁊ nā nihil manifeste opat: ⁊ qñ būoz icipit digeri nā icipit opari ꝝ humozē: ⁊ illud tps ē tps augmētī: ⁊ dī augmētū: qz tūc sunt fortia accētia: ⁊ qñ cessat digō cessat tps augmētī: ⁊ icipit stat⁹. ⁊ illud tps in q̄ appet certamē inter nāz ⁊ būozē. ⁊ qñ nā ē fortificata sup būozē: ⁊ ipm vincit dī tūc eē tps declinatiōis. ⁊ q̄dā egri^nes sūt q̄ brīt dissolonē būoꝛ sine euōne mālesta ⁊ sanant: ⁊ q̄daz sunt q̄ brīt dissolonē vtutū paulatiz donec moziunt. ⁊ q̄dā sūt q̄ brīt euōnē mālesta ad sanitatē vl ad mortē: ⁊ ista noiaf vera crisis. ¶ Et crisis salubzis sūt due spēs: vna est q̄ ducit p suā euātionē ad pfectā sanitatē: ⁊ alia ē q̄ relingt egritu^nes relīgas q̄ paulatiz dissoluunt ⁊ liberant: ⁊ tpe lōgiori salutē pstat. Et illud idē ē in crisi mala: ⁊ maior pe crisiū reperīt in febzib⁹ acut⁹. i. q̄ finiunt tpe bzeui: ⁊ qz crisis accidit post digōnē si illa digō ē integra ⁊ pfecta erit crisis pfecta. ⁊ si digō ē ipfecta erit crisis longior. ⁊ digō cōplet pp longitu^nes tpis fm cōpationē agētis ad patiēs: qz nō in oi tpe qō aduenit patiē patiēs ab agēte: qz qōlz bz tps ppuz cōpatiōe quā bz agēs cū patiēte: ⁊ B pōt cogōsci in reb⁹ artificialib⁹: qz mēsure tēpoꝛ decoctiōis i reb⁹ artificialib⁹ diuisificant. Et ppea qz ita ē: ⁊ sūt lōgo tpe cognite ⁊ sentiūt egritu^nes ⁊ vtutes ⁊ būozes: tūc certū ē p experiētiā ⁊ rōnez nāe vt sciant tpa in qb⁹ fit bona digō aut mala. vz. dicēs cretici: ⁊ qz digō bona ē pfecta opatio nāe: ⁊ ōs ipsa illō fuit pro maiori pte laudabile. fz digō ipfecta: qz bz latitudinē nō verificat bonitatē suaꝛ crisiū: sīc pfecta. ¶ Et q̄dazꝛ dicūt q̄ iuētio crisiū B ordie q̄ luna. Sz tu ōbes scire q̄ ē cā remota q̄ medico nō ē nēcia: ⁊ cā ppinq̄ ē cāla quā dixim⁹: ⁊ ifra in libro nro mōstrabim⁹ rōnē in B ⁊ habimus exēpla. Et aliqñ accidit mors i pn⁹ egri^nes: ⁊ B fit, ppterea qz būozes dñant mltū sup calozē nālez ⁊ extinguūt ipsz pp q̄titatē aut q̄litatē: aut pp vtrūq̄. Et aliqñ accidit in augmēto: aut in statu: aut in declinatiōe: ⁊ declinatio in egritudinib⁹ mortiferis fit a debilitate vtutis ⁊ nō a debilitate egritudis sīc est in salubzib⁹ egritudinib⁹ declinatio ppter dñationē virtutis. Et sufficit qd dixim⁹ bucuq̄ de egritudinib⁹ mālib⁹ ⁊ eaꝛ causis. Et nūc volumus facere tractatū bzeuē de egritudinib⁹ in mālibus.

De tēpoib⁹ morbi.

¶ Lap. 10m. Qd est de cāis egritudinū nō mālīū in ḡniali.

Et dicimus q̄ he egritudies qñ sūt absq̄ cā humoꝛ est locus subti eaꝛ de nēcitate mēbra vl spūs. Et efficiēs ipsaꝛ sūt due res: aut res exteriores: aut alie egritudines mālesta. ⁊ volum⁹ dicere de manifestiozib⁹ ipsaꝛ: hoc est de ca. ⁊ sic.

¶ La. 11m. Qd ē de cāis egritudinū imālīū calaꝛ ⁊ siccaꝛ.

Uia quedā egritudinū calidaꝛ ⁊ sīc. sunt in spū cordis solū: ⁊ hec ē febzis die i ⁊ B fit pp res extrisecas: ⁊ ē pp quatuoz cās: q̄z vna didit in q̄tuoz ptes: q̄z q̄dā sī p se: ⁊ q̄dā p accētis: ⁊ eaꝛ q̄ p se sūt: q̄dā sūt in po⁹: ⁊ q̄dā in actu. Et q̄ sūt i actu sūt sīc calozē solis ⁊ ignis: ⁊ vlr res extrisece calide i actu: ⁊ q̄ sūt i po⁹ sūt sīc balneū in q̄ sulphuris q̄ cala ē in po⁹: ⁊ sīlr q̄ sūt p accētis sunt sīc ille q̄ claudūt pozos: ob quā rez accēdit calozē i ptib⁹ itrinsecis sīc est balneū aque aluminose ⁊ sīlia. ¶ Scōa cā sunt res sūpte i corp⁹ sīc cibi ⁊ pot⁹ calidi po⁹ actu. ¶ Tertia cā est corpea aut aiata corpea: sīc imoderat⁹ mot⁹ ⁊ imode-

ratuz exercituū. aiata sicut ira: tristitia: ⁊ vigilia: ⁊ similia. ¶ Quarta ē pp egri^nes mālesta apata iguis ⁊ titillicoꝛ ⁊ radicū auriū. Et itez ē isti⁹ spēi egritu^nes febzis ethica: ⁊ fz febzis ē calozē exneus fixz in suba mēbroꝛ ⁊ pbibet fieri opationē ipsoꝛ: ⁊ ꝝsumit eoꝛ subalez būiditatē: ⁊ bz tres spēs: leuioz ipsaꝛ ē q̄ accēsa ē a calore exneo i būiditatib⁹ nālib⁹ ⁊ radicalib⁹ q̄ existūt i suba paruaꝛ venaꝛ. Et 2a est q̄ est i būiditate exnte i carne ipsa: q̄ qñ dissoluta ē pt a cibis restaurari adhuc. Et 3a ē oib⁹ deterior: ⁊ ē illa cui calozē exneus pfundat⁹ est in mēbris solidis: qz ipsē ē in eis qō ab eis resolutū est restaurari: qz mēsura vite nālis est fz mēsurā būiditatis radicalis in q̄libz idiuiduo ppozionato ppozitiōe duplici fm q̄ dictū est i libro cāꝛ bzeuitatis ⁊ longitudis vite. Et pma spēs istius febzis vtplm fit ab effimera. Sed alie due spēs fiunt pro maiori parte ppter febzes māles humozosas pcedentes.

¶ La. 12m. Qd est de cāis egritudinū imālīū fridaꝛ ⁊ sic.

Tegritudinū fridaꝛ ⁊ siccaꝛ q̄dā sūt q̄ appellanf egritudines senectut: B ē dñatio friditatis: ⁊ siccitatis sup mēbra. Et ppea qz illud qd dat vitā est calozē cū būiditate: ob B hec egri^nes piūgit: cū senib⁹: fz nō est vera egri^nes nisi qñ fit in nō senib⁹. Sz egritudinē ca. ⁊ bu. fri. ⁊ bu. est difficile imaginari. Sed calidum simplex fri. ⁊ bu. ⁊ sīc. pñt imaginari. Et nos debemus enumerare qñ tractabim⁹ de reb⁹ que ledunt actiōes ⁊ passiones.

¶ Lap. 13m. Qd est de egritudinib⁹ mēbroꝛ officialium.

Tpostq̄ dcm ē breuiter de spēb⁹ egritudinuz approp̄ataꝛ mēbris ꝓsilib⁹ ⁊ de cāis ipsaꝛ. dōm ē de egritu^nes officialib⁹. Et dicim⁹ q̄ iaz dcm ē in pn⁹ pmi: qz sanitas mēbroꝛ officialiū est q̄ ē in quātitate q̄litate: ⁊ postitiōe ⁊ colligātia: qz hec spēs colligātie ē inseparabilis ⁊ nō reiitīf ad alias spēs q̄s dixerūt medici: ⁊ itrat pdicamētū bitus: sīc pānīculi ⁊ cutis itrāt pdicamētū bīe. q̄ tria ḡnia egritu^nes itrāt qnq̄ pnta: B ē i q̄litate q̄ ⁊ continua ⁊ discreta: ⁊ bitu ⁊ vbi ⁊ bīe. ⁊ postea inuenīt hec res i qñ B ē in poꝛitate ⁊ posteritate. Sz ordinatio mēbroꝛ offi. ⁊ poꝛitas ⁊ posteritas plus ponenda est in sex sequentib⁹ pdicamētis. Et debes scire q̄ egritudo non supuenit vnicuiq̄ generi sanitatis sīc nos videm⁹ i ordie tunicarū oculoꝛ ⁊ in maiori pte mēbroꝛ offi. qz in illis non supuenit egritudo ordinationis: hoc est vt pus fiat posterius.

¶ Lap. 14m. Qd est de cōtinuitate ⁊ solutione continuitatis ⁊ suis causis aliqualiter.

Sed cōtinuitas ⁊ solo ⁊ cāe illarū fm aliquā partez: aliqñ pñt igredi i gen⁹ egritudinū officialiū. Sz gen⁹ colligātie nō itrat i egritu^nes eiusdē p se. Sz egritu^nes mēbroꝛ sunt he q̄ faciūt accidere mēbris egri^nes: qb⁹ altera cōicat cū altera: ⁊ pueniēt⁹ ē vt colligātia enūerē pori⁹ i cāis egri^nes q̄ in gnie egri^nes. Sed gen⁹ egritudinū qd ē ꝓtiū ꝓtinuitati nāli q̄ noiaf ꝓtinuitas solo est duob⁹ modis. Unus ē solo ꝓtinuitas veracis ⁊ continuitatis ptis cū pte in ꝓsilib⁹: ⁊ B gen⁹ dz magis attribui ꝓsilib⁹ q̄ officialib⁹ mēbris: ppea qz hec solo accidit mēbro officiali ex pte q̄ cōpositū ē ex mēbris ꝓsilib⁹: ⁊ non ex pte q̄ est officiale. Altera ē sepatio ꝓtinuitatis termini a termio: ⁊ B ꝓtinuitatis solo nō veraciter appellaf: qz B cōtinuitas fit p modū ꝓtinui: ⁊ p modū penetrationis ⁊ p modū societatis mēbri cū mēbroꝛ: aut ligamēti. ⁊ hoc gen⁹ solonis posuimus in gen⁹ egritudinū officialiū: ⁊ B genus cōicat ꝓiunctioni ⁊ sepationi. Et ppea nō ē solo ꝓtinuitatis: vt dixerūt medici dicētes: qz erat egritudo que cōicat mēbris ꝓsilib⁹ ⁊ officialib⁹: qz solo ē distincta in his duob⁹

modis quos dixim⁹. Et ppea qꝛ spēs sanitatis q̃ est i q̃litate in figura: in poziis in meatibus: lenitate: asperitate: ⁊ grossicie: sūt egri^ncē isti⁹ spēi ppoztiōate istis diuisionib⁹.
¶ Et egritudinū q̃ sūt i quātitate q̃dā sūt i mēsura: ⁊ B ē in supfluitate ⁊ diminutiōe: ⁊ B p̃ est in pslib⁹: vt dcīs ē. Sed medici assueti sūt ponē in officialib⁹: ⁊ q̃dā peccant in nūo: ⁊ q̃ sunt in nūo ēt bñt duas spēs q̃ sūt supfluitatis ⁊ diminutionis: ⁊ q̃dā ē nālis ⁊ q̃dā nō nālis: nālis ē sicut supfluitas sexti digiti: ⁊ diminutio nālis ē dimiutio quti digiti. Nō nālis supfluitas ē sic cucurbitini q̃ inueniunt̃ in itestinis ⁊ siles. ¶ Et peccatū positiōis est sic dislocatio vni⁹ mēbri ab alio: vel alicui⁹ partis mēbri ab altera. Et egritu^ncē quas dicūt medici egritudies colligātic fiūt ex colligātia mēbri offi. cū altero pro pte vni⁹ cōicantis cuꝫ altero: sic cōicant coꝫ ⁊ epar cū oib⁹ mēbris. vꝫ. vnū cum arteryꝫ: ⁊ alterū cuꝫ venis: ⁊ aliqñ ē colligātia ab vno mēbro ad aliud ppriū mēbrū: sicut colligatū est os stōi cuꝫ cerebro per neruū cuntez ab vno ad aliud.

¶ Cap. 15^m. Qō est de causis egritudinū mēbroꝝ offi.

Scuti sum⁹ breuiter de egritudib⁹ mēbroꝝ officialiū: nūc volum⁹ log de ipsaꝝ cāis. Et dicim⁹ q egritu^ncē q̃ fiūt in figura sūt pp duas res: qꝛ aut a nā: aut a reb⁹ extrisecis: ⁊ egri^nc q̃ puenit a nā: ē ppea quia mā est icōueniēs: nec apta opationi vtuti ifozmatiue: nec instō cū q̃ opaī vt⁹ ifozmatiua: nec instꝝ ē aptū ei. A rebus ⁊o extrisecis ē sic sit embizoni qñ nasciī: vel qñ nutriī: ⁊ aliqñ fit ex erroze medici: qꝛ aliqñ credūt rectificare mēbra ⁊ dislocāt ea: ⁊ B debes coḡscē i figura mēbri: ⁊ figura ptiū: ⁊ sic ōbes itelligē in q̃lꝛ egritu^nc attributa mēbris offi. in eo q sūt officialia ⁊ cā stricture meatuū ⁊ constrictiōis coꝝ. ē pp dñium friditatis ⁊ sic. sup coꝝ cōplonez: aut qꝛ cōprimunt̃ ab alys mēbris: aut pp oppilonē: ⁊ oppilatio fit: aut pp apata: aut pp bu. grossuꝫ: aut viscosuꝫ: aut pp durū lapidē: aut pp carnositatē nascētē i pozo: aut pp fortitudinē vtuti retentiue aut debilitatē expulsiue vtuti: qꝛ ob istas cās mlta i eis q̃titas aggregaī. ¶ Sed largitas meatuū fit aut a caliditate ⁊ būiditate: aut ab humiditate: aut ab būoze calido mozdicatiuo: aut pp medicinas vl cibos apitiuos: aut pp debilitatē vtuti retētiue: ⁊ cā lenitati ē a cāis lubzicatiuis būidis sic ab būozib⁹ muciliaginosis ⁊ silib⁹. ¶ Et cā aspitati ē a cāis calidis mozdicatiuis: siue veniāt ab būozib⁹: aut a reb⁹ extrisecis. ¶ Et egri^ncē nūcri sūt fꝛ būc modū: si q̃ supfluit ē fm cursum nāe: fit a supfluitate māe: q̃ ē in mēbro: ⁊ si ex̄ cursuꝫ nāe est sic cucurbitini ⁊ coꝝ. silia q̃ puenīūt ab būozib⁹ extra nāz: aut i quātitate: aut in q̃litate. Et diminutio puenit ex putrefactiōe sic ē casus capilloꝝ: aut pp corozionē: ⁊ maxime qñ putrefactio ē ab būoze corozīuo: aut ab aliq̃ re extrisecā. ⁊ cā magnitudis mēbroꝝ qñ ē mēbrū p viā nāe est pp multā māz mēbri. ⁊ pp dñationē vtuti ifozmatiue sup ipꝫ: ⁊ qñ nō ē pviā nāe fit pp aliquā supfluitatē ispaz mēbro. ⁊ puitas mēbri fit pp pauctitatē māe si ē fꝛ cursū nāe: ⁊ q̃ ē p̃ter cursuꝫ nāe fit ex debilitate vtutis nutritiue sic accidit ethicis. ¶ Sz cāe egritu^nc male positiōis due sūt: vna ē extrisecā sicut dislocant̃ mēbra pp imoderatuꝫ exercitiuꝫ: ⁊ sic qñ frāgiī pāniculus q separat itestia a testiculis: aut pp dislocationē ossis anche. Intrisecā āt ē sic humiditas supflua que mēbra mollificat ⁊ lubzicat: ita vt egrediāī a loco ppo: sic accidit ꝯbo: ⁊ itestis pp multaz būiditatē aq̃saz aut lubzicatiuā q̃ transit p meatū q tēdit ad testiculos. ⁊ cā separatōis ⁊ ꝓiuctiōis mēbroꝝ ē z^r: vna pp debilitatē vtuti ifozmatiue aut malitiā māe: ⁊ B nocumētū puenit tpe gñatiōis: ⁊ qō nō puenit a gñatiōe ē sic carnositas q̃ fit iter duas carnositates qñ nasciī caro iter mēbra ipsa ꝯglutinant̃. Sed solo ꝯtinuitati i mēbris officialib⁹ ē cadez cū ea q̃ fit in pslib⁹: ⁊ accidit B aut pp res extrisecas incidētes: aut cōquassantes vel extēdētes: aut ab intrisecis: sic ab humozib⁹ acutis corozīuis aut extendentib⁹ qui lacerant: aut grauitate: aut ventositate.

¶ Cap. 16^m. Quod est de accidentibus superuenientibus virtuti nutritiue in generali.

Dinceps volum⁹ narrare ō accñtib⁹ q̃ supueniūt actionib⁹ ⁊ passionib⁹: ⁊ appropare vnūqōq; illoꝝ egritu^ni a qua emergit: ⁊ B cognito coḡscem⁹ egri^ncm vniuscuiusq; mēbri. Et dicim⁹ q cū accñs nō fit aliō nisi lesio actiōis ⁊ passionis mēbroꝝ: aut impressionis ipsoꝝ fiūt gñia ipsoꝝ accñtiū fꝛ cōpuiationē generū actionū ⁊ passionū. Et tu scis in libro sanitat̃ q̃ q̃dam opōnes sunt q̃ approp̃ant̃ aie nutritiue: ⁊ q̃dā aie sensibili: ⁊ q̃dā approp̃ant̃ motui: ⁊ q̃dā approp̃ant̃ vtuti imaginatiue ⁊ cogitatiue ⁊ memoratie. Et ē icipiēdus ab accñtib⁹ q̃ supueniūt opationib⁹ vtuti nutritiue: qꝛ sūt magis neēe in cēntia aiālū. Et dicam⁹ q mēbra q̃ ordiata sūt opatiōib⁹ vtuti nutritiue q̃ ocā sūt in libro sanitat̃ sūt sic os ysofagus: stōch⁹: epar: renes. vesica: sacculus fellis ⁊ splen. Et lesio q̃ supuenit vlr mēbroꝝ actiōib⁹ ⁊ passionib⁹ ē trib⁹ modis: vn⁹ est vt cū opatio mēbri cessauerit vt sit ppinq̃ pūcto puationis. scōs vt sit dimiuta a suis nālib⁹ opationib⁹. tertius vt sit pmutata ad malas opōnes. ¶ Et ōbem⁹ icipe i mēbris nutritiuis fꝛ q ordinant̃ in officys cibi. Et dicam⁹ q minuiī opatio ozis vl puaī pp vlceratiōez q̃ ei accin: aut pp apa: aut pp putrefactionē dentiū vl pp aliās egritu^ncē q̃ fiūt pp aliās cōplones māles. Et ysofag⁹ ledīt aut ab apatib⁹ q̃ in eo nasciunt̃ ⁊ dicunt̃ eldalbuata: B ē sgnātia: ⁊ fiūt pro maiori pte i musculo illi⁹: ⁊ ē puant̃ aut diminuunt̃ illi⁹ opatiōes qñ dislocant̃ spōdilles colli ⁊ ꝯbunt̃ pp apata iteri⁹: aut pp būozē mucillagiosuꝫ q illuc discurrit i magna q̃titate. Aut pp res adueniētes ab extrīseco: ⁊ B spēs ē pp cāz magne suffocatiōis supueniētis pueris paruulis pp būiditatē suaꝝ cōplonū. Et gñaīr accidit eis spēs ois egri^nis male cōplonis mālis. Et ēt veniūt egri^ncē pp malā cōplonē nō mālez sic testificaī. H. de iuuene cui medici multū vetabāt aquā: ⁊ ipse bibit multā aquā fridā auide vna hora assumpta: ⁊ peryt virt⁹ attractiua ⁊ ēt expulsiua ysofagi: ⁊ nō potuit vlterius deglutire. ¶ De stō sūt mānifeste gnq; vtutes. vꝫ. digestiua: attractiua: retētiua: expulsiua: ⁊ discretiua: idcō fuit necīuz vt nīis accñtium esset fm nūm istaꝝ virtutū. Et icipiam⁹ a digestiua ⁊ dicam⁹ qꝛ qñ deficiet virt⁹ digestiua in stō acescent cibi in stōcho: ⁊ cā acetositatis est friditas que est inuēta: eo q B accidens puenit a mala cōplexione frigida: siue fit mālis siue nō mālis. Et que est nō mālis talis est cā intrinseca: ⁊ talis est cā extrinseca. q̃ hoc accidens puenit a mala cōplexione māli. Et cause nō māles extrīsece sunt sicut res extrinsece i actu frigide in ipso sumpte: aut res frigide in potētia sumpte: aut ppter multā quātitatē cibi: aut ppter receptionē ipsius incōueniētez in ordie ⁊ tpe. Sed cause māles intrinsece sunt sicut humozes frigidi. Et isti humores fiunt duob⁹ modis: aut vt gñenī in ipso: aut vt attrahant̃ ab alys mēbris sicut a cerebro qō ppriū ē ad spargendus humozē flegmaticū: ⁊ splene vt spargat humozē melicuꝫ. Sed sparsio que puenit a splene qñ est in mensura tēperata in quātitate ⁊ q̃litate: tūc est opatio nālis: sꝛ qñ egrediī a tēperamēto in aliquo istoꝝ: tunc fit acetositas hec que dicta est: ⁊ qñ oñant̃ multū sup stōchus occasiones suprādicte peryt ipsius opatio penit⁹: sicut accidit in fluxu in q̃ egrediī cib⁹ sīc recipiī sine aliq̃ pmutatione que dī licenteria. Et qñ steterint isti humores lōgo tēpore

Manifestū ē qō stō instā gnq; virtutes idē 2° hui⁹. c. 8. oppo. c. 9. eiusdē. ⁊ 2° ō accidē. ⁊ mor bo. c. 6. ⁊ prīa primi. doc. 6. c. 3. ⁊ prīo canice. trac. 11°.

in stō est cā vt q̃ram⁹ malaz cōplonē frigidā difficilez ad curādū i suba stōi: ⁊ si diu durauerit ob hāc cāz aduenier hoi cōplo senectut: ⁊ appet vt fit vna actio: actio accidētalis q̃ subalr fit a silī: ⁊ accñtalr a ꝯtio: sicut in plurib⁹ p scrutari pōt ⁊ inueniri: ⁊ ppterea subtilr medicus has res dꝫ pscrutari vt cognoscat pfecte. Et humoꝝ q gñant̃ i stō qdā coꝝ imbibunt̃ in ipso: ⁊ qdā spargunt̃ in cōcauitate ipsi⁹. Et ē accidit stō pp diminutionē digōnis vētositas: ⁊ q̃uis B accñs cōicet debilitati vtutis retētiue: ppea qa stōch⁹ qñ colligīt supra cibū bona collectiōe adueniit. tūc bona digestio: ⁊ qñ nō bñ colligīt: tūc calor nālis non bñ dñat̃ ibi: ⁊ tūc natat cib⁹ i pnb⁹ supiozib⁹: ⁊ tūc refrigerat̃ ⁊ gñant̃ vētositates in eo: ppterea qꝛ ps supioz ē neruosa sicut dictū ē. Et scias qꝛ calor debilis ē cā gñandi vētositates: ppterea qꝛ calor fortis carminat ⁊ dissoluit ipsi⁹ māz dissolone nō manifesta: nec ēt fortis frigiditas gñat vētositatē: eo q nō bꝫ a sui nā vt generet vētositatē. Et ab hac mala opatiōe accidit ex nēcitate pmutatio in cibo ad malam q̃litatē fumosaz vel humozosaz. Et manifestū est q̃ hoc accidēs fit a calore extraneo q̃ est plus ex̄ nām q̃ calor q cibū resoluit in fumū: ⁊ cōuertit in fumositatē. Naz ab isto gñat̃ būoz putrefact⁹ ⁊ sapoz corrupt⁹ fetidus siīs odozi raffani: qꝛ ille ꝯuertit̃ in stō ad malaz cōplonem. q̃ egritu^ncē q̃ fiūt ab his fiūt a mala cōplone cala māli vl nī māli. Et q̃ fiūt a nō māli fiūt vl pueniūt a cibis calis ⁊ a reb⁹ extrinsecis. Mālis fit ab humozib⁹ cholericis gñatis in ipso: vel mīsis ab alio mēbro. Et mēbrū approp̃riatuꝫ ad B est epar vel fel. Et gbusdaz hoib⁹ est fel tāgens stōm: eo q qdā sunt bñtes meatū fellis ad stōm sīc splen bꝫ: ⁊ tales hoies sunt qb⁹ chola in stō gñat̃. Et hec chola nō dī chola nisi eguoce: ⁊ hic humoz cadit in fundo stōi: aut imbibit̃ ē in corpe ipsi⁹. Et aliqñ accidūt stō illa mala accñtia ab apatib⁹ q̃ nasciunt̃ in ipso, hec sunt oia accidentia q̃ veniūt vtuti digestiue. Et virt⁹ discretiua est que cognoscit oēs spēs cibi ⁊ nutrimēti: ⁊ cognoscit sanguinez a supfluitatib⁹ vt nutriat mēbrū ex cōueniētiori: ⁊ mittat vnicuiq; mēbro qō est ei sīle: ⁊ isti⁹ vtutis nō fuit memoz Bal. ⁊ separtiua de q̃ logī nō est B: ⁊ ē magna dīia iter separatiuā ⁊ discretiuā: ⁊ i eē ⁊ tpe. Sz hāc habeo ab Albumasare q ea asserit fortiter: ⁊ nō ē dubiū qñ ipsa sit i corpore: ⁊ est nēcia: sicut sunt alie vtutes. Et ipse dicit in illo libro oia accñtia q̃ adueniūt corpi qñ ipediunt̃ opationes illi⁹ vtutis: ⁊ dicit q qñ debilitant̃ in stō: nēcitez ē vt generent̃ mali bu. in toto corpe: eo q nō est ēcā sepatio inconueniētis a ꝯueniēti. vñ aliqñ pueniet morphea. Et erit B etiā ppterea qꝛ debilitata erit virt⁹ hec in splene: ga non erit attracta chola nigra ad ipꝫ. Sed nō manifestat Albumasar p quā cōplonē ista virt⁹ opat̃: nec q̃ sit ei instrm: sic dixit in alys q̃tuoz. Et B est magn⁹ defect⁹: qꝛ qñ volumus remouē accñtia q̃ supueniūt eidē: ⁊ si nō cognoueriimus cōplonez q̃ laborat nō coḡscem⁹ modos curationis ipsi⁹. Et nos oño pcedēte debem⁹ suū eē declare: ⁊ q̃ cā labozez infert: ⁊ qñ puaī ei⁹ opatio aut minuī: post hec ex nēcitate sequē debilitas in vtute nutritiua quā bꝫ stōch⁹ in seipso: aut ab ea puaī: qꝛ iaz dictū est q̃ stōchus nutrīt ex chilo aliquo mō nutrimēti: ⁊ si nō nutriret̃ a chilo nō amplectere ipsum: ⁊ qñ debilitat̃ virt⁹ nutritiua in stō: sequīt ex necessitate egritudo que dī idigestio stomachi. ⁊ causa istius sunt due res: aut mala cōplo ca. ⁊ sic. fixa in substantiā radicali stomachi: que si plongat̃ inducit etbi cam: aut mala cōplexio frī, ⁊ sic. que inducit senectutē.

Virt⁹ separatiua est alia a discretiua. p quo vide. 6°. de accidēti. c. primo. ⁊. 14° tract. p. c. 19°. ⁊ trac. 4°. c. 6°. qdo dē ⁊ quōd sit virtus separatiua.

de discretiua nuse dīa est In 2° ioh̃ cā. 7. q̃ vide in dicta genr. pi. pi: dolt: bi: coi 3. Inpno

¶ Cap. 17^m. Qō ē de accñtib⁹ supueniētib⁹ vtuti retētiue.

Et virtutis retētiue qñ diminuitur opatio segī inflatio ⁊ vētositas: ⁊ aliqñ exit cib⁹ idigest⁹. Et cā hui⁹ ē mala cōplo frī. ⁊ bu. ⁊ aliqñ soluz frī. nō mālis ⁊ mālis. ⁊ qñ hec opatio appropiquabit puatiōi sui fiet egri^ncē lubzicitati itestinoꝝ. Sz qñ B vt⁹ retinebit cibū mala retētiōe adueniet stō vt sit tremulosus: eo q vt⁹ retētiua pīūgeī cū fece cibi. Et B accñs appet in stō plus tpe satietati supflue: qñ ipleī stōch⁹: nec pt regere cibū: ⁊ B accit pp vnā malā cōplonē mālē: aut nō mālē.

¶ Capm. 18^m. Quod est de accidentib⁹ virtuti expulsiue superuenientibus.

Virtutis expulsiue operatio: aut diminuit̃ aut puaī. Ad diminutionem ⁊o ipsi⁹ accidit vt remaneat ⁊ retineat̃ cib⁹ in stō mala retētiōe: ita vt putrefiat. Sz a puatiōe ipsi⁹ accidit egritudo q̃ dī colica. Et hui⁹ cā est cōplo mala frida mālis vel non mālis: ⁊ hec ē subalis cā puatiōis ipsi⁹. Et aliqñ puaī pp oppilationē q̃ fit in intestinis: sīc accidit in colica: ⁊ hec puatio est accñtalis. Sed supflua expulsio q̃ supuenit opationi isti⁹ vtutis facit vnā ex spēb⁹ lubzicitatis intestinoꝝ. Et hec est fortior illa q̃ fit pp puationē retētiue: qꝛ B fit pp aliā rez q̃ mouet hāc vtutez ad expellēdū nimis: sīc sunt būozes vlceratiui: vt cholera aut flegma sallum: ⁊ melīa acetosa. Et ēt pōt fieri pp apa gñatuz in ozificio vel porta stōi: aut pp cibos corruptos pmutatos ad tales būozes: sicut accidit i fortissimo fluxu. Et aliqñ remouī his oib⁹ causis vt⁹ expulsiua mouebīī B malo motu: ⁊ ēt pp aliquā leuē cāz eidē adueniētē: ⁊ B pp erroē vtuti illi⁹ mēbri: ppea qꝛ B mala dispositio est reīsa in bīuidinē stabiles: ⁊ ppea curant medici hanc egritudinē cū medicis cū qb⁹ curāt ⁊ꝛiginē: ⁊ melīa: ⁊ remouēat̃ erroz iste ⁊ sensibilitas mala. Et adhuc declabo meli⁹ in libro de igenio sanitat̃: ⁊ pōt eē vt B fiat pp apa factū in supficie stōi. Adhuc ēt isti vtuti attribuīt̃ malum accñs qō dī singult⁹ qō accidit pp rez q̃ ledit pp q̃litatez calidā aut frigidā: ⁊ q̃dā spēs fit pp malā cōplonē calidā ⁊ siccā fixā i suba stōi: ita q̃ gñat̃ i ipso vna spēs spasmi: cui⁹ sanatio aut ē difficilis aut ipossis: ⁊ aliqñ fit spasm⁹ pp multā humiditatē q̃ est in suba neruosa stōi fm q̃ dictū est in causis spasmi. Et vomit⁹ approp̃riat̃ male optionī isti⁹ vtutis: ꝫ nō est ita subalis ipsi sicut expulsio q̃ fit per iferiores ptes. Et cā vomit⁹ ē pp cām natātez in ore stōi: ex multa būiditate cholerica aut flatica: qꝛ qñ isti humores erūt in ptib⁹ supiozib⁹ stōi mouent vomituꝫ: ⁊ qñ erūt in partib⁹ inferiozib⁹ stōi mouent fluxum. Et aliqñ spargunt̃ ad stōm ab alys mēbris sicut ab epate: vt videm⁹ in multis qb⁹ aduenit febzile frīgus: ⁊ cū vomūt curant̃: ⁊ hoc accidit, ppe ab bu. cholericis ⁊ aliqñ a flegmaticis: ⁊ q̃ fit a melancholicis significat maius maluz.

¶ Cap. 19^m. Qō est de accidentib⁹ supueniētibus virtuti attractiue stomachi.

Clusa ipediméti attractiue stōi eadez ē cū cā q̃ B fac i ysofago. Sz dimiutiōez appetit⁹ ⁊ augmētū ipsi⁹ in stō dicemus qñ tractabim⁹ de accñtib⁹ q̃ adueniūt virtuti sensibili.

¶ Cap. 20^m. Quod est de accidentibus que superueniunt virtuti nutritiue intestinoꝝ.

Acusqz dixim⁹ de accñtib⁹ q̃ fiunt in opationib⁹ q̃ manifestant̃ in stō: deiceps volum⁹ dicē de accñtib⁹ q̃ supueniūt vtutib⁹ nutritiuis itestinoꝝ. Et dicim⁹ q manifestioz virt⁹ q̃ est in eis ē virtus expulsiua: ⁊ post illā retētiua. Accidētia q̃ supueniūt ipsis sunt fm corru-

I ptionē istaꝝ duaꝝ virtutū. Et qñ ꝑuaꝯ opatio vtutis expulsiue aut diminuiꝯ: tunc fit egritudo q̃ dr colica. Et ꝑuationis cā istꝰ vtutis stat pp malaꝫ cōplonē cholericaꝫ mālez aut nō mālez. Et ꝑuatio q̃ ꝑuenit a mala cōplone frida est pluribꝰ manifesta: ꝓpterea qr friditas ē ꝗia calozi nāli pp suā q̃litatē: ꝛ ipedit spūz in oibꝰ suis opōnibꝰ. Sz qñ ꝑuenit a caliditate nō est admirādū. ꝓpterea ga multa mēbra nō agūt nec patiunt: nisi pp calozē tēpatuz mēsuratū vnicuiq membro: ꝛ qñ calor egrediꝯ multū ex nām in aliq̃ duaꝝ q̃litatū: tūc ꝑuaꝯ cor opatiōes pp calidū aut friduz. Sz qñ desperaꝯ paz in calore. tūc erit opatio mala: sicut, calor stōi g ꝑmutat cibos in fumositates. Et aliqñ ꝑuaꝯ opatio istꝰ vtutis i itestinis pp oppilationes q̃ in eis fiūt. Et ille fiūt aut pp sterꝰ duz aut visco sum: aut humozē grossuz ꝛ viscosuz: aut pp aꝑa vētosum: q̃uis lesio q̃ ꝑuenit ab aꝑatib̃ in hac opatiōe fit duabus de causis: vna qr ægrūt itestina malaꝫ cōplonē mālez: ꝛ alia ꝓpterea qr claudit vias. Et vētositas ēt claudit intestina pp duas res: vna qr ꝓponit se stercori sic accidit canalibꝰ subterraneis vñ fluūt aque. Alia qr torquenꝯ intestina donec claudanꝯ. ¶ Itē fit oppilatio pp lumbricos: ꝛ accidit in itestinis pp corruptionē istꝰ vtutis expulsiue que fit pp oppilationē: qd facit opatiōes non nāles: eo q̃ expellit supfluitatē per ꝑtē supiorē quā dr expellere per ꝑtē inferiorē: ꝛ tūc euomit stercus. Et aliqñ debilitaꝯ vtꝰ expulsiua ꝓpter oppilationē vie a chisti fellis ad itestia: ga tūc nō ꝑōt ꝑuenire ad itestina ex cholera illud qd adiuuet ad stercoris expulsionē. Sed si hec opatio ꝑmutata fuerit ad maluz ꝗtū: tūc malaꝫ faciet opationez: ꝛ fiet aliquo mō fluxꝰ: eo q̃ stercus nō trahit in itestinis mozaꝫ cōueniētez pp augmētū istꝰ vtutis. Et cā augmēti istius vtutis est pp humozes mordicatiuos qui sparsi sūt ad itestina ab epate ꝛ venis: ꝛ stō: aut felle: aut ab aliis mēbris: ꝛ aliqñ ꝑueniūt a capite. ¶ Et qñ humozes mordent itestina multum vlcerant ea: ꝛ fit egritudo que dr vlceratio intestinoꝝ que dissinteria noiaꝯ. Itez accidit istud isti virtuti pp q̃litatē ciboꝝ qui sunt extra nām: qr aliqñ stomachus expellit ad itestina cibum anteq̃ digeraꝯ: ꝛ aliqñ fit ꝓpter multā cibi quātitatē qñ est supflua. Et aliqñ accidit ꝓpter oppilationē meatꝰ qui est inter epar ꝛ itestina: ꝛ tunc nō trāsit cibꝰ ad epar: ꝛ cibꝰ aggrauat vtutē expulsiuā: ꝛ ꝓpterea ipm expellit. Et aliqñ cā que prohibet penetrationem cibi ad epar est grossities ciboꝝ: ꝛ grossities cibi est: aut pp nām ipsius eiusdē cibi: aut ꝓpter debilez opationē stōi in ipsuz: aut ꝓpter vtrūq. Et aliqñ nō transit cibꝰ ad epar ꝓpter debilitatē vtutis attractiue in ipso: sicut accidit in egritudinib̃ epatis. Et qñ debilitaꝯ virtꝰ retētiua fit vna spēs fluxus que noiaꝯ elicalfa: ꝛ B prouenit necessario ꝓpter malaꝫ cōplonē mālez ꝛ nō mālem. Et qñ ꝑuaꝯ ipsa opatio fit alia spēs fluxus que dr lubricitas intestinoꝝ: ꝛ opationes extremitatis intestini longatiōis ipediunt: aut ꝓpter vlcerationē factā a duritie stercoris: aut pp hemozroydas ibi natas: ꝛ aliqñ venis ipsi apertis fluet inde sanguis: ꝛ aliqñ fluet sanguis iste p viā nālis purgationis ꝛ laudabilis. ꝛ hoc est qd dicit Aristo. malus sanguis discurrit a naso ꝛ ano.

M ¶ Laꝑ. 21m. Qd ē de accētib̃ supueniētib̃ vtutib̃ epatis.

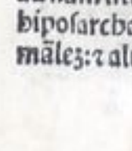

Alia epar hz qnq; vtutes: ideo accētia ei adueniētia totidem sunt: qr qñ diminuiꝯ in ipso virtꝰ digestiua sanguis suus erit flegmaticus: ꝛ mēbra q̃ nutrienꝯ longo tpe ex tali sanguine cōuertenꝯ ꝑm suā cōplonez ad nām istꝰ būoris: ꝛ poterit fieri egritudo q̃ dr hidrops hiposarcba. ꝛ B accētis euenit pp malaꝫ cōplonē frigidaꝫ mālez: ꝛ aliqñ fiet pp q̃litatē cibi aut maliciā sui ordinis. Et aliqñ fiet ꝓpter res extrinsecas ꝛ pōt fieri ab oib̃ causis que inducūt friditatē cōplonis. Et aliqñ pp colligātiā membroꝝ seruiētiū epati cū ipso sicut stōcha s: qr qñ diminuiꝯ opatio stōi in dirigēdo chiluz ꝛ mittit ipsum non coctū epati: ꝛ qñ in hoc fit pseuerātia cōuertiꝯ nā epatis ad cōplonez frigidā. Et splen qñ debilitaꝯ ꝛ nō mundificat sicut debet: tunc remanet pars frida ꝛ sicca in epate: ꝛ cōuertit ipm ad cōplonē frigidā: ꝛ qñ etiā intestina gracilia acgrunt malaꝫ cōplonem: ꝛ sic tunc lediꝯ epar ꝓpter colligātiaꝫ que est inter ipsaꝫ ꝛ epar. Et aliqñ acgrit epar malaꝫ cōplonē ꝓpter aꝑa: sed aꝑa nō erit cā pro maiori parte istius egritudinis nisi indureꝯ ꝛ fiat lapideum. Et aliqñ erit causa egritudis epatis egritudo officialis: sicut sunt oppilationes que fiunt in ipso: eo q̃ oppilatio habet extinguere calozē intrinsecuz: ꝛ maxime qñ bu. faciens B est frigidus. Sed qñ opatio virtutis digestiue acgsiuerit maximū errozē: tunc accidet vnū ex duob̃: qr ait hydropisis timpanitica: aut alie egritudines calide. Et tu debes scire q̃ mēbra nō agunt ꝛ patiunꝯ nisi cū quodaꝫ calore temperato ex frigiditate ꝓportionata ei: ideo qr ostēsum est in nāli ꝑbia q̃ friditas ē in corpore sicut instrm̃ tēperans calozē nālez qui est primū agens ꝛ substātiale. ergo quodlibet membū operaꝯ suam actionē per istū calozē correctuz cum isto instrumēto cōueniente ei. Et qñ frigiditas aduenit membro multa: ita q̃ calor nō egrediꝯ ad suam formā nālez multū: tunc diminuiꝯ opatio membri sicut in cibis qui accescūt in stō: ꝛ sicut in sanguie flegmatico qui gīaꝯ i epate frigido. Et qñ augmētaꝯ calor agēs breui augmēto: q̃ tñ tunc nō trahit calozē agentez a sua forma nāli: tunc fit mala augmentatio in opatiōe mēbri sicut in stō generante fumositatē ex cibis: ꝛ sicut in epate generāte multā cholerā. Sed qñ fit magnū augmētuz in caliditate vel frigiditate: ita q̃ calor membri exeat a sua forma nāli: tunc faciet membū opationē ꝗiaz opationi nāli sicut stomachus qui corrūpit cibos. ergo cause istaꝝ egritudinuz fiunt eque a mala cōplone calida sicut frida. ¶ Et postq̃ assignauimus cām cōem oibus mēbris volumus reuerti ad locuz vnde separati fuim̃ ꝛ assignare cās proprie in epate. Et dicimus quia qñ accidit epati mala cōplexio calida parū excedēs sicut diximus: tunc acgret multā amaritudinē. Sed qñ augmētabiꝯ hec mala complexio calā ita q̃ egrediaꝯ a sua forma nāli: tūc erit opatio ipsius epatis operatio nō nālis. ꝛ ꝑueniet illa opatio solum a calore in eo q̃ est calor: ꝛ nō in eo q̃ talis calor. ergo que ꝑueniet ab isto calore in eo q̃ calor simplr inducet partē aquam quā inueniet ad fumū: ꝛ faciet ex eo ventositatē ꝛ ꝑueniet ex B timpanitica hidrops aut sile: ꝛ si fuerit cā remotionis nālis calozis egritudo calā: attribueꝯ illa remotio egritudini calide: ꝛ si fuerit frida attribueꝯ frigide. Et ꝓpterea multū laborant medici vt dent cām bene istius speciei eo q̃ eque fit a calore sicut a frigore. Et ꝓpterea hec spēs difficilior est ceteris ad curandum. Sed causa acquirēdi malaꝫ cōplexionē vniuersalr sunt cause calide materiales ꝛ non materiales. Et cā que magis est ꝓpria in hac lesione est qñ chistis fellis suam operationē nō facit: ꝛ hoc accidit aut ꝓpter oppilationez que est in meatu qui est inter chistin ꝛ epar: aut ꝓpter debilitatē virtutis attractiue in ipso chisti: aut ꝓpter oppilationē meatꝰ q̃ trāsit a chisti ad intestina: aut ꝓpter debilitatē virtutis expulsiue q̃ est in ipso felle: qd est quia qñ claudiꝯ ille meatꝰ: tūc accidit eidē illud accētis q̃ aduenit hīsti clausa itestina B est: qr non petit cibū nec desiderat. Et accidit hoc ꝓpterea ga virtꝰ attractiua ē in quolibet mēbro ꝓpter nutritiuā. Et virtꝰ nutritiua cōpler suas opationes ꝓpter quatuoz has virtutes: ꝛ qñ ꝑuaꝯ vna istarū priuantur

N

O

P

Q

Timpanitis est difficilior alijs speciebꝰ oppo. a Rasi 9° Almāso. ꝛ 14° tertij trac. 4. c. 4.

A priuantur oēs: ꝛ sic accidit epati ꝓpter fel. Et accētis qd dr ictericia fit ex nēcitate ꝓpꝛ vnā duaꝝ rez: aut ꝓpter ꝑuationē opōnis fellis: aut ꝓpꝛ diminutionē: ga tūc remanet amaritudo ꝑmixta sanguini: ꝛ vtus expulsiua mittit eam ab oib̃ mēbris: ꝛ expellit eā ad supficiē corpis p mo̅ cutis: ꝛ ꝓpterea q̃ colligātiā: ꝛ cor ē illō qd dat calorez epi per quē fāc suas operatiōes ledēt operatiōes epati ꝓpꝛ passiōes cordis aut nō. Eadem ga postq̃ cor ē oriens mēbꝝ super oia ex toto ipsōe ē vt i eo gīenꝯ egritudies sensibiles tales q̃ possint ledē epar aut alia mēbra stante hoie viuo: ꝛ si B accidit accidet per viā exēneitatis q̃ fit i rebꝰ nālib̃: ꝛ B fit valde raro. Sz maior pars egritudinū q̃ fiūt i corde remanēte hoie viuo per cōparatiōez fit ad mēbra i sensibilia: q̃uis ñ sit ipsōe vt cordi adueniāt egritudies occulte ꝓpꝛ malā cōplonē. Et qñ sūt sensibiles lesiōes operationū epatis tūc sūt fortissime: sic tu vides q̃ ꝓpter paruū motū vel ꝓpter paruū remū adueniētem gubernatori magne nauis fit magnꝰ motꝰ i parte pori nauis. sic ēt hz se q̃libet dispō cordis ad oia mēbra principalia. Propterea qñ medicabimur epar: nō debem̃ negligere cordis dispōnē: imo añ oculos pferendū vel preponēdū. Et adhuc melius declarabimus in ingenio sanitatis.

D ¶ Laꝑ. 22m. Quod est de accidentibus superuenientibus virtuti digestiue venarum.

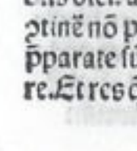

Accētia q̃ veniūt digōni venaꝝ sequūꝯ p maiori parte egri̅ epatis: sed hīt egritu̅ ꝑpaz eis B ē fluxū sanguis. Et in egritudib̃ fit B ꝓpꝛ fortitudinē vtutis expulsiue ꝛ maxie i crisi laudabili. Sz illō qd ē accētis absolutū fit ꝓpter sanguinē mordicatiuū ꝛ acutū: ꝛ ꝓpterea dissoluit ꝑtinuitatē orificioꝝ eaꝝ: aut ꝓpter sbtilitatē sic videmus i egri̅ q̃ dr clauloz. Et sic tu vides q̃ accidit i vtrib̃ oleis: aut accidit ꝓpꝛ multitudinez sanguis quā vene ꝑtinē nō pnt: ꝛ aliqñ accidit ꝓpꝛ obilitatē sube venarū q̃ pparate sūt scissiō: aut ga sūt tbiles nimis aut nimis dure. Et tres q̃ scindūt venas cito sunt multitudo sanguinis ꝛ res extrisece sicut casus ꝛ percussio. Propter passiōes boꝝ membroꝝ ꝛ epatis multa accidunt accētia in vys vrinalibus. Et in libro signoꝝ hoc declarabo.

E ¶ Laꝑ. 23m. Quod est de accidentibus superuenientibus virtuti nutritiue membrorum.

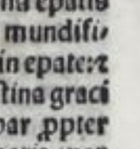

Ed accētia q̃ accidūt vltie digōni q̃ ē i mēbris sūt tria sic i alys. Aut ga ꝑuaꝯ opō vtuꝫ nutri̅ i ipa sic fit in etbicis. Aut ga diminuiꝯ sic accidit i macie appellata alchaul: aut permutaꝯ sic i lepra ꝛ morphea. Et cā boꝝ accētiū ē aut pp malā cōplonē ipoꝝ mēbroꝝ: aut pp cōicationē aliorū: sic i lepra q̃ fit pp duas res: aut pp debilitatē vtuꝫ digestiue q̃ ē i mēbro: aut pp malā māz eidē ab alio transmissaz. Et malitia māe ē aut ꝓpꝛ seipaz: aut pp ōbilitatē epatꝫ ꝛ venaꝝ. Et cā morphee ē p maiori parte ꝓpꝛ ōbilitatē vtuꝫ discretiue epatꝫ aut ꝓpꝛ ōbilitatē attractiue in splene. Et aliqñ accidit ꝓpter malā cōplonem acgsitā in suba mēbroꝝ: ꝛ aliqñ ꝓpꝛ cibos. Et tu debes scire q̃ qñ enumeramus cās istoꝝ accētiū: q̃ tūc nō dicim̃ res contrarias adiuicē: aut q̃ ipsa etiā accētia aliquādo nō possunt esse simul: sed plures hec accidentia sunt per plures causas vna ꝛ posset etiam esse vt omnes adessent.

F ¶ Laꝑ. 24m. Qd ē d accētib̃ ipediētib̃ digōnē cerebri.

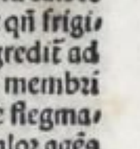

Topatio vtuꝫ digestiue in cēbro: aut diminueꝯ aut corrū pceꝯ. Et ab B ꝑuenit fluxꝰ vl cursus superfluitatū ñ coctaꝝ a cēbro per nares ꝛ palatum. Et B accētis appellaꝯ nassa. Et accit a rebꝰ fridis extrinsecis. Et aliqñ fit ꝓpꝛ res calas ꝛ volum̃ dicē q̃ fiat a calis. Et dicimus q̃ ꝓpterea q̃ B superfluitas ē nō cocta. dicim̃ q̃ cā efficiēs hāc egritudinē ē ōbilitas vtuꝫ digestiue q̃ ē in cēbro ꝓpter malā cōplonē dñantē ex friditate. Et B bñ pt assignari i reumatib̃ ex cā frida extrinseca. Sz reumata que fiūt a cāis calis extrinsecis recipiūt pscrutationez: q̃lr fiāt per viā ōbilitatꝫ vtutis digestiue. ꝓpea dicim̃ q̃ ōbilitas vtuꝫ digestiue B faē per accētis: B ē ꝓpꝛ multā q̃titatem māe ꝛ ipsꝰ fluxū: ꝓpterea ga calor faē flueꝯ res ꝓgelatas dissoluendo eas. Insuper attrahit cerebꝝ a toto corpore ad caput: ꝛ ꝓpꝛ istā multā malā māz q̃ i cerebro colligiꝯ ꝑueniet accētis ꝑnarratū: ga refrigerabiꝯ ꝛ vtus digestiua ipediet ꝛ fatigabiꝯ circa cerebrū ꝓpter reparationē tāte q̃titatꝫ supflue. Ista ē cā q̃titatiua ꝓpꝛ quā ōbilitaꝯ vtus digestiua cerebri pp cās extrisecas. Lā Xo q̃litatiua ē q̃ calor exne̅ extrisec̃ hz per sui nāz refrigerare calozē intrisecū: sic sol refrigerat igne. Et ēt alie cāe sūt q̃ ñ idigēt plōgatiōe ꝑmōis. Et B Xba bñt locū i oib̃ trib̃ digōnibus si vis eas ponere tm̃ tres: sic fē Ha. aut q̃tuoz ꝑm dictū bois quē tu scis. Sz mihi meli̅ vz vt in venis nō ponaꝯ tertia digō: ꝓpterea ga sanguis i eis nō trāsit ad aliā formā sic fit i stōcho epate: ꝛ alys mēbris: ga stōch̃ ꝑuertit cibū ad chilū: epar ad sanguinez: mēbra alia ꝑuertunt ad sperma albū. Sz vene nō faciūt trāsire ad aliam formā q̃uis nutriaꝯ ex eo aliquo mō ex necessitate.

G ¶ Laꝑ. 25m. Quod est de accidentibus superuenientibus virtuti nutritiue cordis.

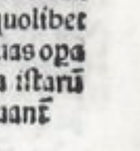

Deinceps volum̃ enarrare d accētibus supueniētib̃ mēbro ꝑncipi vtutis digestiue ꝛ B ē cor. Et postea narrabim̃ accidētia q̃ supueniūt mēbris ꝑmaꝯ ꝛ vrie: ꝛ postea erit cōplet̃ ꝑmo accētiū q̃ supueniūt vtuti nutri̅. Et dicim̃ q̃ accētia q̃ supueniūt cordi sūt sic sincopis cardiaca ꝛ tremor: ꝛ vlr qñ exeūt vtutes pulsatiles a sua nā. Et boꝝ cā aut ē itrisecā aut extrisecā. Extrisece cāe sūt accētia aie q̃ calefaciūt cōplonē cordis sic ira ꝛ furor. Et cāe ꝓpter q̃s occultaꝯ iteri̅ calor sic ex ira ꝛ bis sbtib̃: ga qñ ꝑuocenꝯ

H

I sue vtutes iteri⁹ ⁊ calefit nimis tūc fortificat su⁹mot⁹pul
satilis:vt tēperet suā cōplonē attrahēdo aerē ⁊ expellen
do exteri⁹.¶ Et cāe itrisece sunt mala cōplo aut vt sit in
eo aut i mēbris sibi colligat ⁊ aliqn erit cōplo cordis nō
mālis sic i febre etbica ⁊ qnq; mālis qn recipit sāguis q
est i eo aliq; pmutationē.Sz apa nō pt tolerare i sui lba:
eo q; pus ifirm⁹ōficit.Et medici dicūt q; pt ghari i ipsi⁹
pānculo:⁊ si medic⁹accelerat curā ipsi⁹ pt curari ⁊ si nō
morit.Et dic Ha.q; cor sustinet egri⁹cm mālē.vz.q;dā bu
miditatē aq;az q gīat i ipsi⁹pānculo:a q; puent egri⁹q
vocat ronol:⁊ sonat liqfactio tot⁹corporis.Et aliqn na
scūt sup pānculo eminētie dure ⁊ vlr dico q; nō ē ipole
vt sup ipz nō adueniat ois mala cōplo:excepto vt nō sit
cuz apate:aut nō vltimet:ga qn vltiabit aut supflue fiet
sincopis aut sile.Et sincopis ē reuoca⁹ subita calozis nāl⁹
ab oib⁹ pub⁹ corpis ad cozita q; mēbra regi nō pnt:⁊ B
accidit aut pp paucitatē calozis:aut pp ipsi⁹ nimiā dissolutionē:⁊ pp alias cās.Et mēbra q; leduīt pp ipsi⁹ cōtan
tiā sūt mēbra pncipalia.Et mēbrū qd maxie cū eo cōtat
est os stōi:⁊ ppea noiat fegnādi:ga cor noiat flegat:⁊ pp
B fegnādi dī pnuz cor Et accidit sincopis pp dolorē stōi
pluries:⁊ accītia vtutū pulsatiū ⁊ cāe illo⁊:⁊ qd pt cōprehēdi ab eis meli⁹ ē narrare in libro signo⁊ ⁊ ibi dicā.
¶ Cap.26m.Qd est de gbusdā accītibus splenis.

Iam dixim⁹ q; mēbra q fuūt epati st sac
cus fellis:splen:⁊ vesica:⁊ renes.Et iā
dixim⁹ accītia q; veniūt pp p̄uationē fell⁹ opa
tiōis qn dixim⁹ accītia epat:⁊ locuti fuim⁹ de
splene:⁊ adhuc dicem⁹ de eodē.Qn corrumpit operatio
vtutis attractiue splenis:tūc diffundit chola nigra cū san
guie:⁊ aliqn expellit ipsaz nā ad cutim:⁊ fit morphea ni
gra:⁊ vlr pp B accītis fiūt oēs egri⁹cm melice.Et qn dñat
supflue ipsi⁹ vtus expulsiua:tūc ifirmat stōch⁹:ita q; ali
qn ob B accidit fluxus melicus.Et spleni aduenīunt oēs
spēs egritudinis cōplonalis officialis ⁊ cōis sic in apati
bus.Et ,ppterea ga cib⁹ ex q; nutrit istō mēbrū ē gīlus:⁊
vtplm egritudines q; in eo fiūt sunt grosse substātie.
¶ Cap.27m.Quod est de accidentibus superuenientibus
virtutibus renum.

Renes bīt gnq; vtutes sic alia mēbra:⁊ qn
p̄uat vtus discretiua q ē i renib⁹:aut
digestiua:aut retētiua:tūc fundit sanguis i vri
na:,ppterea ga aq;stas sanguiea q; mittit eis ab
epate vt nutriant:tūc ab eis imutari non pōt.Et qn p̄uat
eo⁊ vtus attractiua tūc fit hidrops ascites:sicut dcm ē.
Et qn augmētabit multū tūc fiet flux⁹ vrie cū forti siti:⁊
B egri⁹ oz diabetica.Et qn dñante vtute attractiua ōbi
litat retētiua ⁊ digestiua eo⁊ oīno:⁊ ppea i hac egritudie
exit vria nō cocta.Et cā bui⁹accītis ē ite⁊ pp malā cōplo
nē aut egri⁹cm officiale aut cōez:⁊ pueniēs est appropare
hāc egri⁹cm male cōploni cale:ppea ga tractatio fit ,ppt
calz.Et nō ē ipole attractiuā augmētari pp ōbilitatē re
tētiue:qd ē:ga qn ōbilitat retētiua nō nutriunt renes ab
aq;state pueniēter pp paucā mozā quā bz aq;stas:⁊ tunc
conat vt⁹ attractiua ad trahēdū pluscq; pueniens sit:⁊ ob
B accidit q; vria pa⁊ manet i vesica q;uis non sit plena.
Uirt⁹expulsiua ipedit i his mēbris pp oppilonē q; fit in
his ex corpib⁹lapideis gīat i būiditatib⁹ q;sis cū calore
ōsiccatiuo ⁊ recipit duricie sic lateres terra.Et maior ps
istoⁿ fit i sīa renū:⁊ nō i pcaui⁹:⁊ B egri⁹ noiat balcac.
¶ Cap.28m.Quod est de accidentibus impedietib⁹ opera vesice.

Virtus expulsiua ipedit in vesica pp op
pilonez q; fit in ea:sic ex apate: aut
būiditate q;sa:aut a sangule coagulato:aut a la
pide ⁊ tūc ꝓstringit vrina:⁊ aliqn ꝓstringit vrina pp ipe
dimētū virtutis expulsiue:⁊ aliqn fluit vria ,ppt oñatio
nē virtut expulsiue:⁊ B accidit ,ppter vlcerationē ipsi⁹ ve
sice q; fit ,ppter q;litatē mordicatiuā q; ē in ipsa vria:⁊ ali
qn accidit q; vrina exit sine volūtate ⁊ sine dolore:⁊ B ac
cidit qn paralitica musculus q ē in collo vesice.Et de B
loq;mur qn narrabim⁹accītia q; accidūt vtuti volūtarie
mobili.Et maior ps accītiū q; adueniūt istis duob⁹mem
bris ōuenit vlio ad vlcerationē:⁊ in pn⁹ sui aduēt⁹ noiat
scabies q; fit ,ppt malā cōplonē mālē pp malos hūores
qui spargunt ad ipam.Et oz B accidere ei eo q; est via ⁊
receptaculū superfluitatū corporis ⁊ hipostasis ipsius.
¶ Cap.29m.Quod est de accītib⁹ superueniētib⁹ mēbris
generationis sicut testiculis virge ⁊ vulue.

Uando virt⁹ digestiua p̄uat i testiculis
aut diminuit:tūc nō faciūt sper
ma aptū ad gnōnē:⁊ B accidit ab vna spēum
male cōplonis.Quia qn ōñat multū i calore
⁊ siccitate tūc cōburit spma.Et sīl si ōñat in friditate ⁊
siccitate aut būiditate p se:aut in friditate p se:nō ōcogit
sperma:sz remāet ibtile aquēū.Et q;dā ex istis cōplonib⁹
sūt tales a pn⁹gnōnis:⁊ nō recipiūt correptionē:⁊ q;dā st
p accīs ⁊ corrigūt.Et qnq; p̄uāt opōnes istoⁿ mēbroⁿ
,ppt apata aut icistonē suspēsorioⁿ suoⁿ:aut pp malitiā
q; i eis superuenit i mēsura:aut i passiōe sic ē i cremosis.Et
B accidit ,ppt largitatē neruoⁿ ad q;s suspēsi sūt testicu
li ,ppter būiditatē superfluā ⁊ relaxāt illi neruⁿ:⁊ ōscendūt itestina ad burseaz testiū.Et pōt ē vt ōscēdat ad bur
saz vētositas aut aq;stas.Et aliqn accidit B egritudo pp
rupturā q; aduenit huic foramini:⁊ B ē deterior:⁊ multe
alie maneries iueniūt i libris practicoⁿ.Sed vt⁹expulsiua p̄uat i vga ,ppt oppilonē suoⁿ meatuū aut ,ppt ōbilitatē aut lassitatē:aut ga accidit in ei⁹ foⁿ mala figura qn
idurat:⁊ B accidit qn lesa ē chorda q; sustētat erectionem
ipsi⁹ aut ,ppt multā siccitatez:aut ga ingrossata ē ex apate
sīl lapidi.¶ Qn vulua fuit creata ,ppter gnōnē:⁊ qz est
via superfluitatū scōe digōnis:iō accītia q; huic mēbro
adueniūt istis operatiōib⁹ adaptāt.Et i vulua sūt q;tuor
virtutes.s.attractiua/retētiua/digestiua/⁊ expulsiua:sz in
eo digestiue oz poni ꝓseruatiua:⁊ B ē pueniēs:ga ,ppa vt⁹
est ꝓseruatio embrionis.Sz operatio vtutis discretiue ñ
est mānifesta i ipa:ga nō ē credēdū vt nutriat ex eo quod
colligit in ipsa.Et q;uis B cadat magnū dubiū:B nō solu
et:sz B reliquet libro de aialib⁹.Sz attractiua ⁊ retētiua ⁊ expulsiua sūt manifeste i ipsa.Et ,ppterea volumus
narrare accītia q; supueniunt vnicuiq; eaⁿ.Et dicim⁹ q;
qn ōbilitat vel p̄uat virt⁹ ꝓseruatiua quā dixim⁹ eē pro
priā sibi virtutē:tūc minuet aut p̄uabit ꝓceptio:⁊ B acci
det aut pp malā cōplonē mālē aut nō mālē.Et q ē ñ mā
lis q;dā ē q ē a pn⁹ gnōnis:⁊ illa noiat sterilitas:⁊ q;dā ē q
est p accīs.Et q;dā dixerūt q; B fit pp disponē corporuz
celestiū.Sz B ego nō video nec affirmo.Sz via q ledūt
iste male cōplones sperma i vulua ē eadē cū illa q; mala
cōplo testicloⁿ ledit sperma i eis:qd ē ga qn ista mēbra
erūt cala ⁊ sicca:tūc cōbureē i eis sperma:⁊ qn erūt frida
tūc ifrigidabit ⁊ fiet aquosuz cursibile.Et qn ipedit vtus
retētiua matricis aut debilitat:tūc erit cā aborsiendi. Et
cā ipediměti illi⁹ vtutis est būiditas lubricatiua p maiori parte.Et qn debilitat virt⁹expulsiua illi⁹ babebit diffi
cile partū:quēadmodū superfluitas expulsiue ē cā aborsiōis.Et qn virt⁹ attractiua diminuit aut p̄uat in ipsa est
cā diminutiōis aut p̄uatiōis ꝓcept⁹.Et aliqn ledunt oēs
iste operatiōes i vulua ,ppter apa qd fit in ea:aut ,ppter
egritudinē q; suffocatio mricis appellat.Et ista egritudo
nō ledit soluz operationes matricis:sz ēt operatiōes mē-

brozum

brozum totius corporis:eo q; hec egritudo fit in hoc mēbro
ex humore sīl veneno:⁊ fac sumū q resistit ,ppter malaz
suā formaz calozi nāl sic faciūt venena:⁊ fit ab B p̄uatio
oiuz opationū vite:⁊ fere cor pulsatiōe p̄uat.Propterea
ga B accīs accidit vtplm mulieribⁿ q; remote sunt a coi
tu:operat ad B putrefactio q; B accīs mouet collecta in
eis:⁊ fit ,ppter corruptionē spermatis:,ppterea ga illarū
sperma ꝓparatuz est illi corruptioni Et ego dico q; nō ē
impossibile vt generetur in malis corporibus:⁊ eorum
suba vnus est humor silis veneno:⁊ maxie in B mēbro:
eo q; loc⁹ ē ⁊ receptaculū superfluitatū corporis q; ꝓpara
te sūt recipere corruptionē ⁊ aliqn icarcerant:ita q; non
recipiūt correptionē:⁊ sanationez:⁊ si ceciderit ad man⁹
perfecti medici recipiet sanationē. ¶ Et huic mēbro ac
cidūt egritudines pōnis,ita q; p̄uant ab eo oēs sue opera
tiōes:ga paralitica aut egredit de loco suo ⁊ suspēdit:⁊
aliqn ē cā ist⁹egritudis salt⁹:aut percussio ⁊ aliqn est hu
miditas lubricatiua.Et ex reb⁹ q; resistunt mricis nāe vt
nō ꝓcipiat ē egritudo noiata mola:⁊ ista egritudo fit ,ppt
defectū virtutis iformatiue i spermate:⁊ B accidit aut ,p
pter corruptionē mēbri:aut ,ppter corruptionem māe.Et
tūc gīat in vulua q;dā fructū simile frusto carnis:⁊ vē
ter mulieris similat vētri ꝓgnātis donec aborsiit:⁊ aliqn
accidit vt nā ipsaz digerat ⁊ p̄uertat ipsaz in humiditatē
aut vētositatē.¶ Sz accītia q; adueniunt sanguini men
struo sūt eadē accītia q; accidūt digōni venaⁿ:⁊ ppea su
perfluitas fluxus sanguis fit ,ppt vnā duaⁿ rez aut ,ppt
debilitatē vtut retētiue in venis:aut ,ppter augmentū ex
pulsiue:aut ,ppter ambo sīl.Sz defect⁹ virtutis retētiue
,puenit ab vna ex spēb⁹ malis cōplonis:⁊ augmētū vtu
tis expulsiue fit aut ,ppter mordicationez humoⁿ:aut ,p
pter q;litatē eoⁿ.Et cāe cōstrictiōis sanguis sūt opposite
causis suprdicitis saluo q; ex reb⁹ vna q; debilitat:vtutez
expulsiuā:aut ipaz p̄uat sūt oppilones q; fiūt in venis ,p
pter grossiciē sanguis:aut ,ppter suā viscositatem. Et ips
nātis purgatiōis mēstrui breue est vni⁹dici.⁊ lōgū est se
ptē dieⁿ.Et tempus breue interpolationis menstrualis
est viginti dierum longum est triginta dierum.
¶ Cap.30m.Qd est de expulsiua plurium membroⁿ.

Et aliqn adueniūt accītia vtut expul
siue vni mēbro solū ⁊ aliqn
toti corpori.⁊ q; adueniūt toti corpori sūt sic
tremor:rigor:⁊ alices:⁊ silia.Et accītia q; ad
ueniūt vni mēbro soli sūt sic tussis pulmōis:⁊
sternutatio cerebro:⁊ ossitatiōes ozi:⁊ ructⁿ ⁊ singult⁹ stō.
Et nos narrabim⁹ cāz vniuscuiusq; istoⁿ. ¶ Et nos nō
approp̄am⁹ B accītia ale nutritiue nisi ,ppterea q; nō sūt
volūtaria:q;uis volūtas bēat i aliqb⁹ eaⁿ aliquā iuētio
nē. ¶ Et dicim⁹ q; tremor ⁊ rigor sūt mot⁹ vtut expulsi
ue i musculo ,ppt expulsionē būoris ledēt calitate sua vt
friditate.Et q; ita fit nobis ondit:ga tales tremores ad
ueniūt corpori ,ppt res extrisecas sic si subito sup corpus
spargat aq; calissima:ga ex hac ,puenit rigor.Et aliqn ac
cidit horripilo aut tremor:⁊ B accidit ,ppt aerē friduz ⁊
aquā fridā:⁊ cū iste cāe erūt ōbiles tūc fiet rigor:⁊ i ma
iori pte tūc accidit i febrib⁹:⁊ qn erūt fortes tūc accidet
tremor:⁊ tñ nō pt fieri tremor nisi pcedat rigor:⁊ maxie
q; fiūt pp hu.calos i febrib⁹.Sz q; fit ex hūoribⁿ frigidis
flāticis aliqn accidit sic dic tremor absq; putredie:⁊ B ac
cidit solū i spēb⁹ vitrei flātis. ¶ Et medici dicūt q; ille q
fit ab hu.calis est fortior:ga hu.ē mag; mordicatiuus:⁊ q
fit a frigore ē min⁹mordicatiu⁹.Et nos videmus ga fit ꝑ
riū bui⁹i reb⁹extrisecis:q; aer fridus dat B accīs vehe
menter:⁊ aer calis nihil.Sz horripilonē hñ fac ,ppterea
dī q; fort tremoris cā ē ꝑ calozis nālis i ptib⁹ itrisecis:⁊
ifrigidatio mēbroⁿ exterioⁿ:ga tūc mouet nā ad expel
lēdū illō qd ē suū ꝑriū siue calz siue fridū:sz fridū ē plus
ꝑriū. ¶ Sz tremor q; fit i hora mortis ē mot⁹ vtutis ex
pulsiue ,ppter ipo⁹m sustētādi mēbra:⁊ ,ppterea extinguit
calor itrisec⁹ ⁊ ex toto resoluit:⁊ assilat ille mot⁹ motui q
nō hz pn⁹m nec finē nec cāz sz solū defectū:sic vī in motu
flāme cādele:⁊ in casu folioⁿ arboⁿ ,ppter ꝓsumptōez.
Et ,ppterea qn aduenit aliqd nāe ab extrisecō qd fit mor
tifeⁿ ipsa expellit tūc corporis superfluitates ,ppt terro
rē sic accidit illis q; decapitant. ¶ Sz tussis ē motus vir
tutis expulsiue in pulmone ,ppter expulsionez reⁿ q; le
dunt instrumēta anhelitus cum aere qui egreditur secuz
⁊ ,ppter adiutorium pectoris.Et ob hoc pz q; virtus vo
lūtaria habeat aliquā inuētionem in hac re:q;uis nā ipsa
violētiā iferat.Et effi.cā tussis est vna ex spēb⁹ cōplonis
male mālis vel nō mālis.Sz mālis fit,ppter hu q; stillat
a cerebro sic accidit a reumatibus aut a re q; puenit a pe
ctore ad pulmonē:aut a spōdilib⁹sic ,ppter apata q; sūt in
ipso pectore:aut ,ppter rē q; gīat in ipo pulmōe:sic apa
ta aut vlcerationes:aut ,ppter sanguinē q; egredit ab eo ⁊
exit sanguis ab eo ,ppter venā fixaz i eo.Et B est pericu
losum:⁊ aliqn exit sanguis a pulmone per viā refudatio
nis:eo q; istud mēbruz est vapozosum:⁊ aliquando cur
rit sanguis ad pulmones a parietib⁹ pectoris.Et medici
dixerūt q; cuidā hoi accidit fortissima tussis:⁊ cum tussi
piecit vnū lapidē:⁊ icontinēti fuit ide liberat⁹.Et adhuc
dicunt q; est vna spēs tussis q; fit,ppter mucillagines que
nascunt in pulmone.Et aliqn res extrisece mouet tussiz Rub⁹ canis
sicut puluis ⁊ fum⁹:⁊ lana spinaⁿ q; dicit lana canina ba
licalcalbus.Et ēt cōplexiōes nō māles mouent hoc acci
dens.Saluo q; virtus expulsiua nō est nata laborare ,p
illis sicut pro mālibus:sz mouet hoc motu per accidēs.
¶ Et,ppterea ga illud qd queritur a pulmone est vt mo
ueat ad expellēdū illud qd ipsi nocet:cōcessa fuit ei a nā
bona virtus sentiendi.Et quando sentit rem ledētē tāgē
do ipsum:tunc mouet virt⁹ expulsiua q; est in illo. Et sic
mouet pulmo ad hoc ,ppter cōplexionē mālem: sic etiā
mouet ,ppter cōplexionem nō mālem:ga nō hz a sui na
tura facere nisi hoc:ga res que fiunt a natura fiunt duo
bus modis:aut necessitate:aut iuuamēto.Sed accidit tñ
raro vt B accidēs fiat a rebus extrisecis que nō sequunt
viaz nature sicut dictū est:q; vnus homo habebat fortis
simam tussiz:⁊ vnus medicus ex experimētalib⁹ ꝓcepit
ei vt clauderet os:⁊ incōtinēti fuit liberatus:⁊ in alio pro
cepit vt stringeret collu:⁊ fecit:⁊ liberatus fuit.Et qnq;
accidit tussis ,ppter cōpressionē que fit pulmoni ab aliqs
membris:sicut fit in apostemate epatis:aut ,ppter nimiā
vel superfluā satietatez. ¶ Et sternutatio est motus vir
tutis expulsiue in cerebro ,ppter mūdificationem super
fluitatum q; fiunt in eo.,ppter hoc aliqn mundificant su
perfluitates corporis ⁊ pectoris ⁊ pulmonis:⁊ aliquādo
ex sternutatiōe expellunt al.q; ex superfluitatib⁹ q; sūt in
ore stōchi.⁊ propterea fortis sternutatio aliqn mouet vo
mitum:⁊ hunc motuz aliqn facit virtus expulsiua quan
do humor sui qualitate mordet meatus nariū.,ppter hoc
res apposite naribus acute ,puocant sternutationē. ¶ Et
si tu quereres.si hec superfluitas,puenit a cellulis cerebri
ad nares ⁊ mouet sternutationē.Eādem⁹ ga B raro con
tingere pōt.Et ructus pp expulsionē fit vētositatis q; ē in
stōcho a vtute expulsiua. ¶ Et alices fiūt ,ppt motū vtu
tis expulsiue in mēbris ,ppter expulsionē supfluitatis fu
mose que est in mēbris.Sīl oscitatio est extēsio musculoⁿ mandibularū,ppter expulsionem superfluitatuz fu
mosaⁿ. ¶ Ista sunt accidentia que superueniunt opera
tionibus virtutis nutritiue ⁊ illis q; appropriant

Arg⁹ ꝑ medicos 2m.

¶ Ca. 31m. Qõ ē de accēntib⁹ supueniēntib⁹ vtuti sensibili.

I Deinde volum⁹ narrare accēntia q̃ supueniūt vtuti sensibili. Et a simpliciori icipiem⁹ vt a vtute sensibili. ¶ Et dicim⁹ q̃ q̃uis virt⁹ sensibilis ꝓnceps cōis sensibilitatis sit in corde vt dcm̃ est: non tm̃ cōplex ei⁹ operatio manifeste nisi i cerebro nucha ⁊ nerno. Et ꝓpterea ℔ mēbra q̃ dicta sūt: sūt fride cōplexionis ⁊ hūide subē: ⁊ sūt passibilia: nec est eo⁹ dñatio sic dñatio cordis: ⁊ ideo fit vt maior pars accēntū q̃ supueniūt operationib⁹ sensibilib⁹ sūt a parte cerebri nucbe ⁊ nerui. Sed cordi nõ pōt accidē egritudo ꝓpter quaꝫ pueniat ꝓuatio baꝫ virtutū eo q̃ motꝫ añcedit: q̃uis nõ sit ipole vt accidat ipsis a corde aliq̃ debilitas ⁊ diminutio: ⁊ alcēdit ℔ q̃ si icidat vna ex magnis arterys alicui ex membris diminuit sensibilitas illi⁹ mēbri. Et adhuc videmus q̃ priuat sensus ⁊ mot⁹ qñ syncopiat ⁊ etiaꝫ fit magn⁹ tremor qñ hõ multū timet. Et nos nõ facim⁹ ōmõstrationē isti⁹ sicut fac Hal. de icisiõe neruiq̃uis declarū sit q̃ cor bꝫ iuētionē in operationib⁹ baꝫ virtutū. Et adducim⁹ ꝓbationē a loco eēndi ⁊ nõ eēndi ꝓ meliorātiõe ꝓbatiõis: ⁊ qa ita est dixerūt medici q̃ cause aduēt⁹ accēntū sup bas virtutes dicūt q̃ sunt a cerebro: nucha: ⁊ neruo. Et tm̃ curatu curas ista mēbra caue ne obliuiscaris curaꝫ cordis: sic dcm̃ est in libro sanitatis. ¶ Deide volum⁹ narrare accidēta q̃ accidūt sensu tact⁹: ⁊ postea dabim⁹ eo⁹ cās. Et dicimus q̃ ℔ virt⁹ ē de gñe virtutū passiuaꝫ qa illa patit a q̃tuor q̃litatib⁹ q̃ dñant in ca. Ipsi⁹ accēntia tot sunt quot sunt accēntia aliaꝫ virtutū: ℔ est qa corrūpit penit⁹: sicut in mēbro paralytico: aut diminuit sic i stupore: aut permutat in malā q̃litatē sic est in sensu dolorꝭ. Sꝫ priuatio sensus in toto corpore ē morꝭ de necitate: sꝫ ꝓuatio in vno mēbro ⁊ diminutio in toto corpore polis ē. ¶ Et cause q̃ faciūt ℔ accēntia sunt de necitate mala cōplo mālis ⁊ nõ mālis: ⁊ mala cōplo q̃ ipsa fac est in cerebro: nucha: aut neruo. Et ē pscrutādū si hec accēntia fiūt ab octo spēb⁹ male cōplonis: aut a pte eaꝫ. Et dicimus q̃ q̃dam istoꝫ mēbroꝫ sūt frida ⁊ sicca: sic neru: ⁊ q̃dā frida ⁊ humida: sic cerebrū ⁊ nucha: ⁊ qa ita ē ista mēbra patiunt a frigiditate: aut a friditate ⁊ humiditate vt plus: ⁊ ꝓpterea sūt cāe istoꝫ accēntiū iste due res. Sꝫ q̃ mala cōplo cala hoc faciat nõ est ipole. qa iā declaratū est q̃ opatio alic⁹ mēbri nõ cōplex nisi ꝓ calore mensuratū ⁊ tēperatum ⁊ nõ est dīta ex q̃ q̃litate exeat tēperātia: ⁊ si accidit est de raro ꝓtigētib⁹. Nec ēt est ipole vt hoc accidat ꝓpter sicitatē: qa nos videmus decrepitos q̃ valde paꝫ sentiūt: sꝫ si ꝓuenit a siccitate remotū est vt fiat subito. Et postq̃ qualitas frigida iquātū est frigida est cā hoꝫ accēntiuꝫ ꝓ maiori pte exīte ꝓiuncta cū humiditate aut nõ ꝓiuncta: q̃uis humiditas sit ꝓparata ad hoc agendū eo q̃ facit relaxationē: ꝓpterea qñ est cōposita cū caliditate remotū est vt fiat hoc accēs: sed nõ dicimus q̃ fit ipole. sed difficile est iuenire cōplonē mālē solū humidā nisi sit cōiuncta cū calitate aut frigiditate: qa q̃ facit hoc non est nisi humor extra nāꝫ. Et humor nõ est nisi aut frigidus ⁊ humidus aut frigidus ⁊ sic. aut calidus ⁊ humidus vl calidus ⁊ sic. ¶ Et postq̃ dcm̃ est q̃ spēs cōplonis ꝓ maiori pte est cā hꝰ accēntis dōm est quo accidūt super has opationes. Et dicim⁹ q̃ hec mala cōplo qñ fit in cerebro segtur ex ea diminutio sensibilitatis in toto corpore. Sed qñ fit in cerebro fit in ipso p̄ ⁊ subalt: aut ꝓpter cōicationē quaꝫ hꝫ cū ore stōchi: ⁊ qñ fit in vno latere cerebri: fit in latere corporis ℔ accēs. Et silr qñ q̃iaꝫ aliqs malus humor dominās in aliquo neruo: tunc ꝓuaꝫ aut diminuit sensus illius mēbri cuius ꝓprius est ille neruus. Et humor potest generari i neruo duob⁹ modis. vno fit ab humore a quo nutrit neruus ipse ⁊ tādem paulatiꝫ nutrieꝫ donec aggret malignā cōplonē. Allo mõ vt nõ sit humor in neruo: sed ifusus in humore ipm circūdāte. ¶ Et aliquādo accidit hoc accēs nerno pforato ꝓpter oppilonē: ⁊ oppilo fit aut ꝓpter apa: aut ꝓpter bu. grossu: aut ꝓpter cōpressionē. Et q̃uis hec egritudo sit morbus officialis: tm̃ etiaꝫ est consimilis: qa post apostema ⁊ grossiciē humoꝫ: ⁊ cōpressionez sequit mala cōplexio. Et qñ iste cause fortificant crūt cause ꝓuatiōis sensus in vno mēbro aut in pluribus aut in toto corpore: ⁊ cū cause iste sunt debiles sunt cause diminutiōis sensus. ¶ Sed qñ ꝑmutant ad malū hoc est vt sit mala sensibilitas que noiat doloꝭ prouenit a mala cōplexione calida aut frigida mālis: aut non materiali. Et doloꝭ fit qñ nõ dñatur hec mala cōplexio super totuꝫ mēbrū. ⁊ illa cōplexio noiatur a medicis mala cōplexio diuersa. Sꝫ qñ dñatur super mēbruꝫ totum mala cōplexio: tunc nõ sentit ipsaꝫ: aut sentit stupide. Et causa huius quare mēbrū nõ sentit ipsaꝫ aut sentit stupide: nõ est nisi ꝓpter cōplexionē suā naturalez. Et quādo fiet in pte ipsius mala cōplexio extra nāꝫ sentit ipsaꝫ per remediū bone cōplexionis. Et quādo bona cōplexio erit permutata tota: tūc nõ sentiet doloꝭ: qa nõ erit cū eo cā sentiēs: ⁊ erit membrū sicut mortuū. ¶ Et quelibet qualitatū passiuaꝫ pōt dare accidens hoc mēbro. ꝓpterea qa iste qualitates ꝓ maiori parte bīt plus pati q̃ agere: sic caliditas ⁊ frigiditas plus habēt agere q̃ pati. ¶ Et solo cōtinuitatis nõ est causa doloꝭ: sicut dicit Hal. sed solutio ꝓtinuitatis est causa cōplexionis que facit doloꝭ: qõ est: qa solo ꝓtinuitatis est cū malo motu: ⁊ pueniēs est vt talem motū sequat mala cōplexio. ¶ Nec sunt ēt cause doloꝭ due res simul. vꝫ. solo continuitatis ⁊ caliditas ⁊ frigiditas sicut dicit errās Auicēna: qõ est: qa declaratum est iā in libro de aia. q̃ iste sensus sentit ꝑmo inter sensus oēs. ſ. q̃tuor qualitates hoc est ca. frigidū. sic. ⁊ bu. q̃ doloꝭ nõ fient nec sentient ab eo sensu nisi quādo multū superabūt sua ꝓpria sensata: sicut accidit alys sensib⁹. Silr qa oculus nõ dolet nisi ꝓpter supfluitatez coloꝭ quādo exeunt viā temperatā vel mediā: ⁊ sic ligua cū saporib⁹ auditus cū somnis: ⁊ odoratus cū odorib⁹. Et si accideret huic sensui tactus doloꝭ ꝓpter solones continuitatis tūc esset suū proprīū sensatum substātialiter solutio cōtinuitatis solum. Et sicut oculus dolet ꝓpter supfluitatem coloꝭ: ꝓpterea qa suū sensatū est de genere coloꝭ ⁊ nõ res que fit ꝑ ꝓia colori. Sed solutio ꝓtinuitatis est ꝓ quā accidūt qualitates supfluę. ⁊ aia sensibilis nõ est nisi ad q̃litates. Et Ha. etiā hoc ꝓfitetur quādo dicit q̃ vola manus nõ fuit facta in fine tēperantie: nisi ad appēdendū ꝑ ꝓia. Et ad hoc apparet q̃ superfluitas ꝓrioruꝫ est causa doloris qui fit in sensu eo q̃ paruꝫ ⁊ multū de necessitate fūt sub eodē genere. ¶ Et delectatio que est ꝑ ꝓia dolori non est nisi cōprehensio sensati temperati ⁊ sillium sicut delectat sensus tactus ex aq̃ calida: ⁊ visus ex coloribus viridibus: ⁊ gust⁹ ex saporib⁹ dulcib⁹: ⁊ auditus ex amenis vocibus: ⁊ odoratus ex odorib⁹ aromaticis: ⁊ quosdam delectatiōes pcedit molestatio: ⁊ ille sūt delectabiles nāe: ⁊ q̃dā sunt absq̃ molestatiōe pcedēte. ¶ Doloꝭ q̃dā fiūt in toto corpore: ⁊ q̃dā fiunt in vno mēbro: sicut doloꝭ qui fiūt in stōcho vel epate: vel capite: vel itestinis. Et nos loquemur de manifestioꝭ ⁊ dicemus eoꝭ causas. Et dicimus q̃ doloꝭ q̃ fiūt in capite qui noiantur in arabico soda: cause eoꝭ sunt absq̃ dubio aut ex mala cōplone calida eoꝭ aut frida sunt: aut mālē aut nõ mālē: ⁊ hec mala cōplexio potest fieri ꝑmo in substantia cerebri: ⁊ aliqñ fit propter cōicationem alterius membri sicut ꝓpter stomachum.

N

Cā doloris ē ꝓ q̃litas. ꝓ q̃ vide p̄ tractatu. 9. c. 19. ⁊ 25°. c. c. 6°. fol. 510.

O

Cōtra opio. Hal. q̃ ꝓ cā doloris sit tm̃ solo cōtinui i libro de accidēti. 2ª pmi. doc. 2ª. c. 19. fū. 1. Rō ꝑ Hal. ⁊ Auicē.

P

Proba⁹ maioris. ꝓmis a filii. q̃ fit ab eo q̃ ē in gñe. ꝓprij sensibilis.

Vide 2° huius c. ꝑmo. Cōfirmatio.

Q

2ª rō a ꝑte. nō tm̃ q̃ rabi Moysen. 25ª quic. affor. de dolo. 18. ipōit Hal. ob. quā segt Auic. de doloribꝰ q̃ vī fētire ⁊ ꝰ locis affectis.

A macbū. Et hoꝫ gdā sunt qui pleuerant lōgo tēpore sicut doloꝭ oui: ⁊ fiūt paroxismalr: ⁊ hoc fit ꝓpter malos bu. q̃ gñant in cerebro successiue: ⁊ sic permutat sua cōplexio ad malū ad gñandū būc humorē semp: ⁊ p eādē viā currūt oēs egritudies chronice: qa ille permutāt cōplonē in mēbris: ⁊ acgrūt ꝓpōnē gñandi malos bu. Uñ earū curatio est difficilis aut ipolis sicut est doloꝭ emigrance. Et mā ex qua fiūt aliquē bꝰ egritudis spēs: aliqñ est in sanguie arteriali: ⁊ puenit hoc. qa curat egritudo qñ incidit arteria. Et hec egritudo fit ꝓpter duas malas cōplones. vꝫ. calꝫ ⁊ fri. sꝫ nõ est mālis: qa illa que nõ est mālis lōgo tpe durat. ¶ Et mēbra ꝓfucta doloꝭosa sunt itestina ⁊ stōchus: ⁊ ℔ accidit, ꝓpter digōnez q̃ est in eis manifesta multū qa errāt sepe. Et cause q̃ faciūt doloꝭ in ipsis: aut sunt cibi vētosi: aut humores grossi: aut melācholici: ⁊ doloꝭ q̃ pueniāt ab eis est multū fortis ⁊ chronicus: ⁊ aliquādo fiūt doloꝭes fortes ꝓp humorē cholicuꝫ. Sꝫ hūores a q̃bus procedūt doloꝭes chronici in itestinis sunt aut humores grossi fridi: sicut flegma vitreuꝫ: ⁊ eoꝭ siles ⁊ humidi. ¶ Sꝫ doloꝭes q̃ ꝑtinēt totū corpus sunt illi q̃ dicunt laboꝭes: ⁊ sunt triū spēruꝫ �means medicos: vnus dicit vlceratiuus: alter extēsiuus: ⁊ alter apostemosus. Et quidā istoꝫ fiunt a rebus intrinsecis: ⁊ qdā ab extrinsecis: ⁊ vlceratiuus fit penitus ꝓpter humoꝭes: ⁊ q̃ fit ꝓpter multū motuꝫ sit ꝓpterea qa dissoluunt ex corpe būditates pp ipm motū: ⁊ illud accidit ꝓpter cām humoris mālis: qui est in corpore male qualitatis. Sꝫ alie due spēs laxitudis sunt vna: nisi qa diuersificant ꝑm magis ⁊ minus: qa quādo superfluit doloꝭ extēsiuus fit apostemosus. Et causa que silr facit hoꝰ duos doloꝭes est humor aut motus magne laxitudis: ⁊ ille qui fit ꝓpter humoꝭes fit necessario ꝓpter multitudinē humoꝭ: si sint distempati in qualitate aut nõ. Et multitudo humoꝭ attribuit duab⁹ rebus aut vt sit multitudo p accēs: hoc est pp defectum virtutis: aut vt sit multitudo p se aut pp ambo. Et multitudo humoꝭ quātitatiua cū sanitate virtutis nomiat repletio ꝑm locū: ⁊ multitudo que est cuꝫ vno maloꝭ accidentiū noiat repletio ꝑm virtutē: qõ est. qa virtutes ipediunt pro maiori pte ꝓpter q̃titatē ⁊ qualitatē. sꝫ cuꝫ illo ipedimēto necessario ꝑiūgitur malitia qualitatis: ⁊ illi plus appropriat. Et aliqñ fiūt isti doloꝭes ꝓpter malā cōplexionē calidā aut frigidā sine mā. Et gñalr accidūt doloꝭes in corpore causa apātū accidētiū cā grossoꝭ humorū. Et ppea qa sensus qui dī desideriuꝫ est proprius oris stōchi: videnda sunt accēntia que eidē superueniunt.

¶ Capitulū. 2m. Quod est de accidentibus superuenientibus virtuti appetitiue.

E Dicimus q̃ accēntia supueniunt huic operationi ꝑm q̃ accidūt alys: aut qa ꝑmutat: aut diminuit: aut corrūpit. Et accēntia diminutiōis sūt sic accēntia corruptiōis: ⁊ illō qõ corrūpit appetitū aut diminuit est de necitate vna ex spēb⁹ male complexiōis nõ mālis aut mālis: q̃ fit p̄mo in mēbro patiēte aut per cōitatē: quā hꝫ cuꝫ aliquo mēbro. Et cōplo q̃ fit in mēbro q̃lis dī opatio ista est caloꝭ ex nām. Sꝫ quidā opinant q̃ friditas est cā magis ꝓpinqua dādi appetitū q̃ auferēdi: ꝓpterea qa hec opatio que est in ℔ membro iuuat ⁊ cōplex per frigiditatē ⁊ acetositatem que ei trāsmittit a splene. Sꝫ qñ ℔ frigiditas vltimat est cā priuationis istius operatiōis. Nec est dōm q̃ acetositas inq̃tuꝫ est frigida adminiculet huic opationi: sed inq̃tuꝫ est acetositas est cā stimulans ad bonuꝫ. Et silr quādo dñabuntur humiditas ⁊ siccitas impedient hāc operationē: qõ est: qa nullū mēbrū agit ⁊ patit nāliter nisi ꝓpter cōplexionē tēperatā in q̃tuoꝭ qualitatib⁹. ¶ Sꝫ lesio q̃ fit ꝓpter colligātiā cū alio mēbro est sic mala cōplo q̃ puenit a cerebro ꝓp neruū colligātē vtrūq̃. Et aliqñ accidit hoc ꝓpter repletionē corporis ex multis supfluitatib⁹: ⁊ pp hoc nõ idigēt mēbra cibo: qõ est: qa appetitus nõ fit nisi qñ dissoluunt ex nrīs corporib⁹ res q̃ debent restaurari per silc: ⁊ nõ est ꝑ Ha. vt sit vna cā sensus istius mēbri q̃ mēbra qñ carēt nutrimēto: trahūt ab epate: ⁊ eparab ore stōchi: ⁊ tūc fit desideriuꝫ in os stōchi: ⁊ nititur restaurare illō qõ dissolutū est ab eo ⁊ alys mēbris. Et motus attractionis in stōcho p modū appetit⁹ ⁊ sensus est ꝑ ius motui attractiōis q̃ fit per modū nutrimēti solū: qõ est: qa ille qui fit per modū nutrimēti est attractio oris stōchi ab epate. Sed attractio a qua prouenit mot⁹ desiderij in stōcho ē attractio epatis ab ore stōchi. Et nos nõ sumus locuti de hoc: nisi qa vnicuq̃ mēbro necesse ē vt restaureť per silc: qõ ab eo dissoluit: ⁊ tm̃ nulluꝫ ex alys membris sentit eūationem rei que dissoluitur ab eo. ⁊ si ita est nullū mēbrū sentit eūationem hanc nisi per ℔ mēbrum. Et est eoꝭ seruiēs in hoc. ¶ Aut pōt dici q̃ dissolutio que fit in ipso q̃si colligata dissoloni aliorꝭ mēbrorū in eo q̃ est membruꝫ eoꝭ: ⁊ ipsa habēt trahere ab eo. Sꝫ propterea qa fortificat desideriū huius mēbri quādo dissoluunt a mēbris humoꝭes: ⁊ debilitat quādo nõ dissoluunt: apparet q̃ hoc sit: propterea qa iter ipsꝫ ⁊ alia membra fit similitudo ⁊ societas subaliter: ⁊ non per accidens. Et est hoc mēbrum quasi sit spēs oium membrorum: qua ipsa debent sentire hāc resolonez. Sicut nos videmus q̃ membra sentiūt per neruum etiā in locis que nõ sunt neruosa: ⁊ sicut discernit lingua cibos pueniētes ab incōuenientibus tori corporis. Et propterea qa sensus istius membri ⁊ desideriū isti⁹ est substantie calide ⁊ siccē: sicut est cibus: vel frigide ⁊ bu. sicut est aq̃: fuit necēs vt venirent accidentia istis duabus spēbus: ⁊ ꝑ ꝓ dixim⁹ causas corruptionis ⁊ diminutiōis appetitus calidi ⁊ siccī. Sed ea corruptionis appetitus fri. ⁊ bu. fit ꝓpter hāc cōplexionem in eo exuberātem: ꝓpterea dicunt medici q̃ corruptio appetitus cibi fit per calidū ⁊ siccū supfluens in mēbro. Et corruptio appetitus potus est per frigidū ⁊ bu. exuberans in ipso: ⁊ vniuersalr hoc nõ fit nisi ꝓ pter malā complexionem frigidā ⁊ bu. aut frigidā solū: qa difficile est imaginari q̃ hoc fiat ꝓpter malā complexionē ca. ⁊ sic. Saluo q̃ opinatur q̃ ab hoc ēt venire possit in fine febrium ardētiuꝫ quādo appropinquāntur morti. ¶ Sꝫ corruptio istius operationis aut eius exit⁹ a cursu nāli fit ꝓpter qualitates aut quātitatē. Et qõ fit ꝓpter quātitatez sicut appetitus augmētatus comedēdi multū: est ꝓpter vnuꝫ duarum rerꝫ. Aut ꝓpterea qa corpus est nimis dissolutū sic in qualescentibus q̃ habēt fortiorē appetitū digōne. Aut ꝓpter frigiditatē multā oris stōchi: qõ est: qa iste operatiōes ꝑm q̃ dcm̃ est a medicis iuuant ⁊ cōplenť frigiditate tēperata: ⁊ quādo fortificat tamē nõ fit vltima: qa tūc qdam appetitus falsus fit. Et aliquādo accidit vt hec mala cōplo sit nõ mālis: ⁊ aliquādo est mālis sicut ꝓpter bu. acetosuꝫ aut meliam. Et q̃ fit ꝓpter malā cōplonē mālem dī caninus appetitus. Sed cā superfluitatis appetitus fri. ⁊ bu. est de necessitate ꝓpter malaꝫ cōplonē ca. ⁊ sic. mālē vel nõ mālez. Et mālis que facit ℔ accidēs in ℔ mēbro est cholera aut flegma salsuꝫ. Et ℔ mala cōplo que fit in hoc mēbro aliquādo est p̄ ꝓprie in eo: ⁊ aliqñ ꝓpter cōitatē alteri⁹ mēbri: sic est epar ⁊ pulmo ⁊ alia sic diximus supi⁹ q̃ sensus mēbroꝭ pp dissolonē cali ⁊ sicci ab eis cā est attractiōis eoꝭ: eodē mō accidit in appetitū frigidi ⁊ humidi. Et debes scire q̃ aliqñ eueniūt mala accēntia virtuti expulsiue

Doc ē cōtra Ga. q̃ nulla q̃ cōponat i de tando sanitate.

Pōia rūsio.

Scōa rūsio.

aut attractiue pp ꝓuationē sensus mēbri:qō est:ga virt⁹ nō expellit ꝑ maiorē ꝑte nisi qñ sentit rē ipsaꝫ ledētē sic accidit intestinis:gā qñ diminuit aut ꝓuāt eoꝝ sensibilitas accidit eis vna spēs colicc.ꝛ stlr qñ diminuit aut ꝓuāt sensibilitas oris sōi ꝓuāt virt⁹ attractiua q̄ ē in stōcho.

¶ Capitulum.33ᵐ. Quod est de accidentibus ⁱ supervenientibus virtuti motiue voluntarie.

Et postq̄ sumus locuti de accidētibus q̄ aduenīt sensui tactus. Deiceps narrādū est de his q̄ accidūt motui volūtario: ꝑpterea ga vt plus quando vnus corrūpit ꝛ alter corrūpit excepto qñ accīs est vle toti corpori. Sz qñ est ꝑticulare in vno mēbro pole est vt stupefiāt aut ꝑnent ambo sil:ꝛ pole ē vt ꝑuert vn⁹ ꝛ alter remaneat. Et h̄ est sma Hal.ꝛ h̄ cōuenit cū eo qō dcīs est in causa sensus ꝛ motus: qō est:ga calor cū quo fit sensus nō est idē cū eo cū quo fit mot⁹:ꝛ diuersitas q̄ ē in eis nō est nisi mēsura tēperantie in vnoq̄ ipsoꝝ caloꝝ ꝑ̄ his duab⁹ operatiōib⁹. Et ꝑpterea fuit nēcius vt sit cōplo neruoꝝ mot⁹ alia a cōplone neruoꝝ sensus: ꝑpterea ga ipsi nerui habēt tēperatū calorem: cuꝫ quo fiūt iste operatiōes:ꝛ ꝑpterea ꝓiuāt sensus qñ incidit nerous sensus:ꝛ remanet mot⁹:ꝛ qñ icidit neru⁹ motus: aut percutit ꝓiuāt motus ꝛ remanet sensus: ꝛ qñ icidunt ambo aut percutiunt ꝓuānt ambe operatiōes. Et quādo aduenit hoc accīs toti corpori fit appoplia:ꝛ qñ accidit vni mēbro fit tūc paralysis. ¶ Et tu scis ꝑ teipm oia accīdia ex accidētib⁹ accidētiū supra mēbra mot⁹ per ea que ꝑcesserunt:ꝛ sic accidit quando ꝓuāt virtus nerui vocis: ga tunc ꝓiuāt vox. Et quādo ꝓiuāt virt⁹ diafragmatis suffocatur hō vlr in oibus alys ꝗotibus voluntarys: sicut accidit in motu musculi vesice aut in musculo ani. ga tūc egrediūtur superfluitates humide ꝛ sicce sine volūtate. Et propterea ga tu scis ab alio loco loca nerui ꝛ colligātiā quā habēt cū quolibꝫ membro tu poteris cognoscere quādo fuerit lesa operatio alicui⁹ mēbri ꝑ quez neruū fuerit lesa. Et accidētia que veniūt instrīs mot⁹ sūt tribus modis stlr: aut vt ꝓiuenī coꝝ operationes sicut in appoplexia aut paralysi: aut vt diminuātur sic in stupore ꝛ dormitiōe: aut vt opatiōes permutenī ad malas sic i tremore aut spasmo. Et nos volum⁹ oare causas vniuscuiusq̄. Et dicim⁹ q̄ cause diminutiōis mot⁹ aut corruptiōis ipsi⁹ sunt ille eedē cause cū causis corruptiōis sensus. Et debes h̄ stlr scire qō dcīs est superius de cōcatione cordis:ꝛ stlr qō dcīs est in spēbus male cōplonis q̄ facit hoc accidēs sic oz hic intelligi. ¶ Et scias q̄ tremor ē motus cōpositus qui fit in membro: eo q̄ virtus animalis motiua pugnat cū virtute declinatiua que est in membro trahēte mēbrū ad se, ꝑpterea fit in his mot⁹ ꝓ̄ aliquādo superius quando fortificat virtus motiua:ꝛ aliqñ inferius quādo fortificat virtus declinatiua. Et cā istius accidentis est vna ex spēbus male cōplonis:ꝛ vt plus accidit ꝑpter malā cōplonē frigidā ꝛ hu. ga neruus nō dꝫ ledi nisi per istas ꝗplurimū. ¶ Et spasmus q̄ dī in arabico tasneg est ꝓtio nerui in se ꝛ decurtatio siue lōgitudinis: ꝑpterea q̄ ꝓbit ꝛ colligitur. Et illud accidens adueniit membro ꝑpter duas res sicut accidit in rebus extrinsecis ꝛ in chordis ꝛ in fibrīs:ꝛ iste due res sūt aut mala cōplexio calida dñans supra mēbrū ꝑpter quaꝫ colligit ꝛ ꝓbit sic chorda in magno estu: aut mala cōplo hu. mālis que iplet neruū ꝛ distēdit ipm:ꝛ ꝑpterea crescit latitudo:ꝛ diminuit lōgitudo �means ꝑportionez extēsiōis latitudinis necessario. Et ista repletio ꝛ distēsio que fūt in mēbro fiunt ꝑpterea q̄ illa humiditas ꝓuertit in substātiā aeream ꝛ ob hoc neruus laboriose cā cōtinet: sic nos videmus in vtre vini bullientis:ꝛ accidit ꝑpterea ga ꝑtes aere indigent maiori capacitate partibus aqueis aut terrestribus:ꝛ ob hoc quādo res humide ꝓuertunt ad siccitatē: tūc nerui colliguntur ꝛ ꝓbunt sic accidit corrigus q̄ calefiūt ad ignē:ꝛ qñ ꝓuertunt ad aereitatē: augmentat eoꝝ quātitas. Et scias q̄ hec est indigentia necessaria ꝑpter superfluaꝫ humiditatē que accidit in neruo ad h̄ vt extendat ꝛ crescat �means omnes dimēsiones: nō vt ꝓbatur aut colligatur. Et vtinam ego scirem quare extendunt in latitudinem ꝛ non in longitudinem. Saluo ga potest dici q̄ extensiones que fiunt in latitudine vincunt quādo fit collectio extensionū que fiunt in longitudine:ꝛ ꝑpea contrahit nerius de necessitate. Et Ha. non sentit in hoc nisi contractionem que est decrementū descendēs ꝗ̄ fluꝫ terram:ꝛ pluries appellat ipm distensionem ꝛ maxie cōtractionem que continet corpus anī ꝛ retro. Et plures medici intendunt q̄ extensio sit opposita cōtractioni. Sed hoc non accideret nisi ꝑpter humiditatem solus ꝛ fieret longitudo: sed illis cadet idem dubiū qō accidit in distēsione que fit in latitudine siue in longitudine que est ꝑm Hal. causa ꝓtionis humide. Et scias q̄ ꝗba medicorum in hoc accidēte vniuersalr sunt ꝑpinquioza vt sint ꝗba musicorum q̄ vt sint demonstratiua. Et si deo placuerit ego faciam vnū ex hoc solum tractatū qui sequet viam demōstrationis:ꝛ poterūt intelligi ab illo res nobiliores q̄ hec. ¶ Sz quādo fit hec ꝓtio nasci ꝗ bellū iter duos motus: vt inter motum virtutis motiue:ꝛ motū ꝓtiōis: ꝛ aliquando fit in neruo vna species cōtractionis q̄ non accidit ꝑpter dominationē caliditatis nec siccitatis nec ꝑpter humoꝝ aereum qui distendat: imo est ꝑpter fortitudinem virtutis expulsiue que est in neruo ad resistendum rei ledenti:ꝛ tunc colligit in seipso ꝛ cōtrahitur vt fortificet super rē quā expellere itendit: sic faciūt animalia que volūt se mouere ad cursuꝫ vel ad saltū: in primis colligūt ꝛ ꝓbunt oia membra ꝛ postea cōplēt corpus volūtatē. Et hec species contractiōis est velocis curationis: nec oz attribui egritudini ꝛ dicit expandidatio.

¶ Cap.34ᵐ. Qō est de sapore ꝛ odore in generali.

Hactenus declaranimus accidētia que fiunt super sensum tact⁹. Deinceps volumus loqui de accidentibus supervenientibus sensui gustus. Et primo dicemus de saporibus ꝛ postea de odore. Et dicimus ꝑpterea q̄ elementum non habet odorem nec saporem eo q̄ ista duo non sunt nisi in composito ꝛ corpus vegetabile ꝛ animale declinat ad calorem ꝛ humiditatem: necessariuꝫ fuit q̄ sapor naturaliter declinaret ad has duas qualitates: quia sapor fit per admixtionem substantie sicce cum humida: quando coquuntur per calorē decoctione determinata. Et ꝑpterea diuersantur spēs saporum ꝑm diuersitatem quātitatis huius decoctionis: ꝑpterea temperata est calida ꝛ humida ꝛ facit saporē dulcem:ꝛ distemperata est calida ꝛ sicca ꝛ facit saporem amarum:ꝛ ista duo sunt elementa saporum ꝑm nos. sicut album ꝛ nigrum sunt elementa colorum. Sz media que sunt iter ea sunt ꝑm remissionē vel crementum decoctionis: ga ꝑpinquius dulci est ynctuosus:ꝛ ꝑpinquius amaro est sallus:ꝛ inter istos sunt acutus stipticus ꝛ acetosus. ¶ Sz ga odores sunt ex radice vapoꝝ fumosoruꝫ:ꝛ ab hac parte est aer suū subtuꝫ si fuerint dominantes super ipsos caliditas ꝛ siccitas: ꝑpterea iuenies multas res q̄rū odor nō manifestat nisi quando calefiūt ab igne sicut lignū aloes ꝛ stmilia. Et alie res sūt que indigēt fricatiōe manus. Et tūc dāt earū odores ꝑpter calitatē fricationis manus. Et ꝑpterea videt q̄ bō sit aptior ad discernendum

nēdū idiuidua odorabiliū ceteris alys alalib⁹ q̄uis q̄daꝫ aīalia habeant fortiorē sensum odoratus a remotis.

¶ Capitulum.35ᵐ. Quod est de sensu gustus ꝛ de accidentibus ei superuenientibus.

Deinceps volum⁹ dicē de sensu gustus. Iste sensus nō indiget medio extrinseco: quēadmodū idigēt tres alij: ꝑpea ga est gdā tact⁹ ꝛ sentit ꝑ humiditatē q̄ est in ore. Et ꝑpterea facte fuerunt due vene in lingua vt continue giient banc humiditatē:ꝛ qñ corrūpit h̄ hūditas in ore sic in ifirmis nō ꝑnt tūc sapores veraciter cōprehendi. Deiceps volum⁹ dicē accīdia q̄ veniūt huic sensui. Et dicim⁹ q̄ accidūt illis trib⁹ modis q̄b⁹ accidūt alys h̄ ē ga aut corrūpit iste sensus aut diminuit aut ꝓuertitur ad malū sensuꝫ. Corruptio fit ꝑ vnā ex spēbus male cōplonis in eodē istro isti⁹ sensus:ꝛ istō ē in ligua aut membro cōiūcte cū eo: sic in cerebro ꝛ neruo missō a cerebro eidē. Et diminutio fit ꝑ easdē causas qñ sunt ōbiles. Sz accidēs qō facit ipsuꝫ sentire malo sensu fit duob⁹ modis: aut ga sentit aliquē saporē nō discernēdo q̄s sapor sit: aut ga sentit saporē ꝓiū ei: sicut si sentiat dulce illud qō est amarū:ꝛ sic de alys. Sz si sent ꝛ aliquē saporem nullo saporato ꝑnte: h̄ fit ꝑpter malā cōplonē mālē: qō est: ga nos videmus ga sentit saporē illi⁹ humiditatis: ita q̄ si sit cholera sentit amaritudinē:ꝛ si sit acetositas sentit acetositatē:ꝛ si est dulcis dulcorē. Et qñ fortificat h̄ mala cōplexio tunc sentit oia ꝑm illū saporē:ꝛ iaꝫ declaratū est in nāli phia: q̄ oia istrumēta sensuū sunt vacua a sensibilitate suaruꝫ apprehēsionū: ga si ita nō eēt ipsa nō apprehēderet eas: qō est: ga si pars visibilis oculi eēt colorata nō reciperet omnes colores: ga in rebus nātibus recipiens nō recipit suū simile: sicut dicemus:ꝛ sicut est in isto sensu stlr est in alys. Et ꝑpterea quando aducnit ei hoc accīs sentit oēs sapores sicut vnū. Et aliquādo accidit quando iste sapor nō erit multū fortis vt sentiat sapores quasi tempatos, ꝑpter hūc malū saporē quē hz:ꝛ hoc idē accidit etiā ꝑpter res extrinsecas sic accidit comedenti res amaras:ꝛ postea bibit aquam:ꝛ tunc sentit eam quasi dulcem.

¶ Capitulum.36ᵐ. Quod est de sensu odoratus ꝛ de accidentibus ei superuenientibus.

Iste sensus recipit res odorabiles ꝑ medium aerē:ꝛ in multis aīalib⁹ repit fortior q̄ in hoie sic in aglis: apib⁹:ꝛ stlib⁹:ꝛ ꝑpinqua sunt idiuidua odorabilia idiuiduis saporib⁹. Saluo q̄ nos nō cōprehēdimus ita bñ diias odoꝝ sicut diias saporꝝ: qō est: ga iste sensus debilior est in nobis ꝛ gustus est fortior: ga est gdā tact⁹ ꝛ sensus tactus est fortior in homie q̄ in ceteris aīalib⁹: quēadmodū quidā alioꝝ sensuū sunt fortiores in aliquibus alioꝝ aīaliū. Sed opatio aeris in sensu odoratus est per hūc modū: ga aer fert illud quod resoluit ex substātia aerea ex rebus habentib⁹ odorē per stlitudinē quam hz cū eo q̄usq̄ perducit ipm ad sensuꝫ per se ꝛ per adiutoriū ꝑtis ignee. Et iste sensus iuenit etiaꝫ in aīalibus carentib⁹ sanguine sicut in formicis ꝛ apibus:ꝛ illis que degunt in aqua. Et diuersificat homo ab alys aīalib⁹ in h̄: ga hō non potest odorare nisi cuꝫ olfactione: ꝗ multa alia aīalia odorant sine olfactione sicut aīalia que carēt sanguine. Sz quō transiet odor ꝑ medū aerē aut ignē nūc dicere volumus. Et dicim⁹ q̄ ga ꝑparatio est in aere vt accipiat vaporosum odorabile vel odorosuꝫ:ꝛ ēt vapores q̄ fit in aq̄, ꝑpter nāz: quā habēt elemēta: vt vnū ab alio recipiat vapores qui generant in eis ꝑpter stlitudinē q̄ est in eis. q̄ fit ꝑ hūc modū ga terra mittit vaporē suū aque: ꝛ aq̄ recipit ipm ꝑpter stlitudinē quā hz cū terra i frigiditate: ꝛ humectat in aq̄:ꝛ aq̄ mittit vaporē suū humidū aeri:ꝛ aer recipit ipsꝫ ꝑ stlitudinē quā hz cū ea in humiditate:ꝛ aer mittit igni ꝑpter stlitudinem quā habz cum aere:ꝛ ignis recipit ipsum:ꝛ per hunc moduꝫ dissolonis peruenit ad nostros sensus. ¶ Propterea dicendus est q̄ sensus visus est appropriatus aque:ꝛ odoratus parti ignee fumose:ꝛ auditus aeri. Et, ꝑpterea fuit maior pars odorabilium sanatio egritudinuꝫ frigidarum cerebri: de odore xo rerū frigidarum hic tractare volumus. Et deiceps volumus dicere q̄ accidentia huic sensui venientia sunt sic alioꝝ: ga aut corrūpunt aut diminuunt aut permutant. Et corruptio fit ꝑ vnaꝫ duaꝝ rez: aut ꝑpter dominationem male cōplexionis: aut ꝑpter oppilonē factā in istro hoc. Et diminutio fit qñ iste cāe sunt debiles. Et permutatio fit quādo accidit suo instrumēto mala putrefactio:ꝛ tunc sentit oēs res odoratas fetidas.

¶ Cap.37ᵐ. Qō ē de sensu audit⁹ de ei ꝓcurrētibus.

Sonus fit ꝑ iactationē corporꝝ solidorum:ꝛ q̄ sto illa iactatio erit fortior: tāto erit sonus fortior ꝛ acutior: ꝛ ꝑdest ad sonū faciēdū forma istroꝝ recipiētiuꝫ vt fiat ꝓcaua aut pforata aut rara:ꝛ appendit iste sensus mediāte aere aut aq̄. Itē dī q̄ sonus est pulsatio aeris refracti in talib⁹ istris. Et sicut aer ducit colorem ad instrm visus ꝑ peruietatē corporis: sic adducit sonū ad auditū ꝑ velocitatē receptōis motus istius rei: quia aer recipit ipsꝫ velociter ꝛ format in ipso ꝛ remanet hec impssio motus. Et tā postq̄ separatus est motor:ꝛ stmilr forma q̄ fit ab illo:ꝛ stmilr remanet in aere sonus tēpore sufficienti donec possit venire ad aurem: ꝑpterea quia sonus est motus vel a motu:ꝛ omnis motus est in tēpore: ꝛ hoc est ꝓtium rei visus. Et ꝑpterea audimus tonitrua post visionem corruscationis:ꝛ videt homo ictū lotricis vltra aquā antecq̄ audiat sonū: q̄uis causa amborū sit ea dē. Et hec est causa quare audiuimus vltra murum:ꝛ nō videmus vltra murꝝ. Et etiā figura instrumentorum est causa istius:ꝛ quelibꝫ iactatio aut pulsatio facit reuerberationes:ꝛ hoc ꝑpter accidit vt homo audiat suaꝫ ꝑpriā vocem. Et vox fit ꝑ instrumenta anbelitus. Et ꝑpterea nō pōt homo facere vocē ꝛ anbelare simul: ga tussis nec vox nō fit nisi ꝑ aliquā imaginationē. ¶ Et instrumentū cū quo operatur sensus auditus est aer receptus in aure:ꝛ ꝑm q̄ aer est quietior ꝛ subtilior est opatio eius ꝑfectior:ꝛ stlr est in odore. Et hec opatio ꝓiuāt ꝑpter malā complexionē: aut ꝑpter oppilationē factaꝫ in instrumētis istius sensus hoc est in aure. Et ab his eisdem causis fit diminutio qñ sunt debiles. Sz auditus phātasticus fit ꝑpter vnā duaꝝ rez: aut ꝑpter acumen auditus qō est in istro auditus: ga sentit etiā parū motū qui fit in aure: aut ꝑpter ventositates que fit in ipso extra naturam.

¶ Cap.38ᵐ. Qō ē de sensu visus ꝛ de ei accidētibus.

Proprietas visus est ga recipit colores non denudatos a mā:ꝛ ꝑpterea hz ꝓuenientiā, ꝑpriam cū materia:ꝛ ꝑpter illam ꝓueniētiam est factuꝫ ꝓprium abstractū a rōne ꝛ ab intellectu: ꝛ si non eēt sic ipse itellectus esset. Et hec receptio fit mediantibus aere vel aqua. Et ista duo elemēta sunt q̄si media inter mālia ꝛ formalia:ꝛ ꝑpterea sunt dñantia super hoc istro aqua ꝛ aer: q̄uis hic cadat aliquid dubi: quia iam dcīs est q̄ ignis est veracius mediū qō est inter formā ꝛ mām:ꝛ hāc solonem volumus relinquere alteri tēpori. Et adductio coloris quā facit aer ad visuꝫ fit ꝑ corpus peruiū cum adiutorio lucis. Et si tu quesieris qd sit lux. Respondeo q̄ est illud in quo fit ymbra ex corpore

Dictō lucio.

grosso. ¶ Et scias q̃ sensus visus recipit formas rez in hunc modū: ga aer mediāte lumie recipit formas reruz p̃mo: z postea mittit ad tunicā inferiozē: z illa dat alys q̃ usq; B̃ mot⁹ puenit ad tunicā postremā: post quā stat sensus cōis q̃ appbēdit formas rez. Et in medio istaz ē tunica glacialis q̃ est sic speculū media iter nāz aeris z aq̃: z ppea recipit figurā aeris: ga est sic speculū z mittit eas aq̃: ga sua nā cōicat istis duab⁹ naturis: z aqua quaz dicit Arist. q̃ stat post humiditatē glacialē est illa quā appellat Ha. vitreā. Et in hac recipit sensus cōis formam: z q̃ ipsaz recipit mittit ipsam imagiatiue: z ibi recipit spūali receptione. Et ppea dī q̃ forma recepta hz tres gradus: p̃mus est corporeus. scōs spūalis q̃ est in sensu cōi. tertiⁿ gradus est spiritualior qui est imaginatiua. z ab isto gradu ouenit ad alios gradus altiores z nobiliores. ¶ Et q̃ argumentant a lineis radiosis que exeunt ab oculo z vadunt vsq; ad rē visaz. Dico q̃ inuentio taliū linearū nō hz intētionē fm sensum: sed fm itellectū vt intelligat q̃ si vt exeant ab oculo. Sed vere videre z q̃ accidit ab co non cōplectē nisi p intētionē haz lineaz in figura noua z figura noua est veraz: z ppea iubū haz dimēsionuz est corpus peruiū: q̃ dō est: ga hoc corp⁹ a sua nā hz recipe lumē z colorē tali receptiōe. Et qui stare vult super B̃ legat zᵐ libū de sensu z sensato. Et scias q̃ visus hoc mō recipit colorē. ga aer recipit ipm p̃mo. z postea trāsmittit ipsum visui: eo q̃ est corp⁹ peruiū luminabile: z q̃ B̃ sit verū q̃ aer ipz recipiat est: ga videm⁹ nebulas raras vitra quas sol ptrāsit: ga tūc corpora q̃ supponunt istis nebulis colorant suo colore. ¶ Deiceps volum⁹ dicē de accītib⁹ que supueniunt sensui visus q̃ fiūt tribus modis: naz aut priuat hec opatio: z dī cecitas: aut debilitat: z dī offuscatio. aut permutat in malū visuz nō bene appbendētem. Et hoc accidit ppter aliqō corporū que sunt ordinata ad hāc apprehensionē vel plura. Et haz tu scis ex quot reb⁹ cōpositū est instrm istius sensus. Et ppea volumus dicere causas istoz accidētium per hūc modū. Et dicim⁹ q̃ cause cecitatis sunt multe: ga aliqn accidit propter oppilationē que fit in neruo p quē trāsit spūs visibilis a cerebro ad oculos: z nō est ipossibile hoc aceidere pp malaz cōplonē factā in ipo spiritu: ga tu plies scluisti q̃ mēbra nō bnt agere nec pati nisi ppter cōplonē cōueniētez illis in q̃titate z q̃litate. Sz malitia cōplonis aut est frida aut cala: z si est frigida tūc ingrossat spūm taliter q̃ instrz visus nō pōt recipere ab eo: aut si est cala tūc subtiliant spiritus z spargunt: ita q̃ forme non possunt figi in eo. Itē puenit hoc a passione humoris glacialis vel tele aranee vel ab ambobus qn obscuratur coz claritas pp multas causas que hoc facere possunt: ga tunc cōueniēter colores non possunt figi in eis. Itē pōt accidere pp decursum aque in humiditatē albugineam taliter vt obscurez claritas: z etiam accidit quando vulnerat coznea: z tunc egredit vuea: z hoc fit sicut granū vel scabies que nascit in oculo. Item potest accidere quando fluit humor albugineus. Itē accidit ppter vngulā que nascitur in ꝓiunctiua quādo cooperit totū foramen vuee: z maioza z peioza accidētia p que puenit cecitas sunt mala apata que fiunt in totalitate oculi: ita q̃ aperiunt oēs ptes oculi aut plurime z effluit oculus: aut fiūt fistule q̃ rodūt ipsi⁹ tunicas. ¶ Et nūc dicam⁹ de cāis debilitat ipsi⁹ visus. Et dicim⁹ q̃ cāe ōbilitat z diminutiōis visus sūt diuerse: ppea quia accidit ōbilitas visus hoib⁹ multis modis: ga qdā sūt q̃ videt a remotis z nō videt a propinqs. z qdam sunt q̃ videt eos: z qdā sunt qui debilr videt z lōge z prope: sz istorū qui hūt debile a propinquo habebunt debilitozē in remoto: z hec spēs est opposita optimo visui: ga optim⁹ visus non est nisi qn videmus in remotis z propinquo debito mō. Sz vniuersalr nō dicit q̃ virtus visibilis sit fortis nisi qn videt remotas res: sic dī q̃ vultur hz oculos similes colori rubini: z videt multū lōge: z dī q̃ hz fortem visuz: z hoc accidit ei propter claritatē instri z bonitatez virtutis: z subtilitatez sensus sicut videmus in vulture z multis alys volucribus: qō est: ga dicit q̃ eo existente in damasco videbat carnes morticinas babylonie: ga sicut dictum est superius: q̃ in hoc sensu sunt plura animalia fortiora homine: z maxime q̃dam volucres: z silr in instrīs visus z auditus sunt fortiora. ¶ Et postq̃ nos diximⁿ q̃ debilitas virtutis que est opposita optimo visui fit propter debilitatē virtutis istius sensus aut fit pp claritatez instri. ergo optimus visus fit propter bonitatē oiuz istoruz. Et aliquādo debilitas ista est nālis: z aliquādo est accidētalis: z nālis est pp eminētiā nimiā: ga tūc debilitat visus pp multitudinem aeris: z multū lumen qō colligit. Iteꝛ debilitatur quādo dilatatur foramen vuee ppea q̃ aer ōfuatur super cōplexione oculi z ipsam permutat. Et largitas istius foraminis fit aut propter corrugationem que fit in vuea versus circūferentiā pp siccitatez aut pp multam humiditatē fluētē illuc ad ipm dilatantē. Et aliquādo fiunt hec debilitates propter strictura illius foraminis. Et strictura eidē accidet aliquādo quādo paralyticat vuea: ga ipsa paralyticat: aut p multā humiditatez ipsius: aut ppter defectū albuginei: ga ob illius cām paralyticat z cadēt ptes ipsi⁹ super partes. Et est dcm q̃ si strictura istius foraminis sit nālis ipsa est laudabilis. Et aliqn sit debilitas visus pp passiōes palpebraz oculoz: sicut diximus in alys nrīs volumib⁹: z spicatores z collectores ēt ipsaz numerauerūt: z B̃ ēt pp malā cōplonem mālem. Et tu debes dicere vniuersal: qm cause debilitatis visus sunt sic medietas causaz cecitatis. Et illi qui videt res ppinquas z bona visione z res nō videt a remotis: visus ille nō est adeo bonus vt est visus eorū qui vident propinqua z remota bona visiōe. Et est dōm q̃ debilitas visus istoz est media iter visum debilem penit⁹. z inter illos qui habent bonuz visum penitus: ideo ga ipossibile est esse visionem rerū propinquaz z remotaz eq̃lē nec in debili in fine nec in bona in fine. ¶ Aut possumus dicere q̃ sane visiones nō habent excessuz super alias nisi in visiōe remotarū rez: qō est: ga res ppinque vident a debilib⁹ z fortib⁹ fm vnū modū: ga sine dubio nos videmus res ppinquas sicut videt aquile: ga aquile non habēt excessuz super nos in visu nisi in rebus remotis: z sicut hec res inuenitur in specie ita in idiuiduis. Et cause in illis qui vident a remotis z nō vident a ppe est debilitas instrumētozuz ipsozuz. Et ppterea q̃ res visibiles nō vident: nisi mediante aere lucido: idiguerūt debiles oculi pluri luce oculis fortibus: z quando visibile est remotum ab oculis: lux que est inter ipsum z oculum est in maiori quātitate. Itez quando res visibilis erit remota erit mot⁹ que fac visui ōbliozē: z ppea oculus debilis poterit meli⁹ recipere. Sz qn visibile ēt ppinquum oculus debilis pati nō posset. ¶ Et qdā dicūt q̃ B̃ accidēs fit ppter grosiciem spiritus visibilis: ga quādo crit lōga dimēsio iter oculū z visibile: tūc subtiliabit spūs in aere: z erit aptioz receptio ipressiōis visibilis facte i aere. Et q̃uis hoc verbū sit declaratū ipm declinat opioni illoz q̃ dicūt q̃ radi⁹ visus deferet ab oculo ad rē visaz: z illa opio reprobata est: z nos ēt reprobabimus. Et ga colores nō apparēt nisi mediāte aere lucido: iō pupilla ñ pt videre res q̃ supponunt ei: ppea q̃ appbēsio illi⁹ sensus nō fit nisi mediāte aere. Et sic ōbes videē q̃ ōbilis visus nō cōprehēdit bene res visibiles ppinquas. Et q̃ vident

bene

Optim⁹ sensus ē q̃ cōprehēdit plures ōtes sensibilū i maiori distātia. Idē 5° de gnōe ai. lib. c. 3°.

bene ppinquū z nō videt remotū: eoz oculi indigēt fortī motu: z B̃ maxie accidit illis qui bnt oculos eminētes: z quia oculi istoz sunt pminētes coz visus est debilis z sparsus: vñ indigēt fortī motu ppinquo: z ppterea q̃ bnt oculos pfundos remot⁹ vident: qz spūs visibilis in eis ē magis aggregat⁹: z virt⁹ visibilis tūc ē fortior: z etiā lux in matozi quātitate recipit sicut accidit in riuis strictī currētib⁹. z pp B̃ stringit sagittator oculuz qn vult recte emittē sagittā: z carpētarius vt rectius videat lineā. z ppter hāc debilitatē accidit decrepitis vt nō possint legere subtiles lras nisi in sole: z vident res remotas z nō propinquas. z apparet vt veniat hec debilitas i visu pp malaz cōplonē siccā accītalez z nō nālez: aut ppter hūiditatē tenebrozaz: ppterea qz siccitas sicut dictū est difficile patit: z hec egritudo ē q̃si obscuritas oculoz: ppterea qz iste patiēs videt in die z nō i nocte: qz ei nō sufficit lux lune z candelaz: z hoc puenit a tenebrositate aut duritie receptionis. Iste cāe sunt q̃ de necessitate pñt dici sup ista accītia fm nālez phiā. ¶ Sed cāe quas dant medici in istis accidētib⁹ sunt fundate supra fundamēta corrupta: qz tu scis q̃ nō est in oculo aliqō corp⁹ de quo possit aut possibile sit opinari: vt extra ipsuz mittat sicut opiati sunt illi qui vocabant de societate aliab⁹ saat. Et Hal. tenet coz viā: ga non est aliqd in oculo nisi calor nālis q̃ aduenit ei a cerebro p duos neruos pforatos: nec calor pōt separari a corpore in momēto ēt remanēte calore intrinseco ipso z hoie viuētc. ¶ Et ipolis ē vt extēdat vsq; ad stellas: qz anteqũ veniret illuc esset corrupta sua cōplo: z eēt puata sua forma specifica in eo qō ē cā intrinseca. ¶ Nec ēt in eo est corp⁹ celeste: nec igneū hñs splendorē: vel qō sit splendidus qō illuminet ipm p nāz. Sed splendor est p̃ⁿ apparens per se: z ipole est vt sit recipiens aliqd de nā suscepti inquātuz vnū ē recipiēs z aliud receptū: z hoc pbatū est in nāli phia. Sed est sicut dictū est supius: qz visio ppter ipressionē color in corpe peruio B̃ est in aere z in aqua: z ista corpa dant oculo fm qō dictū ē: z ipsimunt in seipz: z postea apprehēdit spūs visibilis ē oculoz: z ppterea fuit cōpositⁿ oculus ex corporib⁹ peruys: z qz iste sensus nō pōt apprehēdere silitudinē oculoz nisi postq̃ sūt impressi in corpe medio. ¶ Sed accītia q̃ ponūt exēcitatē in visu sūt multa: z ipsa sūt declata in arte radioz z noiat almēdabar z q̃ dicent B̃ sunt creata ab egritub⁹. Nec sunt q̃ veniunt a mala cōplone vl pōn: qz apparebit q̃ vnū sit duo: z hec cā attributa ē doctrīa radioz. Iteruz accidit vt videat oculus videre oēs colores fm vnū modum. vz. rubeos: aut citrinos: aut alr dispositos. z cā hui⁹ sunt vapores q̃ euenīūt ad humiditatē peruiā in q̃ est visus. Qō ē: ga qn illi vapores pueniēt a citrinitate oēs res vise tales ostēdent: z sic de alys. Et aliqb⁹ apparent sic cimices aut musce volare añ oculos: z B̃ puenit pp vapores mixtos q̃ ascēdūt supi⁹. Et aliq̃ videt res visibiles q̃si fenestratas: z B̃ accidit pp quēdaz vaporē nigrū qui accidit vel q̃ trāsit per crystallinū: sz ipm nō cooperit totū. Itē accidit hñti cogitatiōes corruptas ppter aliquā cām intrinsecaz vl extrinsecā vt sentiat malo sensu. Qō est: qz q̃uis sensatoz mot⁹ ad sensuz veniat ab extra: nō est impole vt fiat silē ēt per ꝓiuz: qz ppter hāc corruptionē cogitabit vnū z cōfirmabit: ita q̃ forma illi⁹ mouebit a latere interiori spūm isti⁹ sensus: z tūc videbit oculo vt istud sit defozis. Et est istud in vigilando simile vni somno: qz declaratuz est in tractatu de somno z vigilia: q̃ somnia attributa sūt virtuti imaginatiue: sz ipsa facit in somno ꝓiū ei⁹ qō facit in vigilia: qz in vigilia p̃mo mouet sensatū sensuz cōez: z postea illud mouet imaginationē: z fm qō dictū est ordinatiz superius. Sed in somno fit mō ꝓio: qz motus incipit a virtute imaginatiua ppter formā receptaz de foris in vigilia quoquo tpe: z illa ē remota: z ideo p̃mo mouet sensuz cōem: z cōis mouet particulares sensus: z tunc sentient res q̃si sicut essent extra: z sicut hoc fit in somno sic fit in vigilia ppter multā sollicitudinē circa aliquā rem. Et ppter hoc ꝓfirmant virtutes aie: aut ppter aliquam egritudinē fixuz in corpore: aut ppter timorē: aut ppter tristitiaz: ga tunc soluit qdaz vapor z ascēdit cerebrum: z imprimit in ipsum forma rei excogitate: z ascēdendo superius mouet spūz aiale z reducit iste mot⁹ vsq; ad virtutez imaginatiuā: z ipsa spiritu mediante mouet sensum cōez: z ille mouet particulares: z sentit res sicut esset ex: z populi credūt q̃ B̃ fiat ab angelis: aut a demonib⁹: z demonstrationes hz declarate sunt ordinatim ibi. Ista sunt accidentia que superueniunt oibus quinq; sensibus.

¶ Cap. 39ᵐ. Quod est de accidentibus anbelitus.

Deinceps volumus loqui ō accītib⁹ anbelit⁹ z ab illis transibimus ad accītia vtutis imaginatiue z cogitatiue z memoratiue: z accītia somni z vigiliaruz. Et postea loqmur breuiter de egritudinib⁹ in qb⁹ appet maior pars hoz accītiuz: aut oia accidentia q̃ veniūt super hāc vtutē: z cū cōpleuerim⁹ hec cōpleta erit intētio nra. Et ex accītib⁹ superueniētib⁹ huic virtuti fūt ex gñe augmēti z diminutionis illi⁹. Sed puatio hui⁹ operationis est mozs q̃uis p̃ma fronte appareat puatio anbelit⁹ in multis egritudinib⁹: sic in suffocatiōe matricis z silib⁹: nō tñ est puatus: sed solum occultat⁹. Et ppterea ga hec operatio fit a duob⁹ motib⁹ inspirando z respirādo: z inter quēlibet duoz motuū est vna quies sic pbatū est necessariū fuit vt augmētuz z diminutio essent in bis quatuor rebus hoc est in duobus motib⁹ z duabus quietib⁹. Et diminutio duaz getū noiat thoaar: z augmētatio noiat thephaues. Et augmentuz z diminutio adueniunt istis duob⁹ motib⁹ fm duos modos. Unus ē velocitas z tarditas: z alter ē fortitudo in trib⁹ dimēsionib⁹ q̃ sunt: longitudo: latitudo: z pfunditas: z debilitas in ipsis vt in dilatatiōe z cōstrictione: z augmētatio in B̃ appellat fortitudo aut magnitudo: z diminutio appellat paritas aut debilitas. Iste sunt spēs simplices mali anbelit⁹. Sed cōposite sunt multe: sz hic volumus tractare nisi de causis faciētib⁹ has simplices spēs: qz homo discret⁹ sciet cōpositas per simplices. Et dicim⁹ q̃ cā fortitudis ē fortis necessitas anbelandi: z B̃ fit cū sanitate vtutis efficiētis: z ppter bonā disponē instrōz. Et inspiratio aeris est ppter fortē necessitatē refrigerādi: z respiratio est ppter fortē necessitatē expellendi corp⁹ fumosuz: ppterea fortificat aliqn vnū istoz: z tñ nō ē neēe vt aliud fortificet: z velocitas est silr ppter fortē necessitatē anbelādi. Sed nō est necessariuz penit⁹ vt sit velocitas cū sanitate virtutis z bona dispōne instrōz. Qō est: qz virtus iuuat se cuz velocitate qn deficit fortitudo: qz forte facit hoc vt restaurēt per B̃ q̃ deficit a fortitudine: z ppterea accidit B̃ qn virt⁹ est fortis z instra nō sunt cōueniētia. Sed thoar ēt fit ppter paucā necessitatē anbelandi: sed nō est necessariuz: vt sit cū sanitate virtutis z bona dispōne instrōz: ga pro maiori pte cū nā iuuat in hoc facit illud qn perdidit fortitudinē: z accidit q̃ nā iuuat cū hoc qn pdidit velocitatē ppter penuriam virtutis. Et si ita est sicut diximus. ergo qn erit cōueniens vt sit anbelitus velocior z fortior thoar: tunc erit magis necessaria sanitas virtutis z bona dispositio instrōz. ¶ Et cause diminutionis sunt opposite in bis reb⁹ causis augmētationis. Sed paritas fit aut ppter debilitatē virtutis: aut ppter inobediētiā instrōz. Et cōstrictio fit ppter oppilationez que fit in cōcauitate

Dictō lucio.

Argm̄ 5 medicos qō visus nō fit extramittēdo.

Ratio scōa.

Ratio tertia.

Opio ppria.

i. pspectiua.

canaliuz pulmonis:ꝛ hec oppilatio fit ab bũoziby grossis
1 flaticis q̃ a capite descẽdũt: ꝛ fit ẽt ꝓpter apatu:ꝛ pp oẽs
alias cãs:ex qby possit fieri oppilatio. Aliq ñ accidit pp
stricturaz cõcauitatis pectoris in quo mouet pulmo que
strictura fiet ꝓpter aliqd apa qd illi giat: aut ꝓpter ma
laz cõplonẽ sicut accidit in apatib stõchi ꝛ epatis:ꝛ sicut
accidit ꝓpter magnã satietatẽ. Et aliqñ est cã male pulsa
tionis anhelit in aliqb boib nãlis:eo q̃ pectus nõ crit
ꝓportionatũ ꝓtimoni. Et aliqñ erit strictura pectoris ex
culpa male fassiationis. Et ex causis partuitatis est dolor
qui fit in diafragmate:aut in pectore ꝛ in mẽbris cõcan
tib cuz eo. ¶ Et cã tarditatis accidit ꝓpter duas res:aut
pp debilitatẽ vtutis:aut ꝓpter paucã necessitatẽ spirãdi
ꝛ respirãdi:ſ q̃ñ erit cã ꝓpter aliquã paucã necessitatem
nõ crit ibi thoar. Sed q̃ñ erit cã ꝓpter debilitatez vtutis
solũ poterit cẽ thoar. Iste sunt spes oẽs male pulsationis
K simplices anhelit ꝛ cause cap. Et tu scis q̃ ꝓmisi tibi in
multis locis abbreuiare ꝛ nõ ꝓlongare:q̃ res ꝓticulares
tu inuenies in libris ꝓcipiator.l.practicor:ſ ego nõ suz de
ipsis:ꝛ adhuc ego idẽ tibi ꝓticularius dicã cuz loquar de
simplicib in libro signor:ꝛ hoc sufficit qd dictum est de
simplici:q̃ ab illo poteris scire cõpositũ.ꝛ dabo tibi vnũ
exẽplus de anhelitu q̃ dr anhelit erectionis:ꝛ est anheli
tus paru velocior thoar. Et cã hui est ꝓpter fortitudinẽ
virtutis ꝛ magnitudinẽ necessitatis:ꝛ inobediẽtiaz instri.
Qd est:q̃ ipsa pulsatio nõ fit nisi ꝓpter forte apa sicut in
pulmone:aut ꝓpter oppilationẽ fortẽ:ꝛ noiat anhelitus
erectus ꝓpter siccitudinẽ ei qd hz:q̃ non põt iacere supi
nus:eo q̃ pars pulmonis cadit sup partẽ ꝛ ꝓtes pectoris
cadunt vl ꝓmunt sup eas:ꝛ ꝓterea neẽe est vt sint sic di
sposite:ꝛ anhelit talis fit. Et debes scire q̃ tps mot anhe
litus qui fit pp inspirationẽ acris in anhelitu nãli est bre
uius tpe mot quẽ facit ꝓpter respirationẽ:ꝛ q̃ mot re
L spirationis hora somni est longior motu inspirationis ꝓ
pter necessitatẽ quã hz vt expellat corp fumosuz. Suffi
cit qd dictum est in accidentibus anhelitus.

¶ Cap. 40m. Qd est de accidentib triũ virtutuz. ſ. imagi
natiue:cogitatiue:ꝛ memoratiue.

Apparet ab his virtutib vt non cõ
plenat sue opatiões nisi in
cerebro:ꝛ ꝓpterea q̃ cerebrũ aptũ est pati:
eo q̃ est fridus ꝛ bu. ob B maior pars cãruz
accitiuz ista virtutuz ꝓuenit a passionib
cerebri:aut q̃ sit ꝓmũ in hac cã:aut B sit pp cõtiatẽ illoꝝ
mẽbroꝝ. Et si cã erit in toto cerebro erũt tũc lese oẽs vir
tutes:ꝛ si fuerint in loco ꝓpo:erit tũc lesa virt illius loci
ꝓpriz. ꝛ q̃ñ fuerit cã in prora cerebri:tũc erit lesa imagina
tio:ꝛ q̃ñ fuerit in pte media:tunc erit lesa rõ ꝛ cogitatio:ꝛ
q̃ñ fuerit in parte posteriori:tunc erit lesa memoria ꝛ cõ
M seruatio. Et istis virtutib adueniũt accitia ꝓm modũ ꝓz
quẽ adueniũt alys:hoc est vt corrũpant:aut diminuant:
aut ꝓmutent ad malas opatiões: ꝛ corruptio ꝛ diminutio
fit a mala cõplone frida ꝛ humida:aut frigida solum. Ex
his q̃daz est mãlis:ꝛ q̃daz nõ mãlis:ꝛ mãlis nõ est inuẽ
ta nisi sociata duab qualitatib:sicut est in appoplexia ꝛ
egritudine q̃ dr subetb: ꝛ q̃daz est a cõplone mã. i apõsa
que in arabico noiat alirsen abberit.i.frigus.ꝛ aliqñ acci
dit hec egritudo cerebro mediãte ore stõchi. Et cã ꝓpter
quã permutant iste virtutes ad malaz opationẽ est mala
cõplo que ꝓuenit a cholera aut melia. Et q̃ñ diat super
cerebrũ mala cõplo calida:tũc fient imaginatiões corru
pte:ꝛ ofitati oẽs:ꝛ ructus:ꝛ aliqñ corruptiões cogitatiõis
ꝛ memorie. Et est pole esse malaz cõplonẽ hanc in cere
bro solũ sine apate:ꝛ est pole ipsaz eẽ ꝓpter colligationẽ
alterius mẽbri: sicut accidit in febrib q̃ñ ascẽdit fumus
a stõcho ad cerebrũ:ꝛ facit apa aut nõ facit: ꝛ põt esse ex
apatib q̃ fiũt in suba cẽbri:ꝛ põt cẽ vt sint in pãniculo:ꝛ
põt cẽ vt sint ex apatib q̃ fiũt i ore stõchi:ꝛ signa discre
tiua hoꝝ dicent in libro õ signis. ¶ Sed corruptio que
accidit his vtutib ꝓpter cõplonẽ melicã est cũ timore q̃
fit sine cã:ꝛ cũ malis cogitationib tristitia ꝛ timore re
ruz impoliuz. Et q̃ñ vrit melia ꝛ fiunt accitia cholere in
ipsa:tunc cõuertit hõ ad ferinos mores:ꝛ oẽs mot ipsius
sunt praui ꝛ timorosi:ꝛ hec ipressio fit in aia ꝓp cõplonez
obscuritatis melie. Sed nigredo eius nõ est cã hui sicut
dicunt medici:q̃ coloz nõ est cã subalis ad corrũpendas
virtutes aie:sed hec cã ꝓuenit ab vna specie male cõplo
nis sicut alie egritudines. Et tu scis q̃ bitus aie sequũtur
cõplonẽ corporẽ in hac ꝓiunctiõe. ꝛ q̃ dicũt q̃ aia terret
ꝓpter humorẽ melicũ nigruz sicut terret hõ in obscuro:
dicunt ꝟba cãtionũ:q̃ aliq lesio nõ adnenit aie in obscu
ro nisi ꝓuatio sensati sensui visibili:q̃ nõ videt aia in cor
pore vt possit dici:q̃ sentiat terrorez nigredinis: ꝛ magis
feduz ẽ dicẽ vt videat eẽ:q̃ aia nõ est eẽ nec intus. Sed
est sciẽduz q̃ de nã isti humoris melici est vt ipsum se
quant hec accitia: sicut de nã sanguis est vt ipm sequat
gauduz ꝛ letitia:ꝛ nõ dicemus ꝓpter hoc q̃ sanguis det
lumen aie:ꝛ hec res est manifesta illi qui aliquãtuluz de
nã gustauit. ¶ Et in hac egritudine q̃ dr melia cadit ma
gna diuisio inter medicos de ei cã. q̃daz dicũt q̃ pole est
vt in ipsomet cerebro fiat:aut ꝓpter adustionẽ sanguinis
corzdis:aut ꝓpter os stõchi. Et q̃dã dicunt q̃ fit ab apate
qd generat in fundo stõchi. ꝛ q̃dã dicunt q̃ fit pp apa fa
ciũ in meseraicis:ꝛ q̃daz dicũt q̃ fit ꝓpter bũorẽ melicũ
quẽ spargit splen ad stõchũ:qui est extra nãm sua q̃litate.
Et isti rũdent verbis prioꝝ ꝛ dicunt q̃ sunt ꝓ possibilia
q̃ cause istius egritudis sint calide:eo q̃ accidentia istius
egritudinis sunt manifeste frigida:q̃ eoꝝ ructus est ace
tosus:ꝛ plures ipsoꝝ bũt ventositatẽ frigidã nõ cũ multa
siti. Et adhuc dicũt si esset cã ꝓpter apa calidũ in his mẽ
bris sequeret ex hoc ex necessitate febris:ꝛ nos videmus
q̃ in hac egritudine nulla est febris. Et ego dico q̃ repre
hensio istoꝝ qui dicunt q̃ si ista egritudo esset pp apata
calida sequerent accidẽtia calida sicut fortis sitis: ꝛ per
mutatio cibi ad fumositatẽ ꝛ paucitatẽ inflãmationis nõ
est necẽiuz penitus: q̃ iaz dictũ est q̃ calor extraneus: ꝓ
pterea q̃ facit calorẽ intrisecũ exhalare:ꝛ ipm debilitat:
non est impole vt sequant ipm accitia frigida:ꝛ faciant
similia accitia supradicta:ꝛ maxime q̃ñ calor extraneus
ledet formã nãlez calozis intrinseci:aut corrũpet ipsuz:ꝛ
*ꝓpterea fit acctositas ꝓm Alexãdrũ per calidũ sicut per
frigidũ: q̃ calor itrinsecus nõ fortificat nisi p calorẽ q̃ ei
formalr nõ repugnat. Et qd dictuz est q̃ segt necessario
febris:q̃ omne apostema calidũ qd fit in his duob mẽ
bris sicut experiẽtia testificat hoc bene asserẽduz est:q̃
impole est hanc egritudinẽ esse sine febre: si ꝓpter tales
fieret cãm:excepto vno modo q̃ hoc apa fieret post de
clinationez apatis. Quia tunc dõm est q̃ nõ remansit ex
calore extraneo tm: vt sit sufficiens ad febrẽ faciẽdaz:sed
est tantus q̃ sufficit ad lesionẽ faciẽdã stõcho ꝛ cerebro
solum:ꝛ hãc mouere passionẽ. Et põt esse q̃ hec egritudo
proueniat solum a splene:ꝛ videt q̃ hec sit vna ex maio
ribus causis speciei istius egritudinis.

¶ Cap. 41m. Qd est de accidentibus somni ꝛ vigiliaꝝ.

Einceps volumus loqui de acciden
tibus somni ꝛ vigiliaꝝ:ꝛ in
primis volumus dicere diffõnez ipsoꝝ. Et
dicim q̃ somnus est ꝓfundatio sensus cõ
munis ex cerebro ad corꝛ ꝓpea tũc ligãtur
sensus ꝓticulares ꝛ ꝓstringunt in eoꝝ instrumẽtis: eo q̃

Diffinitio somni.

Diffinitio vigilie.
A nõ est neẽe vt moueant ad eoꝝ seruitia:ꝛ vigilia est ꝑtiũ
hui B est ascẽsus istius sensus ad cerebrũ in locũ suum:ꝛ
ꝓpea tũc dissoluunt oẽs sensus ꝓticulares in eoꝝ instriis:
vt opent actiões ipsoꝝ. q̃ descriptio somni ẽ ꝓuatio mot:
ꝛ vigilie descriptio ẽ ꝓtinuatio mot:ꝛ põt dici q̃ B mot
isti sensus ẽ formalis cã somni ꝛ tristitia ꝛ subm somni ꝛ
vigilie ẽ sensus cõis:ꝛ coz ẽ radix:ꝛ cerebrũ ẽ ipsius ꝓmũ
instrm cũ q̃ opat. ¶ Et accitia q̃ supueniũt somno ẽ sorti
ipsi plunditas:ꝛ B fit pp dñationẽ multe friditati cũ bu
miditate sup cerebrũ aut sup mẽbrũ cõicãs secũ. ex acci
dẽtib q̃ supueniũt huic opationi. p ꝑtiũ ẽ vigilia. ꝛ cã ei
opposita ẽ cãe friditat: B ẽ qa fit pp dñiuz calozis ꝛ sicci
tatis. Et aliqñ ẽ hec res cõposita a duab cãis: B egritudo
est egritudo vocata nabur:q̃ tũc iacet fit dormies ꝛ ocu
los tenet aptos:q̃ dormire ẽ pp friditatẽ:ꝛ tenet oculos
aptos est pp siccitatẽ. Et aliqñ fiũt egritu^nes in cerebro in
B qb fit pars hoꝝ accritiuz aut oia:ꝛ illi q̃ sciẽt q̃ dixim
dabũt cãs vnicuiq accritiuz:aut si sint ꝓtes aut ꝓterite.
¶ Et volum dicere de qbusdã coꝝ q̃ sunt manifestioza:
ꝛ pfect sciet p hec q̃ dicent: postea alia q̃ nõ dicẽt. Et di
cim q̃ q̃dã eoꝝ vocant eldaar:ꝛ q̃dã noiant elgabus.i.
incub. ꝛ q̃dã noiant elçara.i.epilia. ꝛ q̃dã noiant lecta.i.
Scotomia. appoplia. Sed ꝑm est sup humorẽ sup quez dñat fum:ꝛ
iste fum ascẽdet ad cerebrũ ꝛ mouebit:ꝛ tẽ sentiet patiẽs
bũc motũ sicut eẽt eẽ:q̃ q̃ꝫ sensata habeãt q̃ moueãt
sensus de foris iaz dixim q̃ nõ est ipole vt moueant ab
intriiseis humoriby:ꝛ si cerebrũ aegrit multã malaz cõ
plonẽ ꝓpter pseuerãtiã haꝝ reꝝ:tũc cadet patiẽs i terra
sic cadit epilepric. Et iste fum aliqñ fiet in ipsomet cere
bro:ꝛ ꝑpe in suis arteryz:ꝛ aliqñ ascẽdet a stõ vl ab alys
Incubus. mẽbris. ¶ Sed olcab.i.incub ẽ q̃ñ sentit bõ cũ dormit
ac si ꝓmeret ꝛ aggrauaret a re quã abycere nõ ꝑt. Et ma
nifestũ ẽ:q̃ B nõ est nisi ꝓp aliquã ꝓuationẽ vtut motiue
C pp aliquã malã cõplonẽ mãlez. Et q̃ cito dissoluunt opi
Epilepsia. nant vt fiat ab humoribus fumosis q̃ ascẽdũt cerebrũ ꝛ le
dunt ipm sua q̃litate. ¶ Epilepsia est egritudo q̃ facit ca
dere in terrã patiẽtez in ꝓmis: tũc mouent oia membra
motu malo exneũ. deide sic mouent donec bõ cadit:ꝛ pri
uant oẽs sui sensus ꝛ vtutes aiales:aut diminuunt ꝛ con
trahunt ꝛ colligũt oia ipsi mẽbra:ꝛ ꝑbunt sic spasmata.
Et B est signũ mãifestũ:q̃ passio ẽ in cerebro:ꝛ collectio:
ꝛ ꝑctio mẽbroꝝ pp motũ exneũ sigt q̃ hec spes ẽ vna ex
specieb ꝑctionis q̃ fit a vtute expulsiua:q̃ colligunt ꝛ ꝑ
bunt mẽbra i seipsis pp expulsionẽ rei ledẽtis ꝛ maxime
in cerebro. ꝛ ꝓpea iste bũor ẽ ꝑti in fine cõploni cerebri:
ꝛ B facit:aut sua q̃litate:aut sua forma:ꝛ illõ qd signat no
bis q̃ nõ fit pp bũiditatẽ nerui:nec pp ipsi infusionẽ est
pp subitã ipsi dissolonẽ:ꝛ de necẽtate ẽ q̃ humor faciẽs
Prima opio de cã epilie. B sit subtilis:eo q̃ paroxism ipsius cito trãsit sicut fit in
egritu^b acutis. Sz q̃ nos videm pro maiori pte q̃ illi
qui hãc patiunt egritu^nes sunt frigidi ꝛ bu. sicut pueri:aut
fridi ꝛ ficci sicut senes: ꝛ vlr q̃ hec accitia apparent sup
fridos pro maiori pte signat q̃ cã hui egritudis est hu
D mor grossus. Sed ꝑdicit nobis hoc q̃ humor grossus nõ
cito dissoluit sive discurrat p strictos meat sive p latos:
sicut dicit Hal. q̃ dissolo non est aliud q̃ dñatio nãe sup
humorẽ ipm decoquẽdo: vt retineat qd est cõueniens nu
trimẽto:ꝛ aliud expellat: ꝛ B nõ fit in humore grosso i eo
q̃ est grossus nisi in longo tpe: sicut testificat experiẽtia
in egritu^b. Et nos videm q̃ cito dissoluit hic humor. Et
ob B dõm est q̃ hec egritudo nõ fit nisi pp fumũ q̃ gignat
in ipsomet cerebro vl in alio mẽbro:qd ipm ei trãsmittit:
ꝑ locis affectis.c.7. sicut dicit Hal. de iuuene qui sentiebat q̃ q̃si q̃dã fumus
frigidus ascẽderet ab vno mẽbro ad cerebrũ:ꝛ q̃ñ peru
niebat illuc cadebat epilepticus. Et hoc accitis ẽ sufficiẽs
ad ꝓbãdum q̃ cã huius egritudis est vẽtositas fumosa:ſ
ista vẽtositas nẽcio cõicat humoribus frigidis ꝛ humidis:
aut frigidis ꝛ siccis:ꝛ isti humores sũt isti vẽto vt mã. Et
ꝓpterea curat B egritudo euacuãdo illos bũores. ¶ Et
Scõa opio. q̃uis dicat p nomẽ alicui bois:vt hoc accitis fiat a cbola:
nõ dico B ipole:ꝛ cadit in hoc rõ. naz bzeuitas paroxismi
hoc adiuuat: ꝛ veniente accidẽte boc aliqb ꝓpter stõm
videmus q̃ hoc fit eis vtplm ꝓpter famẽ:aut ꝓp iram:ꝛ
hoc ostẽdit vt fiat a cholera. Et Hal. curat hãc egritudinẽ
cũ hierapigra in qua dñat aloes. Et manifestũ ẽ q̃ aloes
nõ purgat nisi vnã duaꝝ reꝝ:aut cholerã: aut humorem
cholericũ. ¶ Et qdaz dicũt q̃ hec egritudo fit a cõplone
Tertia opio. mala nõ mãli frida ꝛ sic. ꝛ hoc est a rõne remotũ. Qd est:
Prima opio Ga. q̃ hec egritudo vtplm bz paroxismos. Et adhuc si fieret
lira.c. ꝓpter malaz cõplonẽ nõ mãlem nõ fieret nisi a reb ex
Scõa. trinsecis. Qd est:q̃ mala cõplo nõ mãlis creata a mala
cõplone mãli est difficilis curationis: ꝛ a tali cã q̃lis hec
F est impole est fieri paroxismũ epileptic: ꝛ ꝑm hoc non
fieret hec spes nisi ꝓp res extrinsecas:hoc est ab acre fri
gido. Qd est:q̃ mala cõplo q̃ fit a talib reb extrinsecis
est facilis dissolonis. Sed remotũ est q̃ res exterisece hoc
est aer frigidus possit inducere malaz cõplonez cerebro
sufficiẽtez inducere epiliaz: sed si experiẽtia hoc testificat
raro hoc esse dz. Et tu debes scire q̃ ꝓpter hãc sciam nõ
põt finalr scire rõnabilr de oib egritudinib q̃ sint possi
biles ꝛ q̃ nõ:q̃ egritu^nes certificant ꝑ sensuz:ꝛ postea ad
uenit testimonia experiẽtie pp plurimos sentire: ꝛ post
hoc fit cognitio cãꝝ. Et cã hui data est in loco alio nobi
liori isto:ꝛ nos etiaz ipsaz narrabim in alys libris. ¶ Et
Appoplexia appoplexia est q̃ñ bõ cadit ad terrã ꝛ cessat ei voz:ꝛ pri
uant oẽs opationes ꝛ mot tom corꝛis excepto anhelitu.
nam ꝓuato anhelitu morit patiẽs. Et pp hoc anhelit est
manifestũ signũ sup fortitudinẽ vel debilitatẽ isti virtu
tis. Qd ẽ:q̃ q̃ñ anhelit fuerit grossius ꝛ malus signat sup
fortitudinẽ:ꝛ q̃ñ fuerit quiet signat debilitatẽ. Et Dip. di
G cit q̃ q̃ñ appoplexia est debilis nõ curat de facili: ſ q̃ñ
est fortis curã nõ recipit. Et cã hui egritudis est õ neces
sitate ꝓuatio mot vlis ꝛ ꝓticularis. Et q̃ declatuz est q̃
motus vlis bz duo ꝑn:ꝓmũ quoꝝ est in corde:aliud ẽ in
cerebro:ꝛ cerebrũ nõ facit suas opatiões nisi pp coꝛ. q̃ est
necesse vt cerebro veniat vna egritudo vlis cõicans toti
corꝛori. Et hoc fiet nẽcio pp oppilonẽ viaꝝ spũs:q̃ pue
nit a corde ad cerebrũ:ꝛ iste sunt arterie:aut ꝓpter fortez
oppilonẽ ventriculoꝝ cerebri: ꝓpea q̃ q̃ñ illi claudunt
ipedit via spũi aiali qui dat mẽbris oib sensuz ꝛ motũ:ſ
ita est vt dicit. H. q̃ dicit q̃ mittit a cerebro spũs aialis sic
mittit a corde spũs vitalis itrinsecus: aut fit q̃ corrũpit
cõplexio cerebri. Qd est:q̃ q̃ñ illa corrũpit corrũpit tẽ
perãtia cũ qua reperit calor intrinsecus cordis:ad hoc vt
possit opari sensuz ꝛ motũ: sicut declatũ est in nãli phia.
Sed in cameris cordis nõ põt euenire hoc accitis:qd hãc
egritudinẽ faciat. Qd est:q̃ põs pueniret ad mortem. Et
H postq̃ ꝓbatũ est q̃ cã egritudinis in his duob locis est.
ergo cã quã dat Dip. ẽ verax:ꝛ ẽt illa quã dat. H. Et Dip.
dicit q̃ q̃ñ homo subito sine voce fit ꝛ cadit in terrã: tunc
facte sunt oppilones in vijs que sunt inter corꝛ ꝛ cerebrũ:
hoc est in arteryz. Et. H. hoc ꝓsitet in libro de accidenti ꝛ
morbo:ꝛ in libro de mẽbris doloziosis dicit:q̃ hec egritu
do fit pp oppilonẽ in ventriculis cerebri. q̃ intendit Hal.
vt fiat a duab causis. Et signũ est vt fiat ex oppilone ar
teriaꝝ cũ apparent signa dñationis sanguis sup patiẽtez:
ꝛ hec curat cũ flobotomia. Et signũ oppilonis fortis vẽ
triculoꝝ cerebri est q̃ñ apparẽt signa dñationis humoꝝ
frigidoꝝ i corꝛe. Et curatio hui fit cũ ꝓmutatiõe cõplo
nis illi mali humoris cũ cũone cũ medicinis purgãtibus

I De subdeb. humores illos fridos:ꝛ cū clisteryꝰ cōuenientib⁹:ga illa
sunt mirabilia in hac cura. Et hoc egritudo q̄ dr̄ ꝓfundatio somni est ꝓpingor vt sit pp oppilonē arteriarū q̄ vt sit pp oppilonē ncruoꝝ:ꝓpterea nō ē in hac passiōe difficultas anhelit⁹:nec ēt ꝓuirē ad paralysim sic appoplia.
Catalepsia. Et illa q̄ fit ab hūoribꝰ siccis fac̄ stare patiētē oculis aptis ꝛ noiat̄ alcasia:ꝛ si fiat ab humoribꝰ humidis stat oculis clausis:ꝛ hāc spēm noiant medici subetb. ¶ Hucusq; locuti sum⁹ de egritudꝰ ꝛ accidentib⁹ breuiter ꝓm q̄ nobis visuꝫ ē sufficē:eo q̄ mea intētio in B libro nō est nisi in dādo regulas q̄ sint p̄n⁹ artis medicie oib⁹ volentib⁹ in hac scia ire via nobiliori: ꝛ illis q̄ ēt volūt postea abūdare in ꝓticularib⁹ isti⁹ artis ꝓm hūc ordinē ꝛ diuisionē. Et scias q̄ cōparatio isti⁹ libri ad totalitatē isti⁹ scie est sicut cōparatio elintoꝝ artificꝰ ad artificiuꝫ. Et sicut pictores p̄mo depingūt circuitū figure quā facē intēdūt:ꝛ postea replēt
K B cōtinens ꝓticularib⁹ reb⁹ ex diuersis colorib⁹ donec sit figura illa ꝓuenietē ipleta: sic ꝛ nos intēdim⁹ facē in nro libro. Et si dc⁹ nobis longitudinē ꝓcesserit vite ꝛ nos ꝓcauerit ab accidib⁹ ꝓpis:aliū faciemus librū in practica huic nobili ordini rēdentē ꝓm q̄ factus est iste liber colligens qui oia cōtinentia istius scientie replebit.

¶ Explicit liber tertius:qui fuit de egritudinibus.

¶ Incipit liber quartus:qui est de signis ꝛ ꝓnosticis sanitatuꝫ ꝛ egritudinū:ꝛ cōtinet capitula sequenta.

¶ Ca.p^m. Qō ē de signis sanitatis ꝛ egritudinib⁹ in gnall.

Diuisio. Hic Sta pars diuiditur in duas ptes. Prima narrat signa significantia sanitatē actualeꝫ in qualibet opatiōe corpis in quolibet mēbro. Scōa narrat signa significātia sup egritudines ꝛ cās ipsaꝝ. Et hec pars iterū partitur in duas ptes:eo q̄ hec signa aut significant
L sup egritudies p̄ntes q̄ plurimū iueniunt in hac arte:aut signant tpe sanitatis ꝛ egritudis sup egritudinē futuram. Sed signa q̄ signant sup egritudies ꝓteritas paꝝ sunt in
Ordo. hac arte vtilia. ¶ Et incipiemus narrare signa significātia egritudinē p̄ntem in toto corpe ꝛ in q̄libet mēbro. Et postea dicem⁹ signa signantia egritu^nes futuras. Et postea dicem⁹ signa sig̃ntia sup egritu^nes p̄ntes. Sed signa significātia in egritudinib⁹ p̄ntib⁹ sup egritu^nes futuras adiūgā istis signis egritudinū p̄ntiuꝫ. Et similr vr vt ponā signa significātia sanitatē futurā in egritudinib⁹ in hac eadem pte: q̄uis pteineant sanitatis pti. Propterea qꝫ sunt vna ex reb⁹ gb⁹ ꝓcedit ꝛ trāsit medic⁹ ad medicinā: sicut in reb⁹ q̄ artificialr fiūt. Qō est:qꝫ nomē maiozis ptātis eaꝝ derivat̄ egressa q̄ fūt artificialr i ꝑmutatiōe ipsaꝝ a re a q̄ fit ꝑmutatio:ꝛ nō attribuit rei ad quā ꝑmutat̄: ꝛ hoc est ꝓriū reb⁹ nālib⁹:B est qꝫ solū fiūt ꝑ nāz. ꝛ cām bꝰ ostendi in nobiliori loco isto. Qō est:qꝫ ꝑmutatio est gen⁹ rei ad quā ꝑmutat̄ virt⁹:ꝛ hec est ꝓriū plus q̄ gen⁹ rei ad quam ꝑmutat̄:virt⁹ aūt ē in eis mānifesta magis q̄ in ea a q̄ fit ꝑmutatio. Et ꝓpea ꝓuenient⁹ ē signa ꝓiungē sanitat̄ future cū signis egritu^nes p̄ntis:qꝫ medic⁹ trāsit ab illis ad sanitatē:ꝛ appellant̄ illi trāsit⁹ medicia ꝛ nō sanitas. Et adhuc q̄uis ipsa sint sanitat̄ signa sunt aliq̄ mō ptes egritu
M Diffinitio sanitatis. dinis:eo q̄ signant sup remotionē egritu^nis. ¶ Et ego incipio narrare signa signantia sup sanitatē:ꝛ dico qꝫ sanitas sic dicitū ē in diffōne ipsi⁹: est bona habitudo in mēbro per quā hꝫ pati aut agere suā actionē aut passionē nālem. Et hec bona habitudo diuisa ē in duas ptes:quaꝝ vna ē appropriata mēbris ꝓsilib⁹ in qb⁹ sūt nouē cōplones:alia officialib⁹ mēbris q̄ est q̄tuor genera q̄ supi⁹ ocā sūt. Et qꝫ pmaior isti⁹ dispōnis in mēbris nō ē mānifesta p̄ma frōte: ꝛ maxie in mēbris nō apparētib⁹:ob B necē fuit narrare signa signantia sup quālibꝫ dispōnē cuiusl; mēbri. vꝫ. ix. cōplones:q̄ p̄ sē i ꝓsilib⁹ ꝛ scōe i cōpositis. Et silr narrabimus signa q̄ signant sup tēpatā cōplonē ꝛ nō tēpatā: ꝛ sanitatē appropatā mēbris officialib⁹. ꝛ via q̄ poterim⁹ oia hec cogisce p̄ nō ē nisi ab actiōe ꝛ a passiōe hoꝝ mēbroꝝ aut reb⁹ q̄ ꝓueniūt a vtutib⁹ ipsoꝝ. Qō ē: qꝫ actiōes ꝛ passiones ipsoꝝ: ꝛ res q̄ ab eis ꝓueniūt fūt apō nos notiores: ꝛ a reb⁹ notioribꝰ ꝓcedere debem⁹ ad min⁹ notas. ꝛ res ꝓueniētes ab opib⁹ fūt sic calor: macies: pinguedo: ꝛ accidētia q̄ apparēt ab exeūtib⁹ a corpe. ꝛ debes scire q̄ medici ꝓ maiori pte nō fūt vsi log nisi de signis significātib⁹ sup sanitatē mēbroꝝ ꝓsilium. Sꝫ de signis significātib⁹ sup sanitatē mēbroꝝ officialiū nō ⁊ locuti nisi ꝑ accīs. Sꝫ tales q̄les sum⁹ volum⁹ log de vtrisq; ꝛ incipiem⁹ log a signis
N signantib⁹ sup cōplonē eq̄lez. i. tēpatā: qꝫ ꝓz ē nā: ꝛ ēt ga
O extrema nō cogiscunt nisi ꝑ cōpationē eoꝝ ad media. Et dicim⁹ q̄ ex. ix. cōplonib⁹ q̄dā appropant̄ vnicuiq; mēbro: ꝛ q̄dā fūt q̄ appropant̄ vni corpori cōpōne mēbroꝝ adinuicē. Et ē sciēdū ꝓ signa signantia cōplonē vniuscuiusq; mēbri i. ix. cōplonib⁹: ꝛ cognit⁹ illis poterim⁹ iudicare sup cōplonē toti⁹ corpis: ꝛ maxie mēbroꝝ p̄ncipaliū. ꝛ incipiem⁹ narrare cōplonē cordis: qꝫ cor ē mēbrū: cui⁹ cōplexio cōicat mēbris oib⁹: qꝫ q̄ B mēbrū ē tēperatū fūt mēbra ꝓ maiori pte tēpata i calitate: qꝫ ē bator oib⁹ mēbris cōplonē q̄ agunt ꝛ patiunt̄. Et adhuc q̄ erit cōplo alioꝝ mēbroꝝ distēpata sic cōplo cparis possibile est cōplonē cordis nō esse tēperatā pp colligātiā ipsius ad mēbra: ꝛ pp B narrabim⁹ signa cordis q̄ fūt tēperata ꝛ intēperata: eo q̄ illa sunt signa oiuꝫ membroꝝ.

¶ Cap̄ z^m. Qō ē de signis sanitatis cordis ꝛ eius discrasie.

p^m signum. Hic Inter signa significātia sup cōplonez cordis signū qō ꝓpriū ē
P in significādo sup cōplonē cordis ē pulsus: ꝛ post illū anhelit⁹. q̄ q̄ pulsus nō ē magn⁹: neq; paru⁹: neq; tardus: neq; veloꝝ: neq; rarus: neq; spissus: nec̄io sigīa: tēperātiaꝫ cōplonis cordis inter calidū ꝛ friduꝫ: ꝛ siccū ꝛ humidū: ꝛ talis pulsus q̄lis est iste reperit̄ in his q̄ nascunt̄: ꝛ stant in climate temperato vtplm: sicut in terra Dip. ꝛ in pluribus terris grecie: nisi eueniāt accidentia extrinseca: ꝛ ꝓpterea dicit Hal. q̄ hoie terraꝝ calidaꝝ nō p̄nt dare nobis tēpatā cōplonē. Et nō est dōm q̄ pulsus fortis sit nālis: eo q̄ i alys q̄uis nō sint tēperata plurimū inueniat̄ in climatib⁹ nō tēperatis: sicut nō dōm q̄ color niger in hoie sit nālis q̄uis nō inueniat̄ in etbiopia ēt alb⁹. Et tēperātia anhelit⁹ similr
2^m signum. significat sup tēperātaꝫ cōplonē cordis: saluo vt cōparatio anhelit⁹ ad cor nō sit maior debito q̄ si hoc esset non soluꝫ esset tūc anhelit⁹ tēperat⁹. ꝓportionādo cordi soluꝫ. Sed esset adhuc maior: qꝫ nō est ipsi⁹ cōplonem cordis esse calidā ꝛ pectus ꝛ pulmo sint maiores debito cōparatiōe ad ipm cor. vt faciat tūc anhelit⁹ q̄ nō est magn⁹ nisi
Q ꝓpter largitatē viaꝝ pectoris ꝛ pulmonis: ꝛ illud idē qō facit anhelit⁹ magn⁹ p se: eo q̄ si pulmo ꝛ pect⁹ essent ꝓm cōparationē creationis cordis: tūc pulmo ꝛ pect⁹ multiplicarent̄ in caliditate cordis. Sed signū qō sigat sup cō
3^m signum. plexionē cordis ꝓpt dispōnē alioꝝ mēbroꝝ est vt sit pectus mediocre inter magnitudinē ꝛ paruitatē. Et silr tēperantiā sue cōplonis significant significātia signa tēperātā cōplonis epatis: aut tēperātā cerebri aut vtrāq;. Et B ideo qa in epate ꝛ cerebro nō est calor q̄ sit ꝓprius i eoꝝ esse: nisi calor ꝓtiū ꝓsiliuꝫ in qb⁹ sunt cōposita. Sed calor cuꝫ quo vnuſq;q; opat̄ artes suas est de necessitate calor qui trāsmittit̄ eis a corde: ꝛ iste calor est in eis sic̄ forma. Sed calor q̄ est in eis ꝓpe ē sicut mā. Et q̄ tēperātia rei ꝛ ꝑfectio sue opationis nō stat nisi pp formā est necessā-

A riū: vt qñ ista duo mēbra fūt tēpata sit eoꝝ tēperātia pp formā ipsoꝝ: ꝛ tēperātia suaꝝ formaꝝ est nec̄io pp tēperantiā datoris istaꝝ formaꝝ: ꝛ istud est cor. Et nō ē dōm q̄ possibile sit q̄ calor cordis qui mittit̄ mittat eis calidi tatē ꝓfluā: ꝛ q̄ sit cōplo istoꝝ duoꝝ mēbroꝝ veniens ad eā a ꝓtib⁹ ꝓsilib⁹ epati ꝛ cerebro resistat calori q̄ ꝓueniret a tēperātia cordis vt p istā ꝓxietatē resultet in cerebro ꝛ epate tēperātia cōplonis: qꝫ talis tēperātia q̄lis est hec dī equoce: ꝛ nō veracit vt faciat opatiōes. Itē signat sup cōplonē cordis tact⁹: ꝛ carnositas pectoris. naꝫ si tēperata est signat tēperātiā cōplonis cordis. Sed tēperātia carnis ꝓ maiori pte seqt̄ tēperātiā cōplonis cordis: ꝛ ꝓpria caro existēs in B loco: ꝛ pp B caro bñt tēpatā cōplonez cordis nō erit macilēta nec piguis sup flue. Itē signat
4^m signum. sup tēperātiā cordis tēperātia vtutū aie: sic̄ ira planicies:
5^m signum. manifesta ea ꝓfidētia ꝛ pusillanimitas: ꝛ filia bis. Itē sup
B tēperātia cordis signat cōpositio ipsi⁹: B est in positione sua: ꝛ sua mēsura ꝛ figura. Qō ē: qꝫ qñ sua cōplo erit tēperata fūt res p̄dicte vtplm ꝓm viā nāles. ꝛ silr qñ sue opatiōes sunt ꝓueniētes sue cōpłoni signant sup suā tēperantiā. Qō est: qꝫ nō est ipsi⁹ eē aliquē pulsuꝫ velocē pp strictura suaꝝ arteriaꝝ: cū nō sit B pp calozē ipsi⁹: sic̄ accidit hoib⁹ pinguib⁹. Et vlr difficile ē dare signa signantia sup cōpōnez mēbroꝝ itrinsecoꝝ: ꝛ sup spēs eoꝝ: ꝛ sup colligātiā eoꝝ: ꝓpea reliquerūt medici hāc spēz sanitat⁹: ꝛ nō fūt locati de ea: ꝛ ꝓcesserūt̄ soluꝫ de signis cōplonalib⁹. Sed medico nō sunt B min⁹ nec̄io illis. ꝛ ꝓpea volum⁹ log de hac spē breuiter sic̄ sum⁹ ꝓsueti: ꝛ dicim⁹ q̄ ex reb⁹ significātib⁹ sup tēpatā cōplonē cordis ꝛ eq̄lē ē tēperātia cōpositionis mēbroꝝ extrisecoꝝ: ꝛ maxie pectoris: ꝛ mēbroꝝ ꝓpiquoꝝ eidē: ꝛ bona ꝓportio cuiuslibet istoꝝ mēbroꝝ ad alia: ꝛ B vocat̄ pulchritudo: qꝫ pulchritudo magꝫ attribu-
C t̄ cōpōni: sic̄ virt⁹ ꝛ fortitudo magꝫ attribuit̄ cōpłoni. Et nos nō dicim⁹ q̄ tēperātia cōpōnis istoꝝ mēbroꝝ significet sup tēperātiā cordis nisi ꝓpea: qꝫ vt informatiua nō format alia mēbra nisi mediāte calore cordis: sic̄ virt⁹ nutritiua nō fac̄ suas opatiōes nisi mediāte cōplone sua. Et tu ōbes scire q̄ hec signatio nō ꝓuertit̄: qꝫ pole eēt cor eē tēpate cōplonis ꝛ bone cōpōnis: ꝛ tñ cōpositio aliq̄oꝝ mēbroꝝ eēt lesa: ꝛ B ꝓuenit a mā: ꝛ B raro ꝓtigit sic̄ raro ꝓtigit ex alys reb⁹ nociuis que ꝓueniūt ab alys mēbris: ꝛ ille ꝓiuntꝰ ꝛ corrūpunt̄ cōplone cordis pp aliquā colligātiā. ¶ Sꝫ signa signantia sup distēperātiā cordis i. 4. q̄litatib⁹ sūt ꝓria istis. Doc ē qñ pulsus fuerit fortis velo
D aut spissus signat excessuꝫ calozis nisi ꝓtingēt pp strictuꝫ naleꝫ i vys arteriaꝝ q̄uis B raro accidat in cōplone ca. ꝓpea qꝫ nā calozis ē apire ꝛ extendere ptes nisi forent sicce: eo q̄ resistit egressiōi: ꝛ si cū siccitate fuerit duricies tact⁹ signat vltimitatē siccitat⁹: ꝛ silr anhelit⁹ ꝓr⁹ nāli sigt̄ sup idē: dūmō nō sint pect⁹: pulmo: aut coꝝ vic minores cōpetētib⁹. Itē ort⁹ piloꝝ ꝛ tact⁹ calidus bñt sup eandez cōplonē signare. Et vlr scias q̄ ad calorē cordis segt̄ calor oinꝫ mēbroꝝ: excepto q̄ nō sit resistentia accīdtalis a mēbris bñtib⁹ dñantiā in corpe sic̄ fūt epar ꝛ cerebrū: qꝫ pole ē q̄ cōplo istoꝝ duoꝝ mēbroꝝ ex pte mēbroꝝ cōsiliuꝫ ex gb⁹ fūt cōposita sint fridiora ōbito: ꝛ tūc erit cor calidū: ꝛ cerebrū dicet̄ frigidū. Sꝫ in hoie bñte talez cōplonē refrigerabit̄ in fine cor: ꝛ maxie qñ dñat̄ fridiꝰ: qꝫ B mēbrū nō est datū nisi ad tēperāduꝫ caliditatē cordis. Itē signat̄ sup caliditatē ꝛ sic. cordis accīdtia aie sicut ira: ita q̄ q̄ cito iraſcit̄ hꝫ cōplonē calidā cordis: ꝛ si fuauerit hꝫ ēt siccā. Et silr sigt̄ siccitatē cordis macies pectoris ꝛ siccitas corpis. ¶ Sꝫ cōplo cordis dñans i calitate ꝛ bu. signat̄ a fortitudie cordis ꝛ mollicie pulsus. Et si habuerit mollicie cū sua fortitudine sigt̄ solaꝫ humiditatez. Et silr signa caliditatis ꝛ hu. cordis sūt magnitudo pectoris ꝛ alioꝝ mēbroꝝ: ꝛ ideo aialia q̄ sūt calida ꝛ hu. sūt maiozis cordis ceteroꝝ: velut aialia nascētia in locis hūidis. E
¶ Sed signa friditatis ꝛ sic. cordis sūt cōposita ex oppositis signoꝝ caliditatis: tñ seruāt signa siccitatis. Et ꝓpea pulsus taliū est paru⁹: rarus: tardus: durus: ꝛ anhelit⁹ eoꝝ est silis ꝛ tactus pectoꝝ eoꝝ est frigidus. Et similr est in cōplexione alioꝝ membroꝝ ipsoꝝ: nisi sit in eis resistentia accidentalis. Et pectus istoꝝ est nudum pilis. Et isti sunt in vltima nmditate. Et vniuersalr ipsoꝝ iuuēt⁹ assimilatur ꝓm plus senectuti: ꝛ si pertinient ad senectutez: senectus eoꝝ assimilatur morti.

¶ Cap̄. z^m. Qō est de signis cerebri ꝛ ipsius cōplexionum sanarum ꝛ egrarum.

F Hic Postq̄ locuti sum⁹ sup sanitatē cordis appropatā mēbris consilib⁹: ꝛ sup sanitatez appropatā mēbris officialib⁹. deiceps volum⁹ loqui de signis significātib⁹ sup tēperātiā ꝛ sanitatē cerebri. Et dicem⁹ q̄ tēperātia dz recipi i cerebro: sic̄ i alys mēbris: B ē vt sit appropriata suis mēbris ꝓsilib⁹ aut sue cōpōni. Et icipiemus a tēperātia ꝛ dicem⁹ q̄ signoꝝ q̄ signant sup tēpatā cōplonez cerebri q̄dā sumunt̄ ab opōnib⁹ ꝛ opatiōes ipsi⁹: aut appropate fūt sensui cōi: aut imagiationi: aut cogitationi: aut memorie: aut vtuti nutritiue. B est q̄ appet ex supfluitatib⁹ q̄ egrediunt̄ a narib⁹: palato: oculis: ꝛ silib⁹. Et q̄dā sumunt̄ ab alys sic̄ a tactu ꝛ ortu capilloꝝ ꝛ ab eoꝝ foia ꝛ supfluitatibus q̄ ab ipso egrediunt̄: ita q̄ si sint tpate in q̄titate ꝛ q̄litate signant sup tēpātiā ipsi⁹. Et silr qñ opatiōes somni ꝛ vigiliaꝝ fūt tēpate: ꝛ q̄ sit mediocritas iter pigritiaꝫ ꝛ velocitatē ꝛ iudicia sua sint recta ꝛ sensus sint clari ꝛ boni: ꝛ tact⁹ sit tēpat⁹ita vt nō sit calidus vl fridus. Et capilli q̄ oriunt̄ nō sint oio extēsi seu planivl tortuosi seu erispi albi vl nigri: ꝛ demārcatio iue forme ē vt sit figura ei⁹ sil is figure cerebri tēpati: ꝛ tūc signat̄ sup tēperantiā cōplonis: ꝛ signatio tēperātie sue figure ē sic̄ dicit. B. G
q̄ sit sic̄ figura sperica cerea leuit̄ ab vtraq; pte pressa: ꝛ vt nō sit magnū vl paruū: ꝛ q̄ supfluitates discurrētes a cerebro sint pauce ꝛ cōpetēter digeste. Et si fuerit cū B aliq̄ spissitudo signū ē siccitatis: ꝛ si fuerint multe ꝛ digeste signant sup caliditatē ꝛ hu. ꝛ si cū B fuerint crude ꝛ in quātitate multa signant sup friditatē. Et si cū hoc fuerint aquose signant sup friditatē ꝛ hu. Et dicit Dip. de hac cōplone q̄ ei⁹ sanitas ē ꝓpinquior egritu^ni q̄ sanitati. Sed opatiōes cerebri calidi fūt vigilie ꝛ breuitas somni. Sed si calitati associabit̄ aliquātula hūiditas: tunc tales in somno aliquātuluꝫ augmētabunt̄: ꝛ si siccitas vñabit̄ dñabunt̄ vigilie. Et q̄ hāc bñt cōplonē veloces erūt ad actiones. Et actiōes suas faciūt sine discretōe: ꝛ accipiūt ex mēbris solū silitudinē ꝛ nō diuisionē: ꝛ errores eoꝝ fūt multi ꝛ cogitatiōes eoꝝ male. Et q̄ bñt signa ꝓria istis sunt dormitores ꝛ pigri ꝛ tardi itellus: ꝛ nō pūt recipe diuisiones rerū: nec̄io tales fride cōplonis sūt: tñ ꝛ ipsi assumūt p̄dictas res ꝓfusc. Sꝫ cōplo cerebri frida ꝛ sicca abūdat minus in somno q̄ frida sola. Et frida sola miozis est somni q̄ frida ꝛ humida: ꝛ tactus ēt sigt̄ sup istas cōplones. Et capilli ēt bñt signationes eo q̄ capilli sunt ex supfluitate fumosa q̄re capilli nigri significant sup adustionez: eo q̄ igneitas hꝫ albū denigrare. Et si cū B sunt tortuosi significant sup B siccitatē sicut accidit eis qñ tāgunt̄ ab igne. Et capilli albi signant sup māꝫ crudā ꝛ idigestā: ꝛ si cū hoc fuerint extensi ꝛ plani signant sup supfluitatē hūiditatis. Et codez mō capilli q̄ cito oriunt̄ signant sup caliditatē: ꝛ q̄ tardeē. Et q̄ sunt mediocres in colore ꝛ tortuositate ꝛ in planicie ꝛ i ortu veloci ꝛ tardo signant sup cōplonez H

temperatā ⁊ forma tortuosa ēt hz signare sup malam cõplexionē. Et ēt caput magnuz vel paruū hz signare boc. Et ista sepe inueniunt in libris spicatoz. Et ego nõ recordor oia eoz ꝓba nisi quorũdã ad B vt nr̄ itellus nõ sit diminut: in radicib⁹ rez: ⁊ illi q̃ solũ sunt medici indigent illis: ⁊ ego nõ luz ex illis. ¶ Itē oculus signat fozti signatiõe sup cõplonē cerebri: qz oculus rube⁹ bñs venas rubeas signat sup cõplonē cerebri calidã: ⁊ signa ꝑia istis signant sup cõplonē fridã cerebri. Et velocitas mot⁹ oculoz signat sup calitatē cerebri: sic tarditas sup friditatē: ⁊ mediocritas in istis signat sup tẹperantiã. Et subalbedo oculi signat friditatē cerebri: sicut nigredo signat calitatez: ⁊ color medi⁹ iter subalbedinē ⁊ nigredinē: qui dz varius signat tẹperãtiã: ⁊ B est: qz subalbedo fit pp paucitatez digõis: ob B iste color ē ꝓpinquus colori aq̃ simplr. Et nigredo fit pp excessuz decoctionis: ⁊ pp B dñat i ipo nigredo: qz nigredo signat adustionē ptiũ terrestriuz dominatiũ in re. Et qd̃ facit varietatē q̃ est color mediocris est vltia tẹperãtia decoctiõis. Qõ est: qz ē minoz q̃ illa q̃ facit nigredinē: ⁊ est maioz q̃ illa q̃ facit subalbedinē. Et scias q̃ nõ soluz cãe q̃litatiue faciũt nigredinē aut subalbedinē. Sed ⁊ alie res sunt multe q̃ adiuuãt ad hos colores faciẽdos q̃ nõ sunt q̃litates vel cõplones: sed sunt res quãtitatiue vel locales. Qõ est: qz nigredo pluries fit pp multã quãtitatẽ humiditat⁹ oculi: aut qz posita ē in ꝓfundo multũ: sic tu vides in riuis ꝓfundis: qz pp ꝓfunditatẽ apparẽt velut nigri: eo q̃ nõ recipiũt tantũ spiẽdorez sic si essent largi ⁊ pauci. Et oculus subalbidus est ꝓm ꝑiuz. Et Hal.⁹ oicit q̃ mlta hũiditas glacialis adiuuat ad faciẽdum subalbedinez: eo q̃ color isti⁹ hũoris est sic color glacie: ⁊ ideo multitudo ipsius adiuuat ad faciẽdũ subalbedinẽ: sicut paucitas adiuuat ad faciẽdũ nigredinẽ: ⁊ B est ꝑiuũ nostre opioni: ⁊ mediocritas oiuz signat tẹperãtiez. Ista sũt signa signãtia sup cõplonẽ cerebri. ¶ Sed signa significãtia sup ipsi⁹ cõpõnez sil'r sumunt a cõplone ⁊ opationib⁹ ipsi⁹. Et ioz dixim⁹ de figura nãli quã hẽre dz: ⁊ colligãtia sua appet visui: qz q̃dã capita bñt collũ cõueniẽs eidẽ: ⁊ q̃dã nõ: sic dicit Hal. Sz largitas ⁊ strictura suaꝫ viaꝫ ⁊ suaꝫ ꝓcauitatũ sumunt ab ipsi⁹ cõplone. Qõ est: qz vie cerebri calidi ⁊ humidi sũt i vltimitate largitatis. frigidi ℞o ⁊ sicci ꝓm ꝑiuũ ipsi⁹: ⁊ mediocres istaꝫ signãnt sup calidũ ⁊ sic. vl' sup friduz ⁊ hu. ⁊ sua tẹperata cõpositio cogĩcit q̃n̄ sue vie ⁊ sue cõcauitates sũt in vltia tẹperãtia. Et q̃n̄ vie ⁊ cõcauitates cerebri sunt nimis stricte: tũc bñs eas parat⁹ est vertigini: ⁊ scotomie: ⁊ epilie: ⁊ alys egritudinib⁹ filib⁹. Itē q̃n̄ suba cerebri est mioz debita: tunc accidet intellectui corruptio intellus ⁊ stultitia: sicut decrepitis: ⁊ vliter q̃n̄ corrumpit olla cerebri exterius corrumpit cerebrum interius.

Nigredo fit pp multitudinez humiditatẽ oculi vel ꝓfundationẽ eius. idẽ ꝓio trac. canice. trac. 52⁰. ⁊ 5⁰ de generatione oculiuz. c. 3. in paraphrasi.

a In tecni. c. 27. idẽ tertia tertij trac. 2⁰. c. 34⁰. vbi notat ē strictas. Hal. vult pupilam crystalloidis operari nigredinẽ. Auer. vo albedinem.

¶ Lap. 4ᵐ. Qõ est de signis significantibus super sanitatem epatis ⁊ eius egritudinem.

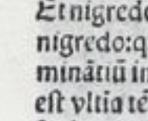

Einceps volum⁹ loqui de signis significãtib⁹ tẹperãtiez ⁊ sanitatẽ epatis. Et dicem⁹ q̃dã coꝫ signãnt sup tẹperãtiã sue cõplonis: ⁊ q̃dã sup tẹperãtiez sue cõpõnis. Et ego icipio a signis cõplonis: ⁊ dico q̃ q̃dã ipsoꝫ sumunt ab opatiõib⁹: ⁊ q̃dã sumunt a quãtitate venaꝫ: ⁊ a tactu. Et scias q̃ epar tẹperatũ gĩat sanguinẽ purpureũ ⁊ dat colorẽ albedis mistũ cũ rubedine: ⁊ corp⁹ dz eẽ mediũ i macie ⁊ grassitie. ¶ Et vene debẽt eẽ mediocres iter largitatẽ ⁊ strictura. ¶ Sed cõplo calida epatis cogĩcit per B q̃d̃ gĩat multã cholerã rubeã: ⁊ maxie i etate iuuẽtutis: ⁊ color taliũ declinat ad citrinitatez: ⁊ ideo cũ augmẽtat calor ⁊ siccitas multuz. gĩat cholera adusta: ⁊ tũc declinabit color ad fuscedinẽ: ⁊ q̃busdaz denigrant palpebre iferiores oculoꝫ ⁊ labia ēt iferiora.

Signũ 3ᵐ.

¶ Sed epar friduz cogĩcit: qz gĩat multũ flegma: ⁊ sanguinẽ crudũ: ⁊ aliq̃n̄ ex fortitudie albedis puertit i calcẽ: ⁊ si cũ B ꝓiũgit siccitas: tũc gĩabit cholã nigra nõ nãlis. ¶ Et cõplo hũida epatis cogĩcit a multa ꝓparatiõe putrefactionis ⁊ dñatiõe hũiditatis ⁊ sanguis: ⁊ si multũ excedit trãsit ad hipoſarcã. Itē vene large signant sup epatis caliditatẽ: ⁊ magis si cũ hoc adiũgit humiditas: ⁊ stricte signãt ꝑiuz. in calido ℞o ⁊ sicco epate est mediocris.

Signũ 4ᵐ.

¶ Itē signat pilositas sup cõplonẽ epatis: qõ ē q̃n̄ hipocũdria sunt multũ pilosa calitate signant. Adhuc diuersificat hec signãtio ꝓm diuersitatẽ piloꝫ: qz si sũt grossi torturosi: ⁊ nigri signant sup calitatez ⁊ sic. ⁊ si sunt subtiles ⁊ plani signãt sup humiditatẽ. Et si venter sit nudus pilis signãt friditatẽ. ⁊ si sit mollis venter signãt humiditatẽ: ⁊ si sit dur⁹ signãt sup siccitatẽ. ¶ Et signa significãtia sup suã cõpositionẽ simil'r sumunt a cõplone ⁊ opationib⁹: q̃ q̃n̄ erunt tẹperate erit epar tẹperatuz in figura ⁊ positione: ⁊ quãtitate magnitudinis ⁊ paruitatis: ⁊ strictura: ⁊ largitate venaꝫ: ⁊ cõplo cala ⁊ hu. signãt fortitudinẽ epatis ⁊ largitatẽ venaꝫ: sicut friditas ⁊ sic. signãt ꝑiuũ: ⁊ mediocritas eoꝫ signãt mediocritatẽ inter calidã ⁊ humidã frigidaz ⁊ siccã. ¶ Et debes scire q̃ cõplones significãtes sup cõplones istoꝫ membroꝫ sunt cõplones innate que fiunt a ꝑma essentia. Et hoc dico: qz inueniunt cõplones acqsite calide ⁊ frigide a ꝓuetudie: ⁊ vl'r a rebus extrinsecis. Et simile est huic qa inuenit aliqs bñs colorez significantẽ sup frigiditatẽ. Et signa significãtia cõplonẽ sui epatis significabunt caliditatẽ. hoc est qa babebit venas latas. Tunc debemus iudicare q̃ cõplexio sua naturalis est diuersa ab accidentali: ⁊ q̃n̄ erit ꝑiuz debemus iudicare ꝑium. hoc est qa cõplexio sui epatis erit frigida ⁊ sicca: ⁊ habitudo sua erit grossa ⁊ pinguis: ⁊ grossities significat caliditatẽ ⁊ humiditatẽ: ⁊ strictura venaruz frigiditatez ⁊ siccitatẽ. ¶ Sed significatio cõpositionis sumpta ab operationib⁹ est hec: qa epati illius qui hz venas strictas eueniet oppilatio ipso nõ vtẽte cibis oppilatiuis. Item q̃n̄ epar erit paruũ comparatũ stomacho ⁊ non superuenerit aliq̃d accidens necessariũ erit vt habeat mollem ventrẽ. nam hec est pfecta significatio super paruitatem epatis. Qõ est: qa quãdo epar est paruũ nõ pot attrahere chilum a stõcho: ⁊ tunc opz vt excant superfluitates molles. Et homo quẽ tu scis dicit q̃ hzeuitas digitoꝫ significat paruitatẽ epatis: ⁊ hic apparet q̃ nesciuit bñ vbi esset virt⁹ infozmatiua: ⁊ nõ ꝓiderauit nisi in materieb⁹: ⁊ dimittamus istuz cũ alys. ¶ Dicit Ari. q̃ epar in q̃busdaz boib⁹ inuenit in latere sinistro ⁊ splen in latẽ dextro: ⁊ q̃n̄ supueniũt illis egritudines epatis apparent signa in latere sinistro. Ista sunt signa significãtia super cõplonez ⁊ sanitatem membroꝫ principalium.

Signũ 4ᵐ.

2ª ꝑmi doct. 3ª. c. p̃. ⁊ 14ª tertij. tract. 1. ca. 30.

¶ Capitulum 5ᵐ. Quod est de pulmone.

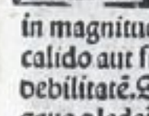

Einceps volumus loqui de signis significãtib⁹ sup cõplonẽ ⁊ sanitatẽ mẽbroꝫ seruiẽtiũ illis. Et icipiem⁹ a pulmone ⁊ dicem⁹ q̃ complo pulmonis erit temperata: tunc q̃n̄ erit anhelitus tẹperatus in magnitudine ⁊ paruitate: ⁊ nõ recipiet lestionẽ ab aere calido aut frigido. ⁊ vox fit temperata inter fortitudinẽ ⁊ debilitatẽ. Sed q̃n̄ pulmo erit calidus anhelitus erit magnus ⁊ ledet ab aere calido ⁊ iuuabit a frigido: ⁊ bñs talẽ pulmonẽ habebit vocẽ fortem: ⁊ ꝑiuz operabit contrarium: ⁊ pulmo siccus cognoscit ex parte vocis claritatis: ⁊ ex paruitate sputi. Et pulmo humidus ꝑia hz signa pulmoni sicco. ſ. grossitudinem vocis ⁊ sputi multitudinem. ¶ Sed compositio habetur a complexione ⁊ operatio-

nib⁹ sil'r: eo q̃ cõplo tẹperata de nectitate hz cõpõnẽ tẹperatã. ſ. inter paruitatẽ ⁊ magnitudinẽ: ⁊ iter amplitudinez ⁊ strictura viaꝫ: ⁊ q̃n̄ erit calida erũt vie large. Et latitudo pectoris signãt sup latitudinẽ viaꝫ: sic dcm ē in alys: qa dixim⁹ q̃ fortitudo vocis segĩt largitatẽ viaꝫ: ⁊ largitas signãt caliditatẽ cõplonis. ⁊ cã est: qz fortitudo vocis nectio signãt caliditatẽ. Sed cõplo frida signãt strictura viaꝫ ⁊ debilitatẽ: ⁊ maxie si huic ꝓiungat siccitas. Velocitas ℞o anhelit⁹ signãt paruitatẽ pulmonis ⁊ strictura suaꝫ viaꝫ nisi cõplo cordis sit in cã. Pect⁹ aũt sputosuz signãt malã pulmonis põnẽ: ⁊ ppea dicũt medici q̃ plurimi taliũ veniũt ad vlcerationẽ pulmonis: ⁊ ad ethicã.

¶ Lap. 6ᵐ. Quod est de stomacho.

Einceps volum⁹ log de signis significãtibus sup cõplonẽ stõi. Et dicim⁹ q̃ ipsa cognoscit a suis opõnib⁹: eo q̃ stõ tẹpato ꝓuenit maioz ciboꝫ ps: nisi nimis modũ excedãt nãe: ⁊ nõ accidũt eidẽ accñtia q̃ eueniũt stõ distẹperato: ⁊ suus appetit⁹ ē nãlis. Et in stõ calido subtiles cibi cõuertunt in fumũ ⁊ eidem grossi ꝓueniũt ⁊ suus appetit⁹ ē diminut⁹. Sz i stõ frido signa sunt ꝑia ꝑdictis: eo q̃ ei ꝓueniũt cibaria subtilia ⁊ grossa in acetositatẽ puertunt in eo: ⁊ ei⁹ appetit⁹ est excedens. Et stõch⁹ siccus cogĩcit pp multã sitiz: ⁊ eidẽ pauc⁹ suffic⁹ pot⁹: ⁊ q̃n̄ nimiũ recipit potũ: ⁊ tũc i eo fiũt fluctuatiões. Sz hũidus signãt a pauca siti: ⁊ desiderat talis stomach⁹ hũida sic stõch⁹ siccus desiderat res siccas: ⁊ B est q̃n̄ hũiditas ⁊ sic. inest p nãz: ſ si iest accñtal'r B fit p ꝑiũ: eo q̃ q̃ hz stõm siccũ appetit hũida: ⁊ q̃ hz hũidus appetit sicca. Sz eq̃lis stõch⁹ i paruitate ⁊ magnitudie cognoscit: eo q̃ tolerat quãtitatẽ cibi ꝓueniẽtis: ⁊ si paru⁹ fuerit noscit ex tolerãtia pauci cibi: ⁊ si ptit cib⁹ in paucas ptes melius tolerat. Et stõchus magnus tolerat ꝑium.

¶ Lap. 7ᵐ. Quod est de complexionibus testiculoꝫ.

Igna temperãtie ⁊ sanitatis testiculoꝫ sumunt ab opationib⁹ ipsoꝫ ⁊ ab accñtib⁹. Et dicim⁹ q̃ q̃ ē tẹpat⁹ in coitu nãl'r hz tẹperãtiã cõplonis testiculoꝫ. Et si multũ affectat nãl'r hz calidã cõplonẽ testicloꝫ. Et si cũ B desiderio ꝓiũgit sufficiẽtia i faciẽdo signãt humiditatẽ ꝓiũctã isti calitati. Et q̃dã dñt q̃ q̃n̄ cõplo testiculoꝫ ē calida q̃ tũc ē gĩatrix masculoꝫ plus q̃ femiaꝫ. ⁊ q̃n̄ cõplo istoꝫ ē frida tũc opaẽ ꝑiũ. ſ. q̃ piger erit i coitu ⁊ gĩabit filias: si cũ friditate ꝓiũgat siccitas: q̃si ꝑuat ab hac opatiõe. Sz q̃ appetitũ hz magnũ ⁊ debilis existit in tali opatiõe: ei⁹ cõplo ad siccitatez ptinẽ vr. Sed signãtio cõplonis hoꝫ mẽbroꝫ ex pte accidẽtiũ apparẽtiũ i sperm ate ē: qz in tẹperata cõplone ipsoꝫ ē ſperma tẹperatuz in q̃ntitate ⁊ q̃litate. Sed si testiculi sint calidiozes debito erit ſperma plus i quãtitate ⁊ spissius ꝓueniẽti. Et q̃n̄ cõplexio eoꝫ erit frida erit ꝑiũ bur⁹: B est qz ſpma erit paucuz ⁊ nõ coctũ. Et hũiditas magis ꝓuenit huic opatiõi q̃ siccitas. Et pili ēt signãnt sup cõplonẽ hoꝫ mẽbroꝫ ꝓ q̃ q̃ significãt sup alias cõplones: vt dictũ est supra.

¶ Lap. 8ᵐ. Qõ est de signis cõplonis totius corporis.

Sta sunt signa signãtia super cõplonẽ vniuscuiusq̃ mẽbroꝫ ꝑncipaliũ ⁊ seruiẽtiũ eis. Et cognoscẽdo ista ⁊ ꝓparatõez vni⁹ ad alterũ faciẽdo cogĩcem⁹ tot⁹ corpis cõplonẽ tẹperatã ⁊ distẹperatã: eo q̃ corp⁹ cui⁹ cõplo erit tẹpata erit de nectitate mediocre inter maciez ⁊ grassitiẽ: ⁊ color erit alb⁹ mixtus rubedini: ⁊ capilli eoꝫ sũt flaui rẽdẽtes ad rubedinẽ in tpe sue puericie: ⁊ cũ sunt facti iuuenes erũt capilli eoꝫ nigri: ⁊ tact⁹ tẹperatus inter caliditatẽ ⁊ friditatẽ: ⁊ iter aspitatẽ ⁊ lenitatẽ. Et sensus eoꝫ erit in vltimo tẹperãtie: ⁊ itellus eoꝫ mediocris inter velocẽ ⁊ tardũ: ⁊ hec ē via cognoscẽdi cõplonẽ tẹperatã. Sed cõplonẽ que exit a tẹperãtia iudicabimus ꝓm multitudinez signoꝫ: qz illa iudicabunt ex aggregatione istoꝫ signoꝫ: B est ab accñtib⁹ ⁊ opatiõib⁹: sic a grassitie: ⁊ macie: ⁊ a caloze pilis ⁊ alys sil'ib⁹. ¶ Sed ē sciẽdus q̃ signãtio colozis piloꝫ nõ verificat pro maiozi pte nisi in tẹperatis climatib⁹: q̃ huis in quolibet climate possit aliqd cõprehẽdi cõparãdo boies illius climatis sibipsis. ℣. g̃. in theutonicis ⁊ ethiopibus q̃n̄ ethiopes sunt nigri: ⁊ eoꝫ capilli sunt in tortuositate vltima: nõ ꝓpter hoc eoꝫ cõplexio erit calida: imo melius est attribuere hec signa calozi extrinseco: ⁊ dices quasi q̃ sint frigidi. Et theutonici ⁊ sclaui qui stant in terris frigidis sũt albi: ⁊ eoꝫ capilli sũt flaui ⁊ plani: nec ꝓpter hoc dicẽduz est in istis vt eoꝫ cõplexio sit frigida. Qõ est: qz eoꝫ complexio est in vltima caliditate: quia calor claudit in partibus intrinsecis eorũ corporoꝫ: sicut accidit in hyeme: ⁊ hoc sufficit in signis sanitatis ꝓm intentionem nostram.

¶ Lap. 9ᵐ. Quod est de signis significantibus super egritudines in generali.

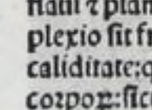

Einceps volum⁹ log de signis significãtib⁹ sup egritudines. Et rememoreris semp coꝫ q̃ supius dixim⁹: B est qz intẽtio mea in B libro nõ ē vt multuz loquar de reb⁹ ꝑticularib⁹: qz iste liber nõ fuit factus pro illo q̃ est solũ medic⁹: ſz vt nõ inueniat diminut⁹ in radicibus scie: secut⁹ suz ēt ō ipsis. Et si inuenis B illud qõ inuenis in alys libris: nõ ob B ipm despicias: qz plies cribrat hõ modiuz vnũ sabuli ad hoc vt inueniat vnuz margaritaz. ¶ Dicem⁹ q̃ signa signãtia sup egritudnes sunt gĩa quoꝫ q̃dã sumunt ab accñtib⁹ q̃ accidũt post diminutionẽ humoꝫ in corpe: ⁊ q̃dã sumunt a cõplone corpis ab eo ꝓparatiõe ad suscipiẽdas egritudies: ⁊ q̃dã sumunt a regimine accedẽti. ¶ Et q̃tuoz tpa anni dant ꝓnostictionẽ i egritudinib⁹ futuris sil'r: ⁊ maxie pmutatiões q̃ sũt i eis pter nãz. Et ista signa diuersificant ꝓm fortitudinẽ ⁊ debilitatez: ⁊ ego volo ipsa narrare p ordinẽ. ¶ Jaz dixi in bis q̃ pcesserũt q̃ q̃n̄ q̃ntitas sanguis crescit i corpe ita q̃ nocet in q̃ntitate solũ i eo q̃ q̃ntitas ē ꝓ dimẽsionẽ. hec ē noiata repletio ꝓm vasa ⁊ q̃n̄ crescit cũ malitia q̃litatis vt acuat: aut vt pmutet ad q̃litatẽ illi⁹. ſ. vni⁹ alioꝫ hũoꝫ aut pluriũ: hec noiat repletio ꝓm vtutẽ: eo q̃ hec repletio habet eũare vl' euaporare ⁊ dissoluere ⁊ debilitare vtutẽ q̃d̃ est ꝓpter malitiã sue q̃litatis. Et ppea B segĩt casus appetit⁹ ⁊ difficultas mot⁹. Et vl'r ꝓ hoc debilitant ⁊ ledunt oẽs operatiões aiales ⁊ nãles q̃ nõ accidit prime repletioni. ¶ Et signa ꝑme repletionis sunt signa dominꝫ sanguis solũ ⁊ signa scẽe repletionis sunt signa dominꝫ vni⁹ triuz humoꝫ aut pluriũ. ¶ Et ꝓpterea debem⁹ enumerare signa significãtia sup excessuz vniuscuiusq̃ humoꝫ istoꝫ: ⁊ cognoscẽdo simplicia cognoscemus cõposita.

¶ Lap. 10ᵐ. Quod est de signis abundantie sanguinis.

Incipiemus a signis significãtib⁹ multitudinez sanguis ⁊ ab accñtib⁹ q̃ eueniũt corpori pp illud. Et dicem⁹ q̃ B signat fortitudo pulsus ⁊ repletio vasoꝫ: siue sint vene siue arterie: ⁊ grauitas capitis ⁊ oculoꝫ: ⁊ ipedimẽta virtutũ aie ⁊ sensuũ. ¶ Et vl'r mala dispositio q̃ aduenit corpori hec patienti assimilat male dispõni lassitudinis q̃ ꝓuenit ex laboze extrinseco cũ rubedine oculoꝫ ⁊ caloze actuali i toto corpore nisi hõ habuerit exercitiũ in aere calido ⁊ somnũ pfundum: ⁊ somnia terribilia: ⁊ videtia res rubeas. sicut dicit Hal. de illo q̃ somniabat balneari i dolio pleno san-

guine:qz signa sanguis in eo erāt manifesta. ⁊ Hal. pcepit vt flobotomarer:ꝯ medici q erāt de secta Aristratis pce perūt ne flōmarer:⁊ iniūxerūt ei exercitiū:z qñ B facē ce pit būores dissoluti discurrerūt p corp⁹ ⁊ mortu⁹ fuit. Itē in boza repletionis sanguis fluit aliqñ sanguis ex narib⁹ aut gingiuis. Et Ari. dicit q sāguis corrupt⁹ fluit a narib⁹ ⁊ ano. ⁊ pustule q̄ fiūt i corpe:⁊ vria spissa:⁊ dulcedo sali uc:z oia B signt supabūdātiā sanguis. Et q vsus ē flōmia sentit pauritū i loco flōmādo:ppea sumūt signa dñy san guis a cōplone ⁊ regimie cibo⁹ ⁊ potuū ⁊ sil iū:⁊ ab etate ⁊ tpe anni:tū hec signa nēcio signant abūdantiā sanguis. Qd est:qz aliqñ cōplo gñat sanguinē:⁊ si tps ⁊ etas adiu uent:aut nō. Et silr B facit regimē abūdib⁹ oibus alys:⁊ si regimē fort⁹ erit in oib⁹ istis causis:tūc erūt signa signifi cantia dñiuz sanguis accidentia que hic sequūtur.

¶ Cap. 11m. Quod est de signis cholere dominantis.

K Sed signa significātia dñiuz chole sūt velocitas pl'us:⁊ disruptio ipsius:⁊ vrina subtilis ignea:⁊ vomit⁹ choleric⁹. ⁊ egōnes mordcatiue:⁊ amaritudo oris: sitis fortis:⁊ siccitas lingue cū aspitate:⁊ citri nitas colozis ⁊ oculozuz. sicut accidit in vicio ycterici:⁊ si his coniungit tempus estiuū:⁊ etas iuuētutis ⁊ dieta cal. ⁊ sic. ⁊ multū exercitiuz sicut artiuz calefacientiuz: vt sunt ferrary ⁊ eoz sil'es:⁊ tūc debemus sine dubio iudicare q̄ iste humor dominat multū in corpore.

¶ Cap. 12m. Quod est de signis dominy melancholie.

L Et signa que signant dñiuz melie sūt nigredo vric:aut rubedo de clinās ad obscuritatē:aut ad viriditatez. Et aliqñ B segit incēdiū in stō ⁊ bz appetitū ca ninū ⁊ nigredinē colozis:⁊ maxie sub palpe bza oculi:⁊ sanguis flōmat⁹ est niger:⁊ multū coagulat⁹: ⁊ maior pars talia patiētiū est splenetica. Et si pticularia signa iungant istis sine dubio iudicabim⁹ q̄ multū dñabit in corpe humor talis ⁊ cōplexio que magis apta ē ad generāduz hūc humorē est cōplexio frida ⁊ sicca: aut ca lida ⁊ sicca. Et ꝓpterea raro inuenit iste humor in corpo ribus albis ⁊ pinguib⁹:⁊ morphea nigra est signuz fortis simū istius humoris:⁊ etiā variole nigre seu morbilli.

¶ Cap. 13m. Quod est de signis dominy flegmatis.

M Et signum dñy flatis sūt vria alba ⁊ vt color corpis sit alb⁹ ⁊ pulsus paru⁹ ⁊ rar⁹:⁊ squaliditas toti⁹ coz pozis:⁊ pigritia:⁊ somn⁹:⁊ tarditas digōnis: pauca sitis cū multo sputo viscoso. ⁊ si cum his iungunt res pticulares erit sic dictuz est añ: velut est etas senectutis:⁊ tps hyemis:⁊ regimē multe getis:⁊ ciba ria frida ⁊ bu.⁊ supfluitas comestionis. Et somnia silr si gnificāt sup dñiuz istoz humoz:qm̄ ille cui supabundat chola som niat videre adustionē ignis:⁊ cui sanguis abū dat somniat videre res rubeas. ⁊ cui melia vident in suis somnys ea q̄ ipm terrere faciūt:⁊ q̄ videt dormiendo ma ria ⁊ pluuias:⁊ sentit aerē frigidū: vel aquā frigidam: oia ista signant abūdātiā flatis. ¶ Ista sunt signōntia super dñiuz vniuscuiusq̄ būoz:⁊ vlr sup egritudines q̄ accidunt pp bos būores. Sed lassitudo q̄ ,puenit absq̄ occasione mania aste fit nēcio pp dñiuz istoz humoz:aut pluriū. sed lassitudo thetayca ⁊ apōsa fit ab abundantia sanguis: sed vlcerosa est ex malicia qualitatis.

¶ Cap. 14m. Qd est de signis ,pnosticis egritudinuz futu rarum per aerem ⁊ tempora.

P Et postq̄z locuti sum⁹ de signis signifi cātib⁹ sup dñiuz būoz. deinceps volumus log de dispōnib⁹ q̄ fiūt ab aliq̄ pmutatōe ex nāli:sic ille q̄ fiūt ex aere q̄ signant egritudi nes futuras:⁊ via q̄ possum⁹ cognoscē has pmutatiōes ē expiētia:ꝯ scire ipas p viā demratiuā ē difficile aut ipos sibile:⁊ ppea in B sunt recipienda testimonia antiquoz:⁊ memorari eoz breuiter q̄ dixerunt: ⁊ postea conabimur dare cās. ¶ Dixit Dip. q̄ qñ fuerit hyems septētriona lis ⁊ inaq̄sa:⁊ ver fuerit meridionale ⁊ aq̄suz sequūt ex B in estate febres acute:obtbalmie:⁊ disinterie: maxie ⁊o mulierib⁹ ⁊ humidis nā. Et but⁹ cā est:qz si hyems fuerit sicca gñabit būores siccos:⁊ gñalr humores adusti q̄ fa cti fuerūt in autūno nō ꝓuertent silr tpe huic ad friditatē ⁊ humiditatē:ꝯ remanebūt ꝓm medietatē illi⁹ qō supue nit ei in autūno:⁊ postea veniente vere calido ⁊ humido aggregabunt in corpe būores ꝑuy adinuicē. veniente po stea caloze estiuo putrefaciet ipsos būores pp būiditatez accitalez quā habebūt:⁊ pp actuz ipsoz erit caloz putre dinalis qui gñabit nociuioz ⁊ acutioz. Unde tūc pp hāc malicia cōplonis fient febres acute:⁊ accidet flux⁹ ven tris sanguine⁹ ⁊ obtbalmia. Et B accidet plus cōplonib⁹ humidis:qz sunt apte citius permutari ,ppter talez aeris dispōnez. Et Dip. adaptat siccitatē vento septētrionali ⁊ humiditatē meridionali:eo q̄ nā istoz duoz ventoz est has duas facere dispōnes ⁊ cām istoz ostēdaz in loco no biliori isto. ¶ Itē Dip. dicit. si in codez anno post ortum caniculē fient pluuie frigide ⁊ vēti flauerint septētriona les:tūc fient egritudines terminabiles ⁊ quiete. Et B erit ,ppter tēperātiaz aeris calidi:qz pluuia aeres refrigerat. ⁊ silr facit septētrio:q̄uis sit siccus:⁊ manifestū est q̄ frigi dus aer putrefactionē diminuit. Et vlr scias q̄ cā egritu dinū quas Dip. bis tēporib⁹ fieri dicit est ,ppter pmuta tionē nāe aeris. Qō est:qz nō fuit ordinata diuersitas na ture tēpoz nisi vt humores digerant ⁊ temperent:qz hu miditas hyemis tēperat siccitatē autūni:⁊ caliditas estaz tēperat hyemis friditatē. Sed qñ hyems fuerit sicca:tūc remanebūt būores sicut fuerāt pus. ⁊ būiditas veris eos nō tēpabit:eo q̄ ipsa erit humorib⁹ bis extranea: que oēs nō aduenīūt tpe cōpetēti. Et ob hoc qñ supuenerit eis ca loz estiu⁹ sine medio:tūc iste egritudines gñabunt. Sed si hyems fuerit humida ⁊ supuenerit caloz estiu⁹ eidez cū medio:⁊ istud mediū est caloz veris tēperat⁹:⁊ tūc nō ve niet tps calozis anteq̄z ipsa humiditas sit ꝓsumpta: ⁊ coz poza receperūt defensionē vt pp calozez nō permutētur. Et vlr scias q̄ q̄tuoz tēpora sūt cū q̄tuoz humorib⁹ sicut cuz q̄tuoz elemētis:qz si tēpora resistunt vt vnum elmtuz aliud non vincat vel superet sic resistunt vt vnus humor aliū nō vincat:qz nisi esset cōparatio quā bz tps cū q̄libet humore vnus humor a suo ꝑtio corrūperet. ¶ Itē Dip. qñ hyems fuerit calida meridionalis ⁊ pluuiosa:⁊ ver se pētrionale inaq̄suz fient flux⁹ sanguis ⁊ obtbalmie sicce: ⁊ senib⁹ reumata: epilepsie ⁊ paralysis ⁊ appoplexie:⁊ p gnantes aborciunt. Et cā huius est: vt in tali dispōne ipse egritudines fiant:qz cerebzū in tali dispōne superflue hu mectat: veniente ⁊o vere frigido cum sui natura habeat humores dissolutos mouere:tunc friditas resistet sue cō plexioni naturali:⁊ tūc humores a frigiditate cōpressi di stillabunt:⁊ ob hoc iste egritudines mouebunt. Et si hye mis dispositio erit similis dispōni veris pdicte aptius. ⁊ citius egritudines iste fient:qz humores tunc tpis erūt cō gelati ⁊ imobiles:⁊ ipsi tñ nō sunt penit⁹ denudati ab hu miditate nāli. Et fluxuz sanguinis hic intēdit Dip. ,ppter vlcerationē intestinoz que fit ,ppter reumata acuta que fiunt ab hac permutatiōe. Et mulieres nō aborciunt isto tempore:nisi qz vulue ipsaz tali tēpore nimis humefiūt ⁊ debilitat que in eis est virtus retentiua:⁊ poterit esse vt etiaz hac permutatiōe embzio ledat eo q̄ ,ppter humi

N

3ª affozismoz affozismo. 11.

O

2º epidi.

In cranone 2º epidim. vt tholo vt in 3º eadem.

Q

3ª affozismoz affozis. 12º.

A

3ª affoz. 13º.

ditatez debilitat. ¶ Et dixit Dip. qñ estas erit paz pluuiosa ⁊ autūnus calz multū meridional ⁊ pluuiosus: tunc erūt hyeme fortes dolores capit: tusses ⁊ raucedies i ali quib⁹ fiet ptysis. ⁊ cā but⁹ ē mānifesta: eo q̄ in tali autūno replēt capita multū supfluitatib⁹:⁊ cū supuenerit hyems cōprimet cerebzū ⁊ stillabūt ab eo supfluitates nec pote rūt digeri:⁊ ob B iste egritudies fiēt. naz si remanebūt in capite faciēt dolorē pdictū:⁊ si fluxerint ab eo faciēt egri tudies supradictas:⁊ si fluxerint ad pulmonē fiēt tusses. al. ptyses. Adhuc dixit q̄ si fuerit autūn⁹ septētriōal ⁊ sic cus fiet in cōplonib⁹ siccis obtbalmia sicca: febres acute ⁊ cardiaca melica. ga mānifestū ē q̄ qñ istō tps i siccitate fortificat faciet egritudies melicas:⁊ febres be ocē sunt ex būore melico: q̄uis būor ille nō sit velocis mot⁹. Itez dixit q̄ egritudies q̄ fūt tpe multū pluuiosio p maiozi p te sūt febres lōge:⁊ flux⁹ vētris:⁊ epilia:⁊ appoplia:⁊ sg nātia. ¶ Et dixit Dip. q̄ paucitas pluuie salubrior ē cor pozib⁹. Et cā est ga supfluus būiditatib⁹ caloz nālis nō bñ dñat. Et nō est itelligēdū ab Dip. vt laudet aerē siccū ex toto ga aer nimis sicc⁹ iducit egritudies eisdē sil'es. Et p pterea dic alibi: q̄ qñ est pnatio pluuie fiūt febres acute: ga aer tēperat⁹ ꝓm Dip. ē mediocris iter multā ⁊ paucā pluuiā. Et tu ōbes scire q̄ aer distēperat⁹ in vna q̄litatuz distēperātia supflua gñat egritudies eisdē sil'es. ¶ Sed aer pestilētialis fit corruptiōe sue sube. Et B accidit sepe pp multā pluuiā tpe estino: sic dic Dip. q̄ accidit in ciui tate Acaron: ga tota estate fuit fortis pluuia:⁊ pp ea acci dit habitātibus malus pzurit⁹:⁊ pustule malitiose: ita q̄ aligb⁹ cadebāt brachia ⁊ pedes. Itē corrūpit subā aeris ex vapozib⁹ corruptis mixtis cū eo sic a vapozib⁹ resolut⁹ a cadauerib⁹ ⁊ a stagnis qb⁹ linū maceraī. ¶ Et silr fiūt egritudies pestilētiales a corruptione aq̄ ⁊ cibo⁹: sic acci dit tpe famis. Itē egritudies pestilētiales q̄ fiunt a corru ptione aeris citius sunt egritudines mortifere: ga aer pu trefactus vel corruptus velocius attingit cor:⁊ ppea acci dentia illa⁹ febziū sunt mala ,ppter malitiā anbelit⁹ que hoc opat:⁊ nō apper in illis febrib⁹ fortitudo: nec sentit in eis magna lesio manifeste: eo q̄ mala cōplo dñat i il lis cōiter in oib⁹ vtutib⁹ corpis. Sz illō qō facit lesionez manifestā sensibilē est mala cōplo pticularis vl diuersa: ⁊ scias q̄ nō oīs bō egrotat pp pmutationē aeris: ꝯ illi q̄ ad B apti sunt. Et qñ tpa anni sequent coz nām q̄ si non erūt cause egritudinū q̄uis nos videamus ꝑtiuz: ga egri tudines quedā sunt magis ppe vni tēpori q̄ alteri sic sūt egritudines que fiūt ex humore simili illi tempori: qui a sanguinee in vere: cholerice in estate: melice in autūno: flegmatice in hyeme: q̄uis in vere p accēs fiant egritudi nes melice:⁊ hoc accidit ,ppter motuz humoz ⁊ eoz dis solutionē ⁊ ebullitionē: ga in his tēporibus aduenīūt pti bus oium silia accidentia que aduenīunt humiditatibus terre nascētiū. ¶ Qō dictū est de signis significātib⁹ egri tudines ex parte aeris sufficiat cōpendiose ꝓm nostrā in tentionē loquēdo. ¶ Sz inueniunt egritudies parue ve lut accidētia significātia super egritudines magnas futu ras:⁊ nos dicemus de aligbus earum hic. Et postea dice mus de signis significantibus sup easdē egritudies ⁊ ea rū causas: ga multum nēciuz est in hac arte. Et nō expe ctes vt dicā tibi res nouas que nō sunt dicte ab antigs.

B

C

D

¶ Cap. 15m. Qō est de signis pronosticis egritudinum fu turarum per egritudines paruas.

E Et dixerūt qdā q̄ dolor capitis fi xus q̄ in arabico noiat soda:⁊ emigranea q̄ in arabico noiat sethi ca pseuerās denūtiat decursuz aq̄ ad oculū in fine: aut dilatationē pupille q̄ in arabico noiat açabar. ¶ Et salt⁹ faciei noiat bachala: tortura ⁊o noiat lacboza:⁊ spasm⁹ noiat tasnec:⁊ pnatio mot⁹ noiat cadar: paralysis ⁊o felee. ¶ Salt⁹ faciei pseuerās mltuz denūtiat torturā oris. Salt⁹ ⁊o tot⁹ corpis sigt spasmuz humidū. Pnatio mot⁹ sigt paralysim. ¶ Rubedo fa ciei oculoz ⁊ venaz q̄ sūt in eis cū fluxu lachrymaz ⁊ fu ga a lumie cū fozti doloze capit⁹ denūtiat apa calz in cere bzo. Incub⁹ theb⁹ dī:⁊ ⁊rigo babasta noiat pseuerās de nūtiat epiliaz. epilia ⁊o vocat chiffion: tristitia pseuerās sine cā denūtiat meliā. ¶ Apparitio corpusculoz velut muscaz ⁊ capilloz añ oculos ōnūtiat ōcursuz aq̄ ad ocu los: nisi B accūs a stōcho ,pueniat. Reumata ptinua sine interpolatiōe faciūt timorē pthysis. Sudor mult⁹ pseue rās sigt repletionē. ¶ Fortj syncopis crebza sine manife sta occasiōe pseuerās diu mortē subitā nūtiat. replonem supfluā bñtes timem⁹ ne ad sputū deueniat sanguis q̄ in arabico noiat vestadā:⁊ ēt ē signū appoplie ⁊ subite mor tis ⁊ stupefactio sensuū ⁊ relaxatio motuū sigt appoplia. Hzauitas lateris ōztri circa hypocūdria egritudinē epa tis sigt. Sterc⁹ mltū ticū timorē egritudis icteritie sigt. squaliditas faciei ⁊ tumoz palpebraz ⁊ digitoz manuuz ⁊ pedū futurā hypofarcaz sigt. Fetor stercoris sigt sup nauseā q̄ in arabico noiatur tacura. Urine fetor putrefa ctionē ⁊ febrē nūtiat. Lassitas ⁊ mēbroz ꝓfractio sine cā manifesta cū casu appetit⁹ febrē denūtiat. vrina vstiua p seuerās vlcerationē in vesica ⁊ virga sigt. Priuatio appe tit⁹ cū syncopi cholicā significat. Hzauitas ⁊ extēsio q̄ est sub vētre ⁊ in renib⁹ significat sup egritudinem renum. Stercus adustū in orificio ani vlcerationē intestinoz si gnificat. Pruritus in ano pseuerans hemorroydas denū ciat nisi in intestinis sint vermes nati. Multe pustule in corpore apa magnū significant. Multa noda apparētia faciūt timere de nodo magno nominato dubellet. Mor phea ⁊ fortis rubedo faciei ⁊ strictura anbelitus ⁊ vocis lesio leptā significat. Et vlr dico q̄ qñ pmutat aliqd ex ꝓsuetis sigt futurā egritudinē: sicut est appetit⁹ supfluus aut diminut⁹ aut augmētū vel diminutio in supfluitatib⁹ vel mult⁹ somn⁹ vel paucus vel alia accētia ꝑter ista.

E

F

2ª affoz. 41º

2ª affoz. 5º.

G

¶ Cap. 16m. Qō est de pulsu ⁊ vrina in generali.

H Et postq̄z locuti sum⁹ de hoc gñe signoz sufficiēter: volum⁹ nūc log de signis ipsaz egritudinū q̄ signi ficant necessario vnā triū rez. vz. aut super gditatē egritudinū: aut sup causas ipsaruz: aut sup mēbzū in quo est egritudo. Et multotiens signifi cat sup hec tria quēadmodū de signis egritudinū q̄ sūt in membris iteriozib⁹. Sz egritudies apparētes in superfi cie corporis nō idigēt signis nisi significātib⁹ causas ipsa rū ob B: ga ille patēt sensui visus. Et vlr scias q̄ signa nō sunt aliū nisi illud qō appet in actionib⁹ ⁊ passiōib⁹ aialiū bus ⁊ nālib⁹ cū accētib⁹ q̄ ,puenīūt ab eis. Propterea qz inuenīunt duo gñia signoz cōicantiū plurib⁹ egritudib⁹. ¶ Et debemus p tractare de eis. ⁊ postea narrabim⁹ sig⁹ vniuscuiusq̄ egritudis ,ppa. Et ista duo gñia signoz sunt pulsus ⁊ vrina: ⁊ significatio pulsus sumit a cōicātia oīuz mēbroz cū corde. ¶ Sz vrina sumit a mēsura digōnis in epate ⁊ venis:⁊ ,ppterea significatio ipsi⁹ nō est pauca in significando egritudies mēbroz virtutis nutritiue. Et incipiendum est a pulsu: ga eius est cognitio melior.

¶ Cap. 17m. Qō est de pulsu ⁊ de gñib⁹ ⁊ spēbus eius.

pulsus quid.

I Et dicimus q̄ pulsus est cōposit⁹ ex duob⁹ motib⁹ B est motu dilatatiōis ⁊ motu ꝓstrictionis. ⁊ ex duab⁹ ge tibus que sunt iter duos motus sicut declara tum est. Quia iter quoslibet duos motus necessario sunt

I

Quices post sistole è difficiliorīs cognitōis gere post diastole,

pulsus solum considerabitur p mobij et quietis

K

L

M

N

O

P

Q

bue quietes:ꝛ etiã ga ſapientes huius artis dicunt ꝙ ipſi cõprehẽdũt bas duas getes:ꝛ maxime getẽ que eſt poſt ꝓſtrictionẽ.ga ges que eſt poſt dilatationẽ eſt manifeſta etiã illi ꝙ nõ eſt ꝓfectus.ppea accitia q̃ eẽntialr B comitanꝯ ꝓtinenꝯ vna iſtaꝝ:B eſt aut in motib⁹ aut in getib⁹. Et ppea appet ꝙ ꝑma gẽa pulſuũ ſũt ſeptẽ.vnũ eſt qõ ſumiꝯ a q̃ſtitate dilatatõis.2ᵐ ſumiꝯ a q̃ſtitate tp̃is motus. 3ᵐ a q̃ſtitate virtutis mouẽtis.4ᵐ a tpe getis. 5ᵐ a ꝓportiõe duoꝝ motuũ ꝛ duaꝝ getuꝝ. 6ᵐ a ꝑmutatiõe pulſus ꝛ ſua aſſilatiõe ſue tẽperiei.7ᵐ ab ordinauõe mot⁹ꝛ get ꝛ inordinatiõe.Sꝫ tria ſũt gẽa q̃ ꝓſueuerũt tũgere medici iſtis.7.vnũ eſt qõ ſumiꝯ ab arterys.2ᵐ a q̃ſtitate ipſius arterie.3ᵐ ſumiꝯ a diſpõne ſube arterie.Sꝫ iſta tria non ſunt ꝑpa in pulſu inq̃tũ eſt pulſus.ga pulſus inq̃tuꝝ eſt pulſus nõ ſtat niſi ꝑ motũ ꝛ getẽ.Et ꝑ volumus narrare ſpẽs q̃ ꝓtinenꝯ ſub vnoquoq̃ gẽa:ꝛ poſtea dicemus cauſas vniuſcuiuſq̃ gẽis:ꝛ ſpẽ:q̃ eſt:ga q̃ nos cognoueri mus eoꝝ cãs efficiẽtes:tũc poterim⁹ ſumere plura ſigna egritudinũ:eo ꝙ ipſe eedẽ ſunt cãe diuerſitatis pulſuum. Et ppea q̃ iueniet genus aut ſpẽs ꝑpe cauſe:tũc erit ſignũ fixũ ſup iſtud gen⁹ aut ſpẽs egritudis.¶ Et pulſus q̃ fuerit plurũ cãruꝝ nõ ſig̃t ſup illã egritudinẽ ſolũ ipſam efficiẽtẽ niſi ſecũ alia ſignificatio adiũgat.¶ Et deiceps volumus icipere narrare ſpẽs pulſuũ:ꝛ ſubſequẽter coꝝ cãs aſſignare:ga cũ ſciuerim⁹ coꝝ cãs efficiẽtes:tũc poterit ꝙ ponemus eas ſigna ſup egritudines:eo ꝙ ipſe eedẽ ſunt cauſe efficiẽtes earũdẽ.Et ideo q̃ crũt ex eis genus vel ſpẽs ꝑpe cauſe tũc erit ſignũ ꝓtinuũ ſup inuẽtionẽ illius ſpẽi egritudinis vel gẽis:ꝛ q̃ erit ei plus vna cã nõ ſignificabit ſup egritudinẽ agentẽ:niſi q̃ cũ eo fuerit ſignificatio alia. Uerbi gr̃a.ga pulſus formicãs q̃ eſt i etbica eſt accis ꝓtinuũ ſup inuentionẽ illius ſpẽi egritudis:ꝛ q̃ erit vna cã tm̃ ex plurib⁹:nõ ſignificabit ſup egritudines vt pulſus diuerſus qui nõ ſignificat ſup febrẽ putredinis:eo ꝙ pulſus diuerſus eſt iuentus in febribus putridis ꝛ in doloze ſtomachi.q̃ B nõ eſt ſignũ declarãs febrẽ putredinis ꝑpte niſi ei aſſociet aliud ſignuꝝ:ꝛ poſſibile erit qõ aliõ ſignũ ſit ex ſpẽbus pulſuũ:ꝛ qõ nõ. Et poſtq̃ data ſunt ſigna ſignificãtia a medicis cauſas pulſuum:tenenꝯ determinare pulſum appropriatũ vnicuiq̃ egritudini:eo ꝙ maior pars pulſuũ eſt cõpoſita ſic pulſus ſignificãs ſup ap̃ata calida.ga eſt paruus:velox:inordinat⁹:ꝛ variatus multis variationibus:ꝛ in hac egritudie pulſus ei ꝑprius eſt cõpoſitus ſemp.Et qdã pulſuũ ſunt quoruꝫ eſt ſignũ diffinitiuũ ſup aliquã egritudinẽ q̃ aſſociat ei aliud ſignũ.⁊.g̃.q̃m̃ pulſus inordinatus q̃ erit cũ caloze manifeſto in corpore ꝛ nõ erit in ore ſtõcbi punctio aliq̃ ſeu dolor eſt ſignũ certũ ſup febrẽ putridaꝫ. ¶ Et poſtq̃ ꝓclarauimus quõ eſt ſignificatio pulſus gẽaliter redibimus ad numerandũ ſpẽs:deinde dicemus vniuſcuiuſq̃. Et dicimus ꝙ genus qõ ſumiꝯ a q̃ſtitate dilatatiõis diuidit in pulſuꝫ magnũ ꝛ paruũ ꝛ mediocrẽ:ꝛ in lõgũ breuẽ ꝛ mediocrẽ:ꝛ largũ ſtrictũ ꝛ mediocrẽ:ꝛ in eminẽtẽ profundũ ꝛ mediũ.Et magnitudo eſt q̃ arteria extẽdit ſup ſuua dimenſione in oib⁹ trib⁹ dimẽſionibus.i.in pfunditatez:latitudinẽ:ꝛ lõgitudinẽ. Paruus eſt ꝫ̃ius illi. Et medius mediocritatez hoꝝ retinet. Lõgus eſt qui extendit in longitudinalẽ dimẽſionem pluſq̃ in latitudinalez vel profundã:hoc eſt qui trãſit quatuor tãgẽtis digitos. Breuis aũt eſt cõtrarius huic.Sed medius hoꝝ mediocritatem ſeruat. Largus eſt ille qui ꝓ latitudinẽ vltra alias extenditur dimenſiones.Strictus illi eſt contrarius: ſed medius mediũ tenet.Eminẽs eſt ille qui in altitudine vltra alias dimenſiones extenditur.pfundus ꝛo eſt ei contrarius:medius ꝛo mediocritatem ſeruat.Et iſte ſpecies adinuicẽ cõponi poſſunt.Sꝫ difficile eſt hãc cõpõnẽ cognoſcere tactu:iſte ſunt ſpẽs ſumpte a gẽe q̃ſtitatis dilatatiõis.¶ Sꝫ genus qõ ſumiꝯ a tpe motus diuiditur in velocẽ:tardũ:ꝛ mediũ.¶ Et genus qõ ſumiꝯ a quãtitate virtutis diuidiꝯ in fortẽ:debilẽ:ꝛ mediũ.Et fortis eſt ille qui extrema digitoꝝ fortiter percutit.¶ Et q̃ ſumiꝯ a tẽpore quietis diuidiꝯ in ſpiſſum:rarum:ꝛ medium.Et dicit Hal.ꝙ ſpiſſus eſt ille in quo tempus quietis poſt ſuaꝫ ꝓſtrictionem eſt paruũ.Sed rarus eſt contrarius illi:ſed medius medium ſeruat.Sed hoc non percipit niſi ille q̃ comprehendit quantitatem quietis que eſt poſt conſtrictionem.Et qui hoc non:neſcit cognoſcit differẽtiam iter pulſum velocem ꝛ ſpiſſum:ſed hoc graue eſt inueniri:tm̃ non videtur impoſſibile multum perfectis qui ſunt optimi ſenſus:quõniaꝫ omnes homines non ſunt equales in hoc ſenſu:quẽadmodũ non ſunt equales in ſollicitudie ꝛ bonitate ꝛtellect⁹.¶ Sꝫ genus ſumptuꝫ a ꝓportione.4. tẽpoꝝ pulſuũ diuiditur in pulſuꝫ equi põderis ꝛ non eq̃ põderis:ꝛ equi põderis eſt equalis:ꝛ habet compoſitionem duoꝝ motuum adinuicem compoſitione naturali. ꝛ per viã nature.ꝛ ſilr habet cõpoſitionẽ vnius getis ad aliam:ꝛ etiã illa que eſt motus ad getem. Et iſte cõpoſitiones diuerſificanꝯ ꝓ diuerſitatem etatũ tempoꝝ ꝛ cõplexionũ.Hal.dicit ꝙ iſte cõpoſitiones naturales nõ inueniunꝯ niſi ꝓ vnã cõpoſitionũ notarũ muſicarũ ꝓpoꝛtionatarum ꝛ ordinataꝝ que eſt cõpoſitio duplı aut partis.ꝛ dicit ꝙ minoꝝ ꝓportionũ ſenſataꝝ in pulſu eſt illa q̃ multiplicat quartũ multiplicati cõparatiõe vnius partis multiplicate duaꝝ partium.Et ſi ita eſt vt dicit mirabile eſt.Sed cõparationes iſtas cõprehendere difficile eſt q̃uis multi homines in muſica eas comprehẽdant:propterea ga note muſice bñt ſuperfluaꝫ extenſionez:ita ꝙ minoꝝ dimenſio illaꝝ exemplo põt cõprehendi:ꝛ eſt illa que multiplicat ex.36.partibus vnius partem vnam. Et iſta ꝛba ſunt alterius ſcię que huic per accidẽs eſt neceſaria hic parum.Sed in pulſu ſunt tempora breuia ad inueniendũ hanc cõparationez in eo:adhuc magis:ga ges exiſtẽs poſt ſpiſſitudinez difficile eſt inueniri:eo ꝙ arteria eſt ſub carne.Et ꝑpter hoc elegerint tãgere hanc arteriaꝫ:eo ꝙ illa eſt latior ꝛ ꝑpinquior loci ꝑncipij:ꝛ has arterias tangunt medici.¶ Sed genus ſumptũ a ſua ſimilatione ꝛ a ſua diuerſitate omnia preterita genera continet:qõ eſt:ga aſſimilatio pulſus eſt vt oia gẽa ꝓ vnum modum cõcurrant.hoc eſt.ga ſi eſt magnus vt ſit perſeuerãs in ſua magnitudine:ꝛ ſimilꝯ ſi eſt velox:tardus: aut ex alys.Et pulſus diuerſus habꝫ duas ſpecies:aut in omnibus generibus:aut in vno:aut plurib⁹ fit diuerſus: aut in multis pulſationib⁹:aut ſolũ in vna.¶ Itẽ diuerſorum pulſuuꝫ quidam eſt ordinatus ꝛ eſt ille qui multis reuolutionibus ſuam diuerſitatem cõſeruat. Et quidam eſt non ordinatus:ꝛ eſt ille qui ſuam diuerſitatem nõ ſeruat.Et conuenientius eſt vt ſpecies pulſuum diuerſorum cum ſpeciebus compoſitis computentur.ꝛ ego ex eis manifeſtiores dicam.¶ Et genus ſumptum a qualitate arterie diuiditur in tres ſpecies:hoc eſt in frigidum:calidũ ꝛ temperatuꝫ.¶ Et quod ſumitur a ſubſtantia arterie diuiditur in durum:mollem ꝛ medium.¶ Et quod ſumiꝯ a contento in arterys diuidꝯur in plenum vacuum ꝛ medium.iſte ſunt ſpẽs ſimplices pulſuum.¶ Et inueniunꝯ pulſus compoſiti qui habent nomina que dicenda ſunt: quia quidam eorum dicitur pulſus capriçans:ꝛ eſt qui variatur in vna pulſatiõe in tardẽtate ꝛ velocitate:ꝛ accidit huic pulſui vt feſtinet ꝛ ſtet:ꝛ cito redit:ꝛ ſuum motum complet:ꝛ appellatur capriçãs eo ꝙ ſuus motus aſſimilatur ſaltui capzioli.¶ Et qdaꝫ noiatur cauda ſoriçina q̃ ſemper

Vide. 18°. c. c. 9° fo. 384. col. 2°.

Et dr̃ cromi maiorus perfectu.

A

B

C

D

E

F

G

H

ſemp variaꝯ.ga aliq̃n variaꝯ ab augmẽto ad diminutionẽ:ꝛ aliq̃n a diminutiõe ad augmẽtũ:ꝛ iſtõ augmẽtum ꝛ diminutio aliq̃n ſũt ꝓportionata aliq̃n nõ.Et qdã dr̃ vndoſue:ꝛ ille è q̃ variaꝯ in magnitudie ꝛ puitate ptiũ organi in eminẽtia ꝛ pfunditate ꝛ ſtrictura ꝛ largitate cũ mollitie ſube organi:ꝛ dõclinat paꝝ ad puitatẽ ſz non multũ:ꝛ vlr ſuus mot⁹aſſilaꝯ vndis maris ꝛ ab eiſdẽ nomẽ ſuſcepit.Et qdã dr̃ ꝛmiculoſus q̃ vndoſo aſſilaꝯ:ꝛ eſt eo mior ꝛ ſpiſſior.Et qdã dr̃ formicãs ꝛ eſt mior iſtis duob⁹ ſz eſt ſpiſſior.Et qdã dr̃ ſerrimus q̃ vndoſo in diuerſitate ptiuꝫ ſimilaꝯ:tm̃ eis rigidior eſt.Et qdã dr̃ bis pulſans:ꝛ põt eẽ vt iſte ſic denoiẽ per diuerſitatẽ quã in vna bz pulſatione:ga in eadẽ iterpolat ꝛ reuertiꝯ:ꝛ poteſt eẽ vt dicat ꝙ due pulſatiões ſunt vna.ga ges que eſt iter eas nõ bz tẽpus ꝙ mereaꝯ dici tp̃s quietis.Et quidã dr̃ tremulus:ꝛ q̃dam dicit tortuoſus qui ꝑcipit talis ſicut ſi organuꝫ torqueret.Et q̃dam dicit arcuatus:qõ eſt:ga eſt eminens in medio:ꝛ in extremitatib⁹ pfundus.¶ Iſte ſunt oẽs ſimplices ſpecies ꝛ manifeſtiores que ſunt in cõpoſitis.

¶ Cap.18ᵐ. Quod eſt de cauſis pulſuum.

Dinceps icipiemus narrare cauſas oiuꝫ.Et dicimus ꝙ cã magnitudis pulſus eſt ſanitas virtutis ꝛ ẽt ſanitas inſtr̃:ꝛ multa neceſſitas pulſatiõis:ꝛ ꝑpterea eſt iſte pulſus ſignũ ꝑnatiõis ſanguinis in toto corpe:ꝛ maxie ſi cũ B iungaꝯ velocitas ꝛ frequẽtia.ga B ſum teſtimonia multe necitatis cum ſanitate virtutis ꝛ inſtr̃i.Et cãe pui pulſus ſũt iſtis ꝫ̃ie:B è ſi ſint ꝑ debilitatẽ ſolũ aut inobediẽtiã inſtr̃i:aut ꝑ neceſſitatis puitatez:ꝛ ꝑpea q̃ erit iſti⁹ pulſus cã debilitas virtutis nẽcio ſignabit cõplonẽ malã mãlẽ ꝑnantẽ ſup virtutem ipſaꝫ debilitatẽ:aut ſignat eũonez ſupfluã ꝑ quaꝫ itriſeca virt⁹ eſt diſſoluta.Et q̃ fuerit cã ex inobediẽtia organi nẽcio ſignat malã cõplonẽ ſiccaꝫ mãlẽ:ſic accidit q̃ ꝑnaꝯ choſa:aut melia:aut ꝑnaꝯ in toto corpe cõplo mala ſicca nõ mãlis ſic eſt febris etbica:aut ſignat ſup ꝓgelationẽ q̃ ſit ꝑ friditatẽ multã:aut ꝑ extẽſionẽ arteriaruꝫ q̃ ſit ꝑ apa.Sꝫ q̃ ſit ꝑ paucã neceſſitatẽ ſignat paucitatẽ calozis:ꝛ aliq̃n aggregãtur ꝫ oia tria:ꝛ ſignat ſup iſta tria.Et cã mediocritatis eſt temperãtia reꝝ ſupradictaꝝ.¶ Et cã lõgi pulſus eſt paucitas virtutis eo ꝙ nõ ꝑt extẽdere arteriã in latitudinẽ ꝛ pfunditatẽ ꝓ ꝓportionẽ extẽſionis lõgitudis:ꝛ B eſt ꝑ maiori pte ꝑ ineptitudinẽ inſtr̃i:ſicut eſt ꝑ rigiditatẽ ꝛ obturationez cutis.Et cauſe curti pulſus ſunt oppoſite cauſis lõgi:ꝛ B ſit ꝑ virtutis debilitatẽ:ꝛ põt eẽ vt ſit ꝑ inſtr̃i rigiditatẽ:aut ꝑ hec ambo.¶ Sꝫ largi pulſus cã fortitudo virtutis eſt cuꝫ aptitudine inſtr̃i:ꝛ cauſe ſtricti ſũt iſtis oppoſite.¶ Sed cauſe eminẽtis ſunt ꝑpinque cauſis lõgi:excepto ꝙ virt⁹ fortior eſt q̃ in illo vel alio:aut ga inſtr̃m eſt magis obediẽs.Et cauſe pfundi iſtis ſunt oppoſite.Et cã velocis è multa pulſatiõis neceſſitas:tm̃ nõ eſt nẽcium vt cũ B adiungat fortitudo:eo ꝙ pluries nã laborat cuꝫ velocitate loco fortitudis q̃n fortitudinẽ nõ bz:ꝛ B fit ꝑ debilitatẽ virtutis:aut ineptitudinez inſtr̃i.Et cauſe tardi iſtis ſunt ꝫ̃ie.i.nõ neceſſitas anbelit⁹ aut debilitas virtutis aut ambo:ꝛ ꝑpterea eſt B genus pulſus ſignũ male complonis frigide mãlis vel imãlis ꝑpe vel cõis:aut debilitas virtutis ꝑ eũonez ꝑambulaꝫ:aut ꝑ multos malos bũores q̃ diſſoluũt virtutẽ ꝑ malã eoꝝ cõplonẽ vel qualitatez:ꝛ cauſe gẽis recepti a virtute ſũt manifeſte.Et cãe pulſus fortis ꝛ debilis q̃ ſunt ſumpte a virtute manifeſte ſunt. Et cãe ſpiſſitudis eedẽ cũ cauſis velocitatis:ꝛ nã illum opaꝯ q̃n nõ poteſt facere fortẽ vel velocẽ.Sꝫ cã rari eſt ꝑ paucam neceſſitatẽ cum abũdãtia frigiditatis.¶ Sꝫ genus ſumptũ a ꝓportiõe.4.tempoꝝ pulſus eſt q̃ eoꝝ a via nãli exitus eſt vt motus dilatatiõis ſit maioris comparationis ad motũ ꝓſtrictiõis q̃ debeat:ꝛ eſt vt maior ſit neceſſitas iſpirationis q̃ reſpirationis.Et q̃n motus cõſtrictionis erit maioris cõparatiõis:ad motũ dilatatiõis debito:tũc erit fortis neceſſitas ad euaporãdũ vaporez fumoſuꝫ.Et q̃n ges erit maioris cõparatiõis debito ad motũ:tũc erit B ꝑ debilitatẽ virtutis cũ multa iſpirãdi neceſſitate.Et ſilr ꝑmutatio cõparatiõis duoꝝ adiuicẽ getũ eſt ſic ꝑmutatio cõparatiõis duoꝝ motuũ:B eſt mot⁹ dilatatiõis ꝛ ꝓſtrictiõis.Sꝫ gen⁹ ſumptũ a ſilitudie ꝛ diuerſitate pulſus è manifeſtũ:ga aſſilatio nõ fit niſi bonitate virtutis ꝛ ordinatiõe ipſius vt cã ꝑmutatiõis è euaporatio virtutis ꝛ ipſius debilitas.Et cã talis ꝑmutationis eſt vna duaꝝ rez:aut ꝑ aliquã rẽ q̃ virtutẽ debilitat ꝛ aggrauauit ſicut dñium humoꝝ maloꝝ:aut ꝑ aliquã cãm calozẽ itrinſecũ cordis ledẽtez:ga a diſtẽdit ſicut doloꝛ oris ſtõcbi:ꝛ põt eẽ q̃ ſit hoc ꝑ debilitatez virtutis ipſius de motu iſtr̃i:ſicut ꝓtingit in fine egritudinũ nocẽtiũ.Ideo ga debilitas ſemp dr̃ in cõparatiõe:ga ſicut cõtingit ꝑ cãm multoꝝ humoꝝ:ſic non eſt ipſe vt ſit cã motus iſtr̃i ipſius.Et q̃ diuerſificaꝯ in multis pulſationibus minus malus eſt:ſic eſt ordinatus in diuerſitate pulſus.Silr eſt malus minus nõ ordinato:ꝑ pea q̃ ordiat⁹ ꝓſeruat ſuũ circuitũ in hac diuerſitate:ꝛ ꝓſeruatio non fit niſi dñio virtutis ꝑpter aliquẽ motũ.¶ Et cauſe ſpẽruꝫ in diuerſitate cõpoſitaꝝ be ſunt:q̃n cauſe capriçãt pulſus aliq̃n ꝑueniunt ex ineptitudie inſtr̃i:ꝛ ſilis cã eſt pulſus ſoriciny:excepto ꝙ q̃n ꝑmutaꝯ ab augmẽto ad diminutionẽ eſt ſignũ diminutiõis virtutis:ꝛ ſi redit ad ſuum ꝑn⁹ ſignat vigorẽ virtutis:ꝛ ſi a diminutiõe ad augmentũ deuenit fortiorẽ virtutẽ ſignificat.¶ Sed vndoſi pulſus cã eſt virtutis debilitas cũ organi mollitie ꝛ frequentia ſua eſt ſicut ſi virtus ꝑtẽ mẽbri ſuper aliaꝫ aggregat: ita vt iſte motus motui vndaꝝ maris aſſilet q̃ ex multis cõpoſitus eſt motibus.Et vermiculoſi pulſus cauſe iſtis ſtles ſunt:tm̃ ſunt debiliores:ꝛ ſilr formicãs:tm̃ ꝛ ipſe vermiculoſo debilior eſt:ꝛ ꝑpterea dictũ eſt:ꝙ nõ fit formicans niſi ꝛmiculoſus ꝑcedat.Cauſe ꝑbilitatis virtutis ſũt manifeſte:aut ꝑpter eũonez ſuperfluã ex qua euenit ſyncopis aut deſtructionem calozis intrinſeci:eo ꝙ cauſe q̃ faciunt egritudinẽ ſunt ꝫ̃ie ei ꝛ nocent illi.¶ Sꝫ ſerrini pulſus cauſe ſunt virtutis debilitas ꝛ eſt cõpoſit⁹ ex ꝑbili ꝛ paruo:ꝛ in ipſo ſunt ꝑtes anticipãtes ꝛ poſtponẽtes ſicut in vndoſo:excepto ꝙ in iſto ſiccitas magna eſt manifeſta:ꝛ ga ſiccitas ſit ẽt ab extẽſiõe eſt ſerrinus pulſus ſignũ calidi ap̃atis ꝛ maxie q̃n eſt in mẽbris neruoſis:qõ eſt:ga rigiditas plus ſit ibi ꝑpter neruũ.¶ Sed bis pulſantis cauſa B eſt martellini:eſt organi duricies: ga agit ſicut malleus ſup incudem percutiẽs bis ꝓcutit ꝛ ſecũda pulſatio per ſe eſt hoc eſt ꝑ rigiditatem neruũ.Et cã tremuli debilitas eſt virtutis:ꝛ tortuoſus ſignificat ſup ſpaſmũ.Et arcuati cã ſilr debilitas eſt virtutis:ga equalr organi ꝑtes ferre nõ ꝑnt.¶ Iſte ſunt cãe ſeptẽ genez pulſuũ breuiter dicte.Sꝫ de pulſib⁹ ap̃atuꝫ dicemus cũ loq̃mur de ſignis cuiuſlibet egritudinũ.Sꝫ cãe triũ generuꝫ pulſus iſtis ꝓiũctaꝝ manifeſte ſũt a reb⁹ añdictis:B eſt a cauſis male cõplonis.Et ga iſte ſpẽs pulſuũ nõ ꝑnt comprehẽdi in aliquo idiuiduo niſi cõparato ad pulſum ſani qui in corpore tẽperate cõplonis inenit:aut ad aliquam octo cõplonũ ꝓ Hal.aut ad.4.ꝓ q̃ appet a radicibus nature:ꝛ itez ſanoꝝ pulſus alter ab altero diuerſificatur. Et ꝑ eoꝝ diuerſificationẽ opꝫ nos cognoſcere:ga ſi hec ignoramus egrotãtiũ pulſus mime cogiſcemus:qõ eſt:ga pulſus egri nõ cognoſciꝯ niſi ꝑ cõparatiões corpis ſani:

vt cognoscat diuersitatē cōplonis ipsi⁹. Et ppea neēe est ei q vult in hac scia pfect⁹ cē vt se exerceat in cōgne pulsus sani vt cognoscat diuersitatē cōplonis ipsius: ꝛ vt cognoscat causas pmutātes pulsuꝫ: ga nisi h cognouerit poſſet errare ꝛ opinari: ga pulsus sanoꝝ est pulsus egroꝝ.

¶ Cap. 19ᵐ. Quod est de diuersitatibus pulsuum per res intrinsecas.

ET dicemus diuersitatē pulsus cōplonuꝫ. Pulsus nālis cale cōplonis maior est ꝛ velocior pulsu tēperate: ꝛ pōt cē vt sit frequētior: ꝛ fride ē ⁊rius puior ꝛ tardior tēperata ꝛ polē est vt sit magis submersus. Et pulsus sicce cōplonis est cū puitate durus: ppea ga durities nō est obediēs extē slōi. Et pulsus hūide mollis declinās ad fortitudinem ꝛ magnitudinez: ga in h humiditas obediēs est. Et piguedo ꝛ macies hnt signiationē in actu pulsus: qō est: ga pulsus in corpib⁹ macilētis euidētior appet q̄ in pinguib⁹ eo q̄ in corporibus pinguibus est pulsus q̄si sepultus ꝛ hꝫ spissitudinē: ꝛ ppea hꝫ fortitudinis diminutionē. ¶ Et etates sūt ex rebus q̄ ponūt diuersitatē in pulsu pp diuersitatē datam a cōplone: ga pulsus pueroꝝ ex pte calozis est velox: ꝛ ex parte debilitatis virtutis est spissus. Et pulsus iuuenuꝫ ē fortis pp cor calozē ꝛ fortitudinē ꝛ est rarior pulsu pueroꝝ. Et pulsus senū debilis est rarus ꝛ tardus. Et sexus similr est ex reb⁹ q̄ diuersitate ponūt in pulsu: qō est: quia pulsus mariū ē fortior ꝛ maior pulsu feminarum: ꝛ pulsus muliez mlo ꝛ est ꝛ debilior. ⁊ est velocior eo q̄ velocitas eis ē loco fortitudis. ¶ Iste sūt cāe mutātes pulsū. ¶ Et somn⁹ ꝛ vigilia silr hnt opōnes in pulsus pmutatione.

¶ Cap. 20ᵐ. Quod est de causis permutātibus pulsum ab extrinseco.

SEd rerum extrinsecaꝝ q̄ pulsum pmutāt. Quedā sūt in q̄tuor tēporib⁹ anni: ꝛ q̄dāꝫ in cibis ꝛ potib⁹ ꝛ in balneis aq̄ cale. Sīlr ꝛ accētia aie sunt ex his q̄ pmutāt pulsum. Et ex his q̄ pmutāt aī dicta sunt in cōgne pulsus. Et a reb⁹ q̄ supueniunt corpori a q̄tuor q̄litatib⁹ poteris pulsuū diuersitatē cōgscē. ꝟ. g. ga cibus qī ē nouiter in stōcho suscept⁹ pulsuꝫ ponit puū ꝛ debilē ꝛ occultū: ꝛ qī digerit ponit ⁊riū. Et h ē: ga cib⁹ aī q̄ digerat calor nālis ab eo ē sepult⁹ quēadmoduꝫ ignis a multis sepelit lignis: ꝛ qī digerit tūc calor ꝛualescit nālis. Et ppea in nrīs diximus radicib⁹ q̄ cib⁹ ex pte ei⁹ est silis: ꝛ ex pte est ⁊rius. Et sile est in somno ꝛ in vigilia: qō est: ga somn⁹ faci⁹ pp cibū non fit nisi q̄ calor nālis a cibo ē oppsius: ꝛ vigilia p maiori pte fit facta digōne. Sꝫ pmutatio pp ipsū āri a se nō ē mlt̄ū occulta: ga pulsus veris ē cals ꝛ humidus: sic est in hnt̄ib⁹ cōplone eādē: ꝛ silr alia tria tpa se hnt. Et q̄ opinant q̄ pulsus autūni est silis pulsui veris in fortitudine frequētis aut tēperie penitus errat, pptera: ga in illo tpe vtutes sunt diminute pp paucū calozē spūuꝫ: imo isto tpe ē q̄si silis senū vtuti: ga istud tpe tēpori senectutis assilat. ¶ Et ppea tūc plima terre nascētia senescūt: ꝛ ēt vtus gnatiua in isto tpe in vegetabilibus ꝛ aialib⁹ debilitat. ¶ Et silr regiōes hnt opōnem in permutatiōe pulsus ꝛ q̄ cōplone pmutāt. ¶ Iā ocrn est sufficiēter de pulsib⁹: ꝛ q̄ petierit vltimiozē particularitatē in scia pulsus: pergrat tpsaꝫ in libris spicatoꝝ.

¶ Cap. 21ᵐ. Quod est de vrinis generaliter.

ET deinceps volumus loqui de vrinis. ¶ Et dicimus q̄ accidentia que apparēt de vrina sicut superius dictū est: quedā significāt digōnē epatis venarum ꝛ mēbroꝝ. Et quedam significant egritudinē renū ꝛ vesice. Sed pmo volumus narrare signa apparētia in vrina sicut superius dictū est: que significant digōnem epatis venaꝝ ꝛ membroꝝ. Et postea dicemus vniuscuiusq̄ significationē sperum. Et res p quas significat vrina sunt triū sperum. p⁹ est vrine color. 2ᵃ est suba. 3ª est contentū. Et color vlr diuidit in gnque ptes: quas diximus gnque gnā. Primum est color citrin⁹ ꝛ hꝫ multas spēs sicut palcaris: ꝛ citrin⁹: ꝛ post assar: ꝛ post illum vacatinus q croco assimilat: ꝛ post illū q assilat croco rubeo. Scōm genus est colozis rubei: ꝛ illō hꝫ gradus sic color q̄ noiat asaab. i. color rubeus mixt⁹ cū q̄dā albedine sic est in rosa: ꝛ q̄ noiat chimos qui est vt sanguis: ꝛ rubeus qui in supfecie hꝫ nigredinē ꝛ dicit acima. Et 3ᵐ genus est color viridis: ꝛ hꝫ gradus sicut fisticus ꝛ sic giniar: ꝛ sicut celestis q̄ in arabico dicit elsemet miça: ꝛ sic nigellinus: ꝛ sicut porrinus. Et quartū genus ptinet colorem nigrum ꝛ hꝫ gradus. vꝫ. qui declinat ad obscuritatez quādam: ꝛ quēdam qui declinat ad citrinitatem: ꝛ quēdā qui declinat ad melançanium. Et quintū genus continet album equinoce de vrina vel de aqua. Sed albus est ille qui vere color albus est: ꝛ quidā est qui spermati assimilatur q̄daꝫ assimilat lacti. Isti sunt simplices colores vrine. Et sunt alq̄ multi cōpositi colores de q̄bus dicere hoc non est nēciuꝫ: sicut color oleagīnus: ꝛ qui assilatur loture recentis carnis ꝛ similes. Et fm significatuꝫ sumitur a suba: ꝛ suba q̄dam est subtilis: q̄dā grossa: ꝛ q̄daꝫ mediocris. Et h sumit q̄tuor modis: vnus est vt vrina sit subtilis ꝛ postea ingrossēt. Scōs est vt sit grossa ꝛ postea subtilieť. Tertiū est vt fiat subtilis ꝛ remaneat subtil. Quartuꝫ est vt fiat grossa ꝛ remaneat grossa. ¶ Itē q̄dāꝫ suba est clara ꝛ quedam obscura: ꝛ clara nāliter sube subtili cōiungitur. Tertiū significatū est contento p: ꝛ cōtenta vrinarū sumunt a colore suba loco: ꝛ dispōne. nam q̄dam est albū spissum ꝛ coctuꝫ: ꝛ stat in profundo vasis: ꝛ ipsi⁹ partes sunt eq̄les vt figurā hēat pincatā: ꝛ istud est nāle qō appellat in arabico: ꝛ dī atenoꝝ: ꝛ q̄dam furfuri assimilat: ꝛ q̄dā sanici assimilat: ꝛ q̄dam est sanguineum coagulatum: ꝛ q̄dam assimilat pilis: ꝛ q̄daꝫ arenulis: ꝛ q̄dam assimilat partib⁹ ferramēti: ꝛ q̄dam assimilatur ferri squāmis. Et hec oia sunt pter nāꝫ: sicut color rube⁹ niger: ꝛ obscurus sunt pzeter nām. ꝛ q̄dam est in pte superiori: ꝛ q̄dam in media: ꝛ q̄daꝫ in infima. Et q̄dam est nāle: cuius totū est equale in oibus partibus suis. ꝛ ēt a quo partes grosse a subtilibus diuiduntur.

¶ Cap. 22ᵐ. Quod est de significationibus vrine sumptis ex eius colore.

ET postq̄ breuiter dicta sunt signa que ab vrina sumuntur deinceps dicemus eorum significata ꝛ incipiemus a colore. Et dicimus q̄ vlr colores citrini cum eorum gradibus significāt admixtionē cholere cum vrina. Sed coꝝ nālioꝝ color est citrinus: ꝛ alq̄ q̄ sunt a cholera omnes excessum calozis significāt: ꝛ tū fm q̄ ppinquores sunt igneo colori sic color chole vitelline q̄ assimilat colori vitelli ouoꝝ de die natoꝝ quā dicit Hak. calidiozez oibus spēb⁹ chole esse. ¶ Sꝫ colores rubei vlr significant dñiuꝫ sanguis ꝛ virtutis debilitatē: ꝛ maxie illa q̄ dclinat ad rubedinē sup quā est nigredo sicut significat illa q̄ declinat ad ignēitatē plus q̄ sup cholaꝫ. Et dī q̄ aliq̄ in febribus acutis fundūt sanguinē per vrinā: q̄uis in eis nō sit vena fracta: ꝛ hoc significat periculosaꝫ crisim: aut dominium sanguis quantitatiuum. Et nigra vrina significat adustionez ꝛ super dñiuꝫ frigiditatis. qō est: ga calor ꝛ frigus hec duo faciūt. Sꝫ qō a caliditate prouenit hꝫ signa preambula caliditatē significantia. Sed qō a frigiditate

prouenit

prouenit viriditas aut fuſitas p̄cedit ꝛ vlr alq̄ colores frigiditatem significātes. Et aliq̄n fit vrina nigra pp admixtionē cholere nigre q̄ a nā fit sicut in spleneticis fit: ꝛ ois viriditas significat frigiditatē excepta illa que ⁊inaria noiat ꝛ porrina: nā ille fortē adustionē significāt: ꝛ nō est dubiuꝫ quin fisticina ꝛ idica seu celestis significent sup caliditatē: ga videmus vrinas cholicoꝝ mixtas spēs sicut palcaris: ꝛ citrin⁹: ꝛ post assar: ꝛ post illum vacatinus q croco assimilat: ꝛ post illū q assilat croco rubeo. Scōm genus est colozis rubei: ꝛ illō hꝫ gradus sic color q̄ noiat asaab. i. color rubeus mixt⁹ cū q̄dā albedine sic est in rosa: ꝛ q̄ noiat chimos qui est vt sanguis: ꝛ rubeus qui in supfecie hꝫ nigredinē ꝛ dicit acima. Et 3ᵐ genus est color viridis: ꝛ hꝫ gradus sicut fisticus ꝛ sic giniar: ꝛ sicut celestis q̄ in arabico dicit elsemet miça: ꝛ sic nigellinus: ꝛ sicut porrinus. Et quartū genus ptinet colorem nigrum ꝛ hꝫ gradus. vꝫ. qui declinat ad obscuritatez quādam: ꝛ quēdam qui declinat ad citrinitatem: ꝛ quēdā qui declinat ad melançanium. Et quintū genus continet album equinoce de vrina vel de aqua. Sed albus est ille qui vere color albus est: ꝛ quidā est qui spermati assimilatur q̄daꝫ assimilat lacti. Isti sunt simplices colores vrine. Et sunt alq̄ multi cōpositi colores de q̄bus dicere hoc non est nēciuꝫ: sicut color oleagīnus: ꝛ qui assilatur loture recentis carnis ꝛ similes. Et fm significatuꝫ sumitur a suba: ꝛ suba q̄dam est subtilis: q̄dā grossa: ꝛ q̄daꝫ mediocris. Et h sumit q̄tuor modis: vnus est vt vrina sit subtilis ꝛ postea ingrossēt. Scōs est vt sit grossa ꝛ postea subtilieť. Tertiū est vt fiat subtilis ꝛ remaneat subtil. Quartuꝫ est vt fiat grossa ꝛ remaneat grossa. ¶ Itē q̄dāꝫ suba est clara ꝛ quedam obscura: ꝛ clara nāliter sube subtili cōiungitur. Tertiū significatū est contento p: ꝛ cōtenta vrinarū sumunt a colore suba loco: ꝛ dispōne. nam q̄dam est albū spissum ꝛ coctuꝫ: ꝛ stat in profundo vasis: ꝛ ipsi⁹ partes sunt eq̄les vt figurā hēat pincatā: ꝛ istud est nāle qō appellat in arabico: ꝛ dī atenoꝝ: ꝛ q̄dam furfuri assimilat: ꝛ q̄dā sanici assimilat: ꝛ q̄dam est sanguineum coagulatum: ꝛ q̄dam assimilat pilis: ꝛ q̄daꝫ arenulis: ꝛ q̄dam assimilat partib⁹ ferramēti: ꝛ q̄dam assimilatur ferri squāmis. Et hec oia sunt pter nāꝫ: sicut color rube⁹ niger: ꝛ obscurus sunt pzeter nām. ꝛ q̄dam est in pte superiori: ꝛ q̄dam in media: ꝛ q̄daꝫ in infima. Et q̄dam est nāle: cuius totū est equale in oibus partibus suis. ꝛ ēt a quo partes grosse a subtilibus diuiduntur.

¶ Cap. 23ᵐ. Quod est de significationibus vrine sumptis ex substantia eius.

SUbtilis vrina defectuꝫ digestionis significat eo q̄ digestio necessario mām ingrossare dꝫ: ꝛ defectus digōnis fit pp humoꝝ cruditatē: aut pp defectū virtutū: aut pp cibi ꝛ potus multitudinez. Et ex rebus multū adiuuātibus subtilitatez vrine est viaꝝ oppilatio: ꝛ pptera vrine calculosoꝝ subtiles sunt: ꝛ si post subtilitatē apparet grossa substantia signum est q̄ natura icipit digerere. Sꝫ si ab ipso principio apparuit grossa: ꝛ in eadē grossitie mānsērit significat multaꝫ humorum ebullitionē a calore extraneo factaꝫ: ꝛ pp hoc est malū signū. Sed vrina grossa que post subtiliatur ꝛ itē ingrossatur: q̄uis hec operatio a natura pcedat pigritiā nature significat post incepti operis principium. Et si grossities pp motum humoꝝ fuerit: hoc est bonū signū: qō est. ga significat q̄ natura digerere incepit. Et quidam hoc repzendere volētes dixerūt q̄ nō sunt aliqua signa tenenda in vrina nisi ex ope nature iteriozis: sed si ab aere extrinseco fuerint tenēda nō erūt. Sꝫ isti ignorāt q̄ aer nō opat in vrina res diuersas nisi ppter preparationē quā ab iteriozi natura capit. Et vrina que in pncipio egritudinis a parte nature apparet grossa: ꝛ postea subtiliat lōgitudinem egritudinis significat. Et iam dictū est: q̄ pueroꝝ vrina naturaliter est grossa ꝛ iuuenum subtilis.

¶ Cap. 24ᵐ. Quod est de hypostasi vrine ꝛ de eius significationibus.

HYpostasis sanitatē denūtians debet esse in fundo ꝛ cē alba lenis ꝛ equalis: ꝛ in forma pineata i fundo: eo q̄ est superfluitas tertie digestionis. Et de natura superfluitatū est vt sint graues: alba. qꝛ mēbra nō nutriunt ea sanguine nisi postq̄ est dealbat⁹ ꝛ eis assimilatus: ꝛ ppea erit color superfluitatis sic color nutrimēti qī virt⁹ nutritiua sequit suū cursum nālē: leuis ꝛ eq̄lis pp digōnis tēperiē: ꝛ ga h tēperies eq̄lis est in oib⁹ suis ptib⁹ dꝫ eē pineata. ppea q̄ h figura, ppoztiōis eq̄litatē oium suaꝝ partiū in leuitate ꝛ grauitate ostēdit: ꝛ ga actio caloris in hac forma dñat: ꝛ ēt corpora grauia nālr extēdunt ꝛ dilatant: ⁊ leuia in seipsis aggregant ꝛ petūt ascēsum quouscq̄ acuant sicut accidit flāme ignis. ¶ Sꝫ significatio q̄ a loco sumit est hec, vꝫ. ga illō qō stat in pte supiori qō nebula appellat significat pncipiū agritudis digōnis dūmō sit alba. Et pp h dicit Hip. q̄ si vrina nubez albā quarta die fecerit crisiꝫ in. vij. indicabit. Sed q̄ stat in medio significat digōnis cremētum: ꝛ q̄ est in fundo pfectā digōnē sigt absolute: dūmō in h perscueret cōuenientibus diebⁿ. Sꝫ si mō apparet: mō ℞o nō: significat nature debilitatē ꝛ illius impedimētū. ¶ Et est sciēdum q̄ aliquādo in vrina apparet hypostasis alba quādo mā est flegmatica nō cocta: ꝛ hec differt a nāli eo q̄ ipsi⁹ partes sunt diuerse. Sed color citrinus hypostasis significat citrine cholere dñiuꝫ qō virtutem impedit digestiuam: ꝛ ob hoc signū est malū. Sed rubea solum significat materiā multam ꝛ pigritiā nature que ipsam ppter sui multitudinem permutare non pōt: ppter hoc hec hypostasis longitudinez egritudinis significat. Sed est salubris nisi malum aliq̄ apparuerit signum: qō si apparuerit significat mortem lōgo tempore precedente: qō est. ga hoc malum signū adiūctum significat q̄ hec materie multitudo virtutibus in fine dñabitur: ꝛ ipsas vltimo psternet. Et sicidem bonū signum copulabit contrarium significabit. Sed malū qō hec hypostasis significat nō est nisi ex pte quātitatis ꝛ ob h pro maiori parte est signum salutis. ¶ Sed color niger in febribus acutis est vstionis signū: ꝛ ppter hoc mortē significat. ¶ Sed differentia que est inter hāc hypostasim ꝛ humorē nigrum quē expellit natura per viā crisis est q̄ hec hypostasis est in vasis fundo. Sed humor expulsus in vrina est dispersus: ꝛ pp hoc diuersitas loci diuersam ponit intētionem hoc est: ga qī hypostasis nigra est suspēsa minus est mala hypostasi in fundo decūbente: qō est. ga significat alicuius digestiōis pncipiū: q̄uis sit mala: ꝛ minoris est grauitatis. Sed q̄ est in fundo malā digestionem cōplete significat. Et qī hypostasis est obscura frigiditatez nature vel calozis naturalis extinctionem significat. Et hypostasis albaginaria multitudinē motus humoꝝ ꝛ defectū digestiōis significat. ¶ Sꝫ corpora hypostasiū extra nām multarū manerierū sunt: ga quedā sunt que tritico fracto assimilant: ꝛ quedam que orobo assimilātur: ꝛ significāt be mēbroꝝ liquefactionez: aut humoꝝ vstionem: ꝛ ppterea in egritudinibus acutis sunt male: ꝛ si habuerint colorē rubeū humorem sanguineū vstum significant: aut partium epatis aut lumboꝝ significant adustionē. Et dicit q̄ citrinus in lumbis magis sit prozius. Sed laminosuꝫ est pessimū: qō est. ga mēbroꝝ radicaliū liquefactionē ꝛ incisionez significat. Sꝫ furfureū aliq̄n fit pp scabiem vesice: ꝛ aliq̄n fit ppter liquefactionez membrorum: ꝛ qō differre facit illud qō ex scabie vesice: aut ab alio: est q̄ in ipso pzurit⁹ in partibus virge sentit. Et vniuersaliter quādocūq̄ hec accidentia passioni vesice adiūguntur. ¶ Et arenosuꝫ significat: aut lapidem coagulatū: aut incipientez coagulari. Et si fuerit rubeum lapidem in renibus significat: ꝛ si fuerit album lapidem in vesica demonstrat. ¶ Et sanio sum apostematis rupturam significat in vrine membris locati. ¶ Et sedimen habens pilos similes capillis humiditatē grossaꝫ in renib⁹ a calore extraneo gnātā signi-

Nebula dicit qn ē i supiori pte. Rasis. 10. Almā. c. 30. nephlis vel nephilis q̄ supernatat encorema q̄ est in me⁰ hypostasis i fundo ex hoc corrigeſtas Auic. c. 6⁰. dictōis 2ᵉ vide 3ª theisir tra. p. c. 7⁰.

Hypostasis est superfluitas 5ª digestiōis. licē 3ª ō dñnis sch. c. 6⁰. sp̄ pnostica rā vltio. vult q̄ sit humor nō digest⁹ ab pat.

ficat. Et sanguineū coagulatū apertione ꝫ vene aut apa in vrine vrs significat. Et qō dictū est ad plēs de significatis vrine sufficiēs est quātum ad nostram opinionem.

¶ Cap. 25m. Quod est de signis egritudinum mēbrorꝫ intrinsecorum ⁊ extrinsecorum in generali.

Einceps nos dicemus de signis cuiuslibet egritudinis in mēbris manifestis ⁊ occultis. Et fm q̄ dictum est quedā egritudinū sunt in mēbris extrinsecis: ⁊ sunt manifeste per se: ⁊ significatio in ist is non est necessaria nisi in causis. Sed egritudies que sunt in partibus intrinsecis trib⁹ modis significatiōe idigent. Unus est ex parte membri patientis. Secūdus est significatio qualitatis egritudinis. Tertius est significatio egritudinis cause. ¶ Et incipiemus a significationib⁹ egritudinum intrinsecarum. Et dicemus q̄ iam dictum est q̄ egritudines complexionales habent duas species. vz. materialem ⁊ non materialem. Et he due species aut toti corpori cōmunicant aut parti. Et quando materialis egritudo est in vno membro: aut fixa est in vrs suis aut in eius essentia: sicut apostemata ⁊ vlcerationes. Et significatio illius que est in vrs est de genere significationuꝫ extrinsecarum vel intrinsecarum egritudinum. Sed apostemata intus ⁊ extra fieri possunt. Sed egritudinū officialium quedaꝫ fiunt in partibus extrinsecis corporis: sicut dilatatio ⁊ dissolutio que fiunt manifeste sensui: ⁊ quedam fiunt in partibus intrinsecis corporis: sicut oppilatio: lenitas ⁊ asperitas membrorum.

¶ Cap. 26. Quod est de signis febris effimere.

Tincipiemus a mala cōplexione vniuersaliter totum corpus ambiente que febris nuncupat ⁊ incipiemus a febre diei. Et dicimus q̄ ipsaꝫ semper precedit aliqua ex extrinsecis causis efficientibus: excepto q̄ hec in ipsa non est ex signis proprijs: qō est. quia cum feb. diei semper hoc inuenitur. Sz non conuertitur: vt semper talibus causis stātibus necessario febris adsit. Et ꝓpterea instādum est vt signa propria cognoscamus ⁊ etiam cōmunia ad credulitatē fortificandā adducamus: ⁊ etiā ga valent ad cōtrarium remouēdum. ¶ Et huius febris signa propria sunt duo. Unū est q̄ pulsus in hac febre varius non est: qō est. ga varietas nō fit in putridis febrib⁹: nisi ꝓpter humorꝫ multitudinem aut malitiam. Scōm est q̄ vrina suū naturale sedimen nō mutat: ga in hac feb. vrina nō mutat nisi colorem: ⁊ hypostasis nō egreditur a solito: nisi ꝓpter humoruꝫ putredinē. Et ob hoc necesse est vt in hac febre hypostasis a solito nō mutetur: ⁊ ex significationib⁹ aliqñ erit vt in hac febre accidētia fortia nō sint ⁊ est lenti caloris non inflāmantis ⁊ vtplurimū semel accidit vel forte ter aduentre potest: ⁊ dicit q̄ quando patiens intrat balneū ⁊ horripilationem non sentit q̄ tunc est effimera. Et hec sufficiunt significationes in febre diei.

¶ Cap. 27m. Qō est de febribus putridis ⁊ de earꝫ signis.

Et dicamus de putridis: haruꝫ febriuꝫ vniuersaliter due sunt species: vna in omnib⁹ venis fit: ⁊ alia fit in humoribus digestionis membrorum. ¶ Et differētia que est in his duabus spēbus talis existit: qō est. ga febris que fit ex materia existēte intra venas: interpolationem non habet neq̄ typū: q̄ꝫ huius paroxismus aliquando plus fortificetur alijs diei tēporibus. Sed febres quaruꝫ materia est extra venas habent interpolationem circuitus ⁊ typos. ¶ Et causa propter quā habent circuitus est: quia humor qui putrefieri debet nō putrefit simul ⁊ semel: qō est. ga in eo preparatio putrefactionis non est cōpleta: sed paulatine in putrefactione ꝓcedit: ⁊ hic sequitur modus ordinationis: qō est. ga hec operatio fm aliquē modū est nālis: qō est. ga natura in hoc regimen hz: eo q̄ est putrefactio cū digōne: ⁊ ꝓpterea varietas ordinationis in circuitib⁹ signū est malus: ⁊ nō est hec opatio attribuēda calori putredinali simpliciter: sed calori nāli: eo q̄ in mā non nāli operat sicut in multis vrs nature reperit. Et rōnes Haleni ghus conatur attribuere ordinē circuituꝫ subaliter calori putredinali hic ifrangunt: ⁊ nostras radices nāles nō sequūt que super phiam ⁊ metaphysicam inscribuntur: ⁊ q̄ illas non itelligit hoc nō cōfitebitur. ¶ Et ꝓpterea mea sntia penitus est q̄ natura istos circuitus cum calore intrinseco operatur: q̄uis superuenerit huic calori aliquid extra naturam in quantitate aut qualitate: in eo q̄ est agens in materia nō naturali: videlicet in humore egritudinez faciente. ¶ Et accidens q̄ cum humore aduenit est simile in hoc accidēti qō ei aduenit cuꝫ cibo: quod est. ga incontinēti sumpto cibo ifrigidamur. ¶ Et nō est iter hec duo differentia nisi q̄ accidens qō aduenit ꝓpter cibū est naturale: quia cibus est naturalis: sed qō aduenit cuꝫ humore est preter nām: ga calor cum materie primo obuiat se pelitur: ⁊ postmodū assimit victoriam super ipsaꝫ: ⁊ augmentando ad suum reuertitur esse quādo ipsius digestio fuerit perfecta. ¶ Et iaꝫ bene exposuimus omnia in tractatu quē fecimus super libro de febribus Hal. Et ille ordinationes circuituꝫ diuersificantur fm naturaꝫ humorum: ⁊ quantitatis facientis febreꝫ fm q̄ infra dicemus. ¶ Et causa quare febres que sunt intra venas interpolationem nō habēt: est quia quādo in partē humoris putridi calor accenditur nō potest ipsuꝫ natura dissoluere: donec alia particula accendatur. ⁊ hoc ꝓpter solidationeꝫ vasoruꝫ cōtingit: ⁊ ꝓpter eādem causaꝫ etiam typus nō fit: ⁊ etiā quia illud qō ex eo dissoluitur a mēbris sensibilibus nō sentitur. Sed putrefactio que in humore fit qui extra venas est: huic ꝓtraria existit: ꝓpter euaporationeꝫ que per porositatē mēbroruꝫ fit: ⁊ ꝓpterea sunt in istis circuitibus typi ꝓpter sparsioneꝫ hūoris pungitiui sup membra sensibilia aut humoris vētosi: ꝓpterea quia typus magis appropriandus est humori mobili vētoso q̄ꝫ fixo. Et signa propria febriū putridaruꝫ sunt duo. vnū est q̄ vrina in p̄ncipio hypostasis nō habet: ꝓpterea quia calor est impeditus ꝓpter humoris digestionem: aliud est quia pulsus est varius ⁊ diuersus. Item alia sunt signa istarum febrium a signis significātibus duas species repletionis: hoc est fm vasa ⁊ fm virtutez. Ista sunt ꝓpria signa vniuersalitatis febrium putridarum.

¶ Cap. 28m. Quod est de signis febris cholerice.

Sed signa propria vnicuiq̄ feb. sunt hec. Scias q̄ signa fe. que fit ab humore extra venas: ⁊ in febre cholerica sunt typus fortis pungitiuus. Et pulsus in principio istius fe. est paruus rarus ⁊ debilis: ⁊ hoc est ꝓpter humorem qui calorem obuiit naturalem: ⁊ ꝓpterea refrigeratur corpus in principio paroxismorum: ex eo q̄ calor naturalis ab humore oppriminitur putrido. Et quando calor extraneus generatus in humore putrido calori naturali admiscetur: tunc crescit ⁊ per totum corpus augmentatur: ⁊ ꝓpter hoc pulsus in eodem statu non permanet: sed ꝓpter caloris crementum crescit ⁊ fortificatur. ¶ Et vrina in hac fe. pro maiori parte est ignea: ⁊ patiens penitus affligitur siti: ⁊ aliqñ his iungitur amaritudo oris. Et dicitur q̄ quādo hec fe. dicit pura q̄ ipsius paroxismi ad plus vsq̄ ad duodeciz

horas

horas plongantur: ⁊ circuitus huius febris est tertianus: sed trī non ꝓuertitur: ga nō est necessarium q̄ omnes febres que hñt circuitum hūc sint de cholera. Sz possibile est vt sint due quartane aut due qntane: ⁊ hoc nō accidit nisi in p̄ncipio egritudinum. Ista sunt signis ꝓpria huius feb. ⁊ aliqñ significationes iste rebus cōibus fortificant. hoc est ga cōplexio: aer: etas: ⁊ aliud regimē huic humori cōparantur. Et aer cū hoc humore coparationeꝫ habꝫ modis duobus: vnuꝫ est fm suum tēpus naturale: vt est estas que est calida ⁊ sicca: alius est quādo egredit suum cursum naturalem ad caliditatē ⁊ siccitatē: q̄uis tp̄s per sui naturam debeat esse frigidum. ¶ Sed febres que paroxismos non habent istis cōmunicant exceptis circuitibus ⁊ typo. Et in hoc genere ingreditur febris que causon nūcupatur cuius materia intra venas est: ⁊ maxime circa os stomachi: ⁊ epar posita est: ꝓpterea in hac fe. nō est rigor. Et sitis fortis huius fe. ꝓprij signū est. Et peior specierū causonis est illa que fit a chola ḡinaria aut praesina. Et illius paroxismus longus est, ꝓpter inobedientiaꝫ humoris illius ad digestionem recipiendam.

¶ Cap. 29m. Qō est de signis febris flegmatice.

Accidentia magis ꝓpria huius febris sunt: ga in principio extrema infrigidantur ⁊ est tēpus frigoris longum: sed paulatim inualescit. Et quādo incipit calor apparere redit frigus ⁊ fortificatur super eum. Et tempus paroxismi istius feb. ⁊ occupat horas: ⁊ calor istius febris nō est mordicatiuus nec furiosus: ⁊ ꝓpterea primitus tactui nō manifestat. Et huius febris pulsus rarior ⁊ mior est pulsu febris tertiane in quolibet. 4. suorum temporuꝫ. Et vrina in hac febre ē subtilis ⁊ alba: aut spissa ⁊ obscura: ⁊ si calor putredinalis est fortis: ⁊ flegma purū nō est: tunc possibile est vt vrina sit rubea: ⁊ palpebre patientis tumide erunt. Et in pluribus horum patientium os stomachi est frigidū: ⁊ si vomitus cueniet flegmaticum euoment. Et aduentus ipsius paroxismi omni die signum ꝓprium non est: ga duc tertiane hunc eundem faciunt paroxismum. Paroxismus longus est ꝓpter ipsius humoris tarditatem: ⁊ paroxismi ipsius plus ꝓtinuantur q̄ꝫ cholere paroxismi: quia iste humor putrefactioni magis est appropriat⁹. Et adhuc ꝓpter longitudinem paroxismi aduenit humori non corrupto preparatio putrefactionis ꝓpter lōgam moram caloris extranei in corpore diu pmanentis: ⁊ hoc ꝓpterea accidit: ga calor febris bui⁹ est tēperatus ⁊ subiectuꝫ hz humiditatis. Sz in feb. cholica ga calor extrane⁹ cū ea accensus cito transit non est tp̄s preparās ad putredinem in parte non putrefacta ⁊ vniuersaliter in hac febre calor intrinsecus est valde sepultus: hec eni est cā ad plus continuandos in hac febre paroxismos. Et deterior harum febrium est illa que ex flegmate fit vitreo. Et silr etiam aliquando cognoscitur hec febris: aere: etate: ⁊ consuetudine ⁊ complexione. quia hec comparationem habent cum humore hanc faciente febrem.

¶ Cap. 30m. Quod est de signis febris quartane.

Hec incipit cum frigore grauiita q̄ tunc accidit patienti stridor dentium. Et patiens tunc sentit mēbrorum confractionem: ⁊ hoc fit ꝓpter frigiditatem ipsius humoris ⁊ grauitatem. Et pulsus istius febris est tardus: rarus: ⁊ paruus: plusq̄ꝫ fit in flegmatica: h̄ dico in principio paroxismi: ⁊ dī q̄ in augmēto maior est q̄ꝫ in flegmatica: quia calor in hac febre manifestat ⁊ febris fortior existit. Et colores vric in hac feb. variant: naꝫ aliqñ est alba ⁊ subtilis ad viriditatem declinās: ⁊ aliquādo nigra ⁊ grossa ad rubedinem declinās: ⁊ vtplm hec febris alias segtur febres. Et tp̄s bui⁹ febris est lōgum: ⁊ tēpus reuolutionis ipsius est dimittens duos dies: ⁊ iualescit tertiū. Et quartane circuitus est q̄ꝫ sicut ꝓpriū signū in hac febre: ꝓpterea ga nō inuenit talis circuitus in aliqua alia febre simplici vel composita. Et maior pars hanc patiētiū sunt splenetici. Et fortificat significatio in hac a rebus cōmunibus fm q̄ in alijs dictum est: vt ab aere ⁊ ab etatibus: ⁊ a complexione: ⁊ a signis significantibus drium istorum humorum.

¶ Cap. 31m. Quod est de signis feb. que in arabico nominatur michabecha: ⁊ est sanguinea.

Hec febris trpū nō hz: eo q̄ sanguis cā faciēs est in venis: excepto si fieret ꝓpter apa noiatuꝫ flegmon: qō in aliquo mēbrorꝫ principaliū esset generatum: sicut in epate ⁊ etiā diafragmate: ga tunc in hac febre essent paroxismi tertianary similes cholere paroxismis: ga sanguis qñ supcalescit ad nām declinat cholere: ⁊ ꝓpterea in hac febre nō est differētia inter feb. cholicaꝫ que hz mām itra venas ⁊ istā nisi in magis ⁊ minus: ga non potest in corpore fieri febris de cholera pura solū: ga talis febris de chola de necessitate mortifera eēt: qō est. ga cholera nō est apta recipere aliquam digestionē: nisi in hoc q̄ cū sanguine est admixta: aut cuꝫ mā qua nutriūtur mēbra radicalia: hoc est sanguis deablatus. ¶ Et signa que significāt hāc febreꝫ sunt signa dominium sanguinis significātia: ⁊ iā nos narrauimus ipa. Et pulsus hāc patientis est in vltimo magnitudis ⁊ fortitudinis. Urina est rubea ⁊ grossa ⁊ suspiria: ⁊ inquietudines sunt ꝓpria in hac egritudine ⁊ in cholica. Excepto q̄ in egritudine illa fortiora existunt. Et alienatio mētis ꝓprias est in febribus acutis. ¶ Et verba Haleni varia sunt in hac febre: ga aliquando dicit q̄ est cholerica continua. ⁊ aliquādo dicit q̄ est aliud a cholerica: ⁊ q̄ nō dz attribui cholerice: nisi quia non hz putrefactionē pfectā: ga natura istius febris est media iter febrē diei ⁊ febrem putridā: ⁊ sniam meā tu iā nouisti. Itē febris ista non habet nisi vnū periodū: ⁊ in illo aut soluit aut occidit. Et aliquādo incipit lēta ⁊ semp ad vltimū fortitudinis crescit. ⁊ aliquādo est ꝫtium: ⁊ aliquando in vno pmanet statu. ⁊ causa huius paroxismi alias per alios multotiēs dicta ē. ¶ Ista sunt signa cognitionis febriū simplicium: ⁊ q̄ simplices cognouerit: cōpositas cognoscē poterit: ⁊ ista exēpla non fuerunt data nisi per modum similitudinis: ga raro inuenium. Et adhuc ga maior pars accidentium que in his febribus tibi narraui non verificant nisi in febribus que sunt de materia humorum naturalibus ꝓpinquiorum. ⁊ ḡ. ga paroxismus febris cholerice maior. ⁊ z. occupat horas. quando cholera naturalis est putrefacta. Sz quando vitellina aut ḡinaria putrescit: tūc lōgior erit paroxismus. ⁊ accidētia erunt pessima. ⁊ pauci euadūt ⁊ maxime ex ḡinaria: eo q̄ aptitudinem digestionis nō habz: qō est. ga quandocūq̄ humor adeo contrarius est vt cōplexio corporis non possit agere digerendo super eū: tūc febris deteriorem exitum habet: ⁊ quandocunq̄ potētie ꝓpinquior est: tunc febris salubrior est.

¶ Cap. 32m. Quod est de compositione febrium.

Et scias q̄ cōpositio febris est a causa locali: aut a cā māli. Itez cause māles tres hñt modos. Unus est qñ duo miscētur humores: ⁊ tūc mā febris fit inter illos duos humores simplices q̄ singulas possunt facere febres: ⁊ etiā accidentia tunc ex his mixta erunt. ¶ Itez alius modus est vt vna fit putrida:

I ⁊ alia fit ethica. Tertius modus est vt vnus modus faciēs febrē sit cū apostemate ⁊ alius sine. ¶ Et aliquādo componūtur due febres ⁊ miscentur eaꝝ paroxismi absq; eo q̄ materie misceantur: ⁊ hoc propter causas locales accidit: sicut possibile esset vt vna eēt intra venas: ⁊ alia esset extra: ⁊ in hoc genere locatur fe. que emitriteus nūcupat. ¶ Et aliquando humores febrem facientes erūt vicini sed non mixti. Et possibile est etiaꝝ vt omnes iste species adinuicem componantur. ¶ Et etiā potest vnus modus compositionis dici vt ꝓm magnitudinem ⁊ paruitatem: ⁊ ꝓm fortitudinem ⁊ debilitatem: hoc est vt causarum efficientium vna sit fortis: alia debilis.

¶ Cap.33m. Quod est de signis febris ethice.

K **Hec febris** tres habet ꝓm q̄ ab aliis dicitur: ⁊ accidentia in hac ꝓm plus ⁊ minus diuersantur: ⁊ accidentia eius occulta sunt in principio: ⁊ quādocūq; videbis corpus cum calore continuo lento vltra dies tres: quando non in corpore incipit manifestari: tūc vni lente continue assimilatur. Et si patiens eaꝝ quasi nō sentit: nec habet putridarum febrium significationes opinandum est ipsam esse ethicam. Item post horas tres ab assimptione cibi patientis pulsum considerare debes: ⁊ caloris quantitatem: ⁊ si calorem inueneris augmentatū: ⁊ pulsum velocem: aut in aliqua dimensione magnificatum: tunc istam febrem ethicam iudicabis: qō est. ppea ga membra malā complexionem acquirunt calidā: de natura nutribile est sibi nutriens assimilare necesse est vt cibus corpori aduenies calorem extrancum debeat adipisci: cūq; cibus ille frigidus sit aut nō: ⁊ propterea tunc febris fortificatur: ⁊ accidentia augmētātur: qō in putridis nō conuenit, ppterea ga calor extrancus in illis radicaliter nō est fixus in membris que in cibum agere debēt. Et cause que ab aliis medicis dantur accidentales sunt sicut fabule cantatorū: ga dicūt q̄ cibus in talibus patiētibus ⁊ corporibus est ꝓm similitudinē aque super calcem proiecte: ga ipossibile est vt virtus nutribilis a nutriēte tātus fit elongata vt ipsius eidē sit contrariū. Sicut aqua calci. reperitur cni quod vnūquodq; istorū alterius corrumpit. ¶ Et raro hec febris accidit nisi post alias febres sicut post effimerā in corporib⁹ ad hāc paratis aut post aliquā ex febribus putridis. Et quādo fortificat hec febris marcescit corpus ifirmi ⁊ siccat pellis eius: ⁊ deformat facies ⁊ pfundantur oculi. Et cū venerit ad vltimū gradū cibi videbis oculos eius quasi asperios cincre sicut videt in oculis eorū qui tangunt pulueré ⁊ contrabūtur palpebre inferius sicut accidit patienti subetb ⁊ pellis frontis est tensa ⁊ sicca quasi corū preparatus: ⁊ tempora bꝫ tensa: auricule ⁊ palpebre citrini fiunt coloris. Et pellis myrach vētris fit sicca ⁊ rugosa: ⁊ pulsus eius est tēsus sicut chorda: velox: ⁊ debilis: ⁊ via est oleagina. Alia ⁊o signa istius febris manifesta sunt ⁊ in libris spicatorum plene enarrata. vt̄ non est necessārium ea reiterare.

¶ Cap.34m. Qō est de signis apatum sanguineorum.

M **Dinceps** volum⁹ log de signis apatū sanguineorū sunt rubedo coloris cū forti calore: ⁊ rubore: ⁊ dolore magno. Saluo q̄ mēbrū nō fit sensibile: ⁊ cū B extēsione habeat: ⁊ hec sanguis apata diuersificant ꝓm magⁿ ⁊ minⁿ. ¶ Et scias q̄ in apatib⁹ istis sanguis mūdus ē a putredine: ⁊ q̄ putrescit gliat pustula: q̄ dī pustula: ⁊ signū istū apostematis est: quoniā est maioris inflāmationis valde flegmonem: ⁊ in his apatibus febris est fixa: ⁊ in hoc genere sunt apata que fiunt in subascellis ⁊ inguinibus.

¶ Cap.35m. Qō est de signis apatū cholericorum. N

Et signa cholericorum apostemat ū sunt coloris citrinitas ⁊ humorum subtilitas ⁊ dolor fortissimus sine extēsione: ⁊ formica deambulatiua huius generis est.

¶ Capitulum.36m. Quod est de signis apostematū flegmaticorum.

Et signa flegmatici apostematis sūt coloris albedo cum pituitione doloris etiam si comprimunt: ⁊ vniuersaliter ista apostemata sunt apparentia ⁊ oculis discreta: ⁊ simplicia sūt. Et in cognitione non indigent forti perscrutatione: composita tamē indigent fortiori: ⁊ illa per comparationem simplicium accidentium cognoscentur. O

¶ Cap.37m. Quod est de signis apatum melicorum.

Sed apostemata melancholica cum flegmatis cōmunicant in doloris pituitione: saluo q̄ in tactu durioza: ⁊ in coloze obscura: ⁊ cancri etiam in hoc genere existūt: ⁊ sic denominatur eo q̄ cancrorū pedibus assimilatur: eo quia vene que eos circūdāt sunt sanguie nigro replete. ¶ Ista sunt signa apostematum que in partibus exteriorib⁹ corporis apparent. Sed de his que intraneis partibus corporis fiunt: dicam cum egritudines membrorum interiorū enarrabo. ¶ Egritudines ꝛo que in superficie cutis apparent sunt sicut variole: ⁊ morbilli: scabies: lepra: ⁊ morphea: ⁊ similes his: ⁊ quedam ipsarum signa habent pronostica anteq̄ fiant: q̄ est. quia signum pronosticū lepre est raucedo vocis: ⁊ grossities eius: ⁊ anbelitus strictura: ⁊ rubedo faciei: aliquando ad obscuritatem tendentis cū faciei inflatione: ⁊ albedinis oculorū obscuritate ⁊ rotūditas etiam oculorū signum est maximū denotās lepram. P

¶ Sed variolarum signa pnostica: sunt feb. ptinua ⁊ faciei inflatio: ⁊ timporū ⁊ grossities venarū cum rubedine: ⁊ nasi pruritus: ⁊ gule: ac colli grossities: ⁊ hec egritudo solum semel aduenit patienti. ¶ Et scias q̄ omnis pustula que in superficie corporis fit cum febre est signū expressū q̄ ex genere egritudinum pestilentialium manant ⁊ maxime que ex melācholico fiunt humore: ⁊ cum aperiunt aduenit eis escara similis ignis combustioni. Dis pustula i supficie corporis q̄ fit cū febre ē ex genere pestilēti

¶ Cap.38m. Quod est de crisi in generali.

Et quia febres ⁊ vniuersaliter acute egritudines nō sanātur nisi per crisim: deinceps narranda sunt signa crisim laudabilem ⁊ inlaudabilem significātia. Et dicim⁹ q̄ crisis cognitio quoque rebus habet. ¶ Una est cognitio siue discretio egritudinū que crisi sanātur ab his que sine crisi sananē. ¶ Scōa est cognitio signorū significātiuū q̄tuor egritudinum temporū: ga nō in quolibet istorū temporū fit crisis laudabilis. ¶ Tertia est cognitio spēi euacuationis illius rei que egritudinē facit: q̄ō est. ga res que euacuanē quādo egritudini sunt icōuenientes: tunc sunt inlaudabiles. Et quando sunt ꝓuenientes egritudini sunt laudabiles. ¶ Quarta res est ppria in essentia crisis aut in ipsius pronosticatione. ¶ Quinta est cognitio dierum in qb⁹ crisis fit laudabilis aut inlaudabilis. ¶ Et post B euenit cōmemoratio bonorū ⁊ malorū signorum in egritudine qualibet que ꝓximē per crisim vel sine crisi: ⁊ signorū bonorū significātiū super liberationes. ¶ Et dicimus q̄ discretiōes egritudinū que crisi terminant ab illis que sine crisi terminant sunt he que finiuntur dissolutione occulta aut manifesta: ⁊ hūtur a longitudine egritudinis

A dinis aut ipsius breuitate. Qō est: q̄ crises nō fiunt manifeste nisi in egritudinib⁹ que breui tpe finiunt. Et longitudo egritudis atq; breuitas a nā essentie egritudis cognoscit: ⁊ sil'r a reb⁹ extrinsecis que illis sūt aut dissimiles iudicant: sicut aer: clima: dieta: ⁊ exercitiuꝫ: ⁊ sil'r cōplo ⁊ etas. Et aliqn̄ breuitatē ⁊ longitudinē egritudis cognoscimus a nā mēbri patiētis sicut apata que in mēbris pncipalib⁹ gīnant. Et multotiēs ab accētib⁹ cognoscim⁹. Qō est: q̄ q̄daꝫ accētia breuitatē: ⁊ q̄dā longitudinē signiant. ¶ Itē maior pars accidētiū que in supfluitatib⁹ corporū apparent ex signis digōnis ⁊ pūationis eiusdē sili modo significāt sup egritudinū tēpora in longitudine ⁊ breuitate: ⁊ nō solū ex pte q̄litatis: verū etiā ex pte quātitatis: ita q̄ qn̄ erunt multa citā cōsumptionē egritudinū significabunt: ⁊ qn̄ erunt pauca ꝓtiuꝫ denotabūt. Et egritudines q̄nāliter sunt breues sunt cholerice aut sanguinee: siue cuꝫ apate mēbrorū pncipaliū fiunt aut nō. Qō est: q̄ tertiana pura terminū. xiiij. dieꝝ nō excedit: ⁊ aliqn̄ per spacium septimane vnius ꝛsumitur: ⁊ si fuerit intra venas acutior erit: ⁊ ꝓm istū modum est in sanguis febre: eo q̄ ē in vltio acutatis. ¶ Et scias q̄ antiqui nō dixerūt ista nisi i egritudinib⁹ acutis que terminant in. xiiij. dieb⁹ vel infra: ⁊ hoc non inuenit nisi in istis duob⁹ generib⁹ febrium: ⁊ in apatib⁹ sanguineis ⁊ cholericis. Sed flegmaticaꝝ febriū tēpus est longuꝫ: ⁊ digōnis signa in eis ante tres septimanas nō apparent. ⁊ aliqn̄ ad spacium pluriū mensiuꝫ extēdunt. Et que ex cōpōne ex flegmate ⁊ cholera sunt: inter has medie existunt. Et melice spacio septē mensiuꝫ extendunt. ⁊ qn̄ res extrinsece egritudini ꝓportionant: vt cōplexio: etas: ⁊ regimen: ⁊ he sunt cause longitudis ⁊ breuitatis egritudinis. ¶ Et adhuc sunt egritudines hūtes ꝓprietatē ex sui nā longitudis ⁊ breuitatis. ꝛ.g. vt iuuenis hūs cholerica febre ex pura cholera: ⁊ in regione calida: ⁊ tpe calido: ⁊ cū regimine calido: ⁊ cōplone calida. dico q̄ hec egritudo finiet oino ante septimū diem. Et ecōtrario in sene hūte febre ex melia: ⁊ in hyeme: ⁊ regione frigida: ⁊ melice cōplonis: ⁊ regimē ei sile. dico q̄ hec febris nō eradicabit vsq; ad sex menses. Et qn̄ nō cōueniūt hec cuꝫ egritudine erit longitudo ⁊ breuitas ꝓm ꝓportionem multitudis ⁊ paucitatis ab eadem. Sed accētia significātia breuitatē egritudis sunt fortitudo caloris ⁊ pulsus: magnitudo ⁊ velocitas: ⁊ vlr ois fortis egritudis mor⁹ a forti puenit calore: ⁊ caloris corpis subita pmutatio ad citrinitatē: vel ad rubedinē subito: vel ad maciem. Sed accētia significātia sup longitudinē sunt his ꝓtraria: ⁊ mediocria significant mediocritatē inter longitudinē ⁊ breuitatem. 2a ¶ Sed signa significātia sup quatuor egritudinū tēpora que pueniunt ad crisim aut non: hec sunt. Scias q̄ signa pncipa egritudis sunt qn̄ accidētia ꝓm vnū modum inueniunt ⁊ nō fortia. ꝛ.g. tēpora afflictionū tunc erūt eq̄lia quēadmodum tēpora tūc quietis talia erūt: ⁊ de hui⁹ tpis ꝓprietate est vt nullus digōnis signū in vrina ostendat: vel i sputo nisi egritudo pranior efficiat. Et signū augmēti est qn̄ egritudis accidētia accrescūt: ⁊ tunc tps afflictionis plongat ⁊ tēpus quietis breuiat. Sed anticipatio paroxismi augmētuꝫ egritudis nō signat si cū B longitudo tpis aut fortitudo nō adiungere. Qō est: q̄ q̄ anticipatio paroxismi a fortitudine ⁊ velocitate egritudis causat: tunc nēcio sequit longitudo paroxismi ⁊ fortitudo. Sed qn̄ cā anticipationis est digōnis aptitudo ⁊ humorū subtilitatio: tunc paroxismus fortior non erit: q̄ anticipatio sola augmētū signū nō est. Et signū q̄ augmento ꝓprīū existit est digōnis manifestatio: hoc est vt nebula suspēsa in medio vrine videat: aut in supficie ipsius. Et signa stat⁹ sunt q̄ sūt sūlia pncipa signis ꝓm tēpus: cūq; ꝓm patiētis vires diuersificent: ⁊ tunc in digerēdo cōplet suā actionē nā: cū in vrina cōpleta digestio reperit. ¶ Et scias q̄ nō est necessariū vt in hoc tpe accidētia fortia sint: ⁊ si quesieris q̄ sit cā quare tpe status nā debilitata digestionē ostēdat: ⁊ in tpe pncipa virtus fortis digōnem occultet: ⁊ bis ꝓtiuꝫ sequi debet: q̄ fortitudo nature dꝫ opponi inobedientie materie. ¶ Rūdemus q̄ a est semp vna comparatio tpis inter agens ⁊ patiēs: ⁊ sicut forma ⁊ efficiēs ꝓprīū ⁊ ordinatū tempus bꝫ sibi ad agendum: simil'r materia bꝫ sibi ꝓprium ⁊ determiatū temp⁹ ad patiēdum: ⁊ cūq; forme veraciter tempus nō attribuat: sed materie: nī hoc est dictum in formis abstractis: verūetiam in formis relatiuis hoc pōt dici q̄ dictuꝫ est. ¶ Et declinationis tpis signa sunt qn̄ accētia allenianē: ⁊ nā egritudini dominat: ⁊ paroxismi abinuicē elōganē ⁊ brieuiores efficiunt. Et sicut anticipatio sola paroxismi nō ē signū augmēti, sic postpositio sola nō est signū declinatiōis. Qō est: q̄ postpositio a paucitate materie fieri pōt ⁊ a nature debilitate. B F

¶ Cap.39m. Qō est de specieb⁹ euātionū que fiūt in crisi.

Et species euacuationum que in crisi, fiunt ꝓm hunc modū sunt. vꝫ. per fluxum vētris: per vomitū: sudorem: vrinaꝫ: ⁊ sanguis per nares fluxum: ⁊ fluxum hemorroydaꝝ ⁊ in mulierib⁹ per mēstrua: ⁊ aliqn̄ crisis fit per apata: nī illa crisis laudabilis nō ē nisi fiant apata in ignobilib⁹ mēbris: ⁊ aliqn̄ fit per pustulas iuncturaꝝ. Et vnaquecq; spēs istaꝝ euātionū in aliq̄ egritudine ꝓpa est vt plus: ⁊ maxime qn̄ crisis laudabilis ē. 3a G

¶ Crisis febriuꝫ cholericaꝝ per vomitū: aut fluxū ventris: aut sudorē: aut per vrinaꝫ fit. Et sanguineaꝝ per modum alicuius exitus sanguis fiet. ⁊ etiā aliqn̄ a cōcatione q̄ mēbrū patiens cum alio bꝫ iuuat euātio. Sicut apa cerebri creticat plurīes per fluxum sanguis narīū q̄ per hemorroydaꝝ fluxuꝫ: ⁊ qō in gibbositate epatis: creticat per vrinaꝫ: ⁊ qō in cōcauitate est per fluxum ventris terminat. Saluo q̄ egritudo sanguinea nō fit: aut p hemorroydas: aut per menstrua si sanguinea sit. Sed crises que sunt per apata aut per pustulas: vtplm in egritudinibus longis fiunt: que qdē mortifere crises in fine sunt, ppter apata que in membris pncipalib⁹ fiunt: ⁊ ppterea pcipit Hip. in aliquib⁹ istaꝝ egritudinum euātionē in pncipys fieri: sed non digestionē expectare. H De diuersitate assignationis hui⁹ vide libro de vere tozijs in fine. ⁊ 4o de morbis. char. 317 ⁊. 318. ⁊ libro de decretorio char. 476. ⁊ libro de humoib⁹. 580. ⁊. 581. ⁊ in 5 cocitio pedi citoib⁹. 562. ⁊ in libro de carnib⁹. 597. ⁊ in pnio epidimiaꝝ in fine, negerui stat*. ⁊ 2* affo. 23. ⁊. 24. ⁊ q̄rta affo. 19. ⁊. 36 ⁊. 59. ⁊. 61. ⁊c. comē. ⁊ 3* affor. 28. ⁊ 3* pnosticorum ter. ⁊ com. 8. 9. ⁊. 10. ⁊ pnio de dieb⁹ creticis. 4o. ⁊ 5o. ⁊. 10. ⁊ 2* eiusdē. c. 5. ⁊ 6. ⁊. 19. cō. 10. 394. 399. 398 395. col. 1. ⁊ 4*. ⁊ 10* ad Ellinā. c. 29. ⁊ 3o Theiri trac. 2. c. 1.

¶ Cap.40m. Quod est de diebus creticis. 4a

Et dies mālifesti laudabilis crisis: sūt dies qui a pncipio egritudis per quaternariaꝫ enumeranē cōputationē, boꝝ pmus est quartus: ⁊ scōs est septimus: eo q̄. iiij. hic vtrisq; cōicat: ⁊ post būc. xj⁹. nō cōicans: ⁊ post būc. xiiij⁹. ⁊ post hunc. xvij⁹. cōicans ē: ⁊ post hunc. xx⁹. cōicat: ⁊ post hos. xxiiij⁹. xxvij⁹. xxx⁹. xxxiiij⁹. xxxvij⁹. ⁊. xxxx⁹. ⁊ vltra. xxxx^m. sunt egritudines cronice: ⁊ quasi nō vltra apparent crises manifeste ⁊ ante vigesimū fiunt per quartanariā cōputationē: ⁊ hoc fit q̄ fiunt in quartis: ⁊ in quartis ancedentib⁹ iudicantur sicut crisis que fit i septimo que iudicat in quarto bono signo in quarto apparēte sicut nebula alba suspēsa: ⁊ vndecim⁹ quartūdecimum indicat: ⁊ decimusquartus decimū septimum indicat. ⁊ decimusseptimus vigesimuꝫ indicat: sed post vigesimum non fit indicatio nisi per septimanas: ⁊ isti dies oēs pro maiori pte laudabiles sunt: ⁊ in eis maior pars crisium fit. Sed sunt alij qui in bonitate istis ꝓpinqui existunt: ⁊ sil'r laudabiles existunt qui nō creticāt ꝓpter longos circuit⁹ sicut tertius: quartus: ⁊ nonus: ⁊ decimustertius: ⁊ decimusnonus: ⁊ vigesimusprīm⁹. oēs. n. hi dies nullaꝫ hūt vim indicationis crisis: sed nonus pro

maiori parte indicat vndecimuz. Sed dies in qbus plurimū fit mala crisis est sicut sextus: ⁊ hic est peior oiuz: ⁊ vtplurimū in eo fit mala crisis. Sed quart⁹ est indicatiu⁹ huius: hoc est qñ maluz apparet signū: sicut est nebula nigra: ⁊ post illum in malitia existit. xv⁹. ⁊ post hunc. viij⁹. ⁊ post hunc. x⁹. ⁊ post hūc. xv⁹. ⁊ post hunc. xvj. ⁊ post hunc xviij⁹. ⁊ raro in. xv⁹. fit crisis. ¶ Et debes scire q̃ iste crises a p̃n⁰ egritudis cõputanť: ⁊ est qñ manifeste in operationib⁹ lesio apparet: excepto in pariẽte: qz ab ipso partu incipere debemus q̃uis egritudo post partuz p. xxx. dies sensibilr extitisset: ⁊ breuiter be regule dicta Hip. sequũť. Et cecidit diuisio inter antiquos in bis dieb⁹ in malicia ⁊ bonitate. Sed isti dies approbati sunt a duob⁹ viris: qui priores in hac arte extiterunt: ⁊ sunt Hip. ⁊. H. ⁊ credit̃ q̃ veritatẽ dicãt ꝑpter experiẽtiã eoꝝ multã: ⁊ cã boꝝ ꝑ plurimos dicta est. Et qõ nobis vr̃ ex hoc declaratũ est a nobis sup accusam Aui. quã cõmẽtati fuimus. ¶ Et scias q̃ dies isti q̃uis verificenť in crisi necessitatẽ nõ bñt: sed veritatez bñt f̃m plus: qz Rasis dicit q̃ expertus fuit in infirmaria relension in plurib⁹ decẽmiliũ boiuz: ⁊ in multis ipsoꝝ verificati sunt isti dies laudati: ⁊ in aliq⁹ dies reprobari liberationẽ habuerũt: ⁊ silr cecidit in periclitatione: ⁊ hoc pro pte est cũ Hal. ⁊ pro pte ptra: ⁊ Auẽçoar similr: vt Rasis est testificatus: cui in hac sciẽtia dz concedi corona qui vixit. c. xv. annis: ⁊ in quadragesimo anno in hac arte operari cepit: ⁊ in bono obyt statu: ⁊ in habitu scientie vidit quãta videre ⁊ cognoscere potuit. q̃ sui libri credendi sunt ⁊ ipsius testimonia. Et res quas iam scire possum⁹: qz crisis est ꝓpinqua seu velocitati mor⁹ egritudinis: ⁊ furiositati ipsius. Et signa que in vrina apparent: ⁊ in sputo: ⁊ pulsus fortitudo: ⁊ egritudinis nã: ⁊ ꝓta barũ reruz tarditatẽ crisis significant: quẽadmoduz si mediocres extiterint mediocritatẽ significant.

¶ Cap. 41m. Qõ est de signis significãtib⁹ pñtez crisim.

Et signa pñtem crisim significantia sunt accidentia fortia q̃ precedũt sicut horripilatio fortis: ⁊ ossitatio fortis: inquietudo: ⁊ alienatio: ⁊ doloris capitis fortitudo: oculoꝝ ⁊ faciei rubedo: ⁊ anbelitus strictura: ⁊ tremor cordis: ⁊ pulsus: ⁊ colli dolor: ⁊ ventris: ⁊ laby inferioris motus: ⁊ mordicatio oris stomachi: ⁊ tremoris cypus: ⁊ vrine constrictio: ⁊ stercoris: ⁊ fortis sitis: ⁊ bis similia. Et hec signa si in nocte apparent significant crisim in matutinis futuraz: ⁊ si in die appareãt in nocte proxima crisiz futurã significant. Et spes crisis cognoscunť ꝑpter humorẽ: aut f̃m partẽ ad quã mouebit̃ humor: quẽadmoduz laby citatio signat vomitũ: ⁊ rubedo faciei: ⁊ nasi pruritus sanguis fluxum signabit. Adhuc spes crisis ab idicationis specie cognosceť: qz spes crisis speciei indicationis similabit̃ ⁊ cognosceť: vtruz per sanguinis fluxum: aut per vomitũ: aut per sudorẽ: aut p̃ filia. bis ergo gnqz bona crisis cognoscit̃ causis. vna est vt in statu egritudis fiat. Itẽ post digõnez bonã: ⁊ vt humor q̃ euacuat̃ similis sit humori egritudinẽ faciẽti: ⁊ in die laudabili fiat: ⁊ vt sit bonis diebus indicata.

¶ Cap. 42m. Qõ est de signis ꝓnosticantibus salutem.

Et postq̃ locuti sumus de crisibus bonis ⁊ malis: ⁊ de rebus que pro maiori parte significant in acutis egritudinib⁹ salutem vel mortez. Deinceps loqui volumus de alys signis pronosticis: ⁊ incipiemus a signis pronosticantib⁹ salutez. Et ista signa sunt signa que ab operationib⁹ sumuntur: ⁊ ab accidentibus que ab operationib⁹ prouenium. Et aliqñ hec signa sumunť ab egritudinib⁹ que alias egritudines sequũtur.

¶ Pronosticationes que ab accidentib⁹ sumuntur sunt sicut quãdo facies infirmi ꝓpinqua est sanoꝝ faciebus: ⁊ maxime facie similis sibi sano existẽti: eo q̃ sanoꝝ facies diuersificanť multũ: ⁊ si ita sit signum est salutis: ⁊ qñ caloz equalis est in toto corpore signũ est salutis. Et exẽsio intestinoꝝ absq̃z apostematib⁹. Et venter mediocris iter grassiem ⁊ maciez: ⁊ supfluitates ab eo manãtes colorẽ nãlem ⁊ substãtiam habentes significant salutem: ⁊ q̃ in partib⁹ ventris nõ fit apostema: ⁊ q̃ bene se cõtineat virtutes nutritiue velut stercus: vt sit equale inter grossiciez ⁊ subtilitatẽ: ⁊ vt sit coloris aurei: qa tunc est signũ salutis illius egritudinis: eo q̃ stercus significat super bonitatez istius virtutis. Et si vrina sit citrina: ⁊ hypostasim in fundo habẽs albã ⁊ cõtinuã: aut suspensam signuz est salutis: ⁊ maxime qñ residet in fundo: qñ talis vrina signat salutem in febribus: ⁊ in apostematib⁹ intrinsecis. Sputum album mediuz inter grossũz ⁊ subtile malo carẽs odore: ⁊ qõ facile expuitur in pleuresi ⁊ in peripleumonia salutem significat. Sudor in acutis febribus in die cretico in caloze temperatus: in toto equalr existẽs corpore albi coloris: ⁊ malo carens odore salutem significat. Fluxus sanguinis narium in febribus sanguineis: in apostemate cerebri: ⁊ intestinoꝝ in die cretico salutem significat. ¶ Et signa que ab operationib⁹ sumunť sunt in egritudinibus acutis: bonitas rationis: ⁊ sensũ claritas: bonitas decubitus: ⁊ motus: anbelitus temperatus nõ rarus: nec spissus: nec interpolatus: ⁊ pulsus fortis: ⁊ paucam babẽs pmutationem ⁊ bonus appetitus sunt signa salutis: quia bonitatem oiuz virtutũ significãt. ¶ Sed signa salutis que ab egritudine sumunt supuenienti sunt vt supueniens sit cõtraria causis antecedẽtis: aut vt ipsa moueat cãm egritudinis preambule ad partẽ diuersaz. Exemplu⁹ prime est febris spasmo repletionis supueniens: ꝑpterea qz cã faciens febrẽ: vel ipsa febris cause facienti spasmuz resistit. Similr febris superueniens dolori ventris: ⁊ stomachi: aut epatis: aut splenis ventoso a frigida cõplexione generato. Exempla membri scõl multa in antiquoꝝ libris inueniunť ⁊ dixerũt qñ superuenerit causoni in die cretico rigor est: tunc signum declinationis illius febris: eo q̃ natura expellit ipsuz humorem a partib⁹ intrinsecis ad extrinsecas partes. Et qñ supueniunt varices podagricis ⁊ artericis ⁊ egritudinib⁹ renũ vt nefreticis tunc liberanť. Et qñ hemorroyde melicis superueniunt signum est liberationis: ⁊ qui subtiliter has res perscrutat̃ a seipso ex his multa inueniet. Et aliquãdo accidit vt vna egritudo alteri superueniat ⁊ primã alleuiabit: puta q̃uis perfectã curationem nõ faciat. ⁊ hoc fiet quãdo causa egritudis scõe erit ex genere causaruz prime excepto q̃ sunt minores ⁊ debiliores. Exemplum huius est qõ dicit Hip. acetosa in dysinteria eructuatio laudabilis est.

¶ Cap. 43m. Quod est de signis pronosticis malis.

Et postq̃ locuti sum⁹ de signis salutibus: deinde volum⁹ loqui de signis malis. Ista signa in pronosticatione bñt gradus f̃m plus ⁊ min⁹. Et sumũť ab operationibus ⁊ ab accidentibus que ab ipsis operationib⁹ veniunt: ⁊ aliquãdo sumunť ab egritudine precedenti. ¶ Ea que sumunť ab accidentibus sunt hec vt facies quã dixit Hip. significans mortem. i. qz nasus est acutus: oculi cõcaui: ⁊ aures dependentes: ⁊ cutis: faciei tensa: ⁊ color faciei viridis: vel obscurus: ⁊ oculi q̃si cinerity: hec perditionẽ pnosticanť: eo q̃ ista accidunt in egritudinibus acutis: qñ spargitur ⁊ perditur calor naturalis ab egritudine: ⁊ fortificatur contrarium ipsius: hoc est calor extraneus: ⁊ generaliter hec sunt signa in egri-

tudinibus acutis: ⁊ aliqñ a fortitudine egritudis. Et aliqñ accidunt hec signa in egritudinib⁹ cronicis: vt in ethica: ⁊ etiã post multã cũationẽ a fluxu vẽtris: vel a vigilia imoderata. Qõ est: qz dissolutus est calor nãlis ⁊ humiditas: ⁊ calor extraneus est fortificat⁹ excepto vt nõ ꝑcesserit vẽtris fluxus imoderat⁹ aut imoderata vigilia: quia tunc in malo leuius signũ esset. Et qñ albũ oculi rubeum fuerit: ⁊ ipsius vene obscure. aut nigre fuerint signũ mortis est p̃ dubio: ⁊ maxie in egritudinib⁹ acutis. Qõ est: qz nigredo extinctionẽ nãlis caloris signat: ⁊ alibi rubedo repletionẽ cerebri ex humorib⁹ iflãmatis sigt̃. Eminẽtia oculi in egritudinib⁹ acutis malũ est nisi fozet ꝑ oculi obthalmiaz: aut ꝑ vomitũ. Qñ supciliũ: aut labiũ: aut nasus colorẽ luteũ bñt ⁊ obscurũ: mortẽ ꝓximã signat. Frigiditas extremitatũ in acutis signũ maluz est valde: eo q̃ suffocationẽ caloris nãlis in ꝓtib⁹ intrisecis: aut ꝑpter apã significat: aut ꝑpter humoꝝ frigidoꝝ abundantiã: ⁊ ꝓprium signũ est extinctionis caloris nãlis: ⁊ eodẽ mõ qñ bñs fe. corp⁹ intrinsecus fuerit calidũ ⁊ extrinsecus frigidũ: mortem sigt̃: eo q̃ apa calidũ denũciat in interiorib⁹ eẽ: ⁊ ideo caloz extrinsecus vertit̃ int⁹. Et vlr qñ caloz eq̃lis nõ est in toto corpore: maluz est. Qõ est: qz sigt̃ in membris ꝑnci palib⁹ apa sicut in cerebro: stõcho: ⁊ epate. Qñ lingua pustula botboralia bz cũ extremitatuz friditate: moꝛs ꝓria est. Qõ est: qz signat in cerebro: aut in ventre caliduz apa ⁊ malũ. Si digiti ⁊ vngues ad obscuritatẽ sunt decliues: ⁊ ad viriditatez stante pulsu debili: moꝛs vicina est. Et si nigredo adfit cũ fortitudine pulsus in die cretico salutem signat. Et silr qñ sanies in illis locis fuerit: aut apa salutez signat. Et qñ in carne ꝑmo apparuerit pustula rubea: deind e ad viriditatẽ vel nigredinẽ ꝓuertit̃: signũ est malũ: qñ saz extinctionẽ caloris inati videť significare. Et si in egritudinib⁹ acutis apparent in superficie carnis minute pustule ad silitudinẽ granoꝝ milu: signũ est malum: quia signũ est q̃ mã paucã digestionẽ recipit: ⁊ dicit Hip. ictericia veniẽs ante septimũ diez in acutis febrib⁹: malũ est: reprobatũ est experiẽtia in oib⁹ nr̃is terris. ⁊ si veniat in qnto die laudabile multũ est viua rõne: ⁊ maxie in tpib⁹ calidis ⁊ corporib⁹ calidis. Et hec est sñia collegioꝝ medicoꝝ oium persaꝝ: ⁊ indie maioris: ⁊ pro maiori pte illoꝝ de antal. ⁊ possibile est q̃ istud qõ dixit locũ in grecia habuit: qz terra illa hac frigidior existit. Et istud quod dixit Hip. q̃ erat signũ malum: est ideo: qz hec est vna ex reb⁹ ex qua ꝓuenit crisis: ⁊ ois crisis veniẽs ante digõnez: est maluz. ⁊ possibile est q̃ viderit in terris suis crises veniẽtes per icteritiam ante septimũ esse malas ⁊ sine digõne. ¶ Et signatio que sumit̃ a rebus exeuntib⁹ a corpe boc est sicut stercus nigrũ ⁊ viride ⁊ fetẽs: ⁊ cũ pinguedine in febrib⁹ acutis: qz hec mortẽ significãt. Qõ est: qz nigrum adustionẽ: pingue mẽbroꝝ liquefactionẽ: fetẽs corruptionem humoꝝ sigt̃. Et in acutis stercus albũ ⁊ liquidũ malum est: eo q̃ sigt̃ digõnis debilitatẽ: ⁊ qz cholera ad ptes superiores ascẽdit: ⁊ silr ẽ in vrinis in hac febre. Itẽ albũ stercus futurã icteritiaz sigt̃. Sed stercus bñs colores varios: sup longitudinez egritudinis bz signare ⁊ sup abundantiaz diuersoꝝ humoꝝ: ⁊ si cã medicine fuerit salutem ꝓnunciat in q̃libet egritudine: ⁊ si in p̃n⁰ exierit cholera nigra: siue superius vel inferius mortẽ signat: eo q̃ cuz talis humor apparuerit a ꝓncipio egritudis sigt̃: aut super abundantiã ipsius humoris: aut sup debilitatez virtutis: aut vtrũq̃. Et dysynteria ꝓueniens a melia: aut acetosita te mortẽ denũciat: qñ stercus cholere pure assimilat̃ malum est cũ appetit⁹ defectu. silr casus appetitus cum sanguinis fluxu malum. Nigra hypostasis in acutis febribus mortẽ signat. eodez mõ vrina aquosa ⁊ subtilis pseuerãs in pueris: mala ẽ. Qõ est: qz eoꝝ nãlis vrina dz eẽ grossa. Urina aquosa in egritudinib⁹ acutis mortẽ denunciat: ⁊ vrina turbida que nõ clarescit mala ẽ: eo q̃ sigt̃ supra fortitudinez extranei caloris aut vigiliaꝝ. Urina furfurea ⁊ laminosa in acutis febrib⁹ mala est si viciuz renũ aut vesice nõ affuerit: qz mẽbroꝝ liquefactionẽ signat. Et signuz discretiuũ inter vtrũq̃ est renũ aut vesice dolor: ⁊ vomit⁹ niger: ⁊ screat⁹ existit malus: ⁊ si cũ B fuerit fetẽs mortez bz signare. Sudor in die non cretico apparẽs ex q̃ febris alleuiationẽ nõ bz: malũ est. ⁊ si cũ B est frigidus in cerui ce ⁊ capite malũ est. ⁊ si in capite solo peior: qz lõgitudinẽ egritudis signat: in lenta ⁊ in acuta signat mortẽ. Sãguis guttatim exiens de narib⁹ paucus ⁊ niger in caulone mortem signat. Qõ est: qz magnitudinẽ apatis dicit esse in cerebro. ¶ Hec sunt signa accepta ab opatione. Qñ oculi lumẽ effugient ⁊ iuoluntarie lachrymauerint signuz maluz erit. Et si veloces fuerint ⁊ rubicũdi: ⁊ vnus altero minor apparuerit: signũ est mortis. Et rubedo oculoꝝ iterũ sup spasmũ cerebri bz signare. Et eodem modo qñ labia astringunť: ⁊ qñ infirmus a capite ad pedes se iactauerit: mortis est signũ: qñ intolerãtiaz virtutis denũciat: ⁊ vlr qñcũq̃z infirmus nõ steterit ad moduz sani: signũ est malum: ⁊ similr qñ vult sedere saltãdo sedet. Et eodẽ modo qñ se adheret capiendo seu sustentando se vbiq̃z: signum est mortis. Et qñ infirmus nõ audit nec videt: cum debilitate virtutis: signũ est mortis ꝓxime: ⁊ qñ anbelitus interdum fortis: ⁊ qñq̃z occultus fuerit malum est: qñ perturbationẽ mentis signat: qz eoꝝ cõsuetudo est: ⁊ cuz fuerit anbelitus eius intercisus: est signũ maluz: qñ spasmũ in musculis pectoris esse denunciat. Et somnus quãdo lesionez vel doloꝛẽ inducit: signũ est malũ. Et signa que ab egritudinib⁹ ꝓcedentib⁹ sumunť sunt sic sumẽda: qz qñ noua egritudo ꝓcedente fortior erit: aut in membro nobiliori: signũ est maluz: sicut si in sgnantia in quarto die humor ad pulmonez descendat: patiens in septimo moriť. Et similr omnis egritudo significãs egritudinẽ vel fortitudinem cause efficientis egritudinẽ mala est: sicut repletio reumatis in capitibus priscoꝝ mala est: ⁊ singultus in egritudinib⁹ acutis: qz spasmũ significat: ⁊ aliqñ accidẽs superueniens opponit̃ egritudini ꝓcedenti: sicut hydropisis festinantibus post febres acutas.

¶ Cap. 44m. Quod est de signis vniuersalibus ad cognoscendum membra intrinseca egra.

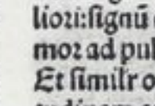

Deinceps volum⁹ log de signis egritudinũ membroꝝ intrinsecoꝝ. Et dicem⁹ qõ iam dictũ est superius q̃ hic tria regrunť: vt membrũ egruz: ⁊ qditas egritudis: ⁊ cã egritudis: ⁊ cã hic intelligitur bñia egritudinis: hec est ipsius ꝓprietas: ⁊ ea que istas res significant pro maiori parte sunt accidẽtia que actionib⁹ ⁊ passionib⁹ membroꝝ supueniunt: ⁊ hec apparẽt aut in corpore: aut in supfluitatib⁹ corporis. Sed accidẽtia que dicta sunt pro maiori parte super egrum membrũ significant: solum qñ illa actio aut passio mẽbro cui supueniunt est illi ꝓria: sicut casus appetitus egritudinẽ oris stõchi significat. Sed si illa accidentia illi membro nõ sunt ꝓpria: qa illud membrũ egrũ nõ signat: sicut priuatio motus digiti nõ signat ꝓprie egritudinẽ soluz in digito eẽ. Qõ est: qa põt esse ꝑpter egritudinẽ nerui ad aliud membrũ venientis. Itẽ possibile est vt accidẽs actioni mẽbri supueniens membrũ egrũ ⁊ egritudinẽ signat. ⁊ hoc accidit: qa hoc accidẽs ꝓpriuz ambob⁹ existit: sicut dolor acut⁹ punctiuus pãniculosuz membrũ egrotare signat: q̃ hũc dolorem efficit humor cholericus. Et oxiremia que cum magna ventositate egredit̃ signat q̃ egritudo in ore stõchi

existit:ꝛ humor frigidus huius cā existit. Et mēbrū existens supra dorsum corporis mēbri in cuius opposito sentit egritudo signū est supra mēbrū lesum in tpe quo erit passio mēbri lesi:sicut dolor q̄ est sup hipocūdrys signat q̄ egritudo est in stōcho. Et illud q̄d nō est ,ppriū signū est sicut dolor ꝛly: qui pōt esse vt sit egritudo colica: aut egritudo renū. ¶ Et exeuntia a corpe silr sup egrū mēbrū bnt signare a pte quātitatis: ꝛ forma ipsoꝝ. A forma sicut corpuscula:pilus:ꝛ sliis sup egritudinē renū:ꝛ quāmoslꝫ sup egritudinē vesice sine se.corpe exīte. Et significant a pte quātitatis sicut magni anuli exputi cū tussi a pulmone ,puenire significant:ꝛ parui a fistulis ipsi⁹ oriri signant. ¶ Itē exeuntia a corpore signant ex pte loci:aut a mō exitus ipsoꝝ:sicut a sanguie ab ano existēte:qa sig̃t q̄ egritudo est:aut in itestinis:aut in epatis concauitate:ꝛ si per viam vrine egredit egritudinē in gibbo epatis:aut in renib⁹:aut in vesica sig̃t. ¶ Et signꝫ que a mō exitus sumit est sicut sanguis exiens cuꝫ tussi qui a pulmone cognoscit venire:ꝛ si cū rascatiōe egredit:a colatorio venire sig̃t. Adhuc silr dolor ꝛ pulsus sup mēbrū egrū significant:q̄uis hec sint ex gīie accidentiū actioni supueniētiū: saluo q̄ illoꝝ actiōes diuersificant ꝟm diuersitates regularū vlium ꝛ particularium. Et ferrinus pulsus significat q̄ egritudo in mēbro est neruoso. Et vndosus significat ipsam in mēbro carnoso. Sed qñ dolor pungitiu⁹: ꝛ a latere mouet:significat morbū esse in mēbro panniculoso. Et si est lentus sig̃nat ipsuꝫ in mēbro carnoso.ꝛ si ē pulsatiuus:tunc in mēbro arterioso ipsuꝫ eē sig̃nat. ꝛ si est latitudinalis sine punctione sig̃nat ipsum esse in mēbro non ossuoso nec in neruoso:sicut in splene ꝛ epate. ꝛ si extēdit in latitudinē sig̃nat ipsum in neruo:aut vena esse.ꝛ si assimilat fissioni corporis grossi fixi sig̃nat q̄ est in lumbis: aut grosso intestino.ꝛ si sit frāgitiuus in mēbro ossuoso eē sig̃nat. ¶ Itē sunt modi q̄bus mēbrū egrū pōt cognosci. Actiones ꝛo ,ppzie alicuius iterare hic nō opꝫ:qꝫ tu boc scis in libro sanitatis. Sed q̄d hic ē optimuꝫ sunt aliquāte distinctiōes eoꝝ que ex corpore egrediunt:ꝛ dicimus q̄ exeuntiū a corpe sunt due spēs. vna est cuius exit⁹ est nālis sicut vrine:stercoris:ꝛ sputi. ꝛ alia est cui⁹ exitus nālis nō est:sicut sanguis:ꝛ quorūdaꝫ membroꝝ partium.

Vide primo de affec.

¶ Cap. 45m. Quod est de bis que egrediuntur a corpore que egritudines significant.

ACcidentia ꝛo exitus eius q̄ exituꝫ hꝫ nālem nō significant pro maiori pte nisi quiditatē egritudis vel cām:ꝛ iam de illis secuti sumus. Sed res q̄ exituꝫ nō bnt nālem significāt mēbrū egrū pro maiori pte. Et q̄d hꝫ dicere volum⁹ est signū exit⁹ sanguinis. Et dicim⁹ q̄ sanguis exiens: aut exit a supioribus partib⁹ corporis:aut a partib⁹ inferioribꝰ. Et q̄ a ptibus exit supioribꝰ:aut exit per os:ꝛ cū sputo:aut cū rascatiōe: ꝛ a colatorio ,puenit:aut a stōcho:ꝛ fit cum vomitu:aut a pectore vel pulmone:ꝛ fit cū tussi. Sed q̄ a pulmone ,puenit est quātitate mult⁹ ꝛ simul ꝛ semel proycit ꝛ sine dolore:ꝛ est arterialis. Sed q̄ a pectore ,puenit est cū dolore:ꝛ est paucus ꝛ simul ꝛ semel non exit:ꝛ colorē sanguis pulmonis nō hꝫ:excepto q̄ ab aliq̄ exeat arteria:ꝛ in eo sunt gutte coagulate. Et aliqñ a capite descēdit ꝛ mouet tussiꝫ: ꝛ autumant aliqui vt a pulmone descēdat:ſꝫ ab eo diuersificat in suba ꝛ colore:qꝫ pro maiori pte ē sanguis coagulatus. Et adhuc signatio sumit a signis repletionis cerebri:ꝛ aliqñ a gutture ,puenit ꝛ cognoscit p dolorez spatulaꝝ. Sed sanguis q̄ a ptib⁹ inferioribꝰ corporis egredit: aliqñ ab orificijs venaꝝ ani egredit:ꝛ nā B vtit per viaꝫ eūationis qñ nimis quātitate aut q̄litate exuberat:ꝛ B cognoscit ab accētib⁹ orificioꝝ ani eueniētib⁹:ꝛ boc idez si supfluat nō est laudabilis. Et aliqñ p eandez viā egredit sanguis pp apata:aut itestinoꝝ vlcerationē:aut pp virtutis epatis debilitatē:aut pp malaꝫ sanguis q̄ltate quā nā bnficio mūdificationis expellit. Et cōtcat sanguis exiens ab itestinis:ꝛ pp debilitatē epatis in boc:qꝫ ambo loture carnis assimilant. Et ,ppriū signū in itestinoꝝ vlcerationē est dolor sensibilis in mēbro egrotāte: ꝛ q̄ paulatim sanguis egredit q̄ supfluitatib⁹ ē admixꝫ. Itē q̄ ab epate ,puenit ab accētib⁹ ,pp̄e debilitatē epat; significātib⁹ cognoscit:ꝛ sine dolore est:ſꝫ q̄ expellit epar pp maliciā ipsius cognoscit p colorē:qꝫ est sanguis niger adustus. Sed sanguis q̄ ex vrie vrine egredit aliqñ a vesica ,puenit:aliqñ a renib⁹:ꝛ aliqñ ab epatis gibbositate. Et q̄ ex renib⁹ exit egredit pp duas cās:aut pp vene apertionē:aut pp ipsoꝝ renū scissurā:sicut accidit pp lapides i eis gīiatos:qꝫ multotiēs in eoꝝ suba gīat: sicut dicit Hal.ꝛ postea lacerant lapides ipsoꝝ carnes ꝛ egrediunt:ꝛ qñ hoc accidit dolor incipit in loco ipso:ꝛ durat quousq̄ virt⁹ expulsiua expellit ipsos:ꝛ vtplm gīat in cōcauitatibus ipsoꝝ pp separatiue virtutis debilitatē que separe nō pōt aquosaꝫ p tē ex qua renes nutriunt a pte terrestri. Et aliqñ gīat pp vtut assimilatiue debilitatē que partē ex qua mēbraꝫ nutriri dꝫ nō pōt assimilare:ꝛ sic ad lapidez ,puertit:ꝛ nō ad ptē renū aut vesice cōuersionē hꝫ. Et B accidit ,ppter fortem caliditatē ꝛ siccitatē:aut ,ppter frigiditatē ꝛ siccitatē:sicut accidit in supfluitatib⁹ que in aque canalib⁹ colliguntur. Et aliqñ accidit ,ppter grossoꝝ ciboꝝ:ꝛ terrestriū vlum: ꝛ aliqñ be cause oēs instmul aggregant. Itez adhuc sanguis ex renib⁹ egredit ,ppter virtutis nutritiue debilitatem. Qd̄ est:qꝫ nutriri nō pōt ex humiditate sanguiea in eis existēte. ¶ Sed haꝫ passionū differentie be sunt:qa que a debilitate renū causat: ab accidētib⁹ renib⁹ supueniētib⁹ cognoscit:sicut a colore qui eis accidit pp malaꝫ cōplexionē ꝛ totius corporis maciez ꝛ coitus debilitatez. Et dīa illius sanguis qui fit ,ppter apertionē vene ab eo qui ,ppter virtutis nutritiue fit debilitatē est:qꝫ qui egreditur ,ppter vene apertionē pon it vrinā talem qualis fit sanguis ab ipso rei pncipio:sed qui a debilitate ,puenit renum loture carnis assimilat:ꝛ hoc idem in pncipio valet neq̄z subito appet. Et dīa inter sanguinē ex scissura vene prouenientē:ꝛ sanguinē ex orificijs exeuntez est:qꝫ qui ex orificijs egredit sine dolore est:quēad:modum sanguis ex naribus exiens:ꝛ qui ex scissura exitum cū dolore habet. Item qui ex vesica ,puenit semp cum dolore egreditur. Qd̄ est:qꝫ sanguis ex hoc mēbro vtplurimuꝫ egredit pp humores acutos ipm lacerātes. Et qui a gibbositate epatis egredit ab accētib⁹ debilitatē epatis denotātibus cognoscit. Sed accidens q̄d fluxus vētris noiat:q̄ q̄ de eo Hal. sufficiēter nō sit locutus:declaratū tñ est in egritudinum libro:q̄ sit ab intestinoꝝ epatis: ꝛ stomachi debilitate:ꝛ aliqñ a debilitate membroꝝ totius corporis:ꝛ cum hic dico debilitatē:malaꝫ membroꝝ sine materia cōplexionē intēdo. ꝛ similr ,ppter malaꝫ cōplexionē materialem hec accidētia fieri possunt. hoc est ,ppter materiā in quolibet istoꝝ mēbroꝝ:aut in plurib⁹ collectā: ꝛ tūc hec mala cōplexio soluꝫ mēbrū egrū nō significabit:sed etiā ipsius cām denotabit. Et incipienduꝫ est a signis que qñ huic cūationi ,iungunt membraꝫ hoc egrum significant ,ppter ipsoꝝ differētias. Et dicimus q̄ dīa que est inter fluxum ventris qui ab egritudine materiali fit in aliquo mēbro vel in plurib⁹ ꝛ inter fluxuꝫ qui ab egritudine fit nō materiali est:qꝫ ille qui ab egritudine fit materiali hꝫ manifestū exitū humoris ipm faciētis cum egestione. ꝛ si fit sine materia nō sic mānifestat. ¶ Et debes scire q̄ si a

stōcho ,puenerit. ab accidētib⁹ stōcho supueniētibus q̄d manifestat stōcho bnte cōplonē malā mālez aut nō mālez:ꝛ cū B penit⁹ ,iūgit moza cibi in stōacho pauca. Qd̄ est:qꝫ qui a stōcho ,puenit est pp vnā duaꝝ reruꝫ:aut pp virtutis expulsiue festinationez vt citius expellat:aut pp retētiue debilitatē vt nō retineat.ꝛ q̄dcūqꝫ boꝝ fuerit ne cesse ē vt pauca cibi in stōcho fiat moza. Et aliqñ accidit vt fluxus ab itestinis ,pueniat sicut dictū est:ꝛ hoc ab accidentibus intestinis supueniētib⁹ cognoscit:ꝛ qꝫ in stōcho cā festinātie suprādicte nō est i ipso cib⁹ tpe nāli morat. Et qui ab epate aut venis ,puenit:aut ab aliqb⁹ alys mēbris ,puenit:vt a capite:ꝛ bis silib⁹ cognoscit si mālis est: silr a signis significātib⁹ dñiuꝫ humoris in membro:ꝛ ab accidentib⁹ illi mēbro ,ppruꝫ:aut ab ipsius opationibus. Auēçoar.n.testificat de illo qui fluxū cronicū patiebatur q̄ fluxus iste in hora somni fortificabat:ꝛ i hora vigiliaruꝫ alleuiabat: ꝛ per B arguebat q̄ humor B facies esset in cerebro:ꝛ suā intētionē in curando cerebrū adhibuit:ꝛ curat⁹ est. Et ego eādez rem isti silez feci in quodā fluxuꝫ vētris patiēte:qui medicat⁹ a multi medicis: ꝛ a me lōgo tpe fuit ꝛ nihil ,pf cui bēbat:ita q̄ de ipsius salute desperauit:ſꝫ ipm visitabā sicut amicū:ꝛ qꝫ magn⁹ erat: tandez pcepi vnū ex suis brachys:alio frigidius ꝛ macrius:ꝛ autumaui ob B q̄ fluxus ab illo brachio ortū habuit: eo q̄ vtutes ipsi⁹ mēbri attractiua ꝛ digestiua deperdite essent pp malaꝫ cōplonē frigidā nō mālez sup ipm dominātē. Et ego intētionē meā ad illud mēbrū calefaciēduꝫ apposui cū fricationib⁹:balneis:ꝛ silib⁹ localib⁹ reducē bonā ꝛ nālez humiditatē conat⁹ fui:ꝛ postea mētē apposui:vt calorē nālez atq̄z humiditatē hāc cū reb⁹ ,pueniētib⁹ cōseruare donec ipm ad oēs suas vtutes nāles reduxi. Nec me dicinā ,ppriā aliquā fluxui ,ppriā facere curaui:ꝛ pp hāc rem breui tpe curat⁹ est. Sed fluxus q̄ fit pp oppilonez q̄ fit in mesaraicis venientib⁹ ab epate ad itestina signatur per cbilus exeuntē cuꝫ egestione: q̄uis tardet in stōcho ꝛ itestinis tpe nāli:aut ,ppinquo eidez:ꝛ qñ B accidit alicui fit ei macies tpe breui:ita q̄ breuiori q̄ alys fluxib⁹ accidat. Sed qñ egritudines iste cōponunt difficile ē eas cognoscē. Et scias q̄ maior pars istoꝝ signoꝝ ,pecturabilis est:ꝛ ,pterea volens ista cognoscē indiget acuto ingenio cū pseuerātia pscrutationis:ꝛ qñ est imabis vnum incipe eleuare cū medicina leui ꝟm egritudinē quā opinat⁹ fueris:ꝛ si lucrat⁹ fueris ex B cōtinua medicinā:qꝫ tunc scies q̄ opinatus es verū:ꝛ si nō:dimitte. Sicut qñ credideris q̄ cā fluxus sit oppilatio dabis res aperitiuas: ꝛ si lucratus fueris teneas hāc medicinā: ꝛ credas q̄ hec opio est vera:ꝛ si non incipies cito restaurare illud q̄d fecisti cum medicina illa. Et opinant q̄dam medicoꝝ q̄ hec oppilo sit de gīie supposito egritudinib⁹ ꝛ causis egritudinū. ꝛ si credideris q̄ cā egritudinis sit caliditas studebis curare cū reb⁹ paꝝ frigidis:ꝛ si videris q̄ ,pdeūt credas pro certo tuā opionē:ꝛ icipe egritudinē leuare. Hec sunt illa pp que cognosces mēbra lesa. Et q̄daꝫ cognosces per accidētia mēbroꝝ cōiacntia cū mēbro leso sicut tussis que accidit cā pleuresis:aut cā apatis epatis:aut tractiōe ossis trachea tracti cā apatis epatis:sed hec signa non sunt ,ppzie signa lesionis mēbri nisi ,iungant alia signa cuꝫ eis sicut tussis ꝛ rascatio que nō significat sup pleuresiꝫ:nisi sit ibi dolor pungitiu⁹ lateris ꝛ fe.cōtinua. Adhuc scias q̄ in gbusdā membroꝝ egroꝝ est egritudo p se pmo:ꝛ in gbusdam ,ppter alioꝝ mēbroꝝ cōiacationē fit:ꝛ cognitio egritudinis que ,ppter colligātiaꝫ fit mēbroꝝ est q̄ membrū cōpatiens ,ppter augmētuꝫ vel diminutionē egritudinis mēbri per se egri aggrauat aut alleuiat. ꝛ.g.qꝫ vertigo ꝛ alie capitis egritudies que augmētant qñ stomach⁹ nauseat:aut qñ corruptos in se cōtinet humores:aut quādo a cibis vacuus nō est:tunc dicere debemus q̄ hoc nō accidit capiti nisi ,ppter cerebri ad stomachū colligātiaꝫ. Et adhuc hoc indiget pscrutatione:qꝫ possibile est vt alicui⁹ membri egritudo ,ppter alterius mēbri egritudinē accrescat:aut esse pōt:vt in vno mēbro sint egritudies plures: quaꝝ vna est sibi ,ppzia ꝛ pxima ꝛ altera ,ppter alterius membri colligātiaꝫ. Et aliqñ egritudo que ,ppter colligātiam fit ,ppzie egritudinis augmētuꝫ recipiet ꝛ cremētū: ꝛ autumabit forte quis q̄ ,ppter colligantiam solam hoc prouenire possit. Itez adhuc esse pōt vt due egritudines ,ppter colligantiaꝫ esse possint vt egritudo cerebri ,ppter stōchū:ꝛ egritudo stōchi pp aliud mēbrū. Et ne in hunc errorez decidat speculator:opꝫ vt circa B pluries perscrutet:ꝛ qñ eius opio sup aliquā istaꝝ fuerit firmata:tūc remotionē ipsius cū medicina equalitati ,ppinqua attēdet. hoc est cū medicina ad aliquā extremitatū nō multū declinātē. Et si experiētia hoc ipm inuenerit ꝛ perpendat in ipso perseueret:ꝛ si nō:ad aliam opionē se cōuertat.

¶ Cap. 46m. Quod est de signis egritudinum ꝛ causarum ipsarum in generali.

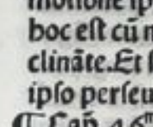

T postq̄ nos de reb⁹ vlibus fuim⁹ locuti p quas mēbra egra cognoscere possumus:deinceps loqui volumus de reb⁹ per quas egritudines ꝛ ipsaruꝫ egritudinū cās cognoscamus. Et dicimus q̄ rerū sup quas nos opꝫ adducere signa vltter sunt:aut mala cōplexio mālis aut nō mālis. Et signa que malam cōplexionē mālem significant:vt dictū est sunt illa que dominationē bu.significāt:aut in toto corpe:aut in vno mēbro egro. ¶ Et adhuc silr vt dictū est ea que ex corpore egrediunt humorē facientē malaꝫ cōplonē mālez significant sicut vomitus ꝛ egestio:aut sputuꝫ:ꝛ hec sunt signa cōuenientia sup genus cause operatiue:ꝛ de his iaꝫ locuti fuimus. ¶ Et rascatio sig̃nat etiā sup cām ꝛ spēm operātem:sicut rascatio rubea significat fortitudinez sanguis:ꝛ viridis fortitudinē humoris cōbusti: ꝛ ideo significat in egritudinib⁹ pectoris mortem. Et rascatio bona est alba plana equalis:ꝛ que cuꝫ facilitate expuit. ¶ Et apata significāt demfrationē sup humores operātes ea per signa significantia sup fortitudinē humoꝝ. Et dolor sig̃nat sup cām que operat:ideo q̄ dolor acut⁹ sig̃nat q̄ bu.sunt calidi:ſꝫ dolor martilin⁹ ꝛ dolor silis punctioni acus grossē nō sunt nisi ex bu.frigidis sicut dolor colice:aut cā humoris lapideati:sicut accidit in renib⁹ cā arenulaꝝ. Et apata simil⁹ ex signis cāꝝ faciētiuꝫ manifestant:ꝛ qꝫ pulsus in re apatū signū hꝫ ,ppziuꝫ:ob hoc de ipso nūc loqui dispo suimus. ¶ Et dicimus q̄ apatum calidoꝝ pulsus tensus est paruus:velox:spissus:varius:varietate serrina. Et tensio ꝛo fit ,ppter materiaꝫ organū extēdentē:paruitas ꝛo ,ppter duriciem ꝛ organi asperitatē fit: velocitas ꝛ spissitudo ,ppter recōpensationē fortis magnitudinis siūt quā amisit:serinitas ꝛo fit:qꝫ virtus organū extēdit:qꝫ ꝛ non est organū obediens ꝛ ipsius ptes non equalr extēdunt:ꝛ ob hoc vna alteri resistit:ꝛ ,ppterea ille motus serre motui assimilat. ¶ Sed apatuꝫ cholericoꝝ pulsus spissioꝝ sanguineoꝝ pulsu est:,ppter ipsoꝝ fortitudinez calozis ꝛ magis ad serrinitatē declinat eo q̄ cholere siccitas indurat membrū. ¶ Sed apostematum flegmaticoꝝ pulsus paru⁹ ꝛ tardus est: ,ppter fortitudinē frigiditatis ꝛ virtutis debilitatē:ꝛ in B dispositio serrina oino nō existit ,ppter humoris faciētis humiditatē. ¶ Sed humoꝝ melancholicoꝝ apostematū pulsus durus est:ꝛ asper pp humoꝝ siccitatem:ꝛ est tardus:ꝛ rarus:ꝛ ad serrinitatem manifeste declinat: ꝛ cuꝫ bis oibus est occultus ꝛ rarus.

Et de rebus per quas cognoscunt apata que fiunt in principalib⁹ mēbris est febris: ⁊ ideo hec est vna de reb⁹ que ostēdunt de apatib⁹ que ꝓueuerūt facere sanīem: qz apa qō nō facit sanīem nō hz calorē extraneū sicut apata que sunt cā ventositatis aut duriciei. Sed mēbra in gb⁹ visibiliter manifestant sunt cerebrū: epar: stōchus: ⁊ itestina gracilia: ⁊ splen: ⁊ renes: ⁊ vulva: ⁊ vesica. Ista sunt genera signoꝝ per que spēs egritudinū cognoscunt. Fm regulam huius artis vlez. Et si ego nō recolerē signa ⁊ cursuz qui currit in hac arte: hoc est dicere si ego nō ꝓsiderarem in vnoquoq membro ꝓsiderationē ppriaz: tūc ꝓsideratio vlis sufficere videret: sed volo sequi vestigiū Hal. ad maiorē cautelaz. l. ad loquēdum de reb⁹ particularib⁹: eo q bec est via quesita in hac arte. Et nos narrabim⁹ egritudines membroꝝ manifestoꝝ: ⁊ narrabim⁹ signa significātia sup ipsa cū cautela ⁊ cōpleméto xboꝝ particularium: que cū vlib⁹ dici nō possent. Et etiā ga multa signa ex his cū accipiunt pricularier nō sunt signa: eo q plus apprehendunt q̄ egritudo ipsa: vel q̄ membrū infirmū: ⁊ ppter hoc necessariū est loqui sup oia accidētia q̄ sunt ppria vnicuiq egritudini. x. g. qz dolor pungitiuus in latere cum febre ⁊ tussi: ⁊ pulsu serrino signū est apatis diafragmatis. Sed maior pars egritudinuz membroꝝ interioꝝ que indigent demōstratione sunt apata: vel mala cōplexio mālis vel nō mālis. Sed fm Hal. ꝓsiderationem in res particulares narrare opz. Sed de his breuiter dicemus egritudines mēbroꝝ ppias narrantes signa sup eas significātia ostēdemus a cerebro incipiētes. dicimus q oēs male cōplones cidez supuenire pnt vt calide: fri. sic. ⁊ bu. ⁊ vniuscuiusq istaꝝ signa significātia dispōnem plenius ostēdent: sicut oculoꝝ rubedo ⁊ facies: ⁊ actualis calor dñiuz sanguis: aut humoris calidi signat. Et ppietas male cōplonis calide aut frigide est: vt eidem dolor coniungat: tñ in cōplone calida fortior existit: ꝛz humida vel sicca dolore nō efficit nisi paꝝ. Sed qñ est sola humiditas tūc sola grauitas sentit: ⁊ humida cōplexio cerebri cognoscit a capitis grauitate: ⁊ a multo somno: ⁊ a sensuū capitis ebetudie. Et siccitatis signa bis existunt cōtraria. Et possibile est vt cōplexio adueniens capiti sit pncipalr adueniēs ex capite. Et possibile est vt ab alio veniat mēbro: sed pro maiori parte accidit cā stōchi. Et signuz hui⁹ est: qñ soda promouet qñ angustiat stomachus ad vomendum: vel qñ a cibis vacuus existit: aut qñ cibaria corrupta sunt in stōcho. Et istud est signale: qñ dolor capitis augmētat qñ auget stomachi egritudo: ⁊ minuit qñ minuit. Et possibile est q accidat ex colligātia duaꝝ venaꝝ que noiate sūt in arabico guidez. Et sunt vene somni: qñ accidit in capite dolor qui dr emigranea: ⁊ signū hui⁹ est signa significantia repletionē occipitij. Et possibile est vt accidat ex colligātia torī corporis: ⁊ signuz huius ē signa significātia repletionē vlez. Et cerebro aduenire pnt oēs spēs apostematū calidoꝝ ⁊ frigidoꝝ. Et aliqñ membruz egruz cognoscit ⁊ egritudo a ppriis ipsius opationib⁹ in ipso sicut in egritudie fixa in cerebro cōcomitant alienationes que diu cōtinuant cū eo: q̄ si ppter colligantiam alterius mēbri existāt sicut accidit ppter apa diafragmatis cōcomitant alienatiōes que nō cōtinuant cū eo. Itez accidentia que sensib⁹ adueniunt sunt cognitionis species egritudinis membri ppe sicut apa cholericū in cerebro factū malas preber cogitationes: ⁊ q̄si festucaꝝ de pānis euulsionē adducit ⁊ vigiliarū multitudinez: ⁊ cum mala dispōne de somno excitant. Et q ex sanguine fit min⁹ vigilare facit q̄ illud qō de cholera fit: ⁊ hz risum ⁊ letitiaz: ꝛz q a cholera fit: sequet ira ⁊ furor. Sed qō de melia fit ⁊ illud alienationez sensuū promouet: excepto q timor ⁊ planctⁿ B cōcomitant. Sed qō ex flegmate fit corruptionem aialium virtutū prebet ⁊ nō intedit facere malum. Sed signa ppria domiuy humoris apa facientis in cerebro sunt sicut rubedo faciei ⁊ oculoꝝ: ⁊ caliditas tactus: ⁊ fortitudo pulsus: qñ ista significāt abundantiā sanguis: ⁊ maxie qñ associabit eis regimē cōueniēs sicut etates: cōplexiones: ⁊ tēpora. Et nō queras vt rememorē tibi signa multoriens: qñ rememorari debes eoꝝ que tibi dixi. Et pulsus sup apata significās hz a sua ppriētate varietatez tremoris. Qō est: qz in membro pāniculoso pp certamē: qō est inter virtutē ⁊ organi extensionē. Et hoc accidēs in apostematib⁹ calidis plus manifestat. In apatibus xo flegmaticis ⁊ melicis mollicies. Et humiditas que est in apostematib⁹ flegmaticis quasi vincit serrinā disponem quam ad parte membri cōiequi debet. Et pāniculi qui in cerebro apostemant sūt pia mater ⁊ dura mater: ⁊ aliqñ ipsa suba cerebri apostemat: ⁊ hoc maioris est periculi: ⁊ fortiora habet accidentia. Qō est: qz ex hoc ꝓsequitur paralysis aut appoplexia. Et dr q aliqñ cerebri rbete apat. ⁊ hoc sequit dolor pulsatiuus pp arteriaꝝ multitudinē: ⁊ ipsius ppria signa sunt albi oculi: fortis rubedo: ⁊ palpebraꝝ grossicies: ⁊ motus difficultas: ⁊ fe. vt dictū est: ppa in istis apatib⁹ existit: sed tñ in apatib⁹ calidis est acuta: ⁊ in mollib⁹ est lenta. De sunt egritudines in gbus neēe est inducere demōstrationē ⁊ ppria in egritudinib⁹ cerebri.

¶ Sz epilepsia ⁊ appoplexia ⁊ siles egritudies neruoꝝ oēs iste egritudines sunt manifeste sensui: ⁊ iam diximus eaꝝ cās in libris egritudinū. Et que remanent loqui sunt signa q̄ sunt ppria cuiusq̄z cause cāꝝ egritudinuz. Et hoc inuētuz est in eis plurib⁹ ex causis. ⁊ est inuētuz in eis ex colligātia alioꝝ mēbroꝝ: sicut est relaxatio: qz iaz declaratuz est in libro egritudinū q̄ humor qui facit est causa flegmatis. ⁊ pōt esse q̄ sit cā melie. Sed si est ex aquositate aut ventositate: in B est dūia inter medicos. ⁊ si pōt esse vt sit in cerebro pncipalr ⁊ ex colligantia alioꝝ mēbroꝝ.

¶ Sed cognoscere ista signa maxie pōt scirī per pterita: ga iste egritudines euenīt plurib⁹ de causis. Ecce q significāt sup ipsa sunt signa q signant sup abūdantiaz būoris. ⁊ q eius qō iuenit ex colligātia alterius mēbri dicta sunt iaz fit via: per quā demōstrat: ⁊ B ē q egritudo multiplicat in mēbro ex colligātia ⁊ minuit ex minoratiōe: ⁊ itez ga in mēbro loso non stat fixa egritudo. ⁊ ideo qz oia ista accidētia manifestāt q̄ be egritudines nō sunt in mēbro principali. ¶ Et scias q dūia que iter egritudines māles ⁊ nō māles existit: est qa mālis dñiuz illius humoris ostēdit: ⁊ que p̄ma essentia a nō māli existit: si cā hoc efficiēs a rebus exteriorib⁹ causet. hec erit malicia pauca ⁊ pleuerantia erit breuis sicut dolor capitis qui a calore puenit solis: ⁊ sicut egritudo q̄ noiat terabi: que ab aere serenissimo qui mēbra nutritiua lesit: cōtingit. Et q̄ mala cōplo a scō existit essentia est sicut spasmus aut ⁊ etbica que a nimia siccitate fit: ⁊ hec spasmi spēs ab alys spasmi speciebus diuersificat: qz paulatim aduenit: ⁊ eius timor ē magnus: hec sunt signa egritudinis.

¶ Cap. 47m. Quod est de signis egritudinum oculoꝝ.

Accipiamus nunc signa egritudis oculoꝝ. dicam⁹ q̄ be egritudines sensui visus manifestant: ⁊ in B non indigemus nisi cognitione cause: ⁊ bū meuz sermonē cōplebo cuz de oculoꝝ medicatione sermonē ordinabo: sed hic dicaz signa q̄ cognitionē egritudinū oculoꝝ manifestant: hec lesio est q̄ adueniit nerio per quem ad oculuz spūs currit aialis: qua eidez accidit spiritui. Et neru⁹ qui ad oculū dirigit ledit aut mala cōplexione materialis: cū apostemate vl oppilatione: aut pp malaz cōplonē sine apate vel oppilone. Et signa male cōplonis cū apate i oculis sūt manifesta: sicut pulsatio: rubedo: ⁊ calor. ⁊ signa oppilonis st sola grauitas. Et signa male complonis oculoꝝ manifestant fm q ois mala cōplo manifestat. Et oppilones q̄ in eo sunt fiūt sic egritudo q̄ noiat abinasal: ⁊ ē oppilo fcā iter corneā ⁊ humore crystallinū: ⁊ B oppilo apparēs ē, hāc xo egritu^ncm pcedit vapoꝝ elevatio ad ptes supiores. Et pōt ee vt isti vapores pp colligātiaz stōchi ascēdant quos stōch⁹ trāsmittit cerebro: ⁊ et pnt a solo cerebro eleuari. Et dūia iter istos ē: qz vapores a stōcho veniētes crescūt ⁊ decrescūt pp bonitatē digōnis stōchi ⁊ malitiā ipsius. Sed qñ q ce rebro fiūt in sua fixione firmant tñ ⁊ in eis qui a cerebro fiunt aliq̄ addit malicia ppter stōchi maliciā. Et dicunt q vapores a stōcho ascēdentes ambos oculos equaliter turbāt. Sed oppilatio que ppter decursuz aque superioris aduenit vtplurimū vni soli oculo accidit.

¶ Cap. 48m. Qō est de signis egritudinum aurium.

Tauribus etiā fit egritudo ppter duas spēs male cōplonis: vt māles ⁊ nō māle: ⁊ fiūt in ipsis apata: ⁊ oppilones: ⁊ dolores: ⁊ gñalr egritudies q̄ sunt oib⁹ alys mēbris gñales: doloꝝ ⁊ apatū ⁊ pustulaꝝ ⁊ similiū: ⁊ hec signa sunt signa ppa egritudinuz ipsaꝝ. Et signa calidi apatis auriculaꝝ sunt dolor infixiuus grauis: qz mēbrū est nerusuz ⁊ chartilaginosuz: ⁊ pulsus serrinus. Et scias q maior pars humoꝝ faciētū talis apata est humoꝝ subtiliuz pp obtusitatē vel duriciē sube ipsoꝝ mēbroꝝ: ⁊ aliqñ cū his apatib⁹ fit fe. cōtinua: ⁊ maxime qñ apa est in radice loci noiati sumach. Et maior pars egritudinū que fiunt in aure est exufflatio: ⁊ tinitus ppter intus ventositatis expulsionē ⁊ inclusionē: ⁊ dr q hoc esse pōt acuitate sentiendi: ⁊ demōstratio sup hoc est q ibi nō est signum superabundantie humoꝝ.

¶ Cap. 49m. Qō est de signis egritudinum nasi.

Also supueniūt oppilones: ⁊ apata cū cōplone mala māli ⁊ nō māli: ⁊ ppria apata in ipso sunt que derivata sunt a nomie illius vermis q ramisse noiat. hic est ille qui multos hz pedes ⁊ signa istius egritudis ab eisdem gbus ⁊ alie egritudines cognoscunt signis.

¶ Cap. 50m. Qō est de signis egritudis oris.

Gritudines xo oris oculis manifestant: ⁊ ob B pscrutatione signoꝝ ipsoꝝ nō indigemus.

¶ Cap. 51m. Qō ē de signis egritudinū gule.

Tgule fiunt apata ⁊ egritudies q̄ etiā eldaucha dicunt. i. strāgulatoz ⁊ perses appellant ascbeaz. Et cognoscunt a doloze ibi existēte: ⁊ cuz cōstrictione deglutionis: ⁊ qñ crescit cōstrictionē facit anbelit⁹: ⁊ pōt fieri vt hic extinguat spūm. Et cā huius a signis humoꝝ ibi dominātiuz cognoscit. Et pulsus in hoc apate ē vndosus: ⁊ est qz hoc apa in membro est musculoso: ⁊ diuersificat hoc apa fm magnitudinē ⁊ paruitatez: ⁊ fm B eoꝝ terminationes al. particularia iudicant. Et hoc ex signis bonis est vt apa in partib⁹ exteriorib⁹ manifestetur: aut ppter tumorē: aut aliud signū: aut ppter dolorez per tactuz. Et ipsoꝝ spēs fm Hal. sunt quinq. vna est que fit in meatu gule que extremitatem epiglotis attingit. Secda est que nec foris manifestatur: ⁊ in gula non apparet: sed ex hoc patiens quasi strangulationez percipit. Tertia est quando gula exterior est inflata. Quarta qñ intus ⁊ extra tamet. Quinta quādo lacerti colli appodiant: ita q spondilia intus contrabuntur.

4⁹ de locis affec. c. 5⁰. ad fin. ⁊ in affo tmo fi a sc tur.

¶ Cap. 52m. Quod est de signis egritudinuz pulmonis.

Tpulmoni multe egritudines fiūt quaꝝ q̄daz sunt cōes: ⁊ q̄dā ppric. cōes sunt sicut apata: vlceratiōes ⁊ cōtinuitatis solo: ppe xo sicut tussis ⁊ egritudo que dr bethbozra. i. difficultas anbelit⁹. Et apa pulmonis cogīcit a forti anbelit⁹ strictura: ⁊ a cōcussione fixa cū ipso pp istius mēbri ad cor ppinquitatē ⁊ pectoris grauitatē: ⁊ a forti tinctura pomoꝝ maxillaꝝ: ⁊ ab oib⁹ signis dñationis sanguis cognoscit: ppterea ga vtplm in B mēbro apa a sanguie cōcreat. Qō est: qz cholere sparsio in eo pp sue sube molliciez ee nō pōt: ⁊ et pp multā humiditatē ad ipm transmissaz: ⁊ tñ nec et ppter hoc apa flegmaticū nisi raro in ipso cōficiur. Et dolor in apate istius membri signū nō est: qz hoc membrū insensibile est. Et pulsus nēcio est talis q̄lis apatū calidoꝝ: excepto ga in eo vndositas est manifesta pp mollicies mēbri. Et solonis cōtinuitatis istius mēbri signū est: qz simul ⁊ semel sanguis egredit multⁿ rubeus: arenosus: ⁊ cū tussi: ⁊ hec fiunt aut pp cās extrinsecas: aut pp reuma descēdēs: aut ppter pcussiones in pectore factas. ¶ Et sputum silr apa pulmonis manifestat dūmō ꝓiungat cū signis predictis. Qō est: qz fiunt fieri et in apatib⁹ q̄ fiunt in pāniculis: als pelliculis costaꝝ. Et ex signis laudabilib⁹ in apate pulmonis est sputuz albū ⁊ cōl̄e: ⁊ qō suauiter egreditur: quēadmodū illaudabile est signū in quo dñium aliquoꝝ humoꝝ manifestat ⁊ maxie sputuz nigrū: ⁊ post illud est citrinū ⁊ post illud rubeū. ¶ Et sputū rotūdū qō Dip. dixit esse summū maluz in pulmonis egritu^ncs est: qz signat pdītionē sup humiditatē nālez: sed tussis nō est signū nisi cāe efficiētis. Et cās ipsius tu ex alys libris nouisti.

¶ Cap. 53m. Qō est de signis egritudinū pectoris.

Tegritudines que manifestiores sunt in pectore: sūt apata ⁊ oppilones. ¶ Et apata vtplurimū fiunt in pellicula iteriori tegēte costas que egritudo noiat paciberaque in lingua nostra pleuresis noiat. Et in his apatib⁹ ppria signa sunt dolor fixus extensiu⁹ fe. acuta ⁊ tussis cum sputo: ⁊ pulsus serrinus. Et aliqñ hec apata fiunt in musculis qui sub pāniculo sunt: ⁊ tunc hec passio apa lateris dicit: ⁊ tunc hec signa sunt posteriora dictis signis. Similia tñ ipsius accidentia sūt debiliora ⁊ min⁹ timorosa: nec dolor adeo fr⁹ est: qz nō est in mēbro pāniculoso nec in pulsu serrinitas sic manifestatur. Et aliqñ apa fit in pāniculo pectus diuidente. ¶ Et aliquādo diafragma apostemat: ⁊ sequitur hic sensus alienatio ⁊ inquietudo magna.

¶ Cap. 54m. Quod est de signis egritudinū stomachi.

Tstomacho aduenīnt spēs cōplonis male vt materialis: ⁊ nō mālis: ⁊ aduenīūt apata ⁊ vlceratiōes. ¶ Sed spēs male cōplonis nō materialis qñ remissa est a reb⁹ exterinsecis est creata: ⁊ ille sunt illius signa demōstratiua sicut aduētus aeris vel cibi frigidi. Sed si fuerit intēsa erit aut mala cōplexio calida ⁊ sicca que etbicā inducit: aut erit frigida ⁊ sicca: ⁊ senectutis erit etbica. ¶ Et signū ambaꝝ egritudinuz est q in B mēbro illa signa mānifestant q̄ in ambab⁹ egritudinib⁹ bis manifestari solent. Qō est: qz mēbrū hoc fortiter demacrat. Et qñ patiēs supinus iacet: tūc pcipit stōchi dispōnez fouee alicui sitem esse. Et stercus molle egredit ⁊ indigestū: ⁊ vlr ipsius virtutes oēs debilitant. Sed mala ipsius mālis cōplo hz esse pōt: aut vt ipsa sit imbibita vel in cōcauitate ipsius fixa: aut ab alio mēbro trāsmissa: ⁊ pōt ee vt res ambe adinuicē cōponant: ⁊ hoc

I pōt:aut ab vna:aut a duab⁹ materieb⁹ esse.v.g.sicut si in ipso sit humor cholericus:⁊ ipsi humor flegmatic⁹ transmittat.Et si ipse fuerit flegmaticus humor ab eo ructus proueniet acetosus:⁊ si fuerit cholericus fiet fumosus.Et ista que est inter humorē fixum ⁊ trāsmissū est : qz trāsmissus per secessū aut vomitū exit.Sed imbibitus ⁊ infixus neutrū horū attēdat:sed conat ad vomēdum ⁊ nihil proueniat.Et signū appropriatū cholere est tremor labij.Et humoris melici in stōcho signa sunt vtutis visibilis ipedimētuz:⁊ acetositas acerba in ore.Dīia vo que est inter cōplonē mālez ⁊ nō mālez est pp humorē p vomitū vel secessū exeuntē.Et in passione stōchi vrina grossa mālez cōplonez peccantē signat.Sed apata fiunt aut in fundo stomachi:aut in ipsius ore.Et horū q̄dez sunt calida:q̄dā

K frigida:⁊ q̄dez ex gne cancri:⁊ q̄dez sunt vētosa.Et omne apa qō in stōcho sopozat segit se.⁊ dolor fixuus:⁊ maxie qn in ore stōchi ozit.Qō est : ga illa pars magis neruosa exit:⁊ est colligātie pnceps : ⁊ ob h̄ periculosior ea que in fundo existit:⁊ eidez sincopis : ⁊ sensus ⁊ alienatio segit:⁊ frida apata sequūt dolores debiles ⁊ se.lenta.Et apatib⁹ que in stōcho cancerosa fiunt sine dolore ⁊ se.fiūt : ⁊ si eēt erbice assimilarē:ant mixtis se.Et ppriū signoz horum apatū est ructus putridus cozrupt⁹ cū opationū debilitate:hoc ē.qz cib⁹ egredit idigestus ⁊ alia accidētia his silia. Et vlr signa que dñiuz humoz significāt : illa cadez sunt signa que significāt illum humorē qui hoc facit : ⁊ vtplm attestant et cōplo etas ⁊ regimen : ⁊ alia his silia iuuant ad hoc cognoscēdum.Sed vlceratio que in eo fit cognosciť ab ardore vel combustione que in eo fit:⁊ pp paucā mordicationē:raro tamē fit vt vlceretur stomachus : nisi sit etiam vlceratio in gula aut ore.

¶ Lap.55ᵐ.Quod est de signis egritudinum epatis.

L Epati accidunt oppilones ⁊ apata: ⁊ spes male complonis oēs. Signum apatis epatis non tamē ppriū est feb.atq; tussis:⁊ illius loci dolor : ⁊ q̄ quasi pprium est grauitas loci qui trachea noiat: ⁊ maxime qn in gibbositate epatis apostema existit. Et sepe signa apatis costaz cū signis apostematis epatis cōmiscentur:quia sepe dolor apostematis epatis peruenit ad eundem locum ad quem dolor apostematis pellicule costas tegentis reperit:⁊ tunc hic nullum pprium signuz reperit:⁊ cum his oibus accidit tussis:tū in epatis apostemate non fit multū sputum.Et aliqn erit sputū in apostemate pāniculi maxime quando apostema saniem facere inceperit.Et ppterea sputum in principio signū sufficiēs non erit:nec est differētia ppria inter apostemata epatis ⁊ pleuretica nisi in qualitate dolozis : quia in pleuresi est dolor fixus ⁊ extensiuus:⁊ qui in epate est aggrauatiuus. Et in pulsu etiaz differētia existit:ga in pleuresi est serrinus:in epate vo vndosus:⁊ dicitur q̄ aliqn apostema fit in epatis lacerto.Et figura apostematis epatis ē lunaris. Sed figura apostematis lacerti est oblonga vel q̄drata: ⁊ vnus angulus ipsius est grossus ⁊ alter subtilis.

¶ Lap.56ᵐ.Quod est de signis egritudinum splenis.

Tspleni oēs species male cōplonis accidunt : ⁊ oppilationes ⁊ apata ⁊ ventositas inflatiua. ⁊ signa apatis splenis sunt dolor grauis ⁊ febris ⁊ accidētia que corpori aduenium ppter bo mēbri egritudies:⁊ oppilonis signa sola grauitas existit:⁊ signa ventositatis inflatiue solus dolor est extēsiuus.Et ex apostemate ⁊ oppilatione splenis sequit macies toti⁹ corporis.Et ideo dicit Dip.quādo splen crescit tunc corp⁹ attenuatur:⁊ qn decrescit tunc corpus inspissatur.

¶ Lap.57ᵐ.Qō est de signis egritudinum renum.

Trenibus accidit spes male complonis ⁊ oppilationes ⁊ apata.Et discernunt a vesice egritudib⁹ pp lapidis ⁊ arene gnationē:⁊ magis ppa spes male cōplonis q̄ renib⁹ cōuenit ē egritudo que bolbarabris noiat que in latino diabetica dī : ⁊ cum fozti siti ⁊ vrine fluxu ⁊ febre : ⁊ apatis calidi sunt signa: dolor aggrauatiu⁹ in renib⁹ sentitur:⁊ dolor in alcatim facus cū febre vrine pstrictiōe.⁊ qn patiēs sup latus sanū decubit vr vt alius ren sup ipsuz suspēdat.⁊ h̄ puenit qn est in statu aut declinatiōe:⁊ in maiori pte in his apatib⁹ fiunt febres errātes aut iuncte in apatib⁹ frigidis ⁊ lentis: ideo qz febris nō aducunt apatib⁹ mēbroz pncipalīū:nisi qn apata erunt parata saniem facere. Sed signū gnationis lapidis in renibus est dolor fixus ab ipsius gnationis pncipio quousq; natura illos abycit extra ꝓ illos qui dicunt q̄ lapides isti in suba renū gnant : ⁊ ideo aliqn cum istis sanguis exitus adest.Et qō verius appet est q̄ in cōcauitate renū gnant:⁊ dolor qui ē in hac egritudie:⁊ accidentia dolozis accētib⁹ que in colica iueniunt similant: ppterea qz stōchi distēperātia ⁊ vomit⁹ his duab⁹ egritudinib⁹ cōiter accidūt:⁊ casus sllr appetitus. ¶ Et dīia istaz difficilis est maxie in egritudinū pncipio : ꝯ in fine manifeste diuersificant pp in colica vētris esse pstrictiones:⁊ humoz cognitionē ⁊ multā vētositatē:⁊ ēt lapides gnati in renib⁹ arenā ostendunt in vrina.Et signū discretiuū in hoc est opatio clisterioz:qz si patiens pp clistere requiem inueniet sicut accidit.h̄.sine dubio hic dolor colicus erit : ⁊ si ppter clisteria aggrauat ꝓculdubio renalis est.Causa est:qz clisteria intestina replent ⁊ distēsionē in eis opant:⁊ tunc opprimunt renes ⁊ dolor fortificat.

¶ Sed signa que vlceratiōes signt est dolor vlceratiu⁹ sine grauitate ⁊ extēsione : cuz exitu sanguis aut saniei.Et aliqn egrediunt cū vrina frusta fustis carnium similia:⁊ hoc accidit qn in substantia renum corrosio fit.

¶ Lap.58ᵐ.Quod est de signis egritudinum vesice.

 Tin vesica mānifestiores egritudines que in ipsa gnant sunt lapides qui in ipsa gnant:⁊ apata ⁊ vlceratiōes ⁊ strāguria ⁊ sine voluntate vrine exitus.Sed signuz lapidis in vesica ē dolor qui in vesica sentit cū virge pzuritu:⁊ virge erectiōe:⁊ relaxatiōes sine causa manifesta:⁊ vrine cruditas:⁊ albedo ipsius cū subtilitate:⁊ difficultas exitus vrine:⁊ arenaruz apparētia in ipsa.Sed cōstrictio vrine fit aut pp mēbrū mādans ipsaz:aut ppter meatū qui a renib⁹ ad vesicam tendit.Et his duob⁹ vnuz est cōmune accidens:⁊ hoc est vrine difficultas. Sed diuersificat in ipsis vt si a renib⁹ ibi dolor sentit:si autez a meatu ibi dolor adest. Et aliqn pstrictio fit vrine ab ipsa vesica:aut a meatu qui ad ipsaz progredit vesicaz : ⁊ ista duo similr in vno accidente cōmunicāt.hoc est qz vesica repletionē recipit sllr ⁊ meat⁹. Sed diuersificant in hoc:ga qō a vesica puenit quando vesica premit ⁊ vrina exit. Sed qō a meatu puenit non emittit vrinaz:⁊ si vesica exprimat ⁊ oppilatio isti⁹ meatus fit a lapide:aut ab humorib⁹ grossis sanguineis vl sanguine coagulato:aut ppter cōplonē frigidaz dominātez: aut ppter apostema:aut furunculos.Et signa haz egritudinum sunt : qn si fuerit ex lapillulis significatur ex arenulis pcedentib⁹:⁊ si est ex coagulatione sanguis signum est sanguis anticipatus. Et si ex sanie fuerit signū est apa qō precessit.⁊ si ex humoribus grossis fuerit significatur ex exitu precedentis humiditatis. ⁊ cognoscuntur iste dispositiones per signa eadē ꝓueniētia. ⁊ si adinuicē iste dispositiones

A spositiones ꝓiungant difficile cognoscunt a medico:q̄re quiete dz medicinare ꝓsiderādo pmā intēionē:⁊ si ex illa lucratus fuerit sequat illā:⁊ si nō:dimittat.Et si pustula aut vlceratio est in vesica:qō ab ea egredit furfuribus aut laminibus assimilatur.Sed si be egritudines fiūt in renib⁹:qō ab eis exierit frustis carnium assimilabit.

¶ Lap.59ᵐ.Quod est de signis egritudinū intestinoz.

Tintestinis viplurimū fit egritudo que dī colon: apostemata: vlceratiōes:⁊ sanguis fluxus.Sed sanguis fluxus vlcerationez cōcomitatur:⁊ iste sanguis cū fecib⁹ egredit a pncipio mixtus:⁊ aliquādo ex suba intestinoz egreditur.Et signum huius est dolor quādo euacuantur humores ⁊ feces:⁊ qn apostema est in intestinis grossis hoc modo cognoscitur: quia cum patiens mordicationez sentit cogitur assellare: sed qō ab apostemate exit cum fecibus non est admixtū

B ⁊ si fuerit in subtilibus propter dolorem assellare non cogit:⁊ quod ab eis egredietur cū stercore erit admixtum propter vie lōgitudinem.Similiter si apostema in subtilibus fuerit dolor circa vmbilicum sentietur:⁊ cuz in intestinis fuerit grossis dolorē sentiet inferius. ¶ Et signa colice calide manifesta sunt:⁊ vniuersaliter ea que significant dominium humoz in omnem patientem ⁊ que ppter ventositatem fiunt sunt dolor extensiuus ⁊ tortio intestinorum.Et si tortio fuerit cum rugitu grossum ventositatez significat:⁊ que fit propter apostema cognoscitur a fortitudine dolozis:a feb.a siti:⁊ ab accidentibus ostendentibus dominationez humoris apostema facientis.Et egritudo fortissima que yliaca nominatur fortiora habz accidentia ⁊ mala ita q̄ patiens cogitur vomere stercus. Et viplurimū hoc accidens est propter apostema in subtilibus intestinis factuz:⁊ potest fieri propter stercus putrefactū in eis:aut propter humorem grossum viscosum: aut propter berniam factam ex descensu intestinorum:aut propter venenum receptum.Et vniuersaliter hec egritudo in intestinis subtilibus est ppria:⁊ hec egritudo attribuitur virtuti expulsiue:cum suum naturalem motuz nō habeat:aut debet attribui vniuersaliter oppilatiōi.Et aliquando propter priuationem cholere que ad itestina cōsueuerat transmitti:quia per modum absterstionis adiuuat ad fecum debitam expulsionez.Et oppilationes fiūt in illis propter humores aut apostemata:aut ppter malam complexionem frigidam ⁊ siccam que vias cōstringit:aut propter alias res positionem eorum corrumpentes sicut ventositas que ea facit tortuosa:⁊ bernia.

¶ Lap.60ᵐ.Quod est de signis egritudinum vulue.

Tvulue egritudies fiūt:quibus oēs spes male cōplonis cōicāt sicut ab his q̄ pcesserūt tibi manifestū est ⁊ sepe ipsi accidūt apata.Et horz signū est dolor fixus ⁊ pulsus serrinus:eo q̄ mēbruz est

D neruosuz ⁊ feb,accidit eidē:eo q̄ sit mēbrū pncipale aliq̄ mō pncipalitatis.Et ex egritudinibus que magis in ipsa ppria sunt ē egritudo q̄ mola nūcupat:q̄ difficile a pgnatione cognoscit:eo q̄ ablatio mēstrui ⁊ grossicies vētris cōicant ambabus.Et signum discretiuum est qa transit terminū motus embriōis absq; motu:⁊ h̄ accidit multis annis:qa portari pōt donec ab ea moriat aut absoluat:⁊ h̄ fm vtutis tenorē.Et aliqn ei accidit vt eaz ferat pluribus annis:demū parit frustū carnis:⁊ aliq̄ moriunt. Itē ppria est egritudo vulue illa q̄ suffocatio dī mīcis q̄ fit ppter mēstrui sanguinis corruptionez in vulua:⁊ euenit ei syncopis ⁊ difficultas in ābelitu:⁊ puatio sensus ⁊ motus:⁊ debiliter sentit pulsus eius:⁊ accidit eidē duricies: ⁊ ipsius oris oppilo. Et hoc accidit ex reliqs apatis diu induratis in orificio mīcis.Et spes male cōplonis mīcis si māles sint ab his q̄ ab ipsa egrediunt cognoscunt. ⁊ si nō sint māles a siccitate ipsius percipiuntur.Et generaliter signa que significant complexionem sunt signa significantia complexionem matricis:⁊ de cetero instabimus super causas que operantur putredinem.Et cōpletus est Tractatus iuxta nostram intentionem.

¶ Explicit Liber Quartus:qui fuit de signis.

¶ Incipit Liber Quintus:qui est de cibis ⁊ medicinis:⁊ est habens capitula quinquaginta ⁊ nouem.

¶ Lap.pᵐ.Quod est breuiter complectens intentionem huius Quinti Libri.

Iaprimis sciēdū est qd sit cib⁹ ⁊ qd medicina: ⁊ quot sint eoz opationes:⁊ qualr operant ⁊ ppte medicine:eo q̄ hīt multas opationes quas medici appellant virtutes primas scōas ⁊ tertias ⁊ ppietates:⁊ cū h̄ dabimus cognitionē haz istaz medicinaz que operant qualibet istaz operationuz.Et postea speculabimur in operationib⁹ eaz:hoc est vtrū via qua apprehēdimus est p viā syllogismi solū:aut per viā experientie solū:aut p viā ptinētē vtrūq;:⁊ hoc totū erit postq̄ receperimus a nālibus qō erit recipiendū. Et quando compleuerimus hoc recordabimur ppriozz cibozz ⁊ medicinarum quozz multiplicata est sciētia ⁊ experientia in terminis nālibus:⁊ testificata sunt a cōmunitate medicoruz:aut a maiori parte.Et postea narrabimus modos cōpositionis ⁊ recordabimur eorum que manifestiora sunt secte cōponentium.⁊ narrabimus nām cōplonis fm viā quā nobis ostendent regule ille:⁊ quando cōpleuerimus hec:tūc cōpleta erit nostra intētio in hac particula.

¶ Lap.zᵐ.Quod est de quiditate cibi ⁊ medicine.

Icamus q̄ cibus est illud qō ponit nāles partes cibati:⁊ h̄ ps est in specie ptis dissolute.Sz medicina diuersificat ab hoc,ideo quia q̄uis ipsa sit ex rebus:que ponunt nāles ptes cibati:illa ps nō est in specie partis dissolute:ꝯ hz in se rē actiuā ⁊ alteratiuam.Et ppterea quādo superuenit hec dispositio super disponem egritudinalem:que est cōtraria vocat illa operatio curatio.Et hec est intētio diffinitionis:qua Hal. diffiniuit cibum ⁊ medicinam:dicens q̄ cibus est illō qō patitur a corpore.Et medicia est illud a quo patitur corpus.Sed si nos non intelligeremus ex verbis hoc quod dictuz est:non esset intellecta certitudo cibi ⁊ medicie.Et iaz opinatus est vnus ex nostris socys qui nominat abuberti auensufu:q̄ illud quod diximus in hac diffinitione esset quasi contrarium verbis Hal.⁊ super hoc eidē multas transmisi epl'as quousq; hoc plenc intellexit.

¶ Lap.3ᵐ.Quod est de operationibus primis quas opant medicine in corpore humano que sunt prime.

Toperationum quas operātur medicine in corporib⁹ humanis quedaz sunt prime.sicut est caliditas.fri.sic.⁊ hu.⁊ quedam earū sunt secūde:sicut maturatio:digestio: mollificatio:resolutio:⁊ apertio:⁊ multa alia similia istis que enarrare debemus:quando declarabimus nām medicinaz que faciūt hoc:⁊ fuerunt vocate scōarie:ga sequunt mēsurā mixtiōis pmaz vtutū:⁊ q̄dez eaz sūt tertie q̄ sūt ppe in certis mēbris:⁊ sūt q̄si pfites scōarum.Et est ꝓueniēs in primis narrare quomodo he habent agere in coz-

porib̃us bas operationes:ꝛ q̃ uo bñt patiꝛ a corporib̃ eoꝝ passiones:ꝛ B̃ scimus qñ sciuerimus per quē modū nutriť nutritus. Et dicamus iā declaratū est in nāli phia q̃ mēbra que p̃mo nutriunť sunt mēbra sillia: ideo qꝛ cibus p̃mo nuertiť fm ordinē quē habꝫ in corpore cibati in humiditatē sillem humiditate fixe in mēbris psilibus ꝛ miscet cū eis per cūdē modū quo miscenť adinuicē res ligde: ppea qꝛ nō est alter modus per quē nā possit restaurare rē dissolutā oibus ptibus mēbri nisi p modū mixtionis: ꝛ qñ erit permixtū fm hūc modū: tūc habebit cēntiā in ipso: ꝛ post hoc assilabiť illud mēbro: hoc est quia dat eidē vnā coagulationē stabilitatis filez stabilitati membri. Et est ibi declaratū q̃ B̃ fit per decoctionez: ꝛ decoctio fit p calorē qui est in cibato: non q̃ calor fit p̃mus motor in hac re: sed est alia nutritiua: ppea qꝛ operatiōes caloris nō sunt determiate nec ordinate ad vnū finē manifestuz.

¶ Et postq̃ ita est videdū est q̃ uo dicit cibus cē tēperatus aut medicina: ꝛ q̃ uo oī super quēlibet eoꝝ vt sint distēperati: q̃ uis melius sit appropriare distēperantiā medicine: ppea qꝛ cibus qui habet pp suā virtutē ꝛ suā preparationē vt cōuertatur ad humiditatez sillem humiditati radicali q̃ est in mēbro cōsimili: ꝛ calori intrinseco simili calori q̃ est in cibato ita vt sint idē fm oēm modū: ꝛ hoc est soluz in eo qui est tēperate cōplexionis vel ppinquus ei: ꝛ per hunc modū oī q̃ cibus fit temperatiuz: sicut erat panis grani ꝛ carnes gallinaꝝ iuuenū ꝛ filia istis: qa quātitas partium prestitaꝝ corpori ab istis cibis est idē cum partib̃ q̃ fuerūt dissolute. Sed temperantia medicine est propinqua huic: sed diuersificantur inquātum nō hz virtutez restaurandi partē equalē quantitati rei que dissoluta est ex corpore: ꝛ propterea nō potest homo nutriri ex tēperata medicina: ꝛ si comedat ex ea tantū quantuz comeditur ex cibo. Sed quando dicimus q̃ medicina sit temperata intelligitur eius tēperātia q̃ quādo comeditur ex ea quantitas que non est sensibilis cōparando cā quantitati partium dissolutarum a corpore: qa tunc non inducit in corpus rem extraneam: quia si homo comederet ex ea quantitatem sensibilez fm q̃ comedisset de cibo inducere in corpus ex necessitate rez extraneaz: quānis difficile sit inuenire medicinā tēperatā in operationibus oibus. ¶ Et fm hoc debes itelligere q̃ quādo dicimus q̃ medicia ē calida: ꝛ frigida: humida: vel sicca: ꝛ dicimus etiā de cibo nostra intentio nō est nisi equiuoca: sicut tu scis q̃ quādo dicimus de vino q̃ est calidus in secūdo gradu: ꝛ silr crocum non intendimus vt sit idem calor. Et postq̃ declaratum est quid sit cibus temperatus ꝛ medicina tēperata: ꝛ qualiter operentur in corpore ex hoc potes intelligē viam per quaz dicimus esse distēperatos: ꝛ hoc dicimus in qualitatibus primis: idest quomodo calefacit medicia refrigerat: ꝛ humectat: ꝛ exiccat. Quia medicina que conuertitur in chilum calidiorem temperato chilo: aut in calidiorem q̃ est pars corporis: hoc est ad partem calidaz: illam medicinā dicimus calidaz: quia calor dicitur q̃ sit vna rerum que calefacit hominez plus debito: ꝛ q̃ generať ex hoc chilo est calidius debito: ꝛ sanguis qui est materia caloris naturalis est calidior debito. Similiter humiditas radicalis in quā conuertitur sanguis est calidior suo modo: ꝛ sic de necessitate calefiunt oēs corporis partes. Et sic dicitur de medicina frigida quia nō refrigerat nisi quia conuertitur in locis digestionis ad diminutum calorez: magis q̃ calor corporis sit: ita q̃ chilus qui ex ea generatur est diminutus a calore corporis: ꝛ nō dicť veraciter vt refrigeret: quia calor naturalis non hz aliquaz viam generandi frigiditatez: ꝛ sic debes dicere in sanguine ꝛ humiditatibus que sunt in membris ꝛ in humiditate ꝛ siccitate omnium partiuz corporis. ¶ Et quādo medici speculantur operationes medicinaruz in corpus facile est eis dicere qualiter calefaciunt: sed difficile est eis dicere qualr refrigerant. ita q̃ Hal. dicit sicut fugitiuus. q̃ non fit nisi per diuisionez medicinaruz in paruas partes. Et si nō refrigeraret medicina nisi p diuisionē ipsius in partes minutas. ergo necessariuz esset nobis dicere q̃ esset frigida in actu: sed hec medicina frigida non est frigida in actu: neq; etiam calida est calida in actu: sed hec res eque bene competit medicine calide: sicut medicine frigide: quia res cōuertibiles quādo conuertuntur in partes minimas facilius conuersionem recipiunt. Et quāuis medicina sit passibilis a corpore per viam quā diximus: non est impossibile vt patiatur ab ea per alium modum. Naz vides q̃ cib̃ est passibilis a corpore: ꝛ tamē inuenis cibuz qui mutat corpus fm aliquem moduz ꝛ fm aliquā latitudinē: ꝛ si hoc inuenitur in cibo qui est appropriatus passioni: ꝛ tamē vincit aliquo modoꝝ. ergo hoc maxime debz inueniri in medicia que victorie appropriať ꝛ mutationi: qa veraciter debemus dicere: q̃ uis aliqñ vicať: tñ nō deserit ppriam suā virtutē hoc est subalem. Sicut dicitur q̃ arbor egypti occidebat dū erat in egypto: ꝛ qñ remota fuit ab inde nutriebat. Et dicit Aristo. q̃ in terra latinoꝝ sunt duo flumina ex quoꝝ vno si oues biberent generabunt masculos: ꝛ ex alio femias. Et B̃ non est nisi ppterea qa cibus ex vna parte est silis: ꝛ ex alia dissilis: ꝛ ex parte similitudinis est patiens: ꝛ ex parte dissimilitudinis est agens. Et hic est modus medicinaꝝ que dicunť calide aut frigide in potentia. hoc est propter preparationem quā habēt: qa nō est in aliquo cōpositorum calor in actu nisi in animalibus: ppter eorum perfectionez ꝛ indigent calore extrinseco magis: ꝛ ppterea non inuenitur in eis tēperantia elementoꝝ sicut in aialibus. Sed res simplices que non nutriunt sicut quatuor elementa nō dant corpori qñ adueniunt ei intus vel extra nisi qualitatem: ideo qñ obuiant nostris corporibus mouēt corpora: sed nō mouenť a nostris corporibus. ppterea qa qualitates cuz quibus operanť elementa in corporibus sunt in actu sicut est calor in igne ꝛ frigus in niue. Et quando elementa mouent corpora ipsa non mouentur. i. non puertūtur. Et quando medici volunt de mensuris preparationum narrare que sunt in medicinis: qa idigent hoc in medicatione: ordinauerunt gradus per modū cōparationis corpori tēperato: ꝛ posuerunt q̃ uālibet qualitatem in q̃tuor gradibus. s. calidū in p̃mo scōo tertio ꝛ quarto: ꝛ sic de frigido sicco: ꝛ hu. ꝛ de humido non videtur q̃ possit transire tertium gradum. Et q̃ pertransit quartum graduz est res venenosa que corrumpit corpus: ꝛ iste sunt vie p̃marum actionum ꝛ passionum medicinarum.

¶ Cap. 4m. Quod est in gnali cōsiderās de opationib̃ secūdis ꝛ tertijs quas opanť medicie in corpe humano.

Tnos volumus incipere narrare de virtutibus secundis ꝛ tertijs: ꝛ dicere naturas medicinaruz q̃bus hoc operantur: ꝛ qualiter operātur. Et dicamus q̃ medicine que sunt cōposite ex elemētis qñ alterantur a corpore: aut alterant corpus: quedā eoꝝ sūt que assimilanť ei q̃ o est in eis ex virtutibus elementoꝝ: sicut sunt ille que dant caliditatē: frigiditatē: sic. ꝛ hu. filez in qualitatibus que sunt in illis: ꝛ q̃dā actionū aut passionū que nō assimilanť ei q̃ o est ex virtutibus elemētoꝝ: sed sunt operationes pseqētes p̃mas virtutes elemētorum: ꝛ hoc est ppter locuz subiecti in quo operanť: sicut ille q̃ habent indurare: mollificare: denigrare: rubificare: ꝛ similia:

In p̃: p̃: de complexionib̃ versus finē cā: p̃: 9. idem q̃ 4a: p̃: cā: p̃: 4: 10: 3: tra: p̃: cā: 4: 9: In reliquis 22: 3a tra: 2: cā: 7: 9: ꝛ scias ꝛ sensu rasis 4: conj: cā: p̃: ꝛ sera: lib: 2: cā de almates

mllia: ꝛ locus subiecti in quo manifestanť iste opationes circa q̃cūq; mēbrū si idetermiatū fuerit appellanť iste virtutes scōe. Et qñ opabunť in ppriū mēbrū: tūc dicēť virtutes 3e sic sūt medicie q̃ puocāt vrinā ꝛ q̃ mūdificāt pulmonē ꝛ q̃ gnant spma ꝛ q̃ frāgūt lapidez ꝛ siles istis. ¶ Et postq̃ dcm est de vtutib̃ scōis ꝛ tertijs nōz est de nā opōnuz istaꝝ mediciaꝝ manifestioꝝ ꝛ icipiam̃ a secūdis. Et dicam̃ q̃ istaꝝ mediciaꝝ q̃dā sūt maturatiue: B̃ est q̃ faciūt sanie: ꝛ q̃dā eaꝝ sūt mollificatiue: q̃dā iduratiue: ꝛ q̃dā apitiue: ꝛ q̃dā oppilatiue: ꝛ q̃dā euaporatiue: ꝛ q̃dā petrificatiue: ꝛ q̃dā stiptice: ꝛ q̃dam lenitiue ꝛ siles bis. Et ōbes scire q̃ medicia q̃ ē appropata aliqui opōni nō oī bñe illā ppietatē nisi cōparatiōe ad corpus tēperatū vel ad ppiquū tēperātie: ꝛ medic̃ expt̃ in hac arte qñ cadit ad man̄ ipsi̇ alio corp̃ distēperatuz oz arbitrari medicinā fm mēsurā quā videt ei cē magis iustā ꝛ magis pueniblē in vtute medicine q̃ hz facere opationē istā in tali corpore: ꝛ experiētie bñt hic locū magnuz. ℣. g. postq̃ sciuerimus q̃ medicina maturatiua ē illa cuius calor est eq̃lis calori corporis: debemus itelligē hanc pportionē ppriā vnicuiq; corpori p se ꝛ facere comparationē ppriā tali corpori. Et B̃ nō fuit solū in cōplone ppria vnius indiuidui: s; ēt in vnoquoq; mēbro p se: ppea qa medicina que facit saniem in testiculis nō facit saniez in aure. ꝛ nō opz q̃ medic̃ has res tradat obliuioni: ꝛ experientia hz in istis vus ꝛ arbitrus magnum posse.

¶ Cap. 5m. Quod est de medicinis maturatiuis.

Einceps narrāda est nā illi̇ medicie q̃ operať opōnes suprdictas: ꝛ icipiēdū est a maturatiuis. Et dicam̃ q̃ maturatio ē opatio caloris nāli in suba mae sic dcm est in alio loco. Et maturatio est ordiata fm ordinez q̃ hz digestio in cibo: B̃ est in trib̃ digōnib̃. Et q̃dō spargiť ad aliō mēbrū mā q̃ egrediť a nā in q̃titate: aut q̃litate: aut in vtrisq; sil ꝛ putrefit illa mā: tūc gnať in illo mēbro de nēcitate vn̄ calor mixt̃ ex nāli ꝛ ex̄nea: ꝛ si mā illa est apta recipe digōnē fit ibi sanies ꝛ maturať. Ideo qa alba sanies est media iter digōnē pfectā ꝛ diminutā: eo q̃ est alba: qa mae nō sūt apte ad recipiēdū digōnē, p maiozi pte: nisi qñ egrediunť a sua nā in q̃titate. Sz qñ egrediunť a nā ēt in q̃litate: tunc ē in eis digestio difficil: B̃ est qñ tēdūt ad malā q̃litatē sic ad būozes adustos ꝛ siles illis. g. ars pueniēs in silī re ē pfortare vtutē membri: qa calor nāli ē q̃si sepult̃ in mēbro sup q̃ ē sparsa B̃ mā: ꝛ ppea est nēce vt medicia habeat ex sui nā vt faciat digōnē: sic medicia q̃ affilať calori itrinseco q̃ oz esse tēperata in calitate ꝛ būiditate: vel sit declinās aliquātulū ad calorē: ꝛ ppea qa calor itrinsecus q̃ est in mēbro pōt eē refrigeratus pp multā mām sparsaz in eo: aut pp q̃litatē. Et qñ cōparam̃ talē medicinaz q̃lis ē B̃ corpori humano dicim̃ ipaz eē tēperatā: ꝛ qñ cōparať parti dñanti in ipsa ex ptib̃ ēntoꝝ dicim̃ q̃ est talis aut talis. Et ō medicinis tēperatis est aq̃ cala tēperati calorīs ꝛ oleum dulce olīue qñ guttatiz cadit sup apa ꝛ sic cataplasma factū de farina tritici coctū cū aq̃ ꝛ oleo dulci. Et ōbes scire q̃ medicia q̃ facit sanie in vna cōplone nō facit in alia: ꝛ silr in q̃lz mēbro corpis sic dcm est supr̃: ꝛ ppea medic̃ exptus oz ex se ponē gdus istis medicinis. ℣. g. qa medicina q̃ iducit saniez q̃si in p̃ gradu est cala vt cataplasma suprdictū: ꝛ supra illā in gra. ē q̃ facta est ex pane pp salē q̃ ibi est ꝛ sup hāc illa q̃ facta ē ex fermēto. Et qdā dicūt q̃ medicie oppilatiue sūt maturatiue: s; B̃ est p accidens sic cerotū factū ex cera ꝛ oleo rosē. ppea qa qñ pori claudunť calefit mēbrū ꝛ mā maturať. Et qdā dicūt q̃ medicine maturatiue maturāt: ppea qa faciūt in mā rez ppter quā est facile nature diuidere ipsaz mām tēperādo qualitatē materie aut subtiliādo ipsaz. Et pōt eē vt in vna medicinaꝝ inueniať maturatio cum oib̃ istis modis: ꝛ erit in cōposito per artificiū: in simplici ℣o p nām. Et etiaz dicitur q̃ medicina maturat: ppterea q; rectificat in qualitate caloris nālis illud q̃ pmutatū est p calorem extraneū: ꝛ per hanc viaz dicit q̃ psillium maturat apostemata calida: ꝛ fm hunc moduz q̃ res frigide maturāt apostemata calida. Et diffinitio qua diffiniuit Hal. maturationez nō verificatur nisi in apostematib̃ q̃ sunt difficilia ad maturandum ppter nimiam debilitatez caloris nālis: aut pp quātitatez: aut pp frigiditatem.

¶ Cap. 6m. Quod est de medicinis mollificatiuis.

Ste medicine approprianě multuz in hac arte medicis q̃ dissoluūt apata dura dēpsata lapidea q̃si bntia insensibilitatē. Et ista apata gnalr fiunt ab humoribus grossis q̃ sunt aut melici aut flegmatici grossi: aut cōpositi ex ambob̃. Et qa hz apata sunt idurata pp frigiditatē: neē est vt res q̃ ea mollificāt sint cale: qa res que sūt pgelate p frigiditatē dissoluunť p calitatē si sunt resolubiles sicut plūbū ꝛ stānū: qa ista apata cū maturanť humectanť. ꝛ de nēcitate est vt medicine que bñt pmutare: q̃uis sint cale: vt habeāt aliquā siccitatē vt vincāt illam humiditatē frigidā. Et medicine q̃ pbate sunt p experientiā in B̃ opere sunt cale in 2o vel 3o gradu: ꝛ sicce in primo sunt sicut armoniacū: bdellium: storaz: ꝛ medulla cruris vituli: ꝛ sepū byrcinū: ꝛ bouinuz. Et est necesse vt sint mēsure haꝝ medicinaꝝ fm mēsurā quā habēt calorīs ꝛ siccitatis: ideo qa medicie q̃ sunt fortes in calore ꝛ siccitate nimis bñt dissolucre: ꝛ posset remanere pars grossa ex mā que puertereturin nām lapidis. Et est necesse sic oximus: vt per te ponas gradū in fortitudine haꝝ medicinaruz: propterea quia pinguedo est debilior armoniaco ꝛ bdellio. Et pinguedo galline debilior existit pinguedine anseris ꝛ anatis: quia res iste diuersificantur fm aliquaz complexionem: aut ad aliquod membrum.

¶ Cap. 7m. Quod est de medicinis induratiuis.

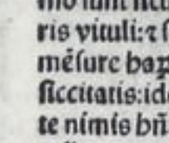

E necessitate est vt medicie idurate sint frigide: ppea qa iduratio cū grossitudie nō est nisi pgelatio: ꝛ cōgelatio nō fit nisi a frigiditate. Sz illō q̃ dicit Hal. de humiditate in his medicinis nihil est: ppea qa humiditas nō hz nisi solū humectare: ꝛ nō idurare. ꝛ melior esset vt poneret siccitatē cuz frigiditate: qa de illa frigiditate fit duricies cruditatis. Sz iste due qualitates sūt vt plurimuz passiue ꝛ nō actiue: qa due actiue sunt calitas ꝛ frigiditas: q̃uis eaꝝ opationes diuersificētur fm humiditatem ꝛ siccitatem: ꝛ hoc declaratū est in 4o metheoro rum. Et iste medicine habēt latitudinem: ꝛ iste medicine sunt sicut semperuiua: psilliū: ꝛ portulaca: ꝛ si infrigidant ꝛ incrudant non faciunt hoc nisi per frigiditatem.

¶ Cap 8m. Quod est de medicinis oppilatiuis.

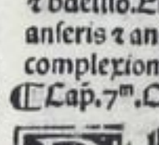

Ste medicine sūt ex his q̃ claudūt poros: ꝛ natura sunt terrestres sine mordicatiōe: qꝛ mordicatio est vna ex reb̃ que cito faciūt medicinā egredi ex poris: aut vt sint pglutinatiue vt gūmi ꝛ terrestre qñ nō est pglutinatiuū sic amidū. Et est necesse vt iste medicine sint multū remote a mordicatione: ꝛ ppterea debēt esse tēperate cōplexionis vel declinātes ad frigiditatē paruz. Et si quesieris quomodo oppilāt iste medicine corpus interius quādo assumunť. Respondemus q̃ hoc potes scire. per hoc q̃ o est dictuz superius: quia claudunt intestina propter chilum factuz

ex eis:ꝛ ſimiliter epar ꝛ venas ꝛ mẽbra ipſa. Et iſte medicine oppilatiue diuerſificantur ſm diuerſitatem complexionis membrorum:ſicut dicitur q̃ dactyli oppilant epar:ꝛ aperiunt oppilationem pulmonis.

¶ Cap̃.9m.Quod eſt de medicinis apitiuis ꝛ abſterſiuis.

Iſte medicine ſunt vnius gẽris:ꝛ inter ipſas eſt parua diuerſitas:qa medicine que abſtergunt ſordiciem ex membro ꝛ lauant ipſum:neq̃ habent poſſe penetrandi in poris dicuntur abſterſiue:ſicut aqua mellis:ꝛ aqua melonu:ꝛ farina ordei ꝛ ſabarum:ꝛ que habent virtutem penetrandi ꝓpter partem igneam que eſt in eis dicuntur aperitiue.Et quedam iſtarum medicinarum plus operantur extra corꝑ q̃ intra:ꝛ quedam plus intra quam extra:ꝛ quedaꝫ operantur equaliter.Et que plus operãtur extra ſunt que habent aliquantulaꝫ bauracitatẽ:nec in eis eſt multa groſſities:ꝛ ꝓpter partem ſubtilem que eſt in eis penetrãt intus:ꝛ ꝓpter largitatem intranearum viarum penetrãt cito.Et res viſcoſe mundificare non poſſunt:ꝛ ſi cum eis iungeretur corpus ſtipticum aliquantulum groſſiꝫ tunc mundificarent:ꝓpterea quia ſunt inſtrumentum nature aperitiue que eſt in eis:quia hec ſtipticitas coniuncta retinet eas in meatib⁹ donec compleuerint ſuas operationes.Sed extra corpus non poſſunt ita opari ꝓpter ſtricturam pororum ꝛ ꝓpter ſtipticitatem.Et ꝓpterea abſinthium aperit oppilationes epatis:ꝛ non poteſt poros exteriores aperire ꝓpter ſtipticitatem que eſt in eo.Et iſte medicine debent eſſe amari ſaporis cum ſtipticitate. Sed medicine que ambas operationes faciunt ſunt inter harum naturam medie.vꝫ.ille que habent aliquãtulam amaritudinem cuꝫ bauracitate ſine ſtipticitate:ſicut radix lilij celeſtis ꝛ ſimilia eis.Et tu iam ſciuiſti q̃ medicine que ſunt aperitiue vnius membri nõ ſunt aperitiue alterius.Et ꝑp hoc dare debes vnicuiq̃ baꝫ rex gradus quẽadmodũ factis reliquis medicinis ꝛ virtutibus.

¶ Cap̃.10m.Quod eſt de medicinis euaporatiuis.

Alia autem euaporatio non fit niſi in quãtitate membri euaporati:ꝛ augmentum ipſius quantitatis nõ fit niſi ꝓpter calefactionem membri neceſſe eſt vt medicine euaporatiue ſint calide. Sꝫ earuꝫ calor debet eſſe temperatus:quia medicine que habent diſtemperatum calorẽ euacuant ꝛ deſiccant:nec debent habere ſubſtantiam groſſam:ꝛ iſte medicine ſunt ſicut cãmomilla:malua:ꝛ oleũ vetus.Et debes ſcire q̃ euaporatiue ſunt contrarie oppilatiuis:hoc eſt quia ſunt frigide.ſ.oppilatiue de quo dictum eſt ſuperius:quia quando membrum refrigeratur diminuitur quantitas ſua ꝓpter quantitatem ſui ad frigiditatem ꝛ terreſtreitatẽ:quẽ admodum augmentatur quantitas eius ꝓpter ꝓpinquitatem ad caliditatem ipſius nature aeris. ¶ Et ſcias q̃ non fit augmentum quantitatis ex his que apponunt vel euentunt extra:nec fit diminutio ꝓpter aliquid quod reſoluatur ex corꝑ:ꝛ hoc probatum eſt in naturali phia. Et medicine facientes hanc operationem ſunt de eedem his que indurant:ſed primo inuiſcant:ꝛ ſi diu permanent in membro indurant ipſum ꝛ poſſibile eſt vt mortificent ipſum:cum diu permanent ſuper illud.

¶ Cap̃.11m.Qd̃ eſt de medicinis aperiẽtib⁹ ora venarum.

Iſte medicine ſunt calide cõpleximonis:ꝛ hũt groſſam ſubſtãtiam ꝛ ſunt de genere medicinarum aperitiuarum tm̃ ſunt fortiores eis.Et hũt q̃ſi tres gradus operationũ.ꝑmus eſt abſtergendi. ſecũdus eſt aperiendi.tertius eſt elargandi ora venarũ:tm̃ calor iſtarũ medicinarum aperitiuarum nõ eſt conueniẽs vt ſit calor corroſiuus:qa corroſio claudit:ꝛ iſte medicine ſunt ſicut alleum ꝛ fella ꝛ ꝓprie fel bouis.

¶ Cap̃.12m.Quod eſt de medicinis ſtipticis.

Stiptice medicine que ſtringunt orificia venarum ſunt natura frigide ꝛ terreſtres:ꝛ fortis ſicciatis:ꝛ ꝓpterea fuit ſapor earum ſtipticus:ꝛ ꝓpea claudũt orificia venarum:qa friditas q̃ non eſt terreſtris eſt debilis operationis.Et hꝰ eſt diria q̃ eſt iter ſtipticũ ꝛ oppilatiuũ:qa oppilatiuũ ẽ in mã q̃ tenet ſubtilitatẽ:ꝛ ſtipticũ ẽ in mã groſſa:ꝛ hꝰ ſunt ſic galla:balauſtia:acacia:ꝛ ſilia.

¶ Cap̃.13m.Qd̃ eſt de medicis mitigatiuis doloꝝ.

Dicitur q̃ prima via mitigãdi dolorẽ eſt vt removeatur cauſa doloris.Et ſecunda eſt vt ſtupefiat membrum ita vt non ſentiat dolorem ſicut fit cum opio. Tertia eſt medicia que facit in membro illud quod repugnat rei que inducit dolorẽ:ꝛ iſtud eſt verax mitigatiuũ:qa in primo mõ cadũt multa genera medicinarum:ſicut medicinarum purgantiũ in eis ꝛ medicinarũ digeſtiuarũ.Et ſecũdus nõ mitigat niſi per accũs quãdo priuat ſenſum mẽbri:aut ipm idurat q̃ res nõ eſt faciẽda: niſi q̃n vitare nõ poſſumus ſicut dictũ eſt in libro de igenio ſanitatis.Sed tertius eſt verax mitigatiuus:ꝓpea qa preſtat ſine medio illõ q̃d reſiſtit cauſe doloris. Ergo neceſſe eſt q̃ medicine q̃ hoc faciunt ſint tẽperate ſiles calori naturali:aut parum calidiores intãtum inquãtum calor naturalis eſt refrigeratus a calore nãli debito mẽbri ꝓpter reſolutionem factã in ipſo.Et ꝓpea poſſunt iſte medicine mitigare doloreꝫ q̃ eſt ex cauſſis calidis ꝛ frigidis. per eundem modũ:eo q̃ augmẽtant calorem nãlem qui eſt inſtrumẽtum nature qui eſt medicinalis per omnem partem.Et tunc dñatur natura ſuper malam complexionem que facit dolorem ꝛ ipſum remouet.Et q̃uis iſte medicine ſint in hoc gradu neceſſe eſt vt ſint ſubtilis ſubſtãtie penetrãtes ꝛ velociter ꝑmutabiles ad caloreꝫ naturalem:ꝛ tũc adiuuabunt digeſtiones:ꝓpter earuꝫ ſubtilitatem.Et ꝓpterea appropriant iſte medicine duab⁹ virtutibus ad remouẽdũ dolorẽ:vna eſt ad multiplicandũ calorem naturalem:ꝛ alia ad ꝓparãdum humoreꝫ ad digeſtionẽ qui eſt cauſa doloris ad hoc vt ſit facile ꝑmutabilis a natura.Et res magis conueniẽtes in hoc ſunt pinguedines ꝛ olea:ꝛ pinguedinum ſicut pinguedo gallinꝛ:ꝛ anatis:ꝛ pinguedo anſeris ẽ melior ſm Hal. De oleis oleũ vitelli ouorum:ꝛ oleum dulce olive calidum parum. Et generaliter quando dolor eſt mordicatiuus res que mitigant debent eſſe dulcoratiue:vnde medicine que habent qualitatem mordicatiuã ꝛ ꝓprie ſtiptice multum ſint remote a mitigatione doloris.Et medicine frigide ꝛ oppilatiue habent augmentare dolorem:eo q̃ reſiſtunt diſſolutioni humoris.Sꝫ medicine que in arabico nominant muſcabecha: variantur ab iſtis:eo q̃ ſubſtantia earum aliquantulum groſſior exiſtit:ꝛ cum hoc ſunt aperitiue pororum cuꝫ euaporatione membri.Sed generaliter natura earum eſt ꝓpinqua nature ipſarum medicinarum ꝑdictarum que indigent pauca abſterſione.

¶ Cap̃.14m.Qd̃ eſt de medicinis gẽrantibus carnem.

Iſte medicine indigẽt pauca abſterſione cuꝫ pauca exiccatiõe:ſz abſterſio ẽ vt auferat ſordicies q̃ ẽ i vulnẽ:ꝛ ſiccatio ẽ ad ſiccãdũ hũiditatẽ:qa in digõne vniuſcuiuſq̃ mẽbri iuenuntur iſte due humiditates:hꝰ eſt ſubtilis ꝛ groſſa.

¶ Cap̃.15m.

¶ Cap̃.15m.Quod eſt de medicinis cicatriçantibus.

Iſte medicie debent eẽ ſtiptice ꝛ fortiter ſicce:ꝓpea qa cutis ẽ illõ q̃d fit a nã poſt gẽrationeꝫ carnis:ꝛ cutis eſt ſiccior carne:ꝓpea neceſſe eſt vt exiccatio iſtarum medicinarum fit fortis.ſicut galle ꝛ balauſtie.

¶ Cap̃.16m.Quod eſt de medicinis cauſticis.

Iſte medicine debẽt eſſe in fine calitatis cũ groſſicie ſubſtantie: ꝛ tunc faciẽt opus quod facit ꝓuna.i.carbo.

¶ Cap̃.17m.Quod eſt de medicinis corroſiuis ꝛ facientibus carnem cadere.

Iſte medicie ꝓſumũt carnẽ:nõ tm̃ faciũt q̃d faciũt cauſtice:ꝛ hꝰ accidit qa habẽt caliditatis mínꝰ ꝛ ſubtiliorẽ ſubam : ꝛ q̃ faciunt cadere carneꝫ ſunt debiliores putrefactiõis:ꝛ nõ dicunt putrefactiue:niſi ꝓpea qa corroſio ꝛ caſus carnis:nõ ſunt niſi ꝓpter calorem extraneuꝫ:ꝛ in calore extraneo eſt aliqua putrefactio de neceſſitate:ꝛ medicine putrefactiue ſunt ſicut auripigmentum rubeũ vel citrinũ.Et vtimur medicinis faciẽtib⁹ cadere carnem in vulneribus q̃n volumus q̃ caro bona in eis naſcat:ſicut putrefactiuis in locis corroſiuis.

¶ Cap̃.18m.Quod eſt de medicinis attractiuis.

Quedam earum operant p̃ q̃litatem:ꝛ q̃dã ꝓpetate.Que opant p ꝑmã q̃litatẽ trahũt q̃libꝫ adueniẽs.Sꝫ que trahũt ꝓpetate trahũt rẽ ꝓpriaꝫ:ſic adamas ferrũ ꝛ gẽralr oĩs attractio q̃cũq̃ mõ fiat nõ fiet niſi p calorẽ.Et ego debeo declare opõnes q̃ a ꝓpetate fiũt cõplete.Et medicie q̃ trahũt ꝑp ꝑmaꝫ q̃litatẽ in eo q̃ eſt q̃litas abſolute:hꝰ eſt illõ q̃d facit calitas iquãtũ calitas ſunt duarum ſpẽrũ.Una eſt q̃ trahit p calorẽ nãleꝫ q̃ eſt in ea ſicut res q̃ vocat moſchec almeſia.i.putredo facta circa orificiũ foraminũ apũ:ꝛ alia trahit p calorem putredinalẽ ſic fermẽtũ ꝛ ſtercus colũborum.¶ Sꝫ medicine q̃ vocant beçabar q̃ curãt a venenis:q̃dã faciũt hꝰ a tota ſuba:ꝛ quedã faciũt ꝑp primã qualitatẽ q̃ eſt in eis: hoc eſt quando reſiſtũt qualitati generate a veneno:ꝓpterea qa venenũ ingredit hãc diuiſionẽ.Hoc eſt qa venenum q̃dãꝫ eſt venenũ p primã qualitatẽ:ꝛ q̃dã eſt a tota ſuba:ꝛ hãc diuiſionẽ poſtea declarabo. ¶ Et medicine ꝓſeruatiue dicunt medicie que reſiſtũt putrefactiõi: aut ꝓpterea qa tenẽt aperta loca que parata ſunt oppilari:aut qa reſiſtunt putredini:aut ꝓpter virtũq̃.

¶ Cap̃.19m.Qd̃ eſt de medicinis confortantibus.

Iſte medicine ſunt q̃ aſſimilant cõploni membri in tota ſuba.Et ꝓpea dicũt q̃dã q̃ q̃libet mẽbrũ comeſtũ cõfortat ſimile mẽbrũ comedẽtis.Sꝫ medicie q̃ cõfortãt inquãtum ſunt medicie ꝓfortatiue neceſſario calor earum debꝫ eſſe fortior parumper calore mẽbri:ꝛ ſimiliter ſicciorꝫ:ꝓpea qa mẽbra nõ terrent:neq̃ debilitant:niſi ꝓpter q̃litatẽ frigidã ꝛ humidã.Et hoc ſm plurimũ accidit,ꝑpe in mẽbris ꝑncipalibus:ꝛ gẽralr non debilitatur operatio mẽbri vtplurimũ niſi ꝑp frigiditatẽ que eſt ꝑueniẽtior ad iducẽdã leſionẽꝫ:hoc eſt qa aſſimilat virtutibus dñantibus ſuper ipm ex virtutib⁹ cl'ntorum ſicut eſt cerebrũ:qa ideo q̃ ſuper ipm dñatur frigiditas ꝛ humiditas leſio que ſuperuenit ei ꝑp has duas q̃litates eſt maior.Et ꝓpterea eſt neceſſe q̃ natura medicine que cõfortat mẽbrũ reſiſtat parti a qua ꝑuenit leſio membri.v.g.qa medicine que cõfortant epar neceſſario debẽt habere manifeſtã ſiccitatẽ:ecõtrario in medicinis cordialibus:ꝛ quedam ſunt que confortãt a tota ſuba:ſicut aurum ꝛ margarita cor.Et quedam ſunt que ꝓfortant ꝓpter q̃litates p̃mas ꝛ ſeccũdas:ſicut ſtipticitas ꝛ amaritudo que ſunt in roſa.Et medicie odoriſere ſunt ſupreme oĩbus medicinis que cõfortãt ꝑncipalia mẽbra:ꝛ maxie in rebus teſtificatis ab experiẽtia ꝛ ꝓprie cordi.Et ꝓpterea muſcus plus confortat inter cetera odoriſera:naꝫ eius aromaticitas prevalet omnibus aromaticis.

¶ Cap̃.20m.Qd̃ eſt de operationibus tertiarum virtutũ.

Iam diximus nãm medicinarũ a gb⁹ ꝑueniũt operationes ſcde.Deiceps debemus narrare nãꝫ medicinarum q̃ faciũt tertiã opationẽ.Et dicam⁹ q̃ iſtarum medicinarum quedã ſunt q̃ frãgũt lapidem:ꝛ quedaꝫ que ꝓuocãt meſtrua:ꝛ quedã que generãt lac:ꝛ q̃dam q̃ generãt ſperma:ꝛ quedã que diminuũt lac ꝛ ſperma:ꝛ q̃dã mũdificãt pectus.¶ Sed medicine que frãgũt lapidẽ nõ ſunt multũ calide ſm q̃ medici dicunt.ꝓpea quia calor qui idurat ꝛ petrificat eſt fortiſſimus:ꝛ ꝓpter hanc viam calor extraneus indurauit lapides:ꝛ ꝓpterea eſt neceſſarius in earum fractione calor ſuauis ꝛ nõ fortis in quo ſit aliquantula humiditas comparãdo calori q̃ idurabit lapides:ꝛ cum ſubtilitate:eo q̃ ſcis:quia res que idurate ſunt ꝓpter calorem ꝛ ſiccitatẽ non diſſoluuntur niſi p frigiditatẽ ꝛ humiditatẽ.Et cũ dico frigiditatẽ intelligo diminutũ calorẽ a calore qui coagulauit lapideꝫ: ꝛ ſic intelligo cum dico humiditatem:ideo quia nõ operant iſte medicine in lapidibus niſi per operationem ſimilem operationi alicuius decoctionis:ꝛ per viã iſtaꝫ diuidit eum calor nãlis ꝛ expellit.Et tales medicine ſunt ſicut ſparagus:cicer rubeum:ꝛ amygdale que tendunt ad amaritudinẽ.Et nõ eſt remotuꝫ vt hec operatio non fiat a tota ſuba.¶ Sed medicine que ꝓuocant vrinam debent neceſſario habere caliditatem cum ſubtilitate:quia caliditas cum ſubtilitate adiuuat virtutẽ attractiuaꝫ que eſt in renibus.vſdelicet ad trahendum illaꝫ aquoſitatẽ: ꝛ diſcretiuam que eſt in epate etiam adiuuat in cognitione iſtius aquoſitatis calorꝫ:ꝛ dicit q̃ medicine q̃ faciũt hoc habent conuenientiã cuꝫ membris vrine a tota ſubſtantia:ſicut ſunt apium:feniculuꝫ:daucus:ꝛ ſimiles illis. ¶ Sꝫ medicine que lac generãt ſunt que habent calefacere humores flegmaticos:ꝛ habent iuuare virtutẽ digeſtiuaꝫ:que eſt in membro vt conuertatur ad ſanguinem. Et ex generantibus lac ſunt q̃daꝫ que ſunt cibi:ꝛ illa ſunt conueniẽtiora in hoc opere.Et ſunt cibi ex quibus fiunt humores tẽperati in caliditate ꝛ humiditate equalib⁹ humiditati ꝛ caliditati ſanguis.¶ Et medicine q̃ ꝓuocãt menſtrua per os ſumpte ſunt de genere medicinaruꝫ que generant lac.ſed neceſſe eſt vt ſint calidioreꝫ eis:eo q̃ habent aperire orificia venarum ꝛ ſubtiliare ſanguineꝫ.Et quãdo hoc accidens eſt parũ:tũc ſufficiunt ſolum medicine q̃ generãt lac:ſed ſi ex toto ceſſaret meſtruũ nõ ſufficiunt ille:ſed ſunt neceſſaria ea que ſunt ſimilia pulegio: ꝛ mẽtaſtro:ꝛ oppoponaco:ꝛ coſto:ꝛ ſquinanto:ꝛ caſſieli, gnee:ꝛ ariſtologie:ꝛ ſiliꝛ bis.¶ Sꝫ medicine ꝛ cibi qui gẽrant ſperma ſunt calidi:ꝛ humidi:ꝛ vẽtoſi:ſic faſeoli rubei:cepe ꝛ nuclei pineaꝫ.¶ Sꝫ medicine q̃ mũdificant pectus ꝛ pulmonẽ:ꝛ adiuuãt ad excreãdũ materias ictuſas in ipſis ſunt q̃ habẽt virtutẽ digeſtiõis ꝛ icriſtõis ſine forti calore vt nõ indurẽt.Et quãdoq̃ adiuuãt ad excreandũ ſputa medicine que habẽt lenitatem ꝛ viſcoſitatẽ: quando difficultas ſpuendi erit ꝓpter ſubtilitatem materie:quia ſpargit ꝛ circũfluit ante acrem ꝛ educi non põt. Et medicine digeſtiue ꝛ huius materie abſterſiue ſunt ſicut nuclei pinearum recentes ꝛ butyrum cuꝫ melle cãne ꝛ amygdalis.¶ Et ſemper ſis memor eorum que dixi-

mus superius: hoc est quia diuersificantur opatiões istarum medicinarum per diuersitatez cõplexionis alicuius membri etiam plus ⁊ minus; ⁊ a te pone gradus: ⁊ via cognitionis harum rerum vtplurimũ est experientia.

¶ Cap. 21m. Quod est de medicinis operantibus a forma specifica: ⁊ de differentia inter eas ⁊ illas que operantur per primam secundam ⁊ tertiam virtutem.

Einceps volumus dare dñiaz q̃ est inter medicias q̃ opant̃ p primã scdaz ⁊ tertiã virtutẽ: ⁊ illas q̃ opant̃ per ꝓprietatez quã appellãt medici totam subaz ⁊ qualr operant̃. Et dicamus q̃ operationes medicinaruz sumunt̃ duobus modis. Unus est opationes que appropriant̃ ꝓpriis virtutib⁹ elntoꝝ: sic est calefacere calori ⁊ refrigerare frigori: ga hꝰ sunt substãtialia: ⁊ sequunt̃ eoꝝ subam: ⁊ sílr incisio: subtiliatio: ⁊ alie opationes scdẽ ⁊ tertie sicut dictũ est. ¶ Et ppea possumus appꝓbẽdere occasiões bazꝝ opationum bono arbitrio. ¶ Sz aliũ moduz medicinazꝝ opatiõis appropriare nõ possumus: ꝑmis virtutibus elntozũ subalr. ⁊. g. attractio quã facit magnes in ferro: ppea ga attractio incẽtuz est attractio: q̃uis sit appropriata calori: non ppea vt trabat absolute accidit vt trabat ferruz. Sed ꝓpterea ga trabit tali attractione ꝓpria: ⁊ hoc accidit ꝓpter ꝓportionẽ: ⁊ ꝓuenientiã que est iter ipm ⁊ ferrũ. Et hec ꝓportio ⁊ cõuenientia nõ est nisi in mẽsuris mixtionis elntoꝝ in eis: hoc est in trabẽte ⁊ attracto. ¶ Et ppea est possibile inueniri in vna re ꝓprietates infinitas: ⁊ hoc est cõparando entibus quasi ifinitis. ¶ Et hec opatio est quasi sicut accñs in ipsis virtutibus elntoꝝ que sunt infuse in re que hz banc ꝓprietatem ⁊ nõ insunt subalr. ¶ Et ppea est impossibile scire per arbitriũ mẽsurã mixtionis: pp quaz fit hec opatio in ipso ente sicut sciunt opationes que proueniunt a mã que nõ sciunt nisi per arbitrium. Istud est esse ꝓprietatis ⁊ totius sube. Sed cõplexio non queritur nec arbitraꝝ in hac specie sed in alys. Et q̃ querũt in qua specie bazꝝ operationum operent̃ medicine laxatiue eis respõdendum est: ga habẽt banc operationẽ per moduz attractionis inquãtũ est attractio ⁊ per ꝓprietatem. Propterea ga nos videmus q̃ quãdo repit̃ vna ex istis medicinis purgãtibus ipsa attrabit humorẽ ꝓpriũ ei: ⁊ a q̃cũq̃ parte sit in corpore: vel q̃ sit in partibus ifimis corporis: aut in partibus supmis: sicut scamonea que curat egritudinem formice pedis: eo q̃ mouet bũc humorem cholericũ q̃ est in pede ad exẽdum extra cuz medicina: ⁊ hoc nõ fit nisi per viã attractionis. ¶ Et medicine purgatiue nõ habẽt banc solam virtutem: hoc est attrahẽdi humorẽ ꝓpriuz eis: sicut turbith flegma trabit ⁊ scamonea cholerã ⁊ lapis laçuli melãcholiam: sed etiam trahunt ꝓprium humorem ⁊ ex ꝓprio membro sicut faciunt gũmi ⁊ propzie scrapinum: q̃ trabit a neruis ⁊ a iunctuis humores flegmaticos grossos ⁊ viscosos. ¶ Et appet q̃ medicina cum hac operatione attractionis habeat operationem cognoscendi humores: ꝓpterea quia humores sicut scitur sunt in maiori pte in sanguine in potentia: ⁊ ipsa cognoscit eos ⁊ ipsos attrahit. Et quando trahuntur humores ab instrumẽtis cibozum ad intestina ⁊ ventrem: tunc mouetur virtus expulsiua ad expellẽdum eos: nec est remotũ vt virtus expulsiua que est in hoc membro in quo est humor sit iuuatrix operationi medicine in illo humore: hoc est ga cũ medicina icipit attrahere: ⁊ natura icipit expellere. Et ppea quãdo virtus expulsiua est multũ fortis fit ꝓpter hoc magna euacuatio: q̃uis medicia nõ fuerit multũ fortis. ¶ Et manifestũ est q̃ attractio non põtest fieri nisi cũ aptiõe orificioꝝ venazꝝ: ⁊ illa apertio nõ bat̃ nisi per calorẽ: ⁊ sic sit sílr attractio. Et ꝓpter hoc totuz appet q̃ medicine purgatiue nõ operant̃ nisi p vnuz calorẽ ꝓpriuz: qui est in eis qui habet ꝓprietatez trahendi talẽ humorez. ¶ Sed querẽdũ est ⁊ dicamus per exemplum. Ponamus q̃ scamonea habet ꝓprietatẽ sua trahere cholerã solum sicut habet magnes trahere ferrũ solũ. Ergo quando bibitur ex ea pluscq̃ sit eius dosis non debet aliũ purgare humorẽ: ⁊ iã certificatũ est p omnes medicos: ⁊ experiẽtia scitur: q̃ si fuerit quãtitas maior debito: purgata cholera fortiter postea purgat flegma: post meliã ⁊ sanguinẽ. Et sic apparet q̃ alia virtus hoc faciat ꝓprietate. ¶ Ad hoc rñdere debes q̃ iste calor ꝓpriuz quez hz medicina purgatiua per quẽ attrahit nõ hz ipm solũ in se ⁊ in actu: sicut habet magnes qui trahit ferrũ ꝓpter suã formã specificã: ga medicina nõ acgrit illum calorẽ nisi a corpore: ⁊ calor nõ dat illũ calorez: nisi in q̃titate determinata in illa. Et ꝓpterea qñ recipit̃ aliq̃ q̃titas indeterminata nõ stabit in hac ꝓprietate. ergo attractio medicine non est ꝓpria alicui humori nisi per viam cõparationis ⁊ proportionis determinate in illa medicina: ⁊ nõ omni q̃titate accidẽte: ga qñ egredit̃ ab illa q̃titate: tũc trahit solũ illud qõ trahit per attractionẽ. Et nõ opz vt hec oia dicant̃ nisi in medicia q̃ inuẽta est p experientiã: vt nõ trahat nisi vnũ humorez ꝓpriũ: eo q̃ inuenit̃ medicine que trahũt diuersos humores: sic dicit̃ de agarico. Et nõ est remotũ: ga oẽs humores biñt̃ ꝓpinqtatẽ in vno gñe. Et hec est ẽt cã si duplicaret̃ q̃titas medicine q̃ est ꝓpa vni humori: vt purgaret aliũ humorẽ. Sic dicit̃ q̃ medicine q̃ trahũt melãcholiam trahunt humores flegmaticos: ga conueniunt cum ea in vna qualitate.

¶ Cap. 22m. Quod est de venenis.

Venena operant̃ in corpore q̃tuor operationibus virtutũ: sicut tu videz q̃ plura operantur qualitatibus ꝑmis sicut opiũ qõ priuat sensum ⁊ motum sua frigiditate: vnde si sumeretur pauca q̃titas postq̃ esset refrenata aliqua medicina: cõtraria eẽt medicia. Et quedam operãtur a tota suba: hoc est ga permutãt corꝑ penit⁹ ex toto sicut auꝝ ꝓuerluz in calcem: q̃ nõ põt aliq̃ mõ eẽ medicia. Et q̃dam interficiũt fortitudie attractionis sicut dicitur de elleboro albo. Et quedã occidũt remouendo calorem vite: ⁊ hec sunt que purgãt sanguinem.

¶ Cap. 23m. Quod est de beçabar.

Edicine que vocant̃ beçabar. que curãt a venenis opant̃ has passiones ꝓuersiz: B est ga q̃dã pmutãt sua q̃litate venenũ: qñ sũt ꝓtia: ⁊ q̃dã B opant̃ a tota suba: ⁊ q̃dã B faciũt sua attractiõe. Et iste medicine bedaçarice: nõ curãt nisi recipiant̃ cũ ẽ in corpore dispositio venenosa facta a veneno: ⁊ tũc dãt corpori vnã virtutẽ que est ꝓtia virtuti veneni. Et sic curat̃ venenũ quasi per accidẽs: ꝓpterea quãdo illas comedit bõ sanus sunt sicut venenũ exceptis granis citri: ⁊ similib⁹ illis. Propterea dicunt medici q̃ medicine bedaçar sunt medie inter medicinas ⁊ venenuz: ⁊ nos sic non intendimus: ga mediuz ⁊ extrema sunt vnius generis ⁊ que sunt vnius generis sunt similia: ⁊ sic non est in bedaçarus cuz veneno: ⁊ ꝓpterea melius est dicere q̃ bedaçar sit in fine contrarietatis cum veneno: quia medicatio contrarietatis semper debz attribui contrarietati. Sed causa quare bedaçar occidit sanum. nõ est nisi quia non habet ꝓdesse: nisi quãdo in corpore est dispositio venenosa. Et ẽ vt iste medicine faciant duas operationes in corpore humano. Una est vt venenosa quando recipitur nõ existente in corpore dispõne venenosa. Et alia est iuuatrix q̃do in corpore

in corpore est dispõ venenosa: ⁊ sunt sicut venenũ ex vna pte ⁊ medicie ex alia: nõ q̃ sint medicie ex pte ex q̃ st venenũ. ga nõ ẽ exneũ vt dicat̃ q̃ diuersificãt actiões vnꝰ agẽtis diuersificãt dispõnib⁹ subti locoꝝ: B ẽ qõ põt dici bono arbitrio de opõnib⁹ medicinazꝝ qualr opantur.

¶ Cap. 24m. In quo inuestigat modum cognoscendi virtutes medicinarum ⁊ cibozum.

Einceps habemus pscrutari si pñt cõprehẽdi argumẽto opatiões medicia ꝝ q̃ nõ sũt expte: aut sit cognitio iuentiõis eaꝝ p expiẽtiã: aut si in hac iuẽtiõe cadit res q̃ ꝓtineat argum ⁊ expiẽtiã: ⁊ si ceciderit vtrũ sufficiãt modi q̃ dicti sũt a medicis. Sz dicam⁹ q̃ opõnes medicinazꝝ fm q̃ dcm̃ ẽ sũt q̃tuor ꝑme: ⁊ 2⁹: ⁊ 3⁹: ⁊ ꝑpe. Sz cibus nõ hz nisi vnã opõnẽ: B ẽ ga nutrit. Et cibi nãles nõ ꝓueniũt nobis nisi in tota suba: ppea qñ pscrutati erim⁹ ò hoc si poterit cõprehẽdi q̃ modũ argumẽti demñstiui in hac pscrutatiõe. cadet pscrutatio ingsitiõis ꝓpetat̃ si põt assignari aliq̃ rõ vl nõ. ¶ Et dicam⁹ q̃ iã dcm̃ ẽ in ꝑposterioꝝ. q̃ cognitio reꝝ est duob⁹ modis. Unꝰ vt habeat cognitio sui eẽ solũ: ⁊ hec vocat̃ demõstratio esse. Et scõs dat nobis cognitionẽ cause illius eẽ: ⁊ hec vocat̃ demonstratio cause. Et qñ sunt in vna ⁊ eadez scia differunt fm hũc modũ: ga qõ dat cãm nõ stat nisi per ꝑmã cãm, ꝑpin quã sine medio. ⁊. g. si tu q̃reres que sit cã dici: rñdemus ga est ꝓpter lumen solis. Sed qõ dat esse rei solũ nõ stat per ꝑmã cãm: ⁊ stat p principia mediata: ⁊ si nõ sint mediata nõ sunt ipsa ⁊ eadem cã: ⁊ hoc scitur p ꝓuersionem equalẽ: aut per res magis notas apud nos. ⁊. g. ponamus vt velimus rõnem assignare q̃ luna sit rotũda: eo q̃ ipsꝰ lumen paulatim augmentat̃ in figura rotũda sic arcus: ga hoc principiũ: hoc est augmentatio sui luminis paulatim non est mediatũ: ꝓpterea hoc idẽ nõ est cã rotũditatis lune; ꝓpterea q̃ rotũditas lune nõ est pp B q̃ augmẽtat̃ paulatim in hac figura rotũda: sed augmẽtat̃ in hac figura ga rotũda: ⁊ est ꝓuersiue: ꝓpterea q̃ cuꝰ rei lumẽ augmentatur paulatim in hac figura est eius forma rotũ d a: ⁊ omnis res rotũda luminosa augmentat lumẽ suum in hac figura. Et etiã iuenimus ꝑncipia q̃ dant esse rei solũ in hoc q̃ nota sunt per se: ⁊ nõ ꝓpterea vt sint ꝑma cã in re: sicut dicitur q̃ stelle que nõ sintillãt sunt nobis propinquiores: ⁊ hoc ꝑncipiũ est notũ apõ nos per sensuz: ꝓpterea pdest dicere q̃ stelle errãtes sunt ꝓpinquiores fixis. Et debes scire q̃ hec ꝑncipia que nos iuuant ad sciendũ esse rei solũ sunt posteriora in eẽ ⁊ cognitione causa: ⁊ sunt prioza ei in cognitione comparatione ad nos. Propterea ga priuatio sintillationis errantiũ est ꝓpter earum ꝓpinquitatẽ ad nos: ⁊ ꝓpinqtas eaꝝ ad nos est ꝓor in natura ⁊ cognitione. Et ꝑncipiũ conuersiuũ põt nobis dare cognitionẽ cause rei quãdo ꝓbat̃ per mediũ terminuz q̃ fit in vero sylloꝰ: ga in hoc ꝓbatur terminus maior ⁊ minor virtute medy. Quia qñ inuenitur terminus maior in toto medio ⁊ medius in toto minori tunc probatum est eẽ maioris in minori: ⁊ hec demonstratio põt dare cãm esse ⁊ nominatur demõstratio cause. Sed qõ dat solum eẽ est inductio: hoc est ga scitur ex ingsitiõe partiũ que sũt sub illo vl'. ga quãdo fuerit quesitũ predicatũ cuius eẽ volumus hic certitudinem vl'r: tũc querunt̃ oẽs partes vlis. Et si inuenianꝭ tunc constituet̃ q̃ hoc predicatũ est in toto vl': ⁊ hec species noiatur declaratio eẽ maioris in medio virtute minoris: ga quãdo iuenit̃ maior in toto minori: hoc est in oibus ptibus: ⁊ totus minor est totus medius tunc argumentatur maior ẽ esse in toto medio. Ergo quãdo queruntur multa ex particularib⁹ in vna specie: ⁊ iuenitur vnũ predicatũ in oibus non opinãdo vt sit aliqua pars in subto in qua nõ iueniat̃ hoc ꝑdicatũ. ⁊ est certificatũ: q̃ nõ videbit̃ p hoc qõ vi a ptibus p hũc modũ declarationis cognoscit̃ eẽ vnius ꝑdicati in tota illa specie a pte expientie in oib⁹ suis ptib⁹. Et p hãc viã habemus cognitionẽ maioris ptis sperũz ꝑncipioꝝ artis medicie. Et ꝑnm qõ nobis dat eẽ rei solũ est post ꝓcloné. vt non sit ꝓuersiuũ sup mediũ terminuz: ⁊ in B mõ cadit demñstio esse. ⁊. g. sicut volumus declarare eẽ virtutẽ nutritiuã bomini p vnũ ꝑnm qõ dicet. oẽ aial est nutribile: ⁊ fiet argumentum hoc sic. ois hõ est aial: oẽ aial est nutribile. g. ois homo est nutribilis: ꝓpterea ga hoc principiũ non pdest nobis nisi ad tribuendũ virtutez nutritiuã homini: ⁊ nõ vt virtus nutritiua sit causa, ꝑpinqua homini. Et q̃re non iuuat nos in dãdo causam rei: ga non conuertit̃ maior su per medium: ga oẽ nutribile nõ est aial. Et in sũma dico q̃ demõstrationes que nascunt̃ a causis remotis: vl' sint affirmatiue: vel negatiue sunt demonstrationes eẽ ⁊ non demõstratiões cãe: ga demõstratio cãe est ꝑma ⁊ ꝑpinqua. Et oẽs iste res faciles sunt ei qui studuit in logica p aliqõ tẽps: ⁊ perfectius cognoscet iuuamentũ qõ faciũt in hoc loco ⁊ etiã necessitatez. Et postq̃ ita est sicut dcm̃ est debemus pscrutari de ꝓprietatib⁹: ⁊ dicamus: videndus est si possit inueniri vía qua possimus cognoscere q̃ ꝓprietates sint p cõparationẽ alicuꝰ alteri⁹ rei: sicut est ad cõparationẽ corporis bois. Et dicim⁹ q̃ hoc nõ potest sciri nisi vno duoꝝ modoꝝ. Unus ẽ vt sit nã, ꝓpter quã, ꝓucnit hec opatio manifesta apud nos pfecte: aut p ꝑmos intellectus aut per demñstrationẽ. Alter est vt iueniant̃ res p ꝓrie posterius illi nãe. Et ad hec vt sint ille res ⁊ ꝓprietates eq̃les i vno ꝑdicato. Et etiã vt sint ille cedẽ res posteriores magis note apud nos q̃ ꝓprietates: ⁊ vt sint ille res ꝓpter quas possint sciri ꝓprietates absq̃ medio. Qm̃ spes barũ demõstrationũ q̃uis sint ex reb⁹ q̃ sunt quasi per accidens: sunt tñ veraces. Et nos vellem⁹ si posset eẽ inuenire hoc quesitũ virtute illarũ demõstrationũ. Sed videt̃ q̃ iam sit sniatum q̃ natura qua operat̃ ꝓprietas non possit sciri perfecte: ga ꝓprietas nõ est nisi vna operatio existens per se trãsiens ab vno ente ad aliud pp. ꝑportionẽ mẽsuraꝝ elementoꝝ quã hz vnũ ens cum alio. Et hec mẽsura cõprehendi nõ põt p modũ arbitrij: neq̃ etiaz põt sciri hoc plus q̃ fit hec cognitio: q̃ nõ est perfecta. Neq̃ ẽt inuenit̃ hic aliud accñs posterius qõ significat sup hanc nãm veraci significatiõe. Etiaz neq̃ est aliqua nisi ꝓprietas eadẽ quãdo sentit̃: ga tũc significat sup hanc nãm: ⁊ si est impossibile hoc scire: codez mõ est impossibile inuenire in eo q̃ habet ꝓprietatẽ vnũ accidens equale ꝑpetati ad hoc vt significet sup ꝑpetatẽ: ⁊ sit manifestꝰ apõ nos q̃ ipsa: ga nõ ẽ ꝓueniẽs iuenire hoc nisi qñ iuenireꝭ vnũ accñs magis notuz qõ significaret pfecta significatõe: sup nãz pp quã fit hec ꝓprietas. Et ppea ga ꝓprietas segtur ꝑportionẽ mẽsuraꝝ entiũ pole fuit iuenire in vna re ꝓprietates q̃si ifinitas: ⁊ res q̃ est ꝑpinq̃ ifinito nõ põt sciri perfecte p arbitriũ: neq̃ ẽt possum⁹ iuenire signa significãtia subaliter super hãc nãz. Et postq̃ ita est debemus pscrutari si possibile est appꝓbẽdere primas opatiões per viã demõstratiuaz aut nõ. Et dicam⁹ q̃ via qua pscrutati sumus sup ꝑpetates erit eadẽ cũ via qua hic erim⁹ scrutati: ga si posset appꝓbẽdi arbitrio medicina tẽperata aut distẽperata in fine eq̃litatis: hoc non eẽt nisi cũ cognosceremus nãm que hoc opat̃ pfecta cognitiõe. Quia qñ nos tractam⁹ de medicia si ẽ calida aut frigida aut temperata: nos nõ intelligimus hoc nisi quia habet per sui nãm ⁊ preparationez permutãdo se a corpore humano: vel vt pmutet̃ a corpe humano: ⁊ corpus postmodũ ab ea recipit vnã q̃litatẽ pmutatã cõparatazꝝ

I ꝓportionata q̃litatibus nãlibus q̃ sunt in corpore:quã,ꝓ
portione dicimus tẽperãtiã:eẽ aut distẽperãtiam. Ergo
vtinã ego scire q̃ nã est hec ꝓp quã ꝓparatũ est corp⁹ hu-
manũ pati has passiões:ꝛ q̃ est illa q̃ ꝓparata est ad agẽ-
dũ:ꝛ cui rei has debemus cõparare:hoc est cui rei debe-
mus cõparare mensuras eloꝝ q̃ sunt in illa. ¶ Propterea
ga h̃ opatio nõ d̃ nisi cõparatiue ad corp⁹ hũanũ. Et ꝓ-
pterea apparet ꝑma frõte q̃ d̃ fieri cõparatio iter cõplo-
nẽ ciboꝝ ꝛ medicinaꝝ ꝛ cõplonẽ hois:ita q̃ mẽsure eloꝝ
que inueniunt in cibo ꝛ medicina in q̃litate cq̃les sint his
que in hoie inueniunt:ꝛ h̃ est qõ d̃ cib⁹ tẽperatus ꝛ medi-
cina tẽperata. Et qõ egredit a tẽperãtia ad vnã extremi-
tatũ est illõ qõ est augmẽtatũ aut diminutũ in illo extre-
mo. Nec est melior rõ q̃ possit assignari ꝓportiõi ꝛ com
parationi ciboꝝ ꝛ medicinaꝝ corpori humano ꝛ opatiõi
bus ipsius. Sz vnũ nobis obuiat q̃ si ita est nullus cib⁹
d̃ dici tẽperatus hoi nisi caro humana. Et forte posset eẽ
q̃ carnes gallinaꝝ per modũ sllitudinis remote eẽnt tẽ-
perate cõplonẽ hois:aut cõplo carniũ edi simil'r. Sz de
K terre nascẽtib⁹ nullũ tẽperatuz poterit inueniri:ꝛ min⁹ de-
bẽt eẽ cala corpore hũano:ga corpora aialiũ sunt calidio
ra nascẽtib⁹ terre:ꝛ ꝑpea nõ inueniẽ in terre nascentib⁹ ca-
lor in actu. Et postq̃ nõ est via cognoscẽdi hãc nãz perfe
cta cognitiõe ab hac pte cõparatiõis q̃ est iter nãz corpo
ris ꝛ cõplonẽ qua opant medicie has opatiões:fortasse
poterit cognosci a pte cõparationis ꝛ ꝓportionis mensu-
raꝝ elemẽtoꝝ:quã h̃z medicina a seipsa hoc est ga medi
cina i qua dñabit calor in seipsa:illa d̃ cala:ꝛ illa in qua
dñabitur frigus dicitur frigida: Et sic de sicco ꝛ humido:
ga medicina in cuius ptes dñabitur ps ignea illa erit cõ-
uenients vt ex ea generet calor magis sicut vi in sulphu-
re ꝛ in silibus. Nec est vna via q̃ posset sustineri in parte.
Sz ẽt illa est corrupta in plurib⁹ suis ptib⁹. Ideo ga iue-
nimus multas res q̃ sũt in suis cõplonib⁹ caliores. Et qñ
nos cõparamus eas corpori humano: h̃ est qñ eas come
dit hõ inueniunt frigidiores sicut mustuz ꝛ vinũ antiquũ:
ga in eo s.musto apparet calor manifestior. Postq̃ tu vi
des ga bullit ꝛ cõparãdo ipz corpori humano est fridi⁹.
Et videmus res in qb⁹ frigiditas est magis manifesta ꝛ
cõparatiõe ad corpus nr̃m sunt calidiores sicut vetus vi
nũ. Et si tu dicis h̃ ꝓuenit a vtute corporis. Ergo sum⁹ in
co qõ prius eramus ꝛ nõ sumus egressi. Et q̃re volo in h̃
L conari ga in terre nascẽtib⁹ ꝛ aialibus oib⁹ dñat calor:ꝛ
si refrigidarent ꝓpter dñaus in eis nõ est frigiditas illa
a parte qua sunt terre nascẽtia:aut aialia in actu. Sed q̃
dã eoꝝ inueniunt calida cõparatione corporis humani:
ꝛ q̃dã frigida:ꝛ nõ solũ frida veꝝ etiã mortifera ꝓp frigi
ditatez:ꝛ illud qõ est mortifeꝝ nõ est mortifeꝝ ex parte
qua frigidũ est in actu:ga vinũ qõ est vivificatiuũ est fri
gidũ in actu.q̃ nõ ꝓuenit nisi a parte ꝑmutationis quã re
cipit a nostro corpore:ꝛ hec permutatio aut est ad magis
calm:aut ad magis frigidũ:ꝛ si ad magis calm q̃ calefit ꝛ
nõ refrigerat:si ad plus frigidũ q̃ in corpore nr̃o est frigi
ditas in actu in q̃rto gradu aut vltra.q̃ sunt occupati oẽs
passus vel trãsitus:ꝛ est nobis necesse tẽptare nouuz pas
sum. ¶ Et dicemus paꝝ de eẽ olei. Oleũ est ex reb⁹ in q̃
M bus dñatur humiditas ꝛ caliditas:eo q̃ partes aeree i eo
sunt manifeste multũ. Et si aliqs quereret qũo põt eẽ vt
in eo partes aeree dñentur cuz videamus q̃ ingrossatur
ꝛ ꝓgelat ꝛ inspissat a frigore ꝛ dicit q̃ nõ ꝓgelanẽ a fri
gore nisi sube aquose. Debemus respõdere q̃ nõ conge-
latur ꝓpter frigiditatẽ nisi ꝓpter multaz ꝓuersionẽ suaꝝ
partiũ ad aquã ꝛ ab illa ꝓuersione ꝓuenit hoc.ꝛ multuz
subtiliati sum⁹ sup eẽ olei sup 4.⁰ metheoroꝝ.ꝛ ibi sũt so-
luta oia dubia:ꝛ ꝓpterea nõ põt bũ ex h̃ certitudo nisi ꝑ

expiẽtiã:ꝛ qũo nõ debes h̃ credẽ:ga tu vides q̃ qñ po
nim⁹ i igne mltas res nõ subito alterãt:ꝓp calorẽ nãlez
q̃ ẽ in ipsis:ꝛ qñ comedũt ab aliqb⁹ aialib⁹ icõtinẽti alte
rãt ꝓp calorẽ nãlẽ q̃ ẽ i ipsis aialib⁹:sic d̃ q̃ cũ strutioi-
b⁹ dat ad comedẽdũ auꝝ ꝛ icõtinẽti exhat a stõcho iue
nit multũ dimiutũ:ꝛ h̃ ẽ ñitas:q̃tuis auꝝ dure patiat ab
igne:nec põt dici q̃ calor strutiõis sit fortior igne.nã ver
bũ eẽt vanũ. Ergo h̃ res nõ ẽ nisi illõ qõ fegt a tota suba
in calore strutiõis:ꝛ nõ ꝓp fortitudinẽ q̃litat calozis:ꝛ h̃
est manifesti⁹ i cibis q̃ i medicis:ꝑpea qa cib⁹ ẽ illud qõ
h̃z p sui nãm vt ꝓuertat ꝛ alteret a cibato:ita vt sit cũ ci
bato idẽ in spẽ ꝛ manifestũ ẽ q̃ h̃ ꝓueniẽtia q̃ ẽ iter cibũ
ꝛ cibatũ nõ est nisi a tota suba:ꝛ ꝑpea vna ꝛ eadẽ res vni
aiali est cibus ꝛ alteri est venenũ:sicut ellebozus coturni
cibus:ꝛ napellus ꝯaratro q̃ latine sturnelli nominant:ſz
medicina eo q̃ operatur in corpore,ꝓpter ꝑmas q̃litates
opinant q̃dã vt illud arbitrio possit comprehendi.

¶ Cap.zꝯ. Quod est de inuestigatione qualr sunt veristi
cata signa rationabilia cibozum ꝛ medicinarum.

Et Hal'. ꝛ alij medici conati fuerũt fa
cere regulas demõstratiuas
vt ꝑbarẽt opões has mediciaꝝ i corpib⁹
humanis:q̃tuis nõ sint nisi signa opinãtia si
cut oñsuz ẽ supi⁹:ꝛ vt ipz honorem⁹ dicim⁹
q̃ h̃t veritatẽ ꝑ maiozi pte:ſz nõ nẽcio:ꝛ ẽt qa mouent
boiez ad experiẽtiã. Et ꝑpea dicit Hal'.q̃ duo istra gbus
hec ars fuit inuenta fuerunt ratio ꝛ experiẽtia:ꝛ ẽt confe-
rũt ad habendã cognitionẽ reꝝ expertaꝝ vtrũ sint ciba
les aut medicinales. N.g̃.sint duo cibi.vnus sit facilis vl
leuis:alter ñ̃o grauis ꝛ durus:nos dicimus q̃ facilis ꝛ le
uis citius alterabit:eo q̃ citius recipiet diuisionẽ a calo-
re nãli ꝛ citius patit. Et adhuc plus si conati essemus in
his reb⁹ ad accipiẽdũ per vnã viã cãz ꝛ eẽ simul:eẽt val
de difficile:ꝛ qñ habebimus experientiã eẽ facile erit no
bis.dare cãz per hũc modũ speculatiõis:ꝛ erit hec ars rõ-
cinativa. Et qñ vna medicia nõ cõplebit itẽtionẽ nostrã
hac rõne:poterimus ad aliã transire. Sz qui nõ bẽt nisi
experiẽtiã nõ posset hoc obtinere. Et iã dilatat⁹ ẽ Hal'.ia
diuisiõe haꝝ duaꝝ rerꝝ:nisi ga demõstrationes ꝛ snie date a
Hal'.ꝛ gbusdã medicis veniẽtib⁹ post eũ sũt breues respe
ctu illaꝝ q̃ hic dici pũt:eo q̃ itẽderãt ad loquẽdũ sup na
turã medicinaꝝ ex pte saporꝝ ꝛ odorꝝ:ꝛ velocitate pur-
tendi ab igne:ꝛ si poneremus oia hec eẽ signa erũt ꝓpo
ra nãrum q̃ tenenẽ has opões facere in corpore huma
no. ¶ Sz signa subalia necesse est vt sint eq̃lia naturis q̃
manifestant sup eas:ꝛ tũc poteris ire a nouissimo ad pri
mũ:ꝛ a ꝑmo ad nouissimum. Et si nõ fueris pscrutat⁹ spe
culatiões huius artis per hanc viã ignorabis nãm medi
cine calide inq̃tũ absolute cala extitit:ꝛ frigide inq̃tum
frigida:nec ẽt scies nãz medicine calide in eo q̃ est cala
pfecte:nec frigide in eo q̃ frigida est. N.g̃.si cognitio me
dici in medicina calida nõ esset:nisi ꝓpterea q̃ hz sapo-
rem acutuz:aut amaruz:aut salsum:ꝛ q̃ nã que hz calefa-
cere facit hoc:tũc est eius speculatio in hac arte multum
diminuta;ꝓpterea qa multe res sunt calide:ꝛ non hũt sa
porẽ amaꝝ neq̃ acutũ:sicut carnes passeꝝ ꝛ columbaꝝ
iuuenuz ꝛ silium. Quia cibi ꝛ medicine vlr sunt terre na-
scentia:aut aialia:aut mineralia:ꝛ sapores nõ dñant nisi
in terre nascentibus aut aialibus. Et nobis necesse est vt
istarum rerꝝ arbitriũ sit rationale ad affirmandã natu-
ram medicinaꝝ calidaꝝ fri.sic.ꝛ humi.ꝛ postea studebi-
mus in rebus que significãt has naturas. Ergo primo cõ
sideranda sunt signa quibus possimus cognoscere quãti
tatem haꝝ mẽsuraꝝ a cõplexionibus medicinaꝝ. Et di-
cimus q̃ res q̃bus possunt sciri sunt res superuenientes

vnicuiq̃

N

O

P

Q

D

A vnicuiq̃ qualitati rei cõplonate:ꝓpterea qꝛ cõplonatuz
est corp⁹ ꝓsile in partib⁹:ꝛ ista supuenientia sunt dñe que
aduenũt ei a mensuris mixtionũ illaꝝ. Et quedam istaꝝ
dñaꝝ sunt q̃ ptinent oia corpora ꝓsilia ꝛ sunt oẽs enumẽ-
rate in 4.⁰ metheoroꝝ:quaꝝ q̃dã sunt q̃ cõgelanẽ:ꝛ q̃dã
nõ:ꝛ q̃dãz dissoluunẽ ꝛ q̃dã nõ:ꝛ quedã sunt lenes ꝛ q̃dã
aspere:ꝛ q̃dãz sunt q̃ sunt extẽsibiles ꝛ q̃dã nõ. Et quedã
sunt que sunt ꝓprie q̃busdaz corporib⁹ ꝓsilib⁹:sicut odo-
res:ꝛ sapores:ꝛ colores. Et q̃dã q̃b⁹ est dñatio manifesta
vni⁹ elemẽtoꝝ ꝑ se qñ sentiunt ꝑ tactũ calide: fri.hu.aut
sic.ꝛ h̃ nõ inuenit nisi in reb⁹ in q̃b⁹ est calidatis:frigidi-
tas:humiditas:aut siccitas in actu. Sed cuz nos pscrutati
fuerim⁹ cibos ꝛ medicinas: nos tẽptabimus eos in eo q̃
B sunt ptes rei cõposite:ꝛ h̃ est ꝓpriuz in medicis ꝛ cibis q̃
sunt ptes terre nascẽtiuz ꝛ aialiũ. Et q̃dã illaꝝ sunt que
iudicant per eaꝝ opatiões ꝛ loca:ꝛ si sunt ptes aialiuz iu-
dicant a regimẽto illoꝝ aialium:ꝛ a specie illoꝝ ciboꝝ:ꝛ
gñalr necesse est vti in aialib⁹ cõparatis reb⁹ q̃b⁹ vsi su-
mus in cognitiõe cõplonis bois in opatione:regione:ꝛ lo
co:ꝛ cũ dico hic opationẽ:intẽdo opationẽ aie:h̃ est nutri
mentũ sensibilitatẽ ꝛ cõcupiscibilitatẽ:ꝛ alias opationes
aie que dicte sunt. Iste sunt vie q̃b⁹ possumus ꝑ hãc artez
iudicare:ꝛ q̃tuis nõ sint fortes sine eis nõ possum⁹ eẽ nec
ipsas diminuere. Sed dicẽdus est de vnaquaq̃ istaꝝ ꝑm
q̃ melius eẽ poterit:nec petẽdum est vltra illud qõ dictũ
est sicut dicit Aristo.qꝛ nõ debemus querere a traulo ser-
mocinari:nec a muto loqui:ꝛ in his nõ est aliud nisi vt re
cipiant a naturali:ꝛ ab eo qõ videmus q̃ facit natura:ga
demonstratio nõ h̃z veracem viam in hac arte.

¶ Cap.zꝯ. In quo docet cognoscere complonẽ ciboꝝ ꝛ
medicinaꝝ per gñales dñias corporꝝ mixtoꝝ.

C Et dicamus q̃ res que sunt mani-
festiores a qb⁹ possũ
mus hãc certitudinẽ cõplonis corporꝝ con-
sliuz est cõgelatio ꝛ spissitudo:humectatio:
resolo:dissolutio:facilitas:viscositas:subtili-
tas:grossicies:mollificatio:duricies:cõbustibilitas: ꝛ non
combustibilitas:oppilatio:ꝛ apertio:ꝛ quedã cõgelatio a
calido:ꝛ quedaz a frigido. Eoꝝ que cõgelantur a frigore:
quedaz sunt que inspissanẽ primo a calore:ꝛ q̃dã que non
sunt ispissata ꝑmo a calore:ꝛ q̃dã q̃ inspissanẽ ab vtroq̃.
Et eoꝝ q̃ dissoluũt:q̃dã dissoluunẽ a calo:ꝛ q̃dã a frido.
Et eoꝝ q̃ humectant:q̃dã humectanẽ a calido ꝛ quedã a
frigido. Sed q̃ cõgelate sunt a calore calor ꝛ siccitas sup
eas dñat: vt est sal ꝛ spẽs ei⁹. Sed que cõgelata sunt a fri
gore si in primis esset inspissata a calore: ꝛ ista spissitudo
esset ꝓpinqua spissitudini q̃ fit a nã aerea aut aquea:sicut
spissitudo butyri hec erit nẽcio calida: ꝛ idez est de oleis
gũmis ꝛ sllib⁹:ꝛ que ꝓgelate sunt a frigore:ꝛ nã terrestris
sup eas dñat:si calor ꝑus eas ispissauerit: ergo friditas ꝛ
siccitas dñabunt in eis: sicut sunt ossa:cornua:pãniculi:ꝛ
sllia. Sed q̃ sunt cõgelate a frigore: nec sunt ꝑus ispissate
a calido nãlr hec spissitudo erit frigida ꝛ humida: sicut ẽ
argẽtũ vinũ ꝛ sllia. Et q̃ res sunt ispissate a calore ꝛ coagu
late a frigore sunt ꝓpinque equalitati: sicut est cachimia:ꝛ
res que dissoluunẽ a calore semp coagulanẽ a frigore:ꝛ q̃
coagulanẽ a frigore dissoluunẽ a calore. Ideo cuz nos vi-
demus res que sunt dissolute a calore debemus inspicere
si coagulate sunt a frigore:nec inspissate sunt a calore indi
camus ipsas esse frigidas ꝛ hu. Et si sint inspissate a calo
re cũ dñio partiuz terrestriũ:iudicamus ipsas eẽ frigidas
ꝛ siccas:sicut ferrũ ꝛ mlta metalla. Et si cũ hac spissitudie
dominant ptes aeree:tunc eas iudicam⁹ humidas declí-
nantes ad caliditatẽ:sicut est pinguedo intestinoꝝ:ꝛ sunt
res que dissoluunẽ a frigiditate ꝛ hu, vt sunt species salis.

Sed res que sunt ispissate a calore pro maiori pte sunt ca
lide ꝛ sicce:excepto q̃ illa spissitudo nõ sit fundata i suba
aerea sicut sperma:qꝛ tũc illa suba erit humida aut tẽpata
sicut lac coctũ. Sed res q̃ sunt ispissate a frigiditate ꝛ hu.
si calor est in ꝑmis opatus aliquã coagulationẽ dz dici q̃
sint calide ꝛ hu. vt est ius pingue. Et si sint ispissate:ita q̃
calor in ꝑmis nullaz fecerit coagulationem debẽt dici vt
sint fride ꝛ hu. sic lac qõ coagulat multa friditate. Et de
bes scire q̃ põt eẽ q̃ opatiões quas faciũt caliditas ꝛ fri-
giditas i reb⁹ istis pñt eẽ nãles aut accñtales:ideo debe-
mus iudicare sup gñato illaꝝ si est nãle:qꝛ cõplo ꝓp quã
medicina h̃ facit erit nãlis sicut ẽ spissitudo spmatis ꝛ cõ-
plexio q̃ facit nõ nãle est nõ nãlis:ſz accñtalis sic spissitu
do q̃ fit in musto qñ ad ignez decoquit. Sed res q̃ inspis-
sant a calore ꝛ frigore eq̃lr sunt aeree ꝛ aquee:ꝛ eaꝝ ptes
sunt ꝓglutinate simul sic oleũ oliue:ꝛ alia olea q̃ pñt reci-
pere has opatiões:qꝛ oleũ ispissat ꝛ ꝓgelat a frigiditate.
ꝓpterea qꝛ ptes aeree q̃ sunt in ipso cõuertunẽ ad aquã:ꝛ
iterũ ispissanẽ a calore, ꝓpterea qꝛ resoluunẽ ptes aquee
ꝛ remanẽt aeree cũ terrestrib⁹ in eo dñantib⁹. Et res q̃ nõ
inspissanẽ a calore vel a frigore sunt aquee cũ pauca ter-
restreitate:ꝛ calor eas ꝓsumit anteq̃ inspissenẽ. Nec etiaz
frig⁹ põt eas ispissare ꝓp paucã terrestreitatẽ q̃ est in eis:
eo qꝛ nõ inspissat frigus:nisi qñ exhibit caliditatẽ exñtez in
eis:ꝛ spargit humiditatẽ:ꝛ tũc aduenit siccitas: ꝛ illa ꝺ cã
erit coagulatio:ꝛ inspissatio:ꝛ qñ due res recipiũt cõgela-
tionẽ ꝛ inspissationẽ eq̃lr tpe:aut ꝓp vnũ motorẽ eq̃lez in
subtilitate ꝛ grossitudine sunt in vno gradu eq̃les in cali
ditate ꝛ frigiditate. Sed si vna eaꝝ plus inspissat coagu
latio ipsius est velocior. Et cũ motor ipsius est fortior hz
inequitatẽ ꝑm hoc. Sed res lenes ꝛ vlcose hũt dominiuz
aque ꝛ terre:ꝛ ꝓpterea sunt frigide ꝛ grosse:sed lenes hũt
dñiuz aereitatis cũ pauca terrestreitate:ꝛ ꝓpter h̃ de
cili diuidunt:eo qꝛ aereitas q̃ admixta est ei est elemẽtuz
hu.ꝛ ideo leuiter ab alio diuidit:ꝛ modica siccitas que est
admixta ei leuiter recipit passiones. Et res hũide recipiũt
extẽsionẽ ꝓpter partẽ humidã aqueã q̃ est in ipsis:ꝛ ꝓp
dñationẽ ptis terrestris cũ aquosa sũt difficiles diuidi in
duas ptes:ꝓpterea res lenes vel faciles sunt ꝓpinque vt
ꝑmutent digõni ꝓp faciles diuisionẽ eaꝝ: qꝛ calor in eis
plus dñat:qꝛ hec est vna ex reb⁹ q̃ adiuuãt ad velocitatẽ
digõnis:qꝛ difficultas diuisionis partium fatigat nãm. Et
scias q̃ viscositas ꝛ spissitudo significant siccitatẽ ꝓp do-
minationẽ ptiuz terrestriũ:si est medicinalis:ꝛ si est ciba
lis est difficilis digõnis:ideo qꝛ forma corporis difficilez
suã deserit nãm. Et subtilis suba si est aerea signat calidi
tatẽ ꝛ humiditatẽ:ꝛ si ignea signat calorẽ ꝛ siccitatem. Et
mollicies signat corp⁹ humiduz:ꝛ ꝓpterea res molles fa
cile permutanẽ sicut fruct⁹ recẽtes ꝛ humidi:ꝛ dure signi
ficant ꝺium. Et spissitudo ꝛ mollicies ꝛ subtilitas ꝛ duri
cies nõ signant nisi sup virtutes patiẽtes in re:hoc est hu-
H miditatẽ ꝛ siccitatẽ:ꝛ nõ sup agẽtes. Et oppilatio ꝛ euapo
ratio d̃ ꝑm duos modos. vnus qui dz sic veraciter appel
lari:ꝛ est talis opatio:h̃ est augmẽtuz vel diminutio quã
titatis:sicut nos videm⁹ mustũ facere ex seipso euapora-
tionẽ in vtre clauso: ꝛ crescit quãtitas sua vltra mensuraz
primã nõ exñte additiõe sube in ipso:ꝛ aliqñ frãgit vtrẽ.
Et sicut videm⁹ in nebulis que ꝓstringunt ꝛ oppilant in
seipsis ꝛ redeũt ad paucã mensurã nihilo ex eis exeunte:
ꝛ elarganẽ ꝛ crescũt nullaz additionẽ recipientib⁹.ꝛ cã in
h̃ est:qꝛ aer est maior aqua ꝛ terra: ꝛ qñ res appꝛopiquat
nature aeris ei⁹ quãtitas plus crescit: ꝛ qñ appꝛopinquat
plus nature terre ꝛ aque diminuitur plus: ꝛ ꝓpterea res
vaporabiles sunt aeree:ꝛ sunt calide ꝛ humide:ꝛ que sunt
clause ꝛ oppilate in seipsis sũt frigide ꝛ humide. ꝓpterea

quia euaporatio nō est nisi dilatatio sube aeree: ⁊ non est augmētuz rei veniētis ab extra: ⁊ sic est oppilatio p ꝓtiū. Et ꝓpterea ponit fermētuz in pane: ad hoc vt faciat ipz spongiosuz ⁊ in eo dominet aereitas: ⁊ sit facilis ad digerendu: ꝓpterea qz corp⁹ aereuz leuius est ad pmutādum pp suā humiditatē: qz suba sicca est dura ad pmutāduz ⁊ digerēdum. Alter ꝟo modus est qui dicit vaporatio vel oppilatio ꝓpter dispōnez corpis qō hz foramina larga vl stricta: qz qō hz largos pozos dicim⁹ esse vapoloszz: ⁊ qō hz strictos dicim⁹ esse oppilatū: qz nālis intellus est intelligere istas res i suba corpozea eaꝝ: ⁊ nō ꝓpter largitatē aut strictura foraminū: qz hec sunt ꝟba vulgariū: m: q̄uis etiaz illud adiuuet digōnē ꝓpter facilitatē digōnis. Sed res cōbustibiles sunt de nēcitate ignee sicut sulphur: aut aeree sicut fenū. Et ꝓpterea velociter pmutant ab igne. Et si diceret sic in digōne ℔ non cōueniret nisi reb⁹ q̄ comedunt: ꝗ si nos intelligerem⁹ qꝛ ℔ esset verax fm Hal. nō esset necesse attribuere medicine oppilonē ⁊ subtilitatem: qz possibile esset vt res essent grosse sube: ⁊ de facili pmutarent: qz bient foramina magna: per q̄ posset ignis de facili trāsire: ⁊ ꝓpterea sup eas dñabit ignis ⁊ comburent subito: qō facere non pōt calor nālis: ꝓpterea qa est humidus: ⁊ est debiliozis calozis q̄z ignis: qz res supradicte nō sunt faciles ad cōburēdum nisi pp accētia largitatis suoꝝ foraminū: sicut barūdines. Sed res que intēdit bēre vaporationē ⁊ oppilonē a suba sui corpozis: hoc est ꝓpter raritatē suā: aut spissitudinē suaz a ptib⁹ sube sue: ⁊ illa bnt cōparationē cū calore nāli qui opat in corp⁹ nr̄z. Sed res que nō recipiunt cōbustionē sunt res terrestres ⁊ aquee: hoc est qō pōt dici in significationib⁹ vlib⁹ supuenientibus naturis corporꝝ consimilium.

¶ Cap. 27m. Qō est de cognitiōe medicinaꝝ ⁊ ciborꝝ per rōnem sumptā a speciali ōtia mixti que est sapor.

Dinceps volumus narrare de saporibus: odoribꝰ: ⁊ coloribꝰ. Et dicimus qꝛ spēs saporꝝ que sunt manifestiores: sunt dulcis: vnctuosus: salsus: amarꝰ: acutus: ponticus: stipticus: acetosus: ⁊ insipidus. Dulcis signat cōplonē calidā: ꝗz calor ipsius est tēperatꝰ eq̄lr ad cōparationē cōplexionis humane fm Hal. Sed vnctuosus dictus est: qz pars aerea dñat sup ipm cū modica aquositate: ⁊ ꝓpterea calor ipsius est minor q̄z calor dulcis. Supra cōplonē salsi dñat pars sicca adusta: in q̄ mixta est pauca humiditas: ⁊ calor suus maior est calore vnctuosi. Et sup nām amari dñat cōplo sicca terrestris: ⁊ hoc potest nasci a calido ⁊ frigido. ⁊ signatio que separat vnum ab alio est qꝛ signatio eius qō fit a frigore est vt sit dulce postq̄z fuit amarū: sicut sunt glandes xilocaracta: ⁊ aliq̄ ex cucurbitis. Et amaritudo que fit a calore ⁊ terrestreitate reuertit ad amaruz postq̄z fuit dulce. Et ℔ fit ꝓpterea qꝛ amaritudo segr̄ duas spēs cōplonis: aut calidā ⁊ siccā: aut frigidā ⁊ siccā: quēadmodū inuenit color niger per calorē ⁊ frigus. Et ℔ qō dixim⁹ breuiter de amaro nō senserūt medici: qui nos ꝑcesserūt: ⁊ ēt Hal. nō appropriauit ipm nisi calido secozsuz. Sed quō nō cogitāt ℔ qꝛ opiū est in fine amaritudis: ⁊ iducit paralysim ꝓpter suā frigiditatez: ⁊ q̄uis posset dicē qꝛ nō ꝓuenit amaritudo a pte frigida. Nos dicem⁹ iaz est amaritudo dñans in suo sapore: ⁊ sapor fortis est in iudicio sup nāz ibi: vñ dz iudicari qꝛ sit magis calidū q̄z frigidū: ꝓpterea iste res accipiēde sunt a nāli. Et qꝛ nos dixim⁹ de amaro inuenit in libro nostro: qui dr̄ liber de plantis ⁊ amaritudo q̄ ꝓuenit a calore ē calidior salsedine: qz admisceē salugini aliquāta humiditas. Et signat hoc aqua mario maiozis. qa est nimis salsa: ⁊ est multū amara: ⁊ nō pōt in ea viuē aliqō aial pp multā amaritudinē: ꝓpea qz amaritudo est in vltimitate Zrietatis nutrimēto aialiū: ⁊ ē ꝓtiū dulci pp siccitatē solū ⁊ ppea iterficit ifantes qñ multū ea vtunt: ppea ga fit in vltio bīiditat: ⁊ vlr nō igredit nā amaritudis i re cibali: ppea qz nō ē nisi medicinalis: ⁊ dulcis igredit in cibos ⁊ medicias. Et qꝛ dñat sup acutū ē multus calor cuz multa siccitate ⁊ subtilitate: ⁊ ppea calor illꝰ ē fortior oibꝰ alys. Isti sunt sapores significātes sup spēs rerꝝ calaꝝ: ⁊ vniuscuiusq̄ eorꝝ hz in sua specie q̄dus: qz qōdā dulce ē calidū in q̄du p̄: ⁊ qōdā calidū in zᵒ: aut vltra: ⁊ sic de salso. Et sapores q̄ significāt in medicis sup cōplonē fridā sūt pontici: stipticī: acetosī: ⁊ isipidi. Sz isipidi magis debēt attribui insaporabili q̄z saporabili. Sz dr̄ vt sit sapor pp sensuz gustus: ppea qz glibz sensus sentit sensatū, ꝓpriū ⁊ puationē illi⁹: ⁊ stiptic⁹ ⁊ pontic⁹ sunt vni⁹ spēi ⁊ nō diuersificant nisi fm magis ⁊ min⁹: ⁊ illi signant sup cōplone forti siccitatis ⁊ friditatis: ⁊ pōticus in ℔ est fortior stipticō ⁊ acetosus sit cū friditate mixta in pte humiditatis: ⁊ nō est remot⁹ a calore: ⁊ ppea incidit ⁊ subtiliat: ⁊ ppea subsistit pōtico ⁊ stiptico in friditate. Et isipidus ē aquosus ⁊ frigidus: ⁊ ℔ est qō pōt dici i signationib⁹ saporꝝ. Et qdā sapores sunt q nō signaut pfecta signatiōe sup nāz rei: ⁊ ℔ pōt esse in vna medicia cōposita ex plurib⁹ ptib⁹: quaꝝ q̄dā sunt saporabiles: quedā insaporabiles: ꝓpterea qz nō est necesse vt vnūq̄q̄z mixtū sit saporitū vt ꝓbatū est i nāli phia. Et si bō vellet iudicare totalitatē medicine nō posset iudicare per saporē sup ipsaz totā: sicut videm⁹ multa ex gūmis: qz sunt insipida: ⁊ tn̄ calida.

¶ Cap. 28m. Qō est de cognitiōe medicinaꝝ ⁊ ciborꝝ per rōnem sumptā a spāli ōtia mixti que est odor.

Et differentie odorꝝ: nō sunt manifeste nobis sicut ōtie saporꝝ. vñ nō ꝓpriū bnt nomē sic̄ bnt sapores: sed dr̄ odor fetidus ⁊ odor aromaticus. Sed nos ordinam⁹ noia accōmodata a noib⁹ saporꝝ sicut dicerē odor acetosus: ⁊ odor acutus: ⁊ odor amarus: ⁊ ꝓpterea signatio cōplonis odorꝝ istorꝝ spāli est equalis signationi cōplonis saporis dominātis super ipm. Sed odores aromatici: nō sunt nisi a cōplone calida ex necessitate. Et fetidi fiunt a cōplone frigida ab humiditate extranea cū calore putrefactionis. Sed scias cum hoc toto qꝛ significatio odorꝝ est multū debilis: ꝓpterea qz sicut dictū est superius pole est esse medicinam cōpositā ex partib⁹ aliqbus odoriferis ⁊ aliqb⁹ nō odoriferis: ⁊ si iudicaremus super totalitatē medicine p odorem posset esse iudiciū ignorātie. Ideo qa de hac re non debemus iudicare de toto ꝓpter partē sicut ille qui opinatus est qꝛ rosa est calida: eo qꝛ esset aromatica.

¶ Cap. 29m. Qō est de cognitiōe ciborꝝ ⁊ medicinaꝝ per rōnem sumptā a spāli ōtia mixti que est color.

Significatio colorꝝ est multū debilioꝝ signatione istorꝝ: ꝓpterea qz colores nō sunt nisi in superficie colorati: ⁊ ꝓpterea inuenies fm plus qꝛ cōplexio ptis in qua est color est alia q̄z cōplexio totⁱ colorati: ⁊ ꝓpterea vides qꝛ idem est color in re calida ⁊ in re frigida: sicut albedo que ē in sale ⁊ cāphora. Sed vr̄ qꝛ color verificet plus in opatiōe eorꝝ que sunt in vna specie: sicut est in gallinis albis ⁊ nigris: ⁊ in cignis albis ⁊ nigris. Sed colores sunt multiformes: sed gñalr̄ fiunt albi aut nigri aut cōpositi: ex his sicut aqurus citrinus ⁊ aly. Sed viriditas ⁊ nigredo fiunt ex necessitate ex partibus siccis terrestribus: quandoq̄z fit ex multo calore sicut nigredo in etbiopibus: ⁊ q̄nq̄z fit ꝓpter frigiditatem sicut vinū nigrum: ⁊ hec differentia iudicat: ex eo qꝛ

precessit sicut alibi dictuz est. Sed albedo qñ prouenit a dñatiōe mixtionis partiū terrestriū cū acreis signat calorez aut tēperātiaz: sic̄ tu vides boles bistes pulcdzā albedinē. Sed q̄ fit pp admixtionē ptiū aqueaꝝ cū terrestribus qñ est in reb⁹ humidis signabit cōplonē fri ⁊ bu. Et iam dictuz est in libro nostro qꝛ albedo fit ex admixtione partis ignee clare cū corpe peruio. Et nigredo fit a parte ignea tenebrosa cū corpe non peruio. Sed colores rubei oēs significāt sup calorē pp partē ignea que in eis manifestat: ⁊ citrinus est medius iter eos. Sed viriditas declinat magis ad nigredinē: sicut citrinus magis ad aliud extremuz. Sed nā colorꝝ mediorꝝ est cōposita ex nā extremorꝝ. Hoc est qō pōt dici sup signatiōe vtutū medicinaꝝ ex parte colorꝝ supueniētiuz corporib⁹ ꝓsilibus.

¶ Cap. 30m. Qō est de cognitiōe ciborꝝ ⁊ medicinaꝝ per ꝓprietates eorꝝ, put sunt ptes terre nascētiuz ⁊ aialium: ⁊ sunt hec quatuor, s. locus: tempus: ⁊ regio: ⁊ operatio.

Dinceps narrāde sunt ꝓprie signationes in illis: in eo qꝛ sunt ptes terre nascētiū vl ptes aialiū. Nā terre nascētiuz cognoscit q̄tuor reb⁹: vna a loco: alia a regione: alia a tpe: q̄rta ab opōnib⁹: ⁊ nō fortificant ℔ opatiōes nisi pp signatiōes rerꝝ pteritarū: ⁊ q̄uis nos cognoscam⁹ ab istis cōplonez medicine nos debem⁹ cognoscere ēt p viaz opationis duaꝝ medicinaꝝ q̄ sunt in vna specie sic̄ dictū est. Et dicim⁹ qꝛ terre nascētiū q̄dā sunt pfecta ⁊ q̄dā sunt diminuta. Et diminutuz est illud in q̄ manifestat dñiuz vni⁹ elemēti soluz: aut elemēti aque sicut terre nascētia q̄ nascunt ex aq̄ aut elemēti terre sicut terre nascētia q̄ nascunt i locis petrosis ⁊ fortib⁹: ⁊ ꝓpterea ista terre nascētia sunt diminuta: ℔ ē qz nō bnt flores ⁊ folia: ⁊ mālifestū ē qꝛ dominās sup cōplonez istorꝝ est: aut friditas aut humiditas: sicut foliū berbe q̄ stat sup faciē aque q̄ dr̄ thaboleb: aut frigiditas ⁊ humiditas sicut fungi. Et terre nascētia pfecta sunt illa que nascunt i mōtib⁹: qz appet ab eminētia mōtiuz: vt dēat gñare plnra terre nascētia q̄z alia loca: dūmō sint tēperati cuz bona euaporatiōe: ⁊ cū bona mixtiōe calozis cū humiditate: ⁊ dz esse ℔ in eis: qz bnt ascensuz in aere: ⁊ sunt ꝓpinquiores influētie corporꝝ supiorꝝ: ⁊ illa terre nascētia bnt cōplementum fructuū florꝝ ⁊ foliorꝝ. Et sunt terre nascētia que nascunt in deserto: ⁊ sunt q̄ nascunt i viridarys. Naz illa bnt plus friditatis ⁊ humiditatis de nēcitate: vt sunt sicle nascētes in desertis ⁊ viridarys. Et signatio q̄ prouenit a regione est qꝛ q̄dā terre nascētia sunt q̄ nascunt plus in terris calidis: ⁊ q̄dez sunt q̄ nascunt plus in terris frigidis: ⁊ q̄ nascunt in calidis pro maiori pte sūt calida: sicut q̄ veniūt ab india: ⁊ q̄ nascunt in frigidis: vt plus sunt frigida. Et pōt ēē aliqñ p accñs vt nascant calida in terris frigidis: sicut pinee que nascunt in sclauonia: ⁊ frigide in terris calidis: sic̄ sunt tamarindi q nascunt in terra arabū. Et ℔ accidit ꝓpter duas res: aut ꝓpterea qa cortex illoꝝ terre nascētiū est fortis ⁊ dēpsus: aut vt sint submersa sub terra. Quia iste due res pñt dare colore ⁊ frigus in oi regione: eo qꝛ calor nālis existēs in eis ꝓbit intus pp frigiditatem: ⁊ sic̄ accidit de reb⁹ frigidis in terris calidis. Et signatio tpis accipit fm ordinem regionis: qz tu videbis multa terre nascētia calida nasci in hieme sicut rapa ⁊ napones: ⁊ q̄nq̄z medicia frigida nascit in tpibus calidis: ⁊ hoc accidit ꝓpter paucitatē sui calozis: qz pp paucā frigiditatē aeris consumit: sicut sunt olera multa tpe calozis.

¶ Et denōinationes vegetabiliū sunt magne valde de eo: qñ q̄dez ex vegetabilib⁹ sunt q̄ cito mouent ad augmētuz: ⁊ q̄dez tardi⁹ crescūt. Sed velocēs gñalr̄ signant caliditatē vel subtilitatē: vel sup vtrūq̄z: ⁊ q̄ tardius crescunt significant sup ꝓtiuz. Et sunt ēt alie signatiōes significātes sup vegetabilia in velocitate ⁊ tarditate fructificādi. Et debes scire qꝛ velocitas natiuitatis terre nascentium signat: aut calorē magnū: aut friditatē. Et q̄dā sūt ex terre nascētib⁹ q̄ bnt folia flores ⁊ fruct⁹: ⁊ q̄dā sunt q̄ non bnt fruct⁹ nec folia: nec flores: ⁊ illa sunt grossa terrestria: aut aquea: ⁊ qō hz florē ⁊ folia ē pfecte tēpatū. Et terre nascētia q̄ sunt spinosa ⁊ globosa vlr sūt terrestria: ⁊ que hec nō bnt sunt ecōuerso. Et dīe significātes sup nāz aialiū sunt multe: qz q̄dā crescūt in aqua: q̄dā in deserto. Que i aqua crescūt sunt frida ⁊ bu. Que ꝟo in deserto sūt cal. ⁊ sicca. ⁊ q̄dez sunt volatilia: ⁊ q̄dā deambulātia: ⁊ volatilia sunt magis aerea ambulatiuis. Et q̄dā sunt sanguinea: ⁊ quedez exanguia: ⁊ que nō bnt sanguinē sunt frigida ⁊ sicca: ⁊ que bnt sanguinē sunt calida ⁊ bu. ⁊ q̄dez sunt ouatilia: ⁊ q̄dā nō: ⁊ que sunt ouatilia sūt calida ⁊ bu, ⁊ q̄ nō frida ⁊ sicca. ⁊ q̄dez anbelant ⁊ q̄dez non: ⁊ q̄ anbelant sunt calida: ⁊ q̄ nō anbelant sunt frida. Et q̄dez nascunt in locis calidis: ⁊ quedez nō: ⁊ que nascunt in locis calidis pro maiori pte sunt calida ⁊ sicca: sicut cameli ⁊ capreoli. Et diuersificāt cōplones aialiuz in vna specie ꝓpter pascua: ⁊ pp aquā: ga pisces qui nascunt in loco petroso sunt subtiliozis sube ⁊ minozis supfluitatis alys: ⁊ tales sunt qui velociter mouent ⁊ multū laborant: ⁊ cōplexio istorꝝ est minozis humiditatis: ⁊ qui paꝝ laborāt sunt fridigiozis ⁊ humidiozis cōplonis. Et quedez aialia sunt que incedunt sicut nascunt: ⁊ quedez nō: ⁊ quedez sunt faciētia multos filios: ⁊ illa sunt calida ⁊ humida: ⁊ q̄dez que nō faciunt nisi vnū. Et diuersificant etiā aialia ꝗz diuersitatē ciborꝝ: qñ aialia comedentia carnes sunt calida ⁊ sicca. Et cōplo aialiū comedentiū terre nascētia sunt tēperate cōplonis: vt sunt pecudes: boues: ⁊ bis silia: ⁊ vt sunt de volatilibus galline ⁊ columbe. Item diuersificant aialia fm magnitudinē ⁊ paruitatē suoꝝ corporꝝ: ga que sunt magni corporis sunt terrestria: ⁊ que sunt parui corporis sunt ecōuerso: ⁊ ℔ est in aialib⁹ que nascunt in terra. Sed eorꝝ que nascunt in aqua magnitudo corporis signat multaz humiditatem: ⁊ ꝓpterea laudat in piscib⁹ paruitas: ⁊ in alys aialib⁹ vitupera: ouricies ossium: ⁊ multitudo corporis terrestrium: sicut vngues: claui: ⁊ squame: ⁊ silia bis: qz hec significant qꝛ multa est in eis terrestreitas: ⁊ ꝓpterea multe squame laudant in piscib⁹: qz signant rem ꝓtiaz eorꝝ cōplonib⁹: ⁊ etiā multe spine. Et simlr audacia cordis ⁊ pusillanimitas signant sup cōplonē aialis: qz aialia audacia sunt calida: ⁊ pusillanima sunt frigida. Et dīe p quas cognoscunt cōplones aialiuz sunt multe: ⁊ nostra intētio nō fuit nisi rememorari eorꝝ breuiter ad mouēduz illum qui diligit temptare ad ℔ vt perscrutetur oēs alias ōtias: ⁊ sciat cās illaꝝ in libris nālib⁹. Et scias qꝛ oia hec signa sunt accidētia que aduenīūt corporib⁹ ꝓsilib⁹: ⁊ sup ea significant: ⁊ nō sunt signa illis que nō sunt cōsimilia nisi quādo aggregant oia ⁊ fit vna cōpositio iter cōtraria ⁊ iudicat ꝓpter dominās: ⁊ illud pōt esse verū iudiciū. Hec sunt gña rerꝝ qbus nos possumus cognoscere opationes medicinarū ⁊ ciborꝝ. Et dicimus qꝛ possibile est cognoscere opationes scōas medicinaꝝ: tunc qñ cognoscemus cōplonem medicinaꝝ: in caliditate ⁊ siccitate: q̄uis hoc nō verificetur in omnib⁹: qz inuenit in gbusdez medicinis qꝛ eaꝝ opationes scōe nō sequūtur primas hoc est cōplexionez medicinarum. ℣. g̃. subtilitas ⁊ incisio non sunt attribuenda nisi corpori mīti calozis. Et nos inuenim⁹ medicinas tēpatas cum suis cōplexionib⁹: tamē sunt subtiliatiue: ⁊ incisiue: sicut capillus veneris squinānuz: ⁊ simlia his: ⁊ acetuz est in vltimitate subtilitatis ⁊ incisionis: ⁊ est tamē frigiduz. ⁊ hoc accidit: qz calor q in eo est sustentat frigiditate que

est in eo:qz frigiditas sua cõpingit ipsuz ⁊ cõprimit ipsuz ad ptes intrinsecas mẽbri:⁊ sic vt q̃ alie medicine faciãt: hoc est vt habeãt supfluã subtilitatez in seipsis:aut vt eis supuenerit aliq̃ res ,pter quã faciant B:⁊ põt esse vt hec res sit aliquãtuluz silis ei qõ bz aliquid a tota suba. Sed opatio p cõparationẽ tertiaz virtũ est debilis iudicu:eo q̃ est valde ,ppinqua opationi q̃ fit a tota suba. hec autez que dicta sunt necessaria fuerunt fm tractatus vniuersales in modo cibozᵗ ⁊ medicinarum.

¶ Laꝑ.31ᵐ.Qõ est de cõplexionibus cibozᵗ quozũdam ⁊ medicinazᵗ specialr fm q̃ certificatus fuit.B.

K

Nunc aũt memorati erimus vniuscuiusq̃ eaz spãlr fz pluetudinẽ medicozᵗ. Deinceps volumᵒ narrare de simplicibᵒ medicinis magis manifestis: que a Hal.sunt testificate:ꝓpterea qz fuit verax ⁊ legalis experimẽtator i hac arte:⁊ nullus est q̃ possit ei cõpari ꝓnisi is q̃ cũ clamat nõ itelligit id qõ clamat. Itẽ volo incipe a cibis q̃ sunt cibi absolute:⁊ post illos dicã de illis qui sũt medij iter cibos ⁊ medicias: ⁊ post illos dicã de medicis absolute.Concordati sunt medici q̃ melior ex cibis terre nascẽtibᵒ boibᵒ nãlibᵒ:B ẽ illis q̃ stãt in gnto climat:aut quarto ẽ triticũ artificialr ꝑparatũ:⁊ B sũt multis modis. Sit.n.panis fermẽtaᵗ:⁊ açim:⁊ crustella:⁊ bucella:⁊ sozbitiões.gdã sunt q frãgũt ipm postq̃ ẽ vstulatũ:⁊ postea infundũt in aquã:⁊ postea coquũt ipz sine fractiõe:⁊ hoc noiaᵗ sauich.Et melᵗ ex tritico est illud qõ est frãgibile ⁊ graue.Et melior ceteris ẽ panis factus ex farina tritici in hũc modũ B est vt sit custoditũ a malis accñtibᵒ eidẽ venire potẽtibᵒ:⁊ vt nõ sint nimis furfures ab eo remote:sic sunt remote ab armacb.⁊ B appellaᵗ apõ nos madecbuni:⁊ latini appellant panẽ grossuz: ⁊ iste ẽ velocior ad digerẽdũ q̃ ꝑ darmacb ⁊ minozis viscositatᵗ: q̃uis darmacb plus nutriat:neqz est tãte siccitatᵗ sicut furfureus:neqz ad melãã adeo cito cõuertit vt ipm:qm̃ cortex vniuscuiusq̃ vegetabilis ẽ terrestris siccus: q̃uis furfure⁹ citius digeraᵗ ipso darmacb pp abstersionẽ exitez in suo cortice:⁊ qm̃ ꝑficit ponit de sale puenientẽ:⁊ ꝑficit cũ multa aqua ad B vt sit ꝓgõiosus:⁊ fit fermẽtatus cõperẽter ⁊ cocius. Sed panis açim⁹ est grossus ⁊ viscosus:eodẽ mõ non est bonᵒ q̃ est nimis fermẽtaᵗ:qz trãsmutaᵗ ad hũores putridos pp calorẽ exneũ q̃iatũ in eo. Et post bonitatẽ cibi ex pane ẽ panata q̃ vocaᵗ thausu:excepto qz declinat ad frigiditatẽ ⁊ bu.pp aquã cũ qua fit:⁊ qm̃ bulliũt fruskula panis pluries in aq̃ feruẽti:tũc fit iste cibᵒ in velocitate digestionis ⁊ leuitate:⁊ maxie egris ex complone calida.Sed sauich est ẽt bonᵒ cibᵒ:⁊ qm̃ distẽperaᵗ cũ multa aq̃ refrigerat:⁊ est iuuatiu⁹:eo q̃ vstulatio ⁊ infusio vapozauerũt: ⁊ subtiliauerũt:⁊ remouerũt viscositatẽ.Cõfectũ cũ melle ⁊ coctũ datũ sanis calefacit ⁊ nutrit multũ. Et frumentuz coctũ in aqua est grossuz:viscosuz:oppilatiuũ:⁊ duꝛ digeri plus alia re:⁊ est valde malũ. Et pultes sũt grossi:⁊ qui fiũt ex frumẽto sunt peiozes ⁊ refrigerãt pp suã acetositatez:⁊ sunt ,ppinqui corruptioni:⁊ ,ppterea sunt abuciendi ab illis q̃ sunt parati egritudinibᵒ putridis.Sz panis qui fit ex ordeo fm modũ q̃ fit ex frumẽto sequiᵗ bonitatem panis tritici:nisi qz paꝛ declinat ad frigᵒ. Et sauich ordei bñ digeriᵗ:⁊ qm̃ bibiᵗ distẽperatũ in aqua refrigerat:⁊ est fiditas sua q̃ si in ꝑmo gradu. Et gã ordei plus igreditur opus medicinazᵗ q̃ cibozᵗ:⁊ est laudabilis in egritudibᵒ calidis ⁊ siccis laude que nõ occultaᵗ ei q̃ in hac arte studuit:qz refrigerat:humectat:tẽperat:abstergit:gñat laudabilez humozẽ mirabilr:nõ inflat:nõ mozaᵗ ad descẽdendũ a stõcho:⁊ B nobis totũ experiẽtia dedit.Et sic debet fieri aqua ordei.Infundanᵗ grana ordei in aq̃ integra nõ cõtusa:⁊ in vna pte ozdei debẽt poni viginti aque frigide ptes:⁊ debent sic dimitti in aqua q̃tuoꝛ horis:⁊ postea coquaᵗ in hac aqua donec adipiscaᵗ rubedinẽ q̃li vinũ:⁊ fiat hoc mõ nõ inflat:⁊ qui frangũt vel terũt ipsum prius peccant:qz nõ est ab eo pziuata inflatio nisi pp infusionẽ: ⁊ grana non trabunt aquã:nec recipiunt infusionẽ:nisi ,pter virtutẽ attractiuã que est in eis:⁊ virtus attractiua nõ est in granis qm̃ seminanᵗ ⁊ nascunᵗ nisi qm̃ seminanᵗ integra:⁊ si frangerenᵗ prius q̃ essent seminata non nascerenᵗ:qz hec virtus attractiua est in eis sicut forma specifica in totalitate totius grani fixa:hoc est qm̃ partes sunt cõtinue cõiuncte simul:⁊ hoc est simile calozi smaragdi:vel alterius lapidis ꝑciosi. Qõ est:qz qm̃ partes sue sũt simul coniuncte in eis:⁊ qm̃ separate sunt priuanᵗ ab eis:⁊ sic testificatũ est a mirabili ãmemaria Abinçoar in libro suo qui dz Theisir:quia iste fuit supremus in scia medicine a Hal.vsq̃ ad nostra tpa: ⁊ hoc ab eo habui: ⁊ rememorat errozez medicozᵗ frãgentiũ ipsum. Et panis qui factᵒ est ex alijs granis bz illam virtutẽ:quã habent illa grana ex quibus factus est.Et infra conuenit rememorari de aqua plusq̃ hic:quia incidenter sum de ea locutus.

¶ Laꝑ.32ᵐ.Quod est de carnibus.

Melior caro ex volatilibᵒ ẽ caro galline iuuenis sane ⁊ pinguis:⁊ bz mirabilez ,pprietatez in temperãdo cõplonem:⁊ ,pterea brodium suũ est optima medicina leprosis.Et dz q̃ cerebrũ galline augmentat substãtiaz nostri cerebri:⁊ acuit ingentiũ. ¶ Et post illius bonitatẽ ex ambulatiuis est caro bedi. Et post has ẽ caro arietez:⁊ hec est opio maioris partis medicozᵗ:preter.B. qui abominaᵗ carnes arietũ. Et vt sibi q̃ caro vitulozᵗ ẽ melioris nutrimenti arietina. Et Auicẽna dicit q̃ melior carniuz est caro porcina:⁊ sentit q̃ ista caro quasi sit naturalior boibᵒ q̃ alia caro aialiuz ambulantiũ:⁊ experiẽtia B docet.Et maior ꝑs medicozᵗ abominaᵗ carnes agnozᵗ: ,ppterea qa dominaᵗ multa humiditas super eas: ⁊ laudant carnes arietez iuuenũ. Sed cõueniens est dicere q̃ carnes agnozᵗ sunt post bonitatẽ carniũ eduloꝛ:⁊ sic sentit Rasis.Et qõ mihi videt ex agnis est:qz sunt multaruz supfluitatũ:excepto q̃ in terris calidis recipiunt tẽperiez ,pter eaꝛ calorẽ.Et qõ hoc sit verum est:qz videmus q̃ pilli agnozᵗ stantiũ in terris meridionalibᵒ sunt tozuosi: sicci ⁊ curti:⁊ qui sunt in nostris nõ excedũt tñ in hoc. Et carnes vitelline sunt bone carnes: ,ppterea qa nõ habent illaz viscositatẽ:frigiditatẽ:⁊ siccitatẽ quã habent carnes bouine veteres: ⁊ eozᵗ carnes sunt magis odozifere alys carnibᵒ:⁊ q̃tũ est in hoc meliozes sunt carnibᵒ bedulinis: ,ppterea qz in carnibᵒ bedulinis manifestaᵗ q̃dã mucillago qm̃ coquiᵗ. Sz carnes beduline sũt meliozes vitulinis: qa gñant meliozes humozes. ¶ Et ex laudabiliozibᵒ carnibᵒ volatiliuz sunt carnes perdicũ:sed declinant paꝛ ad frigiditatẽ ⁊ sic.⁊ sunt sicut galline deserti:⁊ bñt ,pprietatem stringẽdi ventrẽ alse ⁊ elixe. Sed turtures sunt sicut volatilia reliqua:⁊ declinant plus ad caliditatẽ:⁊ bñt mirabilez ,pprietatẽ in acuẽdo ingentiũ. Sed columbe sunt calide ⁊ sicce grossiozis substãtie q̃ turtures ⁊ pulli ipsarum habent humiditatez superfluam. Et significat super hoc grauitas suozᵗ motuũ:sicut significat calozeozᵗ actualis ⁊ velocitas digestionis in stomachis eozᵗ super ipsozᵗ calozem. Et ,ppterea qui volunt abstergere margaritas ⁊ clarificare eas dant eis ad comedendũ: ⁊ incontinenti debent occidi ⁊ extrahunᵗ purificate: ⁊ si cito nõ interficerenᵗ multũ minuerẽt quãtitas margaritazᵗ. Et caro veteris colũbi masculi mirabilẽ bz ,pprietatẽ in epilepticis ⁊ paraliticis. Et carnes volucrũ que assimilianᵗ colũbis

⁊ dicunᵗ ridones:⁊ in lingua arabica alchamari sunt siciozes ꝑdictis ⁊ grossiozis subez:⁊ bñt aliquãtulaz aromaticitatem. Passeres sunt oẽs calidi ⁊ sicci in fine calozis. Coturnices tẽperate sunt aliquãtuluz declinãtes ad calorez:⁊ sunt subtilis subẽ generãtes bonos humozes:⁊ boni sunt sanis ⁊ cõualescẽtibᵒ. Et sturneli qui dicunᵗ açuri sũt calidi ⁊ sicci:⁊ grates ad digerẽduz:⁊ grosse nature.

¶ Laꝑ.33ᵐ.Quod est de piscibus.

Meliozes coꝛ sunt pisces q̃ degũt in locis petrosis:⁊ q̃ multas habẽt squamas:⁊ q̃ꝛ corꝑ est mediũ iter magnũ ⁊ paruũ:⁊ q̃ sũt velocis motᵒ:⁊ pauce viscositatis. Et melior apõ nos ẽ piscis q̃ dz eubzina:⁊ post illũ ille q̃ dz trilia:⁊ gdã dicũt ipz resoluz. Et piscis q̃ captᵒ ẽ in flumibᵒ remotis a mari nõ cõio bonᵒ est ⁊ pauce supfluitatis: ,ppterea qz hic piscis pp sui nãm bz vt petat aquã dulcẽ ⁊ frigidã:⁊ ad hoc multũ laborat.

¶ Laꝑ.34ᵐ.Quod est de lacte.

Melius lac est femineuz:⁊ post illud lac asine:⁊ post illud lac capre.⁊ iste spes lactis sunt subtilis substantie.Sed lac ouis est grossius:⁊ ,ppterea citius in stomacho caseatur. Sed vaccinũ grossius est:⁊ cum hoc butyrosius ⁊ pinguius.

¶ Laꝑ.35ᵐ.Quod est de caseo.

Caseus recens ẽ fridus ⁊ hũidus:grosse subẽ. Vetus est calidus ⁊ siccus pp sal:⁊ tẽdit ad vstionẽ. Et aliqs caseus est bonus.medius inter nouũ ⁊ veteré est bonᵒ: cõmõ sit factᵒ rõnabilr ex bono lacte.

¶ Laꝑ.36ᵐ.Quod est de ouis.

Ouaꝑ gallinaꝑ sunt meliora ceteris ⁊ vitellum ẽ melius albo:nec albuz est nimis malũ:nisi nimis sit coagulatũ. Et ,ppterea qm̃ ꝓquassaᵗ cũ oleo ⁊ aceto ⁊ fiat tremuluz ẽ valde bonũ: qz res q̃ coquiᵗ cũ oleo ẽ multũ nutritiua:cõmõ oleũ nouũ sit ⁊ dulce ⁊ oleũ olive:qz nã illiᵒ ẽ tẽpata:declinãs paꝛ ad calorẽ:⁊ ipinguat epar:⁊ augmẽtat ipsᵒ suba. Et gñalr dico q̃ ẽ pueniẽs boi multũ bz totã sui suba. Et ,ppterea i terris nris nõ coquimᵒ carnes nisi cuz eo:qz melior modus ⁊ tẽpatior comedendi carnes:est ille q̃ dz athafea:B ẽ vt sic fiat. Accipe oleũ ⁊ paꝛ ex cepe:⁊ ponaᵗ carnes frustratiz in eo addẽdo paulatiz aquã calidã donec sint cote. Sz panis q̃ decoquiᵗ cũ oleo est malus.i.ipastatus cũ oleo:qm̃ tpe decoctionis cõburiᵗ oleuz ⁊ tendit ad sulpburem.

¶ Laꝑ.37ᵐ.Qõ est de fructibus.

Meliozes coꝛ sunt ficus ⁊ vue. Et complexio ficuum est calida ⁊ humida mũdificãs stõchũ:laxant ventrẽ.

¶ Uue calide sunt ex parco calore:⁊ humide tẽperate:⁊ subito ipinguãt coꝛpᵒ:sed inducũt vẽtositatem in omnibus digestionibus: ⁊ ficus nõ dant vẽtositatem nisi in stomacho ⁊ intestinis.

¶ Uue passe calide sũt ⁊ hũide ⁊ digestibiles: p sunt epati a tota suba. Et opões vini ipsaꝛ sunt debiliozes opationibᵒ aliozᵗ vinozᵗ:sed põt poni loco alterius vini.

¶ Laꝑ.38ᵐ.Quod est de aquis.

Melior aquaꝑ fm Dip. est aqua fontinz oriẽtaliũ q̃ scaturit ex terra q̃ nõ bz nimis grossaz suba:nec nimis mollẽ:vel luteã:fz sit mediocris iter has:⁊ ,ppterea hec aqua ẽ suauior ⁊ leuior:⁊ citius pmutaᵗ a calido ⁊ frigido. Sz Rasis sentit q̃ melior aq̃ sit fluminuz magnozᵗ. Et Dip.dicit q̃ iste aque sunt diuersazᵗ subazᵗ: eo q̃ trãseũt p diuersas terras:⁊ ,ppterea qz igrediũt eas multi riui. Et mihi vr q̃ Rasis nõ laudauit flumina magis grossa:nisi ,ppterea:qz sol opaᵗ in eis vnã opationem pp quã sepanᵗ ptes grosse a subtilibᵒ. Et ,ppterea coquũt medici aquã illis q̃ bñt debilez stõm ⁊ epar. Ergo opᵒ qõ fit in aq̃ est diuisuz ab aq̃. Sz qõ ẽ inspiciẽdũ in aqua ẽ diuersitas terrazᵗ:qz nõ põt cẽ i estate nõ defluãt ad flumia aque multitudo ⁊ aque pluuie. Et ppea q̃to plus elongaᵗ flumẽ a suo oztu ẽ deterᵒ. Et ppea nrm flumẽ melᵒ ẽ in corduba q̃ in sibilia:⁊ ẽ deterᵒ in sibilia pp cremẽtum ⁊ decrementũ:⁊ pp admixtionẽ aque salse in eo:q̃uis illud nõ sentiaᵗ. Et ipse ẽ vr aque magnozᵗ fluuiũ nõ sint turbide:⁊ ,ppterea iueniemus in fundo pitariozᵗ qm̃ ponimᵒ in eis aquã fluminũ multuz de sabulo ⁊ terra:⁊ sic accidit in terra nostra:qõ nõ accidit de aquis fontium.

¶ Laꝑ.39ᵐ.Qõ est de granis que sunt cibi medicinales.

Deinceps volumᵒ dicere de cibis medicinalibᵒ:qz gdã eozᵗ sunt terre nascẽtia:⁊ gdã aialia:⁊ gdaz supfluitates aialiuz. Et ex terre nascẽtibᵒ quedaz sunt grana:⁊ quedaz fructus:⁊ quedaz berbe.

¶ Faba est tẽpata iter fridi tatẽ ⁊ hu.aut paꝛ declinat ad calorẽ.⁊ ,ppea bz dissoluere apata pp suã abstersionem:⁊ maturat:⁊ ẽ multe hũiditatᵗ:,ppterea accidit ei multa inflatio ⁊ vẽtositas:⁊ ipsaz nõ pdit pp aliquã ococtionẽ. Et oꝛ q̃ bz malaz ,pprietatẽ cũ virtute cogitatiua:⁊ q̃ ea vtunᵗ multa habent somnia horribilia ⁊ falsa.

¶ Cicera temperate calida ⁊ humida ⁊ habẽt inflationẽ: ⁊ ,pter tertiaz eozᵗ operationẽ habent generare sperma ⁊ ,puocare vrinã ⁊ sanguinẽ menstruũ ⁊ frãgunt lapidez: sed B faciunt plus nigra q̃ alba. Et si comedunᵗ recentia gñant in stõcho ⁊ itestinis multas supfluitates:⁊ si assentᵗ ẽt fabe bñt minus ex supfluitatibᵒ. Sz sunt duriozᵗ ad digerẽduz nisi ꝑmo essent infusa: ⁊ bñt ,ppetatẽ faciẽdi bonum colorẽ:⁊ B faciunt:qz acuunt calorẽ:ita vt gñeᵗ spũs ventosus:⁊ per hanc viam valent coitui.

¶ Lentes sunt temperate in calore ⁊ sunt sicce ⁊ generant sanguinẽ melancholicũ:⁊ extinguunt inflãmationez sanguinis ⁊ magis qm̃ coquunᵗ in aceto. Et eaꝛ vtutes tertie sunt:qz priuant coitum ⁊ obfuscant visum:⁊ qm̃ coquunᵗ in aqua pluries stringunt ventrem.

¶ Lupini sunt sicci terrestres ⁊ amari:⁊ quãdo coquunᵗ in aqua donec auferatur ipsozᵗ amaritudo est cibᵒ tamen durus:⁊ qm̃ comedunᵗ amari occidunt pueros:⁊ occidũt vermes qui sunt in stomacho ⁊ itestinis ⁊ ,puocãt vrinã: ⁊ aperiunt ozificia hemozroydarum.

¶ Leugbi.i.faseoli declinãt ad calorẽ ⁊ humiditatẽ:⁊ ipinguãt coꝛpᵒ:⁊ ,puocãt vrinã ⁊ sanguinẽ mẽstrũ:⁊ laxãt vẽtrẽ:⁊ ,ppe rubei:⁊ inducũt somnia ⁊ faciunt vertiginẽ.

¶ Milium frigidum est siccum: ventrem constipat ⁊ est pauci nutrimenti.

¶ Et hoc idem facit panicum.

¶ Et spelta est propinqua huic.

¶ Rizi sunt grosse substantie ꝑ caliditate ⁊ fridi tate ,ppe temperantiam: ventrem stringunt: ⁊ sunt boni nutrimẽti quando coquuntur cum lacte.

¶ Laꝑ.40ᵐ.Quod est de fructibus arboꝛ.

Omum dulce est temperate humiditatis:⁊ acetosum est frigiduz ⁊ siccũ:⁊ bz ,pprietatẽ confortandi membra principalia si sint distemperata in calore: ⁊ maxime coꝛ cõfortat cerebrum odozãdo pp suam aromaticitatẽ:⁊ generant grossaz vẽtositatẽ in scõa digestione ⁊ tertia. Ita q̃ dictũ est a sapientibus q̃ potest gñare ptisim ⁊ ethicam: eo q̃ venti qui gñanᵗ ex eo bñt

1 malaꝫ ꝓprietatē ad exardendas arterias pulmonis:ꝛ sic testificat⁹ est mirabilis Amemarua Abomeron Auēçoar in Theisir. Sed vinū suū non bꝫ hanc intentionē.

¶ Pira cruda sunt frida ꝛ sicca:ſ matura tēpata sunt:aut declināt ad paucā friditatē:ꝛ B est ga cōposita sūt ex acetositate:dulcedine: ꝛ ponticitate. ꝓpterea est eoꝝ virtus ventrem cōstipare:ꝛ eoꝝ ꝓprietas est remouere sitim.

¶ Coctana sunt grossiozis sube q̄ pira: ꝛ maiozis stipticitatis:ꝛ ꝓpterea sunt frigidioza:ꝛ in eoꝝ odoratu ē ꝓprietas contra omnes passiones cozdiales.

¶ Maloꝝ granatoꝝ quedaꝫ sunt dulcia ꝛ quedā acetosa: ꝛ omnia humectant. Ueruꝫ dulcia sunt calidioza ꝛ humidioza:ꝛ generaē ex eis modica ventositas nō mala. Et habent vnam nobilem ꝓprietatē:qꝛ mirabilr resistūt cibis ne cozrumpantur in stomacho.

K

Idem tertia tertij tra.1.c. 26.ꝛ 2°canonis.c.571 6ª tertij.tñ in.c. 30.exhibētur stomacho repleto cholera putrida.

¶ Persica sunt frigida ꝛ humida:ꝛ habēt generare humores cozruptos ꝛ putridos:ꝛ aliqñ cholericos:ꝛ bēnt mirabilez ꝓprietatē resistendi fetozi qui puenit a stomacho: ꝛ odoꝛ suus valet cōtra cardiacā passionē: ꝛ oleum qō fit ex eoꝝ ossibus abstergit faciem dominaꝝ:ꝛ valet contra difficultatem vrine:ꝛ occidit vermes.

¶ Sed antipersica que nusmus dicuntur sunt eiusdez nature cum persicis:sed non habent illam ꝓprietatez:ꝛ in arabico dicuntur aiaz.

¶ Prunoꝝ due sunt species.vꝫ.album ꝛ nigrum:ꝛ ambo qñ sunt matura sunt frigida ꝛ hu.mitigāt calozē cholere:ꝛ laxant ventrē:sed debilitant paꝝ os stomachi.

¶ Nuces calide sunt ꝛ ficce:ꝛ prouocant vomitū:ꝛ laxant ventrē:ꝛ dicit q̄ bñt malaꝫ ꝓprietatē: ita q̄ qui vtuntur eis nimis faciunt eis in lingua paralesim:ꝛ comeste cum ficubus obstant veneno loco beçabar:ꝛ multū valent senibus:ꝛ nocent illis qui timent passionē calozis:ꝛ tēpoze magni frigozis non sunt nociue.

L

¶ Auellane in nullo differunt ab illis: nisi quia non prouocant vomitum.

¶ Amygdale temperate sunt i calozе:ꝛ humide:suauis saporis:ꝛ habēt multas bonas ꝓprietates:ꝛ dicit q̄ habēt augmētare substātiaꝫ cerebri:ꝛ faciunt suauiter dozmire: ꝛ abstergunt ꝛ mundificant vias vrine:ꝛ sunt valde cōuenientes macris:ꝛ eaꝝ oleuꝫ est melꝰ q̄ possit esse spasmo sicco:ꝛ etiam melius q̄ oleum sisaminū ꝓpter aliquātulam stipticitatē que est in eo q̄ oleum sisaminū est nimis calidum:ꝛ bꝫ malam ꝓprietatē in dando fetozē ozi:ꝛ qui vtunt sisamino loco olei amygdalarū peccant.

¶ Pinee calide sunt ꝛ ficce:ꝛ eaꝝ oleum curat paralisim.

¶ Pistici calidi sunt ꝛ sicci tēperate: cōfortant stomachuꝫ ꝛ separa a tota substantia: ꝛ sunt ex illis medicinis que habent multa suuamenta ꝛ magna.

¶ Cap.4.1ᵐ. Quod est de herbis ꝛ oleribus.

M

Omnes herbe p suā nāꝫ declināt ad humores melicos:ꝛ B ēt faciunt a tota suba:excepta lactuca ꝛ buglossa.

¶ Caules sunt frigidi:als calidi ꝛ sicci:nec ēio generant humozem melancholicuꝫ:ꝛ succus eoꝝ habet ꝓprietatem clarificandi vocem.

¶ Cucurbite que in arabico dicunt̄ vlla:sunt frigide ꝛ humidoze:ꝛ talem humozē gñant:ꝛ dicit q̄ sunt apte recipe cozruptionē in stomacho:ꝛ habēt malaꝫ alterationē:sicut fit in rebus humidis nō habētib⁹ stipticitatē:terrestreitatem:nec ponticitateꝫ:qꝛ sunt solum aquee: ꝛ assimilamus eas mozis:nec cucurbite istius regionis sunt tales:ſ sunt dure digestionis:ꝛ grossiozis nature:ita q̄ nō pūt rectificari nisi cū multa decoctiōe:ꝛ cū hoc sunt multi mali chimi:ꝛ adhuc infrigidant ꝛ humectant:eo q̄ nō bñt virtutē cito exeundi cū nullam habeant abstersionem.

¶ Melones sunt frigidi multe humiditatis:ꝛ bñt abstersionē:ꝛ puocant vrinā:ita q̄ dī q̄ qui vtit multū hrodio coꝝ est cautus ab egritudine arenarum.

N

¶ Cucumeres sunt fridiozes ꝛ minꝰ hu.ꝛ minus puocant vrinā melonibꝰ:ſ nō cozrūpunt̄ ita cito vt melones.

¶ Portulaca est frigida in tertio gradu:ꝛ humida in secūdo:ꝛ est lubricatiua:viscosa: aufert sitim: constipat ventrem:ꝛ aufert ventium stupozem.

¶ Atriplices sunt frigide ꝛ humide ventrez humectant: pozsunt ictericis:parate tamen sunt cozruptioni.

¶ Spinachie valde sunt bone ꝛ temperate: valēt gutturi ꝛ pulmoni ꝛ stomacho calido:ꝛ humectant ventrē:ꝛ sunt in secundo gradu frigide ꝛ humide.

¶ Blete ꝓpinque atriplicibus sunt calidiozes ꝛ minꝰ humide:humozes generant grossos ꝛ flegmaticos.

¶ Rape calide sunt ꝛ humide:generant ventositatē:mouent coitum:eo q̄ renes calefaciunt:ꝛ habent mirabilem ꝓprietatem ad illuminandum oculos.

O

¶ Melongie sunt ex his ex qbꝰ nos facimus in terra nr̄a multa cibaria delicata:ꝛ postq̄ ꝓiecta ē ꝑma aqua suaꝝ decoctionū: coqunt̄ cū carnibꝰ pinguibꝰ:sunt multum delectabiles. Et ego reputo ipsuꝫ tēperatū cibum postq̄ sic factus est:ꝓpterea qꝛ pars acuta que ē in eo remouet̄ per ꝑmā decoctionē:ꝛ sua siccitas ꝛ stipticitas remouent̄ ꝓpter carnes decoctas in eo. Et q̄uis medici dicāt q̄ generant humozē melicū similez humozi generato ex caulibus. Tamen ꝓsiderare debemus in cibis duas res. vna est res que secuꝫ miscet̄ que pōt remouere maliciā si est. Et delectatio cibi:hec est ſcōa:ꝛ qñ est multum delectabilis:lesio que puenit ex eo nō est multum manifesta:ꝛ hic est vnus ex delectabilibus cibis. Isti sunt cibi manifesti apud nos in qbus est virtus aliqua medicinalis.

¶ Cap. 4.2ᵐ. Quod est de varietate virtutum medicinarū simplicium.

P

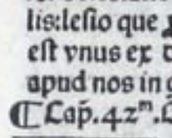

Tnunc babemus loqui de medicis absolute.

¶ Alcbison que i latino dī bethonica: ꝛ in persica lingua:beragues. Eius prime vtutes in calozе ꝛ siccitate:sunt in 4.°gradu: ꝓpterea q ē de suba terrestri adusta:ꝛ manifestat B ga est in fine amaritudis: ꝛ opatiōes eiꝰ ſcōe sunt icisiue:dissolutiue:ꝛ aperitiue fortiter. Et est in hac virtute fortior absinthio ꝓp stipticitatē que est in absinthio. Et vtutes eius tertie sunt:qꝛ nocet ozi stōchi ꝓp amaritudinē que ē sine stipticitate:ꝛ vtimur ex eo extremitate ꝛ stipite. Linis suus ē calidior ꝛ siccior eo: valet ꝑ alopiciaꝫ qñ miscet̄ cuꝫ aligbꝰ vnguētis calidis. Et est ēt calidior suus cinis cinere cucumerū agrestium ꝛ cinere radicis anheti. Et etiā isti cineres prosunt vētri qñ est vlceratio in eo sine apostemate.

Q

¶ Pentasiler dī a persis arbor abraam:ꝛ in latino dicitur agnus castus. Sua ꝑma virtꝰ in caliditate ꝛ siccitate est in tertio gradu.ꝛ hoc est: ꝓpterea ga in sua cōpōne dominat̄ suba terrestris adusta mixta cū suba terrestri ꝛ frigida:ꝛ significat hoc ga sapoꝛ suus est acutꝰ cū aliquantula ponticitate. Et manifestū est q̄ ſcōe opatiōes taliū compōnuꝫ q̄lis ista est sunt cū incisione ꝛ aperitiōe. Et ponticitas est vna ex rebꝰ q̄ adiuuāt ad B:ꝛ in mēbris inrrinsecis:vt in splene:al.in pulmone ꝛ epate. Et tertia operatio est vt remouеat coitum: ꝛ ꝓpterea nuncupat̄ in arabico granū sterilitatis:ꝛ est sicut agnus castus. Athenieses dñe decūbunt sup ipsum in magnis festiuitatibus.

¶ Et rutba est filius ei excepto q̄ plus calefacit ꝛ desiccat nec habet stipticitatem neq̄ ponticitatem.

¶ Altieb ꝛ alij dicūt vigil:virtꝰ suaꝝ radicuꝫ est tēperata in caliditate ꝛ sic.qꝛ cōpositum est ex suba aquea ꝛ terre-

A

stri cū pauca igneitate: ꝛ manifestat hoc:qꝛ est insipiduꝫ cum modico stipticitatis ꝛ acuitatis:sed herba eius est solum insipida: ꝓpterea ipsius p̄ma virtꝰ est frigida ꝛ sicca ꝛ operat̄ siccitatem. Et ſcōa est solidare vulnera sordida breui tpe. Et tertia est vt frangat lapides:ꝛ signuꝫ huius est.quia nascitur in vallibus ꝛ locis humidis.

¶ Eluegat.i.pes colūbinꝰ est quatuoꝛ spēꝫ:ꝛ paꝝ diuersificatur vna ab alia.ꝛ Hal.nō posuit ipsuꝫ in gradu:ꝛ qō nobis vī de eius cōpone est: qꝛ est frigidum in primo ꝛ siccum in ſcōo. ꝛ hoc est ga dñat̄ sup partem ipsius suba terrestris cū suba adusta:ꝛ ꝓpterea est sapoꝛ eiꝰ stipticus cuꝫ modica amaritudine:ꝛ si amaritudo esset equalis cuꝫ stipticitate diceremus ipm tēperatū in siccitate. Sed ga

B

videmus ga dñat̄ amaritudo paꝝ cū stipticitate iudicamus q̄ siccū est in ſcōo gradu:ꝛ ꝓpterea valet doloribus renū:ꝛ doloribꝰ splenis: ꝓpter ipsius amaritudinē:ꝛ lentiginibꝰ faciei:ꝛ mozpbee qñ pistatū miscet̄ cū aceto.

¶ Agaricū nec hāc radicē posuit Hal.i gradu:ꝛ qō nobis vī ex eo de eiꝰ cōpone est:qꝛ est calidū in p̄mo:ꝛ siccū in fine ſcōi:qꝛ cōpositū est ex ptibꝰ frigidis ꝛ terrestribꝰ:ꝛ calidis:ꝛ igneis:ꝛ calidis ꝛ humidis. Et signat super hoc:qꝛ cū nos gustamꝰ p̄mo iuenimus i eo dulcedinē:ꝛ post hāc amaritudinē:ꝛ post illam acuitatē cū pauca stipticitate:ꝛ oēs isti sapores significant sup caliditatē:excepta pte que superata ꝛ sepulta est a stipticitate:sicut significant super siccitatē:excepta parte que superata ꝛ sepulta est a dulcedine pp tēperātiaꝫ quā ei tribuit:excepto q̄ plus superat stipticitas cū frigiditate:q̄ dulcedo cū humiditate:ꝛ ꝓpterea ponim⁹ siccitatē maiozē caliditate. Et ꝓpterea ga hec planta assimilat̄ radici arbozis:apparet q̄ terrestreitas dñetur sup eā. Et q̄uis sit leue ꝛ pozosuꝫ:frangibile ꝛ album que oia significant vt habeat partē multā aeream ꝓpterea posuimus ipm calidū in p̄mo:q̄uis habeat tres sapores significātes sup ipm calozē:posuimus ipꝫ calidū in p̄mo:qꝛ nō sunt fortes:neq̄ manifesti in ipso:ꝛ qō contenies est in fiducia suoꝝ graduum est experiētia. Sed ipsius opationes que nō sunt p̄me sunt ad dissoluendu ꝛ incidendum humozes grossos:ꝛ exoppilandū venas splenis:epatis:ꝛ renuꝫ. Et hꝫ sua ꝓprietate valere cōtra mozsum venenosoꝝ aialiuꝫ. Et nos dicimus q̄ hoc nō fit nisi qñ apparēt ex illo veneno accidētia frigida. Dosis ipsius est.ʒ.j.ꝛ B nō pōt sic nocere sicut nocent alie medicie que attrahūt ab extremitatibꝰ cozporis:ꝛ hꝫ magnā ꝓprietatem in mūdificādo cerebrū:ꝛ ꝓpterea curat epilepsiaꝫ:ꝛ pdest cursui noue aq̄ ad oculū. Et quātitas que de eo dꝫ sumi:ad hoc est a.ʒ.j.vsq̄ ad.ij.nec est necesse ipsuꝫ refrenare nisi ꝓpter siccitatem. Et nō credas q̄ subtiliatio humoꝝ grossoꝝ ꝛ incisio significent sup multū calozē sicut credidēt̄ errantes multi nouoꝝ medicoꝝ.

¶ Lustaralbr.i.capillus veneris:dicit Hal. q̄ hic tēpatus est i suis vtutibꝰ p̄mis: q̄uis bēat multas opatiōes ſcōas ꝛ tertias:quaꝝ quedaꝫ sunt pfortatiue ꝛ repercussiue:q̄dā

D

dissolutiue:ꝛ quedam faciunt nasci capillos:ꝛ q̄dam que dissoluunt scrophulas:ꝛ quedaꝫ que frangunt lapides:ꝛ quedam que adiuuant ad trabendum sputum grossuꝫ ex pectoze ꝛ pulmone. Et Hal.dicit q̄ stringit ventrē:ꝛ noui dicunt q̄ purgat:ꝛ talis medicina qualis est hec q̄ habet tot opationes scōas ꝛ tertias est retinenda: qꝛ cū hoc tota temperata ꝓpter ea que adhuc dicam.

¶ Laylem.i.sempuiua:hec ē multaꝝ spēꝫ: ꝛ oēs in tertio gradu frigide sunt:qꝛ sunt insipide cū multa aquositate:ꝛ quia nascunt in locis frigidis ꝛ tempore frigido.

¶ Acbacia est succus arboꝛis spinose qñ abluit̄ ē frida in ſcōo gradu ꝛ sicca in tertio:ꝛ cū non lauatur est frigida in primo:ꝛ B accidit:qꝛ suū dominās est suba terrestris ꝛ fri-

E

gida:ꝛ ꝓpterea est stiptica:ꝛ cū eo toto est in ea aliqd ex partibꝰ subtilibus que remouent̄ qñ abluitur.

¶ Carinch.i.vrtica. Dicit Hal. q̄ fructus: al.succus huius plante ꝛ folia calefaciūt calozе nō fozti. Et hꝫ multas opationes ſcōas ꝛ tertias. Dissoluit apata que fiūt in radicibꝰ auriū:ꝛ adiuuat sup sputū:qō fit ex humozibꝰ grossis i pectoze ꝛ pulmone:ꝛ curat cancrū: ꝛ in summa valet oibus vulneribꝰ que indigent exiccatiōe vel exucatiōe siue subtiliatiōe. Et B est magnū signuꝫ sup debilitatē sui calozis. Sed cū hoc toto ꝓuocat vrinā:ꝛ mouet coitū:ꝛ B signat̄ per vētositatē. Et ꝓprietas sui semis est purgare flegma: ꝛ in hac silitudine est virtus siccitatis: sed fortius est aliquātuluꝫ semen vrtice: ꝛ dosis eius est a.ʒ.iij.vsq̄ ad.iiij. als a.ʒ.v.vsq̄ ad.x. Et qui opinant̄ q̄ sit igneum ꝓpter acumē sue punctionis errant:quia hec pars ignea que est in eius folys est subtilis:ꝛ remouet̄ ꝓpter ipsaꝫ fricationem:ꝛ maxime ꝓpter lotionem.

F

¶ Elbadudarmel elsaray:iste due plante sūt fride ꝛ sicce: sed siccitas plus dominat̄ q̄ frigiditas:ꝛ maxime in elsaray:ꝛ valent contra fluxum ventris ꝓpter earuꝫ stipticitatem ꝛ contra passionem vulue:ꝛ contra hemozroydas: ꝛ apostematibus que fiunt in anoꝛ albadudarmel opat̄ radix ꝛ elsaray fructus ꝛ radix.

¶ Ligoç.i.acozus:qō accipit̄ ex hac planta est radix:ꝛ est ca.ꝛ sic.in tertio gradu: ꝓpterea ga dominās in ea ē suba ignea subtilis:ꝛ potest esse vt sit cū ea admixta pars vna terrestris adusta:ꝛ signat hoc q̄ sapoꝛ suus est acutus cuꝫ aliquātula amaritudine. Opatiōes eiꝰ ſcōe sunt hꝫ:qꝛ abstergit:incidit:subtiliat:ꝛ aperit oppilones. Tertie sunt qꝛ puocat vrinā:ꝛ valet ad duriciez splenis:ꝛ subtiliat grossitiem que puenit in cornea:ꝛ ꝓprie succus radicis.

¶ Cauar.i.aloe:caliditas sua extēdit̄ a prio gradu vsq̄ ad ſcōm:ꝛ attingit paꝝ ex ſcōo:ꝛ sic est in siccitate: ꝛ hoc est ga est cōpositū ex suba terrestri adusta mixta cū terrestri frida.ꝛ illud diminuit aliquātuꝫ de calozе eius:ꝛ ambe sube cōcordant in siccitate:ꝛ signat B q̄ sapoꝛ eiꝰ est amarissimus cū stipticitate:ꝛ supra suā caliditatē signat q̄ nascit in terris calidis:aut in terra arabū vl in india:ꝛ q̄ nascit in terris nō calidis est debile. Secunde suc virtutes sunt:qꝛ est stipticū repcussiuū ꝛ absterſiuū:ꝛ hec est medicina iuuatiua ad generādaꝫ carnē. Tertie vtutes sunt ad curādas fistulas:ꝛ maxie que sunt in virga ꝛ in anoꝛ: ꝛ ad repercutiēduꝫ apata que gñant̄ in oze naribus ꝛ oculis:ꝛ

G

purgat cholerā ꝛ subaꝫ subtilem ꝛ grossaꝫ. Et est ex medicinis q̄ nullum bñt periculuꝫ:eo q̄ nō ledit os stōchi ꝓp suā stipticitatē. Et virtꝰ sua purgatiua est ꝓpinqua vtuti agarici:excepto qꝛ est debiliozis attractionis:eo q̄ agaricum attrahit ab extremitatibꝰ cozpis. Sed aloe nō attrahit nisi qō est in extremitate stomachi ꝛ venis epatis:ꝛ in illo hꝫ ꝓprietatē:ꝛ dosis eius est a.ʒ.j.vsq̄ ad.ij.

H

¶ Sluoꝛat:calozе ꝛ siccitas ipsius extendit̄ a primo gradu vsq̄ ad ſcōm:ꝛ signat hoc qꝛ facit aliquātulam abstersionem:ꝛ mūdificat renes:ꝛ aufert lentiginē. Et manifestior eius ꝓprietas est:qꝛ valet ꝑ mozsum canis rabidi.

¶ Nauoca.i.carruſ:al's ameos:q̄ plus queritur in hoc est semē eius: sua ꝑma virtus in calozе ꝛ siccitate est in gradu tertio.ꝛ hoc est ga est cōpositū ex suba ignea terrestri adusta:ꝛ significat hoc ga hꝫ sapoꝛē acutū mixtum cū aliquātula amaritudine:ſcōa virtus eius est aptio ꝛ dissolutio:ꝛ tertia est prouocatio vrine.

¶ Amygdale amare sunt calide ꝛ sicce i ſcōo gradu:excepto eo:qꝛ plus declinant ad calozē:ꝛ minus ad siccitatē:ꝛ in hoc sunt quasi in primo gradu:qꝛ eaꝝ vnctuositas manifestat humiditatē. Et scias qꝛ complexio que hanc facit operationē que est cōplexio calida hꝫ aliquā terrestreita

tem:ꝛ sapoꝛ eaꝝ signat sup hoc. Et operatiões eaꝝ tertie sunt ad aperiẽdus oppilones epatis: ꝛ remouent dolores qui sunt in hypocõdrys splene:ꝛ renib⁹:ꝛ adiuuant super sputũ humoꝝ grossoꝝ viscosoꝝ qui sunt in pectore ꝛ pulmone. Et dico ꝙ maioꝛ pars opationũ baꝝ nõ fit ꝓpter superfluũ calorẽ qui est in eis: sed fit pp tẽperatam aperionẽ quã opat̃ in his materys pp humiditatẽ vnctuosos quã bñt: ꝛ ꝓpterea valent plus alys rebus oĩbus in aperiendo oppilationẽ pectoris ꝛ pulmonis: ꝓpterea ꝙ hec membra ledunt̃ vt plus ꝓpter grossos humores.

¶ Armoniacũ est cal. ꝛ siccũ fm ꝙ apparet ex tertys suis opationib⁹: excepto qꝛ tenet paꝝ caloris i tertio gradu: ꝛ est siccus in ꝑmo. Sed suus calor est in B q̃ est gũmi: ꝙ tu scis ꝙ gũmi sunt ingrossata ꝛ inspissata a calore: qꝛ sunt supfluitates terre nascentium. Et vr̃ in hoc gradu caloris esse: eo ꝙ mũdificat: ꝛ sic est gradus suus in siccitate: propterea ꝙ siccitas est ꝓpter viscositatẽ suaꝝ paucam que est in eo: ꝛ hoc est in oĩbus gũmis. Et virtates sue sunt vt mollificent ꝛ dissoluant duriciem que est in iuncturis ꝛ splene: ꝛ dissoluant scrophulas.

¶ Alcanna ꝛ inuenit̃ in frumẽto in campis: virt⁹ eius est sicut virtus sumach: magis deficcat ꝛ plus digerit.

¶ Sbaachbileelnecmaç: ꝛ dr̃ rosa regis: ꝛ dr̃ cal. ꝛ sicca in tertio gradu: eius ꝓprietas est quãdo masticaꝝ vt trahat flegma: ꝛ succus suus mundificat caput per nares. Et tertia ei⁹ virt⁹ est vt remoueat ex oculo egritudinẽ caducur: ꝛ valet mozphee: ꝛ puocat menstrua.

¶ Anbetũ calidus est in ꝑmo gradu: qõ in arabico dicitur scenat: ꝛ attingit paꝝ ex scõo: ꝛ est siccũ in ꝑn⁹ secũdi: ꝛ in fine ꝑmi: ꝛ idcirco qñ coquit̃ cũ oleo bꝛ dissoluere ꝛ mitigare dolorẽ: ꝛ maturat apata leuia: ꝛ inducit somnũ: eo ꝙ qñ decoquit̃ cũ oleo reddit cõplonẽ ipsius ad siltitudinẽ medicinaꝝ maturãtiũ: nisi qꝛ est aliquãtulus magis calidus ꝛ subtile: ꝛ hac de cã dissoluiuũ est: ꝛ qñ cõburit̃ ẽ in 3° gradu caloris ꝛ sic. ꝛ iõ valet vulneribꝰ sanionis: ꝛ plus in illis q̃ fiunt in mẽbris ꝓpatis: ꝛ recẽs est min⁹ calidus ꝛ plus humidũ: ꝛ iõ istud iducit somnius ꝛ maturat plus sicco: ꝛ siccũ dissoluit plus: ꝓpterea dicit. H. ꝙ ꝙ intrabãt ad potationes faciebant ex eo garlandas.

¶ Camomilla q̃ in arabico dr̃ babonog. calida est ꝛ sic. in ꝑ gra. Scõe vtutes ipsi⁹ sunt vt apiat ꝛ dissoluat vapores cutis: ꝛ maturet: ꝛ bꝛ ꝓpẽtatẽ in mitigãdo dolorẽ vẽtris.

¶ Anisus cal. est ꝛ sic. in 3° gradu: ideo qꝛ suba ignea super ipm dñat̃: ꝛ figt̃ sup B acuitas sui saporis cũ aliquantula dulcedine. Opatiões sue scõe ꝛ tertie sunt ad carminãdus ventositatẽ ꝛ puocat vrinã: ꝛ aperit oppilationes.

¶ Aristologia. i. çarabunt: nõ vtimur nisi radice. Et ẽ q̃dã longa ꝛ q̃das rotũda: rotũda fortior est in icisione ꝛ subtiliatione. ꝛ longa plus valet absterstioni ꝛ gñationi carnis: ambe calide ꝛ sicce sunt in scõo gradu: qꝛ sunt cõposite ex suba aliquãtulus ignea ꝛ terrestri adusta: ꝛ signat B amaritudo quã habent cũ moderata acuitate. Scõe eaꝝ opationes sunt qꝛ subtiliant mirabilr̃ humores grossos: propterea remouent oppilones que ꝓueniunt ab istis hu. ꝛ extrahũt spinas: ꝛ remouent putrefactionẽ: ꝛ mũdificant sordiciẽ: ꝛ faciũt gñari bonã carnẽ: ꝛ iste sunt magis ꝓpẽ in rotũda. Et tertie opatiões sunt abstergẽtes: ꝛ curãt epiletpicos: ꝛ podagram: ꝛ arteticos.

¶ Lingua agni. i. plantago: frida est ꝛ sic. in 2° gradu. Radix ei⁹ min⁹ est frida ꝛ plus sicca. ꝛ cũ siccat̃ foliũ eius est sicut radix. Et bꝛ duas qualitates: qꝛ cõposita est ex suba aquea ꝛ terrestri: ꝛ signat B insipiditas quã bꝛ cũ stipticitate. Scõe ipsius opatiões sunt: qꝛ siccat ꝛ repcutit: ꝛ valet ꝑ mala apata ꝛ mãs putridas: ꝛ curat fistulas. Tertie ꝓprietates siue opationes sunt ꝓtra vulnera intestinoꝝ ꝛ stringit sanguinem coꝝ: ꝛ vlcerationes que ꝓueniunt ex disinteria. Et radix eius cõtra doloẽ dentiũ valet: ꝛ aperit oppilationes epatis ꝛ renus: ꝛ hoc est qꝛ oĩs plante radix calidior est suis folys: nec illa sunt priuata calore cuꝝ videamus ꝙ abstergunt ꝛ mundificant.

¶ Asarabachara: qõ ex ea valet est radix: ꝛ virt⁹ eius est similis virtuti acori: sed est fortior hoc.

¶ Ebdarsian. i. cortex malligranati sylueſtris est calidũ in ꝑ gradu: ꝛ siccũ in scõo vel tertio: qꝛ cõpositus est ex suba ignea ꝛ terrestri: ꝛ ꝓpterea ẽ acutũ ꝛ stipticũ: valet sordicieb⁹ ꝛ materys discurrẽtib⁹ ab vno mẽbro ad aliud.

¶ Sparagus temperat⁹ est aut paꝝ declinans ad calidi/tatẽ: ꝛ hoc significat qꝛ bꝛ aliquãtulam amaritudinẽ que elixatione remouet̃. Tertie eius opatiões sunt ad aperiẽdum oppilationes qne sunt in renib⁹: ꝛ ꝓprie radices ꝛ semen: ꝛ multum valent ad dolorem dentium.

¶ Polius montanũ qõ in arabico dr̃ andriaçabera habet duas spẽs vel plures: ꝛ oẽs sunt calide ꝛ sicce: ꝛ ꝓuocant vrinam ꝛ menstrua: ꝛ dictũ est ꝙ valent contra morsum scorpionis qñ bibitur. ʒ. j. cum vino calido.

¶ Scolopendria temperata est in calore ꝛ siccitate: ꝛ manifestum est ꝙ dissoluit duriciem splenis: ꝛ aperit oppilationes ipsius: sicut bacca lauri in oppilatione epatis: ꝛ bꝛ a sua ꝓprietate frangere lapides.

¶ Alcanti ꝛ eam vocant hyspani abuç ex ea operatur: als coquitur radix: ꝛ est abstersiua ꝛ dissolutiua: ꝛ quãdo cõburitur cinis ei⁹ magis calefacit subtiliat ꝛ dissoluit: ꝛ ꝓpter hoc curat alopiciam.

¶ Chartamũ. i. semen pstracoꝝ: ex eo vtimur semine: ꝛ est ex medicinis manifestis in purgando flegma sine aliquo timore: ꝛ eius nobilitas est quasi nobilitate oium medicinarũ purgãtium. Dosis eius est a. ʒ. ꝟ. vsq; ad. xij. ꝛ multũ senib⁹ cũ ficub⁹ ante cibũ comestus valet. H. dicit in ꝑmo de simplici medicia ꝙ calefacit ꝛ exiccat tẽpate: ꝛ in scõo libro dicit ꝙ est calidus in scõo gradu qñ applicat̃ hoi ꝑ modus emplii: ꝛ distinguẽdus est: qꝛ in ꝑmo dixit de radice: in scõo de semine: ꝛ in alio de folio.

¶ Absintbiũ cal. ẽ in ꝑ gradu: ꝛ sic. in 2°: qꝛ cõpositũ est ex suba terrestri ꝛ frigida: ꝛ terrestri ignea adusta: ꝛ sigt̃ hoc stipticitas sua cũ amaritudine ꝛ acumine: succus ipsi⁹ est amarior suis folys. Et tertie sue vtutes sunt: qꝛ bꝛ ꝓfortare stõchũ: ꝛ trahere qõ ẽ in eo amaꝝ ꝑ modũ purgatiõis: ꝛ B facit ꝑ vtutẽ attractiuã: ꝛ ꝓp amaritudinẽ lauatiuam. Et aperit oppilones epat: ꝛ puocat vrinã. Et si ẽ flegma in stõcho nõ ꝓdest, ꝓpter stipticitatẽ suam. Et bꝛ multas spẽs: sed melior oĩus est aromaticũ: ꝛ ꝓpter hoc cõfortat stomachũ ꝛ epar. Et in sũma manifestũ est ꝙ bꝛ hec medicina ꝓprietatẽ in stomacho ꝛ epate.

¶ Laurus: qõ ex eo vtimur est succus ꝛ oleũ: ꝛ est calidũ in ꝑmo: ꝛ tãgit paꝝ de scõo. ideo ꝙ est cõpositus ex suba terrestri adusta cum suba terrestri ꝛ frigida: ꝛ significat hoc sapor amarus cuꝝ stipticitate: ꝛ idcirco ꝙ coniuncte sunt cũ amaritudie aromaticitas ꝛ stipticitas: fit ex succo ipsius melius oleũ qõ possit esse stomacho frido ꝛ epati: ꝛ nos non damus eius succum nec grana: qꝛ dicitur ꝙ qñ comeditur mouet vomitum ꝛ fluxum.

¶ Elçunecat. i. balaustia: est frida in scõo gradu: ꝛ tãgit aliq̃d de tertio: ꝛ sine dubio est sic. in 3°. Et dicimus ꝙ B est: ꝙ eius suba est frida: ꝛ siccitas in ea est fortior friditate. Eius opatiões sunt stipticitas ꝛ sic. ꝛ stringit sanguinem ꝛ cõsolidat: ꝓpter B ponit̃ hec medicina bñtib⁹ fluxus sanguinis: ꝛ bñtib⁹ excoriationẽ itestinoꝝ: ꝛ mulierib⁹ habẽtib⁹ fluxũ mẽstruoꝝ ꝛ aliaꝝ bũditatũ. Et dicit. H. ꝙ nullus auctor fuit ꝙ hui⁹ medicine nõ recordareꝫ.

¶ Babalbeli: ꝛ i arabico dr̃ chiẽsom: folia isti⁹ plãte ꝛ cime ꝛ

me ꝛ flores ꝛ fructus oĩno sunt fri. ꝛ sic. ꝛ folia sunt humidiora ꝑdictis, ꝓpter aquositates existentem in ipsis: ꝛ ꝓp B bꝛ, ꝓprietatẽ ad curãdã egritudinẽ alcbole: ꝛ silr̃ alias egritudines oĩs. Sed fructus eius cũ est imaturus frigiditas ꝛ siccitas in eo ñatur, ꝓpter stipticitatẽ iuentas in ipso: ꝛ qñ dictus fructus bꝛ cõpletã digestionẽ: tũc est ꝑpinquus cõlitati, ꝓpter dulcedinẽ inẽtã in ipso. Et florũ virtus existit ipsius fructus: ꝛ oĩa ꝑdicta cõferunt.

¶ Syaachbile: vtimur folys ꝛ florib⁹ ꝛ fructib⁹: q̃ruis folia sunt humidiora valent multũ egritudinib⁹ oĩs ꝛ vulneribus intestinoꝝ: ꝛ fluxui ventris: ꝛ debilitati stõchi: ꝛ sputo sanguinis. Sed radix eius habꝝ subas calidã ꝛ subtilem: ꝛ ideo frangit lapidem qui est in renibus.

¶ Bdelliũ duas bꝛ spẽs fortiter mollificat qõ in arabico dr̃ mocle. Ex eo sũt spẽs due: vna cicilie: ꝛ illa ẽ siue bdelliuꝝ illud est magnũ: ꝛ alia spẽs siue aliud bdelliũ iuenit̃ hic: ꝛ est arabicũ. Virtus illius ꝑma siue secũda est mollificare: ꝛ est fortissima vtus illius in hoc: ꝛ hoc potes cognoscere ꝑ ꝑmã suã vtutẽ. Et alia. s. arabicũ est suauior: ꝛ est clarius alio: ꝛ hoc vocat̃ bdelliũ arabicũ ꝛ est siccius alio: sed recẽs bꝛ virtutẽ siciliani bdelliũ arabicũ. Et hoc arabicum frangit lapides qui fiũt in renibus: ꝛ quãdo bibitur ꝓuocat vrinaꝝ: ꝛ ꝓuocat ventositates grossas ꝛ crudas: ꝛ valet ꝑ dolores lateꝝ ꝛ hypocundrioꝝ: ꝛ in sũma est ex medicinis q̃ purgãt flegma grossus. Et bꝛ ꝓprietatem trahendi a neruis ꝛ iuncturis: ꝛ ipsum est melius inter medicinas laxatiuas: ꝛ dosis eius est. ʒ. j.

¶ Elgarçaria qõ hispani vocãt panicald: ꝛ in arabico alchartama: ꝛ aliq̃ secacul: ꝛ in latino yrigi dñr. Ha. sentit qõ est cõpositũ ex diuersis naturis sicut nã rose: excepto ꝙ nõ bꝛ stipticitatẽ: ꝛ significat B ꝙ bꝛ isipiditatem cũ aliquãtula dulcedie ꝛ modico acumine: ꝛ B bꝛ plus in cortice: ꝛ videt̃ ꝙ sit tẽperatũ aut paꝝ declinans ad frigiditatẽ: ꝛ qõ est talis cõplonis est multi iuuamẽti: operatiões sue sunt repercussiue ꝛ dissolutiue. Sꝛ eius manifesta ꝓprietas est vt dissoluat apata superpositũ: ꝛ etiã si suspendat̃ sup ipꝝ. Et noui medici dicũt qõ bꝛ hãc ꝓprietatem in omnibus apostematibus: ꝛ etiã dicũt ꝙ vtuntur eo in potu aque decoctionis eius. ipa ministrat vt defendat ne generetur apostema in partibus interioribus.

¶ Balsamus cal's est ꝛ sic. in 2° gra. ꝛ oleũ suũ ẽ multum subtile: nec bꝛ vllũ calorẽ: ꝙ ab hoib⁹ credit̃ ꝙ videt̃ qõ est subtile penetratiuũ. Et vtus ꝛ fruct⁹ isti⁹ ẽ isti⁹ gñis: ꝛ min⁹ est subtilis suo oleo. Et istõ olꝝ bꝛ multas ꝓpetates ꝛ mirabiles opõnes. Sue 2ᵉ opõnes sũt qꝛ dissoluit oẽs egritudines flegmaticas q̃ dure sũt ꝛ tarde ad dissoluendũ: ꝛ eradicat dolores q̃ sũt ex hũoribꝰ grossis ꝛ ventosis. alr̃ viscosis. Et sue 3ᵉ opõnes sũt qꝛ frãgit lapides: ꝛ mulier ꝓpegnat̃ q̃ dekert ipꝝ sup se q̃ nõ poterat impregnari pp oppilonẽ mricis. Et ei⁹ ꝓprietas ẽ: ꝙ est magna theriaca venenis: ꝛ valet ꝑ opiũ bibitũ: ꝛ valet ꝑ diamãtẽ bibitum: ꝛ cõtra fungos venenosos: ꝛ ꝑ aquã ferri distillati: ꝛ dosis eius est a tribus partibus. ʒ. vsq; ad. j. ʒ.

¶ Juniperus cal's est ꝛ sic. in 3° gradu: ꝛ ẽ multũ subtilis: ꝙ qõ magis dñat̃ sup ipm est suba ignea: ꝛ post ipsam suba terrestris adusta: ꝛ aliq̃tulũ suba terrestris frigida. Et significat B sapor quẽ bꝛ cũ fortiꝰ acumie ꝛ amaritudine ꝛ aliquãtula stipticitate. Opatiões sue scõe sunt vt cõsumat putrefactionẽ q̃ est in vulneribus ꝛ apatib⁹ ꝙ locus in quo nõ est putrefactio nõ sustinet talẽ medicinaꝝ: ꝛ qñ ponit̃ sup putrefactionẽ ꝛ sanie cũ melle mũdificat ipsam. Opationes sue tertie sunt: ꝙ bꝛ puocare vrinaꝝ ꝛ puocat mẽstrua fortius alia re donec faciat mingere sanguinẽ. Et facit aborsuꝝ: ꝛ extrahit fetũ mortuũ: ꝛ ꝓp suã subtilitatem ꝛ aromaticitatem ponit̃ qñq; loco cuiusdaꝝ spẽi cinamomi dorsini: ꝛ est ẽt cinamomũ cuꝝ multa dulcedie ꝛ fortiꝰ acumie: ꝛ dꝝ poni duplũ illi⁹ loco dorsini.

¶ Albabac: B plãta bꝛ florẽ q̃ assimilat̃ rose: ꝛ est fortior rosa babanach: ꝛ ꝓp B magis dissoluit illa donec liberet durissima apata qñ miscetur cum cera ꝛ oleo.

¶ Ossa vuaꝝ passarus sunt sicca in tertio. al. scõo gradu: vel accedunt parum ad secũdum: ideo ꝙ cõposita sunt ex substãtia terrestri frigida: ꝛ significat hoc stipticitas ꝛ babet vltimum iuuamen in fluxu ventris.

¶ Alusne in ligua hispanie dr̃ mulsa. B nascit̃ sup querc⁹ ꝛ nuces: ꝛ est in tertio gradu frida: ꝛ B significat stipticitas quã bꝛ: ꝛ cũ hoc bꝛ virtutẽ dissoluẽdi ꝛ mollificãdi: ꝛ magis valet q̃ inuenit̃ in quercu, ꝓpter caliditatẽ q̃ ẽ in ipsa arbore: eo ꝙ ex superfluitate ipsius nutritur.

¶ Sagtares videt̃ ꝙ sit calidũ in ꝑmo gradu: vl̃ accedit parum ad 2ᵐ: iccirco ꝙ cõpositũ est ex substantia terrestri adusta cũ suba terrestri frida: ꝛ significat hoc stipticitas sua cũ amaritudie. Prime opatiões sue ꝛ secũde sunt ad subtiliãdũ: aperiẽdũ ꝛ puocãdũ vrinaꝝ ꝛ silia. Et aliq̃ dicunt qõ bꝛ virtutẽ purgandi: ꝛ est vltima medicia stomachi, ꝓpter stipticitatem suã: ꝛ etiaꝝ mũdificat ꝑ suaꝝ amaritudinẽ: ꝛ talis medicina qualis est hec: est magis ꝑ ꝓria stomacho q̃ alia medicina: ꝛ lõge plus quãdo associatur secum aromaticitas sicut in absinthio.

¶ Sentiana ponit̃ hec medicina in gradu 3° cali. ꝛ sic. ꝛ B manifestat̃ ex fortitudie sue amaritudis: ꝛ radix ipsi⁹ fortissima est ad subtiliandũ ꝛ aperiendum oppilones.

¶ Memithe. ponimus ipsaꝝ in ꝑ gradu frigiditatis eo ꝙ curat multotiens oculoꝝ rubedines: quãdo non sunt fortes: ꝛ eius suba cõposita est ex suba aquosa ꝛ terrestri: q̃ oĩa frigida sunt: excepto ꝙ frigiditas ꝑm Hal. nõ est fortis: sed est eius frigiditas similis aque paludum.

¶ Alfocẽg. i. mẽtastrũ calidũ est ꝛ sic. in 3° gradu: ꝓpea qꝛ dñat̃ super ipꝝ suba ignea cũ suba terrestri adusta: ꝛ bñtis talem cõplexionẽ operationes sunt manifeste.

¶ Ligritia est humida in ꝑmo gradu ꝛ excedit paꝝ i calore tẽperatã cõplonẽ. Hal. dixit ꝙ assimilat̃ cõploni bũane: ꝛ significat hoc dulcedo sui saporis cũ aliquãtula stipticitate: eo ꝙ dulcedo tẽpata significat calitatẽ ꝛ humiditatẽ: ꝛ stipticitas sua detrũcat aliq̃d ex suo calore ꝛ sua humiditate: excepto ꝙ ex humiditate remouet plus: ꝛ lenit asperitatẽ q̃ est in trachea arteria: ꝛ vesica ꝛ aliaꝝ mẽbroꝝ q̃ recipiũt asperitatẽ. Tertie opõnes ipsi⁹ sũt: quia pulueriẽata ꝛ posita sup oculũ delet maculã q̃ ẽ in oculo: ꝛ carnẽ supfluã q̃ est in radicib⁹ vnguiũ: ꝛ B significat ꝙ radix ẽ calidior succo: ꝛ cõplones quas dixim⁹ ꝑmo sunt in succo: ꝛ qñ radix est vel⁹ est amara: sic̃ est illa q̃ nobis apportat̃: gñalr̃ succus ei⁹ humidior est sua radice.

¶ Peonia. i. rosa asinoꝝ est radix calis in ꝑ gradu: ꝛ sic. in tertio: ꝙ est cõposita ex suba terrestri frigida ꝛ terrestri adusta: ꝛ suba ignea ꝛ aliquãtulũ aerea: ꝛ significat B: ꝙ qñ masticamus ipsaꝝ ꝑ sentimus stipticitatẽ cũ dulcedine: ꝛ qñ diu masticam⁹ ipsaꝝ sentim⁹ acumẽ cũ amaritudine: scõe sue opõnes a cõplone ipsi⁹ sciunt̃: ꝛ tertie sciunt̃ fm ex oppilones epatis ꝛ renũ: ꝛ hoc accidit pp acumen ꝛ amaritudinẽ: sed ꝓpter stipticitatẽ quã bꝛ stringit ventrem: ꝓprietas sua testificata est a Hal. ꝙ suspẽsa ad collus curat epiliam in pueris: sed ab aliqbus dr̃ ꝙ nõ sit verum: ꝛ hoc iam experiũ est ꝛ non sic inuenitur.

¶ Pastinaca duas bꝛ spẽs. sylueſtrem ꝛ domesticã. sylueſtris fortior ẽ domestica in oib⁹: ꝛ i ambab⁹ ẽ vtus calefaciẽdi ꝛ subtiliãdi: ꝛ in radice est virtus q̃ mouet coitus: ꝛ hoc etiã bꝛ semẽ domestice. Sed semẽ sylueſtris est calidius ꝛ siccius: ꝛ ideo ꝓuocat mẽstrua ꝛ vrinã: ꝛ sylueſtris dicitur daucus: ꝛ est calidum ꝛ siccũ in tertio gradu.

I ¶ Aegarelcbaar.i.lignũ lauri ⁊ fructus eiꝰ bacca lauri dī. Hec arbor cũ fructu suo calefacit ⁊ exiccat multuꝫ. Sed cortex arboris est debilioris caloris ⁊ fortioris amaritudinis:⁊ hꝫ stipticitatẽ:⁊ iõ frãgit lapidẽ:⁊ valꝫ ad passiones frigidã epar:ebibitꝫ quinq; uanich ⁊ medio cũ vino aromatico. Sue radices sũt calide in 2° gradu:⁊ sicce in tertio.

¶ Almostramesia est ex speꝰ cbasor:⁊ opõnes ipsiꝰ sunt cedẽ cũ opõnibꝰ ipsius ex rebꝰ iacbosor syluestris:ſq; est subtilior ipso. Et opõnes sue tertie sunt attractio.

¶ Blades oes sunt fride ⁊ sicce:⁊ B cognoscit pp multas stipticitatẽ quã bñt:ſq; cortex sue arboris maiorẽ hꝫ stipticitatẽ:⁊ in ambabus est conuincta subtilitas cuꝫ stipticitate:⁊ ppterea hec est vna ex rebus que valet multũ fluxui menstruorum ⁊ fluxui sanguinis vndecũq;.

¶ Acatbemi.i.altea sue scde opatiões sunt:ga dissoluit relaxat ⁊ mitigat dolores ⁊ maturat apata oura. Et radix ⁊ semina faciunt qõ faciũt folia ⁊ flos donec est recens:ſq; maiores habẽt subtilitatẽ ⁊ minorẽ siccitatẽ radicibus ⁊ seminibus:⁊ sic dꝫ eẽ in oibus radicibus ⁊ seminibꝰ terre nascẽtiũ:⁊ iccirco maiorem habent abstersionẽ:ita q; cu K rant morbeaꝫ:⁊ semẽ frãgit lapides qui fiũt in renibꝰ: ⁊ tamẽ in radicibus est virtus stiptica:⁊ ppterea valꝫ aã decoctionis eius excoriationi intestinorum ex dissinteria: ⁊ sputo sanguis:ego pono folia ⁊ flores calidos ⁊ siccos in primo gradu:⁊ radicem in principio secundi.

¶ Alçabit.i.oleũ qõ trabiẽ ex oliuis maturis ⁊ nõ salitis: ⁊ quaꝫ cõplones nõ sũt artificialr mutate.assilaẽ cõplexiõi bũanc:⁊ iã rememoratum B in cibis. Sꝫ oleũ fcm ex oliuis nõ maturis hꝫ aliquã stipticitatẽ ⁊ retinet ex frigiditate fm q; hꝫ ex stipticitate. Et oleũ vetus ẽ calidꝰ ⁊ subtilꝰ tẽperatus:⁊ pp B maiorẽ hꝫ vtutẽ dissoluẽdi ⁊ mitigãdi dolorẽ. Sꝫ alia olea q̃ trabunt ab aliis medicinis tenẽt nãꝫ illaꝫ medicinaꝫ:sic oleũ de lilio:⁊ oleuꝫ sisaminũ:⁊ oleũ amygdalaꝫ:⁊ oleũ nucũ:⁊ oleũ lauri:⁊ oleũ de cymino:⁊ oleũ de synapi:⁊ oleuꝫ de myrtillis:⁊ est stipticũ:⁊ oleũ de mastice:⁊ oleũ de oliuis ponit loco olei d lilio:⁊ eõ.⁊ oleũ de myrtillis est frigidũ ⁊ stipticũ:⁊ oleũ sisaminũ est calꝫ ⁊ humidũ:eodẽ mõ ⁊ oleũ amygdalarũ dulciũ. Sꝫ B tẽperatius est in calore:aut q; hꝫ calorẽ cũ humiditate mixta cũ aliq̃tula stipticitate:⁊ iõ hꝫ humectare siue calefacere:⁊ mollificare:⁊ in B excedit oleũ sisaminũ:⁊ de squinãte:⁊ oleũ de mastice. Et oleũ granorũ viridiuꝫ est cõpositũ virtutibus stipticis ⁊ dissolutiuis:⁊ ppterea pdest stomacho ⁊ epati plus oi alia re. Sꝫ ista olea fiunt in babylonia. Sꝫ in nostris terris nõ trabunt ex istis rebus ppte. Sed Hal.dicit in libro suo q; psuetuꝫ est trabẽ oleũ myrtbe ⁊ oleũ masticinũ:⁊ oleũ sgnãti ex seipsis:⁊ bonitas istoꝝ excedit multum bonitatem factoꝝ cũ oleo oliuaꝝ in operationibus ⁊ virtutibus. Sed olea que consueta sunt fieri cũ oleo oliuaꝝ dulcium quibus assuescunt antiqui ⁊ moderni:sunt sicut oleum rosꝰ.⁊ oleũ cydonioꝝ:⁊ oleũ lilioꝝ:⁊ oleum violꝰ.⁊ oleũ nenufarinuꝫ ⁊ de alcberi. Et virtutes eoꝝ oleorũ sunt manifeste ex virtutibus ipsarũ medicinarũ. Et scire debes q; oleuꝫ oliue cuꝫ quo facimus dicta olea dꝫ esse absq; alia mala M qualitate. Sed eorũ virtus que trabiẽ cũ oleo oliue nulla sunt virtuosiora nostris. Oleuꝫ in quo infundunt pdicte medicine dꝫ esse suaue vt non manifestẽt aliqua fozt qualitas dominans in ipso:⁊ talis est rõ medicine:ga debet esse patiens ⁊ nõ agẽs:exceptis duobus modis:vnus est qñ intentio nostra est vt fortificemus opationẽ illius medicine cũ qua miscetur prius ⁊ accipiem° cum eo hꝫ qualitas similis q̃litati medicine:secundus est qñ intendimus facere cõtrariũ illius medicine:⁊ hoc est qñ volumꝰ facere frãgere ex illius vtute.v.g.quando volumus q; oleũ ro.dissoluat nos ponimus oleũ vetꝰ:⁊ qñ volumus minuere ex ea ponimꝰ imaturꝫ:⁊ qñ volumꝰ vt affiteẽ vtuti rosaꝝ ifundimꝰ rosas in oleũ dulce ⁊ suaue.

¶ Alfaran.i.enula:ponimus ipsam in secũdo gra.ca.⁊ sic. ⁊ manifestatur hoc ga ponimus ipsam in loco huius qõ confert flegmati grosso inuiscato in pectore ⁊ pulmone:⁊ hoc facit sua siccitate. Operatiões sue secunde sunt:quia rubificat ⁊ membra in liuiditate a frigore.

¶ Barbacus.i.ellus.hꝫ duas spẽs:albũ.vꝫ.⁊ nigrũ:⁊ ãbo sunt calidi ⁊ sic.in tertio gradu:secũda eorũ vtus ẽ abstersiua:⁊ ideo valet d scabiẽ igne sacruꝫ:⁊ similia:⁊ nõ est tutuꝫ vti eo bibito vel comesto:ga est ex genere venenorũ. Sꝫ antiqui vtebant nigro ad eũandaꝫ meliam. Sed est fortius in ledendo epar ⁊ pulmonem:sed noui ponũt loco eius lapidem laçuli. Sed q̃uis epitbimus laudẽt in eũando meliam:nõ tamẽ hꝫ tantam virtutẽ. Et magnes hꝫ similem virtutes purgãdi cuꝫ elleboro:excepto ga est fortioris attractionis eo:quia est lapis:⁊ propter siccitatem que est in eo:⁊ lapis laçuli suauior est eo.

¶ Eua.i.rubea tinctoꝝ.calida est in 2°:⁊ sicca in 3° gdu:iõ ga est composita ex suba terrestri adusta ⁊ suba terrestri frigida:⁊ significat B sua amaritudo cuꝫ põticitate. Operationes sue scde ⁊ tertie habẽt aperire oppilonem splenis:⁊ epatis:⁊ puocare vrinã ⁊ sanguinẽ mẽstruũ:⁊ pole est vt faciat migere sanguinẽ:⁊ abstergit tẽperate:⁊ ideo valet tinee quãdo distemperatur cum aceto:⁊ supponit: ⁊ quidam dant bibere sciaticis cum hydromelle.

¶ Olibarda.i.eupatoriuꝫ valde mãifesta ẽ in fortificãdo virtutẽ epat:⁊ aperiẽdo oppilones eiꝰ:ga cõposita est ex suba stiptica ⁊ amara:⁊ iõ debemꝰ ponere eã in p̃ gradu: ga amaritudo est manifestior in ea stipticitate sua.

¶ Zinçiber ca.est in 3° gradu cũ multa stipticitate vl humiditate:⁊ iõ tardat in calefaciẽdo corpꝰ:qõ nõ facit piper:ga calefactio çinçiberis est caloze corpis:⁊ pmutatio piperis ab codẽ est sicut permutatio lignoꝝ viridium.⁊ siccoruꝫ ab igne. Et piper lõguꝫ est sile çinçiberi:⁊ ppea debet poni çinçiber in primo gradu humiditatis.

¶ Epithymus est ca.sic.in tertio gradu ⁊ est laudabil: vt dcũ est in euacuãdo meliam:⁊ dosis eius est.a.3.y.vsq; ad.iy.⁊ in decoctionibus a.v.vsq; ad.vy.⁊ indiget refrenãtibus:ga ꝓtristat ppter suã siccitatẽ:⁊ ideo nenufar ẽ vltimũ suũ frenũ:eo q; ppter aromaticitatẽ suam remouet ipsius malitiã:⁊ ppter humiditatẽ suã remouet ipsiꝰ siccitatẽ:excepto ga cũ hoc diminuit suũ calorem. Et medicina nõ indiget refrenatiõe ab oibꝰ suis q̃litatibus vel partibus nisi a parte qua purgat hoc a calore:aut a parte sue eũationis. Et si refrenaret epithymus cuꝫ pomis hoc plus acceptarent excepto in febricitantibus:⁊ sile pot refrenari cum amygdalis:vel cum semine melonis

¶ Mentha calida est ⁊ sicca in secundo gradu:⁊ attingit ex tertio:⁊ habet amaritudinem cum stipticitate:confortat stomachum ⁊ mouet coitum.

¶ Daama.i.mẽtha:h̃ herba ẽ hortiua:⁊ ppter B hꝫ superfluã humiditatẽ:⁊ pp hoc prouocat coitũ:⁊ ipsa est res q̃ associat reb° nõ bñ digestiuis:⁊ sapor ipsiꝰ amarus est cũ stipticitate:⁊ ex hoc apparet q; minorẽ hꝫ caliditatẽ deliachacos:⁊ ppterea ipsaꝫ ponimus in caliditate ⁊ siccitate in secundo extendentem se vsq; ad tertiam.

¶ Tapsia est gũma rutbe syluestris:fm q̃sdaꝫ medicos: virtus eiꝰ est acute vtutis ⁊ calefacit caliditate forti:⁊ pp hoc est in tertio gradu caliditatis ⁊ humida in primo. Et significat eius humiditas ex hoc:ga cito corrumpit ⁊ nõ recipit passionẽ a corpore nisi post aliquãtulam horam quẽadmodum facit çinçi.⁊ ppietas eius est attractio ex profundo corporis:⁊ resoluit qõ ab ipsa trabitur.

¶ Dormos

A ¶ Dormos.i.lupini:qñ elixantur in aqua tãdiu q; ipsorũ remouea amaritudo sunt medicina nutritiua:⁊ qñ sunt amari faciunt qõ cõsueuerunt facere medicine amare ex abstersione ⁊ exiccatiõe ⁊ resolone ⁊ ex apertiõe oppilonum epatis ⁊ splenis:⁊ puocatione menstruoꝝ:⁊ interfectione lumbricoꝝ:⁊ in extractione fetus ⁊ remouẽt morpheã:⁊ purgãt cholaꝫ:⁊ remouẽt offuscationes mẽbroꝝ: ⁊ dissoluũt scropbulas:⁊ pp B ponimus ipsos in calitate ⁊ siccitate in p̃nꝰ terty gradus:vel in fine secundi.

¶ Lactuca.dicit Hal.q; sua friditas est sil'is friditati riuulorꝝ:⁊ significat B ga nõ curat fozte berisipillam:ſq; curat debilẽ:ideo debemus ipsaꝫ ponere frigidã in p̃mo vl in principio secũdi gradus:⁊ vtus sui semis ꝓsumit spma.

¶ Alasce:qõ quidam vocant corruba:calefacit ⁊ desiccat in tertio gradu:⁊ operationes eius prouocant mẽstrua ⁊ vrinam:⁊ extrahunt fetus a corpore:⁊ aperiũt oppilationes:⁊ mundificant pectus ⁊ pulmonem.

¶ Dele.i.viscus opationes eedẽ sunt cũ tapsia in opationibus p̃mis ⁊ secũdis:⁊ est calidissimus cũ supflua bũidi tate:⁊ extrahit a pfunditate corporis:⁊ B agit cum multa tarditate pp superfluã humiditatẽ in ipso existẽtem.

¶ Uiola frigida est ⁊ humida:⁊ iccirco dꝫ poni in 2° gradu:iuuamẽta sua manifesta sunt apud vulgares.

¶ Cenapalcail.i.cauda equina:⁊ in latino dī centinodia: virtus ipsius est stiptica cũ amaritudie:⁊ ideo desiccat in vltimo absq; pforatiõe:⁊ ppter hoc sigillat vulnera magna:⁊ pfert vlceribus intestinoꝝ ac sputo sanguinis:⁊ fluxui mẽstruoꝝ:⁊ maxime illa que est rubea:⁊ tenasmoni: ⁊ dicunt alig boies q; curauerunt cũ ea vlcera vesice.

¶ Castratus.huius vegetabilis flores ⁊ folia desiccãt desiccatiõe forti absq; mordicatione:⁊ est manifeste pluri C mi iuuamẽti qñ sigillat vulnera. Et qñ aduritur cortex istius arboris cinis eius desiccat desiccatiõe vehemẽti:⁊ propter hoc cõfert porris seu verrucis:⁊ maxime habẽtibus capita clauorum qui fixi sunt in cute:ga quando recipitur cinis eius ⁊ miscetur cuꝫ forti aceto:⁊ superponit eis eradicat eos. Et gũma istius arboris remouet omnia que sunt vel fiunt supra pupillam oculi vnde obscuratur visus:eo quia ista gũma subtiliat ⁊ mundificat.

¶ Indicum cũ quo tingitur multum desiccat sine subtilitate:ga amarum est ⁊ stipticum:⁊ est duarum manerierũ .s.syluestre ⁊ domesticum ⁊ syluestre est fortius domestico. Opatiões sue sunt vt psolidet vulnera que sunt in duris membris:⁊ etiã si sunt in extremitatibus musculorũ: ⁊ abscindit fluxum sanguinis:⁊ valet multum vulneribꝰ fistulatis:sed syluestre est fortius in vulneribus putridis propter fortitudinem sue desiccationis:⁊ domesticuꝫ est vtilius in apostematibus domesticis vel in medela apostematum quia vlcerat ea:⁊ syluestre valet multum contra oppilationem splenis:ideo debemus ipsuꝫ ponere calidum in secundo:⁊ siccum in tertio:⁊ domesticuꝫ calidũ D in primo:⁊ siccum in secundo.

¶ Pulegium riuulorꝝ ca.est ⁊ sic.in tertio gradu:quia est compositum ex substantia ignea cum aliquantula parte terrestri adusta:⁊ significat hoc acumen ipsius cum aliquantula amaritudine. Operationes ipsius secunde sunt dissolutiue:subtiliatiue:⁊ desiccatiue. Tertie ad prouocãdum vrinam:vt dictum est q; valet multum lepꝰosis:⁊ morsis ab animalibus venenosis:⁊ maxime quando superponitur:⁊ occidit vermes qui nascũtur in auriculis: ⁊ montanum fortius est:⁊ plus valet.

¶ Canella vel cinamomum,i.recapaldereca,ca. est ⁊ sic. in secundo gradu:⁊ in siccitate plus extenditur:⁊ hoc est: ga compositum est ex substantia terrestri cum substãtia aerea equaliter:⁊ hoc testificatur Hal.⁊ cũ hoc habꝫ substantiam subtilem igneam a qua habet suam aromaticitatem:⁊ stipticitas sua cuꝫ modico acumine significat terrestrem substantiam. Et canellositas sua significat substantiam aeream super ipsam dominantem:⁊ hoc scitur propter naturam cãnarũ. Iuuamenta sua manifesta sunt in stomacho ⁊ epate:quia illa est ex medicinis in quibus inueniuntur aromaticitas ⁊ stipticitas.⁊ acumen ⁊ q; habet tam nobilem complexionem roborat omnia membra. Et dicit Hal.q; pars subtilior que est in eo est minor alys:⁊ dasceni est fortior in iuuamento.

¶ Capparis calidus est in scõo:⁊ sic.in tertio:ga compositus est ex substantia terrestri ⁊ frigida:⁊ terrestri adusta: ignea ⁊ subtili:⁊ significat B amaritudo dominãs:⁊ post hoc hꝫ proprietateꝫ contra vitia splenis:propterea quia illud qõ facit exire cũ stercore est sanguineũ:⁊ tunc remouet dolorẽ splenis. Et hoc idem facit in alys humoribus F grossis:ga educit eos p vrinã:⁊ puocat menstruũ:⁊ attrahit flegma ex capite quãdo masticaẽ:⁊ valet d sciaticum dolorem:⁊ cõtra dolorem dentiũ quando masticatur.

¶ Alcbarf.i.nasturciũ est ca.⁊ sic.in 4° gradu:⁊ virt° sua est silis synapis virtuti:⁊ est medicina q̃ daẽ loco cibi.

¶ Cardamomũ calidum est ⁊ sic.in tertio gradu:⁊ nõ est mibi necesse manifestare operationes ipsius.ga habet similem complexionem nec scõas nec tertias. Sꝫ pueniẽs est mibi dicere proprietates eorum manifestiores.⁊ hoc debuissemus fecisse ab ipso principio. Sed est accõmodatio iuuamenti in bis que dicta sunt:⁊ est in hoc fructu cum amaritudine aliquantulum calozis.

¶ Carui in caliditate ⁊ sicci est in tertio gradu.⁊ propter hoc expellit ventositates ⁊ prouocat vrinam:⁊ non solũ semen sed totum.

¶ Clalicha.i.cassialignea ca.est ⁊ sic.in tertio gradu.q; cõposita est ex pauca substantia terrestri.⁊ substãtia ignea: G ⁊ illa est dominans.⁊ significat hoc acumen qõ hꝫ cũ aliquãtula stipticitate:⁊ est ex bonis speciebus aromaticis. ⁊ idcirco confortat membra principalia:⁊ exoppilat oppilationes epatis:⁊ prouocat mẽstrua:⁊ habet alias operationes quas debet facere talis complexio.

¶ Arbor nucum est frigida ⁊ sicca in secundo gradu:⁊ folia ⁊ rami habent aliquam stipticitatẽ:ideo ppter stipticitates sue complexionis profundatur pars eius subtilis in substãtia stiptica que est in ipsa:⁊ ideo facit qõ possent facere que eẽnt maioris stipticitatis ipsa.⁊ ideo decoctio eius bona medicia est vulue apostemate:⁊ de fructu ipsius iam rememorati fuimus alibi.

¶ Cubebe sunt sube ignee ⁊ terrestris:⁊ cũ B sunt aromatice. Et tu scis opõnes quas faciũt tales medicine.

¶ Pinee calide sunt ⁊ sic.in tertio gradu:⁊ gũmi ppiquuꝫ in quarto:sua secunda virtus est putrefacere carneꝫ mollem liquefaciendo. Et ppterea sunt in p̃mo gradu medicinarum putrefactiuaꝝ:⁊ ppterea cõseruant carnẽ mortuorum a putrefactione ppter suã desiccationeꝫ:⁊ alias eoꝝ corrũpunt ppter virtutes suaꝝ naturaꝝ:non ppter humiditatẽ supfluaꝫ:⁊ nõ conseruãt nisi oura membra. Et sunt optima medicia in aere pestilẽtiali:⁊ fortissima medicia ad resistendũ ipregnationi:⁊ quãdo mulier fert .al.stat super se:⁊ quando inungitur virga ex eis faciunt aborsum:⁊ occidunt vermes q; sunt in ventre ⁊ serpentes deglutitos:⁊ si superponant vẽtri dolorosso ppter corrosionem in continẽti dolor mitigat. Et pinguedo q̃ gñatur in alcbiterra.i.pars vnctuosa que adunat in mutata que est ei supra in principio decoctiõis subtilis:⁊ cũ est cocta efficitur spissa ⁊ illa aperit vulnera ⁊ discooperit neruos. Sed illud quod est liquidum possibile est vt curet vulnera:⁊ habet similem virtutem picis ⁊ curat scabiem. H

I ¶ Lentaurea hz duas spēs maiorē ⁊ minorē:⁊ ambe hnt
vnā cōplexionē:⁊ maior habet saporē acutū cuz stipticitate ⁊ aliquantula dulcedine:⁊ nō debemus vti ea nisi radice:⁊ de miori vtimur folys ⁊ stipite:⁊ ideo composita est ex suba terrestri adusta ⁊ frigida:⁊ aperit oppilones ⁊ incidit humores grossos:⁊ cum hoc habet virtutē purgandi eos:⁊ ideo clysteriçantur cū ea sciatici ⁊ podagrici:⁊ abstrahit humores cholericos ⁊ grossos:⁊ aliqn̄ tātū purgat vt trahat sanguinolētos hu.⁊ tunc fortius ꝓdest ⁊ prouocat mēstrua fortiter ⁊ abortire facit:⁊ cū hoc habz virtutem cōsolidatiuā vulnez ꝓpter suā stipticitatē.

¶ Hūmi cerasozum habet proprietatem frāgendi lapidē ⁊ potest esse hoc ideo qa est gūmi:quia dominans super complexionem gūmi est calor:q̄uis quedaz sint que nō sunt talia nisi comparatione ad corpus humanum sicut gummi quod nominatur karabe.

¶ Lastozon.i.betonica:complexio istius est cal.⁊ sicca:⁊ hoc attestat sapor:qa in ipsa est amaritudo cū acuitate:⁊ ideo incidit hu.grossos:⁊ frāgit lapidē q̄ gnat̄ in renib⁹ ⁊ mūdificat pulmonē ⁊ pectus:⁊ aperit oppilones epat ⁊ puocat menstrua:⁊ ꝓfert epilepticis:⁊ sciaticis:⁊ quando ponit̄ sup morsum aialium venenosozū ꝓfert:⁊ valz sciaticis etiam quādo bibitur:⁊ eructuationi acetose:⁊ ꝓpterea ponimus ipsam in gradu tertio ca.⁊ sic.

¶ Dafas.i.galla:⁊ acerbe sunt frigide in secundo gradu ⁊ sic.in tertio:galla est frigida in ꝑmo ⁊ sic.in tertio:⁊ significat hoc stipticitas que est in ea cuz modica ponticitate: ⁊ est repercussiua:⁊ quando comburitur est acutior ⁊ siccior ⁊ subtilior:⁊ est necesse quando vis sedare sanguinis fluxum assare ipsam ⁊ postmodum extinguere ipsam in aceto:aut fortissimo vino.

¶ Almuz.i.cera citrina est tēperata inter quatuor qualitates:⁊ qa pōt applicari carni posuerūt ipsam medici materiam omnibus cataplasmatibus ⁊ vnctionibus calidis ⁊ frigidis:sicut sunt illi qui nominant cerotum:hanc cerā citrinam.al.nucritam.quassatam vel malaxataz in aqua Hal.laudauit in egritudinibus acutis ⁊ nominatur cera lota.Et cera habet virtutem maturatiuam per modū oppilationis ⁊ nō est ex medicinis quas ponimus in corpore:⁊ habet aliquantulam virtutem dissolutiuam quā acquisiuit a melle:⁊ quando remouetur citrinitas que est in ea
L tunc est proprie materia ⁊ cera pura.

¶ Halberea.i.catapucia ei⁹ grana hnt virtutē purgādi:⁊ cū hoc hnt vtutē absterstiuā ⁊ dissolutiuā:⁊ ideo est ca.in secūdo gradu.⁊ ponit̄ in gnie calidoz ⁊ siccozum.

¶ Darseni.i.canella subtilis dulcis aromatica ca.est ⁊ sic. in 3° gradu:⁊ est sup̄mū in oibus medicinis aromaticis q̄ resistūt putrefactioni:nec hz parem in his operatiōib⁹.

¶ Alteradit.i.barba hyrcina est frigida in tertio gradu:⁊ sic.in 2°:qa dominans in ea est substātia terrestris stiptica:⁊ radix eius fortior est folys ⁊ cōsolidat vulnera:⁊ valet sordidis vulneribus propter suam desiccationē ⁊ ad intestinoz vlcerationem ⁊ fistulis.Et in summa facit qō faciunt medicine multe.al.non fortis stipticitatis:⁊ ꝓfert debilitati stomachi ⁊ solutioni ventris:⁊ vlcerationibus
M intestinozum:⁊ fluxui menstruozum.

¶ Laudanū est calidū in ꝑmo gradu ⁊ tangit ex secūdo: ⁊ aliquantulam habet stipticitatem ⁊ est subtilis substātie cum acumine:dissoluit ⁊ maturat:⁊ valet passionibus matricis:ideo qa hz cuz his virtutibus virtutē stipticitatis:propterea valet ad permanentiaz capillozū:eo q̄ consumit humidatem extraneaz que est in eoz radicibus:⁊ stringit sua stipticitate pozos in gbus oriunt̄ capilli.Sz non est sufficiens in obuiatione alopicie:iccirco quia illa indiget medicinis magis dissolutiuis:quia generatur ex humoribus grossis ⁊ viscosis.

¶ Alibleb.i.mercurialis ca.est ⁊ sicca in ꝑ gradu:⁊ est cōposita ex substātys hzys:hoc est stiptica:acuta ⁊ aquea ⁊ inest ei quādo est recens vt leuiter purgetrita q̄ est in pn̄ cipio ꝑmi gradus in medicinis purgatiuis:⁊ ideo datur in principio fe.ante digestionē:sicut danī cassiafistula:tamarindi:⁊ bis similia.Et qui biberit ex succo mediam libra purgat cholerā grosslaz ⁊ flegma:⁊ si coquat̄ in vino quādo recens est cōsolidat magna vulnera ⁊ sanat vlcerationē factā ab adustiōe ignis. Et si folia ipsi⁹ coquant̄ in aceto valet multū passioni splenis:⁊ flos suus valz in hoc plus ⁊ ex succo suo fit caputpurgiuz:⁊ tūc valet multū materys discurrētib⁹ antiqs ad aures ⁊ ad nares.

¶ Daanthal.i.collogntida:est ex medicis fortib⁹ in purgādo flegma:⁊ est in fine gradus medicinaz purgātiuz: qa attrahit ꝓfunditate corporis:ita q̄ iducit eradicationem itestinoz:ppea necesse est refrenare ipsaz multū cū dragagāto ⁊ amygdō.⁊ fistici sunt sufficiētes ꝑ his duob⁹: ⁊ dosis eius est a.q.tertys.ʒ.j.vsq̄ ad vnum karatē.

¶ Dalsemec est gūma que fortiter stringit:⁊ propter hoc intrat in medicinis eradicantibus intestina:⁊ propie q̄n̄ non habet qualitatem acutaz:⁊ facit quemadmodū chebabze.idest gummi arabicum.

¶ Cubera.i.coriādrum calidum est in primo gradu:⁊ est compositum ex substātys hzys:hoc est ex suba amara ⁊ suba aquea ⁊ stiptica:ꝑm hoc facit diuersas operationes: hoc est qa quando cataplasmatur berisipilla cū faria ordei curat ipsam:⁊ quando miscetur cum farina fabe dissoluit scrophulas:⁊ dicit̄ q̄ hz ꝓprietatē ad retinendum cibū in stomacho donec fuerit digestus:⁊ aromatiçat carnes cum quibus coquitur.⁊ si homo biberet ex eius succo mediam libram in nouilunio esset mortuus.

¶ Costū calidū est ⁊ siccū in secūdo gradu:⁊ est cōpositū ex substātia terrestri adusta ⁊ ignea:⁊ significat ꝗ magna amaritudo eius cū acumine.Et operatio sue cōplexionis est rubificare membra quibus superponitur:quia trahit sanguinem ad acutē ⁊ prouocat vrinam:⁊ sanguinē menstruum:⁊ occidit vermes:⁊ curat tineam.

¶ Alcostan.i.liliū albuz.calidū est ⁊ siccū in scō gradu.⁊ hoc dicimus qa est amaz.⁊ hz aquositatē tēperataz.⁊ iō oleū ipsius est absq̄ aliqua mordicatione.⁊ est supremū oibus rebus que dissoluunt res in matrice:⁊ folia sua cocta ⁊ posita sup carnē cōbustā ab igne.⁊ cū aq̄ ferueti cū oleo rosato mixta incōtinenti liberat.Et radix est fortior folys:⁊ propterea prouocat menstrua ⁊ mollificat duriciem omnium membrozum ⁊ proprie matricis.

¶ Crocus calidus est in 2° gradu ⁊ sicc⁹ in ꝑmo:est digestiuus ⁊ ꝓfortatiu⁹ cordis.⁊ hz subaz calam stipticā ⁊ stipticitas sua est ex reb⁹que adiuuāt ad digōnē quā facit: eo q̄ propter illam morantur in potis ⁊ stat in illis.

¶ Dalbafal.i.cepe est calidum in 4° gradu:⁊ hz grossam substātiam:⁊ ideo quādo ponit̄ in ano aperit orificia venarum:⁊ puocat sanguinē hemorroydalē ⁊ menstruuz:⁊ succus eius valet aque que defluit ad oculū:sed obscurat oculos quādo sunt impediti ab humoribus grossis.⁊ habet humiditatem supfluam:ꝑpter quā mouet coitū.

¶ Dalcedef.frigidus in ꝑmo gradu est vel tēperatus:eo quia stipticitas in eio sapore est:sed in ipso non est aliqd̄ caliditatis vel acuitatis nisi modicuz:tamen in eius operatione inuenitur multi iuuamenti:eo quia caliditas existens in eo facit profundare stipticitatē in profundo corporis absq̄ amaritudine vel mordicatione:⁊ ob hoc ei⁹ operationes:sunt ad remouēdum ea qae retenta sunt in ꝓfundo corporis egritudinuz putridaz ⁊ eradicāt ea oino absq̄ ipedimēto.Et est in fine tutuz a nocumentis:eo quia

N

O

Idē 2° cano. c. 144. ⁊ a Da.⁊ a Rasi 23. cōtinēs. hz Dioscori. Rufus Ar- chige. Rasis 3° ad Alli. c.17. ⁊ 2° de vir.cor. pon- tur fridū i 2° ex auctori- tate Rasis nō stat solo pri- cipis.vis Ve- po. 2° de vi- ctus rōne.

P

Q

A quia natura calidarum medicinarū ⁊ siccarum: q̄uis habeant naturam remouendi.Attrahunt tamen ad locum alios humozes.Et propter hoc hec res confert omnibus maculis ⁊ vestigys carnis:⁊ caliditas que est in ipo est laz virtutis stiptice.

¶ Scoadi.i.cyperi:id qō operatur ex hac herba est eius radix ⁊ ponimus ipsam in caliditate ⁊ siccitate in secūdo gradu.eo qa in suo sapore non inuenitur acuitas nisi modicum stipticitatis.Et eius opationes secunde sunt:qa cōferūt mirabiliter vulneribus difficilis ꝓsolidationis causa multarum humiditatum:⁊ etiam conferunt vlceribus ozis:⁊ frāgunt lapides:⁊ puocant vrinā ⁊ menstrua.

¶ Alchāna:que operātur ex ista sunt folia ⁊ ramī:⁊ vtus eius cōposita est ex suba frigida ⁊ calida:⁊ pp hoc desiccat absq̄ mordicatione:⁊ cōfert vlceribus que veniūt in oze ex gnie alchole:⁊ valet etiā alchole:⁊ decoctio illi⁹ valet adustioni ⁊ etiam apostematibus ardentibus.

B ¶ Elsoc.i.iusquiamus manifestuz est q̄ est maxime frigiditatis.al.multe humiditatis.

¶ Magdeene.i.catapucia.Ipsius grana purgat cholerazz quando deglutiuntur a decem vsq̄ ad quindecim:⁊ q̄ habent ventrem fortem masticent ista grana:⁊ qui habent debilem deglutiant integra.

¶ Acetosa:virtus ipsius est cōposita:eo qa semen eius hz stipticitatem cū acetositate:⁊ propter hoc valet ꝓtra fluxum ventris cum vlceratione intestinozum.

¶ Alçuraç est in quarto gradu caliditatis:odor eius:⁊ sapor ⁊ virtus:assimilant̄ odori nasturcu:⁊ suo sapori:excepto quia est maioris desiccationis nasturcio.

¶ Alchelri.i.viola de romania:sunt enis in secūdo gradu caliditatis:⁊ hoc significatur ex amaritudine sui saporis ⁊ extrahunt secundinam ⁊ faciunt abozsum:⁊ semen eius est fortius floze:⁊ aperiunt oppilationes cerebri quando odorantur:⁊ propter hoc quando suspenduntur ad colla epilepticozum liberantur.

C ¶ Dalausaz.i.licium:hoc est compositum ex suba grossa ⁊ resolutiua ⁊ pertinet siccitati ⁊ est ex medicinis appropriatis oculis ⁊ auribus:⁊ habet multas operationes secūdum modum medicinarū que sunt illius complexionis.

¶ Lauscemacanium.hoc est manifestuz nobis:eius proprietas est sanguinem stringere vndecūq̄z exeat: ⁊ est cōplexionis frigide ⁊ sicce:⁊ oritur in ripis fluminum valde currentium.

¶ Ebus calidū est in secundo gradu ⁊ siccum in ꝑmo:qa habet amaritudinem cum stipticitate:⁊ facit nasci carnē in corporibus humidis.Et habet aliquantulam virtutez maturatiuam :sed cortex ipsius habet manifestiozem stipticitatē:ita q̄ ponit̄ in quarto gradu in medicinis exicatiuis:nec habet superfluum calorem:vel acumen:ideo
D ponitur in medicinis que valent contra fluxuz ⁊ sanguinis sputum ⁊ vlcerationem intestinozum.

¶ Belbese.i.macis:dicitur qō sit cortex cuiusdaz fructus qui apportatur de india:compositus est ex diuersis substantys magis dominans est substantia terrestris: ⁊ minus est substantia subtilis calida:⁊ est multe stipticitatis cum aromaticitate.Sua prima virtus est sicca in primo gradu.Sed caliditas vel frigiditas nō sunt manifesta in eo.Sua secunda virtus est confortare ⁊ retinere:⁊ valet contra passionem cordis:⁊ contra fluxum ventris.Et hī testificabitur per Hal.q̄ valet propter suam stipticitatez contra vlcerationem intestinozum.

¶ Scedes.i.polium.virtus eius similatur virtuti spice.

¶ Albecçi virtutem habet dissoluendi ⁊ maturandi.

¶ Lephaa.idest mandragora:frigida est in tertio gradu: ⁊ etiam est habens aliquantulā caliditatē:⁊ poma ipsius habēt humiditatē:⁊ ꝓpter hoc prouocant somnū:⁊ cortices suaz radicū sunt sicce:sz ei⁹ radix debilior existit.

E

¶ Dalcasmeg.i.feniculuz calidū est in tertio gradu ⁊ siccum in secundo:⁊ propter hoc prouocat lac:⁊ vrinā ⁊ mēstrua:⁊ confert delcensui aque ad oculum:⁊ sunt duaruz specierum:domesticum ⁊ syluestre:⁊ domesticum est humidius syluestri:⁊ quia habet aliquam hozribilitatez habet proprietatem confortandi membra vrine.

¶ Mastix calidus est in secūdo gradu ⁊ siccus in 3°:⁊ hz stipticitatem ⁊ dissolutionez:⁊ manifestatio sui iuuamenti specialr est in stōcho:⁊ generaliter in alys mēbris.

¶ Scaunix.i.nigella calida est ⁊ sicca in tertio gradu:⁊ significat hoc quia est in vltimitate amaritudinis cū subtilitate:⁊ ligata in panno lineo valet odorata ad reuma frigidum:⁊ occidit vermes:⁊ dissoluit inflationem:⁊ eradicat verrucas:⁊ producit cum posse menstrua:⁊ facit erigere membrum.

F

¶ Alchelilamelec.i.mellilotum:vel corona regia. habet virtutem dissoluendi:digerendi:⁊ repercutiendi:ideo debet poni calida ⁊ sicca in primo gradu.

¶ Alces.i.mel calidū est ⁊ sicā secundo gradu:⁊ est multe absterstionis:⁊ est cibus medicinalis ⁊ ꝓprie in senib⁹: qa cibus est in ipso multum iuuatiuus:quia in eis cōuertitur in sanguinem bonum.Sed mel cāne q̄ etiā est mel est minoris calozis alio melle:⁊ minoris absterstiōis:nec habet illam mordicationem quaz habet mel:idcirco est maioris iuuamenti alio melle membris que nocentur a nimia absterstione.sicut stōcbus:pulmo: ⁊ vesica. Et iste due medicine facte sunt a medicis materie electuariozuz ⁊ sruporum:eo quia natura amplectitur eas ⁊ in eis delectatur:⁊ quādo lauatur est eius operatio ꝓpinqua operationi mellis canne.

G

¶ Lascasi.i.papauer.frigidū est ⁊ humidū:albū est frigidum in tertio gradu:⁊ nigrum in quarto:album valet cōtra tussim que fit a materys calidis:⁊ defendit pulmonē ab vlcerationibus ipsarum:⁊ facit suauiter dormire:⁊ nigrum est malum:quia facit somnum stupidum.

¶ Deltrog.i.pomum citrinum.Cortex ipsius habet maximum iuuamentum stomacho ⁊ epati:⁊ est tēperatus aut calidus in ꝑmo gradu:⁊ siccus in secūdo:sed acumen qō habet non significat multum calorez:quia paucus calor quando est cum stipticitate inducit acumen ⁊ mordicationem. Et dicit Hal.quando dominatur siccitas terrea adipiscitur acumen. Sed semen est calidum cum forti siccitate:⁊ est supremum beçaarys venenis que occidūt a tota specie:sed pulpa ipsius est frigida ⁊ humida.⁊ generat grossos humores.

¶ Alcarsar.i.tamariscus cōpositus est ex substātys cōpositis:qa habet stipticitatem cuz dissolutione: ꝓpter quaz
H multuz valet spleni:⁊ ideo dicit̄ q̄ qui bibit cuz vase facto ex eo nō incurrit passionē splenis.Et suus fructus habet stipticitate fortem ꝓpinquaz stipticitati galle.

¶ Des,i.myrtilla multum super ipsa dominatur substantia terrestris ⁊ frigida:⁊ significat sup hoc stipticitas quā habet ⁊ constrictio quam facit.

¶ Dalmu.qō operat̄ ex ista est radix:⁊ est calida in tertio:⁊ sic.in 2°:vrinā puocat ⁊ mēstrua:⁊ hz supfluā hūiditatē:⁊ q̄ de ea comederit multū dolorē capitis ꝓcreat.

¶ Darlarmel.i.cicuta calida est ⁊ sic.in tertio gradu.incidit humores grossos:⁊ prouocat vrinam ⁊ mēstrua:⁊ valet dolori spatularum:⁊ purgat flegma.

¶ Sobol.i.spica:⁊ sunt ex ea multe species:⁊ melior eaz est ea que venit ex India:cali.est in primo gradu:⁊ sic.in secundo:⁊ hoc est ex eo quia est composita ex substantia terrestri ⁊ frigida multum:⁊ aliquantula ignea ⁊ aliquā-

tula terrestri adusta:q̃ ga est composita ex his virtutibus cum aromaticitate sua est ex melioribꝰ rebus epati ⁊ stomacho:vel superposita vel bibita:propterea quia cõfortat membrum ⁊ desiccat materiam que ibi fluit.

¶ Valcal.i.acetum:qd̃ videtur ex eo est vt dominans sup ipsum sit substantia frigida propter acetositatem que est in eo:q̃uis habeat partem vnam igneam que indicat ꝓpter ipsius acumen.⁊ iam dictum est q̃ acume prouenit propter fortem siccitatem cũ modico calore:⁊ multa ipsiꝰ morsio non significat super multam caliditatem: ga hoc prouenit a subtilitate:⁊ etiam acetositas in eo q̃ est acetositas incidit:⁊ maxime quando associatur calori:⁊ ideo debemus ipsum ponere frigidum in secundo.⁊ siccuz in tertio:⁊ maxime vetustum.

¶ Berberis fructus eius stiptice virtutis est: ⁊ incidit ⁊ subtiliat ⁊ stringit oẽm fluxũ oium egritudinum.

¶ Lac arboꝝ eltif.i.asa fetida:calidius est oi alio lacte arboꝝ ⁊ subtilius:⁊ ꝓpter hoc dissoluit plus ceteris ⁊ eius proprietas est ga ꝓfert vulue quãdo suspendit̃ collo.

¶ Valcarsena.i.ozobus:siccus est in secundo gradũ:⁊ calidus in primo:⁊ est medicina incisiua:⁊ aperit oppilationes:⁊ si nimis comederet̃ ex eo faceret mingere sanguinẽ:⁊ generat in corpore carnẽ duram ⁊ membra dura.

¶ Ibansir.i oppoponacum:est calidum in tertio gradu:⁊ siccum in secundo:⁊ habet attrahere flegma ex iũcturis: ⁊ quasi hec proprietas continet omnia gummi que purgant.dosis est.3.j.

¶ Piper radix eius assimilatur costo:⁊ arbor eius in p̃ncipio sui ortus nominatur darfufel:⁊ hoc est piper lõgũ: ⁊ est humidius alio pipere. Et aliud piper quãdo nõ est maturum est album:⁊ quando est maturum est nigrum: ⁊ ambe species sunt calide ⁊ sicce in tertio gradu:⁊ gdam dicunt in quarto.

¶ Belbeg.i.polypodium est quasi temperatum in p̃mis qualitatibus:⁊ significat hoc quia super ipsum dominat̃ dulcedo cuz stipticitate:⁊ desiccat sine mordicatiõe:eius proprietas est purgare melancholiam:⁊ est secura medicina:⁊ est melior epithimo:quia non habet qualitatẽ exeuntem ab equalitate:dosis sua est.3.x.

¶ Prassium calidum est in secundo gradu:versus finem ⁊ siccum in tertio:prope medium aut in fine:aperit oppilationes splenis ⁊ epatis:⁊ mũdificat pectus ⁊ pulmonẽ: ⁊ prouocat menstrua ⁊ vrinaz.Et facit omnia que faciũt medicine amare.⁊ succus ipsius mixtus cum melle multum valet passionibus oculorum:⁊ positum in narib̃ valet ytericis:⁊ valet contra antiquum dolorez auris:quia mundificat vias neruorum aurium.

¶ Succus qui inuenitur in alueis apuz calidus est in fine secundi gradus:vel in principio tertij:sua secunda virtus est mirabilis attractio.

¶ Valacarta.i.piretrum ex eo vtimur solum radice:⁊ habet vnam virtutem vstiuam:⁊ ideo est calida in quarto gradu:⁊ ideo mitigat dolorem dentiũ:⁊ valet vt dicit̃ cõtra epilepsiam ⁊ similes egritudines ei:⁊ rigoribus interpolatarum febrium.

¶ Alfagel.i.raffanus:calidus est in tertio gradu: ⁊ siccus in secundo:⁊ semen fortius est:⁊ valet contra serpiginem ⁊ similes:⁊ aufert citrinitatez quibuslibet membris corporis.Et syluestris est fortior domestico:⁊ eius succus deglutitus subtiliat viscositatem que est in fistulis pulmonis:⁊ clarificat vocem.

¶ Raued.i.reubarbarus:compositus est ex diuersis substantiis ex substãtia terrestri ⁊ frigida que significat̃ per stipticitatem.⁊ ex substantia ignea que significat̃ per coctionem:⁊ ex substantia aerea que datur per raritatem ⁊ spongiositatem:⁊ est vna ex manifestioribus rebus in iuuamento epatis ad aperiendas oppilationes ⁊ confortãdum ipm:⁊ similiter prodest stomacho.Et Hal.⁊ alij medici dicunt q̃ constringit ventrez:⁊ nos videmus q̃ purgat:⁊ est mirabilior alijs medicinis purgatiuis:quia frenum suum est cum eo:quoniam nulla medicinaruz purgatiuarum est sine veneno aliquo in aliqua parte nisi ista excepta:eo quia confortat omnia membra corporis:ideo possumus dando ipsum pro purgatiuo refrenare alias ꝓ ipsum medicinas.

¶ Alcarsas.i.apium montanum calidum est ⁊ siccum in tertio gradu:eo q̃ sapor eius est amarus ⁊ acutus:⁊ prouocat vrinam ⁊ sanguinem menstruuz:⁊ dissoluit tumores ⁊ hozulanum debilius est eo.

¶ Andraton.i.berbatura:in liqua bispana:andration: qd̃ ex hac operamur est eius radix:⁊ est calida in tertio gradu prope finem:⁊ desiccat in ipso:⁊ confert egritudinibꝰ neruorum ⁊ passionibus pectoris ⁊ pulmonis quãdo fiũt ex humoribus grossis:⁊ quando suffumigantur homines ea reprimunt̃ humores descendentes a cerebro ⁊ aperit eius oppilationes:⁊ quando ponitur super dentem dolentem ⁊ corrosuz sanat illũ:⁊ succus eius in oibus predictis fortior existit:⁊ adhuc lac ipsius fortius existit.

¶ Valsedep.i.rutba syluestris cali.est ⁊ sic.in quarto gradu:sed hozzulana est in tertio:propterea quia sapor suus est acutissimus ⁊ amarus:⁊ est inuatior in soluendo tumorem:⁊ carminando ventositatem:⁊ priuat coitum.

¶ Cesser.i.pix est calida ⁊ sicca in tertio gradu:plus desiccat q̃ calefaciat.Sed liqda ⁊ recens plus calefacit q̃ desiccet.valet contra asma ⁊ empima:dosis eius est quantitas vnius.3.⁊.5.cum melle:⁊ valet contra albedinem vnguium ⁊ mozfeam:⁊ maturat apostemata dura:⁊ fortior in maturando est cum est recens ⁊ humida.

¶ Alpelep.i.castanea.frigida est ⁊ humida in primo gradu:folia sua pistata ⁊ posita super apata que nascũtur in genibus curat.Et cortex ipsius arboris ⁊ ipe castanee habent virtutem desiccandi:⁊ ideo quãdo sunt cocta in aceto valent contra dolorem dentium.Et fructus cõbustus superpositus valet tyrie.Et est necesse vt custodiat̃ quilibet a puluere qui adheret a folijs illius arboris:quoniaz multum nocet cãne pulmonis ⁊ visui ⁊ auditui.

¶ Uirga pastoris est in secundo gradu medicinarum infrigidantium:ga composita est ex substantia terrestri frigida ⁊ aquea:valet contra incensionem stomachi:⁊ repercutit materias adustas:⁊ idcirco intercipit fluxum menstruorum:⁊ curat oppilationem intestinoruz: ⁊ intercipit fluxum sanguinis a quacũq̃ parte veniat.

¶ Rosa cõposita est ex substãtia terrestri frigida:subtilis ⁊ aerea calida:⁊ aquea:⁊ significat ꝶ sapor vl odor ⁊ aq̃stas.Et semẽ ipsiꝰ stipticus est ea:⁊ est frigida ⁊ sicca in p̃ gradu:⁊ cõfortat stomachum ⁊ epar ⁊ alia membra.

¶ Sumach est forte in stipticitate ⁊ siccitate frigidũ in 2ꝰ siccũ in tertio gradu:opationes sue sunt manifeste.

¶ Alspaltum:⁊ in arabico cebeoneg.⁊ interpretatur expellens ventositatez:illud gummi calefacit ⁊ subtiliat ꝗm q̃ faciunt alia gummi:⁊ est abstersiuum:⁊ est ex meliorib̃ medicinis que possint esse ad aquaz descendentẽ ad oculos ⁊ ad fuscedinem visus:que fit ab humoribus grossis ⁊ est ex medicinis purgatiuis:que trahunt flegma a neruis ⁊ iuncturis:sicut bdellium oppoponacum:⁊ ançarat: quia hoc est proprium in gũmi:⁊ bdellium est in hac re: quasi in primo gradu purgationis:⁊ post ipsum est aspaltum ⁊ oppoponacum:⁊ post ipsuz ançarat:⁊ dosis aspalti est a.3.j.vsq̃ ad mediam.

¶ Et ançarat õsiccat sine mordicatiõe ideo ꝓsolidat vulnera

nera facta propter percussionem.

¶ Satirion.i.testiculi vulpis:⁊ in arabico baldaalçabalep.calidũ est cum multa humiditate:⁊ propterea mouet coitũ:⁊ noia sapientũ euilsalic:⁊ euosalic iurauerũt in eorum aiabus quia curat spasmum postreme partis quando bibitur eius succus cum vino nigro stiptico.

¶ Alcarsas.i.apium:est tante caliditatis q̃ puocat menstrua ⁊ vrinam:⁊ dissoluit ventositatem ⁊ inflationem. ⁊ propzie semen eius:huiusmodi est multarum spẽrũ:⁊ fortior omnium est que nominatur becarcalion.

¶ Et endiuia quedã est syluestris ⁊ q̃dã domestica. Syluestris est frigida ⁊ sicca in p̃mo gradu:domestica.Est frigidior ⁊ humidior ⁊ significat ꝶ eius stipticitas cũ amaritudie:⁊ stipticitas maior est amaritudine.Iuuamẽ ipsiꝰ maximũ est:ga cõfert epati a tota suba:ga dictum est q̃ sanat epar calidum ⁊ frigidum qualiter.Sed mihi vi q̃ plus cõferat calido q̃ frigido:quia amaritudo que est in ea abstergit ⁊ aperit sine multa calefactione.

¶ Valancbat.i.cepa squilla:calida est in secundo gradu: ⁊ virtutem habet incisiuam:sed nõ minus calefacit:⁊ nõ vtimur ea nisi assata ⁊ cocta.

¶ Valscia.i.abzotanum:est berba multe amaritudis ⁊ nocet stomacho ⁊ interficit vermes sua amaritudie ⁊ calefacit in fine secundi gradus:⁊ desiccat in tertio.

¶ Ascicelios.i.siseleos.hec berba ⁊ ipsius semen hz ꝑpetatem calefaciendi tãtum donec prouocat vrinaz valida ꝑ uocatione:⁊ cum hoc subtiliat:⁊ propter hoc confert epilepticis ⁊ cuidam egritudini nominate ozidomie.

¶ Scenscani.i.fisiminum.al.sissamũ.calefacit in fine primi gradus:⁊ in principio secundi:⁊ humectat in tertio:⁊ eius oleum eiusdem proprietatis existit.

¶ Valgaçar.i.pastinaca ipsius sunt due species.i.domestica ⁊ syluestris.Syluestris fortior existit in puocãdo mẽstrua ⁊ vrinam.Et folia harum ipsarum pistata ⁊ superposita vulneribus corrosiuis sanant ipsa.

¶ Varcaf.i.cardus:alchi:est calidũ in secundo:⁊ sic.in 3ꝰ: mundificat putredinem per vrinam si in corpore adsit quando coquitur in vino ⁊ datur ad bibendum.Et remouet fetorem subascellarũ:⁊ q̃ dissoluitur ex toto corpore. Et generaliter hz resistere a tota substãtia quasi putrefactioni:⁊ est medicina cibalis que dat saporem carnibus: Et iccirco vtunt̃ eo nobiles loco melongiarum.

¶ Allium calidum est ⁊ siccum in tertio gradu.

¶ Elmaar.ca.est ⁊ sic.in tertio gradu: occidit lũbricos in pueris:⁊ hz abstersionez:⁊ propterea ponitur in colliryis que habent remouere vngulam:⁊ miscetur cum medicinis que dantur contra antiquam tussim ⁊ asma:⁊ est medicina manifesta in maturando.Et potest esse q̃ bonitas sue maturationis est:ideo quia subtiliat materiaz eo modo quo non relinquit siccitatem grossitiem nec duriciem parti remanẽti.Et hec maturatio est laudabilior ceteris omnibus:quia in hac medicina non potest dici q̃ maturet oppilãdo poros:eo quia abstergit. Nec potest dici q̃ hoc faciat per similitudinem complexionis cuz corpore humano ga calidum est ⁊ siccum in tertio gradu.

¶ Sticados cõpositũ est ex stipticitate cuz amaritudie ⁊ aromaticitate:⁊ ideo hz poni in primo gradu rerum que calefaciunt.Et in secundo earum que desiccant. Operationes sue secũde ⁊ tertie sunt aperitiue ⁊ abstersiue ⁊ cõfortatiue omnium membrorum interiorum ⁊ exteriorũ: ⁊ ideo vtilior medicina est hec contra lassitudinem oibꝰ alijs medicinis.Iccirco quia lassitudo non est nisi defectus virtutis propter onus humorum.

¶ Condisi.i.elleborus albꝰ calidus est in quarto gradu:⁊ siccus in eodẽ:⁊ cõmouet sternutationem:⁊ est venenum quare non debet poni in corpore.

¶ Storax calamita calida est in secundo gradu:⁊ sicca in primo:⁊ signuz huius est quia mollificat ⁊ curat tussim ⁊ valet reumati ⁊ asperitati gutturis ⁊ pectoris:⁊ prouocat menstrua quando bibitur:aut ex ea fit pessarium.

¶ Ficus nos fuimus locuti de eis in eo q̃ sunt cibꝰ.Sed nunc dicemus in eo q̃ sunt medicine:virtutẽ habent maturatiuã quãdo fit ex eis emplastrũ ⁊ ꝓprie sicce.Et sicce ⁊ virides habent laxare ventrez.Et decoctio ipsaꝝ quãdo multum coquuntur assimilatur melli:sed complexio sue arboris est calida ⁊ subtilis:⁊ ꝓprie lac:⁊ ideo dixit q̃ euellit verrucas ⁊ laxat ventrem:⁊ syluestres es sunt fortiores in hac re domesticis.

¶ Selec.i.bleta.habet virtutẽ baurachiam:⁊ decoctio eã remouet:⁊ est abstersiua ⁊ mollificatiua:⁊ eiꝰ succus suppositus in naribus dissoluit superfluitates cerebri:⁊ in albis plus manifestatur hec virtus q̃ in nigris:quia nigre habent aliquantulam stipticitatem.

¶ Valcuba.i.fenugrecum:⁊ est calidum in secundo:⁊ siccum in primo.Et propterea habet ꝓpriam virtutẽ mollificandi duritiem vulue.

¶ Titimallus est in fine caloris ⁊ proprie eius lac:⁊ post illud semẽ.⁊ post illud folia.⁊ post illud radix. Radix cocta in aceto remouet incontinenti dolorem dentiuz:⁊ maxime si est dens corrosus:⁊ quando cadit in aliqua parte oris comburit illaz.Et propterea necesse est quando volumus ipsaz ponere super dentes alij dentes circũteganẽ ga facit cadere dentẽ corruptum.Lac incidit pilos quãdo superponitur:⁊ si multoties superponatur euellit ⁊ priuat.Valet etiam contra omnes verrucas ⁊ omnes fistulas:⁊ hoc totum faciunt semina ⁊ folia:sz debilius.

¶ Latbira.idest dragagantum:virtutem habet conglutinatiuam:frangit acumen rerum acutaruz:neq̃ desiccat: vt alia gummi.

¶ Alcbace.i.lactuca:hec berba substãtie est humide cum modica frigiditate ⁊ substantie sicce est syluestris: sz domestica hz substantiaz aquosaz:⁊ ꝓpter hoc maturat apostemata calida:sed non frangit lapides existes in renibꝰ: ⁊ ob hoc ponimus ipsaz in primo gra.frigiditatis ⁊ tẽperatam inter humiditatem ⁊ siccitatem.

¶ Dupuepbatabalep.idest vua vulpis:que in latino nominatur vua canina vel maruella frigida est ⁊ sic.in secundo gradu.

¶ Valtuelep.i.mulsa:in lingua bispana ⁊ est viriditas inuenta super aquã:frigida ⁊ humida est in gradu 3ꝰ.

¶ Valduchal.i.dactyliũ:oẽs ptes ipsius dactyliu stipticitatẽ hãt manifestã:sed fructus eius cuz est maturus aliquam hz caliditatem:cortices ꝗo arboris maiorẽ habent stipticitatem alijs partibus ipsius.

¶ Deufericon.i.ypericon nelifricon.al.mellificon: ⁊ quidam appellant hanc herbam cordialem:eo quia assimilatur cordi.calida est cum subtili substantia: ideo prouocat vrinã:sed debemus vti folijs ⁊ non semine:facto emplastro super combustionem ignis sanat. Siccata ꝗo ⁊ puluerizata posita super sordiciem sanat:⁊ quidam dant ipsam contra sciaticam.

¶ Valcufa.i.hyssopus calida est ⁊ sicca in tertio gra.cum subtili substãtia:⁊ est ex rebus magis inuatiuis ad aperiendas oppilationes ⁊ ad subtiliãdum humores.

¶ Lens hz frigiditatẽ nõ fortẽ:⁊ est tẽperata inter caliditates ⁊ frigiditatẽ:⁊ est sicca in scõo gradu:decoctio ipsiꝰ laxat ⁊ medulla ipsius stringit:⁊ idcirco qui vult stringere ventrez debet coquere lentes pluries in aqua:⁊ piecta eo postmodum ponere aliam ⁊ stringunt.

¶ Valeriana,vel fu.que hñ aromatica est:eq̃lis est vtui

spice. Sed melius valet ea in rebus pluribus: quia plus prouocat vrinam spica.

¶ Valcherina. i. galbanum calidũ in principio tertij gradus est: siccum in principio secundi: habet virtutẽ dissolutiuam & mollificatiuam.

¶ Camedreos ca. est & sic. in secundo gradu: & significat B amaritudo cum acumine: & prouocat menstrua & incidit humores grossos & expoppilat membra interiora.

¶ Besarcoton. i. psilium frigidum est in secundo gradu & medium inter siccum & humidum.

¶ Camepitheos calidũ est in 2°: & sic. in tertio: nocians in sapore ipsius est amaritudo cum acumine. valet icterice q̃ fit ex oppilatione & prouocat mẽstrua & vrinam.

¶ Cinis rex cõbusta est cõpositus ex 3ijs reb°: hoc est ex partibus terrestribus & partibus ppings nature fluxę que lotione remouetur: & remanet pars terrestris desiccatiua sine mordicatione & cineres diuersificantur fm diuersitatem rerum ex quibus fiunt.

¶ Fumus ois est calidus desiccatiuus. Et q̃uis fumus habeat hãc cõplonẽ: tñ semp ꝓmanet in eo virtus rei ex q̃ est fumus. propterea vtimur in medicatione palpebrarũ inuersarum fumo thuris ad generandum bonam carnẽ & ad faciendum nasci pilos palpebrarũ: & vtimur in medicatione oculorum apostematorum propter decursum humorum. Et fumus myrrhe est similis fumo thuris: ꝗ fumus thuris est aliquantulum fortior. Fumus terbentine est fortior. al. similis fumo picis.

¶ Cap. 43m. Qõ est de medicinis q̃ ex mineris sunt.

Hacusq; locuti sum° de vna pte medicinaę terre nascẽtũ q̃ magis vsitate sũt i arte medicie fm q̃ testificatum est a Hal. & alys: & cõpẽdiose locuti sum°, iõ ga posuim° ea q̃ si exẽpla alys q̃ affirmant eis in q̃litatib° supradictis: excepto in ppetatib°. Dciceps volumus loq de medicinis que approprianẽt mineris.

¶ Dbitinacrũ. i. terra sigillata est frigida & ficca cũ stipticitate temperata: valet contra venenum abscindit sputus sanguinis & dissinteriam que prouenit ab intestinis & epate: & desiccat parua apata quãdo superponitur eis.

¶ Dbitarmin. i. bolus armenus frigidus est & siccus fort stipticitatis: valet contra fluxum ventris & sputus sanguinis: desiccat apostemata pulmonis ita q̃ indurat apostemata: & sic preseruat infirmum ne moriatur: & maxie q̃ incedit ad habitandum regiones calidas: & valet contra egritudines pestilentiales.

¶ Scedeneg. i. lapis emathitis: ex dõ lapis sanguis. frigide & sicce cõplexionis existit: & ofert grossitudini palpebraꝝ quãdo est abluta desiccat vlcerationes oculorum.

¶ Terra stelle. i. talcb. frigida est & sicca tẽperate & est minoris siccitatis alia ꝛ tbit. i. terrarum seu lutorum.

¶ Dalmogra. i. bolus cũ q̃ tigunt muri seu parietes fride & sicce cõplonis existit: necat lũbricos seu ꝗmes intestinoꝝ.

¶ Algetin. i. gipsum: desiccat & consolidat: & cõfert incisioni arteriarum quando miscetur cum albugine oui: & puluere molendini: & cum pilis leporis minutissime incisis: & ponitur super incisionem.

¶ Darsiregalroscar. i. calx plũbi & in latino cerusa noiat. frigida est & sicca. desiccat vlcera absq; mordicatione.

¶ Almura. i. calx viua dicitur. & est calx lapidis fortis: existit multe calefactionis: & mortificat carnem: & q̃ abluit pluribus vicibus cum aqua desiccat vlcera sine mordicatione: sed hec terra hic apud nos non inuenitur. Sed tamen illa cum qua nos sigillamus chartas nostras quãdo abluimus ipsam: non est longin qua ab operationibus dictarum terrarum.

¶ Sanguis draconis frigidus est & siccus: valet ꝗ grossitiem palpebrarũ: & lotus remouet maculam oculi.

¶ Lapis lazuli purgat melias: & valet melicis: & est vehementis purgationis & timorose: & dosis est a. 3. 5. vsq; ad. j. cũ multis refrenãtibus: & puluerizatus super palpebras facit nasci pilos: quia minuit humores calidos: eo q̃ abstergit: & cum eadem habet stipticitatem: & ideo facit oriri pilos quia remouet humores calidos: & reddit mẽbrũ ad pristinam complexionem.

¶ Lapis spongie frangit lapidem solum in renibus.

¶ Anthimonium frigiditatem habet cuꝝ stipticitate: & cõfert caliditati & humiditati: que existit in oculo: & desiccat lachrymas: & mundificat vlcerationes oculorum: & est habẽs ꝓpetatẽ ꝓfortãdi oculũ in oib° suis qualitatibus.

¶ Litbargrium: & in arabico dicitur merdasengi temperatum est inter caliditatem & frigiditatem & desiccat: & est in eo aliqua corrosio: & facit in eo generare carnem in vlceribus humidis.

¶ Ebucia fit i fornace in q̃ depurat̃ es: desiccat sine mordicatione: & maxie quãdo abluit̃ & desiccat lachrymas: & abscindit materias que discurrunt ad oculos.

¶ Climia auri & argenti ambe sunt frigide & sicce. Sꝫ auri siccior est & magis abstersiua: & quando comburitur & extinguit̃ est sine mordicatione: & gliat carnẽ imaculatam oculorum: & illa gliatiter est laudabilis que ascẽdit ex fumo quando dissoluitur aurum vel argentum.

¶ Ueffar. i. ferrũ est vehemẽtis siccitatis q̃ multũ terit̃ & ifundit̃ in aceto pluries vel in lacte caprino acetoso valet ꝗtra limositatẽ stõcbi, & cõtra dolorẽ splenis & passionem ani & facit nasci carnem in auribus vlceratis.

¶ Sal fm oẽs spẽs ca. & sic. stipticitatẽ habẽs cũ abstersiõe: & baurach maiorẽ habẽs abstersionẽ: ꝓpea plus laxat vẽtrẽ.

¶ Carnid. i. arsenicũ vl auripigmẽtũ vsitatiuꝫ ẽ: & q̃ cõburit̃ est subtilis°. Et ex eo fit cõpositio q̃ remouet pilos.

¶ Albufar. i. sulfur. habẽs vtutẽ attractiuaꝫ cũ cõplone calida & suba subtili & co resistit venenis animalium quãdo puluerizatur & spargitur loco morso: aut incorporat̃ cuꝫ sputo oleo melle aut visco & curat scabiem.

¶ Alceg. i. vitriolũ oẽs tres sue spẽs habẽt vtutẽ astrictiuaꝫ cũ stipticitate & diuersificant̃ in subtilitate & grossicie: ga grossius est rubeum: post illud cholcotar: & post illud viride: & rubeũ & viride est quasi mã cholcotar, & talis comparatio cholcotar ad viride. Et dicit Hal. q̃ quando iuit ad insulam candie i. romanoꝝ intrauit quãdã mineram & inuenit tres venas: in infima vena inuenit vitriolũ rubeũ: & post illam cholcotar: & post illam erat viride: & hec ordinatio locoꝝ significat sup hoc qõ diximus: & rubeuꝫ est minoris mordicationis viridi propter grossiciem sue substantie: & rubeum & viride non dissoluuntur: quia rubeum est induratum induratione lapidea: & viride est nimis coctum. Sed cholcotar liquefit.

¶ Plumbum qõ dñatur in suis partibus est substãtia frigida & humida: ppterea ga frigiditas est que ipsum congelauit: & ideo quãdo pistatur in mortario cuꝫ aliquib° liquoribus vel aliqbus oleis vt oleo rosato refrigerat: & valet contra apostemata testiculorum & ani & cõtra cancrũ: & facit cessare materias discurrẽtes ad aures & pedes. Et quãdo fit ex eo lamen & ponit̃ super femur ꝑuat coitum: sed multum ledunt̃ infra spermatis: & laminatũ subtiliter & superpositum neruo torto & grosso dissoluit & rectificat: & hoc qõ dissoluit significat q̃ habet virtutẽ dissolutiuam comparando ipsuꝫ carni hominis: q̃uis dominet̃ super ipsius complexionem frigiditas.

¶ Testa vtutẽ habẽs abstersiuã & dñicca[uam] & ꝑpẽ testa furni.

¶ Arsenicũ rubeũ vl auripigmẽtũ rubeũ ẽ eiusdẽ virtutis alterius

tis alterius auripigmẽti: eo q̃ habẽs virtutem mollificandi.

¶ Alfecp. i. alumen: hec medicia est maxime stipticitatis: & ꝓpter hoc denominata ẽ in lingua greca ab hoc: & sunt ipsius multe species: & omnes sunt multe grossitudinis: & quod subtilius est: est illud de turchia.

¶ Calcucecaumenon. i. es vstum habet intensuꝫ acumen cum stipticitate: ideo quia lauat̃ per remotionẽ partis fumose: tunc fiunt medicine cicatrizatiue in corporib° & mẽbris duris: non est necessaria lotio.

¶ Tubel. i. lamen eris subtilis: est subtilioris substãtie ere vsto: & ꝓpter hoc ipsum in colirijs ponimus: qꝫ habẽs maiorem abstersionem & siccitatem q̃ galla.

¶ Laçacalaap. i. cõsolidatura auri: & in arabico dicitur cũbar: & sunt duaꝫ spẽꝫ: vna est ipsius vene: vel minere: & alia fit in mortario eris: & pistello eris cum vrina pueri: & pe calozis terendo vel cõquassando: & illud est melius qõ fit in mortario eris rubei: & eiꝰ virtus ẽ dissolutiua absq; graui mordicatiõe: & desiccat: & qõ factũ est maioris est desiccationis illo: qõ est ex vena: & minoris mordicationis: & q̃ comburit̃ qõ est ex minera est subtilius.

¶ Zimar. i. viride eris: magnũ habẽs acumen: & corrodit carnem: ꝓpterea nõ debemus vti eo nisi in indigẽtia diminutionis carnis. Sed in vulneribus simplicibus non est vtendum: quia non consolidat: nec carnem generat.

¶ Ducusq; diximus de mineris cõpendiose. Sed deinceps volumus dicere de carne & eius humiditate.

¶ Cap. 44m. Quod est de diuersis operationibus lactis fm eius diuersitatem: & de eis.

Lac dulce qõ est boni saporis inquãtuꝫ est mecina: valet ꝗtra discursuꝫ humoꝝ acutoꝝ mordẽtiũ: qꝫ lauãdo mẽbra & adberẽdo eis ꝓhibet maloꝝ hũoꝝ cõtagiũ: sic facit ẽt albumẽ oui: & nõ valet lac in his q̃ dixim° nisi recẽter trahat̃ ex mãmillis sl eẽ põt. Iõ qꝫ recipit citi° imutationẽ oib° alys reb° ab aere. sic pmutat̃ i distẽperatis corpib° ex malis hũoribꝰ: & accescit vel caseat̃ in stõcho frido: aut fit fumosuꝫ i stõcho calido & replet cerebrũ. Sed si corp° est mũduꝫ nihil est ꝓueniẽtius eo ad restaurãduꝫ: qõ dissoluitur ẽ ex mẽbris radicalibus: & ꝓpe lac mulierũ. Scõo lac asinarum: & post lac capraꝝ: & ideo est lac magis iuuatiuũ oib° alys reb° etbicis: & B est pp ea: ga est mã sitis pme materie ex qua ẽ humiditas radicalis: & ideo nutrimẽtum bonũ corpori existit: & melius est illud qõ est ꝓpe partũ. i. post duos mẽses: & nõ hꝫ in se opationẽ nutriẽdi: humectãdi: & abstergendi: nisi ga est cõpositũ ex diuersis substãtijs: B est suba terrestri caseata: & ꝓpter hanc stat: & suba aerea ꝓpter quaꝫ humectat & nutrit: & suba aquea declinãte aliquãtuluꝫ ad subtilitatẽ ꝓpter quã abstergit nãm: & nõ soluꝫ abstergit: verũ etiã laxat ventrẽ bona laxatiõe: qꝫ mũdificat lauãdo superfluitates putridaꝝ & apata interioꝝ que sunt saniosa. Et q̃ extinguit̃ ferrum candens munduꝫ ab erugine: vel lapides marmorei in ipsum multotiẽs: valet cõtra fluxum ventris: sed ferrum est melius ꝓpter suã stipticitatẽ. Et in summa oẽs spẽs lactis valent obtbalmie oculoꝝ que accidit ex reumate calido: & ofert etiã apostematib° matricis & ani que generant̃ ab humoribꝰ calidis mordentibus. Et q̃ miscemus ipsum cũ medicis mitigatiuis: sicut est medicina que recepta est a fornace vbi effunditur es: confert vlceribus cancrosis. Et nocet lac vlcerationi vel cancerationi oris. Et gargarizatũ & retentuꝫ in ore ofert: & mitigat dolores ibi existentes: qꝫ doloreꝫ mitigat: & valet passioni amygdalarũ & vulue: als vuule: q̃ eius substãtia est munda ab omni acumine & mordicatione: & est supremuꝫ iuuamentũ ei qui bibit cantarides.

¶ Cap. 45m. Qõ est de opationib° caseis.

Caseus vetus est ca. & sic. pp salez & coaguluꝫ: & multũ valet ꝗ dolorem iuncturaꝝ. Et emplũ ex eo factũ mirabileꝫ hꝫ virtutẽ maturãdi apostemata dura.

¶ Cap. 46m Quod est de virtutibus butyri.

Butyrum hꝫ vtutẽ maturandi: & qõ ẽ coctũ hꝫ maiorẽ vtutẽ fm maturitatẽ & caliditatẽ in corporib° duris: & B est pp salẽ q̃ ponit̃ in eo qñ coquit̃. Et qõ nõ ẽ coctũ plus maturat apata q̃ sũt in radicib° auriũ: & i locis mollib°. Et qñ miscet̃ cũ melle fit idem hoc: & ofert screatib° exñtib° in pectore & pulmone.

¶ Cap. 47m. Quod est de operationibus coaguli.

Coagulum vlr est ca. & sic. & subtile: dissoluit sanguinẽ & pinguedinẽ que coagulata sunt in stõ: & bibitur cõstipat ventrẽ: & hꝫ dari fluxu pp suã ꝓpẽtatem cui sunt occulte sue cause: ideo q̃ hec ꝓprietas est certificata si superponat̃ coaguluꝫ calidum super ventreꝫ pueroꝝ sanat: & põt esse q̃ hec operatio fit ꝓpterea: qꝫ coagulat humoreꝫ & indurat.

¶ Cap. 48m. Quod est de operationibus ouoꝝ.

Alia locuti sum° de his iquãtũ sunt ci biloq volum° mõ de eis inquãtũ sunt medicie. Et dicim° q̃ albugo oui gallinę est magis mitigãs alia re ĩ mordicatiõib°: & ideo vtimur ea in doloribꝰ oculoꝝ: in apatib° ani: in apatib° iguinũ: & admiscet̃ cũ medicis q̃ abscindũt sanguinẽ q̃ supfluit a pãniculis cerebri. Et vitelluꝫ ẽ sube albuginis sile. Et iõ facim° ex toto ouo medicinã postq̃ admiscet̃ oleũ rosatũ ad medicationẽ rerũ supradictaruꝫ: & maxie i medicatiõe mẽbroꝝ neruosoꝝ: & musculosoꝝ: sic cubitoꝝ: & iuncturaꝝ: digitoꝝ: manuũ: & pedũ: & apatibus auriũ. Et noui ponũt in hac medicatiõe vitellũ sine albugine: qꝫ nõ intẽdũt mitigare dolorẽ nisi cũ aliquãtula maturatiõe. Et oleũ vitelli ẽ supremũ iuuamẽ sup pinguedines anseris & galline in mitigatiõe doloꝝ neruoꝝ & sillũ. Et q̃ coquit̃ ouũ fm sui totalitatẽ ofert multuꝫ ꝗ materias putridas q̃ discurrũt ad stõchũ & ad intestina. Et si coquit̃ ouũ cũ alys medicis astrictiuis vẽtris multũ fortificat eas. Et ouũ positũ sup locũ cõbustũ ab aq̃ feruẽti multuꝫ valet. Et oua recẽtia cocta in aq̃ valent asperitati pectoris & pulmonis. Et corteꝝ oui tritus & cõbustus subtilr puluerizatus & supsparsus valet ꝗ albuginẽ oculi.

¶ Cap. 49m. Quod est de fellibus.

Omnia fella ca. sunt & sic. & eoꝝ magnitudo segẽ calorẽ & siccitatem: & eoꝝ paucitas segẽ bonã tẽperãtiã: & longitudinẽ vite. Et ponunt̃ in collirijs q̃ faciũt abstersionẽ. Et ꝓprie volucrũ fella. Et est neẽ eligere fella aĩaliuꝫ q̃ nõ sunt ifirma. Et fella mariũ: & qõ plus querit̃ in medicis est fel galli veteris.

¶ Cap. 50m. Quod est de vrinis.

Urine oẽs hñt acumẽ bauracbiũ cũ abstersione: & iõ soluũt sordicies antiquas.

¶ Cap. 51m. Quod est de ꝓprietatibus stercoꝝ.

Stercus album canis habet ꝓprietatẽ in squinantia.

¶ Stercus muris itrat in suppositorijs que mouent ventrem pueroꝝ.

¶ Stercus bouinum confert hidropicis in modum emplastri.

¶ Stercus gallinaceum valet ad suffocationem que prouenit a malis fungis comestis: ideo quia facit eos euomi

I

& debet propinari distemperatum cum aceto & aqua.

¶ Stercus lupi valet & confert passioni colice bibitū aut emplastratum: vel suspensum testiculis.

¶ Stercus columbinū valet frigidis passionib⁹ mēbroꝝ: sicut podagre & doloꝛi emigraneo: & doloꝛi oui: & doloꝛi lateruꝫ: & bipocūdrioꝝ: & spatulaꝝ: & iuncturaꝝ.

¶ Cap.52ᵐ. Quod est de carne tyri.

Estificat Hal. & alij: q̃ caro tyri curat lepꝛā: & ideo ponitur in theriaca: & p̄ma virt⁹ istius carnis est calefacere & desiccare: & curat hāc egritudinē: propterea qa pellit hāc mā̃ venenosaꝫ ad cuté corporis: & ꝓpterea bibētes cadunt in passionē tyric: hoc est excoꝛiationem cutis primo postea solidanť.

K

¶ Cap.53ᵐ. Quod est de pinguedine.

Quod manifestius est in ipa est caloꝛ cū multa humiditate: q̃uis diuersificet ꝓm diuisitatē aialiuꝫ. Et calidioꝛ & siccioꝛ est pinguedo leonis. Et post illaꝫ in siccitate est pinguedo bouis. Et pinguedo vituli est temperata. Et pinguedo capre bona ē: & est humidioꝛ bouina. Et pinguedo anseris & galline est subtilioꝛ aliis pinguedinibus: & ꝓpterea magis mitigatiua.

¶ Cap.54ᵐ. Quod est de medullis.

Omnes hāc virtutē mollificādi & dissolvendi duricié lapideam q̃ fit in membris duris: & melioꝛ oibus est medulla ossis açal: & post illam medulla vituli.

¶ Cap.55ᵐ. Qd̄ est de ꝓpetatib⁹ pluriū aliaꝝ medicinaꝝ.

L

Rodium galloꝝ veterū ventreꝫ laxat: & brodiuꝫ iuuenis galline temperat complexionem.

¶ Cancri vsti valent morsui rabidi canis propter eoꝝ proprietatem.

¶ Usus carnium passerum frangit lapidem.

¶ Spuma marina habet virtutem abstersiuam & mundificatiuam cum qualitate calida.

¶ Iste sunt medicine testificate a Hal. dicēte q̃ expertus fuit ipsaꝝ vtutes. Sed iueniunť manifeste alie medicine apud medicos q̃ nō sūt testificate a Hal. sic sunt myrabolanoꝝ. v. spēs: vt sūt citrini: chebuli: indi: belirici: & emblici. Eoꝝ p̄ vtutes sunt fride in p̄mo gradu: & sic. in 3°: qz cōpositi sunt ex suba terrestri frida: & suba terrestri adusta. Sed plus attinēt terrestreitati & friditati: & signāt B stipticitas quā bnt cū amaritudie. Proprietates kebuloꝝ est purgare meliaꝫ suauiter & desiccare flegma sui q̃litate: & sunt in p̄n° medicinaꝝ q̃ purgant bos humores. Et talis ꝓpetas ē indoꝝ: ꝗ dr̄ q̃ sunt magis ꝓptu in purgādo meliaꝫ adustā. & ꝓpterea ponūť in passionib⁹ capitis q̃ veniūt a stōcho: & ideo qñ ꝓpināť vsu longo bonificāt sensus & clarificāt cogitationeꝫ: & tardant caniciеꝫ. Et ꝓpetas citrinoꝝ ē purgare cholerā suauiter. & dosis vniuscuiusq̃ subē illoꝝ ē a. z. iiij. vsq̃ ad. vj. & in decoctionib⁹ a. vij. vsq̃ ad. x. Et medici miscēt eos cū cassiafistula & turbith: ꝗ nesciūt modū medēdi. Sz dr̄ q̃ belirici suauiter purgāt cholaꝫ: ꝗ nō dr̄ ab aliq̃ q̃ purgēt emblici. Sed veꝝ est q̃ ꝓfortāt appetitū: & sedant ꝓsuetudinē sputi: & valent vomitui: & bonificant mentē: & curant hemoroydas: & auferūt stim: & augmētant coitum. ergo videť q̃ habeant aliquātulam humiditatem.

¶ Ebeissir. i. absinthiū minus: vl' absinthiolū: hec ē de gīe vtutis absinthy: & est cōpositus ex suba stiptica & amara: valet in se. post digestionē factā sicut valet absinthiū.

¶ Baladoꝛ. i. anacbardi: calidi sunt in fine quarti gradus & sic. in fine tertij: & valent cōtra epilepsiā & appoplexiaꝫ: restaurāt virtutē ꝓseruatiuā & memoratiuā cerebri: etiaꝫ quādo prostrate sunt ꝓpter multā humiditatē.

N

¶ Bebenium. i. been: cal. est & bu. stōchū calefacit: & instrā spermatis tēperat: & fortificat vtutē cōcupiscibilē coitus: & prestat sperma: & valet cōtra humores melicos.

¶ Terregebim. i. mānæxst ex specieb⁹ antique mānē que prouenit a partib⁹ superioꝛib⁹ syrie vel indie: & ē similis çuccharo in suis virtutib⁹ calida & humida in primo gradu: & eius ꝓprietas est purgare suauiter cholerā: & est debilioꝛ alijs purgatiuis: ideo oať i passionib⁹ calidis: añq̃ etiam appareant signa digestionis.

¶ Tamarindi fridi sunt in 3°: & sicci in 2° gradu: qz cōpositi sunt ex suba aquea mixta cuꝫ aliquātulo caloꝛe: & tāto q̃ subtiliat ptē aquea: & ē sic instrm vt ipsaꝫ penetrare faciat: ꝓpea sunt in fine acetositat: purgāt suauiter cholaꝫ. Dosis eiⁿ ē a. z. x. vsq̃ ad. xv. & idcirco qz bnt aliquātuluꝫ stipticitatis: valent stomacho cholerico.

¶ Seoꝛboa. i. nux muscata: ca. est & sic. in scōo gradu: mundificat stomachū ab humoꝛib⁹ putridis: & fortificat ipm: & valet contra frigiditatem epatis & splenis.

¶ Lapis de becabant est valde manifesti iuuamēti oib⁹ specieb⁹ venenoꝝ: & ꝓprie morsui scoꝛpionis: & eiⁿ dosis est quarta pars aurei vnius.

¶ Lapis de çaduargar ꝓfert oi fluxui sanguis vñcūq̃ procedat: & qñcūq̃ ꝓpinať venenatis ad bibēduꝫ anteqũ venenū veniat ad coꝛ liberat: & eiⁿ dosis est exagiuꝫ vnū.

¶ Smaragdus dr̄ q̃ valet cōtra oīa venena: & spāl'r contra venenū serpentū: & eiⁿ dosis est pondus nouē granoꝝ ordei: tritū sup lapidem & mixtū cum lacte amygdalino & aqua violaꝝ & modico aceto. Et scias q̃ illis qui biberint in principio superueniunt multa mala accidētia non minoꝛa accidentib⁹ veneni: sed subito sanabunť postea talr q̃ in eis nō remanebit aliqua debilitas nec aliqua discrasia. Et abscindit fluxuꝫ antiquū cuius cā est occulta. Et nō facit tunc tam fortia accidēta sicut facit venenatis: & etiā suspensum supra stomachum valet.

P

¶ Lapis bactbic. i. coꝛniola temperatus est: abscindit sanguinem menstruū: & facit redire dentes ad ꝓpria loca in oꝛe retentus: & hoc totum est a ꝓprietate.

¶ Margarite frigide sunt & sicce: & valent multuꝫ contra passionem coꝛdis remouent tristitiam & rectificant visuꝫ impeditum ꝓpter humiditatem.

¶ Ebiarçabar. i. cassiafistula vel karabe de india: purgat choleram adustam: extinguit acumen sanguinis dissoluit apata: & sperma purgat suauiter sicut tamarindi: aut parū fortiuꝫ. dosis eius est sicut de tamarindis.

¶ Auis q̃ dr̄ in arabico canabir: & est laudula capelluta. qñ coquiť & comediť cōtinue ꝓfert passioni colice.

¶ Uermis noiatus bratim: & qdaꝫ noiant tartama pistat⁹ & positus neruo inciso ꝓfert illi mirabili iuuamēto.

¶ Cap.56ᵐ. Quod est de rebus marinis.

De rebus nascentib⁹ in mari: quarum iuuamenta sunt manifesta: sunt B. f. cāphora indica q̃ in arabico noiať colfoꝛalgent: calefacit & desiccat in scōo gradu: & consolidat vulnera ignita.

Q

¶ Spongia marina in ea inueniť virt⁹ desiccatiua: & ipsa est medicina bona humiditatib⁹ exterius extractis.

¶ Benleniçam. i. belençan vel petroçam: cali. est & sic. in scōo gradu: valet stōcho humido aromatiçat odorē oris: cōfortat digestionē: fortificat neruos: ingerit coitū.

¶ Lapis de beçedar quando de ipso fit collirium: confortat visum: & conseruat ipsum: & remouet offuscationeꝫ vel tenebꝛositatem oculoꝝ.

¶ Laniabar: calidū est in scōo gradu: & sic. in p̄mo: abster-

A

siuum existit: & resoluit grossas ventositates: & ꝓfert morsui aialium venenosoꝝ: & eius ꝓprietas est resoluere ventositates matricis: & abscindit vomituꝫ: & folia ipsius aromatica existunt: & ponitur loco dedarseni.

¶ Sebesten calidū est in p̄mo gradu & humiduꝫ in scōo: purgat suauiter supfluitates cholericas: & mitigat acumē sanguinis lenit asperitatē pulmonis: cōfert stricture anhelitus: & qñ coquiť donec inspissēť: & ex aqua decoctionis fiat embꝛocatio sup tyriam & alopiciaꝫ facit nasci pilos.

¶ Sarcocotes: ca. & sic. est in scōo gradu recepto fumo suo dissoluit supfluitates cerebri: & valet ꝗ reumata fra. appositū sup obtbalmiā: oculū abstergit mirabili absterslone: & valet ꝗ doloꝛē dentiū: & ꝗ corrosionē ginginarū.

B

¶ Sene: cal. est & siccū in scōo gradu: eius virt⁹ est purgatiua: purgat eniꝫ būoꝛes adustos & ēt humidos suauiter: & nō est potēs trahere humoꝛes viscosos: & eius virt⁹ est ꝓpinq̃ vtuti agarici: B est in attractiōe. Sed agaricū bz ꝓprietatē trahēdi būoꝛes grossos & sene bu. adustos. dosis eius est a. z. j. vsq̃ ad. ij. in decoctiōe a. v. vsq̃ ad. vij.

¶ Scealmese. i. gallia muscata calida est & sicca stiptica: & cōfoꝛtat membra: & stringit ventrē: & curat vomitū.

¶ Secacul. i. iringi: calidi sunt & humidi: augent sperma: & prouocant coitum.

¶ Sandali qd̄ est frigidioꝛis cōplexionis oiuꝫ specieruꝫ est rubeum: eo q̃ frigiduꝫ est in tertio gradu & siccum in scōo: sed maioꝛis aromaticitatis est citrinū: & est frigiduꝫ in scōo gradu & siccum in p̄mo: & cōfert bibitū magne caliditati & cardiace calide: & ꝓdest emplastratū stomacho calido: & apostematibus calidis.

¶ Tabaisse. i. spodiuꝫ: carbo est nodoꝝ arundinū adustarum indie frigiduꝫ est & siccū in tertio gradu: & eiⁿ ꝓprietas est remouere caliditatē & inflāmationē cholere: & confoꝛtat stomachū: & confert cardiace calide.

C

¶ Lignū aloes cal. ē & siccū in scōo gradu. Hal. dixit in libꝛis exptis: qz bz vtutē dr̄senicā: ꝗ aliquātuluꝫ plus: qa bz ꝓpetatē exiccandi humiditatē stōchi: & ꝓp amaritudinеꝫ & stipticitatē cū ipsi⁹ magna aromaticitate valet sup oēs medicinas alias mēbꝛis p̄ncipalib⁹ & remouet tristitiā & cardiacā humidam: & valet ꝗ oia venena: eo q̃ ꝓfortat oēs virtutes: & valet ꝗ oia reumata frigida.

¶ Ambra est vna ex specieb⁹ cāphoꝛe que oriť in fontib⁹ maris: & natat sup aquā maris: & melioꝛ oiuꝫ est illa que in arabico diciť ascap. calida est & sicca in scōo gradu: cōfoꝛtat cerebruꝫ stomachū & coꝛ: & oēs sensus: valet senibus & in frigiditatibus: valet cōtra ventositatem intestinoꝝ: superposita neruis eos fortificat: resistit magne pestilentie aeris bibita: & etiam odorata.

¶ Juiube & in arabico noiať auep. hanc medicinaꝫ noiať Hal. tamen de ea nullam sciuit ꝓprietateꝫ: sed medici de baldac dicunt q̃ reprimunt acuitatē sanguis & cholere: & cōferunt asperitati pectoꝛis & pulmonis a tota substātia: cōplexio ipsaꝝ est frigida in p̄mo & humida in scōo: & ꝓp hoc reprimunt acuitatem.

D

¶ Lauffer eius virtus est virtus sandaloꝝ: excepto qa qñ de eo potatur ab. j. aureo vsq̃ ad. v. laxat.

¶ Gariofili calidi sunt & sicci in scōo gradu: & attingūt 3ᵐ: & isti confoꝛtant oia mēbꝛa p̄ncipalia: valent ꝗ passiones frigidas: & cōstipant ventrē. Et dicit Hal. q̃ eoꝝ ꝓprietas est confoꝛtare virtutem digestiuam.

¶ Balbabat. i. basilicon gariofilatū: ca. est & sicciuꝫ in scōo gradu: aperit oppilationē cerebri: valet cōtra cardiacam humidaꝫ: & cōtra meliaꝫ: & cōtra hemoꝛroydas.

¶ Cardamomū ca. est & sic. in scōo gradu: valet ꝗ oppilones epatis: ꝗ lapides renū: & lassitudinē mēbꝛoꝝ: & cōtra frigidos doloꝛes: & ꝓfortat stōchuꝫ multū: & remouet sincopim & vomitū qñ bibiť cū vino maloꝝ granatoꝝ.

E

¶ Camphora frigida est & sicca in tertio gradu: & est subtilis substātie: & resistit putrefactioni que fit ex materia calida: stringit fluxum cholericū: priuat coitū potēter: ledit stomachū non calidum multuꝫ.

¶ Lacca ca. est & sic. in p̄n° scōi gradus: valde est manifestuꝫ ipsius iuuamētū in ꝓfortatiōe epatis: & in apertione suaꝝ oppilonū: & valet ꝗ doloꝛē renū & vesice: & augmentat coitū. dosis eius est. z. 5. vsq̃ ad. j.

¶ Muscus cal. est & sic. in fine scōi gradus mirabilem bz ꝓprietatē in ꝓfortādo coꝛ: & valet cōtra surditatē aurium & stupefactionē coꝛporis: & cōtra oēs egritudies sincopis: & confert grosse ventositati intestinoꝝ: & suffocationi matricis: & cōtra meliam: & auget coitum.

F

¶ Liçebalafoꝛ. i. ligua auis ꝓfert cardiace & mouet coitū.

¶ Beseminі. i. viola vltramarina calida est & sicca in fine scōi: ꝓdest senib⁹ & refrigeratis: valet cōtra doloꝛeꝫ capitis qui fit ex humoꝛibus frigidis & grossis.

¶ Cap.57ᵐ. Qd̄ est de modo cōpositionis medicinarum.

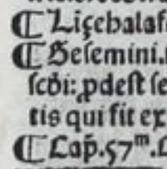

Ecusq̃ locuti sumⁿ breuiter de cibis & medicinis simpl'r manifestis. Deinceps volumus narrare modos cōpositionis. Et dicimus q̃ necessitas que nos inducit ad cōpositionē mediciaꝝ simpliciū ꝓuenit a trib⁹ rebus. Una est: qz multotiēs nō inueniunť in vna medicina simplici oīa que nobis sunt necessaria a virtutib⁹ ꝓpter quas compleť medicina aut cōseruatio. Scōa est: quia q̃uis nos inueniremus ipsam forte nō indigemus ea ꝓm eandem virtutē: sed ꝓm plus aut minus. Tertia est: qa erunt in illa simplici virtutes que non sunt nobis necessarie ꝓm intentionē nostram: neq̃ per medicinam: neq̃ per conseruationem: vel forte erunt virtutes que non intrant aliquā medicinam vel conseruationem.

G

¶ Prima istaꝝ trium consideranda est in illis locis qui nō possent curari nisi qualitatib⁹ cōrrarys vel diuersis: & hoc accidit aut ꝓpter diuersitatē cause ab egritudine: aut ꝓpter diuersitateꝫ nature egritudinis ab accidente: aut ꝓpter diuersitateꝫ egritudinū inter se: aut ꝓpter diuersitateꝫ cōplexionis cāꝝ cōpositaꝝ: aut ꝓpter diuersitatē egritudinis a nā membri ꝓpter suaꝫ cōplexionē: aut ꝓp suum p̄ncipatū: aut ꝓpter suū locum: aut ꝓpter suā colligantiā. ¶ Exempluꝫ diuersitatis cause ab egritudine est sicut feb. putrida ex humoꝛib⁹ grossis: qz illa ex pte male qualitatis calide: & sic indiget medicia infrigidatiua & humectatiua: & ex pte humoꝛis putridi grossi indiget re subtiliante vt exiccet & maturet. Et in hoc eodem genere ingrediť repercussio & dissolutio que necessaria est tempore augmēti in apatib⁹: & ꝓpterea indiget medicus in talibus locis: vt sciat vti istis medicinis mixtis & repercussiuis & resolutiuis. Et cadit dubiū in opationib⁹ mediciaꝝ cōpositaꝝ ex diuersis virtutib⁹: hoc est q̃ō possunt inueniri iste due opationes cōtrarie simul in coꝛpore humano: qa si iste virtutes sint in eis equales: tūc nō vincet vna alteram: sed equal'r erunt temperate: & nō facient actionē quesitam in coꝛpore humano. Et si vna erit fortioꝛ altera fortioꝛ faciet actionē & actio: illi debet attribui: & alia erit frustra. ¶ Et hoc dubiuꝫ nō senserūt medici nisi in scōis virtutibus nō in primis: qz ipsi opinanť q̃ si misceať. z. j. camomille cū. z. j. rosarū: q̃ medicina que erit cōposita ex his erit temperata in p̄mis qualitatib⁹: & cum eo toto opinanť q̃ bēant virtutē repercussiuā & dissolutiuaꝫ. Et non opinanť verū: qa necesse est vt virtutes ambaꝝ sint vna sicut dictū est: qz si diceret q̃ medicia esset temperata in p̄mis qualitatib⁹: hoc est qa facit in coꝛpore vnū calorem temperatū qui erit medius inter caloꝛē & frigiditatē pri-

Primus modus.

H

Contra medicos.

I mi gradus. Similr dz itelligi in scōis virtutibus hoc est vt.3.j.camomill.ꝛ.3.j.rosaꝝ bēant virtutē vnā mediā inter repcussionē ꝛ dissolonē. Et nō errauerunt in hoc medici: nisi qa nō posuerūt gradus scōis virtutib⁹: quia si fecissent tūc sciuissent que eēt tēpata ꝛ nō tēpata. Et debes scire q̄ opatio quā medicia hz cōposita est vnū in cōmixtione artificiali: sicut i cōmixtiōe nāli: ꝛ nō est plura: ita vt sit tibi neēe dicē qñ q̄sitū fuerit a te quo facit vna medicina duas opatiōes ꝯias in vno subto. Rñdeas q̄ hec res est sicut sensus ꝛ sensata coꝝ q patiunt a duob⁹ ꝯrus simul in eodez subto. ℵ.g̃. sicut apprehēdimus albū ꝛ nigruz simul ꝛ semel in humiditate crystallina: ꝛ sicut sentimus calidū ꝛ frigiduz simul ꝛ semel ex cōmixtione aque feruētis ꝛ frigide: sicut dicit Hal. qz hoc non esset sufficiēs in solone huius duby nobis ponēnb⁹ q̄ medicine cōposite hñt duas opatiōes: quaꝝ vna esset opposita alteri: qz hoc nō accidit virtutib⁹ sensibilibus cū sensatis: nisi propterea qa nō sunt māles pmutabiles alterabiles passibiles in seipsis a sensatis passione manifesta: eo q̄ ille non sunt cōiuncte cuz mā fozti ꝯiunctione. Et cā huius reddit in alia scia nobiliozi ista: hoc est in 3° de aia. Sed passiones quas recipit corpus a medicinis sunt necessario passiones māles pmutabiles in seipsis permutatione manifesta. Et ideo nō est cōueniens vt iueniant coꝝ cōtraria simul ꝛ semel in istis vno tpe in vno subto sicut iueniunt in sensib⁹ ꝛ sensatis. Sed si dz dari exēplum pp aliquam sllitudinē nō multū ppinquā nō dz dari nisi p̄m q̄ inuenit mediū inter extremitates: hoc est p̄m q̄ inuenit albū ꝛ nigrū in coloze citrino. ꝛ si aliter diceret vnuz vinceret alterū necessario si duo essent: aut dominās faceret suam opationē: ꝛ ei attribueret. Et qdaz dicūt q̄ nā cognoscit ꝛ trabit ad se illam partem q̄ē est in eis magis necessaria. Scias tñ q̄ impossibile est trabere qō inueniri nō pōt: ꝛ forte hoc secretū eidez in somnio fuit reuelatū: ideo non sum ille qui cū eis litigare velis. ¶ Deinceps volumus reuerti ad illud a quo separati fuimus: vt demus exēplum mēbroꝝ diuisionis quā pmisimus ꝛ dicam⁹ q̄ exēplū diuersitatis egritudis ab accidēte est sicut fe. acuta cuz sincopi: qa putrida indiget cuōne: ꝛ refrigeratiōe: ꝛ sincopis indiget ecōuerso. ¶ Exēplum diuersitatis egritudinū est sicut fe. diuersaꝝ spēruz ꝛ diuersarū materierū: ꝛ diuersoꝝ locoꝝ: sicut est fe. que dr emitriteus: qz est cōposita ex cholera ꝛ flegmate diuersitate compositionis. Causa baꝝ est qñ sunt cōposita in vna ꝛ eadez egritudine: sicut sūt egritudines que fiunt ex plurib⁹ humozib⁹. Et ideo neēe fuit cōponere medicinā ex reb⁹ que rñdeant plurib⁹ humozibus. Et hec fuit p̄ma necessitas cōpositionis medicinarū cōpositaꝝ purgātiū. alys duab⁹. vz. cōpositaꝝ cāꝝ ꝛ accidentiū cū egritudinib⁹: ꝛ huic mēbro diuisionis cozrñdet cōpositio theriace: quia intētio in illa fuit curare multas egritudines: ꝛ p̄seruare ab eis. ꝛ ideo fuit cōposita ex medicinis que hñt multas vtutes ramificatas diuersas: ꝛ vt a multis partib⁹ possēt vincere venenū. ¶ Exēplum necessitatis cōpositionis pp diuersitatē nāe egritudis ꝛ nāe mēbzi ppter suā cōpōnē: est sicut stomachus etbicus: qz a pte qua est feb. etbica indiget friditate ꝛ humiditate: ꝛ a parte qua est stomachus idiget caliditate ꝛ siccitate: ꝛ est simile in tussi que fit ex mā viscosa in fistulis pulmonis: qz a parte que ē mā grossa ꝛ viscosa indiget subtiliatiuis ꝛ incisiuis: ꝛ a parte qua est pulmo indiget reb⁹ lenitiuis. Exēplum necessitatis cōpositionis medicinaꝝ pp diuersitatē nāe egritudinis a mēbro ppter p̄ncipalitatē mēbzi est sicut egritudo calida que fit in aliquo mēbro p̄ncipali sicut in cerebro: q̄ necesse est vt nō multiplicemus multū medicinas frigidas: ideo vt nō extinguam⁹ calorē nāles: ꝛ vt nō p̄iuēt a sensib⁹ ꝛ motibus. Et ppterea est necesse miscere cū illis medicis res que ad aromaticitatē sint declinātes: ꝛ ad calorē ꝛ cōfortent. Et in passione frigida que accidit epati necesse est euacuare: sicut declaratuz est in libro ingenij sanitatis. ꝛ possibile est vt sit hoc ꝯriū: eo q̄ sicut est nobis necesse cognoscere virtutes medicinarū necessariarū tpe necessitatis: eodez mō indigem⁹ cognoscere moduz cōpositionis: ꝛ si nō est possibile nobis medicinari nisi veniamus ad partē ingenij sanitatis. ergo incipiamus B̄ scire p̄mo a libro ingenij sanitatis postq̄ ibi declaratū est. Et qz bucusq̄ exiuim⁹ ab intētione nr̄a: redeam⁹ nūc ad ipsaz: ꝛ dicam⁹ q̄ qñ aḡa est in membro p̄ncipali ꝛ maximi iuuamēti necesse ē vt sue medicie miscean⁹ que fortificent virtutē ꝛ subaz ipsius: ꝛ caueamus ne virtutes sue dissoluant sicut sunt sandali ꝛ rose. Et sllr qñ erit membrū maximi iuuamēti: tunc necesse est nobis cōseruare ipsuz cū medicina stiptica. Et exēpluz necessitatis pp locū mēbzi est qñ volumus q̄ medicina stiptica vadat ad pfunditatē corporis debemus secū admiscere rem que habeat subtilem subam ppter longitudinem sui loci: ad hoc q̄ sit vehiculuz stipticitatis: q̄uis sit ꝯq̄situs nostrū in aliquo. Sicut admiscemus cantarides in medicinis vesice: ꝛ crocum in medicis cordis calidis. Et slmili modo nos miscemus ceram in emplastris: ppterea vt sit materia faciens ea melius applicari mēbro. Sed exēplū necessitatis cōpositionis medicinaꝝ ex parte colligantie est sicut egritudo ca. que fit in ore stomachi: quia in ea nō debemus multiplicare medicias frigidas: eo q̄ cōicat cū membro frigido. ¶ Ista sunt. v. membra necessitatis cōpositionis: ppter que cōponunt medicine que sunt ex diuersis virtutib⁹ qñ nō inuenimus in vna simplici quo ex virtutib⁹ indigemus. Sed scōa particula necessitatis cōpositionis est: quia aliqñ nos inuenimus vnam simplicez medicinā que habet fortiozem virtutē: aut debiliozez eo q̄ querimus. Et hec particula diuidit in plura membra. Unum est: qa erit nobis necessaria vna ex p̄mis operationibus medicine: ꝛ B̄ simplex qdem habet plus aut min⁹ q̄ queramus; quare tunc necesse est nobis habere aliam medicinā vt debilitemus suaz operationē aut vt eā fortificemus. Et si tu vis eam debilitare hoc fit duobus modis. Unus est vt misceam⁹ cū fozti medicina aliā que sit ꝯria sue virtuti. Verbi grā. qñ habemus vnaz medicinā que sit ca. in tertio gradu: ꝛ non indigemus nisi ea que sit ca. in scōo: miscebimus cū ea illaz que sit frigida in p̄mo. Alter modus debilitādi est vt misceamus cum fozti medicina aliam que nō sit cōtraria in qualitatib⁹ ꝛ virtutibus: sed similis in virtutib⁹: ꝛ minus habeat altera ex eis. Verbi gratia. si habuerimus medicinā calidam in tertio gradu: ꝛ nos velimus declinare ab illo miscebimus cū ea vnam que sit calida in p̄mo gradu solum: ꝛ habeat p̄parationez quā dicimus vt debiliteē medicina cū suo simili in qualitate. Et q̄ sit minozis virtutis, patet Hal. per cōmixtionē aque tepide cū aqua bullienti: qz necessario videmus ferventis calorē declinare. Et hic est cōtra dicēdum: qa si videmus q̄ homo habeat egritudinē calidā in quarto gradu: vel etiaz in tertio: ꝛ dederimus rem calidaz in secūdo gradu multotiens ledet ipsum. Et ppterea ℵba. H. debēt refragari ex dieta tali min⁹ calida vt supra. Dicas si dederimus mel habēti causonē nōne ledē incōtinenti magna lesione? Et similr si quis baberet magnam lesionem frigidissimaz in capite: si tu inungas ipsum oleo rosato nōne multum ledet? Et si sustinent Hal. puideant super hoc. Sed dicimus q̄ si ita est sicut dicit Hal. erit per hāc viam: quia medicina quam dicimus calidiozem esse est illa que habet maiorez cōparationem calozis ad frigidi-

In medicina cōposita non sunt virtutes ꝯrie sicut est virt⁹ media.

Hal. 3° complexio. 4°. et Serap. in practica. c. 5. vio 3° de simpli. medi. disti. 2. c. 4. ꝛ prio in tertio ꝛ.3.° ꝛ prio q̄rti tra. 4. c. 19. ipugnationū huius opinionis que fuit prius Ellerandri, 2° modus. 3° modus.

4° modus.

Cōtra Hal.

tatem q̄ illa que est minus calida: ergo erit frigiditas in ambabus per ꝯriuz. hoc est qa in calidiozi erit frigiditas minozis cōparationis: ꝛ in frigidiozi erit maiozis comparationis. ℵ.g̃. qa comparatio calozis ad frigus in.3.j.piperis est maioz q̄ in.3.j.spice. ꝛ si in.3.j.piperis sint. v. ptes caliditatis ꝛ vna frigiditatis. ꝛ in.3.j.spice sint due partes caliditatis: ꝛ vna friditatis mixtis duab⁹.3. simul erit cōparatio caliditatis ad frigiditatez in hoc mixto maioz q̄ esset in pipere solo. Et qñ eris bene speculatus in B̄ videbis B̄ fieri per hāc viaz. Et iste ptes medicie quas dixim⁹ calidas aut frigidas: q̄uis nō sint in actu nō nocent in B̄ documēto: qz sunt quasi medie inter illaz rem q̄ est inter actū ꝛ potētiaz. Et ideo est possibile in multis corpozib⁹ cōsimilib⁹: vt dissoluant artificialr ptes ex q̄bus componunt sicut est lac. Et fortificat hec opio: eo q̄ medicina q̄ hz plures partes calidas in se sine dubio est ꝓparata vt inflāmetur a caloze nāli plus q̄ medicina que tñ nō hz. Sed accidit aliquibus corpozib⁹ ppter fortitudinē calozis illoꝝ: ꝛ ppter ꝓparationē corpoꝝ ipsoꝝ vt conuertat oia que eis adueniunt ad subam igneā: etiā si esset minozis caliditatis q̄ illa. ꝛ pōt esse q̄ hec est occasio lesionis mellis in causone: ꝛ qūo nō debet hoc facere: qa videmus q̄ aqua etiaz cucumerū conuertit in bis febrib⁹ ad cholerā. Iste est modus debilitādi virtutes medicinaruz per cōparationē. ¶ Sed qñ volumus fortificare nō fiet hoc nisi vna via: hoc est vt misceat cū ea medicia sue speciei ꝛ sit fortior ea: ꝛ adhuc loquemur de bis: ꝛ de rebus que intrāt in scōa particula partiū primaꝝ sunt qñ volumus sllr fortificare scōas virtutes ꝛ tertias medicinarum simpliciuz: aut debilitare: ꝛ hoc ēt fit duob⁹ modis. Unus est vt misceat cū fozti medicina vna que hēat ꝯriam virtutem. ℵ.g̃. qñ habebimus medicinā aperitiuā ꝛ incisiuā in tertio gradu: ꝛ volumus declinare ab illo miscebimus cū ista medicinā oppilatiuā ingrossatiuā in p̄mo gradu: ꝛ tunc redibit p̄ma ad aperiēdum in scōo gradu. Alter modus est vt misceamus cū ea sllem: sed minozis virtutis: qz etiā ex ea deueniet p̄me diminutio actionis sicut dictum est in p̄mis q̄litatib⁹: qz cōparatio oppilōnis ad subtilitatem in hoc est maior q̄ in p̄ma. Sed scōa via fortificādi virtutes scōas ꝛ tertias est vt misceat cuz ea sllis ꝛ sit fortior. Et gdaz dicunt q̄ virtutes scōe fortificant miscendo medicinā cū medicia alia simili in eodez gradu: ita vt nō sit fortior. ꝛ dicūt q̄ experiētia testificat q̄ due medicie equales in virtute ꝯiuncte habebūt fortiorē opationez q̄ vna illaꝝ singularis ꝛ per se: ꝛ B̄ accidit qñ erit quātitas vnius equalis quātitati alterius. Et pōt esse q̄ cā hui⁹ est: ideo qa he due medicine cōiuncte: q̄uis videat ab eis vt sint equales in virtutib⁹ secūdis ꝛ tertys nō pōt esse vt sint equales penitus veraciter: nisi largo arbitrio: eo qz ipse est vt nō diuersificent in subtilitate substātie ꝛ grossitie: ꝛ spissitudie: ꝛ raritate: ꝛ similib⁹. ergo nec erit difficile eas inequalr permutare ppter insertionē eaꝝ substātiaꝝ: qa ipsa in q̄bus recipient permutationez nō erunt equalia: ꝛ propterea manifestabit permutatio eaꝝ corpozi plus q̄ manifestet permutatio corpozis in eis: hoc est qz corpus erit ab eis magis permutatū: ꝛ idcirco istud qō tardat pmutari exire a corpore retinet illud qō est velox ad exeūdum: vnde fortius operant in corpore: ꝛ per hanc viam pōt esse q̄ similia adiuuicez fortificant: ꝛ sllr dicimus in primis virtutib⁹. Et ppterea vides q̄ antiqui ponunt in coꝝ cōfectionib⁹ medicinas equales omnib⁹ virtutibus tribus. Isti duo sunt modi primaꝝ partium que fuerunt cause cōpositionis. Et in scōa particula ingreditur adhuc alia res: hoc est qa pōt esse vt nō indigeamus oib⁹ virtutibus medicine nūo: sed q̄busdaz: ꝛ B̄ est duobus modis. Unus est quia nō indigebimus omnib⁹ qualitatibus primis medicine nisi vna. ℵ.g̃. habebimus vnā medicinam calidam ꝛ humidam simplices: ꝛ non indigemus ea nisi propter humiditatē: quare tunc debemus miscere cuz ea medicinā frigidam ꝛ humidam: tamē necesse est vt sit frigiditas illius equalis in cōparatiōe calozis alterius: ad B̄ vt sint temperate in caliditate ꝛ frigiditate: ꝛ vt humiditas sola dominet: ꝛ sic debes intelligere vnāquāq̄ istarū qualitatuz. Alter est vt ponamus q̄ indigeamus ex vna medicina secūdis virtutib⁹ aut tertys ꝛ non primis. ℵ.g̃. sicut necessariū est semen apij in febribus que fiūt ppter oppilationē solum: vt aperiant oppilones ꝛ vt subtilient humozes grossi ꝛ puocet vrina: ꝛ non est necessari⁹ suus calor: nec sua siccitas. quare tunc cuz eo debemus miscere rem frigidam ꝛ humidaz que remittat suum calorē ꝛ suā siccitatez semper considerando: vt secunda virtus ipsius non resistat secūde virtuti primē: qua indigemus: hoc est apertiōe. ℵbi gratia: si necesse est nobis miscere nenufar cum semine apij: aut suum simile debemus ponere loco nenufaris semen melonis aut citruloꝝ: ad hoc vt secūda virtus illoꝝ fortificet scōam virtutez apij: quia q̄uis ista duo semina sint frigida habent tamē virtutem diuretica: q̄uis Hal. dicat q̄ si misceat res debiliozis virtutis cum re que est fortis virtutis: ꝛ est vnius generis: q̄ ipsa eam debilitat: nec est impossibile vt quādo ꝯiunguntur due res que sunt vnius virtutis; q̄uis vna sit debilior altera: q̄ coniunctum istaruz non sit fortius singulari. Sicut tu vides q̄ nos miscemus medicis calidis acetuz ppter iuuamentuz apertionis: q̄uis videat esse frigidum: qz si nos separamus partez calidam ab aceto non faceret id qō facit in frangendo lapidem: ꝛ est remotū vt faceret hoc ppter partē frigidaz solum: sed facit hoc ppter calidā partem que est in tali substantia. Et ideo miscemus ipsuz cū medicis calidis: q̄uis sit debiliozis calozis istis. Sed cuz hoc toto est aliqd in aceto: qō hanc operationē adiuuat: sicut stipticitas sua. Et idcirco dicimus q̄ medicina debilis mixta cum fozti pdest fortificationi fortiozis: qz operationes medicinaruz in corpozib⁹ humanis nō sunt nisi per viam cōparationis ꝛ assimilationis corpozib⁹ humanis: ꝛ nō sunt nisi ex parte ipsusmet medicine: quia tu vides multas medicinas in quib⁹ est pauca caliditas: ꝛ cōparate humanis corpozibus inueniuntur calidiozes illis que videnē illis calidiozes. Et sic potest esse semen apij coniunctū cum semine melonis: ꝛ fit fortius in operatione q̄ apium solus in corpore humano: ꝛ quādo medicus subtiliter cōsiderauerit hoc non medicabit cum simplici medicina. Et hec ꝓparatio inuenit in cōpositionib⁹ antiquoꝝ: sicut in oximelle seminū: quia cōsiderauerunt cū aceto fortificare scōam operationē mellis: idcirco laudauerunt illas medicinas simplices: quaꝝ secunde virtutes adiuuant se adinuicez: q̄uis in primis sint cōtrarie sicut de ireos: ꝛ de alys simplicibus medicinis. Et in summa iuuamentū istius ꝓparationis: nō est nisi in secūdis virtutibus ꝛ tertys. Et q̄uis inueniat scriptum in dictis antiquoꝝ: non tamē ostēderunt rōnez. Sed nobiles viri filij Auençoar testificati sunt hoc: ꝛ illi sunt q̄bus debet attribui sciētia medicine. ¶ Tertia necessitas compositionis est vt ponat in medicinis purgatiuis aliqd ad refrenandum: vt non ledant membra principalia. Sed aliqñ ponuntur medicine ad dulcorādum medicinaz que hz malum saporez: ꝛ ad hoc vt sit amicabilior nature: sicut sunt cōfectiones que fiunt cuz melle ꝛ çuccharo: q̄uis in multis locis sint ꝯrie nostre intētioni: sicut in medicina a qua querimus frigiditatē ꝛ stipticitatez. ¶ Ducusq̄ diximus modos necessitatis cōpositionis simplicū medicinaꝝ.

Pslo. t. t. 10. a. 15°.

¶ Cap'lm.58m. Quod est de mensura ⁊ proportione medicinarum simplicium compositas ingredientium.

DEinceps volumꝰ dicere ꝓparationē quātitatis simplicis medicine q̄ ponit in cōpositiōe medicine. Et hoc duobꝰ modis fit. Unus est ꝓpterea: ga nos nō damꝰ ex medicia simplici quācūq; quātitatē: ſz quātitatē determiatā: qō facimꝰ pp fortitudinē medicine aut eiꝰ debilitatē. Et debemꝰ hāc eādez viā inſpicē ⁊ in cōpoſitis: B ē q; debemꝰ ponere ex forti paucā quātitatē: ⁊ ex debili multā quātitatē ꝟm qō ordinatuz fuit in tberiaca. Alter est q̄ in vna medicina cōpoſita ſimplex medicia bz vltimū iuuamē q̄ſitū ⁊ alie q̄ ponunt non ponunt niſi pp ipſaz: ſic ſūt trociſci de lacca ⁊ alia cōpoſita q̄ ab vna rerū intrātiū noiant: ⁊ ponit plus ō illa. Et pōt eē vt nō ponat in vna cōpoſitiōe alicui medicie ſimplicis multa quātitas niſi pp iuuamētū multū: qō ē in ea. Et pōt eſſe vt nos ponamꝰ multū ex medicia cōpoſita pp remotionē mēbri. Et B fit pp debilitatē medicine comparatiōe illi mēbro: ⁊ pōt eē vt iſte cauſe fortificent adinuicē: ⁊ pōt eē vt vna reſiſtat alteri: ſicut q̄ ꝓiūgunt in vna medicina res multi iuuamēti cū debilitate eaꝝ ⁊ remotione loci. ꝓpterea ſi ſunt ex illis q̄ ſunt multi iuuamēti dēmus ponere multā quātitatē: ⁊ ſi ſint pauci iuuamenti dēmus ponere exiguā quātitatē: ⁊ maxime qn̄ ꝓiungit cū pauco iuuamēto multū nocuīntū. ⁊ qn̄ ē media iter paucū iuuamentū ⁊ multū erit media iter multū ⁊ paucū. Sed ió ga quātitas medicinaꝝ laxatiuaꝝ nō pōt ferre multā quātitatē augmēti ⁊ diminutionis: ſic ferūt alie: eſt nobis necē in cōpōnibꝰ eaꝝ vti duabꝰ reb⁹. Una ga debes accipe ō vnaquaq; illaꝝ vnaz doſim. Et poſtea dabis ex illo opationē vni illaꝝ ad totū: B eſt ſi erūt q̄tuor medicine dabis quartā ptē. Altera ē: qz tu debes accipe ex doſi integra vniuſcuiuſq; medicie aliqd ꝟm opationē vni medicia cōpoſitaꝝ. Et ideo ga vna ex rebꝰ q̄ magis necia eſt medico in compoſitiōe medicinaꝝ eſt vt ſciat in quo gra. eſt medicina cōpoſita in ꝑmis virtutib⁹ ſcōis ⁊ tertys ſi ſciri poſſet. de B volumus loqui. ¶ Et dicimus q; qn̄ bō vult ſcire gradus medicine cōpoſite ex q̄litatib⁹ medicinaruz ſimpliciū: ꝑmo dz facere hāc diſtinctionē: B eſt qz ipole eſt vt euadat medicia cōpoſita ab vna duaꝝ rerū: aut vt ſint medicine ſimplices ex qbus eſt cōpoſita vnius generis. i. vt ſint oēs calide aut frigide: aut hūide: aut ſicce: aut ſint ex vtutib⁹ ꝟtys: B eſt vt q̄dā ſint calide: q̄daz frigide: quedā humide: q̄daz ſicce. ¶ Et ēt ꝑma ꝑticula non euadit ab vna duaꝝ rerū: hoc ē aut vt ſint ille medicie quas diximus eſſe vnius generis in vno gra. vtutis: que eſt ſub vno gīe: hoc eſt. ℵ. g̃. vt ſint in vno gra. calidi ⁊ ſicci: aut vna hēat egreſſum ſup alterā: ita vt vna ſit tēperata: ⁊ altera ſit calida in ꝑmo gradu: ⁊ alia in ſcōo: ⁊ alia in tertio: ⁊ alia in quarto. Et pars ſcōa ēt nō euadit ab vna duarum rerum: aut vt ille medicine que ſunt ꝟtie ſint in vno gradu ꝟtutis: aut vna habeat egreſſum ſup aliā in illa contrarietate. Nbi gra: q; vna ſit calida in tertio gradu: ⁊ alia frigida in ꝑmo: ⁊ alia ſicca in ſcōo: ⁊ alia humida in ꝑmo. Et aliq̄n accidit vt ꝓiunganē oia hec quatuor in vna medicina. ⁊ cognitio ſimplicis dabit tibi cognitionez cōpoſiti. Et via ſpeculationis in ꝑma ꝑticula quā diximꝰ q; virtutes medicinaꝝ ſunt in ea in vno gīe ⁊ in vno gradu ē: vt apparet: vt eē debeat gradus ꝓiuncti totiꝰ in vno ⁊ eodez gradu quo eſt vna ſingulariū per ſe: ſaluo vt nō acquirat ā mixtionē: ⁊ vnā formā q̄ eſſet cōparatiōe corpis humani calidioz aut frigidioz vniuſcuiuſq; ſimpliciuz per ſe: ⁊ maxime i medicis q̄ diu ſtant ꝓfecte anteq̄ eis vtamur: ⁊ forte ero ꝓlētus in fine q; hoc accidat in plurib⁹ cōpoſitionib⁹. Sed qn̄ erunt medicine ꝟtie in vno gradu ꝟtietatis: tunc de neceſſitate vna vincet alterā: ⁊ erit medicina tēperata: ſaluo q; eaꝝ quātitates ſint illa quātitas in qua poſſit eſſe ille gradus vtutis: qz nulla medicia q̄ eſt calida in ꝑmo gradu: aut ſcōo nō ē ſicut in oi quātitate accidēti: Qō eſt: qz cū mel ſit calidum in ſcōo gradu: ⁊ ſandali ſint frigidi in ſcōo: mel vincet ſandaluz ſi ex melle comedanē due vncie: ⁊ ex ſandalis. z. ij. ſed due. z. mellis non vincent duas. z. ſandaloꝝ. Sed ſi medicine nō ſunt ꝟtie in eodez gradu ꝟtietatis. ſed erit gra exēpli. vna frigida in primo gradu: altera calida in tertio: ⁊ alia frida in ſcōo: ⁊ alia calida in quarto. manifeſtū eſt q; frigida remittet ex calida ꝟm q; eſt in gradu friditatis in vno gradu: aut in duobꝰ. hoc eſt: qa res que eſt frigida in ꝑmo deducet calidum in tertio ad calidū in ſcōo. ⁊ eodez mō que eſt frida in ſcōo reducet calidā in quarto: ad calidā in ſcōo: ⁊ ſemp erit victoria ꝟm vnū gradu: qz illa que eſt frigida in ſcōo reducet illaz que eſt calida in tertio: ad illam que eſt calida in ꝑmo: ⁊ totū hoc eſt qn̄ quātitas medicinaꝝ eſt equalis: ⁊ nō intēdas equale in pondere: ſed equalis in virtutibus. Et hec quātitas eſt in ꝑmo gradu graduū in qb⁹ manifeſtant opatiōes medicinaꝝ in corpe humano. Et ſi diuerſificant virtutes ꝟtie ꝟm magis ⁊ minus. Et diuerſificāt quātitates etiā ꝟm plus ⁊ minus: hoc eſt ſi quātitas medicine debilis erit multa: hoc eſt duplum quātitatis fortis: tunc remouebit ex forti gradum vnū vltra gradum quez remiſit ꝓpter qualitatē. Nbi gra. ſi habuerimus vnā medicinaz calidam in tertio gradu: ⁊ aliam frigidaz in ꝑmo: ⁊ que erit frigida in ꝑmo erit duplum quātitatis eiꝰ que eſt calida in tertio gradu: ex gradib⁹ in qbus manifeſtat operatio illius medicine in corpore: tunc remittet ꝟm q; dictū eſt. Sed ſi erit tripla in quātitate gradus opationis reducet ipſam ad temperātiaz. Et ſi medicina calida aut frigida erit minoris quātitatis quātitate ꝑma nō curamꝰ de ea. Et ſi fuerit ꝟtiuz: hoc eſt ſi medicina fortis erit ipſa que multa ē in quātitate: plus q̄ ſua quātitas ꝑma in gradu operationis: ⁊ debilis remanebit in ſua q̄titate ꝑma: tunc debilis nō remittet ex forti niſi ꝟm comparationem illiꝰ quātitatis. Nbi gra. ſi erit quātitas ex forti dupla ſue quātitatis prime in gradu operationis: ⁊ debilis remanebit in ſua prima quātitate: hoc eſt quia debilis erit calida in primo gradu: ⁊ fortis erit frigida in tertio: tunc calida nō reducet frigidam in tertio vſq; ad ſcōm: ſed reducet a tertio media menſura a tertia ad ſcōam. Et cauſa hui⁹ eſt: quia quādo duplicat primā quātitas medicine: tunc duplicat etiam qualitas: ⁊ egredient ex gradu ſuo in calidita te aut frigiditate ad alium gradum. Ideo quādo tu inuenis vnaz medicinā que erit frigida aut calida i tertio gradu: erit duplicata eius ꝑma quantitas in gradu opationis ipſa interficiet de neceſſitate ſicut interficit venenū. Sed medicie que ſunt in vno gradu: ſiue in vno genere virtutum: ⁊ illaꝝ gradus diuerſificant hac re illaꝝ preparatio iteruz eſt vt medicina que eſt debilis virtutis remittat ex forti: ⁊ iam dedimus cauſam hui⁹. ¶ Sed adhuc neceſſe eſt vt intelligas hoc ꝟm viaz quā dicemus. hoc eſt: qz medicinarū que ſunt ꝟtiarum virtutuz vna non remittit vel alterat aliam: niſi ꝟm q; habet de qualitate cōtrarietatū. Qō eſt: qz medicina que eſt frigida in primo non remitit eam que eſt calida in ſcōo: niſi ꝟm ſuperfluitatem quam habet: hoc eſt vnuz gradum. Et idcirco de neceſſitate eſt q; ex medicinis que ſunt in vno genere virtutuz debilis remittat ex forti ꝟm comparationē in medicia debili ad ſuum cōtrarium de maioze illa que eſt in medicina forti. verbi gratia. frigiditas que eſt in medicia calida in ꝑmo gradu eſt maioz cōparata in calozi qui ē in ea: q̄ illa que

Hoc ē falſuz naz ſequeret q; libra melli facēt opationez cuſordis

eſt calida in ſcōo gradu. Et frigiditas que eſt in medicina que eſt calida in 3° gradu eſt minoris cōparationis ſuo calozi q̄ frigiditas que eſt in calida in ſcōo gradu. g̃ medicina tēperata in medicis que ſunt in vno gīe virtutuz eſt ꝓpinquioz ad remittēduz eā que ē frigidioz ea: ꝓpterea ga cōpoſitio ꝟtietatū in ea eſt ꝓpiquioz cōpoſitioni tēperantie: ⁊ poſt illaz illa que eſt in ꝑmo gradu: ideo qz vnuz ꝟtioꝝ eſt debilius in illa: ⁊ poſt illā illa que eſt in ſcōo: eo q; vnū ꝟtioꝝ eſt debilius eo qō eſt in illa que eſt in ꝑmo gradu: ⁊ minoris cōpoſitionis. ⁊ poſt illā illa que eſt in 3° gradu. ꝓpterea qz ꝟtiū qō eſt in illa ē minoris cōpoſitionis ceteris alys. ℵ. g̃. ſi miſcuerimus vnā medicinā tēperatā cuz alia que ſit calida in ſcōo gradu. non bz virtutem ꝟm nām reducēdi ipſaz ad ꝑmū gradum: ideo qz illa que B dz facere neceſſario erit frigida in ꝑmo gradu: ſed hoc reducit eā ad rez que nō attingit hūc gradū. Et ſi miſcuerimus cū illa q̄ eſt calida in ſcōo gradu medicinā calidaz in ꝑmo gradu. remittet ēt ipſaz: ſed minus etiā q̄ tēpata. ꝓpterea ga cōpoſitio frigiditatis ad caliditatez calide in primo gradu eſt minor cōpoſitiōe que eſt ad tēperatam: ſicut eſt intēperata minor cōpoſitio q̄ in illa que eſt frigida in ꝑmo gradu. ꝓpterea impole eſt medicine tēperate vt remittat ex ea que eſt calida in ſcōo gradu tantuz q̄tū remittit illa que eſt frigida in ꝑmo gradu. Et ēt eſt ipole calide in ꝑmo gradu: vt remittat ex calida in ſcōo tantuz q̄tū remittit tēpata. Et ſic eſt ipole vt remittat calida in ſcōo gradu: ex calida in 3° gradu tātū q̄tū calida in ꝑmo. Et adhuc plus temperata aut frigida in primo gradu.

Contra ra/ dicos.

¶ Sed qz medici nō viderunt neq; ꝓſiderauerūt in his dicunt: q; qn̄ nos miſcemꝰ vnā medicinā calidaz in ꝑmo gradu cū alia calida in 3° gradu: ipſa reducit ipſaz ad caliditatē in ſcōo. O vtinā ego ſcirem de iſta que eſt calida in 3° gradu: vnā que eēt frigida in ꝑmo: ad quē gradū reduceret. Si dicerent q; reducat ad ſcōm gradum. Rnde. g̃ calida in ꝑmo: ⁊ frigida in ꝑmo: reducent calidā in tertio ad vnū graduz: ⁊ B eſt vanū. Et ſi dixerit q; frida in ꝑmo gradu reducet calidaz in 3° ad calidā in ꝑmo. Ergo rnde. mus q; frigida in ſcōo reducet calidā in tertio ad tēperataz. ⁊ hoc eſt ita ipole ſicut aliud. ⁊ iſte error ꝓuenit a ꝑuatione ſcie. Et poſuit hunc errorē bō qui dī Alkindus: quia ipſe fecit vnā cōpilationē tractatuū: ⁊ in illis credidit dare cognoſci nām medicinaꝝ cōpoſitaruz. Et voluit B demonſtrare per partem algoriſmi: ⁊ muſice: ſicut fecit ille qui ſpeculat res p accidēs. Et dicit q; cōpoſitio quatuor graduū medicinaꝝ eſt compoſitio duplex: ita q; quartus gradus deueniet ad quadruplicatus. ꝓpterea qz ponit ꝑm gradū duplu temperātie: ⁊ ſcōm duplum: ꝑmū ⁊ tertiz duplum ſcōi: ⁊ quartū duplum tertij. Et erat ei ſufficiens dicere q; ſecūdus eſſet duplu primi: ⁊ tertius triplum: ⁊ quartus quadruplu. Et ſic intellexerūt medici in ordine graduū ad hoc vt eſſent equales: qz caliditatē ſenſibilem corpori poluerūt in ꝑmo gradu: ⁊ ab hac deuenerūt a medicina que eſt remota ab illa tantū q̄tū fuit remota illa a temperata: ⁊ poluerūt illaz in ſcōo gradu. Et iſtud ſine dubio eſt duplum primi. Et poſt hunc deuenerūt a medicia que eſt remota a ſcōa tantū q̄tū eſt remota ſcōa a ꝑma: ⁊ hanc poluerunt in tertio gradu: qz triplicata eſt: ⁊ ſic fecerunt in quarto gradu: ſed ꝟm Alexādrū eſt neceſſe vt ponant ſcōm gradum in exceſſu ſup primū duplu exceſſus quā habet primus ſuper temperatū: ⁊ tertius ſuper ſcōm duplum exceſſus quez habet ſecūdus ſuper primuz. ergo medicine que erunt in tertio gradu caliditatis neceſſario interficient: ⁊ magis que erunt in quarto. Et qūo poſſunt tolerare corpora medicias que ſunt in. xvj. gradu. Et adhuc ponamus q; ita ſit latitudo quarti ad tertium nō eſt proportionalis latitudini ſecūdi ad temperātiam: ⁊ tales latitudines deberēt poni in gradu. Et ſimilr latitudo que eſt a ſcōo ad tertium: ⁊ ꝟm illos ordines graduū non ſunt equales. Et nō poſſet eſſe maior error in hac arte q̄ iſte. ideo quia res in qua intelleximus in primis ꝓſeruare ordinem exceſſuū virtutis vnius ſuper alteraz eſſet occulta nobis: nec ipſam cognoſcerem⁹. Et error Alkindi fuit qn̄ poſuit rem que eſt in primo gradu duplam temperata in qualitate calida aut frigida. ⁊ hec fuit cauſa: quia ſecutus fuit cōparationē dupli. Et eſt dicendum q; illud qō intellexit Halenus in primo gradu eſt q; habet exceſſum ſup temperamēto in vna parte vltra ipſum. ⁊ ꝟm hoc quādo componeē compoſitio dupli in exceſſum graduū nō erit neceſſariū q; medicina que eſt in quarto gradu ſit dupla ſuper medicinaz que eſt temperata ſexdecim duplis vicibus. Et q; dictum Haleni ſignificat hoc quando dixit: ⁊ mea intentio eſt in primo gradu. illa res que manifeſtat ſenſui ⁊ permutatione corporis: quia eſſet intētio Haleni: q; primus gradus eſſet duplum temperati: permutatio que manifeſtat in corpore a medicina nō eſſet principiū permutationis. Et cōtemplare bene hec verba ſi ſunt veracia: ⁊ non conſequeris conſuetudinem populoꝝ qui ſequunt cōſuetudines medicoꝝ nouoꝝ. Ducuſq; diximus preparationes qbus homo pōt cognoſcere naturā medicinaruz cōpoſitaꝝ ⁊ cōponere eas per viam cognitionis primaꝝ virtutū: qua etiaz ſcōas ⁊ tertias gradauimus q; non fecerunt aly medici: ⁊ eſt querendum.

¶ Cap. 59m. Quod eſt de cognitione medicinarum cōpoſitarum per experientiam.

Oſtq̄ compoſitio medicinaruz eſt inuenta ꝟm rōnem: virtus prima ſcōa ⁊ tertia medicine cōpoſite ſcitur ꝟm rationem. Querimus ſi experientia bz aliquaz inuentionē in virtutibus medicinaꝝ compoſitarū: ſicut habet in virtutibus medicinarū ſimplicium. Et dicimus q; prime virtutes ſecūde ⁊ tertie nō indigent experientia in cōpoſito: eo q; ſunt inuente rōne demonſtratiua. Sed ſi poſſibile eſt in medicina compoſita facere aliquā ꝓprietatē: ꝓpter cōmixtionē in hoc bz experientia magnā inuentionē: ꝓpterea quia quedam ꝓprietas eſt que habet cōuenientiaz cū cōpoſitione medicine: ⁊ quedam nō: ⁊ illa que nō habet cōuenientiaz inuenitur in maioz pte in cōplexione naturali non artificiali: q̄uis non ſit remotuz inuenire ꝓprietates in medicinis: quaꝝ cōplexio facta fuit tempore longo: ꝓpterea ga cōplexio magis eſt in illis cōfirmata. Et ideo dicit homo quem tu ſcis q; maior pars operationis theriace ꝓuenit a ꝓprietate cōſequente totam ſubſtātiam: ⁊ dicit q; nos nō debemus mutare aliqd ex receptiōe quā facit Andromachꝰ. Sed nolo ei credere: ſed volo addere ad theriacaz multas medicinas: que non erant note illo tēpore: vt de vna quaqz faciam probationē: quare ipſaz addidero ſicut eſt lignū aloes ⁊ ambra ⁊ gariofili. Et poſtq̄ bene declarauimus preparationes cōpoſitionis: loquēduz erit de manifeſtioribus medicinis cōpoſitis: ⁊ ponēda eſt cauſa illarū compoſitionū: ⁊ hoc faciemus in libro futuro. Et q̄uis B non ſit nobis multū neceſſarium: naſcitur tn̄ inde aliqua perfectio: ⁊ quēadmodum muſici qn̄ dederint principia vocum ⁊ tonoꝝ: ⁊ ſpecies compoſitionis illoꝝ: loquūtur poſtea de inſtrumentis muſice magis manifeſtis: ad hoc vt eoꝝ ſcia ſit magis manifeſta: ita ⁊ nos faciemꝰ. Et deus nobis conſentiat peruenire ad perfectionem vltimā: que beatitudo ſempiterna appellatur.

¶ Explicit liber quintus: qui fuit de cibis ⁊ medicinis.

¶ Incipit liber sextus: qui est de regimine sanitatis: et est continens capitula decem et octo.

¶ Capitulum primū. Quod est de fine artis medicine.

Sicut finis penes phm dr tribus modis. Unus est ad quem res necessario tendit: et hoc absolute dr finis. Secūdus est sicut forma dicit esse finis materie: et hic appellatur finis pfectionis entis inseparabilis. Tertius est vt eo existente stant res per ipsuz ordinate. Et hic finis cāz appellat: sicut dicit exēplariter q serra ē finis vasoz que per eā fiunt. Et finis artis medicine veraciter in pmo mō et tertio dr. in scdo Ro largo dr mō. Sed hec particula quā incipimus modo est nobilior duoz finiuz qui iterū in hac arte regrunt. Et hec adhuc in duas diuidit ptes. vna est qualr sanitas dz cōseruari. scda est qualr removeant preparatōes que inducūt in corporib⁹ egritudines futuras: et hec est pars media inter pseruationez sanitatis: et egritudinis remotionē. Et scias q hac snia nō valent nostra corpora tueri: nisi a corruptōe que eis per accns fit. Et B plurimū accidit ppter supfluitates ciboz que in nostris corporib⁹ aggregant. Qd est: qz manifestū est q nō quolibet regimine: aut cibo quilibet bō viatur: corp⁹ sanum remanebit semp. Et hoc est vnū electuariuz qd in hac reperitur arte: et si hoc nō esset hec ars sufficiēs nō diceret. Et idcirco bene diffinivit ille qui ipsaz ingressaz diffinivit. Dicēs q medicina est ars operatrix: que inuenta ē experimēto: et rōne pseruās qdez sanitate: et remouiens egritudinez. et hec ē veracior diffinitio que in aliquo libro alicuius auctoris sit inuenta. Et cuius diffinitio Hal. sit cōpleta: nō m̄ est declarata: et est quasi diminuta: qz ille nō manifestauit ex quo gne cēt: qz oēs artes ministrātes que sup nām drnant: aut que ipsaz manifestant trib⁹ sunt modis: aut erūt sicut supsistentes absolute qui formaz vel mās nō faciunt sed pcipiunt: aut efficiētes absolute q non p̄ipiunt sed faciūt formā in mā existēte pparata: aut sunt medij: hoc est vt sint in pte efficiētes: et in pte supsistentes efficiētes in co q faciunt formā: supsistētes in co q manifestant mās: et pcipiunt sup illaz. Exēplus hoz trīū. pmus est patron⁹ qui regit nauim: et magister qui lignamina incidit: et nauim facit. et secūdus est et tertius q pstruit ipsas: et ordinat et pcipit. Et hec Rba optime declarant modo in cōmēto sup scdo physicoz. Et scias q ars medicie est de gne eaz que sunt efficiētes absolute. Qd est: qz dat formā qua cōplent nostre opationes nāles. mā existēte preparata: et hec formā dare nō pōt nisi Fz aptitudinē mā: aut nature: et hic est finis quest⁹ qui ē ad vocāduz artē vtplurimuz loco cōuenibili suo subiecto. Et hic assimilat regimento Hal. quo regi dz hō tēperate cōplonis: quo homo puenit ad finē nālez sue vite: et ad mortē puenit nālez que ppter oñationē fit frigiditatis et siccitatis sup mēbra pncipalia. Sed hec ars nō dz hūc finē trāstre: q si hūc finez doceret trāstre possibile esset hoib⁹ viuere semp: et huius impolitas ē manifesta. Et cā que phibet vt hec ars circa suū subiectū sanabilem finē nō pseqnat est similis cause. quare etiaz alie artes circa sua subiecta: aliqn finē laudabilez nō hūt: sicut in regimine exercitātium et transferentium: et agriculture. Et Rasis assignat cām in vno libroz suoz: et ē q iste res supradicte multis indigent medus ad hunc finez: quē nobis impole dare existit. et bene dixit: nī victū ipsius fuit diminutū: et idiget additione vt melius declaret. Et est hoc verū q hec ars aliqn deficit in indiuiduis ppter māles preparatōes que sūt in ipsis. Qd est: qz nō est impole vt sint duo hoies vnius ciusdez temperate cōplonis equalr: et vtent vno regimine: et vnus istoz deueniet ad melioziem finem quem consequi poterit per ipsius nām. In alio Ro in eodez regimine existente mali gnabunt humozes qui mortē inducēt. Et cā huius est: qz in eius cōplexione est mala preparatio fixa que est cā vt in ipso hec malicia generet: cuius hāc preparationē ignoremus. Et cā huius ignorātie ē: qz in naturis tot sunt preparationes fixe: vt eas per signa cognoscere nequeamus: et hoc accidit ppter preparationū infinitatē: sicut in naturali phia est declaratū: qz ibi dicit q quelibet materia hz accidentia ppria et fixa in ipsa sine accidentibus que manant a forma. Et hec accidentia que sunt in materia sunt cause multitudinis varietatū que in naturis indiuiduozū inueniunt quēadmodū accidētia ppria formē sunt cāe multitudinis varietatū q in mozalitatib⁹ indiuiduoz hominum cognoscunt. Et totum hoc est: quia in hoie multe species indiuiduoz vel compositionū inueniunt: quia est vltimū compositū: et ob hoc puenit occultatio varietatis ppriētatū que in naturis et mozalitatib⁹ indiuiduoz inueniunt: cuius in sensibilib⁹ particularib⁹ indiuiduoz manifestis quo ad nos cōicent. Ecce aliquātulum egressi sumus ordinē libri nostri: non tamē ppter hoc minus sequetur iuuamētum: qz hic remouimus vnuz dubium qd multi sapientes scire affectant. Deinceps ad nostrum reuertemur ppositum. Et dicemus q illi qui dicunt q illi qui regunt fm q. H. dicit in regimine sanitatis: pent⁹ ad bonū finē terminant: nesciunt quo cognosciū finis huius artis aperte suoz passiuoz. Et isti viaz medicoz ignorantiuz sequunt. Sicut illi qui dicūt q dies boiuz sunt numerati: qz non est impole vt homo tēperate cōplonis bono regimic regat: et ppter hoc diutius nō viuet alio q malo regimine potiet. Tamē hoc rarissime accidit et ab accidēti remoto hāc artē incoruptionē nō adducet: nec ipsi⁹ nobilitatē aliquo mō prosternit: qz hoc accidēs ppter sui raritatē fere annihilat. Et qui appropriat egritudines reb⁹ voluntarys et reb⁹ extrinsecis soluz ipsas appropriat medictati suaz causaz: et etiā minozi parti. Qd est: qz gradus bazz rerū non est nisi gradus causaz efficientium solum. Sed quia iste cause manifestius cernunt: et medici quasi oēs egritudines ipsis adaptāt. Et si aliqua accidat egritudo quā non pcesserint be cause dicunt q hec a diuina voluntate pcedat. Et qa hec verba vulgarib⁹ placent nolumus ea vituperare. ¶ Et postq̄ sufficiēter locuti sumus de iuuamēto huius artis: deinceps volum⁹ log de causis q̄ nobis p accns corruptionē adducūt: qb⁹ repugnare possum⁹ p hāc artē: et solū sunt cāe efficiētes. Sed istaz q̄dā tales sunt q ipsaz custodiēdi modus per se mānfeste pz: sicut cōbustio: icisio: pcussio: et silia: qz ab istis vtplurimū possumus abstinere. Sed de illis que de necessitate nos imutant et sine nostro velle de bis est dōm. Et dicim⁹ q cause que accidentalr corrumpūt sunt aeris permutatio: et incōueniens exercitium: sicut artiū laboziosaz et cibi et potus: et accidentia aie: et vlr oia que adducūt malaz complexionē mālez vel nō mālez. Et quia ab his per dietam cauere possum⁹ aut mediū eoz tenēdo sicut in conseruatione sanitatis mediū reperit. Qb hoc dicim⁹ q impole est sanitatē aliquo modo pseruari nisi per cibos tēperati chimi et quātitatis: et fz tēpus receptos et per motū et quietē et per supfluitatū eūationē: et per aptū aerem cū accnitiuz remotione que ad malam cōplexionē adueniunt. Et melior modus ciboz est vt comedat fm moduz medicinalem. Et scias q supfluitates per modus fricationis exercitij: balnei: et medicine euacuant. Que omnia ingrediuntur in genere differentie pseruatiue ab egritudinibus futuris. Et cuius hoc mirabile videatur: incipiamus a fricationis specie: et ipsius iuuamenta dicemus. Et de speciebus

Vide auic: 3. p. ca: 9: In fine.

Diffō medicine pro quoui de pāo hui⁹, trac. 1. c. 1.

Vide dez dr auic: 3. p. ca: 9: In fine.

Hec forsan erit pars que 24 In compositibilis dez dicit auerr. 7 etty cā. 6. q. 6 q. 1 in lib. p. ca. 9.

cieb⁹ exercitij et el⁹ iuuamētis et alioz. Et postea reuertemur et dicem⁹ qualr vnaquecq maneries cōplonū ōbeat seruari. Et satis i eo qd pteriit de vtutib⁹ ciboz sumus locuti. Sz in B libro dicem⁹ qualr cū eis ōbem⁹ vti: et q̄lr cū eis debet sanitas seruari. ¶ Et similr etiaz de virtutibus medicinarum sumus locuti. Et deinceps dicemus qualiter cum ipsis sanitas debeat effici et seruari.

¶ Cap. 2m. Quod est de exercitio et modis eius.

Tab exercitio icipiemus et dicemus q exercitiū ē vlr mēbroz mot⁹ aliq̄ volūtate: et B fit ppe in mēbris motū voluntariū brītib⁹: et scdario in mēbris aialib⁹ brītib⁹ motū: sicut sunt vene et instra nutrimēti. ¶ Et qa exercitiū est mēbroz mot⁹. q̄ exercitiū qdā ē ppriū: qdā est cōe. Cōe qdē est illud qd totū ptinet corpus: et iste est motus vlis abstractionis. cui oia cōicāt animalia. Et exercitiū ppriū est qd certis appropriat membris: quēadmodū vox q̄ exercitiū est pulmonis: et sedere et sup pedes stare est dorsi exercitiū. Et docet i motu mēbroz nouiter q exercitiū sit ppriuz omni mēbro. Dec ē diuisio que fit a pte mēbroz. ¶ Sz alia fit diuisio exercitij in eo q exercitiū est: q̄ est. qa qdaz est exercitiū fortē: et qdā debile: et qdā est tēperatū. Forte Ro et debile qdā aduenit pp abstractionē illius q solū sua mēbra fatigat: et in hoc igredit exercitiū velox et tardum. Et aliqn ex repugnātia: q̄ iter ipsz et aliū motorē fit: vt vnus pmat ab alio: aut sicut esset in elcuatione magni ponderis lapidei: et in hoc exercitio velocitas vel tarditas nō intrat. Et aliqn in vno exercitio velocitas et fortitudo piungunt sic in iocātibus cū spatis. Et iuuamētū exercitij tēperati vle est. qa spiritū intrinsecū augmentat: et supfluitates membroz nutrimēti expellit aut resoluit: et subam mēbrozuz mollificat. Et iō in oib⁹ alys reb⁹ corporis ē magis iuuatiuū: qd est. qa calor et spūs augmētati p ipz sunt sires nāli calori extrinseco. Sz calor augmētatus ab alys extrinsecis reb⁹: quēadmodū p medicinas aut p alias res q̄ calefaciūt actu: sicut calor per accns. ¶ Et qn fit exercitium post digōnez iuuamēta facit supradicta. Sed si aī digōnem incboēt et fiat: credēdū est vt mēbra trahāt ad se ci bū idigestū: et q̄ iste motus ledet retētiuā mēbroz virtutē: et expellit cib⁹ indigestus. Et vlr opatio vtutis digestiue nō cōplet nisi p qetē sicut opatio explsiue nō nisi motu complet. Et idcirco hoc qd dcm est tps exercitio attribuimus. Et huius tpis signū est qn vrina colorata est coloze citrino vel subcitrino. Quātitas Ro exercitij ē quousq̄ hō sudare icipiat: et anhelitus augeat: et color corporis icipiat rubificari et vene ingrossari. et qn ad hūc puenerit terminū: tunc dz sedari. qd est: qa forte exercitiū corp⁹ nimis euacuat: et debilitatē inducit: et hoc manifestatur in forti exercitio exercitantis. Exercitiū Ro debile qd̄ euacuādū est nō euacuat: nec p ipm pōt cōsumi qd̄ ab ipso ē dissolutum. Sed temperatum pportionabilr dissoluit et consumit: et ob hoc subam membroz augmētat: corpus impinguat. Et vlr tēperatū exercitium conseruande sanitatis mirabilis causa existit. Et malitia que pp priuatōez exercitij accidit in carceratis manifestat. qa illoz facies cacetice fiunt: et eorum color est impurus. et oēs ipsi⁹ operationes sunt lese: et hoc nō solum homini accidit, verum etiam alys aialibus fouentibus contingit: sicut volucrib⁹ in cauernis detentis: et hoc sufficiat de exercitio.

¶ Ca. 3m. Qd ē de fricatiōe et modis ei⁹.

Fricatio silr hz iuētionē i supfluitatū eūone 3e digōnis. Et illi⁹ species simplices sūt sex. vz. 3. Fz q̄litatē: et. 3. Fz q̄titatē. Fm q̄litatē vt sit aspera lenis aut temperata: aut si vis dicē fortis ōbilis aut media. Fm Ro q̄litatē vt multa: pauca aut media. Sz opatio fortis i corporibus est obturatio porozz et duricies corpozz. Sz ōbilis opatio ē porozū aptio: et mollicies corporū. Et opatio media iter bas duas mediū obtinet. ¶ Opatio Ro multa ē causa maciei corporis: et tēperate opatio est tempate carnez augmētare. Sed pauca in augmēto opationē nō hz: nisi qa aliq̄tulū calefacit. ¶ Iste sunt operationes spēz fricationis simpliciū: et per sciam simpliciū sciam cōpositarū cognoscemus. ¶ Tēpora Ro fricatiōi pueniētia sūt eadē cuz tēporibus exercitij. Et ego in eo qd futurum est spēs exercitij cum spēbus fricationis ordinabo.

¶ Cap. 4m. Quod est de iuuamentis balnei.

Et qa balneū est vnū ex bis silr q̄ supfluitates eūant. ōbem⁹ log d vtutib⁹ ptiū balnei. ¶ Et dicim⁹ q balneū i nobis diuersas ipzimit opōnes. pmas. vz. 2do et tertias. Nā ipsz humectat et exiccat: frigidat et calefacit supfluitates q̄ sūt i pozis. et sub cute euacuat: et aliquādo oppilat: vētositatē dissoluit: inflationem remouet: et corpa nutrimento pparat: et aliqn cōmouet appetitum: et mām de vno mēbro ad aliū spargit: et būozes fluxibiles fac: et ēt dolores mitigat: et aliqn ipos remouet. ¶ Et bazz frictatuz cā vna ex trib⁹ reb⁹ existit. Una est diuersitas partiū balnei. Alia ē diuersitas corporū patiētiū. Tertia est diuersitas moze i balneo. ¶ Partes Ro balnei sūt aq̄ frida: cala: domus balnei: et aer ipsi⁹. et iste eedez hūt gradus: qd ē. qa aq̄ cala iter calz et fridū tēpata corp⁹ refrigerat et humectat: et paucā dissolōnē operat: et in hac pauca dissolōne abstergit sordicie que in cuti retinet. et aer q natura hui⁹ aq̄ retinet ad paucū sudozem corpus iducit. pp quē cūant a corpore supfluitates subtiles. et hec est nā prime domus. Et cuius aer humidior sit aq̄ sicut alibi declaratū est: tū nō humectat corp⁹ sicut aqua: eo q nō applicat corpori sicut aq̄. imo desiccat corpora: et fm q calior est plus desiccat. ¶ Aq̄ Ro et aer calidissima calefacient corpora: et aliqn desiccāt: et supfluitates eūant: et bas supfluitates eūando vētositates dissoluūt: et aer cū his desiccat: quēadmodū dcm est. ¶ Et he actiōes nō fiūt nisi in corporib⁹ mūdis: sz in corporib⁹ supfluitatib⁹ plenis poros cutis oppilat: qd est. qa pp malitiā supfluita: et multitudinē pori claudunt: et ob hoc supfluitates egredi non pūt. et tūc fiunt patiēti bozripilones: et discurrūt būozes: et mouet de vno mēbro ad aliud mēbrū. Et ppea nō ē vtile balneū hūtibus repletionē corporis aut vnius mēbri. Tertia cā est mediana in his rebus et adhuc fortⁿ auget. ¶ Et balneū dolores nō remouet: nisi illos q sunt aspersione materie causati: sicut apata et bis silia. Et infridatio ex balneo aliqn fit p se: aliqn p accns. Sz que p accidēs fit est cū balneū poros apit: et cū supfluitatib⁹ calorē et spiritū eūat: et q̄ p se infrigidatio fit ipsa pp aquā fridā q̄ in balneo est frigiditatē opat. Et apponit aq̄ frida corpori vt caliditatē calide aque repzimat: et mollificationez mēbroz rectificet: et calorē nālē corripiat fm modum correctiōis fabroz et coquoz: q vtunt friditate in fine pp intentionē suā. ¶ Sed scias q nō debemus cum aq̄ frida balneare nisi post superfluitatum eūationem. ¶ Et scias q omnes partes balnei in corporibus puris bonas actiōes operant vna alteri nō resistēte. qa dissoluūt superfluitates: et eūant sine lesione virtutum: et mēbra mollificāt sine neruoz relaxatione: et humectant sine calefactione: et sine oppilatione refrigerant absq̄ inuiscatiōe. Et hec omnia non nisi cuz partibus calidi et frigidi complentur: et si aliquid in eis dāni percipitur istud est in corporibus impuris. qa in puris nullum damnum euenire potest.

istoz omnium causa et principium a principe philosophoz aristotele declarat. In prima problema: problematē: sz: ubi dr: nō oportet densare carnem ad sanitatē, sed rarificare pz. a. vide qd de exercitio dr auic: 3. p. dolt 2. ca. p. q gal: 3. apho: come: 21: club de euchimia q cachochi:

¶ Cap.5m. Qd est de operationibus somni ⁊ vigilie.

Operationes somni in corpib⁹ sũt digo ⁊ humectatio. Et vigilie opões st vissolo ⁊ psumptio ⁊ attractio calozis itrisecis ad ptes extrisecas. Et cãs somni ⁊ vigilie dixi fm modũ phie i his que precesserũt. Sed qñ supfluit somnus calozẽ extiguit nãlem: ⁊ corpus inducit ad tumidã dispõnez. Et qñ vigilie exuberãt corpus deficcãt: ⁊ calozẽ dissoluũt nãlẽ: ⁊ calozem accidentalez incẽdunt. Sufficit illud qd diximus de rebus: quarum memozia precedere debeat.

¶ Cap.6m. Quod est de regimine corpozum: ⁊ primo corpozis temperati.

Deinceps narrãdũ ẽ de ꝓpuatõe sanitatis vniuscuiusq; ix. cõplonũ. Et vi nobis vt a tẽpata incipiam⁹. Et dicam⁹ q; in illa q̃ sl nõ ẽ neẽe nisi arbitrari tẽperamẽtũ cibo; exercitio; fricationũ balneo; somni ⁊ vigilia; ⁊ accistiũ aie ⁊ circũstantia; vel aeré tẽperatũ. Et B in corpore opatio appellat̃ p modũ doctrine ⁊ opõnis. Et hic errauerũt illi q nõ credebãt ar tẽ medicie in ꝓpuatõe sanitatis cõplonis tẽperate hĩe ingressũ: eo q; credebãt ipsaz ẽ opõné soluz in pte curatiua. Et vere pe curatiua in cõplone tẽperata nẽcia nõ ẽ: ⁊ si casu pingeret: raro tñ eẽt. ¶ Et Quis dicat Hal. q; i cõseruatõe sanitatis optime cõplonis medicialib⁹ nõ indigeam⁹: tñ in ꝑseruatõe eiusdẽ in lõgo tpe post natiuitatẽ idiuidui talis: idigere vi eo qõ ea q̃ fm ipz necia sunt. vz. exercitiũ: balneũ: ⁊ alia filia difficillima esse videnẽ: ⁊ etiã apõ illũ q opinat q; finis hois sit sanitas pp solliciudinẽ tẽpozaliũ gerẽdo; ⁊ penes istũ hoc difficile eẽ vt q̃to magis erit difficile penes illũ q opinat q; hois sanitas est ipsi⁹ finis pp aie pfectionẽ. aut vt aliquã isensibilẽ beatitudinẽ ꝑsequat̃: tñ B certũ nõ ẽ nisi penes paucos. Sz multi opinant̃. non tñ sunt ex B certi: nec curare videnẽ pp victoriã ptis mãlis. ¶ Sz q̃uis B regimẽ difficile iueniat̃: tñ volum⁹ ab eo separi: qm̃ de eo breuiter loquemur. ga Auic. multũ de B dixit: ⁊ sufficiẽter ỏtermiauit. ¶ Dicim⁹ q; Hal. sentire vi i regimie cõplonis tẽperate qñ idiuidua nascunt̃: vt sal tritũ sup corp⁹ eo; spargat̃: vt eo; corpa pp extrisec⁹ aduenientia idurent̃. ¶ Sz qõ mihi melỉ⁹ vi ẽ q; sup eo; corpa ponat̃ res nõ mordicatiua sic oleũ de glãdib⁹: sic dicẽ Auẽçoar: ⁊ q̃st eãdem opõnẽ facẽ quã Hal. dicẽ facẽ salẽ: ⁊ ẽt melius: ga mordicationẽ nõ hz. Et pcipit vt alio non cibenẽ nisi lacte. donec ei⁹ dẽtes oriant̃. ga dcm̃ ẽ q; neẽe ẽ cibũ cẽ silez cibato: ⁊ nã lact̃ nãe pueri ẽ sĩlis. ⁊ ẽt ga istẽ ẽ cib⁹ quẽ cidẽ nã pparauit. Et post dẽtiũ ortũ pcipit vt grossiozi cibo vtant̃ ⁊ humido. Tñ vt nutrix a malis abstineat cibis ⁊ vt exercitio vtat̃ tẽpato: ⁊ a coitu elõgẽt̃. ga coit⁹ sanguinez puocat mẽstruũ: ⁊ sapozẽ ⁊ odozẽ lactis pmutat. ⁊ vt oi die in aq̃ tepida balneẽt: ⁊ in aere tẽperato: vt hozripilatio tpe balnei nõ adueniat. Et Ha. sentit: vt B i domo balnei fiat. ⁊ ego dico q; si aer ẽ tẽpat⁹ nõ opz vt B i caxa balnei fiat: ⁊ nõ balneẽt̃ nisi cũ vẽter a lacte vacu⁹ existit ad B vt cibus ad mẽbra idigest⁹ non attrabat̃. Et fiat post longum somnũ: ⁊ cune mot⁹ loco exercitij existit: ⁊ a reb⁹ eis terrorẽ ⁊ tristitiã iferẽtib⁹ ꝑseruẽt̃: vt eo; nãe ad pigritiã non puertant̃. Et vt calozi ipo; nãlis i ipsis nõ suffocẽt̃. ⁊ dulces cantus: ⁊ dulces soni: ⁊ oia q̃ ipos letificãt sũt cõgrua. vt eo; nãlis calozi accrescat. ⁊ ipo; aiales vtutes ꝓfozẽt̃. Et sĩlr idigẽt pulchtis formis ⁊ figuris. Et maiozlesionũ ps q̃ pueris accidit est: aut pp calozẽ aut frigus aut terroreẽ aut alia extrinseca: ⁊ hoc modo pueri regi debent donec deambulare ceperint: hoc est vsq; ad annũ tertium.

¶ Et abinde exercitio oi die vtant̃. ⁊ post exercitiũ fricatione: ⁊ post ipsaz balneo. Et plus debẽt cibari cibo in q̃titate ⁊ q̃litate tẽpato. Et itez cuz cibari voluerint ista eadẽ sibi ordinent̃. Exercitiũ tñ eo; excessum nõ oz habere: vt p ipz co; corpora nõ desiccent̃: ⁊ ne per hoc eis augmẽtũ phibeat̃: ⁊ in aq̃ frigida balneari nõ debẽt. ga aq̃ frigida cremẽto resistit. Et hoc regimẽ trib⁹ septimanis ãno; seruẽt̃. Et scias q; vinũ ⁊ ceruisia sunt malo. ga eo; capita replẽt: ⁊ malo calozẽ calefaciũt eos: ⁊ mẽtem ipso; pturbãt. In tpe Ao iuuẽtutis bonuz eis ⁊ vtile existit: eo q; tũc in eis due cholẽ manifestant̃. vz. rubea ⁊ nigra: vna p nãz: alia Ao p accẽs: ⁊ vinuz atq; ceruisia istis duab⁹ resistũt choleris: ⁊ eas a corpe expellũt. melẽ Ao a tota specie resistũz. Sed cholaz rubeã per vrinam educũt: ⁊ mẽbra humectant: in qb⁹ siccitas supuenit. ¶ Uniuersalr cibi iuuenũ subtiles eẽ non debẽt. Et ex meliozibus carnibus quas comedere debẽt vel pñt sunt carnes perdicũ cũ medulla panis preparate. Et ab herbis oib⁹ ⁊ fructibus humidie abstinere debent: ⁊ videẽt̃ mihi q; homines talis cõplonis ⁊ qui tali regimine regunt̃ sunt parati physicã sciam recipere per nãm: ⁊ vnã ex tribus pfectionibus quas dixit Alexander necessarias esse pho videnẽ hĩe: quod Ao tres septimanas eodẽ regimine regãt̃. Sed post digestionẽ panis exuant̃: ⁊ cum oleo fricentur dulci: ⁊ fricatio sit mollis ⁊ lenta vt duriciẽ non opeẽ. ⁊ B fricatio est necessaria vt corpus bono exercitio ꝑparetur. Et si ante fricationẽ exercitiũ incboarent: possibile eẽt vt ex hoc pozi oppilarent̃. ꝓpter supfluitates q̃ exiũ ꝓpparãrẽt. ¶ Et olcũ oliue calidũ necessariũ est: ga duriciẽ remollit ⁊ supfluitates dissoluit. ¶ Mãdilia mollia eẽ debẽt: ne cõtagio carni vllã lesionẽ possint inferre. Et fricatio qdẽ a supiozi oz ad iferius ⁊ ab iferiozi ad superius. ⁊ ex latere ad latus: ⁊ ex trãsuerso ad trãsuersuz. Et B agendo ab omni pte pozi apiunt̃. Et aer in quo pannos exuet oz eẽ silis aeri veris: ad B vt supfluitatũ cũones mensurate efficiant̃. qõ est: ga frigidus aer eũoni resistit: ⁊ calidus supfluã opationẽ operat̃. Et ideo temperatus aer ab oib⁹ vel a plurib⁹ postulat̃. Et post fricationẽ supradictã oz aggredi exercitiũ mediocre iter debile ⁊ forte: ⁊ velox ⁊ tardũ: quẽadmodũ est ludus parue balle. sicut dicẽ Hal. in libzo quem de balla composuit: qõ est. ga ludus grosse balle qui cũ pedibus perficit̃ non laudatur: ga fortis est ⁊ efficẽt̃ cũ timore. Et hoc exercitiũ perseuerare oz donec anbelitus eleuetur: ⁊ corpus rozari incipiat: ⁊ tumoz ipsi⁹ diminui incipiat. ¶ Itẽ dicit Hal. q; hec q̃titas exercitij ab exercitãtib⁹ nõ cognoscit̃ nisi scõo aut tertio die: ita q; errozẽ cognito ab ipso ꝑsentit corrigere si exercitiũ supfluũ fuerit vna die sequenti diminuẽt̃. Post hec Ao ãbelitus retineatur fm q; possibile est: qõ est. quia retinendo anbelitũ nãlis calozẽ fozificat̃: ⁊ pozos apit: ⁊ per eosdem supfluitates expellit: quẽadmodũ illi faciũt q fozamia dilatare itẽdũt: ga exufflãdo fozamẽ apit̃: ⁊ oz ꝑstrictio eẽ cũ extẽsiõe musculi pectozis ac diafragmatis. Sz extensio musculi vẽtris parua oz eẽ: qõ est. ga p hãc extẽsionẽ supfluitates pectozis ⁊ pulmonis ad membza nutritiua expellunt̃: ⁊ pp extẽsionẽ musculi vẽtris supfluitates q̃ in ipsis sunt: ⁊ q̃ ab illis trãsmisse sũt iferi⁹ expellunt̃: ⁊ q oz diafragma õbile a ꝑstrictiõe ãbelit⁹ penit⁹ abstineat. ga tũc supfluitates ad cerebzũ mitterẽt̃: sic videm⁹ in suffláti⁹ in istris: ga ipso; vene iflant̃ in facie: ⁊ ipe facies rubedinẽ adipiscunt̃: ⁊ hoc accidit, ꝓpter humoruz ⁊ spirituũ ascẽsuz ad caput. Doc facto fricatio fieri oz que eldalicb dicit̃. Et hec fricatio multa oz esse: ⁊ ad asperitatez declinans ꝓpter duas intentiones. Una est vt supfluitates subcutanee emundent̃ que ab exercitio sunt transmisse

§ ab herbis / hny⁹ dicti sriaz declarat̃ per se: ⁊ dictuz anje: 3.a p: dest: 1.a: cã: 7: S: q si aliqs:

se: ⁊ alia est vt corp⁹ solidẽt̃: ⁊ vapozes boni retinent̃ vt ab his q̃ ab exercitio accidũt: nõ alterent̃. Iste qdez opatiões q̃ circa corpus exercent̃ iterpolationez regrũt ⁊ getẽ. Sz fricatio sit ac velociter fieri oz sic dicẽ Hal. ga si totũ corp⁹ mãdilib⁹ sit ⁊ semel fricari posset vtili⁹ eẽt vt superfluitates sit ⁊ semel a corpe exhalarẽt: ⁊ B fricatio vt dcm̃ est cũ oleo dulci oz fieri. ¶ Iuuenes aũt q hãc hñt cõplonẽ qñ puenerint ad q̃rtã septimanã ãno; in aqua frigida balneari debẽt pp solidationẽ raritat̃ in eo; mẽbris ab exercitio derelicte: vt calozi pp exercitiuz sparsus aggregẽt̃. ⁊ ad suũ pptiũ tenozẽ reuertat̃ opõnes suas itegre adimplẽdo: ⁊ eodẽ mõ hic aq̃ q̃rtã frigida quẽadmodũ in exeũtib⁹ a balneo postulat̃. aq̃ Ao ista nimiã frigiditatez nõ habeat: nec ẽt in ipsa tẽperãtia adesse oz: qõ ẽ. ga frigida vt nix mẽbra ledit: ⁊ remisse frigida nr̃am itẽtionẽ nõ hz: ⁊ hec balneatio subita oz eẽ. Sed in balneatiõe vel ablutiõe capitis aq̃ frigida idigem⁹ speculatiõe. Et qñ Hal. fuit de ea locut⁹ nõ potuit sufficiẽtes conditiones: nec de ea ego dubito: nisi ga caput est mẽbzũ fridũ p nãm: ⁊ in sũma vtrũ õbeat balneari aut nõ: dico q; non. Et post hec oia cibari oz laudabili cibo sic carnib⁹ gallinẽ: ⁊ pane pfecto vt dcm̃ est ꝑparato: ⁊ carnibus edinis: ⁊ anualis agni: ⁊ vituli lactẽtis. ¶ Nota Ao cibãdi erit cuz oẽs digões fuerint celebzate. Et fm sniaz dicẽtis q; hõbis i die cibẽt̃, erit nẽciuz: vt bis exercitẽt̃: ⁊ bis balneẽt̃. Et Hal. dicẽ q; qdã medici dicũt q; B debẽt ter in die celebzari. ⁊ B eidẽ placere vi de q̃ nõ modicũ ãmiroz: qõ ẽ. qz si hoc fiat ter: ⁊ hoze cibi tertiã sectionẽ hẽbũt: qõ ẽ. qz cũ corpus iuuenis B regimie vtẽtis sit fortis nãe: ⁊ bone digestiõis nõ idiget vt ipsi⁹ cib⁹ tertia digõne diuidat̃: ⁊ B partitio nõ cõuenit nisi senib⁹ ⁊ debilib⁹ nã: vt idem ipse Hal. refert. Et si aliquis diceret q; huius partitiõis necessitas ꝓpriã necessitatẽ sequerẽt̃: inde error ꝓuenit: ga cõtrariũ oz verũ: qõ ẽ. ga necessitas partitiõis hozaz exercitij ⁊ balneoz sequit̃ necessitatẽ ptitionis hozaz cibozz. Tñ noui medici sentiũt q; ꝓueniẽtia tẽpora comedendi tẽperatis cõplonib⁹ sunt vt trib⁹ vicib⁹ duob⁹ celebzetur die⁹. Et sĩlr exercitiũ ⁊ balneũ debẽt fieri trib⁹ vicibus duob⁹ die⁹ ⁊ isti mihi videnẽ veritati magis appropinquare: ⁊ ẽt mirabilis Auençoar huic assentire videtur.

¶ Cap.7m. Qd est de regimie corpozis tẽpati p coitum.

Et coitus huic moderato vin cõuenienz existit ita vt p B eidem nihil accidat ex eis que ꝓter naturam sunt: ⁊ hoc non ꝓcedimus: nisi ga sperma ẽ vna superfluitas ꝑparata a nã. vt expellat̃ sicut alie superfluitates: excepto q; in se bona est: ⁊ ideo ꝓpter paruũ errozez euacuationis ipsius fit magnum nocumentum: ⁊ plurimi sapientũ, phibent vsuz coitus in cõseruatione sanitatis. Itẽ si exercitiũ est aliquo modoz conueniens post coitũ illud est nocumẽtum coitui repugnans. Et ga coitus desiccat corpora ⁊ virtutes debilitat: ⁊ euapozat corpus: necesse est vt fricatio que post coitum fit hec nocumenta coitus recompenset. Et necesse est: vt hec fricatio habeat asperitatem vt pozos constipet ⁊ mẽbza confozteẽt: ⁊ fiat cum oleo multo.

¶ Cap.8m. Qd est de regimie eius p somnũ ⁊ vigiliam.

Et somnus ipsius necesse est ẽt vt sit tẽperat⁹ fm exigentiã nature: ⁊ vltra hoc in somno vel vigilia nõ cogat nãz. Et hec oibus obseruari õbẽt nisi in ipsius regimẽto cõmiserit peccatuz: aut aliud extrinsecũ ei non superuenerit. Sed si in ipsius regimento peccauerit idiget correctiõe vt repugnet huic per cõtrarium. Ao. g̃. si comedat aliqua stiptica: ⁊ ex B vẽtrẽ habeat ꝓstipatũ: necesse est vt reb⁹ pinguib⁹ vtat̃. Et si B accidat cibi paucitate: ⁊ tpis lõgitudine p suũ cozrigat̃. ga plurimũ ẽt cã ꝓstrictiõis supfluitatũ est pp rerum extrinsecaz malã cõplonẽ: B est calitatis ⁊ friditatis ob hoc, ga ꝑseruari ab istis difficile ẽ: ⁊ cũ dico hic supfluitatũ ꝑstrictionẽ nõ solũ stercozis ⁊ vrine intendo: sz totũ corpozis supfluitates q̃ ex eo manãt sic ex meatu q; iter epar ⁊ fel existit: ⁊ iter epar ⁊ splenẽ: ⁊ q; puenit ad palatum ⁊ nasuz: ⁊ vlr qñ hec mẽbza regimẽ dimittũt idigẽt medicinis has supfluitates eũantib⁹. ¶ Et scias q; exercitiũ est vna ex reb⁹ q̃ idigẽt correctiõe si in ipo delinquit̃: ⁊ peccatũ qõ maxie in exercitio cõmittit̃ ẽ illõ qõ noiat̃ labagi. i. sicut pigritia aut lassitudo q̃ post exercitium accidit. ¶ Et iã dixim⁹ in his q̃ pterierũt q; labaget qõ puenit a reb⁹ extrisecis sũt tres spẽs simplices. vna est vlceratiua. scõa ẽ extẽsiua. tertia ẽ apõsa: ⁊ vlceratiua est illa q̃ fit ab humore calido: ⁊ fit ẽt pp retẽtas supfluitates nõ dissolutas. p exercitiũ. aut pp humiditates liquefactas ex pigudine ⁊ carne, ꝓpter imoderatũ exercitiũ. Uñ necesse est vt medicine adhibeant̃: vt has superfluitates euacuent ⁊ dissoluant: ⁊ hoc fiat fricatione leui ⁊ multa: ga hec fricatio, ꝓpter sui leuitatẽ nõ oppilat. imo dissoluit: ⁊ ga multa euacuat: ⁊ oz etiã fieri cũ oleo calido veteri stipticitate carẽte. Et balneo Ao magis nẽcium est aereũ: deinde tepidum aqueũ: ⁊ cibenẽ cibis subtiliozibus: humidiozib⁹: atq; frigidiozib⁹ solito: ⁊ pauciozib⁹ q̃titate. Et correctio extensiue oz fieri mollificatiõe: ⁊ idcirco debz fieri fricatio lenis cum oleo calefacto in sole: cũ oleo anbetino: ⁊ cũ oleo camomellino inutile nõ est: ⁊ ẽ necesse mozari i balneo tẽperato: ⁊ mozã in ipso trabere. ¶ Correctio apõse que cũ extẽsiõe fit: ⁊ lesionis sensibilitate: ⁊ q̃titatis mẽbzi augmẽtatione tribus efficit̃ modis. Euacuatione. vz. infrigidatione ⁊ mollificatione: ꝓpterea indiget fricatione subtili leui ⁊ multa: ⁊ debet multam attrahere mozam in aq̃ calida vel tepida: ⁊ inungi multo oleo tepido: sed in estate oleũ debet fascegi. i. violaceũ vtilius existit. Et cib⁹ paucitatis istius spẽi pauciozz debet esse cibo aliarũ spẽzz paucitatis ⁊ frigidiozz. Doc est regimen temperate cõplexionis in etate iuuentutis vsq; ad. xxx v. annum.

¶ Cap.9m. Quod est de diminutione cibi.

Post hec Ao exercitiũ diminui ⁊ cib⁹ subtiliari ẽ necesse: ⁊ cibi sint humidi aliq̃stulũ ad calozẽ declinãtes: ⁊ in senij etate exercitiũ fiat eq̃le sic itineris suauis: ⁊ calidis ⁊ bũ idis idigẽt cibis: ⁊ B regimen latitudinẽ hz fm magis ⁊ min⁹ in pluralitate ⁊ diminutione annozz: ⁊ tales in vnoquoq; die cibenẽt̃: ⁊ supradictũ exercitiũ eisdẽ ꝓcipiat̃: ⁊ balneũ ⁊ fricatio. Et quia in corpozib⁹ senũ vtplurimũ supfluitates gñant̃: ⁊ nõ sufficẽ exercitatio illas supfluitates eũare potẽter. nẽcio opz in ꝑseruatiõe sanitatis vt cibis medicinalib⁹ aut medicis potiant̃. Et ꝓpter hoc in ꝓncipio suarũ comestionuz opz vt reb⁹ bũidis reficiant̃: vt bletis elixis: paratis cuz almuri: oleo ⁊ sale: aut in alijs sĩlr ꝑparatis. Clystere Ao lenitiuũ vltimũ eis existit: ⁊ vti debẽt ficub⁹ cum semine vrtice: ⁊ croco: ⁊ sĩlibus ante cibũ: ⁊ aqua mellis existit vtilis maxime istis qui neq; vinũ neq; ceruisiã bibũt: sz vinuz vtilius põt existere inter alios potus. ceruisiazz que fiunt ex passulis: meliozes ille existũt que ex passulis carẽtib⁹ nucleis fiũt. Et hoc ideo ga res q̃ nobiliozes sunt senib⁹ sunt ille in qb⁹ virtus stiptica nõ reperit̃: eo q; resistũt ambabus suis qualitatib⁹ ei qõ quer̃it̃ in eis: ⁊ debet esse vetus ceruisia vsq; ad finẽ sue pfectiõis: ⁊ color suus sicut color vini. Et ceruisia q̃ in nostra fit terra vetus nõ appellatur nisi spatio sex mẽsiũ trãsceẽdat. Et in miozi ipe nõ est cõ-

Idẽ ad lfaz 3.oe tuẽda sanitate.

ueniēs ꝓseruationi sanitatis:z ēt vinū terre nr̃e nō appellat vinū vet⁹ nisi ꝓsequat spatiū vni⁹ anni aut medij.Et si in senib⁹ fuit mēbra lesa p nāz:exercitiū eis ꝓueniēs nō erit.ga senex cui exercitiū ordinat:est ille in q̃ nālis lesio mēbrorꝫ nō ē.Et semb⁹ nēciuz ē balneū ter in mense:aut q̃ter.Et tā dixim⁹ q̃ iuuenes isti⁹ cōplonis nō idigēt balneo ad regimē sanitat:z senes idigēt eo pp eorꝫ exercitiorū paucitatē.ga regimē senū cōpositū est ex ꝓseruatiuo z ꝓseruatiuo.Et ōia istorꝫ duorꝫ regiminū ē in B q̃ vnū p stile aliū p dissile fit.Et ē nēciuz senib⁹ vitare cibos grossos iter alias res.Et si cōtingat eos aliq̃ comedere associes eos reb⁹ subtiliatiuis.Sz lac bonuz est senib⁹ venas bñtib⁹ largas:sed necessariū est vt cū melle vtantur.Senes ꝗo frigide cōplonis per nām z venas bñtes strictas lacti nō approximēt.¶ Ducusq̃ locuti sum⁹ ō regimine tēperate cōplonis qualr regēda sunt corpora ab infantia vsq̃ ad senectutē:z q̃uis ista regimia sint lōginq̃ a possibilitate istius ꝓseruatiōis:tñ regule sunt ordinate volenti suam sanitatē cōseruare:z si in hoc deficit:corrigere debz cū eūantibus supfluitates:z cū medicinis oppilones aperientibus:z putrefactioni z apatibus resistentibus.

¶ Cap.10m. Quod est de regimine corporum habentium distemperantiam compositam.

Dehinc volum⁹ log de regimie aliarū cōplonū.Et dicim⁹ q̃ istorum corporꝫ due sūt spēs.vna ē sup cui⁹ mēbra oia ōnat mala cōplo distēperata ex loco z cōplonib⁹ distēperatis:z alia ē sup cui⁹ mēbra mala cōplo ōnat:q̃ in ipsis recipit diuersitatē.ꝗ.g.sicut cerebrū calidū z stōchus frigidus:z ꝗ spēs ꝓm Hal.ē deterior ꝓma.z maxie qñ talis cōplo in mēbris radicalibus sita est.Et regimē istorꝫ magis est ppinquū ꝓseruatiue q̃ ꝓseruatiue maxie in illis qb⁹ mēbra ꝓncipalia i suis cōplonib⁹ sūt discrasiata:z B regimē est q̃si mediū inter regimē corporꝫ q̃ nō sūt lesa:z ꝓditionē aptitudis q̃ egritudinē adducit:sic in corporib⁹ sanis existib⁹ in qbus est vnū signū aut plura q̃ egritudines ꝓnosticant:z ego narrabo in hac parte:in eo quod futurum est.

¶ Cap.11m. Qō est de regimine corporum calidorum.

Einceps volumus narrare de mala cōplone simplici:z incipiemus a calida.Et dicim⁹ q̃ in cōplone istorꝫ nō appet in pn⁰ multa lesio:sz cū iueteratur ipsa siccitas comitat:z sup corpa taliū cholera citrina ōnat:z iō ops vt eorꝫ exercitiū sit facile z suaue cū suaui deambulatiōe z getatiōe.Sz q̃ dicit Hip.q̃ corpora cala debēt gescē z nō exercitari:nō debz intelligi nisi remisse:qō ē.ga oimoda ges corpis nō ꝗgredit viā sanitat.Et ob B necesse ē vt exercitiū sit cū suaui fricatiōe tēperata:q̃ gdē fricatio cremētū efficit in carne.z ipsi fricationi associēt aliq̃ ex oleis inunctio ex oleis frigidis:vt oleo violato:z silib⁹.Et balneent in aq̃ tepida ad hoc vt ex corpib⁹ eorꝫ supfluitates fumose resoluat.Sz aer balnei eis vtilis nō ē:z si postea balneant in aq̃ frida ꝓdest vt corrigat dānū si qō aq̃ cala fac:z eorꝫ refectio sit bina in die:z si siccitas in eis multū manifestaret tertia refectiōe vtant.Sz spēs ciborꝫ ꝓm q̃ dicit medici dz eē ꝓm siltudinē in sanitate pnt̃is ꝓseruatiōis:z isti cibi ōbēt cē calidi:aut calidi z sic.z si volūt eorꝫ cōplones alterare dz fieri p ꝗtiū:tñ paulatiz ad B regimē accedāt.Sz dico ga iste cōplones q̃ exeūt a tēpamēto ad vnā extremitatum ipse sūt ꝓprime illi pti vt icidāt egritudies ex gne illi⁹ cōplexiōis.z B fit cū supuenit aliq̃ cā extrinseca:z pp banc aptitudinē q̃ in eis ē iueta.dico q̃ eorꝫ regimen p stile ex toto fieri nō dz:ppea ga tales cōplones q̃les iste sūt ꝓm vnū modū nō ꝓseuerāt.imo sūt mobiles ꝗus egritudines cōplexionalē.Et ꝓpter hāc cām itelligere non debemus in regimēto suorꝫ ciborꝫ cōseruationē:imo z ꝓseruationem ad resistendū ei qd accidere eis posset ex pte suarum ꝓparationū malaꝝ.Et ꝓpter hoc totū est necesse vt in cibis sit aliqd contrariuz cōplexionibus eorꝫ:z hoc est ꝓpter timorem occasionum extrinsecarū.Nam ex parte complexionis solius nō est timendū vti stilibus in toto:z hec est snia illorꝫ qui sniam istam seruant:q̃uis ex toto B nō declarēt.tñ istud regimē nō sufficit nisi euacuetur humor qui hāc fouet cōplexionē p vomitū aut per fluxū ventris:z debes itēdere euacuare illū humorē per locū ꝓsuetum a natura.ita q̃ si per vomitum:per vomitum.z si p fluxum ventris:per fluxum.z melius est per fluxū.ga talis cūatio est magis nature manifesta.Et mihi videt sufficere:vt hiis hāc cōplonē calidā:vel calidā z siccā:purgēt cū tamarindis:violis z myrabo.citrinis:z alubleb.i. corriçiola z similibus.z iste cōplexiones calide : aut calide z sicce ꝓm plurimuz sunt vapozose z fumose:z ob hoc balneatiōe indigēt ne cito effimerā incidāt:z silr si tenui dieta lōgo vsi fuerint tpe.Et bonuz est istis aliq̃ post cibū balneari vt eorꝫ corpora ꝓinguent:sed g in dextro latere sentiet grauitatē hoc vitare dz:z est necesse vt rebus vtat ex oppilatiuis.Necq̃ istis ē cōueniēs potatio vini:z si bibāt vinū bibē debēt aquosuz.Et vlr dico q̃ regimē cōplonū calidarū z sic.z calidarū simpliciū nō diuersificat in fine nisi ꝓm plus z minus:ga ipse est vt caliditas in fine nō deueniat ad siccitatē:z vtile ē istis oxiçaccharа in tpib⁹ calidis frigida cuz aliqb⁹ seminib⁹ z herbis q̃ hūt virtutē aperitiuā z puocatiuā sine caliditate:sicut est semē scariole:z capillus veneris:z ēt semen apu:cuius sit sua virtus rẹssa in q̃ritate cū seminib⁹ melonis:z cucumeris:aut cū alia re q̃ hēat tēperare caliditatē z sic.materiꝫ dictaꝫ:quēadmodum est stipes scariole z viole.Et mirabilis Auēçoar dicit q̃ in oibus locis in qb⁹ vtimur oxiçaccbara ōbemus vti flore nenufaris:z maxie calido tpe.Et dicit p experiētiā q̃ nenufar bz sua ꝓprietate preseruare tales a febre.Itē dicit q̃ semp cum oxiçaccbara debem⁹ vti reb⁹ q̃ os stōchi fortificāt sicut aq̃ masticis: aut cinamomū aut spica:ga acetū incꝗtū est acetū os stomachi ledit.Et mihi vī q̃ aq̃ ordei tpe calido sit regimē ꝓueniēs:dūmō cū ipsa sit aliqd qd rep̃mat nocumētum oris stomachi ex ea.¶ Et qui bñt cōplonē siccaz necesse bñt eorꝫ corpora hūectare:ne in eis acceleret senectus:z hoc dz facere cū cibis hūidis laudabilis chimi:sicut ē caro pullorꝫ iuuenū:z vti balneo aque dulcis tepide:z fugē laborē z vigiliā:z oia accītia aīe que corpori faciūt acquirere caliditatez:sicut furor z ira:z eorꝫ filia:z assuefacere ea que corpori adducūt ōlectationē z gaudiū:z vt extrinseca q̃ eis itēdim⁹ facere sint ꝗtia sue cōploni:vt folia salicis z vitis z aq̃ fride:excepto gaudio tēperato:aere temperato:z mobilib⁹ lectis:z audire sonos amenos eis ꝓueniēs est.¶ Sz cōplonib⁹ calidis z humidis supueniunt egritudies putride z discursus supfluitatū:z maxie tēpore iuuētutis.Et idcirco necesse ē vt exercitent fortiꝗ exercitio z veloci:z vtant fricatiōe multa z fortiꝗ q̃ etiā balneent aī cibū:z ops vlr stōchū taliū iuueni.nā si ipsi⁹ cōplexio ad malā cōplonē ꝓuertere t̃ hūores toti⁹ corporis ad idē ō:linarēt:z tūc cib⁹ eorꝫ ōlinaret ad fridiatem z siccitatē.Et ista cōplo nō ē tēpata sic opinatus ē Hal.Et antiq dixerūt q̃ cōplo nālis ē cala z hūida:ga cū cōparamus cōplonē nālē incꝗtū est media extremitatib⁹ tūc dicimus q̃ est tēperata eq̃lis z extremitates itelligunt hic viy.complones.Et qñ ipsam cōparamus dominio supfluitatis elemētorꝫ que sunt in ipsa.nos dicimus q̃ sit calida

Vide 5ª affo. 2° z 3°. z 18° cōmcntę. z 3° tecbni. z. 17. cōti. c. 6.

lida z humida:eo q̃ calitas z hūiditas plus dñant i ipa q̃ fridtas z siccitas:z nō dicim⁹ hic cōplonē tēpatā hāc de q̃ loqmur hic q̃ sit cala z humida nisi cōparatiōe ad nālē.q̃ cū dicim⁹ calaz z hu.esse tēperatā nisi equoce dī. Et Hal.met dicit q̃ nālis dī respectu extremorꝫ:z calida z hu.cōparatiōe tēperantie dicit:z ideo dubitat ꝓm hoc tempus q̃ hec temperata cōplexio nō inueniatur.

¶ Cap.12m. Qō est de eūatione corporum calidorum.

Einceps reuertamur ad id a quo separati sum⁹:z dicam⁹ q̃ nō ops appropriare ꝓseruationē sanitatis soluz super exercitiū balneationē z cibos hūtib⁹ hāc complexionem:vez ops cuz hoc euacuare supfluitates cum medicinis laxatiuis a capite per viā sternutatiōis:z gargariçādo ore masticē z grana stapbisagrie:z ēt puocādo vrinam:z medicine ꝓueniētes ad purgādū habētes hāc cōplonē sūt medicie leues sicut agaricus turbith⁹:z chartamū.Et ops q̃ isti multuz ab oppilonib⁹ sibi cauere debeant:z inter ceteras causas putrefactionis huic resistere debēt euacuādo humorē qui putrefieri ꝓsueuerat:z cum medicinis resistentibus putrefactioni suis qualitatibus z suis ꝓprietatibus.q̃ ga nā putrefactionis stat p exneum calorē cum humiditate supflua fetida sicut sunt ei medicine odorifere in vltimo ꝗuctatis.Et si tu feceris vnam cōpositionem in qua oēs iste virtutes aggregent erit vltima medicina ad ꝓseruationē sanitatis ipsorꝫ dūmō represse sint in illis eius virtutes qbus nō idigēt.¶ Sz cōplexio frigida dz ꝓseruari cum rebus calidis sine humectatiōe.vz.exercitio balneis siccis cibis z his similibus.

¶ Sz cōplo frigida z hu.dz regi cū regimine calefaciēte z exiccāte:z cū multiplicatione exercitij:z indiget euacuatione ꝓpter supfluitates que a tali cōplone generant.

¶ Sed cōplones frigide z sicce ceteris sunt deteriores: z indigent in earū regimine calefacientibus z humectantibus:z leui fricatiōe:z dulcis aque balneo:z exercitio tēperato:z somno longo.Et vniuersalr cōplexionis humide idigent iter refectionē z refectionē moza lōga:quēadmodū sicce idigent breui.z cōplones frigide z sicce indigent superfluitatū eūatione vt humoris melici.Et medicine ad hoc valētes sunt myrab.indi.z polypodiū.Et vina aromatica sunt conuenientia valde huic complexiōi. Et coitus nocet plus ceteris oibus cōplexionibus maxie frigidis z siccis.Et inter complexiones calida z humida superfluum tolerare potest letius:z que peiores sunt frigide z sicce existūt.humide ꝗo medio modo se habent circa illud.Ista sunt regimina complexionū distemperatarum in qualitatibus actiuis z passiuis.Sed cōplexiones distēperate solū in passiuis tantam non recipiūt lesionē: quantam distemperate in vtrisq̃ aut in actiuis.

¶ Cap.13m. Qō est de resumptione extenuatorum.

Sed regimen corporꝫ extenuatorꝫ dz eē p ꝗtiū cārū extenuatiōis:vt si fuerit hu⁰cā calitas cū siccitate mēbrorꝫ valebit frida z hūida dieta:z si cā extenuatiōis fuerit pp ōbilitatem attractiue que est in mēbris:inunctio olei oliue affert iuuamētuz:dūmō solū stet sup mēbra donec trahāt cibum z non plus:z si mozā ꝗerit nimiū dissoluet.z alterabit:z si causa exiccationis erit super virtutē digestiuā frigiditas administrent ea que cōfortent digestiuaz.sicut vinum z ea que scis:z vniuersalr extenuatio siccitati associat.¶ Sz siccitas aliqñ puenit ꝓpter dissolutiones multā.z aliqñ ꝓpter paucitatē digestionis:z aliqñ ꝓpter vsum ciborū siccorꝫ.Et rectificatio istorū est facilis:z extenuatio corporꝫ pinguium fit per cōtrarium:ꝓm q̃ tu scis.

¶ Cap.14m. Qō est de conseruatione corporis cuius mēbrum est distemperatum.

Hucusq̃ narrauim⁹ regimē distēpate cōplonis vlr.Deinceps narrare volum⁹ de regimie distempate i singulis mēbris.Et dicim⁹ q̃ regimē istorꝫ cōplonū plus igredit gen⁰ ꝓseruatiōis q̃ regimē cōplonis distēpate cōis.Et itētio nr̃a i tali cōplone q̃lis est ista:ē vt vtus illi⁹ mēbri fortificet suā cōplonez tēpando z eūando supfluitates q̃ i eo gñant:z remouē cāz q̃ illam gñat supfluitatē ꝓsiderādo vtrū sit lesuz i se aut p alteri⁹ mēbri cōpassionē:quēadmodū stōchus i aliqb⁹ boib⁹ est lesus p se:z i alys p cōpassionē cēbri:z mēbra q̃ magis dānificant alys sūt mēbra ꝓncipalia:cū cōplo erit alteri ꝗria.ꝗ.g.cū epar ē calz:z stōchus fridus:z corp⁹ē extenuatū:z renes arenis abūdāt:vl vt i corpe extenuato testiculi multū gñant ꝓma:i talibus idigemus regimie mixto:z plus istare distēpantie piculosiori.ita q̃ aliō obliuioni n̄ tradat:z B igredit doctrinā de igenio sanitat:z ob B nō plura bis dicem⁹.Sz regimē ꝓseruatiuū ē de gne curatiui sic dicem⁹ postea.Et sclas q̃ ōterior bar cōplonū ē illa q̃ ē i cerebro ōclinātē multū ad calitatē aut fridiatez. iō q̃ qñ cōplo cerebri ē ad malitiaz ꝓuersa ē cā aduētus mali multi z magni:quēadmodū sūt apata colli:z ꝗnantia:z ozis pustulatiōes:z apata vulue:z raucedo:z pthisis z tussis:z dissinteria:z alia istis silia:z aliqñ currūt superfluitates iste ad stōchū:z corrūpūt ipz:ita q̃ si fluxus fuerit fridus ꝓuertet ipz ad friditatē:z cōplo tot⁰corpis corrūpet:z cū B patiēs eructuatiōes emittet acetosas:vt mlbi tpe iuuētutis accidit:ga meus stōchus pp malitiaz regiminis malā acqsiuit cōplonē:z medicus me⁰ ignorans eā z exit talr qō fuit ꝓfirmata q̃ ipsaz remouē nō potuit. z ego ignorās oino erā scie medicie:z ab hac oēs distēperātie mee oztuz bñt.Et qñ distēperātia fuerit cala fluxus humorꝫ in aliqb⁹ erit calidus,rememoratio ꝗo oiuz barum in caplo de igenio sanitatis ꝓtinet.¶ Sz ꝓseruatio cōplonis cerebri vt nō discrasiet ē vt si est fridū supponant ei res exiccatiue bñtes calitatē cū aromaticitate:sic mat.z gariofili puluerizati.post q̃ cū vino fuerit ablutū z euacuent supfluitates q̃ in ipso ꝓtinue gñant cuz sternutatiōe z fricatiōe que fuit cū radice nucis:z ēt gigiuarū fricatio ꝓfert.Et crebra masticatio masticis:z vti medicinis q̃ eūant humores in eo abūdātes tpibus cōgruis: z maxime in vere z autūno.¶ Sz cerebrū distēperatuz in caliditate in quo supfluitates cale gñantur p ꝗtiū bui⁰ ꝓseruat:z hoc fit inungēdo caput eius oleo ro.z eūando humorē ꝓtristātē ꝓm q̃ melius videt ꝓuenire.Et vlr cerebrū magis alterat frigiditate q̃ caliditate:z pp B ops ipm a frigore ꝓseruare ꝓseruatiōe vltima.Sz regimē illorꝫ quorꝫ impole est regere ipsos isto regimie:necesse ē cōseruare corꝫ q̃litates:qm̄ sicut est eq̃lis cōplonis a sua natiuitate videt mihi vt egritudines eisdē supuenientes sint ex repletione:z ob B idigent eūatiōe vlr.vz.flōmia: z maxie si in eo apparuerint signa repletionis.z ops cum hoc vt abstineat a cibis multi nutrimēti.Sz q̃ nō bz cōplexionē tēperatā maior pars suaꝝ egritudinuz a malis humorib⁹ bz puenire:z ob hoc ops ipsos abstinere:z scire illos euacuare ꝓsiderādo semp q̃ritatē eūonis vt non sit supflua nec diminuta:eo q̃ tales sunt qb⁰ vna eūo sufficere videt in vere:z tales sunt q̃ idigēt duab⁰: vna.s.in vere:z alia in autūno.Et ego dico q̃ illi q̃ vtunt potionibus in septimanis annorꝫ:aut in medietatib⁰corꝫ rectius faciūt q̃ illi q̃ omni anno purgatiōes exercent:ga nos videmus q̃ egritudies vtplm nō accidūt boib⁰ nisi circuitib⁰ terminatis aut circa ipsos.Et iō circa vnūqōq̃ indi-

I niduũ hoc est ꝓsiderãdũ: qm̃ spero ꝙ cũ B regimie multi poterũt euadere ab egritudib⁹ eis accñtalr eueniẽtib⁹: ⁊ ꝓuenit et vt qui volũt mutare ꝓsuetudines malã: vt mutãt ipsas suo posse paulatim ne terreant subito.

¶ Cap.15ᵐ. Quod est de conseruatione corporum que ꝑparata sunt in egritudines cadere.

Einceps volumꝰ tractare de corpib⁹ q̃ ꝓpinqua sũt: vt in egritudinẽ cadant: vt eorꝫ malis aptitudinib⁹ obuiemus. ¶ Et vlr dicimꝰ ꝙ genꝰ pseruatiõis futuraꝫ egritudinũ fieri dꝫ qm̃ aliqd̃ signũ manifestat: tunc recte est ex genere cure egrotãtis in pñti. ⁊.g. resistere lepre vt nõ fiat est idẽ cũ rebꝰ gbꝰ curat qm̃ ẽ: illd̃ idẽ dicimus in alys egritudib⁹. Malaꝫ ⁊o aptitudinũ ⁊ manifestior ẽ illa q̃ dꝫ spõtaneus laborꝫ: nã qm̃ hic corpib⁹ adest ꝑparata sunt in illirmitatib⁹ multis: ⁊ ob B de isto vlcꝫ ⁊monesfaciemꝰ q̃ nõ erit sile alys malis aptitudinib⁹ ꝓprius in oi egritudie: eo ꝙ modus obuiãdi illis aptitudinib⁹ malis est vnꝰ ⁊ idẽ modus cũ cura egritudinũ ipsaꝫ. ⁊ idcirco id nõ est recitãdus. Et scias ꝙ nõ obliti sumꝰ de ꝓseruatiõib⁹ corporꝫ tpe corruptiõis aeris: ꝫ in posteꝫ dicemus. ¶ Sꝫ icipiemꝰ log de laborꝫ. ⁊ dicemꝰ qõ iã dctm est i libro egritudinũ ꝙ põt eẽ irib⁹ modis. Unꝰ ẽ laborꝫ vlceratiuus: ⁊ B spes fit ab hũoribꝰ cholicis q̃ B mouẽt: ⁊ de hac spe ad pñs itẽdimꝰ log. Alia spes dꝫ extẽsiuus: ⁊ B ex sanguis multitudie fit: ⁊ ꝫ aliquos dꝫ vẽtosus. Tertia spes dꝫ aposius ⁊ cõpositus ex extẽsiuo ⁊ vlceratiuo: ⁊ de ei⁹ ꝑpetate est vt supeuniat oib⁹ membris appitio cremẽti circa oia extrema. Et volumꝰ incipe a cura oẽs bas spes ꝓtinẽte: postea ⁊o de vnaquaq̃ specie loq̃mur ꝑ se. Et dicimus ꝙ cã efficiẽs est mala cõplo mãlis. g̃ medicina cõicans istis spẽbus erit aut alteratiua aut euacuatiua. Et alterationẽ ⁊ eũationẽ facit nã cuꝫ cibis ⁊ medicinis que bñt disponere humores ad hũc finẽ: ⁊ aliq̃ adiuuãt ad B somnus ges ⁊ fames. Et eũatio fit cũ medicinis que ꝓuocant vrinã ⁊ sudorẽ ⁊ vẽtũ: ⁊ est cum exercitio. ⁊ hec iunt: ga ars sequit̃ cursum naturę: ⁊ iste sunt medicie cõicantes oibus speciebus suprãdictis: verũ de ꝑpa vniuscuiusq̃ istaꝫ volumus dicere: eo ꝙ nõ eũat̃ vnaquaq̃ istaruꝫ sperum vna specie euacuationis: nec alterat̃ vnaquaq̃ istarum specierum vna specie alterationis.

L ¶ Cap.16ᵐ. Quod est de remotione ⁊ preseruatione corporum a laborę vlceratiuo.

Icipiamus nũc a laborę vlcerationo: ⁊ dicam⁹ ꝙ cã efficiẽs istiꝰ ẽ hũor acutꝰ mordicatiuus: ⁊ tu scis ꝙ hũor mordicatiuus ẽ cholicꝰ: aut melicꝰ: aut flegmaticꝰ salsus. ió ga vnusq̃q̃ istorꝫ ẽ mordicatiuus. Sꝫ cholꝰ ẽ acutꝰ pp suũ acumẽ: ⁊ melis ꝑpter suã acetositatẽ: ⁊ flegma salsuꝫ pp suã salsuginem: ⁊ hic accidũt aliq̃ distõnes: qõ ẽ, ga istiꝰ hũor nõ effugiũt: qm̃ aut sub cute solũ sũt locati aut ꝓfundati i musclo: aut sũt i musculo ⁊ venis ex via q̃ iuenũt̃ i sangꝰ pino, ꝓpinqua. Adhuc nõ ẽ lõgiquũ. gn sint cũ istis hũoribꝰ aliꝰ humores mucilagiosi: ⁊ forte nõ sũt: ⁊ si sunt nõ effugiũt gn aut sint i spõgiositate carnis aut i venis. ⁊ si sit i venis: aut sũt cũ paucitate sanguis aut cũ eiꝰ multitudie. Et non est multꝰ sanguis i venis: nisi cũ isti hũores sũt pauci: ⁊ nõ si multũ elõgati a cõplone sanguis: eo ꝙ inẽtio q̃rũdam in actu nõ fit nisi aũ ꝓuersione ipoꝫ: i sanguinẽ: ⁊ aliꝰ post ꝓuersionẽ i cũdẽ: vt ẽ cholꝰ ⁊ melis: ⁊ aliꝰ cito ꝓuertũt̃: ⁊ aliꝰ tarde. qm̃ qm̃ multũ elõgati sũt a sanguie lõga idigẽt ꝓuersiõe: ⁊ q̃ ꝓpinꝰ sũt in brevi ꝓuertunt̃: ⁊ B ẽ qõ põt dici de B laborę: ⁊ vnusq̃q̃ istorꝫ ꝓpriã bꝫ medicinã. Et dicimꝰ qm̃ isti hũores efficiũt laborẽ: ⁊ sub cute sũt locati sorte exercitiũ ⁊ fortis fricatio erit sufficiẽs medicia cum balneo ⁊ cibo subtili: aut aq̃ ordei ⁊ squinçibin ⁊ filia. Et qm̃ isti hũores in poris sũt locati nõ idigent exercitio: sed gete ⁊ somno ⁊ abstinẽ a cibo: eo ꝙ ista adducũt digõnẽ: ⁊ sero balneent̃ i aq̃ tepida: ⁊ cibis subtilib⁹ cibẽt̃ post assumptionẽ sgnçibin: eo ꝙ sgnçibin euacuat ꝑ vrinã ⁊ sudorẽ illũ hũorẽ q̃ põt moueri a nã. ¶ Et si B accñs sedabit̃: ꝑ B tũc plene cãꝫ but⁹ cogñscimꝰ: ⁊ si non sedat̃: ⁊ sõnꝰ patiẽtis fuerit õbilis ⁊ varꝰ: tũc nõ ẽ hũor in carne ⁊ musculis solũ: sꝫ ẽt in venis. Et tũc ꝓsiderãdũ ẽ si cũ istis humoribꝰ q̃ faciũt hũc laborẽ sũt hũores mucillaginosi aut nõ. ⁊ dicimꝰ ꝙ si nõ sunt hũores mucillaginosi ⁊ hũores faciẽtes laborẽ sunt in porositatib⁹ aut venis: ⁊ tũc attendendũ est si cũ eis est sanguis multus aut paucus: aut si illi humores sunt remoti a suba sanguinis aut ꝓpinqui. Et si paucus est sanguis ⁊ hũores sunt remoti a suba ipsius: tũc humor iste faciens laborẽ dꝫ euacuari ꝑ pharmaciaꝫ ⁊ nõ per flõmiam ⁊m spẽm illius humoris faciẽtis laborem: siue fuerit cholericus: siue melicus: siue flegmaticus salsus: qm̃ quãdo isti humores exeũt a nã in q̃litate: tũc idigẽt eũone cũ medicina attractiua: q̃ ꝑpe habeat respicere illũ humorẽ: eo ꝙ q̃litate peccãt. Sꝫ si peccãt q̃litate tũc faciẽda est flõmia: sicut diximus in libro de ige. ſa. Et si isti humores sint cũ multo sanguine: ⁊ nõ multũ remoti a sanguis suba: tunc in ꝑmis debẽt cũari ꝑ flõmiaꝫ: ⁊ postmodũ per pharmaciã: hoc est si nõ adsint hũores mucillaginosi. ¶ Qõ si cũ istis apparẽt humores mucillaginosi: tũc cõsiderãdũ est si hũores fuerint in venis cuꝫ multo sanguie: ⁊ nõ erũt multũ ab ipsi⁹ suba remoti: tunc sil̃r debẽt cũari cũ flõmia: quoniã cũ pharmacia difficile eẽt. Et si humores mucillaginosi fuerint i venis multi cũ sanguie paucor: hũores laborẽ iferẽtes a suba sanguinis fuerint remoti: tũc nõ est si flõmandũ nec pharmaceãdum: eo ꝙ flõmia pernecabilis esset: nec in pharmacia ꝓpositũ secuti essemus: ga ꝑpter eorꝫ grossiciẽ humores obedientes nõ essent. Sꝫ plus fluerẽt: ⁊ etiã vene clauderẽt̃: ⁊ hic interponẽda est ges medicinalis: ⁊ subtiles cibi ⁊ icisui sine multa caliditate ad B vt multa in mẽbris illouũ sparsio nõ fiat: ⁊ ꝓuenientius in B casu est sgnçibin de seminib⁹: cuiꝰ siccitas sit repssa cũ radice lilij ⁊ viol. Et aq̃ ordei ꝓuenies hic est: ⁊ maxie in iuuenib⁹ cũ radice fenicuili. ⁊ hidromel ẽt. Et ga in corporibus istorꝫ vẽtositas g̃ssa ⁊ iflatiua gñat̃. ꝑcipit Hal. dari diapipercon ⁊ diacyminũ. Sꝫ in nro climate B est vitãdũ: ga posset febrẽ icitare. Et ipse Hal. bis nõ vtebat̃ nisi in tpe frido: ⁊ frida cõplone: ⁊ medicine subtiles mẽbra itrisecꝫ ꝓfortãtes cũ remisso calore vtiles sũt sicut darsiue: ⁊ assaꝫ: ⁊ cinamomũ: ⁊ ambra: ⁊ cassia lignea: ⁊ in arabico icbalicha: ⁊ gariofilis: ⁊ silia aromatica. ¶ Et si Halenus aliq̃ istaꝫ repudiet facit hoc ꝑpter suã stipticitatẽ: ⁊ si cuꝫ aliꝰ composueris bona erit cõfectio ob hoc: ga mẽbra ꝑncipalia sunt in vltimo debilitatis: ⁊ maxime os stõchi in hac cõpõne mastix nõ obmittat̃. Sꝫ rosa non est hic cõmẽdãda ꝑp suã friditatẽ ⁊ sicci. q̃uis sit ꝓfortatiua. Sꝫ sticados est vltimũ in hac cõpõne q̃litate ⁊ ꝓprietate. ⁊ quẽadmodũ in B casu flõmia inbibet̃: ⁊ vomitus rõne eadꝫ. Sꝫ qm̃ humores mucillagiosi sunt in musculis ⁊ sanguis venarũ ẽ mũdus: tũc nõ timẽde sunt res multũ calide ⁊ vrinã, ꝓuocantes: ꝑpea ga tũc nõ est timẽdũ vt humor in membris spargat̃. Et Hal. hic vtit̃ medicia ex pulegio facta: ⁊ mihi multũ placet illa aut ei silis. ¶ Et scias ꝙ mihi non fuit necesse narrare hec signa significantia dominium humoruꝫ istorꝫ: nec signa significãtia quantitatẽ nec locũ. ideo ga omnia sunt tibi nota in libro signorꝫ. Et vt dicimꝰ qm̃ isti hũores efficiũt laborẽ: ⁊ sub cute sũt locati

sculos

A sculos sunt: quantitatem debes sumere a regimie antecedente a complexione a tempore ⁊ etate: ⁊ alys rebꝰ in libro signorum dictis.

¶ Cap.17ᵐ. Quod est de remotione ⁊ preseruatione corporum a laborę apostemoso ⁊ extensiuo.

Ed laborꝫ aposius ⁊ extensiuus de necessitate ꝓueniũt a sanguine multo: ideo ꝓueniẽs est patiẽtẽ ꝑmitꝰ flobotomare: ⁊ autumãdo quãtitates ⁊m tps ⁊ etatẽ ⁊ cõplonẽ sic in libro de igenio sanitat̃ docetur. Et sunt distinguẽda mẽbra in eũatione istius laboris. ita ꝙ si in capite grauitas affuerit cephalicã flobotomare debes: ⁊ si in mẽbris medys basilicã: ⁊ cum ambas ꝓtinuerit ptes mediana erit flõmanda.

¶ Cap.18ᵐ. Quod est de conseruatione corporuꝫ tempore pestilentie aeris.

B

Hac particula adhuc narrare remãsit corporum preseruationẽ ab egritudinibus ab aere preter naturã. ¶ Et dicimus breuiter ꝙ aer vt alibi dictum est permutatur aliquãdo in qualitate: ⁊ aliquãdo in substantia sua: sed cum fit in vno aut alio: tũc ꝑparata sunt corpora recipere egritudines similes illi cõplexioni: tamẽ oia corpora ab istis disponibus nõ ledũtur: sed solũ nocentur corpora ꝑparata: nam si eẽt boc oibus cõe egrotarent oẽs in aere suprãdicto. Idcirco considere debemus in regimine vlr omnes bas ꝓtinenti ꝑmutationes: hoc est in apertione oppilationũ: ⁊ in resistendo causis putrefactiõis ex toto: ⁊ cũ dico ꝙ oẽs bas permutationes cõtineant: intẽdo permutationes que in suba sũt. Sꝫ permutatio que in qualitate existit in vna. vꝫ. aut in pluribus regimẽ ipsis qualitatibus cõtrariũ eẽ debet: ⁊ B regimen particulare est. ⁊.g. si est distẽperatus in caliditate ⁊ sic. cũ frigidis ⁊ hũ. regi dꝫ: ⁊ degere in septẽtrionalibus locis in q̃bus adhuc aer repũmat̃ rotatiõe aque ⁊ solꝰ aromaticis humidis. sic omnibus alys qualitatibus excedentibus cõtrariuꝫ apponatur. Et si magna caliditas nõ obstaret leuiter euacuãde essent superfluitates que in tẽporibus illis essẽt generate. Sꝫ aeri corrupto in substãtia simil̃r resistendũ est eũationibus vlibus ⁊ cũ resistentibus epidimie a tota specie: ⁊ vtantur cibis frigidis ⁊ sic. a putrefactione remotis sicut aceto ⁊ lẽtibus: ⁊ aromatisare aerẽ cũ rebus resistẽtibus putrefactioni sicut cuꝫ costo: ⁊ storace: ⁊ galbano. Et terbẽtine inest ꝑpetas in B casu. ⁊ theriaca maior isti tẽpori epidimiali multuꝫ resistit sumẽdo ab vno characte vsq̃ ad ʒ.j. ⁊ post nõ dꝫ comedere nisi celebrata in oibus mẽbris digõne: ⁊ B fit spatio ſex horaꝫ. Bolus armenus ⁊ terra sigillata in aere pestilẽtiali magnũ ꝑstat iuuamẽtũ. ⁊ ꝑ nomen Auẽçoar odor vrie bircoꝫ ꝓfert multũ: ⁊ dꝫ ꝙ ex aloes duas ꝑtes croci ⁊ myrrhe ptẽ. j. oe quo sumat̃ oi die põdus. xy. caratorũ: cũ vna. j. vini aq̃ mixti iuuat multũ: ⁊ nõ est iuẽt̃ adhuc aliꝰ q̃ hac medicina sit vtius q̃ a pestilẽtia non securẽt̃. Sed in corruptiõe tpis calidi debẽt eligi loca alta in q̃bus regnet vẽtus septẽtrionalis aerẽ mũdificãs. Sed si fit corruptio in suba tota: habitãdũ est in domibus terraneis: ⁊ cauernosis ⁊ loca alta vitare: ⁊ vitare oẽs fructꝰ humidos: ⁊ tũc necesse est vt oẽs pisces tunc tpis penitꝰ sint nociui: ob B: ga sanguis ex istis rebus gñatus est cito corruptionis. Et sil̃r oẽs carnes exceptis volucribus mõtanis: sicut pdices ⁊ sisles istis. ⁊ vniuersalr res vẽtrẽ lenificantes hoc tẽpore optime sunt: quẽadmodum tamaridi: viole: cassia: ⁊ mãna: ⁊ qõ dictum est in hac particula ⁊m nostram intentionem sufficiens est.

¶ Explicit Liber Sextus Colliger.

¶ Incipit Liber Septimus q̃ ẽ de curatiõe egritudinuꝫ siue de igenio sanitat̃: ⁊ ẽ ꝓtinẽs capla trigintanouẽ.

¶ Cap.ꝑᵐ. Quod est de modo euacuationis male cõplexionis materialis ⁊ non materialis.

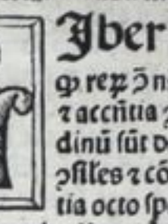

Iber medicatiõis q̃ de igenio sanitatis intitulat̃: dicimꝰ. ꝙ ob B ꝙ rexꝫ ꝑ nãꝫ sũt due spes. vꝫ. egritudies ⁊ accñtia ꝓñtia egritudies. ⁊ itexꝫ egritudinũ sũt due spes. vꝫ. egritudies ꝑpe ⁊ ꝑsiles ⁊ cõposite seruatio: vt sunt a malitia octo spexꝫ male cõplonis mãlis ⁊ nõ mãlis: ⁊ sũt egritudies ꝑpe mẽbris officialib⁹. Ut nobis vt narremꝰ icipiẽdo ꝑius a via de igenio sanitat̃ a remotiõe egritudinũ ꝓpriaꝫ membroꝫ ꝑsiliuꝫ si sint mãles aut nõ mãles: ⁊ postea igeniũ remotiõis egritudinũ mẽbroꝫ officialiũ: ⁊ vltimo curatiõe accñtiuꝫ ꝓcurremꝰ: q̃uis i medicatiõe egritudinũ ꝓtineat̃. ga per remotionem egritudis accñtia remouẽt̃. ¶ Et volumꝰ ꝑ narrare egritudinũ mẽbroꝫ ꝑsiliuꝫ curatiõnẽ mãliũ ⁊ nõ materialiũ: ⁊ postea vnãquãq̃ spẽꝫ itẽdimus ꝓtractare: ⁊ B nobis vt ordiata distõ. Et dicimꝰ ꝙ itẽtio i mala cõplone nõ mãli est vnica sola: B ẽ vt ad suã reuertat̃ nãꝫ: ⁊ B nõ fit ꝓtio ⁊ subalr nisi ꝑ ꝑiuꝫ: ꝑ qõ male cõplonis remouẽt̃ spes: ⁊ sũt cibi ⁊ medicie ⁊m plus male cõploni egritudiali sua ꝑma vtute resistentes. ⁊.g. si mala cõplo sit calꝰ ⁊ sic. remouẽt̃ ꝑ cibos fridos hũidos ⁊ medicias. Et ga diximꝰ ꝙ remotio male cõplonis nõ mãlis ꝑ ⁊ subalr a ꝑio remouẽt̃. Dicimꝰ ga ꝓuenit aliq̃ vt a sili ꝑ accñs similr remouẽat̃: sic aũ frida malã remouet cõplones frida: eo ꝙ claudit pozos: ⁊ ispissat cutiꝫ: ⁊ sic calorẽ itrisecum fortificat: ⁊ B medicia multuꝫ ẽ timẽda: ⁊ nõ dꝫ fieri nisi i necitatis tpe: ⁊ maior ꝑs medicoꝫ q̃ ea vtũt̃ errãt vt postea ostẽdemꝰ. ¶ Sꝫ itẽtio remotiõis male complonis mãlis duabꝰ rebꝰ existit: vna ẽ vt malus humor eũẽt̃. alia est vt mala cõplo mẽbri rectificẽt̃ q̃ relicta est a mala materie sparsiõe i mẽbris. Eũatio duobꝰ fit modis: vnus fit cum flõmia: ⁊ aliꝰ fit ꝑ pharmaciã secessiuaꝫ: aut vomitiuam: aut vrie ꝓuocatiuã: ⁊ ꝑ clysteria: ⁊ sudorẽ: q̃s oẽs opationes opant̃ medicie cuꝫ suis vtutib⁹ scõis ⁊ tertꝫ ⁊ ꝑpetatib⁹: quẽadmodũ mala cõplo ꝑma remouẽt̃ vtutib⁹ ꝑmis: ⁊ aliq̃ fit eũo ꝑ ieiuniũ: exercitiũ: balneũ: ⁊ fricationẽ. Sꝫ eũonẽ ꝑ flõmiã rõne ⁊ exꝑimẽto cognoscẽ possumus: ⁊ iuuamẽtũ ab exꝑiẽtia cognitũ manifestũ ẽ. Sꝫ iuuamẽtũ rõne cognitũ duobꝰ existit modis: vnꝰ modus ẽ: ga oñsuꝫ ẽ ꝙ medicꝰ ꝓ seq dꝫ viã nature: ꝫ dicimꝰ ꝙ nã sanat ꝑ fluxuꝫ sanguis egritudies sanguineas multas: ⁊ cadẽ rõne iuenimꝰ iuuamẽtũ medicinaꝫ laxatiuaꝫ. Scõs modus ẽ ꝙ ipole ẽ vt aliq̃ cibꝰ ⁊ potꝰ supflue nõ sumãtur: ita ꝙ i corpe sanguis supfluus aggregẽt̃: aut alter humor: ⁊ supflua idiget eũone. q̃ necia flõmia aut pharmacia aut eũatio alia. Sꝫ iciuniũ ⁊ exercitiũ i B casu sufficiẽtia nõ bñt: ga minis minuũt paulatiue cõparatiõe habita ad hãc repletionẽ q̃ ẽ ꝑm vasa. Nã accidẽ posset sicut accidit illi q̃ somniabat i balneo sanguieo balneari: vt dictũ ẽ supꝰ i libro signoꝫ sic dicẽ Hal. vñ cognouit sanguinẽ in sua cõplone abundare: ⁊ iõ flõmiã sibi fieri impauit: ꝑsiliũ bñs ab alys medicis sequẽtib⁹ viã erasistrati ei ꝓhibuerãt minutionẽ: ⁊ initũ̃ẽrũt sibi abstinẽtiã: ⁊ abstinẽdo facta fuit dissoloꝰ humoꝫ: ⁊ ide duplicatꝰ fuit calꝰ ⁊ exticꝰ fuit sic extiguit̃ lãpas ex multitudie olei q̃ supabũdat. Sꝫ qm̃ dꝫ q̃lꝫ istaꝫ eũonũ fieri aut vna plus altera B volumꝰ ꝑtermiare in ꝑmis: ⁊ postea redibimus ad curatiõnẽ vniuscuiusq̃ spẽi singulariter male cõplexionis post narrationẽ rerum significantium manifeste faciẽdi vel nõ faciẽdi ⁊m q̃titatem cũonis ⁊ rectificatio-

a nota q̃ has pilulas quas hic maꝫ laudat auer: dicunt̃ comuni usu pilule comunes, ꝙ no tant doctores ꝙ si debeãt accipi tempora sanis ut lauat̃ aloes cũ aqua endiuie ꝙ ex epidimie addat̃ de solo armeno tantũ ꝑtẽ est aloes. hec notat expositor georg: sup mes: ꝙ nisi id est ꝙ miseris de laudib⁹ hat̃ pilulat̃ cũ dicat mes: In cã: de aloe ꝙ quę assiduat̃ accipiũtur eꝫ diebꝰ continuis non videt̃ in corpora suo ex instrumentis sensuũ ipsorꝫ egnes que nõ sit habilis sanat̃ ꝓ seruat̃ apurgatione ita et ꝙ cadauera ꝓprie mortũ cũ myrra, ꝑ ꝑ comportat̃ in ꝓseruatione possis scribit̃ quarto ad almansorẽ cã: de mortalitate et eꝫ causis.

nem male cõplonis:ꝛ hec sunt natura egritudinis:ꝛ virtus:ꝛ cõplo:ꝛ etas:ꝛ tps:ꝛ alia que rememorari debẽt. Et dicimus vlr q̃ euacuatio nõ ds fieri nisi cũ humores cursus nature egrediunt in toto corpore aut in vno mẽbro: ꝛ hoc aut q̃litate aut quãtitate aut ambab⁹. A q̃titate ꝛo puenit spes labores extẽsiui q̃ est repletio ꝓm vasa. Sed repletio ꝓm virtutẽ a q̃titate ꝛ q̃litate puenit: ita q̃ vtutes nutritiue ꝛ motiue aggregant: ꝛ vlr oes vtutes opatiue: nã qñ debilitant vtutes tũc opationes in humoribus nãles nõ fiũt: ꝛ ꝓm plus hãc repletionẽ sequit laborvlcerationes pp humoꝝ malitiã qui in hac specie repletionis existunt. Itr sunt eũonis modi supfluitatũ q̃ in toto sunt corpore aut in vno mẽbro. Sz locus in quo flõmia debz anticipare in q̃titate qñ oes humores in q̃titate exẽ cursum nãles augmẽtant: ꝛ hoc nõ puenit nisi cuz augmẽto sanguinis q̃titatiuo ob hoc q̃ humores in ipso sũt in potẽtia: ꝛ ista augmẽtatio ꝓm plus laborẽ prestat extẽsiuũ. ¶ Sz locus cui minus necessaria est eũatio flõmie est quãdo humores extra cursuz nature in quãtitate: ꝛ qualitate egrediunt. ¶ Et maxime hic ꝓcedit flõmia quãdo humoꝝ q̃litates q̃litati sanguinis nõ repugnãt: neq; etiã a suba sanguinis elõgant: hoc est ga non sint crudi ꝛ mucillaginosi. Et aliquãdo flõmia per accidẽs fit sicut fit p fluxuz sanguinis nariũ: ꝛ fluxũ hemorroydaꝝ ꝛ sile. Sz hoc quãtum possumus vitare debemus: ꝛ aliquando hec spes eũonis fit pp attractionẽ materie de mẽbro ad mẽbrũ sine intẽtione eũonis ipsius ex corpore: ꝛ vtpl̃m hoc fit qñ sanguis est paucus: ꝯ tñ malitiosus existit. Et aliqñ in B ambe intẽtiões aggregant: B est vt eũctur ꝛ subtrahatur: ꝛ tũc pp hoc istud facimus vt eũemus mãm egritudinẽ faciẽtez: ꝛ pseruemus ne augmẽtet. Et scias q̃ qñ intẽdimus solã eũonez: tũc a ppinqua pte mẽbri euacuamus: sed qñ subtractionẽ ad diuersaz itẽdimus pte tũc a remotiori trahimus pte. Sz qñ ad ambas ptes itendere debemus: aut ad vnã magis q̃ ad aliã B in subsequẽtib⁹ dicet. Et pp hãc diuersitatẽ intentionis diuersa sunt loca venaꝝ in flõmia. Et ppea in gbusdã egritudinib⁹ intẽdimus flõmare basilicã: ꝛ aliqñ cephalicã: ꝛ in gbusdã mediana: ꝛ aliqñ flõmamus dextrã: ꝛ aliqñ sinistrã: sicut declarabimus: ꝛ hec sunt loca ex qb⁹ eũatur sanguis. ¶ Sz locus in quo phbarmacare cõuenit in ꝓmis est quãdo humores exuberãt sola qualitate: hoc conseruato ne sint de natura prius dicta: vt nõ sint crudi aut mucillaginosi. nã tunc incisio ꝛ digestio ꝑcedere debent. Et propter hoc in anticipatione flobotomie ꝛ phbarmacie est ꝓsiderandus.

¶ Rasis dicit q̃ expientia multoties vidit in matrestũ. in hospitali pleureticos flõmatos ante phbarmaciaz: ꝛ mortui fuerũt: ꝛ mihi videt q̃ hoc fuit ꝓpterea. ga mala materia in profundo corporis in multa erat quantitate: ꝛ quãdo detecta fuit ad actuz ꝓducta perdidit patientem.

¶ Et aliquando necesse est anticipare flõmiam propter multam necessitatem eo q̃ incontinenti liberãtur. Et est sciendum q̃ debemus incipere ab eo quod magis necessariũ esse videtur: ꝛ noster carissimus Albumeron Auenzoar. dicit q̃ nõ debz fieri flobotomia nisi post corporis mũdificationẽ. Et hoc est: ga quãdo vene a sanguie sunt euacuate sugũt supfluitates malas ad nutriẽduz ineptas ꝛ ab his malã acquirũt complexionẽ: ꝛ intantuz erit flobotomia causa maiozis cõstipationis ventris. ga mẽbra euacuata sugẽdo supfluitates feculẽtas magis exiccant.

¶ Et scias q̃ est dria inter medicinam mollificatiuaz ꝛ laxatiuã: eo q̃ attractiua ẽ cũ attractiõe. ꝛ mollitiua cum mollificatione: ꝛ sicia huⁿ sunt q̃ expellũt feces solũ: sed qñ hũores q̃litate peccãt. s. vt sint grossi vel viscosi: tunc nõ est cõueniens flõmia neq; phbarmacia: de flõmia manifestũ est. Sz de purgatiõe: ga humores si sunt viscosi ꝛ grossi sunt inobediẽtes: ꝛ iõ medicia trahet bonos: mali aũt remanebũt. Et Hal. qñ cũare volebat añ aduẽtuz febris cũ medicis calefactiuis ꝛ icisiuis eũabat: ꝛ qñ febz citabat faciebat hoc cuz fricatione ꝛ medicinis subtiliatiuis hñtibus calozẽ modicũ: ꝛ hac iam declaratũ est in libro cõseruationis sanitatis: ꝛ q̃ fit cũ febze declarabit̃ in libro febziũ. ¶ Preterea. phbarmacia p accñs fit aliquãdo quemadmodũ flõmia: sicut quando vamus phbarmaciã vt humozẽ trahamus qui causa fluxus existit: ꝛ B q̃tuis resistat cause: egritudinem tñ augmentat. Et ego in sequentibus explicabo vtrũ p sile fit aut p ꝛtiũ. ¶ Clysteriuz vtimur qñ supfluitates solũ ex itestinis trahere intendimus aut p viã trahẽdi mãm ad oppositã partẽ: ꝛ sicut alig laudant vomitũ in egritudinib⁹ partiũ iferioꝝ: sic ꝛ phbarmacia in egritudinib⁹ partiũ supioꝝ laudat: ꝛ alig sunt faciẽtes clysteria qñ nõ possunt recipere medicinaz laxatiuam: vel qñ ipsam ifirmus deglutire nõ pot: aut p pter lestonẽ ipsius epatis vel stõchi. ga ledunt ex transitu eorez. ¶ Et balneum vtpl̃m humores subtiles eũat: ꝛ ꝓpterea in passionibus ex grossis humozib⁹ fieri nõ debet nisi ꝑcedat digõ: ga ex hoc iflãmatio totius corporis sequet: ꝛ forsan ꝑncipaliũ membroꝝ ꝛ fames est vna ex spẽbus eũationis: ꝛ maxime in egritudinib⁹ in quib⁹ status ꝛ crisis sunt propinqua. ¶ Itr sunt modi euacuationis male cõplexionis materialis ꝛ non materialis.

¶ Cap. zm. Qd̃ est de mõ: ꝛ qñ fieri ds eũatio ꝛ curatio.

Dinceps dicẽdũ est q̃lr i supradicta agẽduz sit ꝓm magis ꝛ minus: aut qñ nihil fieri ds ꝛ maxie i eũonib⁹ ꝛ curatiõib⁹ q̃ fiũt p ꝛtiũ: nã in pluribus locis cũatio ꝛ alie ꝛtiũ nõ cõpetũt: q̃uis nã egritudis illd regrat: ꝛ dicim⁹ q̃ nra itẽtio i remotiõe male cõplonis nõ mãlis est vt rectificet: ꝛ B fieri nõ pt nisi p ꝛtietatẽ curãtis in gradu exitus illi⁹ ꝛtietatis a temperamẽto. Sciendũ est q̃ vt cognoscat̃ mensura distẽperãtie illius corporis ops: ꝛ B cognosci non poterit: nisi qñ illi⁹ corpis cõplo cognita fuerit sana: etas: clima: tps: ãni: regimẽ ꝛ ꝓsuetudo. simil̃r vtus: cã ꝛ accñs: ꝓpterea ga in multis locis nõ attẽdit̃ cause nec vtuti: nisi qñ cã male cõplexiõis mãlis existit. Sz qñ mala cõplexio nõ mãlis ẽ in aliquo singulari mẽbro: tũc mẽsura curationis p ꝛtiuz sumit a mẽbro cõplexiõe: ꝛ ab ipsius iuuamẽto: ꝛ a collãtia ipsi⁹: ꝛ a situ ipsius: ꝛ ab ipsi⁹ sensibilitate: ꝛ aliis cognitis reb⁹. Sz modi curatiõis male cõplonis mãlis ob hoc. ga itẽtio sola est in supflui euacuatione: ꝛ in alio nõ: vt recte ꝑcedat. Sciende sunt cause que illas gñant supfluitates: ꝛ si a nã cõplonis corporis ꝓueniunt aut nõ. qz in aliqb⁹ corporib⁹ humores supfluũt ab eoꝝ natuis: ꝛ in gbusdã ab etate. tpe anni aere ꝛ nutrimẽto: ꝛ regimie: ꝛ a purgatione eoꝝ q̃ ex corpore purgari solebãt: vt sunt sanguis hemorroydaꝝ ꝛ mẽstruus ꝛ puatio ꝓsueti exercitij: ꝛ negligẽtia eũonum: ꝛ ẽt virtus opat̃ in hoc genere multũ: eo q̃ in maiori parte nã egritudinis ꝛtiat eũationi. Per virtutẽ itelligo vtutes opatiuas: sicut virt⁹ expulsiua: ꝛ virt⁹ nutritiua: ꝛ virtus motiua. Et aliqñ mot⁹ eũonis vlis accipit̃ a mẽbris ifirmis. ꝛ maxie a ꝑncipalib⁹: ꝛ operationes habẽtib⁹ ꝑncipales sicut ab illo qui flobotomia indiget: ꝛ oris stõchi debilitatem hz: ꝛ etiaz quãdo intendimus euacuare aliud membruz ex mẽbris corporis aliqua sunt recipientia demonstrationem a locis suorum subiectorum: ꝛ suarum cõicationum ꝛ iuuamẽtoꝝ ꝛ suaꝝ sensibilitatũ: ꝛ forme dispõnis: ꝛ modi mẽbrozũ totius corporis: eo ga possibile est vt corpus demõstret super eũone: ꝛ forsan q̃ nõ: ꝛ hoc qñ in corpe nõ iueniẽt repletio

pletio vlis nisi in vno mẽbro solus. Et iptegnatio in mulierib⁹ est ex reb⁹ significãtib⁹ eũonẽ vel ipsius ꝑuationẽ: ꝛ hec sunt q̃ significãt in ꝛtietate faciẽdi medicinã vl nõ: ꝛ si purgatio fieri ds vel nõ. Et nũc dicẽda est sigñatio q̃ sumit̃ a duab⁹ rebus supra dictis. i. ab eũone ꝛ curatione siue attractiõe p ꝛtiuz qualr debẽt fieri. ¶ Et icipiam⁹ a curatiõe p ꝛtiuz: ꝛ dicam⁹ q̃ a medicis dcñ est q̃ qñ cõplexio aer tps anni: ꝛ illia cũ egritudine ꝓueniũt: tunc nõ est egressa cõplo a nã ꝓpria nimio exitu. v. g. iuuenis calide cõplonis in regione calida: ꝛ tpe anni calido ꝛ dieta calida cui supuenerit causon: nõ erit iste a suo nãli ordie multũ pmutat⁹: curãdus tñ erit cũ reb⁹ in friditate remissis. Et qñ hui⁹ ꝛtiuz accidit: tũc multa facta est elõgatio: ꝛ ideo huic resistẽduz erit maiozi ꝛtietate. v. g. sit hõ senex frigide cõplonis in regione frigida cui supueniat causon: ꝓm illos indigebit re multuz in frigiditate distemperata.

¶ Et ego dico q̃ maxie appet q̃ nõ vez dicũt: qd̃ manifeste videm⁹ p sensibile argumẽtũ: qz iuuenis supradict⁹ qui causonẽ patit̃ curari nõ poterit nisi cũ reb⁹ hñtib⁹ in fine vel intẽtiaz friditatẽ sicut cũ aq̃ cucumerũ ꝛ cãpboze. Et seni supradicto si talia ꝓpinent̃ calozẽ nãlis ipsi⁹ extinguet̃ ꝛ moriet̃. Et dico q̃ illud qd̃ ad hũc errorez deducit eos ẽ vna regula gñalis quã posuerũt sine discretiõe precisa in gradu elõgationis senis a suo calozẽ nãli ad extraneũ calozẽ cũ equalez portionẽ posuerũt cũ elongatione calozis iuuenis a suo calozẽ nãli ad extraneũ. Et maxime qñ dixerũt q̃ maior est elongatio. naz B impossibile est. nam tu scis q̃ calozẽ extranẽ⁹ a nãli ramificat⁹ est: ꝛ si posset esse vt equalis esset elongatio: tũc vere necessario ꝓm viam curationis p cõplonẽ essent refrigerãtia multũ fortiora in corpore senis quasi ad 3m graduz: sed B in seipso veritatẽ nõ hz. Qd̃ B ponamus iuuenẽ cholericũ calide cõplonis in ꝓmo gradu ꝛ supueniat ei febris q̃ ipm trãsferat ad 2m gradũ calozis: tunc iste non est elongat⁹ a ꝓpo calozẽ vel cõplone: nisi ad vnũ graduz: tñ cũ reb⁹ in scõo gradu frigidis curari nõ poterit: ꝛ B est ꝓpter fortẽ pmutationem quã medicie ꝑcipiũt in corpore iuuenis ad suba ignea: eo q̃ elongat⁹ est a suo tẽperamẽto ꝓpter fortitudinẽ calozis exñei. Sed si seni supradicto frido in ꝓmo gradu superuenerit egritudo ipm pducens ad 2m graduz calozis: iam elongat⁹ est a sua cõplone nãli magis q̃ iuuenis ꝓnominatus: qz iuuenis est elongat⁹ p vnũ gradum: sed senis elongatio est duoꝝ graduũ aut pluriũ. Et pp B si possibile esset cõcederemus ꝓm elongationẽ fieri ꝛtium nociuũ respectu ꝓsiderationis finis ꝗz diuersitatẽ subtr: ꝓpterea ga q̃si impossibile est senẽ ad illũ gradũ puenire: ꝛ si puenire incboaret antẽ q̃ ad terminũ illuz attingeret moriret: ꝛ si sanat̃ ꝗz elongationẽ supra dictã bonũ finẽ nõ ꝓsequeret̃ q̃uis aliquãtuluz viuere possit: qz medicine eidẽ ꝓueniẽtes cõplonẽ mẽbroꝝ suoꝝ radicalium ꝓpter ipsaꝝ frigiditatẽ lederent: ꝛ sic a tẽperãtia magis elongarent̃: ꝛ multa elongatio tẽperantie cã mortis est aut egritudis. ꝓterea ꝓm eoꝝ dictũ medicine iuuenis ꝛ senis frigide debẽt esse in eodẽ: qz si vnũ corp⁹ calm est supcalefactũ vsq; ad 2m graduz ꝛ corpus frigidũ est supcalefactũ vsq; ad 2m graduz: ꝛ vnũ corpus calidius alio nõ est. Sed scire debes q̃ si iuueni medicine frigide adhibeant̃ vltra suã cõplonẽ nãlez: ga ei nõ nocet: imo pfunt: eo q̃ ipsius virtus fortis existit ad eas pmutandas: ob hoc ad graduz corrũpendi nãm nõ pueniunt: sed ipsaz ad tẽperãtiaz reducũtq̃ ad seni nõ accidit ꝓpter ipsius mẽbroꝝ radicaliuz frigiditatem: ꝓpter hoc sufficit seni qui febzẽ calidissimã hz medicina frigida in scõo gradu per rõnes supradictas: ꝛ etiaz quia corpus senis potẽtiaz nõ habet cõuertendi medicinas ad subaz igneaz quẽadmodum iuuenis corpus. Et si quera̅t̅ quõ possit seni tanta febzis caliditas aduenire. Respondemus q̃ fieri põt ꝓpter dietẽ sue inordinationẽ. Naz si dieta conuenienti vteret̃ impossibile esset vt talem inciderẽt febzes: ob hoc q̃ egritudines vt dictũ est in libro egritudinuz: nõ nisi duabus fiunt causis: aut a ꝓprias complone membri mala: aut a rebus aduenientib⁹ ab extrinseco. Et qñ cõplexio ꝛ aer ꝛ regio ꝛ etas ꝛtia erunt egritudini senis: tunc nõ remanebit eĩ⁹ cã nisi regimen ꝛ dieta: ꝛ qõ ex pte tpis anni ꝓsideraẽ intellit̃ a natura partiũ tpis anni. Et vlr qñ aer ꝛtius est egritudini: tũc bonũ est infirmo ꝛ gaudiũ medico: ꝛ si aer p se talis nõ existit: tunc medicus artificialez facere ds. ¶ Et modus medicationis qui sumit̃ a ꝓsuetudine in re vtrũ fieri debeat aut nõ: aut quãtũ fieri ds est sicut potus aque frigide in igne ardenti. naz si infirmus assueuerat potũ aque frigide i tpe sue sanitatis sine lesione secure possumus dare tpe egritudinis: q̃uis epar ꝛ os stomachi habeat frigiduz: ꝛ si hac assuetus non fuerit aqua frigida eidẽ nullo mõ ꝓpinet̃: q̃ si necessitas nos ad B cogeret ad hãc dandam: tunc minozẽ dabimus quãtitatẽ ꝛ minus frigidã: eo q̃ ꝓsuetudo cõplonẽ in sile cõuertit paulatim: ꝛ longo tpe hãc ꝓsuetudinẽ acqrẽdo. Sed qñ ꝛtium subito fit ꝓm multũ nãm corrũpit. Et B est qa vna virtus ꝓpter quaz natura intellexit gradatim per tpa anni de vno ꝛtio ad ꝛtium transire: qz si subito de calido ad frigiduz: de frigido ad calidũ transiret natura: tolerare nõ posset: ꝛ ꝓpter ꝓsuetudinẽ dictũ est a gbusdã q̃ gdam paulatim sumpserunt venenum ac gradatim: ꝛ cõuersum fuit in eis ad cibuz ꝛ in habitu sine nocumẽto: q̃uis ita dicant: tñ ego nõ cõcedo: imo argumẽto demonstratiuo: ꝛ i epl̃a theriace ꝛ veneni reprobaui quã ad glauconẽ trãsmisi. Sed qd̃ dicunt cõcedo q̃ medicus de vna medicina ad aliã pmutare ds: q̃ si soluz vna vteret̃ medicina posse esset q̃ nã in habitũ cõuerteret̃: ꝛ in corpore debitã nõ faceret opationẽ: ꝗ virt⁹ ꝓsiderãda ẽ in eo qd̃ fieri ds in eũone ꝛ in medicatiõe: que per ꝛtium fit. Sed in eũone manifestũ est q̃ tenoꝝ virtutis ds attendi: sed in alteratione est sicut balneatio aque frigide in cibicis q̃ ꝑdest. Sed si diu assuefiãt mẽbra ledet ꝑncipalia: ꝛ mortez inducet: sicut dicit. B. q̃ vni accidit iuuenl malam cõplexionẽ nõ mãlez bñti in stõcho cui medici aquã vitabant: ꝛ ipse ꝓp nimiã aque auiditatẽ magis elegit mortez q̃ vitã: ꝛ multã aquã fridaz bibẽs subito a mala cõplone stõchi euasit: ꝗ ꝓp aque frigiditatẽ remãsit ei insensibilitas q̃daz ipm in trãsglutiẽdo ipediens: ꝛ sic mortuus fuit.

¶ Sed male cõplexioni que est cuz materia necesse est duas spes medicationis aggregare: ꝛ aliqñ sigñatio sumitur ab alteratione male cõplexionis ꝛtia sigñationi que sumit̃ a materia. v. g. febzes putride. ꝛ maxie que de materia cruda ꝛ grossa inquãtuz sunt de mala cõplone calida ꝛ sicca indigent humectatione ꝛ refrigeratiõe. Sed cõsideratiõe coctionis maluz nocumẽtuz ipozabunt: ꝛ hic bona medici discretio necessaria existit: circa quã plus insistere debet. Vbi gra. qñ illud qd̃ plus necessariuz febzi flegmatice existit est eũatio materiei: ꝛ i febzib⁹ cholicis est accidẽtib⁹ obuiare: ꝛ qñ ambo equales in dubitatiõe existunt: tunc ambo equaliter curare debes. Sed quãdo accidens ipm timetur: tunc studeas causaz totaliter removere: qm̃ taliter ipsam curabis complete simili ratiõe in egritudine: ꝛ accidentibus egritudini contrarys: sicut est febzis ꝛ sincopis: quia tu scis qualiter curari debent: eo q̃ in febze necesse est infrigidare ꝛ in sincopi calefacere: ꝛ sincopis indiget nutritione ꝛ febzis cuacuatione indiget: sicut dicturi sumus. Et hic scire debes q̃ accidens quod egritudini contrariatur non sequitur nisi egritudinem que cõtraria est primẽ egritudini vt est sincopis ex

In Gb. 2°: ca: 9: ℣: Sanguine Incisa vena ubi sentire videtur p ea in puero q̃ in pregnantib. Le seni bo in eorq sanguinis missione fortius sortur constantiam

inanitione que ꝓria existit. Sed qñ cã male cõplonis nõ est mãlis: hec manifestatio ibidẽ nõ reperiẽ vt in effimera. ⁊ etiã qñ accidit mala cõplo ab extrinseco: quia tu scis qualr curari dz. De sunt signationes que sumunt a mala cõplone totius corporis. ¶ Sed qñ in vno mẽbro egritudo singularis existit: tũc signatio sumiẽ vt dcñ est a mẽbri cõplone. ℣.g̃. qñ cerebro euenit mala cõplo frigida signũ est ꝑ hec egritudo ẽ leuis: qꝛ pauca ⁊ leuis fcã ẽ elongatio a sua cõplone nãli: ⁊ tũc dz curari cũ medicis debilez calorẽ bñtib⁹: qꝛ tũc alia mẽbra sunt infridanda: ⁊ nõ ipm cerebrũ: ⁊ hec ẽ cõparatio iuuenis ⁊ senis quẽadmodu supra dixim⁹: ⁊ qñ idiges calefactiõe cerebri: tunc calefac ipm sine timore. ⁊ si vis infrigidare illud facias cuz timore. Sed alia mẽbra frigida sicut sũt nerui ⁊ filia: si infrigidanẽ calefac ipsa sine timore: ⁊ qñ sunt calefacta nõ refrigeres: itez nisi cũ timore ad B vt nõ trabas ipsuz de sua cõplone. Et sicut diximus de bis eodez mõ facias de siccis ⁊ humidis: qꝛ corporib⁹ nõ accidit nocumẽtuz: nisi ex pte elnti dominatis sup ipsa. ¶ Et qñ sciueris q̃ iuuamentũ mẽbri magnũ est in corpore: ⁊ erat. i. mẽbrũ ex ꝓncipalib⁹ que magnã bñt opationẽ: arguas augere virtutẽ ipsius sup oia: ⁊ B nõ dico nisi pp cõicationẽ mẽbroz ꝓncipaliũ quã bñt cũ corde: qõ ẽ fons calozis ⁊ minera vite: ⁊ ideo nõ opz multiplicari ꝓrietatẽ in talib⁹ mẽbris: ⁊ ꝓprie q̃litatẽ frigidã. Et pp B est timẽduz qñ accidit epati cõplo calida refrigerare ipm cũ reb⁹ que sunt in vltia frigiditate: q̃uis manifestẽ necessitas refrigeratiõis vltie: ⁊ hoc dico pp ꝓncipalitatẽ hu⁹ mẽbri. Sed vez dicim⁹ ex colligãtia istoz membroz recipiẽ demõstratio ipoz. ℣.g̃. nõ debemus refrigerare os stomachi maxima refrigeratione: qꝛ est colligatum cũ cerebro frigido: ⁊ q̃uis sit calide cõplonis. Et nõ debemus itez refrigerare multũ epar: qꝛ est colligatũ cuz corde. Et summa huius est q̃ qñ volum⁹ facere cõtradictionẽ mẽbroz ꝓncipaliũ in calore adhibeas curã de corde: eo q̃ ipm est colligatũ cuz bis mẽbris. i. ꝓncipalib⁹. ideo ga coz est oib⁹ bis in potentia: q̃uis sit vnũ in actu: sicut declaratũ est in libro sanitatis: ⁊ tpe quo erit epar male cõplonis calide intẽdas in refrigerãdo coz cũ medicinis facientib⁹ hoc: ga possibile esset q̃ coz esset cã male cõplonis epatis: ⁊ tũc rediret ad malignãduz coz. ⁊ ꝑpter hoc nõ opz relinquere coz iter alia mẽbra. Et nõ opz solum curare sup hoc. i. in refrigerãdo ⁊ calefaciẽdo ⁊ exiccãdo ⁊ humectãdo: sz ẽt in oib⁹ opationib⁹ fortib⁹. i. in opationib⁹ scõis ⁊ tertijs. Sed demõstratio huius loci subiecti: ⁊ hic est manifesta: qꝛ qñ erit mala cõplo sup corp⁹. i. in supficie corporis nõ eges medicinis fortis q̃litatis: sed qñ est in corp⁹ opz te vti medicis fortibus: eo q̃ debilitaẽ virtus ipsaꝛ ꝑpter trãsitũ quẽ faciũt per alia membra. ℣.g̃. sicut est pulmo.

¶ Capl'm. 3m. Quod est de speciebus euacuationis scilicet de flobotomia ⁊ pharmacia.

HAcusqz diximus de demonstratione medicinaꝛ ꝑ viaz ꝓrietatis. nũc ℣o loquemur de demõstratione spẽez eũonis: ⁊ ꝑprie duaꝛ specierum. i. flobotomie ⁊ pharmacie. Dico itaq̃ q̃ qñ natura egritudinis significat super necessitatẽ flobotomie: necesse est vt puideaẽ etas: ⁊ virtus: ⁊ aer: ⁊ regimen: ⁊ ꝓsuetudo: ⁊ si oia ista significant sup necessitatẽ flobotomie: tũc secure minuas sine timore: ⁊ attẽdas q̃ nõ sit in corpore aliq̃ mẽbrũ lesum qõ deneget flobotomiã. ℣.g̃. sicut est os stomachi frigiduz qõ patiẽ nauseã: ⁊ etiaz q̃ eger nõ diu egrotauerit: ꝑpter qõ perdiderit virtutẽ. Etas aũt que est cõueniens minutioni est iuuentus ⁊ etas in qua minuiẽ ꝑpter iuuentutẽ est principiũ septimane sexte vsq̃ ad septuagesimum annũ. Uerũ minuere debemus de quantitate sanguinis. i. minus extrahere de sanguine: q̃uis sint boies qui tolerẽt flobotomiã vsq̃ ad. lxxx. annos. Sed nõ debem⁹ minuere vsq̃ ad duas annoꝛ septimanas ꝓm Hal'. q̃uis natura egritudis B regrat manifeste. Et dixit Abomozõ Auenzoar: ego minui vnũ meũ filiũ trium annoꝛ ⁊ euasit a morte. Et vir⁹ qñ est multũ debilis nõ sufficit vt solum minuamus de quãtitate sanguis: sed ẽt opz vt ꝓhibeam⁹ flobotomiã oino: ⁊ si viderimus q̃ patiẽs nõ põt viuere sine minutiõe: sicut accidit in egritudinib⁹ senũ facias cũ timore tamẽ. Tps aũt cõueniẽs flobotomie est ver: ⁊ tps estatis ꝓhibet flobotomiã: ꝑpter debilitatẽ virtutis in illo tpe: ⁊ ꝑp resolonem spirituũ. Uerũ si regrat nã egritudis facias eũonez: sed in parua quãtitate. Tps ℣o hyemis ꝓhibet flobotomiaz ꝑpter coagulationẽ sanguis: ⁊ ꝑpter grossiciez quã bz isto tpe. Tps aũt autũni: qꝛ ẽ ꝓpinquũ estati in sua tẽperãtia siccitatis ⁊ caliditatis nõ est conueniens ad flobotomiã ꝑp siccitatẽ ipsius: ⁊ ꝑp turbationez ventoꝛ: ⁊ ꝑp debilitatẽ opationũ: ⁊ ꝑp tps calm q̃ ꝓcessit. Nec ita puaẽ flobotomia oino. i. qñ nã egritudis regrat: sed minuẽdũ est ex quãtitate. Et qñ intẽdimus flobotomare aliq̃ mẽbrũ corporis: ⁊ repletio soluz fuerit i illo membro: tunc signat sup diminutiõe quãtitatis sanguis: ⁊ ideo necesse est vt trabamus ꝓm quãtitatem illius loci in duab⁹ vicibus aut tribus: ad hoc vt nõ reciperet dãnum illud membrum si egrederẽt totum simul.

¶ Capl'm. 4m. Quod est de pharmacia.

BIbere ℣o medicias laxatiuas: etiã B signat sup quãtitatem eũonis: ⁊ ifans nõ dz eũari aliquo mõ: neq̃ decrepi⁹ etiaz: neq̃ dz eũari tpe estatis nisi ducat ad B necessitas magna ꝑ siccitatem magnã tpis ⁊ caliditatẽ ipsius: ⁊ qꝛ acgsiuit egritudini cõplexionẽ siles cõploni ei⁹: neq̃ sumẽda est medicina tpe hyemis: eo q̃ hũores sunt duri illo tpe. Et medici laudaterũt pharmaciã vere ⁊ autũno: qꝛ hũores nõ egrediũt: vipl'm tpe autũni a nã nisi in q̃litate soluz. ¶ Doies ℣o quos nõ cogit ad sumẽdã medicinã nisi ꝓseruatio sanitatis sumere debẽt post q̃ pluerit: eo q̃ pluuie frãgũt siccitatẽ illi⁹ tpis. Uerũ est si cõmotio cõplonis sup eũonem medicine: est tpe in q̃ est humor in cõparatiõe cõplonis: tũc nõ dz eũari nisi cũ timore: sz cũ erit ꝓrium minuas ex quãtitate. i. qñ aliqs humor supabũdauerit. Et ꝓsuetudo qdẽ opaẽ in hoc: quẽadmodũ in alys. Qñ aũt erit intẽtio eũandi aliq̃ mẽbroꝛ corpis signat sup eũonẽ ipsi⁹ sicut dixim⁹ locus subiecti ⁊ colligãtia mẽbri. ℣.g̃. qñ voluerimus eũare cerebrũ ꝑ viaz flobotomie minuem⁹ cephalicaz: qꝛ ꝑpter maiorẽ colligãtiaz cerebri cũ cephalica q̃ cũ basilica: ⁊ etiã qꝛ colligãtia adiuuat in eũone: ⁊ cũ intẽdimus trabere ad ꝓria. ℣.g̃. cum nimis abũdant mẽstrua apponimus ventosas ad mãmillas: ⁊ cum erit decursus superfluꝰ ex pte sinistra nasi apponem⁹ vẽtosaz sup splenẽ: qñ ℣o erit ex pte dextera apponemus epati. ¶ De loco ℣o appositionis si est mẽbruz qõ intẽdim⁹ eũare in alto corporis fiat eũatio in infimo corporis: ⁊ B est melius eo q̃ coadunaẽ hic cũo ⁊ attractio: ⁊ ideo laudaẽ vomit⁹ in egritudinib⁹ existibus in inferiorib⁹ corporis: ⁊ pharmacia in superiorib⁹. forma ℣o mẽbri ⁊ creatio ipsius demõstrant iterũ sup eũationẽ ipsius. ℣bi grã. nos scim⁹ de curatione stomachi q̃ possimus euacuare ipsuz ꝑ vomitũ ⁊ solutionez ventris: ⁊ scimus etiam de curatione epatis q̃ euacuamus ex gibbositate per ꝓuocationez vrine: ⁊ ex cõcauitate per egõnez. Et ꝑpterea figura mẽbri est cõsiderandã in transitu medicine: eo q̃ non est conueniens apostemata ipsoꝛ per ipsa euacuare per transituz medicine fortis ꝑ mẽbra ipsa nec gule apãta per gargarisma.

¶ Itẽ nobilitas membri ⁊ ipsius iuuamẽtuz silr ad ꝓseruandaz suã nãm nos iducit: ꝑpterea qꝛ tale mẽbrũ cum corde maiorẽ colligãtiã bz. ℣.g̃. qñ epatis apa i statu fuerit: ⁊ tunc de iure resolutiue essent, ꝑpinãde inquãtuz apa existit: ⁊ inquãtũ est in mẽbro tali medicia a reb⁹ bñtib⁹ aromaticitatẽ nõ dz denudari: ꝑpterea qꝛ mẽbrũ multe sensibilitatis fortes nõ sustinet medicinas. Sed de mala cõplone in seipsa a gbusdã crediẽ qõ ⁊ ipsa neget eũationez materiei faciẽtis ipsaz. ⁊ B nõ est nisi in eũone que fit per medicinã laxatiuã soluz: eo q̃ facit malaz cõplonem abundare. Et iterũ dicunt medici q̃ nõ debem⁹ eũare cuz medicina laxatiua in ꝓncipio febriũ ꝑpter duriciem humoꝛ in illo tpe: ⁊ ego declarabo hoc inferius. dicit Dipo. mulier pregnans nõ debet flobotomari: nisi qñ embrionis virt⁹ fuerit fortis: B est a q̃rto mẽse vsq̃z ad septimũ: nisi humores fuerint furiosi: ⁊ pharmaciam cõcedit tunc. Ego ãt dico q̃ flobotomia qñ adest repletio qua embrio nõ indiget nõ est mala: ꝓ pharmaciaz nõ credo ad bonu peruenire finez: imo necessario ledit embrionẽ: eo q̃ in se subam bz venenosam: ⁊ fortasse faciet malos humores fluere ad embrionẽ vt ipm ledant: ꝑpterea medicie purgantes sunt medicie ꝓuocãtes vrinã: ⁊ qõ ꝓuocat vrinã est de gñe ꝓuocãtiuz menstrua: ⁊ qõ menstrua prouocat abortire facit. ⁊ iste regule vl'es medicationis male cõplexionis mãlis ⁊ nõ mãlis sũt sicut ꝓncipia ⁊ el'nta ad illud qõ breuiter dicere volumus in qualibet istaꝛ specieruz. Et nunc incipiam in curis vniuscuiusq̃z spẽruz istaꝛ: ⁊ diuidam B mõ: q̃uis isto mõ non ꝓcesserim in libro egritudinuz: eo q̃ hec via hic vtilis existit. ¶ Et dicamus q̃ mala cõplo mãlis aut nõ mãlis: aut est vl'is toto corpori ⁊ que magis est manifesta est febris: aut existit ꝑticularis vni mẽbro solum. Et que mãlis existit sunt due spẽs: qm̃ aut in cõcauitate mẽbri exris: aut in ipsius suba imbibita reperiẽt absq̃z aliqua grossitudine vel tumore in nãli mẽbro eueniẽti: aut accidet mẽbro grossicies mala que apa noiatur ⁊ incipiemus in mala cõplone vl'i. ⁊ post hoc de mala cõplexione loquemur ꝑticulari in quolibet mẽbro: ⁊ post illud de apostematibus que illa sequũtur: ⁊ principium in febribus ab effimera faciemus.

¶ Cap'. 5m. Qõ est de cura febris effimere in generali.

ET dicimus q̃ intẽtio medicationis in illa due res existunt: vna ad remouẽduz calidã ⁊ sic. malã cõplonez q̃ est in ipsius suba: ⁊ B fieri dz infrigidãdo ⁊ humectãdo. Et alia vt cause extrinsece febrẽ faciẽti resistaẽ: ob hoc ga hec fe. nihil aliud est: nisi mala cõplexio nõ mãlis que vt plus a causis extrinsecis causatur. Et mensura infrigidationis ⁊ humectationis in hac fe. est ꝓm mensurã rez ꝑticularium: sicut est cõplexio: aer: etas: cõsuetudo: ⁊ regio: ⁊ cause ipsaz faciẽtes. Et scias q̃ refrigeratio in febribus per se ⁊ per accidens fit. per se sicut per medicias ⁊ cibos frigidos: per accidẽs ℣o sicut balneari in aqua calida aut tepida: ⁊ maxime in hac feb. fit: eo q̃ per ipsam in spiritualibus vapores dissoluuntur qui nisi resoluerenẽ corpus nimis inflãmareẽ: ⁊ fortasse ad putridam cõuertereẽ: ⁊ ꝑpter hoc balneuz est oibus cura vl'is. Sed inter aquam existit diuersificatio ꝓm diuersitatem causaꝛ facientium feb. ⁊ hec fe. ꝓm plurimuz accidit, ꝑpter cutis densationez qõ pluries accidit, ꝑpter frigus: aut, ꝑpter in aquis stipticis balneationez: aut ꝓpter necessariam balnei negligentiam: aut ꝓpter totius corporis siccitatem: sicut illis accidit qui in aere calidissimo degunt. Et vere plurimũ hec feb. accidit habentibus complexionem calidam ⁊ siccam.

¶ Cap. 6m. Quod est de cura febris effimere in speciali.

ET de hac prima loqui volum⁹: ⁊ postea de cõplexiõe ca. ⁊ bu. ⁊ vltimo de cal. soluz. Et dicimus q̃ qñ accidit pp cutis inspissationẽ: aut ꝑpter aquaꝛ stipticaꝛ balneationẽ medicatio per ꝓriuz illis erit balneatio in calida aut tepida aqua post declinationẽ paroxismi: ⁊ fricatio vtilis existit in exitu balnei cũ oleo tepido in quo nulla stipticitas repiaẽ: nõ est nečiuz balneũ reiterare vltra semel sicut. H. faciebat: q̃ infirmuz faciebat intrare bis ⁊ ter: eo q̃ B regimẽ non cõueniẽt: nisi boibus assuetis multũ balneari: sed embrocatio post balneuz cũ aqua frigida vt mihi vr̃ iterata ꝓclusionẽ faceret pozoꝛ: nisi pozi nimiũ fozent aperti: aut corp⁹ esset nimis calefactũ. Et melioꝛ cib⁹ qui post balneũ est, ꝑpinandus si erit cõplexionis calide ⁊ sic. ⁊ tẽp⁹ fuerit ca. est ꝓisana ordẽ: eo q̃ infrigidat ⁊ humectat: ⁊ adiuuat ad expellendum supfluitates per oẽs suas vias: ⁊ post huius digõnez bandi sunt pisces petrosi: carnes perdicũ ⁊ sil'iũ. Et si aliũ fecerit paroxismũ balneuz ⁊ dietã hanc reiterare debes. ¶ Et aliq̃ ꝑpter nimiaz tristitiã ⁊ multã iram fit: ⁊ ꝑp multaz in sole moram. Et que ꝑpter iram accidit maiozi indiget refrigeratione q̃ illa que ꝑpter vigilias: aut ꝓpter tristitiam puenit: ⁊ nulla istaꝛ indiget fricatiõe: sed balneo solum. Et que ꝑpter vigilias ⁊ tristitiaz fit maiozi indiget humectatione somno ⁊ gaudio. Et que ꝑpter moram plurimã in sole accidit idiget refrigeratiõe: ⁊ vt longam in aqua calida cõtrahat moraz: ⁊ facta fricatione cũ oleis frigidis ⁊ inungaẽ cum oleo viol'. ⁊ similib⁹. Et qñ ꝑpter multaz accidit frigiditatẽ balneum intret calidus: ⁊ balnei calidus aer vtilioꝛ existit balneo aque. Et cibi tẽperati esse debent aut ad caliditatẽ declinantes vt turtures: coturnices ⁊ similes: ⁊ aqua mellis valde vtilis est: caput ℣o taliuz oleo ro. inungaẽ: ⁊ alys actu calidis: quẽadmoduz alys frigidis in actu inungi debent. Et scias q̃ vl'is medicina oibus patientib⁹ effimerã existit balneuz exceptis patientib⁹ reuma ꝑpter frigus. ¶ Et in effimera ab apostematib⁹ inguinum aut subascellarũ causata: ⁊ si causa reumatis calida fuerit. Dicit Hal. q̃ balneũ intrare debet: ⁊ hoc nõ dicit nisi qꝛ sufficiẽs est in humoꝛ subtilium digestione: sed grossos disperget per totũ corpus: nec balneari debet nisi post digõnis cõplemẽtũ. Et vina aquosa alba aromatica omnib⁹ istis vtilia sunt in bibere assueti fuerint: ita q̃ post digestionẽ bibanẽ. nam plura habent iuuamẽta q̃ aqua. nam vinum natationez cibi in stomacho vetat: ventositatez resoluit: vrinam prouocat ⁊ sudorem: animã letificat ⁊ adiuuat naturã ad expellẽduz superfluitates quãdo patientes hanc feb. debilitatem incurrunt digestionis: ⁊ maxime habẽtes ipsam ex vigilia vel tristitia. ¶ Sed que a fessitudine est tantũ in sua curatione indiget dieta versus frigiditatez tendente: ⁊ vt cibetur quãtitate tali que nauseaz non inducat. ¶ Sed illi qui hanc febzem patitur ex fame propinanda sunt cibaria valde ⁊ cito digestibilia tendentia ad frigiditatẽ ⁊ humiditatez: ⁊ ꝑpter hoc si cibaueris tales in ꝓncipio paroxismi non febzicitabunt. ¶ Sed si ꝑpter cutis fuerit constrictionẽ in primis tribus dieb⁹ erit sufficiens fricatio: sicut cum semine melonum: mily: aut ordei farina: aut fabe vel orobi: ⁊ que appropriantur propina sicut squinçibin cũ aqua ireos: ⁊ capill'. vene. ⁊ viol'. ⁊ si hec sufficere non videnẽ: ⁊ feb. tertiũ transierit diem: aut tu arbitratus fueris a principio vt tanta fuerit in corpore repletio vt ꝑp fricationẽ ⁊ apertionẽ sine vl'i euacuatione egruz ledere posses. ob hoc qꝛ tale medicamen in corporib⁹ plenis plus oppilat q̃ aperiat: tunc medicatio taliuz media

inter effimeras ⁊ putridã esse dz. hoc est in flobotomia ⁊ corporis mollificatione. ⁊ B facias fm excessum a signis cõsideratũ. ⁊ fz q̃ ab experiẽtia ⁊ bonitate estimatiue poteris pscrutari: qz pp solam doctrinã certificari nõ posses q̃ in vnoquoq̃ indiuiduo faciẽdũ sit in q̃ntitate ⁊ q̃litate in hac arte. ⁊ nẽcia est in hac arte pretez vsiuz rerũ cognitionẽ experiẽtia: ppter quã pticularia pncipia bẽant: in eo qõ in vnoquoq̃ idiuiduo fieri debz. Et licias q̃ ista pncipia scribi nõ possunt oia: qz sunt infinita. ⁊ ista pars sciẽtie medicinalis nobis vetat pfectionẽ hũ in hac arte: eo q̃ magis est appropriata experiẽtie q̃ rõni. ⁊ propter hoc dixit Dipo. ars lõga ⁊ vita brevis. Et egomet nõ studui in hac scia vt videat mihi vt sim sufficiẽs: sicut videt multis medicis nostri tpis: q̃ multũ elongait sunt ab eorũ itẽtiõe: exceptis filijs Auẽçoar ⁊ maxie Aboali ⁊ filio eiꝰ Abenariaz: cui deꝰ pseruet vitã. naz isti veri magri sunt in scia medicinali. Reuertamur ad dictuz nr̃m ⁊ dicamꝰ q̃ maior ps istius fe. a stipticitate puenit ⁊ siccitate. ⁊ maxie in cõplonibꝰ calidis ⁊ cõplones siccas hñtibꝰ. Et hec eis nõ puenit: nisi qa cibi pmutant in eorũ stõchis ad humositatẽ: ⁊ qbꝰ supuenit eis fluxus vẽtris ⁊ plurib⁹ eorũ qbꝰ B accidit: accidit ppter corruptionẽ ciborũ ⁊ ipsorũ mordicationẽ. Et aliq̃ accidit illis vẽtris pstipatio. qõ prauũ existit. ⁊ pstipatio hec accidit ppter caliditatẽ ⁊ siccitatẽ. ⁊ virtutis expulsiue debilitatẽ: ⁊ sic dicẽdus est de medicatione vniuscuiusq̃z istorũ per se.

¶ Lap̃ l.m. 7ᵐ. Quod est de cura febris effimere quando est cum fluxu ventris.

Dico q̃ illi cui accidit fluxus ventris in ipsius curatione pside-
ratio est habẽda. Ita q̃ si humor educꝰ est ⁊ fluxus cessauit: fac ipsuz ingredi balneũ: ⁊ ipsuz ciba cũ pfortãtib⁹ stõchũ: ⁊ ipsum stomachũ cuz vnguẽtis pfortãtib⁹ vnge. Sed cũ fluxus ẽ in statu melius est vt in balneũ ipos ire nõ pmittas. hoc. H. dicit: sed nouí medici medicant̃ fortẽ fluxũ cũ balneorũ qz dicũt q̃ attractionẽ facit ad oppositã ptem. ⁊ q̃uis ita sit nõ est ꝓpa medicina: ꝛ̃ est p accẽs. ⁊ ideo qa est p sllitudinis viaz. Et tu scis q̃ ꝛ̃iũ oz expelli per suũ ꝛ̃iuz. vñ hoc q̃ñ possum⁹ est dimittẽduz. Sed patiẽs est cibãdus absq̃z positiõe ipsiꝰ in balneo: imo debes pseruare vt rectifices ipsius stõchũ eũatione cessante cũ lana infusa in oleo absinthij ⁊ oleo ro. ⁊ si mastice cõritũ acceperis ⁊ cum oleo ro. miscueris: ⁊ pdicte lane infuderis: multo fortꝰ opabit̃. Et vlr scias q̃ in mẽbris pncipalib⁹ nõ est supponenda medicina actualr frida: q̃uis potẽtialr frida existat. Et si fuerit multa inflãmatio in ore stomachi misceas cuz istis oleis succũ extremorũ vitiuz ⁊ succum cydoniorũ. ⁊ aliqui apponũt cerã ⁊ faciunt inde cerotũ. Et alig ex hac medicina miranꝰ: ⁊ dñt. cuz eger os stõchi hẽat mala cõplone calida viciatũ. cur. B. ponit mastice cum oleo ro. ⁊ nos rñdemus q̃ signãtio hec recepta a mala complone sola est alia a signãtiõe recepta a cõplone mẽbri. Ob B qa intentio medicationis istiꝰ mẽbri est vt fortificet cuz medicis hñtib⁹ aliqd stipticitatis cũ amaritudine ⁊ aromaticitate. Et pp B pmi experimẽtatores nõ curabãt debilitatẽ stomachi: nisi cũ bis supradictis. Et pose est vt multis boib⁹ nocebãt: eo q̃ malaz cõplonẽ nõ psiderabãt: sicut dic̃. H. vni accidit qui malaz cõplonẽ habebat in stõcho calidaz ⁊ siccã. Multũ ergo psiderãduz est si mala cõplo est tãta vt ipsam nimiuz timeamus: studebimus soluz in ozis stomachi pfortatiõe. Et si nõ admiscebimus cũ bis frigidas medicinas obseruato vt sint illis siles in stipticitate: ⁊ tales medicine sunt multe. Sed si fluxus nõ cessauerit non desistas ipsum cibare cũ rebus stipticitatẽ hñtibus: ⁊ fm quãtitatem fluxus ipsum rege. Nam si paucus sit fluxus sufficit panis biscoctus cũ succharo vel succo ro. pfectus: aut cydoniorũ succo. Et si multus sit fortioribus vtere vel pane biscocto ordei cũ succo cydoniorũ: ⁊ vinũ pomorũ granatorũ est bonus cibꝰ fm. H. Sed si cessauerit fluxus miea panis pueniẽs est. Et si supuenerit casus appetitꝰ sumat elariuz cydoniorũ cũ aliquãtulo mastice cũ succo extremorũ vitis. Et Hal. vtit̃ hoc elario cydoniorũ qõ cõpositum in fine regimis sanitatis. Sed medicina in qua intrat piper aut res calide tũc est vitãda: ⁊ maxie in climate nostro tpe calido ⁊ calida cõplone. Et q̃ñ istis accidit ventris cõstipatio: tunc psiderãduz est in quo loco sit cibi retentio. vtrũ in stõcho aut in itestinis. si est in stõcho. H. precipit dari pfectionẽ triuz piperũ: sed nõ de fortiori qua intrant medicine: ꝛ̃ de debili quã posuit in libro de igenio sanitatis. Et hec medicina nõ est cõueniẽs: misi illi in quo cibꝰ permutat̃ in stomacho ad acetositatẽ: qz stomachis calidis ⁊ nauseas ex caliditate habẽtib⁹ hec nõ erit vtilis medicina. Et est dictũ Hal. qõ iam declaratũ est in egritudinum libro q̃ virtus membrorũ eque debilitat̃ per cõplexionem calidam malaz sicut per frigidam: quia aliqõ membrorũ nõ habet sua accidentia nisi per mensuratum calorẽ. Et si debilitat̃ per cõplonẽ frigidã est hoc substãtiale: eo q̃ est ei necessariuz. Et ppter cõplonẽ calidã erit per accidens sicut sol fortis qui extinguit ignẽ. ⁊ calor fortis fornacis extinguit candelaz. Similiter põt dici fm. H. de debilitate stomachi q̃ fit ppter cãs calidas ⁊ nauseas calidas. ergo. H. nõ respexit mist̃ ad frigiditatẽ que stõcho accidit per accidens in hac arte: ⁊ hoc curare intendebat.

¶ Sed puidendus est super cõplexionẽ malaz: ⁊ sic medicine misceri debent. Sed credo q̃ clima suum ipsuz in hoc sustentauit. ¶ Et mihi videt̃ q̃ elariuz cydoniorũ mixtũ cum ligno aloes: mastice: gar̃. multuz valet si sit taliter compositũ vt frigiditas cydoniorũ vincat ipsorũ caliditatem. Et non est tradendum obliuioni de modis compositionis baruz compositionũ: qm̃ si voluerimus frangere virtutes ipsarum medicinarũ absq̃z cydonys potes hoc facere cum extremitatib⁹ vitium: vel cum aliis rebꝰ frigidis ⁊ stipticis: ⁊ medicus in hoc prouisor esse debet vt resistat ei qõ plus est timẽdum. ¶ Et melius est q̃ caloz qui ex hac puenit mixtione sit in primo gradu. Et qm̃ fuerit necesse frigiditatem stomachi remouere diminuat res frigidas: sicut nos diminuimus in aliquib⁹ quãtitatẽ calidaruz quando non oportet complexionem calidam procurare. Et Halenus precepit embrocari ventrẽ istorũ cum aqua calida: ⁊ intendit per hoc ventrem mollificare: sed quia mollificatio nocet stomacho: oportet q̃ fiat cum timore: ⁊ q̃uis mollificatio sit huic congrua egritudini nature membri contraria existit. Ob hoc est necesse has duas res miscere aut semper rem cõueniẽtem ordinare. ¶ Sed cuz cibus ex stõcho descendit: tunc embrocatio valde vtilis existit: hoc obseruato ne cibus indigestus ad membra trahatur embrocata: ⁊ hic clistere melius est omnib⁹ que fieri possunt: ⁊ si non est mordicatio aut ventositas: tunc sufficit clistere factum ex melle oleo: ⁊ aliquãtulo sale: ⁊ si mordicatio fuerit: tunc admisceant̃ pinguedines anseris ⁊ galline. Et si vẽtositas affuerit necesse est vt in oleo coquatur parum rutbe: ⁊ semina resolventia ventositatez: sicut semen apij ⁊ cimini ⁊ similium. Et ventositas cũ nausea in hoc loco significat q̃ naturalis calor debilis est: ⁊ ppter hoc non est calefaciendum nec refrigerandum: sed vtrisq̃z vtendum erit: ⁊ aliquãdo hec febris tribus diebus perdurat: sed non timeas ⁊ rege ipsos post exitum paroxismi: ⁊ post euacuationẽ ventris ponendo ipsos in balneo: ⁊ ciba ipsos cibis cõuenienti-

bus. Sed ex nausea acetosa hec feb. nõ fit ob B: qz ex illis subꝛ fumosa nõ gñat̃ que spũz inflãmet. Et scias q̃ in cõplexionib⁹ frigidis ⁊ humidis raro hec febris accidit. sil̃r neq̃z in fridis ⁊ siccis. Sed calida ⁊ sic. oibus paratis ad hoc existit. ⁊ ppter hoc illud qõ plus nocet corporib⁹ sic dispositis est fames: ⁊ exercitiuz rẽperamẽtuz excedens ⁊ negligentia balnei. Sed qui febricitant feb. que fit ppter bubonicũ apostema qõ fit in subascellis ⁊ inguinib⁹ vltimuz medicamẽ illius apatis est curatio. Et si ppter reuma hoc accidit medicine purgãtes necessarie existunt. Et si fuerit ppter sanguinis abundantiã minutione indiget: quia hec preseruat ne in vlteriores egritudines cadat. Et Hal. precipit vt has febres patientes ponant̃ in balneuz: sed mihi non placet vt fiat nisi in declinatione. Et B sufficit in medicatione effimerarum: cõiuncto tamẽ hoc causis exterminatis in libro egritudinum.

¶ Lap̃. 8ᵐ. Qõ est de curatiõe febriũ acutarũ arsiuarũ.

Deinceps volumus loqui de febrib⁹ arsiuis vl acutis q̃ dicunt̃ arsiue. ideo qa iste febres sãt medie iter putridas ⁊ effimeras. Et dicim⁹ q̃ iam dictum est in libro egritudinum: q̃ hec febris fit ex multo sanguine: ⁊ sunt spes due: vna est duz sanguis nõ est putrefact⁹: ⁊ alia est duz sanguis iam putrefieri incipit. Et vnaquesq̃ ista ꝛ̃ trino disponet̃ mõ. Unus est vt bomotenus cõtinue affligat̃ a pncipio vsq̃ ad finẽ equalr. ⁊ hoc fit ppterea: qz id qõ dissoluit̃ est equale ei qõ resoluitur. Scõs modus est vt a pncipio augmẽtet̃ vsq̃ ad finẽ: ⁊ B accidit ppterea qa illud qõ dissoluit̃ est plus eo qõ resoluit̃. Tertius modus est vt a pncipio vsq̃ ad finẽ decrescat: ⁊ hoc fit ideo qz illud qõ dissoluit̃ minus ẽ eo qõ resoluit̃. Et qz hec febris fit ppter oppilationem fm vasa: medicatio ipsius erit per flobotomiã: ⁊ maxie cũ non est sanguis putrefactus. Et Hal. hic dicit q̃ qm̃ natura fortis est extrahamus vsq̃ ad sincopim. ⁊ dicit q̃ pp B corpus refrigerationẽ habebit: ⁊ possibile erit vt cholera abuciatur per partẽ superiorẽ aut iferiorẽ. Et dicit hãc medicationẽ in hac fe. esse necessariã. ¶ Et ego dico q̃ hec quãtitas eũationis artificialr nõ existit imo valde ẽ erronea: eo q̃ hec ars imitat̃ nãm: ⁊ nunq̃ fit crisis laudabilis per eũationẽ sanguis vsq̃ ad sincopim perducentẽ: imo hec prouenit a crisib⁹ malis: in qb⁹ virtus expulsiua plus q̃ cõueniens est: expellit. ¶ Adhuc nõ est intẽtio eũationis inquãtum est eũatio: nisi ad remotionẽ supflui sanguinis peccantis quãtitate: ⁊ ad conseruationẽ quãtitatis nãlis: ergo qũo põt sanguis euacuari vsq̃ ad sincopim: nisi cuz detrimẽto sanguis nãlis? hoc impose esse vr. Et Hal. non intellexit per hoc nisi subitam corporis refrigerationem: ergo hec medicina accidẽtalis est periculosa. vnde melꝰ est vt aliquãtulum ex caloze remaneat extraneo: q̃ caloz nãlis diminuat̃. ¶ Adhuc nõ est credendũ vt in tali corpore q̃lc est istud nõ sit putrefactionis alicuius humoris preparatio. q̃ si diminuis calozẽ nãlez corrũpet̃ humor ⁊ virtus diminuet̃: ⁊ nõ erit qui huius erroris faciat correctionẽ. Signa q̃ per q̃ cognoscimus febrem esse a putrefactiõe exemptã: sunt signa cõmutatiua ⁊ nõ fixa. Cõsidera ergo quot in B loco eminent picula. ¶ Et cũ in hac febre apparent signa putrefactionis per vrinã aut pulsuz flobotomia nõ fiat vsq̃ ad sincopim perducẽs: qz impole ẽ vt post minutionẽ nõ remaneat putrefactio vsq̃ ad septimũ diez: ⁊ ppter hoc est necesse vt remaneat virtꝰ sufficiens digõni. Et dicit. H. q̃ qm̃ medicabis hãc febrẽ sanguis cũ putredine: tunc nõ est expectãduz vsq̃z ad digõnem materie. Et ex hoc intelligere debemus q̃ in pncipio flobotomare debemus. ⁊ demũ potare aquam frigidaz in niue frigidatã tandiu donec corpus ipsius ad friditatez deueniat. Et B fieri dz psideratis certis cõsiderationib⁹. Pria est vt egritudo sit digesta: ⁊ vt in visceribꝰ nõ sit apa: ⁊ vt in ore stomachi nõ sit debilitas neq̃z friditas: nec qm̃ infirmus nõ est assuetus aquã frigidaz bibere: ⁊ sic eẽ debet: qm̃ illud qõ hic inducit ad malã cõplexionẽ ꝛ̃iuz existit ciusdez rei que cãm habet remouere: qm̃ aqua frigida humorez incrudat ⁊ impedit digestionez. Et impossibile est hanc febrez integre remouere donec cã ipsam faciens in corpore reperiat: ergo qũo potabit aquã frigidaz habens stomachũ debilez ⁊ frigidũ qn ei accidat timor ⁊ stupefactio ⁊ siles egritudines ex mala cõplone frigida. Et iam inuẽti sunt boies qui biberũt aquã frigidaz semel in quãtitate multa: ⁊ inde ad cõstrictionẽ anhelitus deuenerunt pp frigiditatẽ musculi vel nerui ⁊ diafragmatis: ⁊ talr q̃ nõ potuerunt aliqd deglutire: ⁊ qui ipsaz bibunt iaz facta digõne: tunc naturaz optime adiuuant: eo q̃ tunc ibi iam aliud non remansit: nisi mala cõplexio calida: ⁊ illa tunc remouet̃ ab aque frigide bibitione: ⁊ sic natura meliorez facit opationẽ in humore tali. s. perficiendo digestionez ⁊ malaz materiã expellendo: qm̃ ipsa mala cõplexio B facere pbibebat: ⁊ hic est tractatus. H. in potatiõe aque frigide in hac egritudine. ¶ Et debes scire q̃ hec febris latitudinẽ dz magnã in suo caloze fm magis ⁊ minus: ⁊ pp hoc que fortioris caloris est dr arsiua. i. causon. ¶ Et hec latitudo diuersificat̃ fm climata. Et qm̃ oia particularia cõcordant cuz febre que est arsiua: ⁊ infirmus multũ desiderat aquã frigidã: nõ in hac est digestio expectãda: quia eger ante digõnez cõsumet̃: ⁊ si feceris ipm pati vsq̃z ad digõnis aperitionẽ: tunc erit ipsius digestio mala: quẽadmodũ est nebula nigra: aut hypostasis nigra pp nimietatem cõbustionis: ⁊ tũc aque frigide exhibitio nõ valebit.

¶ Et ppterea melius est in principio sine etiaz digõnis signorũ apparitione exhibere ⁊ non curare: ex dictis aliquorũ: qm̃ hec res est veracissime probata. nam materia que talez facit febrem qualis ista est cuz sit in vltimo caliditatis nõ est primata digestione nisi ppter malaz qualitatez acutam: nõ ppter grossitiem: nec ppter viscositatẽ: ⁊ qm̃ hanc infrigidabis: tunc statim erit materia digesta: ⁊ melius est vt cõuertas talem febrem ad febrem lentaz ⁊ longam que curari põt: q̃ eger subito moriat̃. nam error qui fit in alteratione cõplexionis febrium facilior est q̃ moz. Et ego credo q̃ illi qbus digestio debet expectari si detur aqua frigida citius curarent̃ si eius virtus extitit fortis: q̃uis egritudo fuerit longa. Dicit. n. Rasis q̃ duo iuuenes in diebus canicularib⁹ iter agebant: quorũ vnus erat dñs ⁊ alter seruus: ⁊ ambo hanc inciderunt febrem: ⁊ medicus domino aquam prebuit frigidam ⁊ seruo nõ. pinauit. dñs euasit: ⁊ seruus moztuus fuit. Et terre iste nostre medie sunt inter terras Hal. ⁊ Rasis in tẽperamẽto: ⁊ egressi sumus ex eo qõ nostre intẽtionis erat. ⁊ ppterea quia tractatus curationis istius febris est vna partiũ tractatus feb. putridarũ: ⁊ ppter hoc bonuz fuit narrare medicamentũ qõ vtrisq̃z cõe existat.

¶ Lap̃. 9ᵐ. Quod est de cura febrium putridarum: ⁊ primo de eis in generali.

Sed dico q̃ febrium que sunt ex mala cõplexione materiali: prima illarũ intẽtio duas pseqdat res: hoc est vt malam remoueat cõplonẽ: ⁊ malaz euacuet materiaz. Et quia materia est cũ caloze putredinali accidit hic tertia intẽtio. hoc est vt remouean̄t̄ cause iuuantes ad faciendum putrefactionez: ⁊ est superflui diminutio ⁊ pozorũ apertio oppilationis. Et pozorũ oppilatio accidit ppter res stipticas: aut frigidas: aut desiccati-

9° de igenio. c.4. ⁊ a Rasi

Prima ratio contra Hal.

Secũda ratio.

Tertia ratio.

In lib. diuisionũ. c.49°. ⁊ pria quarti trac. 2. c.47. ⁊ 3° Theisir trac. 1. c. 4.

3° aphorismorũ Rasis ad medium.

de febre expuridõ sanguine facit mentionez auerro: 3: colliget ca: 7: & 4: colliget ca: 31: & gal: 9: aziis curatione cã: 4: & aetij lib: 5: cã: 75: brunus & gerg. febris ~~concidis~~ sanguinis posuit: s. putrescentis & nõ putrescentis & in cã: 77: & paulus lib: 2: cã: 27: & rasiana lib: 5: ca: 2.

cões ij auctores febrẽ ex sanguine putrescente & non putrescente posuere licet gal: alibi: s. 2°: de differen. febri: cã: 9: dicat qd cũ sanguis putrefit subtile efficitur in bilem, & crassum in atrabilem: ac sic nulla erit febris ex puridõ sanguine. ideo 2°: de crisi cã: 12: & 10° de vide auic: pã: 4: tra: 2: cã: 43: & concl. dicit 19:

vide auic: pã: 4: tra: 2° ca: 9: a: 8 & nõ prohibeas ei aquam.

tias:aut ꝓpter humoꝝ grossiciem:aut viscositatē:ꝛ aliq̃ hec omnia aggregant.ergo tertia intētio est:vt vnūq̃q̃ istoꝝ removeat per ipsius ꝟium. Ergo vtplurimū accidit vt cōtrarient hec accidentia medicationi:ꝛ maxie qn̄ superuenit accidens qd̄ est ꝟium significationi medicationis febris. Sed quando fuerit significatio recepta ab essentia febris ꝛ causis ipsius: ꝛ vnum erit ꝟium alteri: tunc opꝰ medicū ꝓsiderare super accidentia si fortissima sint. Et si non cogat medicus a fe. vel accidentibus: tunc instare debet remotioni cause: ꝛ per hanc viā remouebit febris sicut est in febrib⁹ de frigida causa: vt est fe. melancholie ꝛ flegmatis. Et si fe. fortior causa fuerit: tunc opponat se febri: saluo vt cause nō obliuiscat: ꝛ possibile erit vt cogant ambo cōsiderare equalr. Et nos volumus in primis narrare febres que nō habent accidentia resistentia eoꝝ medicationi: ꝛ postea narrabimus illas que habent accidentia cōtraria: eo ꝙ tractatus resistentie accidentiū est alius a medicatione egritudinū: ꝛ etiā alius a medicatione accidentiū. Qd̄ est: qz coꝝ medicatio est per remotionē cāꝝ sicut in egritudinib⁹. Sed resistere accidētib⁹ fit cum rebus que cito ea remouent: ꝛ subito per ꝟium: q̃uis vt aliq̃ augmentant accidentiū casus sicut opium in summis doloribꝰ. Dicimus ꝙ frigiditas ꝛ humiditas in omnib⁹ febribus ingressum habent per moduꝝ medicine ꝛ cibi, ꝛ hoc in rebus assumptis in corpus. ꝛ hoc fit ꝑ primas ipsaꝝ virtutes solum. ꝛ aliq̃ fit vt aerem infrigidemus. ꝛ aliq̃ vt ipsum calefaciamus. ꝛ aliquādo egruꝝ removeamꝰ de vno climate ad aliud: sicut fit in peripleumonico cui prestamꝰ vt vadat in etbiopiā vel ad arabiā.

¶ Sed cūationes in febribus per flobotomiā vel pharmaciaꝝ fiunt per virtutes secūdas aut tertias: aut per ꝓprietates, ꝛ aliq̃ fiunt per balnea aut fricationes. Sed cūationes per exercitium in febribus nō fiunt: ꝛ est considerandum in quo sit vnūq̃q̃ istoꝝ faciēdum: aut plus vno: ꝛ in quo tpe: eo ꝙ tps est vna ex rebus valde necessarys in hac arte. ꝛ ꝓpterea dixit Dipo. ꝙ tps sit acutum: hoc est ꝙ tempus medicine latitudinē paucam habet. Et dicimus ꝙ flobotomia fieri nō debet: nisi signa multi sanguinis apparebunt: sed melius est vt fiat qn̄ non est malicia nisi quātitatiua sicut superius dictū est. Et tempus faciendi sequit̃ fortitudo: ga �means plurimuꝝ fortitudo virtutis plus est in principys egritudinū: ꝓpter hoc ordinauerunt qdam fieri flobotomiā in principys egritudinum. ꝛ multi sunt egroꝝ qui flobotomiaꝝ patiunt vsq̃ ad vltra septimū diem. Et ad remouēdum illoꝝ errorē dicit. B. ꝙ debilitatē virtutis aut fortitudinē non sequitur numerus dieruꝝ. Et quātitas flobotomationis recipit a fortitudine egritudinis: ꝛ a cōplexione ꝛ ab etate: ꝛ tēpore anni: consuetudine: dieta ꝛ cōditionib⁹ alys. Sed bonitas virtutis ꝛ eis malitia sequitur malitiam complexionis ꝛ eius bonitatem: ꝛ ꝓpter hoc ponitur a medico in vno genere.

¶ Sed euacuatio que fit aperiendo oppilatiōes fit incidendo humores: ꝛ subtiliando ipsos: ꝛ digerendo ipsos: ꝛ rectificādo illud qd̄ pōt rectificationē accipere: ꝛ expellendo illud qd̄ nō pōt rectificari: ꝛ hoc fit in oibus febribus ꝛ maxime in illis que nō sunt incensiue: ꝛ etiā in oib⁹ horis seu temporib⁹ egritudinis: eo ꝙ mā putrida nō rectificat: nisi his duab⁹ rebus. l. expellendo illud qd̄ rectificari non pōt: ꝛ rectificando qd̄ pōt rectificari quēadmodum sit ab hominib⁹ volentibus putrefactioni obuiare. Et necesse est regere nām cōtinue in prouocando vrinā. Sed ga maior pars haꝝ medicinaꝝ est calide ꝛ sicce cōplexionis vt est semē apy ꝛ feniculi ꝛ similiū: ꝛ possibile est vt ex tali operatione febris augmentet: ꝛ ꝓpter hoc necesse est vt frangant eaꝝ virtutes prime cum reb⁹ frigidis ex natura sui adiuuantib⁹ illam operationē: ꝛ talia sunt semina melonis: cucumeris: ꝛ hoꝝ silius: ꝛ sunt etiaꝝ ex medicinis haꝝ opationuꝝ que sunt tempate vel pauce caliditatis: quas damus febricitātib⁹: sicut capillus veneris ꝛ endiuia ꝛ silia. Et in summa intelligere debemus ꝙ qn̄ operari volumus medicinas calidas ꝙ frāgere debemus eaꝝ virtutes: ꝛ in his ꝑdictis medicinis inueniuntur due res. l. incisio ꝛ subtiliatio. Et scias ꝙ cūatio ꝑ vrinam est ex medicinis magis manifestis in febrib⁹. Et be medicine aliq̃ inducunt angustiam ꝛ inquietudinē ꝛ cozrupticnez stomachi ꝛ epatis: ꝛ ꝓprie in fine febrium cronicarum: ꝛ ꝓpter hoc cōuenit vt eis admisceant ea que habent confortare membra principalia sicut bulliendo in aqua ꝑdictarū aliqd̄ masticis: vel vt bibant aquā illam cū ꝗuccharo ro. ꝛ in his cōuenit nobis magna exercere. l. in cōfortando: subtiliando: ꝛ incidendo. Et si mā hui⁹ febris fuerit humor frigidus ꝛ sic. opꝰ vt abstineat ab his. l. calidis ꝛ sic. eo ꝙ ista sicca nō debes quartanarys exhibere, ꝛ si vis ei ꝓpinare debes hoc facere frāgendo siccitatem eaꝝ cum radice liquiricie ꝛ ꝗuccharo viol. Sed ga ꝗuccharū viol. habet virtutē relaxatiuā ꝑbibere poterit cum passulis: qm optime existit in hoc casu: ꝛ sunt necessarie. l. passule in remouendo siccitatē superfluam squinçibin. l. syrupi acetosi: eo ꝙ habet mordicare mēbra nervosa. l. ysophagū seu meru ꝛ stomachū ꝛ cannaꝝ pulmonis: ꝛ aqua ciceris cōfert in maiori ꝑte febriū.

¶ Et q̃uis aqua ordei sit frigida ꝛ humida habet mūdificare vias a superfluitatib⁹: ꝛ abstergit ꝛ lauat vias absq̃ inflāmatione: ꝛ est ex medicinis laudabilis valde in hoc casu. Et ꝓp hoc squinçibin ꝛ aqua ordei laudata sunt in curis febriū. Sed aqua ordei interdum ori stōchi habet inducere nocumentū: ꝛ ꝓpter hoc indiget rectificatione. l. ponēdo in rotulo dimidio aque ordei characteres ynū ex mastice. l. pondus quatuor granoꝝ ordei: ꝛ hec oia indigent ꝓsideratione. l. opponendo se periculosiori ꝛ fortiori ꝑm plus ꝛ minus.

¶ Medicine enim laudate in relaxatiōe naturе sunt que habent has scōas virtutes. l. relaxare ꝛ qualitati febrili obuiare: ꝛ tales sunt tamarindi ꝛ benefeg. i. violle ꝛ tereniabin seu manna ꝛ medulla batbee. Sed opꝰ vt vitemus dare myrabolanos ante digestionē ꝓpter stipticitatem ipsoꝝ: sed alubleb. i. cozrigiola optima est in ꝓncipio febris: q̃uis aliquā habeat caliditatē.

¶ Ordo autez medicinarū in mollificando naturam est quam dicturus sum. l. tereniabin primo. l. cōo benefeg. i. viol. tertio tamarindi: postea alubleb: post medulla cucumeris saracenici. l. anguine: ꝛ postea karsabar. l. cassiafistula: deinde myrabol. ꝛ cōueniens est oibus febribus vti cōtrarys a tota specie putredinis febrilis. Sed ga be medicine pro maiori parte calide existūt sicut sunt spēs: ideo in modica quātitate de ipsis ponere debemus: ꝛ frangere debemus eaꝝ virtutes primas. Sed medicinis que hāc exercent opationem absq̃ calefactione vti debemus in hoc loco: sicut est vinum pomoꝝ granatoꝝ: ꝛ sandali albi ꝛ rubei: ꝛ tabaçir. i. spodiuꝝ. Sed in sandalis aliqua existit oppilatio: ꝛ cum rectificata fuerit medicina materia vtilis existit.

¶ Sed medicine que bint infrigidare ꝛ humectare sunt diuerse vel varie vt multe ꝑm diuersitatem ꝛ multitudinem febriuꝝ in quātitate calidaruꝝ ꝛ paucitate earūdem.

¶ Et ordo haꝝ medicinarū est talis: qz primo danda est aqua ordei: ꝛ postea syrupus iulep: ꝛ est syrupus ex quosdam fact⁹ ex aqua rose ꝛ ꝗuccharo solus: sicut laudauerūt aliqui noui. Sed ꝓp siccitatez aque rosate ponendum est tantūdez aque simplicis: ꝛ plus ꝛ minus ꝑm ꝙ videt cōuenire: ꝛ qui magis fortis existit ē syrupus factus ex ꝗucis frigidis ꝛ humidis: sicut est succus cucurbite: ꝛ cu-

b id ipsum patitur organus ab una mena uno ipse ē nō In hio ut bn dīs auc: ꝓ ꝙ ca ꝓ.

cumeris saracenici: ꝛ citruloꝝ ꝛ melonuꝝ: ꝛ sunt exterius coloris citrini: ꝛ interius sunt cōtinui ꝛ albi: sed qd̄ fortius existit est bibere succū ꝑdictoꝝ absq̃ ꝗuccharo: ꝛ maxie succum anguine. l. cucumeris saracenici: eo ꝙ ꝟiat̃ cholē a tota suba sua. Sed tempus in quo de necessitate debemus purgare materiaꝝ peccantē cuꝝ medicina attractiua est hora in qua exuberat malicia hūoris exeūtis in qualitate. ꝛ iam declarauimus superius. ꝛ hoc facere debemus fortī existente virtute: ꝛ tunc est certuꝝ qn̄ signa digōnis apparent: qm̄ eo tempore collaudat euacuatio facta a natura: eo ꝙ virtus expulsiua non mouet ad expellendum superfluitates per viam naturalez nisi facta digestione: ꝛ in hac arte imitari debemus opera nature toto posse. Et scire debes ꝙ facta digōne fit descensio ꝛ expulsio absq̃ aliquo impedimēto grossitudinis vel viscositatis vel oppilationis.

¶ Sed qm̄ nō apparet digestio: tunc dissensio inter medicos reperit: eo ꝙ Hal. ꝛ maior pars medicorū dicunt ꝙ minime purgare debemus nisi materia sit digesta: nisi egritudo fuerit in vltimo acuitatis. Et hoc intelligere possumus ex dictis Dipo. qm̄ quādo egritudo est in vltimo acuitatis: tūc humores sunt in vltima furiositate: ꝛ non est securitas quin descendant ad quedam membra principalia: ꝛ ledant ipsa nisi sint euacuati in ꝓncipio egritudinis: eo ga humores qui acutissimi existunt sunt subtiles: ꝛ ga ibi non est grossicies nec viscositas que ꝑbibeat operationē medicine laxatiue. Et non pōt inde puenire nisi vnum solum nocumentū. Qd̄ est: quia medicine laxatiue suis qualitatib⁹ ꝑmis augmētant febrem: ꝛ illud pōt removeri miscendo cum eis frigida ꝛ humida ꝑm ꝙ conuenit. Sed qm̄ egritudo nō est peracuta valde: ꝛ est quieta: tunc expectanda est digestio. Et scire debes ꝙ egritudines que acute sunt in terris Dipo. in terris nris pacute sunt: ꝛ hoc manifestat̃: ga Dipo. non curabat egritudies acutas nisi cū aqua ordei ꝛ melicrate. ꝛ postq̃ ita est: egritudines acute nostre regionis ꝛ aliaꝝ calidaꝝ terraꝝ medicande sunt cū medicinis attractiuis vel laxatiuis in ꝓncipio egritudinis. Et in egritudinibus peracutis pro maiori ꝑte humores corrumpunt̃ circa orificium stomachi, ꝛ ꝓpter hoc qm̄ apparet abūdantia sanguinis: ꝛ nō sit superflua euacuare debemus: qm̄ inde magnū ꝑuenit iuuamentū: ꝛ incōtinenti quiescit valitudo egritudinis: nisi sit qd̄ ꝑbibeat ex reb⁹ supra dictis. Sed quādo egritudines non sunt acute: sed sunt ex humorib⁹ mucillaginosis ꝛ viscosis ꝛ indigestis ipsas euacuare ꝛ purgare debem⁹ post subtiliationē ꝛ incisiones: ꝛ hec est digestio eoꝝ: alioquin non opꝰ cum medicina purgari.

¶ Sed egritudines que non sunt acute ꝛ sunt ex humorib⁹ subtilibus: sicut ē vera tertiana que nō transit vltra septē periodos. dicit Auicē. ꝙ expectare debem⁹ digestionē: eo ꝙ digestio humoris subtilis est eius ingrossatio: ꝛ grossi est eius subtiliatio: ꝛ sicut difficile est virtuti expulsiue expellere hūores grossos ꝓpter sui grossiciem: sic difficile est virtuti expulsiue expellere subtiles: qz disrumpit̃ ꝛ dispergit̃ ꝓpter sui subtilitatez: quare difficile existit nature expellere humores grossos: eo ꝙ oppilant meatus ꝛ trāsitus: ꝛ subtiles: quia disrumpunt̃ ꝛ spargunt̃ ꝛ imbibunt̃: tū medicie laxatiue citius expellunt ꝛ facilꝰ humores subtiles q̃ grossos. Et ꝓpterea qdaꝝ medici dixerunt ꝙ nunq̃ dederūt aliquā medicinā laxatiuā ad purgādum aliqué humorem quin cholera prius purgaret̃ ꝓpter sui leuitatē ꝛ subtilitates: ꝛ adhuc magis ꝙ quādo dant̃ medicine laxatiue que trahere ꝛ purgare debent meliam: aut flegma grossum ꝛ viscosum a ꝓprietate ꝛ sui natura prius ille eedem trahunt cholerez ꝛ expellunt. Et hoc idem manifestat intellectus ꝙ subtiles humores habiliores sunt ad purgādum ꝛ expellendum grossis: q̃uis hoc non fit ex opere nature: qm̄ si sic faceret natura: illud qd̄ prius exiret in egritudinib⁹ acutis esset cholera: eo ꝙ tales egritudies pro maiori ꝑte fiunt ex humorib⁹ subtilibus: ꝛ q̃to sunt subtiliores tanto difficilius a natura expellunt̃. Et ꝓpter hoc dicimus ꝙ minime tradere debemus in peracutis exhibere purgationes: neq̃ expectare ad perfectā digestionē: quia nō est tutum quin mala qualitas predominet̃ nature: ꝛ tūc erit mala digestio expectanda cuꝝ difficultatis liberationis. Et postq̃ ita est ꝙ purgare debes non facias illud nisi ꝓmo frangas suam caliditatē ꝛ siccitatem.

¶ Sed in febribus flegmaticis ꝛ melancholicis Rasis in principio eaꝝ purgabat: ꝛ hec erat eius opinio oino. l. purgare in principio febris. tñ Hal. dicit cōtrarium manifeste. l. ꝙ minime debemus in principio febrium melicaruꝝ. ꝛ illud idez dicit in epistola ad Hlauconem. Et illud est qa finis haꝝ egritudinum est securus: nec expectat digestio mala: sed flegmatica est male determinationis. ꝛ ꝓpter hoc necessariū existit vt infirmus euacuet̃ ꝑter q̃ expectetur digestio perfecta: ꝛ ꝓpter hoc medicus prius icipere debet a medicinis subtiliatiuis ꝛ incisiuis per hebdomadam vnam: quia non timemus calorem huius febris cuꝝ sit debilis vt magnum inferat nocumentū: ꝛ cum hoc fecerit tunc medicus purgare incipere debet. Et demonstratio huius est illud qd̄ vides fieri in appoplexia: ꝛ etiaꝝ in similib⁹ egritudinibus timorosis frigidis: qz incipimus in talibus abcūatione ponendo in medicinis laxatiuis incisiua ꝛ subtiliatiua.

¶ Et mihi videt̃ impossibile recipiendo syrupū squinçibin per hebdomadam vnā factū ex decoctiōe radicum lilij celestis: ꝛ seminis apy: ꝛ liquiritie quin preparet humores: ꝛ digerat: ꝛ leuiorem faciat exitū a corpore: ꝛ q̃uis totus humor nō euacuet̃ a corpore: tñ natura idē alleuiationē suscipiet oino. Et inde redire debes ad incidendum ꝛ subtiliandum per aliam hebdomadam: quēadmodum diximus: ꝛ postea purgare: qz taliter operādo humores habiles repiunt̃ ad expellendū. Et simile B est hominī ferenti grane pondus: qm̄ qn̄ ferre non pōt ipsuꝝ: ꝛ diuidit ipm in ꝑtes facilius tolerat ipsas: ꝛ postq̃ natura fuerit alleuiata: tunc digestio laudabilis apparebit: ꝛ rectificabitur dño ꝓcedente.

¶ Et hoc melius existit valde q̃ infirmus dimittere egritudini ꝛ nature. l. si videbis naturam egritudini prevalere: tunc dietaꝝ ꝛ regimē infirmo iubebis: ꝛ hoc in arte minime collaudat̃: qm̄ nisi nature violentiā feceris vel adiuuando ipsam nihil boni ei feceris: nisi ꝙ verba ei dederis retinēdo ipsum. Et istud idez regimen facere poteris in febribus melicis: ꝛ sic facimus hominib⁹ sanis quādo volumus ipsos purgare. l. qz ipsis digestiuū propinamus ꝓmo ad subtiliandum humores ꝛ vias aperiendo: sic ꝛ in egritudinib⁹ opꝰ facere: tamen in egritudinib⁹ maior diligentia est adhibēda: eo ꝙ eaꝝ humores difficilius recipiunt digōnem. Et hoc manifestat̃ in opere Hal. in laboze spontaneo febri ꝓpinquo: qm̄ ipse purgabat omnes humores facientes hunc laborez ꝓter humores viscosos mucillaginosos: eo ꝙ omnes cōcordare vident̃ ꝙ tales non sunt purgandi. Hal. aūt videtur ꝙ euacuare debemus habentes hanc febrez per fricationē solum. Ego autez affirmo ꝙ climata in hoc multum sunt cōsideranda: ꝓpter hoc non est danda regula generalis: qm̄ mihi videt̃ ꝙ etiaꝝ humores viscosi ꝛ mucillaginosi purgari possunt in his nostris regionibus: facta tamē incisione ꝛ subtiliatione per longuꝝ tempus: ꝛ tunc tempus digōnis abbreuiabis: ꝛ nā inde alleuiabit̃: ꝛ ex tunc videbis digōnez laudabilem.

¶ Et te opꝰ has res multotiēs experiri: qz experiētia in his reb⁹ nō modicā virtutē hīe videt̃. qd̄ scripsimus de hoc in hoc loco sufficiat.

Tertiana nō est acuta. hª ꝓd. trac. 2°. ca. 10°.

a nota ꝙ hoc auerro: dicto nauterigij In anicenā Innuit id qd̄ gal: lib: 14: thor: meth: ijs verbis luculenter demonstrat: Hauc Inquit bilis vacuato fastidij est idez ait rasis: lib: conn: cā: 2°: fol: 339:

Contra Gale. in affo. cōcocta medicari. pro quo vide 10. Almā. c. 4. hic vo extendit sermo ad acutas: ga logt ꝑ Auic.

10. Almā. c. 7°. ꝛ. 8°. ꝛ de nif. ca. 152. et 153°. vio tres ratōes Rasis ꝑ Hal. 16. c. ca. 2. fol. 339. col. 1. ꝛ. ij. opinionē Gale. vide ꝓ affo. 22. ꝛ. 23°. cō. ꝛ. 12°. de ige. c. 3. ꝛ in trac. de flōmia. dif. ꝓ. 2ª. 3ª. c. 2. ꝛ 4°. de regi. sanita. ꝛ prio de febrib⁹ ad Glauconē. ꝛ Hali 4°. theorice. c. 10 idē intelligo ab his de cūatiōe fe. a materia sub nisi nō iurtosa oppo. vi vt 2ª affor. 29°.

Idez hª q̃rti trac. 2. c. 41°. ibi (ꝛ de solutiuis in principio eius. ꝛ. c. 59°. ibi (Ego vo nō diligo. cut⁹ oppo. parum post vt vdie. ibi (Et multotiēs q̃ dez ꝓcedit.

In de ingenio. 22°.

1 ¶ Lap'm.10^m. Quod est de cibatione ⁊ fricatione ⁊ balneatione febricitantium.

DIco ꝙ cibus dari nõ deberet febricitãtib⁹ vsq; ad statũ egritudinis.⁊ hoc vt nã tempus habeat digerẽdi humores facientes egritudinẽ ⁊ ipsos expellendi: sed qꝛ viri⁹ nõ est sufficiẽs oibus: te opꝛ ꝓsiderare egritudines: qm̃ si fuerit ex egritudinib⁹ peracutis: cuius status est ꝓpinquus ⁊ crisis debet eẽ in septimo: ⁊ natura fortis existit: tunc illud facere debes: ⁊ si virt⁹ debilis fuerit nullatenus facere debes. Sed si virtus mediocris fuerit: ⁊ etas fuerit iuuentutis cibabis ipsus aq̃ ordei: ⁊ mica panis lota etiã cũ aqua calida ad quãitatẽ .ʒ.y. vel.y. ponderis. ⁊ istud ẽ subtilius regimẽ in nostro climate ꝓm cõsuetudinẽ nostram. Sed regimen antiquũ subtilius erat nihil dare per hebdomadam vnã: ⁊ qũ volebãt ingrossare dabant aquã mellis solum. Sed hoc ferre non possunt illi qui sunt nostri climatis ꝓpter cõplonẽ aeris ⁊ ꝓsuetudinem. Sed in climate illoꝝ corpora habent minorẽ resolutionẽ: ⁊ cum hoc bibunt vinũ non in multa quãtitate ⁊ comedũt carnes porcinas: que duo sunt plurimi nutrimẽti. Et generaliʒ cõsideranda est consuetudo: qm̃ qui ꝓsueti sunt comedere ter in die non possunt predicta sustinere: ⁊ maxime habentes complexiones calidas ⁊ resolubiles. ¶ Et si cognoueris statum egritudinis esse longũ: ⁊ viri⁹ infirmi fuerit debilis cibãdus est plus q̃ diximus in pncipio: ⁊ cum status appropinquabit minuẽdus erit: ⁊ totũ hoc est intelligẽdus fortiʒ existẽte virtute: ⁊ fortitudo virtutis existit in cõplexione fortiʒ. Sed qui habẽt cõplones calidas ⁊ siccas pauci ex his famem possunt sustinere: ⁊ maxime in egritudinib⁹ sibi cõsimilibus ⁊ in temporib⁹ calidis: eo ꝙ qm̃ talibus pati famẽ fecerimus: febres eoꝝ ad incensiuas declinare faciemus: q̃uis debiles existant in radice vel ad etbicam: qꝛ in cõplexionib⁹ cõsimilibus multiplicant̃ qualitates male sui natura: ⁊ magis qm̃ eis facimus sustinere famẽ multiplicant̃ ⁊ adurunt̃ humores. Et hora cibãdi eos est in declinatiõe paroxismi pmi. ⁊ ante pncipium scdi vt natura habeat spacium digerendi humorẽ in tempore paroxismi: ⁊ hoc melius existit, s. confortare virtutẽ ne ei accidat accidens periculosuʒ: cui necessariũ sit cibuʒ ꝓpinare vt in sincopi ex resolone. Sed si timuerimus aliq̃d ex his cibabimus eos in pncipio paroxismoꝝ: qm̃ inde eos a sincopi taliter liberabim⁹ quẽ admodum recitat Hal. de puero qui pcepto medicoꝝ sustinuerat famẽ ⁊ tribus dieb⁹. Et aliquãdo conamur cibare ipsos in medio paroxismoꝝ. In febribus autẽ continuis horaʒ cibandi eligere debemus in qua maiores existunt quietis: considerãdo tamẽ cõsuetudinẽ. Et ex horis diei meliores sũt frigide. s. mane ⁊ sero. Et scias ꝙ balneũ in declinatione febriuʒ collaudat̃: qm̃ superfluitates euacuat subtiles. In pncipuis ℞o minime: quia rigores habet prouocare: ⁊ dissoluit humores ⁊ multiplicat oppilationes: ⁊ spargit superfluitates per corpus totum: ⁊ nõ est tutum quin inde prouenìat apostema in aliquo pncipali membro: ⁊ q̃uis humores euacuet: multiplicat tamen caliditatẽ ⁊ siccitatẽ febrilez: siue fuerit ex aqua calida factum: siue ex acre calido. Et necesse est vt corpora talium non tangant̃ aqua frigida: qm̃ humores efficit crudos: ⁊ propter hoc balneum fieri nõ debet nisi post factã declinationem: ⁊ in febribus que non sunt acute. Vina quoqꝫ aromatica ⁊ leuia que modicaʒ aquam sustinere possunt flegmatice ⁊ melancholice exhibere possumus: sed in incensiuis a vino oino elongare debem⁹. ¶ Hal. quoqꝫ curabat febres que erãt ex humorib⁹ mucilaginosis cuʒ fricatione: ⁊ hoc indiget cõsideratione: qm̃ nõ est tutuʒ quin humores sparganꝫ ex fricatione p totũ corp⁹. Et ipsemet precipit in libro de ꝓseruatione sanitatis ꝙ ille qui habet laxitudinẽ ⁊ corpus eius fuerit plectoriczʒ vel plenũ humorib⁹ mucillaginosis vt minime moueat̃ vel exercitet̃: neqꝫ balneũ intret: neqꝫ faciat fricationẽ ⁊ fila: eo ꝙ fricatio nõ euacuat ex humorib⁹ nisi qui sũt subcutanei ⁊ inter musculos, qui aũt sunt i venis nullatenus euari pnt nisi cũ medicis laxatiuis. Et ẽt vides ꝙ si sanus faceret fricationes pceptã ab ipso in laxitudine. s. ita magna: de necessitate cutis aparet: eo ꝙ fricatio hec in vltimo grauitatis existit. ⁊ illis maxie q̃ hãc patiunt egritudinẽ cũ in laxitudine semp videant̃ eẽ. ¶ Jaʒ ḡ sufficiẽter scripsim⁹ sicut nobis vr gñaliʒ curas febriuʒ putridarũ. nunc aũt redibimus ad curam vniuscuiusqꝫ particulariter.

¶ Lap'm.11^m. Quod est de cura febrium cholericarum: ⁊ primo de cura tertiane.

HEc febris si fuerit pura tertiana erit secura absqꝫ periculo. Et scimus certissime ꝙ natura habebit diuium super hunc humorez. ⁊ ꝓpter hoc non debemus euʒ mouere cum medicinis attractiuis sicut est scamonea: eo ꝙ rectificando eã quãtoʒ plus possumus semp membris pncipalib⁹ habet inducere nocumentũ: ⁊ ꝓpter hoc virtutes debilitat: ⁊ auget etiam caliditatez febrilem ⁊ siccitatẽ suam: ⁊ si aliud non induceret nocumentũ nisi conamen surgendi ⁊ decũbendi modicũ non inueniret̃: qꝛ cõplexio inde supcalefit ⁊ debilitatur. Sed apparente signo digõnis nõ est maluʒ dare aliquaʒ medicinã attractiuã in hunc modum. s. qꝛ pmo dare debes ea que primo hñt lenire mãʒ ⁊ humectare sicut syrupus viol. ⁊ tamarindi. ⁊ ad reprimẽdum nocumẽtum stomachi adde aligd ex mastice: ⁊ reubarbarũ in hoc loco optimũ existit: qm̃ reprimẽdo nocumentũ predictarum laxat. Et quãtitas quaʒ dare debes ex reubarbaro est a duabus. ʒ. vsq; ad tres miscendo ei syrupum iulep ⁊ squinçibin. aã. ʒ.j. cum. v. partibus aque frigide: ⁊ infra diez potabis cũ aqua ordei: ⁊ hoc faciẽdum est omni die nisi natura moueret̃ bis in die ad assellam: sicut cõuenit: ⁊ si natura moueret̃ ex hac medicina vltra quãtitatẽ minue ꝓm portionem ex ea. Et sumus cõtenti in hac febre ex infrigidatiõe ⁊ humectatione cum aqua ordei ⁊ syrupo iulep. eo ꝙ hec febris nõ existit intense caliditatis cũ sit ex cholera nãli. Et sumus cõtenti oppilones ipsius remouere cum aqua ordei ⁊ squinçibin soluʒ cũ modica in ea reperiat̃ oppilatio ⁊ fortitan nihil. ¶ Et facta digestione si sufficit dare myrabolanos citrinos bene gdez: sinaũt ꝓpina infirmo ex scamonea charatteres. y. cũ tantũdem masticis: ⁊ cũ. ʒ.j. syrupi de nenufare. ⁊. ʒ. s. syrupi maloꝝ. Syrup⁹ de nenufare: qꝛ frãgit q̃litates ipsius scamonee pmas. s. ei⁹ caliditatez ⁊ siccitatẽ: ⁊ cuʒ hoc ꝓfortat aromaticitate sua membra pncipalia. Et syrupus pomoꝝ: eo qꝛ frãgit eius siccitatem: ⁊ remouet nocumẽtum pncipaliũ mẽbroꝝ ab ipsa: ⁊ mastix qꝛ ꝓfortat ⁊ remouet nocumẽtuʒ pncipaliuʒ mẽbroꝝ: ⁊ medici iaʒ ipsis vsi fuerũt ad occultãduʒ malitiã scamonee. Et si timebis debilitatẽ infirmi cibabis ipsum mica panis lota. ⁊ iã testificauit Dip. ꝙ nisi fuerit ex errore ꝙ hec fe. nõ trãslt. xiiij. diez ẽt si fortissima fuerit. Sed si hec feb. nõ fuerit ex pura cholera: sed erit ex vitellina: vel prassina: vel eruginosa non euadit hic absqꝫ periculo magno: ⁊ maxie quãdo fuerit ex prassina vel eruginosa: ⁊ mihi vr impole ꝙ aliquis ab eruginosa euadere posset. Et he febres longos habent paroxismos ⁊ pessima accidentia, ⁊ propter hoc indigent purgatione cum medicina attractiua quã suprascripsimus. prius ablata caliditate ⁊ sicci. ipsius. Et nõ est maluʒ vt misceas ipsi medicine aliquid

N Cõtra Gale. 4^m ad nicciũ.

O

P

Dosis reubarbari a. ʒ.j. vsq; ad. ʒ.iij. ꝓ moder. id est Mesue. c. ꝓ pzio fere. sed 2° cañ. aliꝫ sonat Auicẽ.

Q

Nota ꝙ non sequitur mox Auer. de dieta in dãdo mica panis ablatam ⁊ est particula.

Intelligẽdo cocta.

In 3 ingenio 10°, ad pn^m.

In 3 ingenio vbi supra. c. 12°, ⁊ alibi.

A qd de polypodio qõ arabice dr̃ belbeg: eo ꝙ purgat cholerã adustã ⁊ grossaʒ ⁊ meliaʒ. postq̃ fregeris siccitatem ei⁹ cũ oleo amygdalaꝝ dulciũ. ⁊ apire oppilones in hac febre ꝓpriũ existit nisi fuerit excedẽtis calitatis: qõ si fuerit: tũc intẽdere debes solũ ad ifrigidãdũ ⁊ humectãdũ.

¶ Lap. 12^m. Quod est de cura causonidis.

HEc febris est itẽsi calozis ⁊ prauoꝝ accũtiũ. ⁊ dr̃ icẽstua: ⁊ impossibile ẽ ꝙ h̃ ex chola nãli gñet̃. Et i ista ꝓuemẽs existit purgare cũ medicia attractiua a pn⁰ ipsi⁹. ⁊ minuere ex sanguie si signa sanguis apparebũt dãdo ei oi die. x. aureos tamaridoruʒ infusoꝝ in aq̃ simplici absqꝫ syrupo ⁊ aliq̃ alia re dulci: ⁊ post dabis ei bibere aquã ordei: ⁊ postea p totũ diẽ potabis eũ aq̃ angurie. ⁊ h̃ regimẽ ꝓpriũ existit oib⁹ febrib⁹ q̃ sũt in vltima calitate: ⁊ nõ dimittas aquã angurie ⁊ aquã sup niuẽ ifrigidatã: qm̃ si pcerteris hãc febrẽ in lentaʒ ⁊ chronicã meli⁹ lõge existit q̃ vt eger moriat̃. Et h̃ ẽt dixit Abumeron Aueẽçoar de q̃dã puero quẽ ipse medicauit: cui dabat oi die aquã angurie: ⁊ quotidie cholam vomebat. ⁊ tñ talʒ fuit opat⁹ donec illa febris ꝓuersa fuit ad chronicã: ⁊ ide liberat⁹ fuit. Et mihi vr q̃ aq̃ angurie lõge melior existit q̃ aq̃ in niue infrigidata in h̃ casu: eo ꝙ aqua in niue ifrigidata: q̃uis sit in vltima frigiditate velociter tñ recipit caliditatẽ ⁊ adhuc magis: qꝛ aqua cũ sit simplex nihil restaurat neqꝫ pstat corpori nisi frigidã q̃litatẽ solũ: ʒ aq̃ angurie restaurat ⁊ addit in sanguine faciẽdo frigidã subaʒ ⁊ q̃litatẽ. ¶ Sʒ qm̃ febres erũt lente ⁊ lõgi erunt paroxismi: ⁊ cert⁹ eris ꝙ nõ ex cholera pura erũt: sed erit ex vitellina que nãli frigidior existit: tũc studere debes plus in aperiendo oppilones q̃ in infrigidãdo ℞iuʒ cr̃. qõ fieri dr̃ i illa q̃ fuerit ex chola pura: q̃uis raro tales iueniãt̃. Et laudabiles medicie i hac pte sũt q̃ hñt vtutẽ apitiuã absqꝫ fortiʒ calitate sic capillus vene. ⁊ radix apy. ⁊ semẽ feniculi frãgẽdo siccitatẽ eoꝝ cũ radice ligricie. ⁊ calitatẽ cũ violis. ⁊ ꝓtore nenufaris. ⁊ semib⁹ cõib⁹. Et studeas ponẽ in medicis res q̃ hñt mẽbra pncipalia ꝓfortare. sic ẽ mastix ⁊ spica nardi componẽdo ista cũ syrupo sgnçibin. Et esto studiosus ponẽ i medicis solutiuis q̃ hñt cholaʒ eũare cuʒ q̃titate flegmat̃ sic ẽ semen bzuli. ⁊. semẽ chartami. frangendo tñ caliditatẽ ⁊ siccitatẽ eoꝝ. Et hec est cura omnium febrium cholericarum.

¶ Lap. 13^m. Quod est de cura febris flegmatice.

HEc febris cũ fuerit ex flegmate simplici ⁊ nãli: ⁊ de h̃ fueris certus: tũc studiosus eẽ debes in icidẽdo humores: ⁊ in subtiliãdo ⁊ oppilones apiendo plusq̃ ifrigidãdo ⁊ humectãdo: ⁊ sufficit tibi in hac itẽtiõe sgnçibin cũ iure cicerꝝ occultãdo siccitatẽ eoꝝ cũ radice ligricie. Et adde huic cõpõi aliquid ex spica ⁊ mastice qm̃ in hac febre stõchus õbilis repit̃. ⁊ cõueniẽtior opatio in pncipio hui⁹ febris ẽ lenire nãm cuʒ semie chartami ⁊ semie vrticaꝝ fracta siccitate eoꝝ pus cũ terenìabin. Et seruato h̃ regimie p hebdomadã vnaʒ ꝓpinabis ei medicinã laxatiuã q̃ beat illũ hũorẽ eũare. ⁊ melior illaꝝ medicia est turbith. qꝛ a ꝓprietate habʒ trahere ⁊ expellere humiditatem que in ore stõchi est: ⁊ agaricus ẽt cũ eo: qꝛ eradicat humorẽ grossum ⁊ apit oppilationes. ⁊ si addideris aliud ex hierapigra nõ est malũ ꝓhidẽdo magis agarico ⁊ turbith: ⁊ aliqm̃ occultãdo ⁊ frãgẽdo siccitatẽ eoꝝ cũ oleo amigõ. dulciũ. ¶ Collognitidã autẽ in tuis medicinis euitabis ponere q̃tũ plus poteris. Et si apparuerit tibi ꝙ humor sit tante duriciei ꝙ nõ possit euacuari absqꝫ ea: adde ex ea aliquid in ꝑdicta cõpõne occultãdo malitiã ei⁹ cũ chachina: ⁊ credo ꝙ sit

B

C

D

E

F

G

H

ꝓpm diei in fea

libro 3 cã 3

dragãtũ ⁊ cũ amygdalis. Et dosis ei⁹ est media ꝑs aurei: ⁊ ales medicãdi sunt bis qm̃ in vna vice nõ pñt purgari pp grossiciẽ humoris: ⁊ h̃ nõ facias nisi virtus fuerit fortis ꝓsideratis alijs ꝑditionib⁹ supra dictis: medicia ℞o facta ex turbith in pncipio hui⁹ febris non est mala. ¶ Cibus ℞o in pncipio huius febris sit pulla parua secure: eo ꝙ status eius non est minor trium septimanarum: ⁊ est possibile vt ipsa duret vsqꝫ ad. 40. dies ⁊ vltra. Rasis aũt dicit ꝙ trãsacta septimana quarta nõ est malũ infirmo exhibere trocisços de rosis cõpletos cũ aqua cicerũ: eo ꝙ hãc febrem patiẽtes in fine leuiter deueniũt ad debilitatem stõchi ⁊ epatis: ⁊ cadũt de facili in hydropisiʒ.

¶ Et ego meo tempore vidi quosdam habentes febres chronicas qbus medici nostri ꝓpinabãt eis syrupũ sgnçibin solũ: ⁊ ceciderunt in hydropisim: ⁊ mortui sunt. Et qõ dico de trocisçis de rosis in hoc loco nõ dico nisi causa exẽpli ⁊ silitudinis: tñ tu debes dare ex silib⁹ medicis ꝓm plus ⁊ minus. put tibi meli⁹ videbit̃ ꝓuenire: etiaʒ ꝙ sile huic itẽtioni repit̃ est ꝯcuchaꝝ rosatũ ꝑterq̃ frigiditati magis videt̃ ꝓtinere q̃ trocisçi dicti. Et si videbit̃ tibi ꝓueniẽs miscere cũ iure cicerꝝ syrupũ squinçibin facit illud: ⁊ si iflatio in pedibus aut in palpebris apparebit tibi: caueas a syrupo squinçibin: qm̃ hʒ ꝑducere ad hydropisim quẽadmodũ diximus. ¶ In febrib⁹ ℞o flegmaticis nõ recipiẽtib⁹ digõnẽ: quoꝝ facies ⁊ vẽter tumescũt: ⁊ colores eoꝝ plũbei videbunt̃. Hal. videt̃ ꝙ tales sunt eũandi p fricationẽ donec vigilant diuidẽdo tps eoꝝ ita ꝙ dimidiũ tps eoꝝ sit fricãdo: ⁊ dimidiũ sit dormiendo. Et dabim⁹ ei bibẽ aquã mellis cũ hyssopo ⁊ ligritia. Sʒ Hal. potabat eos aq̃ ordei: ʒ cã ego nõ laudo i h̃ casu: eo ꝙ nocet stõcho: ⁊ facit hoꝛripilationẽ: nisi cum ea fuerit parũ masticis ⁊ pipis ⁊ radicũ feniculi: ⁊ nõ debem⁹ eos diu dimittere absq̃ cibo. qꝛ inde recipiũt nocumentuʒ: q̃uis leuiter pati famẽ possint. qm̃ quãdo iste hũor multillaginosus multiplicat̃ in corpore: talis humor cũ difficultate maxia põt ad sanguinez cõuerti: ⁊ ꝓpter hoc virtutes eoꝝ debilitant̃ donec ad syncopim hñt ꝓuenire. ⁊ ideo eis dare debem⁹ micã panis lotam cũ aq̃ mellis: vl cum vino aromatico. Et hic est modus fricationis qui ꝑceptus est a Hale. in hoc casu. s. ꝙ habere debes gausapia aliquãtulũ grossa ⁊ vetusta: ⁊ in ꝑmis icipere debes a superiori cruriũ descẽdẽdo iferius ad pedes: ⁊ postea frica genua: ⁊ postea superiora coxarum descẽdẽdo ad genua.

¶ Et postea icipies fricationez ab humeris vel spatulis descẽdẽdo per brachia ad man⁹. deinde fricabis dorsum icipiẽdo a sũmitate eius veniẽdo vsqꝫ ad pedes: ⁊ sic fiat per totũ diem. Et si ifirmus senserit laxitudinem inunge cum oleo non habẽte stipticitatẽ. sicut oleum camomellinum ⁊ anbetinũ: qm̃ est bonum. Et dicit Hal. ꝙ postea abstergere debes oleum: eo ꝙ angustiã prestat: ⁊ hoc est qõ Hal. videtur dicere de huius egritudinis regimine. Et quia in hac febre accidens syncopis consueuit peruenire. ideo memoratus ero eius curam vbi tractabo de curis accidentium obmittendo eorum causas.

¶ Lap. 14^m. Quod est de cura febris quartane.

ILlud aũt quo plus idigemus in hac febre ẽ apire, icidere, ⁊ subtiliare: ⁊ modicũ i ipsa idigem⁹ fricatiõe, ifridatiõe, ⁊ humectatione. q̃ si nihil: ⁊ cura hui⁹ febris q̃si ℞ia existit cure causonidis eo ꝙ i causo mib⁹ attẽdim⁹ ad febrẽ solũ: ⁊ i hac cause. Et pp h̃ eligere debem⁹ medicinas icisiuas: subtiliatiuas: ⁊ spleni appropriatas sicut radix capparis: ⁊ scolopẽdria: ⁊ tamariscus eo ꝙ istõ mẽbrũ potes est ferre medicinas fortes ⁊ aperitiuas absq̃ nocumẽto. Et potes ꝓficere has medicinas

cuz ſyrupo ſquinꝗbin facto ex vua paſſa. Et opz in pncipio te eũare mãm cuz belbeg.i.polypodio ex̃cta virtute eius in iure galli veteris:ꝛ oleo amygd.ꝛ ſi vis digõnem expectare in hac febre potes facere pp ipſius modicũ periculũ qd̃ ferre pôt. ¶ Et ſi vis purgare añ pfectã digõnez poteris facere facta inciſiõe cũ ſyrupo pdicto p duas ſeptimanas vel tres. Et medicine q̃ bñt trahere hũc humorem:ꝛ purgare ſunt iaz manifeſte ꝛ ẽt bñt gradus:ꝛ q̃ in pmo g̃du repiunt ſunt myrab.indi ꝛ emblici:ꝛ poſtea polypodiũ:ꝛ tales.ſunt q̃ dimittũt myrabolanos pp eoz ſtipticitatẽ:ꝛ poſt polypodiũ ẽ epithimũ. Et opatio iſti fortior eſt opatiõe polypodij ꝛ maiorẽ corpori ifert ãgũſtiã:ꝛ hac de cauſa idiget occultatiõe illaz duaz reruz.ſ. remittẽdo ipſius q̃litates pmas:ꝛ eius remittendo malitiã:ꝛ pp hoc nõ eſt malũ miſcere iſti medicine medicias que faciat ipſaz velociter feſtinare ſicut ponẽdo cuz pdicta medicina karacta duo ſcamonee vel tria cũ tertia pte vnius aurei de maiorana:ꝛ hoc nõ facimus cauſa expellẽdi ipſuz humorẽ:ſed pp debilitatẽ ꝛ taditatẽ ipſaz medicinaruz ordinamus dictã additionẽ vt recipiat ide pncipiũ expellendi.poſt epithimũ eſt lapis laçuli. Sed ab elleboro nigro cauere debes toto poſſe:cõpleta aũt digeſtione huius febris a Hal.theriaca collaudaf:ꝛ añ digeſtionẽ recepta poſſet ipſaz ad cauſonidẽ conuertere. Sz ſi tẽpus fuerit frigiduz:ꝛ etas ſenectutis exiſteret diatriõ pipereon facta digeſtione mirabiliter confert:ꝛ maxime in frigidis regionibus. Et indiges in hac febre circa ſplenem ſtudere.ſ.emplaſtrãdo ipſuz cum rebus remouentibus ipſius tumorẽ ꝛ eius duriciẽ reſoluentibus quemadmodũ in cholica ſolliciti eẽ debem circa epar:ꝛ in flegmaticis in oziſicio ſtõchi:qm̃ membruz iſtud in quo maxime talis humor putrefit ꝛ ardet ſicut ignis i hac febre melancholica eſt ſplen:ꝛ in cholicis eſt epar:ꝛ maxie cõtinuas ex cholera patiẽtes:ꝛ in flegmaticis circa ſtõchũ exiſtit:quare in iſtis tribus generibus febrium cõueniẽs eſt dicta mẽbra cõfortare ꝛ humorem digerere ꝛ rectificare. Et ſi cognoueris in predictis ſanguinem exuberare in pncipio eos minuere debes. ¶ In flegmatica ꝛo mihi videt q̃ cũ timore magno flõmia fit faciẽda.qa in ea multa quãtitas humoz crudoz reperitur. In febre autẽ acuta que dicitur mutbabecca:ꝛ in latino ſynoca vocat: ſcire debes q̃ quando putredo pualuerit:tunc purgatio exiſtit melior flõmia:ꝛ ſi quãtitas ſanguinis plus ipſa putredine reperitur:tunc melius eſt flõmare q̃ purgare. Et ſic iam finitus eſt tractatus omniuz febrium putridaruz generaliter ꝛ ſpecialiter. Et poſtq̃ curas ſimplicium cognoueris perfecte ex ipſis ſcire debes leuiter curas compoſitarum velut hemitriteozuz ꝛ ſuarum ſimilium.

¶ Cap.15m. Quod eſt de cura ethice.

Nunc autez mihi remanet de ethica determiare. Dec febrium cũ ſit de mala cõplone ſine mã cala ꝛ ſicca: ideo itẽtio curatiõis vna exiſtit.ſ.ifridare ꝛ humectare ꝛ plus idigem in hac humectatione q̃ ifrigidatiõe. q̃re infrigidare debes ꝛ humectare cũ oib rebus quib potes. Et B duplr fieri pôt:vno mõ cũ rebus itrinſecis:ꝛ alio cũ extrinſecis:ſicut cum balneo vnctionib ꝛ emplaſtris. Dec qdẽ febrius tres gradus habere videt q̃ variant ſm plus ꝛ minus:quoz qdez primus leuiter curari pôt:ſecundus difficilis exiſtit: tertius ꝛo minime curari pôt. Et cura quidẽ primi gradus ꝛ ſecundi eadẽ exiſtit:niſi ga diuerſificat ſm plus ꝛ minus. Cibus autem qui maxime cõuenit in hac egritudine eſt lac:ꝛ melius ex eo eſt lac mulieris:ꝛ poſt ipſuz eſt lac aſne.ꝛ poſt illud eſt lac capre:ꝛ eſt neceſſe ea a qbus recipitur lac nutrire cibis optimis ſm ſuã nam ꝛ faciẽtibus digõnez laudabiles:ꝛ ipſuz in iciunio dare debem in ea quãtitate qua digeri poſſit.ꝛ cõuenit tibi ſtudere vt bñ digerat:eo q̃ lac in ſtõcho de facili caſeari cõſueuit:q̃re iciere debes a modico dãdo ei primo,ʒ.j.ꝛ ſic addẽdo donec deuenias ad dimidiũ rotulũ. Aqua qdẽ ordei eis magnã hz neceſſitatẽ:ꝛ q̃uis corpora eoz maiori idiget nutrimẽto ceteris corporib:ideo quia virtus eoz nutritiua debilis exiſtit:pueniens eſt ſtudiũ adhibere in prebẽdo eis cibaria digeſtibilia ꝛ boni chimi. Quare de carnibus laudabiliores q̃ eis exiſtunt ſunt pulle gallinaz q̃ nutrite ſunt ex frumẽto. Et vitellũ oui ſiliter eis eſt optimũ nutrimentum capones nutriti ex amygdalis ꝛ frumento eis collaudant optime. Et ſi in corporibus eoruz calor fortis reperit nõ eſt malũ eis ppinare aliqd ex olerib aliqbus frigidis:ꝛ que ex eis magis laudabiliores exiſtũt ſunt lactuce:qa ſomnũ puocant:ꝛ ipſi idigent ipſo plus ceteris boibus:ꝛ qa vtutes eoz ſunt debiles:ideo cibaria eorum debemus diuidere in vicib plurib ſicut in ſequẽti dicturi ſumus. ¶ Sz in balneãdo eos debemus magnã habẽ conſideratiõnẽ:eo q̃ iſti nõ videnf bẽ neceſſitatẽ calefaciendi:ꝛreſoluẽdi:nec eũandi:qd enim pficies ex infrigidatione accẽtali acqſita ex balneo:cum humores inde euacuent:ꝛ hoc non cõfert niſi in mala cõplone mãli. ¶ Et poſtq̃ ita eſt mihi videtur q̃ ipſi non indigeãt aliquo ex aere balnei:ꝛ q̃uis aqua calida habeat humectare:cuz B tamen facit reſolutionem. ¶ Sed balneuz aque frigide mihi videtur eſſe melius ſi poſſit ipſuz conuenienter ſuſtinere. ¶ Et ſcias q̃ Galenus manifeſte dicit q̃ ipſi nõ indigent balneo niſi cauſa preparationis ſuoruz corporũ vt aquã frigidã valeãt ſuſtinere cũ aqua balneari debẽt in fine balnei. Et balneuz ſm ipſum taliter debet preparari,ſ.q̃ infirmum ferre debemus cum lecto ſuo ibi:ꝛ cuz fuerit in camera prima ipſius balnei extendere debem plumarium paruum ꝛ eum ſuperponere ibi debemus:et ſi illa prima camera tepida eſſe reperitur ibi eum a pannis expoliare debes:ꝛ ordinare debes q̃ a quatuoz hominibus capiendo a quatuoz angulis plumarũ ferat ad camerã ſecundã:ꝛ ibi ipſuz reponant nuduz. Sed tẽperantia camerarũ balnei vna alteri comparari debet.ſ.q̃ eadez ꝓportio eſſe debet ſecũde ad tertiã que prime ad ſecundã:ꝛ cuz fuerit in camera ſecũda inungi debz oleo tepido:ꝛ poſtea ponẽdus eſt in camera tertia:ꝛ ibi ponendus eſt in balneo vel tina aut pila:qd̃ idez eſt. Et in vna quaq̃ camera tãtũ mozari dz quãtũ ipſe infirmus poſſet incedere ſuauiter ab vno capite earuz ad aliud. Et ex tunc ipſe infirmus debet poni in balneo vel tina ſeu pila aque tepide plena:ꝛ illic mozari debet tẽperate:ꝛ poſtea balneãdus eſt aqua frigida:ꝛ iſtõ eſt regimen qd̃ aperuit Hal. in B caſu de balneo. Sz Raſis ſentire videtur q̃ tales infirmi non idigeant niſi balneatiõe aque tepide. Sz quia impoſſibile eſt vt tales quando expoliant vt eis nõ eueniant horripilationes:ꝛ ſpecialiter in exitu ab aq̃ calida:ideo neceſſe eſt vt tina vel balneuz eoruz fit in camera temperata que non excedat in caliditate vel frigiditate:ꝛ aqua ſimiliter tẽperata eſſe debet:ꝛ ſic videtur ei vt inde aliquod iuuamentũ recipere debeãt. ¶ Sed iuuamentum appoſitionis fecis picis eſt eo q̃ virtus iſtoruz attractiua debilis eſſe reperitur:ꝛ propter hoc ponendi ſunt primo in aquam calidam:eo q̃ in illa principiuz attractionis eſſe reperit:ꝛ in eadem tm̃ mozari debẽt quouſq̃ membra eorum vndiq̃ tumeſcere videantur.ꝛ pozi per totum aperiantur:ꝛ deinde pix eſt apponenda.ꝛ hec oia recitat Hal. vbi loquit de cura malitie cõplonis calide ꝛ ſicce ſtõchi. ¶ Abumeron Auençoar autẽ velle videtur

detur q̃ nos eos in tina aq̃ tepide ſolũ ponere debemus abſq̃ itratiõe ſtuphe:ꝛ in exitu tine,ppinãdũ eſt eis lac:ꝛ cum digeſtuz fuerit iterum ponẽdi ſunt in tina:ꝛ poſtea dabis eis aquaz ordei:ꝛ facta digeſtione ipſius dabis eis micã panis iotã cũ rebus pdictis. ¶ Sz ex reb que extrinſecus fuit ſunt balneũ:ꝛ balneatio ſm q̃ diximus:ꝛ etiam aer:q̃ ſi fuerit calidus:debemus eũ ifrigidare abſtergẽdo domũ:ꝛ ſubſternẽdo in ipſa folia frigida:ſicut ſunt roſe:ꝛ folia ſalicis:ꝛ flores nenufaris:ꝛ folia vitis cũ ſuis floribus:ſtudẽdo vel igeniando:vt aq̃ frigida a ſupiorib ad inferiora deſcendat. Et vt domus ſeptẽtrionalis exiſtat. Et q̃ ille feneſtre ſint apte vñ ſol minime poſſit penetrare:ꝛ ille claudant vñ pôt itrare. Et qñ aer fuerit frigidus non indigebũt pdictis:niſi vt ipm trabãt ſicut eſt:ꝛ maxie qñ principiũ male cõplonis fuerit a ſtõcho vel a pectore vl ab inteſtino ieiuno vel a renibus:ꝛ ab iſtis ipſa mala cõplexio deinde deriuat:ꝛ poſſibile eſt etiã q̃ illa mala cõplexio icipiat a corde:ꝛ ide ad pdicta ꝛ ad totũ corp deriuet. Quare ſtudere debes ad ſciẽdus vñ habeat pueniere febris ipſa:ꝛ cũ ſciueris mẽbrũ a quo pmo,pcedit hz mala qualitas febrilis ſtudeas ipſum infrigidare ꝛ humectare abſq̃ trabẽdo ipm a ſua nãli cõplone ꝛ ſpecialr ſi mẽbrũ fuerit maximi iuuamẽti. Et emplaſtra pueniẽtia bis mẽbris ſunt emplaſtra facta cũ roſis ꝛ ſandalis ꝛ herbis frigidis aromaticis:vel cũ cera ſicut dicit Hal. Et cuz infrigidare volueris principalia addas aromatica ꝛ ſtiptica. Et iſtud eſt regimẽ ethice cum fuerit in vltimo:hz qñ fuerit in principio cum leuioribus curari poterit.

¶ Cap.16m. Quod eſt de ſyncopi ꝛ ſuis particulis:ꝛ oib accidentibus impedientibus curationẽ febris.

Et poſtq̃ locuti ſumus de febribus abſq̃ accẽtib pbibẽtib curationes eoz nunc tractare volumus de febrib ſecuz bñtib accẽtia. Dicamus q̃ q̃ iſta accẽtia generalr prouenit ex oi re diſſoluente virtutem:ꝛ hec reſolutio ſyncopis nominatur:ꝛ prouenit neceſſario a mala cõplexione cordis calida vel frigida. Complexio autem mala calida aut prouenit ex rebus extrinſecis:ſicut ex aere calido:vt ſepe ꝓtingit diu mozãti in balneo calido:aut ex rebus intrinſecis ſicut ex mala complexione totius calida corporis vt contingit in cauſone. Frigida ꝛo cõtingit aut ex rebus extrinſecis:ſicut accidit ambulantibus per loca frigidiſſima:aut ex cõplexione frigida mẽbrorum intrinſeca plurimi iuuamenti:ſicut accidit ex ore ſtomachi ꝛ ex ſuffocatione mricis. Aut ex mala complexione totius corporis frigida vt cõtingit in febribus putridis que fiunt ex humorib groſſis ꝛ viſcoſis ꝛ mucillagioſis:ꝛ hec complexio frigida qñq̃ acquiritur ex ſuperflua euacuatione diminuente calorez naturalez.quoniam quando calor naturalis ſuperflue diminuitur:impoſſibile eſt vt poſſit regere corpus:ꝛ oẽs operationes frigidiores debito exiſtunt.quare pueniet ſyncopis. Non dico tm̃ q̃ ipſamet diminutio quãtitatis inducat ſyncopim.ſed inq̃litas q̃litatuz:eo q̃ cuiuslibet generabilis ꝛ corruptibilis cauſa eſt ꝓportio q̃tuor qualitatũ.ſ. caliditatis/frigiditatis/humiditatis/ꝛ ſiccitatis:quemadmodum in libris nãlibus declarauimus. Spes aũt euacuationũ que aliquãdo pabundare ꝓſueuerunt ſunt ſicut ſupfluus fluxus vẽtris ꝛ vomitus:ꝛ ſupfluus fluxus ſanguis nariũ ꝛ hemorroydaz ꝛ gliozz membrozz:ꝛ in mulieribus ſupfluus fluxus mẽſtruozz:ꝛ etiaz quãdo in partu ſuperflue exuberant. ¶ Et pôt etiam ſyncopis prouenire ex ruptura ſeu crepatura:vel ex aptura magni apoſtematis ſubito:ꝛ vigilie ſimiliter hoc facere poſſunt. Et etiam accidentia anime ſicut excedens gaudium ꝛ triſtitia:quoniã hec faciũt ſpiritus exhalare ſuperflue dilatando ꝛ conſtringendo:ꝛ inde in ſubtantia membrozz anhelitus ſpiritus malam acgrit complexionem. Et etiaz fortis doloz eſt vna ex rebus que ducũt ad ſyncopim:ꝛ hoc accidit aut ex mala complexiõe acqſita ex doloze aut ſuperfluitate motus vtutis expulſiue facientis dolorem:ſicut dicit Hal. Dec aũt que dicta ſunt:ſunt omnia accidentia que habẽt ſyncopim facere ꝛ promouere. Et ſummarie ſcire debes q̃ quãdo ſyncopis fuerit cũ febre:ſtudendum eſt tunc in remouẽdo ꝛ rectificando ſeu curãdo ſyncopim:q̃uis contrarium feb.videatur. ¶ Et nos dicturi ſumus modum eius cuz ipſius curã tractabimus. ¶ Et nunc icipere intẽdimus tractare de ſyncopi pcedente ex cauſa crudozum humorũz. Dicimus itaq̃ q̃ curatio buius eſt regimen predictum in curatione harum febriuz. quare ſi ex negligentia:vel defectu ipſius in ſyncopiz inciderint:iuuabimus eos in primis propinando cibũ:etiã ſi in medio fuerint paroxiſmi:q̃uis noſtre intẽtioni contrarium videatur:cum intendamus q̃ natura egritudini debeat preualere:ꝛ in hoc caſu nihil vino melius reperitur. quare dico q̃ q̃uis vinum ſarracenis bibere licitũ non ſit:tamen in hoc loco ita licitum eſſe videtur vinuz bibere:quemadmodum eis licitum eſt comedere carnes morticinas.ſcilicet que per ſe mozuntur vl ſuffocant habentibus neceſſitatez:quare incipere debemus eis dare micam panis inſuſam vino. Et vinuz qõ melius reperit eſt aromaticum:cuius caliditas penetrare poteſt per totum corpus:qõ ſit ſine amaritudine ꝛ ſtipticitate:ꝛ eſt illud vinum qõ eſt vinoſum pungitiuum in pncipio:ꝛ poſt delectabile ſine aliqua amaritudine ꝛ pôticitate. Et mihi non placent vina in noſtris partibus aſſueta ſicut ſunt vina picis:ideo qa ſunt vina medicinalia ꝛ non nutribilia: ꝛ nocent principalibus membris ſua ſiccitate ꝛ acuitate. Diamuſcum autem in talibus propinatum cum vino nõ nocet:ꝛ in principio ſyncopis rozare facicm ꝛ aſpergere cum aqua roſ. vel ſaltem conueniens eſt cum frigida:ꝛ ſi ſyncopiçans habuerit apa cpatis vel ſtomachi vel ſimiliuz membrozum:non ſperes eum curare cum exhibitione cibi:qa cibus plus multiplicat apoſtema q̃ fortificet virtutem.ꝛ fricare extrema in hora ſyncopis conueniens exiſtit. Illis ꝛo qbus prouenit ſyncopis ex caliditate vel acumine renũ:qõ ſcire poteris ex ſignis dictis ab Hip.q̃ ſunt nares acute:oculi concaui:timpora plana:ꝛ ſimilia: cura illorum eſt contraria ſupradicte:qa ad conſeruationem illorum non indigemus abſtinentia cibi nec reſpicere diem creticam neq̃ ſtatum egritudinis aliquo modo. Et ex cibis conuenientioribus omnibus eſt mica panis: vel kiſt ordei cum granis granatorum:quia in granis granatorum proprietas reperitur reſiſtendi putrefactioni:ꝛ vt cibus in fumoſitatibus malis cõuerti minime poſſit. ꝛ ex cibis etiam qui ipſos habent confortare ſunt vitella ouorum:ꝛ teſticuli gallorum:ꝛ pulle parue. ¶ Et ſi ſyncopis fuerit ex erroze cibi cibãdus eſt ex pane infuſo in vino:ꝛ ſit vinum aquoſum lene:odoriferuz:albũ:ſicut dicit Hip.ꝛ lympbatũ ſit cum aqua frigida:ꝛ ſi ſyncopis pueniat ex humoribus viſcoſis mucillaginoſis:vinũ lympbatum eſſe debet cum aqua calida: quoniam aqua frigida illis magnum infert nocumentum. ¶ Et tu ſcis q̃ ſyrupus pomoz ꝛ cydoniorum cum medicinis muſcatis cõferunt ſyncopi:ſed non iuuamento vini: quia natura neceſſario dominari debet ſuper ipſas ad ipſarum conuerſionem. Vinuz autem digeſtioni citius preparat omnibus alij cibis ꝛ medicinis:ita q̃ dicitur q̃ in ſtomacho non mozatur ad digerendum niſi in epate ſolum:ꝛ in talibus tãtũ indigemus reſtauratione ꝛ nutritione:q̃ ſi in-

uenirí posset aliqd qõ nutrire posset absq; digestiõe illõ melius ceteris dicerẽt:ꝛ vtilꝰ pp eoꝝ debilitatẽ:ꝛ ga intẽdim⁹ ipsos citꝰ iuuare q̃ eẽ põt.acr autẽ in quo ifirm⁹ iuuari ꝯ frigidus ꝛ stipticus ꝯ eẽ:ꝛ generalr tibi necessariũ existit:vt talib⁹ ordines oia que babẽt rosoloni obuiare:ꝛ cmplastrãdo super vẽtres coꝝ ꝛ stõchos res stipticas ꝛ aromaticas:ꝛ si calor in talibus esse fortis repit: propinabis eis res stipticas ꝛ aromaticas. Et bñs syncopim causa apostematis aliquozum membroꝝ principaliũ nullatenus de ipsius liberatiõe ꝓfidere debemus.

¶ Lap.17ᵐ.Quod est de syncopi pueniẽte cã stõchi.

Syncopis gdẽ ex stõcho pcedẽs si ex cholã q̃ in ore stõchi abũdauerit fuerit in pmis vomitus,p uocare debemus:ponẽdo pẽnã eis in ore:ꝛ si cũ B eycere nõ poterit nãm tũc mollificare debes.Et Hal.videt vt talib⁹ in hoc casu oleũ tepidum dare debemus:qm si vomitũ nõ habuerit ab eo saltẽ natura mollificabitur inde.Sed ga be medicine que babẽt vomitum prouocare de sui natura est ꝛ,ppriẽtate stimulare virtutem:plus eo qõ facit humor efficiẽs syncopim:ꝛ addit in eadẽ egritudine:ꝛ ppter hoc dico ꝙ longe melius est cõfortare eoꝝ stõchos cum mastice ꝛ spica nardi:ꝛ succo cydoniorum ꝛ foliorꝝ vitis:ga taliter virtus coꝝ expulsiua cõfortatur ꝛ humorem expellit:ꝛ si vomitus a se puerit in hoc casu valde laudabilis existit.in syncopi gdẽ facta ab humoribꝰ frigidis babis de electuario diatrion pipereon:studendo extrahere humores quemadmodum dictur vs sum in curis cuiusq; membri.

¶ Lap.18ᵐ.Qõ est de syncopi accidẽte causa doloris.

Dico ꝙ si potes remouere dolorem remouẽdo causas ipsi⁹ nõ itẽdas curare cuꝝ rebꝰ exñtibus ꝓxis egritudini:ꝛ hãc curaꝝ iuenies in curis male cõplonis q̃ accidit in vnoquoq; mẽbro:eo ꝙ dolor aliquando pcedit a mala cõplone calida vel frigida: mãli vel non mãli:ꝛ accidit aliqñ a mala cõplone sicca absq; mã sicut accidit dolor in spasmo sicco.Sꝯ qñ dolor itantuꝝ fortificat ꝙ nõ est tps expectãdi:tũc curare debem⁹ etiam cum rebus augmentantibus causam,s.stupefaciendo membrum dolorosuꝝ:ꝛ hec cura non confert nisi per accidẽs.s.priuando sensum illius mẽbri in quo mala cõplexio reperitur causa humoris ibi existẽtis:ꝛ inde diminuit motus ei⁹ expulsiuus.s.eius virtus expulsiua: absq; tamen resolutione spirituum aliqua.Quando aũt sensus superfluus mẽbri esse reperitur:tũc certissime superfluitas resolutionis spũm reperit.Et quãdo facimus hanc spẽm curationis in doloribus a causa frigida pueniẽtibus in fine:tũc sequitur magnũ nocumentũ.Sed si causa fuerit calida:tũc non tantum sequitur nocumẽtũ:neq; operari debes illam curaꝝ in causa frigida:nisi cum infirmus in articulo mortis eẽ reperitur causa doloris. ¶ Et ex huiusmodi medicinis que in hoc casu magnam babẽt ꝓprietatẽ est phiioniũ:ꝛ est rationabile ꝓpter opium receptũ in ipso.Et hec cura generaliter in oibus doloribus acutissimis operatur:ꝛ in quib⁹ magis necessaria existit est in doloribus oculorum:auris ꝛ dentiũ ꝛ intestinoruꝝ. Et Hal.ꝓcepit ꝙ minime exercere debes hanc curam nisi postq; ꝓnosticat⁹ fueris ifirmo ꝙ in fine ex ea lesionem habere debet:tamẽ conari debes in remittendo nocumentum ꝙ ex eo cognoueris esse futurũ:ꝛ in partibus nostris quãdo volunt opiuꝝ operari non faciunt nisi mixtẽdo cuꝝ alys medicinis:sicut est in phiionio.Et melius phiioniũ est illud qõ non est vetustuꝝ superflue:ga in eo virtus opꝝ est ꝓsumpta non recẽs nimis.ga in eo virtus opꝝ superflue abundare reperitur.Cura Xo cũ theriaca in doloribus remouendis est cura cause remotionis:quẽ admodum faciunt illa que habent remouere malam cõplexionem facientem dolorem:ꝛ propter hoc in illo casu opus theriace laudabilꝰ existit ope phiioniꝰ. ¶ Et cum volueris remouere dolorẽ remouẽdo cãꝝ ipsi⁹ ꝓfiderare prius debes qs humor est in cã:qm si ex huore calo fuerit:sic dicit Hal.de illo q patiebat dolorem vẽtris:ꝛ extimabat ꝙ cã illi⁹ eẽt ex humoribus frigidis:sic ꝓ maiori pte accidere ꝓsueuit. ¶ Et qñcũq; habant ci calida pos aut clysteria ponebant:dolor in eo semp augmẽtabat:ꝛ sic cognitũ fuit ꝙ dolor erat ex humore calido cholico ibibito in pelliculis itestinoꝝ:ꝛ tũc cibat⁹ fuit cibis nõ facilis ꝓuersionis:ꝛ bis eidem ꝓpinata fuit medicina facta cũ oleo:ꝛ sic fuit liberatus ab ipso. ¶ Sed si fuerit dolor ex humoribꝰ frigidis:tũc curabis cũ eũando humorẽ dictũ sicut fecit Hal.in seipso cũ clysteri:cũ extraxit humorẽ vitreũ:ꝛ ide liberat⁹ fuit.Et qñq; ẽt fit dolor cã vẽtositatis fumose q̃ resoluit ex corpore ipsi⁹ humoris.ꝛ talis dolor nõ est curãdus cũ medicinis vltime caliditatis:eo ꝙ q̃uis resoluãt ipsam faciũt oriri itẽ ex ipso humore aliã fumositatẽ:q̃re cura istius doloris cẽ ꝯ cũ medicis modice caliditatis:ꝛ que cũ B habeãt virtutẽ digerendi ꝛ theriaca ẽt in hoc casu magni existit iuuamẽti. ¶ Ducusq; iã elõgatus suꝝ ab intẽtione materie:eo ꝙ curã remotionis cause memoratus ero cuꝝ tractabo de curis remotionũ accñtiũ:ꝛ nũc redire intẽdo ad illud qõ ꝓtermisi de mea ꝓscripta intẽtione supius.Dico q̃ ꝙ in doloribꝰ aliqñ fiũt localia remedia:sicut cum pinguedie anseris ꝛ galline ꝛ anatis:ꝛ aliqñ fiũt cuꝝ embrocatiõe aque cale ꝛ olei ꝛ ponẽdo eos in balneo ꝛ cũ bis similibus. ¶ In doloribus Xo factis ex vaporib⁹ calidis solũ apponim⁹ vẽtosas cũ igne:ꝛ hoc tãdiu est faciẽdum donec medicus tps vel spatium habeat causam remouẽdi:eo ꝙ maior ps illoꝝ doloꝝ qui ex vẽtosis remouent redire cõsueuerunt: nisi medicus tpis spatꝝ fuerit studiosus ad remotionem ipsi⁹ cause:ga vix eẽ poterit quin error cadat in regimine ipsi⁹ ifirmi:ꝛ inde videbit recidiuare:ꝛ sic rõnabilr esse ꝯ qm vapores istius humoris semper faciunt paroxismum donec ex toto sit resolutus:vel ex toto eũatus.

¶ Lap.19ᵐ.Quod est de syncopi prouenienie ex supflua euacuatione.

Scias ꝙ cura isti⁹ syncopis fit plurib⁹ modis.Primus est vel fit trahẽdo mãm ad ptẽ oppositã.Scõs fit cõfortãdo illud membrum vñ fluit mã ne ipsam superflue spargere possit. Terti⁹ modus fit stringẽdo vias vnde fluunt humores ad locuꝝ.Quartus modus fit impediẽdo virtutem expulsiuam quãdo supflue expellit sicut fit in illa passione que cholerica nominatur:ꝛ in arabico dicit almayda in qua vomitus ꝛ secessus simul fiunt:que curatur stringendo ꝛ ligando crura ꝛ brachia:ꝛ ponendo eos in balneo:ꝛ cum hoc etiaꝝ in eadem necessitate habemus ponendi stiptica intus ꝛ extra. Sed ga balneũ superflue habet soluere ꝛ euacuare:ideo cũ timore magno tales in balneo ponendi sunt:etiã exhibẽdo eis stiptica:ꝛ etiam de istis adhuc locuti erim⁹ quãdo tractabimus de cura male cõplexionis materialis dũ euacuatur de membro ad membrum.

¶ Lap.20ᵐ.Quod est de syncopi superueniẽte ex supfluo fluxu sanguinis nariũ vel aliorum membrorum.

Cura sanguis nariũ si fuerit ex nare ꝓxtra ponẽde sũt vẽtose hypocũdrio ꝓxtro sup epar:ꝛ si fuerit ex sinistra ponẽde sunt sup splenẽ:ꝛ silr si ex mẽstruis supflue fluxerit ponimus

nimus vẽtosas sup mãmillis:ꝛ cũ B ppinãda sunt stiptica que habent constringere ozificia venarum.

¶ Lap.21ᵐ.Quod est de syncopi prouenienie ex superflua vigilia.

Vigilꝰ subuenim⁹ cũ cibis q̃ ꝓpetates sũt iducere somnũ:ꝛ cũvnctiõib⁹ puocãtib⁹ somnũ:sic ẽ olꝝ nenufari nũ ꝛ viol.ꝛ olꝝ de semib⁹ cucurbitaꝝ:ꝛ cuꝝ odoratiuis iducẽtib⁹ somnũ:ꝛ ẽt debem⁹ dare eis vinum lympbatũ si fuerit sine feb. ¶ Hec ãt oia supradcã dixim⁹ ad rectificatiões seu curatiões praueꝝ ꝛ piculosorum accñtiũ febrib⁹ supueniẽtiũ.Cura ãt remotiõis cãe remoꝛat⁹ ero qñ tractabo õ curis accñtiũ ꝛ malo apãtũ.

¶ Lap.22ᵐ.Quod est de curatione male cõplexionis spiritualium membrorum.

Et postq; narrauim⁹ breuiter curatiões male cõplonis vlis: narrãda est curatio male cõplonis ꝓticularis.Sꝯ qñ mala cõplo ẽ imãlis cura eẽ ꝯ per contrarium:ꝛ quãdo fuerit mãlis cura esse ꝯ p euacuatiõẽ ꝛ p ꝓtiũ sil.Sꝯ i eũone ꝛ i resistẽdo p ꝓtiũ ꝓfiderãda ẽ etas:ꝛ cõplo:ꝛ ꝓsuetudo:ꝛ tps:ꝛ ẽt attẽdere õbes cõplonẽ mẽbri ꝛ formã ipsi⁹ ꝛ positionẽ eiꝰ ꝛ colligãtiaꝝ suã ꝛ sensibilitatẽ ꝛ suũ iuuamẽtũ:B ẽ ga alicui mẽbro superuenit solo sine apate:ꝛ postea de apatib⁹ loq̃mur. Et dicam⁹ ꝙ modus:vel vsus medicamis male complonis particularis est vnus.Sꝯ diuersificat in aliqua ꝓpẽtate quẽadmodũ ꝓseruatio,ppe cõplonis illi⁹ mẽbri ꝛ figure ipsi⁹ ꝛ positionis ꝛ cõpassiõis vel colligãtie subtilitatis ꝛ sui iuuamenti:ꝛ hoc dictum est in bis que pracesserũt:sed est necesse vt hanc considerationem semper habeamus propter illa que hic narrare intendimus.

¶ Lap.23ᵐ.Quod est de cura male cõplexionis sicce stomachi sine materia.

Istomacho mala accidat cõplo sicca solũ non mãlis dicim⁹ ꝙ modus medẽdi illã est vnꝰ:ꝛ idem modus cũ mõ medẽdi malã cõplonẽ totius corpis siccã.Sꝯ diuersificat in B:ga dissilis ẽ cõplo nãlis stõchi a cõplone totiꝰ corpis.Ergo incipe debem⁹ ponẽdo ipm i balneo tẽpato:ꝛ post balneũ lac bibat tẽpatũ asine:aut capre cũ aliquãtulo succharo. Et qñ cogĩscem⁹ eũ digessisse lac p signa ructꝰ ꝛ tumoris stõchi:tex ipꝝ in balneo ponem⁹.spatio tñ iterueniẽte iter vnã ꝛ aliã balneationẽ q̃tuor horaꝝ aut qnque:ꝛ sp i exitu balnei ꝯ iungi cũ oleo viol.vel cõi:eo ꝙ ipꝝ humectabit:ꝛ cauebit ei a multa dissolone:ꝛ in q̃libꝰ exitu balnei propinet lac supradictũ si ipm affectauerit,Sin autem aq̃ ordei ꝓpinet:ꝛ hora prãdy det panis mũdus bñ coctꝰ:ꝛ bene fermẽtat⁹ cũ pullis gallinaꝝ:ꝛ caponib⁹ ipinguatis cũ lacte amygdalino:ꝛ pisces petrosi ad B sũt vtiles:carnes perdicũ ꝛ phasianaꝝ:coturnicũ ẽt vtiles sf:ꝛ cib⁹ ꝓueniẽtior ẽ ille q velocis digõnis est ꝛ multi nutrimẽti:q̃uis tales cibi aliqñ videant ꝓxꝰ:ꝛ vinũ taliũ ꝯ eẽ aromaticũ cũ aq̃ mixtũ:ꝛ talis q̃titas vt cibũ in stõcho natare ñ faciat:nec extẽsionẽ aut grauedinẽ iferat:ꝛ cũ hec passio fuerit sedata paulatim ad illius ꝓsueta parũper deducemus.

¶ Lap.24ᵐ.Quod est de cura calitatis ꝛ siccitatis stõchi.

Sed quãdo cuꝝ siccitate ꝓiũgẽt calitas:tũc cum B regimine res frigide sũt admiscende:sic aq̃ ordei:syrupus de nenufare:ꝛ syrup⁹ de vio.ꝛ vinũ magis tẽperet cũ aq̃ frida:ꝛ istis aq̃ frigida cõueniens existit.Et si siccitas multum fortis fuerit:tũc aq̃ frigida est timorosa ne os stõchi ledat.ꝛ vngẽdus est cũ oleo amygdalino:ꝛ inquãtũ egritudo in calliditate ꝛ siccitate excedit:intãtũ indiget rebꝰ ifrigidãtib⁹ ꝛ humectantibus:ꝯ in eo ꝙ est stomatica idiget rebꝰ bñtib⁹ aliqd caliditatis cuꝝ stipticitate ꝛ aromaticitate:ꝛ ꝓpterea nõ est maluꝝ cum bis addere aliquantulum masticis.

¶ Lap.25ᵐ.Qõ est de cura friditatis ꝛ siccitatis stõchi.

Sed quãdo cũ friditate siccitas ꝓiungẽt:tũc cũ lacte aliq̃tulũ mellis ẽ ponẽdũ cum bont sit odoris atq; saporis:ꝛ aq̃ ordei dimittat si fortis friditas affuerit:ꝛ tali stõcho supponat puluis mastis cũ oleo rosato extẽsus sup lanã:ꝛ oleũ amygdalinũ ẽ cũ istis iuuatiuũ valde:ꝛ emplastrũ picis iter ceteꝛa iuuatiuũ existit qñ rõnabilr fit:B ẽ vt ponat sup mẽbrũ:ꝛ nõ ibi diutꝰ imozet:nisi vt pozos apiat:ꝛ postea auferat.Et scias ꝙ siccitas difficilioꝝ ẽ ad humectãdũ q̃ humiditas ad exiccãdũ:quẽadmodũ fride difficiliores sunt ad recipiẽdũ caliditatẽ.q̃ calide ad recipiẽdũ frigiditatẽ ob hoc ga difficilius qõ in bis eẽ possit est curare frigiditates ꝛ siccitates:ga est egritudo similis.calida nãq; corpora debent custodiri ne ad habitum veniant senectutis.

¶ Lap.26ᵐ.Qõ est de cura male cõplonis calide stõchi.

Mala aũt complo calida sola vi:vt curari debeat cũ rebus fridis solũ.Sꝯ tñ B mẽbruꝝ infrigidari non debet ex toto: ꝓpea ga super hoc mẽbrum dñatur frigiditas:ga fm plurimũ vnaquęq; res que alterationeꝝ recipit potius illam recipit ad quam sua cõplexio declinat naturalr:ꝛ ideo egritudines istius mẽbri a frigiditate causantur vtplurimũ.Et experimẽtatores nostri temporis in passionibus stomachi multũ errant:eo ꝙ non intẽdunt calidũ stomachũ alterare:nisi cum frigidissimis rebus:ꝛ tamen cuꝝ medicus percipit ꝙ aqua sit danda:ꝛ B vetat erit magnus error sicut recitat Hal.de quodam qui in stomacho suo habebat cõplexionẽ malã calidaꝝ fortẽ ꝛ medicus eidẽ aquam frigidã bibere ibibebat:ꝛ Hal.ei aquã frigidã prebuit ꝛ euasit.Et ꝓpter aliaꝝ causam ifrigidationem istius membri vitare debemus:eo ꝙ babet operationeꝝ toti corpori cõicantem: vnde princeps cõicans appellatur:ꝛ mẽbra que tale officium habent infrigidari nimis non debent:vt virtutes eorũ non ledantur.

¶ Et ꝓpter hoc ꝓceptũ habemus.vt supra stõchũ olcũ non ponamus actu frigiduꝝ:ꝛ si sit frigiduꝝ in potentia.ꝛ hoc est simile ei qõ facimus in eũone:ga cũ celeriter purgantibus miscemus stipticas medicinas:alr pcessus conueniẽs nõ eẽt.Et quãdo Hal.dicit ꝙ in lesione operationis mẽbri maior cadit timor in euacuando q̃ in alterando:nõ sane loquit:sed errat:ga sicut timenda est euacuatio:vt virtutẽ non ledamus sic in alteratione:ꝛ maxie in alteratiõe frigiditatis.nã ille modus est maioris dãni in membris nutritiuis. ¶ Et regula medicationis in principalibus membris non accipitur nisi a colligantia cordis cũ ipsis.Et q̃re vituperat Hal.Arcbigenẽ cuꝝ dict ꝙ virtus regitiua in corde existit cũ ipse medicet cor:ꝛ ꝯ egrotet cerebrũ:ꝛ ꝓpterea ga Archigenes cordi nõ subueniebat Hal.ipm vituperabat.ergo fm Archigenem in medicando pcedebat ꝛ causaꝝ medicationis ignorabat.

¶ Lap.27ᵐ.Qõ est de cura friditatis ꝛ hũiditatis stõchi.

Sed mala cõplo frigida ꝛ hũida est calefaciẽda ꝛ exiccãda: sicut cũ electuario triũ pipeꝝ.Et ꝙ dicim⁹ in medicatiõe male cõplonis non mãlis in stõcho:illud idẽ debet intelligi in alys mẽbris:ꝛ maxime quando fuerint cã dãdi malã complonẽ toti corpori sicut aliquibus mẽbris:ꝙ si mala cõplo calida ꝛ sicca aduenerit:erit cã

I

bandi toti corpori ipsam: ⁊ in etbicā poterit puenire: ⁊ B
erit quādo illa mala cōplexio vsq ad coz deducetur.

¶ Cap. 25m. Quod est de egritudinibus stomachi ⁊ aliorū membrozum principalium cum materia.

T postq̄ sumus locuti de mala cō-
plexiōe nō māli: loq̄mur
deiceps de mala cōplone māli q̄ pōt alicui
supuenire mēbro. Et dicimus q̄ itētio sunt
due res ⁊ sunt vt euitēt supfluitas ⁊ rectifi-
cēt mala cōplo relicta a supfluitate: ⁊ sigmficatio baruz
rex babet ex opationibus ⁊ ex positione mēbri ⁊ eiꝰ for
ma: ⁊ ex colligātia eiusdē: ⁊ ex suo iuuamēto: ⁊ ex sua sensi
bilitate: ⁊ ex demōstratiōe nature egritudis: ⁊ eiꝰ cause ⁊
accētis. Et tu scis ga supfluitatiz quedam sunt que gene-
rant in membro: quedā sunt que ab alijs fluunt mēbris:
qō est ga pluetudo est q̄ forte mēbrū suas superfluitates
ad debile expellat: ⁊ maxie si ad hoc adiuuat locus ⁊ vie
que pfluūt ad ipm sicut est cerebrum cuz stōcho: ⁊ hoc in
medicatione mēbroꝝ est sicut efficiēs cā. Et est perscru-
tandū in rectificatione illius mēbri ⁊ in rectificatione sue
cōplexionis si est sufficiens: aut si necesse est totum cūare
corpus: ⁊ in hoc est necesse anticipare in fortificando mē
brū cum stipticis medicinis vt materia ad illud non tra-
batur si corpus non sit plenuz vt attrabimus materiā ad
contrarias partez ad ignobilius mēbruz: ⁊ postmodū me
dicamen conuenens adhibemus. Et viaz medicationis
mēbroruz accipimus a forma membri ⁊ a loco: sicut sto-
macbus vtplurimuz per vomitum debet euacuari: ⁊ per
pharmaciaz vt minus: ⁊ epar cuz ambobꝰ euacuari pōt:
quibus etiaz pronocatio iungitur vrine. sed intestina solū
pharmacia ⁊ clysterys. Sed si humor fuerit fixus in sub
stantia mēbri tunc est necessaria fortior medicina vt tra-
batur. ¶ Et aliq̄ erit cōpositio in eo: ga in ipso ē humor
ppzius ⁊ est alter trāsmissus: ⁊ sic est necesse duobus mo
dis puidere. Unus est in piculosiozi. Alius est in eūatiōe
alterius sine cuius remotiōe curatio fieri nō posset: sicut
Ꝗ.g̃. vt in eēntia stomachi sit humor vnus acutus ⁊ in cō-
cauitate alter humor sit locatus: tunc non est purgandus
vel nō poterimus ipz humorē purgare qui est in essentia
donec nō trabet qui in cōcauitate existit: iz si humor qui
est in essentia esset syncopiz iducens tunc puidendū est:
iz si res nō existat periculosa: tunc in medicatiōe ordo est
seruādus hoc est vt puideatur egritudini que currit per
viā cause: ⁊ postmodū occasionē remouere. Et sir egriti
do que nō curat nisi per eūones alterius que nō est ipsiꝰ
causa. Ꝗ.g̃. quādo in stomacbo vnus humor fixus in eius
suba: ⁊ alter est in pcauitate qui sparsus est a cerebro: dici
mus q̄ pm̄ius puidendū est cerebro: ⁊ postea de humo
re qui effusus est in stōcho: vltimo Ꝗo de illo qui in sub
stantia est ibibitus. Et hic inueniunt medicie proprie in
eūatione propzu mēbri ⁊ proprie in fortificatione mem
bri ad hoc vt supfluitates recipere non possit. Ꝗ.g̃. quan-
do in substātia stōchi fixus fuerit humor acutus: tūc hie-
ra aloes vtilior est ad ipz extrabendū q̄ alia medicia eo
q̄ aloes non nisi a stōcho trabit. Sed alie medicine que
istū trabunt humorē: q̄uis trabant a stōcho propter suaz
fortitudinē etiaz ad stōchū trabunt. Sz qñ humor est in
pcauitate sufficit in abstractiōe ipsius absintbiū cū melle
⁊ myrabolani citrini. Sz si iste humor est flegmatic⁹ aut
subtilis: aliquando sufficit vomitꝰ cū aq̄ ordei ⁊ melle qñ
fuerit diuisus cuz oximelle cōposito: ⁊ postea studere de-
bes in extrabendo ipz cū medicinis ppzys buic sicut est
agaricū: ⁊ colloquintida: ⁊ cū gūmis laxatiuis si necesse fue
rit. Et similr humor melicus est euacuandus post ipsius
icisionē cū medicinis sibi ppzys. Et studiosus esse debes

Mēbra fortia expelliunt superfluitates ad mēbra debilia: ⁊ maxie si cōtras ⁊ vie ad B iuuant. 3 de c. 5. scḥnt ⁊ p⁹ pmi. c. de mēbris.

K

in opationibus tertys ex pprietatibꝰ medicinarū in vno
quoq̄ mēbro: ⁊ q̄ vnicuiq̄ mēbro sibi proprie medicine
a tota spē reperiunt. Sz icisio hec est necia si humor fue
rit grossius: ⁊ post ipsaz pm̄ pueniētā purgatio vlr B sunt
pfiderande tertie vtites medicinaꝝ: eo q̄ sunt pprie vni
cuiq̄ mēbro: ⁊ iccirco vī mihi q̄ narratio medicinaꝝ va
lētiū vnicuiq̄ mēbro cū narratiōe egritudinū est via cō
pletiua in hac sūma. Et ppea vna ex pditiōibꝰ q̄ dī i boi
bus pfectis in artibꝰ ē vt sit dñs artis ex se ita vt cogno
scat res necārias pfecte cū ispexerit rex diuersitatē.

¶ Cap. 25m. Quod est de inflatione membrozum ⁊ apo-
stematibus in generali.

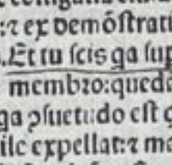

Einceps volumus narrare egritudies
q̄ sunt cuz apate. Et dicimꝰ q̄
pma itētio apatis in eo q̄ ē apa diuidit i duas
ptes: vna ē cūatio materici faciētis apa: alia ē
remotio male cōplonis. Et aliq̄n mior cadit cōsideratio
in vna istaꝝ q̄ in alia: ⁊ aliq̄n cōsideratio in vtrisq̄ eq̄lr
currit. Eūatio plus considerari debet in apate sanguineo
sed alteratio plus in berisipilla est pfiderāda q̄ euacua-
tio. Sed compositio istozum duozum humozū equaliter
pfiderationē prebet: ⁊ iste due intentiones nō pfiderant
nisi facto apostemate. Sed qñ est in fieri tertia adiungit
intentio: ⁊ hoc est ad remotionē cause. Et hoc fit resisten-
do sparsioni materie ad mēbrū que pueniat: aut ppter to
tius corporis repletionem: aut ppter alicuius mēbri re-
pulsionē: aut pluriū: eo q̄ fortius mēbrū ad debile expel
lit superfluitates suas: ⁊ ad hoc adiuuat cōcatio mēbro-
rum ⁊ habilitatio viarum. Et aliquādo causa istius attra
ctionis est mala cōplexio calida istius eiusdez membri ⁊
aliquando existit causa dolor fortissimus mēbri. naz ma-
nifestum est q̄ cōplexio calida trabit. naz calozis ppziuz
est attrabere. Sed dolor hoc facit: aut propter malaz cō-
plexionez que generat dolorez: aut propter malam com-
plexionē que fit ppter supfluitatē motus virtutis expul
siue cuz supfluitates expellit: aut ppter istas res ambas.
Sed mala cōplexio calida que causa existit attractiōis:
aliquando accidit ppter extrinsecas causas: sicut propter
mozsurā: percussionē: ⁊ similia: ⁊ aliq̄n propter intrinsecas
accidit causas: sicut ppter humozem mozdicatiuū ⁊ simi-
lia: aut ventositatē extensiuaz: aut propter superfluaz re-
pletionem que grauat membruz. Et be tres intentiones
curationis apatū sunt: quarū quedam sunt q̄ sic se brit q̄
vna aliquādo ptrariat alteri: ⁊ quedā nō: ⁊ iam diximus
cui magis intēdere debemus. ¶ Et deinceps narranda
sunt illa qbus cōpetunt be tres intētiones in medicatiōe
apostematū: ⁊ incipiemus a resistētia cause efficientis. Et
dicamus si causa attractionis ad membruz ppter resolu-
tionē existit: est faciēda tunc euacuatio vniuersalis: sicut
flobotomia: si ppter multitudinez fuerit sanguinis: aut p
pharmaciā ⁊ vomitū: si ppter malitiā fuerit humoꝝ: aut
cū vtrisq̄ si adest vtrūq̄z. Et est necesse vt ista euacuatio
fiat sicut dictuz est per attractionez materie ad partez op
positaz per vias apatis propinquas sicut incedit natura.
quia apa epatis vtplurimuz creticatur per fluxū sangui
nis nariū. Et ista eadez via intelligenda est in eūone hu-
moꝝ. nā si materia fuerit in supiozibus: tūc pharmacare
⁊ clysteriçare debemus. ⁊ si in iferiozibus educere debe-
mus p vomitū. Et si cā que facit effusionē materie erit in
vno mēbro: tunc illud euacuandus erit: sicut est cuz frica
tione. Ꝗ.g̃. si materia que obtbalmiaz habet inducere ef-
funditur per oculos ⁊ prouenit a cerebro soluz: tunc ven
tose in fontanella colli vtiles sunt: propterea ga hec eua-
cuatio duas aggregat intentiones conueniētes in hoc ca-
su: ga euacuat membruz apostematū: ⁊ materiam trabit
ad oppositā

A

ad oppositā ptez. Eūatio Ꝗo que fit ex mēbro apato cor-
pore exīte pleno est ex rebꝰ ledētibꝰ multū. vñ si B pec-
catū effugere voluerimꝰ opz nos totū euacuare corpus: ⁊
postea redire habemus ad pmū mēbrū eūandū. Et quia
vnūq̄q̄z mēbruz p maiozi pte repit hie ppzias vias: p
quas eūone recipe pōt: ideo p easdē vnūq̄q̄z cū idigue-
rit ōbemus eūare: sic cerebrū qō pōt cūari p sternutatio-
nē ⁊ gargarisma. Et si feceris ista corpore exīte plectozi-
co lesionē ide babebit ifirmus. Et aliq̄n buic itētiōi eua-
cuādi mām añ dictā alia adiūgit intētio fm q̄ añ dictū
est vt est fortificare mēbrū cuz stipticis ⁊ frigidis vt sup-
fluitates nō recipiat: ⁊ B fiat corpore vacuo exīte. ⁊ si B
nō feceris nō erit tutū qn mā nō redeat de mēbro igno-
bili ad nobile: ⁊ hec est vna ex rebꝰ ex qbꝰ apata curant
in pnoꝰ. Et si causa ifusionis membri fuit ipsiꝰ caliditas in-
tendēdū est tūc vt remoueat mala complo ipsiꝰ: remota
Ꝗo cōplone mala mēbruz debet pfortari: ⁊ si remota nō
fuerit causa: quēadmodū illa que ppter morsurā alicui⁹
aialis venenosi fit tunc pzius euacuanduz est illud vene-
nū cū medicinis attractiuis aut vētosis: ⁊ si humor affue
rit euacuetur. Et aliq̄n significatio sumpta ab istis est se-
cunde intentioni ꝓtia: hoc est apatis eūatio: ⁊ quādoq̄ nō
est cōtraria. Exēpluz contrarie est. vz. qñ remotio cōplo
nis cale fit cū medicinis frigidis: ga eūatio nō fit nisi cū
medicinis resolutiuis. Exēpluz non cōtrarie est vt quan-
do cā fuerit humor grossius in mēbro: tūc due intētiones
fient vna: eo q̄ fient soluz cū medicinis resolutiuis. Sed
medicatio dolozis fm q̄ dicū est: aut fit ppter remotio-
nē sue cause: aut dando mēbro cōplexionē contrariā do-
lozose: ⁊ hec fiūt cū medicinis que ppzie fūt in mitigādo
dolorē sicut est pinguedo anatis ⁊ galline ⁊ oleum vitelli
ouoꝝ ⁊ similia. Et aliq̄n remoueret dolor per mēbri stu
pefactionē. Hec est regula istaꝝ triū itētionū supius nar-
rataꝝ. ¶ Sz sit fm ordinē tēpoꝝ apatuz: ga fm primū
medicatio apatis in pmis fit eūone ⁊ repercussiōe suppo
nendo fridas ⁊ stipticas medicias sup apa. ⁊ illud qō ma
gis necesse est vt causa efficiēs remouea est in apatibꝰ ci-
ti aduētus: sic in apatibus acutis que ex cbola ⁊ sanguine
prouenīūt. Sed scda intētio est q̄ ipsius apatis post sta-
tū cūatio fieri dz: ⁊ pncipiū dz cē cū medicinis maturati-
uis. Et si cūatio nō est sufficiens cuz rebus resolutiuis tūc
aperiat cū medicinis corrosiuis aut cuz ferro. Et manife
stum est q̄ si euacuatio fiet cū medicinis dissolutiuis dū
materia est in cursu: plus ad mēbruz apatuz trabere q̄
posset eūari. ppterea necesse est vt post eūonē apponant
medicie repercussiue mixte cuz paucis resolutiuis: eo q̄
stiptice cōmittent dolorē. Et quādo fueriti statu tūc me-
dicari dz cum medicinis resolutiuis solū: ⁊ intra ista duo
tēpora vtendū est medicinis ex bis duobus mixtis: ⁊ iste
medicine scient in libro simplicis medicie. ¶ Regimē
Ꝗo in apate calo male cōplonis in pmis est refrigeratio:
eo q̄ cū ifrigidatione est etiā repercussio: ⁊ etiā ga pp mi
tigationem calozis cursus materie destruitur. Apata Ꝗo
frigida curari non debent cuz rebus frigidis nisi trāsacto
tēpore augmēti. ga caliditas non resistit resoloni hec est
intentio medicationis apatuz inquātū sunt apata. Dein-
ceps loquemur de apatibus fm q̄ sunt alicui mēbro ap-
propriata ⁊ ab apatibus calidis pzincipiū faciemus que
in mēbris fiunt intrinsecis ⁊ extrinsecis: ⁊ cuz dico calida
intelligo etiā illa que ad sanie deducuntur. Et qñ fiunt in
pncipalibus membris febris cū ipsis oriūtur: siue apa fue-
rit sanguineū vel cbolicū vel flegmaticū vel melicū. Sz
flegmatica q̄ ad sanie nō pueniūt sunt sicut tumozes qui
dicunt nascētie. Et melica que ad saniem non peruenīūt
dicūtur sclirotica ⁊ cancrosa ⁊ raro fiunt in membris in-

B

trinsecis ⁊ qñ fiūt icurabilia sunt: eo q̄ idiget fortib⁹ me-
dicinis q̄s intrinseca mēbra tolerare non pñt: eo q̄ horuz
cura nō fit nisi cū ferro: qm̄ talia apata nō resoluunt nisi
post lōgitudinē tpis: ⁊ tūc vtus ifirmi iā defecta cē reper-
rit: ⁊ pp hoc be curatiōes nō fiūt nisi cū fuerint in mem-
bris extrinsecis. ¶ Et dicamus q̄ apata inq̄tuz sunt apo
stemata requirunt cum suis medelis intentiones tres su-
pradictas. Sz diuersificantur in bis tribus suis speciebꝰ
fm magis ⁊ minus. Nā apata cbolica in pmis egēt refri
geratione multa cū viol. ⁊ cuz viriditate illa q̄ supra aq̄s
reperitur: ⁊ cum vua canina: ⁊ cum cera infusa ⁊ malaxa-
ta cuz frigidis siccis ⁊ humidis ⁊ bis similibus. Sed san-
guinea cuz refrigeratione stipticis egent nisi adsit dolor.
⁊ si dolor adest sunt miscēda mitigātia. Sz flegmatica ⁊
melica modica idigēt refrigeratiōe ⁊ repcussiōe: ga ōbi-
lē motū bñt. ¶ Intētiōes ꝓiūcte in apatib⁹ gra mēbrozū
in qbus sunt: sunt hic narrāde: eo q̄ in bis maxime cadit
pulsio. Et maxie si fuerit in mēbro pncipali. Et dicimus
q̄ eūatio q̄ p flobotomiā fit ppter apostema alicui⁹ mē-
bri intrinseci dz recipi a colligātia mēbri ⁊ a loco suo: eo
q̄ quādo non poterit fieri euacuatio in membro leso: tūc
debet fieri per mēbruz cōicans ei ⁊ magis propinquū: ⁊
sint meatus de vno ad aliud rectī: aut rectioni propinqui:
sicut in mēbris inferiozib⁹ flōmia basilice valet. ⁊ in apo
stematibus capitis pectoris ⁊ pulmonis cephalice valet
flōmia mediane oibus valet mēbris. Et si idiget flōmia
pp epatis apa in aptiōe basilice dextre cadit pfideratio.
ga Hal. dic in libro de ige. sanita. q̄ dextra in apate epatis
flōmet: ⁊ sinistra in apate splenis. ⁊ in sermonib⁹ suis vni
uersalibus ꝓtiuz ponit. Et tu scis ga in euacuatione apa-
tuz due res intendūtur. Una est euacuatio materiei mē-
brozꝝ cuz ipso cōcātiuz. Alia est vt fiat declinatio humo
ruz ad parte oppositā sicut nā facit qñ creticat apa epat
per fluxuz sanguinis ex nare dextra: eo q̄ illa eūatio cō-
prehendit oppositionez ⁊ cōicationez. Sz in flobotomia
basilice in apate epatis ex dextro latere non est nisi vna
intentio: hoc est cōicantiuz euacuatio. ppterea ga est fm
dimensionē corporis que fm latitudinez existit: eo q̄ di-
mensiones opposite sunt sex. vz. due latitudinales: ⁊ ē fm
dextruz ⁊ sinistruz: ⁊ due longitudiales vt superius ⁊ in-
ferius. ⁊ due profunditatis vt ante ⁊ retro. Et hoc idez fa
ciendum est in apostematibus splenis ⁊ pectoris: qñ qñ
apostema fuerit in parte dextra flobotomamus basilicā
ex pte sinistra. ⁊ si fuerit in sinistra flobotomamus econ-
trario. E par Ꝗo cū sit in vna dimensione vel extremita-
te dimēsiōis latitudinalis. ergo necessariuz esset vt flobo
tomia fieret per aliā ptez. ⁊ hic basilice lateris sinistri: ga
in ea cōtinuet cōcatio ⁊ oppositio: ⁊ qñ nos intendimus
facere eūonez: cōicationez: ⁊ oppositionē cōtinētē: tūc iu
uatius est p oppositū trabere māz q̄ qñ vnū itēdim⁹ so-
luz. ergo cū fuerit necesse totū euacuare corpus: pp huius
necessitatē: tūc est necesse habere ambas intētiōes. Sed
quando nobis sufficiet solū mēbrū apatū euacuare: tunc
nobis vna sola sufficiet intētio. ideo in maiozi pte: quādo
intētionē habuimus in talib⁹ locis faciemus attractionez
sine eūone remouentez: ⁊ tunc poterit fieri cuz membruz
euacuatione indiget: ⁊ non totū corpus. Et potest aliquā
do esse: vt pma intentio sufficiens sit slr in aliquo loco: ⁊
fiet hoc soluz tpe status apostematis sicut minuit ex ve-
na lingue in squinātia facta. nam si possemus mēbrū pro
prium flobotomare cōueniēs esset: eo q̄ nō sit timendus
materie cursus. Sz tempus augmenti aggregat res am-
bas: ga si non curaremus nisi cōmunicationē ⁊ nō oppo
sitionē plus trabemꝰ ad apata q̄ euacuaret sicut in eo q̄
medicinis vtitur dissolutiuis aperitiuis ante euacuatio-

C

D

E

F

G

H

13° di. 3°. c. 3°
4° d ige. c. 6.
⁊ i li° d ānī
pati. ⁊ 5° d li
ge. c. 3. ⁊ 2° d
seb. ad Glau
conem. c. 3°
⁊ 8°.
Opio Ga. 6
flōmia ē diū
sa. vide. 4. c.
c. 3°. maxie
fo. 86. col. 4.
⁊. 12°. ⁊. 25°.
pncu. affectū
rabbi Moy
si i pn°. ⁊ an
notaciōes i
tra, t. 16, c. 3.

nem:ga trahit de sanguine ad mẽbruz plusq; dissoluat. Et similr due considerantur intentiones in passione vulue quando diminuimus de sapbena:q̃uis ibi non sit oppositio nisi p longitudinez leui dimensione. Et similiter cũ ventosis in egritudinibus oculoꝝ in fontanella colli:z in fronte in passionibus occipitij capitis. Sz minutio vene que vocatur scylos in egritudine splenis a parte sinistra non cõprehendit nisi cõmunicationez:z si volumus materiam deriuare ad partem oppositam fit illud in apostematib⁹ pectoris z stomachi z occipitij capitis ligãdo extremitates pedum z manuuz. Et propterea prohibet in apostematibus vulue omnino euacuare cum prouocãtibus menstrua. Et similiter in apostematibus epatis cum prouocantibus vrinã:z cũ medicinis laxatiuis:qm̃ cũ talibus nõ fit deriuatio ad opposita:z ga ipossibile videtur esse q̃ quãdo tales medicine trãseũt sup apostematibus quin eis relinquãt lesionẽ:z iã diximus q̃ hec est vna ex rebus augmẽtantibus apostemata:z similiter prohibitum est euacuare apostema stõchi cum medicinis laxatiuis:z gargarismuz in apostematibus gule:oris:z palati:z eodẽ modo omnino prohibitũ est prouocare vrinaz in apostematibus renũ z vesice. z hec omnia non sunt prohibita nisi donec ipsa apostemata fuerint in augmẽto. Sz quãdo fuerint in statu non est malũ vti talibus quoniaz habent virgozare euacuationẽ mẽbri apostemati: q̃uis noui practici faciãt talia absq; alia pusiõe z deliberatiõe. ¶ Propterea ꝓsiderandus est in apostematibus aurium partis dextre z sinistre in quo latere flobotomia sit facienda: ga manifestuz est q̃ cephalica in primo illo apostemate flobotomari debet. Et videtur q̃ si est apostema in aure sinistra non debet minui de manu sinistra: quia cephalica dextra aggregat cõmunicationẽ cum attractione ad contrariã partẽ: ga est infra longitudinis extremitatem: naz mediũ non est extremitas: ga non est credenduz. z maxime in corporibus plenis vt sanguis non ab aure sinistra trahatur ab extremitate dimensionis latitudinis oppositẽ: z quãdo euacuamus cephalicã ob hoc esset melius vt flobotomia fieret in parte dextra: quia he due res aggregãtur: vna est cõmunicatio: alia est oppositio ꝟm duas dimensiones: eo q̃ iste operationes opponuntur ꝟm lõgitudinem z latitudinez: z si possibile esset desideraremus vt quãdo attrahere volumus vt ibi omnes existerent opationes: z maxime quando est repletio ꝟm vasa.

¶ Lap. 30m. Qd̃ est de eũone mẽbrorũ p̃ncipalium.

ET debes scire q̃ in eũone mẽbrorũ p̃ncipaliũ penitus necessarie sunt due eũones: vna est flõmia: alia est pharmacia ob ꝗ illa apata ꝟm plm non sunt vnius humoris: sed in illis aggregatur malitia q̃litatis cũ malitia q̃litatis. Sz trã in eũatione tu debes sup humore dñantẽ puidere. Et Rasis testificatus est ga medici sui temporis faciebant pleureticis solũ minutionẽ z mozietbãtur. Sed significatio secunde intentionis ex apostematibus habita ꝟm mẽbra in quib⁹ sunt facile non est: z maxime quando refrigeratione indiguerit: ꝓpterea ga apostemata epatis z oris stõchi non ꝓueniẽt medicinas actu frigidas recipiunt: imo necesse est vt actu sint calide: q̃uis frigide potẽtia existant: sicut oleum cydonioꝝ z oleũ myrtinũ: z aliquando eis potentia calidis vtemur: sicut oleuz masticis z absintby: z hec facimus vt virtutes z conseruabile istoꝝ membroꝝ ꝓpter necessitatẽ corporis ex istis mẽbris. Et cerebruz etiaz non sustinet medicinã multũ actu frigidã: z quãdo inducit necessitas rei ad vtendũ ea miscendum est cum ea medicina vt ipsam ad pfunduz ducat: sicut facimus miscendo aceturz cũ oleo ro. z hec nõ fit cã cerebri cũ sit frigidũ: sz vt facilius per craneũ z suas cõmissuras ad medulã cerebri puenire possit: z hec nõ regrit ꝓp ꝑmã q̃litatẽ sed ꝓp scõaz. Similr z oculi ꝓp sensibilitatẽ multã quã habet debẽt plerumq; a rebꝰ fortissimis z mozdicatiuis: z albumẽ oui suppnit: eo q̃ res multas bonas in se hz aggregatas. nã remotũ est ab oi mozdicatiõe: z lippitudinẽ abstergit: z temperate frigidũ existit: z figit supra ꝓ ipsꝰ viscositatẽ: z lac nouiter a mãmillis multuz aliq̃s ex istis vtutib⁹ hz: z sup hoc hz vtutẽ digestiuã. ¶ Et aliqñ ꝓsiderantur apata ex pte mẽbri in quo sunt p aliũ modũ vt nihil repcussiuum vel refrigerativũ sup mẽbrũ ponat hec est qui apata fiunt in locis mẽbroꝝ p̃ncipaliũ purgatiuis vt qñ fit post aures aut sub ascellis: aut iguinibus: qm̃ qñ ista apata generantur in his locis z ipsa refrigerabis timẽdum est ne ad mẽbruz redeãt p̃ncipale: quẽadmodũ illud q̃ fit post aures ad cerebrũ: z illud quod sub ascellis ad cor. z maxime illa apostemata que procreantur per viaz cristis oino ab infrigidatiõe ipsius abstinere debemus: eo q̃ ꝓ has actiões materia redire posset ad mẽbra p̃ncipalia quẽadmodum fugimus repercussionez apostematis pulmonis: eo q̃ cordi vicinus existit. Iste autem sunt demõstrationes recepte a mẽbris: ꝟm predictas duas intentiones in curatione apatuz. l. remouere causaz z ifrigidare malã cõplexionez prouenientez ab eadez: q̃uis intẽtio secũda colligantiã habeat cũ ꝑma: eo q̃ frigida sunt repcussiua. Et qd̃ dictũ est semp meminisse opz hoc ẽ vt apostematibus mẽbroꝝ p̃ncipaliuz q̃ sunt hoc modo sunt flegmatica: z tales medicie sunt sicut olcũ de castoreo z silia: z hoc nõ regrit nisi ꝓp regimen mẽbri: qz est p se humiduz z passiuũ: z gdã euacuãt mãz huius apatis cũ vẽtosis positis in pte cerebri posteriori. sed talis eũatio est timẽda: eo q̃ fortitan in corpore existit supfluitas q̃ per ventosaz ad mẽbrũ apatuz poterit puenire. ꝓpter hoc talis cura nõ est faciẽda nisi cũ securitate habebim⁹ q̃ humores nullatenꝰ ad locũ discurrere possint inde. Sed hec medicatio in p̃ncipalib⁹ mẽbris ẽ piculosa. ¶ Vuculq; docui bre uiter medicationẽ mẽbroꝝ apatũ inquãtuz apata sunt in talib⁹ mẽbris adiuncta cũ medicatiõe inquãtuz sunt apata: ob hoc qz medicatio apatũ inquãtum in mẽbris officialib⁹ existũt: non nisi istis modis cõplerẽ: qz medicatio que i carne simplici existit nõ est necessarie vt agat: nisi inquãtuz sunt apata. Sed in multis istoꝝ apatũ nõ indigemꝰ ꝓsideratione in causis efficiẽtib⁹ ipsa: sicut sunt apata facta i carne molli cã rerũ extrinsecarũ: z corpꝰ mũduz extiterit: sufficit in cura ipsoꝝ apostematũ oleum caliduz soluz.

¶ Lap. 31m. Qd̃ est de cura apostematũ frigidoꝝ: z alioꝝ apostematum specialium.

ET deinceps volumꝰ log de apatibus fridis q̃ saniẽ nõ facũt: z de formica deambulatiua: z de carbũculis q̃ fiũt in aere pestilẽtiali. Et dicamꝰ q̃ apata mollia q̃ fiũt de flegmate nõ multũ grosso multotiẽs ex epat̃ erroze fiũt: sic illa q̃ fiũt in extremis i bipo sarca. Et hoꝝ medicatio ꝓcedit ꝟm modũ medicationis eiꝰ a quo gnãrk: z sufficit vt vngat oleo rosato cũ aceto z sale. Et si multa illic spgat mã ꝓdest eũare membrũ ab illa mã: z vti rebꝰ calefactiuis z deficcatiuis: z eũone cum expssione mẽbri: hoꝝ medicatio nõ facilis est. Et sufficit spõgia infusa in aceto z q̃ salsa: qz spõgia hz siccare: z sticpticiatẽ facẽ: eo q̃ sapit nãz marie: z acetũ deficcatiuũ z incisiuũ existit. Que ꝟo sũt de grosso flegmate embrocari debẽt cũ spõgia i aceto ifusa: mixto cũ alumine: cinere: z sale: z hz spõgia ligari sup mẽbrũ: quẽadmodũ fiunt ligature sup mẽbrũ fractũ. ¶ Sed apata dura que ex bu-

dinẽ medicatiõis vlcerũ. Propterea scias vnũ q̃ ꝓpriũ est mẽbris apatis subtilez cutẽ hñtib⁹: q̃ ab ipsoꝝ p̃nꝰ penitꝰ sanies resudat ex eis: z ꝓterea ꝓueniẽs est ab ipsoꝝ p̃nꝰ in suis medicationib⁹ adhibẽ abstersiua vt mondificent meatꝰ: z si in sanie ipsa grossicies fuerit miscẽde sunt res incisiue: z talia mẽbra sunt siẽ pectꝰ: z pulmo: cpar: stomachꝰ. ꝓpea nẽte ẽ vt ista abstersiua ab oi mozdicatiõe sint exẽpta: z iste res sunt sicut aq̃ ordei: z pultes furfuruz cõdita cũ amygdalis amaris: z semine melonis: z el'ariuz atriplicis cũ oxyçaccara. in apate epatis ꝓpriũ existit. sciriole gdẽ loco atriplicis poni pñt. In apatib⁹ ꝟo pectoris z pulmonis res i gbꝰ ponit acetũ sunt fugiẽdi: vt multuz nociue. Et medicine q̃ eis ꝓueniẽtes existũt sũt capilli veneris z ligricie: z syrupꝰ viol'. z et semina melonis sunt optima in isto casu: sz medicatio apatũ q̃ in istis sunt mẽbris ẽ alia inquãtũ sunt in talib⁹ mẽbris q̃ inquãtũ apata existũt: ꝓpter hz: qz et declinationis tpe coꝝ medicine ab aliq̃ stipticitate nõ denudant: z in p̃nꝰ abstersiuis. Et qñ apata fiunt in inferioribꝰ itestinis ꝟm nostrã intẽtionem clisteria sunt melioraꝝ quẽadmodum si in prib⁹ supioribꝰ fuerint exhibite res per os ꝓuenientes esse videnk: z hec significatio sumit ab intẽtione loci. Sed in apatib⁹ gule oino vtimur medicis resolutiuis z ꝓglutinatiuis vt adherent loci in suo trãsitu: z et ponẽda sunt narcotica trãsglutiẽdo ea paulatine: vt diu in trãsitu habeãt ꝑmanere. In apatib⁹ ꝟo cerebri in declinatiõe necessarie sunt fortes medicine. z maxie qñ sunt de nã declinãtes ad frigiditatẽ: quẽadmoduz sunt flegmatica: z tales medicie sunt sicut olcũ de castoreo z silia: z hoc nõ regrit nisi ꝓp regimen mẽbri: qz est p se humiduz z passiuũ: z gdã euacuãt mãz huius apatis cũ vẽtosis positis in pte cerebri posteriori. sed talis eũatio est timẽda: eo q̃ fortitan in corpore existit supfluitas q̃ per ventosaz ad mẽbrũ apatuz poterit puenire. ꝓpter hoc talis cura nõ est faciẽda nisi cũ securitate habebim⁹ q̃ humores nullatenꝰ ad locũ discurrere possint inde. Sed hec medicatio in p̃ncipalib⁹ mẽbris ẽ piculosa. ¶ Vuculq; docui bre uiter medicationẽ mẽbroꝝ apatũ inquãtuz apata sunt in talib⁹ mẽbris adiuncta cũ medicatiõe inquãtuz sunt apata: ob hoc qz medicatio apatũ inquãtum in mẽbris officialib⁹ existũt: non nisi istis modis cõplerẽ: qz medicatio que i carne simplici existit nõ est necessarie vt agat: nisi inquãtuz sunt apata. Sed in multis istoꝝ apatũ nõ indigemꝰ ꝓsideratione in causis efficiẽtib⁹ ipsa: sicut sunt apata facta i carne molli cã rerũ extrinsecarũ: z corpꝰ mũduz extiterit: sufficit in cura ipsoꝝ apostematũ oleum caliduz soluz.

¶ Lap. 31m. Qd̃ est de cura apostematũ frigidoꝝ: z alioꝝ apostematum specialium.

ET deinceps volumꝰ log de apatibus fridis q̃ saniẽ nõ facũt: z de formica deambulatiua: z de carbũculis q̃ fiũt in aere pestilẽtiali. Et dicamꝰ q̃ apata mollia q̃ fiũt de flegmate nõ multũ grosso multotiẽs ex epat̃ erroze fiũt: sic illa q̃ fiũt in extremis i bipo sarca. Et hoꝝ medicatio ꝓcedit ꝟm modũ medicationis eiꝰ a quo gnãrk: z sufficit vt vngat oleo rosato cũ aceto z sale. Et si multa illic spgat mã ꝓdest eũare membrũ ab illa mã: z vti rebꝰ calefactiuis z deficcatiuis: z eũone cum expssione mẽbri: hoꝝ medicatio nõ facilis est. Et sufficit spõgia infusa in aceto z q̃ salsa: qz spõgia hz siccare: z sticpticiatẽ facẽ: eo q̃ sapit nãz marie: z acetũ deficcatiuũ z incisiuũ existit. Que ꝟo sũt de grosso flegmate embrocari debẽt cũ spõgia i aceto ifusa: mixto cũ alumine: cinere: z sale: z hz spõgia ligari sup mẽbrũ: quẽadmodũ fiunt ligature sup mẽbrũ fractũ. ¶ Sed apata dura que ex bumore fiũt grosso debẽt emplari cuz medicis mollificãtibus: sicut cũ medulla cruris arietuz: aut vitulꝰ cũ modico armoniaco: z ista z silia vtilia sunt: qz medicine multũ resolutiue resoluũt subtile: z grossum petrificãt: z qrit h cõpositio in q̃ sunt resolutiua z ꝑparatiua ad resoluẽduz: eo q̃ oes ptes apatis nõ recipiũt resolonẽ eq̃lr ꝟm vnũ moduz. z aliqñ cũ istis medicis miscenk medicie fortis resolutionis: z meliꝰ oiuz est acetũ: qñ cũ istis medicis miscek: z hoc fit raro: qz indurank apata. ¶ Et Hal. hic laudat fumigationẽ lapidis marcasite vl molaris: supsparso aceto: z maxime in apatib⁹ q̃ fiunt p neruos z chordas ad mẽbra p̃ncipalia. Ego ꝟo dico q̃. H. hãc medicinã nõ laudat nisi qñ virtꝰ aceti eq̃lr pdat calozẽ in ipsuz mẽbrũ: eo q̃ est in suba aerea: z mẽbra recipiũt ab ea: quẽadmodũ recipiunt res que maturank in medio aere: que cq̃lez habent maturationẽ. Si aũt q̃rat a. H. vapor iste fit a caloze impresso in lapidib⁹ istis: z q̃re pp nãm lapidis eidez ꝓuertak. Ergo quare lapides nõ terunk z ponunk cũ aceto calido sup apostema induratũ. Et qz cũ fuerit in splene acetuz suppositũ in oib⁹ suis medicis semp laudabile existit. ꝓpterea ga hoc mẽbrũ est rarũ: z non accidit ei duricies nisi gra grossi nutrimẽti ex quo nutrit. Et acetũ assimilat huic mẽbro in tota sui suba: eo q̃ suũ nutrimẽtũ cõpl'oni aceti assimilak: z hec est melia. z ideo potiones q̃ in purgatione splenis dank nõ debẽt ab aceto ꝑari: qz ipm est ei cibus z medicina. Et nõ sufficit in apatib⁹ duris q̃ fiũt in splene emplastrare deforis solũ: sed indigent et per os recipere que habẽt resoluere duriciez eius z ipsius oppilationẽ aperire: sicut est radix capparis z scolopẽdria cuz aliqb⁹ specieb⁹ aromaticis. ¶ Sed apatib⁹ in epate duris acetũ ꝓpinari nõ dz: eo q̃ paratũ est duriciẽ magnaz recipere: sed cura eius est cum reubarbaro: spica nardi: z assara baccara: costo: z squinãto: z similib⁹. Et dura apostemata epatis ad curãduz multũ difficilia sunt: z maxie si fuerint multũ inueterata: z vlr in hydropisim iducunt. ¶ Sed scrophule sunt apata dura in carne molli gñata: que extra eis fiũt ex flegmate subtili curari debẽt cũ medicinis dissolutiuis z mollificatiuis: z que fiũt ex flegmate grosso cũ medicis purgatiuis: z cũ aperitiuis z cũ ferro incidi. sed h fieri dz magna ꝑmeditatiõe z timore. ¶ Et silr veruce z nodositates trib⁹ curanẽ modis: aut dissolutiõe: aut putrefactiõe: aut icisione z gbusdã nẽcie sunt oẽs tres: z gbusdaz vna: z gbusdã duc. Sed q̃ intus in corpore oriunk curank cũ medicis aromaticis mixtis cuz aperitiuis z mollificatiuis: z sunt omnino difficilis curationis.

¶ Formice ꝟo due sũt spẽs ambulatiue. vna cutẽ corrodit z icedit iteriꝰ. z alia vesiculas hz puas q̃ milio assimilank: z ꝓpterea militaris appellak. Sz ambulatiua que fit ex hũore cholico subtili dz curari cũ medicis illuz hũorẽ eũantib⁹ sic scamonea cũ sero capzino z supponẽde sunt supꝰ medicie q̃ deficcẽt sine mozdicatiõe z refrigeratiõe sic solatrũ z memithe z silia. Sz miliaris eo q̃ fit ex admixtiõe flatis cũ chola: z ꝓpterea eiꝰ mã deberet eũari cũ medicis illos hũores purgãtib⁹. ¶ Carbũculus ꝟo eo q̃ pro maiori pte fit in aere pestilentiali ebulit sanguis z putrefit: z ꝓpterea de necessitate iducit febres pestilẽtiales. Medicatio ꝟo illaꝝ fieri dz cũ ambab⁹ spẽb⁹ eũonis vt flobotomia z pharmacia. Et i hac febre nõ sufficit medicina vnũ tantũ purgãs humorẽ: sed medicina oẽs purgans humores sicut pillule chochie. Rasis in qb⁹ intrãt sticados: z mastix: z scamonea ꝑparata: z collognida et ꝑparata eẽ dz eo q̃ corpora taliũ recipiunt putredinẽ in oibus humoribꝰ: z talia in hac egritudine multum vtilia existũt. Et supponẽde sunt oẽs res que sine mozdicatiõe exiccent z vt corrosioni resistant: quẽadmoduz ẽ emplmare Noerzoar 2° Ibexsir tra: 3° cã: 4° cũ jubeas dare dictum de morbio Jnpñ q̃ estrene 3° farmacũ auic: 6° p: 4° J cã: de cura feb: posit: d'eptm senere vr cũ dicat, Suma curationis earz est evacuatio, p evacuatiõe ãt Jntelligit minoratiõ euacuãtẽ ut Jn eadez p: 4: tra: 2° cã: 7: 3: q̃ posit eperuerit canonez, Jntelligit: q̃ et Jn cã: de curãne volez ait flobotomia

ex hoc elligit farmacũ sorre, gla xagium poy comprire Jnpñ. feb. p stilenjalo q̃ lectium q̃ et vr sorbium de cura feb: posit: d'eptm senere vr cũ dicat, Suma curationis earz est evacuatio, p evacuatiõe ãt Jntelligit minoratiõ euacuãtẽ ut Jn eadez p: 4: tra: 2° cã: 7: 3: q̃ posit eperuerit canonez, Jntelligit: q̃ et Jn cã: de curãne volez ait flobotomia

factus ex farina ordei: ⁊ indico: ⁊ lingua arietis que plantago noiat. Et habis ei et aliquātulus de theriaca magna que arabice dr alferuch. ⁊ oia empla q̄ supponunt debet cōfici cū aqua ro. Et H. cōmēdat trociscos andaracaron sup ipsos more empli: ⁊ sitr oēs trociscos bntes stipticitates. Et B nō sūt res repcussiue supponēde: ne mā reuertat ad mēbra pncipalia: nec apitiue: ne putrefactionē inducāt. ¶ Sed cācerositas multotiēs cūari debet ex būore ipso gnante: ⁊ supponēde sūt medicie desiccatiue sine mordicatiōe: quēadmodū mineralia existūt: vt est calx: plūbus: ⁊ cachie aurū: ⁊ hoc sitia. Propterea qr pp malas qlitatē quā bnt pp paucam mordicationē cito corruptionē recipiūt ob hoc ga fiūt ex choła adusta q̄ sup terrā sparsa ad modus aceti bullit. Et hec passio sanationē nō recipit nisi a pn°. Is si iueterabit icurabilis efficiet, pterea qr medicine locales sufficiētes nō sunt ⁊ icisio polis nō est: qr nertios ptinet ⁊ arterias: ⁊ si incidunt ista mēbra nō est tutū gn corp° pdat. Et ipole sitr existit ista apata cū corrosiuis remouere: ⁊ si fuerit tale apa in mēbris pncipalibus eius cura ipolis existit. De sunt curatiōes male cōplonis mālis ⁊ nō mālis. ¶ Et scias q apata q̄ fiunt in mēbris pncipalib°: ⁊ febēs aliqā fme medicatiōe sanantur: ⁊ sufficit in B op° nāe: ⁊ pterea multos iuenies cōplones bntes dempsas: qui ex fortib° egritudinib° euadūt sine medico ⁊ medicina: sicut barbari ⁊ arabes: ⁊ qui in deserto habitant. ⁊ hoc fit: qr aliquātulus cū brutis assimilationē bnt: ⁊ pro maiori pte B accidit illis qui cōplones bnt effrenē. Sed qñ medicine cōponunt fm auctor picta: tūc adiuuant nās tpe breui: ⁊ bonū finē pseqnunt: qr bona bnt determinationē ⁊ minime violentas. Sz qui solū p nām ex fortib° egritudinib° curant in fine remanēt in egritudinibus q̄ tēporanee dicunt: sicut mihi accidit qñ egrotaui cū febre fortissima: ⁊ creticaui ex illa per apa in articulis: eo q mihi necessaria admistrata nō fuerunt: quare remansit arteticus ⁊ podagricus ⁊ adhuc sum. ¶ Et sunt egritudines quas correptio nō sufficit a nā nisi p medicias iuuetur: ⁊ in B medicine potētia declat. Et sunt aliq egritudines sic sunt febres ⁊ apata gb° nā ⁊ medicine sufficientes nō existūt: Is si euadunt p accīs euadūt sic in reb° nālib° aliqñ extremitates fiūt: nī de raro ptingētib° B existit: sic vlceratio pulmonis ⁊ sites. Sic g̃ finis isti° scie in ppsito babēdus est fm plus: B est fm egritudies plurimas: ⁊ plura idiuidua: ⁊ plura tpa: sicut hoc idē accidit hoib° in mechanicis artib°: ga aliqñ sequit artifex intētione: ⁊ aliqñ ab ea priuat: ⁊ cā illo sunt media que in illa arte cadunt: sicut maris nauigiū: agricultura. Et pterea dixi in diffinitiōe: qr medicia est ars mechanica: ⁊ multi ex hoc mirabant: ⁊ ipsi ignorauerūt qd dixeris sup z° physicor. de mechanicis artib°. Hic completus est sermo de mala complexione materiali ⁊ non materiali.

Prio hui°. ca. 1.

¶ Cap. 32m. Quod est de solutione continuitatis.

Deinceps volumus loqui de egritudine solōnis ptinuitatis. Et dicimus q ptinuitatis solo pōt accidere vnicuiq pslli mēbro: qñ Ro fit in carne dr incisio: ⁊ qñ in osse dr fractura: in neruo punctura: ⁊ que in arteryis dr scissura. Et idicatio isti° spēi egritudinis significationē hz vlez ⁊ priculare fm mēbror pdiciones: ⁊ nos ab vli intētione sermonē incipiemus. Et dicimus q cōtinuitatis solo in eo q solo continuitatis existit simplex absq alicui° alteriūs egritudis societate eget solus vna intētione: ⁊ in plurib° hec solus ligatura curat: ⁊ aliqñ cū ligatura ⁊ alys sustentamētis: sicut in fractura ossiūs fit: ⁊ in multis mēbris: ⁊ quedā fractura indiget sutura: sicut in laceratiōe myrach fit qñ girbū est egressus: nas nēcē est vt girb° reducat: nisi sit corrupt°: q si sit corrupt° opz vt icidat: ob hoc qr nō est mēbrū necessū: sed iuuatiū. Sed ga hz neruos ⁊ arterias ob B ipsas primo ligare debemus radicit°: ⁊ postea qō corruptū est icidere debes: ⁊ aliqñ inflat pp frigiditatē aeris: ita q tunc intus reuerti nō pōt: ⁊ tunc spongia in aqua calida ifusa in manib° expressa ⁊ optime tēperata est supponēda. Et H. dicit q qñ feceris hoc ⁊ nō pfeceris: tunc de cute aliqd incidere debes: sed maior pars bui° artis pdita est in B nō tpe. ¶ Sed aligb° vulnerib° nō sufficit labior vulneris aggregatio vel sutura: sed est nēcē vt ponant medicie desiccatiue q desiccent vel sugēt sanie q in pub° vulneris ē locata. Sed si pjuncte fuerint ptes hac nō indigemus: Is tunc medicine stiptice ⁊ exiccatiue sunt necessarie. desiccatiue enīs ,pter exiccationē sanei: ⁊ stiptice ,pter cōiunctionē labior vulneris. Et scire debes q multa membra reperiunt: quor solones cōtinuitatis minime cōsolidationē recipe pñt: sic sunt intestina gracilia ⁊ diafragma: ⁊ oia mēbra que sunt in vltia siccitate. ¶ Qñ Ro substātie carnis fcā est depditio due cadūt intētiōes: vna est diminute carnis restauratio: ⁊ alia ē cicatricis creatio. pma intētio cōplex qñ mā ad mēbrū veniēs in quātitate ⁊ qlitate existit pfecta: hoc est sanguis: ⁊ in ipso mēbro cōplo sit fm suā cōueniētias tēperata: ⁊ nā suo bñficio sufficiēs est ad hoc pficiēdum absq medicina adminiculo. Sed ga circa hozā finis digōnis ad qōlibet membrū currunt due supfluitates: quar vna ē subtilis ⁊ alia grossa: ⁊ flux° bar supfluitatū sepe gñationi carnis resistit. ob hoc indiget natura auxilio mediciar ad illas humiditatē desiccādam ad hoc vt noua caro in vulnere nō liquefiat: ⁊ tales medicine sunt carnis gñatiue: ⁊ bar numerus est multus sicut thus: farina: orobi: ⁊ fabe: ⁊ ireos: oppoponacum: ⁊ thutia: ⁊ istis medicinis vtimur fm magis ⁊ minus. nam thus: ⁊ farina orobi: ⁊ fabe sunt in gradu pmo gñationis carnis: ⁊ post ista farina orobi: ⁊ ireos: ⁊ post ista aristologia: ⁊ oppoponacū. nam ista in tertio gradu q̄si existūt. Et bar medicinar quātitas ⁊ modus a cōplone mēbri: loco sensibilitate ⁊ ipsius nobilitate sumunt: qnia mēbro humido medicia carnis gñatiua est thus: ⁊ cōploni seminarum ⁊ pueror: qñ Ro sicca cōplexio est thus sufficiens nō est: sed necesse est vt fortior apponat: ⁊ orobū ⁊ alia: qr in membris fortis siccitatis caro nō generat nisi multus per siccas medicinas. nas auriū vulnera cū parua existūt sanant cuz memitbe ⁊ aceto. ⁊ si magna fuerint: tunc trocisci andaracharon vtiles existūt. ⁊ si nō sufficiunt tūc necessaria est scoria ferri cuz aceto: ⁊ sile est vulnerib° gule. Et Hal. pp hoc dicit q cū mēbrū nālr siccū ad humiditatē puenit mēbri a sua nā multū est elongatū. ⁊ pterea eget reb° exiccatiuis in eo gradu ad quē puenit membrū istud Rsus humiditatē. nam medicine nō sanant nisi qñ sunt in Rzio distēperate in eodē gradu in quo mēbrū est distēperatū: ita q si distēperatū fuerit in scōo gradu humiditatis: necesse est vt medicina distēperata sit in scōo gradu siccitatis: ⁊ nō sunt bumectāda vulnera que sunt in mēbris siccis cēli bumectatiōe eius qō in mēbris hūidis existit. Sed est necesse fm plurimū: vt per cōparationes existat. pterea qr corruptio ⁊ putrefactio siccis mēbris accidit antecq̄ humectationē humidis mēbris cēlez recipiant. g̃ fm nālez phiaz: dicim° q cā bui° nō est nisi difficultas mēbri sicci: ⁊ grossa supfluitas q̄ in eo existit: sicut q dictū est q siccitas est difficile passibilis. Et hui° ratio sil'is est rōni iuuenis ⁊ senis sicut supius determinauim°. Et via qua cognoscit medic° q medicia in mūdificatiōe vlceris debilis existit est multe sordiciei in vlcere abundantia: quemadmodum cognoscit q medicina nimis est abstersiua pp rubedinē vulneris labior ⁊ ipsi° pfundita tes. Et aliqñ medicia corrosiua auget in vulnē sordiciē: ⁊ in B errare pōt medic°: qr si pp medicinā hec accidit rubedo ⁊ caliditas i labys vulneris existit: ⁊ in vulnē pfunditas. ¶ Et si B a loco puenit B est manifestū. nā si vulnera fuerit in mēbro exposito cōtactui mediciar: aut in supficie positū: ita q in trāsitu mutationē nō recipiat medicine: tūc nēcie sūt debiles sic in vlcerationib° suffic stōi: ⁊ si in grossis itestis vlcera fuerit debēt clisteriz ari: ⁊ si in subtilib° pbarmacari. In mēbris Ro pfūdis medicie exigunt fortiores. sic in vlceribus pulmonis: ⁊ in mēbris musculosis q̄ pfunditate corpis sūt remota: ⁊ pp hāc loci cōsiderationes bnti sitr i gutture vlcerationē in pōne medicine ipm stare pcipim° erectū: ⁊ paulatiz medicinā opz solutiuā trāsglutire: ⁊ bntib° passionē meri medicinas labiuā dari pcipim°: ⁊ ei admiscem° viscosas medicinā ipsas in meatib° mozari faciētes. ppea vulnerū diisa ē medicatio. nas q̄dā ozeten° curant: ⁊ q̄dā cū local° medicant: ⁊ q̄dā cū ambob°. Adhuc ordiata sunt pp locū ⁊ figurā cōueniētia instra: vt medicamia in ipsis debite ,pyciant: sic syringa: pessara: ⁊ sitia. ¶ Qō Ro a sensibilitate sumitur mēbri manifestū ē. nam mēbrū valde sensibile medicias fortissimas sustinē nō pōt. sitr ⁊ mēbrū multū iuuamenti. Sz vulnerib° q̄ in supficie corpis fuūt: in cōcauitatib° q̄z carnis gñatio existit nēcia: ⁊ in gb° cicatrix sil'is cuti fieri opz nēcie bis sunt medicie desiccatiue finalr: sic galla: balaustia: ⁊ sitia. ⁊ est nēcē vt caz exiccatio cōgluinatiuam opationē excedat. ⁊ in gb° caro supflua gñat nēcie sūt medicine corrosiue: q̄ fortiores gñantib° existūt: ⁊ sunt vt colcotar ⁊ viride es ⁊ sitia. Et ppea nō est ipole vt in aligb° corpib° viride es iaz sit carnis gñatiuū. Et scias q corrosio carnis supflue opōnib° nāe apropata nō est sicut est carnis gñatio: Is est res q̄ apropata est opationib° artis. Suffic qō bzeuit dcīn ē de vulnerib° q̄ int° ⁊ ex in carne fiūt cū gb° mala cōplo nō ē associata. ¶ Sed si mala cōplexio ē appropata ē sic cā vulneri ⁊ curari nō pōt: nisi vt remouear: sic accidit qñ euenit apati. Et qr medicationes male cōplonis iam nouisti: cū B ēt hic reiterare expedit. Et dicam° q mala cōplo q̄ in vulnerib° fit ē pp sanguinē q illuc currit: q in q̄litate aut q̄titate distēpar° existit: aut in ābob°: ⁊ B aut a toto corpe puenit: aut a mēbro vulnerato: aut ab ābob°: ⁊ si a toto puēit corpe: aut a mēbro vulnerato: aut ambob°: pscrutādū ē vtrū p q̄titatē aut q̄litates pueniat. si pp q̄titatē solūmō cōpetit flōmia. ⁊ si solū pp q̄litatē: tūc nēcia ē pharmacia. si aūt ab vtrisq puēit: ⁊ vtrūq faciēdū ē. Et si fuerit in singulari mēbro ex mēbris corpis: tūc ipm opz eūare. Et si fuerit ipz mēbrū vulneratū sic renes ⁊ sitia: tē totū corp° eūandū ē. Et si a toto puēit corpe repcussiua nēcia sūt oib° repcussionis modis Is q dixim°. ⁊ deide mēbrū pfortare debes: ⁊ trahē māz toto posse ad opposita. Et si mala cōplo fuerit in mēbro vlcerato: tūc puidēdum erit in suis q̄litatib° malis: qñ si vuln° fuerit siccū ipz bumectare debes cū aq̄ cala: ⁊ si fuerit bumidū ipm debes exiccare cū fortib° exiccatiuis. Et sitr facē debes i distēperātia calitat ⁊ friditat. ⁊ si in vulnere caro addita fuerit ⁊ idurata valde icidēda est cū ferro: ⁊ postea apponē debes ea q̄ bnt gñare ⁊ psolidare. Et si ibi fuerit apa nō est via sanationis mēbri: nisi apate remoto: q̄uis medicie q̄ curāt apata Rzie vulnerib° existāt. ⁊ si due aggregāt res i mēbro velut mala cōplo ,ppa mēbri ⁊ corruptio sanguis illuc adueniēt i bis psideradus ē. Et scias q qñ vlcera nō sanant pp adhibitas medicinas illō fit vna triū rez: vna ē pp medicias q̄ cōploni mēbri pueniētes nō existūt: aut qr mā trāsmissa nō ē puenibilis: aut qr i mēbro cōplo lesa ē p nāz: eo q ibi vna spēs male cōplonis: aut plēs sūt. g̃ scire debes q sanatio vulneri fit: aut pp corpis eūonē: ⁊ cū tēpantia cōplonis: ⁊ cum plage ōsiccatiōe: ⁊ aliqñ vtimur theriaca ⁊ sitib°. Suffic qō dictū ē in cura solonis ptinuitat simplr mālis ⁊ nō mālis.

¶ Ca. 33m. Qō ē de solone ptinuitatis venar ⁊ arteriarū.

Deinceps volum° log ō cura solonis ptinuitat i venis ⁊ arteryis. Et dicim° q solo ptinuitat in venis facilis ē psolidatiōis: Is q̄ ē i arteryis illa ē difficil exceptis corpib° pueror: ⁊ ppea q solo ptinuitat istor nos adduc i aliā rez multū timēdā: B ē sanguis fluxū: necesse ē vt in B fmonē faciam°. Flux Ro sanguis multi fit modis: aliqñ fit pp vene icisionē vl vlcerationē: ⁊ B fit aut pp cāz itrinsecā: aut extrisecā. si pp extrinsecas: aut icisione: aut extēsione: aut pcussione. pp itrinsecas: aut pp būores acutos corrosiuos: aut extēsiuos: ita vt apiant venas: ⁊ aliqñ currit sanguis ex orificys venaruz: ⁊ aliqñ stillat. Et icipiem° a sanguie decurrēte pp venar lacerationē: eo q piculosior existit. Et dicem° q qñ dilacerat vena i corpis supficie sanguis duob° modis pt restrigi. vno° vt subtrahat illi° mēbri mā: qñ pp multā fit q̄titatē. alio° vt digito oppilet si fuerit pua. nas pp B coagulabit i orificio sanguis: ⁊ stabit aut pp ligamētū: aut pp cauteriū: eo q cauteriū crustā pparat sup plagā: aut pp medicinas sticticas corrugatiuas: sic medicia fcā de visco cocto ⁊ triticī farina: ⁊ sitib°. Et H. cōmendat Ro fluxū sanguis arterie aloe: ⁊ thus: ⁊ albumē oui: ⁊ pilos lepozis: ⁊ hec medicina retinet sanguinē ⁊ gñat carnē. Sz cauteriū sufficiēs nō ē: qr crusta cadere pōt ⁊ sanguis itez fluet: pterea cauteriū minuit de subā membri: ⁊ nobis non est necesse minuere de substantia membri: sed pot° laborare vt crescat: ⁊ nō laudat cauteriū nisi qñ flux° fuerit pp vene corrosionez: ga tūc cauteriū suppositū est loco rei q̄ remouet cā faciētes corrosionē. Et aliqñ ponim° frida repcussiua sup mēbrū: qñ flux° fuerit ex calitate. Sz aliqñ pdicta oia debilia eē dnr ⁊ insufficiētia: q̄re tūc nēciuz existit venā vel arteriaz finalr icidere: habita tñ hic cautela: vt pus liges strīgendo fortiter caput ipsi° vene q̄ est Rsus cor ⁊ postea incide. ¶ Sed subtractio sanguis ex loco illo fit vt ppareat mēbrū ⁊ oriat vt orificiū aptū supi° qdapteē. Sz debes tūc māz trahē ad oppositā pte vñ sanguis tūc fluebat: aut ad ,primiorē locū sic de ore ad nasuz: ⁊ de vesica ad mrices: ⁊ attractio ad pte opposita fit: sic qñ pp fluxū sanguis nariū vētosas sup epar poni iubem°: aut sup splenē si fuerit ex pte sinistra. Et vētose ēt posite sup occipitiū strigūt sanguinē nariū trahēdo ad oppositā: aut sup mā millarus radices pp menstruū. Et aliqñ fit attractio ad pte oppositas: pp ligationē mēbri: aut pp medicinas mēstruor sanguinē ,puocātes. Sed flōmia in sanguinis mēstrui fluxu est medicia p accīs: ,pterea qa hec medicatio i suo gñe soluz existit: vñ timēda est. ⁊ aliqñ est nālis qñ fluxus pp multitudinem sanguinis fuerit.

¶ Ca. 34.m Qō ē de fluxu sang. q a mēbris ,puēit itrisecis.

Sed sanguinis fluxus q in ptib° itrisecis existit ñ hz viā vt retineat nisi a medicis stipticis: aut cibis grossis. Et medicie stiptice in B sūt sic balaustie ⁊ succus rubi: ⁊ galla ⁊ sitia. Et q̄ sunt nimis stiptica sunt sicut bolus armen°: ⁊ tegula pistata ⁊ plātago ⁊ solatrū. Et H. mltū succū plātagis cōmēdat in passionib° vulue: pp corrosionē ibi fiente. Et ex fortibus laceratiōnib° venarū q̄ in mēbris fiunt sunt ille que in pectore fiūt: ⁊ fortiores illis sūt que in venis fiūt pulmonis: ⁊ ita q aliqui dixerunt q nun q̄ cōsolidant: sed quando ad saniem deducunt pfecte nō curant: sed cum bono regimine si inueniri potest eo pr prolongabitur vita. Et sunt aliqui qui ex hac infirmitate minie moriunt: ⁊ hoc dico

qõ per aiaz meã ꝓbari põt ex dictis Hal. q̃nis illud non dicat manifeste: ſz multi ex modernis B teſtificati fuerũt. ⁊ dicit Auic. q̃ vidit mulierẽ q̃ vixit. xo. annis poſt lacerationẽ venaꝝ pulmonis: ſz illa ſp comedebat ſuccharꝫ ro. cũ pane ſcõ cũ coriãdro. Et ego aſſentio ei qõ dixit: eo q̃ filij Auẽſoar mihi ſile retulerũt. ſ. q̃ in plib⁹ boib⁹ B idẽ viderũt. In p̃n⁰ xo bui⁹ diſpõnis ſi ſit pp pcuſſionez: aut pp aliã ex reb⁹ extriſecis dz flõmari ex vena cõi: ſi multa fuerit replo: ⁊ ſi nõ fuerit multa replo de baſilica minuẽdus erit: ⁊ ſanguis duab⁹ vicib⁹ eꝫhaẽ: ⁊ tpe flõmie teſticuli ⁊ brachia ligentur: ⁊ a tuſſi abſtineat q̃tũ plus pñt. Hal. ꝑcipit dare acetũ cũ aq̃ mixtũ ſi medic⁹ viderit q̃ in pulmone ſanguis fuerit coagulat⁹: ⁊ hec medicia eſt ꝓria iuuamẽto cãe ⁊ accñti: ppea ga aceto ieſt p nãz vt moueat tuſſiz: ⁊ tuſſis prauũ ẽ accñs: ⁊ B timẽduz: ⁊ acetũ cum ſit pũginiũ vulneri nocet: ⁊ ſanguinẽ ſtiltiat ⁊ aperit: ⁊ fluẽ facit: ⁊ pp B acetũ dimittẽduz ẽ. Et medicie dãde ſunt bẽtes repcuſſionẽ: ⁊ ſtipticitatẽ: ⁊ eligẽda ſũt ſtiptica q̃b⁹ ſubtilitas ſit admixta pp mẽbri ꝓfundationez: ⁊ q̃ mihi vr̃ hic meli⁹ oibus alys reb⁹ eſt ſuccharũ roſatũ cuꝫ aqua in q̃ cocte ſunt glãdes ⁊ nuces eq̃lr: ⁊ cauda caballina. Et mirabilis Abumeron Auẽſoar mihi indicat q̃ hec aqua dz eẽ illa in qua ferrũ multũ ſit extinctũ: ita q̃ pp B a ſua quãtitate decreſcat: ⁊ poſtea i ea res bulliãt: ⁊ p hanc viaz poſe eſt glutinationẽ ſanguis fieri: ⁊ cõſolidari plagã. Et q̃ multũ nẽciuz hic exiſtit eſt cibi diminutio: ⁊ ſufficit aq̃ ordei cũ nucleis aſſis: q̃noꝫ mali q̃nati in prãdio: aut pultes q̃noꝫ ordei: ⁊ ſero. ʒ. y. pãis cũ teſticul⁹ galloꝫ. Et ſi cã fracture vene fuerit reuma q̃ illuc cõcurrerit: ⁊ cõmouerit tuſſim: ⁊ pp B vena ſit aperta: aut pp humorẽ acutũ q̃ ſubaz corroſit pulmonis: tunc ꝑbarmacia flobotomie eſt admiſcẽda: ⁊ ſupponere capiti res deſiccatiuas: ſz ſi cã reumatis frida fuerit ſupponam⁹ capiti puluerẽ gariofiloꝫ: pipis: pulegij: ⁊ ſi cã remiſſe calida fuerit ſufficit puluis macis: ⁊ nucis muſcati: ⁊ corticis pomoꝫ cydonioꝫ: ⁊ oia que bñt virtutẽ calefaciẽdi modicũ: ⁊ cũ modica ſiccitate ſunt cã ſolidationis vulneris. Et q̃ in brevi tpe vuln⁹ ad ſanie põt puenire. ió ſtudere debem⁹ in remouẽdo cãm q̃tũ poſſum⁹: ⁊ B fit exiccãdo corp⁹ modis oib⁹ q̃b⁹ poſumus: ⁊ pp B theriaca in B loco iuuatiua exiſtit: ⁊ maxie nouiter ꝓfecta: ⁊ ꝑtẽtẽ dz retinẽdi ſanguinẽ: quẽadmodum dz inbibẽdi fluxũ: ⁊ poſtq̃ ita eſt hic cura ꝓuenienz exiſtit duab⁹ ſpẽb⁹ ſputi ſanguis: ſiue fuerit ex cã intrinſeca vel extrinſeca: ⁊ Hal. cõmẽdat hic trociſcos andaracharon. ¶ Qñ xo factũ fuerit vuln⁹ ſanioſuz, B. dicit q̃ cã ſue incurabilitatis eſt: qñ ſine tuſſi mũdificari nõ põt: ⁊ tuſſis tumorẽ augmẽtat ⁊ aperit vuln⁹: ⁊ groſſicies tumoris augmẽtat ſanie. Adhuc mihi vr̃ q̃ cã ſue incurabilitatis ſit: qz cũ B mẽbrũ apãt vuln⁹ ipſius idurat ⁊ ſanationẽ recipe nõ põt: ſz tñ longo tpe viuẽ põt. Et bñti ſanie in pulmone debem⁹ ꝓpinare medicias ⁊ cibos q̃ bñt aliqd abſterſionis cũ aſperſione ⁊ ꝓfortatiõe: ſic capit. ve. ⁊ cortex citri: ⁊ maſtix: ⁊ radicem lilij: ⁊ panẽ comedat cum ſuccharo ro. ⁊ vuas paſſas pingues: ⁊ bibere lac B laudabile exiſtit: ⁊ bibẽ aquã ordei: ⁊ terras bitare ſiccas: ⁊ ſile buic faciat q̃ toto tpe i reumate frido pſcuerat. Et ſi vlceratio ẽ in cãna meli⁹ curari põt: ⁊ B fit cũ reb⁹ exiccatiuis deſiccãtib⁹ vlcera pulmonis: ⁊ ꝑcipiẽdo ifirmo vt i ore teneat medicias deſiccatiuas ⁊ abſterſiuas mixtas cũ lenitiuis: ⁊ vt iaceat ſupin⁹ vt facilẽ medicamia trãſire poſſint diſcurrẽdo p vulnera quẽadmodũ ros diſcurrẽdo p parietes ⁊ muros p terrã. ¶ Qõ ſi cã fluꝫ ſanguis fuerit ex apitiõe orificioꝫ venaꝝ cura ei⁹ erit cũ medicis leuib⁹ ſtipticis. Sz ſi cã aptionis vene ſubtilitas ſanguis fuerit ipſi⁹ ſanatio ẽ cũ cibis groſſis ꝓglutiatiuis. Suffiẽ nobis buculq̃ dixiſſe de ſolone ꝓtinuitatis arteriaꝝ ⁊ venaꝝ.

¶ Cap̃lm. 35m. Quod eſt de cura ſolutionis cõtinuitatis in neruis ⁊ lacertis.

Nunc vo volum⁹ dicere de ſolone cõtinuitatis q̃ in neruis ⁊ lacertis accidit. Et dicim⁹ q̃ qñ ſolo ꝓtinuitatis in bis mẽbris accidit: tũc neẽe ẽ corp⁹ cũ flõmia ⁊ ꝑbarmacia eũare ⁊ ſtudioſe pſpicẽ vt in vulnere aliqd ſanie nõ fiat ne doloꝛẽ ſpaſmoſuz educat: ⁊ ió qz neru⁹ eſt mẽbrũ ꝓfundũ viſcoſuz nõ ſufficit i mũdificatiõẽ ſanie medicia ꝓſolidatiua: ſz nẽcia ẽ medicia q̃ cũ calefactione bẽat ſuccionẽ vt ſanie trabat ſine mordicatiõe. ⁊ ió in ꝓncipio neẽe eſt B vulnus aperire. Et medicie be vtiles ſũt ſicut viſcus alboã: ⁊ q̃ fortius exiſtit eſt qñ aliquid addimus de euforbio: ⁊ maxie ſi corpora humida fuerint cõfert valde. Sed i corporib⁹ dure cõplonis ⁊ ſiccis valet oppoponacuz: ⁊ aſſa fetida: ⁊ ſulphur crudum oleo oliue mixtũ in bis multũ valet: ⁊ gũmi pini in bis virtuti viſci ⁊ glandiũ ꝓxi ẽ. Et qñ incidit vel ſcindit neruus ⁊ cutis deſup fuerit eleuata: tũc bas nõ poſſẽt medicinas ſuſtinẽ: ſz erit ſufficiẽs abluere ipm cũ oleo oliue: ⁊ ponere deſup tbutiã ablutã. Et ſi corpus durũ extiterit trociſci andaracharon erũt ſufficiẽtes. Et ſi neru⁹ ex tranſuerſo ⁊ ex toto nõ eſt inciſus: tũc vuln⁹ periculoſius eſt q̃ ſi inciſus i longitudine traberẽt: ⁊ hic eſt timor ſpaſmi: ⁊ ob B regimen iſtud totalr ẽ adhibẽduz vt ꝓuidus ſis in reſiſtẽdo ſpaſmo. Sz res q̃ mitigãt doloꝛẽ neruꝰ ipſo nõ exiſte diſcooperto eſt oleũ oliue caliduz: ꝓpterea ga reſiſtit oibus paſſionib⁹ neruꝰ: ſz q̃ diſcoopertũ eſt: tũc ꝓriũ exiſtit: ⁊ non eſt ponẽduz niſi doloꝛis fortitudo nos ipellat. Et neẽe eſt vt medicine q̃ neruo ſupponunt ſint actu calide. ió qz B mẽbruz pro maiori pte a frigore ledit. ¶ Et qñ apoſtemat neruꝰ: ⁊ ex eo timẽdus eſt ſpaſmus: tũc ex toto incidendus eſt: qz ex B ſecurabit a morte: q̃uis mẽbruz adducamus ad ꝓuationez ſenſus ⁊ mot⁹. Ligamẽta xo fortiores medicias patiunt q̃ neruꝰ: ⁊ ſil'r chorde: q̃uis viciniores ſint neruis. Sed ligamẽta que cũ lacertis ſunt ꝓiũcta medicationẽ ſilez medicationi neruoꝫ recipiunt. Sed que oſſibus cõtinuant fortiores recipiunt medicinas.

¶ Cap̃lm. 36m. Quod eſt de cura fracture oſſium.

Deinceps log volum⁹ de ſolone facta cõtinuitatis in oſſib⁹ q̃ ruptura nũcupat. Et dicim⁹ q̃ qñ ruptura fuerit in oſſe ex trãſuerſo: tunc neẽe eſt vt ptes ad ſua ꝑpa loca reducamus: ⁊ ad hoc vnãquãq; ptẽ trabere cuꝫ inſtrõ ad B ſolito: aut manu donec ſuo muſculo vniatur: ⁊ quere q̃ ſit equãdum: ⁊ poſtea ligat ſm q̃ ꝑcipit Dip. Et ẽ vt due faſcie accipiant: ⁊ cuꝫ vna incipe a loco fracture ſupius aſcẽdendo. ⁊ Dip. B laudat ligamẽtuz: qz per B curſui materiei reſiſtit ne ſanie: qõ nõ accideret ſi ſupius ligãdo ibi iciperet ⁊ vſqz ad ruꝑture locũ pueniret: ⁊ ꝑcepit Dip. vt ſic ligatum ſtet vſqz ad. vij. dies ꝓpter apãtis metũ: ꝓpterea precipit ſi doloꝛ membro ſupuenerit vt ſuper membrũ ponant medicine mitigatiue: ⁊ ſi pzuritus adfuerit embrocetur aqua calida ad B vt puſtule nõ oriant: ⁊ hoc p̃ma ſeptimana: ꝓpterea ſi ſecuri ſumus ab apate: tunc nõ ſolum non ſufficiunt faſcie: imo aſtelle erunt adiungẽde. Dicit Raſis qui medẽtur B noſtro tpe fracturis in p̃ma ſeptimana aſtellas ponunt: ⁊ Dip. hoc apatis metu vetat. Et ẽt ga prima ſeptimana nõ timemus q̃ membrũ fiat tortũ: ſed apata tantũ timemus. Item Raſis dicit q̃ fractis oſſibus noſtri temporis medici in ꝓncipio ponunt aſtellas in extremitatibus medicinarũ q̃bus membra liganẽ cum farina ordei ⁊ albumine oui: ⁊ ſic dimittũt donec cõualeſcant. Et mihi videẽ q̃ ille qui per hunc modu m curatur ille caſualiter euadit ⁊ melius eſt diſſoluere faſciã: ⁊ ſic fiat omni ſepti-

mana ⁊ videre poꝫ ſarcoydẽ: ⁊ eſt illud qõ dicimus in latino ſupraoſſo: qui ſi nimis fuerit groſſus ſupponẽde ſunt medicie multũ deſiccatiue: ⁊ faſcia bñ ꝑſtringat. Et ſi nimis fuerit ſubtilis embrocet ſp̃ogia ⁊ aq̃ ca. ⁊ faſcia elarget. Et ſi fuerit repletio medicet flomia ⁊ ꝑbarmacia: ⁊ ipſius cib⁹ ſubtiliet multũ: ⁊ qñ trãſiuit p̃mã ſeptimanaz dz cibari cibis ſilib⁹ illi ſube quã volum⁹ q̃uare: vt cibis groſſis ⁊ viſcoſis: ⁊ ſi fractura cum vulnere carnis exiſtit: neẽe eſt vt orificiũ vulneris remaneat aptũ. Et ſi os i longitudẽ ſciſſurã patiat ligatura ſola cum bono regimie ſanat: ⁊ ſi fractura ſit i oſſe cranei vt penetret vſq; ad telaz: tũc neẽe eſt vt circa ſciſſurã os remoueat: vt mundificari poſſit a ſanie tela ne telã cozrũpat: ⁊ ſi ſic nõ fieret ſanari nõ poſſet: ſz B in loco nr̃o non inueniẽ qui B facere ſciat. Et ſufficiat B in oibus ſpecieb⁹ male cõplonis ⁊ ſolonis continuatis ⁊ primo in membris conſimilibus.

¶ Cap̃. 37m. Qõ eſt de cura officialium egritudinum.

Et dicamus q̃ egritudines mẽbris officialib⁹ appropriate q̃dã ſunt q̃ ſũt egritu^ncꝰ ſm nũm magis ⁊ minus: ⁊ q̃dã ſunt q̃ ſũt egritu^ncꝰ creationis ſicut ſignra oppilo ⁊ aptio: aſpitas ⁊ lenitas: ⁊ q̃dã ſũt egritu^ncꝰ poſitionis. Sz egritu^ncꝰ nũi q̃dã ſũt nãles ſicẽ digit⁹ ſexr⁹: ⁊ q̃ſi ars medicie B nõ conſiderat: ⁊ q̃dã ſũt non nãles ſicẽ lapis q̃ naſcit in veſica: ⁊ lumbrici q̃ in corpe naſcunt: ⁊ veruce: ⁊ aq̃ in oculũ deſcẽdẽs: ⁊ vngula: ⁊ aliꝰ cã iſtoꝫ eſt mã diſtẽpata in q̃tũtate ⁊ q̃litate: ⁊ ſi iſte egritudines ſint in fieri cã efficiens remoueri dz cũ eũone vſi: ⁊ poſtmodũ mẽbra ſupflua erũt remouẽda. Et ſi facta fuerint qõ factũ eſt erit remouẽdũ. Et medicias ꝓpas vniuſcuiuſq; illaꝫ rerũ tu ſcis in multꝭ ꝑticularib⁹ libris. Sz q̃ lapidẽ expellunt ⁊ arenã ſũt medicie appropate illi opationi ſicẽ dixim⁹. Lumbrici xo ⁊ aſcarides occidunt cum medicis amaris: ſicẽ eſt abſinthiũ ⁊ centonicũ. Sed cucurbitini fortiorib⁹ idigẽt medicis. verrucas xo eradicam⁹ cũ ferro vel cũ pẽna ponẽdo verrucã in cõcauitate pẽne: ⁊ circũgirando violenter extirpare: ⁊ que huic opationi vtiles exiſtunt ſunt pẽne aquilarum ⁊ galloꝫ.

¶ Cap̃. 38m. Quod eſt de cura aquaꝫ ⁊ ſanieruz in oculis generatarum.

Et aquis ⁊ ſanieb⁹ q̃ in oculis aggreganẽ: dicit Hal. de q̃busdam medicis oculoꝫ qui ifirmũ ponebãt ſuper ſcamnuz ⁊ caput iferi⁹ ſquaſſabãt donec videbãt ſanie ab oculo deſcẽdentẽ: ⁊ B in aq̃ oculi fieri non poſſet: eo q̃ nebule aſſimilanẽ. ita q̃ qñ ipſaz deſcendere facim⁹ reitiẽ ſupr⁹: ꝓpterea nõ valet alr: niſi iferius cum inſtrõ trabat. Et collyria felliuz ſenib⁹ valẽt ⁊ ages que ad oculũ deſcẽdũt. Et aliq̃ ſũt q̃ curãt eas aperiẽdo. Ungula aũt qñ ẽ magna curat cũ ferro: ⁊ ſi q̃ua fuerit curat cũ medicinis. Sz mollã remoueam⁹ cũ medicis ꝓuocãtib⁹ mẽſtrua: ⁊ cũ aborſuz faciẽtib⁹. Sz egritu^ncꝰ diminutionis numeri ſunt ſicẽ caluiciũ pp alopiciã. Et tu ſcis q̃ piloꝫ q̃uatio ex ſupfluitatib⁹ fit laudabilib⁹ ⁊ inlaudabilibus. Ergo caſus eoꝫ ẽ pp defect⁹ illaꝫ ſupfluitatũ: aut ex corruptione dictaꝫ ſupfluitatũ q̃ egreſſe ſũt a ſui nã i q̃litatib⁹ malis: ⁊ pp B neẽe ẽ vt expellam⁹ ipſas ſupfluitates p ꝑbarmaciã. Dimiutio xo carnis dcñ ẽ q̃'lr debeat reſtaurari. ¶ Sed egritu^ncꝰ in creatiõe ex q̃b⁹ vna in figura exiſtit vtpl'm ſunt nãles. Et ió in curatiõe medicia igreſſum nõ hz. Et ſi ẽt tpe part⁹ vſq; ad ſinẽ augmẽti ad bonas cõuertanẽ formas: rectificari pñt. Et ẽt lenitas ⁊ aſpitas egritudines forme exiſtũt. Et aſpitatis cã eſt hũor choliꝰ acut⁹ aut flegmatic⁹ ſalſus: ⁊ ſanatio iſti⁹ ẽ ſupfluitatis iſti⁹ eũo: ⁊ mẽbroꝫ ꝓfortatio cũ reb⁹ ſtipticis. Ne hz mã vlterius ſpargat. Et poſtmodũ cũ medicis lenitiuis aſpitas remoueat. Sz lenitas ab humore fit leui ⁊ lubricatiuo: ⁊ huius ſanatio eſt illuz humorẽ remouere: ⁊ ſm q̃ dcñ ẽ in alio B erit faciẽduz. Et ſub B gñe oppilonis egri^ncꝰ ꝓtinent: ⁊ ſi in fieri fuerit hũorẽ faciẽtẽ eũamus cũ vſu medicinaꝫ apitiuaꝫ q̃ illas apiant oppilones. Et ſi facte fuerit: ⁊ nõ adſit repletio apitiue medicine ſufficiẽtiã bñt. Et aptioni viaꝫ q̃ clauſe ſũt medicatio erit p ꝓriũ: ſicẽ ſũt medicie ſtipticie ⁊ ꝓfortatiue. Et aliq̃ curat B paſſio cũ medicis ſtipticis ⁊ ſtupefactiuis: ⁊ B fit qñ virt⁹ ſupat expulſiua.

¶ Cap̃. 39m. Quod eſt de cura poſitionis ⁊ ſitus.

Et poſitionis egritudo hernia manifeſtior exiſtit: ſicẽ q̃ in vẽtre ⁊ teſticulis fit: ⁊ q̃ in ventre fit ſanat vt eger ſup ceruicẽ ponat: ⁊ q̃ egreſſum fuerat reducat. ¶ Et fractura ſtipticis ſanat ſicẽ cũ nucib⁹ cypreſſi: ⁊ gũma glãdiuz ⁊ ſilib⁹: ⁊ ſi tumor fuerit q̃ reductioni reſiſtit remouẽ illũ debem⁹ cũ reb⁹ remouentib⁹ vẽtoſitatẽ. Hernie xo q̃ in teſtis deſcẽdit curatio eſt vt qõ egreſſuz fuerit reducat: ⁊ exercitiũ inhibeat. Et hec egritudo difficilis ẽ ad ſanãdũ. Ex egritu⁹ poſitiõis gibboſitas exiſtit. Et bui⁹ curatio ẽ humorẽ groſſuz viſcoſum eũare ⁊ exhibẽ medicias vapozabiles q̃ ventoſitatẽ diminuũt groſſaz. Et bui⁹ egritudinũ eſt diſlocatio: ⁊ p reductionẽ mẽbri ad ꝓpriuz locũ curẽ anteq̃ apemẽt. Et q̃ qõlibet mẽbrũ qõ diſlocat ei⁹ poſitio leſionez recipit excepta brachy ⁊ ſpatule diſlocatiõe: ⁊ bui⁹ ſcie artifices cognoſcũt eã. ¶ Sufficit tibi ⁊ illis q̃ tibi aſſimilãt qõ breuit de gñib⁹ egritudinũ dcñ ẽ. Quia hũc librũ nõ cõpoſui niſi p illos q̃ tibi in pfectiõe aſſimilanẽ: qz illi cõprehẽdent qõ dcñ eſt ab eo qõ eſt dcñ pp fundamẽta ⁊ p̃n⁰ q̃ hẽbunt. Nã tu ſcis q̃ oẽs ſcie p̃n⁰ ſumũt duob⁹ modis aut a reb⁹ p ſe notis: aut ab alia ſcia. ¶ Et maxie tibi ſufficit q̃ in hac ſcia multas hẽs doctrinas ⁊ p̃n⁰. Et ſcias q̃ ille q̃ a te elongabit hũc librũ vitabit. Sed debuiſſem cõpleuiſſe ſermonẽ meũ in ſanatiõe accidentiũ vnicuiq; mẽbro ſupueniẽtiuz. Propterea qz ẽt accñtia ſm aliquẽ moduz egritudines dicunt. Et mel⁹ in declaratiõe rerũ vtiuz exiſtit vt ipſa vtia ad ꝑticularia reducant. Sed ad pñs mihi comoditas non rñdet: qz in alia re vel arte hac nobiliore ſtudere intẽdo. Unicuiq; volenti ad hz preclaritatis ſciam peruenire: bonum eſt vt libros Abumeron Auenzoar ſtudioſe legat. Nam illic medicine theſaurus patet manifeſte. Et Deus nos ab errore exuat: ⁊ ex ipſius lumine noſtros oculos illuminare dignetur.

¶ Explicit colliget Auerroys / correctus atq; emendatus per excellẽtez artiũ ⁊ medicine doctorẽ magrz Hieronymuz Surianũ filiuz dñi magri Jacobi Suriani de Arimino phyſici oiuz hac erat preclariſſimi. Impreſſuz xo Venetys oi cura ⁊ diligẽtia / ſumptib⁹ heredum. q. Nobilis viri dñi Octauiani Scoti / Liuis Modoetienſis / ac ſocioꝫ. Anno ſalutiferi part⁹ Virginei. 1530. die xo. 28. Nouẽbris. Andrea Briti Inclito Venetiaꝫ Principe.

¶ Registrum tractatuum ⁊ capl̃oꝝ colliget Auerroys.

¶ Hec sunt capitula primi tractatus qui est de anathomia: ⁊ sunt. 35.

Capl̃m p̃mũ. De diffinitione medicie ⁊ distinctione. fol. 45
2m De anathomia mẽbroꝝ in vli. 46
3 De anathomia ossiũ capitis. 46
4 De anathomia dentium ⁊ omniũ ossium totius corporis. 46
5 De anatho. venaꝝ pulsatiliũ. 46
6 De anath. vẽaꝝ nõ pulsatiliũ. 46
7 De anathomia neruoꝝ. 47
8 De ligamentis. 47
9 De cbordis. 47
10 De carne. 48 11 De villis. 48
12 De humoribus. 48
13 De membris simplicibus. 48
14 De spiritibus. 48
15 De lacertis. 48
16 De anathomia capitis. 48
17 De anathomia oculoꝝ. 48
18 De anathomia nasi. 48
19 De anathomia auris. 48
20 De anathomia lingue. 48
21 De anatho. extremitatũ oris. 48
22 De anatho. totius ventris. 48
23 De anatho. pulmo. ⁊ carne eiꝰ. 48
24 De anathomia cordis. 48
25 De anatho. stomachi ⁊ meri. 48
26 De anathomia intestinoꝝ. 49
27 De anathomia epatis. 49
28 De anathomia splenis. 49
29 De anathomia fellis. 49
30 De anathomia renum. 49
31 De anathomia vesice. 49
32 De anatho. myrach ⁊ çirbi. 49
33 De anatho. vẽtris ⁊ testiculoꝝ. 49
34 De anathomia mãmillarũ. 49
35 De anathomia vulue. 49

¶ Hec sunt capl̃a scdi tractatus qui est de sanitate: ⁊ sunt. 22.

Capl̃z p̃m. De gditate sanitatis. 49
2 De cõplonib⁹ mẽbroꝝ ꝓsiliũ. 50
3 De cõplo. mẽbroꝝ officialiũ. 50
4 De cõplone temperata ⁊ distẽperata totius corporis. 50
5 De sanitate membroꝝ officialiuꝝ ⁊ eius speciebus. 50
6 De sanitate aliqualiter in mẽbris consimilibus. 50
7 De actiõib⁹ ⁊ passio. mẽbroꝝ. 50
8 De iuuamtis mẽbroꝝ ꝓsiliuꝝ. 51
9 De iuuam. mẽbroꝝ officialiũ. 52
10 De iuuamentis membroꝝ virtutis generatiue. 53
11 De iuuamẽto instrõꝝ sensus. 53
12 De iuuamento fili spine. 54
13 De instrumẽto sensus tactus. 54
14 De instrumento lingue. 54
15 De iuuamto oclõꝝ ⁊ ptiũ eoꝝ. 54
16 De iuuamẽto instri auditus. 54
17 De iuuamẽto instri odoratus. 54
18 De iuuamento membroꝝ voluntarij motus. 54
19 De iuuamento anbelitus, ⁊ membroꝝ eius. 55
20 De iuuamto cerebri ⁊ ptiũ eiꝰ. 56
21 De somno. 56
22 De cõplonibus timpoꝝ. 57

¶ Hec sunt capl̃a tertij tractatꝰ qui est de egritudinibus: ⁊ sunt. 41.

¶ Lap. p̃m. De gditate egritudis. 57
2 De causis egritudis in gñali. 57
3 De causis egritudinũ materialiuꝝ calidaruꝝ ⁊ siccarum. 57
4 De gñatiõe febris cholerice. 58
5 De febrib⁹ cholicis localib⁹. 58
6 De egritudinibus frigidis ⁊ humidis materialibus. 58
7 De egritudinibus frigidis ⁊ siccis materialibus. 58
8 De egritudinibus calidis ⁊ humidis materialibus. 58
9 De egritudib⁹ cõpositis mãlib⁹. 58
10 De egritudinib⁹ nõ mãlibus. 59
11 De egritudinibus calidis ⁊ siccis non materialibus. 59
12 De egritudinibus frigidis ⁊ siccis non materialibus. 59
13 De egritudinibus membroꝝ officialium. 59
14 De egritudinibus solutionis continuitatis. 59
15 De cãis egritudinũ officialiũ. 59
16 De accñtib⁹ supuenientib⁹ virtuti nutritiue in generali. 59
17 De accñtib⁹ ⁊ egritudinib⁹ supuenientib⁹ virtuti retẽtiue. 60
18 De accidentib⁹ virtuti expulsiue superuenientibus. 60
19 De accidentib⁹ virtuti attractiue superuenientibus. 60
20 De accidentibus virtuti nutritiue intestinoꝝ supuenientib⁹. 60
21 De accidentib⁹ virtutibus epatis superuenientibus. 60
22 De accidentib⁹ digestiue venarũ superuenientibus. 61
23 De accidentibus virtuti nutritiue membroꝝ supuenientibus. 61
24 De accidentibus digestionẽ cerebri impedientibus. 61
25 De accidentibus virtuti nutritiue cordis supuenientibus. 61
26 De accidentibus splenis. 61
27 De accidentib⁹ virtutibus renum superuenientibus. 61
28 De accidentibus opera vesice impedientibus. 61
29 De accidentib⁹ mẽbris gñationis sicut vulue testiculis ⁊ virge et mãmillis supuenientibus. 61
30 De expulsiua pluriũ mẽbroꝝ. 62
31 De accidentibus virtuti sensibili superuenientibus. 62
32 De accidentibus superueniẽtibus virtuti appetitiue. 63
33 De accidentib⁹ motui voluntario superuenientibus. 63
34 De nã gustus ⁊ sapoꝝ i gñali. 63
35 De accidentibus sensui gustus superuenientibus. 64
36 De sensu odoratus ⁊ accidẽtibus eidem supuenientibus. 64
37 De sensu auditus ⁊ accidentibus eidem supuenientibus. 64
38 De sensu visus ⁊ accidentib⁹ eidẽ superuenientibus. 64
39 De accñtib⁹ mẽbris anbelit⁹. 65
40 De accidẽtibus tribus virtutibus imagiatiue cogitatiue ⁊ memoratiue supuenientibus. 65
41 De accñtib⁹ somni ⁊ vigiliaꝝ. 65

¶ Hec sunt capl̃a quarti tractatꝰ qui est de ꝓnosticis ⁊ signis sanitatum ⁊ egritudinum: ⁊ sunt. 60.

Capl̃m p̃mũ. De signis sanitatis ⁊ egritudinis in generali. 66
2 De signis sanitatis cordis. 66
3 De signis cerebri. 67
4 De signis epatis. 67
5 De signis membroꝝ seruientium cordi: ⁊ p̃mo de pulmone. 67
6 De signis sanitatis stomachi. 68
7 De signis sanitatis testiculoꝝ. 68
8 De signis sanitatꝭ totꝰ corpis. 68
9 De signis significãtib⁹ sup egritudines in generali. 68
10 De signis abũdãtie sanguis. 68
11 De signis abũdãtie cholere. 68
12 De signis abũdantie melie. 68
13 De signis abũdantie flatis. 68
14 De signis egritudinuꝝ futurarũ: ⁊ p̃mo per aeres ⁊ tẽpora. 68
15 De signis egritudinuꝝ futurarum per egritudines paruas. 69
16 De signis egritudinum prẽsentiũ in speciali. 69
17 De pulsu ⁊ de gñib⁹ ⁊ spẽb⁹ eiꝰ. 69
18 De causis pulsuum. 70
19 De diuersitatibus pulsuũ per res intrinsecas. 70
20 De causis permutantibus pulsuꝝ ab extrinseco. 70
21 De vrinis in generali. 70
22 De coloribus vrine. 70
23 De signis vrine ex suba eius. 71
24 De signiãtib⁹ hypostas vrie. 71
25 De signis egritudinum cuiuslibet membri in generali. 71
26 De signis fe. ⁊ p̃ de effimera. 71
27 De signis fe. putridarum. 71
28 De febre cholerica. 71
29 De signis febris flegmatice. 72
30 De signis febris quartane. 72
31 De signis fe. que in arabico noiat̃ michabecha: ⁊ ẽ fe. sanguis. 72
32 De compositione febrium. 72
33 De signis febris ethice. 72
34 De signis apostematum. 72
35 De signis apãtũ cholericoꝝ. 72
36 De signis apãtũ flaticoꝝ. 72
37 De signis apãtũ melicoꝝ. 72
38 De crisi in generali. 72
39 De speciebus crisis. 73
40 De diebus creticis. 73
41 De signis significantibus prẽsentem crisim. 73

42 De signis ꝓnosticãtib⁹ salutẽ. 73
43 De signis ꝓnosticis malis. 73
44 De rebus vlib⁹ ad cognoscendus membra intrinseca egra. 74
45 De his q̃ egrediunt̃ a corpore que egritudines significant. 74
46 De signis egri ⁊ ipsaꝝ cãꝝ. 75
47 De signis egritudinũ oculoꝝ. 75
48 De signis egritudinũ aurium. 76
49 De signis egritudinũ nasi. 76
50 De signis egritudinũ oris. 76
51 De signis egritudinũ gule. 76
52 De signis egritudinũ pulmõis. 76
53 De signis egritudinũ pectoris. 76
54 De signis egritudinũ stõchi. 76
55 De signis egritudinũ epatis. 76
56 De signis egritudinũ splenis. 76
57 De signis egritudinũ renum. 76
58 De signis egritudinũ vesice. 76
59 De signis egritu. intestinoꝝ. 77
60 De signis egritudinũ vulue. 77

¶ Hec sũt capl̃a qnti tractatꝰ q̃ de cibis ⁊ medicis inscribit̃: ⁊ sunt. 59.

¶ Lap. p̃m. Cõplectit̃ breuiter intentionem huius quinti libri. 77
2 De gditate cibi ⁊ medicine. 77
3 De opõnib⁹ q̃s opant̃ medicie in corpe hũano q̃ sunt p̃me. 77
4 De virtutibus medicinaruꝝ secundis ⁊ tertys. 77
5 De medicinis maturatiuis. 78
6 De medicinis mollifcatiuis. 78
7 De medicinis induratiuis. 78
8 De medicinis oppilatiuis. 78
9 De medicinis aperitiuis. 78
10 De medicinis euaporatiuis. 78
11 De medicinis aperientib⁹ ora venarum. 78
12 De medicinis stipticis. 78
13 De medicinis mitigatiuis. 78
14 De medicis gñantib⁹ carnẽ. 78
15 De medicinis cicatriçantib⁹. 79
16 De medicinis causticis. 79
17 De medicinis corrosiuis ⁊ facientibus carnem cadere. 79
18 De medicinis attractiuis. 79
19 De medicinis ꝓfortãtibus. 79
20 De opationib⁹ tertiaꝝ vtutũ. 79
21 De medicinis que operãtur a forma specifica. 79
22 De venenis. 79
23 De beçearidis. 79
24 De modo cognoscẽdi, virtutes medicinaꝝ ⁊ ciboꝝ. 80
25 De inuestigatiõe qualr sunt verificata signa rationabilia ciboꝝ ⁊ medicinarum. 80
26 De mõ cognoscẽdi cõplonẽ ciborum per generales differentias corpoꝝ mixtoꝝ. 81
27 De cognitiõe medicinaꝝ ciboꝝ p rõnem sumptam a speciali dẽia mixti que est sapoꝝ. 81
28 De cognitiõe medicinaꝝ ciboꝝ per rõnes sumptam a spãli dẽia mixti que est odoꝝ. 81
29 De cognitiõe medicinaꝝ ciboꝝ per rõnes sumptam a spãli dẽia mixti que est coloꝝ. 81
30 De cognitiõe ciboꝝ ⁊ medicinaꝝ put sũt ptes terre nascẽtiũ: ⁊ sũt locus tps ⁊ regio ⁊ opatio. 82
31 De cõplonib⁹ ciboꝝ ⁊ mediciarũ spãlr ꝗ ꝗ certificatꝰ fuit. H. 82
32 De carnibus. 82
33 De piscib⁹. 83 34 De lacte. 83
35 De caseo. 83 36 De ouis. 83
37 De fructib⁹. 83 38 De aquis. 83
39 De gñis q̃ sũt cibi mediciales. 83
40 De fructibos arboꝝ. 83
41 De herbis ⁊ oleribus. 83
42 De variatione virtutuꝝ medicinarum simplicium. 83
43 De medicis q̃ ex mineris fiũt. 88
44 De diuersis opõnib⁹ lactis ꝗm eiꝰ diuersitatẽ: ⁊ de eis. 89
45 De operationibus casei. 89
46 De virtutibus butyri. 89
47 De virtutibus coaguli. 89
48 De operationibus ouoꝝ. 89
49 De fellib⁹. 89 50 De vrinis. 89
51 De ꝓprietatibus stercoꝝ. 89
52 De carne tyri. 89
53 De pinguedine. 89
54 De medulis. 89
55 De brodys ⁊ de plurib⁹ alys medicinis. 89
56 De rebus marinis. 89
57 De mõ cõpõnis mediciaꝝ. 90
58 De mensura ⁊ proportione medicinarum simplicium ingredientium compositas. 91
59 De cognitiõe medicinaꝝ cõpositaꝝ per experiẽtiaꝝ. 92

¶ Hec sunt capl̃a sexti tractatꝰ q̃ est de regimine sanitatis: ⁊ sunt. 18.

¶ La. p̃m. De fine artis medicie. 92
2 De exercitio ⁊ modis eius. 93
3 De fricatione ⁊ modis eius. 93
4 De iuuamentis balnei. 93
5 De opõnib⁹ somni ⁊ vigilie. 93
6 De regimine corpis tẽperati. 93
7 De regimine eiusdẽ p coitũ. 94
8 De regimine eiusdem per somnũ ⁊ vigiliam. 94
9 De diminutione cibi. 94
10 De regimine corpoꝝ hñtiũ distẽperantiaꝝ compositam. 94
11 De regimine corpoꝝ calꝰoꝝ. 94
12 De eũone corpoꝝ calidoꝝ. 95
13 De resumptiõe extenuatoꝝ. 95
14 De ꝓseruatione corpoꝝ: cuiꝰ mẽbrum est distemperatũ. 95
15 De ꝓseruatiõe corpoꝝ q̃ ꝓparata sunt in egritudines cadere. 95
16 De remotiõe ⁊ ꝓseruatione corpoꝝ a labore vlceratiuo. 95
17 De remotiõe ⁊ ꝓseruatõe corpoꝝ a labore aꝓso ⁊ extẽsiuo. 96
18 De conseruatione corpoꝝ tempore pestilentie. 96

¶ Hec sunt capl̃a septimi tractatꝰ q̃ est de curatiõe morboꝝ: siue de ingenio sanitatis: ⁊ sunt. 39.

¶ Lap. p̃m. Que ẽ intẽtio in mala cõplexione mãli ⁊ non mãli. 96
2 Qũo ⁊ quãdo debeat fieri euacuatio ⁊ curatio. 96
3 De specieb⁹ eũationis. s. de flobotomia ⁊ pharmacia. 97
4 De pharmacia. 97
5 De cura febris effi. in gñali. 98
6 De cura febris effi. in spãli. 98
7 De cura febris effimere que est cũ fluxu ventris. 98
8 De curatione febrium arsiuarum acutarum. 99
9 De curatione febrium putridaruꝝ in generali. 99
10 De cibatione ⁊ fricatiõe ⁊ balneatione febricitantium. 100
11 De cura febris tertiane. 100
12 De cura causonidis. 101
13 De cura febris flegmatice. 101
14 De cura febris quartane. 101
15 De cura febris ethice. 101
16 De sincopis ⁊ suis ptiulis ⁊ oib⁹ accidentibus impediẽtibus curationem febris. 102
17 De sincopi pueniẽte cã stõi. 102
18 De sincopi accñte cã dolozis. 102
19 De sincopi pueniente ex supflua euacuatione. 120
20 De sincopi supueniente ex superfluo fluxu sanguinis nariuꝝ vel alioꝝ membroꝝ. 103
21 De sincopi prouenienie ex superflua vigilia. 103
22 De curatione male cõplonis specialium membroꝝ. 103
23 De cura male complexionis ficce stomachi sine materia. 103
24 De cura calitatis ⁊ sic. stõi. 102
25 De friditate ⁊ siccitate stõi. 103
26 De cura male cõplexionis calide stomachi. 103
27 De cura fridi. ⁊ humi. stõi. 103
28 De egritudinibus stõchi ⁊ aliorũ membroꝝ. 103
29 De iflatõe mbroꝝ ⁊ apatib⁹. 103
30 De eũone mbroꝝ pncipaliũ. 104
31 De cura apostematuꝝ frigidoꝝ ⁊ alioꝝ apatũ spãlium. 105
32 De solutione continuitatis. 105
33 De solutione cõtinuitatis venarũ ⁊ arteriarum. 106
34 De fluxu sanguinis: qa membris prouenit intrinsecis. 106
35 De cura solutionis cõtinuitatis in venis ⁊ lacertis. 106
36 De cura fracture ossium. 106
37 De cura officialiuꝝ egritu. 107
38 De cura aquaꝝ ⁊ sanierum in oculis generatarum. 107
39 De cura positionis ⁊ situs. 107

¶ Explit̃ tabula colligeti Auerroys.

Registrum.

ABCDEFGHIKLMNO

Omnes sunt quaterni preter E ⁊ F Qui sunt Terni.

CC
30/11
25.2.91
SA 4 X JSS 51